

گارسیه مارکوز (کولومبیه)

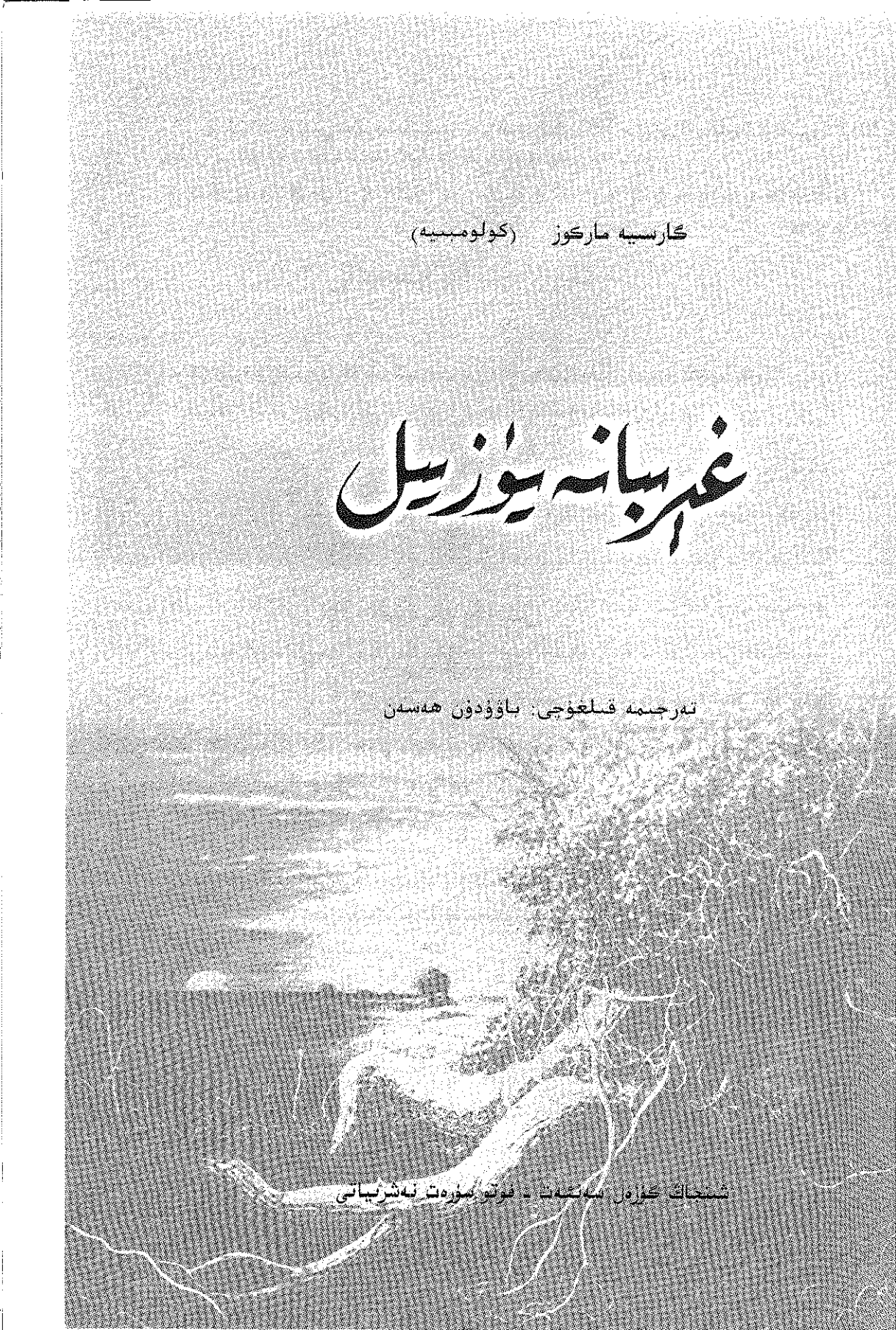
غەریبانە یۈزىل

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ۋ فوتو سۈرەت نەشرىياتى

گارسیه مارکوز (کولومبیه)

غەریبانە سۆزسیل

تەرجمە قىلغوچى: باۋۇدۇن ھەسەن

شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت نەشرىياتى

بۇ كىتاب نەنخەي نەشرىياتچىلىق شىركىتىنىڭ 2011 ـ يىلى 6 ـ ئاي 1 ـ نەشرى، 2013 ـ يىلى 2 ـ ئاي 15 ـ باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

本书根据南海出版公司 2011 年 6 月第 1 版，2013 年 2 月第 15 次印刷版本翻译出版。

مەسئۇل مۇھەررىرى: نۇرئالىيە ئابدۇكېرىم
گۈزەل سەنئەت مۇھەررىرى: ئازات بارات

قايتا تەكشۈرگۈچى: ئەنۋەر قۇتلۇق
باسما مەسئۇلى: لىيۇ ۋېيبۇ

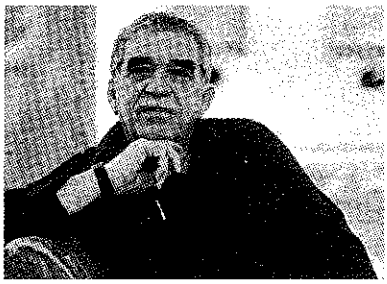
غېرىبانە يۈز يىل

ئاپتورى: گارسىيە ماركوز
تەرجىمە قىلغۇچى: باۋۇدۇن ھەسەن

نەشرىيات: شىنجاڭ گۈزەل سەنئەت ـ فوتو سۈرەت نەشرىياتى
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى ئىقتىساد ـ تېخنىكا تەرەققىيات رايونى پەن ـ تېخنىكا باغچە يولى 5 ـ قورۇ
پوچتا نومۇرى: 830026
تارقاتقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى
بەت ياسىغۇچى: ئۈرۈمچى بياۋگەنجى مەتبەئە چەكلىك شىركىتى
زاۋۇت: بېيجىڭ شىنخۇا مەتبەئە چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى
فورماتى: 1092 × 787 مىللىمېتىر، 1/16
باسما تاۋىقى: 33
نەشرى: 2014 ـ يىلى 1 ـ ئاي 1 ـ نەشرى
بېسىلىشى: 2014 ـ يىلى 5 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى
كىتاب نومۇرى: ISBN 978 - 7 - 5469 - 4843 - 0
باھاسى: 89.00 يۈەن

تور نەشرى: دۇدۇ تورى (www.dudu-book365.com)
تور كىتابخانىسى: تاۋباۋ تورى، شىنجاڭ سايامەت كىتابخانىسى (http://shop67841187.taobao.com)

ئاپتورنىڭ تەرجىمھالى

گارسىيە ماركوز 1927 ـ يىلى كولومبىيەنىڭ ماگدىلىنا دېڭىز ساھىلىدىكى ئاراكاتاكا بازىرىدا تۇغۇلغان. ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدە بوۋىسىنىڭ ئۆيىدە تۇرغاچقا، بوۋىسىدىن ئىچكى ئۇرۇش دەۋرىدە ئۆتكەن ئىشلارنى، مومىسىدىن جىن ـ ئالۋاستىلار ھەققىدىكى ئاجايىپ ـ غارايىپ ھېكايىلەرنى ئاڭلاپ چوڭ بولغان. بوۋاي بىلەن مومايىنىڭ تەسىرىدە ئۇ كىچىكىدىنلا ئەدەبىياتقا ئىنتايىن قىزىقىپ، يەتتە ياش چېغىدىلا «مېنىڭ بىر كېچە» ۋە باشقا ئەسەرلەرنى ئوقۇشقا كىرىشكەن. ماركوز 1936 ـ يىلى ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن بولۇنىيەنىڭ سۇكرې شەھىرىگە كۆچۈپ بارغان. 1947 ـ يىلى كولومبىيە ئۇنىۋېرسىتېتىغا ئوقۇشقا كىرىپ، 1948 ـ يىلى ئىچكى ئۇرۇش تۈپەيلىدىن ئوقۇشنى تاشلاپ، مۇخبىرلىق خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانغان. 60 ـ يىللارنىڭ بېشىدا مېكسىكىغا كۆچمەن بولۇپ بارغان.

گارسىيە ماركوز 1950 ـ يىلىدىن باشلاپ ئىجادىيەتكە كىرىشىپ، لاتىن ئامېرىكىسىنىڭ تارىخى ۋە ھازىرقى ھالىتى ئارقا كۆرۈنۈش قىلىنغان «قاخشال دەرەخ» (1955 ـ يىلى)، «خەت يازغىلى ئادەم چىقمىغان پولكوۋنىك» (1961 ـ يىلى)، «شۇم ۋاقىت» (1962 ـ يىلى)، «گىراند ئانىنىڭ دەپنە مۇراسىمى» (1962 ـ يىلى)، «غېرىبانە يۇز يىل» (1967 ـ يىلى)، «ئىشەنگۈسىز پاجىئە» (1972 ـ يىلى)، «زەڭگىر كۆز» (1974 ـ يىلى)، «ئائىلە باشلىقىنىڭ ھالاكىتى» (1975 ـ يىلى)، «ئالدىنئالا پۇر كەتكەن قاتىللىق دېلوسى» (1981 ـ يىلى)، «خولېرا يىللىرىدىكى مۇھەببەت» (1985 ـ يىلى)،

«سىرلىق ئوردىدىكى گېنېرال» (1989 ـ يىلى)، «ئون ئىككى ئىبرەتلىك ھېكايە» (1992 ـ يىلى)، «مۇھەببەت ۋە ئالۋاستى» (1994 ـ يىلى)، «ھايات بايان دېمەكتۇر» (2002 ـ يىلى)، «پاھىشىنىڭ ئازابلىق ئەسلىمىلىرى» (2004 ـ يىلى)، «مەن نۇتۇق سۆزلىگىلى كەلمىگەن» (2010 ـ يىلى) قاتارلىق نادىر ئەدەبىي ئەسەرلەرنى يازغان.

گارسىيە ماركوز «غېرىبانە يۇز يىل» رومانى بىلەن 1982 ـ يىلى نوبېل ئەدەبىيات مۇكاپاتىغا ئېرىشكەندىن كېيىن دۇنيا ئەدەبىيات مۇنبىرىدىكى داڭدار شەخس بولۇپ تونۇلغان. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى پۈتۈن دۇنيانىڭ ئومۇميۈزلۈك قارشى ئېلىشىغا مۇيەسسەر بولغان. بولۇپمۇ «غېرىبانە يۇز يىل» 30 نەچچە تىلغا تەرجىمە قىلىنىپ نەشر قىلىنغان. تىراژى 10 مىليونغا يەتكەن. ھەرقايسى ئەللەرنىڭ ئەدەبىي ئوبزور ساھەلىرىمۇ ئۇزۇكسىز ھالدا ماقالە ئېلان قىلىپ، بۇ ئەسەرگە يۇقىرى باھا بەرگەن. ئەنگلىيەنىڭ «تايمىس» گېزىتى گارسىيە ماركوزنى «غايىچى ۋە ئۇلۇغ يازغۇچى» دېگەن؛ 1971 ـ يىلى نوبېل ئەدەبىيات مۇكاپاتىغا ئېرىشكەن چىلىلىق يازغۇچى نېرودا «غېرىبانە يۇز يىل»نى ماختاپ «سېرۋانتېسنىڭ «دونكىخوت»تىدىن كېيىن مەيدانغا كەلگەن ئىسپان تىلىدا يېزىلغان ئەڭ ئۇلۇغ ئەسەر» دېگەن؛ ئامېرىكىلىق ئەدەبىي ئوبزورچى جون باس «غېرىبانە يۇز يىل»نى «مۇشۇ ئەسىرنىڭ كېيىنكى يېرىمىدا كىشىگە ئەڭ چوڭقۇر تەسىر قىلغان رومان، شۇنداقلا ئۇ ھەرقايسى ئەسىرلەردىكى مۇنەۋۋەر ئەسەرلەر ئىچىدىكى نادىر ئەسەر بولۇپ ھېسابلىنىدۇ» دېگەن.

87 يىللىق ھاياتىدا دۇنيا ئەدەبىياتى ئۈچۈن ئۆچمەس نادىر ئەسەرلەرنى يارانقان بۇ ئۇلۇغ يازغۇچى 2014 ـ يىلى 18 ـ ئاپرېل مېكسىكىدا ئالەمدىن ئۆتكەن.

تەرجىمانلىك تەرجىمھالى

باۋۇدۇن ھەسەن 1959 ـ يىلى 1 ـ ئايدا قاراشەھەر ناھىيەسىدە ئىشچى ئائىلىسىدە تۇغۇلغان، 1983 ـ يىلى شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ جۇڭگو تىللىرى فاكۇلتېتى خەنزۇ تىلى (تەرجىمە) كەسپىنى پۈتتۈرگەن، 1983 ـ يىلى 10 ـ ئايدىن ھازىرغا قەدەر كورلا شەھەرلىك ھۆكۈمەت تەرجىمە بۆلۈمىدە ئىشلەۋاتىدۇ. ئالىي تەرجىمان، شىنجاڭ يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى.

باۋۇدۇن ھەسەن «بوستان» ژۇرنىلىنىڭ 1985 ـ يىللىق 1 ـ سانىدا ئېلان قىلىنغان تۇنجى ھېكايىسى بىلەن ئەدەبىي ئىجادىيەتكە رەسمىي كىرىشكەن. شۇنىڭدىن بۇيان «تارىم»، «ئەدەبىي تەرجىمىلەر»، «دۇنيا ئەدەبىياتى» ۋە بىر قىسىم نوپۇزلۇق خەنزۇچە ژۇرناللاردا نۇرغۇن ھېكايە، پوۋېست، نەسىر، نوبىل ئەدەبىيات مۇكاپاتى ساھىبلىرىنىڭ نوبىل نۇتقى قاتارلىق ئىجادىي ۋە تەرجىمە ئەسەرلىرى ئېلان قىلىنغان. 3 ـ نۆۋەتلىك «خانتەڭرى ئەدەبىيات مۇكاپاتى» قاتارلىق ئەدەبىيات مۇكاپاتلىرىغا ئېرىشكەن. ھازىرغا قەدەر «جۇڭگو مۇسۇلمانلىرىنىڭ ھەج پائالىيىتى»، «ئامېرىكىنىڭ پەخرى ــ روزۋېلىت»، «ئايىم قىزلار»، «پامىردىكى قار»، «سەندەل قوزۇق جازاسى»، «تىبەت دالاسىدىكى تاڭغىت تايغىنى» قاتارلىق 30 پارچىغا يېقىن تەرجىمە كىتابى نەشردىن چىققان ۋە «ئاشۇ كۈنلەر»، «ناپولېئون» قاتارلىق بىر تۈركۈم تەرجىمە كىتابلىرى نەشرگە تاپشۇرۇلغان.

مۇندەرىجە

بىرىنچى باب 1

ئىككىنچى باب 23

ئۈچىنچى باب 46

تۆتىنچى باب 73

بەشىنچى باب 100

ئالتىنچى باب 131

يەتتىنچى باب 154

سەككىزىنچى باب 181

توققۇزىنچى باب 206

ئونىنچى باب 232

ئون بىرىنچى باب 259

ئون ئىككىنچى باب 284

ئون ئۈچىنچى باب 309

ئون تۆتىنچى باب 335
ئون بەشىنچى باب 364
ئون ئالتىنچى باب 390
ئون يەتتىنچى باب 413
ئون سەككىزىنچى باب 440
ئون توققۇزىنچى باب 467
يىگىرمىنچى باب 495

بىرىنچى باب

پولكوۋنىك ئورىلىنىنو نۇرغۇن يىللاردىن كېيىن جازا ئەترىتى مەيدىسىگە مىلتىق تەڭلەپ تۇرغان مىنۇتلاردىمۇ دادىسى مۇزنى كۆرسەتكىلى ئېلىپ بارغان ئاشۇ كۈننى ئېسىگە ئالىدۇ. ئۇ چاغلاردا ماكوندو پەقەت يىگىرمە ئۆيلۈكلا ئاھالىسى بار كىچىك بىر مەھەللە ئىدى، مەھەللىدىن ئېقىپ ئۆتىدىغان ئېقىنىنىڭ ئىككى قېتىغا ۋادىك ئۆيلەر جايلاشقان، سۇپىسۇزۇك ئېقىنىنىڭ تەكتىدە، ئېرا دەۋرىدىكى زور قۇشلارنىڭ تۇخۇملىرىدەك يېيىلىپ يانقان سىلىق شېغىل تاشلار كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ماكوندو دېگەن بۇ مەھەللە يېڭى قۇرۇلغاندا نۇرغۇن نەرسىنىڭ ئېتى بولمىغاچقا قول بىلەن كۆرسىتىپ تۇرۇپ بىرنېمە دېيىشكە توغرا كېلەتتى. ھەر يىلى 3 ـ ئايلاردا جۇل ـ جۇل كىيىملىك سىگانلار بۇ مەھەللىگە كېلىپ چېدىر تىكەتتى ـ دە، داقا ـ دۇمباقلارنىڭ شادىمان تاڭگىر ـ تاڭگۇرلىرى ئىچىدە ماكوندولۇقلارغا ئالىملارنىڭ ئەڭ يېڭى كەشپىياتلىرىنى تونۇشتۇراتتى. ئۇلارنىڭ بىرىنچى قېتىم ئېلىپ كېلگىنى ماگنىت بولدى. بومبا ساقال، ئۆزى زەبەردەس، بارماقلىرى قۇشقاچ پۇتىدەك ئىنچىكە كەلگەن بىر سىگان كۆچمىلىككە ئۆزىنى مېرگادىس دەپ تونۇشتۇرۇپ، ئاتالمىش ماكىدونىيەلىك خىمىكلارنىڭ قولىدا پۈتكەن دۇنيادىكى سەككىزىنچى مۆجىزىنىڭ كارامىتىنى ئۇستىلىق بىلەن كۆرسەتتى. مېرگادىس ئىككى پارچە تۆمۈرنى كۆتۈرۈۋېلىپ ئۆيمۇ ئۆي ئارىلاپ يۈرۈپ ئەل ـ مەھەللىنى ھەيرەتتە قالدۇردى. قازان، داس، لاخشىگىر، مەش قاتارلىقلارنى شۇ تۆمۈرنىڭ كارامىتى بىلەن ئوڭدا ـ دۇمدە قىلىۋەتتى، تاختايغا قېقىلغان مىخلار ۋە ۋىنتىلارمۇ سۇغۇرۇلۇپلا چىقىپ كېتىدىغاندەك غىرىسلاپ كەتتى، ھەتتا يۈتۈپ كەتكىلى ئۇزاق بولغان نەرسىلەرمۇ يۈتكەن يېرىدىلا پەيدا بولۇپ، مېرگادىسنىڭ سېھىرلىك تۆمۈرىنىڭ كەينىدىن ماڭدى.

بۇ هالدىن خالايمقىناق ئاغزى ئېچىلىپلا قالدى.

ــ جىمى مەۋجۇداتنىڭ جېنى بولىدۇ، ــ دېدى سىگان بوغۇق ئاۋازدا، ــ پەقەت سەن ئۇنى ئويغىتالمىساڭلا.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئەركىن تەسەۋۋۇرى ھەرقاچان تەبىئەتنىڭ يارالمىشىدىن ھالقىپ كېتەتتى، ھەتتا مۆجىزە ۋە سېھىرنىڭ دائىرىسىدىنمۇ ھالقىپ كېتەتتى. ئۇ مۇشۇ ئاددىي بىر كەشپىيات بىلەن يەرنىڭ ئاستىدىكى ئالتۇننى ئالغىلى بولىدۇ، دېگەن خىيالدا بولدى. مېرگادىس سەممىي ئادەم بولغاچقا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى ئاگاھلاندۇردى:

ــ ماگنىتنىڭ قولىدىن بۇ ئىش كەلمەيدۇ.

بىراق، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۇ چاغلاردا سىگانلارنىڭ سەممىيلىكىگە ئانچە ئىشىنىپ كەتمەيتتى. شۇڭا ئىككى پارچە ماگنىتنى بىر قېچىر، ئىككى ئۆچكىسىگە تېگىشۈالدى. خوتۇنى ئەسلى بۇ قېچىر بىلەن ئۆچكىلەرنى تۇرمۇش ئەھۋالىنى ياخشىلاشقا ئاز ـ تولا ياردىمى بولار دېگەن نىيەتتە باققانىدى. بىراق، ئېرىنى توسۇپمۇ توسۇپ بولالمىدى.

ــ پات ئارىدا كۆپلىكىدىن پەگاھلىرىمىزغىمۇ يېيىتقۇدەك ئالتۇنلۇق بولۇپ قالىمىز، دېدى ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىغا.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تەسەۋۋۇرىنىڭ توغرىلىقىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن پۈتۈن زېھنىنى ئىشقا سېلىپ بىرقانچە ئاي تىرىشتى. ئىككى پارچە ماگنىتنى كۆتۈرۈۋېلىپ مېرگادىس ئۆگىتىپ قويغان ئەپسۇننى ئاغزىدىن چۈشۈرمەي ئۇنلۇك ئوقۇغىنىچە ئەتراپىنى غېرىچلاپ دېگۈدەك قىدىرىپ چىقتى، ھەتتا ئېقىنىنىڭ تەكتىمۇ چالا قالمىدى. بىراق، قېزىۋالغان بىردىنبىر نەرسىسى ــ XV ئەسىرگە مەنسۇپ بىر ساۋۇت بولدى. دات بېسىپ كەتكەن بۇ ساۋۇتنى چەكسە گويا شىغىل توشقۇزۇپ قويغان قاپاقتەك پاقىلدايتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۆزى بىلەن بىللە ئالتۇن قېدىرىۋاتقان تۆت ئەر بىلەن بىللە ئۇ ساۋۇتنى چۈۋۈۋىدى، ئىچىدىن چىرىپ كەتكەن ئىسكىلىت چىقتى، ئىسكىلىتنىڭ بوينىغا مىستىن ياسالغان تۇمار ئېسىقلىق بولۇپ، تۇمار ئىچىدە

ئايال كىشىنىڭ بىرنەچچە تال چېچى تۈراتتى.

سىگانلار 3 ـ ئايلاردا يەنە كەلدى. ئۇلار بۇ نۆۋەت ئامستېردامليق يەھۇدىيلارنىڭ ئەڭ يېڭى كەشپىياتى دەپ بىر دۇربۇن بىلەن چوڭلۇقى دۇمباقچىلىك كېلىدىغان بىر لوپا ئەينەكنى ئېلىپ كەلگەنىدى. ئۇلار دۇربۇننى چېدىر ئىشىكىنىڭ يېنىغا ئورنىتىپ، بىر سىگان قىزنى مەھەللىنىڭ ئۇ بېشىغا تۇرغۇزدى. ھەرقانداق ئادەم بەش رىيال تۆلىسىلا دۇربۇننى تۇتۇپ ئۇ سىگان قىزنى ئالدىدىلا تۇرۇۋاتقاندەك كۆرەلەيتتى.

ـــ ئىلىم ـ پەن ئارىلىقنى تۇگەتتى، ـــ دېدى مېرگادىس، ـــ كىشىلەر پات ئارىدا بوسۇغىسىدىن چىقمايمۇ دۇنيانىڭ ھەرقانداق بىر يېرىدە بولۇۋاتقان ئىشنى كۆرەلەيدىغان بولىدۇ.

سىگانلار پىژغىرىم ئىسسىق بىر چۈشلۈكى لوپا ئەينىكى بىلەن ئاجايىپ بىر ئويۇن كۆرسەتتى: بىر باغلام قۇرۇق ئوت ـ چۆپنى كوچىنىڭ ئوتتۇرىسىغا قويۇپ، لوپا ئەينەكتە كۈن نۇرىنى يىغىپ ئوت تۇتاشتۇردى. ماگنىت سىنىقىدا ئۇچرىغان ئوڭۇشسىزلىقتىن ئۆزىنى ئوڭشاپ بولالماي تۇرغان خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ كاللىسىدا شۇ ئان مۇشۇ كەشپىياتنى جەڭ قورالى قىلىش خىيالى تۇغۇلدى. مېرگادىس ئۇنى بۇ خىيالدىن يالتايدۇرۇشقا ئۇرۇنۇپ كۆرگەن بولسىمۇ يەنىلا ئۇنۇمى بولماي ئاخىرىدا لوپا ئەينەكنى ھېلىقى ئىككى پارچە ماگنىت بىلەن مۇستەملىكە دەۋرىدىن قالغان ئوچ تىللاغا تېگىشىپ بېرىشكە ماقۇل بولدى. قاراپ تۇرۇپ بولۇۋاتقان بۇ زىياندىن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ خوتۇنى ئۇرسۇلانىڭ ئىچى ئېچىشىپ يىغلىۋەتتى، شۇنداق بولسىمۇ بىر قۇتا تىللا ئىچىدىن ئوچ تىللانى ئېلىپ بەردى. ئۇرسۇلا دادىسى ئۆمۇر بويى يېمەي ـ ئىچمەي يىغقان بۇ بىر قۇتا تىللانى مۆرىتى كەلگەندە دەسمايە قىلارمەن، دەپ كارىۋىتىنىڭ ئاستىغا كۆمۈپ ساقلاۋاتاتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ خوتۇنىغا تەسەللى بېرىشكىمۇ چولىسى تەگمىدى، ئا لمىلارغا خاس پىداكىرانە روھ بىلەن ئۆلۈم خەۋپىگىمۇ قارىماستىن جەڭ سىنىقىغا كىرىشىپ كەتتى. لوپا ئەينەكنىڭ دۈشمەن قوشۇنىغا تاقابىل تۇرۇشتىكى رولىنى ئىسپاتلايمەن دەپ كۈن نۇرىنىڭ فوكۇس نۇقتىسىنى ئۆز بەدىنىگە توغرىلىدى، نەتىجىدە

بەدىنىي كۆيدۈرۈۋالدى، كۆيۈكى شەلۋەرەپ خېلىغچە ساقايمىدى. بۇ خەتەرلىك كەشپىياتتىن قورقۇپ كەتكەن خوتۇنى نارازلىق بىلدۈرگەن بولسىمۇ زادىلا پەرۋا قىلمىدى، ھەتتا ئۆيىنىمۇ كۆيدۈرۈۋەتكىلى تاس قالدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۆيىگە بېكىنمۇۋېلىپ بۇ يېڭى قورالنىڭ ئىستراتېگىيەلىك ئەھمىيىتىنى سائەت ـ سائەتلەپ ھېسابلاپ، ئىنتايىن ئېنىق ۋە ئاجايىپ قايىل قىلارلىق بىر «قوللانما» تۈزۈپ، بىرمۇنچە تەجرىبە خاتىرىسى ۋە ئىسخېمىلىرىنى قوشۇپ ھۆكۈمەتكە پوچتىدىن ئەۋەتتى. بۇ بۇرۇچنى زىممىسىگە ئالغان ئەلچىسى تاغ ـ داۋانلار ئېشىپ، بىمپايان سازلىقلارنى كېزىپ، شىددەتلىك ئېقىنلاردىن كېچىپ ئۆتۈپ، يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ ھۇجۇمىدىن، ئۇمىدسىزلىك ۋە ژاپانىڭ تەھدىتلىرىدىن جېنىي ئامان قېلىپ ئاخىر بىر پوچتا كارۋانلىرى ئۆتىدىغان يولغا چىقىۋالدى. ئەينى ۋاقىتتا پايتەختكە بېرىش ئىمكانىيىتى يوق دېيەرلىك بولسىمۇ، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خېتىدە ھۆكۈمەت ھايتلا دېسە دەرھال بېرىپ ھەربىي ئەمەلدارلارغا بۇ كەشپىياتنى مانۇپېر قىلىپ كۆرسىتىپ بېرىدىغانلىقىنى ھەمدە مۇرەككەپ نۇر ئۇرۇشى تېخنىكىسىنى بىۋاستە ئۆگىتىپ قويىدىغانلىقىنى بىلدۈرگەنىدى. شۇنىڭدىن كېيىن جاۋاب كۈتۈپ بىرنەچچە يىلنى ئۆتكۈزدى، ئاخىر كۈتۈۋېرىشتىن زېرىكتى ـ دە، مېرگادىسنىڭ ئالدىغا بېرىپ بۇ ئوڭۇشسىزلىقىدىن ھال ئېيتتى. بۇ سىگان شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنىڭ سەممىيلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن، ھېلىقى ئوچ تىللانى قايتۇرۇپ بېرىپ لوپا ئەينەكنى ياندۇرۇۋالدى ھەمدە پورتۇگاللارنىڭ بىرنەچچە پارچە دېڭىز خەرىتىسى ۋە دېڭىز يۇرۇشىدە ئىشلىتىلىدىغان ھەر خىل ئەسۋابلارنى ئۇنىڭغا قالدۇردى. مېرگادىس يەنە ئۇنىڭغا ئۆزى كۆچۈرگەن گېرمانىيە بېنېدىكتىن چېركاۋىنىڭ پوپى ئاستىرونوم ھېرمانىنىڭ ئاستىرونومىيەگە دائىر ئەسەرلىرىنى بېردى ھەمدە رەسىمەت ئەسۋابلىرىنى، كومپاسنى ۋە سېكىستانتنى قانداق ئىشلىتىدىغانلىقىنى ئۆگىتىپ قويدى. شۇنىڭدىن كېيىن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ھويلىسىنىڭ تازا ئىچكىرىسىگە كىچىك بىر ئۆي سېلىۋېلىپ، يامغۇر پەسلىنىڭ ئۇزاق ئايلىرىدا شۇ ئۆيگە بېكىنمۇۋېلىپ پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن ئۆز تەتقىقاتىغا

كىرىشىپ كەتتى. ئۆي ئىشلىرىدىن پۈتۈنلەي قول ئۈزگەندى، ھويلىنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرۇۋېلىپ كېچە ـ كېچىلەپ يۇلتۇزلارنىڭ ھەرىكىتىنى كۆزىتەتتى. قاق چۈش ۋاقتىنى بەلگىلەش ئۈسۈلىنى تاپمەن دەپ ئۆزىگە ئىسىق ئۆتكۈزۈۋالغىلى تاسلا قالدى. قولىدىكى ئەسۋابلارنى قانداق ئىشلىتىشنى پىششىق بىلىپ بولغاندىن كېيىن ماكان ئۇقۇمىغا ئۆتتى، شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ئاشۇ كىچىك ئۆيىدىن چىقماي تۇرۇپمۇ ناتونۇش دېڭىزلاردا سەپەر قىلىدىغان، ئادەمزاتسىز يەرلەرنى زىيارەت قىلالايدىغان ۋە ئاجايىپ ـ غارايىپ مەخلۇقلار بىلەن پىكىرلىشەلەيدىغان بولدى ھەمدە ئۆيدە ئۆزىچە ئۇيان ـ بۇيانغا مېڭىپ، ئۆزى بىلەن ئۆزى گەپلىشىشكە ئادەتلىنىپ قالدى. ئۇرسۇلا بىلەن بالىلىرى بولسا كۆكتاتلىقتا كۆيۈپ ـ پىشىپ بانان، كۆكچاتقال، مانىخوت، پېچەكگۈل، كاۋا ۋە پىدىگەنلەرنىڭ پەرۋىشى بىلەن ھېرىپ بېلىنمۇ ئالالماي قالغىدەك ئىشلەيتتى. ۋاھالەنكى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئەسەبىيلەرچە جىددىي ئىشلەۋاتقان خىزمىتى ئۇزاق ئۆتمەي ئۇشتۇمتۇتلا توختاپ قالدى، شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ گويا سېھىرلىنىپ قالغاندەك ئۆزىنىڭمۇ ئىشەنگۈسى كەلمەيدىغان بىر قاتار تېخنىمۇ ئاجايىپ تەسەۋۋۇرى بىلەن خېلى كۈنلەرگىچە ئۆزىگە ئۆزى پىچىرلاپ يۈردى. دېكابىرنىڭ بىر سەيشەنبە كۈنى چۈش مەھەلدە كاللىسىنى چىرمىۋالغان ھەرخىل سوئال ـ تېپىشماقلارنىڭ جاۋابىنى ئاخىر تاپتى. بالىلىرى ئۇزاق ۋاقىت كېچە ـ كېچىلەپ ئۇخلىمايلا ئويلىنىش نەتىجىسىدە شۇمەكتەك جۈدەپ كەتكەن دادىسىنىڭ ئۆز بايقىشىنى تەنتەنىلىك جاكارلىغان چېغىدىكى ئاشۇ كۆرەڭ ھالىتىنى ئۆمۈر بويى ئېسىدىن چىقارمايدۇ.

ــ يەر شارى يۇمىلاق ئىكەن، خۇددى تۇخۇمدەك.

ــ سارىڭ بولغۇڭ كەلگەن بولسا ئۆزۈڭلا بولۇپ تۇگەش! ــ دېدى سەۋر قاچىسى توشقان ئۇرسۇلا ۋارقىراپ، ــ بالىلارنىڭ كاللىسىنى سىگانلاردەك پەلىپەتىش گەپلىرىڭ بىلەن ئېلىشتۇرغۇچى بولما.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مىتمۇ قىلىپ قويمىدى، خوتۇنىنىڭ شۇ ئاچچىقىدا رەسەت ئەسۋابىنى يەرگە ئېتىپ چېقىۋەتكىنىدىمۇ قورقۇپ قالماستىن، رەسەت

ئەسۋابىدىن يەنە بىرنى ياسىۋالدى. بۇنى ئاز دېگەندەك مەھەللىدىكى بىرقانچە ئادەمنى ھېلىقى كىچىك ئۆيگە يىغىۋېلىپ، ھېچقايسىسى چۈشەنمەيدىغان نەزەريىسى ئاساسىدا ئادەم شەرققە قاراپ ئۇدۇل مېڭىۋەرسە يولغا چىققان جايغا كېلىپ قالىدىغانلىقىنى ئىسپاتلىماقچى بولاتتى. بۇنى ئاڭلىغان ماكوندولۇقلار خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئېلىشىپ قالغانلىقىغا شەكسىز ئىشىنىپ ئەندىشىگە چۈشكەنىدى، ھېلىمۇ ياخشى مېرگادىس بۇ چاغدا ماكوندوغا كېلىپ خالايىقنىڭ كۆڭلىنى ئازراق تىندۇرۇپ قويدى. ئۇ خوس خالايىقنىڭ ئالدىدا ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ پاراسىتىگە ئاپىرىن ئوقۇپ، بىرلا رەسەت ئەسۋابىغا تايىنىپ بىر نەزەريىەنى ئىسپاتلاپتۇ، ماكوندولۇقلار بىلمىگىنى بىلەن بۇ نەزەريىە ئاللىبۇرۇن ئىسپاتلىنىپ بولغان، دېدى. مېرگادىس ئۆزىنىڭ خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەگە قول قويغانلىقىنى بىلدۇرۇش ئۈچۈن ئۆزىنىڭ مېتال تاۋلاش تەجرىبىخانىسىنى ئۇنىڭغا تەقدىم قىلدى، بۇ سوۋغات خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭلا ئەمەس پۈتۈن مەھەللىنىڭ كەلگۈسىگە چوڭقۇر تەسىر كۆرسىتەتتى، ئەلۋەتتە.

مېرگادىس ئادەمنى ھەيران قالدۇرارلىق دەرىجىدە تېز قېرىپ كەتتى، بۇ سىگان مەھەللىگە تۇنجى قېتىم كەلگەندە خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن تەڭ دېمەتلىك كۆرۈنەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ھېلىمۇ ئاتتىن قۇلىقىدىن تۇتۇپلا گۈپپىدە يىقىتىۋەتكۈدەك كۈچتۇڭگۇر ئىدى، ئۇ سىگان بولسا قانداقتۇر بىر جاھىل كىشىلىنىڭ ئاسارىتىدە قالغاندەك ئاجىزلاپلا كەتكەنىدى. دېمىسىمۇ دۇنيانىڭ ھەممە يېرىدە سەرسان ـ سەرگەردان بولۇپ يۈرۈپ يۈقتۇرۇۋالغان خىلمۇخىل غەلىتە كىشىللەرنىڭ دەردىدە شۇنداق بولۇپ قالغانىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ تەجرىبىخانىنى قۇراشتۇرۇشىغا يارەملىشىۋېتىپ، ئەزرائىلنىڭ ئۆزىنى چۆرگىلەپلا يۈرۈۋاتقانلىقىنى، ئەمما تېخى جېنىنى ئېلىش قارارىغا كەلمىگەنلىكىنى ئۆز ئاغزى بىلەن ئېيتىپ بەردى. مېرگادىس ئىنسانىيەتنىڭ بېشىغا كەلگەن خىلمۇخىل ۋابا ۋە بالا ـ قازالارغا دۇچار بولۇپمۇ ئامان قالغانىدى. ئىراندا پەيسە كېسىلىنىڭ، مالايا تاقىم ئاراللىرىدا بۇزۇق قان كېسىلىنىڭ، ئىسكەندىرىيەدە ماخاۋ كېسىلىنىڭ، يىاپونىيەدە پۈت

تەمرەتكىسىنىڭ، ماداغاسقاردا لىمفا بەز چۈماسىنىڭ دەردىنى تارتقان، سىتسىلىيە ئارىلىدا يەر تەۋرەشنى كۆرگەن، ماگېللان بوغۇزىدا ئېغىر دېڭىز تالاپىتىگە يولۇققان ئىدى. ناستارا داماسىنىڭ[1] ھېكمەت ئاچقۇچى قولۇمدا بار دەپ يۈرگەن بۇ سۆزۈن تەلەت تۈغما تالانت ئىگىسىنىڭ سىرلىق كۆزلىرى گويا ھەممىنى كۆرۈپ تۇرۇۋاتقاندەك سۇرلۇك كۆرۈنەتتى. بېشىغا قاغىنىڭ يېيىلغان قانىتىغا ئوخشاپ كېتىدىغان چۆرىسى كەڭ يوغان قالپىقىنى، ئۇچىسىغا يىللارنىڭ تامغىسى بېسىلغان دۇخاۋا جىلىتكىسىنى كىيىپ يۈرەتتى. تەڭداشسىز زېرەك ۋە سىرلىق بولغىنى بىلەن يەنىلا پانىيەدىكى ئادەم بولغاچقا، كۈندىلىك تۇرمۇشنىڭ تۈگمەس ھەلەكچىلىكىدىن ۋە قايغۇلىرىدىن خالىي بولالمايتتى. ياشىنىپ قالغىنىدىن، ئاغرىقچان بولۇپ قالغانلىقىدىن ۋايسايتتى، ئەرزىمەس ئىقتىسادىي قىينىچىلىقىدىن قاقشايتتى. كۈلكىنى ئاللىقاچان ئۇنتۇغان، بۇزۇق قان كېسىلىنىڭ دەستىدىن چىشلىرى قويماي چۈشۈپ بولغانىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇنىڭغا ئىشىنەتتىكى، ئىككىيلەنىنىڭ ئۇلۇغ دوستلۇقى ھېلىقى دىمىق چۈشتە مېرگادىس ئۆزىگە سىرىنى ئېيتىپ بەرگەن چاغدىن باشلانغانىدى. بالىلار مېرگادىسنىڭ ئاجايىپ ـ غارايىپ ھېكايەتلىرىنى ئاڭلاپ ھەيرانلىقتىن ئاغزىنى ئېچىپلا قالغانىدى. بۇ سىگانىنىڭ شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن يوپيورۇق دېرىزە تۈۋىدە ئولتۇرۇپ، چېكسىدىن ئىسسىقتا ئېرىپ كېتىۋاتقان ئەڭلىكتەك ئېقىۋاتقان تەرلىرى بىلەنمۇ كارى بولماي، گارمون ئاھاڭىدەك بوم ئاۋازى بىلەن ھېكايە ئېيتىپ بەرگىنى شۇ چاغدا ئەمدىلا بەش ياشقا كىرگەن ئورېلىئانونىڭ ئۆمۈر بويى ئېسىدىن چىقمايدۇ. ئورېلىئانونىڭ ئاكىسى خوس ئاركادىئو كىشىنى ھەيرەتتە قالدۇرىدىغان بۇ ئوبرازنى مىراس ئورنىدا بارلىق ئەۋلادلىرىغا قالدۇرىدۇ. ۋاھالەنكى، بۇ سىگانىنىڭ شۇ قېتىمقى پەيدا بولۇشى ئۇرسۇلادا يامان تەسىر پەيدا قىلىپ قويغانىدى. چۈنكى، ئۇرسۇلانىڭ ئۆيگە كىرگەن ۋاقتى دەل مېرگادىسنىڭ

---

① ناستارا داماس (1503 ــ 1566): فىرانسىيەلىك داڭلىق مۇنەججىم. «ئەسىرلەر» دېگەن كىتابنى يېزىپ ئىنسانىيەتنىڭ كەلگۈسىدىن بېشارەت بەرگەن، كېيىنكى زامانلاردا بېشارەتلىرىنىڭ كۆپىنچىسى راست بولۇپ چىققان.

سماب قاچىلانغان بىر شىشىنى ئېھتىياتسىزلىقتىن چېقىپ قويغان ۋاقتىغا توغرا كېلىپ قالغاندى.

ــ ئالۋاستىنىڭ پۇرىقىغۇ بۇ، ــ دېدى ئۇرسۇلا.

ــ ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، ــ تۇزەتتى مېرگادىس، ــ ئالۋاستىدا گۈڭگۈرت پۇرىقى بولىدىغانلىقى ئىسپاتلانغان، بۇ دېگەن سماب.

ئەزەلدىن كىشىگە ئېرىنمەي ئۆگىتىپ ئادەتلىنىپ كەتكەن مېرگادىس ئاندىن قىزىل لاك بىلەن شەيتانىنىڭ مۇناسىۋەتلىرىنى تەپسىلىي چۈشەندۈرگىلى تۇردى، ئۇرسۇلا بولسا پەرۋايى پەلەك بىرھالدا بالىلىرىنى ئېلىپ ئىبادەتكە ماڭدى. شۇنىڭدىن كېيىن مۇشۇنداق ئۆتكۈر پۇراق دىمىقىغا ئۇرۇلسىلا ئۇرسۇلانىڭ ئېسىگە مېرگادىس كېلىدىغان بولدى.

بۇ تەجرىبىخانىدا نۇرغۇن قازان، ۋارونكا، شىشە، غەلۋىر ۋە سۈزگۈچلەردىن باشقا ئاددىي مېتال تاۋلاش ئوچىقى، كولبا، شۇنداقلا سىگانلار يەھۇدىي ئالىم ماريېنىڭ ئۈچ كىرانلىق دىستىللىگۇچ توغرىسىدىكى ئەڭ يېڭى تەسۋىرى بويىچە ياسىغان بىر يۇرۇش دىستىللەش ـ سۈزۈش ئەسۋابلىرىمۇ بار ئىدى. مېرگادىس يەنە يەتتە سەييارە بىلەن باغلىنىشلىق يەتتە خىل مېتالنىڭ ئەۋرىشكىلىرىنى، موسا ئەلەيھىسسالام ۋە قەدىمكى رىمنىڭ مېتال تاۋلاش ئۇستىسى سوسىمۇلارنىڭ مېتال تاۋلاش رىسالىسىنى، «ئاجايىباتلار جەۋھىرى» ناملىق تۇچ تاۋلاش خاتىرلىرىنى ۋە ئىسخېمىلىرىنىمۇ بەردى، ئەگەر مۇشۇ خاتىرە ۋە ئىسخېمىلارنى چۈشىنىپ يېتەلىسە، تۇچ ياسىيالايتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مېتال تاۋلاش رىسالىسىنى ئاسان كۆرۈپ ئۇنىڭغا كىرىشىپلا كەتتى، ئۇدا بىرنەچچە ھەپتە ئۇرسۇلاغا ھېلىقى قۇتىدىكى مۇستەملىكە دەۋرىدىن قالغان تىللالىرىڭنى كۆمۈپ قويغان يېرىڭدىن ئېلىپ بەرگىن، سىمابنى قانچىگە بۆلگىلى بولسا، ئالتۇنىنىمۇ شۇنچە ھەسسە كۆپەيتكىلى بولىدۇ، ئۇ تىللالىرىڭنى ھەسسىلەپ كۆپەيتىپ بېرىمەن، دەپ يېپىشۋالدى. ئۇرسۇلا بۇ قېتىممۇ بۇرۇنقىغا ئوخشاشلا ئېرىنىڭ تەۋرەنمەس ئىرادىسى ئالدىدا ماقۇل دېيىشكە مەجبۇر بولدى. شۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئوتتۇز تىللانى تېگىلچە قازانغا تاشلاپ، مىس

كىپىكى، سىبرىق مەرگىمۇش، گۈڭگۇرت ۋە قوغۇشۇنلار بىلەن قوشۇپ ئېرىتتى، ئاندىن ئابدىمىلىك مىيى بىلەن لىق تولغان قازانغا تۆكۈپ، بەتبۇي پۇراق تارىلىپ قويۇق قىيام بولغىچە كۈچلۈك ئوتتا قاينىتتى. بۇ قىيام پارقىراپ تۇرىدىغان ئالتۇنغا ئەمەس، بىر قازان سۇپەتسىز قەنت قىيامىغا ئوخشاپ تۇراتتى. ئۇرسۇلانىڭ تەۋرۈك مىراسلىرى دەككە ـ دۈككە ۋە ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە دىستىللەش، يەتتە سەييارە مىتال بىلەن قوشۇپ تاۋلاش، ئاندىن سىرلىق سىماب ۋە سىپرۇسنىڭ سۇلفاتىنى ئارىلاشتۇرۇش، تۇرۇپ يىلمى ئورندا چوشقا مىيى ئىشلىتىپ قايتىدىن تاۋلاش نەتىجىسىدە بىر كاللەك قاپقارا داشقالغا ئايلىنىپ، قازاننىڭ تېگىگە چاپلىشىپ قالدى.

سىگانلار قايتا كەلگەندە، ئۇرسۇلا پۈتۈن مەھەللىدىكىلەرنى قوزغاپ ئۇلارنى توسۇشقا ئۇرۇنغان بولسىمۇ، بىراق كىشىلەرنىڭ قىزىقسىنىشى ۋەھىمىسىنى بېسىپ چۈشتى. چۈنكى، سىگانلار بۇ قېتىم قۇلاقنى پاك قىلمۇەتكىدەك خىلمۇخىل چالغۇلىرىنى چېلىشىپ كەلگەنىدى، جاكارچىسى تېخى نازىيانىزلارنىڭ ئەڭ سېھىرلىك كەشپىياتىنى كۆرگەزمە قىلىدىغانلىقىنى جاكارلىغانىدى. شۇنىڭ بىلەن پۈتۈن مەھەللىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى سىگانلارنىڭ چېدىرىغا بېرىپ، بۇۋايلىقتىن ياشلىقىغا قايتىپ قالغان مىرگادىسنى بىر تىنىن تۆلەپلا كۆرۈشكە مۇيەسسەر بولۇشتى. مىرگادىسنىڭ سالامەتلىكى ئەسلىگە كېلىپ سەللىمازا ساقىيىپ كەتكەن بولۇپ، چىرايىدىكى قورۇقلىرى يوقۇلۇپ كەتكەنىدى، چىرايلىق چىشلىرى پارقىراپ تۇراتتى. مىرگادىسنىڭ بۇزۇق قان كېسىلى بىلەن چىشلىرىنىڭ قانداق چۈشۈپ كەتكەنلىكى، جاۋغايلىرىنىڭ قانداق سەت ساڭگىلاپ قالغانلىقى، لەۋلىرىنىڭ قانداق قۇرۇپ كەتكەنلىكى ئېسىدە بارلىكى كىشى بۇ رېئاللىق ئالدىدا سىگانلارنىڭ سېھرىدىن تاك قالماي تۇرالمايتتى. مىرگادىس چىش مىلىكىگە قاپلىۋالغان يالغان چىشلىرىنى پۈتۈن پېتى چىقىرىپ خالايىققا كۆرسەتتى، بۇ چاغدا شۇ ئان ئەسلىدىكى بوۋاي سىياقىغا قايتتى، ئاندىن چىشلىرىنى يەنە ئاغزىغا سېلىۋېلىپ، گويا ياشلىقىغا قايتقاندەك كۈلۈمسىرەپ قويدى، بۇ چاغدا خالايىقنىڭ ھەيرانلىقى يەنە ۋەھىمىگە ئايلاندى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەمۇ مىرگادىسنىڭ بىلىمى كىشىنىڭ ئەقلىنى لال قىلغۇدەك

دەرىجىدە كامالەتكە يېتىپتۇ دېگەن يەرگە كەلگەنىدى. نىھايەت، مېرگادىس بۇ يالغان چىشنىڭ پىرىنسىپىنى ئايرىم چۈشەندۈرۈپ قويغاندىن كېيىن ئۇنىڭ كۆڭلى پاللىدە يورۇپ كەتكەندەك بولدى. بۇ ئىشلار شۇنداق ئاددىي ھەم سىرلىق تۇيۇلۇپ كەتكەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ مېتال تاۋلاش تەتقىقاتىدىن كۆڭلى سوۋۇپلا كەتتى، كۆڭلى تاماق تارتمايتتى، ئەتىدىن ـ كەچكىچە ئۆيدە مېڭىپ يۈرگىنى يۈرگەنىدى.

ـــ دۇنيادا كىشىنىڭ ئەقلى يەتمىگۈدەك ئىشلار بولۇپ كېتىۋاتىدۇ دېسە، ـــ دەيتتى ئۈرسۇلاغا، ـــ ئۇ ياقتىلا، دەريانىڭ نېرىقى قېتىدىلا تۇرلۇك شەيتان ماشىنىلار پەيدا بوپتۇ، بىز بولساق بۇ يەردە دۆت ئېشەكتەك دۇنيادىن بىخەۋەر ياشاۋاتىمىز.

ماكوندو مەھەللىسى بىنا بولغان چاغلاردىن باشلاپلا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى بىلىدىغانلىكى كىشىلەرنىڭ ھەممىسى بۇ ئادەمنىڭ مېرگادىسنىڭ تەسىرىدە شۇ قەدەر ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىدىن ھەيران ئىدى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇرۇنلاردا ياش ئاقساقالغا ئوخشاش باشقىلارغا يەرنى قانداق تېرىشنى، بالىلىرىنى قانداق تەربىيەلەشنى، جاندارلىرىنى قانداق بېقىشنى ئۆگىتەتتى، ئەل ـ مەھەللىنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن خالايىق بىلەن بىردەك ھەمكارلىشىپ كۈچ چىقىراتتى، جىسمانىي ئەمگەكتىنمۇ قالمايتتى. ئۆيى مەھەللە بويىچە ئەڭ ئىسسىل بولۇپ، باشقىلارنىڭ دورايدىغان ئوبيېكتى بولۇپ قالغانىدى. ئۆيدە ئازادە مېھمانخانىسى، تەشتەك ـ تەشتەكتە گۈللەر ھۆپپىدە ئېچىلىپ تۇرىدىغان، رەڭگى كىشىنىڭ زوقىنى كەلتۈرىدىغان پېشايۋىنى ۋە ئىككى ئېغىز ياتاق ئۆيى، يوغان بىر تۈپ كاشتان دەرىخى بار قوروسى، ئۆيىنىڭ كەينىدە كۆڭۈل قويۇپ پەرۋىش قىلىنغان كۆكتاتلىقى بار ئىدى، ئېغىلىدا ئۆچكە، توخۇ ۋە چوشقىلار چىقىشىپ ياشايتتى. ئۆيدە، شۇنداقلا پۈتۈن مەھەللىدە پەقەت سوقۇشقاق خورازلا بېقىش مەنئىي قىلىنغان بىردىنبىر جانىۋار ئىدى.

ئۈرسۇلامۇ ئىشچانلىقتا ئېرىدىن قېلىشمايتتى، ۋىجىك بولغىنى بىلەن تېتىك، زىل، شۇنداقلا تەلەپچان ۋە غەيرەتلىك ئايال ئىدى، زادىلا ناخشا ئېيتمايتتى. ھەر كۈنى قاق سەھەردىن تاكى تۈن نىسبىگىچە يۇمشاق ئاق سۇرۇپ كۆينەكنى شىلدىرلىتىپ

ھەممىلا يەردە پالاقشىپ يۇرەتتى. توپىسى چىڭدىلىپ قېتىپ كەتكەن يەرلەر، ھاكلانمىغان تاملار ۋە ئۆزلىرى ياسىۋالغان قوپال ياغاچ ئۆي جاھازلىرى ئۇرسۇلانىڭ قولىدا دائىم پاك ـ پاكىز تۇراتتى، كونا ساندۇقىدىكى كىيىملىرىدىنمۇ داۋاملىق رەيھاننىڭ سۈس خۇش ھىدى پۇراپ تۇراتتى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇنداق تىرىشچان ئادەم ئىدىكى، پۈتۈن مەھەللىدە ئۇنىڭدەكتىن ئىككىنچى بىرى تېپىلمايتتى. دەريا بويىغا كۆچكەن ھەممە ئائىلىگە ئۆيىنىڭ ئورنىنى سۇ ئەكىلىشكە قولايلىق قىلىپ لايىھەلەپ بەرگەندىن باشقا كوچىنىڭ ئىككى قېتىدىكى ئۆيلەرنىڭ جىمىسىنى ھاۋا تازا ئىسسىغاندا ئوخشاش ئاپتاپ چۈشىدىغان قىلىپ لايىھەلىگەنىدى. مانا ئەمدىلىكتە ئۇچ يۈز ئاھالىگە ئىگە ماكوندو مەھەللە بولۇپ قۇرۇلۇپ بىرنەچچە يىل ئۆتمەي شۇ ئەتراپتىكى مەھەللىلەر ئىچىدە ئەڭ پاكىز ۋە رەتلىك بىر مەھەللە بولۇپ قالدى. بۇ مەھەللە ھەقىقەتەنمۇ جەننەتتەك بىر ماكان ئىدى، پۈتۈن مەھەللىدە ھېچكىم ئوتتۇز ياشتىن ئاشمىغان، تېخى بىرەر ئادەمنىڭ ئۆلۈپ باقمىغانىدى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مەھەللە يېڭى قۇرۇلغان چاغدىن باشلاپلا قۇش تۇتىدىغان مېخانىك قۇرۇلما ۋە قەپەس ياساشقا كىرىشكەنىدى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا جىمى ئادەم قۇشقاچ باقىدىغان بولۇپ كەتتى، سۆپىسوپىيالڭ، سېرىق قۇشقاچ، بۇلبۇل، جاغجاق دېگەندەك خىلمۇخىل قۇشلارنىڭ ۋېچىرلاشلىرى پۈتۈن مەھەللىنى بېشىغا كىيىپ ئادەمنىڭ مېڭىسىنى ئېلەشتۇرۇۋېتەتتى. شۇ سەۋەبتىن ئۇرسۇلا كاللىسىنى ئارام تاپقۇزۇش ئۈچۈن قۇلىقىغا سېرىق موم تىقىۋېلىپ يۇرۇشكە مەجبۇر بولدى. مېرگادىسلارنىڭ سىگان قەبىلىسى بىرىنچى قېتىم ماكوندوغا كېلىپ باش ئاغرىقىنى ساقايتىدىغان ئەينەك كومىلاچ دورىنى ساتقاندا، مەھەللىدىكىلەر سىگانلارنىڭ بىپايان سازلىق ئىچىدىكى بۇ كىچىككىنە مەھەللىنى قانداق تېپىپ كەلگەنلىكىگە ھەيران قالغانىدى، سىگانلار بولسا قۇشلارنىڭ ۋېچىرلاشلىرىنى ئاڭلاپ تېپىپ كەلدۇق، دەپ جاۋاب بەردى.

ۋەھالەنكى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ تۇھپىكارلىقى تېزلا ئۇنتۇلدى، ئۇ

ماگنىت، ئاسترونومىيەلىك ھېسابات، مېتاللورگىيە ۋە دۇنياۋى مۇجىزاتلار ھەققىدىكى خىياللىرىغا بېرىلىپ تېزلا كىشىلەر ئارىسىدىن غايىب بولدى. بۇرۇن رەتلىك كىيىنىپ پاكىز ۋە روھلۇق يۈرىدىغان خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئاستا - ئاستا ئۇستىبېشىنى تۆزەشتۈرۈپ يۈرمەيدىغان، ھەتتا ياۋايى ئادەمدەك ساقاللىرىنمۇ ئالمايدىغان چېچىلاڭغۇ بىر ئادەم بولۇپ قالدى، ئۇرسۇلا ئېرىنى تەستە ماقۇل قىلىپ قىڭغاقتا ساقاللىرىنى ئېلىۋەتتى. مەھەللىدىكىلەر خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى سېھىرلىنىپ قالغان دەپ ئويلايتتى. بىراق، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بوز يەر ئېچىش قورالىرىنى مۈرىسىگە ئارتىپ، ماكوندونى ھېلىقى ئۇلۇغ كەشپىياتلار بىلەن تۇتاشتۇرىدىغان بىر يول ياساشقا پۈتۈن ئەل - مەھەللىرىنى چاقىرغاندا، سېھىرلىنىپ قالغانلىقىغىلا ئەمەس، ھەتتا سارائ بولۇپ قالغانلىقىغا شەكسىز ئىشىنىدىغان كىشىلەرمۇ خوتۇن - بالىلىرىنى ۋە ئىشلىرىنى تاشلاپ ئۇنىڭ ئارقىسىدىن ماڭدى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئەتراپتىكى رايونلارنىڭ جۇغراپىيەلىك ئەھۋالىدىن خەۋەرسىز ئىدى. پەقەت بىلىدىغىنى، شەرق تەرەپتە چىققىلى بولمايدىغان ئېگىز تاغ تىزمىسى، تاغ تىزمىسىنىڭ ئارقىسىدا لېئوئاچ دېگەن قەدىمكى شەھەر بار ئىدى. بوۋىسى ئولېرىئانو بۇئېندىيەنىڭ ئېيتىپ بېرىشچە، بۇرۇن لورد فىرانسىس دراك دېگەن بىر كىشى شۇ يەردە زەمبىرەك بىلەن تىمساھ ئېتىپ كۆڭلىنى خۇش قىلىپ ئۆتەر ئىكەن، ئۆلگەن تىمساھلارنىڭ قورسىقىغا سامان تىقىپ ئايال پادىشاھ ئېلىزابېتقا ھەدىيە قىلار ئىكەن. ياش ۋاقتىدا ھەمراھلىرى بىلەن بىللە خوتۇن - بالىلىرىنى، جانداركىرىنى ۋە تۇرمۇش بۇيۇملىرىنى ئېلىپ دېڭىزغا باردىغان يولنى تاپماقچى بولۇپ، ئىككى يىل ئىككى ئاي سەرسان بولۇپ يۈرگەندىن كېيىن بۇ نىيەتتىن يالتىيىپتۇ ۋە يەنە شۇنداق سەرسان بولۇپ يۈرۈشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن ماكوندو مەھەللىسىنى قۇرۇپتۇ. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ ئۇ تەرەپكە قىزىقمايتتى. چۈنكى، ئۇ تەرەپكە ماڭسا بۇرۇنقىلارنىڭ سەرگۈزەشتىسى يەنە تەكرارلىناتتى، خالاس. جەنۇب تەرەپ بولسا ئوت - چۆپ باسقان پاتقاق كۆلچەكلەر ۋە سازلىق بولۇپ، سىگانلارمۇ ئۇ تەرەپنى چەت - چۆرىسى يوق دۇنيا ئىكەن، دېگەندى.

سازلىقىنىڭ غەرب تەرىپى پايانسىز سۇلۇق ئىدى. ئۇ سۇلۇقتا بېشى ۋە بەدىنى قىزلارغا ئوخشايدىغان ئېتى يۈمران كىت خىلىدىكى جانىۋارلار بارمىش، ئۇ جانىۋارلار يوغان ئازدۇرغۇ كۆكسى بىلەن دېڭىزچىلارنى ئەقىل - ھوشىدىن ئايرىپ جېنىغا زامىن بولارمىش. سىگانلار شۇ سۇ يولىدا يېرىم يىلچە كېمىلىك سەپەر قىلىپ پوچتا كارۋىنى ئۆتىدىغان قۇرۇقلۇقنى ئاران تاپقانىكەن. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ مۆلچەرىچە، مەدەنىي دۇنياغا ئۇلىشىش ئۈچۈن پەقەت شىمالغا قاراپ ماڭماي بولمايتتى. شۇنداق قىلىپ، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئەينى ۋاقىتتا ئۆزى بىلەن بىللە ماكوندو مەھەللىسىنى قۇرغانلارنى گۈرجەك، جوتۇ ۋە ئوۋ قوراللىرى بىلەن قوراللاندۇرۇپ، كومپاس ۋە خەرىتىلىرىنى خۇرجۇنىغا سېلىپ، تەۋەككۈل دەپ سەپەرگە ئاتلاندى.

ئۇلار دەسلەپكى بىرنەچچە كۈندە تىلغا ئالغىدەك بىرەر چوڭ تۇسالغۇغا ئۇچرىمىدى. شېغىل يېيىلىپ يانقان دەريانى بويلاپ مېڭىپ بىرنەچچە يىل ئىلگىرى قەدىمكى ساۋۇت تېپىلغان يەرگە يېتىپ باردى. شۇ يەردىن ياۋا ئاپېلسىنزارلىقىنىڭ ئىچىدىكى چىغىر يول بىلەن ئورمانلىققا كىردى. بىرىنچى ھەپتىسىنىڭ ئاخىرى تەلىيى ئوڭدىن كېلىپ بىر بۇغا ئېتىۋالدى، كاۋاپ قىلىپ يېرىمىنى يەپ، قالغىنىنى كېيىن يېيىش ئۈچۈن تۇزلاپ ساقلاپ قويۇشتى. بۇنىڭدىن مەقسەت، ۋاجرا شانۇتىنىڭ گۆشى بىلەن قورساق تويدۇرىدىغان ۋاقىتنى ئىمكانقەدەر كېچىكتۈرۈش ئىدى. چۈنكى، بۇنداق شانۇتىلارنىڭ كۆك گۆشى ئىنتايىن بەدبۇي پۇرايتتى. ئۇلار كېيىنكى ئون نەچچە كۈن ئىچىدە كۈن دىدارى كۆرمىدى. نەمخۇش تۇپراق بارغانسېرى لۆمشۇپ كېتىۋاتاتتى، قارا ئورمان كۈنسايىن قويۇقلىشىپ، قۇشلارنىڭ ۋىچىرلاشلىرى، مايمۇنلارنىڭ چىرقىراشلىرى بارا - بارا يىراقلاپ كېتىۋاتاتتى، ئەتراپ گۆردەك قاراڭغۇ ئىدى. بۇ ئۇزۇن سەپەر ئەھلى نەم ۋە تىمتاس، ئادەم بىلەن ھاۋا ئانىدىن بۇرۇنلا مەۋجۇت بولغان بۇ تىلسىمدا ئەڭ قەدىمىي ئەسلىمىلەرنىڭ ۋەھىمىسىدە نەپەسىنىمۇ ئالالماي قالدى، ئۆتۈكلىرى تۇمان كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان پانقاق ئازگاللارغا پېتىپ تۇراتتى، يولىنى توسقان قىپقىزىل پىياز گۈللەرنى ۋە ساپسېرىق كېپىنەك گۈللەرنى پالتا - قىڭراقلىرى بىلەن چېپىپ يول ئېچىپ ئىلگىرىلەيتتى. ئۇلار تۇپتوغرا بىر ھەپتە گويا چۈش

سەيلىچىلىرىدەك زۇلمەت ۋە پاجىئە ئالىمىدە پارقىراق قوڭغۇزلارنىڭ ئاجىز نۇرىدىنلا پايدىلىنىپ زۇۋانمۇ سۇرمەي يۇرۇۋەردى. تىنىقلىرىدىن كېلىۋاتقان بەدبۇي قان ھىدى كىشىنى بىئارام قىلىپ تۇراتتى. ئۇلارنىڭ قايتار يولىمۇ يوق ئىدى. چۈنكى، ئاچقان يوللىرى كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقىچە ئارىلىقتا ئۇنۇپ چىققان يېڭى ئۆسۈملۈكلەر بىلەن ئىتىلىپ ئۇدۇللۇق غايىب بولاتتى.

ـــ ھېچقىسى يوق، ـــ دەيتتى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، ـــ مۇھىمى نىشاندىن ئاداشمىساقلا بولىدۇ.

تۇرۇپ ـ تۇرۇپ كومپاسقا قاراپ قويىاتتى، كۆچىلىكنى كۆرۈنمەس شىمالغا باشلاپ مېڭىپ بۇ تىلىسماتتىن ئاخىر چىقىپ كەتتى. يۇلتۇزسىز ئاسمان قاپقاراڭغۇ بولسىمۇ، ئەمما كېچە ھاۋاسى ساپ ئىدى. مۇشەققەتلىك سەپەردە چارچاپ ماجالى قالمىغان بۇ كىشىلەر بەس ـ بەستە سەگۈنچەك سېلىپ، ئىككى ھەپتىدىن بۇيان تۇنجى قېتىم بەخىرامان ھالدا ئۇيقۇغا كېتىشتى. ئويغانغىنىدا نەيزە بويى ئۆرلەپ بولغان قۇياش پارلاپ تۇراتتى. ئۇلار تەئەججۇپ ئىچىدە كۆز ئالدىدىكى مەنزىرىدىن داڭقېتىپلا قالدى. ئۇلاردىن ئانچە يىراق بولمىغان بىر جايدا توپا ـ تۇمان باسقان يوغان بىر يەلكەنلىك ئىسپان كېمىسى تۇراتتى. ئاق رەڭلىك بۇ كېمە سەل ئوڭغا قىيسىيىپ قالغان بولۇپ، ساق قالغان موما ياغىچىدا كىرلىشىپ كەتكەن پارچە ـ پۇرات يەلكەن قالدۇقلىرى لەپىلدەپ تۇراتتى، ئارقانلىرى چىرايلىق ئېچىلىپ كەتكەن كەترەن گۈللىرى بىلەن بېزەكلىك ئىدى. كېمە گەۋدىسى بېلىق تاشقاتمىلىرى ۋە يۇمشاق مۇختىن تۇزۇلگەن بىر قات پارقىراق، سىلىق مۇھاپىزەت قالقىنى بىلەن قاپلانغىنىچە تاشلىققا چىڭ پېتىپ كەتكەندەك قىلاتتى. ئۇنتۇلغان مۇشۇ خىلۋەت ماكانىنى ئىگىلەپ تۇرۇۋاتقان بۇ كېمە ۋاقىتنىڭ چىرىتىشىدىن، قۇشلارنىڭ پاراكەندىچىلىكىدىن خالىي تۇرۇپ كەلگەندەك قىلاتتى. سەپەر ئەھلى كېمىنىڭ ئىچىنى ئىنچىكە تەكشۈرۈپ چىقتى، ئىچىدە ھۇپپىدە ئېچىلىپ تۇرغان گۈللەردىن باشقا ھېچ نەرسە كۆرۈنمىدى.

بۇ يەلكەنلىك كېمىنىڭ ئۇچرىغانلىقى دېڭىزنىڭ يېقىنلا يەردە ئىكەنلىكىدىن

دېرەك بېرەتتى. بۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ قىزغىنلىقىغا سوغۇق سۇ سېپىلدى. چاقچاقچى تەقدىر شوخلۇق قىلىپ مېنى كولدۇرلىتىۋاتىدۇ، دەپ ئويلىدى ئۇ ئىچىدە. چۈنكى، بۇرۇن شۇنچە جاپا ـ مۇشەققەتتە ئىزدەپمۇ تاپالمىغان دېڭىز ئەمدى ئۆزىلا پەيدا بولۇپ ئۆتكىلى بولماس توسالغۇ سۈپىتىدە يولىنى توسۇپ تۇراتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو نۇرغۇن يىللاردىن كېيىن مەشەدىن ئۆتكىنىدە يۈ يەر مۇنتىزىم پوچتا يولى بولۇپ قالغانىدى. نىھايەت، ئورېلىئانونىڭ كۆرگىنى كۆكنارلىقتا قەد كۆتۈرۈپ تۇرغان، كۆيۈپ كۆمۈرگە ئايلانغان ئەجدىھا سۆڭىكىدەك كېمە گەۋدىسىلا بولدى. شۇندىلا بۇ ھېكايىنىڭ داداسىنىڭ تەسەۋۋۇرى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ، بۇ كېمىنىڭ قانداق بولۇپ قۇرۇقلۇققا بۇنچىلىك ئىچكىرىلەپ كىرىپ قالغانلىقىنى چۈشىنەلمەي گاڭگىراپ قالدى. ھالبۇكى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ مەسىلە بىلەن توختاپ قالماي يەنە تۆت كۈن يول يۈرۈپ، يەلكەنلىك كېمىدىن ئون ئىككى كىلومېتىر نېرىدىكى دېڭىز بويىغا يېتىپ باردى. ىسپايان دېڭىز ئالدىدا ئارزۇ ـ ئارمانلىرى بەربات بولدى. سۇ يۇزىدە مازغاپلار داۋالغۇپ تۇرغان بۇ كۈلرەڭ پاسكىنا دېڭىز بۇنچە قارامىلىق قىلىشى ۋە قۇربان بېرىشىگە ئەرزىمەيتتى.

ــ ۋۇ ئاناڭنى! ــ ۋارقىرىۋەتتى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، ــ ماكوندونىڭ ئەترايى پۈتۈنلەي دېڭىز ئىكەن ئەمەسمۇ!

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە سەپەردىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن بىر خەرىتە سىزىپ چىقتى، قارىسىغا سىزىلغان بۇ خەرىتە تۈپەيلىدىن ماكوندو يېرىم ئارالغا جايلاشقانىكەن دېگەن قاراش ئۇزاق زامان كىشىلەرنىڭ ئېڭىغا سىڭىپ يىلتىز تارتىپ كەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ خەرىتىنى سىزغاندا غەزىپى ئۆرلەپ تۇرغاچقا، بۇ يەرنى شۇ قەدەر بىمەنىلىك بىلەن مەھەللە قىلىپ تاللىغانلىقى ئۈچۈن ئۆزىنى جازالىماقچى بولغاندەك، قاتناشنىڭ مۇشكۈللىكىنى قەستەن ئاشۇرۇپ كۆرسەتكەنىدى.

ــ بىز ئەمدى ھېچ يەرگە بارالمايمىز، ــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنى ئۇرسۇلاغا ھال ئېيتىپ، ــ ئىلىم ـ پەننىڭ راھىتىنى كۆرەلمەي مۇشۇ يەردە تىرىك پېتىمىزچە چىرىپ كېتىدىغان بولدۇق.

بىراق، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تەجرىبىخانىسىغا يەنە بېكىنىۋېلىپ ئويلىنىشقا باشلىدى، كاللىسىدا پۈتۈنلەي يەنە شۇ ئوي ھۆكۈمران ئىدى. بىرنەچچە ئاي قايتا ـ قايتا ئويلانغاندىن كېيىن كاللىسىدا ماكوندونى تېخىمۇ مۇڭلۇق بىر جايغا كۆچۈرۈش لايىھەسى ئاخىر پىشتى. بىراق، بۇ قېتىم خوتۇنى ئۇرسۇلا ئېرىنىڭ بۇ ئەسەبىي پىلانىدىن چاققان چىقتى ـ دە، جاسارەت بىلەن تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ، مەھەللىدىكى ئاياللار بىلەن ئاستىرتىن تىلىنى بىر قىلىۋېلىپ، ئۇ ئاياللارنى كۆچۈشكە تەييارلىنىۋاتقان ئەرلەرنىڭ بۇ قارارلىقىغا قارشى تۇرۇشقا قۇتراتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە قانداق كۈچىنىڭ قاچانلاردىن باشلاپ پۈتىغا چوماق بولغانلىقىنى بىلەلمىدى. شۇنىڭ بىلەن تۇرلۇك باھانە ـ سەۋەب ۋە تۇسالغۇلار تۇپەيلىدىن پىلانى ئاخىرقى ھېسابتا يوققا چىقتى. بىركۈنى ئەتىگىنى ھويلىنىڭ ئىچكىرىسىدىكى ھېلىقى كىچىك ئۆيىدە كۆچۈش خىيالى بىلەن پىچىرلىغاچ تەجرىبە سايمانلىرىنى ساندۇققا سېلىۋاتاتتى، بۇ ئىشلارنى يېقىندىن كۆزىتىپ تۇرغان ئۇرسۇلانىڭ ئېرىگە ھېسداشلىقى قوزغالدى، ھەتتا سەل ئىچى ئاغرىپمۇ قالدى. ئۇ ئېرى ئىشلىرىنى تۈگەتكۈچە كاشىلا قىلمىدى. ئېرى ساندۇقىنى مىخلاپ، پەي قەلەمىدە ئىسىم ـ فامىلىسىنىڭ باش ھەرپلىرىنى ساندۇققا يېزىپ بولغىچە مەيلىگە قويۇۋەتتى، بىرەر ئېغىزمۇ كايىپ قويمىدى. چۈنكى، مەھەللىدىكى ئەرلەرنىڭ ئېرىنىڭ كەينىدىن ماڭماس بولۇپ قالغانلىقىنى ئېرىنىڭ ئۆزىگە ئۆزى پىچىرلاپ ئېيتقان گەپلىرىدىن بىلىۋالغاندى. پەقەت ئۆينىڭ ئىشىكىنى چۈۋۈغلى تۇرغىنىدىلا غەيرىتىگە ئېلىپ، نېمە قىلىدىغانلىقىنى سۇرۇشتۇردى.

ــ بىز بىلەن ماڭمىدىغان ئادەم چىقمىغانىكەن، ئۆزىمىز مېڭىۋېرەيلى، ــ دېدى ئەلەم بىلەن.

ــ ياق، بىز ھېچ يەرگە بارمايمىز، ــ دېدى ئۇرسۇلا تېڭىرقاپ ئولتۇرماستىن، ــ مۇشۇ يەردە قالىمىز. چۈنكى، بىز مۇشۇ يەردە بىر ئوغۇللۇق بولدۇق.

ــ بىراق، بۇ يەردە ئارىمىزدىن بىرەرمۇ ئادەم ئۆلگىنى يوق، ــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، ــ ئارىمىزدىن بىرەركىم ئۆلۈپ قېلىپ كۆمۈلمىگەنىكەن، بىز

بۇ يەرلىك ھېسابلانمايمىز.

ئۇرسۇلا مۇلايىم، ئەمما قەتئىي تەرىزدە رەددىيە بەردى:

ــ مۇشۇ يەردە قېلىش ئۆچۈن ئۆلمىسە بولمايدىغان ئىش بولسا، مەن ئۆلۈشكە رازى!

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىنىڭ ئىرادىسىنىڭ مۇنچە قەتئىيلىكىگە ئىشەنمەي، ئۆزىنىڭ خام خىياللىرى بىلەن ئۇنى قايىل قىلىشقا ئۇرۇنۇپ، شۇنداق بىر سېھىرلىك دۇنياغا باشلاپ بارىدىغانلىقى توغرىسىدا ۋەدە بېرىپ، ئۇ جايدا يەرگە ئازراق شەيتان سۈيى چېچىپ قويساقلا زىرائەتلەر ئۆزىمىزنىڭ ئارزۇسىدىكىدەك ئۆسىدۇ، ھەرخىل كېسەللەرگە شىپا بولىدىغان دورىلار ئازراقلا پۇلغا كېلىدۇ، دەپ باقتى. بىراق، ئۇنىڭ بۇ قىزىقتۇرۇشلىرى ئۇرسۇلاغا قىلچىلىك تەسىر قىلمىدى.

ــ ئەتىدىن كەچكىچە بولمىغۇر خىياللارنى قىلىپ يۈرمەي بالىلىرىڭغا كۆڭۈل بۆلسەڭچۇ، ــ دېدى ئۇرسۇلا جاۋابەن، ــ قارا، ئۇلار دادىسى تونۇمىغان تەخەيلەردەك يۇرۇۋاتىدۇ، ئۆلۈش ـ تىرىلىشى بىلەن ھېچكىمنىڭ كارى يوق.

خوتۇنىنىڭ گېپىنى بىلەن دېرىزىدىن سىرتقا قارىۋىدى، ئىككى بالىنىڭ پىژ ـ پىژ ئىسسىققا قارىماي كۆكتاتلىقتا يالاڭئاياغ ئويناپ يۈرگەنلىكىنى كۆردى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ بالىلار شۇ تاپىنىڭ ئۆزىدىلا ئۇرسۇلانىڭ دۇرۇتلىرى بىلەن پەيدا بولۇپ قالغاندەك تۇيغۇغا كېلىپ قالدى. ئاندىن كاللىسىدا توساتتىن بىر ئۆزگىرىش يۈز بېرىپ، سىرلىق، ئەمما ئېنىق بىر كۈچ ئۆزىنى يەرنىڭ تەكتىدىن تارتىپ چىقىپ، ھېچقاچان خىيالىغمۇ كىرىپ باقمىغان بىر ماكانغا باشلاپ ماڭدى. بۇ ماكانىدىن ئۆمۈر بويى ئايرىلمايدىغانلىقىغا ئەمدى كۆزى يەتكەن ئۇرسۇلا ئۆزى ـ ۋاقىتنى تازىلاشقا تۇتۇندى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بولسا ئىككى بالىسىغا پۈتۈن دىققىتىنى بىلەن تىكىلىپ قاراپ تۇراتتى، ئاخىر كۆزلىرى نەملەشكەندىلا يېشىنى قولى بىلەن سۈرتۈۋېتىپ چوڭقۇر بىر ئۇھ تارتتى ـ دە، رېئاللىقنى قوبۇل قىلماي بولمايدىغانلىقىنى ھېس قىلدى.

ــ بوپتۇ، ــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، ــ بالىلارنى چاقىر، ساندۇقتىكى نەرسىلەرنى ئېلىشىپ بەرسۇن.

ئون تۆت ياشقا كىرگەن چوڭ ئوغلى خوس ئاركادىئو خاپان باش، چوتكا چاچ، دادىسىغا ئوخشاش تەرسا بالا ئىدى. تەن قۇرۇلۇشى دادىسىغا ئوخشاش قاۋۇل بولغىنى بىلەن دادىسىدەك تەسەۋۋۇرغا باي ئادەم بولمايدىغانلىقى شۇ يېشىدىلا ئېنىق بىلىنىپ تۇراتتى. بۇ بالا ماكوندو مەھەللىسى قۇرۇلۇشتىن ئىلگىرى تاغ ـ داۋانلار ئېشىۋاتقان مۇشەققەتلىك سەپەر ئۈستىدە تۇغۇلغان، ئاتا ـ ئانىسى بۇ بالىنىڭ بەدىنىدە ھېچقانداق بىرەر ھايۋان سۈيىت غەيرىي ئەزانىڭ يوقلۇقىنى كۆرۈپ تەڭرىگە ھەمدۇ ـ سانا ئېيتىشقانىدى. ئورېلىئانو ماكوندودا تۇغۇلغان تۇنجى بوۋاق بولۇپ، ئۇچىنچى ئايدا ئالتە ياشقا كىرىدۇ. ئۇ جىمغۇر بىر بالا ئىدى، ئانىسىنىڭ قورسىقىدىلا ئىكەلەپ يىغلىغان، كۆزلىرى يوغان ئېچىلغان ھالەتتە تۇغۇلغان، كىندىكى كېسىلىۋاتقاندا ئۆيدىكى نەرسىلەرگە كۆز يۈگۈرتۈپ، تېخى ئەتراپىدىكى ئادەملەرنىڭ چىرايىغىمۇ قىلچە ئەيمەنمەستىن سەپ سېلىپ چىققانىدى. كېيىن بولسا ئۆزىگە يېقىن كېلىپ قارىغان ئادەملەرگە قىزىقماي، پالما يوپۇرمىقى سېلىنغان، قارا يامغۇردا گۈمۈرۈلۈپ چۈشىدىغاندەكلا تۇرغان تورۇسقا قاراپ تۇرۇۋالغانىدى. بۇ بالىنىڭ شۇنىڭدىن كېيىنمۇ مۇشۇنداق پۈتۈن دىققىتى بىلەن نەرسىلەرگە تىكىلىپ قارىغان ھالىتىنى كۆرگەن ـ كۆرمىگەنلىكى ئۇرسۇلانىڭ ئېسىدە يوق. ئورېلىئانو ئۈچ ياشقا كىرگەن كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئاشخانىغا كىرىپ، ئوچاقتىكى شورپا قاينىۋاتقان كورىنى ئۈستەلگە ئېلىۋاتقان ئانىسىغا قاراپ:

ــ قازان ئۆرۈلۈپ كېتىدۇ، جۇمۇ، ــ دېدى بوسۇغىدا تۇرۇپ.

راست دېگەندەك، ئۈستەلنىڭ قاپ ئوتتۇرىسىغا مەزمۇت قويۇلغان كورا بۇ گەپ بالىنىڭ ئاغزىدىن چىقىپ تۇرۇشىغا گويا قانداقتۇر بىر غايىۋى كۈچ ئىتتىرىۋاتقاندەك ئۈستەلنىڭ گىرۋىكىگە سۈرۈلۈپ كېلىپ، يەرگە چۈشۈپ نەچچە پارە بولۇپ كەتتى. قورقۇپ كەتكەن ئۇرسۇلا بۇ ئىشنى ئېرىگە سۆزلەپ بەرگەندە، ئېرى بۇنى تەبىئىي ھادىسە دەپلا بولدى قىلدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئەزەلدىن شۇنداق، بالىلىرى بىلەن زادىلا كارى بولمايتتى، بىر تەرەپتىن ئادەمنىڭ بالىلىق دەۋرى ئەقلى توشمىغان دەۋرى بولىدۇ دەپ قارىسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئۆزىنىڭ تۇتۇرۇقسىز خىياللىرىغا بېرىلىپ

بىمەنە تەتقىقاتىغا چۆكۈپلا كېتەتتى.

ۋاھالەنكى، بالىلىرىنى ساندۇقتىكى تەجرىبە ئۈسكۈنىلىرىنى چىقىرىشقا يارىمىگە چاقىرغان كۈندىن باشلاپ، ئۇ ئەڭ قىممەتلىك ۋاقىتلىرىنى بالىلىرىغا سەرپ قىلىدىغان بولدى. خىلۋەت كىچىك ئۆينىڭ تاملىرى تۈتۈرۈقسىز خەرىتىلەر ۋە ئاجايىپ ـ غارايىپ رەسىملەر بىلەن تولدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مۇشۇ ئۆيدە بالىلىرىغا ئوقۇشنى، يېزىشنى ۋە ھېسابلاشنى ئۆگەتتى. ئۆزى بىلىدىغان بىلىملەرنىلا ئەمەس، ئاجايىپ تەسەۋۋۇرى ئاساسىدا كىشىنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان مۆجىزىلەرنىمۇ تونۇشتۇردى. شۇنىڭ بىلەن بالىلار ئافرىقىنىڭ جەنۇبىي تۈمشۇقىدا ۋاقتىنى تىنچ ئولتۇرۇپ ئويلىنىش بىلەن ئۆتكۈزىدىغان مۇلايىم ھەم زېرەك ئادەملەرنىڭ بارلىقىنى؛ ئېگىي دېڭىزنى ئارالدىن ـ ئارالغا ئاتلاپلا پىيادە كېزىپ ئۆتۈپ ئۇدۇللا سالونكا پورتىغا بارغىلى بولىدىغانلىقىنى بىلىشتى. ئەنە شۇنداق ئاجايىپ ـ غارايىپلار بىلەن تولغان ھېكايىلەر بالىلارنىڭ مېڭىسىگە مەھكەم ئورناپ كەتكەنىدى. نۇرغۇن يىللاردىن كېيىن كۆكرىكىگە مىلتىق تەڭلىنىپ تۇرغان پولكوۋنىك ئورېلىئانو ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ ئوفىتسېرى جازا ئەتىرىتىگە ئېتىش بۇيرۇقىنى بېرىش ئالدىدىكى مىنۇتلاردىمۇ ئاشۇ ئىللىق مارت ئېيىنىڭ شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىنكى دەملىرىنى ئېسىگە ئالىدۇ. دادىسى شۇ چاغدا ئۆتۈۋاتقان فىزىكا دەرسىنى چىپچىدە توختىتىپ، سىگانلارنىڭ يىراقتىن بوش ئاڭلىنىۋاتقان نەي، كولدۇرما ۋە داقا ـ دۇمباق ئاۋازىنى ئاڭلاپلا قوللىرىنى كۆتۈرگەن پېتى بىر نۇقتىغا تىكىلگىنىچە قۇلاق سېلىپ قېتىپ تۇرۇپلا قالغانىدى. سىگانلار يەنە مەھەللىگە كېلىپ، مېفىمىس ئالىملىرىنىڭ كىشىنى تاڭ قالدۇرىدىغان ئەڭ يېڭى كەشپىياتلىرىنى ساتىدىغانلىقىنى جاكارلاشتى.

بۇ قېتىم كەلگەنلىرى باشقا بىر بۆلۈك سىگانلار ئىدى. ھەممىسى ياش ئەر ـ ئايال بولۇپ، ئۆز تىلىدىلا سۆزلىشەتتى. بىر ـ بىرىدىن كېلىشكەن ۋە ئۆڭى پارقىراق، چېۋەر بۇ سىگانلار كوچىدىن ناخشا ـ ئۇسسۇل بىلەن ئۆتكىنىدە ئاجايىپ شادىيانە كەيپىيات پەيدا قىلغانىدى. ئۇلار ئېلىپ كەلگەن ئىتالىيەنىڭ لېرىك ناخشىلىرىنى ئېيتالايدىغان رەڭگارەڭ شاتۇتىلار، داپىنىڭ رېتىمىغا تەڭكەش قىلىپ بىر كاكىلىغلى

تۇرسا يۇز ئالتۇن تۇخۇم كاكىلىۋىتىدىغان مېكىيان، ئادەمنىڭ كۆڭلىدىكىنى تاپالايدىغان مايمۇن، تۇگمە تىكەلەيدىغان ھەم ئادەمنىڭ قىزىتمىسىنىمۇ يانداۋرالايدىغان كۆپ ئىقتىدارلىق ماشىنا، ئادەمنىڭ ئاچچىق ئەسلىمىلىرىنى ئۇنتۇلدۇرالايدىغان ئەسۋاب، ئادەمنىڭ ۋاقتىنى زېرىكمەي ئۆتكۈزۈشىگە يارىدىغان مەلھەم دورا ۋە شۇنىڭدەك ئاڭلاپمۇ باقمىغان باشقا نۇرغۇن ئاجايىپ ـ غارايىپ كەشپىياتلار كىشىنىڭ ئەقلىنى لال قىلاتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ شۇ تاپتا ئەستىلىك ماشىنىسى ئىجاد قىلىپ، بۇ كارامەتنى خاتىرلىۋالغۇسى كېلىپ كەتتى. كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقۇچە ئارىلىقتا مەھەللە قاينام كەتتى، ماكوندولۇقلار قاينىق بازارنىڭ شاۋقۇن ـ سۇرەنلىرىدە تەمتىرەپ ئۆز مەھەللىسىدىمۇ ئېزىپ قالغىلى تۇردى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تېگىگە يەتكىلى بولمايدىغان بۇ ئاجايىپ ـ غارايىباتلارنىڭ سىرىنى بىلىۋېلىش كويىدا مېرگادىسنى ئىزدەپ تەرەپ ـ تەرەپتە قاتراپ يۇردى. شۇ پاتىپاراقچىلىقتا يېتىۋرۇپ قويۇشتىن ئەنسىرەپ قولىدىن مەھكەم تۇتۇۋالغان ئىككى بالىسىنى يېتىلىگىنىچە ئالتۇن چىشلىق جاھانكەزدى دورىپۇرۇچلارنىڭ، ئالتە قوللۇق ئويۇنچى سېھىرگەرلەرنىڭ ئارىسىدىن قىستىلىپ ئۆتەتتى، كىشىلەر توپىدىن چىقىۋاتقان سېسىق گەندە پۇرىقى ۋە سەندەل ياغىچىنىڭ بەدبۇي پۇرىقى بىلەن بۇلغانغان ھاۋادا كۆڭلى ئېلىشىپ ئاران نەپەس ئالاتتى. سىگانلاردىن مېرگادىسنى ئۇقۇشماقچى بولاتتى ـ يۇ لېكىن تىلىنى ئۇقتۇرالمايتتى. ئاخىر مېرگادىس دائىم چېدىر تىكىدىغان يەرگە كەلدى. بۇ يەردە غەمكىن چىراي بىر ئەرمەنىستانلىق سىگان ئادەمنى كۆرۈنمەس قىلىدىغان بىر خىل شەربەتنى كاستېللىيە شېۋىسىدىكى ئىسپان تىلىدا تونۇشتۇرۇپ سېتىپ ئولتۇراتتى. ئۇ سىگان كەھرىۋا رەڭلىك بىر ئىستاكان سۇيۇقلۇقنى ئىچىپ بولۇپ تۇرۇشىغىلا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ھەيران ـ ھەس بولۇپ قاراپ تۇرۇشقان تاماشىبىنلار ئارىسىدىن قىستىلىپ ئالدىغا ئۆتۈپ، سىگاندىن مېرگادىسنى سورىدى. سىگان تەئەججۇپ بىلەن لەپىپىدە بىر قارىدى ـ دە، شۇ ئان پۇرقىراپ ئىس كۆتۈرۈلۈپ، سېسىق پۇراپ تۇرغان قارامايغا ئايلىنىپ قالدى، جاۋابى قاراماي ئىسى ئۇستىدە ياڭرىدى:

— مېرگادىس ئۆلۈپ كەتتى!

بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغان خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ھاڭ ـ تاڭ بولۇپ تۇرۇپ قالدى، قايغۇسىنى زورىغا بېسىپ ئۆزىنى ئاران تۇتۇۋالدى. تاماشىبىنلار باشقا ئويۇنلارغا قىزىقىپ كېتىپ قالدى، ئەرمەنىستانلىق سىگان ئايلىنىپ قالغان ھېلىقى بىر پارچە قارامايمۇ تامامەن غايىب بولدى. كېيىن باشقا بىر سىگان مېرگادىسنىڭ سىنگاپوردىكى بىر دېڭىز ساھىلىدا بەزگەك كېسىلى بىلەن ئۆلگەنلىكىگە، جەسىتىنىڭ دېڭىزغا تاشلانغانلىقىغا گۇۋاھلىق بەردى. بالىلار بۇ خەۋەرگە قىزىقماي، مېغمىس ئەقىلدارلىرى ياراتقان ئەڭ يېڭى كارامەتلەرنى كۆرىمىز دەپ تۇرۇۋالدى. چېدىرنىڭ ئىشىكىدە خەبەردار يىغۋاتقان سىگاننىڭ ئېيتىشىچە، بۇ چېدىردىكى گۆھەر بۇرۇن سۇلايمان پادىشاھنىڭ ئىكەن. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بالىلىرىنىڭ رايىغا بېقىپ ئوتتۇز رىيال تۆلىدى ـ دە، بالىلىرىنى يېتىلەپ چېدىرغا كىردى، چېدىرنىڭ ئوتتۇرىسىدا پۈتۈن بەدىنىنى تۈك باسقان يوغان بىر تاقىرباش دۇمباق تۇراتتى. بۇرنىغا مىس ھالقا سېلىنغان، پاچىقىغا ئېغىر زەنجىر ئىشكەل سېلىنغان بۇ دۇمباق دېڭىز قاراقچىلىرىنىڭ جاۋاھىرات ساندۇقىنىڭ يېنىدا ساندۇقنى بېقىپ ئولتۇراتتى. دۇمباق ساندۇقنى ئېچىۋىدى، سۆڭەكتىن ئۆتكىدەك سوغۇق ھاۋا ئۇرۇلدى. ساندۇقتا يوغان بىر پارچە پارقىراق نەرسە تۇراتتى. بۇ نەرسىدىكى سانسىز يىڭنىلەر كەچكى شەپەق نۇرىنى پارچىلاپ رەڭگارەڭ چىم ـ چىم يۇلتۇزلارغا ئايلاندۇراتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ كارامەتنى كۆرۈپ ئەقلى لال بولدى. بىراق، بالىلىرىنىڭ چۇشەندۇرۇپ قويۇشىغا تەقەززا بولۇۋاتقانلىقىنى بىلىپ، غەيرىتىگە ئېلىپ دادىللىق بىلەن ھۆكۈم قىلدى:

— بۇ دۇنيا بويىچە ئەڭ چوڭ ئالماس.

— ياق، — تۇزەتتى سىگان، — بۇ دېگەن مۇز.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە سىگاننىڭ گېپىنى ئىلىك ئالماي مۇزغا قولىنى ئۇزىتىۋىدى، سىگان توسۇۋالدى.

— يەنە بەش رىيال تاپشۇرۇپ ئاندىن تۇتساڭ بولىدۇ، — دېدى دۇمباق.

خوس ئارکادىئو بۇئېندىيە دەرھال بەش رىيال تۆلەپ قولىنى مۇزغا قويۇپ بىرنەچچە مىنۇت تۇردى، قەلبى ۋەھىمە ۋە شادلىققا تولغاندى. ئۆزىدىكى ئاجايىپ سېزىمنى بالىلىرىغا چۈشەندۈرۈپ بېرەلمەيدىغانلىقىنى بىلىپ، مۇزنى بالىلىرىغمۇ تۇنقۇزۇپ بۇنداق تۇيغۇنى ھېس قىلدۇرۇش ئۈچۈن يەنە ئون رىيال تۆلىدى، چوڭ ئوغلى خوس ئارکادىئو تۇتۇشقا ئۇنىمىدى. ئورېلىئانو بولسا دەرھال يېقىن بېرىپ قولىنى مۇزغا قويدى ـ يۇ شۇ زامان شارىرتتىدە تارتىۋالدى.

ـــ بۇ نەرسە بەك قىزىقكەن، قولۇمنى كۆيدۈرۈۋەتتى! ـــ قورقۇپ ۋارقىرىۋەتتى ئورېلىئانو. دادىسى بولسا پىسەنت قىلىپمۇ قويمىدى. بۇ شەكسىز مۆجىزىدىن ئەس ـ ھوشىنى يوقاتقان خوس ئارکادىئو بۇئېندىيە شۇ تاپتا بەربات بولغان بىمەنە خىياللىرىنى، بېلىقلارغا يەم بولۇپ كەتكەن مېرگادىسنى تامامەن ئۇنتۇغانىدى. يەنە بەش رىيال تۆلەپ، خۇددى گۇۋاھچى سوتتا قولىنى «ئىنجىل»غا قويۇپ تەنتەنە بىلەن قەسەم بەرگەندەك قولىنى مۇزغا قويۇپ جاكارلىدى:

ـــ بۇ بىزنەك دەۋرىمىزدىكى ئەڭ ئۇلۇغ كەشپىيات.

ئىككىنچى باب

ئۇرسۇلا ئىگۇئاراننىڭ ئۇلۇغ مومىسى 16 ـ ئەسىردە دېڭىز قاراقچىسى فرانسىس دىراك لېئوئاچقا تۈيۈقسىز ھۇجۇم قىلغاندا زەمبىرەك ئاۋازىدىن قورقۇپ كېتىپ مەشكە ئولتۇرۇپ قېلىپ خوتۇنلۇقنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالمايدىغان، ئولتۇرغاندىمۇ يۇمشاق كۆرپىدە ياستۇققا يۆلىنىپ سىكايان ئولتۇرىدىغان، ئالچاقلاپ ماڭىدىغان، بارا ـ بارا ئادەم بار يەردە ماڭمايدىغان بولۇپ قالىدۇ. تېنىدە كۆيۈك پۇرىقى بارەدەك تۈيۈلۇپ كېيىنچە سورۇنلارغىمۇ بارماس بولۇۋالىدۇ. ئۆيدە ئۇخلاشتىن قورقۇپ تاك ئاتقىچە ھويلىدا تۇرىدۇ. چۈنكى، ئۇخلىسىلا بىر ئەنگلىيەلىك دېڭىز قاراقچىسى غالجىر ئىتىنى ئەگەشتۈرۈپ دېرىزىدىن كىرىپ، نومۇسلۇق يېرىگە قىپقىزىل داغمال تەڭلەپ قىيناپ چۈش كۆرەتتى. ئېرى ئاراگونلۇق سودىگەر ئىدى، ئېرىدىن ئىككى پەرزەنت كۆرگەنىدى. ئېرى خوتۇنىنىڭ ئازابىنى يېنىكلىتىش ئۈمىدىدە دەسمايىسىنىڭ يېرىمىنى سەرپ قىلىپ بولىدۇ. ئاخىر دۆكىنىنى خەققە ئۆتكۈزۈۋېتىپ، خوتۇن ـ بالىلىرىنى ئېلىپ بۇ دېڭىز بويىنى تاشلاپ، دېڭىزدىن يىراق بىر تاغنىڭ قاپتىلىدىكى تىنچقىنە ئىنديان مەھەللىسىگە كېلىپ ماكانلىشىدۇ ھەمدە شۇ يەردە خوتۇنىغا چۈشىدە كۆرىدىغان دېڭىز قاراقچىسى كىرەلمىگۈدەك قىلىپ دېرىزىسى يوق ئۆي سالدۇرۇپ بېرىدۇ.

بۇ خىلۋەت مەھەللىدە بۇرۇندىنلا دونخوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئاتلىق بىر كىشى ياشىغان بولۇپ، مۇستەملىكە ئېلىدە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن، بۇ ئىسپان ئەۋلادى بۇ يەردە تاماكا تېرىيتتى. ئۇرسۇلانىڭ ئۇلۇغ بوۋىسى شۇ كىشى بىلەن شېرىكلىشىپ، بىرنەچچە يىل ئىچىدە ئوبدانلا پايدا كۆرۈپ، ھەر ئىككىيلەن نۇرغۇن پۇل ـ مالىلىق بولۇپ قالىدۇ. مۇستەملىكە ئېلىدە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ئۇ ئىسپان ئەۋلادىنىڭ بىرنەچچە

ئەسىردىن كېيىن تۇغۇلغان ئوغۇل ئەۋرىسى بىلەن ئاراگونلۇق ئۇ ئىسپانىنىڭ قىز ئەۋرىسى توي قىلىپ ئەر ـ خوتۇن بولۇشىدۇ. ئۇرسۇلا ھەر قېتىم ئېرىنىڭ يوقۇلاڭ ئىشلىرىغا ئاچچىقى كېلىپ قالغاندا، ئۇچ يۈز يىلنىڭ ئالدىغا ھالقىپ، دېڭىز قاراقچىسى فىرانسىس دراك لېئوئاچقا ھۇجۇم قىلغان چاغلاردا شۇنداق بىر سەۋەب بىلەن ئارىلىشىپ قالغان ئەجدادلىرىنىمۇ چىشلەپ تارتىپ قارغاپ كېتەتتى. بىراق، ئىچىنى بوشىتىۋېلىش ئۈچۈنلا شۇنداق قىلاتتى. ئەمەلىيەتتە، ئەر ـ خوتۇن ئىككىسى ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە ئايرىلماي ياشىدى، ئۇلارنى بىر ـ بىرى بىلەن ئۆمۈرلۈك باغلاپ تۇرغان نەرسە مۇھەببەتتىنمۇ مۇستەھكەم بولغان بىرخىل ئورتاق ۋۇجدانىي نومۇس تۇيغۇسى ئىدى. ئۇرسۇلا ئېرى بىلەن بىر نەۋرە ئىدى. ئۇلار ئەجدادلىرىنىڭ ئەجرى ۋە ياخشى ئادەتلىرى نەتىجىسىدە پۈتۈن ئۆلكە بويىچە ئەڭ ياخشى مەھەللىلەرنىڭ بىرى بولۇپ قالغان بۇ قەدىمىي مەھەللىدە كىچىكىدىن بىللە ئويناپ چوڭ بولغانىدى. ئۇلارنىڭ نىكاھى ئۇلار بۇ دۇنياغا كۆز ئاچقان چېغىدىلا مەلۇم بولغان بولسىمۇ، بىراق ئىككى ياش توي قىلىش ئىستىكىنى ئىزھار قىلغاندا ئاتا ـ ئانىلىرى توسۇشقا ئۇرۇنىدۇ. نەچچە يۈز يىلدىن بېرى بۇ ئىككى جەمەت ئۆزئارا ئېلىشىپ ـ تېگىشىپ كەلگەچكە، ئەمدى بۇ ئىككى ساغلام ئەۋلادنىڭ پەرزەنتى كەسلەنچۈك تۇغۇلۇپ قېلىپ نومۇسقا قېلىشىدىن قورقاتتى. چۈنكى، بۇنداق قورقۇنچلۇق ئىش بېشىدىن بىر قېتىم ئۆتكەن. ئۇرسۇلانىڭ دادا جەمەت بىر ھاممىسى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ دادا جەمەت تاغىسىغا تېگىپ بىر ئوغۇل تۇغقان، بۇ بالا ئۆمۈر بويى كېلەڭسىز شارابار ئىشتان كىيىپ قىرىق ئىككى يىل ئۆتكەندىن كېيىن ئەڭ پاك بوز يېگىت پېتىچە قانىراپ ئۆلگەن. سەۋەبى، قۇيرۇقلۇق تۇغۇلۇپ قالغانلىقى ئىدى، قۇيرۇقى ـــ ئۇچىدا بىر تۇتام تۈكى بار پىلدىرلىغۇچ شەكىللىك سىڭىر قۇيرۇق ئىدى. ھېچقاچان ھېچقانداق ئايال زاتىغا كۆرسەتمەي يوشۇرۇپ كەلگەن ئۇ چوشقا قۇيرۇقىنى ئاخىر بىر تونۇش قاسساپقا گۆش چاناپدىغان پالتىسى بىلەن چاناتقۇزۇۋەتكەن، نەتىجىدە قانىراپ جېنىدىنمۇ ئايرىلغان. ئون توققۇز ياشلىق خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ قېيىن مەسىلىنى يېگىتتەك بىر ئېغىز گەپپى بىلەنلا ھەل قىلدى:

ـــ چوشقا تۇغۇلسىمۇ مېنىڭ بالام، گەپ قىلالىسىلا بولدى.

شۇنىڭ بىلەن داقا ـ دۇمباق سادالىرى ئىچىدە ئۇ ئىككىسىنىڭ تويى بولدى، توي ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز داۋاملاشتى. ئەگەر ئۇرسۇلانىڭ ئانىسى قىزىنى قورقۇتۇپ قويۇش مەقسىتىدە ئۇلاردىن تۇغۇلىدىغان بالىلار ھەققىدە شۇم بېشارەت بېرىپ، يەنە تېخى قىزىنى ئېرى بىلەن بىللە بولماسلىققا كۈشكۈرتمىگەن بولسا، ياش ئەر ـ خوتۇنلار بەختىيار ياشاپ كەتكەنمۇ بولار ئىدى. ئۇرسۇلا ئۇخلاپ قالغان چېغىدا تەتۇر ئۇستىخان ھەم بەڭباش ئېرىنىڭ زورلۇق قىلىشىدىن ئەنسىرەپ، ئۇخلاش ئالدىدا ئانىسى تىكىپ بەرگەن قېلىن كاناپ ئىشتىنىنى كىيىۋالاتتى، بۇ ئىشتاننىڭ چەپراس تاسما كەمىرى بار بولۇپ، ئالدى تۇم ـ تۇم تۆمۈر تۈگمىلەر بىلەن چىڭ ئېتىكلىك ئىدى. ياش ئەر ـ خوتۇن بىرنەچچە ئايىنى مانا مۇشۇنداق ئۆتكۈزۈۋەتتى. كۈندۈزى يىگىت سوقۇشچى خورازلىرى بىلەن بولاتتى، كېلىنچەك ئانىسى بىلەن كەشتە تىكەتتى. ياش ئەر ـ خوتۇن كەچتە بىرنەچچە سائەتكىچە شىددەتلىك تىركىشەتتى، بۇنداق تىركىشىش بارا ـ بارا ئەر ـ خوتۇنچىلىقنىڭ ئورنىنى ئېلىپ قالغانىدى. سەزگۈر قوشنىلار ئىشنىڭ تازا قاملاشمايۋاتقانلىقىنى سېزىپ قېلىشتى، شۇنىڭ بىلەن مەھەللىدە «ئۇرسۇلا ئەرگە تەگكىلى بىر يىل بولغان بولسىمۇ ھېلىغىچە قىز ئىكەن، ئېرى كارغا كەلمەيدىكەن» دېگەن سۆز ـ چۆچەك تارقىلىپ كەتتى. بۇ گەپ ئاخىرىدا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭمۇ قۇلىقىغا يەتتى.

ـــ ئۇرسۇلا، خەقنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقى قۇلىقىڭغىمۇ كىرىۋاتىدىغاندۇ، ـــ دېدى خوتۇنىغا خاتىرجەملىك بىلەن.

ـــ ئۇ خەق نېمە دېگىسى كەلسە دەۋەرسۇن، ـــ جاۋاب بەردى ئۇرسۇلا، ـــ ئۇ گەپلەرنىڭ يالغانلىقىنى ئىككىمىز بىلگەندىن كېيىن بولمىدىمۇ.

يەنە ئالتە ئايمۇ شۇ تەرىزدە ئۆتۈپ كەتتى. بۇ ھال تاكى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ خورىزى پىرودونسىئو ئاگىمورنىڭ خورىزىنى يەڭگەن بىر نەس باسقان يەكشەنبە كۈنىگە قەدەر داۋاملاشتى. ئۇنتۇرۇپ قويغان پىرودونسىئو ئاگىمور خورىزىنىڭ قانغا بويالغانلىقىنى كۆرۈپ ئاچچىقىدا يېرىلىپ كېتەي دېدى ـ دە، خوراز سوقۇشتۇرۇش

مەيدانىدىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئاڭلىسۇن دېگەن مەقسەتتە خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەدىن نېرىراق بېرىپ:

ــ مۇبارەك بولغاي، بۇئېندىيە، بۇ خورىزنىڭ بولسىمۇ خوتۇنۇڭغا ياراپ قالسا ئەجەب ئەمەس، ــ دېدى قەستەنلا ئۇنلۇك ئاۋازدا.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە پەرۋايى پەلەك بىرھالدا خورىزنى قولىغا ئالدى ــ دە:

ــ ھازىرلا كېلىمەن، ــ دېدى خالايىققا، ئاندىن پىرودونسىئو ئاگىمورغا، ــ ئاگىمور، ئۆيۇڭگە بېرىپ قورالىڭنى ئەكەل، جېنىڭنى ئالماقچىمەن، ــ دېدى.

ئۇ ئون مىنۇتتىن كېيىن بوۋىسىدىن قالغان قانخور نەيزىسىنى كۆتۈرۈپ كەلدى. خوراز سوقۇشتۇرۇش مەيدانىغا پۈتۈن مەھەللىنىڭ يېرىمى دېگۈدەك يىغىلغانىدى. پىرودونسىئومۇ شۇ يەردە كۈتۈپ تۇراتتى. بۇقىدەك كۈچلۈك خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ كۈچەپ ئاتقان نەيزىسى پىرودونسىئو ئاگىمور ئۆزىنى ئوڭشاشقا ئۈلگۈرمەيلا خۇددى ئەينى يىللاردا مۇشۇ ئەتراپتا يولۇاس ئوۋلىغان بىرىنچى ئەۋلاد پۈرىلىيانو بۇئېندىيەنىڭ نەيزىسىدەك توپتوغرا ئۇچۇپ بېرىپ كېكىرتىكىگە قادالدى. كىشىلەر شۇ ئاخشىمى خوراز سوقۇشتۇرۇش مەيدانىدا ئۆلگۈچىنىڭ جەسىتىنى بېقىپ تۇرۇۋاتقاندا، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ياتاق ئۆيگە كىرىپ، «ئىپپەت تامبىلى»نى كىيىۋاتقان خوتۇنىغا نەيزىسىنى تەڭلەپ بۇيرۇق قىلدى:

ــ سال!

ئۇرسۇلا ئېرىنىڭ دېگىنىنى قىلماي قويمايدىغانلىقىنى پەملەپ يەتكەنىدى. شۇڭا:

ــ بىرەر ئىش بولۇپ قالسا ئۆزۈڭ مەسئۇل، ــ دېدى ئاگاھلاندۇرۇپ.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە نەيزىسىنى يەرگە سانجىدى.

ــ ئەگەر كەسلەنچۈك تۇغساڭ، بىز كەسلەنچۈك باقارمىز. بىراق، بۇ مەھەللىدە ئەمدى ھېچكىم سېنىڭ كاساپىتىڭدىن ئۆلمەس.

بۇ ئىيۇننىڭ گۈزەل بىر ئايدىڭ ئاخشىمى ئىدى. بۇ ياش ئەر ــ خوتۇن تاڭ ئاتقىچە ئۇخلىماي پومىداقلىشىپ چىقتى، پىرودونسىئو ئاگىمورنىڭ ئۇرۇق ــ تۇغقانلىرىنىڭ يىغا ئاۋازىنى ئېلىپ كېلىۋاتقان كېچىنىڭ غۇر ــ غۇر سوغۇق

شامىلىمۇ ئۇلارنىڭ پەيزىنى بۇزالمىدى.

باشقىلار بۇ ئىشنى ئادىل دۇئىل دەپىشتى، ئەمما بۇ ياش ئەر ـ خوتۇن ۋىجدان سوراقىغا قالدى. ئۇرسۇلا بىركۈنى كېچىدە ئۇيقۇسى كەلمەي هويلىغا سۇ ئىچكىلى چىقتى، چوڭ ئىدىشنىڭ يېنىدا پىرودونسىئو ئاگىمور تۇراتتى. چىرايى تاتىراڭغۇ، روهى چۈشكۈن كۆرۈنەتتى، شۇ تاپتا كېكىرتەكىدىكى كامارنى بىر تۇتام پاخالدا ئېتىش بىلەن ئاۋارە ئىدى. ئۇرسۇلانىڭ قورقۇسى كەلمىدى، بەلكى ئىچى ئاغرىدى. قايتىپ كىرىپ بۇ ئاجايىپ ئىشنى ئېرىگە دەپ بەرگەندى، ئېرى ئېرەن قىلمىدى.

ــ ئۆلگەن ئادەم گۆردىن چىقالمايدۇ، ــ دېدى ئېرى، ــ بۇ بىزنىڭ ۋىجدان ئازابى تارتىۋاتقانلىقىمىزدىن بولۇۋاتقان ئىش.

ئۇرسۇلا ئىككى كېچە ئۆتكەندىن كېيىن مۇنچىدا پىرودونسىئو ئاگىمورنى بوينىدا ئۇيۇپ قالغان قانىنى كەندىر پاخىلى بىلەن سۈرتۈۋاتقان هالىتىدە كۆردى. يەنە بىر ئاخشىمى ئۇنىڭ يامغۇردا نېمە قىلارىنى بىلمەي تەمتىرەپ يۈرگەنلىكىنى كۆردى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىنىڭ بۇ خىيالىي تۇيغۇلىرىدىن زېرىكىپ، نەيزىسىنى ئېلىپ هويلىغا ئېتىلىپ چىقتى. ئۇ ئۆلۈك راستىنلا هەسرەتلىك بىر سىياقتا تۇراتتى.

ــ يوقال! ــ ۋارقىرىدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، ــ سەن قانچە قېتىم قايتىپ كەلسەڭ، مەن سېنى شۇنچە قېتىم ئۆلتۈرىمەن.

پىرودونسىئو ئاگىمور كەتمىدى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەمۇ نەيزىسىنى ئېتىشقا پېتىنالمىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇنىڭدىن ئېتىبارەن خاتىرجەم ئۇخلىيالمايدىغان بولۇپ قالدى. ئۇ ئۆلۈكنىڭ يامغۇردا ئۆزىگە ئەلەم بىلەن تىكىلىپ تۇرغان هەسرەتلىك كۆزلىرى، هايات كىشىلەرگە قىيالمايۋاتقاندەك ئەلەملىك بېقىشلىرى، كەندىر پاخىلىنى نەمدەش ئۇچۇن سۇ ئىزدەپ ئەتراپقا قاراۋاتقان چېغىدىكى پەرىشان تۇرقى خىيالىدىن نېرى بولماي دائىم ئۇنى قىينايتتى.

ــ بەكمۇ ئازابلىنىپ كېتىۋاتقان ئوخشايدۇ، ــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىغا، ــ بەك غېرىبسىنىپ قاپتۇ.

ئۇرسۇلانىڭ كۆڭلى بەك يۇمشاق ئىدى، يەنە بىر قېتىم پىرودونسىئونى ئوچاققا ئېسىقلىق قازانىنىڭ تۈۋىنى ئېچىۋاتقان ھالىتىدە كۆرۈپ، نېمە ئىزدەۋاتقانلىقىنى بىلدى ـ ده، ئۆينىڭ ھەممە يېرىگە چىنە ـ چىنىدە سۇ تىزىۋەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىركۈنى كېچىسى ياتاق ئۆيىدە ئۆلۈكنىڭ يارىسىنى يۇيۇۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئاخىر چىداپ بولالمىدى.

ـــ بوپتۇ پىرودونسىئو، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، ـــ بىز بۇ مەھەللىدىن كېتەيلى، قانچىلىك يىراقتا بارالىساق، شۇنچىلىك يىراققا كېتەيلى، بۇ يەرگە ھەرگىز قايتىپ كەلمەيلى. ئەمدىغۇ كۆڭلۈڭ تىنىپ قايتىپ كېتەرسەن.

ئۇلار شۇنداق قىلىپ تاغ ـ داۋانلار ئېشىپ دېڭىز يېقىسىغا كەتمەكچى بولدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ زېمىن ئىزدەپ ئاتلىنىدىغان بۇ سەپىرىدىن ئىلھاملانغان نۇرغۇن تەڭ دېمەتلىك دوستىمۇ ئۆيلىرىنى چۈۋۈپ، خوتۇن ـ بالىلىرىنى ئەگەشتۈرۈپ ئۇلار بىلەن نامەلۇم زېمىننى ئىزدەپ ماڭماقچى بولۇشتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مېڭىش ئالدىدا نەيزىسىنى ھويلىغا كۆمدى، ئاندىن بارلىق سوقۇشچى خوزازلىرىنىڭ بىرىنىمۇ قويماي كاللىسىنى كېسىپ تاشلىدى، مۇشۇنداق قىلسا پىرودونسىئو ئاگىمورغا بىرئاز تەسەللى بولىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. ئۇرسۇلا بىر ساندۇق تويلۇق كىيىمى، ئازراقلا ئۆي جابدۇقلىرى ۋە ئاتا مىراس تىللالىرىنىلا ئېلىۋالدى. ئۇلار ماڭىدىغان يولىنى ئالدىن بەلگىلىۋالمىغاندى، تونۇش كىشىلەرگە ئۇچراپ قالماسلىق، ھېچقانداق ئىز قالدۇرماي غايىب بولۇش مەقسىتىدە لېئوئاچىنىڭ قارشى تەرىپىگە قاراپ مېڭىش قارارىغا كەلگەنىدى. بۇ قىزىق ھەم بىمەنە بىر سەپەر بولدى. مايمۇن گۆشى، يىلان شورپىسى ئىچىپ ئاشقازان ئاغرىقى تېپىۋالغان ئۇرسۇلا بىر يىل ئىككى ئاي ئۆتكەندە ھايۋان سۈيەت ئەزالاردىن خالىي راۋۇرۇس بىر ئوغۇل تۇغدى. پۈتلىرى ئىششىپ، كۆك تومۇرلىرى كۆپۈشۈپ كەتكەچكە، پۈتۈن مۇساپىنىڭ يېرىمىدە دېگۈدەك ئىككى ئەر كىشى كۆتۈرگەن جىرغىدا يېتىپ مېڭىشقا مەجبۇر بولدى. كۆزلىرى ئولتۇرۇشۇپ، قورساقلىرى چاپلىشىپ كەتكەن بالىلار بىچارە كۆرۈنگىنى بىلەن مۇشەققەتلىك سەپەرگە ئاتا ـ ئانىلىرىغا قارىغاندا بەكرەك

ماسلىشىپ كەتكەندى، شۇڭا كۆپ ۋاقىتلاردا سەكرەپ ـ قىيغىتىپ ئويناپ ماڭدى. ئۇلار ئىككى يىلغا يېقىن سەرسانە سەپەردىن كېيىنكى بىركۈنى سەھەردە تاغ تىزمىسىنىڭ غەربىي قاپتىلىنى بىرىنچى بولۇپ كۆرگۈچىلەردىن بولۇپ قالدى. ئۇلار بۇلۇت قاپلىغان تاغ چوققىسىدا تۇرۇپ شۇنداق بىر كەڭ زېمىننى كۆردىكى، ئۇلارنىڭ كۆز ئالدىدا بىر بېشى دۇنيانىڭ ئۇ تەرىپىگە تۇتىشىپ كەتكەن كۆز يەتكۈسىز سازلىق سوزۇلۇپ ياتاتتى. ئەپسۇسكى، ئۇلار دېگىز بويىغا يېتىپ بارالماي مۇشۇ سازلىقتا بىرنەچچە ئاي سەرگەردان بولۇپ يۈردى. يولدا ئەڭ ئاخىرقى بىر تۇركۇم يەرلىك ئاھالە ماكانلاشقان جايدىنمۇ ئۇزاپ كەتتى ـ دە، بىركۈنى ئاخشىمى سۇلىرى ئەينەكتەك سۈزۈك بىر تاشلىق دەريا بويىغا چېدىر تىكتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو نۇرغۇن يىلدىن كېيىن يۇز بەرگەن ئىككىنچى قېتىملىق ئىچكى ئۇرۇش مەزگىلىدە مۇشۇ يولنى بويلاپ مېڭىپ لېئوئاچقا تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلماقچى بولىدۇ، ئەمما ئالتە كۈندىن كېيىن بۇ خىيالىنىڭ تامامەن ساراڭلىق ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ قالىدۇ.

ئۇلار شۇنداق قىلىپ ئاشۇ كۈنى ئاخشىمى دەريا بويىغا چېدىر تىكىشتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ھەمراھلىرى گەرچە كېمىسى چۆكۈپ كەتكەن دېگىزچىلارغىلا ئوخشاپ قالغان بولسىمۇ، جان سانى سەپەر ئالدىدىكىدىن كۆپەيگەندى، ھەممىسى كېيىنكى ئۆمرىنى مەشھەدە ئۆتكۈزۈش ئارزۇسىدا ئىدى ھەمدە بۇ ئارزۇسىغىمۇ يەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇ كېچىسى بىر چۈش كۆردى، چۈشىدە مۇشۇ قونالغۇدا ئاۋات بىر شەھەر پەيدا بولغانمىش، ھەممە ئۆينىڭ تاملىرى ئەينەكتىن پۈتكەنمىش. بۇنىڭ قايسى شەھەر ئىكەنلىكىنى سورىغانمىش، ئالغان جاۋابى ھېچقاچان ئاڭلاپ باقمىغان ھەم ھېچقانداق مەنىسىمۇ يوق شۇنداق بىمەنە بىر ئىسىمىمىش، ئەمما ماكوندو دېگەن بۇ ئىسىم چۈشىدە سىرلىق بىر تەرىزدە تەكرارلانغۇدەكمىش. شۇنداق قىلىپ، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئەتىسى ئادەملىرىنى قايىل قىلىپ، دېگىزنى تېپىشنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىگە ئىشەندۈردى، ئاندىن دەريا بويىدىكى ئەڭ سالقىن جايدىكى دەرەخلەرنى كېسىپ يەر ئېچىش توغرىسىدا بۇيرۇق چۈشۈرۈپ، شۇ يەردە بىر مەھەللە قۇردى.

خوس ئارکادىئو بۇئېندىيە ھېلىقى مۇزنى كۆرگەنگە قەدەر چۈشىدە كۆرگەن ئەينەك ئۆيلەرنىڭ سۇرىگە تەبىر بېرەلمەي كەلگەنىدى. مۇزنى كۆرگەندىن كېيىن بۇ چۈشنىڭ سۇرىنى بىلگەندەك بولدى ـ دە، يېقىن كەلگۈسىدە سۇدىن ئىبارەت ئالاھىدە ماتېريالدىن پايدىلىنىپ كەك كۆلەمدە مۇز كېسەكلىرىنى ئىشلەپچىقىرىپ، پۈتۈن مەھەللىدە مۇزدىن ياسالغان يېڭى ئۆيلەرنى سېلىش خىيالىغا كەلدى. شۇنداق بولغىنىدا، ماكوندو ئىشكىنىڭ گىرەچىسى ۋە تاقاقلىرىمۇ ئىسسىق دەستىدە ئېگىلىپ كېتىدىغان تونۇردەك ئىسسىق ماكاندىن سالقىن بىر شەھەرگە ئايلىناتتى. نەھايەتكى، بۇ چاغدا ئىككى ئوغلىنى تەربىيەلەش بىلەن بولۇپ كەتكەنلىكى ئۈچۈنلا مۇز زاۋۇتى قۇرىمەن دەپ چىڭ تۇرۇۋالمىدى. ئورېلىئانو باشتىلا مېتال تاۋلاش تېخنىكىسى جەھەتتە كەم ئۇچرايدىغان تالانتىنى نامايان قىلغانىدى. ئاتا ـ بالا ئىككىسى تەجرىبىخانىنى پاكىز ۋە رەتلىك يىغىشتۇرۇپ، مېرگادىسنىڭ قول يازمىلىرىنى يېڭىباشتىن ئوقۇشقا كىرىشتى. ئۇلار ئەمدى يېڭىلىقتىن ھاياجانلىپ كەتمەس بولغانىدى، كۆڭلىنى تىندۇرۇپ، قازاننىڭ تۈۋىگە چاپلىشىپ قالغان داشقالنىڭ ئىچىدىن ئۇرسۇلانىڭ ئالتۇنىنى ئايرىۋېلىش كويىدا سەۋرچانلىق بىلەن تەجرىبە قىلىشقا تۇتۇندى. چوڭ ئوغلى خوس ئارکادىئو بۇ ئىشقا زادىلا ئارىلاشمايتتى. ئەزەلدىنلا يېشىغا قارىغاندا بالدۇر يېتىلىپ كەلگەن بۇ بەڭباش چوڭ ئوغۇل دادىسى پېچ بىلەن ھېپىلىشۇاتقاندا زەبەردەس بىر يىگىت بولۇپ يېتىشتى. ئاۋازى غوروڭشىپ، بۇرۇتلىرى خەت تارتتى. بىركۈنى ئاخشىمى كىيىملىرىنى سېلىپ ياتاقچى بولۇپ تۇرغاندا ئۇرسۇلا كىرىپ قالدى، ئۇرسۇلادا شۇ ھامان نومۇس ئارىلاش بىر تۈيغۇ پەيدا بولدى. چۈنكى، ئۇ ئۆز ئېرىدىن باشقا قىپيالىڭاچ ھالدا كۆرگەن بىرىنچى ئەر زاتى ئىدى. يەنە كېلىپ ئوغلى شۇ قەدەر مۇكەممەل يېتىلگەن ئىدىكى، ئانىنىڭ كۆزىگە سەل بىنورمال كۆرۈنۈپ كەتتى. بۇ چاغدا ئۇچىنچى بالىغا ھامىلدار بولغان ئۇرسۇلانىڭ كۆڭلىدە توي قىلغان چېغىدىكى ئەندىشىسى يەنە باش كۆتۈرۈشكە باشلىدى.

شۇ چاغلاردا دائىم ئۇرسۇلاغا قارىشىپ بېرىدىغان بىر ئايال بار ئىدى. خۇشخۇي،

شوخ، ئاغزى ئىتتىك بۇ ئايال قارتا بىلەن پال ئاچالايتتى. ئۇرسۇلا بۇ ئايالغا ئوغلىنىڭ گېپىنى قىلىپ بېرىپ، بۇ بالىنىڭ ھەيران قالارلىق يېتىلىۋاتقانلىقى خۇددى قۇيرۇقلۇق تۇغۇلۇپ قالغان ھېلىقى بىر نەۋرە تۇغقىنىغا ئوخشاشلا بىر ئىش دېگەن ئەندىشىسىنى ئېيتىپ بېرىۋىدى، ئۇ ئايال ئۆزىنى توختىتالماي تۇز كۆڭۈللۈك بىلەن قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى، بۇ كۈلكىسى گويا جانان چىنىگە مەرۋايىت تۆكۈلگەندەك جاراڭلىق ئاڭلىنىاتتى.

— دېگىنىڭىزنىڭ دەل ئەكسىچە، — دېدى ئۇ ئايال كۈلكىسىنى توختىتىپ، — ئۇ بالىنىڭ بەختى ئېچىلغۇدەك.

ئۇ ئايال بېشارىتىنىڭ توغرىلىقىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن بىرنەچچە كۈندىن كېيىن قارتىسىنى ئېلىپ كېلىپ، ئۇرسۇلانىڭ ئوغلى خوس ئاركادىئونى ئاشخانىنىڭ يېنىدىكى ئامبارغا باشلاپ كىرىپ ئىشىكنى ئىچىدىن مەھكەم تاقىدى ـ دە، قارتىنى تەمكىن بىرھالدا كونا ئۇستەلگە يېيىپ بىرنېمىلەرنى ئوقۇدى، يىگىت بىر چەتتە قاراپ تۇردى، شۇ تاپتا ئۇنى بۇ ئىشقا قىزىقتۇرغىنى دېگەندىن كۆرە بىزار بولۇۋاتقىنى دېسە بەكرەك توغرا بولاتتى. پالچى ئايال بىر چاغدا توساتتىنلا ئۇ يىگىتنى تۇتۇپ بېقىپ چۆچۈپ كەتتى:

— يا پىرىم!

ئۇ ئايال راستىنلا بەك قورقۇپ كەتكەنىدى، شۇڭا ئاغزىغا باشقا گەپمۇ كەلمىدى. شۇ پەيتتە خوس ئاركادىئوغا سۆزىكلىرىدىن تارتىپ شۇرۇرىدە يۈمشاپ كېتىۋاتقاندەك تۇيۇلدى ھەمدە قانداقتۇر بىر ۋەھىمىگە چۈشۈپ، يىغىدىن ئۆزىنى ئارانلا تۇتىۋالدى. ئۇ ئايال ھېچقانداق بېشارەت بەرمىگەن بولسىمۇ، خوس ئاركادىئو كېچە ـ كېچىلەپ تاماكا پۈرىقىنى ئىستەيدىغان بولۇپ قالدى، ئۇ ئايالنىڭ قولتۇقلىرىدىن چىقىدىغان بۇ پۈراق بۇرنىغا پۇراپلا تۇراتتى، تېنىگىمۇ سىڭىپ كەتكەندەك قىلاتتى. ئۇ ھەمىشە شۇ ئايال بىلەن بىللە تۇرۇشنى، ئۇ ئايالنىڭ ئۆزىگە ئانا بولۇشنى، ئامباردا مەڭگۈ بىللە تۇرۇشنى، ئۇ ئايالنىڭ ئۆزىگە «يا پىرىم!» دېيىشنى، يەنە بىر قېتىم كاپلا قىلىپ تۇتۇشنى ئىستەيدىغان بولۇپ قالدى. خوس ئاركادىئو ئاخىر چىداپ بولالماي بىركۈنى

ئۇ ئايالنى ھېچنېمىدىن - ھېچنېمە يوقلا قائىدە - يوسۇن تەرىقىسىدە يوقلاپ بارغان بولدى. خوس ئاركادىئو مېھمانخانىدا بىرەر ئېغىز گەپمۇ قىلماي ئولتۇرۇۋەردى. بۇ چاغدا تۇرۇپلا ئۇ ئايالدىن كۆڭلى سوۋۇپ قالغانىدى. بۇ ئايال ھېلىقى پۇرىقى قەلبىدە پەيدا قىلغان ئوبرازغا ئوخشمايلا قالغاندەك، باشقىلا بىرسى بولۇپ قالغاندەك تۇيۇلدى. شۇنىڭ بىلەن قەھۋەسىنى ئىچىپ بولۇپلا چۈشكۈن بىرھالدا قايتىپ ماڭدى. شۇ كېچىسى ئۇيان ئۆرۈلۈپ، بۇيان ئۆرۈلۈپ زادىلا ئۇخلىيالمىدى، ھېلىقى كۈچلۈك ئىستىكى ئەمدى ئەسلىگە كېلىپ قالغانىدى. بىراق، شۇ تاپتا كۆڭلى ئىستەيدىغىنى ئامباردىكى ھېلىقى ئايال ئەمەس، كەچقۇرۇن كۆرگەن ئايال ئىدى.

ئۇ ئايال بىرنەچچە كۈندىن كېيىن خوس ئاركادىئونى ئۆيىگە باشلاپ باردى. ئۆيىدە ئانىسىلا بار ئىدى، شۇنىڭ بىلەن بىر خىل قارتا ئويۇنى ئۆگىتىپ قويۇش باھانىسىدا ئۇنى ئۆزىنىڭ ياتاق ئۆيىگە باشلاپ كىردى - دە، ھايا دېگەننى قايرىپ قويۇپ ئۇنى سىلاشقا باشلىدى. خوس ئاركادىئو لاغىلداپ تىترەپ كەتتى، شۇ دەككە - دۈككىچىلىكتە بۇ سىلاشلاردىن قىلچىلىكمۇ ھۇزۇر ئالالمىدى. ئايال ئاخشاملىقتا كەل دېگەنىدى، خوس ئاركادىئو تېزرەك قۇتۇلۇش كويىدا ماقۇل دەپ قويدى. چۈنكى، زادىلا كۆڭلى تارتمايتتى. بىراق، كېچىسى ئىسسىق يوتقاندا ياتقىنىدا، نېمىلا بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، بىر بارمىسا بولمايدىغانلىقىنى ھېس قىلدى. شۇنىڭ بىلەن قاراڭغۇدا سىيپاشتۇرۇپ يۇرۇپ كىيىملىرىنى تېپىپ كىيدى، بۇ تىمتاس كېچىدە ئىنسانىڭ يەڭگىل پۇشۇلداشلىرى، نېرىقى ئۆيدە ياتقان دادىسىنىڭ قورۇق يۆتىلى، ھويلىدىكى مېكىيانىلارنىڭ قاقاقلاشلىرى، پاشىلارنىڭ گىڭىلداشلىرى، ئۆز يۇرتىنىڭ دۇپۇلدەشلىرى، شۇنداقلا ئىلگىرى زادىلا ھېس قىلىپ باقمىغان جاھان شاۋقۇنلىرى ئاڭلىنىپ تۇراتتى. ھويلىدىن غىپپىدە چىقىپ ئېغىر ئۇيقۇدا ياتقان جەمجىت كوچىغا چىقتى. ئۇ ئايالنىڭ ئىشكىنىڭ ۋەدە قىلغىنىدەك بوش يېپىق بولۇشىنى ئەمەس، تاقاقلىق بولۇشىنى ئىستەيتتى. ھالبۇكى، ئىشىك تاقالمىغانىدى. خوس ئاركادىئو ئىشكىنى بىگىز بارمىقى بىلەن ئانچىكىم ئىتتىرىشىگىلا، ئىشكىنىڭ گىرەچىسى سۇرلۇك غىچىرلاپ، يۇرىكىدە مۇزدەك سوغۇق تۇيغۇ پەيدا قىلدى. خوس ئاركادىئو

مۇمكىنقەدەر تۇش چىقارماسلىق ئۈچۈن يېنىچە بولۇپ ئۆيگە كىردى، ئىشكىتىن كىرىشىگىلا ھېلىقى پۇراق دىمىقىغا گۇپپىدە ئۇرۇلدى. ئۇ ئايالنىڭ ئۇچ ئىنىسى كىچىك مېھمانخانىدا سەگۈنچەك سېلىپ ياتاتتى، خوس ئاركادىئو قاراڭغۇدا سەگۈنچەكلەرنىڭ قەيەردىلىكىنى ئىلغا قىلالمايتتى. شۇڭا مېھمانخانىدىن سىيپاشتۇرۇپ ئۆتۈپ ياتاق ئۆينىڭ ئىشىكىگە بېرىۋالماقچى، ئاندىن ئىشكىنى ئاستا ئاچماقچى بولدى. باشقا تۆشەككە بېرىپ قالماسلىق ئۈچۈن نىشانلى توغرىلۇۋېلىشىغا توغرا كېلەتتى. بىراق، بىر سەگۈنچەكنىڭ ئارغامچىسىغا پۇتلىشىپ كەتتى، بۇ سەگۈنچەك ئويلىغىنىدىنمۇ پەس ئېسىلغانىكەن. سەگۈنچەكتە خورەك تارتىپ ئۇخلاۋاتقان ئادەم ئۇيقۇلۇقتا بىر يېنىغا ئۆرۈلدى ـ دە: «ئۇ دېگەن چارشەنبە كۈنى» دەپ جۆيلىدى. خوس ئاركادىئو ياتاق ئۆينىڭ ئىشىكىنى ئاچقاندا، ئىشىكنىڭ ئېگىز ـ پەس يەرگە سۈركىلىشىدىن چىققان ئاۋازنى توختىتۇۋېلىشقا ئامالسىز قالدى. قاپقاراڭغۇچىلىقتا نىشاندىن ئاداشقانلىقىنى چۈشىنىپ ئالاقزەدە بولۇپ كەتتى. بىراق، پۇشايمان قىلغىنى بىلەنمۇ ئورنىغا كەلمەيتتى. بۇ كىچىك ئۆيدە ئۇ ئايالنىڭ ئانىسى، ھەدە ـ سىڭىللىرى ۋە ئېرى، ئىككى قىزى ياتاتتى. ئېھتىمال، ئۇ ئايال ئۆزىنى كۈتۈپ تۇرۇۋاتمىغاندۇ. ئەسلىغۇ پۇرىقىدىن تاپسا بولاتتى. بىراق، ئۇ پۇراق پۈتۈن ئۆينى قاپلاپ كەچكەچكە گاڭگىراپ قالغاندى. خوس ئاركادىئو جايىدا قاتۇرۇپ قويغاندەك خېلى ئۇزاق تۇردى، ھەيرانلىق ئىچىدە ئۆز ـ ئۆزىدىن «مەن زادى نېمە قىلىۋاتىمەن» دەپ سورايتتى. شۇ ئەسنادا بىر قول قاراڭغۇدا سىيپاشتۇرۇپ كېلىپ يۈزىگە تەگدى. خوس ئاركادىئو چۆچۈپ كەتمىدى. چۈنكى، مۇشۇنداق پەيتىنى ئاڭسىز رەۋىشتە كۈتۈپلا تۇراتتى. چارچاپ ھالىدىن كەتكەن خوس ئاركادىئو ئىختىيارىنى مۇشۇ قولغا تاپشۇرۇپ، قولنىڭ كەينىدىن قانداق جاي ئىكەنلىكىنى ئىلغا قىلغىلى بولمايدىغان بىر يەرگە باردى، شۇ يەردە بىرسى كىيىملىرىنى سالدۇرۇۋەتتى ـ دە، خۇددى بىر خالتا بەرەڭگىنى يانقۇزغاندەك يېنىغا يانقۇزۇپ، ئۇيان ـ بۇيان ئۆرۈگىلى تۇردى. ئەمدى ھېلىقى قولغا موھتاج ئەمەس ئىدى، بۇرنىغا ئەمدى خوتۇن كىشىنىڭ ئەمەس، ئاممىياك پۇرىقىلا ئۇرۇلۇپ تۇراتتى. ئۇ ھېلىقى ئايالنىڭ چىرايىنى ئەسلەشكە

ئۇرۇناتتى، كۆز ئالدىغا بولسا ئۇرسۇلانماق غۇۋا چىرايى كېلىۋالاتتى. ئۆزىنىڭ شۇ تاپتا ئۇزاقتىن بۇيان ئارزۇ قىلىپ كەلگەن بىر ئىشنى قىلىۋاتقانلىقىنى خىرە - شىرە ھېس قىلدى، شۇنىڭدىن ئىلگىرى بۇنداق ئىشنى راستلا قىلالايدىغانلىقىنى ھېچقاچان ئويلاپ باقمىغانىدى. شۇ تاپتا بۇ ئىشنى قانداق قىلىۋاتقانلىقىنىمۇ بىلمەيتتى. چۈنكى، پۈتىنىڭ ئەسلىگىنى، بېشىنىڭ ئەسلىگىنى، ھەتتا پۈتىنىڭ كىمنىڭ پۇتى، بېشىنىڭ كىمنىڭ بېشى ئىكەنلىكىنىمۇ بىلمەيتتى. ئەمدى بۇ دىشۋارچىلىقتا، بۇ پاراكەندىچىلىككە، ئىچىدىكى ۋەھىمىگە ۋە ئازدۇرغۇ تەشنالىققا بەرداشلىق بېرگۈچىلىكى قالمىدى. قېچىپلا قۇتۇلغۇسى كېلەتتى - يۇ، كىشىنىڭ جېنىغا تېگىدىغان مۇشۇنداق تىمتاسلىق ۋە مۇشۇنداق قورقۇنچلۇق خىلۋەتتە يەنە مەڭگۈ تۇرۇپ قالغۇسىمۇ كېلەتتى.

بۇ ئايالنىڭ ئېتى پېلار تېرنېرا ئىدى، ئون تۆت يېشىدا زورلۇق قىلغان ئەردىن ئايرىلىش ئۇچۇن ئۆيىدىكىلەرنىڭ زورى بىلەن ماكوندو مەھەللىسىنىڭ بەرپا قىلىنىشى جەريانىدىكى ئۇزۇن سەپەرگە قاتناشقانىدى. ئۇ ئادەم تېرنېرا يىگىرمە ئىككى ياشقا كىرگەنگە قەدەر ئەر - خوتۇن بولۇپ ئۆتكەن بولسىمۇ، ياقا يۇرتلۇق بولغانلىقى ئۇچۇن نىكاھىنى قانۇنىيلاشتۇرۇشنىڭ ئامالىنى قىلالمىدى. جاھانىنىڭ ئۇ چېتىگە بارىدىغان ئىش بولسىمۇ بىللە بارىدىغانلىقى توغرىسىدا ۋەدە بېرىپ، ئىشلىرىنى بىر ياقلىق قىلىپ قايتقۇچە كۈتۈپ تۇرۇشنى تەلەپ قىلدى. پېلار تېرنېرا كۈتۈۋېرىپ زېرىكتى. قارتىدا ئاچقان پاللىرى دائىم خىلمۇخىل ئەرلەرنىڭ بىركۈنى ئىزدەپ كېلىدىغانلىقىدىن بېشارەت بېرەتتى، ئۇ ئەرلەرنىڭ ئارىسىدا ئېگىز - پاكارلىرىمۇ، سېرىق چاچلىق - قارا چاچلىقلىرىمۇ بار ئىدى، بەزىسى ئۇچ كۈندە، بەزىسى ئۇچ ئايدا، بەزىسى ئۇچ يىلدا كېلىدۇ دەپ چىقاتتى. تولا كۈتۈپ يوتىلىرىنىڭ كۈچى، كۆكسىلىرىنىڭ جەزبى قالمىدى، مۇلايىملىقىدىنمۇ قالدى، ئەمما قەلبىدىكى ھەۋەس ئوتلىرى ئۆچمىگەنىدى. بۇ سېھىرلىك ئويۇنغا باغلىنىپ ئەس - ھوشىنى يوقاتقان خوس ئاركادىئو ھەر كۈن كېچىسى كېلىپ سىرلىق سارايدەك مېھمانخانىدىن ئۆتۈپ، پېلار تېرنېرا بىلەن تېپىشاتتى. بىر قېتىم ئىشكىنىڭ ئىچىدىن تاقاق

سېلىنغانلىقىنى كۆرۈپ ئىشكىنى چەكتى. كەينىدىن بىر قېتىم چېكىشكە جۈرئەت قىلغاندىن كېيىن چېكىۋېرەيچۇ دەپ ئويلاپ چېكىۋەردى. ئۇ ئايال ئاخىر ئىشكىنى ئاچتى. خوس ئاركادىئو كۈندۈزلىرى مۇگدەپ ئولتۇرۇپ كېچىدىكى ئىشلارنى ئويلاپ ئەسلىمىنىڭ ھۇزۇرىنى سۈرەتتى. پېلار تېرنېرا بۇئېندىيەلەرنىڭ ئۆيىگە كەلگەندە ھېچ ئىش بولۇپ باقمىغاندەك قىلچە ھېيىقسىپ ئولتۇرماي بۇرۇنقىدەكلا شوخ كۇلكە ـ چاقچاقلىرى بىلەن كەيپىياتنى كۆتۈرۈۋېتەتتى. شۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئونىڭ ئىچىدىكى جىددىيلىكىنى يوشۇرۇپ ئولتۇرۇشىنىڭمۇ ئورنى قالمايتتى. چۈنكى، ئۇنداق چاغلاردا جاراڭلىق كۇلكىسىدىن ھويلىدا دانلاپ يۈرگەن كەپتەرلەرمۇ ئۇركۈپ ئۇچۇپ كېتىدىغان بۇ ئايالنىڭ ھېلىقى كۆرۈنمەس سېھرىي قۇدرەتكە ئىگە ئايال بىلەن قىلچە ئالاقىسى قالمايتتى، ئۇ قۇدرەت ئىگىسى خوس ئاركادىئوغا ھەممىنى ئىچىگە تىنىۋېتىشنى ۋە يۈرىكىنىڭ گۈپۈلدەشلىرىنى قانداق تىزگىنلەشنى ئۆگىتىپ، كىشىلەرنىڭ نېمىشقا ئۆلۈمدىن قورقىدىغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى چۈشىنىۋېلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلغانىدى. خوس ئاركادىئو ئۆزىنىڭ دۇنياسىغا شۇنداق غەرق بولۇپلا كەتكەنكى، دادىسى بىلەن ئىنىسىنىڭ ھېلىقى مېتالنى ئاخىر ئېرىتىپ، ئۇرسۇلانىڭ ئالتۇنلىرىنى ئاجرىتىۋالغانلىقى توغرىسىدىكى خۇش خەۋەردىن پۈتۈن ئۆينىڭ قاينام ـ تاشقىنلىققا چۆمۈلگەنلىكىدىنمۇ بىخەۋەر ئىدى.

دەرۋەقە، دادا ـ بالا ئىككىسى جاپالىق تىرىشچانلىقى ئارقىسىدا ئاخىر مۇۋەپپەقىيەت قازانغانىدى. ئۇرسۇلا شۇ خۇشلىقىدا ئالتۇن تاۋلاش تېخنىكىسىنى يارانقان تەڭرىگە ھەمدۇسانا ئوقۇپ كەتتى. مەھەللىدىكىلەر تەجرىبىخانىدا قىستىلىشىپ تۇرۇشاتتى، ئۆي ئىگىسى ئۇرسۇلا ئۇلارنى يۇزىگە ئانار مۇرابباسى سۈرۈلگەن پېچىنە ـ پىرەنىك بىلەن مېھمان قىلىپ بۇ مۆجىزىنى تەبرىكلىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۇلارغا قازاندا يوقاپ كېتىپ ئاخىر تېپىلغان ئالتۇنىنى گويا يېڭىلا ياسىغاندەك تەنتەنە بىلەن كۆرسەتتى. ھەممە كىشىگە بىرمۇبىر كۆرسىتىپ چىققاندىن كېيىن، ئەڭ ئاخىردا يېقىندىن بۇيان تەجرىبىخانىغا يولىماس بولۇپ كەتكەن چوڭ ئوغلىنىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. ئاندىن بىر پارچە سارغۇچ قاتتىق نەرسىنى كۆرسىتىپ:

ـــ دەپ باقە، بۇ نېمە؟ ـــ دەپ سورىدى.

ـــ ئىتنىك پوقىدەك قىلىدۇ، ـــ توغرىدىن - توغرا جاۋاب بەردى خوس ئاركادىئو.

دادىسى تەتۇر شاپىلاق بىلەن ئاغزىغا چاڭگىدە بىرنى سېلىۋىدى، خوس ئاركادىئونىڭ ئاغزىدىن قان، كۆزلىرىدىن ياش چىقىپ كەتتى.

شۇ كېچىسى پېلار تېرنېرا قاراڭغۇدا سىلاشتۇرۇپ يۇرۇپ بىر قۇتا دورا ۋە پاختا تاپتى - دە، پاختىنى يودقا چىلاپ ئىششىغان جايىغا باستى، خوس ئاركادىئونى شۇنداق كۆڭۈل قويۇپ كۈتۈپ جېنىنى ئارام تاپقۇزدى. پېلار تېرنېرا بۇنداق مېھرىبانلىقى بىلەن خوس ئاركادىئونىڭ كۆڭلىنى تېخىمۇ بەكرەك ئۈتۈۋالدى - دە، ئۇ ئىككىسى بىر - بىرىگە تېخىمۇ ئىچەكىشىپ، گۈڭۈر - مۇڭۇر بولۇشۇپلا كەتتى.

ـــ مەن سەن بىلەن بىللە بولۇشتىن باشقىنى ئويلىمايدىغان بولۇپ قالدىم، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو، ـــ ھامان بىركۈنى ھەممە ئادەمگە ئوچۇقىنى ئېيتىمەن. شۇ چاغدا بۇنداق ئوغرىدەك مۆكۈنۈپ - سۈقۈنۈپ يۈرۈشمىزنىڭ ھاجىتى قالمايدۇ.

ـــ شۇنداق قىلساڭغۇ تازا ياخشى بولاتتى، ـــ دېدى پېلار تېرنېرا بۇ بالىنىڭ كەيپىنى ئۇچۇرغۇسى كەلمەي، ـــ ئۇ چاغدا ئىككىمىز بىرگە بولغاندا چىراغنى ياندۇرۇپ قويۇپ بىر - بىرىمىزنى كۆرەلمەيتتۇق. ۋارقىرىغۇم كەلسە ۋارقىراۋېرەتتىم، خەقمۇ ئارىلىشالمايتتى، سەنمۇ ماڭا قانداق گېپىڭ بولسا دەۋېرەتتىڭ.

خوس ئاركادىئو مۇشۇ سۆھبەتتىن كېيىن دادىسىغا بولغان قورساق كۆپۈكىنىڭ، ئەركىن مۇھەببەتكە بولغان ئىنتىلىشىنىڭ تۇرتكىسىدە تۇرۇپلا يۇرىكى يوغىناپ، ئۇ ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى ئىنىسىغا توغرىدىن - توغرا ئېيتىپ بەردى.

ئىنىسى ئورېلىئانو باشتا بۇ ئىشنى ئۇقۇپ ئاكام خەتەرلىك بىر ئىشقا ئۇچراپتۇ، بۇ خەتەردىن ئېغىر بالا - قازا تۇغۇلۇشى ئېھتىمالغا يېقىن دەپ ئويلىدى، ئەمما ئاكىسىنى بۇ ئىشقا قانداق بىر كۈچىنىڭ جەلپ قىلىۋالغانلىقىنى چۈشىنەلمىدى. كېيىن خوس ئاكىسىنىڭ بۇخىل مەجنۇنلارچە تەشنالىقى ئاستا - ئاستا ئۆزىگىمۇ تەسىر قىلدى. ئاكىسىدىن ئۇ ئىشنى ئۇجۇر - بۇجۇرىغچە ئاڭلاپ، ئاكىسىنىڭ دەردى بىلەن شادلىقىغا ئورتاقلاشتى، ئاكىسى بىلەن بىللە ۋەھىمە يېدى، بەخت تۇيغۇسىنىڭ

پەيزىنى بىللە سۇردى. كېيىن ئاكىسى قايتىپ كەلگەنگە قەدەر گويا چوغ ئۇستىدە يېتىپ قالغاندەك ئۇيان ـ بۇيان ئۆرۈلۈپ تاك ئاتقىچە كىرپىك قاقمايدىغان، ئاكىسى قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ئۇيقۇسى قېچىپ خېلى بىر چاغقىچە كۆسۇرلىشىپ يېتىپ، ئورنىدىن تۇرىدىغان چاغدا ئۇيقۇغا كېتىشىدىغان بولدى. ئەمدىلىكتە ھەر ئىككىلىسى دادىسىنىڭ مېتال تاۋلاش تېخنىكىسى ۋە دانالىقىدىن زېرىكىپ ھېچكىمگە ئارىلاشماس بولۇپ قالغانىدى.

ـــ بالىلار ئەجەب بوشاپ كەتتىغۇ، ـــ دېدى ئۇرسۇلا، ـــ ئىچىگە قۇرت چۈشتىمۇ ـ يا.

ئۇرسۇلا بۇنىڭ داۋاسىنى قىلىش ئۈچۈن يەرلىك تېۋىلغا ياغنىچىنى يانجىپ، قاڭسىق دورا قاينىتتى. ئويلىمىغان يەردىن ھەر ئىككى ئوغلى بۇ دورىنى غورتۇلدىتىپلا ئىچىۋەتتى. دېگەندەكلا ئۇ ئىككىسى بىر كۈن ئىچىدە ئون بىر قېتىم تەڭلا ھاجەتكە ئولتۇردى ھەمدە ئارقا پىشاپتىن بىرنەچچە تال ھال رەڭ قىزىل قۇرت چۈشتى. ئۇلار بۇ قۇرتلارنى خۇشاللىقىدىن قىن ـ قىنىغا پاتماي قالغان قىياپەتتە ھەممە ئادەمگە كۆرسەتتى. شۇنداق قىلسا، ئانىسى ئۇلارنىڭ كۆڭلى بۆلۈنۈپ كەتكەنلىكى ۋە چۈشكۈنلۈكىنىڭ ھەقىقىي سەۋەبىنى بىلەلمەيتتى.

ئورېلىئانو ئاكىسىنىڭ سەرگۈزەشتىسىنى توغرا چۈشىنىپلا قالماي، ئۆزىمۇ باشتىن كەچۈرۈۋاتقاندەك تۇيغۇدا ئىدى. ئاكىسى بىركۈنى ئىشق ـ مۇھەببەتنىڭ سىرىنى ئۇجۇر ـ بۇجۇرىغچە قالدۇرماي سۆزلەپ بېرىۋاتقاندا، ئورېلىئانو گېپىنى ئارىلاپلا سورىدى:

ـــ زادى قانداق تۇيغۇدا بولىدىكەن؟

ـــ يەر تەۋرىگەندەك بولىدىكەن، ـــ جاۋاب ـ جۇقلا جاۋاب بەردى خوس ئاركادىئو.

يانۋار ئېيىنىڭ بىر پەيشەنبە كۈنى سەھەر ۋاقتى سائەت ئىككىدە ئامارانتا تۇغۇلدى. ئۇرسۇلا ئۆيگە ئادەم كىرگىچە بوۋاقنى تەپسىلىي تەكشۈرۈپ چىقتى. بۇ قىزچاق كەسلەنچۇكتەك يېنىك ھەم ھۆل ئىدى. بىراق، ھەممىلا ئەزاسىنىڭ ئادەمگە خاس ئىكەنلىكىدە شەك يوق ئىدى. ئورېلىئانو ئۆيىنىڭ لىق ئادەم بىلەن تولغانلىقىنى كۆرۈپ ئاندىن بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپتى ـ دە، پاتىپاراقچىلىقتىن پايدىلىنىپ ئاكىسىنى

ئىزدەپ ماڭدى. چۈنكى، ئاكىسىنىڭ كارىۋىتى يېرىم كېچە بولمايلا بوشاپ قالغانىدى. ئاكىسىنى يېلار تېرنېرانىڭ ئۆيىدىن قانداق چاقىرىدىغانلىقىنىمۇ ئويلىۋېلىشقا ئۇلگۈرمەيلا ئۇشتۇمتۇت بۇ قارارغا كەلگەن ئورىلىئانو بەلگە بېرىپ ئىسقىرتقىنىچە ئۇ ئايالنىڭ ئۆيى ئەتراپىدا بىرنەچچە سائەت چۆرگىلەپ يۈرۈپ، سۇبھى كۆتۈرۈلگەندىلا ئۆيگە قايتىشقا مەجبۇر بولدى. ئۆيگە قايتىپ كەلگەندە، ئاكىسى ھەدەپ ئانىسىنىڭ يېنىدا يېڭىلا تۇغۇلغان سىڭلىسىنى ئەركىلىتىۋاتاتتى.

ئۇرسۇلا بوشىنىپ قىرىقى توشمايلا سىگانلار يەنە كەلدى. بۇلار ھېلىقى مۇزنى ئەكەلگەن جاھانكەزدى سېھرىگەرلەر ۋە سېركچىلەر ئىدى. بۇلارنىڭ مېرگادىسلارغا ئوخشاش يېڭى تەرەققىياتنى تەشۋىق قىلىدىغانلار ئەمەس، ئويۇن كۆرسىتىپ پۇل تاپىدىغانلار ئىكەنلىكى ناھايىتى تېزلا ئايان بولدى. بۇلار ئالدىنقى قېتىم ئېلىپ كەلگەن مۇزمۇ كىشىلەرنىڭ تۇرمۇشىغا مەنپەئەت يەتكۈزىدىغان نەرسە ئەمەس، بەلكى نوقۇل ھالدىكى سېرىك ئاجايىباتى ئىدى. بۇ قېتىمقى مۆجىزىلەر ئىچىدە بىر ئۇچار گىلەمىمۇ بار ئىدى. بىراق، ئۇلار بۇ ئۇچار گىلەمنى قاتناش قوراللىرى تەرەققىياتى جەھەتتىكى زور تۆھپە سۈپىتىدە ئەمەس، بەلكى ئېچ پۇشۇقىنى چىقىرىدىغان بىر خىل ئويۇنچۇق سۈپىتىدە تونۇشتۇردى. كىشىلەر ئۆيلىرىدە كۆمۈپ ساقلاپ كەلگەن ئەڭ ئاخىرقى تەڭگىلىرىنى مەھەللىدىكى ئۆگزىلەردىن ئۇچۇپ ئۆتۈشنىڭ پەيزىنى سۈرۈۋېلىش ئۈچۈنلا خەجلەۋېتىشتى. خوس ئاركادىئو بىلەن پېلار تېرنېرا دادىسىنىڭ شۇ پاتىپاراقچىلىقىدا ئەركىن - ئازادە بىرگە بولۇپ خېلى ۋاقىتنى كۆڭۈللۈك ئۆتكۈزۈشتى. ئۇلار كىشىلەر ئارىسىدىكى بەختلىك ئاشىق - مەشۇقلاردىن بولۇپ قالدى. ئۇلار مۇھەببەتنىڭ كېچىلەردە يوشۇرۇن ئۇچراشقان چاغدىكى ئەسەبىي ۋە قىسقىغىنە كۆڭۈل خۇشلىقىدىنمۇ راھەت ھەم چوڭقۇر بىر خىل ھېسسىيات ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ يەتتى. ۋەھالەنكى، پېلار تېرنېرا ئۆزلىرىنىڭ بۇ شەرىن چۈشىنى بۇزۇپ سالدى. پېلار تېرنېرا خوس ئاركادىئونىڭ ئوتتەك قىزغىنلىقىنىڭ تەسىرىنى يۇقتۇرۇۋېلىپ خاتا ئۇسۇل ۋە خاتا ۋاقىتنى تاللاپ ئېيتقان بىر ئېغىز گېپى بىلەن خوس ئاركادىئونىڭ روھىي دۇنياسىنى ئاستىن - ئۈستۈن قىلىۋەتتى:

ـــ سەن ئەمدى ھەقسىز ئەر بولدۇڭ.

خوس ئارکادىئونىڭ بۇ گەپنىڭ مەنىسىنى چۈشەنمىگەنلىكىنى كۆرۈپ گەپنىڭ ئېنىقىنى ئېيىتتى:

ـــ سەن ئەمدى پات ئاردا دادا بولىسەن.

خوس ئارکادىئو بىرقانچە كۈنگىچە ئۆيدىن چىقىشقا جۈرئەت قىلالمىدى. ئاشخانىدىن پىلار تېرنېرانىڭ قاقاقلاپ كۈلگىنىنى ئاڭلىسىلا شۇ ئان تەجرىبىخانىغا قېچىپ كىرىۋالاتتى. ئۇ يەردىكى مېتال تاۋلاش سايمانلىرى ئۈرسۈلانىڭ ياخشى تىلىكى بىلەن يېڭى ھاياتقا ئېرىشكەنىدى. خوس ئارکادىئو بۇئېندىيە تۇيۇق يولدىن قايتىپ تەجرىبىخانىغا كىرگەن ئالقانات ئوغلىنى خۇشاللىق بىلەن قارشى ئالدى ھەمدە ساۋادىنى چىقىرىپ، ئۆزى ئاخىر باشلىۋالغان مىس ئايرىش خىزمىتىگە قاتناشتۇردى. بىركۈنى كەچقۇرۇنلۇقى بىر سىگان مەھەللىدىكى بىرنەچچە ئۇششاق بالىنى ئولتۇرغۇزۇپ ئۇچۇرۇپ ماڭغان ئۇچار گىلەم تەجرىبىخانىنىڭ دېرىزىسى ئالدىدىن ئۇچۇپ ئۆتكەندە، گىلەمدە ئولتۇرۇپ ئۇچۇۋاتقانلارنىڭ خۇشلۇقىدا قىن ـ قىنىغا پاتماي قالغانلىقىنى كۆرگەن بۇ ئاكا ـ ئۈكىلار قىزىقىپلا قالدى، دادىسى بولسا كۆزىنىڭ قىرىنىمۇ سېلىپ قويمىدى.

ـــ چۈشىنى كۆرۈۋەرسۈن ئۇ خەق، ـــ دېدى خوس ئارکادىئو بۇئېندىيە، ـــ بىز كەلگۈسىدە ئۇنداق ئەسكى پالاز بىلەن ئەمەس، ئىلىم ـ پەننىڭ قۇدرىتى بىلەن تېخىمۇ ئېگىز ئۇچىمىز.

خوس ئارکادىئو يالغانلاردىن مىسقا قىزىققان قىياپەتكە كىرىۋالغان بولسىمۇ، بۇ ئوقەتتە نېمە كارامەت بارلىقىنى زادىلا چۈشىنەلمىدى، تەجرىبە ئەسۋابى دېيىلمۇانقان بۇ نەرسىلەر نەزىرىدە پەقەت مايماق ـ سايماق بوتۇلكىلاردىنلا ئىبارەت ئىدى. تەجرىبىخانىمۇ دەردىگە دالدا بولالمىدى. خۇددى دادىسى قىلىمۇانقان ئىشىدا ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرىغان چاغدىكىگە ئوخشاشلا گېلىدىن تاماق ئۆتمەيتتى، كۆزىدىن ئۇيقۇسى قاچاتتى. ئوغلىنىڭ دېمى ئىچىگە چۈشۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن خوس ئارکادىئو بۇئېندىيە بۇنى مېتال تاۋلاشقا زىيادە بېرىلىپ كەتكەنلىكىدىن كۆرۈپ،

تەجرىبىخانىدىكى ئىشىدىن ئازاد قىلىۋەتتى. ئورىلىئانو ئاكىسىدىكى پەرىشانلىقنىڭ مىس بىلەن مۇناسىۋەتسىز ئىكەنلىكىنى بىلەتتى، ئەلۋەتتە. بىراق، ئاكىسىدىن كۆڭۈلدىكى گېپىنىمۇ پەقەت ئالالمىدى. ئاكىسىنىڭ بۇرۇنقىدەك ئوچۇق كۆڭۈللۈكى كەلمەسكە كەتكەن، ئاكىسى بىلەن ئىككىسىنىڭ شېرىكلىكى ۋە پىكىرداشلىقى دۇشمەنلىك ۋە سۆكۈتكە ئۆزگىرىپ قالغانىدى. ئاكىسى ئەمدى تەنھالىقنىلا ئىستەيدىغان، پۈتۈن دۇنيادىن نەپرەتلىنىدىغان بولۇپ قالغانىدى. خوس ئاركادىئو بىركۈنى كېچىسى يەنە يوتقاندىن ئاستا سۇغۇرۇلۇپ چىقىپ كەتتى. بىراق، پىلار تېر نېرانىڭ ئۆيىگە بارماستىن، سىگان چېدىرلىرىنىڭ ئەتراپىغا توپلىشۇۋلىپ تاماشا كۆرۈۋاتقان ئادەملەر توپىغا قوشۇلدى. ئايلىنىپ يۈرۈپ خىلمۇخىل قىزىق ئويۇنلارنى كۆردى ـ يۇ ھېچقايسىسىغا قىزىقمىدى. ئاخىر بىر غەيرىي كۆرگەزمە بۇيۇمى — ئىنتايىن چىرايلىق بىر سىگان قىزى دىققىتىنى تارتتى. ئۇ بىر قاراشتىن يەنە بويىغا يەتمىگەن كىچىك قىزچاقتەكمۇ قىلاتتى. ۋۇجۇكلىكىدىن بوينىغا ئېسىۋالغان ئېغىر بىر تىزىق مارجىنى گەۋدىسىنى بېسىپ ئېڭىشىپ قالغانىدى. خوس ئاركادىئو ئۆمرىدە ئۇنىڭدىنمۇ گۈزەل قىزنى كۆرمىگەنىدى. قىزچاق شۇ تۇرقىدا كىشىلەر ئارىسىدا تۇرۇپ كىمدۇر بىرىنىڭ ئاتا ـ ئانىسىنىڭ گېپىنى ئاڭلىماي يىلانغا ئايلىنىپ قالغان پاجىئەسىنى كۆرۈۋاتاتتى.

خوس ئاركادىئونىڭ كۆز ئالدىدىكى مەنزىرىنى كۆرگىدەك ھېپسىلىسى يوق ئىدى. كىشىلەر «يىلان ئادەم» پاجىئەسىنىڭ تەپسىلاتىنى سوراش بىلەن بولۇۋاتقاندا، خوس ئاركادىئو قىستىلىپ يۈرۈپ بىرىنچى رەتتىكى ھېيلىقى سىگان قىزنىڭ ئارقىسىغا كېلىپ چاپلىشىپ تۇردى. قىز ئۆزىنى سەل تارتىۋىدى، خوس ئاركادىئو بەكرەك چاپلاشتى. قىز شۇنىڭ بىلەن قاتۇرۇپ قويغاندەك مىدىرلىماي تۇرۇپ ۋەھىمىدىن تىترەپ كەتتى ۋە ئۆزىنىڭ سېزىمىغا ئىشەنمەيلا قالدى. ئاخىر بولالماي ئارقىغا قايرىلىپ، خوس ئاركادىئوغا لاپپىدە قارىدى، چىرايىدا سۇس كۈلكە ئالامەتلىرى جىلۋە قىلىپ تۇراتتى. شۇ ئەسنادا ئىككى سىگان «يىلان ئادەم»نى قەپەسكە سولاپ چېدىرغا ئەكىرىپ كەتتى. ئويۇنغا رىياسەتچىلىك قىلىۋاتقان سىگان جاكارلىدى:

ـــ خانىملار، ئەپەندىلەر، ئەمدى قورقۇنچلۇق بىر ئويۇننى كۆرسىلەر. ھەر كىچىسى مۇشۇ ۋاقىتتا بىر ئايالنىڭ كاللىسى ئېلىنىدۇ، بۇ ئىش 150 يىل داۋاملىشىدۇ، ئۇ ئايال كۆرۈشكە تېگىشلىك بولمىغان نەرسىنى كۆرگەچكە مۇشۇ جازاغا تارتىلغان.

خوس ئاركادىئو بىلەن سىگان قىز كاللا كېسىش ئويۇنىنى كۆرمىدى. ئۇلار قىزنىڭ چېدىرىغا كىرىپ، كىيىملىرىنى سالغاچ تاقەتسىزلىك بىلەن سۆيۈشۈپ كەتتى. سىگان قىز پاتلانغان گۈللۈك خالتا كۆتۈرۈلگىنى، ئېغىر ئىچ مايكىسىنى ۋە كارغا كەلمەيدىغان چىپ ساۋۇتىنى سېلىپ ئاندىن تۇغما بولدى. بۇ ئاۋاق قىزنىڭ كۆكسىمۇ تۇزۇك چىقمىغان، ئەتسىز پاچاقلىرى خوس ئاركادىئونىڭ بىلىكىدىنمۇ ئىنچىكە ئىدى. بىراق، كەسكىنلىكى ۋە قىزغىنلىقى بۇ ئاجىزلىقىنى تولدۇراتتى. نىھايەت، خوس ئاركادىئو ئۇ قىزنىڭ قىزغىنلىقىغا لايىق جاۋاب قايتۇرالمايتتى. چۈنكى، ئۇلار ئوپچە چېدىردا بولۇپ، سىگانلار ئۆز ئىشىنىڭ ھەلەكچىلىكىدە ھېلىدىن ـ ھېلى ھەرخىل سىرك بۇيۇملىرىنى كۆتۈرۈپ كىرىپ ـ چىقىپ تۇراتتى، ھەتتا تۆشەكنىڭ يېنىدىكى تاۋاقاغا «دەتتەكام» دەپ شىشخال تاشلاپمۇ تۇراتتى. چېدىرنىڭ قاپ ئوتتۇرىسىدىكى تۇۋرۈككە ئېسىلغان قارا چىراغ چېدىر ئىچىنى غۇۋا يورۇتۇپ تۇراتتى. خوس ئاركادىئو ئىشقىۋازلىق ئويۇنى ئارىلىقىدا نېمە قىلىشىنى بىلەلمەي قىپيالىڭاچ پېتى تۆشەككە ئۆزىنى تاشلاپ سوزۇلۇپ يېتىۋالدى، قىز بولسا توختىماي ئۇنى ئىندەككە كەلتۈرۈشكە ئۇرۇناتتى. ئۇزاق ئۆتمەيلا فىگۇرىسى كېلىشكەن بىر سىگان ئايال بىلەن بىر ئەر كىشى قولتۇقلاشقىنىچە چېدىرغا كىرىپ كەلدى. ئۇ ئەر سىرك ئۆمىكىنىڭ ئادىمى ئەمەس، ھەتتا بۇ مەھەللىلىكمۇ ئەمەس ئىدى. بۇ ئىككىسى كارىۋاتنىڭ يېنىدىلا كىيىم سېلىشقىلى تۇردى. ئۇ ئايال بىردىنلا خوس ئاركادىئونى كۆرۈپ قېلىپ، دەم ئېلىپ يانقان بۇ بەھەيۋەت «ياۋايى ھايۋان»غا ئوتلۇق كۆزلىرى بىلەن سىنچىلاپ قاراپ كەتتى.

ـــ يىگىت، ـــ دەۋەتتى ئۇ ئايال زوقى بىلەن، ـــ پەرۋەردىگارىم سېنى ئۆز پاناھىدا ساقلىغاي!

سىگان قىز ئۇ ئاياللىدىن خوس ئاركادىئونى ئارامدا قويۇشىنى ئۆتۈندى. يېڭى كىرگەنلەر شۇنداق بىلەن كارىۋاتقا يېقىن يەردىلا يېتىشقا مەجبۇر بولدى. خەقنىڭ ئىشقىي زوقىدىن شەھۋىتى ئويغانغان خوس ئاركادىئو قىزغا يېپىشتى، قىزنىڭ سۆڭەكلىرى ئاجراپ كېتىدىغاندەك غىرىسلايتتى، گۈلسامساقەتكە ئاپئاق تېرىسى ئېرىپ كېتىۋاتقاندەك ئاقۇش تەر قۇيۇلاتتى، كۆز چاناقلىرىدا لىققىدە ياش غىلدىرلاپ، پۈتۈن بەدىنى ئېچىنىشلىق تولغىناتتى، تېنىدىن سۇس پاتقاق ھىدى كېلەتتى. بىراق، قىز ھەرھالدا قەيسەرلىكى ۋە باتۇرلۇقى بىلەن كۈچلۈك ھۇجۇمغا تاقابىل تۇردى. خوس ئاركادىئو مۇئەللەقتە تۇرۇۋاتقاندەك جەننەت ھۇزۇرىنى سۈرۈۋاتاتتى، يۈرەك ـ باغرى يېقىملىق ئىشقىي ھەۋەس بۇلاقلىرىدا ئېرىپ، قىزنىڭ قۇلىقىغا ئېقىپ كىرەتتى، ئاندىن قىزنىڭ ئاغزىدىن تىلغا ئايلىنىپ بۇلدۇقلاپ چىقاتتى.

بۇ پەيشەنبە كۈنى ئىدى. خوس ئاركادىئو شەنبە كۈنى كەچتە بېشىغا قىزىل لاتا چىگدى ـ دە، ماكوندونى تاشلاپ سىگانلارنىڭ كەينىدىن كېتىپ قالدى.

ئۇرسۇلا ئوغلىنىڭ يوقاپ كەتكەنلىكىنى ئۇققاندىن كېيىن پۈتۈن مەھەللىنى ئىزدەپ قېزىۋەتتى، سىگانلار چېدىر تىككەن جايدا ھىلىغىچە ئىسى كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان دۆڭە ـ دۆڭە گۈلخان كۆللىرىدىن باشقا ھېچنېمە ئۇچرىمىدى. بىرەر تىزىق ئەينەك مارجان تېپىۋېلىش تەمەيىدە ئەخلەت كوچىلاپ يۈرگەن بىرسى ئۇرسۇلاغا خوس ئاركادىئونىڭ ئالدىنقى كۈنى ئاخشىمى سىگانلارغا قوشۇلۇپ، «يىلان ئادەم» سولانغان قەپەس بېسىلغان غالتەكنى ئىتتىرىپ يۈرگەنلىكىنى كۆرگەنلىكىنى ئېيتىپ بەردى.

ـــ سىگانلارنىڭ كەينىدىن كېتىپتۇ، ـــ ۋارقىرىدى ئۇرسۇلا ئېرىگە. ئېرى بولسا ئوغلىنىڭ يوقاپ كەتكەنلىكىنى قىرىغمۇ ئېلىپ قويمىدى.

ـــ بۇمۇ بولغىنى، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ھېجىردىكى نۇرغۇن قېتىم ئىزىپ ئېرىتكەن، قېتىغاندا يەنە ئەزگەن ماتېريالنى ئەزگەچ، ـــ راۋۇرۇس ئەر بولۇپ چىقىدۇ.

ئۇرسۇلا سىگانلار كەتكەن تەرەپنى ئۇقۇشۇپ، خەق كۆرسەتكەن تەرەپكە قاراپ قوغلاپ ماڭدى. ئۇلارغا يېتىشۋالالايدىغانلىقىغا كۆزى يەتكەچكە مەھەللىدىن

بارغانسېرى يېراقلاپ كەتتى. بەك يېراقلاپ كەتكىنىنى بىلمەپ، مانا ئەمىسە دەپ قايتىپ كەتمەسلىك نىيىتىگە كەلدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىنىڭ يوقلۇقىنى كەچ سائەت سەككىزلەردە نەرسە ـ كېرەكلىرىنى بىر دۆۋە ئوغۇتنىڭ ئۈستىگە تاشلاپ قويۇپ، يىغلاپ تېلىقىپ كېتىۋاتقان قىزى ئامارانتاغا قاراپ باققىلى كىرگەندىلا بىلدى. بىرنەچچە سائەت ئىچىدە ياخشى قورالالانغان بىر بۆلەك ئادەمنى يىغىپ، ئامارانتانى ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن ئىمىتىپ بېقىپ تۇرماقچى بولغان بىر ئايالغا تاپشۇردى ـ دە، ئۇرسۇلانى ئىزدەپ ماڭدى. تاڭ ئاتارغا يېقىن ئۇچرىغان بىرنەچچە ئىندىيان بېلىقچى بۇ يەردىن ھېچكىم ئۆتمىگەنلىكىنى قول ئىشارىلىرى بىلەن ئۇقتۇردى. ئۇلار ئۆچ كۈن بىكار ئاۋارە بولۇپ ئىزدىگەندىن كېيىن مەھەللىگە قايتىپ كەلدى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىرنەچچە ھەپتە مەيۈسلىنىپ يۈردى، قىزى ئامارانتاغا ئۆزى ئانا بولۇپ، يۇيۇندۇرۇش، زاكىلاش، كۈنىگە تۆت ۋاق ئىمىكئانىسىنىڭ يېنىغا ئاپىرىپ ئەمدۈرۈش قاتارلىق ئىشلارنىڭ ھۆددىسىدىن چىقتى. ھەتتا ئاخشاملىرى ئۇرسۇلا ئېيتالمايدىغان ئەللەي ناخشىسىنىمۇ ئېيتىپ بەردى. شۇ ئارىلىقتا پېلار تېرنېرا ئۆزلۈكىدىن كېلىپ ئۇرسۇلا قايتىپ كەلگۈچە ئۆي ئىشلىرىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىپ تۇراي، دېدى. ئورېلىئانو ئەسلىدىنلا بۇ پىشكەلچىلىكلەرنىڭ كەينى ـ كەينىدىن يۈز بېرىشىنىڭ قانداقتۇر بىر ئىشلار بىلەن باغلىنىشى بارلىقى ھەققىدە باش قاتۇرۇپ يۈرەتتى، شۇڭا پېلار تېرنېرانى كۆرۈپلا كاللىسىدىكى بۇ چىگىچ مەسىلىگە تۈيۈقسىز جاۋاب تاپقاندەك، ئىشلارنى چۈشەنگەندەك بولدى. ئاكىسىنىڭ قاچقانلىقى، ئارقىدىنلا ئانىسىنىڭمۇ يوقاپ كەتكەنلىكى مۇشۇ خوتۇنىنىڭ كاساپىتىدىن بولغانلىقى كۆڭلىگە ئايان ئىدى. شۇڭا سەۋەبىنى ئېنىق بىلمىسىمۇ، ئۇ ئايالغا قاتتىق ئۆچمەنلىك بىلەن سوغۇق مۇئامىلىدە بولدى. پېلار تېرنېرا شۇنىڭ بىلەن ئىككىنچىلەپ كەلمىدى.

ۋاقىتنىڭ ئۆزىرىشى بىلەن ھەممە ئىش ئىزغا چۈشتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن ئوغلى قاچانلاردىن باشلاپكى تەجرىبىخانىغا قايتىپ كىردى. ئۇلار ئۆينى بىرەر قۇر سېرىپ ـ سۈپۈرۈشتۇرۇۋېتىپ مەشكە ئوت يېقتى ـ دە، بىرنەچچە

ئايدىن بېرى تاشلىنىپ قالغان ماتېرىياللارنى رەتلەپ، سەۋرچانلىق بىلەن يېڭىباشتىن مەشغۇلاتقا كىرىشتى. سېۋەتتە يانتاق ئامارانتامۇ دادىسى بىلەن ئاكىسىنىڭ سىماب ھىدى قاپلىغان بۇ كىچىككىنە ئۆيدە شۇنچە بېرىلىپ بىرنېمىلەر بىلەن ھەپىلىشۋاتقانلىقىغا قىزىقسىنىپ قاراپ ياتاتتى. ئۇرسۇلا يوقاپ كېتىپ بىرنەچچە ئايدىن كېيىن تەجرىبىخانىدا ئاجايىپ ئىشلار بولدى. ئۇزۇندىن بۇيان جازىدا نەزەردىن ساقىت تۇرغان بىر قۇرۇق بوتۇلكا توساتتىن يۆتكىگىلى بولمايدىغان دەرىجىدە ئېغىرلىشىپ كەتتى. داشتەكى سۇ ئۆزلۈكىدىنلا پورۇقشىپ قاينىاپ يېرىم سائەت ئىچىدە پۈتۈنلەي پارغا ئايلىنىپ كەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن ئوغلى بۇ ئالامەتلەردىن قورقۇپ كەتتى ھەم قاتتىق ھاياجانلاندى، بۇنىڭ نېمە كارامەت ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ بېرەلمىسىمۇ، بۇنى بىر خىل يېڭى شەيئىنىڭ پات ئاردا دۇنياغا كېلىدىغانلىقىدىن بېشارەت دەپ چۈشەندى. بىركۈنى ئامارانتا يانتاق سېۋەت تۇيۇقسىزلا ھەرىكەتلىنىپ ئۆينىڭ ئىچىدە ئايلىنىشقا باشلىدى. ئورېلىئانو قورقۇپ كېتىپ دەرھال ئېتىلىپ بېرىپ تۇتۇۋالدى. دادىسى بولسا قىلچىمۇ ھولۇقمىدى، سېۋەتنى جايىغا قويۇپ ئۈستەلنىڭ پۈتىغا باغلاپ قويدى. بۇ ئالامەتتىن كۈتۈۋاتقىنىغا ئۇزاق بولغان ئىشنىڭ يۈز بېرىش ئالدىدا تۇرغانلىقىغا ئەمدى قەتئىي ئىشەنگەنىدى.

ــ تەڭرىدىن قورقمىساڭمۇ مېتالدىن قورق، ــ دېدى دادىسى بۇ چاغدا ئورېلىئانوغا.

ئۇرسۇلا يوقاپ كېتىپ بەش ئايچە ئۆتكەندە قايتىپ كەلدى. ئۇ ياشىرىپ قالغاندەك قىلاتتى ۋە قاتتىق ھاياجانلىنىپ كەتكەنىدى، ئۇچىسىدىكى كىيىملىرىمۇ بۇ مەھەللىدە ھېچكىم كۆرۈپ باقمىغان يېڭى پاسوندا ئىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە يوقاپ كەتكەن خوتۇنىنىڭ يېڭىچە قىياپەتتە كۆز ئالدىدا پەيدا بولغىنىنى كۆرۈپ خۇشاللىقىدىن يۈرىكى ۋاككىدە يېرىلىپ كەتكىدەك بولدى.

ــ دېمىدىمۇ! ــ ۋارقىراپ كەتتى شۇ خۇشلۇقىدا، ــ مېنىڭ پەرىزىمدىكىدەكلا بولۇپ چىقتى.

بۇنىسى راست ئىدى. چۈنكى، گۈڭگا يورۇق تەجرىبىخانىدا سىناق مەشغۇلاتى بىلەن يۈرگەنلىرىدە ئېچ ـ ئېچىدىن تىلىگەن مۆجىزە ئالتۇن تېپىشمۇ، ياكى بىر

سۈپكۆچ بىلەنلا مېتالغا جان كىرگۈزۈۋېتىشىمۇ ئەمەس ۋە ياكى ئىشىكنىڭ گىرەچىسى ۋە قۇلۇپىنى ئالتۇنغا ئايلاندۇرۇشمۇ ئەمەس، بەلكى شۇ تاپتىكىدەك ئۇرسۇلانىڭ قايتىپ كەلگەنلىكىنى كۆرۈش ئىدى. بىراق، ئۇرسۇلا ئېرىدەك ئۇنچە خۇش بولۇپ كەتمەي، ئېرىنى تېخى بىر سائەتنىڭ ئالدىدا بىللە تۇرغاندەك رەسمىيەت يۈزىسىدىنلا سۆيۈپ قويدى.

ــ تالاغا چىقىپ قاراپ باق! ــ دېدى ئۇرسۇلا ئېرىگە.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تالاغا چىقىپ، ئۆيىنىڭ ئالدىدىكى ئاۋاتچىلىقنى كۆرۈپ ئۆزىنى تەستە ئوڭشۇۋالدى. ئىشكى ئالدىدا تۇرغانلار بىرتوپ ئەر ـ ئايال سىگانلار ئەمەس، ماكوندولۇقلارغا ئوخشاشلا چاچلىرى سىلىق، ئۆڭى قوڭۇر، ئۇلار بىلەن ئوخشاش سۆزلەيدىغان كىشىلەر ئىدى. ئۇلارنىڭ ئارقىسىدا ھەرخىل يېمەكلىك ئارتىلغان قېچىرلار، ئۆي جاھازلىرى، ئۆي بىساتلىرى بېسىلغان كالا ھارۋىلىرى تۇراتتى، بۇ نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى بۇ ئالەمدە لازىم بولۇپ تۇرىدىغان ئادەتتىكى تۇرمۇش لازىمەتلىكلىرى ئىدى، ئۇلار بۇ نەرسىلەرنى قىلچە كاززاپلىق قىلماي سېتىۋەتتى.

بۇ كىشىلەر سازلىقنىڭ نېرىقى تەرىپىدىن كەلگەن بولۇپ، ئارىلىقى ئىككى كۈنلۈك يول ئىدى. ئۇ يەردىكى مەھەللىلەردە ياشاۋاتقانلار ھەر ئايدا بىر قېتىم خەت ـ خالتا ئېلىپ تۇرىدىكەن، تۇرمۇشىنى قولايلاشتۇرىدىغان ھەر خىل ماشىنىلارنىمۇ ئىشلىتىدىكەن. ئۇرسۇلا سىگانلارغا يېتىشەلمىگىنى بىلەن، ئېرى ئۇلۇغ كەشپىيات ئىزدەپ شۇنچە ئۇزاق مۇشكۇل سەپەر قىلىپمۇ تاپالمىغان يولنى تاپقانىدى.

ئۇچىنچى باب

پىلار تېرنېرا ئوغۇل تۇغۇپ ئىككى ھەپتىدىن كېيىن بوۋىسى بىلەن مومىسى نەۋرىسىنى ئۆيىگە ئەكىلىۋالدى. ئۇرسۇلا بۇ قېتىممۇ ئېرىنىڭ جاھىللىقىغا تەڭ كېلەلمەي ئامالسىز بوۋاقنى ئىلكىگە ئالدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۆز جەمەتىدىن تامغان قانىنىڭ تالادا قېلىشىغا چىدىمايتتى. بىراق، ئۇرسۇلا بالىغا ئۆزىنىڭ ھەقىقىي سالاھىيىتىنى مۇتلەق بىلدۈرمەسلىك شەرتى ئاستىدا بالىنى بېقىشقا ماقۇل بولغاندى. ئۇلار دەسلەپتە بۇ بالىغا خوس ئاركادىئودا دەپ ئۆز دادىسىنىڭ ئېتىنى قويغاندى، كېيىن ئارىلاشتۇرۇپ قويۇشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئاركادىئو دەپلا ئاتايدىغان بولدى. شۇ ئارىلىقتا ماكوندو ئاۋاتلىشىپ كەتتى، بۇئېندىيەلەرنىڭمۇ ئىشى كۆپىيىپ قاتىلاڭ بولۇپ كەتتى، شۇنىڭ بىلەن بۇ بالىلاردىن خەۋەر ئالمىدىغان ئىش ئىككىنچى ئورۇنغا چۈشۈپ قېلىپ، بالىلارغا گۈزاگىلو ئىندىيانلىرىدىن بولغان ۋېھتازان ئاتلىق بىر ئايال قارىدى. بۇ خوتۇن قەبىلىسىدە يامراپ كەتكەن ئەجەللىك يۇقۇملۇق كېسەل ــ ئۈيقۇسىزلىق كېسىلىدىن قېچىپ ئۆكسىي بىلەن بىللە ماكوندوغا كېلىپ قالغان بولۇپ، ئاچا ـ ئۆكا ئىككىسى مۇلايىم ۋە ئىشچان كۆرۈنگەچكە، ئۇرسۇلا ئىككىلىسىنى ئېلىپ قېلىپ ئۆي ئىشلىرىغا سالغاندى. شۇنداق قىلىپ، ئاركادىئو بىلەن ئامارانتانىڭ تىلى گۈزاگىلو ئىندىيانچە چىقتى، كاستىلىيەچە ئىسپان تىلىنى كېيىن ئۆگەندى، تېخى كەسلەنچۇك شورپىسى ئىچىش، ئۆمۈچۈك تۇخۇمى يېيىشكىمۇ ئادەتلەندى. ئۇرسۇلا بولسا كۆپ پايدا چىقىدىغان ھەر خىل ئۇششاق جانۋار شەكلىدىكى كەمپۈت تىجارىتى بىلەن بولۇپ كەتكەچكە، بۇ ئىشلاردىن خەۋەرسىز ئىدى. ماكوندو ئۆزگىرىپ بۆلەكچىلا بولۇپ كەتكەندى. ئۇرسۇلا باشلاپ كەلگەن كىشىلەر ماكوندونى تەرەپ ـ تەرەپتە تۈپرىقى ئۇنداق مۇنبەت، ئورنى سازلىق رايونىدىن

مۇنداق ئەۋزەل دەپ داۋراڭ سېلىپ يۈردى، شۇنىڭ بىلەن بۇ كىچىككىنە مەھەللە تېزلا ئاۋات بازارغا ئايلاندى، قول ھۈنەرۋەنچىلىك دۇكانلىرى ۋە ماگىزىنلار ئېچىلدى، مەڭگۈلۈك كارۋان يولىمۇ ئېچىلدى. پۇتلىرىغا ئۇچلۇق تۇمشۇق ئۆتۈك كىيگەن، قۇلاقلىرىغا ھالقا ئاسقان بىرىنچى تۈركۈم ئەرەب كارۋىنى بۇ يەرگە مۇشۇ كارۋان يولى بىلەن كەلدى، بۇ ئەرەبلەر ئەينەك مارجانلىرىغا شاتۇتى تېگىشەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىردەمىمۇ تىنىم تاپمايتتى. كۆز ئالدىدىكى قاينىق ھايات ئۆزىنىڭ تەسەۋۋۇر ئالىمىدىكىدىنمۇ سىرلىق تۇيۇلۇپ، بۇ رېئاللىققا چۆكۈپلا كەتتى. شۇنىڭ بىلەن مېتال تاۋلاش سىناقلىرىغا بولغان قىزىقىشلىرى ئاللىقاياقلارغا غايىب بولدى ـ دە، ئايلاپ ـ يىللاپ تاۋلىغان ماتېرىياللىرىنى بىر چەتكە تاشلاپ قويۇپ، بۇ يەرنى ماكان تۇتۇپ ئىگىلىك تىكلىگەن دەسلەپكى چاغلىرىدىكى ئالغا ئىنتىلىشچان ئەر ھالىتىگە قايتتى. شۇ چاغلاردا كوچىلارنىڭ، ئۆيلەرنىڭ لاھىيەسىنى ئۆزى ئىشلەپ، ھەركىمنى باراۋەر مەنپەئەتتىن بەھرىمەن قىلىش كويىدا پالاقشىپ يۈرگەنىدى. ئەمدى يېڭى ئاھالىلەرنىڭ ئېچىدىمۇ زور ھۆرمەت تاپتى، كۆپچىلىك مەسلىھەتلىشىپ زېمىن باشقۇرۇشقا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى بەلگىلىدى، شۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ مەسلىھەتىنى ئالماي تۇرۇپ ھېچكىم ئۇل قويمايدىغان، تامۇ توسمايدىغان بولدى. ئەل كېزەر سىگانلار يەنە كەلدى، ئۇلار بۇ قېتىم سەييارە ئويۇن سورۇنىنى چوڭ قىمارخانىغا ئايلاندۇرۇۋىدى، كىشىلەر خۇشاللىقتىن قىن ـ قىنىغا پاتماي قىزغىن ئالقىشلىدى. كۆپچىلىك خوس ئاركادىئونىمۇ ئۇلار بىلەن بىللە كېلىدۇ، دەپ ئۈمىد كۈتكەنىدى. بىراق، خوس ئاركادىئونىڭ قارىسىمۇ كۆرۈنمىدى، سىگانلار ھېلىقى «يىلان ئادەم»نىمۇ ئېلىپ كەلمىگەنىدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇرسۇلانىڭ بىردىنبىر ئۈمىدىمۇ يوققا چىقتى. مەھەللىدىكىلەر شۇ سەۋەبتىن سىگانلارنى ماكوندوداً چېدىر تىكىپ تۇرۇۋېرىشتىن توستى، ھەتتا سىگانلارغا ئىككىنچىلەپ بۇ يەرگە كەلمەسلىكنى ئېيتتى. ئۇلار سىگانلارنى نەپسانىيەتچىلىك ۋە بۇزۇقچىلىق ئۇرۇقىنى چاچقۇچىلار دەپ قاراپ، ئۇلارنىڭ بۇ زېمىنغا ئىككىنچى قەدەم بېسىشىغا رۇخسەت قىلىنمايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. بىراق، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بولسا مېرگادىس

ئاجايىپ ئەقىل - پاراسىتى ۋە سېھىرلىك كەشپىياتلىرى بىلەن ماكوندونىڭ بۇگۇنكىدەك تەرەققىياتىغا ئۆچمەس تۆھپە قوشقان، ماكوندونىڭ دەرۋازىسى مېرگادىسنىڭ قەدىمىي قەبىلىسىگە مەنسۇب ئوچۇق دېگەن قاراشتا ئىدى. ھالبۇكى، جاھاننىڭ ھەممە يېرىدە ئەل كېزىپ يۈرگەن ئۇ كىشىلەرنىڭ ئېيتىشىچە، مېرگادىسنىڭ قەبىلىسى يارانقان كەشپىياتلار ئىنسانىيەتنىڭ ئەقىل - پاراسىتىدىن ھالقىپ كەتكەچكە يەر يۈزىدىن غايىب بولغانمىش.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ۋاقتىنچە بولسىمۇ خام - خىياللارنىڭ ھەلەكچىلىكىدىن قۇتۇلۇپ بازارنىڭ ئىشلىرىنى تېزلا رەتكە سېلىۋالدى. ماكوندو قۇرۇلغاندىن باشلاپلا خۇشناۋا ئاۋازى بىلەن ۋاقىت مەلۇم قىلىپ كەلگەن قۇشلارنى قەپەسلىردىن قويغۇزۇۋېتىپ، ھەربىر ئۆيگە بىردىن مۇزىكىلىق سائەت قويغۇزدى. ئەرەبلەردىن شاتۇتىغا تېگىشىۋالغان بۇ نەپىس سائەتلەرنى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىر تۇتاش توغرىلىدى. بازاردا ھەر يېرىم سائەتتە بىر قېتىم شوخ ۋە يېقىملىق مۇزىكا ساداسى جاراڭلاپ تۇراتتى، چۈش بولۇشى بىلەنلا بارلىق سائەتلەردىن مىنۇت - سېكۇنت ئىلگىرى - كېيىن بولماي تەڭلا بىر ۋالىس مۇزىكىسى ياڭرايتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئاشۇ يىللاردا كوچىدىكى سېرىق ئاكاتسىيە دەرەخلىرىنىڭ ئورنىغا بادام تىكتۇردى ھەمدە دەرەخلەرنى قۇرۇتماي ياشارتىپ تۇرۇش ئۈسۈلىنىمۇ كەشىپ قىلدى. بىراق، بۇ ئۈسۈلنى زادىلا ئاشكارىلىماي سىر تۇتتى. نۇرغۇن يىللاردىن كېيىن ماكوندودا قاڭالتىر ئۆگزىلىك رەت - رەت ياغاچ ئۆيلەر ياسالغاندىن كېيىنمۇ ئاشۇ بۇرۇنقى كوچىلاردا يەنىلا شاخلىرى سۇنغان، توپا - تۇمان باسقان بادام دەرەخلىرى ئۇچراپ تۇراتتى، ئەمما بۇ دەرەخلەرنى كىمنىڭ تىككەنلىكىنى ھېچكىم بىلمەيتتى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بازارنى رەتلەش ھەلەكچىلىكىدە بولۇۋاتقاندا، ئۇرسۇلامۇ ئائىلە ئىگىلىكىنى روناق تاپقۇزۇشقا كىرىشىپ كەتكەندى، چىرايلىق چۆجە كەمپىت، بېلىجان كەمپىتلەرنى چىۋىققا ئۆتكۈزۈپ، كۈندە ئىككى قېتىم ئېلىپ چىقىپ ساتاتتى. ئورېلىئانو بولسا كۈنبويى تاشلىنىپ قالغان تەجرىبىخانىدىن چىقماي، ئۆزى ئىزدىنىپ يۈرۈپ زەرگەرلىك ھۈنىرىنى ئۆگىنىۋالدى. بويى خېلى ئۆسۈپ ئاكىسىدىن

قالغان كىيىملەر كىچىك كېلىپ، دادىسىنىڭكىنى كىيىشكە باشلىدى. ئورىلىئانو دادىسى ۋە ئاكىسىدىن ۋىجدىك بولغاچقا، ئامارانتالارنىڭ ئىندىيان ئىممىكئانىسى ۋەھتازان ئۇنىڭغا چوڭلارنىڭ ئىشتان ـ كۆڭلەكلىرىنى تارلىتىپ بېرەتتى.

بالاغەتكە يېتىپ قالغان ئورىلىئانو ئاۋازى غارالڭ ـ غۇرۇلڭ چىقىدىغان، جىمغۇر، مىسكىن بالا بولۇپ قالدى. بىراق، دۇنياغا يېڭىلا كۆز ئاچقان چاغلىردا مەلۇم بولغان كۆزلىرىدىكى قەتئىيلىك ئەسلىگە كەلگەندى. بۇ بالا پۈتۈن زېھنىنى زەرگەرلىك تەجرىبىسىگە سەرپ قىلىپ، تاماق ۋە ئۇيقۇنىمۇ ئۇنتۇپ قالىدىغان دەرىجىگە يەتكەنىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ ئوغلىنىڭ ھۇنەرگە زىيادە بېرىلىپ كېتىشىدىن ئەنسىرەپ قالدى ـ دە، بىرەر قىزغا موھتاجدۇ دېگەن ئويدا ئۆينىڭ ئاچقۇچىنى بەردى ھەم قولىغا ئازراق پۇل ـ پۈچەكمۇ تۇنتۇزدى. ئورىلىئانو بولسا ئۇ پۇلغا تۇز كىسلاتاسى سېتىۋېلىپ تىزاب ياساپ، ئاچقۇچقا ھەل بەردى. ئورىلىئانونىڭ غەلىتىلىكى ئاركادىئو بىلەن ئامارانتانىڭ غەلىتىلىكى ئالدىدا ھېچ گەپ ئەمەس ئىدى. بۇ ئىككى بالا سۈت چىشى چۈشۈپ بولغان بولسىمۇ، ئەتىدىن كەچكىچە ئىندىيان ئىممىكئانىسىغا سوڭدىشىپلا يۈرەتتى، كاجلىق بىلەن گۈڭگىلوچە ئىندىيان تىلىدىلا سۆزلەپ، كاستىلىيەچە ئىسپان تىلىدا سۆزلىگىلى ئۇنىمايتتى.

ــ كىمدىن ئاغرىناتتىڭ، ــ دەيتتى ئۇرسۇلا ئېرىگە، ــ سارالڭ دادىسىڭ بالىسىمۇ سارالڭ بولىدۇ ـ دە.

ئۇرسۇلا ئۆز ئەۋلادىنىڭ غەلىتە مىجەزلىكىنى قۇيرۇقلۇق تۇغۇلغىنىغا ئوخشاشلا قورقۇنچلۇق دەپ ئويلاپ شور پېشانىلىكىدىن زارلىنىپ تۇرغاندا، ئورىلىئانو كۆزىگە تىكىلىپ تۇرۇۋېلىپ گاڭگىرىتىپلىۋەتتى.

ــ بۇ يەرگە بىرسى كەلگۈدەك، ــ دېدى ئورىلىئانو.

ئۇرسۇلا ئوغلىنىڭ بېشارىتىنى بۇ قېتىمۇ ئائىلە ئايالىرىغا خاس مەنتىقسىز بويىچە يوققا چىقىرىۋەتتى. ئادەم كەلسە نېمە بوپتۇ، ماكوندودىن كۈندە ئونلاپ ياقا يۇرتلۇق ئۆتۈپ تۇرىدۇ، بۇنىڭلىق بىلەن ھېچقاچان چاتاق چىقىپ باقمىغان، شۇنىڭغىمۇ بېشارەت بېرىش كېتەمدۇ. بىراق، ئورىلىئانو ئۇرسۇلانىڭ بۇنداق

سۆزلىرىگە پەرۋا قىلماي ئۆز بېشارىتىگە قەتئىي ئىشىنەتتى.

ــ كىملىكىنى بىلمەيمەن، ــ دېدى ئورېلىئانو، ــ كىملا بولسا بىرسى يولغا چىقىپ بولدى.

دېگەندەكلا، يەكشەنبە كۈنى ربېكا دېگەن بىر قىز كەلدى. كۆپ بولسا ئون بىر ياشلاردا بار بۇ قىز مانور دېگەن يۇرتتىن بىرنەچچە خۇرۇم سودىگىرىگە قوشۇلۇپ مىڭبىر مۇشەققەتتە بۇ يەرگە كەلگەنىدى. خۇرۇم سودىگەرلىرى بىرسىنىڭ ھاۋالىسى بويىچە ربېكانى بىر پارچە خەت بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەگە تاپشۇردى. بىراق، ئۇلار بۇ ئامانەتنى ھاۋالە قىلغۇچىنىڭ زادى كىم ئىكەنلىكىنى ئېنىق ئېيتىپ بېرەلمىدى. قىزنىڭ بىر چامادان، چىرايلىق بىر گۈللۈك تەۋرەنمە ئورۇندۇق ۋە بىر كاناپ خالتىسىدىن باشقا ھېچ نەرسىسى يوق ئىدى. كاناپ خالتىغا ئاتا ـ ئانىسىنىڭ جەسەت سۆڭەكلىرى قاچىلانغانىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەگە ئەۋەتىلگەن خەتنى ناتونۇش بىر ئادەم ئىنتايىن يېقىملىق سۆزلەر بىلەن مۇنداق يازغانىدى: ئاردىدىن شۇنچە يىللار ئۆتكەن، ئارىلىقىمىز يىراق بولغان بولسىمۇ جانابىڭىزغا بولغان مېھرىمىز شۇ پېتى تۇرۇپتۇ، بۇ تىكەندەك يېتىم قىزچاقنى تۇغقانلىرىنىڭ قولىغا تاپشۇرۇشنى ئەقەللىي ئىنسانپەرۋەرلىك جۈملىسىدىن دەپ قارىغاچقا سىزگە ئەۋەتتۇق. بۇ قىز ئۇرسۇلانىڭ شەرەم جىيەن قىزى، شۇڭا سىزگىمۇ تۇغقان كېلىدۇ. بۇ قىز ئۇنتۇلماس قەدىناس دوستىڭىز نىكانور ئۇرۇئا بىلەن قەدىرلىك ئايالى ربېكا مۇنتېئىللىنىڭ قىزى، ئۇ جەننەتىلەر تەڭلا ئالەمدىن ئۆتتى، جەسەت سۆڭەكلىرىنى بۇ قىز بىلەن بىللە ئەۋەتتۇق، خىرىستىيانلارنىڭ ئۇرپ ـ ئادىتى بويىچە يەرلىكىدە قويارسىلەر.

خەتتە تىلغا ئېلىنغان ئىسىملار بىلەن خەتنىڭ ئاخىرىدىكى ئىمزا شۇنداق ئېنىق يېزىلغان بولسىمۇ، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن ئۇرسۇلانىڭ بۇنداق تۇغقانلىرى بارلىقى زادى ئېسىدە يوق ئىدى، خەت ئەۋەتكۈچىنىمۇ تونۇمايتتى، ئۇنچە يىراق بىر يەردىكى مانور دېگەن يۇرتنىغۇ ئەسلا بىلمەيتتى. قىزچاقتىن كۆپرەك ئەھۋال ئىگىلەشكە تېخىمۇ مۇمكىن بولمىدى. ئۇ قىز كەلگەندىن باشلاپلا تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدا بارمىقىنى شۇمۇپ ئولتۇرۇۋەردى، سورىغان سوئاللارنى چۈشەنمەي

ئالاقزەدىلىك چىقىپ تۇرىدىغان كۆزلىرىنى ھەممە ئادەمگە تەڭ يۈگۈرتۈپ قاراپ تۇراتتى. ئۇچىسىغا كونىراپ كەتكەن يوللۇق قارا كىيىم، پۇتىغا كونىراپ ئۆڭى ئۆچكەن خۇرۇم ئاياغ كىيگەنىدى. چاچلىرىنى قۇلىقىنىڭ كەينىدىن ئىككىگە ئايرىلىپ بوغۇۋالغانىدى. بوينىغا ئېسىلغان مايلىشاڭغۇ تۇمارىنىڭ نۇسخىسىنى پەرق ئەتكىلى بولمايتتى. مىس بىزەك سىلىنغان بىر تال يىرتقۇچ ھايۋانىنىڭ چىشى «يامان كۆز»دىن ساقلايدىغان تۇمار ئورنىدا ئوڭ بىلىكىگە چىگىپ قويۇلغانىدى. كۆكۈش چىرايى، ناغرىدەك كۆپۈپ چىققان دومباق قورسىقى تېنىنىڭ ئاجىزلىقىنى، ئۆمرىنىڭ تەڭدىن تولىسىنى ئاچ ـ توق يۈرۈپ ئۆتكۈزگەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ بېرەتتى. بىراق، تاماق ئالدىغا كەلگەندە بولسا يېيىش تۈگۈل تېتىپ باقايمۇ دېمىدى، ھەتتا تىزىغا قويۇلغان قاچىنى تۈتۈپمۇ قويمىدى. ھەممەيلەن ئۇنى گاچىغا چىقىرىۋەتكەنىدى، بىراق ھېلىقى ئىنىدىيان ئايال ئۆز تىلىدا چاي ئىچەمسەن دەپ سورىغاندا، ئۇلارنى تونۇغاندەك قىلىپ كۆزلىرى ئويناپ كەتتى ۋە بېشىنى لىڭشىتتى. خەق ئىنسانپەرۋەرلىكتىن سۆز ئېچىپ يىراقتىن بۇ قىزنى ئۇلارغا ئەۋەتكەن تۇرسا بېقىۋالماي نېمە ئامال. ئورىلىئانو ئۇ قىزغا ئەۋلىيالارنىڭ ئېتىنى سەۋرچانلىق بىلەن بىر ـ بىرلەپ ئېيتىپ چىقتى، ئۇ قىز بولسا ھېچقايسىسىغا ئىنكاس قايتۇرمىدى. ئۇلار شۇنىڭ بىلەن ھېلىقى خەتتىكى ئانىسىنىڭ ئېتى بويىچە ئۇ قىزنى ربېكا دەپ ئاتاشقا مەجبۇر بولدى. ئۇ چاغلاردا ماكوندودا ئادەم ئۆلۈپ باقمىغاچقا قەبرىستانلىقمۇ يوق ئىدى، شۇنىڭ بىلەن سۆڭەك قاچىلانغان تاغارنى مۆڭۈپىق جاي چىققاندا كۆمۈش ئۇچۇن ساقلاپ قويدى. بۇ تاغار خېلى بىر چاغلارغىچە ئۆيدە پۇتلىشىپلا تۇردى، ھە دېگەندە ئويلىمىغان بىر يەردە پەيدا بولۇپ، كۈرۈك توخۇنىڭ قاقاقلىغىنىدەك شاراقلاپلا تۇراتتى. ربېكا بۇ ئۆيگە خېلى ئۇزۇندا كۆندى، شۇنىڭغىچە ئۆينىڭ بىر بۇلۇڭىغا كىرىۋېلىپ تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدا بارمىقىنى شۇمۇپ ئولتۇرۇۋالاتتى. سائەتتىن ئاڭلىنىدىغان مۇزىكىدىن باشقا ھېچنېمە دېققىتىنى تارتالمايتتى، ھەر يېرىم سائەتتە ئاڭلىنىدىغان ئاۋازنى ھاۋادىن تاپماقچى بولغاندەك ئالاقزەدىلىك ئىچىدە ھەر تەرەپكە كۆز يۈگۈرتەتتى. ئۇدا بىرنەچچە كۈنگىچە ھېچنېمە يېگىلى ئۇنمىدى، ئاچلىقتىن

ئۆلۈپ قالمىغانلىقىغا كىشىنىڭ ئەقلى يەتمەيتتى. كېيىن تۇيۇش چىقارماي ئۆينىڭ ھەممە يېرىدە تىنىمسىز تىمىسقىلاپ يۈرىدىغان، كۆزىلىرىدىن ھېچنېمە قېچىپ قۇتۇلالمايدىغان ئىندىيانلار ربىبكانىڭ يېيىشكە ئامراق نەرسىسى ھويلىدىكى نەم توپا بىلەن تىرناقلىرىدا تاتلاپ چۈشۈرگەن تامنىڭ ھاكى ئىكەنلىكىنى بايقاپ قالدى. ئوغرىلىقچە ھەربىكەت قىلىپ ئادەم يوق چاغدا مەززە قىلىپ يېيىش ئۇچۇن «ئوزۇق»نى تىقىپ قويۇشلىرىدىن قارىغاندا، ئاتا ـ ئانىسى ياكى باشقا ۋەسىيسى بۇ يامان ئادىتى ئۇچۇن بۇرۇن ئۇنىڭ ئەدىپىنى بەرگەندەك قىلاتتى. ئۇلار شۇنىڭدىن كېيىن ربىبكانى قاتتىق نازارەت ئاستىغا ئالدى، ھويلىغا كالا ئۆتى سەپتى، تاملارغا زەھەردەك ئاچچىق مۇچ سۇيى سۈرۈپ قويدى، ئۇرسۇلا مۇشۇ ئۇسۇللار بىلەن يامان ئادىتىنى ئۆزگەرتمەكچى ئىدى. بىراق، ربىبكا شۇ نەرسىلىرىنى تېپىپ يېيىش ئۇچۇن شۇ قەدەر قۇۋلۇق ئىشلەتتىكى، ئۇرسۇلا تېخىمۇ قاتتىق تەدبىر قوللىنىشقا مەجبۇر بولدى. ئاپىلسىن سۇيى قۇيۇلغان قازانغا تۆگىقۇلاق ئارىلاشتۇرۇپ بىر كېچە تۇرغۇزۇپ، ئەتىسى ربىبكاغا ئاچ قورساق پېتى ئىچكۈزدى. ھېچكىم ئۇرسۇلاغا بۇنىڭ توپا يەيدىغان يامان ئادىتى بار بالىنىڭ ئالاھىدە ئۇنۇملۇك دورىسى ئىكەنلىكىنى دەپ بەرمىگەن، لېكىن ئۇرسۇلا ھەرقانداق ئاچچىق سۇيۇقلۇق ئاچ قورساققا كىرسىلا جىگەرگە تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. ربىبكا ۋىجىكلىكىگە باقماي كۈچتۈڭگۈر ئادەملەردەك جېنىنىڭ بارچە قارشىلىق كۆرسەتكەچكە، ئۇلار خۇددى موزايىنى يىقىتقاندەك كۈچ بىلەن يىقىتىپ بېسىپ تۇرۇپ ئىچكۈزۈشكە مەجبۇر بولدى، ربىبكا شۇنىڭدىمۇ بار كۈچى بىلەن يۇلقۇنۇپ، تېپىچەكلەپ، ئۇدۇل كەلگەن يەرنى مورلاپ، چىشلەپ ۋە تۇكۇرۇپ، چۈشىنىكسىز ئاۋازدا ھۇۋلاپ ئۇلارنى تويغۇزۇۋەتتى. ئۇرسۇلانىڭ ئۆيىدە تۇرۇۋاتقان ئىككى ئىندىيانىنىڭ ئېيتىشىچە، بۇ ئۆزلىرىنىڭ تىلىدا ئەڭ سەت تىللار بىلەن تىللىغىنى ئىكەن. ئۇرسۇلا بۇنى بىلگەندىن كېيىن داۋالاشقا قامچىلاشنى قوشتى. شۇنىڭ بىلەن ئاخىر ئۇنۇمى كۆرۈلدى، ئۇنۇم بەرگىنى زادى تۆگىقۇلاقمۇ ياكى قامچىمۇ، ۋە ياكى ھەر ئىككىسىمۇ، بۇنى مەڭگۈ بىلىپ بولغىلى بولمايتتى. ئىشقىلىپ بىرنەچچە ھەپتىدىن كېيىن ربىبكادا ساغلاملىقىنىڭ ئەسلىگە

كەلگەنلىك ئالامەتلىرى كۆرۈلۈپ، ئاركادىئو ۋە ئامارانتالار بىلەن ئوينايدىغان بولدى. ئۇ ئىككىسىمۇ رىبىكانى ھەدىسى قاتاردا كۆردى. رىبىكا تاماقنى ئىشتىها بىلەن يەيتتى، ۋىلكا، پىچاقلارنىمۇ ئوبدان ئىشلىتەلمىگەندەك بولدى. ئۆيدىكىلەر ئۇزاققا قالمايلا رىبىكانىڭ ئىسپانچىنى ئىندىيانچىغا ئوخشاشلا راۋان سۆزلىيەلەيدىغانلىقىنى، يىڭنە ئىشلىرىغىمۇ ئوبدانلا قولى كېلىپ قالغانلىقىنى، تېخى ئۆزى توقۇغان كۇلكىلىك قوشاقلىرىنى تام سائىتىدىن چىققان ۋالىس مۇزىكىسىغا چۈشۈرۈپ ئېيتىدىغانلىقىنى بايقىدى. شۇنىڭ بىلەن رىبىكا رەسمىي ھالدا بۇ ئائىلىنىڭ يېڭى ئەزاسى بولۇپ قالدى. بۇ قىز ئەمدى ئۇرسۇلاغا ئۆز بالىلىرىدىنمۇ يېقىن بولۇپ كەتتى. ئامارانتانى سىڭلىم، ئاركادىئونى ئېنىم، ئوربلىئانونى تاغا، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى بوۋا دەيتتى. بۇنىڭ بىلەن باشقا ئائىلە ئەزالىرىغا ئوخشاشلا ئىسىم ـ فامىلىسى رىبىكا بۇئېندىيە بولدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە مۇشۇ بىرلا ئىسىم ـ فامىلىنىلا قوللاندى ھەمدە بۇ ئىسىم ـ شەرىپىگە زادىلا داغ يەتكۈزۈپ باقمىدى.

رىبىكا توپا يەيدىغان يامان ئادىتىنى تاشلىغاندىن كېيىن ئامارانتا بىلەن ئاركادىئولار ياتىدىغان ئۆيگە كۆچۈپ كىردى. بالىلار بىلەن بىللە ياتىدىغان ئىندىيان ئايال بىركۈنى كېچىسى ئويغىنىپ كېتىپ، ئۆينىڭ بۇلۇڭىدىن كېلىۋاتقان غەلىتە بىر ئاۋازنى ئاڭلاپ قالدى. بىرەر جانۋار ئۆيگە كىرىۋالغان ئوخشايدۇ، دەپ ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ قارىغىدەك بولسا رىبىكا ھېلىقى تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدا بارمىقىنى شۇمۇپ ئولتۇراتتى، كۆزلىرى قاراڭغۇدا مۇشۇكنىڭ كۆزىدەك پارقىرايتتى. بۇنى كۆرگەن ۋەھتاڭاننىڭ ئىچىگە قاتتىق قورقۇنچ چۈشۈپ، كاج تەقدىرىدىن زارلىنىپ كەتتى. چۈنكى، ئۇ رىبىكانىڭ كۆزلىرىدىن ئۆزلىرىگە تەھدىت سالغان ھېلىقى يۇقۇملۇق ۋابانىڭ ئالامەتلىرىنى كۆرگەندەك بولدى، دەل ئاشۇ كېسەلنىڭ كاساپىتىدىن قەدىمىي پادىشاھلىقىنى[1] تاشلاپ، مەلىكە ـ شاھزادىلىك[2] سالاھىيىتىدىن كېچىپ، ئىنىسىنى ئېلىپ سەرگەردان بولۇشقا مەجبۇر بولغان ئەمەسمىدى. ئەمدى بۇ يەردىمۇ

①، ②: مۇبالىغە، ئىندىيان يۇرتلىرىدا پادىشاھلىق مەۋجۇت بولغان ئەمەس.

شۇ ئۈيقۇسىزلىق كېسىلى پەيدا بولغىنى نېمىسى!

ۋېھتازانلىقنىڭ ئىنسى كاتاۋۇر تاڭ ئاتمايلا ماكوندودىن تىكىۋەتتى، ئەمما ئاچىسى ۋېھتازان كەتمىدى. چۈنكى، تەقدىرگە تەن بەرمىسە بولمايدىغانلىقىنى، جاھانلىقنىڭ ئۇ چېتىگە قېچىپ بېرىۋالغىنى بىلەنمۇ بۇ ئەجەللىك كېسەلنىڭ دەمبەسقەدەم ئەگىشىپ بارىدىغانلىقىنى چۈشەنگەنىدى. نىھايەت، ۋېھتازانلىقنىڭ ئەندىشىسىنى ھېچكىم چۈشەنمىدى.

ــ ئۇخلىمايدىغان ئىش بولسا تېخى ياخشى ئەمەسمۇ! ــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مەمنۇنلۇق بىلەن، ــ ۋاقتىمىز تېخىمۇ كۆپەيگۈدەك.

ئىنديان ئايال: ئۈيقۇسىزلىق كېسىلى يۇققان ئادەم ھاردۇق يەتمىگەنلىكتىن ئۈيقۇسى كەلمەيدىغان بولۇپ قالمايدۇ، ئەڭ قورقۇنچلۇق يېرى بۇ كېسەل بارغانسېرى تېز ئېغىرلىشىپ بېرىپ، ئاخىرىدا ئېسىنى يوقىتىدۇ. مۇنداقچە ئېيتقاندا، ئادەم ئۈيقۇسىز يۇرۇۋېرگەچكە، باشتا ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدىكى ئىشلارنى ئۇنتۇيدۇ، كېيىن نەرسىلەرنىڭ ئېتىنى ئۇنتۇپ قالىدۇ، ئاخىرىدا ئادەم تونۇماس بولۇپ قالىدۇ، ھەتتا ئۆزىنىمۇ ئۇنتۇپ، ئۆتكەن كۈنلىرىنىمۇ بىلمەيدىغان دەلدۇش بولۇپ قالىدۇ، دەپ چۈشەندۈردى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە كۈلۈپ تېلىقىپ قالدى، مۇشۇنىڭ ئۆزىمۇ ئىندىيانلارنىڭ يەنە بىر خىل كېسىلى دەپ ئويلىدى. ئۇرسۇلا بولسا ھەر ئېھتىمالغا قارشى رىبېكانى باشقا بالىلاردىن ئايرىۋەتتى.

بىرنەچچە ھەپتىدىن كېيىن ۋېھتازانلىقنىڭ ئىچىدىكى قورقۇنچى پەسىيىپمۇ قالدى. بىر كېچىسى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۇيان ئۆرۈلۈپ، بۇيان ئۆرۈلۈپ زادىلا ئۇخلىيالمىدى. ئۇرسۇلامۇ ئويغاق يانقاچقا نېمە بولغانلىقىنى سوراپدى.

ــ پىرودونسىئو ئاگىمور يەنە ئېسىمگە كېلىۋالدى، ــ دېدى ئېرى.

ئىككىسى تاڭ ئاتقىچە كىرپىك قاقمىدى، ئەمما ئەتىسى ناھايىتى تېتىك قوپتى ۋە ئۈيقۇسىز كېچىنى ئۇنتۇپلا كەتتى. ئورېلىئانو چۈشلۈك تاماق ۋاقتىدا ئۇرسۇلانىڭ تۇغۇلغان كۈنىگە سوۋۇغا قىلىدىغان سىرغىغا ھەل بېرىمەن دەپ تەجرىبىخانىدا تاڭ ئاتقىچە ئىشلىگەن بولسىمۇ، ئەھۋالىنىڭ بىر ئوبدان تۈرۈۋاتقانلىقىنى تەئەججۈپ

بىلەن سۆزلەپ بەردى. ئۇلار ئۇچىنچى كۈنىمۇ ئۇخلايدىغان ۋاقتىدا ئوخشاشلا ئۈيقۇسى كەلمىدى، شۇندىلا ئۆزلىرىنىڭ كىرپىك قاقمىغىنىغا ئۇدا ئەللىك نەچچە سائەت بولغانلىقىنى ئەسكە ئېلىپ ئاخىر ئۆزلىرىنىڭ ۋەھشىلىرىدىن ئۈيقۇسىزلىق كېسىلىگە گىرىپتار بولغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى.

ــ بالىلارمۇ ئۇخلىمايۋاتىدۇ، ــ دېدى ئىندىيان ئايال تەقدىردىن بېشارەت بېرىۋاتقاندەك، ــ بۇ كېسەل بىر ئۆيگە كىرسە، ھېچكىم قېچىپ قۇتۇلالمايدۇ.

دەرۋەقە، ھەممىسىگە ئۈيقۇسىزلىق كېسىلى يۇققاندى. ئۇرسۇلا ئانىسىدىن چالا ـ پۇچۇق ئۆگىنىۋالغان ئۆسۈملۈك دورا بىلىملىرى بويىچە بوۋاقنى قايناتىپ ھەممەيلەنگە ئىچۈرۈپ باقتى ـ يۇ، بەربىر ئۇخلىيالمىدى، ئاخىر بېرىپ كۈندۈزى ئۆرە تۇرۇپ چۈش كۆرىدىغان دەرىجىگە يەتتى. ئۇلار ئويغاق چۈشلىرىدە ئۆزلىرىنىڭ تۇرقىنىلا ئەمەس، باشقىلارنىڭ چۈشىدىكى ئەھۋالنىمۇ خىرە ـ شىرە كۆرەتتى، ئۆيگە مېھمان تولۇپ كەتكەندەك بىلىنەتتى. رىبېكا ئاشخانىنىڭ بىر بۇلۇڭىغا قويۇۋالغان تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدا ئولتۇرۇپ چۈش كۆردى: چۈشىدە چىرايى ئۆزگە تۇلىمۇ ئوخشايدىغان، ئۇچىسىغا ئاق ماتا كۆڭلەك كىيگەن، كۆڭلىكىنىڭ يېقىسىغا ئالتۇن تۇگمە قادالغان بىر ئادەمنى كۆردى، ئۇ ئادەم ئۆزىگە بىر دەستە ئەتىرگۈل تۇتقۇزەكمىش، بىللە كەلگەن چىرايلىق بىر ئايال نازۇك بارماقلىرى بىلەن بىر تال ئەتىرگۈلنى سۇغۇرۇپ، چېچىغا قىستۇرەكمىش. ئۇرسۇلا ھېلىقى ئادەم بىلەن ئايالنىڭ رىبېكانىڭ ئاتا ـ ئانىسى ئىكەنلىكىنى چۈشەندى. بىراق، تازا ئويلاپ كۆرگەندىن كېيىن ئۇلار بىلەن زادىلا يۈز كۆرۈشۈپ باقمىغانلىقىنى جەزملەشتۈردى.

ئۇرسۇلا ئۆيىدە ياسىغان ئۇششاق جاندار شەكىللىك كەمپۈتلەرنى بازارغا ئېچىقتۇرۇپ سېتىۋەردى. كىچىك بالىلارمۇ ئۇخلىماستىن يېشىل چۈجە خوراز، ھال رەڭ بېلىجان ۋە يۇمشاق سېرىق تايلارنى مەززە قىلىپ شوراپ يۇرۇۋەردى. شۇنىڭ بىلەن دۇشەنبە كۈنى پۈتۈن بازاردىكى ھەممە ئادەم تاڭ ئاتقىچە ئويغاق يۇردى. باشتا ئۇلار بۇ ئىشقا ئانچە ئېرەنشىپ كەتمىدى، تېخى ئۆزلىرىنىڭ ئۇخلىمىسىمۇ بولىدىغانلىقىدىن خۇشال بولۇپ قىن ـ قىنىغا پاتماي كەتتى. چۈنكى، ئۇ چاغلاردا ماكوندودا قىلىدىغان

ئىش نۇرغۇن بولغاچقا، ۋاقىت يەتمەيلا كېتىۋاتاتتى. كىشىلەر كېچە - كۈندۈز دېمەي ئىشلەپ ئىشلىرىنى تۈگىتىۋېتىپ، سەھەر ۋاقتى ئۇچتە سائەت چالىدىغان ۋالىس مۇزىكىسىنىڭ ئۇدارلىرىنى ساناپ ئولتۇرىدىغان بولۇشتى. ئۇخلىغۇسى كەلگەنلەر چارچىغانلىقى ئۈچۈن ئەمەس، ئۇيقۇنى سېغىنغانلىقى ئۈچۈنلا ئۆزىنى چارچىتىدىغان ئامالىنىڭ ھەممىسىنى قىلىپ باقتى. بىر يەرگە يىغىلىپ توختىماي كۇتۇلدىشاتتى، سائەت - سائەتلەپ بىرلا لەتىپىنى يېنىش - يېنىشلاپ ئېيتىشاتتى، ئاختا خورازنىڭ ھېكايىسىنى بىر باشلىۋالغانچە ھەرخىل ئۆزگەرتىپ، شاخلىتىپ ھارغىچە سۆزلەيتتى. بۇ ئاخىرى چىقمايدىغان ھېكايە ئۇيۇنى بولۇپ، ھېكايە ئېيتقۇچى باشقىلاردىن «ئاختا خورازنىڭ ھېكايىسىنى ئاڭلامسىلەر» دەپ سورايتتى. «ئاڭلايمىز» دېسە، «ئاڭلايمىز دېسۇن دەپ سورىمىدىم، ئاختا خورازنىڭ ھېكايىسىنى ئاڭلامسىلەر دەۋاتمەن» دەيتتى. «ئاڭلىمايمىز» دەپ جاۋاب بەرسە، «ئاڭلىمايمىز دېسۇن دەپ سورىمىدىم، ئاق ئاختا خورازنىڭ ھېكايىسىنى ئاڭلامسىلەر» دەۋاتمەن، دەيتتى. ئەگەر ئۇندىمەي تۇرسا «ئۇندىمىسۇن دېمىدىم، ئاق ئاختا خورازنىڭ ھېكايىسىنى ئاڭلامسىلەر دەۋاتمەن» دەيتتى. كەتمەكچى بولسا «كېتەمسىلەر دېمىدىم، ئاختا خورازنىڭ ھېكايىسىنى ئاڭلامسىلەر دېدىم» دەپ ھېچكىمنى ماڭغۇزمايتتى. شۇنداق قىلىپ بۇ بىمەنە ئويۇن شۇ تەرزدە داۋاملىشاتتى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىنىڭ پۈتۈن بازارغا يامراپ كەتكەنلىكىنى بىلىپ، بارلىق ئائىلە باشلىقلىرىنى يىغىپ، ئۇيقۇسىزلىق كېسىلى ھەققىدە بىلىدىغانلىرىنى سۆزلەپ بەردى. كۆچىلىك بۇ ئاپەتنىڭ سازلىق رايونىدىكى باشقا مەھەللە - بازارلارغا كېڭىيىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۇلار ئەرەبلەردىن شاتۇتىغا تېگىشىۋالغان قوڭغۇراقلىرىنى ئۆچكىلىرىنىڭ بوينىدىن ئېلىۋېلىپ، پوستىنىڭ نەسىھەتىگە ۋە ئۆتۈنۈشىگە قارىماي «بازارغا كىرمىز» دەپ تۇرۇۋالغانلارنىڭ ئىشلىتىشى ئۈچۈن ماكوندوغا كىرىدىغان يولنىڭ ئاغزىغا ئېسىپ قويۇشتى. شۇ كۈنلەردە ماكوندو كوچىلىرىدا كېتىۋاتقان بارلىق ياقا يۇرتلۇقلار «ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىگە گىرىپتار بولغان بۇ بىمارلار»غا ئۆزلىرىنىڭ ساغلام

ئادەملىكىنى بىلدۇرۇپ قويۇش ئۈچۈن قوڭغۇراقلارنى جىرىڭلىتىپ قويىاتتى. بازاردا تۇرۇپ قالغان چاغلىردا ئۇلارنىڭ ماكوندوندا يەپ ـ ئىچىشى چەكلەندى. چۈنكى، كىسەلنىڭ ئېغىزدىن كىرىدىغانلىقى شۈبھىسىز ئىدى، ماكوندودىكى يىمەك ـ ئىچمەكلەر بولسا ئۇيقۇسىزلىق كىسىلىنى يۇقتۇراتتى. ئۇلار مۇشۇنداق تەدبىرلەر ئارقىلىق يۇقۇملۇق كىسەلنى مۇشۇ بازار ئىچىدىلا تىزگىنلىۋالماقچى ئىدى. كىشىلەر بۇ جىددىي ھالەتكە ئاستا ـ ئاستا كۆنۈپمۇ قالدى. تۇرمۇش تەرتىپى ئىزىغا چۈشۈپ ئىشلار نورمال يۈرۈشتى، بارا ـ بارا ئۇخلاش ئادىتىنىڭ تاشلىنىپ قالغانلىقىدىن ھېچكىم ئەندىشە قىلماس بولدى.

يەنە شۇ ئورىلىئانو بىر ئامالىنى تېپىپ، شۇنىڭدىن كېيىنكى بىرنەچچە ئايدا كىشىلەرنىڭ ئۇنتۇغاقلىق كىسىلىگە تاقابىل تۇرۇشىغا ياردەم بەردى. ئورىلىئانو بۇ ئامالنى تاسادىپىي بايقاپ قالغانىدى. ئورىلىئانو بۇ كىسەلگە گىرىپتار بولغانلارنىڭ ئارىسىدا ئەڭ تەجرىبىلىك ــ ئۆزىمۇ بۇ كىسەلگە گىرىپتار بولغان بىرنىچى تۇركۈم بىمارلارنىڭ بىرى بولۇش سۈپىتى بىلەن شۇ پۈسەتتە ئۇستا زەرگەر بولۇپ يېتىشكەنىدى. بىركۈنى ئورىلىئانوغا يۇپقا مېتال سوقىدىغان كىچىك سەندەل لازىم بولۇپ قالدى، ئەما سەندەلنىڭ ئېتىنى ئۇنتۇپ قېلىپ زادىلا تاپالمىدى.

ــ سەندەل، ــ دېدى دادىسى ئېسىگە سېلىپ.

ئورىلىئانو بۇ سايماننىڭ ئېتىنى قەغەزگە يېزىپ سەندەلنىڭ ئاستىغا يىلىم بىلەن چاپلاپ قويدى. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئىسىمنى ئەمدى ئۇنتۇپ قالمايمەن دەپ ئويلىدى. ئۇ چاغدا بۇنىڭ ئۇنتۇغاقلىق كىسىلى باشلانغانلىقىنىڭ ئالامىتى ئىكەنلىكىنى ئويلاپ يەتمىگەنىدى. بىرنەچچە كۈندىن كېيىن تەجرىبىخانىدىكى ھەممە ئەسۋاب ـ سايماننىڭ ئېتىنى پۈتۈنلەي دېگۈدەك ئېسىگە ئالالماي قېلىۋاتقانلىقىنى بايقىدى ـ دە، سايمانلارنىڭ ئېتىنى بىرمۇبىر قەغەزگە يېزىپ چاپلىدى، شۇنداقتا قەغەزدىكى خەتكۈچكە قارىسىلا نېمىلىكىنى بىلىۋالالايتتى. دادىسى پەرىشان بولۇپ بالىلىق دەۋرىدە ئۆزىگە ئەڭ چوڭقۇر تەسىر قىلغان ئىشلارنىمۇ ئۇنتۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ بېرىۋىدى، ئورىلىئانو ئۆزىنىڭ چارىسىنى ئۆگىتىپ

قويدى. خوس ئاركادئو بۇئېندىيە بۇ چارىنى ئاۋۇال ئۆيىدە يولغا قويدى، ئاندىن پۇتۇن بازاردا كېڭەيتتى. چوتكىنى سىياھقا چىلاپ، ئۆيدىكى ھەممە نەرسىگە «شىرە»، «سائەت»، «ئىشىك»، «تام»، «كارىۋات»، «قازان»... دەپ ئېتىنى يېزىپ قويدى. ئاندىن ئېغىلدىكى جاندارلىرىغا، ئېتىزىكى زىرائەتلىرى ۋە دەرەخلىرىگىمۇ خەتكۇچ چاپلىدى: «ئىنەك»، «ئۆچكە»، «توخۇ»، «مانىخوت»، «ياڭاق»، «بانان»... ئۇنتۇغاقلىق كېسىلىنىڭ تۈرلۈك ئالامەتلىرى ئۇستىدىكى تەتقىقاتىنىڭ چوڭقۇرلىشى نەتىجىسىدە شۇنى ھېس قىلىپ يەتتىكى، كىشىلەر ئۇنتۇپ قالغان نەرسىلەرنىڭ ئېتىنى خەتكۇچكە قاراپ ئېسىگە ئالغىنى بىلەن كۇنلەرنىڭ بىرىدە رولىنى ئېسىگە ئالالمايدىغان بولۇپ قالغۇدەك. شۇنىڭ بىلەن رولىنىمۇ خەتكۇچكە تەپسىلىي چۈشەندۈرۈپ يازغىلى تۇردى. ئىنەكنىڭ بوينىغا ئېسىپ قويۇلغان دەستىكى بۇنىڭ ئوبدان مىسالى بولۇپ، ماكوندولۇقلارنىڭ ئۇنتۇغاقلىق كېسىلىگە قارشى كۇرەش ئىرادىسىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ: «بۇ ئىنەك. ھەر كۇنى ئەتىگەندە ساغىسا سۇتى چىقىدۇ. سۇتنى قاينىتىپ قەھۋە ئارىلاشتۇرسا، سۇتلۇك قەھۋە تەييار بولىدۇ». كۇنلەر بىر مەزگىل شۇ تەرىقىدە داۋاملاشتى. بىراق، بىر كۇنلەردە خەتكۇچتىكى يېزىقنىڭ مەنىسىنىمۇ ئۇنتۇپ قالسا، خەتكە تايىنىپ ۋاقتىنچە ئاران داۋاملىشۇاتقان بۇنداق رېئاللىقمۇ كەلمەسكە كېتىدۇ.

بازارغا كىرىدىغان يول ئاغزىغا «ماكوندو» دەپ يېزىلغان تاختا ئېسىلدى. مەركىزىي كوچىغا «تەڭرى مەۋجۇت» دەپ يېزىلغان تېخىمۇ چوڭ بىر تاختا ئېسىلدى. ھەممە ئۆينىڭ ئىچى ئەسكە سېلىش ئۇچۇن نەرسىلەرنىڭ ئېتى يېزىلغان ۋە رولى قىسقىچە ئىزاھلانغان خىلمۇخىل خەتكۇچلەر بىلەن توشۇپ كەتتى. بۇنداق ئەھۋالدا ھەركىمنىڭ ئەقىل ـ ھوشى بىلەن يۇرۇشىگە ۋە ئىرادىلىك بولۇشىغا توغرا كېلەتتى، شۇنىڭ ئۇچۇنمۇ نۇرغۇن كىشى تەقلىدىي رېئاللىقنىڭ سېھرىگە تېز پۇكۇش يولىنى تاللاپ، خىيالىي دۇنياغا بېرىلىپ كەتتى، بۇ ھال ئەملىيەتكە ئۇيغۇن بولمىسىمۇ، كىشىگە تېخىمۇ ئەرمەك بولاتتى. پېلار تېرنېرا قارتىدا پال ئېچىپ كەلگۇسىدىن بېشارەت بەرگىنىگە ئوخشاش، كىشىنىڭ ئۆتمۇشىنى قارتىدا بىلىش ئۇسۇلىنى ئويلاپ تېپىپ، نۆۋەتتە ئەۋج ئالغان ئۆزىنى ئۆزى ئالداپ چۈشەكەش ھەرىكىتى ئۇچۇن

كاتتا تۆھپە قوشتى. ئۇيقۇسى قاچقان ماكوندولۇقلار شۇنىڭدىن كېيىن قارتىدىن پەيدا بولغان لىڭگىرتاقتاق دۇنيادا ياشاشقا باشلىدى. كىشىلەر دادىسىنىڭ بۇ يەرگە ئاپرىلىنىڭ باشلىرىدا كەلگەن قارامۇتۇق ئادەم ئىكەنلىكىنى؛ ئانىسىنىڭ سول قولىنىڭ بارمىقىغا ئالتۇن ئۈزۈك سالغان بۇغداي ئۆڭ خوتۇن ئىكەنلىكىنى، ئۆزىنىڭ تېخى يېقىندىلا، بىر تورغاي لاۋىر دەرىخىنىڭ شېخىدا سايرىغان سەيشەنبە كۈنى تۇغۇلغانلىقىنى خىرە ـ شىرە ئەسلەيتتى. بۇنداق ئۇسۇل ئالدىدا ئامالسىز قالغان خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇرۇن سىگانلارنىڭ بارلىق ئاجايىپ كەشپىياتلىرىنى خاتىرىلەۋىلىش ئۈچۈن كەشپ قىلماقچى بولغان ئەستىلىك ماشىنىسىنى ياساپ چىقىش قارارىغا كەلدى. بۇ ماشىنا مۇنداق پىرىنسىپ ئاساسىدا لايىھەلىنىدۇ: بۇ ماشىنا كىشىگە ئۆمرىدە ئېرىشكەن بارلىق بىلىمنى ھەر كۈنى ئەتىگىنى بىر قېتىم باشتىن ـ ئاياغ ئەسلىتىپ چىقىدۇ. بۇ ماشىنا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ تەسەۋۋۇرىدا بىر خىل پىرقىرىما لۇغەت ئىدى، ئادەم ئوتتۇرا ئوقىدا ئولتۇرۇپ تۇتقۇچىنى بۇرىسىلا، تۇرمۇشتا ئەڭ موھتاج بولۇۋاتقان بىلىمنىڭ ھەممىسى بىرنەچچە سائەت ئىچىدە كاللىسىدىن ئۆتەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مۇشۇ مەقسەتتە ئون مىڭغا يېقىن كارتۇچكا يېزىپ بولدى. بىركۈنى سازلىق تەرەپتىكى يولدا جۇل ـ جۇل كىيىملىك بىر بۇۋاي پەيدا بولدى، بۇۋاي ئۆزىگە ئۇيقۇسىزلىق كېسىلى يۇقمىغانلىقىنى بىلدۇرۇپ قوڭغىرىقىنى ھەسرەتلىك جىرىڭلاتقىنىچە بىر قولىدا ئارغامچا بىلەن چىڭ تېڭىلغان يۇك ـ تاق بوغجۇمىسىنى، يەنە بىر قولىدا قارا رەخت بىلەن يېپىلغان غالتەكنى سۆرىگىنىچە ئۇدۇل خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئۆيىگە كەلدى.

ۋەھتازان ئىشكىنى ئاچتى. ئۇ ئادەمنى تونۇمىسىمۇ، ئۇنتۇغاقلىق كېسىلىنىڭ پاتقىقىغا پېتىپ قالغان بۇ بازاردا ھەرقانداق سودىنىڭ كاساتلىقىدىن خەۋەرسىز ھالدا مېلىنى ساتقىلى كەلگەن بىرەرسى ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ ئۆيگە باشلىدى. ئۇ ئادەم زەئىپلىكى تۈپەيلى ئاغزىدىن گېپى چۈشۈپ قېلىۋاتقان، قوللىرى تىترەپ تۇرۇۋاتقان، قېرىپ تۆت كۈنلىكىلا قالغان بىر بۇۋاي بولسىمۇ، ھەر ھالدا باشقا بىر دۇنيادىن ــ

ئادەملىرىنىڭ خاتىرىسى جايىدا ھەم بەخۇدۇك ئۇخلىيالايدىغان بىر دۇنيادىن كەلگەندى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مېھمانخانىغا كىرگىنىدە، ئۇ ئادەم ياماق ئۇستىگە ياماق چۈشكەن قارا شىلەپىسىدە ئۆزىنى يەلپۇگەچ تامغا چاپلىنىپ كەتكەن خەتكۈچلەرنى ئېچىنىش ئىلكىدە زەن قويۇپ ئوقۇپ ئولتۇراتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ ئادەم ھازىر ئېسىمدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكەن بىرەر كونا تونۇشۇم بولۇپ قالمىسۇن يەنە، دېگەن ئەندىشىدە ئۇنىڭ بىلەن ئالاھىدە قىزغىن سالاملاشتى. مېھمان ئۆي ئىگىسىنىڭ ياسالمىلىق قىلمۇاتقانلىقىنى بىلمۇېلىپ، ئۆزىنىڭ ئۇنتۇلۇپلا كەتكەنلىكىنى، بۇ ئۇنتۇلۇشنىڭ ئوڭشۇالغىلى بولىدىغان ۋاقىتلىق ئۇنتۇلۇش ئەمەس، بەلكى ئەسلىگە كەلتۈرگىلى بولمايدىغان ئەپسۇسلىنارلىق ئۇنتۇلۇش ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى ـ دە، ئاجايىباتلار بىلەن لىق تولغان بوغجۇمىسىنى ئېچىپ، ساپلا ئۇششاق قۇتىلار سېلىنغان بىر ساندۇقچىنى ئالدى. ساندۇقچىدىن كىچىككىنە بىر قۇتىنى ئېلىپ خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەگە سۇندى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۇ قۇتىدىكى رەڭگى سۇس دورىنى ئىچىۋىدى، شۇ ھامان خاتىرىسى ئەسلىگە كېلىپ، خۇشاللىقتىن كۆزلىرىگە ياش ئالدى، ئاندىن ئۆزىنىڭ ھەممە نەرسىگە خەتكۈچ چاپلانغان كۇلكىلىك بىر ئۆيدە تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، تامغا چاپلانغان خەتكۈچلەردىكى ئەخمىقانە سۆزلەردىن نومۇسى كەلدى. ئارقىدىن ئۇ مېھمانىنى تونۇۋالدى ـ دە، شۇ خۇشلۇقىدا چىرايى گۈلدەك ئېچىلىپ كەتتى. ئۇ كىشى دەل مېرگادىس ئىدى.

ماكوندولۇقلار ئېسىنى تاپقانلىقىنى تەبرىكلەپ تەنتەنە قىلمۇاتقاندا، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن مېرگادىس شېرىن دوستلۇقنىڭ شادلىقىغا چۆمگەنىدى. بۇ قېرى سىگان ئەمدى مۇشۇ بازاردا تۇرۇپ قېلىش قارارىغا كەلدى. مېرگادىس ھەقىقەتەنمۇ ئۇ دۇنياغا كېتىپ بولغان، كېيىن غېرىبلىقنىڭ ئازابىغا چىدىماي بۇ دۇنياغا قايتىپ كەلگەنىدى. ھاياتقا ئەقىدە باغلىغانلىقىنىڭ جازاسىنى تارتىپ، تەبىئەتتىن ھالقىغان سىرلىق كارامەتلىرىدىن مەھرۇم قالغان ھەم قەبىلىسىدىن قوغلاپ چىقىرىلغان، شۇنىڭ بىلەن تېخى ئەزرائىلنىڭ نەزىرى چۈشمىگەن بۇ

خىلۇەتنى ماكان تۇتۇپ، قالغان ھاياتنى قەلەيگە رەسىم چۈشۈرۈش تېخنىكىسىغا بېغىشلاش قارارىغا كەلگەنىدى. بۇنداق كەشپىياتنىڭ بارلىقىنى ئاڭلاپمۇ باقمىغان خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۆزى بىلەن پۈتۈن ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ سۈرىتىنىڭ ھەسەن ـ ھۈسەندەك چاقناپ تۇرغان بىر پارچە قەلەيگە مەڭگۈلۈك ئويۇلغانلىقىنى كۆرۈپ تاڭ قالغىنىدىن ئاغزى گەپكە كەلمەيلا قالدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەدىن تەۋەررۈك قالغان بۇ سۈرەت ئەنە شۇ چاغدا تارتىلغانىدى. بۇ سۈرەتتە كۈل رەڭ چاچلىرى پاخپايغان، كۆڭلىكىنىڭ قاتۇرۇلغان ياقىسى بىر تال مىس تۈگمىدە ھەم ئېتىلگەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تەئەججۈپ ئارىلاش بىرھالدا غادايغىنىچە قاراپ تۇراتتى.

ـــ قورقۇپ كەتكەن گېنېرالنىڭ ئۆزىلا، ـــ دېگەنىدى بۇ رەسىمنى كۆرۈپ كۈلكىدىن ئاغزى يۇمۇلماي قالغان ئۇرسۇلا.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مۇشۇ سۈرەت تارتىلغان ئاشۇ ھاۋا ئوچۇق دېكابىر ئەتىگىنى راستىنىلا قورقىنىدى. چۈنكى، ئادەمنىڭ سۈرىتى مېتال تاختىغا چۈشۈرۈلسە، ھاياتىمۇ كۈنسايىن خوراپ تۈگىشىدۇ دەپ ئويلايتتى. تېخىمۇ قىزىق بولغىنى شۇكى، ئۇرسۇلا بۇ قېتىم بۇرۇنقى پوزىتسىيەسىنى بىردىنلا ئۆزگەرتىپ، ئېرىنى بۇ خىل ئەندىشىدىن خالاس قىلىشقا تىرىشتى ھەمدە ئۆتكەنكى ئاداۋەتنىنى كۆڭلىدىن چىقىرىۋېتىپ مېرگادىسنى تۇتۇپ قېلىپ بىر ئۆيدە ياشاش قارارىغا كەلدى. بىراق، زادىلا رەسىمگە چۈشكىلى ئۇنمىدى. چۈنكى، ئۇنىڭ دېيىشىچە، سۈرەتكە بۇنداق ھەجۈي قىياپەتتە چۈشۈپ قالسا، ئەۋلادلىرىنىڭ كۈلكىسىگە قالارمىش.

ئۇرسۇلا شۇ كۈنى ئەتىگەندە بالىلىرىغا ئەڭ چىرايلىق كىيىملىرىنى كىيگۈزدى، يۈزلىرىگە ئۇپا سۈردى، مېرگادىسنىڭ ھېلىقى سۈرلۈك ئاپپاراتى ئالدىدا ئىككى مىنۇت جىم تۇرۇپ بېرەر دەپ ھەربىرىگە بىر چۆمۈچتىن يىلىك شورپىسىمۇ ئىچكۈزدى. ئورېلىئانو ئائىلە بويىچە چۈشكەن بۇ رەسىمدە قارا مەخمەل چاپان كىيىپ، سىگىللىرى ئامارانتا بىلەن رىبېكانىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇراتتى. ھارغىن چىرايى ۋە ئولتۇرۇشۇپ كەتكەن كۆزلىرى نۇرغۇن يىلدىن كېيىن جازا ئەترىتى كۆكرىكىگە

مىللىتىق تەڭلەپ تۇرغان مىنۇتلاردىكىدىن كۆپ پەرقلەنمەيتتى. نىھايەتكى، ئۇ چاغلاردا تېخى تەقدىرنىڭ بېشارىتىدىن بىخەۋەر ئىدى. ھۇنەرگە پىششىقلىقى بىلەن پۇتۇن سازلىق ئەتراپىدا داڭلىق ئۇستا زەرگەر بولۇپ، مىرگادىسنىڭ تەجرىبىخانىسى بىلەن بىرلىشىپ كەتكەن دۇكىنىدا تىنىقمىنىمۇ چىقارماي دېگۈدەك بېرىلىپ ئىشلەيتتى. دادىسى بىلەن قېرى سىگان قىزىرىشىپ ـ تاتىرىشىپ ناستارا داماسىنىڭ بېشارەتلىرى ھەققىدە مۇنازىرىلىشىپ كېتەتتى، بوتۇلكىلارنىڭ جارانگ ـ جۇرۇڭلىرى، پەتنۇسلارنىڭ تاراڭ ـ تۇرۇڭلىرى ئۇزۇلمەيتتى، كىسلاتا تېشىپ كېتىدىغان، بىروم كۈمۈش ئېقىپ كېتىدىغان ئىشلار بولۇپ تۇراتتى، ئورىلىئانو بولسا باشقا بىر ماكان ـ زامانىدا تۇرۇۋاتقاندەك ئۇ ئىشلارغا پەرۋاسىز قىلمايتتى. ئەنە شۇنداق بېرىلىپ ئىشلىگەنلىكى، تىجارەتكىمۇ ئېپى بولغانلىقى ئۈچۈن قىسقىلا ۋاقىت ئىچىدە ئۇرسۇلا جاندار كەمپۇت سېتىپ تاپقان پۇلدىنمۇ كۆپرەك پۇل تاپتى. بىراق، ھەممەيلەن ئورىلىئانونىڭ پۇتۇنسۇرۇڭ ئەر بولۇپ قالغان تۇرۇقلۇقىمۇ مۇشۇ كەمگىچە بىرەر ئايال زاتىغا يېقىن يولۇمىغانلىقىدىن ھەيران بولاتتى.

بىرنەچچە ئايدىن كېيىن فىرانسىسكو دېگەن باتۇر ماكوندوغا يەنە كەلدى. ئىككى يۇز ياشلاردا بار بۇ جانكەزدى پات ـ پات ماكوندوغا كېلىپ ئۆزى توقۇغان ناخشا ـ قوشاقلارنى ئېيتاتتى، بۇ قوشاقلىرىدا ماكوندودىن سازلىقنىڭ يەنە بىر تەرىپىدىكى پاسىلىغا بارغىچە ئارىلىقتا كۆرگەن ـ بىلگەنلىرىنى زېرىكمەي ـ تېرىكمەي، ئېقىتماي ـ تېمىتماي بايان قىلىپ بېرەتتى. شۇڭا كىمىكى بىر ياقتا گەپ ئەۋەتمەكچى ياكى ئۇچۇر ئېلان قىلماقچى بولسا، ئىككى سىنت ھەق تۆلەپ فىرانسىسكونىڭ قوشىقىغا قىستۇرغۇزسىلا ئىش پۈتەتتى. ئۇرسۇلامۇ بىركۈنى كەچقۇرۇن ئوغلى خوس ئاركادىئونىڭ دېرىكىنى ئېلىش ئۈمىدىدە ناخشىغا قۇلاق سېلىپ ئولتۇرۇپ، ئويلىمىغان يەردىن ئانىسىنىڭ ئۆلۈم خەۋىرىنى ئاڭلاپ قالدى. بۇ جاھانكەزدى بىر قېتىملىق قوشاق مۇسابىقىسىدە شەيتانىي يەڭگەنلىكى ئۈچۈن كىشىلەر باتۇر فىرانسىسكو دەپ ئاتايدىغان بولغان، ئەسلىي ئېتىنى بولسا ھېچكىم بىلمەيتتى. باتۇر فىرانسىسكو ئۇيقۇسىزلىق كېسىلى يامرىغان مەزگىلدە ماكوندودىن بىر مەھەل غايىب

بولغاندى. بىر كۈنى كەچتە كاتالىنونىڭ ساريىدا پەيدا بولۇپ قالدى. پۈتۈن بازار ئەھلى جاھاندا بولۇڭاتقان ئىشلارنى باتۇر فىرانسىسكونىڭ ناخشىلىرىدىن بىلەتتى. باتۇر فىرانسىسكو بۇ قېتىم ماكوندوغا ئاجايىپ سېمىز بىر خوتۇن بىلەن بىر ئارغۇن قىزنى ئېلىپ كەلگەندى. تۆت ئىندىيانىنىڭ ئۇ خوتۇن ئولتۇرغان تەختىراۋاننى كۆتۈرۈشكە ئاران كۈچى يېتەتتى. ھېلىقى مىسكىن قىز بولسا ئاپتاپتىن قېچىپ كۈنلۈك تۇتۇۋالغاندى. بۇ ئاخشىمى ئورېلىئانومۇ تاماشا كۆرگىلى كاتالىنونىڭ ساريىغا كەلگەندى. باتۇر فىرانسىسكو قىزنىقسىنىپ قاراپ تۇرۇشقان تاماشىبىنلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا گويا زور بىر قىيا تاشتىن تاراچلانغان خامېلېئوندەك كېرىلىپ ئولتۇرۇپ، ئەنگلىيەلىك ئېكسپېدىتسىيەچى، ئەنگلىيە ئايال پادىشاھىنىڭ ئەتىۋارلىق ۋەزىرى ۋالتېر گۈئىناناڭا ھەدىيە قىلغان قەدىمىي ئاككوردىيونغا جاھان كېزىپ تاشتەك چىڭىپ كەتكەن يېرىق پۇتلىرىنى يەرگە تېپىپ تەڭكەش قىلغىنىچە جاھاندا بولۇڭاتقان ئىشلارنى قېرىلارغا خاس قېيىق ئاھاڭدا بايان قىلىپ ناخشا ئېيتماقتا ئىدى. ساراي ھويلىسىنىڭ ئىچكىرىسىدىكى بىر ئۆينىڭ ئىشىكىدىن ئەرلەر كىرىپ ـ چىقىپ تۇراتتى، سېمىز خوتۇن شۇ ئۆينىڭ ئىشىكى ئالدىدىكى تەۋرەنمە ئورۇندۇقتا ئۇنچىقماي ئۆزىنى يەلپۈپ ئولتۇراتتى. كاتالىنو قۇلىقىغا بىر تال يۈڭ ئەتىرگۈل قىستۇرۇۋېلىپ، تاماشىبىنلارغا چىنىدە شېكەر قوموش ھارىقى سانقاچ پۈرسەتتى قولىدىن بەرمەي ئەرلەرگە سۇركىلىپ، قولىنى ئۈيەر ـ بۇ يېرىگە قويياتتى. تۇن نىسبىگە يېقىن ھاۋا چىدىغۇسىز ئىسسىپ كەتتى. ئورېلىئانو قۇلىقىنى دىڭ تۇتۇپ بېشىدىن ئايىغىچە ئاڭلىغان بولسىمۇ، ئۆز جەمەتىگە مۇناسىۋەتلىك ھېچقانداق خەۋەر ئاڭلىمىدى. شۇنىڭ بىلەن كەتمەكچى بولۇپ ئورنىدىن تۇرۇۋېدى، سېمىز خوتۇن قولىنى پۇلاڭلىتىپ ئۇنى يېنىغا چاقىردى.

ــ سەنمۇ كىرىپ چىقمامسەن، يىگىرمە سىنتلا خەجلەيسەن.

ئورېلىئانو سېمىز خوتۇننىڭ قۇچىقىدىكى غەلىتىگە بىر تەڭگە تاشلاپ ھېلىقى ئۆيگە كىردى. كىردى ـ يۇ نېمە قىلىدىغانلىقىنى بىلمەي تۇرۇپ قالدى. ھېلىقى ئارغۇن قىز كارىۋاتتا قانجۇق ئىتنىڭ ئەمچىكىدەك كۆكسىنى ساڭگىلىتىپ قىپيالىڭاچ

ياتاتتى. بۇگۈن ئاخشام بۇ ئۆيگە ئورىلىئانونىڭ ئالدىدا ئاتمىش ئۈچ ئەر كىرىپ چىقىپ كەتكەچكە، ئۆينىڭ ھاۋاسى تەر ۋە ھەرخىل پۇراقلار دەستىدىن نەپەس ئالغۇسىز دەرىجىدە ئېچىپ كەتكەنىدى. قىز چىلىق ـ چىلىق ھۆل بولۇپ كەتكەن كىرلىكنى ئېلىپ بىر بېشىنى ئورىلىئانوغا تۇتقۇزدى. ئۇلار ھۆل كاناپتەك ئېغىر كىرلىكنى ئىككى ئۇچىدىن تۇتۇپ سۇيىنى سىقىۋەتكەندىن كېيىن كۆرۈپىنى ئۆرۈپ سالدى، لېكىن تەر ئۆرۈگەن تەرىپىدىنمۇ تامچىغلى تۇردى. ئورىلىئانو ئىچىدە بۇ ئىشنىڭ مەڭگۈ ئاخىرلاشماسلىقىنى تىلەيتتى. ئىشقىي مۇھەببەتنىڭ نېمىلىكىنى نەزەرىيە جەھەتتىن بىلىسمۇ، شۇ تاپتا تىزلىرى دىرىلداپ تىترەپ ئاران ـ ئارانلا ئۆرە تۇراتتى. قىز ئورۇننى راسلاپ بولۇپ كىيىمىنى سېلىشقا ئۇندىگەندە، ئورىلىئانو ھولۇققىنىچە باش ـ ئايىغى يوقلا چۈشەندۈرۈپ كەتتى:

ــ مېنى تالادىكىلەر كىرگۈزدى. غەللىگە يىگىرمە سىنت تاشلانقۇزغان، ھايال بولماي يېنىپ چىق دېگەن.

ــ ئۇزۇنراق تۇرۇپ چىقىپ كەتسەڭمۇ بولىدۇ، ــ دېدى قىز ئورىلىئانونىڭ دېلىغۇل بولۇپ قالغانلىقىنى چۈشىنىپ مۇلايىملىق بىلەن، ــ چىقىپ كېتەشكىدە يەنە يىگىرمە سىنت تاشلاپ قوي، يەنە يىگىرمە سىنت تاشلاپ قويساڭلا بولىدۇ!

ئورىلىئانو قىزىرىپ ـ تاتىرىپ كىيىملىرىنى ئاران سالدى. يالىڭاچ بەدىنىنى ئاكىسىنىڭكىدەك كېلىشكەن ئەمەس دەپ قارايتتى. قىز ھەرقانچە قىلىپ باقسىمۇ ئورىلىئانو جىملا تۇراتتى، ئەكسىچە تېخى بارغانسېرى بوشىشىپ كېتىۋاتاتتى.

ــ يىگىرمە سىنتنى بېرىمەن، ــ دېدى ئورىلىئانو پۈتۈنلەي ئۈمىدسىزلىنىپ. قىز ئۇنسىز تەشەككۇر ئېيتتى. قىز جۇدەپ بىر تېرە ـ بىر ئۇستىخان بولۇپ قالغان، دۇمبىلىرى تولا سۇركەلگەنلىكتىن يېغىر بولۇپ كەتكەندى، ئېغىر تىنىقلىرىدىن قاتتىق چارچاپ كەتكەنلىكى بىلىنىپ تۇراتتى. قىزنىڭ ئىچىنى تۆكۈپ بېرىشىچە، بۇنىڭدىن ئىككى يىل ئىلگىرى ماكوندوغا ناھايىتى يىراق بىر يەردىكى ئۆيىدە ئاخشىمى شامنى ئۆچۈرۈۋەتمەيلا ئۇخلاپ قېلىپ، ئۇلۇغ يانغىن ئىچىدە ئويغىنىپتۇ، ئۆزىنى بېقىپ چوڭ قىلغان مومىسى بىلەن تۇرۇۋاتقان ئۇ ئۆي شۇ يانغىندا كۆيۈپ

كۇلگە ئايلىنىپتۇ. مومىسى شۇنىڭدىن باشلاپ بۇ نەۋرە قىزىنى كەينىگە سېلىپ شەھەرمۇ شەھەر يۈرۈپ، نەۋرە قىزىنىڭ تېنىنى يىگىرمە سىنتتىن سېتىپ، كۆيۈپ كەتكەن ئۆيىنىڭ زىيىنىنى تولدۇرۇشقا كىرىشىپتۇ. قىزىنىڭ ھېسابلاپ بېرىشچە، ھەر ئاخشىمى يەتمىش ئەر كىشىنى كۈتسە، يەنە ئون يىل مۇشۇنداق ئۆتۈشىگە تۇغرا كېلىدىكەن. چۈنكى، قەرزىنى تۆلىگەندىن باشقا، ئىككىسىنىڭ يول خىراجىتى، تاماق پۇلى ۋە تەختىراۋان كۆتۈرگەن ئىندىيانلارنىڭ ئىش ھەققىنى تۆلىشىگىمۇ تۇغرا كېلىدىكەن.

سېمىز خوتۇن ئىشكىنى ئىككىنچى قېتىم چەككەندىن كېيىن، ئورېلىئانو ھېچ ئىش قىلمايلا تەشۈش ئىچىدە يېشىنى ئاران توختىتۇېلىپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. شۇ كېچىسى ھېلىقى قىز كاللىسىغا كىرىۋېلىپ ئۇيقۇسى قاچتى. ئۇ قىزغا شەھۋىتىمۇ تۇتاتتى، ئىچىمۇ ئاغرىيتتى. يۈگەنسىز بىر كۇچلۇك ھاياجىنىنىڭ تۇرتكىسىدە ئۇ قىزنى سۆيگۈسى، ئاسرىغۇسى كېلەتتى. تاڭ ئاتقاندا ئۇيقۇسىزلىق ۋە كۇچلۇك سۆيگۇ دەردىدە قىينىلىپ ھالىدىن كەتكەن ئورېلىئانو ئاخىر ئۇ قىزنى مومىسىنىڭ قەرىزىدىن خالاس قىلىپ ئۆز ئەمرىگە ئېلىپ، ھەر ئاخشىمى يەتمىش ئەرگە بېغىشلايدىغان راھىتىدىن ئۆزى يالغۇز بەھرىمەن بولۇش قارارىغا كەلدى. ئەپسۇسكى، ئەتىگەن سائەت ئوندا كاتالىنونىڭ سارىيىغا كېلىپ قارىسا، ئۇ قىز ھەمراھلىرى بىلەن بىللە ماكوندودىن كېتىپ قالغانىدى.

ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئورېلىئانونىڭ ھاياجىنى دەمالىلىققا بېسىقتى، ئەمما مەغلۇبىيىتىنىڭ ئازابى كۈچەيدى. شۇنىڭ بىلەن ئىشقا ئۆزىنى ئۇرۇپ دەردىتىن خالاس بولۇشقا ئۇرۇندى. تەقدىرگە تەن بېرىپ، ئۆزىنىڭ كارغا كەلمەيدىغانلىقىنى ئۆمۇر بويى ئايال زاتىغا يېقىن يولىماسلىق يولى بىلەن يوشۇرۇپ ئاھانەتتىن ساقلىنىش قارارىغا كەلدى. مېرگادىس ماكوندودا رەسىمگە تارتىدىغانلىرىنىڭ ھەممىسىنى رەسىمگە تارتىپ بولۇپ، قەلەيگە رەسىم چۈشۈرۈدىغان ئاپپاراتىنى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەگە ئۆتۈنۈپ بېرىۋەتتى. بۇ جاناب بولسا قەلەيگە رەسىم چۈشۈرۈش تېخنىكىسى ئارقىلىق تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقىنى ئىسپاتلاپ بېرىدىغان ئىلمىي ئاساسقا

ئېرىشمەكچى ئىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر يۇرۇش مۇرەككەپ تەرتىپنى قوللىنىپ ئۆينى ھەممە تەرەپتىن رەسىمگە تارتتى ۋە رەسىم كۆلەڭگىلىرىگە نۇر بەردى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تەڭرى مەۋجۇت بولمىغانلا بولسا، ھامان بىرىكۈنى رەسىمنى تارتىۋالالايمىغانلىقىغا مۇتلەق ئىشىنەتتى. ئۇنداق قىلالمىسا، تەڭرىنىڭ مەۋجۇتلۇقى توغرىسىدىكى قىياسنى بىراقلا ئاغدۇرۇۋەتسەمۇ بولىدۇ دەپ قارايتتى. مېرگادىس ناستارا داماسىنىڭ بېشارەتلىرىنى يېشىش تەتقىقاتىدا ئوبدان نەتىجە ھاسىل قىلدى. ھەر كۈنى رەڭگى ئۆڭۈپ كەتكەن مەخمەل جىلىتكىسىگە ئورۇنۇپ، ھۆمۈدىگىنىچە قۇشقاچ پۇتىدەك ئىنچىكە بارماقلىرىدا ئىرماش ـ چىرماش بىر نېمىلەرنى يېزىپ ئولتۇرۇپ تۇننى تەڭ قىلاتتى، قولىدىكى ئۇزۇكنىڭمۇ بۇرۇنقى جۇلاسى قالمىغانىدى. بىركۈنى كېچىدە ماكوندونىڭ پارلاق كەلگۈسى ھەققىدىكى بېشارەتنىڭ مەنىسىنى ئاخىر يېشىپ چىقتى. ماكوندو ئاۋات بىر شەھەرگە ئايلىنىدۇ، بۇ شەھەردە ئېگىز ـ ئېگىز ئەينەك ئىمارەتلەر قەد كۆتۈرۈپ تۇرىدۇ، لېكىن بۇئېندىيەنىڭ قانداش ئەۋلادلىرىدىن ئەسەرمۇ كۆرۈنمەيدۇ.

ـــ بىكار گەپ! ـــ ھۆركىرىدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە قاتتىق چېچىلىپ، ـــ ئەينەك ئىمارەتلەر ئەمەس، چۈشۈمدە كۆرگىنىمدەك مۇز ئىمارەتلەر سېلىنىدۇ، بۇئېندىيە جەمەتىنىڭ ئەۋلادلىرى مەڭگۈ ياشايدۇ.

بۇ غەلىتە ئائىلىنى ئىزغا چۈشۈرۈپ كېلىۋاتقان ئۇرسۇلا قەنت ـ گېزەك تىجارىتىنى ئاينىتىپ، دۇخوپكىنى كېچە ـ كۈندۈز توختاتماي سېۋەت ـ سېۋەت بولكا ۋە تۇرلۇك باقالى، تورت ۋە پېچىنە ـ پىرەنىكلەرنى پىشۇرۇشقا كىرىشتى، بۇ مەھسۇلاتلىرى سازلىقتا تۇتاش يوللاردا بىرنەچچە سائەتكە قالمايلا سېتىلىپ بولاتتى. يېشى خېلى بىر يەرگە بېرىپ قالغان بولسىمۇ جاھانىڭ راھىتىنى كۆرۈپ ياشىماقتا يوق، بارغانسېرى تېتىكلىشىپ، ئوقىتىنى گۈللەندۈرۈش ھەلەكچىلىكىدە پالاقشىپ يۈرەتتى. بىر كۈنى كەچقۇرۇن ئىندىيان ئايالغا بولكا خېمىرىغا شېكەر چەيلەتكۈزۈۋاتاتتى، ھويلىدا شەپەق نۇرىغا چۆمۈلۈپ كەشتە تىكىپ ئولتۇرغان چىرايلىق يوچۇن ئىككى قىز كۆزىگە چېلىقىپ قالدى. ئۇلار رەبىكا بىلەن ئامارانتا

ئىدى، بۇ قىزلار ئۇچ يىلدىن بۇيان مومىسىغا قارىلىق تۇتۇپ كېيىپ كېلىۋاتقان قارىلىق كىيىملىرىنى يېڭىلا سېلىۋېتىپ، گۈللۈك كىيىملىرىنى كىيىۋالغاچقا، ئۇرسۇلانىڭ كۆزىگە بۆلەكچىلا كۆرۈنۈپ كەتكەنىدى. ھېچكىم ئويلاپ باقمىغان ئىدىكى، ربېكانىڭ ھۆسىن ـ جامالى ئامارانتادىنمۇ گۈزەل بولۇپ، ئۆڭى ئاق سۇزۇك، كۆزلىرى چوڭ ھەم سۈپسۈزۈك كۆل سۈيىدەك تىنىق، سېھىرلىك قوللىرى بىلەن گويا كۆرۈنمەس مەشۇتتەك يىپلاردىن كەرگۈدىكى رەختكە گۈل چېكىۋاتاتتى. يېشى ربېكادىن سەل كىچىكرەك ئامارانتا ئۇنىڭچىلىك لاتاپەتلىك بولمىسىمۇ، ۋۇجۇدىغا مەرھۇم مومىسىنىڭ مىجەز ـ خۇلقلىرى ۋە مەغرۇرلىقى ئۇدۇم قالغانىدى. ئۇلارنىڭ يېنىدا تۇرغان ئاركادىئو دادىسىنىڭ ئەينى چاغلىرىدىكىدەك شاپىدە بوي تارتىپ كەتكەن بولسىمۇ، چىرايى بەربىر كىچىك بالىدەكلا كۆرۈنەتتى. شۇ كۈنلەردە تاغىسى ئورېلىئانودىن زەرگەرلىكنى، خەت ئوقۇش ـ يېزىشنى ئۆگىنىپ، خەت ساۋادىنىمۇ چىقىرىپ بولغانىدى. ئۇرسۇلا ئائىلىسىنىڭ بالىلار بىلەن ئاۋاتلىشىپ كەتكەنلىكىنى، ھەممىسىنىڭ بالاغەتكە يېتىپ قالغانلىقىنى، ئۇلارنىڭمۇ پات ئارىدا توي قىلىپ بالىلىق بولىدىغانلىقىنى، ئۇ چاغدا بۇ ئۆيدە قىستىلىپ قېلىپ ئۆي ئايرىپ چىقىپ كېتىدىغانلىقىنى ئويلاپ يەتتى ـ دە، ئۇزۇن يىللاردىن بېرى مىڭ جاپادا يىغقان پۇللىرىغا خېرىدارلىرىدىن ئالغان زاكالەت پۇلىنى قوشۇپ ئۆي ـ جايىنى كېڭەيتىشكە تۇتۇش قىلدى. ئۇستىلارغا راۋۇرۇس بىر ئېغىز مېھمانخانا، ھاۋا ئۆتۈشۈپ تۇرىدىغان تېخىمۇ ئازادە بىر ئېغىز كۈندۈزلۈك ئۆي، ئون ئىككى كىشىلىك يوغان تاماق شىرەسى قويغىلى بولىدىغان، پۈتۈن ئۆيدىكىلەر ۋە بارلىق مېھمانلار سىغىپ بىللە غىزالىنالىغىدەك تاماقخانا، دېرىزىلىرى ھويلىغا قارايدىغان توققۇز ئېغىز ياتاق ئۆي سالدۇرماقچى، شۇنىڭغا قوشۇپ گۈللۈكىدىكى ئەتىرگۈللەر چىقىچۈشنىڭ ئاپتىپىنى توسىدىغان، رىشاتكىسىغا قىرىققۇلاق، تاشئالما تەشتەكلىرى تىزلىدىغان پېشايۋان ياساتماقچى، ئاشخانىنى كېڭەيتىپ ئىككى ئوچاق سالدۇرماقچى، بۇرۇنقى ئامبارنى بۇزدۇرۇۋېتىپ، ئۆيىدە مەڭگۈ يېتەرلىك زاپاس ئاشلىق ساقلاش ئۈچۈن كونىسىدىن ئىككى ھەسسە يوغان ئامبار سالدۇرماقچى بولدى، پېلار تېرنېرا ئۇ كونا ئامبارىدا خوس

ئاركادىئوغا پال ئېچىپ كەلگۈسىدىن بېشارەت بەرگەنىدى. ئۇرسۇلا يەنە ھويلىدىكى قېرى كاشتان دەرىخىنىڭ يېنىغا ئەرلەر بىلەن ئاياللار ئايرىم ـ ئايرىم يۇيۇنىدىغان ئىككى مۇنچا، ئۆيلەرنىڭ كەينىگە ئازادە ئات ئېغىلى، تىكەنلىك سىم بىلەن قورشالغان توخۇ كاتىكى، سېغىن كالا قوتىنى ۋە ئۇچۇپ كېلىپ قالغان قۇشقاچلار خالىسا قونۇپ ئارام ئالىدىغان تۆت تەرىپى ئوچۇق بىر ئۆۋا سالدۇرماقچى بولدى. ئۇرسۇلا ئېرىنىڭ تەلۈلۈكىنى يۇقتۇرۇۋالغاندەك، ئۇ ئون نەچچە ياغاچچى، تامچىلارنى ئەگەشتۇرۇپ، سېلىنىدىغان ئۆيلەرنىڭ ئوبدان ئاپتاپ چۈشكىدەك، ھاۋالىق بولۇشى كېرەكلىكىنى جىكىلەيتتى، ئۆيلەرنىڭ كەڭ ـ تارلىق ئۆلچەملىرىنى خالىغىنىچە بېكىتىپ بېرەتتى. ماكوندودا ئەڭ دەسلەپ سېلىنغان بۇ ئاددىي ئۆيلەردە ھەر خىل جابدۇقلار ۋە قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى دۆۋىلىنىپ كەتكەنىدى. تەرگە چۆمۈپ ئىشلەۋاتقان ئىشچىلار شۇ قىستاڭچىلىقتا بىر ـ بىرلىرىنى ئۆزىگە تاقاشماسلىققا ئۇندەيتتى ـ يۇ، باشقىلارغا تاقىشۇاتقان ئادەمنىڭ ئەمەلىيەتتە ئۆزى ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى. چۈنكى، ھېلىقى سۆڭەك قاچىلانغان تاغاردىن ئاڭلىنىۋاتقان شاراق ـ شۇرۇق ئاۋازنىڭ دەستىدە نەگىلا بارغىنى بىلەنمۇ زادى ئارام تاپالمايتتى. ئادەمنىڭ جېنىغا تېگىدىغان بۇنداق مۇھىتتا، ھاك ۋە قارامايىنىڭ ئاچچىق پۇرىقى بۇخسۇپ تۇرغان شارائىتتا تاريختىن بۇيان پۈتۈن بازار بويىچىلا ئەمەس، پۈتۈن سازلىق رايونى بويىچە ئەڭ چوڭ، ئەڭ ئازادە، ئەڭ سالقىن بۇ تۇرالغۇنىڭ بۇ يەردە قانداق پەيدا بولۇپ قالغانلىقىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. بۇ ئۇلۇغ ئۆزگىرىش مەزگىلىدە تەڭرىنىڭ ئىز ـ دېرىكى بىلەنلا بولۇپ كەلگەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تېخىمۇ ھەيران ئىدى. ئۇرسۇلا بۇ يېڭى ئۆيى پۈتۈشكە ئاز قالغاندا ئېرىنى خىيالىي دۇنيادىن تارتىپ چىقىپ، «ھۆكۈمەت تەرەپتىن ئۆينىڭ ئالدى تاملىرى كۆك رەڭدە ھاكلانسۇن، سىلەر خالىغاندەك ئاق رەڭدە ھاكلاشقا بولمايدۇ» دەپ بۇيرۇق چۈشكەنلىكىنى ئېيتتى ھەمدە ھۆكۈمەتنىڭ ئۇ بۇيرۇقنامىسىنى كۆرسەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنى ئاڭقىرالمىدى، ئەمما بۇيرۇقنامىدىكى ئىمزاغا دىققىتى چۈشتى.

— بۇ كىم؟

ـــ بازار بېگى، ـــ پەرىشان بىرھالدا جاۋاب بەردى ئۇرسۇلا، ـــ ھۆكۈمەت بۇ يەرنى باشقۇرۇشقا ئەۋەتكەن دېيىشىدۇ ئۇ خەق.

ماكوندوغا شەپىسىزلا كەلگەن بازار بېگى دونابولنار ئاموسكات ئەپەندى بۇ يەرگە ئەكە دەسلەپ ئۇششاق ـ چۈششەك نەرسىلىرىگە شاتۇتى تېگىشكىلى كەلگەن ئەرەبلەردىن بىرى ئاچقان «ياگ مېھمانخانىسى»غا چۈشۈپ، ئەتىسى كوچا بويىدىكى كىچىك بىر ئۆيىنى ئىجارىگە ئالغانىدى، بۇ ئۆي بىلەن بۇئېندىيەلەرنىڭ ئۆيىنىڭ ئارىلىقىدا ئىككى كوچا بار ئىدى. بۇ ئۆيگە ياگ مېھمانخانىسىدىن سېتىۋالغان شىرە بىلەن ئورۇندۇقنى قويدى، ئۆزى ئالغاچ كەلگەن جۈمھۇرىيەت گىرىۋىنى تامغا ئاستى، ئاندىن ئىشىككە «بازار بېگى» دەپ يېزىپ قويدى. دۆلەت مۇستەقىللىقىنىڭ بىر يىللىقىنى خاتىرىلەپ تەبرىكلەش يۇزىسىدىن بارلىق ئۆيلەرنى كۆك رەڭدە ھاكلاش بۇيرۇقىنى چۈشۈرۈپ، ئۆزىنىڭ بازار بېگى بولغاندىن كېيىنكى تۇنجى قەدىمىنى باسماقچى بولغانىدى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇ بۇيرۇقنىڭ كۆچۈرۈلمىسىنى ئېلىپ ئىزدەپ بارغىنىدا، بازار باشلىقى ھېلىقى تار ئىشخانىسىدىكى سەگۈنچەكتە چۈشلۈك ئۇيقۇسىنى ئۇخلاپ ياتاتتى.

ـــ بۇنى سىز يازغانما؟ ـــ سورىدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە.

سالاپەتلىك ۋە ئېغىر ـ بېسىق، ئۇياتچان، چىرايىدىن قان تەپچىپ تۇرىدىغان دونابولنار ئاموسكات «شۇنداق» دەپ جاۋاب بەردى.

ـــ نېمىشقا؟ ـــ سورىدى يەنە خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە.

دونابولنار ئاموسكات شىرەنىڭ تارتمىسىدىن بىر پارچە ھۆججەتنى ئېلىپ كۆرسەتتى:

ـــ مەن بۇ بازارنىڭ بېگى بولۇپ تەينىلەندىم.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۇ تەكلىپنامىگە قاراپمۇ قويمىدى.

ـــ بىز بۇ بازاردا باشقىلارنىڭ بۇيرۇقىسىزمۇ جېنىمىزنى جان ئېتىپ كېتەلەيمىز، ـــ دېدى تەمكىن بىرھالدا، ـــ شۇنىمۇ بىلىپ قويۇڭ، بىزگە بازار بېگىنىڭ كېرىكى يوق. چۈنكى، بۇ يەردە باشقۇرغىدەك ھېچ ئىش يوق.

دونابولنار ئاموسكات ئەپەندى ئىرەن قىلمىغان بولسىمۇ، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە يەنىلا ئېغىر - بېسىقلىق بىلەن ئۆزلىرىنىڭ قانداق قىلىپ مەھەللە قۇرغانلىقىنى، يەرلەرنى قانداق تەقسىم قىلغانلىقى ۋە يول ئاچقانلىقىنى، شۇنداقلا ئېھتىياجغا قاراپ شارائىتىنى قانداق ياخشىلىغانلىقىنى، لېكىن ھېچقانداق بىر ھۆكۈمەتكە ئېغىرچىلىق سالمىغانلىقىنى، بىركىمنىڭمۇ بۇ يەرگە كېلىپ چاتاق تېپىپ باقمىغانلىقىنى بىرقۇر سۆزلەپ ئۆتتى.

— بىز بىر - بىرىمىز بىلەن چىقىشىپ تىنچ ئۆتۈۋاتىمىز، ماكوندودا ھازىرغىچە ھېچكىم ئۆلۈپ باقمىدى، ھەتتا ئۆز ئەجىلى بىلەن ئۆلگەنلەرمۇ يوق، — دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئاخىرىدا، — ئۆزىڭىزمۇ كۆرۈپ تۇرۇپسىز، بىزدە ھەتتا قەبرىستانلىقمۇ يوق.

ئاخىرىدا بۇ يەردىكى كىشىلەرنىڭ ھۆكۈمەت يارىدەم بەرمىدى دەپ كۆڭلى يېرىم بولۇپ قالمىغانلىقى، ئەكسىچە ھۆكۈمەتنىڭ ئەركىن قويۇۋەتكەنلىكىدىن خۇشال ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ ھازىرقىدەك بولۇۋېرىشىنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى، ماكوندونى نەدىكى بىرسى كېلىپ ئاقساقاللىق قىلسۇن دەپ بەرپا قىلمىغانلىقىنى ئەسكەرتىپ ئۆتتى. دونابولنار ئاموسكات ئەپەندى سالاپەتلىك بولۇشى كېرەكلىكىنى ئېسىگە ئېلىپ، ئىشتىنىغا ئوخشاشلا ئاق كاجى كۆڭلىكىنى كىيىۋالدى.

— شۇڭا، ئەگەر بۇ يەردە باشقا ئاددىي پۇقرا بولۇپ تۇرۇپ قالمەن دېسىڭىز، بىز قارشى ئالمىمىز، — دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خۇلاسىلەپ، — بىراق، قالايمىقانچىلىق تۇغدۇرۇپ، كۆپچىلىكنى ئۆيلىرىنى كۆك رەڭدە ھاكلاشقا مەجبۇرلايدىغان بولسىڭىز، كۇدە - كۆرپىڭىزنى يىغىشتۇرۇڭ - دە، نەدىن كەلگەن بولسىڭىز شۇ يەرگە كېتىڭ. مېنىڭ ئۆيلىرىم چوقۇم كەپتەردەك ئاپئاق ئاقارتىلىدۇ.

دونابولنار ئاموسكات ئەپەندىنىڭ چىرايى ئۆڭۈپلا كەتتى.

— سىزنى ئاگاھلاندۇرۇپ قويای، مەندە قورال بار، — دېدى ئەلەم بىلەن چىشلىرىنى غۇچۇرلاتقىنچە كەينىگە بىر قەدەم يېنىپ.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇ دەقىقىدە ئۆزىنى ياشلىق چاغلىرىدا يوغان بىر ئاتنى قۇچاقلىغان پېتى گۈپپىدە يەرگە باسىدىغان قارا كۇچىگە كېلىپ قالغاندەك

ھېس قىلىپ دونابولنار ئاموسكاتنىڭ ياقىسىدىن كاپىلا ئالدى ـ دە، قاماپ تۇرۇپ يەردىن ئۈزدى.

ـــ مۇشۇنىڭ بىلەن بولدى قىلغىنىمنىڭ سەۋەبىنى بىلىپ قوي، ـــ دېدى دانە ـ دانە قىلىپ، ـــ كېيىنكى ئۆمرۈمدە روھىڭنىڭ دەردىنى تارتىپ ئۆتكىنىمدىن ئەرزىمەس ئىت جېنىڭنى ئامان قويۇشنى ئەۋزەل كۆردۈم.

ئاندىن دونابولنار ئاموسكاتنى ياقىسىدىن بىر ئېلىپ يېرىم كوچا ئارىلىققىچە دەس كۆتۈرۈپ مېڭىپ، ماكوندودىن سازلىققا باردىغان يولغا چىققاندىلا پۈتلىرىنى يەرگە دەسسەتتى.

بازار بېگى بىر ھەپتىدىن كېيىن كىيىملىرى جۇل ـ جۇل، يالاڭئاياغ، ئوۋ مىلتىقى كۆتۈرۈۋالغان ئالتە ئەسكەرنى باشلاپ كەلدى، خوتۇنى ۋە يەتتە قىزى ئولتۇرغان كالا ھارۋىسىمۇ بىللە ئىدى، ئۇي جابدۇقلىرى، كىيىم ساندۇقلىرى ۋە باشقا سايمانلار بېسىلغان ئىككى كالا ھارۋىسىمۇ كەينىدىن يېتىپ كەلدى. بازار بېگى خوتۇن ـ بالىلىرىنى ۋاقتىنچە ياگ مېھمانخانىسىغا جايلاشتۇردى، ئاندىن بىر ئۇي تاپتى ـ دە، ئەسكەرلەرنىڭ مۇھاپىزىتىدە قايتىدىن ئىشخانا قۇرۇپ خىزمىتىگە كىرىشتى. ماكوندونىڭ قۇرغۇچىلىرى بېسىپ كىرگۈچىلەرنى قوغلۇتىش قارارىغا كېلىپ، ئوغۇللىرىنىڭ چوڭىنى باشلاپ كېلىپ خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئىتائىتىگە ئۆتتى. لېكىن، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە قوبۇل تاپماي، دونابولنار ئاموسكات بۇ قېتىم خوتۇن ـ بالىلىرىنى ئېلىپ كەپتۇ، بىر ئادەمنى ئۆيىدىكىلىرىنىڭ ئالدىدا ئۇياتتا قويساق نامەردلىك بولىدۇ، بۇ ئىشنى تىنچ يول بىلەن ھەل قىلمىساق بولمىغۇدەك، دېدى.

ئورېلىئانو دادىسى بىلەن بىللە بېرىشنى ئىختىيار قىلدى. ئورېلىئانو ئەمدى قاپقارا بۇرۇتلىرى شىڭگىيىپ تۇرغان، ئاۋازى كۇنسايىن غاراڭ ـ غۇرۇڭ چىقىدىغان بولۇپ كەتكەن پۈتۈنسۇرۇك يىگىت ئىدى، ئۇنىڭ بۇ تۇرقى كېيىنكى كۈنلەردىكى ئۇرۇش مەزگىلىدىمۇ ئانچە ئۆزگەرمىدى. ئاتا ـ بالا ئىككىسى قورالسىز بېرىپ پوستلارغىمۇ پەرۋا قىلماي ئۇدۇللا بازار بېگىنىڭ ئىشخانىسىغا كىردى. دونابولنار ئاموسكات ئىشخانىسىغا تاسادىپىي كىرىپ قالغان ئىككى قىزىنى قىلچە

هولۇقماستىن تونۇشتۇردى. بىرىنىڭ ئېتى ئانبارو بولۇپ، ئۆڭى ئانىسىغا ئوخشاش قاراماتاق كەلگەن بۇ قىز ئون ئالتە ياشتا ئىدى؛ يەنە بىرىنىڭ ئېتى رېمەدىس، ئەمدىلا توققۇز ياشقا كىرگەن، ئۆڭى گۈلسامساق بەرگىدەك ئاق، كۆك كۆز چىرايلىق بىر قىز ئىدى. ھەر ئىككىلىسى ئىنتايىن لاتاپەتلىك، قائىدە ـ يوسۇنلۇق ئىدى، ئاتا ـ بالا بۇئېيندىيەلەر قىزلار ئىشىكتىن كىرىشىگىلا دادىسى تونۇشتۇرۇپ بولغىچە ئۇلارغا ئورۇندۇق قويۇپ بېرىپ، ئۆزلىرى ئۆرە تۇردى.

ـــ بولدى، دوستۇم، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېيندىيە، ـــ تۇرۇپ قالىسىڭىز بولمىدۇ. بىراق، ئىشىكىڭىزدىكى قوراللىق قاراقچىنى دەپ ئەمەس، خانىمىڭىز بىلەن قىزلىرىڭىزنىڭ يۈزىنى قىلغانلىقىمىز ئۈچۈن شۇنداق دەۋاتىمەن.

دونابولنار ئاموسكات مەڭدەپ تۇرۇپلا قالدى. خوس ئاركادىئو بۇئېيندىيە ئۇنىڭغا رەددىيە بەرگۈدەك پۇرسەتمۇ بەرمىدى.

ـــ بىراق، ئىككىلا شەرتىمىز بار، ـــ قوشۇپ قويدى خوس ئاركادىئو بۇئېيندىيە، ـــ بىرىنچى، ھەر كىم ئۆزىنىڭ ئۆيىنى قانداق رەڭدە ھاكلىغۇسى كەلسە، شۇنداق رەڭدە ھاكلايدۇ. ئىككىنچى، ئەسكەرلىرىڭىز دەرھال كەتسۇن، ماكوندونىڭ تەرتىپىنى ساقلاشقا ئۆزىمىز مەسئۇل بولىمىز، ـــ دېدى ۋە قەسەم ئىچكەندەك قولىنى كۆتۈردى.

ـــ نامىڭىز بىلەن كاپالەت بېرەمسىز؟

ـــ دۇشمىنىڭىز سۈپىتىم بىلەن كاپالەت بېرىمەن، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېيندىيە، ئاندىن ئەلەم بىلەن قوشۇپ قويدى، ـــ شۇنىمۇ ئوچۇق ئېيتىپ قويايلى، ئىككىمىز ھېلىمۇ بىر ـ بىرىمىزگە دۇشمەن.

ئەسكەرلەر شۇ كۈنى كەچقۇرۇنلا ماكوندودىن كەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېيندىيە بىرنەچچە كۈندىن كېيىن بازار بېگىگە بىر ئۆي تېپىپ بەردى. شۇنىڭدىن كېيىن ھەممە ئىش تىنچىپ كىشىلەر خاتىرجەم ئىشىنى قىلىشتى، پەقەت ئورېلىئانونىڭ كۆڭلىلا بۇخىل خاتىرجەملىكتىن مۇستەسنا ئىدى. ئورېلىئانو بازار بېگىنىڭ كىچىك قىزىغا دادا دېمەتلىك بولسىمۇ، ئۇ قىزنىڭ سىماسى خىيالىدىن نېرى بولماي بىر يەرلىرىنى غىدىقلاپ قىينايتتى، بۇ خۇددى ئايىغىغا تاش كىرىۋېلىپ يول مېڭىشىغا كاشىلا قىلغاندەك بىر خىل جىسمانىي سېزىم ئىدى.

تۆتىنچى باب

ئۇرسۇلانىڭ كەپتەردەك ئاپئاق يېڭى ئۆيى پۈتكەندىن كېيىن ئۆي چېيى بېرىلدى. ئۇرسۇلا ھېلىقى كەچقۇرۇن رىبېكا بىلەن ئامارانتانىڭ بويىغا يېتىپ چوپچوك لېۋەن قىزلاردىن بولۇپ قالغانلىقىنى بايقىغان مىنۇتلارنىڭ ئۆزىدىلا ئۆينى كېڭەيتىپ سېلىش ئويى كۆڭلىدە بىخ سۇرگەنىدى. شۇنداق دېيىشكىمۇ بولىدۇكى، بۇ ئۆينى كېڭەيتىپ سېلىشتىكى ئاساسىي مەقسىتى، بۇ قىزلارغا مېھمانلىرىنى چىرايلىق كۈتۈۋالغۇدەك جاي ھازىرلاپ بېرىشتىن ئىبارەت ئىدى. ئۇرسۇلا بۇ ئارمىنىغا يېتىش ئۈچۈن ئۆينى سېلىش جەريانىدا خۇددى ئەمگەككە سېلىنىۋاتقان جىنايەتچىدەك كۈچەپ ئىشلىدى. قۇرۇلۇش پۈتۈپ بولغىچە بىرمۇنچە قىممەت باھالىق بېزەكلەرنى ۋە تۇرمۇش بۇيۇملىرىنى سېتىۋالدى، تېخى پۈتۈن بازارنى زىلزىلىگە سالىدىغان، ياشلارنىڭ كۆڭلىنى يايرىتىۋېتىدىغان سېھىرلىك كەشپىيات ــ ئاپتوماتىك پىيانىنومۇ سېتىۋالدى. بۇ پىيانىنو بىرقانچە سانىدۇققا پارچىلاپ قاچىلىنىپ ئېلىپ كېلىندى، ۋېنانىڭ ئۆي جاھازلىرى، بوھىمىيەنىڭ كىرىستال بۇيۇملىرى، غەربىي ھىندىستان شىركىتىنىڭ قاچا ـ قۇچىلىرى، گوللاندىيەنىڭ داستىخانلىرى، شۇنداقلا ھەرخىل چىراغلار، شامدانلار، لوڭقىلار، پەردىلەر ۋە گىلەملەرمۇ بىللە كەلتۈرۈلدى. پىيانىنونى سانقان ئىمپورت شىركىتى ئىتالىيەلىك مېخانىك پېترو كىرىسىنى خېرىدارىغا پىيانىنونى قۇراشتۇرۇپ تەڭشەپ بېرىش ھەمدە ئالتە تۇرۇم قەغەز لېنتا لىق توشقۇزۇلغان مودا مۇزىكىلارنى پىيانىنو بىلەن قانداق چېلىشنى شۇنداقلا مۇزىكىغا كەلتۈرۈپ تانسا ئويناشنى ئۆگىتىپ قويۇشقا مەسئۇل قىلىپ ئەۋەتكەنىدى.

پېترو كىرىسىبى ئالتۇن چاچلىق يىگىت بولۇپ، ماكوندولۇقلار مۇشۇ كەمگىچە بۇنچە كېلىشكەن ۋە تەربىيە كۆرگەن يىگىتنى كۆرمىگەنىدى. ئۇ يىگىت كىينىشكە

شۇنچىلىك قىلىپ كېتەتتىكى، تومۇز ئىسسىقىدىمۇ گۈللۈك دۇردۇن جىلىتكىسىنى ۋە قېلىن قوڭۇر سوكنا چاپىنىنى سالمايتتى. ئەدەپ يۇزىسىدىن ئۆي ئىگىسىگە پەردىشەپ بىلەن مۇئامىلە قىلاتتى. بىرنەچچە ھەپتىگىچە مېھمانخانىدىن چىقماي تەرلەپ ـ پىشىپ ئىشلىدى، يېنىدا ھېچكىم يوقتەك بېرىلىپ ئىشلەشلىرى بىلەن زەرگەر ئورىلىنانودىن قېلىشمايتتى. پېترو كىرىسىبى بىركۈنى ئەتىگەنده ئۆينىڭ ئىشكىنىمۇ ئاچماي، بىرەركىمنى مۆجىزە كۆرۈشكىمۇ چاقىرمايلا ئاپتوماتىك پىيانىنوغا بىرىنچى تۇرۇم لېنتىنى سالدى، شۇنىڭ بىلەن كىشىنىڭ جېنىغا تېگىدىغان بولقا ئاۋازى ۋە ئۇزۇلمەس تاراڭ ـ تۇرۇڭلار چىپچىده توختاپ، رىتىملىق ۋە يېقىملىق مۇزىكا ياڭراشقا باشلىدى. ھەممەيلەن مېھمانخانىغا يىغىلدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ھەيران ـ ھەس بولۇپ قاراپلا قالدى، گۈزەل مىلودىيەدىنلا ئەمەس، بۇ ئاپتوماتىك پىيانىنو تىللىرىنىڭ ئۆزى چېلىنىۋاتقانلىقىدىن ھەيران ئىدى. شۇنىڭ بىلەن دەرھال مېرگادىسىنىڭ رەسىم ئاپپاراتىنى مېھمانخانىغا تىكلەپ، كۆرۈنمەس سازەندىنى رەسىمگە ئېلىۋاتقاچمۇ بولدى. بۇ ئىتالىيان يىگىت شۇ كۈنى بۇئېندىيەلەر بىلەن ناشتىدا بىللە بولدى. خىزىر سۈپەت بۇ يىگىت ئۇزۇك سالمىغان ئاپئاق بارماقلىرىدا ۋىلكا ـ پىچاقلارنى شۇنداق ئەپلىك ئىشلىتەتتىكى، ھاراق قۇيۇش ۋە شىرەگە تاماق تىزىشقا مەسئۇل رىبېكا بىلەن ئامارانتانىڭ ئەقلى لال بولدى. پېترو كىرىسىبى مېھمانخانىنىڭ بىقىنىدىكى ئۆيده ئۇ قىزلارغا تانسا ئۆگىتىشكه باشلىدى. ئۆگەتكەندىمۇ تەسىرىگە دەققەت قىلىپ قىزلارنى تۇتماستىن ئۇدارغا كەلتۈرۈپ ئۆزى ئويناپ كۆرسىتەتتى، ئۇرسۇلا قىزلىرى تانسا ئۆگىنىۋاتقان چاغلاردا ئۇ ئۆيدىن مىنۇتمۇ ئايرىلماي ئەدەپ بىلەن نازارەت قىلىپ تۇراتتى. پېترو كىرىسىبى بۇ كۈنلەردە تانسا ئايىغى ۋە چىپچىده كىلىدىغان ئىلاستىكلىقى كۈچلۈك ئۇسسۇل ئىشتىنى كىيىۋالغاندى.

ـــ نېمانچە ئەنسىرەيسەن، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىغا، ـــ چوكان مىجەز بىر نېمىكەنغۇ ئۇ.

بىراق، ئۇرسۇلا تانسا دەرسى ئاياغلىشىپ، ئىتالىيان يىگىت ماكوندودىن

كەتكەندىلا نازارەتنى توختىتىپ ئۆي چېيىنىڭ تەييارلىقىغا ئۆتتى. ئۇرسۇلا ئىلغاپ ـ تاسقاپ دېگۈدەك مېھمانلار تىزىملىكىنى تەييارلىدى، تاللانغانلارنىڭ ھەممىسى ماكوندونى قۇرغۇچىلارنىڭ ئەۋلاتلىرى بولسىمۇ، لېكىن تىزىملىكتە پېلار تېرنېرا ئائىلىسىدىكىلەر يوق ئىدى. چۈنكى، ئۇ ئايال يەنە ھارامدىن ئىككىنى تۇغقانىدى. دوستلۇق ئۆلچىمى قىلىنىپ تاللانغان بولسىمۇ، ئەمەلىيەتتە مەرتىۋىسىگە قاراپ بېكىتىلگەن بۇ مېھمانلارنىڭ ھەممىسى ئاساسەن ئەينى ۋاقىتتا يۇرت ـ ماكانىدىن ئايرىلىپ ماكوندوغا كېلىپ مەھەللە قۇرۇشتىن ئىلگىرىلا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەلەرنىڭ دائىملىق مېھمانلىرى ياكى ئۇلارنىڭ ئورىلىئانو ۋە ئاركادىئولار بىلەن كىچىكىدىن بىللە ئۆسكەن بالا ـ چاقلىرى ۋە شۇنىڭدەك، ئادەتتىمۇ بۇ ئۆيگە كېلىپ رىبېكا، ئامارانتالار بىلەن بىللە كەشتە تىكىدىغان قىزلار ئىدى. بازار بېگى دونابولىنار ئاموسكات ئەمەلدە بار ھوقۇقتا يوق قوينىڭ قوزىسىدەك ياۋاش ئەمەلدار ئىدى، قىلىدىغان خىزمىتى ئازغىنە كالتەك بىلەن قوراللانغان ئىككى ساقچىنى راسخوتى بىلەن بېقىشتىنلا ئىبارەت ئىدى. ئائىلە خىراجىتىنى تولۇقلاش ئۈچۈن قىزلىرىغا تىكىمخانا ئېچىپ بەرگەنىدى، قىزلار بىرلا خىل كەسپكە باغلىنىپ قالماي، مەخمەل گۈل تىكىپ، تاتلىق ئانار شەربىتى قوشۇلغان تاتلىق ـ تۇرۇم ياساپ ساتاتتى، ھاجەتمەنلەرگە مۇھەببەت خەتلىرىنى يېزىپ بېرەتتى. لاتاپەتلىك ۋە ئىشچان بۇ قىزلار بازار بويىچە ئەڭ گۈزەل، يېڭىچە تانسىلارنى ھەممىدىن چىرايلىق ئويناليدىغان بولسىمۇ، ئۇرسۇلانىڭ مېھمانلىرى قاتاردا چاقىرىلمىدى.

ئۇرسۇلا قىزلىرى بىلەن جابدۇقلارنى ئورامىدىن يېشىپ قۇراشتۇردى، قاچا ـ قۇچىلارنى پاكىز يۇيدى، ئۆينىڭ تېمىغا ئەتىرگۈل كېمىدە ئولتۇرغان قىزلارنىڭ رەسىملىرىنى ئاستى، بۇنىڭ بىلەن تامچىلار يېڭىلا پۈتتۈرگەن قۇپقۇرۇق ئۆيلەر سەل جان كىرگەندەك يېڭى تۇسكە كىردى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تەڭرىنىڭ مەۋجۇت ئەمەسلىكىگە ئىشىنىپ، ئوبرازىنى ئىزدەشتىن يالتايدى ـ دە، ئەمدى ئاپتوماتىك پىيانىنونىڭ قارىنىنى ئېچىپ، ئىچىگە يوشۇرۇنغان سىرىنى ئېچىشقا ئۆتتى. ئۆي چېيىنىڭ ئالدىنقى كۈنى ئارتۇق چىققان بىر تالاي تارا ـ غالتەكلەر ۋە چوكىلارنى نەگە

ئورنىتىشىنى بىلەلمەي بېشى قېيىپ كەتتى، چىگىشلىپ كەتكەن توقۇناق تارىلارنىڭ ئەمدىلا بىر ئۇچىنى ئايرىۋاشلاپ بولىشىغا يەنە بىر ئۇچى يىغىلىۋالاتتى. شۇنداق قىلىپ ھەرھالدا ئاخىر ئەپلەپ ـ سەپلەپ قۇراشتۇرۇۋالدى. بۇ ئۆيۈ شۇ كۈنلەردە ئاجايىپ قاتىلاڭ بولۇپ كەتكەندى، شۇنداقتىمۇ يېڭى كىرسىن لامپا بەلگىلەنگەن كۈن، بەلگىلەنگەن سائەتتە يانىدى. ئۆيلەردىن تېخىچە كوكۈس مېيى ۋە ھاك لاينىڭ پۈرىقى كېلەتتى. ماكوندونىڭ پېشىۋالىرى ۋە ئۇلارنىڭ ئەۋلادلىرى قىرىققۇلاق ۋە كۈزلۈك ئاشئالما گۈللىرى تىزىۋېتىلگەن پېشايۋاننى، تىمتاس ئۆيلەرنى، گۈللەرنىڭ خۇشبۇي ھىدلىرى تارىلىپ تۇرغان گۈللۈكنى بىر ـ بىرلەپ كۆرۈپ تاماشا قىلىشتى. ئاندىن مېھمانخانىغا كىرىپ، قارەڭ ئاپئاق ئەدىيال يېپىپ قويۇلغان يېڭى مۆجىزاتىنىڭ ئەتراپىغا ئولاشتى. ئاپتوماتىك پىيانىنو سازلىق رايونىدىكى بەزى بازارلاردا ئومۇملىشىپ بولغانىدى، بۇرۇن باشقا جايدا كۆرۈپ بولغانلارنىڭ سەل پەيزى قاچتى. بىراق، ھەممىدىن بەك ئۇمىدسىزلەنگىنى ئۇرسۇلا بولدى. چۈنكى، بىر تۇرۇم قەغەز لېنتىنى پىيانىنوغا سېلىپ، ئامارانتا بىلەن رىبېكانى مېھمانلارغا تانسا ئويناپ بېرىشكە بۇيرۇۋىدى، پىيانىنودىن پەقەتمۇ زۇۋان چىقمىدى. مېرگادىسنىڭ كۆزلىرى قېرىلىق يىتىپ تۇتۇلۇپ قالدى دېگۈدەك خىرەلىشىپ كەتكەن بولسىمۇ، ئۆزىنىڭ سىرلىق كارامىتىنى ئىشقا سېلىپ پىيانىنونى ئوڭشاپ باقماقچى بولدى. كېيىن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تاسادىپىي سوقۇلۇپ كېتىپ، پىيانىنونىڭ بىر يېرىگە قىسىلىپ قالغان بىر زاپچاس مىدىراپ كېتىۋىدى، ئۇزۇلۇپ ـ ئۇزۇلۇپ ئاۋاز، ئاخىرىدا ئاغىل ـ تاغىل ئاۋازلار ياڭراشقا باشلىدى. پىيانىنونىڭ چەكمىلىرى باش ـ ئايىغى يوق چىگىشلىنىپ كەتكەن ھەم چىڭ تارتىلىپ كەتكەن تارىلارغا ئۇرۇلۇپ ئىگىز ـ پەس داراڭلاپ تۇرسىمۇ، ئۆز ۋاقتىدا تاغ ـ داۋانلار ئېشىپ، قېلىن ئورمانىدىن ئۆتۈپ دېڭىز ئىزدىگەن باتۇر يىگىرمە بىر ئەزمەتنىڭ ئەۋلادلىرى ئىگىز ـ پەس، ئوڭ ـ تەتۇر چېلىنىۋاتقان مۇزىكىنىڭ كاشىلىسىغا بوي بەرمەي تاڭ ئاتقىچە تانسا ئويناشتى.

پېترو كىرىسىبى يەنە ماكوندوغا كېلىپ ئاپتوماتىك پىيانىنونى قايتا قۇراشتۇرۇشقا تۇتۇندى. رىبېكا بىلەن ئامارانتا ئۇنىڭ تارىلارنى تەڭشىشىگە قارىشىپ

بەردى، باش ـ ئايغى ئالمىشىپ چىقىۋاتقان بۇزۇق ۋالىس مۇزىكىسىنى ئاڭلىغاندا، قىزلارمۇ پېترو كىرىسىغا قوشۇلۇپ تېلىڤىزىپ قالدى. ئۇنىڭ شۇ مۇلايىم ۋە ئىشەنچلىك تۇرقىغا قاراپ ئۇرسۇلا بۇ قېتىم نازارەت قىلمايلا قويدى. پېترو كىرىسىبى خوشلىشىدىغان كۇننىڭ ئالدىنقى ئاخشىمى تانسا ئۇيۇشتۇرۇلدى. ئىتالىيان يىگىت بىلەن رىبېكانىڭ ئۇزۇلدۇرمەي ئويىنىغان زامانىۋى تانسىسى ئەترапتىكىلەرنى تولىمۇ زوقلاندۇرىۋەتتى. ئارکادىئو بىلەن ئامارانتانىڭ يۇقىرى ماھارەت بىلەن ئويىنىغان نەپىس تانسىلىرىمۇ ئۇلارنىڭكىدىن قېلىشمايتتى. ئەپسۇسكى، تانسا تازا قىزىپ بېرىۋاتقاندا ئۇزۇلۇپ قالدى. ئىشىك تۇۋىدە باشقىلار بىلەن قىستىلىپ قاراپ تۇرغان پېلار تېرنېرا بىر خوتۇن بىلەن چاچلىشىپ كەتكەندى. چۈنكى، پېلار تېرنېرا ئۇ خوتۇننىڭ تەپ تارتماستىن ئارکادىئونىڭ كاسسىسى ئاياللارنىڭكىگە ئوخشايدىكەن دېگىنىگە چىداپ تۇرالمىغانىدى. تۇن نىسبى بولۇپ قالغاندا پېترو كىرىسىبى قىسقىچىلا تەسىرلىك خوشلىشىش سۆزى قىلىپ ئۇلار بىلەن خوشلاشتى ھەمدە ئۇزاق قالمايلا قايتىپ كېلىمەن دەپ ۋەدە بەردى. رىبېكا ئۇنى ئىشىككىچە ئۇزىتىپ قويدى، ئاندىن ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىغا قايتىپ كىرىپ ئىشكىنى يېپىشى بىلەن تەڭلا ياشلىرىنى توختىتالماي ئىسسەدەپ يىغلاپ كەتتى. ئۇنىڭ بۇ ئەلەملىك يىغىسى بىرنەچچە كۈن داۋاملاشتى، سەۋەبىنى ھېچكىم بىلمەيتتى، ھەتتا ئامارانتامۇ نېمە بولغانلىقىنى بىلەلمىدى. رىبېكا ئادەتتە قىزغىن ۋە ئوچۇق ـ يورۇق كۆرۈنگىنى بىلەن جىمغۇر، ھېچكىمگە سىر بەرمەيدىغان ئىچى كۆچلۈك قىز بولغاچقا، بۇ قېتىمىمۇ ئۇنىڭ كۆزىگە ئانچە كىرىۋالمىدى. بۇ چىرايلىق، زىلۋا قىز چوپچوڭ بولۇپ قالغان تۇرۇقلۇقمۇ، ھېلىغىچە ئۆزى بىلەن بىللە ئېلىپ كەلگەن ھېلىقى تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدا ئولتۇرۇشقا خۇشتار ئىدى. بۇ ئورۇندۇقى بىرقانچە قېتىم رېمونتقا چۈشۈپ بولغان، تۇنۇقۇچمۇ قالمىغانىدى. رىبېكانىڭ مۇشۇ يېشىدىمۇ بارمىقىنى شۇمىدىغان ئادىتىنى تاشلىمىغانلىقى ھېچكىمنىڭ خىيالىغا كەلمەيتتى. پۇرسەت تېپىلسىلا مۇنچىغا بېكىنىۋالاتتى ھەمدە تامغا قاراپ يېتىپ ئۇخلاشقا ئادەتلەنگەنىدى. يامغۇر ياغقان كۈنلىرى چۈشتىن كېيىن قىزلار بىلەن كۆزلۈك تاشئالما تەشتەكلىرى تىزىلغان

پىشايۋاندا كەشتە تىكىپ ئولتۇرغانلىرىدا، گۈللۈكنىڭ نەمخۇش توپىسى ۋە سازاڭ قۇرتلار دۆۋىلىگەن دۆڭچىلەرگە كۆزى چۈشۈپ قالسا دەرھال پاراڭدىن توختىۋالاتتى، سىغىنىشتىن تامچىپ مەڭزىنى بويلاپ ئېقىپ چۈشكەن قىرتاق ياشلىرىنى يالاپ تامشىپ كېتەتتى. يىغلىسىلا ئەينى يىلى ئۇرسۇلا بىسىپ تۇرۇپ ئاپىلىسىن شەرىتى ۋە مامىرانچىنىى ئاغزىغا قۇيۇپ يۇرۇپ تەستە تاشلىغان خۇمارى يەنە تۇتۇپ كېتىپ جېنىنى قىينايتتى. ئاخىر چىداپ بولالماي يەنە توپا يېيىشكە باشلىدى. دەسلەپتە قىزىقىپلا دېگۈدەك يېگەنىدى، كاساپەت توپا تەمىنى بۇ ۋەسۋەسىدىن قۇتۇلدۇرىدىغان ئەڭ شىپالىق دورا دەپ بىلگەنىدى. دەرۋەقە، ئاغزىدىكى توپىنىڭ تەمىگە راستىنلا چىدىماي قالدى. ئۇزۇكسىز كۆچىيىپ بېرىۋاتقان تەشنالىقىغا بەس كېلەلمىدى ـ دە، بۇرۇنقى ئىشتاھاسىنى، بىرلەمچى مېنىرالغا ئامراق خۇسۇسىيىتىنى ۋە بۇ ئىپتىدائىي يېمەكتىن قانائەت تاپىدىغان خۇيىنى يەنە تېپىۋالدى. بىر سىقىم نەمخۇش توپىنى يانچۇقىغا سېلىۋېلىپ، بىر تەرەپتىن قىزلارغا ئەڭ تەس كەشتىلەرنى ئۆگەتكەچ دەردىگە چىدىماي ھاك سۇۋاق يېيىشىمگە ئەرزىمەيدۇ دەپ ئويلاۋاتقان ھېلىقى يىگىتنىڭ پارىخىنى قىلىپ بەرسە، يەنە بىر تەرەپتىن قىزلار دىققەت قىلماستا يانچۇقىدىكى توپىنى ھېچكىمگە تۇيدۇرماي ئاز ـ ئازدىن يەۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن كۆڭلىدە بەخت بىلەن نەپرەت ئارىلىشىپ كەتكەن ئېلىشمان تۇيغۇلار داۋالغۇشقا باشلىدى. ئۆزىنى ئۆزى كەمسۇندۇرۇشىغا سەۋەب بولغان ھېلىقى يىگىت مۇشۇ بىر سىقىم توپىنىڭ خاسىيىتىدە ئۆزىگە تېخىمۇ يېقىن تۇيۇلدى، گويا ھېلىقى نەپس ئۆتۈكى بىلەن دۇنيانىڭ ئۇ تەرىپىدە دەسسىگەن توپىنىڭ مېنىرال ھىدى دىمىقىغا ئۇرۇلۇۋاتقاندەك بىلىندى، ۋۇجۇدىدا لاۋۇلداپ يېنىۋاتقان بۇ تۇيغۇلار كۆڭلىگە خىلى ئارامىلىق بەردى.

بىركۈنى كەچقۇرۇن بازار بېگىنىڭ كىچىك قىزى ئانبارو موسكات ھېچ ئىشتىن ھېچ ئىش يوقلا كېلىپ يېڭى ئۆينى كۆرۈپ بېقىشنى تەلەپ قىلدى. ئامارانتا بىلەن ربېكا ئۇشتۇمتوت كېلىپ قالغان بۇ كۈتۈلمىگەن مېھماننىڭ مەقسىتىنى چۈشەنمەي ئەدەپ بىلەن، ئەمما سوغۇقلا كۈتۈۋېلىپ، ئۇنىڭغا ئۆزلىرىنىڭ ئۆزگەرتىپ سېلىنغان

يېڭى ئۆيلىرىنى كۆرسەتتى، ئاپتوماتىك پىيانىنوسىنى چېلىپ بەردى، لېمون شەربىتى ۋە پېچىنىلەر بىلەن مېھمان قىلدى. ئانبارو ئۇلارغا قىزلارنىڭ نازاكىتى ۋە لاتاپىتى، چىرايلىق يۈرۈش ـ تۇرۇش دېگەننىڭ قانداق بولىدىغانلىقى ۋاھاكازالار توغرىسىدا دەرس ئۆتۈپ، ئۇلار بىلەن بىرنەچچە مىنۇتلا بىللە بولغان ئۇرسۇلادا چوڭقۇر تەسىر قالدۇردى. ئانبارو ئىككى سائەتلەردىن كېيىن پاراڭلارنىڭ بارا ـ بارا مەززىسى قالمىغاندا ئامارانتانىڭ دىققىتى شۇنچىكىلا بۆلۈنۈپ كەتكەن پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ ربېكانىڭ قولىغا بىر پارچە خەتنى تۇتقۇزۇپ قويدى. ربېكا كونۇپرتقا پىيانىنونىڭ چۈشەندۈرۈلمىسىدىكى خەتلەرگە ئوخشاشلا ئاچ كۆك سىياھتا گۈزەل ئىبارىلەر بىلەن ئۇنچىدەك چىرايلىق تىزىپ يېزىلغان «سۆيۈملۈك ربېكا بۇئېندىيە خېنىمغا» دېگەن خەتلەرنىلا كۆرۈشكە ئاران ئۇلگۈردى ـ دە، بارماقلىرىنىڭ ئۇچىدا چىرايلىق قاتلاپ قويىنىغا سېلىۋالدى، ئاندىن چەكسىز تەشەككۈر مەنالىرى، شۇنداقلا قىيامەتلىك دوست بولۇش ۋەدىسى تۆكۈلۈپ تۇرغان كۆزلىرى بىلەن ئانبارو موسكاتقا قارىدى.

ئانبارو موسكات بىلەن ربېكا ئوتتۇرىسىدا توساتتىنلا پەيدا بولغان دوستلۇق ئورۇلمانونىڭ قەلبىدە ئۈمىد يالقۇنىنى يېلىنجاتتى. ئورۇلمانو ھېلىمغىچە رېمەدىسىنىڭ ئوتىدا كۆيۈپ ـ پىشىپ كەلگەن بولسىمۇ، كۆرۈشۈشكە ھېچ پۇرسەت تاپالمايۋاتاتتى. يېقىن دوستلىرىدىن ماگنېفىك ۋىسپار ۋە گىرىنلېردو ماركوسلار (ئىككىلىسى ماكوندو مەھەللىسىنى قۇرغۇچىلارنىڭ ئوغۇللىرى، ئىسىملىرىمۇ دادىلىرىنىڭكىگە ئوخشاش) بىلەن بازاردا ئايلىنىپ يۈرگەنلىرىدە تىكىمخانىغا ئىنتىزارلىق بىلەن تەلمۈرۈپ قارايتتى. بىراق، ھەر قېتىم ئۇ قىزنىڭ ھەدىلىرىلا كۆرۈنەتتى. ئانبارو موسكاتنىڭ ئۆيدە پەيدا بولغانلىقى شۇبھىسىز بىر ياخشىلىقتىن بېشارەت ئىدى. «چوقۇم بىللە كېلىدۇ» دەيتتى ئورۇلمانو ئىچىدە. بىركۈنى چۈشتىن كېيىن زەرگەرخانىسىدا ئالتۇن بېلىجان شەكلىدىكى زىبۇ ـ زىننەت ياساۋاتىپ رېمەدىسىنىڭ ئۆز ئىلتىماسىغا ئەمدى جاۋاب قايتۇرىدىغانلىقىنى تۇرۇپلا ھېس قىلىپ قالدى. دەرۋەقە، بىردەمدىن كېيىن بالىلارغا خاس زىل بىر ئاۋاز قۇلىقىغا كىردى ـ دە، بېشىنى كۆتۈرۈپ شۇنداق بىر قاراپلا چۆچۈگىنىدىن يۈرىكى توختاپ قالغاندەك

داڭقىتىپ تۇرۇپلا قالدى. ھالرەڭ نېپىز شايى كۆينەك ۋە ئاق ئۆتۈك كىيگەن رېمەدىس دەرۋەقە ئۇنىڭ ئىشىكى ئالدىدا تۇراتتى.

ــ ئۇ يەرگە كىرسەڭ بولمايدۇ، رېمەدىس، ــ پىشايۋان تەرەپتىن ئانبارو موسكاتنىڭ ئاۋازى ئاڭلاندى، ــ خەق ئىش قىلىۋاتىدۇ.

بىراق، ئورىلىئانو قىزچاق جاۋاب بېرىپ بولغىچە ئىنچىكە زەنجىر ئۆتكۈزۈلگەن ئالتۇن بىلىجانىنى ئاغزىدىن ئېلىپ:

ــ كىرىڭ، ــ دېدى.

رېمەدىس كىرىپ، ئالتۇن بىلىجان توغرىسىدا بىرنېمە دەپ سوئال سورىۋىدى، ھاياجانلىنىپ كەتكەن ئورىلىئانونىڭ نەپىسى سىقىلىپ جاۋابىمۇ بېرەلمىدى. ئورىلىئانونىڭ كۆڭلى مۇشۇ ھالەتتىڭ مەڭگۈ داۋاملىشىشىنى، بۇ ئوماق سەبىي قىزچاقنىڭ گۈلسامساق بەرگىدەك ئاپئاق ئۆڭگە، يېشىل گۈھەردەك كۆزلىرىگە قاراپ، دادىسىنى ئىززەتلىگىنىدەك ھەربىر ئېغىز سۆزىدە ھۆرمەت كۆرسىتىپ «ئەپەندى» دەپ سورايدىغان سوئاللىرىنى ئاڭلاپ ئولتۇرۇۋېرىشنى خالايتتى. شۇ تاپتا بىر بۇلۇڭدىكى ئۇستەلنىڭ ئالدىدا چۈشىنىكسىز بەلگىلەرنى سىزىپ ئولتۇرغان مېرگادىسقا ئۆچلۈكى كېپكەتتى. ئورىلىئانو نېمە قىلارىنى بىلەلمەي رېمەدىسكە قولىدىكى ئالتۇن بىلىقنى پۈتكۈزۈپ سوۋغا قىلىپ بېرەي دېۋىدى، قىز قورقۇپ كېتىپ ئۇچقاندەك قېچىپ چىقىپ كەتتى. شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن ئورىلىئانونىڭ ئۇزۇندىن بېرى ئىچىگە يوشۇرۇپ كەلگەن سەۋر ـ تاقىتى ئاخىر تېشىپ كەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئەمدى قولى ئىشقا بارمىدى. پۈتۈن زېھنىنى يىغىپ رېمەدىسنى ئىچىدە كۆرمەڭ قېتىم ئىلتىجا بىلەن چاقىردى. بىراق، رېمەدىستىن جاۋاب بولمىدى. ھەدىسىنىڭ تىكىمخانىسىغا بېرىپ ئىزدەپ باقتى، ئۆيىنىڭ دېرىزىسى تۈۋىگە بېرىپ ماراپ باقتى، دادىسىنىڭ ئىشخانىسىغا بېرىپ ئىزدەپ باقتى، بەربىر كۆرۈشەلمىدى. رېمەدىسنىڭ ئوماق سىماسىنى يېنىش ـ يېنىشلاپ ئەسلەش ئارقىلىقلا مىسكىن كۆڭلىنى ئاۋۇندۇراتتى. مېھمانخانىدا ربېكا بىلەن ئاپتوماتىك پىيانىنودىن ياڭراۋاتقان ۋالىس مۇزىكىسىنى ئاڭلاپ سائەتلەپ ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ربېكا ئۆزىگە پېترو

كىرىسىبى مۇشۇ مۇزىكىغا تانسا ئۆگەتكەنلىكى ئۈچۈن ئاڭلايتتى، ئورىلىئانو بولسا رېمەدىسنى ئەسلىتمەدىغانلىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىگە مۇشۇنداق بېرىلەتتى، مۇزىكىمۇ شۇ نەرسىلەرنىڭ جۈملىسىدىن ئىدى.

پۈتۈن ئۆي ئىشقىي سەۋدايىلىققا تولۇپ كەتكەنىدى. ئورىلىئانونىڭ ئىشىق ئوتى بىلەن پۈتكەن باش ـ ئايىغى يوق مىسرالىرى مېرگادىس بەرگەن قوپال تېرە قەغەزلەرگە، مۇنچا تاملىرىغا، ھەتتا ئورىلئانونىڭ بىلەكلىرىگە تولۇپ كەتتى، بۇ مىسرالارنىڭ ھەممىسىدە رېمەدىسنىڭ خىيالىي كۆلەڭگۈسى نامايان بولاتتى، قاق چۈش ۋاقتىدىكى پىژغىرىم ئىسسىق ھاۋادا، ئەتىرگۈلنىڭ ئۇنسىز تىنىقلىرىدا، قاپلىق قۇرتلارنىڭ شىترلاشلىرىدا، سەھەردە پىشۇرۇلغان بولكىنىڭ ھورىدىمۇ رېمەدىسنىڭ سىماسى جىلۋىلىنەتتى، رېمەدىس ھەرقانداق جايدا، ھەرقانداق ۋاقىتتا بولماي قالمايتتى. رىبېكا ھەر كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتلەردە سۆيگىنىدىن كېلىدىغان خەتنى كۈتكەچ دېرىزىنىڭ تۈۋىدە كەشتە تىكىپ ئولتۇراتتى. قېچىرلىق پوچتىكەشنىڭ ماكوندوغا ئون بەش كۈندە ئاران بىر قېتىم كېلىدىغانلىقىنى ئېنىق بىلىپ تۇرسىمۇ، ۋاقىتنى خاتا ھېسابلاپ ھەرقانداق بىركۈنى كېلىپ قېلىشى مۇمكىن، دېگەن ئۈمىدته ھەر كۈنى يولغا تەلمۈرەتتى. بىراق، بۇ قېتىم ئىش كۈتكىنىنىڭ ئەكسىچە بولۇپ چىقىپ، پوچتىكەش كېلىدىغان كۈنى كەلمەي قويدى. ئۈمىدسىزلىكتىن سەۋدايى بولۇپ كەتكەن رىبېكا تۈن نىسبىدە ئورنىدىن تۇرۇۋېلىپ گۈللۈككە چىقتى ـ دە، خۇددى ئۆلۈپ بەرمەكچى بولغاندەك گۈللۈكنىڭ توپىسىنى سىقىمداپ ـ سىقىمداپ ئېلىپ يېگىلى تۇردى. ئەلىمى ۋە غەزىپىگە چىدىماي يىغلىغىنىچە يۈمشاق سازاڭلاردىن تارتىپ قاتتىق قۇلۇلە قاپلىرىغىچە قويماي چاينىدى، يېگۈدەك يېرى قالمىغاندا تاڭ ئاتقىچە قۇسۇپ چىقتى، ئاخىرىدا ئەسەبىيلىكتىن زەئىپلىشىپ بېرىپ ئەس ـ ھوشىنى يوقاتتى ـ دە، ھاياسىزلارچە جۆيلۈپ سىرىنى ئاشكارىلاپ قويدى. ئۇرسۇلا بۇ ھالدىن قاتتىق چۆچۈپ، رىبېكانىڭ كىيىم ساندۇقىنىڭ قۇلۇپىنى بۇزۇپ ئېچىپ ئاختۇرىۋىدى، ساندۇقنىڭ تېگىدىن قىزىل يىپەك لېنتىدا چىگىپ قويۇلغان، خۇشبۇي ئەتىر ھىدى تارىلىپ تۇرىدىغان ئون ئالته پارچه مۇھەببەت خېتى، كونا كىتابنىڭ

قېتىغا قىستۇرۇپ قويۇلغان قۇرۇق گۈل ياپرىقى ۋە گۈل بەرگى، شۇنداقلا قول تەگسىلا ئۇۋۇلىپ كېتىدىغان كېپىنەك ئەۋرىشكىسى چىقتى.

رىبىكانىڭ دەردىنى ئورىلىئانولا چۈشىنەتتى. شۇ كۈنى كەچقۇرۇن ئۇرسۇلا رىبىكانى سەۋدايىلىقتىن ھوشىغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ھەپىلىشۋاتقاندا ئورىلىئانو ماگنىفېكو ۋىسپار ۋە گىرىنلېردو ماركوسلار بىلەن بىللە كاتالىنونىڭ سارىيىغا كەلدى. ھازىر بۇ سارايغا بىر رەت ياغاچ ئۆيلەر سېلىنغانىدى، بۇ ئۆيلەردە تۇرۇۋاتقان تۇل خوتۇنلارنىڭ تېنىدىن سولغان گۈللەرنىڭ ھىدى كېلىپ تۇراتتى. گارمونچىلار بىلەن داپچىلاردىن تەركىب تاپقان ئورکىستىر ماكوندوغا كەلمىگىنىگە ئۇچ يىل بولغان باتۇر فىرانسىسكونىڭ ناخشىلىرىغا تەڭكەش قىلىپ بېرىۋاتاتتى. ئۇچ ئاغىنە شېكەر قومۇش ھارىقى ئىچتى، ماگنىفېكو بىلەن گىرىنلېردولار ئورىلىئانو بىلەن تەڭ دېمەتلىك بولسىمۇ، ئورىلىئانوغا قارىغاندا جاھانىنىڭ ئەلىم ـ تەلمىنى خېلى چۈشىنەتتى. ئۇ ئىككىسى قۇچاقلىرىغا ئولتۇرغۇزۇۋالغان خوتۇنلار بىلەن تەمتىرىمەي ئىچىشىپ ئولتۇردى. ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى چىرايى سولغۇن كۆرۈنىدىغان ئالتۇن چىشلىق خوتۇن ئورىلىئانونى سىلاشقا ئۇرۇنۇۋىدى، ئورىلىئانو رەت قىلىپ سىلاتمىدى. شۇ تاپتا ئىچكەنسېرى رېمەدىسى سېغىنىپ كېتىۋاتاتتى. بىراق، ھاراقنىڭ ئاچچىقى بىلەن ئىچ پۈشۈقى چىقىپ، سېغىنىشنىڭ دەردىگە تېخىمۇ چىداملىق بولۇپ قالغاندەك بىلىندى. قاچاندىن باشلاپكى، ھاراقنىڭ كەيپى تۇتۇپ بېشى ئايلانغىلى تۇردى. دوستلىرى ۋە ھېلىقى ئايالار كۆزىگە گىرىمسەن چىراغ يورۇقىدا لەيلەپ يۈرگەندەك كۆرۈندى، گەپلىرىمۇ ئاغزىدىن چىقمايۋاتقاندەك، سىرلىق قول ئىشارىلىرى چىرايىدىكى ئىپادىسىگە زادىلا ماس كەلمەيۋاتقاندەك بىلىندى. كاتالىنو بىر قولىنى ئورىلىئانونىڭ مۈرىسىگە قويۇپ:

ــ سائەت ئون بىر بوپقالدى، ــ دېدى.

ئورىلىئانو ئارقىغا قايرىلىپ قارىۋىدى، قۇلىقىغا سۈنئىي گۈل قىستۇرۇۋالغان بىرسىنىڭ غەلىتىلا يوغان يۈزى كۆرۈندى. شۇنىڭدىن كېيىن خۇددى ئۇنتۇغاقلىق كېسىلى تارقالغان چاغلاردىكىدەكلا ئېسىنى يوقاتتى ـ دە، ئەتىسى تاڭغا يېقىن ئاران

ئېسىگە كەلدى. قاراپ بېقىۋىدى، ناتونۇشلا بىر ئۆيدە ياتاتتى، پىلار تېرنېرا كۆينەكچان، يالىڭاياغ ۋە چاچلىرى چۈۋۈق پېتى ئۇنىڭ يۈزىگە چىراغ تۇتۇپ شۇنداقلا قارىدى ـ دە، كۆزلىرىگە ئىشەنمەيلا قالدى:

ـــ ئورېلىئانو ئىكەنسەنغۇ!

ئورېلىئانو ئۆزىنى سەل ئوڭشىۋالغاندىن كېيىن ئاستا بېشىنى كۆتۈردى. ئۆزىنىڭ بۇ يەرگە قانداق كېلىپ قالغانلىقى ئېسىدە يوق ئىدى. بىراق، نېمە مەقسەتتە كەلگىنىنى ئېنىق بىلەتتى. چۈنكى، بالىلىق دەۋرىدىن باشلاپ ئىچىدە ساقلاپ كەلگەن سىرىمۇ دەل شۇ ئىدى.

ـــ مەن سەن بىلەن يالغىز كەلدىم.

ئورېلىئانونىڭ كىيىم ـ كېچىكى يۈندا ۋە قۇسۇقلار بىلەن بۇلغىنىپ كەتكەنىدى. پىلار تېرنېرا ئىككى كىچىك ئوغلى بىلەن تۇراتتى، ئورېلىئانودىن ھېچنېمە سورىمايلا ئۇنى بىر كارىۋاتقا باشلاپ بېرىپ ئولتۇرغۇزدى ـ دە، ھۆل لۆڭگە بىلەن يۈز ـ كۆزلىرىنى سۈرتۈپ تازىلىدى. كىيىملىرىنى سالدۇرۇش ئۈچۈن ئۆزىمۇ كىيىملىرىنى سېلىپ قىپيالىڭاچ بولۇپ بەردى. ئاندىن بالىلىرىنى ئويغىنىپ قالسا كۆرۈپ قالمىسۇن دەپ چىمىلدىقنى چۈشۈرۈۋەتتى. پىلار تېرنېرا بۇرۇنقى مەھەللىدە قالغان ھېلىقى ئادەمنى، بۇ مەھەللىدىن كېتىپ قالغان ئادەمنى، پالىنىڭ گاڭگىرىتىشى بىلەن قۇرۇقتىن ـ قۇرۇق كۈتۈپ كەلگەن نامەلۇم ئادەملەرنى كۈتۈپ زېرىككەنىدى. چۈنكى، كۈتۈۋېرىپ چىرايىغا قورۇق چۈشكەن، ئەمچەكلىرى سوغۇپ كەتكەن، قەلبىدىكى ھەۋەس ئوتىمۇ ئۆچكەنىدى. شۇ تاپتا قاراڭغۇلۇقتا سىيپاشتۇرۇپ يۈرۈپ بىر قولىنى ئورېلىئانونىڭ قورسىقىغا قويدى ـ دە، بوينىغا ئانىلارچە مېھرى بىلەن سۆيۈشكە باشلىدى. «بىچارە قوزام» دەپ پىچىرلىدى پىلار تېرنېرا. ئورېلىئانو تىترەپ كەتتى. نادامەت قىيالىرىدىن قۇزۇلۇق بىلەن قىلچە توساقسىز ئۆتكىنىدە، رېمېدىسىنىڭ بىپايان سازلىقىغا ئايلىنىپ قالغانلىقىنى بايقىدى. بۇ سازلىقتىن يېڭى تۇغۇلغان ھايۋانلارنىڭ ھىدى ۋە يېڭى دەزمالالانغان كىيىمنىڭ پۇرىقى كېلەتتى. ئورېلىئانو قېيىن ئۆتكەلدىن ئۆتۈپ بولدى ـ دە، ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي يىغلىۋەتتى. باشتا ئېسىدەپ يىغلىدى، كېيىن ئۆزىنى

توختىتالماي بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتتى. شۇ تاپتا ئىچىگە يىغلىپ قالغان دەردلىرى ياشلىرى بىلەن تەڭ يار ئېلىپ كەتكەن تۇغان سۈيىگە ئوخشاش ئېتىلىپ چىقىۋاتقاندەك تۇيۇلدى. پېلار تېرنېرا ئورېلىئانونىڭ چاچلىرىنى بارماقلىرى بىلەن تارىغاچ، ئۇنىڭ دەردلىرىنى چىقىرۋېلىشنى ساقلاپ تۇردى، ئاخىرى چىداپ بولالماي، ئۇنى بۇنچە جاندىن تويغۇزىۋەتكەن ئادەمنىڭ كىملىكىنى سورىدى:

ــ كىم ئۇ؟

ئورېلىئانو ئېيتىپ بېرىۋىدى، پېلار تېرنېرا كۈلۈپ كەتتى. ئۆز ۋاقتىدا كەپتەرلەرنىمۇ ئۇركۈتۈۋېتىدىغان جاراڭلىق كۈلكىسى ئەمدىلىكتە ئۇخلاۋاتقان بالىلىرىنىمۇ ئويغىتالمىدى.

ــ ئاۋۋال بېقىپ چوڭ قىلىۋال، ــ دېدى پېلار تېرنېرا چاقچاق قىلىپ. ئورېلىئانو بۇ چاقچاقتا يوشۇرۇنغان ھېسداشلىقنى سەزدى. بۇ ئۆيدىن چىققاندا ئۆزىنىڭ ئىش ئۇقمايدىغان چاغلىرىدىكى تەشۋىشلىرىدىن خالاس بولۇپلا قالماي، بىرنەچچە ئايدىن بېرى قىينىاپ كەلگەن ئىشتىق دەردىگە ئازراق بولسىمۇ مەلھەم تاپقاندەك بولۇپ قالدى. چۈنكى، پېلار تېرنېرا ئۇنىڭغا ئېنىق ۋەدە بەرگەنىدى:

ــ ئۇ قىز بىلەن ئۆزۈم سۆزلىشەي، قاراپ تۇر، پەتنۇستا ئالدىڭغا ئېپكەلمىسەم ھېساب ئەمەس.

پېلار تېرنېرا دېگىنىنى قىلدى. بىراق، ھازىر پەيتى ئەمەس ئىدى. چۈنكى، شۇ كۈنلەردە ئۆيدىكىلەرنىڭ ئارامى بۇزۇلغانىدى. رىبېكا ھېلىقىدەك ئالىتاغىل سۆزلەپ يۈرگەچكە سىرىنى ساقلىغىلى بولمايتتى، ئامارانتا رىبېكانىڭ كۆيۈك دەردىدە سەۋدايى ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن ئوتتەك قىزىپ يېتىپ قالدى. بۇ ئاشقىسىز مەشۇق ئۈمىدسىز كۆيۈك دەردىدىن قۇتۇلۇش كويىدا مۇنچىغا كىرىۋېلىپ قەلبىدىكى جىمى ھېس ـ ھاياجانلىرىنى قەغەزگە تۆكەتتى، ئاندىن ئۇ خەتلەرنى ساندۇقىنىڭ تەكتىگە تىقىپ قويانتتى. ئۇرسۇلا تەڭلا ئاغرىغان ئىككى كېسەلگە يېتىشىپ بولالمايلا قالدى. ھەرقانچە پەم ئىشلىتىپ سوراپمۇ ئامارانتانىڭ چۈشكۈنلۈكىنىڭ سەۋەبىنى زادىلا ئېنىقلىيالمىغاندىن كېيىن ئاخىر بىر ئەقىل تېپىپ، ساندۇقىنىڭ قۇلۇپىنى قايرىپ

ئېچىپ، ئەتىرگۈلدەك قىزىل يىپەك لېنتىدا چېگىلگەن خەتلەرنى تاپتى، ئۇ خەتلەرنىڭ ئارىسىغا تېخى سولاشمىغان نېلۈپەر بەرگى قىستۇرۇلغاندى، قەغەزگە چۈشكەن ياش يۇقى تېخى قۇرۇپمۇ بولمىغاندى. بۇ خەتلەرنىڭ ھەممىسى پېترو كىرىسىبغا يېزىلغان بولسىمۇ، تېخى ئەۋەتىلمىگەنىدى. ئۇرسۇلا كۆزلىرىگە لىققىدە ياش ئېلىپ، ئۆز ۋاقتىدا پىيانىنو ئالدىمەن دەپ پوقۇمنى يەپتىمەن دەپ ئۆزىنى ئەيىبلەپ كەتتى، شۇنىڭدىن كېيىن قىزلارنى كەشتە تىكىشتىن چەكلەپ، قىزلىرى خام خىياللىرىدىن ۋاز كەچكەنگە قەدەر داۋاملىشىدىغان ھازا ھالەت جاكارلىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بولسا پېترو كىرىسىبى توغرىسىدىكى بۇرۇنقى قارىشىنى ئۆزگەرتىپ، چالغۇ مېخانىكىسىغا شۇنچە ئۇستا ئىكەن دەپ ماختاپلا يۈرىدىغان بولۇپ قالغاندى، شۇڭا قىزلىرىنىڭ ئىشىغا ئارىلىشىپ باقتى ـ يۇ قىلچە پايدىسى بولمىدى. پېلار تېرنېرا ئورېلىئانوغا رېمەدىسىنىڭ تېگىشكە ماقۇل بولغانلىقى توغرىسىدىكى خۇش خەۋەرنى يەتكۈزدى، ئورېلىئانو بۇ خەۋەرنىڭ ئاتا ـ ئانىسىنىڭ دەردىگە يېڭى دەرد قوشۇۋېتىدىغانلىقىنى بىلسىمۇ، بېشىغا كەلگەننى كۆرۈش قارارىغا كەلدى. دادىسى بىلەن ئانىسىنى مېھمانخانىغا چاقىرىپ رەسمىي سۆھبەتلەشتى، ئۇلار ئوغلىنىڭ سۆزلىرىنى بۇتتەك ئولتۇرۇپ ئاڭلىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئوغلىنىڭ تاپقان لايىقىنىڭ ئېتىنى ئىشتىكەندە ئاچچىقىدىن يېرىلىپ كەتكۈدەك بولدى.

ـــ مۇھەببەت دېگەن بىر ۋابا ئىكەن! ـــ ھۆركىرەپ كەتتى دادىسى، ـــ ئەتراپىدا نى ـ نى چىرايلىق ھەم دۇرۇس قىزلار تۇرسا، قېرىشقاندەك دۇشمىنىمنىڭ قىزىنى ئالمەن دېگىنىنى قارىمامدىغان.

ئۇرسۇلا بولسا ئوغلى تەرەپتە تۇردى، ئۇ موسكاتنىڭ يەتتە قىزىنىڭ ھەممىسى چىرايلىق، نازاكەتلىك ھەم قائىدە ـ يوسۇنلۇق، ئوغلىمىزنىڭ كۆزى بار ئىكەن دەپ ماختاپ كەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىنىڭ قىزغىنلىقىغا تەڭ كېلەلمەي ماقۇل كۆرۈشكە مەجبۇر بولدى. بىراق، ربېكا بىلەن پېترو كىرىسىبمۇ توي قىلسۇن، دېگەن بىرلا شەرتنى قويدى. ئاندىن ئۇرسۇلاغا قولۇڭ بوشىغاندا ئامارانتانى ئۆلكە مەركىزىگە ئاپىرىپ سایاھەت قىلدۇرۇپ كەلگىن، باشقا يەردىكى ئادەملەر بىلەن

كۆپرەك ئۇچراشسا، كۆڭلى كۆتۈرۈلۈپ دەردىنى ئۇنتۇشى مۇمكىن، دېدى. رىبىكا بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپلا ساقايدى ـ دە، شۇ خۇشلۇقىدا قىن ـ قىنىغا پاتماي يىگىتىگە بىر پارچە خەت يازدى، خەتنى دادىسى بىلەن ئانىسىغا كۆرسەتكەندىن كېيىن ئۆزى ئاپىرىپ پوچتىغا سالدى. ئامارانتا يالغاندىن دادىسى بىلەن ئانىسىنىڭ قارارىغا ئىتائەت قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى، قىزىتمىسىمۇ بارا ـ بارا ياندى. كۆڭلىدە بولسا: ھاياتلا بولىدىكەنمەن، رىبىكانىڭ توي قىلغىنىنى بىر كۆرەي، دەپ قەسەم ئىچتى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شەنبە كۈنى ھېلىقى ئۆي چېيىدىلا بىر قېتىم كىيگەن قوڭۇر سوكنا چاپىنىنى كىيىپ، قاتۇرما ياقىسىنى تاقاپ، پۇتىغا خۇرۇم ئۆتۈكىنى كىيىپ، رېمەدىس موسكاتلارنىڭ ئۆيىگە ئەلچى بولۇپ باردى. بازار بېگى ۋە خانىمى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ بۇ قېتىم نېمە مەقسەتتە ئۇشتۇمتۇت كېلىپ قالغانلىقىنى بىلەلمەي خۇشاللىق ئارىلاش تەمتىرەپ دېگۈدەك كۈتۈۋالدى. سەلدىن كېيىن بىزنى باشقا بىرسىنىڭ ئۇرنىغا ئالماشتۇرۇپ قويۇپتۇ دەپ ئويلىدى. بۇ ئۇقۇشماسلىقنى ئېنىقلىۋېتىش ئۈچۈن، ئۇ خانىم رېمەدىسنى ئۇخلاۋاتقان يېرىدىن كۆتۈرۈپ مېھمانخانىغا ئېلىپ چىقتى. دادىسى بىلەن ئانىسى قىزىدىن راستلا ئەرگە تېگىش قارارىغا كەلگەنمىدىڭ دەپ سورىۋىدى، ئۇ قىزبالا يىغلاپ تۇرۇپ مېنى ئارامخۇدا ئۇخلىغىلى قويۇڭلارچۇ، دېدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە موسكات بىلەن خوتۇنىنىڭ گاڭگىراپ قالغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى چۈشىنىپ، شۇ ھامان ئورىلىئانونى تېپىپ بۇ ئىشنى ئايدىڭلاشتۇرغىلى ماڭدى. قايتىپ كەلگىنىدە موسكات ئەپەندى بىلەن خانىمى كىيىملىرىنى يۆتكەپ، مېھمانخانىدىكى جاھازىلارنى قايتىدىن رەتلەپ تىزىپ، لوڭقىلارغا يېڭى گۈللەرنى سېلىپ ئۆلگۈرگەنىدى، ئالتە قىزىمۇ بىر ياندا ھەمراھ بولۇپ كۈتۈپ ئولتۇراتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە سەل ئوڭايسىزلاندى، قاتۇرۇلغان ياقىسى بىلەنمۇ تازا قولىشالمايۋاتاتتى. شۇنداق بولسىمۇ، ئوغلى تاللىغان قىزنىڭ ھەقىقەتەن رېمەدىس ئىكەنلىكىنى دادىللىق بىلەن ئېيتتى.

ـــ تازا بىر ئىش بوپتۇ، ـــ دېدى موسكات ئەپەندى كۆڭۈلسىزلىك بىلەن، ـــ ئۇ قىزنىڭ ئالدىدا يەنە ئالتە قىزىم بار، ھېچقايسىسىنىڭ بېشى باغلاقلىق ئەمەس،

يېشىمۇ باب كېلىدۇ، ئوغلىڭىزدەك دۇرۇس ھەم ئىشچان يىگىتنىڭ ھەمرايى بولۇشقا جان دەپ رازى بولاتتى. بىراق، قېرىشقاندەك ئورېلىئانونىڭ كۆڭلى تېخى ئورنىغا سىيىپ ياتىدىغان ئاشۇ ماڭقىغا چۈشۈپ قاپتۇ.

خانىمى ئوبدان كۆتۈنگەن لاتاپەتلىك ئايال ئىدى، ئۇ ئېرىنىڭ گېپىدىن خاپا بولۇپ، مېھمانلارغا ئەدەپسىزلىك قىلدىڭىز دەپ ئەيىبلىدى. مېۋە شەربىتى ئىچىلىپ بولغاندىن كېيىن، ئەر ـ خوتۇن ئىككىسى ئورېلىئانونىڭ قارارىنى خۇشاللىق بىلەن قوبۇل قىلدى. بىراق، موسكات خانىم ئۇرسۇلا بىلەن ئايرىم سۆزلىشىپ كۆرسەم دەپ ئىلتىماس قىلدى. بۇ گەپتىن ھەيران قالغان ئۇرسۇلا مېنى ئەرلەرنىڭ ئىشىغا ئارىلاشتۇرۇپسىلەر دەپ ئاغرىنغاندەك قىلسىمۇ، ئىچىدە خۇش بولۇپ كەتكەندى. شۇنىڭ بىلەن ئەتىسىلا ھاياجان ۋە قورقۇنچ ئىچىدە موسكاتلارنىڭ ئۆيىگە باردى. يېرىم سائەتتىن كېيىن قايتىپ كېلىپ ئوغلىغا رېمەدىسىنىڭ تېخى بويىغا يەتمىگەنلىكىنى ئېيتتى. ئورېلىئانو بۇنى ئۆتكىلى بولمايدىغان توساق ئەمەس دەپ قاراپ، شۇنچە ئۇزاق كۈتۈپتىمەن، زۆرۈر بولسا يەنە كۈتۈۋېرىمەن، تاكى رېمەدىس بويىغا يەتكۈچە كۈتىمەن، دېدى.

بۇرۇنقىدەك خاتىرجەم تۇرمۇش ئەسلىگە كېلىپ ئۇزاق ئۆتمەيلا مېرگادىسنىڭ ئۆلۈمى بىلەن يەنە بۇزۇلدى. مېرگادىسنىڭ ئۆلۈمى كۈتۈلمىگەن ئىش بولمىسىمۇ، ئۆلۈپ قالغان ۋاقتىدىكى ئەھۋالنى ھېچ كىم ئويلىمىغاندى. مېرگادىس قايتىپ كېلىپ بىرنەچچە ئاي ئۆتە ـ ئۆتمەي تېزلا قېرىلىق يېتىپ، ھېچكىمنىڭ ھاجىتى چۈشمەيدىغان بوۋايغا ئايلىنىپ قالدى. بۇنداق بوۋايلار ئۆي ئىچىدە خۇددى ئەرۋاھلاردەك پۈتىنى سۆرەپ مېڭىپ يۈرۈپ، ئۆتۈپ كەتكەن ياخشى كۈنلىرىنى شىپى كەلتۈرۈپ كوتۇلداۋېرىدۇ، لېكىن ھېچكىمنىڭ كارى بولمايدۇ، تاكى كۈنلەرنىڭ بىرىدە كارىۋاتتا ياتقان ئۆلۈكىنى چېلىقتۇرغاندىلا ئاندىن شۇنداق بىر ئادەمنىڭ بارلىقىنى ئەسكە ئېلىشىدۇ. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە دەسلەپتە قەلەيگە رەسىم چۈشۈرۈش تېخنىكىسى ۋە ناستارا داماسىنىڭ بېشارەتلىرىگە بېرىلىپ كەتكەچكىلا مېرگادىسنىڭ ئىشلىرىغا قارىشىپ تۇراتتى. ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئۇ ئىككىسىنىڭ پىكىرلەشمىكى كۈندىن ـ

كۈنگە قىينىلىشىپ باردى، ئاخىر ئۇ بوۋاينى غېرىب ھالىچە تاشلىۋەتتى. مېرگادىسنىڭ كۆزلىرى تۇتۇلغان، قولاقلىرى ئېغىرلىشىپ كەتكەن، ئېسىنى تازا بىلمەيدىغان، ئۆزىگە گەپ قىلغان ئادەمنى ئەلمىساقتا تونۇشۇپ قالغان ئادەم دەپ ئويلايدىغان بولۇپ قالغانىدى. باشقىلارنىڭ سوئاللىرىغا خىلمۇخىل تىللارنى ئارىلاشتۇرۇپ جاۋاب بېرەتتى. بىركۈنى ئەتىگىنى كارىۋىتىنىڭ يېنىدىكى كۇرۇشكىغا ئاخشىمى سېلىپ قويغان يالغان چىشىنى ئاغزىغا سېلىۋېلىشنى ئۇنتۇپ قالغانىدى، شۇنىڭدىن كېيىن سالمايلا قويدى. ئۇرسۇلا ئۆي ـ جايىنى كېچەيتكەندە مېرگادىسقا ئاتاپ ئايرىم بىر ئېغىز ئۆي سالدۇرۇپ بەرگەنىدى. بۇ ئۆي ئورىلىئانونىڭ زەرگەرخانىسىغا يېقىن، ژاراك ـ چۈرۈكدىن خالىي ئىدى، تېخى تازا ئاپتاپ چۈشىدىغان يوغان دېرىزىسىمۇ بار ئىدى. ئۇرسۇلا بۇ ئۆيگە بىر كىتاب جاھازىسى ئەكىرگۈزۈپ بەرگەن ھەمدە كىتاب جاھازىسىغا بوۋاينىڭ چاك ـ توزان بېسىپ، قۇرت چۈشۈپ چىرىشكە باشلىغان كونا كىتابلىرى، چۈشىنىكسىز بەلگىلەر بىلەن تولغان، چۈرۈپ جېنى ئارانلا قالغان قەغەزلىرىنى، سۈئىئي چىشىنى سالىدىغان كۇرۇشكىسىنى ئۆز قولى بىلەن چىرايلىق تىزىپ بەرگەنىدى، بۇ كۇرۇشكىغا سۇ ئۆسۈملىكى ئۇنۇپ قېلىپ، نازۇك چېچەكلەپمۇ كەتكەنىدى. مېرگادىس بۇ يېڭى ئۆيىنى بەك ياقتۇرۇپ قالغاندەك قىلاتتى، شۇڭا تالاغا چىققىسىمۇ كەلمەيتتى، ھەتتا كېيىنچە تاماقخانىدىمۇ قارىسى كۆرۈنمەس بولۇپ كەتكەنىدى. بوۋاي پەقەت ئورىلىئانونىڭ زەرگەرخانىسىدىن باشقا يەردە بولمايتتى، زەرگەرخانىغا بىر كىرىۋالسا، قاتلىما نانەك يېرىلىپ كەتكەن تېرە قەغەزلىرىگە سىرلىق بەلگىلەرنى جىجىلاپ سائەت ـ سائەتلەپ ئولتۇراتتى. ژىھتازان كۈنگە ئىككى قېتىم ئەكىرىپ بېرىدىغان تاماقنى مۈشۈ يەردىلا يەيتتى. بىراق، ئاخىرقى كۈنلەردە ئىشتىھاسى تۇتۇلۇپ كۆكتاتتىن باشقىسى گېلىدىن ئۆتمەيدىغان بولۇپ قالغاچقا، ئۇزاققا بارمايلا گۈش يېمەسلەردەك جۈدەڭگۈ چىراي بولۇپ قالدى. بەدىنىنى قىش ـ ياز ئۇچىسىدىن سالمايدىغان كونا جىلىتكىسىدىكىدەك كۆك داغ بېسىپ كەتتى، تىنىقىدىن ئۇخلاۋاتقان جاندارلارنىڭكىگە ئوخشاش بىر خىل سېسىق پۇراق كېلەتتى. ئورىلىئانو كېيىنچە بۇ سىگاننىڭ يېنىدا بارلىقىنى ئۇنتۇپ

شېئىرلىرىغا چۆكۈپلا كېتىغان بولدى. بىراق، بىر قېتىم مېرگادىسنىڭ گۈڭۈر ـ مۇڭۈرلىرىدىن بىرنېمىنى ئاڭقىرغاندەك بولدى ـ دە، قۇلاق سېلىپ ئاڭلاپ باقتى. نىھايەتكى، ئاڭقىرالمىغىنى زەگەرچىلىك بولقىسىنىڭ تەكىلدىغىنىدەك تەكرارلىنىۋاتقان ئېكىنوككو ـ ئېكىنوككو ـ ئېكىنوككو[1] دېگەن بىرلا سۆز-بىلەن ئالېكساندىر فون ھومبولت[2] دېگەن ئادەمنىڭ ئېتىلا بولدى. ئورىلىئانونىڭ ئاكىسى ئاركادىئو ئىنىسىنىڭ ئىشىغا يارىدەملىشىۋاتقان چاغلاردا مېرگادىسقا يېقىنچىلىق قىلىپ باققاندى، بۇ ئايمۇ ئاركادىئونىڭ بۇ ئۇرۇنۇشىغا ماسلىشىپ پات ـ پات ھازىرقى رېئاللىق بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوق كاستىلىيەچە ئىسپان تىلىدا سۆزلەپ قويىاتتى. مېرگادىس بىركۈنى كەچقۇرۇن ئۇشتۇمتۇت قاتتىق ھاياجاندىن روھلىنىپلا كەتتى. ئاركادىئو خېلى يىللاردىن كېيىن جازا ئەتىرىتى مەيدىسىگە مىلتىق تەڭلاپ تۇرغان مىنۇتلاردىمۇ مېرگادىسنىڭ غال ـ غال تىترەپ تۇرۇپ بىرنەچچە بەت چۈشىنىكسىز يازمىلىرىنى ئوقۇپ بەرگەنلىرىنى ئېسىگە ئالىدۇ. ئۇ چاغلاردا ئاركادىئو ئۇنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنى چۈشەنمىگەن، ھەتتا بوۋاينى شۇ تاپتا رىم پاپىسىنىڭ يارلىقىنى ئاھاڭغا سېلىپ ئوقۇۋاتقان ئوخشايدۇ، دەپ قالغاندى. ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن چىرايىدا ئۇزاقتىن بۇيان كۆرۈلمىگەن كۈلكە جىلۋىلەندى.

ـــ مەن ئۆلگەندە ئۆيۈمدە ئۇچ كۈن سىماب كۆيدۈرۈڭلار، ـــ دېدى مېرگادىس ئىسپان تىلىدا.

ئاركادىئو بۇ گەپنى دادىسىغا يەتكۈزدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بوۋايدىن تېخىمۇ ئوچۇقراق گەپ ئېلىشقا ئۇرۇنۇۋىدى، ئالغان جاۋابى قىسقىلا بىر ئېغىز گەپ بولدى:

ـــ مەڭگۈلۈك ھاياتلىققا ئېرىشمەن.

ئاركادىئو مېرگادىسنىڭ تىنىقى سېسىق پۈرىغىلى تۇرغاندا ھەر پەيشەنبە كۈنى دەريادا ئاپىرىپ يۇيۇندۇردى. بۇنداق چاغلاردا مېرگادىسنىڭ كۆڭلى ياشىرىپ كېتەتتى ـ

① كۈن ـ تۇن تەڭلەشكەن، ئېكۋاتور بىلەن ئېكلىپتور كېسىشكەن نۇقتا.

② 1769 ~ 1859، گېرمانىيەلىك جۇغراپىيەشۇناس ۋە تەبىئەتشۇناس.

ده، كىيىملىرىنى سېلىۋېتىپ بالىلار بىلەن بىللە سۇغا چۆمۈلەتتى. سىرلىق نىشان سېزىمىگە تايىنىپ چوڭقۇر ۋە خەتەرلىك جايلاردىن ئەگىپ ئۇزەتتى.

ــ بىز سۇدىن ھېنا بولغانمىز، ــ دېگەندەك مېرگادىس بىر قېتىم.

بوۋاي شۇنىڭدىن كېيىن، ھېلىقى ئاخشىمى تۇيۇقسىز پەيدا بولۇپ پىيانىنونى ئوڭشاشقا تىرىشىپ باققان ۋە قولتۇقىغا نوگاي بىلەن لۆڭگىگە ئورالغان كوكۇس سوپۇنىنى قىستۇرۇپ يۇيۇنغىلى دەريا‌غا بارغان چاغنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇزاق كۈنلەرگىچە ھېچكىمگە كۆرۈنمەيلا قويدى. ئورېلىئانو بىر پەيشەنبە كۈنى مېرگادىسنى دەريا‌غا يۇيۇندۇرغىلى ئېلىپ كېتىۋاتقاندا، «سىنگاپور ساھىلىدا قىزىتما كېسىلى بىلەن ئۆلدۈم» دەۋاتقىنىنى ئاڭلاپ قالدى.

مېرگادىس شۇ كۈنى دەريادا ئېزىقىپ يىراقلاپ كەتتى، شۇ ئېقىپ كەتكىنىچە ئەتىسى ئەتىگەندە دەريانىڭ ئايمغىدىكى بىر جايدىن تېپىلدى. جەسىتى دەريانىڭ بىر جەينىكىدىكى تېپىزداً توختاپ قالغانىدى. بايقالغان چاغدا بىر تازقارا قورسىقىغا قونۇۋالغانىدى. ئۇرسۇلا بۇ سىگانغا ئۆز ئاتىسىنىڭ ۋاپاتىدىنمۇ ئۆتە قايغۇرۇپ ھازا ئاچتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خوتۇنىنىڭ قاتتىق ھەيرانلىقىغا ۋە قارشىلىقىغا قارىماي مېرگادىسنىڭ جەسىتىنى كۆمۈۋېتىشكە ئۇنىمىدى.

ــ مېرگادىس مەڭگۈ ئۆلمەيدۇ، تىرىلىشىنىڭ رېتىسىنى ئېيتىپ بەرگەن.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇنىڭدىن كېيىن بۇرۇنلا تاشلىنىپ قالغان ئوچاقنا ئوت يېقىپ سىماب ئۈسۈلغان قازاننى ئاستى. قازاندىكى سىماب قاينىغاندىن كېيىن، ئوچاقنىڭ يېنىدىكى جەسەتكە بارا ـ بارا كۆك قاپارتما ئۆرلەشكە باشلىدى. بازار بېگى دوناپولنار ئاموسكات غەيرىتىگە ئېلىپ، سۇدا ئۆلگەن ئادەمنىڭ جەسىتىنى كۆمۈۋەتمەسلىگىز ئاممىۋى تازىلىققا ئېغىر تەسىر يېتىدۇ، دەپ ئاگاھلاندۇردى.

ــ نەدىكىنى، تىرىك تۇرسا، ــ جاۋاب بەردى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە.

جەسەت قاينىغان سىمابنىڭ ئىسىدا ئۇزۇلدۇرمەي يەتمىش ئىككى سائەت ئىسلانغاندىن كېيىن بوش پاراسلاپ قېنىق سۆسۈن چېچەكتەك يېرىلىشقا باشلاپ، سېپىق پۇراق ئۆينىڭ ئىچىنى بىر ئالدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇ چاغدىلا

كۆمۈۋېتىشكە قوشۇلدى. بىراق، جىممىدىلا كۆمۈۋەتمەي، ماكوندونىڭ ئەڭ چوڭ شاپائەتچىسى قاتارىدا تەنتەنىلىك مۇراسىم ئۆتكۈزۈپ دەپنە قىلىمىز، دەپ تۇرۇۋالدى. شۇنىڭ بىلەن بۇ مۇراسىم پۈتۈن بازار بويىچە بىرىنچى قېتىملىق، شۇنداقلا ئادەم ئەڭ كۆپ قاتناشقان شۇنداق بىر دەپنە مۇراسىمى بولدىكى، بىر ئەسىردىن كېيىن ئۆتكۈزۈلگەن گىراندې ئانىنىڭ دەپنە مۇراسىمىنىلا مېرگادىسنىڭكى بىلەن تەڭلەشتۇرگىلى بولاتتى. ئۇلار مېرگادىسنى قەبرىستانلىق ئۈچۈن ئېلىپ قويغان تۇزلەڭنىڭ قاپ ئوتتۇرىسىغا قويۇپ قەبرە ياسىدى، قەبرە تېشىغا بۇ سىگان ھەققىدە بىرىدىنبىر بىلىدىغان «مېرگادىس» دېگەن ئىسىملا ئويۇلغانىدى. ئۇلار مېرگادىسنى دەپنە قىلغۇچە مېيىتىنى توققۇز كېچە باققانىدى. قولۇم ـ قوشنىلار شۇ ئارىلىقتا ھويلىغا يىغىلىپ قەھۋە ئىچىشىپ، لەتىپە ئېيتىشىپ، قارتا ئويناپ ۋاقىتنى ئۆتكۈزدى. ئامارانتا مۇشۇ پاتىپاراقچىلىقتا بىر پۇرسەت تېپىپ پېترو كىرىسىغا مۇھەببىتىنى ئىزھار قىلىۋالدى. شۇنىڭدىن بىرنەچچە ھەپتە ئىلگىرى پېترو كىرىسى بىلەن رىبېكاغا چاي ئىچۈرۈلگەن ھەمدە بۇرۇن ئەرەبلەر ئۇششاق ـ چۇششەك نەرسىلەرگە شاتۇتى تېگىشىدىغان جايدىكى تۇرك كوچىسى دەپ ئاتىلىدىغان كوچىدا پېترو كىرىسى چالغۇ ۋە پۈرژىنىلىق ئويۇنچۇق دۇكىنى ئاچقانىدى. بۇ ئىتالىيانىڭ پارقىراق بۇدرە چاچلىرى خوتۇن ـ قىزلارنى ئىختىيارسىز ھەيرەتتە قالدۇراتتى. پېترو كىرىسى ئامارانتانىڭ گەپلىرىنى كىچىكلىكتە بەڭباشلىق قىلىپ ئېيتقان ئانچىكىلا گەپكە چىقىرىۋەتتى.

ـــ بىر ئىنىم بار، ـــ دېدى پېترو كىرىسى ئۇ قىزچاققا، ـــ پات ئارىدا دۇكىنىمغا قارىشىپ بەرگىلى كېلىدۇ.

ئامارانتا بۇ گەپنى ئۆزىگە ئېلىپ كېتىپ، ئاچچىقىدا پېترو كىرىسىغا جاندىن ئۆتكىدەك قىلىپ:

ـــ ھەدەمنىڭ تويىنى توسقىنىم توسقان، ئالدىڭىزدا ئۆلۈپ بىرىشتىنمۇ يانمايمەن، ـــ دېدى.

ئادەمنى چۆچۈتكىدەك بۇ تەھدىتتىن قاتتىق چۆچۈپ كەتكەن پېترو كىرىسى بۇ

گەپنى ربىبكاغا دېمەي تۇرالمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇرسۇلانىڭ ئالدىراشچىلىقى تۈپەيلىدىن ئارقىغا سۈرۈلىۋەرگەن ساياھەت تەييارلىقى بىر ھەپتە ئىچىدىلا پۈتۈپ كەتتى. ئامارانتا بىرنېمە دېمىدى. بىراق، ربىبكا بىلەن خوشلىشىۋاتقاندا قۇلىقىغا پىچىرلاپ:

— ئۇخلاپ چۈشۈڭ، مېنى بارسا كەلمەسكە ھەيدىۋەتسىمۇ بەربىر، سېنى ئۆلتۈرۈۋېتىپ بولسىمۇ تويۇڭنى بۇزغىنىم بۇزغان! — دېدى.

ئۇرسۇلانىڭ يوقلۇقى، شۇنداقلا مېرگادىسنىڭ ھېلىمۇ ئۇ ئۆيدىن بۇ ئۆيگە تىمىسقىلاپ يۈرۈۋاتقاندەك بىلىنىدىغان سىرلىق مەۋجۇتلىقى تۈپەيلىدىن بۇ ئۆيلەر ئادەتتىن تاشقىرى چوڭ بىلىنەتتى. ربىبكا ئۆي ئىشلىرىنى زىمىسىگە ئالدى، ئىندىيان ئايال بولكىخانىنى يۈرۈشتۈردى. پېترو كىرىسىبى كەچقۇرۇنلىرى خۇشبۇي ئەتىر ھىدىنى پۈرىتىپ كىرىپ كېلەتتى، ھەر قېتىم كەلگىنىدە ربىبكاغا بىرەر ئويۇنچۇقنى سوۋغا قىلاتتى، ربىبكا ئۇنى مېھمانخانىدا كۈتۈۋالاتتى ھەمدە خەقنىڭ سۆز ـ چۆچىكىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئىشىك ـ دېرىزىلەرنىڭ ھەممىسىنى ئۇلۇغ ئېچىۋېتەتتى. ئەمەلىيەتتە بۇنداق ئېھتىياتچانلىقىنى ئارتۇقچە دېيىشكە بولاتتى. چۈنكى، بۇ ئىتالىيانىنىڭ دۇرۇس ۋە ئىشەنچلىك يىگىت ئىكەنلىكى تولۇق ئىسپاتلانغانىدى. ربىبكانىڭ يىل ئاتلىمايلا خوتۇنى بولۇپ قالىدىغانلىقىنى بىلسىمۇ، قولىنىڭ ئۇچىنىمۇ تۇتمايتتى. بۇ ئۆي پۈرۈنسىنى چىكتىپ قويسىلا لەرزان ئۇسۇلغا چۈشۈپ كېتىدىغان بالىت قونچاق، ئويۇنچۇق پىيانىنو، ئات، مايمۇن، بارابانچى شەيتان، خىلمۇخىل مېخانىك ھايۋان دېگەندەك ئويۇنچۇقلار بىلەن تولۇپ كەتتى. پېترو كىرىسىبى ئالغاچ كەلگەن بۇ ئاجايىپ ـ غارايىپ ئويۇنچۇقلار خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ مېرگادىسنىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىنكى قايغۇسىنى يەڭگىللەتكەنىدى، شۇنىڭ بىلەن قايتىدىن مېتال تاۋلاش تېخنىكىسىنى تەتقىق قىلغان دەۋرىگە قايتىپ، ئىچ ـ قارنى چۈۋۈتىلگەن ھايۋانلار، سەكسەن پارچە قىلىۋىتىلگەن زاپچاسلار ئەتراپىنى بىر ئالغان جەنىتىدە ياشاشقا باشلىدى. تۇرۇپلا سائەت مايانىكىنىڭ پىرىنسىپىدىن پايدىلىنىپ بىر لايمە تۇزۇپ، بۇ ئويۇنچۇقلارنى

مەڭگۈ توختىماي ھەرىكەتلىنىپ تۇرىدىغان قىلماقچى بولاتتى. ئورىلىئانو ئىش - ئوقىتىنى قايرىپ قويۇپ رېمەدىسىنىڭ ساۋاتىنى چىقىرىشقا كىرىشىپلا كەتتى. رېمەدىس دەسلەپتە قورچىقىنى ئويناپ ئولتۇرۇشقا رازى ئىدىكى، ھەر كۈنى كەچقۇرۇن كېلىۋالىدىغان بۇ ئادەمنى ياقتۇرمىغانىدى. چۈنكى، ئۆيدىكىلەر شۇ ئادەمنىڭ كاساپىتىدىنلا ئويۇنچۇقىنى ئېلىۋېلىپ يۇيۇندۇراتتى، كىيىم - كېچەكلىرىنى يەڭگۈشلىگۈزەتتى، ئاندىن مېھمانخانىدا ئولتۇرغۇزۇپ ئۇ ئادەمنى كۈتكىلى سالاتتى. بىراق، ئورىلىئانونىڭ سەۋرچانلىقى ۋە سەمىمىيلىكىدىن ئاخىر ئىرىپ قالدى - دە، ئورىلىئانو بىلەن سائەت - سائەتلەپ بىللە ئولتۇرۇپ سۆزلەرنىڭ لېكسىكىلىق مەنىسىنى ئۆگىنىشكە، دەپتىرىگە رەڭلىك قەلەمدە ئۆي، قوتان، قوتاندىكى سېغىن كالا، سارغۇچ نۇر چېچىپ تاغنىڭ ئارقىسىغا ئولتۇرۇۋاتقان يۇمۇلاق قۇياش دېگەندەك مەنزىرە رەسىملەرنى سىزىشقا رازى بولدى.

سىڭلىسىنىڭ تەھدىتى تۇپەيلىدىن رىبېكانىڭ كۆڭلى پەرىشان ئىدى. ئامارانتانىڭ مىجەزىنى، تەكەببۇرلۇقىنى بىلگەچكە، زەھەرخەندىلىك بىلەن ئۆچ ئېلىشىدىن قورقاتتى. رىبېكا مۇنچىغا كىرىۋېلىپ سائەت - سائەتلەپ بارمىقىنى شۇمۇپ ئولتۇراتتى، تۇپا يېيىش ئىستىكىدىن ئۆزىنى ئاران - ئارانلا تۇتۇپ تۇراتتى. بۇ ئەندىشىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۇ پېلار تېرنېراغا پال ئاچقۇزدى. پېلار تېرنېرا چۈشىنىكسىز بىرنېمىلەرنى سۆزلەپ بولغاندىن كېيىن بېشارەت بېرىپ:

ـــ ئاتا - ئاناڭنى دەپنە قىلىۋەتسەڭ ئاندىن بەختىڭنى تاپالايدىكەنسەن، ـــ دېدى.

رىبېكا شۇركۈنۈپ كەتتى. بىر زامانلاردا كۆرگەن بىر چۈشى ئېسىگە كەلگەندەك بولدى، شۇ چۈشىدە ئۆزىنىڭ كىچىك قىزچاق ئىكەنلىكىنى، چامادان، تەۋرەنمە ئورۇندۇق ۋە بىر تاغارنى كۆتۈرۈپ بۈگىندىيەلەرنىڭ ئۆيىگە كەلگەنلىكىنى كۆرگەندەك قىلاتتى. ئۇ تاغاردا نېمە بارلىقىنى ھازىرغىچە بىلمەيتتى. ئۇ چۈشىدە يەنە ماتا چاپان كىيىۋالغان، چاپىنىنىڭ ياقىسىغا بىر تال مىس تۈگمە قادالغان بولسىمۇ، قارىتىدىكى كارولغا زادىلا ئوخشاشمايدىغان پاينەكباش بىر ئەپەندىنى خىرە - شىرە ئېسىگە ئالدى. ئۇ چۈشىدە يەنە ئىنتايىن ياش ۋە چىرايلىق بىر چوكانىنمۇ كۆرگەندەك قىلاتتى، ئۇ

چوكانىڭ قوللىرى ئىللىق ۋە خۇشبۇي بولۇپ، غىچ ماتكىسىنىڭ رېماتىزىم قوللىرىغا يېقىنمۇ كەلمەيتتى. ئۇ ياش چوكان دائىم ئۆزىنىڭ چېكىسىگە چىرايلىق گۈل قىستۇرۇپ قويۇپ بازارنىڭ بۇك ـ باراقسان كوچىلىرىدا ئويناتاتتى.

ـــ چۈشەنمىدىم، ـــ دېدى ربېكا.

پېلار تېرنېرامۇ ئوخشاشلا گاڭگىراپ تۇراتتى.

ـــ مەنمۇ چۈشەنمىدىم، لېكىن پالدا شۇنداق چىقىۋاتىدۇ.

ربېكا بۇ مۇجمەل بېشارەتتىن پەرىشان بولۇپ، بۇ ئىشنى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەگە ئېيتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بولسا پالغىمۇ ئىشىنىپسەن دەپ كايىپ كەتتى ـ يۇ ئۆزى بولسا ئىشكاپ ـ ساندۇقلارنى ئاختۇرۇپ، ئۆي جاھازىلىرىنى يۆتكەپ، كارىۋاتنىڭ شاللىرىنى ۋە پول تاختايلىرىنى قومۇرۇپ ئېچىپ، جەسەت سۆڭەكلىرى قاچىلانغان ھېلىقى تاغارنى ئىزدەپ ھەممە يەرنى تىنتىپ چىقتى. ئويلاپ بېقىپ، ئۆي كېڭەيتىپ ياسالغاندىن بۇيان ئۇ تاغارنى كۆرۈپ باقمىغانلىقىنى ئېسىگە ئالدى ـ دە، غىپپىدە بېرىپ تامچىلارنى چاقىرىپ كېلىپ سۇرۇشتۇرۇۋىدى، ئۇلارنىڭ ئىچىدىن بىرى شۇ چاغدا ئۇ تاغارنى ئىشىغا تاقاشقانلىقى ئۈچۈن بىر ياتاق ئۆينىڭ تېمىنىڭ ئارىسىغا ئېلىۋەتكەنلىكىنى ئېقرار قىلدى. ئۇلار شۇنىڭ بىلەن بىرنەچچە كۈنگىچە ھەربىر تامغا قۇلاقلىرىنى يېقىپ دىققەت بىلەن قۇلاق سالدى، ئاخىر بىر تامدىن كېلىۋاتقان «شاراق ـ شاراق» ئاۋازنى ئاڭلىدى ـ دە، شۇ تامنى تېشىپ ئۈستىخان قاچىلانغان تاغارنى تېپىپ، شۇ كۈنلا مېرگادىسىنىڭ قەبرىسىگە يېقىن بىر گۆرگە كۆمدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە شۇندىلا خۇددى بۇرۇن ئۆلتۇرۇۋاتقاندەك پىرودونىسىئو ئاگىمورنىڭ روھىي پاراكەندىچىلىكىدىن قۇتۇلغان چاغدىكىدەك ئېغىر روھىي يۈكتىن خالاس بولۇپ ئۆيىگە قايتىپ كەلدى ۋە ئاشخانىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقۇچە ربېكانىڭ پېشانىسىگە سۆيۈپ قويدى.

ـــ قالايمىقان ئويلاردا بولما، چوقۇم بەختىڭنى تاپىسەن.

ئۇرسۇلا نەۋرىسى ئاركادىئو تۇغۇلغاندىن كېيىن پېلار تېرنېرانى ئۆيگە دەسسەتمىگەنىدى. پېلار تېرنېرا ربېكا بىلەن دوستلىشىپ قالغاندىن كېيىن بۇ

ئۆينىڭ ئىشكى ئۇنىڭغا يەنە ئېچىۋىتىلدى. پېلار تېرنېرا شۇنىڭدىن كېيىن خالىغىنىچە كېلىپ ـ كېتىپ يۈردى، ھەر كەلگىنىدە خۇددى بىر توپ ئۆچكە كىرىپ قالغاندەك غەۋغا كۆتۈرۈپ كۆلكە ـ پاراڭغا كۆمۈۋېتەتتى ھەمدە ئۆينىڭ ئەڭ ئېغىر ئىشلىرىنى تالىشىپ يۈرۈپ جان كۆيدۈرۈپ قىلاتتى. بەزىدە نېگاتىپ تاختىسىنى سىزگۈرلەشتۈرۈش بىلەن ھەپىلىشىۋاتقان ئاركادىئونىڭ زەرگەرخانىسىغا كىرىپ ئىشىغا قارىشىپ بېرەتتى. ئاركادىئو بۇ جۇۋانىنىڭ شۇ قەدەر قولى ئەپلىكلىكى ۋە كۆيۈمچانلىقى، ئوتلۇق بېقىشلىرى، تېنىدىن تارىلىۋاتقان ھارارىتى، قاراڭغۇ ئۆيدە قورۇنۇپ ئولتۇرماي قاقاقلاپ كۈلۈشلىرى ئالدىدا تەمتىرەپ، قويغان ـ تۇتقىنىنى بىلەلمەي قالاتتى.

ئورېلىئانو بىركۈنى تازا بېرىلىپ ئالتۇن ـ كۈمۈش سوقۇۋاتاتتى، پېلار تېرنېرا ئىش شىرەسىگە يۆلەنگىنىچە ئورېلىئانونىڭ شۇنچە بېرىلىپ قىلىۋاتقان ئىشىنى تاماشا قىلىپ قاراپ تۇردى. شۇ ئەسنادا تاسادىپىي بىر ئىش يۈز بەردى. ئورېلىئانو جىمىنى ئاركادىئونى قاراڭغۇ فوتولابوراتورىيە بۆلۈمىدە ئىشلەۋاتىدۇ دەپ ئويلاپ بېشىنى كۆتۈرۈپ قارىۋىدى، كۆزلىرى پېلار تېرنېرانىڭ ئۆزىگە تىكىلىپ تۇرغان كۆزلىرى بىلەن ئۇچرىشىپ قالدى، پېلار تېرنېرانىڭ كۆزلىرىدىكى مەنا مانا مەن دەپ چىقىپ تۇراتتى.

ــ ھە، نېمە بولدى؟ ــ دېدى ئورېلىئانو.

پېلار تېرنېرا لەۋلىرىنى چىشلەپ مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى.

ــ جەڭگە لايىق ئۇستا مەرگەن ئىكەنسەن، ــ دېدى پېلار تېرنېرا، ــ ئاتقان ئوقۇڭ زايا كەتمەيدىكەن.

ئورېلىئانو ئۆز سېزىمىنىڭ توغرا چىققانلىقىنى بىلىپ خېلى يەڭگىللەپ قالدى ۋە بېشىنى ئىچىگە تىقىپ ئىشىنى قىلىۋەردى.

ــ تەن ئالاي، ــ دېدى ئاندىن ھېچ ئىش بولمىغاندەك سالماق ئاۋازدا، ــ مېنىڭ ئېتىمنى قويايلى.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئاخىر مۇرادىغا يەتتى: سائەتنىڭ پۈرژىنىسىدا ئۇسسۇل

ئويناۋاتقان قىزغا بىر زاپچاسنى ئورنىتىپ قويۇۋىدى، بۇ ئويۇنچۇق ئۆزىدىن چىقىۋاتقان مۇزىكىغا ئۇچ كۈن توختىماي ئۇسسۇل ئويناپ چىقتى. بۇ كەشپىياتى ئۇنى بۇرۇنقى ھەرقانداق ئەسەبىي ئىشىدىنمۇ بەكرەك ھاياجانغا سالغانىدى. ئەمدى ئۇ تاماقتىنمۇ، ئۇيقۇدىنمۇ قالدى. ئۇرسۇلانىڭ غەمخورلۇقى ۋە نازارىتىدىن خالىي بولغاچقا، خىياللارغا بېرىلىپ مەڭگۈلۈك سەۋدايىلىق پاتقىقىغا پاتتى ۋە شۇنىڭدىن كېيىن ئېسىگە كېلەلمىدى. ئۆي ئىچىدە كېچە ـ كېچىلەپ ئۇياقتىن بۇياققا مېڭىپ چىقاتتى، تۇرۇپلا ئۆزىچە ئۇنلۇك ـ ئۇنلۇك سۆزلەپ كېتەتتى، سائەت مايانىكىنىڭ پىرىنسىپىنى كالا ھارۋىسىغا، سوقىغا تەدبىقلىماقچى، ئەسقاتىدىغان بارلىق نەرسىلەرگە كېچىيتىپ قوللانماقچى بولاتتى. ئۇيقۇسىزلىق ئۇنى تامامەن ھالىدىن كەتكۈزدى. بىر كۈنى ئەتىگەندە چاچلىرى ئاپئاق بىر بوۋاي ھۇجرىسىغا پۈتلىرىنى سۆرەپ كىرىپ كەلدى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بوۋايىنى تونۇيالمىدى، بۇ ئاق چاچلىق بوۋاي پىرودونسىئو ئاگىمور ئىدى. كىملىكىنى ئېسىگە ئالغاندىن كېيىن، ئۆلۈكنىڭمۇ قېرىيدىغانلىقىدىن ھەيران قالدى. شۇنىڭ بىلەن دەرھال ئۆتكەن ئىشلار ئېسىگە كەلدى.

ـــ پىرودونسىئو، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، ـــ شۇنچە يىراق يەردىن بۇ يەرنى قانداق تېپىپ كەلدىڭ!

پىرودونسىئو ئاگىمور ئۆلۈكلەر دۇنياسىدا ئۇزۇن يىل تۇرغاندىن كېيىن تىرىكلەرنى قاتتىق سېغىنغان، ھەمراھ تېپىۋېلىشقا شۇنچە تەشنا بولۇپ كەتكەن، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇ دۇنيادىكى قىستاپ كېلىۋاتقان يەنە بىر ئۆلۈمدىنمۇ شۇ قەدەر قورققان ئىدىكى، ئاخىر ئەڭ ئەشەددىي دۇشمىنىنمۇ سېغىنىپ قالغان. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى شۇنچە ئۇزاق ئىزدىگەن. لېئۇئاچتىكى ئۆلۈكلەردىن، بايېدۇپاردىن، سازلىقتىن كەلگەن ئۆلۈكلەردىن سۇرۇشتۇرۇپ باققان. بىراق، ھېچقايسىسى ئۇ توغرىسىدا بىرنېمە دەپ بېرەلمىگەن. چۈنكى، مېرگادىس باقىي ئالەمدە ئالا ـ بۇلماچ ئۆلۈم رويخېتىگە «كەلدىم» دەپ كىچىك قارا چېكىت قويۇپ بەلگە سېلىشتىن ئىلگىرى ماكوندو روھ ـ ئەرۋاھلارغا نامەلۇم ماكان ئىدى. خوس

ئاركادىئو بۇئېندىيە مەرھۇم پىرودونسىئو ئاگىمور بىلەن تاك ئانقىچە پاراڭلىشىپ چىقتى. بىرنەچچە سائەتتىن كېيىن، ئۇيقۇسىزلىقتىن قاتتىق ھالسىرىغان ھالدا ئورېلىئانونىڭ زەرگەرخانىسىغا كىردى.

— بۇگۇن كۇنگە نېمە؟

— سەيشەنبە.

— مەنمۇ شۇنداقمىكىن دېۋىدىم، — دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە، — بىراق، ئۇشتۇمتۇتلا بۇگۇن دۇشەنبە ئەمەسمۇ، تۇنۇگۇن بىلەن ئوخشاشقۇ، دەپ ئويلاپ قېلىۋاتىمەن. ھوي، ئاسمانغا، تاملارغا، كۇزلۇك تاشئالمىغا قارىغىنا، بۇگۇن يەنىلا دۇشەنبە ئىكەن.

ئورېلىئانو دادىسىنىڭ بۇنداق غەلىتە مىجەزىگە كۆنۈپ قالغاچقا كارى بولمىدى. ئەتىسى، يەنى چارشەنبە كۇنى دادىسى زەرگەرخانىغا كىردى.

— ۋاي كاساپەت، — دېدى دادىسى، — بۇ شامالغا قارا، ئاۋۇ قۇياشنىڭ غۇيۇلداپ كېتىۋاتقىنىغا قارا، ھەممىسى تۇنۇگۇن، بۇرناكۇن بىلەن ئوخشاشلا تۇرمامدۇ. دېمىدىمۇ، بۇگۇنمۇ دۇشەنبە.

پېترو كىرىسىبى شۇ كۇنى كەچتە خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ كاربىدوردا قېرىلارغا خاس تەرىزدە ماڭقىلىرىنى ئېقىتقىنىچە كۆز يېشى قىلىپ ئولتۇرغىنىنى كۆردى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۇ ئالەمدە غېرىب بولۇپ قالغان پىرودونسىئو ئاگىمور، مېرگادىس، ربېكانىڭ ئاتا ـ ئانىسىنى، ئۆزىنىڭ ئاتا ـ ئانىسىنى ھەمدە ئۇ سىگە ئالالىغانلىكى كىشىلەرنى ياد ئېتىپ بۇقۇلداپ يىغلاپ ئولتۇراتتى. پېترو كىرىسىبى بولغۇسى قېينىئاتىسىغا تاربدا ئالدى ـ ئارقىچىلاپ ماڭالايدىغان بىر ئويۇنچۇق ئېيىقچاقنى بەردى. بىراق، بۇمۇ ئۇنىڭ دىققىتىنى بۇرىيالمىدى. شۇنىڭ بىلەن سائەت مايانىكىنىڭ پىرىنسىپى بويىچە ئادەم سېلىپ ئۇچالايدىغان ماشىنا ياساش پىلانىگىز قانداقراق بولدى، دەپ سورىغانىدى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇنداق ماشىنىنى ياساش مۇمكىن ئەمەس ئىكەن، مايانىڭ ھەرقانداق نەرسىنى كۆككە چىقىرالىغىنى بىلەن مېنى ئاسمانغا چىقىرالمىغۇدەك، دېدى. ئۇ پەيشەنبە كۇنى

زەرگەرخانىدا يەنە پەيدا بولدى، چىرايىدىن بېشىغا ئېغىر كۇن چۈشكەندەك دەردمەنلىكى تۆكۈلۈپ تۇراتتى.

ــ ۋاقىت ماشىنىسى چۈۋۈلۈپ كەتتى، ــ دېدى يىغلىغۇدەك بولۇپ، ــ ئۇرسۇلا بىلەن ئامارانتامۇ شۇنچە يىراقتا تېخى!

ئورىلىئانو كىچىك بالىنى دۆشكەنلىگەندەك تىللىۋىدى، ئىتائەتمەنلىك بىلەن جىمىپ قالدى. ۋاقىتنىڭ ئۆتۈۋاتقانلىقىنى ئىسپاتلاش كويىدا ھەر خىل نەرسىلەرنىڭ ئالدىنقى كۇنىدىكىدىن ئازىراق بولسىمۇ پەرقلىق بولىدىغانلىقىنى ئېنىقلاش ئۈچۈن ئەتراپنى پۈتۈن دىققىتى بىلەن ئالتە سائەت ئىنچىكە كۆزەتتى. ئورنىدا تۇنبويى كىرپىك قاقماي يېتىپ، پىرودونسىئو ئاگىمور، مېرگادىس ۋە بارلىق مەرھۇملارنى دەردىنى تارتىشىپ بېرىشكە چاقىرىپ چىقتى. بىراق، ھېچقايسىسى كەلمىدى. جۈمە كۇنى ھېچكىم ئورنىدىن تۇرماستىلا تاشقى دۇنيانىڭ ئەھۋالىنى كۆزەتكىلى تۇردى، ئاخىر بۇ كۇننىڭمۇ دۇشەنبە ئىكەنلىكىگە تولۇق ئىشەنچ ھاسىل قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئىشكىنىڭ تاقاق ياغچىنى سۇغۇرۇپ ئالدى ــ ده، ۋارقىراپ ــ جارقىرىغىنىچە مېتال تاۋلاش ئەسۋابلىرىنى، رەسىم ئاپپاراتىنى ۋە زەرگەرلىك دۇكىنىنى ئادەتتىن تاشقىرى قارا كۇچى بىلەن ياۋايىلارچە ئۇرۇپ چېقىپ ئەجىقىنى چىقىرىۋەتتى، جىن چاپلىشىپ قالغاندەك كۇچىنىڭ بارچە توۋلايتتى، لېكىن گېپىنى ھېچكىم چۈشىنەلمەيتتى. ئەمدى ئۆينىڭ باشقا جايلىرىنىمۇ ئەنە شۇنداق ۋەيران قىلىۋەتمەكچى بولۇپ تۇرۇۋىدى، ئورىلىئانو دەرھال قولۇم ــ قوشنىلارنى يارەمگە چاقىرىپ كىردى. يىقىتىۋېلىشقا ئون ئادەم، باغلىۋېلىشقا ئون تۆت ئادەم، سۆرەپ ئاپىرىپ ھويلىدىكى قېرى كاشتان دەرىخىگە باغلاشقا يىگىرمە ئادەم كەتتى. كىشىلەر ئاخىر ئۇنى دەرەخكە باغلىۋەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە دەرەخكە باغلىۋىتىلگەندىن كېيىن چۈشىنىكسىز غەلىتە بىر تىلدا توختىماي ۋارقىراپ ــ جارقىرايتتى، ئاغزىدىن كۆك مازغاپ بۇزۇلداپ چىقىپ تۇراتتى. ئۇرسۇلا بىلەن ئامارانتا قايتىپ كەلگەندىمۇ دەرەخكە باغلاقلىق پېتى تۇراتتى، ئوستېبشى يامغۇردا چىلىق ــ چىلىق بولۇپ كەتكەندى، چىرايىدىن ھېچ گۇنايى يوق سەبىي بالىدەك بىچارىلىق تۆكۈلۈپ تۇراتتى. ئۇرسۇلا بىلەن ئامارانتا گەپ

قىلسا، كىملىكىنى تونۇماي دەلدىيىپ قارىغىنىچە چۈشىنىكسىز بىرنېمىلەرنى دەيتتى. ئۇرسۇلا ئېرىنىڭ ئارغامچىغا سۈركىلىپ قاناپ كەتكەن پۇت ـ قوللىرىنى بوشىتىۋېتىپ بېلىدىكى ئارغامچىنىلا قالدۇردى. ئاپتاپتا قاقلىنىپ، يامغۇردا ھۆل بولۇپ كەتمىسۇن دەپ پالما دەرىخىنىڭ شاخلىرىدا شۇ يەرگىلا لەمپە ياساپ بەردى.

بەشنچى باب

مارت ئېيىنىڭ بىر يەكشەنبە كۈنى نىكانور رېيىننانىڭ مېھمانخانىسىدىكى مېھراب ئالدىدا ئورىلىئانو بىلەن رېمەدىس موسكاتىنىڭ نىكاھى ئوقۇلۇپ ئەر ـ خوتۇن بولۇشتى. موسكاتلار ئائىلىسىدە تۆت ھەپتە داۋام قىلغان ساراسىمچىلىقمۇ شۇ كۈنى ئاخىرى ئاياغلاشتى. رېمەدىس بويىغا يېتىپ قالغان چوپچوڭ بىر قىز بولسىمۇ، تېخىچە بالىلىقىنى تاشلىمىغانىدى. ئانىسى ئىلگىرى بالاغەت دەۋرىدە ھەيز كۆرىدىغان ئىشلارنى دەپ بەرگەن بولسىمۇ، فېۋرال ئېيىنىڭ بىر ئاخشىمى مېھمانخانىغا چىرقىرىغان پېتى ئېتىلىپ كىرىپ، پاراڭلىشىپ ئولتۇرغان ئاچىلىرى بىلەن ئاكىسى ئورىلىئانوغا كالتا ئىشتىنىنىڭ شاكىلاتتەك قوڭۇر نەرسە بىلەن بۇلغىنىپ كەتكەن ئېغىنى كۆرسەتتى. شۇنىڭ بىلەن تويىنى بىر ئايدىن كېيىن قىلىش قارار قىلىندى. چۈنكى، رېمەدىسكە ئۆزى يۇيۇنۇپ ـ تارىنىشنى، كىيىملىرىنى ئۆزى كىيىشنى، ئەقەللىي ئۆي ئىشلىرىنى قىلىشنى ئۆگىتىپ بولۇشقا ۋاقىت يېتىشمەيدىغاندەك قىلاتتى. ئورنىغا سىيىپ قويىدىغان ئادىتىنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن بىر مەزگىل قىزىق خىشقا سىيدۈرۈپ بېرىشكە توغرا كېلەتتى. بۇنىڭدىن باشقا، توي كېچىسى ئەر ـ خوتۇن ئوتتۇرىسىدا بولىدىغان مەخپىي ئىشلارنى ھەرگىز سىرتقا يايماي سىر تۇتۇش كېرەكلىكىنى چۈشەندۈرۈشمۇ خېلى تەسكە توختىدى. چۈنكى، بۇ ئىشنى ئاڭلاپ ساراسىمگە چۈشۈپ ھەم بەك ھاياجانلىنىپ كەتكەنلىكتىن، توي كېچىسى بولىدىغان ئىشلارنىڭ تەپسىلاتى ھەققىدىكى ئۇقۇمۇالغانلىرىنى ئۇچرىغانلىكى ئادەمگە دەۋەتكىلى ئاران تۇراتتى. بۇ ئىشلارغا ھەقىقەتەن كۆپ كۈچ كەتكەنىدى. بىراق، بەلگىلەنگەن خەيرلىك پەيت يېتىپ كەلگەندە بولسا بۇ قىزچاقنىڭ جاھانىنىڭ ئىشلىرىغا پىششىقلىقى ئاچىلىرىدىن قېلىشمىدى. دوناپولىنار موسكات ئەپەندى پاراس ـ

پۈرۈس پوجاڭزا ئاۋازى ۋە مۇزىكا سادالىرى ئىچىدە قىزىنى بىلىكىدىن قولتۇقلاپ رەڭگارەڭ گۈللەر بىلەن زىننەتلەنگەن كوچىدىن ئۆتتى. رېمەدىس ئۆيلىرىنىڭ دېرىزىسىدىن بېشىنى چىقىرىشىپ مۇبارەكلەۋاتقان قولۇم ـ قوشنىلارغا كۈلۈمسىرىگىنىچە قولىنى پۈلاڭلىتىپ ھۆرمەت ۋە تەشەككۈرىنى بىلدۈردى. قارا سوكنا شىم ـ چاپان، مىس تۇگمىلىك قارا ئۆتۈك كىيگەن ئورىلىئانو (بىرنەچچە يىلدىن كېيىن جازا ئەتىرىتىدىكىلەر كۆكرىكىگە مىلتىق تەڭلەپ تۇرغاندىمۇ پۈتىدا مۇشۇ ئۆتۈكى بار ئىدى) قىزىنى ئىشىكنىڭ ئالدىغا چىقىپ كۈتۈۋالدى، ئاندىن مېھرابنىڭ ئالدىغا باشلاپ باردى. بۇ جەريانىدا جىددىيلىشىپ كەتكەن ئورىلىئانونىڭ چىرايى تاتىرىپ، گاللىرى قۇرۇپ كەتكەندى. رېمەدىس بولسا ئۆزىنى تەبىئىي ۋە ئەركىن تۇتتى. ئورىلىئانو بارمىقىغا ئۈزۈك سېلىپ قويۇۋاتقاندا تەمتىرەپ كېتىپ ئۈزۈكنى يەرگە چۈشۈرۈۋەتكەندىمۇ رېمەدىس قىلچە پېتىنى بۇزمىدى. مېھمانلار پىچىرلىشىپ غۇلغۇلىغا چۈشكەندى، رېمەدىس بولسا تاكى يىگىت ئىشىك تەرەپكە يۈمىلاپ كېتىۋاتقان ئۈزۈكنى پۈتى بىلەن توسۇۋېلىپ، شەلپەردەك قىزارغىنىچە مېھراب ئالدىغا كەلگۈچە كەشتىلىك پەلەي سالغان قولىنى چىرايلىق كۆتۈرۈپ نامىز بارمىقىنى سۈنغىنىچە ۋەزمىن بىرھالدا تۇرۇۋەردى. ئانىسى بىلەن ھەدىلىرى رېمەدىسىنىڭ توي مۇراسىمىدا چاندۇرۇپ قويۇشىدىن قورقۇپ تۇراتتى، شۇ خۇشلۇقىدا ئېتىلىپ بېرىپ سۆيۈپ ئۆزلىرى چاندۇردى. رېمەدىس شۇ كۈندىن باشلاپلا كۈتۈلمىگەن ئوڭۇشسىزلىق ئالدىدىمۇ ھولۇقۇپ كەتمەي ئۆزىنى سالماق ۋە ئېغىر بېسىق تۇتۇشتەك ئېسىل سۈپەت پەزىلىتىنى ۋە مەسئۇلىيەتچانلىقىنى نامايان قىلدى. توي تورتىدىن يوغان بىر پارچە كېسىپ، پەتنۇسقا ۋىلكا بىلەن قويدى ـ دە، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئالدىغا ئېلىپ باردى. بەستىلىك بۇ بوۋاي دەرەخكە باغلاقلىق پېتى كاشتان لەمپىنىڭ ئاستىدىكى كىچىك بىر ئورۇندۇقتا دۈگدىيىپ ئولتۇراتتى، يامغۇر ۋە ئاپتاپتا تۇرۇۋېرىپ ئىنتايىن ھالسىزلىنىپ كەتكەن، چىرايىنىڭ قېنى قاچقاندى. بوۋاي رېمەدىسكە مىننەتدارلىق بىلەن كۈلۈمسىرەپ قويۇپ، چۈشىنىكسىز بىر مۇناجاتنى غىڭشىپ ئېيتقاچ تورتنى يېيىشكە باشلىدى. توي ۋاقى ـ چۈڭى دۈشەنبە

سەھەرگىچە داۋاملاشتى. توي داۋامدا بىردىنبىر بەختسىز ئادەم توي ئىشى بۇزۇلغان رىبىكا بولدى. ئەسلىدە رىبىكانىڭ تويىمۇ ئۇرسۇلانىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بويىچە شۇ كۈنى بولماقچى ئىدى. پېترو كىرىسبى جۇمە كۈنى ئانىسىنىڭ سەكراتقا چۈشۈپ قالغانلىقى ھەققىدە نامسىز خەت تاپشۇرۇۋالغاچقا تويى كېچىكتۇرۇلگەنىدى. پېترو كىرىسبى خەتنى تاپشۇرۇۋېلىپ بىر سائەتتىن كېيىن ئۆلكە مەركىزىگە يۈرۈپ كەتتى، ئانىسى بولسا شەنبە كۈنى كەچتە تويغا ئۇلگۈرۈپ كەلدى، يولدا ئوغلى بىلەنمۇ ئۇچرىشالمىغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ئوغلىنىڭ تويىغا تەييارلاپ كەلگەن ناخشىسىنى ئورېلىئانونىڭ تويىغا ئېيتىپ بەردى. پېترو كىرىسبى ئۆزىنىڭ تويىغا ئۇلگۈرۈپ كېلىشكە ئالدىراپ يولدا بەش ئاتنى كېرەكتىن چىقارغان بولسىمۇ، يەكشەنبە كۈنى يېرىم كېچىدە، ئورېلىئانونىڭ تويى ئاخىرلىشىش ئالدىدا ئاران كېلەلىدى، بۇ چاغدا تويىنىڭ قالدى ـ قاتتىللىرىنى يىغىشتۇرۇشتىن باشقا ھېچ ئىش قالمىغانىدى. ئۇلار ھېلىقى بولمىغۇر خەتنى زادى كىمنىڭ يازغانلىقىنى پەقەتلا ئېنىقلىيالمىدى. ئۇرسۇلا ئامارانتانى سوراققا تارتىۋىدى، ئامارانتا ئەلەمدىن يىغلاپ ياغاچچى تېخى چۈۋۈۋەتمىگەن مېھراب ئالدىدا مەنده ھېچقانداق گۇناھ يوق، دەپ قەسەم ئىچتى.

ئاموسكات ئەپەندى پوپ نىكانور رىبىنىنانى مەخسۇس توي مۇراسىمىغا رىياسەتچىلىك قىلىپ بېرىدۇ دەپ قوشنا شەھەردىن چىللاپ كەلگەنىدى. ئۆز كەسپىنىڭ ئەتىۋارى بولماي يوقسۇل ئۆتۈۋاتقان بۇ بوۋاي چىرايلى خۇنۇك، قوشۇمىسى تۇرۇك، ئورۇقلىقىدىن بىر تېرە ـ بىر ئۈستىخان بولۇپ قالغان بولسىمۇ، قورسىقى دۈپدۈگىلەك ئادەم ئىدى. خۇشامەتتىن پۈرۈلۈپ كەتكەن چىرايىغا قاراپ ئاق كۆڭۈللۈكىدىن شۇنداق قىلىۋاتىدۇ دېگەندىن كۆرە ساددىلىقىدىن شۇنداق قىلىۋاتىدۇ دېگەن تۇزۇكرەك ئىدى. پوپ نىكانور رىبىننا ئەسلىدە تويىنى تۈگىتىپلا ئۆز مۇرتلىرى ئارىسىغا كەتمەكچى ئىدى. بىراق، ماكوندولۇقلارنىڭ شۇ قەدەر ئەقىلسىزلىقىنى كۆرۈپ قاتتىق ھەيران قالدى، ئۇلار ھېچنېمىدىن تەپ تارتماي تەبىئەتنىڭ قانۇنىيەتلىرى بويىچە ئىش كۆرۈپ ياشاۋېرەتتى، بالىلىرىنى چوقۇندۇرمايتتى، ھېيت ئۆتكۈزمەيتتى. پوپ بۇ يەرنىڭ دىنىنىڭ نۇرىغا دۇنيا بويىچە ھەرقانداق جايدىنمۇ بەكرەك

موهتاج ئىكەنلىكىنى كۆزدە تۇتۇپ، ماكوندودا يەنە بىر ھەپتە تۇرۇپ بۇ ئىمانسىزلار ۋە ياقا يۇرتلۇقلارنى چوقۇندۇرۇپ، نىكاھسىز ئەر ـ خوتۇنلارنى ھالاللاپ قويماقچى، سەكراتتا ياتقانلارنى چوقۇندۇرۇپ قويماقچى بولدى. بىراق، ھېچكىم گېپىگە كىرمىدى، ئۇلار شۇنچە يىلدىن بېرى پوپسىزمۇ بىر ئوبدان ياشاپ كەلدۇق، قىيامەت مەسىلىسىنى تەڭرىنىڭ ئۆزى بىلەن بىۋاستە ھەل قىلىپ كېلىۋاتىمىز، ئۆلۈم جازاسىغا لايىق گۇناھ ئۆتكۈزۈپ بۇلغىنىشتىن ساقلىنىپ كېلىۋاتىمىز، دېيىشتى. پوپ نىكانور ئوچۇقچىلىقتا ۋەز ئېيتىۋېرىشتىن زېرىكىپ، ماكوندودا دۇنيا بويىچە ئەڭ چوڭ بىر چېركاۋ سالدۇرۇشقا بەل باغلىدى، چېركاۋغا پەيغەمبەرنىڭ ئادەم بويى كېلىدىغان ھەيكەللىرىنى قويماقچى ۋە گۇللۇك دېرىزە ئورناتماقچى، شۇنىڭ بىلەن بۇ دىنسىزلار مەركىزىنى كىشىلەر ريمدىنمۇ تاۋاپقا كەلگۈدەك تاۋاپگاھقا ئايلاندۇرۇۋېتەكچى بولدى ـ دە، مىس تاۋاق كۆتۈرۈپ تەرەپ ـ تەرەپتە ئىئانە توپلاشقا كىرىشتى. خېلى جىق كىشى سېخىيلىق بىلەن سەدىقە بەردى، لېكىن پوپقا تېخىمۇ جىق پۇل كېرەك ئىدى. چۈنكى، بۇ چېركاۋغا سۇغا غەرق بولغان ئادەمنى ئاۋازىدىن لەيلەپ چىققۇدەك يوغان مىس قوڭغۇراق ئورناتمىسا بولمايتتى. شۇڭا كىشىلەرگە تولا يېلىنىپ ئۇنىمۇ پۈتۈپ كەتتى، تولا مېڭىپ پۇتلىرىغىمۇ قاداق چۈشۈپ كەتتى.

بىر ھەپتە ئۆتتى، توپلانغان ئىئانە پۇلى چېركاۋ دەرۋازىسىغىمۇ چىقىشمايتتى، پوپ بۇ ھالدىن ئۈمىدسىزلىككە پاتتى. ئەتىسى مەيدانغىلا مېھراب قۇرۇپ، خۇددى ئۇيقۇسىزلىق كېسىلى تارقالغان چاغلاردىكىدەك قوڭغۇرىقىنى جىرىڭلىتىپ كىشىلەرنى ئوچۇقچىلىقتا ئۆتكۈزۈلىدىغان ئىبادەتكە چاقىردى. يەكشەنبە كۈنى نۇرغۇن كىشى يىغىلدى، ئۇلارنىڭ بەزىسى قىزىقسىنىپ، بەزىسى ئۆتمۈشىنى سېغىنىپ، يەنە بەزىسى كەلمىسە تەڭرىنىڭ ئەلچىسىنى مەنسىتمىگەنلىك بولۇپ قېلىپ تەڭرىنىڭ غەزىپىگە ئۇچراپ كېتىشتىن قورقۇپلا كەلگەنىدى. شۇنداق قىلىپ، ئەتىگەن سائەت سەككىزدە پۈتۈن بازار ئاھالىسىنىڭ يېرىمى مەيدانغا يىغىلدى. پوپ نىكانور ئىئانە تىلەپ پۈتۈپ قالغان خىرقىراق ئاۋازى بىلەن ئىنجىل سۈرىلىرىنى ئوقۇشقا باشلىدى. ئىبادەت ئاخىرلىشىپ مەيدانىكىلەر تارقىلىشقا باشلىغاندا، قولىنى

كۆتۈرۈپ كۆچىلىكىنىڭ دىققىتىنى ئۆزىگە قارىتتى.

ــ توختاپ تۇرۇڭلار، ــ دېدى پوپ، ــ سىلەر ھازىر تەڭرىنىڭ ھەممىگە قادىرلىقىنىڭ ئېنىق ئىسپاتىنى ئۆز كۆزۈڭلار بىلەن كۆرىسىلەر.

بايا ئىبادەتكە يارەملەشكەن بالا ھورى پۈرقىراپ تۇرغان بىر ئىستاكان قويۇق شاكىلات قىيامى كەلتۈردى، پوپ نىكانور غۇرتلا قىلىپ ئىچىۋەتتى ـ دە، تونىنىڭ يېڭىدىن بىر قوليا‌غلىقنى ئېلىپ ئاغزىنى سۈرتتى. ئاندىن ئىككى قولىنى ئالدىغا سوزۇپ كۆزلىرىنى يۇمغانىدى، تۇرغان يېرىدىن بىر غېرىچ كۆتۈرۈلدى. ئۇنىڭ بۇ كارامىتىگە كىشىلەرنىڭ قايىل بولماقتىن باشقا ئامالى يوق ئىدى. نىكانور شۇنىڭدىن كېيىن بىرنەچچە كۈنگىچە كوچا ئايلىنىپ، قىزىق شاكىلات قىيامىنىڭ قۇدرىتى بىلەن يەردىن كۆتۈرۈلۈپ تەڭرىنىڭ كارامىتىنى قايتا ـ قايتا كۆرسەتتى، شۇنىڭ بىلەن يارەمچى بالىنىڭ قولىدىكى خالتىغا سەدىقە ئۈزۈلمەي تۆكۈلۈۋەردى. بىر ئايغا قالمايلا چېركاۋنىڭ قۇرۇلۇشى باشلاندى. پوپ نىكانور كۆرسەتكەن مۆجىزىنىڭ تەڭرىنىڭ قۇدرىتىدىن بولغانلىقىغا ھېچكىم شەك كەلتۈرمەيتتى، پەقەت خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەلا بۇنىڭغا ئىشەنمىدى. كىشىلەر بىركۈنى ئەتىگەندە كاشتان دەرىخىنىڭ يېنىغا يىغىلىپ يەنە بىر قېتىم تەڭرىنىڭ كارامىتىنى كۆردى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بولسا بۇ ئىش تەسىرمۇ قىلمىغاندەك بىرھالدا قاراپلا تۇردى. پوپ نىكانورنىڭ جىسمى ئورۇندۇق بىلەنلا يەردىن مۇئەللەققە كۆتۈرۈلگەنلىكىنى كۆرگەندىمۇ پەقەت بىلىنەر ـ بىلىنمەس رۇسلىنىپ مۇرىسىنى قىسىپ قويدى.

ــ بۇ بەك ئوڭاي ئىش، بۇ ئادەم ماددىنىڭ تۆتىنچى ھالىتىنى بىلمۇاپتۇ، ــ دېدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە.

پوپ نىكانور قولىنى شۇنداق كۆتۈرۈۋېدى، ئورۇندۇق شۇ ئان يەرگە قوندى.

ــ بىكار گەپ. بۇ دېگەن تەڭرى مەۋجۇتلۇقىنىڭ شەكسىز ئىسپاتى.

كۆچىلىك شۇندىلا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ چۈشىنىكسىز كالدىرلاشلىرىنىڭ لاتىنچە ئىكەنلىكىنى بىلدى.

پوپ نىكانور ماكوندودا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن لاتىنچە

پىكىرلىشىلەيدىغان بىردىنبىر ئادەم ئىدى، ئۆزىنىڭ بۇ ئەۋزەللىكىدىن پايدىلىنىپ بۇ ئادەمنىڭ چېلىنىپ كەتكەن كاللىسىغا دىنىي ئېتىقاد ئەقىدىلىرىنى سىڭدۈرۈپ بېقىش نىيىتىگە كەلدى. شۇنىڭ بىلەن ھەر كۈنى كەچقۇرۇن كاشتان دەرىخىنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ لاتىن تىلىدا ئۇنىڭغا دىنىي تەلىم بېرىدىغان بولدى. بىراق، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە پوپنىڭ تەكرار ـ تەكرار ئىسپاتلىرىغا ۋە شاكىلات ئارقىلىق كۆرسەتكەن كارامىتىگە بەربىر ئىشەنمىدى، ئىسپات سۈپىتىمدە تەڭرىنىڭ رەسىمىنىلا تەلەپ قىلىپ تۇرۇۋالدى. پوپ شۇنىڭ بىلەن ئېيسانىڭ ھەيكەللىرىنى ئېلىپ كېلىپ كۆرسەتتى، ھەتتا ئېيسانىڭ سۈرىتى بېسىلغان ۋىرونىكانىڭ قولياغلىقىنىمۇ[1] كۆرسىتىپ باقتى. ھالبۇكى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئىلمىي ئاساسى يوق ساختا نەرسىلەر دەپ قاراپ ئىنكار قىلدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ شۇ قەدەر جاھىللىقى ئالدىدا چارىسىز قالغان پوپ نىكانور ئەمدى ئۇنىڭغا ئىنجىل ئەقىدىلىرىنى ئۆگىتىش نىيىتىدىن يانىدى. بىراق، ئادەمگەرچىلىك يۈزىسىدىن ھەر كۈنى ئۇنى يوقلاپ تۇردى. بۇنىڭ بىلەن ئەمدى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە تەشەببۇسكار ئورۇنغا ئۆتۈپ، ئۆزىنىڭ غايىپەرەسلىكىگە خاس تۇرلۇك تاكتىكىلىرى بىلەن پوپ نىكانورنىڭ ئېتىقادىنى تەۋرىتىشكە ئۇرۇندى. پوپ نىكانور بىركۈنى دامكا كۆتۈرۈپ كېلىپ، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى دامكا ئويناشقا تەكلىپ قىلىۋىدى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئويناشنى رەت قىلدى ۋە سەۋەبىنى ھەر ئىككى تەرەپ قائىدىگە رىئايە قىلىشقا قوشۇلغان تۇرۇقلۇق بىر ـ بىرى بىلەن قانداق تۇتۇشىدۇ، دەپ چۈشەندۈردى. پوپ مەسىلىنى ھېچقاچان بۇ نۇقتىدىن ئويلىنىپ باقمىغانىدى، شۇنىڭدىن كېيىن دامكىنى تۇتۇپمۇ باقمىدى. شۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئەقىل ـ پاراسىتىگە بارغانسېرى ھەيران بولۇپ، دەرەخكە نېمە سەۋەبتىن باغلانغانلىقىنى سوريدى.

---

① رىۋايەتتە ئېيتىلىشىچە، ئەلمىساقتا ئۆتكەن ۋىرونىكا ئاتلىق بىر يەھۇدىي ئايال كىرىستقا مىخلىنىش ئالدىدا تۇرغان ئېيسانىڭ يۈزىدىكى قان يۇقىنىسىنى قول ياغلىقىدا سۈرتۈپ قويغانمىش، شۇنىڭ بىلەن ئۇ قولياغلىققا ئېيسانىڭ مۇبارەك سۈرىتى بېسىلىپ قالغانمىش.

ـــ مەن ئېلىشىپ قالغان.

پوپ شۇنىڭدىن كېيىن ئېتىقادىنىڭ تەۋرىنىپ قېلىشىدىن قورقۇپ ئۇنى ئىككىنچى يوقلاپ كەلمەي، پۈتۈن زېھنىنى چېركاۋ قۇرۇلۇشىغا قارىتتى.

رىبېكانىڭ يۈرىكىگە يېڭىباشتىن ئۈمىد ئوتى تۇتاشتى، ئىستىقبالى پۈتۈنلەي چېركاۋنىڭ پۈتۈشىگە باغلىق بولۇپ قالغانىدى. چۈنكى، پوپ نىكانور بىر يەكشەنبە كۈنى ئۇلارنىڭ ئۆيىدە چۈشلۈك تاماقتا بولغاندا، ھەممەيلەن تاماق ئۈستىدە چېركاۋ پۈتكەندىن كېيىن دىنىي مۇراسىملارنىڭ قانداق داغدۇغىلىق ۋە ھەشەمەتلىك ئۆتكۈزۈلىدىغانلىقى ھەققىدە پاراڭلىشىپ قالغانىدى.

ـــ ئەڭ تەلەيلىكى رىبېكا بولغۇدەك، ـــ دېدى ئامارانتا. ئاندىن رىبېكانىڭ بۇ گەپنىڭ مەنىسىنى تازا چۈشەنمىگەنلىكىنى كۆرۈپ تاتلىق كۈلۈمسىرەپ قوشۇپ قويدى:

ـــ تويۇڭ چېركاۋ پۈتكەندىن كېيىن ئۆتكۈزۈلىدىغان بىرىنچى مۇراسىم بولۇپ قالغۇدەك.

رىبېكا بۇنداق پەتىۋانى تۇسۇشقا ئۇرۇندى. چۈنكى، بۇ قۇرۇلۇش ھازىرقى سۇرئەتتە داۋاملىشىدىغان بولسا، چېركاۋ پۈتكىچە ئاز دېگەندىمۇ ئون يىل ساقلىشىغا توغرا كېلەتتى. پوپ نىكانور باشقىچە پىكىردە بولۇپ، مۇخلىسلار بارغانچە سېخىيلىق بىلەن پۇل ئىئانە قىلىۋاتىدۇ، شۇڭا پۈتىدىغان ۋاقتىنى تېخىمۇ ئۇمىدۋارلىق بىلەن مۆلچەرلەشكە بولىدۇ، دېدى. رىبېكا ئىچىدە خاپا ئىدى، گېپىلدىنمۇ تاماق ئۆتمەي قالدى. ئۇرسۇلا ئامارانتانىڭ پىكرىنى قۇۋۋەتلەپ، قۇرۇلۇش سۇرئىتىنى تېزلىتىش ئۈچۈن خېلى كۆپ ئىئانە قىلدى. پوپ نىكانور ئەگەر يەنە مۇشۇنچىلىك ئىئانە مەبلەغ بولسا چېركاۋ ئۇچ يىلدىلا پۈتىدۇ، دەپ مۆلچەرلىدى. رىبېكا شۇ كۈندىن باشلاپ ئامارانتاغا گەپ قىلماس بولۇۋالدى. چۈنكى، ئۇلارنىڭ تويىنى توسۇش ئۈچۈن سىڭلىسىنىڭ قولىدىن ھەربالا كېلىدىغانلىقىغا ئىشەنگەنىدى.

ـــ ئاياپ قويدۇم، تېخى، ـــ دېدى ئامارانتا ئىككىسىنىڭ ئوتتۇرىسىدا كەسكىن مۇنازىرە بولغان شۇ ئاخشىمى، ـــ بۇ ئۇچ يىل ئىچىدە سېنى ئۆلتۈرۈۋېتىمەن دەپ ئاۋارە بولۇشۇمنىڭمۇ ھاجىتى قالمايدۇ.

ربىكا سىڭلىسىنىڭ بۇنداق يولسىزلىقى ئالدىدا ئامالسىز قالدى.

پېترو كىرىسىبى توينىڭ يەنە كېچىككەنلىكىنى ئۇقۇپ قاتتىق ئۈمىدسىزلەندى. ربىكا بولسا ساداقەتمەنلىكىنى ئىسپاتلاپ:

ــ تەييارلىقىڭىز پۈتسىلا قېچىپ كېتەيلى، ــ دېدى.

ھالبۇكى، پېترو كىرىسىبى ئۇنداق تەۋەككۇلچى يىگىتلەردىن ئەمەس ئىدى، لايىقىدەك ئۇنچە ئاسان ھاياجانلىنىپ كەتمەيتتى، ۋەدىگە ۋاپا قىلىشنى چىن مۇھەببەتنىڭ مۇھىم ئاساسى دەپ قارايتتى. ربىكا شۇنىڭ بىلەن تېخىمۇ دادىل تەدبىر قوللىنىشقا ئۆتتى: كەچقۇرۇنلىرى مېھمانخانىدىكى چىراغ سىرلىق بىر شامالدا ئۆچۈپ قالاتتى. چىراغلار يەنە نېمە بولغاندۇ، دەپ مېھمانخانىدا تىمىسقىلاپ يۈرگەن ئۇرسۇلا بىركۈنى بۇ ئاشىق ـ مەشۇقلارنىڭ قاراڭغۇدا سۆيۈشۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ قالدى. پېترو كىرىسىبى خىجىلچىلىقتا گەپ تاپالماي، بۇ ئىشنى يېڭىچە كىرسىن چىراغنىڭ سۇپىتى ناچار ئىكەن دەپ ئارتىپ قويدى، كېيىن ھەتتا «ئىشەنچىلىكرەك» چىراغلارنى ئورنىتىپ بەردى. بىراق، كىرسىندىن چاتاق چىقتىمۇ ياكى پىلىكتىن كاشىلا چىقتىمۇ، بۇ چىراغلارمۇ ئۆچۈپ قالدى، ربىكا بۇ قېتىم لايىقىنىڭ قۇچىقىدا ئولتۇرۇۋالغانىدى، ئۇرسۇلا ئەمدى ھېچقانداق باھانىگە قۇلاق سالماي، بۇ ئاشىق ـ مەشۇقلارنىڭ ئۆزى ياشلىقىدا ئىشلەتكەندەك نەيرەڭ ئىشلىتىپ مەقسىتىگە يېتىۋېلىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن بولكىخانىنى ئىندىيان ئايالغا ئۆتكۈزۈپ بېرىپ، تەۋرەنمە ئورۇندۇقتا ئولتۇرۇۋېلىپ ئاشىق ـ مەشۇقلارنى كۆزىدىن نېرى قىلمايدىغان بولۇۋالدى.

ــ ۋاي بىچارە ئاپام، ــ دېدى ربىكا بىر چەتتە مۇگدەك بېسىپ ئەسنەپ ئولتۇرغان ئۇرسۇلانى كۆرۈپ تېرىكىپ ھەم كۈلگۈسى كېلىپ، ــ ئۆلگىچە مۇشۇ تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدا ئولتۇرۇپ گۆر ئازابى تارتىدىغان ئوخشايدۇ.

پېترو كىرىسىبى چېركاۋنىڭ قۇرۇلۇش ئەھۋالىنى ھەر كۈنى بېرىپ كۆرۈپ كېلەتتى، ئۇچ ئايدىن بۇيان ئۇزۇلمەي داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان نازارەت ئاستىدىكى مۇھەببەت ھاياتىدىن ئىچى سىقىلىپ ئاخىر چىداپ بولالماي قالدى ـ دە، چېركاۋنىڭ

قۇرۇلۇش سۇرئىتىنىڭ ئاستىلىقىدىن بىزار بولۇپ، چېركاۋنىڭ تېزرەك پۈتۈشى ئۈچۈن پوپقا كېمىگەن مەبلەغنى ئۆزى تولۇقلاپ بېرىش قارارىغا كەلدى. ئامارانتا بۇ خەۋەردىن ئازراقمۇ جىددىيلىشىپ قالمىدى. ھەر كۈنى كەچقۇرۇن دوستلىرى بىلەن پېشايۋاندا كەشتە تىككەچ پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇپ، يېڭى ـ يېڭى ھېيلە ـ مىكىرلەرنى كۆڭلىگە پۈكەتتى. چېركاۋ پۈتۈشكە ئىككى ئايچە قالغاندا ئامارانتا رېبېكانىڭ تويلۇق كىيىملىرى سېلىنغان ئىشكاپتىكى كۈيە دورىلىرىنى ئېلىپ تاشلىۋەتتى. ئەپسۇس، ۋاقىتنى خاتا مۆلچەرلەپ قويغانلىقتىن ئۇنىڭ ئەڭ ئۇنۇملۇك دەپ قارىغان بۇ نەيرەڭى ئەمەلگە ئاشماي قالدى. تويى يېقىنلاپ قالغانسېرى تاقىتى تاق بولۇپ كېتىۋاتقان رېبېكا تويلۇق كىيىملىرىنى كىيىپ باقماقچى بولدى، شۇنىڭ بىلەن ئامارانتانىڭ مۆچەرلىگەن ۋاقتى ئالدىغا سۈرۈلۈپ كەتتى. رېبېكا بىركۈنى كىيىم ئىشكابىنى ئېچىپ كىيىملىرىگە يېپىلغان قەغەزلەرنى، قاپلانغان رەختلەرنى رەت ـ رېتى بىلەن ئېلىۋەتتى ـ دە، تويلۇق تاۋار كىيىملىرىنى، چىلتەك تۇتۇلغان تويلۇق ياغلىقلىرىنى، ھەتتا گۇل تاجىنىمۇ قويماي كۈيە يېپ كېپەكلەشتۇرۇۋەتكەنلىكىنى كۆرۈپ تاڭ قالدى. ئۆز ۋاقتىدا بۇ كىيىملەرنىڭ ئارىسىغا ئىككى سېقىم كۈيە دورىسى چېچىپ قويغانلىقى ئېنىق ئېسىدە ئىدى. بۇ پېشكەللىك شۇنداق تاسادىپىي بىلىنىدىكى، بۇنى ئامارانتادىن كۆرۈشكە ئىلاجسىز قالدى. تويغا بىر ئايمۇ قالمىغانىدى. ھېلىمۇ ياخشى دوستى ئانبارو ھالقىلىق پەيتتە دوستلۇقىنى يەتكۈزۈپ رېبېكانىڭ تويلۇق كىيىمىنى بىر ھەپتە ئىچىدە يېڭىدىن پۈتكۈزۈپ بېرىشكە ۋەدە بەردى. سىم ـ سىم يامغۇر يېغىۋاتقان بىركۈنى چۈشتە ئانبارو موسكات بىر بوپا چىرايلىق كۆپتۈرۈپ تىككەن تويلۇق كىيىمنى رېبېكاغا ئەڭ ئاخىرقى قېتىم كىيدۈرۈپ كۆرۈپ بېقىش ئۈچۈن كۆتۈرۈپ كىرىپ كەلگەندە، ئامارانتانىڭ ئەرۋاھى ئۈچۈپ ھوشىدىن كەتكىلى تاسلا قالدى. شۇ ئان زۇۋانى تۇتۇلۇپ، سوغۇق تەرگە چۆمۈلۈپ كەتتى. چۈنكى، بىرنەچچە ئايدىن بېرى دەل مۇشۇنداق مىنۇتلارنىڭ بولۇپ قېلىشىدىن ئەنسىرەپلا كېلىۋاتاتتى. بىراق، رېبېكانىڭ تويىنى بۇزىدىغان ھېچقانداق چارە تېپىلماي بارلىق شېرىن خىياللىرى بەربات بولغان ئەڭ ئاخىرقى پەيتتە ئېشىغا زەھەر سېلىشتىنمۇ يانمايتتى.

ئانبارو موسكات تۇجۇپىلەپ تىكىپ پۇتتۇرگەن ئېسىل كىيىملەرنى رىبىكاغا كىيدۈرۈپ، ئاجايىپ سەپەرچانلىق بىلەن مىڭلاپ ئىلغۇچلارنى بىردىن ـ بىردىن ئىلىپ چىقتى، رىبىكا بولسا ساۋۇتتەك ھىم بۇ كىيىملەر ئىچىدە ئىسسىپ تەرلەپ كەتتى. بىر چەتتە كەشتە تىكىپ ئولتۇرغان ئامارانتا ئىچىدىكى ئەنسىزلىكتىن بارماقلىرىغا يىڭنە سانجىلىپ تۇرسىمۇ چاندۇرماي ئۆزىنى شۇ قەدەر تەمكىن تۇتۇپ شۇنداق بىر قارارغا كەلدىكى، ۋاقتىنى توينىڭ ئالدىدىكى ئەڭ ئاخىرقى جۈمە كۈنىگە تۇغرىلاپ، رىبىكانىڭ قەھۋىسىگە بىر چىمدىم ئىسپىرتلىق ئەپيۇن سېلىۋەتمەكچى بولدى.

نىھايەت، ئويلىمىغان يەردىن تېخىمۇ چوڭ بىر توساق پەيدا بولۇپ، رىبىكا بىلەن پېترو كىرىسبىنىڭ تويى ئامالىنىڭ يوقىدىن يەنە بىر قېتىم كېچىكتۈرۈلدى. تويغا بىر ھەپتە قالغان ئىدى، كېلىنچەك رىمەدىس تۇن نىسبىدە چۆچۈپ ئويغاندى ـ دە، ئۇچەي ـ باغرى يېرىلىپ كەتكەندەك چوغدەك قىزىق شاتىراق ئايىغىدىن ئېتىلىپ چىقىپ پۈتۈن ئەزايى ـ بەدىنى چىلىق ـ چىلىق بۇلغىنىپ كەتتى، شۇ ھالەتتە ئۇچ كۈن ياتقاندىن كېيىن قاندىن زەھەرلىنىپ ئۆلۈپ قالدى، قوشكېزەك ھامىلىسىمۇ قورسىقىدىلا چاچراپ كەتتى. ئامارانتا شۇنىڭدىن ئىلگىرى رىبىكانى ئۆز قولى بىلەن زەھەرلەشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن كېچە ـ كۈندۈز تەڭرىدىن بالا ـ قازا تىلەپ كەلگەن بولغاچقا، رىمەدىسنىڭ ئۆلۈمىگە ئۆزى سەۋەبچى بولۇپ قالغاندەك ۋىجدانىي ئازابقا قالدى. نىھايەت، ئامارانتانىڭ كېچە ـ كۈندۈز تەڭرىگە ئىلتىجا قىلىپ تىلىگىنى بۇ توساق ئەمەس ئىدى.

رىمەدىس بىلەن ئېرى زەرگەرخانىنىڭ يېنىدىكى ئۆينى بىكارلاپ كۆچۈپ كىرىپ، ھۈجرىسىنى يېڭىلا خوشلاشقان بالىلىق دەۋرىدىكى قونچاق ۋە ئويۇنچۇقلىرى بىلەن زىننەتلىگەنىدى. رىمەدىسنىڭ ۋۇجۇدىدا ئۇرغۇپ تۇرىدىغان جۇشقۇنلۇقى پېشايۋاندىكى كۈزلۈك تاشئالما گۈللىرىنى سۆيۈپ ئۆتىدىغان شوخ شامالىلاردەك پۈتۈن ئائىلىنى قىزغىن كەيپىيات بىلەن تولدۇرۇپ تۇراتتى. قاق سەھەردىلا رىمەدىسنىڭ ناخشىسى باشلىناتتى. رىبىكا بىلەن ئامارانتا تاكاللىشىپ قالغان چاغلاردا پۈتۈن ئائىلە بويىچە رىمەدىسلا ئارىغا چۈشەلەيتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەدىن خەۋەر ئالىدىغان

ئېغىر ئىشنىمۇ رېمەدىس زىممىسىگە ئېلىپ ئاش ـ تامىقىنى ۋاقتىدا بېرەتتى، چوڭ ـ كىچىك تەرەتلىرىنى بىر تەرەپ قىلاتتى، سوپۇن ۋە لۆڭگە بىلەن بەدىنىنى يۇيۇپ ـ سۈرتۈپ قويااتتى، چاچ ـ ساقاللىرىدىكى بۇرگە ۋە پىتلىرىنى تېرىۋىتەتتى، پالما شاخ ـ شۇمبىلىرىدىن ياسالغان لەمپىسىنى تۇزەشتۇرۇپ تۇراتتى، يامغۇر ياغقان كۈنلىرى لەمپىنىڭ ئۈستىگە سۇ ئۆتمەس كاناپ ياپاتتى. ئۇ ھاياتىنىڭ ئاخىرقى ئايلىرىدا ئانچە ـ مۇنچە ئۆگىنىۋالغان لاتىن تىلىدا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن پاراڭلىشالايدىغانمۇ بولغانىدى. يەنە تېخى پېلار تېرنېرانىڭ ئورېلىئانودىن بولغان بالىسى تۇغۇلغاندىن كېيىن ئۆيىگە ئەكىلىۋېلىپ چوڭ ئوغلى ھېسابىدا بېقىۋالغانىدى، بالىغا ئائىلە بويىچە مۇراسىم ئۆتكۈزۈلۈپ ئورېلىئانو خوس، دەپ ئات قويۇلدى. ئۇرسۇلار بۇ كېلىنىنىڭ ئانىلىق تەبىئىتىنىڭ بۇنچە كۈچلۈكلىكىدىن تاڭ قالدى. ھاياتىنىڭ ھەقىقىي قىممىتىنى ئەمدى تاپقان ئورېلىئانو كۈنبويى زەرگەرخانىسىدا ئىشلەيتتى، رېمەدىس ھەر كۈنى ئەتىگەندە ئېرىگە بىر ئىستاكان قەھۋە ئەكىرىپ بېرەتتى. ئەر ـ خوتۇن ئىككىسى ھەر كۈنى كەچقۇرۇن دوناپولنار موسكاتلارنىڭ ئۆيىگە باراتتى. ئورېلىئانو قېيىنئاتىسى بىلەن زېرىكمەي دومىنو قارتىسى ئويناياتتى، رېمەدىس ھەدىلىرى بىلەن پاراڭلىشاتتى ياكى ئانىسى بىلەن چوڭلارنىڭ ئىشلىرى توغرىسىدا مەسلىھەتلىشەتتى. بۇئېندىيەلەر ئائىلىسى بىلەن بولغان قۇدا ـ باجىلىق مۇناسىۋىتى تۈپەيلىدىن موسكاتنىڭ ماكوندودىكى نوپۇزىمۇ خېلى ئۆسۈپ قالغانىدى. بۇ بازار بېگى ئۆلكە مەركىزىگە تولا قاتراپ يۈرۈپ ئاخىرى ھۆكۈمەتنى ماكوندودا بىر مەكتەپ ئېچىشقا ماقۇل كەلتۈرگەندىن كېيىن، بۇ مەكتەپنى بوۋىسىنىڭ مائارىپ ئىشتىياقىنى تارتقان ئاركادىئونىڭ باشقۇرۇشىغا تاپشۇردى. دوناپولنار موسكات ئاھالىنىڭ كۆپىنچىسىنى دۆلەتنىڭ مۇستەقىللىق كۈنىنى خاتىرىلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆيلىرىنى كۆك رەڭدە ھاكلاشقا قايىل قىلدى. پوپ نىكانورنىڭ تەلىپىگە بىنائەن، كاتالىنوغا مېھمانسارىيىنى خىلۋەت بىر كۈچىغا كۆچۈرۈشكە بۇيرۇدى، بازارنىڭ مەركىزىدىكى سودىسى ئېغىر ئىشرەت سورۇنلىرىنى تاقىۋەتتى. جەمئىيەت تەرتىپىنى ساقلاش ئۈچۈن ئۆلكە مەركىزىدىن قوراللىق ئالتە ساقچىنى ئېلىپ

كەلدى، بۇ چاغدا ماكوندودا قوراللىق ئەسكەرلەرنىڭ تۇرۇشىغا بولمايدۇ دېگەن كىبلىشىم ھېچكىمنىڭ يادىغا كەلمىدى. ئورىلىئانو قېيىنئاتىسىنىڭ خىزمەت ئۇنۇمىگە بەكمۇ قايىل ئىدى.

— سەنمۇ قېيىنئاتاڭغا ئوخشاش سەمرىپ كېتىسەن، — دەيتتى ئاغىنىلىرى.

بىراق، دائىم زەرگەرخانىدا ئولتۇرۇپ ئىشلەۋەرگەچكە سەمرىپمۇ كەتمىدى، ئېغىر ـ بېسىق مىجەزىمۇ ئۆزگەرمىدى، ئەكسىچە مەڭىز سۆڭەكلىرى تېخىمۇ پولتىيىپ چىقىپ، كۆزلىرى تېخىمۇ ئولتۇرۇشتى، تارتىنچاقلىقىمۇ ئۆزگەرمىدى. پېشانىسىگە يول ـ يول قورۇقلار چۈشۈشكە باشلىدى، بۇ ئويچانلىقى ۋە كەسكىنلىكىنىڭ بەلگىسى ئىدى. ئورىلىئانو بىلەن رېمەدىس ھەر ئىككى ئائىلىدە چوڭقۇر مېھىر ـ مۇھەببەت ئويغاتقاندى. شۇڭا، رېمەدىس بويىدا قالغانلىقىنى جاكارلىغاندا ھەتتا ئامارانتا بىلەن رىبېكامۇ جىددىلىرىنى ۋاقتىنچە توختىتىپ، بالا ئوغۇل تۇغۇلسا دەپ كۆك يۈك پوپايكا، قىز تۇغۇلسا دەپ قىزىل پوپايكا تۇقۇشقا تۇتۇنغاندى. ئورىلىئانو بىرنەچچە يىلدىن كېيىن جازا ئەتىرتى كۆكرىكىگە مىلتىق تەڭلەپ تۇرغان مىنۇتلارنىڭ ئەڭ ئاخىرقى دەملىرىدە ئەسكە ئالغان ئادىمى رېمەدىس بولدى.

ئۇرسۇلانىڭ جاكارسى بويىچە پۈتۈن ئىشىك ـ دېرىزىلەر تاقالدى، ئىنتايىن زۆرۈر بولمىسىلا، ھەرقانداق كىشىنىڭ بۇ ئۆيگە كىرىپ ـ چىقىشىغا مۇتلەق رۇخسەت قىلىنمىدى، تېخى بىر يىلغىچە ئۇنلۇك گەپ قىلىشمۇ چەكلەندى. مېيىت ئۇزىتىدىغان كۈنى مېيىت قويۇلغان جايغا رېمەدىسنىڭ قارا لېنتىنىڭ ئارىسىغا ئېلىنغان رەسىمى قىيپاش ئېسىلدى، رەسىمنىڭ ئالدىغا ئۆچمەس چىراغ يېقىلدى. بۇ چىراغنى بۇئېندىيەنىڭ ئەۋلادلىرىمۇ زادىلا ئۆچۈرمىدى، نەۋرە ـ چەۋرىلەر بۇ رەسىمدىكى ئۇچىسىغا پۈرمە ئېتەكلىك كۆڭلەك كىيىپ، بېشىغا نېپىز شايە ياغلىق چەگكەن، پۈتىغا ئاق توپلەي كىيگەن قىزچاقنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئۇلۇغ مومىسى ئىكەنلىكىنى زادىلا ئەقلىگە سىغدۇرالمايتتى. ئامارانتا ئورىلىئانو خوسنى بېقىش مەسئۇلىيىتىنى ئۆز ئىختىيارى بىلەن ئۈستىگە ئالدى. ئۆزىگە ئوغۇل بولۇپ،

يالغۇزلۇقىغا ھەمراھ، دەردىگە دەرمان بولۇشنى ئارزۇ قىلاتتى. چۈنكى، ساراڭلىق قىلىپ تەييارلىغان ئىسپىرتلىق ئېپيۇننى ربىبكانىڭ قەھۋەسىگە سالدىم دەپ رېمەدىسىنىڭ قەھۋەسىگە سېلىۋەتكەنىدى. شىلەپىسىگە قارا تۇنقان پېترو كىرىسىبى ھەر كۈنى كەچتە پۇتىنىڭ ئۈچىدا دەسسەپ كىرىپ، يەڭلىرى بارمىقىنى يالپقىدەك ئۇزۇن قارا كىيىم كىيگەن يۇرىكى لەختە ـ لەختە قان ربىبكا بىلەن ئۈچرىشاتتى. شۇ كۈنلەردە توي ۋاقتىنى بېكىتىشتىن سۆز ئېچىش تۈگۈل، كېڭىشىپ بېقىش خىيالىدا بولۇشنىڭ ئۆزىمۇ ئېغىر ھۆرمەتسىزلىك ئىدى. ربىبكانىڭ چېيى ئىچۈرۈلۈپ بولغان بولسىمۇ، بۇ ئىككىسىنىڭ ئىشلىرى بىلەن ھېچكىمنىڭ كارى بولمىغاچقا بىر ئىزىدىلا توختاپ قالغانىدى، بىر چاغلاردا مېھمانخانىدىكى چىراغنى بىر ئاماللار بىلەن ئۆچۈرۈۋېتىپ قاراڭغۇدا سۆيۈشىدىغان ئاشىق ـ مەشۇقلار ئەمدى ئەتىۋارىدىن قېلىپ، تەقدىرنىڭ چاقچاقلىرىغا تىز پۈككەندەك قىلاتتى. ئارزۇ ـ ئارمانلىرى يوققا چىقىپ ئۈمىدسىزلىك ئىچىدە قالغان ربىبكا يەنە توپا يېيىشكە باشلىدى.

خېلى كۈنلەرگىچە ھازا تۇتۇلغاندىن كېيىن كەشتە پائالىيىتى ئەسلىگە كەلدى. پىژغىرىم تومۇز كۈنلىرىنىڭ بىرى چۈشتىن كېيىن قىزلار پېشايۋانغا يىغىلىپ كەشتە تىكىپ ئولتۇراتتى، بىرەيلەن دەرۋازىنى جالاقلىدە ئېچىپ ھويلىغا كىرىۋىدى، ئۆينىڭ تۆۋرۈكلىرىمۇ تەۋرەپ كەتتى. پېشايۋاندا كەشتە تىكىپ ئولتۇرغان ئامانتا ۋە دوستلىرى، ھۈجرىسىدا بارمىقىنى شۇمۇپ ئولتۇرغان ربىبكا، ئاشخانىدىكى ئۇرسۇلا، زەرگەرخانىدىكى ئورىلىئانو، ھەتتا كاشتان دەرىخىگە باغلاقلىق خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەمۇ يەر تەۋرەۋاتىدۇ، ئۆي ئۆرۈلىدىغان بولدى دەپ قالغانىدى. ئۇ ئادەم قالتىس زەبەردەس بىر ئەر بولۇپ، قاۋۇل گەۋدىسى ئىشكىتىن ئاران پاتتى، قوتازنىڭكىدەك توم پاتىڭغا ئىلاھە بۇۋى مەريەمنىڭ رەسىمى چۈشۈرۈلگەن مۇنچاق ئېسىلغان، بىلەكلىرى ۋە مەيدىسىگە لىققىدە چەكمە چېكىلگەن، ئوڭ بىلىكىگە خىسلەتلىك «كىرىستقا مىخلانغان بوۋاق»[1] نىڭ سۈرىتى ئويۇلغان مىس بىلەيزۈك سېلىنغانىدى، ئۆڭى ئاپتاپتا

① بىرخىل جادۇگەرلىك تۈسىنى ئالغان تۈمار، بۇ خىل تۈمارنى يېنىدا ئېلىپ يۈرگۈچىلەر پۈتمەس ـ تۈگىمەس كۈچ ـ قۇۋۋەتكە ئېرىشەرمىش. ئەۋلىيا بوۋاق بىلەن مۇناسىۋەتسىز.

كۆيۈپ قوڭۇر رەڭگە كىرگەندى، قىسقا چاچلىرى قېچىرنىڭ يالدەك يىرتىق ۋە تىك، ئېڭىكى مەزمۇت ئىدى، كۆزلىرىدىن بىرخىل مۇڭ تۆكۈلۈپ تۇراتتى. كەمىرى ئانىنىڭ تۆشلۇكىدىن بىر ھەسسە كەڭ ئىدى، ئۆتۈكىنىڭ پاشنىسىغا نالا قېقىلغان بولۇپ، ماڭغاندا يەر تەۋرەۋاتقاندەك كىشىنى سۈر باستۇراتتى. جۇلۇقى چىقىپ كەتكەن كونا خۇرجۇنىنى كۆتۈرۈپ مېھمانخانا ۋە ياتاق ئۆيلەردىن ئۆتۈپ تاشئالما تەشتەكلىرى تىزىلغان پېشايۋاندا بوراندەك پەيدا بولۇۋىدى، كەشتە تىكىپ ئولتۇرغان ئامارانتا بىلەن دوستلىرى داڭقېتىپ قالدى.

ــ ھايت! ــ ئۇ ئادەم ھارغىن كەيپىياتتا سالام قىلىۋېتكەندىن كېيىن خۇرجۇنىنى قىزلارنىڭ ئالدىدىكى كەشتە شىرەسىگە تاشلاپ قويدى ـ دە، ئىچكىرىگە ماڭدى.

ــ ھايت! ــ دېدى ھۇجرىسىدا قورقۇنچىدىن سىرتقا قاراپلا قالغان رىبىكاغا.

ــ ھايت! ــ دېدى زەرگەرخانىسىدا پۇتۇن زېھنى بىلەن ئىشىنى قىلىۋاتقان ئوربىلىئانوغا.

ئۇ ئادەم ھېچكىمنىڭ ئالدىدا توختىماي ئۇدۇللا ئاشخانىغا كىرىپ توختىدى ـ دە، دۇنيانىڭ ئۇ بېشىدىن باشلىغان سەپىرىنى تاماملىدى.

ــ ھايت! ــ دېدى ئۇرسۇلاغا قاراپ. داڭقېتىپ تۇرۇپ قالغان ئۇرسۇلا مېھمانىنىڭ كۆزلىرىگە سىنچىلاپ قارىدى ـ دە، توۋلىغىنىچە ئېتىلىپ بېرىپ بوينىغا گىرە سېلىپ، خۇشاللىقى ئىچىگە پاتماي يىغلاپ كەتتى. ئۇ ئادەم دەل ئۇسۇلانىڭ چوڭ ئوغلى خوس ئاركادىئو ئىدى. خوس ئاركادىئو ھازىرمۇ چىقىپ كەتكەن چېغىدىكىدەكلا يوقسۇل ئىدى، ھەتتا مىنىپ كەلگەن ئاتنىڭ ئىككى پېسو كىرا ھەققىنىمۇ ئۇرسۇلا بېردى. ئىسپانچىغا ماتروسلارنىڭ قارا تىللىرىنى ئارىلاشتۇرۇپ سۆزلەيتتى. ئۆيدىكىلەر نەلەرگە بارغانلىقىنى سورىسا، «ئۇ تەرەپكە» دەپلا جاۋاب بېردى. ئۆزىگە بېرىلگەن ئۆيگە سەگۈنچەك سالدى ـ دە، ئۇچ كېچە ـ كۈندۈز قوپماي ئۇخلىدى. ئويغانغاندىن كېيىن ئون ئالتە خام تۇخۇمنى ئىچىۋېتىپلا ئۇدۇل كاتالىنونىڭ مېھمانسارىيىغا باردى. خوس ئاركادىئونىڭ زەبەردەس قامىتى ئۇ يەردىكى چوكانلارنى

قىزىقسىندۇردى ۋە ھولۇقتۇردى. خوس ئارکادىئو مۇزىكا قويۇشنى تەلەپ قىلدى ھەمدە شۇ سورۇندىكى ھەممە كىشىنى شېكەر قومۇش ھارىقى بىلەن مېھمان قىلدى. ئاندىن بەشىنچىلار تەك چىقساڭلارمۇ قول قايرىشىپ تەك كېلەلمەيسىلەر، دەپ باغلاشتى.

— مۇمكىن ئەمەس، — دېدى ئۇلار كۇچى يېتىدىغانلىقىغا كۆزى يەتمەي، — بىلىكىدە خىسلەتلىك «كىرىستقا مىخلانغان بوۋاق» ئويۇلغان بىلەيزۇكى بار ئىكەن ئەمەسمۇ!

ساراي غوجايىنى كاتالىنو ئۇنىڭ بۇنچە كۇچتۇڭگۇرلىكىگە ئىشەنمەي، پۇكەينى كۆتۈرۈپ باق قېنى، دەپ ئون ئىككى پېسو دو تىكتى. خوس ئارکادىئو پۇكەينى يەردىن يۇلۇپ ئېلىپ بېشىدىن ئېگىز كۆتۈرگىنىچە كوچىغا ئەپچىقىپ قويدى. ئارقىدىن بۇ پۇكەينى ئون بىر ئەر كىشى ئاران كۆتۈرۈپ ئەكىرىپ جايىغا قويدى.

خوس ئارکادىئو كەيپىيات بايرام بولۇۋاتقاندەك تازا قىزىغان بىر چاغدا پۇكەيگە چىقىۋېلىپ، كىشىنىڭ ئىشەنگۈسى كەلمىگۈدەك دەرىجىدە ئاجايىپ ھەيۋەت بىلەن دىڭگىيىپ تۇرغان ئەرلىكىنى كۆرسەتتى، بۇ زەكەرنى ھەر خىل تىل ـ يېزىقتا ئىرماش ـ چىرماش چېكىلگەن كۆك ۋە قىزىل چەكمىلەر بىر ئالغاندى. خوس ئارکادىئو ئەتراپىغا ئولۇشۇۋېلىپ تەشنالىق بىلەن ئۆزىگە تەلمۇرۇپ تۇرغان چوكانلارغا قايسىڭلار ئەك جىق پۇل چىقىرالايسىلەر دېۋىدى، ئەك باي بىر چوكان يىگىرمە پېسو چىقىراي، دېدى. خوس ئارکادىئو ئاندىن بارلىق ئاياللار تەك چەك تارتسۇن، ئون پېسو بىر چەك بولسۇن دەپ تەكلىپ بەردى. ئادەتتە بازىرى ئەك ئىتتىك چوكان بىر ئاخشىمى كۆپ بولغاندىمۇ سەككىز پېسو تاپالايتتى، شۇنداق بولسىمۇ ئاياللارنىڭ ھەممىسى بۇ باھاغا ماقۇل بولدى. ئۇلار ئون تۆت پارچە قەغەزگە ئۆزلىرىنىڭ ئېتىنى يېزىپ، بىر شىلەپىنىڭ ئىچىگە سالدى، ئاندىن ھەربىرى بىردىن چەك تارتتى، ئاخىرىدا ئىككىلا چەك قالدى، مۇكاپات مۇشۇ ئىككى چەكنىڭ بىرىدىن چىقاتتى.

— ھەربىرىڭلار يەنە بەش پېسودىن چىقىرىڭلار، — دېدى خوس ئارکادىئو تەكلىپ بېرىپ، — ئىككىڭلارغا تەك تەۋە بولاي، قانداق؟

خوس ئارکاردىئو مۇشۇ ئوقەت بىلەن جېنىنى جان ئېتەتتى. يوقاپ كەتكەندىن

بۇيان ئۆزىگە ئوخشاش بېشىنى ئېلىپ چىقىپ كەتكەن ۋەتەنسىز ماتروسلار بىلەن بىللە دېڭىزدا ئاتمىش بەش قېتىم سەپەرگە چىقىپ جاھان كەزگەنىدى. شۇ كۈنى ئاخشىمى كاتالىنونىڭ ساريىدا بىللە ياتقان بىر چوكان خوس ئاركادىئونى قىپيالىڭاچ پېتى تانسا زالىغا يېتىلەپ چىقىپ، ئۇنىڭ گەجگىسىدىن تارتىپ دۇمبىسىگىچە، بوينىدىن تاپىنىغىچە پۈتۈن ئەزايىغا ئالا قويماي چەكمە چېكىلگەن بەدىنىنى سورۇن ئەھلىنىڭ ھۇزۇرىغا سۇندى.

خوس ئاركادىئو ئۆز ئائىلىسىگە تازا ئۆزلىشىپ كېتەلمىدى. كۈندۈزى ئۇخلايتتى، كېچىلەرنى ئىشرەت سورۇنلىرىدا دو تىكىش بىلەن ئۆتكۈزەتتى. ئانىسىنىڭ تەستە بولسىمۇ ھەمداستىخان قىلىپ ئولتۇرغۇزۇۋالغان چاغلىرىمۇ بولغانىدى، بۇنداق چاغلاردا، بولۇپمۇ يات ئەللەردىكى خەتەرلىك سەرگۈزەشتىلىرىنى سۆزلەپ بەرگەنلىرىدە ئانىسىنىڭ كۆزىگە تولىمۇ يېقىملىق ۋە ئوماق كۆرۈنۈپ كېتەتتى. خوس ئاركادىئو كىچىك ۋەقەسىگە ئۇچراپتۇ، دېڭىزدا قولۇاق بىلەن ئىككى ھەپتە لەيلەپ يۈرۈپتۇ، يەنە تېخى بۇ ئارىلىقتا ئىسسىق ئۆتۈپ ئۆلۈپ كەتكەن ھەمراھلىرىنىڭ گۆشىنى يەپ جېنىنى ساقلاپتۇ. ئۆزىنىڭ ئېيتىپ بېرىشىچە، ئادەم گۆشى قىرتاق دېڭىز سۇيىدە تەكرار ـ تەكرار تۇزلىنىپ، ئاپتاپتا قاقلىنىپ پىشقاچقا بىر خىل مەززىلىك بولۇپ كېتەمىش. ئۇلارنىڭ كېمىسى ھاۋا ناھايىتى ئوچۇق بىركۈنى چۈشتە بېنگال قولتۇقىدا كېتىۋاتقاندا ئۇچراپ قالغان يوغان بىر لەھەڭنى ئۆلتۇرگەنىكەن، لەھەڭنىڭ قورسىقىدىن ئەھلى سەلپ رېتسارلىرىنىڭ تۆمۈر قالپاقلىرى، تۈگمىلىرى ۋە قوراللىرى چىقىپتۇ. خوس ئاركادىئو كارپ دېڭىزدا دېڭىز قاراقچىسى ۋېكتور خۇگۇسنىڭ[1] ئەرۋاھ كېمىسىنى ئۇچرىتىپتۇ، بۇ كېمىنىڭ يەلكەنلىرى ھالاكەت بورانلىرىدا تىتما ـ تالاك بولۇپ كەتكەن، موما ياغىچىنى دېڭىز سۇۋەرەكلىرى يەۋەتكەنىكەن. خوس ئاركادىئولارنىڭ كېمىسى شۇنىڭدىن كېيىن گۇۋادېلۇپ ئارىلىغا باردىغان تەرەپنى زادىلا تاپالماپتۇ. ئۇرسۇلا خوس ئاركادىئونىڭ بۇ

① ۋېكتور خۇگۇس: كۇبالىق يازغۇچى ئالېخو كاربىندېرنىڭ «ئاقارتىش دەۋرى» دېگەن رومانىدىكى پېرسوناژ.

پاراڭلىرىدىن خۇددى شۇنچە يىلدىن بېرى يەتكۈزۈلمەي قالغان سالام خەتلىرىنى، ئوغلىنىڭ شۇ سالام خەتلىرىدىكى قەھرىمانلىقلىرى ۋە ئاچچىق كەچۈرمىشلىرى توغرىسىدىكى بايانلىرىنى ئەمدى ئوقۇۋاتقاندەك كۆڭلى بۇزۇلۇپ ئېقىپلا كەتتى.

ــ شۇنچە كەڭرى ئۆيلىرىمىز تۇرمامدۇ، ئوغلۇم، ــ دېدى ئۇرسۇلا ھېقىقداپ، ــ يەيدىغىنىمىزمۇ ئېشىپ ـ تېشىپ تۇرىدۇ، بىرمۇنچىسىنى چوشقىغىمۇ تاشلاپ بېرىمىز!

بىراق، ئاغزىدا شۇنداق دېگىنى بىلەن، كۆڭلىدە سىگانلار ئېلىپ كەتكەن چاغدىكى ھېلىقى ئوغۇل بالىنى بىر ۋاقىلىقمۇ بىر چوشقا كۈچۈكىنىڭ يېرىمىنى يېۋېتىدىغان، بىر ئوسۇرۇقىدا گۈلنىمۇ سولاشتۇرۇۋېتىدىغان بۇ ئەرگە پەقەتلا ئوخشىتالمايتتى، باشقىلارمۇ شۇنداق تۇيغۇدا ئىدى. ئامارانتا بۇ ئادەمنىڭ تاماق ئارىلىقىدىكى سەت كېكىرىشلىرىدىن يىرگىنىپ كەتكەنلىكىنى يوشۇرۇپ ئولتۇرمايتتى. ئاركادىئو ئۆزىنىڭ تېگى ـ تەكتىنى بىلمىگەچكە، خوس ئاركادىئونىڭ يېقىنچىلىق قىلىپ ئەتەيلا سورىغان سوئاللىرىغا ئانچە پەرۋا قىلماي ئاغزىنىڭ ئۇچىدىلا جاۋاب بېرەتتى. ئورىلىئانو ئاكىسى ئىككىسىنىڭ بىر ئۆيدە يېتىپ ـ قوپقان چاغلارنى سېغىنىپ، ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدىكى سىرداشلىق مۇناسىۋىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە ئۇرۇناتتى. بىراق، خوس ئاركادىئونىڭ خاتىرىسى دېگىز ھاياتىدا بولۇپ ئۆتكەن نۇرغۇن ئىشلار بىلەن توشۇپ كەتكەچكە، ئۇ چاغلارنى پۈتۈنلەي ئۇنتۇغانىدى. رىبېكا ئۇنى بىر كۆرۈپ ئاشىق بولۇپ قالغانىدى. خوس ئاركادىئو ھېلىقى كۈنى چۈشتىن كېيىن ياتاق ئۆيىنىڭ ئىشكى ئالدىدىن ئۆتكەندە، پېترو كىرىسپى ئۇنىڭغا تىنىقلىرى ژولقاندەك ئېتىلىپ چىقىدىغان بۇ زەبەردەس ئەرنىڭ ئالدىدا كارغا كەلمەس نان قېپىدەك تۇيۇلغانىدى. شۇڭا خوس ئاركادىئوغا ھەر باھانە بىلەن يېقىنلىشىپ باقاتتى. خوس ئاركادىئو بىركۈنى رىبېكانىڭ بېشىدىن ئايىغىنچە ھاياسىزلىق بىلەن سەپ سېلىپ قاراپ چىقىپ:

ــ تازا تولۇپ رەسىدە بوپسىز، سىڭلىچاق، ــ دېدى.

رىبېكا شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنى يوقىتىپ، بۇرۇنقىدەكلا ئەسەبىيلىك بىلەن توپا ۋە

تامنىڭ ھېكمىنى يېيىشكە باشلىدى، بارمىقىنى شۇمۇڭبرىپ قاپارتىۋەتتى. زۇلۇكلەرنىڭ ئۆلۈكى ئارىلاش كۆكۈش سۇ ياندۇراتتى. كېچىلىرى ئۇيقۇسى قېچىپ، بەزگەكتەك تىترىگىنىچە ئوتتەك قىزىپ ياتاتتى، تاكى خوس ئاركادىئو تاڭ ئاتارغا يېقىن ئۆيلەرنى تىترىتىپ گۈس ـ گۈس دەسسىگىنىچە قايتىپ كەلگەندىلا تولغىنىشتىن توختايتتى. رىبېكا بىركۈنى پەقەت چىداپ بولالماي ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەممىسى چۈشلۈك ئۇيقۇغا كەتكەندە پۈتىنىڭ ئۇچىدا دەسسەپ خوس ئاركادىئونىڭ ھۇجرىسىغا كىردى. خوس ئاركادىئو كالتا ئىشتىنى بىلەنلا سەگۈنچەكتە ياتاتتى. رىبېكا ئۇنىڭ ئىرماش ـ چىرماش چەكمە چېكىلگەن يالىڭاچ بەدىنىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى ـ دە، كەينىگە يانماقچى بولدى.

ـــ كەچۈرۈڭ، ـــ دېدى رىبېكا باشقىلارنى ئويغىتىپ قويماسلىق ئۈچۈن ئۇنىنى بېسىپ، ـــ بۇ يەردىلىكىڭىزنى بىلمەپتىمەن.

ـــ بۇياققا كېلىڭ، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو.

رىبېكا ئىتائەتمەنلىك بىلەن سەگۈنچەككە يېقىن كەلدى. سوغۇق تەرلەپ، ئۆپكىسى ئاغزىغا تىقىلىپلا قالدى. خوس ئاركادىئو بولسا رىبېكانىڭ پۈت بارماقلىرىنى، ئاندىن پاقالچاقلىرىنى، ئاخىرىدا يوتىلىرىنى سىلىدى.

ـــ جېنىم سىڭلىم، ئاھ، جېنىم سىڭلىم، ـــ پىچىرلايتتى خوس ئاركادىئو سىلىغاچ.

قارا بوراندەك قۇدرەتلىك، لېكىن ئاجايىپ چاققان بىر كۈچلۈك قول رىبېكانى كاپىيدە بىلىدىن قۇچاقلىغىنىچە يەردىن يۇلۇپ ئالدى ـ دە، كىيىملىرىنى خۇددى قۇشقاچنى يۇڭۈزلىغاندەك نېرى ـ بېرى تارتىپلا يالىڭاچلىۋەتتى. رىبېكا قاتتىق بەرداشلىق بەرمىگىنىدە غىقلا جان بەرگەن بولار ئىدى. شۇ تاپتا تەڭرىنىڭ جىسمىغا جان بەرگىنىگە مىڭ شۈكرى ئېيتتى، ئارقىدىنلا چىدىغۇسىز ئاغرىقتىن پەيدا بولغان مۇئەللەقتە پەرۋاز قىلىۋاتقاندەك سىرلىق بىر ھۇزۇر ئىلكىدە ئەس ـ ھوشىنى يوقتىپ، سەگۈنچەكتە خۇددى قىزىق ئۇرۇلۇپ تۇرغان پاتقاقتا ياتقاندەك تولغىنىپ كەتتى، سەگۈنچەك رىبېكانىڭ ئارىچۈقىدىن ئېتىلىپ چىققان قانىنى خۇددى قەغەزنىڭ

سىياھنى سۈمۈرگىنىدەكلا سۈمۈرۈۋەتتى.

ئۇ ئىككىسى ئۈچ كۈندىن كېيىن سائەت بەشتە ئۆتكۈزۈلىدىغان كەچلىك ئىبادەت ۋاقتىدا ئىكاھلىنىپ ئەر ـ خوتۇن بولدى. خوس ئاركادىئو ئالدىنقى كۈنى پېترو كىرىسىبىنىڭ دۇكىنىغا بارغانىدى، پېترو كىرىسىبى شۇ چاغدا ئوقۇغۇچىلىرىغا چىتتار ئۆگىتىۋاتاتتى.

ــ رىبېكا بىلەن تۇيى قىلىدىغان بولدۇم، ــ دېدى خوس ئاركادىئو ئۇ ئىتالىيانىنى بىر چەتكە چاقىرىپمۇ ئولتۇرماي.

پېترو كىرىسىبى شاپىدە ئۆڭدى، قولىدىكى چىتتارنى بىر ئوقۇغۇچىغا تۇنقۇزۇپ، بالىلارنى قويۇپ بەردى.

ــ ئۇ دېگەن سىزنىڭ سىكلىكىز تۇرسا، ــ دېدى پېترو كىرىسىبى چالغۇلار ۋە پۇرژىنىلىق ئويۇنچۇقلار بىلەن تولغان ئۆيدە ئىككىسى يالغۇز قالغاندىن كېيىن.

ــ كارىم يوق، ــ دېدى خوس ئاركادىئو.

پېترو كىرىسىبى ئەتىر پۇراپ تۇرغان قول ياغلىقىدا پېشانىسىدىكى تەرنى سۈرتتى.

ــ شەرىئەتكە خىلاپ بولىدۇ، ــ دېدى چۈشەندۈرۈپ، ــ قانۇندىمۇ يول قويۇلمايدۇ.

خوس ئاركادىئونىڭ ئەمدى تاقىتى قالمىدى، پېترو كىرىسىبىنىڭ ھەق سۆزىدىن ئەمەس، تاتىراڭغۇ چىرايىدىن خوشى كەتكەنىدى.

ــ كۆتە ئۇنداق شەرىئىتىڭنى، مەن بۇ يەرگە سېنى رىبېكادىن ئەمدى گەپ سوراپ ئاۋارە قىلمىسۇن دەپلا كەلدىم.

بىراق، پېترو كىرىسىبىنىڭ كۆزىگە لىققىدە ياش ئالغانلىقىنى كۆرۈپ سەل ئىچى ئاغرىپ قالدى.

ــ ماقۇل، ــ دېدى خوس ئاركادىئو سەل تەلەپپۇزىنى ئۆزگەرتىپ، ــ بىزنىڭ ئۆيدىكىلەرنى راستلا ياقتۇرىدىغان بولساڭ، ئامارانتامۇ بار.

پوپ نىكانور يەكشەنبە كۈنىدىكى ۋەزى داۋامىدا خوس ئاركادىئو بىلەن رىبېكانىڭ ئاكا ـ سىڭىل ئەمەسلىكىنى جاكارلىدى. ئۇرسۇلا بۇ ئىشنى ئەقلىگە سىغمايدىغان

مەڭگۈ كەچۈرگۈسىز بۇزۇقچىلىق دەپ قارايتتى، شۇڭا قىز ـ يىگىت چېركاۋدىن قايتىپ كەلگەندە ئۆيگە كىرگۈزمىدى ۋە ئۇلارنى ئۆلگەنگە چىقىرىۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئىككىسى زارانگاھلىقنىڭ ئۇدۇلىدىكى كىچىك بىر ئېغىز ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ ئولتۇردى، بۇ ئۆيدە خوس ئارکادىئونىڭ سەگۈنچىكىدىن باشقا ھېچقانداق ئۆي جابدۇقى يوق ئىدى. تۇيۇ كېچىسى ربىبكانىڭ ساپما كەشىگە كىرىۋالغان چايان پۇتىنى چېقىۋالدى، شۇنىڭ بىلەن تىلى سەزمەس بولۇپ قالدى. بىراق، بۇ ئىش ئۇلارنىڭ كىشىنى چۆچۈتۈپ ۋەھىمىگە سالىدىغان شېرىن ئېيىغا تەسىر يەتكۈزەلمىدى. قولۇم ـ قوشنىلىرى پۈتۈن مەھەللىنى ئويغىتىۋېتىدىغان ئاھ ـ ۋاھلاردىن ۋەھىمىگە چۈشەتتى، بۇنداق ئاھ ـ ۋاھلار ھەر كېچىسى سەككىز قېتىم، چۈشلۈك ئۇيقۇ ۋاقتىدا ئۈچ قېتىم تەكرارلىناتتى. كۆچىلىك بۇنداق ھاياسىز قاينام ھاياجاننىڭ ئەمدى ئۇلۇكلەرنىڭ بولسىمۇ ئارامىنى بۇزماسلىقىنى تىلەيتتى.

ئۇلارغا ئورېلىئانولا خەيرىخاھلىق قىلىپ ئۆي ـ سەرەمجانلىرىنى ئېلىپ بەردى، پۇلمۇ يەتكۈزۈپ بەردى ھەمدە خوس ئارکادىئو ئۆيى ئەتراپىدىكى ئىگىسىز قاقاس يەرنى ئېچىپ تېرىشقا باشلىغانغا قەدەر يارىدەمنى ئۇزمىدى. ھايات ئامارانتاغا چۈشىدىمۇ ئېرىشەلمەيدىغان خۇشاللىق ئاتا قىلغان بولسىمۇ، ربىبكاغا بولغان ئۆچمەنلىكىنى مەڭگۈ كۆڭلىدىن كۆتۈرۈۋېتەلمەيتتى. ئۇرسۇلا بۇ نومۇسنى قانداق يۇيۇشنى بىلەلمىدى. پېترو كىرىسىبى ئۇرسۇلانىڭ تەلىپىگە بىنائەن ھەر سەيشەنبە كۈنى بۇ ئۆيگە كېلىپ چۈشلۈك تاماقتا بىللە بولدى، بېشىغا كەلگەن بەختسىزلىكنىمۇ ئىززىتىنى ساقلىغان ئاساستا ئېغىر بېسىقلىق بىلەن يەڭدى. بۇ ئائىلىگە بولغان ھۆرمىتىنى ئويلىشىپ شىلەپىسىدىكى قارىلىق لېنتىسىنى ئېلىۋەتمىدى. ئۇرسۇلاغا يېقىنچىلىق قىلىپ پورتۇگالىيە سارىدىنا بىلىقى، تۇركىيەنىڭ گۈلقەنتى دېگەندەك چەت ئەلنىڭ ئۆزگىچە بۇيۇملىرىنى خالىس نىيەتتە ئۆز رازىلىقى بىلەن سوۋغا قىلىپ تۇردى، بىر قېتىم تېخى چىرايلىق مانىلا ياغلىقىمۇ سوۋغا قىلدى. ئامارانتا ھەمىشە ئۇنى قىزغىن كۈتەتتى. پېترو كىرىسىبىنىڭ كۆڭلىدىكىنى تېپىپ، كۆڭلىكىنىڭ يېڭىدىكى چۈۋۈلۈپ چىقىپ قالغان يىپىنى

ئۇزۇپ قويدى، پېترو كىرىسىنىڭ ئىسىم ـ فامىلىسىنىڭ باش ھەرپى كەشتىلەنگەن چىرايلىق بىر قول ياغلىقنى سوۋغا قىلىپ تۇغۇلغان كۈنىنى تەبرىكلىدى. ئامارانتا ھەر سەيشەنبە چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ كەشتە تىكىشكە باشلىغاندا پېترو كىرىسىي ئۇنىڭ يېنىدا ھەمراھ بولۇپ ئولتۇراتتى. پېترو كىرىسىي كىچىك بالا قاتارىدىلا كۆزۈپ كەلگەن بۇ قىزنىڭ بەزى ئۆزگىچە خۇسۇسىيەتلىرىنى بايقاپ ئۇنىڭغا يېقىچە نەزەردە قارايدىغان بولدى. ئامارانتا ئانچە نازاكەتلىك كۆرۈنمىگىنى بىلەن ئاجايىپ چىچەن بولۇپ، بارلىق شەيئىلەردىكى گۈزەللىكنى ھېس قىلىپ يېتەلەيتتى ھەمدە كىشى ھېس قىلىپ كېتەلمەيدىغان نازۇك تۇيغۇلارغىمۇ باي ئىدى. پېترو كىرىسىي بىر سەيشەنبە كۈنى ھەممە كىشىنىڭ پەرىزىدىكىدەك ئامارانتاغا ئاخىر رەسمىي تەلەپ قويدى. ئامارانتا بولسا قولىدىكى ئىشىنى توختاتماي، چىرايىدىكى شەلپەردەك قىزىللىق يانغاندىن كېيىن ئېغىر بېسىقلىق بىلەن تەمكىن ئاۋازدا جاۋاب بەردى:

ــ ئەلۋەتتە بولىدۇ، كىرىسىي. بىراق، ئاۋۋال بىر ـ بىرىمىزنى تېخىمۇ ياخشىراق چۈشىنىشىمىز بولامدىكىن، ئالدىراپ كەتكەننىڭ پايدىسى يوققۇ دەيمەن.

ئۇرسۇلا پېترو كىرىسىي توغرىسىدا ياخشى تەسىراتتا بولسىمۇ، قاتمۇقات ئوڭۇشسىزلىقلارغا تولغان مۇھەببەت كەچۈرمىشىنى بېشىدىن ئۆتكۈزگەندىن كېيىنكى بۇ قارارنىڭ ئەخلاق نۇقتىسىدىن زادى ياخشى ياكى يامان ئىش ئىكەنلىكىنى بىلەلمەي گاڭگىراپلا قالدى. باشقىلار بولسا بۇنداق تەشۋىشتىن خالىي ئىدى، شۇنىڭ بىلەن پېترو كىرىسىنىڭ بۇ تەلىپىنى ئاخىر ھۆكۈم چىقارغىلى بولمايدىغان پاكىت ھېسابىدا قوبۇل قىلدى. ئورېلىئانو بۇ ئائىلىنىڭ بىردىنبىر تۇۋرۇكى ئىدى، بۇ ئوغلىنىڭ چۈشىنىكسىز، ئەمما كەسكىن پىكرى ئۇرسۇلانىڭ تەشۋىشىنى يەنىمۇ كۈچەيتىۋەتتى.

ــ ھازىر توي ئىشىنى ئويلىشىدىغان ۋاقىت ئەمەس.

ئۇرسۇلا بۇ گەپنىڭ مەنىسىنى بىرنەچچە ئايدىن كېيىنلا چۈشەندىكى، بۇ گەپ ئەسلىدە ئورېلىئانونىڭ شۇ چاغدا توي ئىشىنىلا ئەمەس، ئۇرۇشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان

بىرمۇنچە ئىشلارنى كۆزدە تۇتۇپ سەمىمىيەت بىلەن ئېيتقان ئەڭ دانا پىكرى ئىكەن. ئورىلىئانو جازا ئەترىتى كۆكرىكىگە مىلتىق تەڭلەپ تۇرغان مىنۇتلاردىمۇ، شۇ چاغلاردا يۈز بەرگەن نازۇك ھەم تاقابىل تۇرغىلىمۇ بولمايدىغان بىرقاتار تاسادىپىي ۋەقەلەرنىڭ قانداقلارچە ئۆزىنى شۇنداق خۇلاسىگە كەلتۈرۈپ قويغانلىقىنى چۈشىنەلمىدى. رېمەدىسىنىڭ ئۆلۈمى ۋۇجۇدىنى ئۆزى ئەندىشە قىلغاندىكىدەك لەرزىگە سېلىۋەتمىگەن، بەلكى بىر خىل غەزەپكە كەلتۈرگەنىدى، بۇ غەزىپى بارا - بارا بىر چاغلاردا ئاجىزلىقىنى تەن ئېلىپ ئايال زاتىغا يېقىن يولىماي يېگانە ئۆتۈش نىيىتىگە كېلىپ قالغان ۋاقتىدىكى تۇيغۇسىغا ئوخشاش پاسسىپ ھالدىكى مەغلۇبىيەت تۇيغۇسىغا ئايلىنىپ، يېڭىباشتىن ئۆز ئىشىغا كىرىشىپ كەتكەن، ئەمما قېيىنئاتىسى بىلەن دوستۇ قارتى ئويناش ئادىتىنى تاشلىمىغانىدى. ئېغىر مۇسىبەت ھۆكۈم سۈرۈۋاتقان ئۇ ئۆيدە بۇ ئىككى ئەرنىڭ كەچلىك سۆھبەتلىرى ئۇلارنى تېخىمۇ يېقىنلاشتۇرۇۋەتتى.

— قايتا ئۆيلەن، ئورىلىئانو! — دېدى قېيىنئاتىسى، — يەنە ئالتە قىزىم بار، خالىغىنىڭنى تاللا.

دوناپولنار موسكات سايلام ھارپىسىدا پات - پات سەپەرگە چىقىپ تۇردى. بىر قېتىم سەپەردىن قايتىپ كەلگەندىن كېيىن مەملىكەتنىڭ سىياسىي ۋەزىيىتىدىن قاتتىق تەشۋىشلەندى. چۈنكى، لىبېرالىلار قەتئىي ئۈرۈش قوزغاش قارارىغا كەلگەنىكەن. ئورىلىئانو ئۇ چاغلاردا لىبېرالىلار بىلەن كونسېرۋاتىپلارنىڭ پەرقىنى تازا بىلىپ كەتمەيتتى، قېيىنئاتىسى قىسقىچە چۈشەنچە بەردى.

— لىبېرالىلارنىڭ ھەممىسى، — دېدى دوناپولنار موسكات، — جامائەت فوندى ئۈيۇشمىسىنىڭ ئەزالىرى، نىيىتى دۈرۈس ئەمەس، دىنىي زاتلارنى دارغا ئېسىشنى، كىشىلەرنىڭ ئەركىن نىكاھلىنىش ۋە ئاجرىشىشىغا ئىجازەت بېرىشنى، نىكاھسىز تۇغۇلغان بالىلارنىڭ نىكاھلىق تۇغۇلغان بالىلار بىلەن باراۋەر ھوقۇققا ئىگە ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىشنى تەشەببۇس قىلىدۇ، ئالىي ھاكىمىيەتنى تارتىۋېلىش قەستىدە دۆلەتنى پارچىلاپ، فىدىراتسىيە تۈزۈمى ئورنىتىشقا ئۇرۇنىدۇ. كونسېرۋاتىپلار

بولسا بىۋاستە تەڭرىنىڭ ھۆكمى بىلەن ھوقۇق تۈتۈپ، ئىجتىمائىي تەرتىپنى ۋە ئائىلىۋى ئەخلاقنى قوغدايدۇ. خىرىستىيان ئېتىقادىنىڭ ۋە ھۆكۈمەت نوپۇزىنىڭ قوغدىغۇچىلىرى بولۇش سۈپىتى بىلەن دۆلەتنىڭ پارچىلىنىشىغا قەتئىي يول قويمايدۇ.

ئورۇلمىغانلىقنىڭ نىكاھسىز تۇغۇلغان بالىلارنىڭ ھوقۇقى توغرىسىدىكى تەشەببۇسنى ئىنتايىن ياقتۇردى، ئەمما ئۇلارنىڭ نېمە ئۈچۈن يوقىلىۋاتقانلىقى ئىشلارنى دەپ ئۇرۇش قوزغىماقچى بولغانلىقىنى تازا چۈشىنەلمىدى. ئورۇلمىغانونىڭ نەزىرىدە، قېيىنئاتىسىنىڭ سايلام ۋاقتىدا قىلچىمۇ سىياسىي قىزغىنلىقى بولمىغان بۇ بازارغا ئالتە نەپەر قوراللىق ئەسكەر يۆتكەپ كەلگەنلىكى ھەقىقەتەنمۇ ئارتۇقچە قىزىپ كەتكەنلىكى ئىدى. ئەسكەرلەر ماكوندوغا كىرىپلا ئۆيمۇ-ئۆي ئاختۇرۇپ ئوۋ مىلتىقلىرى، قىلىچلارنى، ھەتتا قىڭراقلارنىمۇ قويماي مۇسادىرە قىلدى ۋە يىگىرمە بىر ياشتىن ئاشقان ئەركەكلەرگە كونسېرۋاتىپلار نامزاتىنىڭ ئېتى يېزىلغان كۆك سايلام بېلىتىنى ۋە لىبېرالار نامزاتىنىڭ ئېتى يېزىلغان قىزىل سايلام بېلىتىنى تارقاتتى. دوناپولنار موسكات سايلامىنىڭ ئالدىنقى كۈنى ئاخشىمى ماكوندو ئاھالىلىرىگە مۇنداق بىر بۇيرۇقنى ئوقۇدى: بۈگۈن يېرىم كېچىدىن باشلاپ قىرىق سەككىز سائەت ئىچىدە ھاراق ـ شاراب سېتىش مەنئى قىلىنىدۇ، بىر ئائىلىدىن بولمىغان ئۈچتىن ئارتۇق ئادەمنىڭ بىر يەرگە جەم بولۇشى مەنئى قىلىنىدۇ. سايلام ئىشلىرى ئوڭۇشلۇق يۈرۈشتى، ھېچقانداق ۋەقە يۈز بەرمىدى. يەكشەنبە كۈنى ئەتىگەن سائەت سەككىزدە مەيدانغا سايلام بېلىتى تاشلايدىغان بىر ياغاچ ساندۇق، ساندۇقنى بېقىشقا ئالتە ئەسكەر قويۇلدى. ھەركىم مۇتلەق ئەركىنلىك بىلەن ئاۋاز بەردى، بۇنىڭغا ئورۇلمىغانو گۇۋاھ. چۈنكى، ئەتىگەندىن ـ كەچكىچە دېگۈدەك قېيىنئاتىسىنىڭ يېنىدا بىللە نازارەت قىلىپ تۇرغانىدى، بىرمۇ ئادەمنىڭ بىر قېتىمدىن ئارتۇق ئاۋاز بەرگىنىنى كۆرمىدى. چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتتە داقا ـ دۇمباق چېلىنىپ سايلامنىڭ تاماملانغانلىقى جاكارلاندى. دوناپولنار موسكات ئۆزىنىڭ ئىمزاسى چۈشكەن خەتكۇچ بىلەن ساندۇقنىڭ ئاغزىنى پېچەتلىدى. ئاخشىمى ئورۇلمىغانو بىلەن دوممنو قارتا ئويناۋاتقىنىدا، ئەسكەرلەر باشلىقىغا ساندۇقنى ئېچىپ بېلەتنى ساناشنى بۇيرۇدى.

قىزىل بايلەتنىڭ سانى كۆك بايلەت بىلەن تەڭ دېگۈدەك چىققانىدى، ئەسكەرلەر باشلىقى قىزىل بايلەتتىن ئوننىلا قالدۇرۇپ، ئورنىغا كۆك بايلەت تىقىۋەتتى. ئاندىن دوناپولنار موسكات بايلەت ساندۇقىنى قايتىدىن پىچەتلەپ، ئەتىسى قاق سەھەردە ئۆلكە مەركىزىگە ماڭغۇزدى.

ــ لىبېراللار چوقۇم ئۇرۇش قوزغايدۇ! ــ دېدى ئورىلىئانو.

ــ سايلام بايلىتىنىڭ ئالماشتۇرۇۋېتىلگەنلىكىنى دەۋاتقان بولسىڭىز، ئۇلار ئۇنداق قىلمايدۇ، ــ دېدى دوناپولنار موسكات قارتىدىن كۆزىنى ئۇزمەي، ــ پىكرى چىقىپ قالمىسۇن دەپ ئازراق قىزىل بايلەت قالدۇردۇق ئەمەسمۇ.

ئورىلىئانو ئۆكتىچىلەرنىڭ پايدىسىز شارائىتتا ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى.

ــ مەن لىبېراللارنىڭ ئورنىدا بولسام، ــ دېدى ئۇ، ــ سايلام بايلىتىنىڭ ئىشى ئۈچۈنلا ئۇرۇش قوزغايتتىم.

قېيىنئاتىسى كۆزەينەكىنىڭ ئۈستىدىن قاراپ قويدى.

ــ ھەي، ئورىلىئانو، ــ دېدى دوناپولنار موسكات، ــ ئەگەر لىبېراللارنىڭ ئورنىدا بولغان بولساڭ، كۈيۈئوغلۇم بولغان تەقدىردىمۇ سايلام بايلىتىنى ئالماشتۇرۇۋەتكەن ئىشنى كۆرەلمىگەن بولاتتىڭ.

بازاردىكى جىمى ئاھالىنىڭ غەزىپى قوزغالدى، سەۋەبى سايلام نەتىجىسى ئەمەس، بەلكى ئەسكەرلەرنىڭ يىغۋالغان قوراللارنى قايتۇرۇپ بېرمىگەنلىكى ئىدى. ئاياللار ئورىلىئانونى ئىزدەپ بېرىپ، قېيىنئاتىسىدىن قىڭغاقلىرىنى ئېلىپ بېرىشنى ئۆتۈندى. دوناپولنار موسكات ئەسكەرلەرنىڭ مۇسادىرە قىلىنغان ئۇ قوراللارنى لىبېراللارنىڭ ئۇرۇشقا ھازىرلىنىۋاتقانلىقىنىڭ ئىسپاتى سۈپىتىدە ئېلىپ كەتكەنلىكىنى خۇپىيانە ئېيتىپ بەردى. ئورىلىئانو بۇنىڭغا ھېچنېمە دېمىدى، لېكىن بىركۈنى ئاخشىمى گىرىنلىردو ماركوس بىلەن ماگنىفىكو ۋېسپار ئاغىنىلىرى بىلەن قىڭغاق ۋەقەسىنىڭ گېپىنى قىلىشىپ ئولتۇرۇپ، ئورىلىئانودىن: سەن لىبېراللار تەرەپتە تۇرامسەن ياكى كونسېرۋاتىپلار تەرەپتە، دەپ سورىۋىدى، ئورىلىئانو ئىككىلىنىپ ئولتۇرمايلا جاۋاب بەردى:

ـــ ئەگەر چوقۇم بىر تەرەپتە تۇرىدىغان ئىش بولسا، مەن لىببېرالار تەرەپتە تۇرىمەن. چۈنكى، كونسېرۋاتىپلار ساپلا ئالدامچى ئىكەن.

ئورېلىئانو ئەتىسى دوستلىرىنىڭ تەكلىپى بويىچە يوقلا جىگەر ئاغرىقىنى داۋالىتىش باھانىسىدە ئالىرىئو نوگرا دوختۇر بىلەن كۆرۈشتى. ئورېلىئانو نېمە ئۈچۈن يالغان ئېيتىدىغانلىقىنى ئۆزىمۇ بىلمەيتتى. ئالىرىئو نوگرا دوختۇر بىرنەچچە يىلنىڭ ئالدىدا بىر ساندۇق ئۇنۇمسىز دورا كومپلىچىنى كۆتۈرۈپ كېلىپ ماكوندودا ئۆزىنى دوختۇر دەپ ئاتىۋالغان بىر ساختىپەز ئىدى، ۋېۋىسكىسىغا يېزىۋالغان «ئوقتەك تېگىدۇ» دېگەن خەتلىرىگىمۇ كىشىلەر ئانچە ئىشىنىپ كەتمەيتتى. ئۆزى بىر ئاددىي دوختۇرەك كۆرۈنسىمۇ، ئەمەلىيەتتە بىر تېررورچى ئىدى، ئۆتۈكىنىڭ قونچى ئوشۇقلىرىدىكى بەش يىللىق ئىشكەل يارىسىنىڭ تاتۇقىنى يېپىپ تۇراتتى. بىرنىچى نۆۋەتلىك لىببېرالار قوزغىلىڭىدا قولغا ئېلىنغانىدى، كېيىن ئۇستىلىق بىلەن ياسىنىپ كېيۈراسائۇ ئارىلىغا قېچىپ بېرىۋېلىپ، دۇنيادا ئەڭ ئۆچ كۆرىدىغان دىن تارقاتقۇچى مىسسىيونېرلارنىڭ كېلەڭسىز يەكتىكىنى كېيىپ يۈرۈشكە مەجبۇر بولغانىدى. دەل شۇ مەزگىللەردە كارپ ئارالىرىدىن كېيۈراسائۇغا كېلىپ قالغان مۇساپىرلار يەتكۈزگەن خۇش خەۋەرلەردىن قالتىس روھلىنىپ، ئەتكەسچىلەرنىڭ يەلكەنلىك كېيىمىسىگە چۈشۈپ، ساپلا شېكەردىن ياسىغان ساندۇق ـ ساندۇق دورا كومۇلاچلىرى ۋە ئۆزى ياسىۋالغان لېيپزىگ ئۇنۇۋېرسىتېتىنىڭ دىپلومى بىلەن لېئوئاچقا كەلدى. نىھايەت، لېئوئاچقا كېلىپلا ئۇمىدسىزلىكتىن يىغلىۋەتتى. چۈنكى، ھېلىقى سەرگەردانلار لىببېرالارنى پارتلاشقا ئارانلا تۇرغان بومبىدەك سۈرەتلەپ بېرىشكەنىدى. ۋاھالەنكى، سايلامدىن ئۇمىدلىنىپ كەتكەن لىببېرالار شېرىن خام خىياللارغا غەرق بولۇپ سۇغا چۈشكەن تاشتەك تىنچىپلا قالغانىدى. شۇنداق قىلىپ، بۇ ساختا دوختۇر مەغلۇبىيىتىنىڭ ئاچچىقىنى ئىچىگە يۇتۇپ، ئەمدىكى ئۆمرىنى تىنچقىنە ئۆتكۈزگىدەك بىرەر يەرنى تېپىش ئىستىكىدە مەيداننىڭ يېنىدىكى بىر ئېغىز ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ، قۇرۇق دورا قۇتىللىرىنى تىزىۋەتتى ۋە شۇنىڭدىن كېيىن قۇرۇق دورا قۇتىللىرى بىلەن توشۇپ كەتكەن ئاشۇ كاتەكتەك ئۆيدە بىرنەچچە

يىلنى پۇرسەت كۈتۈش بىلەن ئۆتكۈزدى، روزغارى ئاچلىغانلىكى سەۋەبىنىڭ ھەممىسىنى قىلىپ باققان، ئەڭ ئاخىرىدا شېكەر كومىلىچىنىڭ تاتلىقى بىلەن ئۆزىگە ئۆزى تەسەللى بەرمەكتىن باشقا ئامالى قالمىغان بىمارلارغىلا قاراشلىق ئىدى.

تەبىئىتىن قۇترانقۇ بۇ دوختۇر بازار بېگى دوناپولنار موسكات نامدا بار، ئەملدە يوق ھۆكۈمران بولۇپ يۇرۇۋاتقان چاغلاردا قۇترانقۇلۇق قىلغۇدەك پۇرسەت تاپالماي، كۈنلىرىنى ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەش، دەمسىقىمسىنى پەسەيتىش ھەلەكچىلىكى بىلەن ئۆتكۈزۈۋەتكەنىدى. ئومۇمىي سايلام يېقىنلىشىپ قالغاندىلا چاتاق تېرىغۇدەك يېڭى پۇرسەتكە ئېرىشتى ـ دە، بازاردىكى سىياسىي ساپاسى يوق ياشلار بىلەن ئالاقە ئورنىتىپ پەردە ئارقىسىدا تۇرۇپ قۇترانقۇلۇق قىلىشقا كىرىشتى. دوناپولنار موسكات سايلام بېلىتى سېلىنغان ساندۇقتىن نۇرغۇن قىزىل بېلەتنىڭ چىققانلىقىنى يېڭىلىققا قىزىققاق ياشلارنىڭ قىلىقىغا دۆڭگەپ قويىدى. ھالبۇكى، بۇ ئۆزىنىڭ پىلانىنىڭ بىر قىسمى بولۇپ، سايلام دېگەننىڭ ئادەم ئالدايدىغان ئويۇن ئىكەنلىكىنى بىلدۇرۇپ قويۇش مەقسىتىدە مۇرىتلىرىغا زومۇزور ئاۋاز بەرگۈزگەنىدى.

ـــ ئەڭ ئۇنۇملۇك چارە زوراۋانلىق، ـــ دېگەنىدى دوناپولنار موسكات ئۇلارغا.

ئورىلىئانونىڭ دوستلىرىنىڭ كۆپىنچىسى كونسېرۋاتىپلىق تۇزۇمىنى يوقىتىش تەشەببۇسىغا قىزىقاتتى. بىراق، ھېچقايسىسى ئورىلىئانونى ئازدۇرۇشقا پېتىنالمايتتى. سەۋەبى بازار بېگى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىلا ئەمەس، جىمغۇر مىجەزى بىلەنمۇ مۇناسىۋەتلىك ئىدى. بۇنىڭدىن باشقا، ئورىلىئانونىڭ قېينىئاتىسىنىڭ ئىماسى بويىچە كۆك بېلەت تاشلىغانلىقىمۇ ھەممىگە ئايان ئىش ئىدى. شۇڭا، ئورىلىئانونىڭ سىياسىي مەيدانىنى ئاشكارىلىغانلىقى تامامەن تاسادىپىيلىق بولۇپ، يوق كېسىلىنى داۋالىتىش ئۈچۈن دوختۇرنى ئىزدەپ بارغانلىقىمۇ بىردەملىك قىزىقسىنغانلىقى تۈپەيلىدىنلا بولغان ئىش ئىدى.

دوختۇرنىڭ چوشقا قوتىنىدەك مەينەت ئۆيىنى ئۆمۈچۈك توري قاپلاپ كەتكەنىدى، كۈيە دورىسىنىڭ پۇرىقى دىماققا ئۇرۇلۇپ تۇراتتى. ئۆينىڭ ئىچىدە ئۇستىبېشىنى چاڭ باسقان، نەپەس ئارىلىقىدا ئۆپكىسى غىژىلداپ تۇرىدىغان كەسەلچۈكتەك بىر قېرى

ئولتۇراتتى. بۇ قېرى دوختۇر ئورىلىئانونى گەپ سورىمايلا دېرىزىنىڭ ئالدىغا باشلاپ كېلىپ، قاپقىنى قايرىپ تەكشۈردى.

ــ بۇ يەر ئەمەس، ماۋۇ يېرىم، ــ دېدى ئورىلىئانو دوستلىرىنىڭ ئۆگەتكىنى بويىچە جىگىرى بار يېرىنى بارماقلىرىنىڭ ئۇچىدا بېسىپ تۇرۇپ، ــ ئاغرىپ ئۇخلىيالمايۋاتىمەن.

ئالىرئو نوگرا دوختۇر ئۆيگە ئاپتاپ چۈشۈپ كەتتى دېگەن باھانىدە دېرىزىنى تاقىدى ـ دە، ئورىلىئانوغا كونسېرۋاتىپلارنى ئۆلتۈرۈشنىڭ ۋەتەنپەرۋەرلىك ئىكەنلىكىنى مېڭىزلىق قىلىپ چۈشەندۈردى. ئورىلىئانو بىرنەچچە كۈنگىچە كۆڭلىكىنىڭ يانچۇقىغا بىر قۇتا دورىنى سېلىۋېلىپ يۈردى، قۇتىنى ھەر ئىككى سائەتتە بىر قېتىم ئالاتتى ـ دە، ئۇچ تال كومۇلاچنى ئالقىنىغا چۈشۈرۈپ كاپ ئېتىپ ئاستا ـ ئاستا شۈمەتتى. دوناپولنار موسكات ئورىلىئانونى شۇنداق قىزىل كۆزلۈك بىلەن داۋالاش ئۈسۈلىغىمۇ ئىشىنىدىكەنسىز دەپ مەسخىرە قىلدى، ئىشىنىڭ تېگى ـ تەكتىنى بىلىدىغانلار بولسا يەنە بىر شېرىك قاتارىمىزغا قېتىلدى دەپ بىلەتتى. ماكوندونى قۇرغۇچى پېشىۋالارنىڭ ئوغۇللىرىنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك بۇ سەپكە قېتىلغانىدى. لېكىن، تەييارلىق كۆرۈۋاتقان ھەربكتىنىڭ كونكرېت مەزمۇنىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. دوختۇر بىركۈنى بۇ سىرنى ئېيتىپ بېرىۋىدى، ئورىلىئانو بۇ سۈيىقەستنىڭ ئۇجۇر ـ بۇجۇرىنى ئاخىر بىلىۋالدى. شۇ چاغدا كونسېرۋاتىپلارنىڭ ھاكىمىيىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاشنىڭ كېچىكتۇرۇشكە بولمايدىغان جىددىي ئىش ئىكەنلىكىگە ئىشەنسىمۇ، تەييارلىنىۋاتقان بۇ سۈيىقەستتىن تېنى شۇركىنىپ كەتتى. ئالىرئو نوگرا دوختۇر يوشۇرۇن قاتىللىق مەستانىسى ئىدى. پىلانىنى يېغىنچاقلاپ ئېيتقاندا، ئايرىم ـ ئايرىم يەككە ھەربكەتنى مەملىكەت خاراكتېرلىك ئومۇمىي ھەربكەتكە ئايلاندۇرۇپ، ھۆكۈمەت ئەمەلدارلىرىنى بالا ـ چاقىلىرى بىلەن، بولۇپمۇ ئوغۇل بالىلىرى بىلەن قوشۇپ بىراقلا يوقىتىش، شۇ ئارقىلىق كونسېرۋاتىپلارنى يىلتىزىدىن قۇرۇتۇش مەقسىتىگە يېتىش ئىدى. دوناپولنار موسكات ۋە خانىمى بىلەن قىزلىرىمۇ ئەلۋەتتە شۇ قاتاردا ئىدى.

ـــ سىز قانداقتۇر لىببىراللاردىنمۇ ئەمەس، ھېچنېمىمۇ ئەمەس، ـــ دېدى ئورىلىئانو قىلچە ھودۇقماستىن، ـــ قانخور قاسساپنىڭ ئۆزى ئىكەنسىز.

ـــ ئۇنداق بولسا، ـــ دېدى دوختۇرمۇ ئوخشاشلا تەمكىنلىك بىلەن، ـــ دورا قۇتىسىنى قايتۇر، ساڭا ئەمدى لازىمى يوق.

ئورىلىئانو دوختۇرنىڭ شۇ چاغدا ئۆزىنى پاسسىپ، جىمغۇر، كۆڭۈلچەك، ئىستىقبالى يوق بىرنېمىكەن دەپ جاكارلىغانلىقىنى يېرىم يىلدىن كېيىن بىلدى. دوستلىرى ئۇنىڭ سىرنى پاش قىلىپ قويۇشىدىن ئەنسىرەپ قورقۇتۇپ قويماقچى بولۇۋىدى، ئورىلىئانو ھېچكىمگە تىنمايمەن، دەپ ئۇلارنىڭ كۆڭلىنى تىندۇردى. ۋاھالەنكى، دوستلىرى موسكاتنى ئائىلىسى بويىچە قىرغىن قىلماقچى بولغان ئاخشىمى ئورىلىئانو موسكاتنىڭ ئىشىكىنى بېقىپ تۇراتتى. سۇيىقەستچىلەر ئورىلىئانونىڭ قەتئىي نىيەتكە كەلگەنلىكىنى كۆرۈپ قول سىلىشقا پېتىنالماي پىلاننىڭ ئىجراسىنى چەكسىز كېچىكتۇرۇشكە مەجبۇر بولدى. ئۇرسۇلا ئەنە شۇنداق بىر چاغدا ئورىلىئانوغا پېترو كىرىسىبى بىلەن ئامارانتانىڭ تۇيى ئىشىنى مەسلىھەت سىلىۋىدى، ھازىر تويىنىڭ ئىشىنى ئويلىشىدىغان چاغ ئەمەس دەپ جاۋاب بەردى. ئورىلىئانو شۇنىڭدىن بىر ھەپتە ئىلگىرىلا كونىچە بىر تاپانچىنى يېنىغا سىلىۋېلىپ سۇيىقەستچىلەرنى كۆزىدىن نېرى قىلماي كەلگەنىدى. ھەر كۈنى چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن خوس ئاركادىئو بىلەن رىبېكالارنىڭ ئۆيىگە بېرىپ قەھۋە ئىچەتتى، ئۇلار بۇ چاغدا ئۆيىنى ئانچە ـ مۇنچە ئوڭشۇۋالغانىدى. كەچقۇرۇن سائەت يەتتىدىن باشلاپ قېينىئاتىسى بىلەن دوستنو قارتىسى ئويناتتى. چۈشلۈك تاماقتا بويىغا يېتىپ بەستلىك يىگىتلەردىن بولۇپ قالغان ئاركادىئو بىلەن پاراڭلىشاتتى. ئاركادىئو ئۇرۇشنىڭ قىستاپ كېلىۋاتقانلىقىنى سېزىپ بارغانسېرى خۇشال بولۇپ كېتىۋاتاتتى. مەكتىپىدە يېشى ئاركادىئودىنمۇ چوڭ بالىلاردىن تارتىپ ئەمدىلا تىلى چىققان بالىلارغىچە ھەممىسى قوشۇلۇپ پوپ نىكانورنى ئېتىپ تاشلاش، چېركاۋنى مەكتەپكە ئۆزگەرتىش، مۇھەببەتتە ئەركىنلىكنى تەشەببۇس قىلىش توغرىسىدا سۆزلىشىپ كېتەتتى، ئاركاردىئونىڭ ۋۇجۇدىدىكى لىببىرالىزم ئەسەبىيلىكىمۇ ئاشۇ مەكتىپىدىن

يۇقاندى. ئورۇنلىشىغا ئارىكاردىئونىڭ ئەسەبىيلىكىنى بېسىشقا ئۇرۇنۇپ ئۇنى ئۆپكىسىنى بېسىۋېلىشقا، ئېھتىياتچان بولۇشقا دەۋەت قىلدى، لېكىن ئارىكادىئو ئورۇنلىشىغانونىڭ ھازىرقى رېئاللىقىنى سوغۇققانلىق بىلەن توغرا مۆلچەرلەپ ئېيتقان نەسىھەتلىرىگە قۇلاق سېلىش تۈگۈل چوڭلارنىڭ ئالدىدىلا ئۇنى بولۇمسىز دەپ ئەيىبلىدى. شۇنىڭ بىلەن ئورۇنلىشىغانو كۈتۈپ تۇرۇشقا مەجبۇر بولدى. دېكابىرنىڭ باشلىرى ئىدى، ئۇرسۇلا بىركۇنى ئالاقزەدىلىك بىلەن زەرگەرخانىغا ئېتىلىپ كىردى.

ـــ ئۇرۇش باشلىنىپتۇ!

نىھايەتكى، ئۇرۇش ئۈچ ئاينىڭ ئالدىدىلا باشلىنىپ، پۈتۈن مەملىكەت جىددىي ھالەتكە ئۆتكەنىدى. بۇ خەۋەردىن ماكوندو بويىچە يالغۇز دوناپولنار موسكاتلا ئۆز ۋاقتىدا ۋاقىپ بولغانىدى، لېكىن كىچىك بىر بۆلۈك قوشۇن ئۇشتۇمتۇتلا پەيدا بولۇپ ماكوندونى قولىغا ئالغانغا قەدەر ھەتتا خوتۇنىغىمۇ تىنمىدى. ئەسكەرلەر ئىككى دانە يېنىك تىپتىكى زەمبىرەكنى قېچىرغا سۆرىتىپ تاڭ سۈزۈلگىچە ئارىلىقتا شەپە چىقارمايلا كىردى ـ دە، گازارمىسىنى مەكتەپكىلا قۇردى، كەچقۇرۇن سائەت ئالتىدىن باشلاپ پۈتۈن بازاردا ھەربىي ھالەت يۈرگۈزدى. ئۇلار بۇ قېتىم بارلىق ئۆيلەرنى ئالدىنقى قېتىمقىدىنمۇ قاتتىق تىنتىپ، دېھقانچىلىق سايمانلىرىدىن تارتىپ ئېلىپ كەتتى. ئالىرئو نوگرا دوختۇرنى ئۆيىدىن سۆرەپ چىقىپ، مەيداندىكى بىر تۈپ دەرەخكە باغلىدى ـ دە، سوراق قىلمايلا ئېتىپ تاشلىدى. پوپ نىكانور بۇ ئەسكەرلەرنى مۇئەللەقتە تۇرۇش كارامىتى بىلەن قايىل قىلماقچى بولۇۋىدى، ئەسكەرلەردىن بىرى كېلىپ مىلتىقىنىڭ پاينىكى بىلەن بىرنى سېلىپ بېشىنى يېرىۋەتتى. دەۋرەپ كەتكەن لىبېرالىلارنىڭ دېمى ئىچىگە چۈشۈپلا كەتتى. ئورۇلىئانونىڭ چىرايى تاتىرىپ كەتكەن بولسىمۇ زۇۋان سۈرمەي، قېيىنئاتىسى بىلەن دوممىنو قارتىنى ئوينىۋاۋەردى. ئۇ قېيىنئاتىسى دوناپولنار موسكاتنىڭ گەرچە ھازىرمۇ بۇ بازارنىڭ ھەربىي ـ مەمۇرىي ئاتامانى دېگەن ئاتقى بولسىمۇ، يەنە بىر قېتىم قورچاق بازار بېگى بولۇپ قالغانلىقىنى بىلەتتى. بارلىق ئىشنى بۇ قوشۇندىكى بىر پوروچىك بىر تەرەپ قىلاتتى، بۇ پوروچىكنىڭ قوشۇنى ھەر كۈنى ئالاھىدە بىر خىل ئامانلىق بېجى يىغاتتى. تۆت

ئەسكەر پوروچىكىنىڭ بۇيرۇقىغا بىنائەن غالجىر ئىت چىشلىۋالغان بىر ئايالنى ئۆيىدىن سۆرەپ ئېلىپ چىقىپ، كوچىدىلا مىلتىقلىرىنىڭ پاينىكى بىلەن ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋەتتى. ئورىلىئانو بازار ئىشغال قىلىنىپ ئىككى ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىنكى بىر يەكشەنبە كۈنى گىرىنلېردو ماركوسنىڭ ئۆيىگە كىرىپ، ئادەتتىكىدەكلا تەمكىن ھالدا بىر ئىستاكان قەنتسىز قەھۋە ئىچتى. ئورىلىئانو ئاشخانىدا دوستى بىلەن يالغۇز قالغاندا:

— يىگىتلەرگە دەپ قويۇڭ، تەييار بولسۇن، — دېدى ئەزەلدىن كۆرۈلمىگەن بىر خىل كەسكىن تەلەپپۇزدا، — ئۇرۇشنى باشلايمىز.

گىرىنلېردو ماركوس ئۆز قۇلىقىغا ئىشەنمەيلا قالدى.

— قايسى قورال بىلەن؟

— ئۇلارنىڭ قورالى بىلەن.

سەيشەنبە كۈنى تۈن نىسبى ئىدى، ئوتتۇز ياشقا تولمىغان يىگىرمە بىر يىگىت ۋىلكا ۋە ئۇچلۇق تۆمۈرلەر بىلەن قوراللىنىپ، ئورىلىئانونىڭ قوماندانلىقىدا گازارمىغا ئۇشتۇمتۇت ھۇجۇم قىلىپ، ئەسكەرلەرنىڭ قوراللىرىنى غەنىيمەت ئالدى ھەمدە ھېلىقى ئايالنى ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن تۆت ئەسكەر بىلەن پوروچىكنى ئېتىپ تاشلىدى.

ئاركادىئو شۇ كۈنى كېچىدە مىلتىق ئاۋازى ئاڭلىنىش بىلەن تەڭلا ماكوندونىڭ ھەربىي ـ مەمۇرىي ئاتامانلىقىغا تەيىنلەندى. ئۆي ـ ئوچاقلىق بولۇپ بولغان قوزغىلاڭچىلار ھەتتا خوتۇنلىرى بىلەن خوشلىشۇېلىشقىمۇ ئۈلگۈرەلمەي، خوتۇن ـ بالىلىرىنى بېشىغا كەلگەننى كۆرۈشكە تاشلاپ مېڭىشقا مەجبۇر بولدى. ئۇلار تاڭ سۈزۈلگەن مەھەلدە ئۇرۇش ۋەھىمىسىدىن قۇتۇلغان ئاھالىنىڭ تەنتەنە سادالىرى ئىچىدە ماكوندودىن ئاتلىنىپ، ئىنقىلابچىلار قوشۇنىنىڭ سەردارى ۋېكتورىئو مادىنانىنىڭ قوشۇنىنى پاناھ تارتىپ ماڭدى. ئەڭ يېڭى خەۋەرلەردە ئېيتىلىشچە، ۋېكتورىئو مادىنانىنىڭ قوشۇنى مانور ئەتراپىدا ھەربىكەت قىلىۋاتقانىكەن. ئورىلىئانو يولغا چىقىش ئالدىدا دوناپولنار موسكاتنى بىر ئىشكاپنىڭ ئىچىدىن تارتىپ چىقاردى:

ـــ قورقماق، ئاتا، يېڭى ھۆكۈمەت سىز ۋە ئائىلىڭىزدىكىلەرنىڭ ئامانلىقىغا كاپالەتلىك قىلىدۇ.

دوناپولنار موسكات ئۇزۇن قونچلۇق ئۆتۈك كىيىپ، مۇرىسىگە مىلتىق ئېسىۋالغان كۆز ئالدىدىكى بۇ توپىلاڭچىنىڭ ئاخشاملىرى ئۆزى بىلەن كەچ سائەت توققۇزغىچە دومىنو قارتىسى ئويناپدىغان كۈيۈئوغلى ئىكەنلىكىنى تەسەۋۋۇرىغا سىغدۇرالمايلا قالدى.

ـــ بەك ساراڭلىققۇ بۇ، ئورېلىئانو، ـــ دەۋەتتى دوناپولنار موسكات.

ـــ ئازراقمۇ ساراڭلىق ئەمەس، ـــ دېدى ئورېلىئانو، ـــ بۇ دېگەن ئۇرۇش. مېنى ئەمدى ئورېلىئانو دېمەسسىز، مەن ھازىر پولكوۋنىك ئورېلىئانو.

ئالتىنچى باب

پولكوۋنىك ئورىلىشىغا بۇيرۇقنامە ئوتتۇز ئىككى قېتىم قوزغىلاڭ كۆتۈرۈپ ھەممىسىدە مەغلۇپ بولدى. ئون يەتتە خوتۇندىن ئون يەتتە ئوغۇل تاپتى، بۇ ئوغۇللىرىنىڭ ھەممىسى بىر كىچىدىلا كەينى ـ كەينىدىن ئۆلتۈرۈۋېتىلدى، شۇ چاغدا ئوغۇللىرىنىڭ ئەڭ چوڭى تېخى ئوتتۇز بەش ياشقىمۇ كىرمىگەنىدى. ئۆزى ئون تۆت قېتىم قەستكە، يەتمىش ئۈچ قېتىم بۆكتۈرمىگە ئۇچرىدى ۋە بىر قېتىم ئېتىلدى، بىراق ھەممىسىدە ئامان قالدى. بىر ئاتنى زەھەرلەپ ئۆلتۈرگۈدەك كۈچۈلا شورى ئارىلاشتۇرۇلغان قەھۋەنى ئىچىپ سېلىپمۇ ساق قالدى. جۇمھۇرىيەت زۇڭتۇڭى تەقدىم قىلغان مېدالنى قوبۇل قىلماي رەت قىلدى. مېنسىپى ئۆسۈپ ئىنقىلابىي قوشۇنىنىڭ باش قوماندانى بولۇپ، پۈتۈن مەملىكەتنىڭ جەنۇبىدىن شىمالىغىچە، غەربىدىن شەرقىغىچە كەڭ زېمىننى ئۆز ئىلكىگە ئالغان، ھۆكۈمەت ئەڭ قورقىدىغان بىر شەخسكە ئايلانغان بولسىمۇ، ھېچكىمگە رەسمىنى تارتقىلى قويمىدى. ھۆكۈمەتنىڭ ئۇرۇشتىن كېيىنكى پېنسىيە پۇلىنىمۇ ئالماي، ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە ماكوندودىكى زەرگەرخانىسىدا ئالتۇن بېلىجان سوقۇپ جېنىنى جان ئەتتى. ئۇرۇشتا دائىم سەپنىڭ ئالدىدا ماڭغان بولسىمۇ، پەقەت بىر قېتىملا ياردار بولغانىدى، بەدىنىدە قالغان شۇ بىردىنبىر تاتۇقىمۇ يىگىرمە يىل داۋاملاشقان ئىچكى ئۇرۇش ئاخىرلىشىپ «نىراندىيە ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى» ئىمزالانغاندىن كېيىن ئۆزىنى ئېتىۋالغانلىقىنىڭ يالدامسى ئىدى. شۇ چاغدا تاپانچىسىنى مەيدىسىگە تۇغرىلاپ ئاتقان ئوق كۆكرىكىدىن كىرىپ دۇمبىسىدىن چىقىپ كەتكەن بولسىمۇ، ئەجەللىك يېرىگە تەگمىگەنىدى. شۇنچە ئىشلارنى بېشىدىن كەچۈرۈپ ئېرىشكىنى ــ ماكوندودىكى بىر كوچىنىڭ ئۆزىنىڭ نامى بىلەن ئاتالغىنىلا بولدى. نىھايەت،

ئورىلىئانو ئۆمرىنىڭ ئاخىرقى مەزگىللىرىدە دەپ بېرىشىچە، ھېلىقى كۈنى سەھەردە يىگىرمە بىر ئادەمنى باشلاپ گېنېرال ۋېكتورىئو مادىنانىڭ قوشۇنىنى پاناھ تارتىپ ماڭغاندا قوزغىلاڭ باھانىسىدە ھېچقانداق شەكىلدىكى شەخسىي پايدا ـ مەنپەئەتكە ئېرىشىش تاماسىدا بولۇپ باقمىغانىكەن.

ـــ ئەمىسە ماكوندو ساڭا قالدى، ـــ دېگەنىدى ئورىلىئانو ماكوندودىن كېتىدىغان چاغدا ئاركادىئوغا، ـــ كۆزۈپ تۇرۇپسەن، ماكوندونى ساڭا بىر ئوبدان پېتى قالدۇردۇق، بىز قايتىپ كەلگىچە تېخىمۇ گۈللەندۈرەرسەن.

ئاركادىئو بۇ تاپشۇرۇق توغرىسىدا باشقىچە چۈشەنچىدە ئىدى. مېرگادىسنىڭ بىر كىتابىدىكى قىستۇرما رەسىملەردىن ئىلھام ئېلىپ ئۆزىگە پەر تاقىلىق ۋە مارشال پاگونلۇق فورما تىككۈزۈپ كىيىدى، بېلىگە ئېتىۋېتىلگەن ھېلىقى پوروچىكنىڭ سېرىق پۈپۈكلۈك قىلىچىنى ئاستى. بازارغا كىرىدىغان يولنىڭ ئاغزىغا ئىككى زەمبىرەك ئورناتتى، بۇرۇنقى ئوقۇغۇچىلىرىغا بىر تۈتاش ھەربىي كىيىم كىيدۈرۈپ تولۇق قوراللاندۇردى. ئاركادىئونىڭ نۇتقىدىن روھى ئۇرغۇپ تاشقان ئۇ يىگىتلەر كوچىلاردا تاراقلىغىنىچە چارلاپ يۈرۈپ، ياتلارغا بۇ يېڭىلمەس بازار ئىكەن دېگەن تۇيغۇ بېرەتتى. بۇ تەدبىرنىڭ پايدىسىمۇ، زىيىنىمۇ بار دېيىشكە بولاتتى. دەرۋەقە، ھۆكۈمەت ساق ئون ئايغىچە ماكوندوغا ھۇجۇم بۇيرۇقى چۈشۈرۈشكە پېتىنالمىدى. بىراق، ھۇجۇم باشلانغاندا مۇتلەق ئۇستۇنلۇككە ئىگە زور قوشۇن ئەۋەتىۋېدى، ماكوندولۇقلارنىڭ قارشىلىقىنى يېرىم سائەتتىلا بېسىقتۇرۇۋەتتى. ھوقۇق تۇنقان كۈندىن باشلاپلا بۇيرۇقۇزالمىقنى ئۆزىگە ئادەت قىلىۋالغان ئاركادىئونىڭ كۈنىگە تۆت قېتىم بۇيرۇق چۈشۈرگەن، خىيالىغا نېمە كەلسە شۇنى جاكارلاپ خالىغىنىنى قىلدۇرغان چاغلىرىمۇ بولدى. ئون سەككىز ياشقا تولغانلىكى يىگىتلەرنىڭ بىرىمۇ قالماي ھەربىي مەجبۇرىيەت ئۆتىشى لازىملىقىنى بەلگىلىدى، كەچ سائەت ئالتىدىن كېيىن كوچىدا مېڭىپ قالغان ئات ـ ئۇلاغلارنىڭ جامائەت مۈلكى بولۇپ كېتىدىغانلىقىنى جاكارلىدى، قىران ئەرلەرنىڭ ھەممىسىنى بىردەك قىزىل يەڭ بەلگىسى تاقاشقا مەجبۇرلىدى. پوپ نىكانورنى ئۆيىگە نەزەربەند قىلدى ھەمدە سىرتقا

چىقساڭ ئېتىپ تاشلايمىز دەپ تەھدىت سېلىپ، لىبېرالىلارنىڭ غەلىبىسى تەبرىكلەنگەندىن باشقا چاغلاردا چېركاۋدا تىلاۋەتكە رىياسەتچىلىك قىلىشنى ۋە قوڭغۇراق چېلىشنى چەكلىدى. قارارنىڭ شەكسىز ئىجرا قىلىنىدىغانلىقىغا خالايىقنى ئىشەندۈرۈش ئۈچۈن بىر جازا ئەترىتىنى مەيداندا قارانچۇقلارنى قارىغا ئېتىپ مەشىق قىلىشقا بۇيرۇدى. كىشىلەر دەسلەپتە بۇ ئىشلارنى مەكتەپ بالىلىرىنىڭ چوڭلارنى دوراپ ئويناۋاتقان ئويۇنى دەپ ئويلاپ ھېچكىم پوش دېمىگەنىدى. ھالبۇكى، ئارکادىئو بىركۈنى ئاخشىمى كاتالىنونىڭ ساريىغا كىرگەندە، ئورکېستىر مىزگانچىسى قىزىقچىلىق بولسۇن ئۈچۈن ئۇنى مىزگان چېلىپ قارشى ئېلىۋىدى، سارايدىكى مېھمانلار ئىچىدە كۈلكە كۆتۈرۈلدى. ئارکادىئو بۇ مىزگانچىنى تەپ تارتماستىن ھۆكۈمەتنى كۆزگە ئىلمىدى، دېگەن جىنايەت بىلەن شۇ ئان بۇيرۇق چۈشۈرۈپ ئانتۇزۇۋەتتى. ئادەتتىكى چاغلاردىمۇ قارشى چىقىشقا پېتىنغانلىكى كىشىنى مەكتەپتە ئاچقان قاماقخانىغا قامىغاندىن كېيىن پۈتىغا ئىشكەل سالدۇرۇپ، سۇ بىلەن بولكىدىن باشقا ھېچنېمە بەرمەيتتى.

ــ سەن دېگەن قاتىل! ــ ۋارقىرايتتى ئۇرسۇلا ھەر قېتىم ئارکادىئونىڭ خالىغىنىچە زوراۋانلىق قىلغانلىقىنى ئاڭلىغاندا، ــ بۇ ئىشلار ئورېلىئانونىڭ قۇلىقىغا يېتىپ سېنى ئېتىپ تاشلىغاندا، مەن بىرىنچى بولۇپ پوجاڭزا ئاتىمەن.

بىراق، بۇ گەپلەرنىڭ پايدىسى بولمىدى، ئارکادىئو چېكىدىن ئاشقان قاتتىق قوللۇقىنى داۋاملىق كۆچەيتىپ، ماكوندو تارىخىدا مىسلى كۆرۈنمىگەن ئەڭ شەپقەتسىز ھۆكۈمران بولۇپ قالدى.

ــ ئەمدىغۇ ھۆكۈمەتسىزلىكنىڭ تەمىنى تېتىغانسىلەر، ــ دېدى بىر قېتىم دوناپولنار موسكات، ــ لىبېرالىلارنىڭ جەننىتى مانا مۇشۇنداق بولىدۇ.

بۇ گەپ ئارکادىئونىڭ قۇلىقىغا يەتتى ـ دە، شۇ ئان بىر بۆلۈك چارلىغۇچى ئەسكەرنى باشلاپ دوناپولنار موسكاتنىڭ ئۆيىگە باستۇرۇپ كىرىپ ئۆي سەرەمجانلىرىنى چېقىۋەتتى، ئايالى ۋە قىزلىرىنى ساۋىدى، سابىق بازار بېگىنى سۆرىگىنىچە گازارمىغا ئېلىپ ماڭدى. ئۇرسۇلا بۇ ئىشتىن خەۋەر تېپىپ نومۇستىن

ئاللا ـ توۋا كۆتۈرگىنىچە دېۋىرقايغا چىلانغان قامچىسىنى پۈلاڭلىتىپ گازارما هويلىسىغا بېسىپ كىردى، ئاركادىئو بۇ چاغدا ئېتىش بۇيرۇقىنى چۈشۈرمەكچى بولۇپ تۇرغانىدى.

ـــ ئاتقىنىڭنى بىر كۆرەي، هۇ هارامزادە! ـــ ۋارقىرىدى ئۇرسۇلا.

ئاركادىئو ئۆزىنى ئوڭشاپ بولغۇچە قاسسىدە بىر قامچا يېدى.

ـــ ئېتىپ باق، قېنى، هۇ قاتىل! ـــ ۋارقىرىدى ئۇرسۇلا، ـــ ئۆلگۈر مۇناپىق، مېنىمۇ ئېتىۋەت، شۇنداق قىلساڭ سەندەك بىر مەخلۇقنى باققىنىمنىڭ جازاسىنى تارتىپ نومۇستا ئۆتمەسمەن.

ئۇرسۇلا ئاركادىئونى ئايىماي قامچىلاپ، هويلىنىڭ بىر بۇلۇڭىغا قېچىپ كىرىۋېلىپ كىرپىدەك تۇگۇلىۋالغۇچە تازا ساۋىدى. تۇۋرۇككە باغلانغان دوناپولنار موسكات ئاللىقاچان هوشىدىن كەتكەنىدى. بۇ تۇۋرۇكنىڭ ئورنىدىكى قارانچۇق مەشىق جەريانىدىكى ئوق يامغۇرىغا پايلىماي تىتىلىپ بولغانىدى. جازا ئىجرا قىلغۇچى بالىلار ئۇرسۇلانىڭ شۇ ئاچچىقىدا ئۆزلىرىنىمۇ ئۇرۇۋېتىشىدىن قورقۇپ تەرەپ ـ تەرەپكە قېچىپ كېتىشتى، ئۇرسۇلا بولسا ئۇلارغا كۆزىنىڭ قىرىدىمۇ قاراپ قويمىدى. ئاندىن فورمىسى تىتىلىپ كەتكەن، ئاغرىققا ۋە ئەلەمگە چىدىمايۋارقىراپ ـ جارقىراپ ۋايساۋاتقان ئاركادىئونى تاشلاپ، دوناپولنار موسكاتنى باغلاقتىن يەشتى ـ دە، ئۆيگە ئېلىپ ماڭدى. كېتىدىغان چاغدا سولاقتىكى تۇنقۇنلارنىمۇ قويۇۋەتتى.

ئۇرسۇلا شۇنىڭدىن ئېتىبارەن بازارنىڭ ئىشلىرىغا ئۆزى ئىگىدارچىلىق قىلىپ، يەكشەنبىلىك ئىبادەتنى ئەسلىگە كەلتۈردى، قىزىل يەڭ بەلگىسىنى ئەمەلدىن قالدۇردى، ئاركادىئونىڭ يەڭگىلتەكلىك بىلەن چۈشۈرگەن پەرمانلىرىنى بىكار قىلدى. ئۇرسۇلا شۇنچە قەيسەر بولسىمۇ، شۇم پېشانىلىكىدىن هەسرەت چېكەتتى. غېرىبسىنىپ قالغان چاغلىردا كاشتان دەرىخىگە باغلاقلىق پېتى ئۇنتۇپ كېتىلگەن ئېرىنىڭ يېنىغا بېرىپ هال ئېيتىپ بىكارلا ئاۋارە بولاتتى.

ـــ قارىغىنە، نېمە كۈنگە قالدۇق بىز، ـــ دېدى بىركۈنى ئېرىگە دەردىنى تۆكۈپ، شۇ تاپتا پالما شاخ ـ شۇمبىلىرىدىن ياسالغان لەمپە توختىمايۋېغۇاتقان ئالتىنچى

ئاينىڭ يامغۇرىدا ئۆرۈلۈپ چۈشۈشكە ئارانلا تۇراتتى، ــ بالا ـ چاقمىز ھەر يان كېتىپ ئۆيىمىزدە بوران ئۇچۇۋاتىدۇ، ئىككىمىز يەنە بۇرۇنقىدەكلا يالغۇز قالدۇق.

خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ نېرۋىسى پۈتۈنلەي كاردىن چىققان بولغاچقا، خوتۇنىنىڭ زارى قۇلىقىغا كىرمەيتتى. ئېلىشىپ قالغان دەسلەپكى چاغلىرىدىغۇ چالا ـ بۇلا لاتىنچە سۆزلەپ ھەر كۈندىلىك ھاجىتىنى بولسىمۇ ئۇقتۇرالايتتى. خاتىرىسى غىل ـ پال ئەسلىگە كېلىپ قالغان چاغلاردا تېخى ئاش ـ تاماق ئېلىپ كەلگەن ئامارانتاغا دەردىنىمۇ تۆكۈپ بېرەتتى، دۇمبىلىرىگە لوڭقا قويۇپ قىچا مېيى سۈرۈپ قويغىچە ئىتائەتمەنلىك بىلەن تۇرۇپمۇ بېرەتتى. بىراق، ئۇرسۇلا كاشتان دەرىخىنىڭ تۇۋىدە ئولتۇرۇپ دەرد تۆكۈشكە باشلىغاندا، بۇ ئائىلىگە مۇناسىۋەتلىك ھېچقانداق ئىش ئۇنىڭ ئېسىدە يوق ئىدى. ئۇرسۇلا ئېرىنى ئورۇندۇققا ئولتۇرغۇزۇپ بەدىنىنى ھۆل لۆڭگە بىلەن سۈرتۈپ قويغاچ يەنە دەردىنى تۆكتى:

ــ ئورېلىئانو ئۇرۇشقا كەتكىلى تۇت ئايدىن ئاشتى، ھېچقانداق ئۇچۇرى يوق، ــ ئۇرسۇلا شۇنداق دېگەچ لۆڭگىنى سوپۇنغا تەگكۈزۈپ ئېرىنىڭ دۇمبىسىنى سۈرتەتتى، ــ خوس ئاركادىئو قايتىپ كەلدى، سېنىڭدىنمۇ بويلۇق بولۇپ كېتىپتۇ، بەدىنىگە ئالا قويماي چەكمە چەكتۇرۇۋاپتۇ. بىراق، كېلىپ يۈزىمىزنى تۆكىدىغانلا ئىشلارنى قىلىپ يۈرىدۇ.

ئۇرسۇلا ئېرىنىڭ بۇ يامان خەۋىرنى ئاڭلاپ قايغۇرۇۋاتقاندەك بىرقىسما بولۇپ قالغانلىقىنى سەزدى ـ دە، يالغان سۆزلەش قارارىغا كەلدى:

ــ بۇ گەپلىرىمگە ئىشىنىپ يۈرمە يەنە، ــ دېدى ئېرىنىڭ تەرتىنى گۈرجەكتە ئېلىۋېتىشكە قولايلىق بولسۇن ئۈچۈن كۈل سەپكەچ، ــ شۇكرى، خوس ئاركادىئو بىلەن رىبېكا تەڭرىنىڭ مەرھىمىتى بىلەن توي قىلىۋالدى، ئۇلار ھازىر ناھايىتى كۆڭۈللۈك ئۆتۈۋاتىدۇ.

يالغان گەپلىرى بارغانسېرى راستتەكلا شۇنداق ئوخشىدىكى، بۇ يالغان ـ ياۋىداقلاردىن ئاخىرىدا ئۆزىمۇ تەسەللى تاپقاندەك بولدى.

ــ ئاركادىئو راۋۇرۇس بىر ئەر بولۇپ قالدى، ــ داۋاملاشتۇردى ئۇرسۇلا، ــ

ئۇنىڭ ئۇستىگە ئىنتايىن باتۇر، فورمىسىنى كىيىپ، قىلىچىنى يېنىغا ئېسىۋالىدىغان بولسا شۇنداق ھەيۋەتلىك بولۇپ كېتىدۇ.

بۇ ئۆلۈككە گەپ قىلغىنى بىلەن باراۋەر ئىدى. چۈنكى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئەمدى ھېچقانداق ئىشتىن غەم يەپ ئولتۇرمايتتى. ئۇرسۇلا بولسا توختىماي گەپ قىلىۋەردى. ئېرى ئۇنىڭ كۆزىگە شۇنداق مۇلايىم، ئىتائەتمەن كۆرۈنۈپ، باغلاقتىن يېشىۋېتىش قارارىغا كەلدى. باغلاقتىن بوشانغان خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە باغلاقنىڭ ھېچقانداق زۆرۈرىيىتى يوقتەك، تېخىمۇ چىڭ بىر كۆرۈنمەس ئارغامچىدا كاشتان دەرىخىگە بەند بولۇپ كەتكەندەك بىرھالدا ئورۇندۇقىدا مىتمۇ قىلماي ئولتۇرىۋەردى.

ئۇرسۇلا ئاردىدىن سەككىز ئايچە ئۆتكەندە ئېرىگە بىر ئىشنى ئېيتتى:

ــ قارىغىنا، بىزدىن تېخى ئامەت قاچماپتۇ، ئامارانتا ئاپتوماتىك پىيانىنو ياسايدىغان ئىتالىيان بىلەن توي قىلىدىغان بولدى!

ئامارانتا بىلەن پېترو كىرىسىنىڭ دوستلۇقى ئۇرسۇلانىڭ ئىشەنچىگە ئېرىشىپ كۈنسايىن چوڭقۇرلاشتى، ئۇرسۇلا ئەمدى ئۇلار كۆرۈشكەندە نازارەت قىلىپ ئولتۇرمىسامۇ بولغۇدەك دەپ قارىغانىدى. پېترو كىرىسىبى ھەر كۈنى قاش قارايغان مەھەلدە تۇغمە تۆشۈكىگە بىر تال شاتارى گۈلىنى قىستۇرۇۋېلىپ ئامارانتانىڭ ئالدىدا پەيدا بولاتتى، ئامارانتاغا ئىتالىيەنىڭ داڭلىق كىلاسسىك شائىرى پېترارکىنىڭ ئون تۆت مىسرالىق شېئىر شەكلىدىكى سونېتلىرىنى تەرجىمە قىلىپ ئوقۇپ بېرەتتى. ئۇلار ئەتىرگۈل ۋە جەمبىل گۈللىرىنىڭ خۇشبۇي ھىدى بىلەن تولغان پېشايۋاندا ئولتۇراتتى، پېترو كىرىسىبى شېئىر ئوقۇپ بېرەتتى، ئامارانتا كۆينەكىنىڭ يېڭىگە جىيەك تۇتقاچ ئاڭلايتتى، ئۇلارنىڭ ئۇرۇش ئەنسىزچىلىكلىرى ۋە ئۇرۇش مەيدانلىرىدىن كېلىپ تۇرىدىغان شۇم خەۋەرلەردىن پەرۋايى پەلەك ئىدى، ئۆلگۈر پاشىلارنىڭ چېۋىشلىرىغا چىدىماي قالغاندىلا ئاندىن مېھمانخانىغا قېچىپ كىرىۋالاتتى. ئامارانتانىڭ زېرەك، لاتاپەتلىك ۋە مۇلايىم مىجەزلىرىدىن توقۇلغان كۆرۈنمەس تور يىگىتىنى باغلاپ تۇراتتى، يىگىت كەچ سائەت سەككىز بولۇپ قالغاندىلا ئۆزۈكسىز

تاتىراڭغۇ بارماقلىرى بىلەن بۇ كۆرۈنمەس تورنى قايرىۋېتىپ خوشلىشىشقا مەجبۇر بولاتتى. ئۇلار پېترو كىرىسىبىغا ئاتاپ ئىتالىيەدىن كەلگەن ئاتكرىتكىلاردىن نەپىس بىر ئالبوم ئىشلىدى، بۇ ئالبومدىكى ئاتكرىتكىلارنىڭ ھەممىسى دېگۈدەك خىلۇەت باغباراڭ ئىچىدىكى ئاشىق ـ مەشۇقلارنىڭ سۈرىتى ئىدى، بۇ رەسىملەرگە ئوقيا ئوقى تېشىپ ئۆتكەن يۈرەك ۋە ئالتۇنراڭ لېنتىنى چىشلەپ ئۈچۈۋاتقان كەپتەرنىڭ سۈرىتىمۇ قوشۇمچە قىلىنغانىدى.

ــ فىلورېنسادىكى ئۇ باغچىنى بىلمەن، ــ دەيتتى پېترو كىرىسىبى ئالبومنى ۋاراقلىغاچ، ــ قولىڭىزنى سۇنسىڭىزلا كەپتەرلەر ئۈچۈپ كېلىپ دانلايدۇ.

پېترو كىرىسىبى بەزىدە ۋېنېتسىيەنىڭ سۇ بويىدىكى رەسىملىرىنى كۆرگەندە، يۈرتىنى شۇنداق سېغىنىپ كېتەتتىكى، قانالدىكى قارا پاتقاق ۋە دېڭىز جانلىقلىرىدىن ئېچىمال پۇراقلار ئەمەس بەلكى جاننى يايرىتىدىغان خۇشبۇي گۈل ھىدى تارىلىۋاتقاندەك ھېس قىلىپ كېتەتتى. ئامارانتا ئىككىنچى يۈرتىنى تەسەۋۋۇرىدىن ئۆتكۈزۈپ شۇنداق بىر جايغا بېرىشقا ئىنتىلىپ ھېلى ئۇھسىنسا، ھېلى شاد كۈلەتتى، ئۇنىڭغا ئۇ يەرنىڭ ئادەملىرى شۇنچىلىك چىرايلىق، گەپ ـ سۆزلىرى بالىلارنىڭكىدەك چۈچۈك بىلىنەتتى. ئۇ يەردە قەدىمكى شەھەرلەرنىڭ ئۆتمۈشتىكى ھەيۋەتلىك قۇرۇلۇشلىرىدىن پەقەتلا خارابىلىك ۋە شۇ خارابىلىكتە تىمىسقىلاپ يۈرگەن بىرنەچچە مۇشۇكلا قالغانىدەك تۇيۇلاتتى. پېترو كىرىسىبى دېڭىز ـ ئوكيان ئېشىپ ئىزدىگەن، ربېكانىڭ ھاياجانلىنىپ يېپىشۇۋالىشى بىلەن بىر مەھەللىك خاتا تۇيغۇ تۇيۇلۇپ پەيدا بولغان ئۆتكۈنچى مۇھەببەت ئورنىنى ئىگىلىگەن ھەقىقىي بەختلىك مۇھەببەت ئوقىتىگە بەرىكەت ئېلىپ كەلدىمۇ ـ قانداق پېترو كىرىسىبىنىڭ دۆكىنى پۈتۈن بازاردىكىلەرنى ئۆزىگە رام قىلۋالغانىدى، ھەتتا بۇ دۆكاننى ئارزۇ ـ ئارمانلار بۆشۈكى دېيىشكىمۇ بولاتتى. بۇ دۆكاندا فىلورېنسانىڭ سائەت مۇنارىغا ئوخشىتىپ ئىشلەنگەن نەپىس قوڭغۇراقلىق سائەتلەر، سورۇنتونىڭ مۇزىكا قۇتىلىرى، ئاغزى ئېچىلىسىلا بەش ئاھاڭلىق مۇزىكا چېلىنىدىغان جۈڭگونىڭ ئۈپا قۇتىلىرى، شۇنداقلا كىشىنىڭ ئەقلى لال بولغۇدەك خىلمۇخىل چالغۇلار ۋە ئويۇنچۇقلارنىڭ ھەممىسى تېپىلاتتى. پېترو

كىرىسىبى ئۆزى ئاچقان مۇزىكا مەكتىپىنى باشقۇرۇش بىلەن بولۇپ يېتىشىلمەي قالغاچقا دۇكىنىنىڭ تىجارىتىنى ئىنىسى بىرونو كىرىسىبىغا ئۆتكۈزۈپ بەرگەنىدى. ماكوندو ئەمدى تۇركىلەر كوچىسىدىكى كۆزلەرنى چاقنىتىدىغان ئاشۇ خىلمۇخىل ئويۇنچۇقلار تىزمىسىنىڭ خاسىيىتى بىلەنلا خەيرلىك بىر بوستانلىققا ئايلانغان بولۇپ، بۇ نەرسىلەر كىشىلەرنى بىردەم بولسىمۇ ئارکادىئونىڭ زورلۇق - زومبۇلۇقلىرى ۋە يىراقلاردىكى ئۇرۇش قابىاھىتىنىڭ ئىسكەنجىسىدىن خالاس قىلغانىدى. ئۇرسۇلا يەكشەنبىلىك ئىبادەتنى ئەسلىگە كەلتۈرگەندىن كېيىن، پېترو كىرىسىبى چېركاۋغا گېرمانىيەدە ياسالغان بىر فىسگارمون ھەدىيە قىلدى ھەمدە ئۆسمۇرلەردىن مۇناجاتچىلار ئۆمىكى تەشكىللەپ گىرگورى قەسىدىلىرىنى ئۆگەتتى، بۇ پوپ نىكانورنىڭ بۇرۇقتۇرمىلىقا تولغان ئىبادەت مۇراسىملىرىغا يارقىن تۈس قوشتى.

ئامارانتانىڭ بەختلىك ئايال بولىدىغانلىقىدىن ھېچكىم شەكلەنمەيتتى. ئۇ ئىككىسىنىڭ مۇھەببىتى تەبىئىي چوڭقۇرلاشقان بولۇپ، ئەمدە پەقەت توي كۈنىنى بېكىتىشلا قالغانىدى. ئۇلار ھېچقانداق توسالغۇغا ئۇچرىمىدى. رىبېكانىڭ تويىنى كەينىگە سۈرۈۋەرگەنلىكىدىن پەيدا بولغان ئاقىۋەت ئۇچۇن ئۆزىنى ئەيىبلەپ كەلگەن ئۇرسۇلا يەنە شۇ ئىزىغا دەسسەپ پۈشايمان ئۇستىگە پۈشايماندا قېلىشنى خالىمايتتى. ئۇرۇش ئاپىتى، ئورېلىئانونىڭ يىراقلارغا كېتىپ قالغىنى، ئارکادىئونىڭ زوراۋانلىقى، خوس ئارکادىئو بىلەن بىللە رىبېكانىڭ ئۆيدىن قوغلاپ چىقىرىلغانلىقى تۇپەيلىدىن رېمەدىسىنىڭ ئۆلۈمىگە تۆتۈلىۋاتقان قارىلىق ئىككىنچى ئورۇنغا ئۆتۈپ قالدى. تويغىمۇ ئاز قالغانىدى، پېترو كىرىسىبى ئورېلىئانو خوسنى ئوغۇل قىلىۋالمىدىنمۇ بېشارەت بەردى، شۇنىڭدىن ئىلگىرىمۇ بۇ بالىغا ئاتىلىق مېھرى بىلەن قاراپ كەلگەنىدى. ھەممە ئالامەتلەر ئامارانتاغا بەختنىڭ قۇچاق ئېچىپ تۇرغانلىقىدىن دېرەك بېرىپ تۇرسىمۇ، ئامارانتا رىبېكانىڭ ئەكسىچە ئىش تۆتۈپ قىلچىمۇ ئالدىراڭغۇلۇق قىلمىدى. گويا داستىخانغا كەشتە تىككەندەك، چىلتەك تۇتقاندەك، توز نۇسخىسىنى كەشتىلەۋاتقاندەك پېترو كىرىسىبىنىڭ ئېچىدىكى چىدىغۇسىز ئازابقا بوي بېرىشىنى

سەۋر ـ تاقەت بىلەن كۈتتى. ئۇ كۈتكەن مىنۇتلار ئاخىرى ئۆكتەبىرنىڭ زېرىكىشلىك يامغۇرى بىلەن بىللە يېتىپ كەلدى. پېترو كىرىسىي ئامارانتانىڭ تىزىدىكى كەشتە سېۋىتىنى ئېلىۋېتىپ، قولىنى ئىككى قوللاپ چىڭ قىستى:

ــ ئەمدى كۈتەلمەيمەن، تويىمىزنى كېلەر ئايدىلا قىلىۋېتەيلى.

ئامارانتا پېترو كىرىسىبنىڭ مۇزدەك قوللىرىدىن شۇركۈنمىگەنىدى، لېكىن تۇتۇق بەرمەس شاش جانۋاردەك قولىنى شارتتىدە تارتىۋېلىپ يىگىنە ئىشىنى داۋاملاشتۇردى:

ــ ئەخمەق بولمايلا، كىرىسىي، ــ دېدى ئامارانتا كۈلۈمسىرەپ، ــ ئۆلسەممۇ سىزگە تەگمەيمەن.

پېترو كىرىسىي ئومۇسىنى قايرىپ قويۇپ يىغلاپ كەتتى. ئۇمىدسىزلەنگىنىدىن بارماقلىرىنى قايرىپ سۈندۇرۇۋەتكىلى تاسلا قالدى. بىراق، ئامارانتانى قارارىدىن ياندۇرۇش مۇمكىن بولمىدى.

ــ ئاۋارە بولمايلا، ــ دېدى ئامارانتا ئاخىرقى جاۋابىنى ئېيتىپ، ــ مېنى راستلا شۇنداق ياخشى كۆرىدىغان بولسىڭىز، ئەمدى بۇ ئۆينىڭ بوسۇغىسىغا ئىككىنچى دەسسىگۈچى بولمايلا.

ئۇرسۇلا خىجالەتچىلىكتىن ئۆزىنى قويىدىغان يېر تاپالمىدى. پېترو كىرىسىبنىڭ يالۇرۇپ دىمىگەن گېپى قالمىدى، كىشىنىڭ ئىشەنگۈسى كەلمىگۈدەك دەرىجىدە لاۋزىلىشىپ كەچ كىرگىچە ئۇرسۇلانىڭ قۇچىقىدا يىغلاپ چىقتى، ئۇرسۇلا بولسا تەسەللى بېرىش ئۈچۈن يۇرىكىنى يېرىپ كۆرسەتكۈدەك بولۇپ كەتتى. پېترو كىرىسىبى يامغۇرلۇق كىچىلەردە تاۋار كۇنلۇكىنى كۆتۈرۈۋېلىپ ئۇلارنىڭ ئۆيى ئەتراپىدا چۆرگىلەپ ئامارانتانىڭ روجىكىدىكى چىراغ يورۇقىغا تەلمۈرەتتى، بېشىغا كۇن چۈشكەندىمۇ ئۆزىنى تاشلىۋەتمەي شۇ كۇنلەردە ئاجايىپ ئېسىل كىيىنىپ، ياسىنىپ يۈرىدىغان بولۇپ كەتتى. ئامارانتانىڭ پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ بىللە كەشتە تىكىشىدىغان دوستلىرىغا يېلىنىپ، ئارىغا چۈشۈشىنى ئۆتۈندى. سودىسىنى تاشلاپ كۇنبويى ماگىزىنىڭ كەينىدىكى ئۆيگە بېكىنىۋېلىپ مەجبۇنلارچە سالام خەت يازاتتى،

ئاندىن يازغان خەتلىرىنىڭ ئارىسىغا گۈل بەرگى ۋە كېپىنەك ئەۋرىشكىلىرىنى قىستۇرۇپ ئامانراتاغا ئەۋەتەتتى، ئامانراتتا بولسا ئۇ خەتلەرنى شۇ پېتى قايتۇرۇۋېتەتتى. پېترو كىرىسىبى كېيىن ئۆيدىن چىقماي سائەت ـ سائەتلەپ چىتتار چالىدىغان بولۇۋالدى. بىركۈنى كېچىدە ناخشا ئېيتقىلى تۇرىۋىدى، پۈتۈن ساكوندولۇقلار ئۇيقۇسىدىن چۆچۈپ ئويغىنىپ، بۇ سېھىرلىك مۇڭغا ئەسىر بولدى. چىتتاردىن ياڭراۋاتقان مۇڭ پانىيغا تەئەللۇق ئەمەس ئىدى، سۆيگۈ ئىزھارى تۆكۈلۈۋاتقان مۇڭ ناخشىمۇ پانىيدا قايتىلانمايتتى. پېترو كىرىسىبى بازاردىكى بارلىق ئۆيلەرنىڭ روجەكلىرىدىن چىراغنىڭ يورۇقىنى كۆردى ـ يۇ، ئۆزىنى ئەڭ تەلمۈرتىۋاتقان ئامارانتانىڭ روجىكىلا قاراڭغۇ پېتى تۇرىۋەردى.

2 ـ نويابىر ئەرۋاھلار بايرىمى ئىدى. پېترو كىرىسىبىنىڭ ئىنىسى دۆكانىنىڭ ئىشىكىنى ئاچقىنىدا جىمى چىراغلارنىڭ يېنىپ تۇرغانلىقىنى، بارلىق مۇزىكا قۇتىلىرىدىن مۇزىكا ئاڭلىنىۋاتقانلىقىنى، بارلىق سائەتلەرنىڭ بىر ئىزدا توختاپ ۋاقىتتىن خەۋەر بېرىپ تىنىمسىز جىرىڭلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ تاڭ قالدى. پېترو كىرىسىبى بۇ قالايمىقان سىمفونىيە ئىچىدە ئىچكىرى ئۆيدىكى يېزىق ئۈستىلىگە بېشىنى قويۇپ دۇم ياتاتتى، بىلەكلىرىنىڭ تومۇرى تىغدا كېسىۋېتىلگەن بولۇپ، قوللىرى داستىكى ئاخىرەتلىك ئەتىرگە چىلاقلىق تۇراتتى.

ئۇرسۇلا مېيىتنى ئۆزىنىڭ ئۆيىدە ساقلاش قارارىغا كەلدى. پوپ نىكانور ئۆلۈۋاتقۇچىنىڭ نامىزىنى چۈشۈرۈشكە قارشى ئىدى، جامائەت قەبرىستانىغا قويۇشقىمۇ قارشى تۇردى. ئۇرسۇلا شۇ سەۋەبتىن پوپ بىلەن دېيىشىپ قالدى.

ــ سىز بىلەن بىز بىلىپ بولالمىساقمۇ، بۇ كىشى بەرھەق خىرىستوسنىڭ مۇخلىسى، ــ دېدى ئۇرسۇلا، ــ شۇڭا، ئىرادىڭىزگە خىلاپ بولسىمۇ مېرگادىسنىڭ يېنىغا قويغىنىم قويغان.

ئۇرسۇلا پۈتۈن بازار ئەھلىنىڭ قوللىشى بىلەن كىرىسىبىنى ئىنتايىن داغدۇغىلىق مۇراسىم ئۆتكۈزۈپ دەپنە قىلدى. ئەمما ئامارانتا ياتاق ئۆيىدىن چىقىپمۇ قويمىدى، كارىۋىتىدا ئۇرسۇلانىڭ ھەسرەتلىك يىغىسىنى، ئۆيگە كىرگەن

كىشىلەرنىڭ ئاياغ تۇىشلىرىنى ۋە كۈسۈرلاشلىرىنى ئاڭلاپ ياتتى، كېيىن ئۇي ئىچىدە جىمجىتلىق ھۆكۈم سۈرۈپ، چەيلەنگەن گۈلنىڭ ھىدى كەلدى. خېلى ئۇزۇن كۈنلەرگىچە ھەر ئاخشىمى پېتىرو كىرىسىنىڭ تېنىدىكى ئۇستىقۇددۇس گۈلى ئەتىرىنىڭ ھىدى دىمىقىغا ئۇرۇلۇپ تۇردى، ئامارانتا شۇنداقتىمۇ ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ ئەقلىدىن ئازماسلىققا تىرىشتى. ئۇرسۇلا شۇ خىجىلچىلىقىدا ئامارانتانى تاشلىۋەتتى. ئامارانتا بىركۈنى كەچقۇرۇن ئاشخانىغا كىرىپ قولىنى ئوچاقتىكى چوغقا قويغاندىمۇ بېشىنى كۆتۈرۈپ قاراپ قويمىدى. ئامارانتانىڭ قولى ئاغرىق دەستىدە سەزمەس بولۇپ قالغان بولسىمۇ، بۇرنىغا ئۆز گۆشىنىڭ كۆيۈك پۇرىقى ئۇرۇلدى، پۈشايمانىنىڭ ئۆتكۈر دوريسىمۇ شۇ ئىدى. ئامارانتا شۇنىڭدىن كېيىن خېلى كۈنلەرگىچە قولىنى تۇخۇمنىڭ ئېقىغا چىلاپ ئولتۇردى. تۇخۇمنىڭ ئېقىغا چىلاپ يۇرۇپ قولىدىكى كۆيۈكى ساقايغاندا يۇرىكىدىكى جاراھىتىمۇ ساقايدى. كۆيگەن قولىنى ئورىغان قارا داكىنى بۇ تىراگېدىيەنىڭ بىردىنبىر يالدامىسى سۈپىتىدە ئۆلگەنگە قەدەر قولىدىن ئېلىۋەتمىدى.

ئاركادىئو ئالاھىدە مەردلىك قىلىپ، پۈتۈن بازار ئەھلىنى پېتىرو كىرىسىنىڭ قارىلىق تۇتۇش توغرىسىدا بۇيرۇق چۈشۈردى. ئۇرسۇلا بۇ ئىشنى ئېزىپ قالغان قوزىنىڭ ئېسىنى تېپىپ قايتىپ كەلگىنىدەك بىر ئىش دەپ قارىدى. بىراق، خاتالاشقانىدى. ئاركادىئونى ھەربىي فورما كىيگەن ۋاقتىدىن تارتىپ ئەمەس، باشتىلا يوقىتىپ قويغانىدى. ئۆز كۆڭلىدە ئاركادىئونى ئۆز نەۋرەمگە ئوخشاش كۆرۈپ رىبېكانى قانداق باققان بولسام شۇنداق بېقىپ چوڭ قىلىدىم، ئەتىۋارلاپمۇ كەتمىدىم، خارلاپمۇ قويمىدىم دەپ ئويلىغىنى بىلەن ئاركادىئو ئەمەلىيەتتە يېتىم بالىدەك غېرىبسىنىپ، چوڭ بولغىچە قورقۇپلا ئۆتكەنىدى. بالىلىق دەۋرىدە ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىنىڭ دەردىنى تارتتى، ئۇرسۇلا ئىگىلىك ئىشلىرىغا ئوتتەك قىزغىن كىرىشىپ كەتكەن، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئەقلىدىن ئازغان، ئورېلىئانو تېگىگە يەتكىلى بولمايدىغان سىرلىق ئىشلىرى بىلەن بولۇپ كەتكەن، شۇنداقلا ئامارانتا بىلەن رىبېكا بىر ـ بىرى بىلەن ئەشەددىي دۇشمەنلەك تىركىشىپ ئۆتكەن چاغلارنىڭ

گۈزاھچىسى بولۇپ چوڭ بولدى. ئورىلىئانو خەت ئوقۇش، يېزىشنى ئۆگەتكەن چاغلىرىدا كۆڭلى باشقا ئىشلار بىلەنلا بولغاچقا ناتونۇش ئادەمدەك تۇيۇلاتتى. ئورىلىئانونىڭ كىيىملىرى كىچىك كېلىپ قالسا، ئىندىيان ئايال ۋەھتازان كىچىكلىتىپ بەرگەندىن كېيىن كىيگۈزۈپ قويۇاتتى. ئاركادىئو پۈتىغا چوڭ كېلىپ خولوپشىپ تۇرىدىغان ئايغىدىن، كىچىكلىتىلگەن ئىشتىنىدىكى ياماقلاردىن، شۇنداقلا ئاياللارنىڭكىدەك ساغرىسىدىن كۆڭلى پەرىشان ۋە غەش ئۆتەتتى. باشقىلار بىلەن پاراڭلاشقانلىرىدا ھېچقاچان ئىندىيان مالاي ۋەھتازان ۋە كاتاۋۇرلار بىلەن شۇلارنىڭ تىلىدا پاراڭلاشقاندەك ئەركىن پاراڭلىشىپ كېتەلمەيتتى. پەقەت مېرگادىسلا ئۆزىگە كۆڭۈل بۆلىدىغان بىردىنبىر كىشى ئىدى، ئۇ بۇۋاي چۈشىنىكسىز خاتىرلىرىنى ئوقۇپ بېرەتتى، سۆرەت تارتىش تېخنىكىسىنى ئۆگىتەتتى. شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ مېرگادىسنىڭ ئۆلۈمىگە شۇ قەدەر قايغۇرۇپ يوشۇرۇن يىغلىغانلىقىنى، بۇۋاينى بۇ ئالەمگە قايتۇرۇپ كېلىشكە ئۇرۇنۇپ سىرلىق خاتىرلىرىنى بىكارلا ئاۋارە بولۇپ ئەسەبىيلەرچە تەنقىد قىلىپ كەتكەنلىكىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. مەكتەپتە ئېرىشكەن دىققەت ـ ئېتىبارى ۋە ھۆرمىتى، بازارنىڭ باشقۇرۇش ھوقۇقىنى ئىگىلىگەندىن كېيىنكى سۈرلۈك ھەربىي فورمىسى ۋە بۇيرۇقۇزالمىلىرىلا ئۇنى روھىنى بوغۇپ كەلگەن ئاچچىق بۇرۇقتۇرمىلىقتىن قۇتۇلدۇرغاندى. بىركۈنى ئاخشىمى كاتالىنونىڭ مېھمانسارىيىدا بىرسى يۇرىكىنى قاپتەك قىلىپ:

ـــ سەن ھازىرقى فامىلەڭگە مۇناسىپ ئەمەس، ـــ دېۋىدى، ئاركادىئو بۇ قېتىم ھېچكىم ئويلىمىغان يەردىن چىقىپ بۇ تەنتەكنى ئېتىپ تاشلاشقا بۇيرۇق چۈشۈرمىدى.

ـــ بۇئېندىيە جەمەتىدىن بولمىغانلىقىم ئۈچۈن بەكمۇ پەخىرلىنىمەن.

ئاركادىئونىڭ تېگى ـ تەكتىدىن خەۋەردار كىشىلەر بۇ جاۋابتىن بۇ سىرنى ئۆزىمۇ بىلمىدىكەن دەپ پەرەز قىلغانىدى، ئەمەلىيەتتە بولسا ھېچنېمىدىن بىخەۋەر ئىدى. شۇڭا پېلار تېرنېراغا خوس ئاركادىئو بىلەن ئورىلىئانوغا ئوخشاشلا كۈچلۈك شەھۋانىي ھەۋەس بىلەن ئىنتىلەتتى. ئىلگىرى بىر قېتىم ئورىلىئانونىڭ قاراڭغۇ رەسىمخانىسىدا ئۆز ئانىسى پېلار تېرنېراغا ھەۋىسى قوزغىلىپ قانلىرى قىزىپ كەتكەندى، تېخى.

پىلار تېرنېرا بۇرۇنقى جازىبىدارلىقىدىن، مەھلىياگەر جاراڭلىق كۈلۈشلىرىدىن قالغان بولسىمۇ، ئاركادىئو ئۇ خوتۇننى تىنىقىدىن تارىلىۋاتقان تاماكا پۈرىقىدىن ئىزدەپ تېپىۋالاتتى. ئۇرۇش باشلىنىشتىن سەل ئىلگىرىكى چاغلار ئىدى، پىلار تېرنېرا بىركۈنى مەكتەپكە كېچىك ئوغلىنى كۆرگىلى ئادەتتىكىدىن سەل كېچىكىپرەك بارغىنىدا ئاركادىئو دائىم چۈشلۈك ئارام ئالىدىغان، كېيىن سولاقخانا قىلىۋالغان بىر ئۆيدە كۈتۈپ تۇراتتى. بالىلار ھويلىدا ئويناۋاتاتتى، ئاركادىئو پىلار تېرنېرانىڭ جەزمەن مۇشۇ يەردىن ئۆتىدىغانلىقىنى بىلگەچكە سەگۈنچەكتە قىڭغايغىنىچە كۈتۈپ ياتاتتى، تەشنالىقتىن تىترەپ كەتكەنىدى. ئاركادىئو ئۇ خوتۇن كېلىشىگىلا قولىدىن كاپىيىدە تۇتۇپ سەگۈنچەككە سۆرىدى.

ــ بولمايدۇ، مەن بىلەن بولمايدۇ، ــ دېدى پىلار تېرنېرا ساراسىمىگە چۈشۈپ، ــ سەن بىلمەيسەن، كۆڭلۈڭنى شۇنداق ئېچىپ قويغۇم بار. لېكىن، تەڭرى گۇۋاھ، ئۇنداق قىلسام بولمايدۇ.

ئاركادىئو ئەجدادلىرىدىن قالغان قارا كۈچى بىلەن پىلار تېرنېرانىڭ بېلىدىن مەھكەم قۇچاقلىۋالدى، تېنى ئۇ خوتۇننىڭ بەدىنىگە تېگىشى بىلەن ئۆزىلا ئەمەس، پۈتۈن دۇنيا ئېرىپ كېتىۋاتقاندەكلا تۇيۇلدى.

ــ بۇڭى قىزدەك بولۇۋالما، ــ دېدى ئاركادىئو، ــ جالاپلىقىڭنى كىم بىلمەيدۇ؟

پىلار تېرنېرا پاجىئەلىك تەقدىرنىڭ ئۆزىنى بۇنداق خورلىشىغا چىشىنى چىشلەپ چىداشقا مەجبۇر بولدى.

ــ بالىلار كۆرۈپ قالىدۇ، ــ دېدى پىچىرلاپ، ــ ئەمىسە بۇگۈن كېچە ئىشىكىڭنى ئېتمەي كۈتۈپ يانقىن.

ئاركادىئو شۇ كېچىسى سەگۈنچەكتە كۈتۈپ ياتتى، بەزگەكتەك تىترەيتتى. تاڭ سۈزۈلگەنگە قەدەر چېكەتكىلەرنىڭ تىنماي چىرىلداشلىرىغا قۇلاق سېلىپ كىرپىك قاقماي تاڭنى ئاتقۇزدى، تورغايلارمۇ تاڭ ئالدىدا كېچىكمەي قۇرقۇراشقا باشلىدى. ئاركادىئو ئالدىنىپ قالغانلىقىغا ئەمدى ئىشەنگەنىدى، ئىچىدىكى تىت ـ تىتلىق غەزەپكە ئۆرۈلۈۋاتقان بىر پەيتتە توساتتىن ئىشىك ئېچىلدى. ئۇ بىرنەچچە ئايدىن

كېيىن مىللەتلەرنى كۆكرەكىگە تەڭلەپ تەپكىسىنى بېسىشقا تەييارلانغان جازا ئەترىتىنىڭ ئالدىدا تۇرغان چاغدىمۇ بۇ مىنۇتلاردا بولۇپ ئۆتكەن ئىشلارنى ئېسىگە ئالىدۇ: دەسلەپ بىرسىنىڭ شۇنچىكى بوش ئاياغ تۇشى، ئاندىن ئورۇندۇققا پۈتلىشىپ كەتكەن ئاۋازى ئاڭلاندى، ئاخىرىدا قاراڭغۇلۇقتا تۇرغان بىرسىنىڭ قارىسى كۆرۈندى ۋە باشقا بىر يۇرەكنىڭ ئەنسىز دۈپۈلدەپ سوقۇشلىرىدىن ئەترايمۇ تەڭ سىلكىنىۋاتقاندەك تۇيۇلدى. ئارکادىئو بىر قولىنى سۇنۇۋىدى، بىرسىنىڭ قاراڭغۇلۇقتا غەرق بولۇپ كېتىۋاتقاندەك خىرە كۆرۈنگەن، بىر بارمىقىغا ئىككى ئۇزۇك سېلىنغان قولىنى تۇتتى. ئارکادىئو ئۇياقنىڭ بىلەك تومۇرلىرىنىڭ دەھشەت سوقۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى، تەرلەپ كەتكەن ئالقىنىغا بارماقلىرىنىڭ جان ـ جەھلى بىلەن پېتىپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلدى. شۇندىلا ئارکادىئو بۇ ئايالنىڭ ئۆزى كۈتكەن ئايال ئەمەسلىكىنى بىلدى. چۈنكى، تېنىدىن تاماكا پۇرىقى ئەمەس، خۇشبۇي ئەتىر ھىدى كېلەتتى، كۆكسى چىڭ، توپچىسى ئەرلەرنىڭكىدەك ياپىلاق، ئۇرۇتىمۇ چىڭ ۋە دىققاق ئىدى، ھاياجانلىنىشلىرىدىن بۇ ئىشقا خاملىقى بىلىنىپلا تۇراتتى، مۇلايىملىقىمۇ ھولۇقۇشتىن خالىي ئەمەس ئىدى. بۇ يۈزى ئېچىلمىغان قىزنىڭ ئېتى «مېھرىبان ۋە دانىشمەن بۇۋى» دېگەن مەنىدىكى ئۇلۇغ ئات بولۇپ، سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئىدى. پېلار تېرنېرا بۇ قىزنى ئۆمۈر بويى يىغقان پۇلىنىڭ يېرىمىنى بېرىپ مۇشۇ ئىشقا سالغانىدى. ئارکادىئو بۇ قىزنى ئاتا ـ ئانىسىنىڭ دۇكىنىغا قارىشىپ بېرىۋاتقان يېرىدە كۆپ كۆرگەن بولسىمۇ زادىلا دىققەت قىلمىغانىدى. چۈنكى، كېم ئۇچرايدىغان ئىپپەتلىك قىز بولغاچقا، پەقەت مۇۋاپىق پەيتتىلا كۆزگە چېلىقاتتى، ئادەتتىكى چاغلاردا ئۆزىنى ھېچكىمگە كۆز ـ كۆز قىلمايتتى. نەھايەت، مۇشۇ ئاخشامدىن باشلاپ ئارکادىئونىڭ كەينىدىن چىقمايدىغان بولۇپ كەتتى، چۈشلۈك ئۇيقۇ ۋاقتىدىمۇ مەكتەپكە كېلىۋالاتتى، ئاتا ـ ئانىسىمۇ توسۇپ كەتمەيتتى. چۈنكى، پېلار تېرنېرا يىغقان پۇلىنىڭ قالغان يېرىمىنىمۇ شۇلارغا بەرگەنىدى. كېيىنچە ھۆكۈمەت ئارمىيەسى ئۇلارنى مەكتەپتىن قوغلاپ چىقارغاندىن كېيىن، ئۇ ئىككىسى دۇكانىنىڭ ئىچكىرىسىدىكى سېرىق ماي كونسىرۋالىرى ۋە قوناق تاغارلىرى ئارىسىدا كۆڭۈل

خۇشى قىلىشىپ يۈردى. ئاركادىئو بازارنىڭ ھەربىي، مەمۇرىي ئاتامانى بولغاندا بىر قىزلىق بولۇپ قالغانىدى.

بۇ ئىشنى ئاركادىئونىڭ تۇغقانلىرى ئىچىدە پەقەت خوس ئاركادىئو بىلەن ربېكالا بىلەتتى. بۇ چاغلاردا ئۇلارنىڭ ئاركادىئو بىلەن بولغان يېقىنچىلىقىنى تۇغقاندارچىلىقتىن كۆرە شېرىكلەر ئارا يېقىنچىلىق دېگەن تۈزۈك ئىدى. خوس ئاركادىئو نىكاھلىق تۇرمۇشنىڭ ئېغىر يۈكىنى ئېگىلىپ تۇرۇپ زىممىسىگە ئالغانىدى. خوتۇنى ربېكانىڭ قەيسەر خاراكتېرى ۋە قانماس ئىشقىي ھەۋەسلىرى خوس ئاركادىئونى بىكارتەلەپ، خوتۇنپەرەس بىر ئادەمدىن ئىشلەشنىلا بىلىدىغان زور بىر ھايۋانغا ئايلاندۇرغانىدى. ربېكا ئۆيىنى ئىنتايىن پاكىز تۇتاتتى، ھەر كۈنى ئەتىگىنى دېرىزىلەرنى ئۇلۇغ ئېچىۋېتىپ ئۆينىڭ ھاۋاسىنى يېڭىۋىلەيتتى. توپا يېيىش تەشنالىقى، ئاتا ـ ئانىسىنىڭ سۆڭەكلىرىنىڭ شاراق ـ شۇرۇقلىرى، پېترو كىرىسىبىنىڭ لىكتاسمىلىقىدىن پەيدا بولغان بىزارلىقى دېگەنلەر ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپلا كەتكەنىدى. ئۇرۇش ئەنسىزلىكىدىن تامامەن خالىي بىرھالدا ئەتىدىن ـ كەچكىچە دېرىزە تۈۋىدە كەشتە تىكىپ ئولتۇراتتى. ساپال قازان ـ قومۇچلار قۇتا ـ بوتۇلكىلار جاراڭشىشقا باشلىغاندا، قاچا ـ قۇچا ئىشكاپىدىكى كورا ـ قازان، چىنە ـ تەخسىلەر تاراقشىغىلى تۇرغاندىلا ئورنىدىن تۇرۇپ چۈشلۈك تاماققا تۇتۇش قىلاتتى. خېلىدىن كېيىن ئاۋۇال پاتقاقتا مىلەنگەن تايغانلار، ئاندىن پۇتىغا تاقا پاشنىلىق ئۆتۈك كىيگەن، مۇرىسىگە قوش ئاتار مىلتىق ئاسقان بەستىلىك بىر كىشى پەيدا بولاتتى. ئۇ ئادەمنىڭ ئۆشنىسىگە بىرەر بۇغىنى ئارتىپ كېلىدىغان چاغلارمۇ بولاتتى، كۆپ ھاللاردا بىرنەچچە ياۋا توشقان ياكى ياۋا ئۆردەك كۆتۈرۈپ كېلەتتى. ئاركادىئو يېڭىلا مەنسەپ تۇتقان كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇشتۇمتۇتلا ئۇلارنى يوقلاپ كېلىپ قالدى. ئەر ـ خوتۇن ئىككىسى ئۆيدىن چىقىپ كەتكەندىن بۇيان ئاركادىئونى كۆرۈپ باقمىغانىدى، ئاركادىئو بۇ چاغدا شۇنچىلىك يېقىنچىلىق قىلىپ كەتتىكى، ربېكا بىلەن خوس ئاركاردىئومۇ ئۇنىڭغا يارىشا ئاركادىئونى ئوۋ نېمەتلىرى بىلەن ئوبدان مېھمان قىلدى.

ئاركادىئو قەھۋە تارتىلغاندا مەقسىتىنى ئېيتتى. ئەسلىدە ئۇ خوس ئاركادىئونىڭ

ئۇستىدىن بېرىلگەن بىر پارچە ئەرىزنامىنى تاپشۇرۇۋالغانىكەن. ئۇ ئەرىزنامىدە: خوس ئاركادىئو باشتا ئۆزىنىڭ ھويلىسىدىكى بوش يەرلەرنى تېرىغان، كېيىن قوشنىلارنىڭ يەرلىرىنىمۇ قوشۇۋالدى، ئۆكۈزىنى ھەيدەپ كېلىپ قاشالىرىمزنى ئۆرۈۋەتتى، كەپىلىرىمزنى چۈۋۈۋەتتى، ھەتتا ئەڭ ياخشى يەرلىرىمزنىمۇ زورلۇق بىلەن ئىگىلىۋالدى. دېھقانلارنىڭ بەزى يەرلىرىگە قىزىقمىغانلىقتىن ئىگىلىۋالمىغان بولسىمۇ، يەر ئىگىلىرىدىن زورلۇق بىلەن ئىجارە پۇلى ئالدى، ھەر شەنبە كۈنى ئوۋ مىلتىقىنى كۆتۈرۈپ، تايغانلىرىنى ئەگەشتۈرۈپ مەجبۇرىي ئىجارە يىغىدۇ، دەپ يازغانىكەن. خوس ئاركادىئو بۇ ئىشلاردىن تېنىۋالمىدى. لېكىن، مەن ئىگىلىۋالغان بۇ يەرلەرنى ئەسلى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ماكوندو مەھەللىسىنى قۇرغان چاغدا تەقسىم قىلىۋەتكەن، دادام شۇ چاغدىلا ئەقلىدىن ئازغان، شۇڭا ئۆزىمىزگە تەۋە يەرلەرنى باشقىلارغا تەقسىم قىلىپ بېرىۋەتكەن، بۇنىڭغا ئىسپاتىم بار، دەپ تۇرۇۋالدى. ھالبۇكى، بۇنداق ئۆزىنى ئاقلاپ ئولتۇرۇشنىڭ قىلچە زۆرۈرىيىتى يوق ئىدى. چۈنكى، ئاركادىئو بۇ يەرگە ئادىللىقنى ياقلىغىلى كەلگەن ئەمەس ئىدى. شۇنىڭ بىلەن مۇلۇك تىزىملاش باشقارمىسى قۇرۇپ، ئىجارە ئېلىش ھوقۇقىنى ھۆكۈمەتكە ھاۋالە قىلىپ يۈرگۈزۈش شەرتى بىلەن خوس ئاركادىئو تارتىۋالغان يەرلەرنى قانۇنىيلاشتۇرۇپ ئۆزىگە تەۋە قىلدۇرۇپ بەرمەكچى بولۇۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ مەسلىھەت سورىدى. ئۇلارنىڭ مەسلىھەتى پۈتۈپ كېلىشىم ھاسىل قىلدى. بىرنەچچە يىل ئۆتكەندىن كېيىن پولكوۋنىك ئورېلىئانو يەر خېتىنى تەكشۈرگەندە، ئاكىسى ئولتۇرۇۋاتقان دۆڭدىن تارتىپ قەبرىستانلىقىنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان كۆز يەتكۈدەك يەرلەرنىڭ ھەممىسى ئاكىسىنىڭ ئىگىدارچىلىقىغا يېزىلغانلىقىنى، ئاركادىئونىڭ مەنسەپ تۇتقان ئون بىر ئاي ئىچىدە يەر ئىجارە ھەققىلا ئەمەس، خوس ئاركادىئونىڭ ئىگىدارلىقىدىكى يەرگە مېيىت قويغۇچىلاردىنمۇ دەپنە ھەققى ئالغانلىقىنى بايقايدۇ.

ئۈرسۇلا ھەممىگە ئايان بۇ ئەھۋالنى بىرنەچچە ئايدىن كېيىن ئۇقتى. چۈنكى، كىشىلەر دەرد ئۈستىگە دەرد تېپىپ بېرىشنى خالىمىغاچقا ئۇنىڭدىن يوشۇرغانىدى. ئۈرسۇلا دەسلەپتىلا سەل شۇبھىلەنگەنىدى.

— ئارکادىئو ئۆزىگە ئۆي سىلىۋاتىدۇ، — دېدى بىر قوشۇق كالاۋا مۇراۋباسىنى ئېرىنىڭ ئاغزىغا تەڭلىگەچ پەخىرلەنگەن قىياپەتكە كىرىۋېلىپ. بىراق، يەنە شۇ ئان ئىختىيارسىز ئۆھ تارتتى، — نېمە ئۈچۈنكىن، بۇ ئىش سەل چاتاقتەك تۇرىدۇ.

ئارکادىئونىڭ ئۆيىنى پۈتتۈرۈپ بولۇپ، ۋېنا پاسونىدكى ئۆي جاھازلىرى بۇيرۇتقانلىقىنى بىلگەندىن كېيىن گۈمانى ئىسپاتلىنىپ، ئارکاردىئونىڭ ھۆكۈمەت پۇلىنى بۇزۇپ - چېچىۋاتقانلىقى راست بولۇپ چىقتى. ئۇرسۇلا بىر يەكشەنبە كۈنى ئىبادەتتىن قايتىپ كەلگىنىدە، ئارکادىئو يېڭى ئۆيىدە ئادەملىرى بىلەن قارتا ئويناپ ئولتۇراتتى.

— ھۇ... جەمەتىمىزدىن چىققان مۇناپىق! — دېدى ئۇرسۇلا ۋارقىراپ.

ئارکادىئو كارىمۇ بولماي قارتىسىنى ئويناۋەردى. ئۇرسۇلا ئارکادىئونىڭ يېرىم ياشقا كىرگەن قىزى بارلىقىنى، نىكاھسىز بىللە ئۆتۈۋاتقان سانتاسوفىيە دېلا پېدادىنىڭ يەنە ئېغىرلىشىپ قالغانلىقىنى شۇندىلا بىلدى - دە، پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا خەت يېزىپ، قەيەردە بولۇشىدىن قەتئىينەزەر بۇ ئەھۋالنى ئېيتىش قارارىغا كەلدى. ئەپسۇسكى، شۇنىڭدىن كېيىنكى بىرنەچچە كۈن ئىچىدە كەينى - كەينىدىن بولۇپ ئۆتكەن ۋەقەلەر تۈپەيلىدىن بۇ پىلانى ئەملگە ئاشمىدى، ھەتتا شۇنداق خىيالغا كېلىپ قالغىنىدىن پۇشايمان قىلدى. ئۇرۇش ماكوندو ئاھالىسى ئۈچۈن مۇجمەل بىر ئۇقۇمدىن ئىمدى نەق رېئاللىققا ئايلانغانىدى. فېۋرال ئېيىنىڭ ئاخىرى ئۇستىبېشىنى توپا - تۇمان باسقان، سۇپۇرگە ئارتىلغان بىر ئېشەككە مىنگەن بىر «موماي» ماكوندوغا كەلدى. چىرايىدىن ھېچقانداق شۇملۇق ئالامىتى كۆرۈنمىگەچكە، چارلىغۇچىلار سازلىقتىكى مەھەللىلەرنىڭ بىرىدىن كەلگەن ئۇششاق تىجارەتچىلەردىن ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ ئارتۇقچە گەپ سوراپ ئولتۇرمايلا ئۆتكۈزۈۋەتتى. موماي ئۇدۇللا گازارمىغا كىردى. ئارکادىئو ئۇنى بۇرۇنقى سىنىپىدا، ھازىرقى ئارقا سەپ بازىسىدا قوبۇل قىلدى. بۇ ئۆيىنىڭ ھەممىلا يېرىگە سەگۈنچەكلەر يۆگەپ قويۇلغان ياكى تۆمۇر ھالقىلارغا ئېسىپ قويۇلغان، بۇلۇڭلارغا بورىلار، مىلتىقلار قويۇلغانىدى، كاربىن مىلتىقلىرى ۋە ئوۋ مىلتىقلىرىمۇ يەردە قالايمىقان تاشلىنىپ تۇراتتى. موماي دەرھال

دىققەتتە تۇرۇپ چاس بەرگەندىن كېيىن ئۆزىنى تونۇشتۇردى:

ــ مەن پولكوۋنىك گىرگورىئو سىدۇبنسېن بولىمەن.

بۇ پولكوۋنىك يامان خەۋەر ئېلىپ كەلگەندى. ئۇنىڭ دېيىشچە، لىبېرالىلارنىڭ قارشىلىق كۆرسىتىۋاتقان ئەڭ ئاخىرقى بىرنەچچە نۇقتىلىرىمۇ خەۋپ ئىچىدە قاپتۇ. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇرۇشقاچ لېئوئاچ تەرەپكە چېكىنىپ مېڭىۋېتىپتۇ. ئۆزىنى ئاركادىئو بىلەن كۆرۈشۈپ، لىبېرالىلارنىڭ ھاياتى ۋە مال ـ مۈلكىنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىش شەرتى ئاستىدا ماكوندونى قارشىلىق قىلمايلا تاشلاپ بېرىشنى يەتكۈزۈپ قويۇش ئۈچۈن ئەۋەتىپتۇ.

ئاركادىئو بۇ غەلىتە ئەلچىگە خۇددى بىر بىچارىگە ئىچ ئاغرىتىپ قارىغاندەك سەپ سېلىپ قاراپ چىقتى. بۇ ئادەم ھەقىقەتەنمۇ ئاپەتتىن قېچىپ سەرسانلىقتا يۈرۈۋاتقان بىچارە مومايلارغا ئوخشايتتى.

ــ ئەلۋەتتە بىرەر يازما ئالاقە ئېلىپ كەلدىڭ، ــ دېدى ئاركادىئو.

ــ يوق، ــ دېدى ئەلچى، ــ چۈشىنىشلىكقۇ، ھازىرقىدەك ۋەزىيەتتە بىركىمنى بالاغا تىقىدىغان ھەرقانداق نەرسىنى ياندا ئېلىپ يۈرۈشكە بولمايدۇ.

ئۇ كىشى شۇنداق دېگەچ بىر تال ئالتۇن بېلىجانىنى ئېلىپ ئۈستەلگە قويدى.

ــ مۇشۇنىڭ ئۆزى كۈپايىغۇ دەيمەن.

ئاركادىئو بۇنىڭ ھەقىقەتەنمۇ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قولىدا پۈتكەن ئالتۇن بېلىجان ئىكەنلىكىگە ئىشەندى. بىراق، بۇنى بىرەرسى ئۇرۇشتىن ئىلگىرىلا سېتىۋالغان ياكى ئوغرىلىۋالغان بولۇشىمۇ مۇمكىن ئىدى، شۇڭا بۇمۇ ئىسپات بولالمايدۇ دەپ قارىدى. ئەلچى ئۆز سالاھىيىتىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن ھەتتا بىر تۇرلۇك ھەربىي مەخپىيەتلىكنى ئاشكارىلىۋەتتى: ئۆزى دەرھال كېيۇراساغۇ ئارىلىغا بېرىپ، پۈتكۈل كارىپ ئارالىلىرىدىكى سەرگەردانلارنى يىغىپ، يېتەرلىك قورال ـ يارىق تەييارلاپ، يىل ئاخىرىدا قۇرۇقلۇققا چىقماقچى ئىكەن. پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇ پىلاننى قوللاپ، ھازىرچە بىھۇدە قۇربان بېرىۋىرىشنىڭ ھاجىتى يوق، دەپ قارايدىكەن. ھالبۇكى، ئاركادىئو بۇنىڭغىمۇ ئىشەنمەي، ئەلچىنى سالاھىيىتى ئېنىقلانغىچە

سولۇپتىشكە بۇيرۇق چۈشۈردى ھەمدە ماكوندونى جان تىكىپ قوغدىماقچى بولدى.

ئۇزۇنغا قالماي لىبېرالارنىڭ مەغلۇبىيىتى توغرىسىدىكى ئىشەنچلىك خەۋەرلەر ئۇزۇلمەي كېلىۋەردى. يامغۇر پەسلى بالدۇر كەلگەن مارتنىڭ ئاخىرقى كۈنلىرى ئىدى. بىر ئەتىگىنى ئۇشتۇمتۇت چېلىنغان چىرقىراق كاناي ئاۋازى نەچچە ھەپتىدىن بۇيان جىددىيلىك ئىچىدە داۋاملىشىپ كەلگەن تىمتاسلىقنى بۇزۇپ تاشلدى. ئارقىدىنلا زەمبىرەكتىن گوممىدە بىر پاي ئوقنىڭ ئېتىلىشى بىلەن تەڭ چېركاۋنىڭ ئۈچلۈق قوڭغۇراق مۇنارى گۈلۈپپىدە ئۆرۈلۈپ چۈشتى. ئاركادىئونىڭ قارشىلىق كۆرسىتىش ئىرادىسى ئەمەلىيەتتە تەلۇلمكتىن باشقا نەرسە ئەمەس ئىدى. قولىدىكى ئادىمى ئەللىك نەچچىدىن ئاشمايتتى، قوراللىرى ناچار بولۇپلا قالماي، ئوق ـ دورىسىمۇ چاغلىق بولۇپ، ھەربىر ئادىمىگە يىگىرمە پايدىن ئارتۇق تەقسىملەپ بېرەلمەيتتى. بىراق، ئاركادىئونىڭ خىتابلىرىدىن ئىلھاملانغان بۇ ئادەملىرى ئۇمىدتىن ئەسەرمۇ يوق ئىشلار ئۈچۈن ھاياتىنى قۇربان قىلىشقا ھەر ۋاقىت تەييار ئىدى. چەمى قاتتىق ھەربىي ئۆتۈكلەرنىڭ دۈپپۈر ـ دۈپپۈرلىرى، بىر ـ بىرىگە زىت بۇيرۇق ئاۋازلىرى، يەر ـ زېمىننى لەرزىگە سېلىپ گۈمبۈرلەۋاتقان زەمبىرەك ئاۋازلىرى، پاتىپاراقچىلىقتا ئۇ يەر ـ بۇ يەردىن ئېتىلىۋاتقان مىلتىق ئاۋازلىرى، تەرەپ ـ تەرەپتىن چېلىنىۋاتقان كاناي ئاۋازلىرى قوشۇلۇپ ئەتراپنى تېخىمۇ قالايمىقانلاشتۇرۇۋەتكەنىدى. ئۆزىنى پولكوۋنىك سىدۇۋېنسېن دەپ تونۇشتۇرغان ھېلىقى ئادەم بىر ئامال قىلىپ ئاركادىئو بىلەن سۆزلەشتى.

ـــ مېنى نومۇستا قويما، پۇت ـ قولۇمدا ئىشكەل، ئۇچامدا خوتۇن كىشىنىڭ جەنىدە ـ جۇندىلىرى پېتىمچە ئۆلۈپ كەتمەي يەنە، ـــ دېدى ئۇ ئادەم، ـــ ئۆلمىسەم بولمايدىغان ئىش بولسا، جەڭدە ئۆلۈشۈمگە يول قويغىن.

ئاركادىئو قايىل بولۇپ، ئۇنىڭغا بىر مىلتىق بىلەن يىگىرمە پاي ئوق بەردى، ئاندىن بەش ئادەمنى ئېلىپ گازارمىنى قوغداشقا بۇيرۇدى، ئۆزى ئىشتابىدىكىلەرنى باشلاپ جەڭنىڭ ئالدىنقى سېپىگە ئاتلاندى. بىراق، سازلىققا چىقىدىغان يولغا بارالمىدى. بۇ چاغدا كوچا ئىستېھكاملىرى يىمىرىلىپ بولغانىدى، ئاركادىئونىڭ

مۇداپىيە قوشۇنى توسۇقسىز كوچىدىكى ئوچۇقچىلىقتا جەڭ قىلىشقا مەجبۇر بولدى. ئۇلار ئاۋۋال مىلتىقلىرى بىلەن جەڭ قىلدى، مىلتىقلىرىنىڭ ئوقى تۈگىگەندە تاپانچا بىلەن تۇتۇشتى، ئاخىرىدا قۇچاقلاشما جەڭگە ئۆتتى. بازار قولدىن كېتىش ئالدىدا، تاياق ـ توقماق، قىڭراقلار بىلەن قوراللانغان ئاياللارمۇ كوچىغا ئېتىلىپ چىقتى. ئاركادىئو شۇ پاتىپاراقچىلىقتا كېچىلىك كىيىمى بىلەنلا كوچىغا چىقىۋېلىپ، قولىدا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ كونىچە تاپانچىسىنى تۇتۇۋالغىنىچە ئۆزىنى سارائالارەك تەرەپ ـ تەرەپتە ئىزدەپ يۈرگەن ئامارانتانى كۆرۈپ قالدى ـ دە، ئۆزىنىڭ قولىدىكى مىلتىقىنى ئۇرۇشتا قورالنى يىتتۈرۈپ قويغان بىر ئوفىتسېرغا تۇتقۇزۇپ، ئامارانتانى قوشنا كوچىغا تارتىپ ئۆيگە ئېلىپ ماڭدى. ئۇرسۇلا غۇيۇلداپ ئۇچۇپ ئۆتۈۋاتقان ئوقلارغا پەرۋا قىلماي ئىشىك ئالدىدا كۈتۈپ تۇراتتى، قېيىپ كەتكەن بىر پاي زەمبىرەك ئوقى غۇيۇلداپ ئۇچۇپ كېلىپ قوشنىسىنىڭ ئالدى تېمىدىن يوغان بىر تۆشۈك ئېچىۋەتتى. يامغۇر توختىدى، كوچىلار گويا ئېرىگەن سوپۇندەك يۇمشاق ھەم تېيىلغاق بولۇپ كەتكەنىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە قاراڭغۇدا يىراقنىمۇ كۆرگىلى بولمايتتى. ئاركادىئو ئامارانتانى ئۇرسۇلاغا تاپشۇرۇپ بېرىپ، كوچىنىڭ بىر دوقمۇشىدىن ئۆزىگە قالايمىقان ئوق ئۇزۇۋاتقان ئىككى دۈشمەن ئەسكىرىنىڭ ئەدىپىنى بەرمەكچى بولۇۋىدى، ئىشكاپتا ئۇزۇن تۇرۇپ كەتكەن كونىچە تاپانچىسى ئېتىلماي قويدى. ئۇرسۇلا ئاركادىئونى بەدىنى بىلەن ئوقتىن توسۇپ تۇرۇپ ئۆيگە تارتتى.

ــ ئۆيگە كىرىپ كەت، پەرۋەردىگارنىڭ ھەققىدە بولسىمۇ كىرىپ كەت، ئەمدى سارائالىق قىلما!

دۈشمەن ئەسكەرلىرى ئۇ ئىككىسىنى قارىغا ئالدى.

ــ بۇ ئادەمنى قويۇۋىتىڭ، خانىم،ــ ۋارقىرىدى بىر ئەسكەر،ــ بولمىسا ئاقىۋىتىگە ئۆزىڭىز ئىگە!

ئاركادىئو ئۇرسۇلانى ئۆيگە ئىتتىرىپ كىرگۈزۈۋېتىپلا تەسلىم بولدى. بىرئازدىن كېيىن ئوق ئاۋازى توختاپ، قوڭغۇراق جارانلاشقا باشلىدى. قارشىلىق يېرىم سائەتكە بارمايلا ئۆزۈل ـ كېسىل تارمار قىلىندى. ئاركادىئونىڭ ئادەملىرىدىن بىرىمۇ تىرىك

قالمىدى. بىراق، ئۇلار قۇربان بولغىچە دۇشمەننىڭ ئۇچ يۈز ئەسكىرىنى گۆرىگە سۆرەپ كىردى. ئەڭ ئاخىردا ئېلىنغىنى گازارما بولدى. ئۆزىنى گىرگورىئو سىدۇبنسېن دەپ تونۇشتۇرغان ھېلىقى ئادەم مەھبۇسلارنى ئازاد قىلىۋتىپ، ئۆز ئادەملىرىنى كوچا ئۇرۇشىغا ئاتلاندۇردى ـ دە، گازارمىدا بىر ئۆزىلا قالدى. ئۇ ئادەم شۇنداق چاققان، شۇنداق مەرگەن ئىدىكى، دېرىزىلەر ئارىلىقىدا چاققان ـ چاققان يۆتكىلىپ يۈرۈپ يىگىرمە پاي ئوقنىڭ بىر پېيىنمۇ زايا قىلمايى ئاتتى. ھۇجۇم قىلىۋاتقان دۇشمەن قوشۇنى بۇ يەرنى نۇرغۇن كىشىلىك قوشۇن قوغداۋاتىپتۇ دەپ قېلىپ، گازارمىنى زەمبىرەككە تۇتۇپ تۇزلىۋەتتى. ھۇجۇمغا قوماندانلىق قىلىۋاتقان پوروچىك خىش ـ كېسەك دۆۋىسى ئاستىدا كۆمۈلۈپ قالغان، ئۇچسىدا يالاڭ ئىشتاندىن باشقا كىيىمى يوق بىرلا ئادەمنىڭ جەستىنى بايقاپ تاڭ قالدى. ئۇ ئادەمنىڭ زەمبىرەك ئوقى ئۇزۇپ تاشلىغان بىر قولىدا ئوقى قالمىغان مىلتىقى ھېلىمۇ سىقىمداقلىق تۇراتتى، ئاياللارنىڭ چېچىدەك ئۇزۇن قويۇق چاچلىرى تاغاق بىلەن باغلانغاندى، بوينىدا زەنجىرگە ئۆتكۈزۈلگەن ئالتۇن بېلىجان ئېسىقلىق تۇراتتى. پوروچىك جەسىتنى ئۆتۈكىنىڭ ئۈچى بىلەن ئۆرۈپ، ئۇ ئۆلۈكنىڭ چىرايىنى كۆرۈپ داڭقېتىپلا قالدى.

ــ ۋاي كاساپەت! ــ دەپ ۋارقىرىۋەتتى پوروچىك. باشقا ئوفىتسېرلارمۇ يۈگۈرۈشۈپ كەلدى، ــ كېلىۋالغان يېرىنى قارىمامدىغان، بۇ گىرگورىئو سىدۇبنسىنغۇ!

ئاركادىئو تاڭ ئاتقاندا ۋاقىتلىق ھەربىي سوت كوللېگىيەسىنىڭ سوتىدا ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنىپ، قەبرىستانلىق تېمىدا ئېتىپ تاشلاندى. ئۇ ئەڭ ئاخىرقى ئىككى سائەتلىك ئۆمرىدە ئىچىدىكى ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدىن باشلاپ ئۆزىگە ھەمراھ بولۇپ كەلگەن قورقۇنچىنىڭ ئەمدى نېمىشقا غايىب بولغانلىقىنى ھېچ بىلەلمىدى. سوت جەريانىدا ئۆزى ئۇستىدىن بايان قىلىنىۋاتقان ئۇزۇندىن ئۇزۇن شىكايەتنى پىسەنتىگە ئالماي ئاڭلاپ تۇرۇۋەردى، ھەتتا تېخى يېقىندىلا پەيدا بولغان جاسارىتىنى نامايان قىلىشقىمۇ ئۇرۇندى. ئۇرسۇلانى ئەسلىدى، ئۇرسۇلانى شۇ تاپتا كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىدە خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بىلەن قەھۋە ئىچىۋاتمىدىغاندۇ، دەپ

قىياس قىلدى. يەنە تېخى ئېتى قويۇلمىغان سەككىز ئايلىق قىزىنى، مۇشۇ سىنتەبىردىلا تۇغۇلىدىغان بالىسىنى خىيالىدىن ئۆتكۈزدى. سانتاسوفىيە دېلا پېبادنى كۆز ئالدىغا كەلتۈردى، مۇرىسىگە تاشلىنىپ تۇرىدىغان چاچلىرىنى، ياساپ قويغاندەكلا كۆرۈنىدىغان ئۇزۇن كىرپىكلىرىنى ئەسلىدى. تېخى تۇنۇگۈن ئاخشاملا بىر بۇغىنىڭ گۆشىنى ئەكىلىپ بېرىپ ئەتىكى چۈشلۈك تاماقتا يەيمىز دەپ تۇزلانتۇزغانىدى، تۇغقانلىرىنى ئەسلەپ كۆڭلى بۇزۇلدى. ئۆتكەن ھاياتى ئۇستىدە ئەستايىدىل ئويلىنىپ كۆرۈپ شۇنى بايقىدىكى، ئەڭ ئۆچ ئادەملىرىنى شۇ قەدەر ياخشى كۆرىدىكەن. ئاركادىئو ھەربىي سوت كوللىگىيەسىنىڭ باش سوتچىسى ئاخىرقى ھۆكۈمنى ئوقۇشقا باشلىغاندا، ئىككى سائەتنىڭ قانداق ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى تۇيمايلا قالدى.

ــ كۆرسىتىلگەن دەلىل ـ ئىسپات جازا ھۆكۈمى چىقىرىشىمغا يېتەرلىك ئاساس بولالمىسىمۇ، ــ دېدى باش سوتچى، ــ ئەيىبكار ئېغىر مەسئۇلىيەتسىزلىك قىلىپ ئادەملىرىنى ئەھمىيەتسىز ئۆلۈمگە تۇتۇپ بەرگەن، مۇشۇنىڭ ئۆزىلا ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىشىمغا يېتىپ ئاشىدۇ.

ئاركادىئو ئىلگىرى بۇ ۋەيرانە مەكتەپتە ھوقۇقنىڭ خاسىيىتىدە ئۆزىنى بىرىنچى قېتىم بىخەتەر ھېس قىلغان، شۇ تاپتا تۇرۇۋاتقان يەردىن بىرنەچچە مېتىرلا نېرىدىكى ئۆيدە تۇنجى قېتىم سۆيگۈنىڭ تەمىنى تېتىغانىدى، شۇڭا بۇ ئۆلۈمۇ ئۇنىڭغا ئويۇندەك بىلىنىپ كۈلگىسى كەلدى. نەھايەت، ۋاي دەيدىغىنى ئۆلۈم ئەمەس، ھايات ئىدى. شۇڭا ئۆلۈم ھۆكۈمىنى ئاڭلاپ ئىچىگە قورقۇنچ چۈشمىدى، پەقەت ھاياتقا ئانچە ـ مۇنچە تارتىشىپ قالدى. شۇنچىدىن بېرى زۇۋان سۇرمەي كەلگەنىدى، ئاخىرقى ئارزۇيۇڭ نېمە دەپ سورالغاندىلا ئېغىز ئاچتى:

ــ ئايالىمغا يەتكۈزۈپ قويۇڭلار، قىزىمنىڭ ئېتىنى ئۇرسۇلا قويسۇن، ــ دېدى تەمكىن ئاۋازدا. ئاندىن سەلگىنە توختىۋېلىپ قوشۇپ قويدى، ــ مومىسىنىڭ ئېتىدەك ئۇرسۇلا بولسۇن. ئەگەر ئوغۇل تۇغسا، ئېتىنى خوس ئاركادىئو قويسۇن، لېكىن تاغىسىنىڭ ئەمەس، بوۋىسىنىڭ ئېتى بولسۇن.

جازاسى ئىجرا قىلىنىش ئالدىدا پوپ نىكانور تۆۋە قىلدۇرماقچى بولدى.

ــ تۆۋە قىلغۇدەك ھېچ گۇناھىم يوق.

ئارکادىئو بىر ئىستاكان قارا قەھۋەنى ئىچىپ بولۇپلا جازا ئەترىتىنىڭ ئىتائىتسىگە ئۆتتى. جازا ئەترىتىنىڭ ئاتامانى جىددىي ئېتىپ تاشلاشنىڭ پىرى بولۇپ، ئىسمىنىڭ ئىسپانچە «قاسساپ» دېگەن مەنىدە «كانېسسېرو» ئىكەنلىكىمۇ تاسادىپىي ئەمەس ئىدى. سىم ـ سىم يامغۇر توختىماي يېغىۋاتاتتى، ئارکادىئو قەبرىستانلىققا كېتىۋاتقىنىدا ئۇيۇقتا پارلىغان تاڭ نۇرىغا قارىدى ـ ده، بايا تىن بېرى ئۇزەلمەيۋاتقان مېھرى تاڭ تۇمانلىرى بىلەن تەڭلا ئاللىقاياقلارغا تاراپ، ئورنىنى بىر خىل كۈچلۈك قىزىقسىنىش تۇيغۇسى ئالدى. جازا ئەترىتى دۇمبىسىنى تامغا قىلىپ تۇرغۇزغىنىدا رىبېكانى كۆرۈپ قالدى. چاچلىرى ھۆل بولۇپ كەتكەن، ئۇچىسىغا ئەتىرگۈل نۇسخىلىق چاپان كىيگەن رىبېكا بۇ چاغدا ئۆينىڭ ھاۋاسىنى ئالماشتۇرۇش ئۈچۈن دېرىزىنى ئېچىۋاتاتتى. ئارکادىئو رىبېكانىڭ دىققىتىنى تارتىشقا تىرىشاتتى. رىبېكامۇ تام تەرەپكە شۇنداقلا بىر قاراپ تەئەججۈپتىن داڭقېتىپلا قالدى، ئاندىن تەستە ئەس ـ ھوشىنى تاپتى ـ ده، ئارکادىئوغا قولىنى پۇلاڭلىتىپ ۋىدالاشتى. ئارکادىئومۇ قولىنى پۇلاڭلىتىپ قويدى.

ئارکادىئو بىرقاتار مىلىتسىلارنىڭ قاپقارا ئاغزى مەيدىسىگە توغرىلانغاندا، ئۇنىڭ قۇلىقىغا مىرگادىسنىڭ پاپا يارلىقىنى ئاھاڭغا سېلىپ ئوقۇۋاتقان ئاۋازى، تېخى قىزىلقى ئېلىنمىغان سانتاسوفىيە دېلا پېدادنىڭ ھېلىقى سىنىپتا تىمىسقىلاپ كېلىۋاتقان ئاياغ تىۋىشى ئاڭلانغاندەك بولدى، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا بۇرنىنىڭ رېمەدىسىنىڭ بۇرنىدا كۆرگەن مۇزدەك قېتىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى. ئاپلا، ماۋۇ چاتاقنى! ــ ئويلىدى شۇ ئان بىر ئىش ئېسىگە كېلىپ، ــ بالا قىز تۇغۇلسا رېمەدىس قويسۇن دېيىشنى ئۇنتۇپتىمەن ئەمەسمۇ.

شۇ ئەسنادا جاننى ئالغىدەك قاتتىق بىر ئاغرىق پەيدا بولۇپ، ۋۇجۇدىدا ئۆزىنى ئۆمۇر بويى قىيناپ كەلگەن قورقۇنچ يەنە پەيدا بولدى. پولكوۋنىك ئېتىش بۇيرۇقىنى چۈشۈردى. ئارکادىئو كۆكرىكىنى كېرىپ، بېشىنى تىك تۇتۇپ بولغىچە قەيەردىندۇر ئېقىپ چىققان قىزىق بىر سۇيۇقلۇق تېقىمىنى بويلاپ كۆيدۈرۈپ ماڭدى.

ــ ھۇھ خۇمپەرلەر! ــ ۋارقىرىۋەتتى ئارکادىئو، ــ ياشىسۇن لىبېرالىلار!

يەتتىنچى باب

ئۇرۇش ماي ئايلىرىدا ئاخىرلاشتى. ھۆكۈمەت كۆپتۈرمىلىك بىلەن تولغان ئومۇمىي ئۇقتۇرۇشنامە چىقىرىپ، توپىلاڭ قوزغىغان باش جىنايەتچىلەرنى قىلچە رەھىم قىلماي قاتتىق جازالايمىز، دەپ جاكارلىدى. ئىندىيان پېرىخونلىرىدەك ياسىنىپ غەربىي چېگرىغا قېچىپ بېرىۋالغان پولكوۋنىك ئورېلىئانو شۇنىڭدىن ئىككى ھەپتە ئىلگىرى قولغا ئېلىنىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا ئەگىشىپ ئۇرۇشقا ئاتلانغان يىگىرمە بىر ئادەمنىڭ ئون تۆتى جەڭدە ئۆلگەن، ئالتىسى يارىلانغان، پەقەت پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسلا ئەڭ ئاخىرقى بىر قېتىملىق ئۇرۇشقا قەدەر يېنىدا ھەمراھ بولغانىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قولغا چۈشۈپ قالغانلىقى توغرىسىدىكى خەۋەر ھۆكۈمەت تەرەپنىڭ بىر پارچە ئالاھىدە ئۇقتۇرۇشنامىسى ئارقىلىق ماكوندوغا يېتىپ كەلدى.

ــ ئورېلىئانو تېخى ھاياتكەن، ــ دېدى ئۇرسۇلا ئېرىگە، ــ ئىلاھىم دۇشمەنلىرىنىڭ كۆڭلىگە ئىنساب بېرىپ ئۇنىڭغا شەپقەت قىلغاي.

ئۇرسۇلا ئۈچ كۈن ئوغلىنىڭ قايغۇسىدا ئۆتتى، تۆتىنچى كۈنى كەچقۇرۇن ئاشخانىدا سېرىق ماي پېچىنىسىنىڭ خۇرۇچىنى ئارىلاشتۇرۇۋاتقىنىدا توساتتىنلا ئوغلىنىڭ ئاۋازى قۇلىقىغا ئاڭلانغاندەك بولدى.

ــ بۇ ئورېلىئانونىڭ ئاۋازىغۇ! ــ ئۇرسۇلا ۋارقىرىغىنىچە ئۇچقاندەك ئېتىلىپ بېرىپ بۇ ئىشنى ئېرىگە يەتكۈزدى، ــ بۇ بېشارەتنىڭ قانداق ئىشلىقىنى بىلمىدىم، لېكىن ئورېلىئانو تېخى ھايات، پات ئارىدا كۆرۈشىمىز.

بۇ بېشارەتكە شەكسىز ئىشەنگەن ئۇرسۇلا پوللارنى پاك ـ پاكىز سۈرتۈپ چىقتى، ئۆي جابدۇقلىرىنىمۇ يېڭىباشتىن تىزدى. ھۆكۈمەتنىڭ ئېلاندا تىلغا ئېلىنمىغان

بولسمۇ، هېلىقى بېشارىتى بىر ھەپتىدىن كېيىن نەدىندۇر كەلگەن ئېپقاچتى پاراڭلاردا كومىدىيەلىك يوسۇندا ئىسپاتلاندى: پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغانمىش، باشقىلارنى چۆچۈتۈپ قويۇش ئۈچۈن ماكوندودا ئىجرا قىلىنارمىش، دېگەن بىر خەۋەر كەلدى. دۇشەنبە كۈنى ئەتىگەن سائەت ئون يېرىملاردا ئامارانتا ئورېلىئانو خوسقا كىيىم كىيگۈزۈۋېتىپ يىراقتىن كېلىۋاتقان ۋاراڭ - چۈرۈكلارنى، كاناي ئاۋازلىرىنى ئاڭلاپ قالدى. شۇ ئەسنادا ئۇرسۇلا ئۆيگە يۈگۈرۈپ كىرىپ توۋلىۋەتتى:

— ئورېلىئانونى ئېلىپ كېلىشتى!

ئەسكەرلەر ھەربىدەك تەرەپ - تەرەپتىن ئولىشىپ كەلگەن كىشىلەر توپى ئارىسىدىن مىلتىقلىرىنىڭ پاينەكلىرى بىلەن يول ئېچىپ كېلىۋاتاتتى. ئۇرسۇلا بىلەن ئامارانتا مىغ - مىغ ئادەم ئارىسىدىن قىستىلىپ ئۆتۈپ ئورېلىئانونى كۆردى. كىيىملىرى جۇل - جۇل، چاچ - ساقاللىرى چاڭگىلىشىپ كەتكەن، يۈز - كۆزىنى قاسماق باسقان، پۈتلىرىمۇ يالىڭاياغ ئورېلىئانو قەلەندەرگىلا ئوخشاپ قالغان بولۇپ، چوغدەك قىزىق يەرنىڭ تاپانلىرىنى كۆيدۈرۈشلىرىگىمۇ پەرۋا قىلماي كېتىپ باراتتى. قوللىرى كەينىگە قايرىلىپ باغلانغان، ئارغامچىنىڭ ئۇچى بىر ئوفىتسېر مىنگەن ئاتنىڭ بوينىغا باغلانغانىدى. يېنىدا ئۆزىگە ئوخشاشلا يۈز - كۆزىنى قاسماق باسقان، كىيىملىرى جۇل - جۇل پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسمۇ بىللە ئىدى. ئۇ ئىككىسىنىڭ روھى چۈشۈپ كەتكەن بولماستىن، ئەكسىچە كىشىلەرنىڭ ئەسكەرلەرنى ئاغزىغا كەلگىنىچە تىللاشلىرىدىن ھاياجانلىنىۋاتاتتى.

— ۋاي ئوغلۇم!

ۋاراڭ - چۈرۈڭ ئارىسىدىن ئانىسىنىڭ نالىسى ئاڭلاندى. ئۇرسۇلا ئۆزىنى توسماقچى بولغان بىر ئەسكەرنىڭ كاچىتىغا كەلتۈرۈپ بىر شاپىلاق سالدى. يانداكى ئوفىتسېرنىڭ ئېتىمۇ ئالدى پۈتلىرىنى كۆتۈرۈپ چاپچىپ كەتتى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو مېڭىشتىن توختىدى - دە، ئانىسىنىڭ قوللىرىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ، كۆزلىرىگە قەتئىيلىك بىلەن تىكىلدى.

ـــ ئۆيگە كېتىڭ، ئانا، ـــ دېدى ئورېلىئانو، ـــ ھۆكۈمەتتىن تەستىق ئېلىپ مەن بىلەن تۇرمىدە كۆرۈشۈڭ.

ئورېلىئانو ئۇرسۇلانىڭ ئىككى قەدەم نېرىسىدا نېمە قىلارىنى بىلەلمەي تەمتىرەپ تۇرغان ئامارانتاغا لەپپىدە بىر قارىدى ـ دە، ئاندىن كۈلۈمسىرەپ سورىدى:

ـــ قولۇڭ نېمە بولدى؟

ئامارانتا قارا داكىدا ئورالغان قولىنى كۆتۈرۈپ قويۇپ:

ـــ كۆيۈپ قالدى، ـــ دېدى ـ دە، ئۇرسۇلانى ئات دەسسىۋەتمىسۇن دەپ شاققىدە بىر چەتكە تارتىۋالدى. ئەسكەرلەر ئاسمانغا قارىتىپ ئوق چىقاردى، ئاتلىق ئەسكەرلەر تۇنقۇنلارنى ئارىغا ئېلىۋېلىپ ئاتلىرىنى سوكۇلداتقىنىچە قاماققا ئېلىپ كەتتى.

ئۇرسۇلا شۇ ئاخشىمى قاماققا پولكوۋنىك ئورېلىئانونى يوقلىغىلى باردى. ئەسلى دوناپولنار موسكاتىنىڭ ياردەمىدە تەستىق ئېلىپ بارماقچى بولغانىدى. بىراق، زوراۋان ھەربىيلەرنىڭ ئالدىدا ئۇ بازار بېگىنىڭ گېپىنى قىلچە ئۆتمەس بولۇپ قالغانىدى. جىگەر كېسىلى بولۇپ قالغان پوپ نىكانور ئورۇن تۇتۇپ قىزىپ ياتاتتى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسقا ئۆلۈم جازاسى بېرىلمىگەن بولسىمۇ، ئاتا ـ ئانىسى يوقلاپ بارغىنىدا ئوخشاشلا مىلتىق پاينىكى بىلەن ئۇرۇپ ھەيدىۋېتىلگەنىدى. ئۇرسۇلانىڭ ئەمدى كىرگۈزگىدەك ئادەم تاپالمىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى، ئوغلى بولسا تاڭ ئېتىشقىلا ئېتىپ تاشلىنانتى، شۇنىڭ بىلەن ئوغلىغا كىرگۈزۈپ بەرمەكچى بولغان نەرسىلىرىنى بوغچا قىلىپ چىگدى ـ دە، گازارمىغا ئۆزىلا باردى.

ـــ مەن پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇئېندىيەنىڭ ئانىسى، كىرگىنىم كىرگەن، ـــ دېدى ئالدىنى توسقان قاراۋۇللارغا جېنىنى تىكىپ قويغانلىقىنى بىلدۈرۈپ، ـــ بۇيرۇق ئالغان بولۇشساڭ، مانا مەن تەييار، ئېتىش.

ئاندىن ئەسكەرلەردىن بىرىنى ئىتتىرىۋېتىپ بۇرۇنقى سىنىپقا ئېتىلىپ كىردى. سىنىپنىڭ ئىچىدە يېرىم يالىڭاچ بولۇۋالغان بىرنەچچە ئەسكەر مىلتىقلىرىنى سۇرتۇۋاتاتتى. ئۇچىسىغا دالا فورمىسى كىيگەن، كۆزىگە قېلىن كۆزەينەك تاقىغان، چىرايىدىن قان تەپچىپ تۇرىدىغان سالاپەتلىك بىر ئوفىتسېر ئۇرسۇلانىڭ ئارقىسىدىن

كىرگەن قاراۋۇللارنى قول ئىشارىسى قىلىپ چىقىرىۋەتتى.

ــ مەن پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇئېندىيەنىڭ ئانىسى بولىمەن، ــ تەكرارلىدى ئۇرسۇلا.

ــ دېمەكچى بولغىنىڭىز، ــ دېدى ئوفىتسېر مۇلايىمغىنا كۈلۈمسىرەپ، ــ ئورىلىئانو بۇئېندىيە ئەپەندىنىڭ ئانىسى بولىمەن، دەڭ.

ئۇرسۇلا ئوفىتسېرنىڭ سىپايە گەپ قىلىشلىرىدىن ئىچكى ئۆلكىنىڭ ئادەملىرىگە خاس ئېزىلەڭگۈلۈكنى بايقىدى.

ــ دېگىنىڭىزچە بولسۇن، ئوغلۇم بىلەن كۆرۈشەلىسەملا بولدى، ــ دېدى ئۇرسۇلا.

يۇقىرىنىڭ بۇيرۇقىدا ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغان مەھبۇس بىلەن كۆرۈشۈش مەنئى قىلىنغانىدى. بىراق، بۇ ئوفىتسېر ئۆزى ئىگە بولۇپ ئۇرسۇلاغا ئوغلى بىلەن كۆرۈشۈۋېلىشقا ئون بەش مىنۇت ۋاقىت بەردى. ئۇرسۇلا ئوغلىغا ئېلىپ كەلگەن بوغچىنى يېشىپ بىر يۇرۇش پاكىز كىيىم، ئوغلى تويىدا كىيگەن ئۆتۈك ۋە ئوغلىنىڭ كېلىدىغانلىقىنى كۆڭلى تۇيغان كۈنىدىن باشلاپ بۇگۈنگىچە ساقلاپ كەلگەن سېرىق ماي پېچىنىلىرىنى كۆرسەتتى.

ئۇرسۇلا ئوغلى بىلەن قاماقتا كۆرۈشتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو كارىۋىتىدا غۇلىچىنى كېرىپ ياتاتتى. چۈنكى، قولتۇقىنى چىقان يارىسى بېسىپ كەتكەنىدى. رۇخسەت بىلەن ساقاللىرى ئېلىنغان، دىڭگىيىپ تۇرغان قويۇق بۇرۇتى مەڭىز سۆڭەكلىرىنى تېخىمۇ دومباق كۆرسىتىپ تۇراتتى. ئۇرسۇلانىڭ كۆزىگە ئوغلىنىڭ چىرايى ماڭغان چېغىدىكىدىنمۇ بەكرەك تاتىراڭغۇ كۆرۈندى، بويى سەل ئۆسۈپ قالغاندەك، چىرايى مىسكىن بىلىنىدى. ئورىلىئانو ئۆيدە بولغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بەش قولىدەك ئېنىق بىلەتتى. پېترو كىرىسبىنىڭ ئۆلۈۋالغانلىقىدىن، ئاركادىئونىڭ ئۆزى بىلگىنىچە زورلۇق - زومبۇلۇق قىلىپ يۈرۈپ ئاخىر ئېتىلغانلىقىدىن، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ھېلىمۇ كاشتان دەرىخى تۇۋىدە كۈنلىرىنى مۇڭدەپ ئۆتكۈزۈۋاتقانلىقىدىن، شۇنداقلا ئامارانتانىڭ ياشلىقىنى ئورىلىئانو

خوسنی بېقىشقا بېغىشلاپ، بىر ئۆمۈر تۇل ئۆتۈپ كەتمەكچى بولغانلىقىدىن، ھەتتا ئورىلىئانو خوسنىڭ بەك ئەقىللىك بالا بولغانلىقىدىن تارتىپ، تىلى چىقىپلا ئوقۇش - يېزىشنىمۇ ئۆگىنىپ كەتكەنلىكىگىچە ھەممىدىن خەۋەردار ئىدى.

ئۇرسۇلا قاماقتا كىرىپلا ئوغلىنىڭ چوڭ ئادەملەردەك ئېغىر - بېسىق چىرايىدىن، كىشىنىڭ ئۆلۈم - كۆرۈمىنى بىلگىلەيدىغاندەك سۈرىدىن ۋە پۈتۈن ئەزايىدىن تۆكۈلۈپ تۇرىدىغان سۇر - ھەيۋىتىدىن ئەيمىنىپ قالدى، ئوغلىنىڭ ھەممە ئىشتىن شۇنچە ئوبدان خەۋەردار ئىكەنلىكىنى بىلىپ تېخىمۇ ھەيران قالدى.

— ئۇنتۇپ قالماڭ، مەن دېگەن مۇللاتاپقاق، — دېدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو چاقچاق قىلىپ، ئاندىن جىددىي تەلەپپۇزدا قوشۇپ قويدى، — بۇگۈن ئەتىگەن ئۇلار مېنى ئېلىپ ماڭغاندىلا ئىشلارنىڭ شۇنداق بولغانلىقىنى بىلگەندەك قىلغانىدىم.

ھالبۇكى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو كىشىلەر توپى ئالدىنى توسۇپ ۋارقىرىشىۋاتقاندا ئۆزىنىڭ چىگىش خىياللىرى بىلەنلا ئىدى، بازارنىڭ بىر يىل ئىچىدىلا شۇنچە ئۆزگىرىپ كەتكەنلىكىدىن تاڭ قالغانىدى، بادام يوپۇرماقلىرى سولغان، كۆك رەڭدە ھاكلانغان ئۆيلەر ھېلى قىزىل، ھېلى يەنە كۆك رەڭدە ھاكلانغاچقا، ئەسلىي رەڭگىنى پەرق ئەتكىلى بولمايدىغان بىر رەڭگە كىرىپ قالغانىدى.

— يەنە قانداق ئارزۇيۇڭ بار؟ ۋاقىتنىمۇ توشۇپ قالدى، — دېدى ئۇرسۇلا ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ.

— ئەلۋەتتە بار، — دېدى جاۋابەن ئورىلىئانو، — بىراق...

ھەر ئىككىلىسى بۇ كۆرۈشۈشنى ئۇزۇندىن بۇيان كۈتكەن، سورايدىغانلىرىنى تەييارلىۋالغان، ھەتتا بېرىدىغان جاۋابنىمۇ ئويلاپ قويغان بولسىمۇ، نېمىشقىدۇر ئادەتتىكى پاراڭلاردىن نېرىسىغا ئۆتەلمىدى. قاراۋۇل ۋاقىتنىڭ توشقانلىقىنى ئەسكەرتكەندە، ئورىلىئانو كۆرپىسىنىڭ ئاستىدىن تەر سىڭمىپ كەتكەن بىر تۇرۇم قەغەزنى چىقاردى. بۇ ئۆزى يازغان شېئىرلار ئىدى، بۇلارنىڭ بىرمۇنچىسى ئىلگىرى رېمەدىسكە بېغىشلاپ يېزىلىپ ئۇرۇشقا ماڭغاندا ئالغاچ كەتكەن شېئىرلىرى، قالغانلىرى كېيىن خەتلەرلىك ئۇرۇش ۋاقىتلىرىدا يازغان شېئىرلىرى ئىدى.

ـــ ۋەدە بېرىڭ، ئانا، بۇلارنى ھېچكىمگە كۆرسەتمەيسىز، ـــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو، ـــ بۇلارنى بۇگۈن ئاخشاملا كۆيدۈرۈۋېتىڭ.

ئۇرسۇلا ۋەدە بېرىپ ئورنىدىن تۇردى ـ دە، ئوغلىنى سۆيۈپ ۋىدالاشتى.

ـــ ساڭا بىر تاپانچا ئالغاچ كەلدىم، ـــ دېدى ئۇرسۇلا پىچىرلاپ.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو قاراۋۇللىرىڭ كۆرمىگەنلىكىگە ئىشەنگەندىن كېيىن ئوخشاشلا پىچىرلىدى:

ـــ ماڭا لازىمى يوق ئىدى. بوپتۇ، بېرىڭ، چىقىپ كېتىدىغان چاغدا ئاختۇرۇپ تېپىۋالمىسۇن، يەنە.

ئۇرسۇلا تاپانچىنى قوينىدىن ئالدى، ئوغلى تاپانچىنى قولىغا ئېلىپ كۆرپىنىڭ ئاستىغا تىقىپ قويدى.

ـــ ئەمدى مەن بىلەن ۋىدالىشىپ يۈرمەڭلار، ـــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو تەمكىنلىك بىلەن سۆھبىتىنى ئاخىرلاشتۇرۇپ، ـــ ھېچكىمگە يالۋۇرماڭلار، ھېچكىمگىمۇ باش ئەگمەڭلار. مېنى بۇرۇنلا ئېتىلىپ بولغان دەپ بىلىڭ.

ئۇرسۇلا لەۋلىرىنى چىشلەپ كۆز يېشىنى ئاران توختىتىۋالدى.

ـــ جاراھىتىڭگە قىزىق تاش يېقىپ بەر، ـــ دېدى ئۇرسۇلا ۋە بۇرۇلۇپ چىقىپ كەتتى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو قاماقنىڭ ئىشىكى تاقالغىچە ئويغا پېتىپ ئۆرە تۇردى، ئاندىن كارىۋىتىغا بېرىپ غۇلىچىنى كېرىپ ياتتى. ئۆزىدە بىرەر ئىشنى ئالدىن سېزىلەيدىغان بېشارەت تۇيغۇسى بارلىقىنى ئۆسمۈرلۈك دەۋرىدىن باشلاپلا ھېس قىلغانىدى، ئەجىلى توشقان بولسا، شۇبھىسىز ۋە ئۆزگەرمەس ئېنىق بىر ئالامەت ئارقىلىق بېشارىتى بولىدىغانلىقىنى بىلەتتى. بىراق، ئېتىلىدىغىنىغا نەچچە سائەتلا قالغان بولسىمۇ، شۇ كەمگىچە ئۇنداق ئالامەتتىن ئەسەرمۇ يوق ئىدى. بۇرۇن بىر قېتىم ناھايىتى چىرايلىق بىر قىز تۇكۇرنكادىكى گازارمىسىغا كىرىپ قاراۋۇللاردىن كىرگۈزۈۋېتىشىنى ئۆتۈنىدۇ، قاراۋۇللار ماقۇل بولىدۇ. چۈنكى، ئۇلار بىر قىسىم ئابرۇيىپەرەس ئانىلارنىڭ قىزلىرىنى ئەڭ داڭلىق كوماندىرلارنىڭ ياتقىغا

ئەۋەتىدىغانلىقىنى بىلەتتى. ئۆزلىرىنىڭ ئېيتقىشچە، ئەۋلادىنىڭ قېنىنى ياخشىلاش ئۈچۈن شۇنداق قىلارمىش. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ھېلىقى قىز يانتىقىغا ئۇشتۇمتۇت كىرىپ كەلگەندە يامغۇردا يولدىن ئادىشىپ قالغان بىر ئادەمنى تەسۋىرلەپ شېئىر يېزىپ ئولتۇراتتى، مېھمانغا ئارقىسىنى قىلىپ تۇرۇپ يازمىللىرىنى ساندۇقچىسىغا سېلىۋاتقىنىدا كۆڭلى بىر ئىشنى تۇيدى ـ دە، ساندۇقچىدىكى تاپانچىسىنى قولىغا ئالدى، ئەمما ئارقىسىغا ئۆرۈلمەستىن:

ـــ بولدى، ئوق چىقارماڭ، ـــ دېدى.

ئاندىن بەتلەكلىك تاپانچىسىنى تەڭلەپ شارتتىدە ئۆرۈلدى، ئۇ قىز تاپانچىسىنى چۈشۈرۈپ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي تەمتىرەپ تۇراتتى. شۇنداق قىلىپ، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇچرىغان ئون بىر قېتىملىق قەستىنىڭ تۇنجىسى قېتىمىدىن ئامان قالدى. بىر قېتىم ھازىرغىچە تۇتۇلمايۋاتقان بىر قاتىل ئىنقىلابچىلارنىڭ مانوردىكى گازارمىسىغا سۇقۇنۇپ كىرىپ، ئورېلىئانونىڭ سىرداش دوستى پولكوۋنىك ماگنىفىك ۋىسپارنى پىچاق سېلىپ ئۆلتۈرۈۋەتتىدۇ. نىھايەتكى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو شۇ چاغدا پولكوۋنىك ماگنىفىك ۋىسپار بەزگەك بولۇپ بەك قىزىپ كەتكەچكە ئارام تېپىپ قالار دېگەن نىيەتتە دوستىنى ئۆزىنىڭ سەپەر كارۋىتىغا يانتۇزۇپ قويغان، ئۆزى نەچچە مېتىر نېرىدىكى سەگۈنچەكتە يانتىان بولسىمۇ ھېچ ئىشنى تۇيمايى قالغانىدى. ئورېلىئانو بېشارەت تۇيغۇسىنىڭ قانۇنىيىتىنى بىلمەۋىلىشقا ئۇرۇنماتتى ـ يۇ، قۇرۇق ئاۋارە بولاتتى. بېشارەت ھەمىشە گويا كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقىچە ئارىلىقتا پەيدا بولىدىغان بىر خىل شەكسىز ئېتىقاتتەك پاللىدە پەيدا بولغاچقا، زادىلا تۇتالمايتتى. بەزىدە تۇيغۇسىدا يۇز بەرگەن ئىشلار راست چىققاندىن كېيىنلا شۇنىڭدىن بۇرۇن بىر بېشارەتنىڭ بولغانلىقىنى سېزەتتى. يەنە بەزى چاغلاردا شۇنداق ئېنىق بىر بېشارەت بولاتتى ـ يۇ، لېكىن ئەملىيەتتە ئۇنداق ئىش يۇز بەرمەيتتى. يەنە بەزىدە بېشارەت تۇيغۇسىنى ئادەتتىكى خۇراپاتلىق بىلەن ئارىلاشتۇرۇپ قوياتتى. ھالبۇكى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغان ۋە قاندىق ئارزۇسى بارلىقى سورالغان شۇ مىنۇتلاردا بىر بېشارەتنى قىينالمايلا ئېنىق بىلەلىگان ھەمدە شۇ بېشارەتكە ئاساسەن

جاۋاب بەرگەندى:

ــ ماكوندودا ئىجرا قىلىشقىلارنى تەلەپ قىلىمەن.

ــ قۇۋلۇق قىلما، ئورىلىئانو، ــ دېدى باش سوتچى كەيپى ئۇچۇپ، ــ ۋاقىتنى قەستەن كەينىگە سۈرمەكچى بولۇۋاتقىنىڭغۇ بۇ.

ــ قوشۇلساڭ ـ قوشۇلمىساڭ ئۆزۈڭنىڭ ئىختىيارى، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو، ــ بىراق، مېنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئارزۇيۇم شۇ.

شۇنىڭدىن كېيىن بېشارەت كەلمەسلا بولۇپ كەتتى. ئۇرسۇلا قاماقتا يوقلاپ كەلگەن كۈنى ئورىلىئانو قايتا ـ قايتا ئويلىنىپ، ئاخىرىدا بۇ قېتىم ئۆلۈمۈم توغرىسىدا بېشارەت بولماسلىقى مۇمكىن، دېگەن خۇلاسىگە كەلدى. چۈنكى، ئۆلۈمى تەلىيىگە ئەمەس، جاللاتنىڭ ئىرادىسىگە باغلىق ئىدى. چىقان يارىسىنىڭ دەرىدىدە كېچىچە ئۇخلىيالمىدى. تاڭ ئالدىدا كارىدوردىن ئاياغ تىۋىشى ئاڭلاندى.

ــ كەپتۇ، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۆز ـ ئۆزىگە.

نېمىشقىدۇر ئۇشتۇمتۇتلا خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خىيالىغا كىرىپ قالدى، بوۋايمۇ شۇ تاپتا كاشتان دەرىخىنىڭ ئاستىدىكى غۇۋا تاڭ نۇرىدا تۇگۈلۈپ ئولتۇرۇپ ئوغلىنى ئەسلەۋاتقان بولۇشى مۇمكىن. پولكوۋنىك ئورىلىئانو قورقۇۋاتمايتتى، تارتىشۋاتمايتتى، پەقەت قانتىق غەزەپلەنمەكتە ئىدى، قاراپ تۇرۇپ ئۆلۈپ كېتىپ ئۆزى ئورۇندىيالمىغان ئىشلارنىڭ قاندىق ئاخىرلىشىدىغانلىقىنى كۆرەلمەيدىغانلىقىدىن غەزەپلىنىۋاتاتتى. قاماقنىڭ ئىشكى ئېچىلىپ بىر ئەسكەر بىر ئىستاكان قەھۋە ئەكىرىپ بەردى. ئەتىسىمۇ مۇشۇ چاغدا قولتۇقىنىڭ ئاغرىقىغا چىدىيالماي ئاچچىقى بىلەن يانقىنىدا شۇنىڭغا ئوخشاش ئىش تەكرارلاندى. پەيشەنبە كۈنى ئۇرسۇلا ئېلىپ كەلگەن سىرىق ماي پېچىنىسىنى ئەسكەرلەر بىلەن تەڭ مەززە قىلىپ يەپ، سەل چىڭ كېلىدىغان پاكىز كىيىمىنى ۋە مايلاقلىق ئۆتۈكىنى كىيدى. جازا جۈمە كۈنىمۇ ئىجرا قىلىنمىدى.

نىھايەت، ئۇلار ھۆكۈمنى ئىجرا قىلىشقا پېتىنالمايۋاتاتتى. ھەربىي تەرەپ گەدەنكەش ماكوندولۇقلارنىڭ پەيلىگە قاراپ، پولكوۋنىك ئورىلىئانونى ئېتىپلا قويسا

يالغۇز ماكوندودىلا ئەمەس، پۈتۈن سازلىق رايونىدىمۇ ئېغىر سىياسىي ئاقىۋەت پەيدا بولىدىغانلىقىنى ئويلاپ يەتكەچكە، ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتتىن يولىيورۇق سوراپ دوكلات يوللىغانىدى. پوروچىك روك كارنىسىللو بۇيرۇق كۈتكەچ شەنبە كۈنى ئاخشىمى باشقا بىرنەچچە ئوفىتسېر بىلەن بىللە كاتالىنونىڭ ساريىغا باردى. بۇ يەرىكى چوكانلاردىن پەقەت بىرىلا روك كارنىسىللو بىللە يېتىشقا زورمۇزور دېگۈدەك ئاران تەستە ماقۇل بولدى.

ــ ئۆلۈش ئالدىدا تۇرغان ئادەم بىلەن يوتقانغا كىرىشنى ھېچكىم خالىمايدۇ، ــ ئىقرار قىلدى ئۇ چوكان، ــ نىمىشقىكىن ـ تالڭ، خالايىق پولكوۋنىك ئورىلىئانونى ئاتقان ئوفىتسېر، شۇنداقلا جازا ئەترىتىدىكى بارلىق ئەسكەرلەر ھامان بىردىن ـ بىردىن جايلىۋېتىلىدۇ، جاھاننىڭ ئۇ چېتىگە قېچىپ بېرىۋالسىمۇ بىكار، دېيىشىۋاتىدۇ.

روك كارنىسىللو بۇ ئىشنى باشقا ئوفىتسېرلارغا ئېيتتى، ئۇلار بولسا ئۆزلىرىنىڭ باشلىقلىرىغا يەتكۈزدى. ھېچكىم ئوچۇق ـ ئاشكارا بىرنېمە دېمىگەن، مۇشۇ كۈنلەردىكى ئەنسىز جىملىقنى بۇزغىدەك ھېچقانداق ھەربىي ھەرىكەت بولمىغان بولسىمۇ، يەكشەنبە كۈنى پۈتۈن ماكوندو ئاھالىسى ئوفىتسېرلارنىڭ بىرەر باھانە تېپىپ جازا ئىجراسىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلىپ كەتكەندى. دۈشەنبە كۈنى پوچتىدىن «يىگىرمە تۆت سائەت ئىچىدە ئېتىپ تاشلانسۇن» دېگەن رەسمىي يازما بۇيرۇق يەتكۈزۈلدى. ئوفىتسېرلار شۇ ئاخشىمى ئۆزلىرىنىڭ ئېتى يېزىلغان يەتتە پارچە قەغەزنى ھەربىي شەپكىنىڭ ئىچىگە سېلىپ چەك تارتتى، چەك تەلىيى كاج پوروچىك روك كارنىسىللوغا چىقتى.

ــ نەس تەقدىردىن قاچىمەن دەپمۇ قاچقىلى بولمايدىكەن، ــ دېدى ئۇ ئەلەم بىلەن، ــ تۇغۇلۇشۇمدىنلا بىتەلەي ئىدىم، ئۆلگىچە نەسچىلىكتىن قۇتۇلالمىغىدەكمەن.

سەھەر ۋاقتى سائەت بەشلەردە ئەسكەرلەرگىمۇ چەك تارتقۇزۇپ ئىجرا ئەترىتىگە ئادەم تاللىدى ـ دە، قورۇدا رەتكە تىزدى، ئاندىن ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغان تۇنقۇننى بىر ئېغىز گەپ بىلەنلا ئويغاتتى، شۇنداقلا تەقدىردىن بېشارەت بەردى:

ــ يولغا چىققىن، بۇئىندىيە، ۋاقىت توشتى.

ـــ هه، مۇشۇنىڭ سۈرى ئىكەن ـ ده، ـــ دېدى پولكوۋنىك، ـــ ياراۋ ئېغىز ئېلىپ چۈش كۆرۈپتىكەنمەن.

ئورېلىئانونىڭ ئېتىلىدىغانلىقىنى ئاڭلىغان ربېكا شۇ كۈنى تاڭ ۋاقتى سائەت ئۈچتىلا ئورنىدىن تۇرۇپ، تېخى يورۇق چۈشمىگەن قاراڭغۇ ھۇجرىسىنىڭ يېرىم ئوچۇق دېرىزىسى ئارقىلىق قەبرىستانلىقنىڭ تېمىدىن كۆزىنى ئۈزمەي قاراپ ئولتۇردى، كارىۋات خوس ئاركادىئونىڭ خورىكى بىلەن تىترەيتتى. ربېكا خۇددى ئۆز ۋاقتىدا پېترو كىرىسىبىنىڭ خېتىنى كۈتكەندەك ئۈنچىقماي توپتوغرا بىر ھەپتە كۈتكەنىدى.

ـــ بۇ يەردە ئاتمايدۇ، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو، ـــ كىمنىڭ ئانقانلىقىنى كىشىگە بىلدۈرمەسلىك ئۈچۈن يېرىم كېچىدە گازارمىنىڭ ئىچىدە ئېتىۋېتىپ شۇ يەرگىلا كۆمۈۋېتىدۇ.

ربېكا كۈتۈۋەردى.

ـــ ئۇلار زادى شۇنداق دۆت، چوقۇم مۇشۇ يەردە ئاتىدۇ.

ربېكا ئورېلىئانونىڭ مۇشۇ يەردە ئېتىلىدىغانلىقىغا شەكسىز ئىشىنەتتى، ھەتتا ئىشكنى قىيا ئېچىپ قول ئىشارىسى ئارقىلىق ۋىدالىشۋېلىش ئۈسۈلىنىمۇ ئويلاپ قويدى.

ـــ قورقۇپ يۈرىكى چىقىپ كەتكەن ئالتە ئەسكەر چوڭ كوچا بىلەن يۈرەكلىك ئېلىپ ماڭالامتى، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو ئۆز گېپىدە چىڭ تۇرۇپ، ـــ ئۇلار بازاردىكىلەرنىڭ قولىدىن ھەر بالا كېلىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلىدۇ.

ربېكا ئېرىنىڭ گەپلىرىنىڭ ئورۇنلۇق ئىكەنلىكىنى بىلىپ تۇرسىمۇ دېرىزە تۈۋىدە ئولتۇرۇۋەردى.

ـــ قاراپ تۇرۇڭ، ئۇلار زادى شۇنداق دۆت.

ئەتىسى ئەتىگەن سائەت بەشتە خوس ئاركادىئو قەھۋەسىنى ئىچىپ بولۇپ تايغانلىرىنى قويۇپ بېرىپ تۇرۇشىغا ربېكا ئۇشتۇمتۇتلا دېرىزىنى يېپىۋەتتى ـ ده، يىقىلىپ چۈشكىدەك بولۇپ كارىۋاتنى كاپىيە توتۇپ تۇرۇۋالدى.

ـــ ئېلىپ كەلدى، ـــ دېدى ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ، ـــ ئورىلىئانو شۇنداق روھلۇق كۆرۈندۇ!

خوس ئاركادىئو دېرىزىدىن سىرتقا قارىۋىدى، ئۆزىنىڭ ياش ۋاقىتلىرىدا كىيگەن ئىشتىنىنى كىيىۋالغان ئىنىسىنى كۆرۈپ، بەدەنلىرى شۇركىنىپ كەتتى. ئورىلىئانو تام تۈۋىدە قوللىرىنى بىلىگە تىرىگىنىچە تۇراتتى، قولتۇقىدىكى ئېچىشىپ ئاغرىۋاتقان چىقان يارىسى قوللىرىنى چۈشۈرۈشىگە ئىمكان بەرمەيتتى.

ـــ چىدىدىڭ ـ چىدىدىڭ، ـــ پىچىرلىدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۆز ـ ئۆزىگە، ـــ مۇشۇ ئالتە خۇمسىنىڭ ئېتىۋېتىشىگە كۆزۈڭنى پارقىرىتىپ قاراپ تۇرۇپ بېرىش ئۈچۈنلا چىداپ كەلگەنىكەنسەن ـ دە!

پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئاچچىقى بىلەن شۇ بىرلا گەپنى تەكرارلايتتى، شۇ تاپتا غەزەپتىن ئەسەبىيلىك دەرىجىسىگە بېرىپ قالغانىدى. پوروچىك روك كارنىسىللو بولسا ئورىلىئانونى تىلاۋەت قىلىۋاتىدۇ دەپ ئويلاپ ئىختىيارسىز تەسىرلىنىپ كەتتى. جازا ئەترىتىدىكى ئەسكەرلەر مىلتىقلىرىنى بەتلەپ قارىغا ئالغاندا، پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئىچ ـ ئىچىدىن قاينىاپ تاشقان غەزىپى شىلىمشىق ۋە ئاچچىق بىرنەرسىگە ئايلىنىپ تىلىنى سەزمەس قىلىۋەتتى ھەم كۆزلىرىنى يۇمدۇردى. تاڭنىڭ يورۇقى كۆزىدىن ئۆچۈپ، بالا چاغلىرىدا كالتا ئىشتان كىيىپ، گالاستۇك چىگىپ يۈرگەنلىرى، دادىسىنىڭ ھاۋا ئوچۇق بىركۈنى چۈشتىن كېيىن بىر سىگانىنىڭ چېدىرىغا ئېلىپ كىرىپ مۇزنى كۆرسەتكەنلىكى كۆز ئالدىغا كەلدى. شۇ ئەسنادا بىرسىنىڭ ۋارقىرىغان ئاۋازى ئاڭلاندى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇ ئاۋازنى پوروچىكنىڭ جازا ئەترىتىگە بەرگەن ئاخىرقى بۇيرۇقى دەپ ئويلىدى ـ دە، قىزىقسىنغىنىدىن كۆزلىرىنى چىمچىقلىتىپ ئېچىپ قاراپ باقتى. ئېتىلغان ئوقنىڭ ئاق تۈتۈنىنى كۆرىمەن دەپ ئويلىۋىدى، كۈتۈلمىگەندە پوروچىك روك كارنىسىللو بىلەن خوس ئاركادىئونىلا كۆردى. پوروچىك روك كارنىسىللو قوللىرىنى ئېگىز كۆتۈرگىنىچە مىدىرلىماي تۇراتتى، خوس ئاركادىئو بولسا قورقۇنچلۇق ئوۋ مىلتىقىنى تەڭلىگىنىچە كوچا تەرەپتىن چىقىپ كېلىۋاتاتتى.

ـــ ئوق چىقارماڭ، ـــ توۋلىدى پوروچىك خوس ئاركادىئوغا، ـــ سىزنى چوقۇم تەكشۈرۈم ئۈچۈن ئەۋەتكەنگۇ دەيمەن.

شۇنىڭ بىلەن يەنە بىر مەيدان ئۇرۇش پارتلىدى. پوروچىك روك كارنىسىللو ئالتە ئەسكىرىنى باشلاپ پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ كەينىدىن لىئوئاچىتا ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغان ئىنقىلابىي گېنېرال ۋېكتورىئو مادىنانى قوتقۇزۇشقا ئاتلاندى. ئۇلار ۋاقىتنى ئۇتۇش ئۈچۈن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ماكوندونى بىنا قىلغاندا ماڭغان يولنى بويلاپ تاغ ئارىلاپ ماڭماقچى بولغاندى. بىراق، بىر ھەپتە ماڭا ـ ماڭمايلا بۇ يول بىلەن بىر باشقا چىقىپ بولۇشنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى بىلىپ يەتتى ۋە خەتەرلىك تاغ قاپتىلىدىن يول ئېلىپ مېڭىشقا مەجبۇر بولدى، ئۇلاردا جازا ئەترىتىدىكى ئەسكەرلەرنىڭ ئوقلىرىدىن باشقا ئوق ـ دورا يوق ئىدى. ئۇلار مەھەللىلەر ئەتراپىدا توختاپ، بىر ئادەمنى ئەپچىل ياساندۇرۇپ بىر تال ئالتۇن بېلىجان بىلەن يولغا سالاتتى، ئۇ ئادەم قاراڭغۇ چۈشۈپ كەتكىچە مەھەللىگە كىرىپ يوشۇرۇنچە لىبېرالار بىلەن ئالاقە باغلايتتى، ئۇ لىبېرالار ئەتىسى سەھەردە ئوۋغا چىقىپ كەتكىنىچە قايتىپ كەلمەيتتى. نىھايەتكى، ئۇلار بىر تاغنىڭ قاپتىلىدىن لىئوئاچنى كۆرگىنىدە، گېنېرال ۋېكتورىئو مادىنا ئېتىلىپ بولغاندى. پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئادەملىرى ئۇنى كارپ دېڭىزىنىڭ قىرغاقلىرىدىكى ئىنقىلابىي ئارمىيەنىڭ باش قوماندانى قىلىپ سايلىۋالدى، ئۇنۇۋاننى گېنېرال دەپ ئاتىدى. ئورىلىئانو بۇ مەنسەپنى قوبۇل قىلدى، بىراق ئۇنۇۋاننى رەت قىلدى ھەمدە كونسېرۋاتىپلار ھاكىمىيىتىنى ئاغدۇرماي تۇرۇپ بۇ ئۇنۇۋاننى قوبۇل قىلمايمەن دەپ قەسەم ئىچتى. ئۇلار ئۇچ ئاي داۋامدا مېڭىدىن ئوشۇق ئادەمنى مۇۋەپپەقىيەتلىك قوراللاندۇردى. بىراق، ئۇزۇنغا بارماي تارمار قىلىندى، ھايات قالغانلار شەرقتىكى چېگرىغا قېچىپ بېرىۋالدى. ئۇلار كېيىنكى قېتىم بۇيرۇق كەلگىچە ئاندىرىس تاقىم ئاراللىرىنى تاشلاپ ۋېلل تۇمشۇقىدا قۇرۇقلۇققا چىقىپ بولغاندى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا ھۆكۈمەتنىڭ بىر پارچە جاكارنامىسىدا پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئۆلگەنلىكى خۇش خەۋەر سۈپىتىدە تېلېگراممىا ئارقىلىق پۈتۈن مەملىكەتكە جاكارلاندى. بىراق، ئىككى

كۇن ئۆتكەندە ئالدىنقى تېلېگراممىغا ئۇلىشىپ دېگۈدەك يېتىپ كەلگەن يەنە بىر تېلېگراممىدا جەنۇب تۇزلەڭلىكىدە يېڭى قوزغىلاڭ كۆتۈرۈلگەنلىكى توغرىسىدىكى خەۋەر يەتكۈزۈلدى. شۇنىڭ بىلەن پولكوۋنىك ئورېلىئانوناڭ ئايىغى تەگمىگەن ھېچقانداق يەر يوقكەن، دېگەن رىۋايەت تارقالدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە يەنە بىر - بىرىگە زىت خەۋەرلەرمۇ يېتىپ كەلدى. بۇ خەۋەرلەردە ئېيتىلىشىچە، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ھازىر بىرىيانوئېۋادا غەلىبە قازىنىپتۇدەك؛ گۇئاكامايادا يېڭىلىپ قاپتۇدەك؛ موتىلون ئىندىيانلىرى تىرىك پېتى يېۋىتىپتۇدەك؛ سازلىقتىكى بىر مەھەللىدە ئۆلۈپ كېتىپتۇدەك؛ ئۇرمېردادا قوزغىلاڭ كۆتۈرۈپتۇدەك... بۇ چاغدا لىبېرالىلار ئۇچۇن پارلامېنتتا تېگىشلىك ئورۇننى قولغان كەلتۈرۈش ئۇچۇن سۆھبەتلەر بىلەن ئالدىراش بولۇپ كەتكەن لىبېرالىلارنىڭ داھىيلىرى پولكوۋنىك ئورېلىئانونى تەۋەككۈلچى، پىرقىمىزنىڭ مەيدانىغا پەقەتلا ۋەكىللىك قىلالمايدۇ، دەپ جاكارلىدى. مىللىي ھۆكۈمەت بولسا قاراقچى قاتارىغا چىقىرىپ، كاللىسىغا بەش مىڭ پېسو مۇكاپات ئېلان قىلدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئون ئالتە قېتىملىق مەغلۇبىيەتتىن كېيىن خىل قورالانغان ئىككى مىڭ ئىندىيانىنى باشلاپ گىۋاخىرادىن ئاتلىنىپ لېئوئاچقا ھۇجۇم قىلدى. لېئوئاچتىكى ئۇيقۇدا يانقان گارنىزون قىسىملىرى چۈشلىرىدىن چۆچۈپ ئويغانغىنچە شەھەرنى تاشلاپ بەدەر قاچتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو لېئوئاچتا قوماندانلىق ئىشتابىنى قۇرۇپ، ھۆكۈمەتكە قارشى ئومۇميۈزلۈك ئۇرۇش ئېلان قىلدى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو ھۆكۈمەت تەرەپنىڭ ئۆزىگە يوللىغان بىرىنچى پارچە تېلېگراممىسىنى تاپشۇرۇۋالدى، بۇ تېلېگراممىدا ئەگەر قىرىق سەككىز سائەت ئىچىدە ئادەملىرىڭنى باشلاپ شەرقىي چېگرىغا چىكىنمەيدىغان بولساڭ، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنى ئېتىپ تاشلايمىز، دەپ تەھدىت سېلىنغانىدى. بۇ تېلېگراممىنى شۇ يەردە تۇرۇشلۇق ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ باش قوماندانى پولكوۋنىك روك كارىنسېللو پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا چۈشكۈن بىرھالدا تاپشۇرغانىدى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو بولسا ئۇ تېلېگراممىنى كۆرۈپ چىققاندىن كېيىن ھېچ كىم ئويلىمىغان

يەردىن چىقىپ خۇشال بولۇپ كەتتى.

ــ بارىكاللا! بىزنىڭ ماكوندودا ئاخىر تېلېگراف قۇرۇلۇپتۇ!

پولكوۋنىك ئورېلىئانو ھۆكۈمەتنىڭ بۇ تېلېگرامماسىغا ناھايىتى كەسكىن جاۋاب بەردى: ئۇچ ئاي ئىچىدە باش ئىشتابىمىنى ماكوندوغا يۆتكەيمەن، شۇ چاغدا پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنى تىرىك پېتىچە كۆرمەيدىغان بولسام، ئەسىرگە چۈشكەن ئوفىتسېرلارنىڭ ھەممىسىنى سوراق قىلمايلا گېنېرالالاردىن تارتىپ ئېتىپ تاشلايمەن ھەمدە ئادەملىرىمنى ئۇرۇش تۈگىگەنگە قەدەر شۇنداق قىلىشقا بۇيرۇيمەن.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇچ ئايدىن كېيىن قىسىملىرىنى باشلاپ ماكوندوغا غەلىبە بىلەن كىردى، سازلىققا باردىغان يولدا بىرنىچى بولۇپ قۇچاقلاپ كۆرۈشكەن كىشىسى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس بولغانىدى.

ئۆي بالىلار بىلەن توشۇپ كەتكەنىدى. ئۇرسۇلا سانتاسوفىيە دېلا پېداد بىلەن چوڭ قىزىنى، ئاركادىئونىڭ ئېتىلىپ بەش ئايدىن كېيىن تۇغۇلغان قوشكىزەك بالىسىنى بېقىۋالدى ۋە ئاركادىئونىڭ ۋەسىيىتى بىلەن كارى بولماي، قىزىنىڭ ئېتىنى رېمەدىس قويدى.

ــ ئاركادىئونىڭ ئويىمۇ شۇ ئىكەنلىكىگە ئىشىنىمەن، ــ دېدى ئۇرسۇلا چۈشەندۈرۈپ، ــ ئېتىنى ئۇرسۇلا قويمايلى، بۇ ئىسىم قويۇلۇپ قالسا ئۇمۇ مەندەك جاپاكەش بولۇپ قالىدۇ.

قوشكىزەكلەرنىڭ بىرىنىڭ ئېتىنى خوس ئاركادىئو II ، يەنە بىرىنىڭ ئېتىنى ئورېلىئانو II قويدى. بۇ بالىلاردىن خەۋەر ئېلىشقا ئامارانتا مەسئۇل بولدى. مېھمانخانىغا بىرنەچچە ياغاچ ئورۇندۇق قويدى ـ دە، قولۇم ـ قوشنىلارنىڭمۇ بالىلىرىنى يىغىپلا يەسلى قۇردى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو قايتىپ كەلگەندە پوجاڭزا ۋە سائەت قوڭغۇراقلىرىنىڭ ئاۋازى تەڭ ياڭراپ، بالىلاردىن تەشكىللەنگەن بىر خور ئۆمىكى ئۈينىڭ ئالدىدا خور ئېيتىپ قارشى ئالدى. بوۋىسىدەك قامەتلىك چوڭ بولغان ئورېلىئانو خوس ئۇچىسىغا ئىنقىلابىي ئارمىيە ئوفىتسېرلىرىنىڭ فورمىسىنى كىيىپ چىقىپ ئورېلىئانوغا چاس بەردى.

خەۋەرلەرنىڭ ھەممىسىنىلا خۇش خەۋەر دەپ كەتكىلى بولمايتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئېتىلىشتىن ئامان قېلىپ بىر يىلدىن كېيىن خوس ئاركادىئو بىلەن ربېكا ئاركادىئو سالغان ئۆيگە كۆچۈپ كىردى. پولكوۋنىك ئورىلىئانونى خوس ئاركادىئو قۇتۇلدۇرۇۋالغانلىقىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. مەيداننىڭ ئەڭ ياخشى جايىغا سېلىنغان بۇ يېڭى ئۆيگە باراقسان ئۆسكەن بىر تۈپ بادام سايە تاشلاپ تۇراتتى، دەرەخكە ئوچ بۇلبۇل ئۇۋا سالغاندى. ئۆينىڭ بىر چوڭ ئىشكىدىن مېھمان ئۇزۇلمەيتتى، تۆت دېرىزىسىدىن ئاپتاپ چۈشۈپ تۇراتتى. ربېكانىڭ كونا دوستلىرى، جۈملىدىن دوناپولنار موسكاتنىڭ تېخى ياتلىق بولمىغان تۆت قىزى خۇددى بىرنەچچە يىلنىڭ ئالدىدا تاشئالمىلىق پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ كەشتە تىكىشكەندەك يەنە بۇ يەرگە جەم بولۇپ بىللە كەشتە تىكىشىدىغان بولدى. خوس ئاركادىئو ئىگىلىۋالغان يەرنى ئىشلىتىۋەردى، يەرگە ئىگىدارلىقىنى كونسېرۋاتىپلار ھۆكۈمىتىمۇ ئېتىراپ قىلغاندى. ھەر كۈنى كەچقۇرۇن قوشئاتار مىلتىقنى مۇرىسىگە ئېسىپ، تايغانلىرىنى ئەگەشتۈرۈپ، ئاتقان توشقانلىرىنى ئېتىغا غانجۇغلاپ قايتىپ كېلەتتى. خوس ئاركاردىئو سېنتەبىرنىڭ بىركۈنى قاتتىق يامغۇر قىستاپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئادەتتىكىدىن بالدۇرراق قايتتى. تاماقخانىدا تۇرغان ربېكاغا ھايت دەپ قويۇپ، تايغانلىرىنى ھويلىغا باغلىۋەتتى، توشقانلارنى كېيىنراق تۇزلاش ئۈچۈن ئاشخانىغا ئېسىپ قويۇپ، ياتاق ئۆيگە كىيىم يۆتكىگىلى كىرىپ كەتتى. ربېكانىڭ ۋەقەدىن كېيىن ئېيتىشچە، ئېرى ياتاق ئۆيگە كىرىپ كەتكەندە ئۆزى مۇنچىدا يۇيۇنۇۋاتقانكەن، ئېرىنىڭ كەلگەنلىكىنى قىلچە تۇيمىغانكەن. بۇ چەك باسمايدىغان بىر گەپ ئىدى. بىراق، بۇنىڭدىن باشقا ئىشەنگۈدەك گەپمۇ يوق ئىدى، يەنە كېلىپ ربېكانىڭ نېمە ئۈچۈن ئۆزىنى بەختكە ئېرىشتۈرگەن ئادەمنىڭ جېنىغا قەست قىلىدىغانلىقىنى ھېچكىم ئەقلىگە سىغدۇرالمايتتى. بۇ، ئېھتىمال، ماكوندودا يېشىلمىگەن بىردىنبىر سىر بولۇشى مۇمكىن. خوس ئاركادىئو ياتاق ئۆيگە كىرىپ ئىشىكنى يېپىشىغىلا، پاكىتدە ئېتىلغان مىلتىق ئاۋازى پۈتۈن ئۆينى زىلزىلىگە سالدى. بوسۇغىنىڭ ئاستىدىن ئېقىپ چىققان قان مېھمانخانىدىن ئۆتۈپ كوچىغا

ئاقتى، ئەگرى ـ بۈگرى پىيادىلەر يولنى بويلاپ ئېقىپ تاش پەلەمپەيدىن چۈشۈپ، تۈرك كوچىسىدىن ئۆتۈپ ئوڭغا بۇرۇلدى، ئاندىن تىككىدە سولغا بۇرۇلۇپ ئۇدۇللا بۇئىندىيەلەرنىڭ ئۆيىگە قاراپ ئاقتى، ھەم يېپىق تۇرغان ئىشىكنىڭ ئاستىدىن غىپپىدە كىرىپ، گىلەمنى بۇلغۇتمەسلىك ئۈچۈن مېھمانخانىنىڭ تېمىنى يېقىن ياقىلاپ ئايلىنىپ ئاقتى، ئاندىن ياتاق ئۆيدىن، تاماق شىرەسىدىن ئايلىنىپ ئۆتۈپ، تاشئالمىلىق پېشايۋانىنى بويلاپ ئەركىن ئېقىپ، ئورىلىئانو خوسقا ھېساب ئۆگىتىۋاتقان ئامارانتانىڭ ئورۇندۇقى ئاستىدىن تۇيدۇرماي ئۆتتى ـ دە، ئاخىرىدا ئۇرسۇلا ئوتتۇز ئالتە تۇخۇم چېقىپ بولكا پىشۇرۇشقا تەييارلىنىۋاتقان ئاشخانىدا پەيدا بولدى.

ـــ ئاھ، بۇۋى مەريەم! ـــ چىرقىرىۋەتتى ئۇرسۇلا.

شۇنىڭ بىلەن ئېقىپ كەلگەن قانىنى بويلاپ مېڭىپ ئامباردىن، ئورىلىئانو خوس «ئۇچكە ئۇچىنى قوشساق ئالتە، ئالتىگە ئۇچىنى قوشساق توققۇز» دەپ ئۇنلۇك ئوقۇۋاتقان تاشئالمىلىق پېشايۋاندىن، تاماقخانا ۋە مېھمانخانىدىن، ياتاق ئۆيلەردىن بىرمۇبىر ئۆتتى ـ دە، كوچا بويلاپ ئۇدۇل مېڭىپ ئوڭغا، ئاندىن سولغا بۇرۇلۇپ تۇركلەر كوچىسىغا چىقتى، پەشتاما ۋە ساپما كەش بىلەنلا ئىكەنلىكى ئېسىگىمۇ كەلمىگەندى. شۇنداق مېڭىپ مەيداندىكى ھېچقاچان ئاياغ باسمىغان ئۆيگە كىردى، ياتاق ئۆينىڭ ئىشىكىنى ئېچىشىغا ئۆيدىكى پۇرۇق ھىدىدىن تىنالماي قالدى. شۇنداق قارىۋىدى، خوس ئاركادىئو پەۋادا سېلىۋەتكەن ئۆتۈكىنى بېسىپ دۇم ياتاتتى، بايىقى قانىنىڭ مەنبەسىنى شۇندىلا كۆردى، ئوغلىنىڭ ئوك قۇلىقىدىن چىقىۋاتقان قانمۇ شۇندىلا توختىدى. خوس ئاركاردىئونىڭ تېنىدە ھېچقانداق جاراھەت يوق ئىدى، قاتىللىق قورالىمۇ كۆرۈنمەيتتى. جەسەتنىڭ تېنىدىن تارىلىۋاتقان ئۆتكۈر پۇرۇق ھىدىنى پەقەت چىقىرىۋەتكىلى بولمىدى. ئاۋۇال سوپۇن بىلەن چوتكىلاپ ئۇچ قېتىم يۇيۇپ باقتى، ئاندىن تۇز ۋە ئاچچىقسۇ سۈرتۈپ، شاخ ـ شۇمبا كۈلى ۋە لىمون سۈيى بىلەن سۈرتۈپ يۇيۇپ باقتى، ئاخىرىدا بىر چېلەك توغرىغا سۈيىگە ئالتە سائەت چىلاپ قويۇپمۇ باقتى، ھېچقايسى ئامال كار قىلمىدى، پەقەت بەدىنىدىكى چەكمىلەرنىڭ

رەڭگى سۇسلىدى، خالاس. ئۇلار ئاخىرىدا چەكتىن ئاشقان بىر ئامالنى ئويلاپ تېپىپ، قارىمۇچ، بەدىيان ۋە لائۇر دەرىخىنىڭ يوپۇرمىقىنى ئارىلاشتۇرۇپ تەييارلىغان سۇغا بېسىپ بوش ئوتتا توپتوغرا بىر كۇن دۇملىدى. بىراق، جەسەت سېسىشقا باشلىغانىدى، شۇنىڭ بىلەن ئالمان ـ تالمان كۆمۈۋېتىشكە مەجبۇر بولدى. ئاركادىئونىڭ جەسىتى ئۇزۇنلۇقى ئىككى مېتىر ئوتتۇز سانتا، كەڭلىكى بىر مېتىر ئون سانتا كېلىدىغان، ئىچى قەلەيلىنىپ پولات بولتىلار بىلەن چىڭىتىلغان ئالاھىدە جەسەت ساندۇقىغا سېلىنىپ كۆمۈلگەنىدى، شۇنداقتىمۇ يەرلىكىگە ئېلىپ بارغىچە ئۆتكەن كوچىدا پۇرىقى قالدى. جىگىرى ناغرىدەك ئىششىپ كەتكەن پوپ نىكانور ئۆلگۈچىگە ئورۇن تۇتۇپ يانقان كارىۋىتىدىن قوپماي يېتىپ دۇئا بەردى. ئۇلار شۇنىڭدىن كېيىنكى بىرنەچچە ئايدا قەبرىسىنى قاتمۇقات تاختايلىغان، ئارىسىنى كۇل، ھەرە كېپىكى ۋە ھاكلار بىلەن ھېملىغان بولسىمۇ، قەبرىدىن پۇرۇق ھىدى يېتىمىدى، نۇرغۇن يىللاردىن كېيىن بانان شىركىتىنىڭ ئىنژېنېرلىرى قەبرىنى بېتونلىۋەتكەندىن كېيىنلا بۇ پۇراق ئاران يوقىدى. رىبېكا ئېرىنىڭ مېيىتى ئۆيدىن ئېلىپ چىقىلغان مىنۇتتىن باشلاپلا ئىشىكنى ھىم تاقاپ تەركىدۇنيالىقتا ئۆتتى. رىبېكا تەكەببۇرلۇق بىلەن شۇنداق مۇستەھكەم بىر قاسراقتا ئورۇنۇالغانىدىكى، پانىي ئالەمنىڭ ھەرقانداق ئازدۇرغۇ ۋەسۋەسىلىرى بۇ قاسراقتىن ئۆتەلمەيتتى. شۇنىڭدىن كېيىنكى ئۆمرىدە پەقەت بىرلا قېتىم ئۆيىدىن چىقىپ باقتى، ئۇ يېشى بىر يەرگە بېرىپ قالغان مومايى چاغلىرى بولۇپ، پۇتىغا كونا مىس رەڭ ئاياغ، بېشىغا گۇللۇك شالىپە كىيىۋالغانىدى. بۇ دەل بىر تۇركۇم «سەرگەردان يەھۇدىيلار» ماكوندوغا باشلاپ كەلگەن، ھەتتا قۇشقاچلارمۇ چىدىمايى دېرىزىلەرنىڭ سىم توربىغا ئۆزىنى ئۇرۇپ ئۆيلەرگە كىرىپلا جان بەرگەن پىژغىرىم ئىسسىق مەزگىلى ئىدى. كىشىلەرنىڭ رىبېكانى ئاخىرقى قېتىم كۆرگەن ۋاقتى ئۆيىگە چۈشمەكچى بولغان بىر ئوغرىنى مەرگەنلىك بىلەن بىر پاي ئوقتىلا ئېتىپ تاشلىغان كېچىسى بولدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇنى دېدىكى ۋە سىردىشى ئاخىنىدادىن باشقا ھېچكىم كۆرۈپ باقمىدى. رىبېكانىڭ ئۆزى نەۋرە تۇغقىنىم دەپ بىلىدىغان بىر ئېپىسكوپقا خەت يازغانلىقى ھەققىدە بىر مەھەل گەپ ـ

سۆز تارقالغان بولسىمۇ، لېكىن، خېتىنىڭ ئۇچۇرىنى ئالغانلىقىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. شۇنداق قىلىپ، ماكوندولۇقلار ربىبكانى ئۇنتۇپلا كەتتى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو زەپەر قۇچۇپ قايتىپ كەلگەن بولسىمۇ، بۇنداق يۈزەكى ئەھۋالدىن خۇش بولۇپ ئۆزىنى يوقىتىپ قويمىغانىدى. ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ قارشىلىق كۆرسەتمەيلا نۇرغۇن يۇرت ـ ماكاننى تاشلاپ چىقىپ كەتكەنلىكى لىبېرالىلار ئىچىدە بىر خىل غالىبانە كەيپىيات پەيدا قىلغان بولسىمۇ، ھەقىقىي ئەھۋال ئىنقىلابچىلارغا ئايان، پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا تېخىمۇ ئايدىڭ ئىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو قولىدىكى بەش مىڭدىن ئارتۇق ئەسكىرىگە قوماندانلىق قىلىپ دېڭىز بويىدىكى ئىككى ئىشتاتنى تىزگىنلەپ تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ، باشقا رايونلار بىلەن بولغان ئالاقىسى ئۈزۈلۈپ، دېڭىز بويىدا قامىلىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ھەمدە مالىمان بىر سىياسىي مۇھىتتا قالغانلىقىنى ئېنىق ھېس قىلىپ يەتكەنىدى. ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ زەمبىرەكلىرى ۋەيران قىلىۋەتكەن چېركاۋنىڭ قوڭغۇراق مۇنارىنى قايتىدىن ياساش بۇيرۇقىنى چۈشۈرگىنىدە، ئورۇن تۇتۇپ يېتىۋاتقان پوپ نىكانورنىڭ «ئاجايىپ ئىش ـ ھە، خىرىستىيان ئىتتىقادچىلىرى چېركاۋنى ۋەيران قىلىۋەتتى، لىبېرالىلار بولسا قايتا ياساشقا بۇيرۇق چۈشۈردى» دېگىنى ئەجەبلىنەرلىك ئەمەس ئىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو قۇتۇلۇپ كېتىشنىڭ يولىنى تېپىش ئۈچۈن سائەت ـ سائەتلەپ تېلېگراممىا ئۆيىدىن چىقماي باشقا قوزغىلاڭچى قوشۇنلارنىڭ كوماندىرلىرى بىلەن كېڭىشەتتى، لېكىن بۇ ئۇرۇشنىڭ قاتمال ھالەتكە پېتىپ قېلىۋاتقانلىقىغا بارغانسېرى ئىشىنەتتى. ھەر قېتىم لىبېرالىلارنىڭ غەلىبە خەۋىرى يېتىپ كەلگەندە باشقىلار بىر ـ بىرىگە يەتكۈزۈشۈپ تەنتەنە قىلىشىپ كېتەتتى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو بولسا خەرىتىگە بەلگە سالغاندىن كېيىن، شۇ قوشۇنلارنىڭ يامغۇرلۇق ئورمانغا ئېچكىرىلەپ كىرىپ كېتىپ بەزگەك ۋە پاشا بىلەن جەڭ قىلىۋاتقانلىقىنى، رېئاللىقنىڭ ئەكسىچە يول تۇتۇۋاتقانلىقىنى بايقايتتى.

ـــ ۋاقىتنى ئىسراپ قىلىۋاتىمىز، ـــ دەيتتى ئاغرىنىپ قول ئاستىدىكى كوماندىرلىرىغا، ـــ ھېلىقى ھاماقەت مەسلەكداشلىرىمىز پارلامېنتتىن ئورۇن تىلەپ

تۇرۇۋېرىدىغان بولسا، يەنە نۇرغۇن ۋاقىتىمىز ئىسراپ بولىدۇ!

تېخى يېقىنىدىلا ئېتىلىشنى كۈتۈپ يانقان كېچىلىرى ئۇيقۇسى قېچىپ ئوڭدىسىغا يانقاندا قارا كىيىملىك سودىيەلەرنىڭ ئوبرازى كۆز ئالدىدا ناماياں بولغان، ئۇلارنىڭ ئەتىگەننىڭ سوغۇقىدا زۇڭتۇڭ مەھكىمىسىدىن قانداق چىقىدىغانلىقى، پەلتولىرىنىڭ ياقىسىنى كۆتۈرۈپ قوللىرىنى ئۇشقىلاپ بىر ـ بىرىگە پىچىرلاشلىرى، سەھەر ۋاقتىدا غۇۋا قەھۋەخانىلارغا كىرىۋېلىپ، زۇڭتۇڭ «ماقۇل» دېگەندە نېمە دەيدىغانلىقى، زۇڭتۇڭ «ياق» دېگەندە يەنە نېمە دەيدىغانلىقىنى ئېرىنمەي ئىنچىكىلەپ ئويلاپ ئولتۇرۇشلىرى، ھەتتا زۇڭتۇڭنىڭ دېگەنلىرى بىلەن ئويلىغىنى ئوخشاش چىقماي قالسا زادى نېمىنى ئويلايدىغانلىقىنىمۇ قويماي پەرەز قىلىشلىرىنى تەسەۋۋۇرىدىن ئۆتكۈزگەن. تومۇز ئىسسىقىدا پاشا قورۇغاچ قورقۇنچلۇق تاڭنىڭ قىستاپ كېلىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ يانقان، تاڭ يورۇسىلا ئادەملىرىمگە دېگىزغا سەكرەش بۇيرۇقى چۈشۈرۈشكە مەجبۇر بولارمۇ، دەپ ئەندىشىگىمۇ چۈشكەن.

ئەنە شۇنداق ئەنسىز بىر كېچىدە پىلار تېرنېرا ھويلىدا ئەسكەرلەر بىلەن ناخشا ئېيتىشىۋاتاتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇ ئايالنى چاقىرتىپ پال ئاچقۇزدى.

ــ گېلىڭغا پەخەس بول، ــ بۇ پىلار تېرنېرانىڭ ئۇچ قېتىم پال ئېچىپ جەزملەشتۇرگەندىن كېيىن چىقارغان يەكۈنى ئىدى، ــ بۇنىڭ مەنىسىنى بىلمەيمەن، لېكىن بېشارەت ناھايىتى ئېنىق. ئىشقىلىپ گېلىڭغا پەخەس بول.

ئىككى كۈندىن كېيىن بىرسى خىزمەتچى ئەسكەرگە يوغان بىر ئىستاكان شېكەرسىز قەھۋەنى تۇتقۇزدى، خىزمەتچى ئەسكەر باشقا بىر خىزمەتچى ئەسكەرگە بەردى، بۇمۇ ئۇچىنچى بىرىگە تۇتقۇزدى، قەھۋە شۇ تەرتىزە چۆرگىلەپ ـ چۆرگىلەپ ئاخىر پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئىشخانىسىغا يەتكۈزۈلدى. پولكوۋنىك ئەمەلىيەتتە قەھۋە بۇيرۇتمىغانىدى، شۇنداقتىمۇ، ئالدىغا كەلگەن ئىكەن، ئامەت بىلەپ ئىچىۋەتتى. بۇ قەھۋەگە بىر ئاتنى زەھەرلەپ ئۆلتۈرگۈدەك مىقداردا كۈچۈلا شورى قوشۇۋېتىلگەنىدى. ئۇلار پولكوۋنىك ئورېلىئانونى كۆتۈرۈپ ئۆيگە ئېلىپ بارغاندا تېنى قېتىپ بولغان، تىلى ساڭگىلاپ قالغانىدى. ئۇرسۇلا ئوغلىنى ئەزرائىلنىڭ چاڭگىلىدىن

تارتىۋېلىش ئۈچۈن ئېلىشتى. ئالدى بىلەن قۇستۇرغۇ دورىسى ئىچۈرۈپ ئاشقازىنىنى تازىلىدى، ئاندىن بىر ئىسسىق ئەدىيال بىلەن يۆگەپ ئىككى كۇنگىچە تۇخۇم ئېقى ئىچكۈزدى، زەھەرلەنگەن تېنىنىڭ هارارىتى نورماللاشقۇچە شۇنداق ياقتى. پولكوۋنىك تۆتىنچى كۈنى خەتەردىن ئۆتۈپ كەتتى. ئۇرسۇلا ۋە كوماندىرلارنىڭ چىڭ تۇرۇۋېلىشى نەتىجىسىدە ئامالنىڭ يوقىدىن بىر هەپتە ياتتى. شېئىرلىرىنىڭ قالۇېتىلمىگەنلىكىنى شۇ چاغدىلا بىلدى.

ــ ئۇنچە ئالدىراپ كېتىشنىڭ هاجىتى يوق دەپ ئويلىدىم، ــ دېدى ئۇرسۇلا چۈشەندۈرۈپ، ــ شۇ كۈنى ئاخشىمى ئوچاقتا ئوت يېقىۋېتىپ، ئەڭ ياخشىسى ئۆلۈكۈڭنى ئۆيگە ئەكەلگەندە بىر گەپ بولار دېگەنىدىم.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئەمدىلا ئېسىگە كېلىپ گاراڭلىق ئىچىدە يانتاق كۈنلەردە كارىۋاتنىڭ ئەتراپى رېمەدىسىنىڭ توپا ـ چاڭ باسقان ئويۇنچۇقلىرى بىلەن تولغانىدى. يازغان شېئىرلىرىنى قايتا ئوقۇپ، هاياتىدىكى هالقىلىق پەيتلەر بىر ـ بىرلەپ كۆز ئالدىدا پەيدا بولدى ـ دە، يەنە شېئىر يېزىشقا كىرىشتى. بىھۇدە ئۇرۇشنىڭ داۋالغۇشلىرىدىن يىراق بىر يەردە يېتىپ، ئۆلۈم بىلەن سۇركىلىشىپ ئۆتۈپ كەتكەن كەچمىشلىرىنى مىسرالارغا تازا قاملاشتۇرۇپ پۈتەتتى. شېئىر يېزىش نەتىجىسىدە زېهنىمۇ ئاجايىپ ئېچىلىپ كەتكەنىدى. بىركۈنى ئاخشىمى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوستىن سورىدى:

ــ ئېيتقىنا، ئاداش، سەن نېمە ئۈچۈن جەڭ قىلىۋاتىسەن؟

ــ نېمە مەقسەتتە بولاتتى، ئاداش، ــ دېدى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس، ــ بۈيۈك لىبېرالىلار پارتىيەسى ئۈچۈن ـ دە!

ــ هەرهالدا بەختلىك ئىكەنسەن، چۈنكى نېمە ئۈچۈن جەڭ قىلىۋاتقانلىقىڭنى بىلىدىكەنسەن، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو، ــ مەنچۇ؟ غورۇرۇم ئۈچۈن جەڭ قىلىۋاتقانلىقىمنى ئەمدى بىلىۋاتىمەن.

ــ بۇ ئىشىڭ قاملاشماپتۇ، ــ دېدى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو گىرىنلېردونىڭ چۆچۈپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ كۈلگىسى

كەلدى.

ــ ئەلۋەتتە قاملاشمايدۇ، ــ دېدى ئورېلىئانو، ــ بىراق، قانداقلا بولمىسۇن، ھەر ھالدا نېمە ئۈچۈن جەڭ قىلىۋاتقانلىقىنى بىلمىگەندىن ياخشى.

ئاندىن سەپدىشىنىڭ كۆزلىرىگە تىكىلىپ كۈلۈمسىرىگىنىچە قوشۇپ قويدى:

ــ ھەرھالدا سېنىڭ مەقسىتىڭدىن ياخشى، چۈنكى سەنمۇ ئوخشاشلا ھېچكىمگە پايدىسى يوق نەرسە ئۈچۈن جەڭ قىلىۋېتىپسەن.

پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ غورۇرى بىر چاغدا لىبېرالارنىڭ رەھبەرلىرى ئۆزىنى قاراقچىغا چىقىرىۋەتكەن بايانىاتنى ئاشكارا ياندۇرۇۋالمايدىغان بولسا، ئىچكى قۇرۇقلۇقتىكى قوراللىق تەشكىلات بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى ئۈزۈشكە ئۇندىگەنىدى. نىھايەت، بۇ نىيەتتىدىن يانمىدىغانلا بولسا، ئۇرۇشنىڭ يامان تەرەپكە قاراپ تەرەققىي قىلىشىدەك خەۋپتىن ساقلانغىلى بولمىدىغانلىقىنى بىلەتتى. ئۆيىدە يېتىپ كۈتۈنۈش پۈرسىتى ئۇنىڭ ئۈچۈن ئۆزى ئۈستىدە ئوبدان ئويلىنىدىغان غەنىيمەت پۈرسەت بولغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇرسۇلانى قايىل قىلىپ، دادىسىدىن قالغان مىراسنىڭ قالدۇقىنى يىغقان ـ تۇققىنى بىلەن قوشۇپ ئۆزىگە بېرىشكە ماقۇل كەلتۈردى، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنى ماكوندونىڭ ھەربىي ـ مەمۇرىي تۆرىلىكىگە تەينىلىدى، ئاندىن ئۆزى ئىچكى قۇرۇقلۇقتىكى قوزغىلاڭچى قوشۇنلار بىلەن ئالاقە باغلاش ئۈچۈن يۇرۇپ كەتتى.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭلا ئەڭ ئىشەنچلىك ئادىمى بولۇپ قالماستىن، ئۇرسۇلامۇ ئۇنى ئۆيىنىڭ بىر ئەزاسى قاتارىدا كۆرەتتى. ئۇ مۇلايىم، تارتىنچاق، سىپايە بىر ئادەم بولغىنى بىلەن مەمۇرىي خىزمەتكە ئەمەس، ئۇرۇشقا بەكرەك لايىق كېلەتتى. ئەتراپىدىكى سىياسەت مەسلىھەتچىلىرى نەزەرىيە سېتىپ قايمۇقتۇرۇپلا قويماتتى، شۇنداقتىمۇ ئۇ ماكوندودا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئارزۇسىدىكىدەك ئەڭ تىنچ ۋەزىيەت بەرپا قىلدى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو مانا مۇشۇنداق شارائىتتا ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغچە ئالتۇن بېلىجان ياساپ ئۆتۈشنى ئارزۇ قىلاتتى.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ئاتا ـ ئانىسىنىڭ ئۆيىدە تۇرسىمۇ، ھەپتىسىگە ئىككى ـ ئۈچ قېتىم ئۇرسۇلالارنىڭ ئۆيىدە چۈشلۈك تاماقتا بولاتتى. دەسلەپتە ئورېلىئانو خوسقا قورال ئىشلىتىشنى ئۆگىتىپ، بۇ بالىنى بالدۇرلا ھەربىي مەشىققە سالدى، ئۇرسۇلانىڭ ماقۇللۇقىنى ئالغاندىن كېيىن ھەقىقىي ئەزىمەت قىلىپ چىقىش ئۈچۈن گازارمىغا ئەكىلىۋېلىپ بىرنەچچە ئايمۇ تۇرغۇزدى. گىرىنلېردو ماركوس تېخى بالا چاغلىرىدىلا ئامارانتاغا مۇھەببەت ئىزھار قىلغان، ئۇ چاغلاردا ئامارانتا پېترو كىرىسىغا كۆيۈپ ـ پىشىپ يۇرگەچكە مەسخىرە قىلىپلا ئىشنى تۈگەتكەن، گىرىنلېردو ماركوس بولسا ئۇنى داۋاملىق كۈتۈش نىيىتىگە كەلگەنىدى. تۇرمىگە كىرىپ قالغان كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئامارانتاغا بىر پارچە خەت چىقىرىپ، ئامارانتادىن بىر قول ياغلىققا دادىسىنىڭ ئىسىم ـ فامىلىسىنىڭ قىسقارتىلمىسىنى كەشتىلەپ بېرىشنى ئىلتىماس قىلغان ۋە ئىش ھەققىنىمۇ قوشۇپ ئەۋەتكەن، ئامارانتا بىر ھەپتىدىن كېيىن پۈتكەن قول ياغلىقنى تۇرمىگە ئۆزى ئاپىرىپ بەرگەن ھەمدە پۇلىنىمۇ قايتۇرۇپ بەرگەن، ئۇلار ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەپ خېلى ئۇزاق مۇڭداشقانىدى.

ـــ بۇ يەردىن چىقىپلا سىز بىلەن توي قىلىمەن، ـــ دېگەنىدى گىرىنلېردو ماركوس خوشلاشقاندا. ئامارانتا شۇ چاغدا كۈلۈپ كەتكەن بولسىمۇ، لېكىن بالىلارغا دەرس ئۆتۈۋاتقان چاغلىردا ئۇنى ئەسلەپ قالمىغان، پېترو كىرىسىغا كۆيگىنىدەك ئۇنىڭغىمۇ كۆيۈش ئىستىكىدە بولغانىدى. تۇرمىدىكىلەرنى يوقلاشقا رۇخسەت قىلىنمىغان ھەر شەنبە كۈنى گىرىنلېردو ماركوسنىڭ ئۆيىگە بېرىپ ئاتا ـ ئانىسى بىلەن بىللە تۇرمىگە يوقلاپ بارتتى. ئۇرسۇلا بىر شەنبە كۈنى قىزىنىڭ ئاشخانىدا يېڭى بولكىنىڭ پىششىنى كۈتۈپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆرۈپ قالدى، ئامارانتا دوخۇپكىدىكى بولكىنىڭ ئەڭ ياخشىلىرىنى تاللاپ مۇشۇ ئىش ئۈچۈنلا كەشتىلىگەن قول ياغلىققا ئورىماقچى ئىدى.

ـــ تەگكىن، ـــ دېدى ئۇرسۇلا دەۋەت قىلىپ، ـــ ئەمدى بۇنداق ئەرنىڭ ئۇچرىمىقى تەس.

ـــ ئەر ئىزدەپ يۈرەمتىم مەن، ـــ دېدى ئامارانتا قېيدىغاندەك قىياپەتكە كىرىۋېلىپ، ـــ گىرىنلېردوغا ئىچىم ئاغرىپلا بولكا ئاپىرىپ بېرىۋاتىمەن، ھامان ئېتىلىپ كېتىدۇ ئەمەسمۇ.

بۇ ئامارانتانىڭ مۇنداقلا دەپ قويغان گېپى ئىدى، لېكىن ئاغزىدىن سائەت چىقىپ كەتكەندەكلا ئىش بولۇپ، ھۆكۈمەت شۇ كۈنلەردە ئەگەر توپىلاڭچىلار لېئوئاچنى تاپشۇرۇپ بەرمىسە، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنى ئېتىپ تاشلايدىغانلىقىنى جاكارلاپ ئوچۇق تەھدىت سالغان ھەمدە باشقىلارنىڭ ئۇنى يوقلىشىنىمۇ مەنئى قىلغانىدى. ئامارانتا رېمەدىسنىڭ ئۆلۈمىگە سەۋەبچى بولغان چېغىدىكىدەك شۇم ئېغىزلىق قىلىپ يەنە بىر قېتىم ئەزرائىلنى چاقىرىپ سالغاندەك ئازاب ئىچىدە ئۆيگە بېكىنىۋېلىپ ناله قىلىپ كەتتى. ئۇرسۇلا قىزىغا پولكوۋنىك ئورېلىئانو چوقۇم بىر ئامال قىلىپ دوستىنى ئانقۇزمايدۇ، دەپ تەسەللى بەرگەچ، ئۇرۇش توختىغان ھامان گىرىنلېردو ماركوسنى ئۆزۈم ئالدىغا بېرىپ ئۆيگە ئەكىلىپ بېرىمەن، دەپ قىزىغا ۋەدە بەردى ھەمدە بۇ ۋەدىسىنى ئۆزى دېگەن مۇددەتتىن ئىلگىرى نەقلەشتۇردى. گىرىنلېردو ماركوس ھەربىي ـ مەمۇرىي تۈرلىنىڭ سالاھىيىتى بىلەن ئۇلارنىڭ ئۆيگە قايتا كەلگىنىدە، ئۇرسۇلا ئۇنى ئۆز ئوغلىدەك كۆرۈپ كۈتۈۋالدى ھەمدە كۆڭلىنى ئۇتۇش ئۈچۈن خۇشامەت قىلىپ كەتتى، تەڭرىدىن گىرىنلېردونىڭ كۆڭلىگە ئامارانتانى ئەمرىگە ئىلىش خىيالىنى سېلىشنى چىن ئىخلاسى بىلەن تىلەپ كەتتى. ئۇرسۇلانىڭ تىلەكلىرى ئىجابەت بولغاندەك بولۇپ، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس بۇئېندىيەلەرنىڭ ئۆيىدە چۈشلۈك تاماقتا بىللە بولۇش ئۈچۈن قېلىپ، دائىم دېگۈدەك تاشئالمىلىق پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ ئامارانتا بىلەن بىر ـ ئىككى قول دامكا ئويناپتتى. ئۇرسۇلا ئۇلارغا قەھۋە بىلەن پېچىنە ئېچىقىپ بېرەتتى ھەمدە ئۇلارغا كاشىلا بولماسلىق ئۈچۈن بالىلارغا ئۆزى قاراپ تۇراتتى. ئامارانتامۇ يۇرىكىدىكى ئۆچۈپ قالغان ياشلىق ئوتىنى ياندۇرۇشقا كۈچەيتتى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس چۈشلۈك تاماقتا بىللە بولىدىغان كۈننى، ئۆزى بىلەن دامكا

ئويناپدىغان چۈشتىن كېيىنكى كۆڭۈللۈك چاغلارنى تەقەززالىق بىلەن كۈتىدىغان بولۇپ قالدى. بۇ باتۇر ئەزىمەت ھەمراھ بولغان چاغلار ئۇچقاندەك تېز ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندەك بىلىنەتتى، ئېتىمۇ قەلبىگە شېرىن تۇيغۇ بېغىشلايتتى، دائما ئۇرۇقلىرىنى يۆتكەۋاتقان بارماقلىرى بىلىنەر ـ بىلىنمەس تىترەيتتى. بىراق، گىرىنلېردو ماركوس يەنە بىر قېتىم توي تەلىپىنى قويغاندا بولسا يەنە رەت قىلدى.

ـــ ھېچكىمگە تەگمەيمەن، ـــ دېدى ئامارانتا، ـــ بولۇپمۇ سىزگە تەگمەيمەن. چۈنكى، سىز ئورېلىئانونى بەك ياخشى كۆرىسىز، ئۇنىڭ بىلەن توي قىلغىلى بولمىغانلىقى ئۈچۈنلا مەن بىلەن توي قىلماقچى بولۇۋاتىسىز.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس سەۋرچان كىشى ئىدى.

ـــ يەنە كۈتىمەن، ھامان بىركۈنى سىزنى چوقۇم قايىل قىلىمەن.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس شۇنىڭدىن كېيىنمۇ بۇ ئۆيگە داۋاملىق مېھمان بولۇپ كېلىۋەردى. ئامارانتا ئۇ مېھمان كەلسىلا ياتاق ئۆيىگە بېكىنىۋېلىپ ئەلەمگە چىداپ ئولتۇراتتى، ئۆزىنى قوغلاشقۇچىنىڭ ئۇرسۇلاغا ئەڭ يېڭى ئۇرۇش خەۋەرلىرىنى سۆزلەپ بېرىۋاتقان ئاۋازىنى ئاڭلاپ قېلىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن قۇلاقلىرىنى ئېتىۋالاتتى، ئىچىدە شۇنداق كۆرگۈسى كېلىپ تۇرسىمۇ، بۇ ئىستىكىنى چىشىنى چىشلەپ تۇرۇپ ئىچىگە يۇتاتتى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئۇ چاغلاردا ماكوندوغا ئىككى ھەپتىدە بىر قېتىم تەپسىلىي تېلېگراممىا يوللاپ تۇرۇشقا ۋاقتى چىقسىمۇ، ئۆيدىن ئايرىلىپ يەتتە ئايچە ئۆتكەندە ئۇرسۇلاغا بىرلا قېتىم خەت يازدى. خەۋەرچىسى سۇرۇق مۆھۈر بېسىلغان بىر پارچە خەتنى ئۇرسۇلاغا يەتكۈزدى، پولكوۋنىك بۇ خەتتە چىرايلىق پوچېركىسى بىلەن: «دادامنى ئوبدان كۈتۈۋېلىڭلار، پات ئارىدا ئۆلۈپ كېتىمدۇ» دەپلا يازغانىدى.

ئۇرسۇلا بۇ خەتتىن چۆچۈپ كەتتى.

ـــ ئورېلىئانو شۇنداق دېگەنكەن، چوقۇم بىر يېرىنى بىلىدۇ.

ئۇرسۇلا شۇنىڭ بىلەن ئادەم چاقىرىپ خوس ئاركادىئو بۇئىندىيەنى ياتاق ئۆيگە

ئەكىرگۈزدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بۇرۇنقىدەكلا ئېغىر ئىدى، يەنە كېلىپ كۆپ يىل كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىدە يېتىۋەرگەچكە ئۆزىنى خالىغانچە ئېغىرلىتالايدىغان بولۇپ كەتكەنىدى. شۇ سەۋەبتىن يەتتە ئەر كىشى تەڭ كۈچەپمۇ ئورۇندۇقىدىن دەس كۆتۈرۈپ ئالالمايۋاتقان سۆرەپ ئەكىرىپ كارىۋىتىغا ياتقۇزدى. كۆپ يىل يامغۇر - يېغىنىڭ، قىزىق ئاپتاپنىڭ دەردىنى تولا تارتقان بۇ زەبەردەس بوۋاي ئۆيگە كىرىشى بىلەنلا تىنىقىدىن چىققان قويۇق زەمبۇرۇغ ھىدى، كاشتان دەرىخىنىڭ ھىدى ۋە يىللار بويى تېنىگە سىڭىپ كەتكەن يامغۇر ھىدى ئۆينىڭ ھاۋاسىغا سىڭىپ كەتتى. ئۇرسۇلا ئەتىسى ئەتىگىنى كىرگەندە خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە كارىۋىتىدا كۆرۈنمەيتتى، ھەممە ئۆينى ئاختۇرۇپ چىققاندىن كېيىن، ئاخىر ئۇنى كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىدىن تاپتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنى كارىۋاتقا باغلىۋەتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە كۈچ - ماغدۇرىدىن كەتمىگەن بولسىمۇ، قارشىلىق قىلغۇسى كەلمىگەنىدى. چۈنكى، ئۇنىڭ ئۇچۇن ھازىر ھەممە نەرسە بەربىر بولۇپ قالغان، پەقەت كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىگە كۆنۈپ قالغانلىقى ئۈچۈنلا شۇ يەرگە بېرىۋالغانىدى. ئۇرسۇلا ئېرىدىن ئوبدان خەۋەر ئالاتتى. تامىقىنى يېگۈزۈپ قويۇاتتى، ئورىلىئانو ھەققىدىكى خەۋەرلەرنى ئېيتىپ بېرەتتى. ھالبۇكى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە بولسا ئۆزۈندىن بۇيان پەقەت پىرودونسىئو ئاگىمور بىلەنلا مۇڭدىشىپ كەلگەنىدى، بۇ ئادەم ئۆلگەندىن كېيىن تۇغىشىپلا كەتكەنىدى، شۇنداق بولسىمۇ خىيالىدا كۇنىگە ئىككى قېتىم ئىزدەپ كېلىپ مۇڭدىشىپ كېتەتتى. ئۇلار خوراز تۇغرىسىدىمۇ سۆزلىشىپ قالاتتى، ئىككىسى بىرلىشىپ ئەلا سورتلۇق توخۇ فېرمىسى قۇرماقچىمۇ بولغانىدى، ئۆزلىرى ئۈچۇن ئەمدى ئەھمىيىتى قالمىغان غەلىبىسىنى كۆرۈپ ھۇزۇرلىنىش ئۈچۇن ئەمەس، بەلكى ئۆلۈكلەر دۇنياسىدىكى زېرىكىشلىك يەكشەنبىلەردە ئۆزلىرىگە ئەرمەك تېپىش ئۈچۇنلا شۇنداق قىلماقچى ئىدى. پىرودونسىئو ئاگىمور خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنى يۇيۇپ - سۇرتۇپ قويۇاتتى، تامىقىنى يېگۈزۈپ قويۇاتتى، ناتونۇش بىرسىنىڭ شانلىق شەجەرىسىنى سۆزلەپ بېرەتتى، ناتونۇش ئۇ ئادەمنىڭ ئېتى ئورىلىئانو بولۇپ، ئۇرۇش

ۋاقتىدىكى بىر پولكوۋنىك ئىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە يالغۇز قالغان چاغلىرىدا چۈشلىرىدىن تەسەللى تاپاتتى. چۈشىدە كارىۋىتىدىن چۈشۈپ، مۇشۇ ئۆيگە ئوپئوخشاش يەنە بىر ئۆيگە كىرەتتى، بۇ ئۆيدىمۇ ئوخشاشلا بېشى قەلەي بىلەن قاپلانغان بىر كارىۋات، ئوخشاشلا توقۇلما ئورۇندۇق بار ئىدى، تامدىمۇ ئوخشاشلا نىجاتكار بۇۋى مەريەمنىڭ رەسىمى بار ئىدى. بۇ ئۆيدىن چىقىپ، شۇنىڭغا ئوخشاشلا بىر ئۆيگە كىرەتتى، ئاندىن يەنە بىر ئۆيگە كىرەتتى، بۇ ئۆيلەرنىڭ ئاخىرى زادىلا تۈگىمەيتتى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە خۇددى ئەنە شۇ تەرىزدە ئەينەك كارىدوردا مېڭىۋاتقاندەك بۇ ئۆيدىن ئۇ ئۆيگە كىرىشكە ھېرىسمەن ئىدى، پىرودونسىئو ئاگىمور پەيدا بولۇپ مۇرىلىرىنى يېنىك پەپلەپ قويغاندىلا توختايتتى. ئاندىن ئاستا ـ ئاستا ئۇيقۇسى ئېچىلىپ، كەلگەن يولى بىلەن ئۆيمۇئۆي كەينىگە قايتىپ، ھەقىقىي ئۆيدە پىرودونسىئو ئاگىمور بىلەن ئۇچرىشاتتى. نىھايەتكى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ئۆيگە كۆچۈپ كىرىپ ئىككى ھەپتىدىن كېيىنكى بىر ئاخشىمى پىرودونسىئو ئاگىمور ئۆزى تۇرۇۋاتقان بىر ئۆيدە مۇرىسىنى پەپلەپ قويۇۋىدى، بۇ ئۆينى ھەقىقىي ئۆي دەپ ئويلىدى ـ دە، مەڭگۈ شۇ يەردە تۇرۇپ قالدى. ئۇرسۇلا ئەتىسى ئەتىگىنى ئېرىگە ناشتىلىق ئەكىرگىنىدە ئۇچىسىغا قارا سوكنا چاپان كىيگەن، چوڭ قارا شىلەپىسىنى كۆزلىرىگىچە چۆكۈرۈپ كىيىۋالغان خولەك بىر ئادەم كارىدوردا ئۆزى تەرەپكە كېلىۋاتاتتى.

«توۋا، بۇ مېرگادىسنىڭ ئۆزىلىغۇ» دەپ ئويلىدى ئۇرسۇلا.

بۇ ئايال خىزمەتكارى ۋېھتازانىڭ ھېلىقى يىلى ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىدىن قېچىپ ماكوندودىن چىقىپ كەتكەندىن كېيىن ئىز ـ دېرەكى بولماي كەلگەن ئىنىسى كاتاۋۇر ئىدى. ۋېھتازان نېمە ئۈچۈن قايتىپ كەلگەنلىكىنى سورىۋىدى، ئۇ ئۆزلىرىنىڭ تىلىدا تەنتەنە بىلەن جاۋاب بېرىپ:

ــ پادىشاھنىڭ دەپنە مۇراسىمىغا كەلدىم، ــ دېدى.

ئۇلار شۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئىدىيەنىڭ ئۆيگە كىرىپ ئۇنى كۈچىنىڭ بارچە ئىرغىتىپ قۇلىقىغا ۋارقىرىدى، بەربىر ئويغىتالمىدى. ئاندىن بىر پارچە

ئەينەكنى بۇرنىغا تۇتۇپ بېقىۋىدى، ئەينەكمۇ ھوردالمىدى. بىرئازدىن كېيىن ياغاچچى مۇرىسىغا مېيىت ساندۇقى ياساش ئۈچۈن خوس ئارکادىئو بۇئېندىيەنىڭ بويىنى ئۆلچەشكە باشلىدى، تالادا سىم ـ سىم يامغۇرەك سىرىق گۈل يېغىۋاتقانلىقى دېرىزىدىن كۆرۈنۈپ تۇراتتى. سىرىق گۈللەر تېمتاس يامغۇرەك پۈتۈن بازار ئاسمىنىدىن تاڭ ئاتقىچە تۆكۈلۈپ بارلىق ئۆگزىلەرنى قاپلىدى، ئىشكىلەرنى توسۇۋەتتى، تالادا ياتقان ھايۋانلارنى تۇنجۇقتۇرۇپ تاشلىدى. ئەتىسى ئەتىگەندە پۈتۈن ماكوندونىڭ چوڭ ـ كىچىك كوچىلىرى گويا گىلەم سېلىنغاندەك بولۇپ قالغانىدى، شۇنىڭ بىلەن كىشىلەرنىڭ مېيىت ئۇزاتقۇچىلارغا گۈرجەك ۋە تىرنىلار بىلەن يول ئېچىپ بېرىشىگە توغرا كەلدى.

سەككىزىنچى باب

ئامارانتا چۈشتىن توقۇلغان تەۋرەنمە ئورۇندۇقتا تىكىۋاتقان كەشتىسىنى تىزىغا قويۇپ، مەڭزىگە ۋە ئېڭىكىگە سوپۇننى راسا سۈرۈپ ئۈستىرىنى تاسمىغا كاپلاپ ئۆمرىدە بىرىنچى قېتىم ساقال ئېلىۋاتقان ئورېلىئانو خوسقا قاراپ ئولتۇراتتى. ئورېلىئانو خوس بۇرۇت قويمەن دەپ دانمخورىكىنى كېسىۋېلىپ قانىتىۋەتتى ـ دە، ئاخىرقى ھېسابتا ساقال ئېلىشنى قاملاشتۇرالمىدى. بىراق، ئورېلىئانو خوسنىڭ بۇ تىرىشچانلىقىنى كۆرگەن ئامارانتا ئۆزىنىڭ ئەمدى قېرىشقا باشلىغانلىقىنى ھېس قىلدى.

ـــ بۇ ئەپتىڭ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ سەنچىلىك ۋاقتىدىكى تۇرقىغا قۇيۇپ قويغاندەك ئوخشاپ قالدى، ـــ دېدى ئامارانتا، ـــ ئەمدى سەنمۇ چوپچوڭ يىگىت بولۇپ قالدىڭ.

ئورېلىئانو خوس ئەمەلىيەتتە ئاللىبۇرۇن يىگىت بولۇپ بولغانىدى، ئامارانتا ئۇ چاغدا ئورېلىئانو خوسنى كىچىك بالا كۆرۈپ مۇنچىدا كۆزىچە كىيىملىرىنى سېلىۋېرەتتى. پېلار تېرنېرا بۇ بالىسىنى قولىغا بېرىۋەتكەن كۈندىن باشلاپلا شۇنداق كۆڭگەنىدى. ئورېلىئانو خوس بىرىنچى قېتىم كۆرگىنىدە كۆكسىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى ئويمانچاققا قىزىقىپ، گۈدەكلىك بىلەن بۇ يەر نېمىشقا بۇنداق بولۇپ قالغان دەپ سورىغاندا ئامارانتا بارمىقىدا كۆكسىنى كولىغان قىياپەتتە: «كولاپ ـ كولاپ ـ كولاپ مۇشۇنداق بولۇپ قالغان» دەپ جاۋاب بەرگەنىدى. كېيىنچە پېترو كىرىسبېنىڭ ۋاپاتىغا بولغان ئېچ ئاغرىقى سەل پەسەيگەندىن كېيىن يەنە ئورېلىئانو خوس بىلەن بىللە يۈيۈنۇشقا باشلىغان، ئورېلىئانو خوس بۇ چاغدا ھېلىقى ئويمانچاققا دىققەت قىلمايدىغان بولغانىدى، لېكىن ئامارانتانىڭ يۈمران كۆكسى ۋە قوڭۇر رەڭلىك ئەمچەك توپچىسىغا

قارىسىلا ئۇنى غەلىتە بىرخىل تىتىرەك باساتتى. ئۇزۇكسىز كۆزىتىش جەريانىدا ئاستا - ئاستا ئامارانتانىڭ نومۇسلۇق يېرىدىكى سېھىرىنىمۇ بايقىغانىدى، ماراپ قارىغىنىدا سەزگۈ ئەزالىرى غىدىقلىنىپ توخۇ ئەتلىرى ئۆرلەپ كېتەتتى. ئورېلىئانو خوس كىچىككىنە بالا ۋاقتىدىن تارتىپ تاڭ يورۇشىغىلا سەگۈنچىكىدىن قوپۇپ ئامارانتانىڭ قوينىغا كىرىۋېلىپ يېتىشقا ئادەتلەنگەنىدى، شۇنداق قىلسا قاراڭغۇدىن قورقمايتتى. ۋەھالەنكى، ئامارانتانىڭ يالىڭاچ بەدىنىگە دىققەت قىلغان كۈنىدىن باشلاپ قاراڭغۇلۇق ۋەھىمىسىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئامارانتانىڭ تونۇش ھىدىغا تەقەززا بولۇپلا قوينىغا كىرىۋالىدىغان بولدى. بىركۈنى تاڭ يورۇغاندا (بۇ ئامارانتا پولكوۋنىك گىرىنالدو ماركوسنىڭ تەلىپىنى رەت قىلغان چاغلار ئىدى) ئورېلىئانو خوس تۇيۇقسىز ئويغىنىپ، ئامارانتانىڭ بارماقلىرىنىڭ ئۆزىنىڭ قورسىقىدا قىزىق قۇرۇتتەك قىمىرلاۋاتقانلىقىنى تۇيدى، شۇنداقتىمۇ تۇيماي ئېغىر ئۇخلاۋاتقان بولۇۋېلىپ ئوڭدىسىغا ئۆرۈلۈپ ياتتى - دە، سىلىشىغا ئوڭايلىق يارىتىپ بەردى. شۇ كېچىدىن باشلاپ ھەر ئىككىلىسى كۆڭۈللىرىگە ئايان ئىشنى بىر - بىرىنىڭ ئىچىدە بىلىپ تۇرغانلىقىنى بىلمەسكە سېلىپ، تىل بىرىكتۇرۇۋالغاندەكلا بىر - بىرىگە چىڭ باغلىنىپ كەتتى. ئورېلىئانو خوس مېھمانخانىدىكى قوڭغۇراقلىق سائەتنىڭ تۈن نىسبىدىكى ۋالىس مۇزىكىسىنى ئاڭلىمىغۇچە ئۇخلىيالمايدىغان، ھۆسنى سولۇشقا باشلىغان بۇ قېرى قىز بولسا ئۇ چۈش سەيلىچىسى چىمىلدىقىغا كىرمىگىچە كۆڭلى بىر مىنۇتمۇ ئارام تاپمايدىغان بولۇپ قالدى، ئۇ ئۆز قولى بىلەن بىر قوللۇق بېقىپ چوڭ قىلغان بۇ بالىنىڭ كۈنلەرنىڭ بىرىدە يالغۇزلۇق ئازابىغا مەلھەم بولۇپ قالىدىغانلىقىنى ئويلاپمۇ باقمىغانىدى. بۇ ئىككىسى كېچىلىرى قىپيالىڭاچ بىللە يېتىپ كۈچ - مادارىدىن كەتكىچە ئىرمىشىپ - چىرمىشىپ يۈرۈشكەنلىرى يەتمىگەندەك، ھەتتا كۈندۈزلىرىمۇ ئۆيىنىڭ بۇلۇڭى - پۈچقاقلىرىدا بىر - بىرىنى قوغلىشىپ، ھۆجرىسىغا بېكىنىۋېلىپ تارتىشىپ يۈرەتتى. بىركۈنى چۈشتىن كېيىن ئۇرسۇلا كۆرۈپ قالغىلى تاس قالدى — ئۇلار ئامباردا سۆيۈشمەكچى بولۇپ تۇرغانىنىڭ ئۈستىگە كىرىپ قالغانىدى.

ـــ ھامماڭغا بەك ئامراق ئىكەنسەن ـ ھە، ـــ دېدى ئۇرسۇلا ئۇ ئىككىسىنىڭ پېقىنچىلىقىغا مەستلىكى كېلىپ. ئورېلىئانو خوس «ھەئە» دەپ جاۋاب بەردى.

ـــ بۇ ئىشنىڭ توغرا بوپتۇ! ـــ دېدى ئۇرسۇلا باھا بېرىپ. ئاندىن بولكا ئۇنىنى تارازىدا تارتىپ ئاشخانىغا ئېلىپ چىقىپ كەتتى. ئامارانتا بۇ ئىشتىن ھوشىنى تېپىپ، ئۆزلىرىنىڭ بەك ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەنلىكىنى، بۇ قىلىقىنىڭ كىچىك بالا بىلەن سۆيۈشۈپ ئويىنىغانلىقى ئەمەس، ئوتتۇرا يېشىدىن ھالقىپ بولغان ئايالنىڭ ئاخىرى چىقمايدىغان خەتەرلىك ئىشىق ئوتىنى ياندۇرۇۋاتقانلىقى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ يەتتى ـ دە، ئورېلىئانو خوس بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى چورتلا ئۈزدى. ھەربىي مەشىقنى تاماملاش ئالدىدا تۇرغان ئورېلىئانو خوس بۇ رېئاللىقنى ئاخىر قوبۇل قىلىپ گازارمىغا كۆچۈپ باردى. ھەر شەنبە كۈنى ئەسكەرلەر بىلەن بىللە كاتالىنونىڭ سارىيىغا باراتتى ـ دە، بالدۇر يېتىلىپ كەتكەن ھەمدە بىردىنلا غېرىبلىقتا قالغان كۆڭلىگە سولغان گۈلنىڭ پۇرىقى كېلىپ تۇرىدىغان تۇن دىلىدىن تېنىدىن تەسەللى تاپاتتى. قاراڭغۇدا تەسەۋۋۇرىنى قاناتلاندۇرۇپ، ئۇلارنى ئامارانتا دەپ تەسەۋۋۇر قىلاتتى.

ئۇزۇن ئۆتمەي ماكوندوغا بىر ـ بىرىگە زىت ئۇرۇش خەۋەرلىرى كېلىشكە باشلىدى. ھۆكۈمەت قوزغىلاڭنىڭ كېڭىيىپ بېرىۋاتقانلىقىنى ئېتىراپ قىلاتتى، ماكوندودىكى ئوفىتسېرلار بولسا تىنچلىق كېلىشىمى تۈزۈلۈش ئالدىدا تۇرىدۇ، دېگەن ئىچكى خەۋەرگە ئېرىشكەنىدى. ئاپرېلنىڭ باشلىرىدا پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنىڭ قېشىغا بىر پەۋقۇلئاددە ئەلچى كېلىپ، لىبېرالىلار داھىيلىرىنىڭ ئىچكى قۇرۇقلۇقتىكى قوزغىلاڭچىلار بىلەن ئالاقىلاشقانلىقىنى، لىبېرالىلار ئۈچ مىنىستىرلىقنىڭ مىنىستىرلىقىنى ئۈستىگە ئېلىش، پارلامېنتتا ئاز ساندا بولسىمۇ ئورۇنغا ئىگە بولۇش ھەمدە قورال تاشلىغان بارلىق قوزغىلاڭچىلارنى كەچۈرۈم قىلىش شەرتى بىلەن ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالىنىش ئالدىدا تۇرغانلىقىنى ئىسپاتلىدى. پەۋقۇلئاددە ئەلچى يەنە پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ مۇتلەق مەخپىي بۇيرۇقنامىسىنىمۇ ئېلىپ كەلگەنىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇ بۇيرۇقنامىسىدە

ئۆزىنىڭ ئۇرۇش توختىتىش شەرتلىرىگە قوشۇلمىغانلىقىنى ئېيتىپ، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنى ئەڭ ئىشەنچلىك ئادىمىدىن بەشنى تاللاپ، چېگرىدىن چىقىپ كېتىش تەييارلىقىنى كۆرۈپ قويۇشقا بۇيرۇغانىدى. بۇيرۇق ئىنتايىن مەخپىي ئىجرا قىلىنىدى. كېلىشىم جاكارلىنىشتىن بىر ھەپتە ئىلگىرى ماكوندودا بىر - بىرىگە زىت خىلمۇخىل ئەپقاچتى گەپلەر يامراپ كەتكەنىدى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئەنە شۇنداق بىر چاغدا پولكوۋنىك روك كارنىسېللو باشچىلىقىدىكى ئۆزىگە سادىق ئون ئوفىتسېرنى ئېلىپ تۇن قاراڭغۇسىدا غىپپىدە ماكوندوغا كىردى - دە، گارنىزوننى تارقىتىۋەتتى، قوراللارنى كۆمۈۋەتتى، ھۆججەتلەرنى كۆيدۈرۈۋەتتى، ئاندىن تاڭ بىلەن تەڭ پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ۋە ئونىڭ بەش ئادىمى بىلەن بىللە ماكوندودىن چىقىپ كەتتى. بۇ ئىشلار شۇنداق تېز ۋە ئون - تىنىسىز بولدىكى، ئۇرسۇلامۇ ئاخىرقى مىنۇتلاردىلا خەۋەر تاپتى. بىرسى شۇ چاغدا دېرىزىسىنى چېكىپ پەس ئاۋازدا:

— پولكوۋنىك ئورېلىئانو بىلەن كۆرۈشۈۋالاي دېسىڭىز، دەرھال ئىشىك تۈۋىگە چىقىڭ، — دېدى.

ئۇرسۇلا ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ ئىچ كىيىملىرى بىلەنلا يۈگۈرۈپ تالاغا چىقتى. بىراق، قاراڭغۇلۇقتا چاڭ - توزان كۆتۈرۈپ ماكوندودىن غىپپىدە چىقىپ كېتىۋاتقان بىر توپ ئاتلىقلاردىن باشقا ھېچكىم كۆرۈنمىدى، ئورېلىئانو خوسىنىڭمۇ دادىسى بىلەن بىللە كېتىپ قالغانلىقىنى ئەتىسى ئاندىن بىلدى.

ھۆكۈمەت بىلەن ئۆكتىچىلەر ئۇرۇش توختىتىش بىرلەشمە ئاخباراتىنى ئېلان قىلدى، ئون كۈندىن كېيىن پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ غەرب تەرەپتىكى چېگرىدا بىرىنچى قېتىم قوزغىلاڭ كۆتۈرگەنلىكى توغرىسىدىكى خەۋەر يېتىپ كەلدى. بۇ قوزغىلاڭچى قوشۇنىنىڭ ئادىمى ئاز، قورال - ياراقلىرى ناچار بولغاچقا، بىر ھەپتىگە بارمايلا بىتچىت بولدى. بىراق، لىبېرالار بىلەن كونسېرۋاتىپلار پۈتۈن مەملىكەتنى ئۆزلىرىنىڭ ياراشقانلىقىغا ئىشەندۈرۈشكە تىرىشقان بىر يىل داۋامىدا پولكوۋنىك ئورېلىئانو يەنە يەتتە قېتىم قوراللىق قوزغىلاڭ تەشكىللىدى. بىركۈنى كېچىسى يەلكەنلىك كېمىدە لېئوئاچنى توپقا تۇتتى. لېئوئاچ گارنىزونى ئۆچ ئېلىش ئۈچۈن

شەھەردىكى ئەڭ داڭلىق لىبېرالىلاردىن ئون تۆتىنى ئۇخلاۋاتقان جايىدىن سۆرەپ چىقىپ ئېتىپ تاشلىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو بىر چېگرا قاراۋۇلخانىسىنى ئىككى ھەپتىدىن ئوشۇق ئىگىلەپ، شۇ يەردىن پۈتۈن مەملىكەتكە ئومۇمىي ئۇرۇش قوزغاش چاقىرىقىنى چىقاردى. بىر قېتىم قەدىمكى ئورمانلىق بىلەن ئۆتىدىغان بىر مەڭ بەش يۈز كىلومېتىردىن ئارتۇق مۇساپىنى بېسىپ ئۆتۈپ ئۇدۇللا پايتەختە ئەتراپىغا بېرىش خام خىيالىدا يامغۇرلۇق ئورمانلاردا ئېزىپ قېلىپ ئوچ ئاي چۆرگىلەپ يۈردى. يەنە بىر قېتىم ماكوندوغا يىگىرمە كىلومېتىرمۇ كەلمەيدىغان يەردە پەيدا بولدى ـ يۇ، ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ چارلىغۇچى ئەترىتىنىڭ قىستىشى بىلەن چېكىنىپ تاغ ئارىسىدىكى بىر جايغا بېرىپ قالدى، ئۇ يەر دادىسى نۇرغۇن يىللار ئىلگىرى يەلكەنلىك ئىسپان كېمىسىنىڭ خارابىسىنى ئۇچراتقان تىلسىماتقا يېقىنلا جاي ئىدى.

ۋېھتازلار ئۆلۈپ كەتتى، بۇ خىزمەتكار ئايال ئەينى ۋاقىتتا ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىدىن قورقۇپ خانلىق تەختىدىن ۋاز كېچىپ ماكوندوغا قېچىپ كەلگەنىدى، ئاخىر مۇرادىغا يېتىپ ئالەمدىن ئۆتتى. بۇ ئىنديان ئايال ئۇرسۇلاغا «كارىۋېتىم ئاستىدىكى ساندۇقتا يىگىرمە نەچچە يىلدىن بېرى توپلىغان پۇلۇم بار، پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا ئەۋەتىپ بەرسىڭىز، ئۇرۇشىغا يارىمىم بولۇپ قالسۇن» دەپ ۋەسىيەت قىلغانىدى. بىراق، ئۇرسۇلا بۇ پۇللارغا چېقىلمىدى. چۈنكى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۆلكە مەركىزىگە يېقىن جايدا قۇرۇقلۇققا چىققىچە قۇربان بولۇپتۇدەك، دېگەن خەۋەرلەر تارقالغانىدى. كىشىلەر ھۆكۈمەت تەرەپنىڭ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئۆلۈمى ھەققىدىكى ئېلانىغا ئىشىنىپمۇ قالغانىدى. چۈنكى، بۇ خەۋەر ئىككى يىلغا يېقىن ۋاقىت ئىچىدە تارقالغان شۇنداق خەۋەرلەرنىڭ تۆتىنچىسى بولسىمۇ، ئالتە ئايدەك ۋاقىتتىن بۇيان پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ھېچقانداق خەۋىرى بولمىغانىدى. ئۇرسۇلا بىلەن ئامارانتا كونا قارىلىقى ئۇشتۇلماي تۇرۇپ يەنە يېڭىدىن قارىلىق تۇتۇۋاتقان بىر پەيتتە ماكوندوغا ئۇشتۇمتۇتلا «پولكوۋنىك ئورېلىئانو تېخى ھايات ئىكەن!» دېگەن خۇش خەۋەر كەلدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇ ۋاقىتتا، ئۆز دۆلىتىنىڭ ھۆكۈمىتىگە قارشى ھەربىكەتلەردىن قول ئۈزۈپ، كارپ دېڭىزىدىكى باشقا جۇمھۇرىيەتلەرنىڭ غەلىبە

ئالدىدا تۇرۇۋاتقان فېدېراتسىيەچىلەر توپىغا قوشۇلۇپ، ئېتىنى ئۆزگەرتىپ ھەربىرىلىنىپ ۋەتەندىن بارغانسېرى يىراقلىشىپ كەتكەنىدى. كېيىن مەلۇم بولدىكى، ئەينى ۋاقىتتا ئوتتۇرا ئامېرىكىدىكى بارلىق فېدېراتسىيەچى كۇچلەرنى بىرلەشتۇرۇپ ئالياسكىدىن پاناگونىيەگىچە بولغان ئارىلىقتىكى بارلىق كونسېرۋاتىپلار ھاكىمىيىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاش ئويىدا بولغانىدى. ئۇرسۇلا ئوغلى ماكوندودىن كېتىپ بىرقانچە يىلدىن كېيىن ئۇنىڭ بىرىنچى خېتىنى تاپشۇرۇۋالدى، كۇبانىڭ سانتىياگو شەھىرىدىن ئەۋەتىلگەن بۇ خەت بۇ يەرگە كەلگىچە قولدىن ـ قولغا ئۆتۈپ تولا قاتلىنىپ خەتلىرىنى ئوقۇغىلى بولمايدىغان بولۇپ كەتكەنىدى.

ـــ بىز ئورېلىئانودىن مەڭگۈلۈك ئايرىلىپ قاپتۇق، ـــ دېدى ئۇرسۇلا خەتنى ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن، ـــ مۇشۇ پېتى كېتىۋىرىدىغان بولسا، پاسخا بايرىمىنى دۇنيانىڭ ئۇ چېتىدە ئۆتكۈزگۈدەك.

ئۇرسۇلا بۇ گەپنى قىلغان كىشى ئۇ خەتنى بىرىنچى بولۇپ كۆرسەتكەن گېنېرال خوس داكىل مۇنكادا بولۇپ، ئۇ كىشى ئۇرۇشتىن كېيىن ماكوندوغا بازار باشلىقى بولغانىدى.

ـــ ئورېلىئانوزە، ـــ دېدى گېنېرال مۇنكادا ئەپسۇسلىنىپ، ـــ ئېسىت، كونسېرۋاتىپلاردىن بولماي قالدى ـ دە!

خوس داكىل مۇنكادا ھەقىقەتەنمۇ پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا قول قويايتتى، ئۇ نۇرغۇن مۇلكىي كونسېرۋاتىپلارغا ئوخشاشلا ئۆز پارتىيەسىنىڭ مەنپەئىتىنى قوغداش يۇزىسىدىن ئۇرۇشقا قاتناشقان ھەمدە جەڭگاھتىكى ئىپادىسىگە يارىشا گېنېرال بولغان بولسىمۇ، كەسپىي ھەربىيلەردىن بولۇپ قېلىشنى خالىمايتتى، دەل ئەكسىچە پارتىيە ئىچىدىكى نۇرغۇن مەسلەكدىشىغا ئوخشاش مىلىتارىستلارغا قارشى ئىدى. چۈنكى، مىلىتارىستلارنى پىرىنسىپسىز تەييارتاپلار، نەپسى يامان سۈيقەستچىلەر، توپىلاڭدا توقاچ ئوغرىلاش يولى بىلەن خەلقنى ئېزىپ ئۆگىنىپ قالغان پايدىخورلار دەپ قارايتتى. ئۆزى زېرەك، مۇلايىم ۋە ئاق كۆڭۈل، خۇشخۇي، ئىشتىھالىق ۋە خوراز سوقۇشتۇرۇشقا خۇشتار ئادەم بولۇپ، بىر مەھەل پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئەڭ خەتەرلىك رەقىبى

بولغانىدى. دېڭىز قىرغىقىدىكى كەڭ رايونلاردىكى ھەربىيلەر ئارىسىدا ئۆزئارا توشلۇق ئابرۇي ـ ئىناۋەتكىمۇ ئىگە ئىدى. بىر قېتىم ئىستراتېگىيە تۇپەيلىدىن بىر قورغاننى پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قىسىملىرىغا بوشىتىپ بېرىشكە مەجبۇر بولغان ھەمدە ئىككى پارچە خەت قالدۇرۇپ كەتكەنىدى. ئۇزۇنراق يېزىلغان بىر خېتىدە ئورېلىئانوغا بىرلىكتە تىرىشىپ ئۇرۇشتا ئىنسانپەرۋەرلىك نۇقتىسىنى چىقىش قىلىشنى ئوتتۇرىغا قويغان، يەنە بىر پارچە خېتى قوزغىلاڭچىلار ئىشغالىيىتىدىكى رايوندا قالغان ئايالىغا يېزىلغان بولۇپ، پولكوۋنىك ئورېلىئانودىن بۇ خەتنى ئايالىغا تاپشۇرۇپ بېرىشنى ئىلتىماس قىلىپ ئىككى ئىلىك خەتكۇچمۇ قوشۇپ قويغانىدى. بۇ ئىككى قوماندان شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ئەڭ شىددەتلىك ئۇرۇش مەزگىللىرىدىمۇ ۋاقتىنچە ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالىشىپ ئەسىرلەرنى ئالماشتۇرۇشقا مۇۋاپىق بولغانىدى. گېنېرال مۇنكادا بايرام شادلىقىغا چۆمگەن جەڭ ئارىلىقلىرىدا پۇرسەت تېپىپ پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا شاھمات ئۆگىتەتتى. شۇنداق قىلىپ، ئۇلار جان دوستلاردىن بولۇپ كېتىشتى، ھەتتا ئىككى پارتىيە تەرەپدارلىرىنىڭ كۆچىنى بىرلەشتۇرۇپ مىلىتارىستلارنىڭ ۋە كەسپىي سىياسىيونلارنىڭ تەسىرىنى تازىلاپ، ھەر ئىككى پارتىيەنىڭ نەزەرىيە ۋە ئىدىيە جەۋھەرلىرىنى قوبۇل قىلىپ ئىنسانپەرۋەر ھۆكۈمەت قۇرۇشنىمۇ ئويلاشتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇرۇشتىن كېيىن خەتەرگە تەۋەككۇل قىلىپ ئۇزۇكسىز ئىش تېرىپلا يۈردى، گېنېرال مۇنكادا بولسا ماكوندونىڭ بازار باشلىقى بولدى ـ دە، ھەربىي فورمىسىنى سېلىپ، ئەسكەرلەرنىڭ ئورنىغا قورالسىز ساقچىلارنى قويدى، ئومۇمىي كەچۈرۈمنى يولغا قويدى ھەمدە جەڭدە ئۆلۈپ كەتكەن لىبېرالارنىڭ ئائىلە ـ تاۋابىئاتلىرىغا يار ـ يۆلەك بولدى. ماكوندونى بازاردىن مۇۋەپپەقىيەتلىك يوسۇندا شەھەر دەرىجىسىگە كۆتۈردى، شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ ماكوندونىڭ تۇنجى نۆۋەتلىك شەھەر باشلىقى بولدى. بازاردا تىنچ كەيپىيات يارىتىپ، ئۇرۇشنى كىشىلەرنىڭ ئېڭىدا ئۆتمۈشتىكى مەنىسىز قاباھەتلىك چۈشكە ئايلاندۇردى. پوپ كىرونېر جىگەر كېسىلىنىڭ دەردىدە جېنى ھەلقۇمىغا كېلىپ قالغان پوپ نىكانورنىڭ ئورنىنى ئالدى، بۇ پوپ بىرىنچى قېتىملىق فېدېراتسىيە ئۇرۇشىدىكى كونا ئەسكەر

بولۇپ، «يېڭىياچى» دەپ ئاتالدى. بىرونو كىرىسىبى ئانبارو موسكات بىلەن توي قىلدى، بىرونو كىرىسىبىنىڭ ئويۇنچۇق دۇكىنىنىڭ سودىسى كۇنسايىن يەرىكەت تاپقاندى. بازاردا بىر تېياتىرخانىمۇ سالدۇرغاندى، بۇ تېياتىرخانا ئىسپانىيەدىكى نۇرغۇن تېياتىر ئۆمىكىنىڭ سەييارە ئويۇن قويۇش نۇقتىسى بولۇپ قالدى. بۇ كەشتاشا ئۇستى ئوچۇق تېياتىرخانىغا يۆلەنچۇكلۇك ياغاچ ئورۇندۇقلار قويۇلغان، سەھنىگە يۇنانچە نىقاپ بىلەن بېزەكلەنگەن چوڭ مەخمەل پەردە تارتىلغان، ئۇچ بېلەت كۆزنىكى شىر بېشىدەك شەكىل چىقىرىپ ياسالغان بولۇپ، تېياتىر بېلىتى يوغان ئېچىلغان ئاشۇ ئۇچ شىر ئاغزىدا سېتىلاتتى. مەكتەپمۇ شۇ مەزگىلدە قايتا سېلىنغاندى. مەكتەپنى سازلىق رايونىدىن ئەۋەتىلگەن پېشقەدەم مۇئەللىم دونىبرگو ئېسكارونىنا ئەپەندى باشقۇردى. دونىبرگو ئېسكارونىنا ئەپەندى ھۇرۇن ئوقۇغۇچىلارنى ھاك شېغىلى يېيىتىلغان ھويلىدا ئۆمىلىتەتتى، سەت گەپ قىلغان ئوقۇغۇچىلارغا ئاچچىق مۇچ يېگۈزەتتى، ئاتا ـ ئانىلارمۇ بۇ تەرتىپتىن بەك خۇرسەن ئىدى. سانتاسوفىيە دېلا پېدادنىڭ كەپسىز قوشكېزەك ئوغۇللىرى ئورېلىئانو II بىلەن خوس ئاركادىئو II بىرىنچى تۇركۈمدە كىچىك دوسكا، بور ۋە ئۆزلىرىنىڭ ئىسمى بېسىلغان ئالىيۇمىن خەتكۈچنى ئېلىپ سىنىپقا كىرىپ ئوقۇغان ئوقۇغۇچىلاردىن ئىدى. چىرايى ئانىسىنى تارتقان رېمەدىس «ساھىبجامال قىز رېمەدىس» دەپ تونۇلۇشقا باشلىدى. ئۇرسۇلا كەينى ـ كەينىدىن نەچچە ئۆلۈمنى ئۆزىتىپ، ئۇزۇلمەي دەرت تارتىپ كەلگەن بولسىمۇ قېرىلىقىغا تەن بەرمىگەنىدى. سانتاسوفىيە دېلا پېدادنىڭ يارىدىمىدە تاتلىق ـ تۇرۇم تىجارىتىنى ئايىنىتىپ، ئوغلى ئۇرۇشقا ئىشلىتىۋەتكەن پۇل ـ مېلىنى بىرنەچچە يىلغا قالمايلا تىرىلدۇرۇۋالغانىنىڭ سىرتىدا بىرنەچچە قاپاقنى ساپ ئالتۇن بىلەن تولدۇرۇپ ياتاق ئۆيگە كۆمۈپ قويدى.

ــ تەڭرىم ئۆمرۈمنىلا بەرسە، ــ دەيتتى دائىم، ــ ساپلا سارالىڭ چىقىدىغان بۇ ئۆيدە پۇل ئۆكسۈپ قالمايدۇ.

ئورېلىئانو خوس دەل شۇنداق بىر چاغدا نىكاراگۇئانىڭ فېدېراتىپ ئارمىيەسىدىن قېچىپ كېتىپ گېرمانىيە پاراخوتىدا ماتروس بولدى، ئاندىن ئۆيگە قايتىپ كېلىپ،

ئۇدۇل ئاشخانىغىلا كىرىپ كەلدى. قاۋاندەك قاۋۇل، ئىندىيانلاردەك قارامتاق، چاچلىرى قويۇق ئورىلمئانو خوس ھېلىمۇ ھاممىسى ئامارانتا بىلەن توي قىلىش نىيىتىدە ئىدى.

ئامارانتا جىيەننى بىر كۆرۈپلا قايتىپ كېلىشتىكى مۇددىئاسىنى چۈشىنىپ يەتكەندى. ئۇلار تاماق يېگۈچە بىر ـ بىرىگە قاراشقا جۈرئەت قىلالمىدى. ئورىلمئانو خوس ئىككى ھەپتىدىن كېيىن ئۇرسۇلانىڭ يۈزىچىلا ئامارانتانىڭ كۆزلىرىگە تىكىلىپ تۇرۇپ:

ـــ سېنى سېغىنىپلا كەلدىم، ـــ دېدى.

ئامارانتا يۈزلىشىپ قېلىشتىن ئىمكانقەدەر ئۆزىنى قاچۇرۇپ، ساھىبجامال قىز رېھىمدىستىن نېرى بولماي تۇرۇۋالاتتى. جىيەنى بىركۈنى ئامارانتادىن قولۇڭدىكى قارا داكىنى قاچانغىچە ئېلىۋەتمەيسەن، دەپ سورىۋىدى، ئامارانتا قىزىرىپ كەتتى ھەمدە قىزىرىپ كەتكىنىدىن ئاچچىقى كەلدى. چۈنكى، جىيەننىڭ بۇ سوئالنى ئۆزىنىڭ قىزلىق تۇرمۇشىغا دارىتىملاپ سورىغانلىقىنى بىلگەنىدى. ئورىلمئانو خوس قايتىپ كەلگەندىن باشلاپ ياتاق ئۆيىنىڭ ئىشىكىنى چىڭ تاقاپ ياتتى. بىراق، نۇرغۇن كېچە ئۆتۈپ كەتتى، ياندىكى ئۆيدىن كېچىچە خورەك ئاۋازىدىن باشقا ئاۋاز ئاڭلانمىدى، شۇنىڭ بىلەن كۆڭلى تىنىپ ھوشيارلىقىنى بوشاتتى. ئورىلمئانو خوس قايتىپ كېلىپ ئىككى ئايدىن كېيىنكى بىركۈنى تاڭغا يېقىن ئامارانتانىڭ ئۆيىگە كىردى، ئامارانتا ئۆزى بۇرۇن ئويلىغىنىدەك قېچىپمۇ كەتمىدى، ۋارقىراپمۇ كەتمىدى، ئەكسىچە سەل يەڭگىللەپ قالغاندەك بولدى. ئامارانتا جىيەننىڭ بالا ۋاقىتلىرىغا ئوخشاشلا چىمىلدىقىغا كىرگەنلىكىنى تۇيدى، قىپيالىڭاچ ئىكەنلىكىنى سەزگىنىدە ئىختىيارسىز رەۋىشتە سوغۇق تەرگە چۆمدى، تىترەك ئولىشىپ چىشلىرى كاراسلاپ كەتتى.

ـــ چىقىپ كەت، ـــ دېدى ئامارانتا پەس ئاۋازدا، شۇ تاپتا چۆچىگىنىدىن نەپەسلىرى قىسىلغانىدى، ـــ بولمىسا ۋارقىرايمەن.

بىراق، ئورىلمئانو خوس نېمە قىلىشىنى بىلەتتى. چۈنكى، ھازىر قاراڭغۇدىن

قورقىدىغان بۇرۇنقى كىچىك بالا ئەمەس، بەلكى ھەربىي گازارمىدىن كەلگەن يىرتقۇچنىڭ ئۆزى ئىدى. شۇ كېچىدىن باشلاپ ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئاخىرى چىقماس تۇنۇشسىز ئېلىشىش قايتا باشلىنىپ، ھەر كېچىسى تاڭ ئاتقۇچە داۋاملىشىدىغان بولدى.

— مەن دېگەن سېنىڭ ھامماڭ، — دەپ پىچىرلايتتى مادارىدىن كەتكەن ئامارانتا، — مەن دېگەن ئاپاڭنىڭ ئورنىدىكى ئايال، يېشىمنىلا كۆزدە تۇتقىنىم يوق، سېنى مەن بېقىپ چوڭ قىلغان، پەقەت شۇ سېنى ئېمىتمىگەن يېرىملا بار.

ئورېلىئانو خوس تاڭ ۋاقتىدا چىقىپ كېتىپ، ئەتىسى يەنە كىرەتتى، ھەر قېتىم كەلگىنىدە ئىشكنىڭ تاقالمىغانلىقىنى كۆرسىلا خۇشلۇقتىن يۇرەكلىرى ئويناپ كېتەتتى.

ئورېلىئانو خوس شۇنچە يىللاردىن بېرى ئامارانتانى زادىلا ئۇنتۇمىغانىدى. ئېلىنغان شەھەر ـ بازارلاردىكى قاراڭغۇ ھۇجرىلاردا، بولۇپمۇ ئەڭ رەسۋا جايلاردا، ياردارلارنىڭ تېڭىقلىرىدا ئۇيۇپ قالغان قان ھىدلىرى ئىچىدە، ئۆلۈم پۇراپ تۇرغان ۋەھىمىلىك دەقىقىلەردە ئامارانتانىڭ كۆلەڭگۈسىنى ئۇچراتماي قالمايتتى، ھەرقانداق ۋاقىت ۋە ھەرقانداق ماكاندا ئامارانتانىڭ ئوبرازى كۆز ئالدىدىن كەتمەيتتى. بىر چاغلاردا ئامارانتانى خاتىرىسىدىن ئۆچۈرۈپ تاشلاشقا ئۇرۇنغان، شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ يىراقلارغا كەتكەن، ھەتتا سەپداشلىرىنىڭ قارامىقى دەپ ھۆكۈم قىلغىنىدەك ياۋۇزلۇق بىلەن جەڭگە تاشلاندى. ۋەھالەنكى، ئامارانتانىڭ ئوبرازىنى ئۇرۇشنىڭ نىجاسەت ئازگاللىرىدا بۇلغىغانسېرى ئۇرۇش ئۇنى شۇنچە سېغىندۇردى. ھەتتا ئۆلۈم ئارقىلىق ئامارانتانىڭ دەردىدىن بىر يولىلا قۇتۇلۇشنىمۇ ئىستەپ قالغانىدى. بىرقېتىم بىرەيلەندىن بىر ئادەمنىڭ ئۆزىگە ھامما ھەم نەۋرە ئاچا بولغان ئايال بىلەن تۇي قىلغانلىقى، ئۇ ئايالدىن تۇغۇلغان ئوغلىنىڭ بوۋىسى بولۇپ قالغانلىقى ھەققىدىكى بىر قەدىمىي ھېكايىنى ئاڭلاپ:

— ئۆز ھاممىسىنى ئالسىمۇ بولامدىكەن؟ — سورىدى ئورېلىئانو خوس تەئەججۇپ بىلەن.

ـــ هاممىسىنلا ئەمەس، ـــ جاۋاب بەردى بىر ئەسكەر ئاغزىغا كەلگىنىچە، ـــ ھەتتا ئۆز ئانىسىنى ئالسىمۇ بولۇۋېرىدۇ، دېگىنە! بولمىسا مىسسىيونېرلارغا قارشى ئۇرۇش قىلىپ نېمە قىلاتتۇق!

ئورىلىئانو خوس مۇشۇ پاراڭلار بولۇپ ئىككى ھەپتىدىن كېيىن قېچىپ كەلگەندى. ئۇ ئامارانتانىڭ بۇرۇنقىدىنمۇ سولغۇن، مىسكىن، تەمكىن بولۇپ كەتكەنلىكىنى بايقىدى. بىراق، ئامارانتا قىران يېشىنىڭ ئاخىرقى يىللىرىدا ياشاۋاتقان بولسىمۇ، ھۇجرىسىدىكى قاراڭغۇلۇقتا نامايان قىلغان ئىشىق ـ شەۋقى بۇرۇنقىدىنمۇ كۈچلۈك بولۇپ كەتكەن بولۇپ، شىددەتلىك قارشىلىقلىرىمۇ ھېچقاچان مۇنچە كۈچلۈك قىزىقتۇرارلىق ئەمەس ئىدى.

ـــ قاۋان ئىكەنسەن، ـــ دەيتتى ئامارانتا زورلىشىغا ئۇچرىغاندا، ـــ رىم پاپىسىنىڭ رۇخسىتىنى ئالماي تۇرۇپ بىچارە ھامماڭ بىلەن بۇنداق ئىش قىلساڭ بولمايدۇ.

ئورىلىئانو خوس بولسا، ـــ قۇچىقىڭنى ئاچىدىغانلا بولساڭ، دەرھال رىمغا ئاتلىنىمەن، پۈتۈن ياۋروپانى ئۆمۈلەپ بېسىپ بولسىمۇ پاپانىڭ تاپىنىغا سۆيىمەن، دەيتتى.

ـــ گەپ بۇنىڭدىلا ئەمەس، ـــ رەددىيە بېرەتتى ئامارانتا، ـــ بالا چوشقا قۇيرۇق تۇغۇلۇپ قالىدۇ.

بۇنداق گەپلەر ئورىلىئانو خوسنىڭ قۇلىقىغىمۇ كىرمەيتتى.

ـــ كەسلەنچۈك تۇغۇلسىمۇ مەيلى، ـــ دەيتتى ئۆتۈنۈپ.

ئورىلىئانو خوس بىركۈنى سەھەردە نەپسىنى قاندۇرالماي بىئارام بولۇپ كاتالىنونىڭ ساريىغا باردى ـ دە، ئەمچەكلىرى خالتىلىشىپ كەتكەن بولسىمۇ، ئۆزى مېھرىبان ھەم باھاسى ئەرزان ئايالدىن بىرنى تېپىپ ئىچىدىكى ئوتنى ۋاقتىنچە باستى. كېيىن ساختىلىق بىلەن مەنىستىمگەن بولۇۋېلىپ ئامارانتانى بويسۇندۇرماقچى بولدى. پېشايۋاندا قول ماشىنىسىنى شۇنداق ئەپچىل چۆرۈپ يىڭنە ئىشى قىلىۋاتقان ئامارانتانى كۆرۈپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى. ئامارانتا بولسا بۇنى

كۆرۈپ ئېغىر يۈكتىن خالاس بولغاندەك بولدى ۋە نېمە ئۈچۈندۇر تۇرۇپلا پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنى، بىللە شاھمات ئوينىغان ھېلىقى چۈشتىن كېيىنكى دەملىرىنى ھەتتا ھۈجرىسىدا پولكوۋنىكنىڭ ئاشنىسى بولغۇسى كېلىپ كەتكەنلىرىنى ئەسلەپ قالدى. ئورېلىئانو خوس ئۆزىنىڭ نۇرغۇن پۈرسەتلەرنى قولدىن بېرىپ قويغانلىقىنى بىلمەي قالغانىدى. ساختا بىپەرۋالىقىنىمۇ ئاخىرىغچە قاملاشتۇرالماي ئاخىر بىركۈنى كېچىدە ئامارانتانىڭ ھۈجرىسىغا كىرىۋىدى، ئامارانتا تەۋرەنمەس ئىرادە بىلەن رەت قىلدى ۋە شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ھۈجرىسىنىڭ ئىشىكىنى ئۇنىڭغا مەڭگۈلۈك تاقىدى.

ئورېلىئانو خوس قايتىپ كېلىپ بىرنەچچە ئايدىن كېيىن تېنىدىن يەسىمەن گۈلىنىڭ ھىدى كېلىپ تۇرىدىغان تولۇن بىر ئايال بەش ياشلاردىكى بىر بالىنى يېتىلەپ ئۇرسۇلانىڭ ئۆيىنى ئىزدەپ كەلدى. ئۇ ئايالنىڭ ئېيتىشىچە، بۇ بالا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ بالىسى ئىكەن، ئۇرسۇلانى ئىسىم قويۇپ بېرەمدىكىن دەپ ئېلىپ كېلىشى ئىكەن. بۇ ئىسىمسىز بالىنىڭ بۇئېندىيە جەمەتى بىلەن قانداش ئىكەنلىكى شەكسىز ئىدى. چۈنكى، بۇ بالا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ دادىسى بىرىنچى قېتىم ھېلىقى مۇزنى كۆرسەتكىلى ئېلىپ بارغان ۋاقتىغا قۇيۇپ قويغاندەك ئوخشايتتى. ئۇ ئايالنىڭ ئېيتىشىچە، بالا تۇغۇلۇپلا كۆزلىرىنى يوغان ئېچىپ ئەتراپىدىكىلەرگە چوڭ ئادەملەردەكلا قاراپتۇ، ئانىسى بۇ بالىنىڭ بىرنەرسىلەرگە كۆزىنى چىمچىقلاتماي چەكچىيىپ قاراشلىرىدىن قورقۇپ كېتىپتۇ.

ــ دادىسىغا ئوخشاشلا ئىكەن، ــ دېدى ئۇرسۇلا، ــ دادىسىنىڭ شۇنداق قاراشلىرىدىن ئورۇندۇقلارمۇ ئۆرۈلۈپ كېتەتتى، پەرقى شۇنچىلىكلا.

ئۇلار بالىنىڭ ئېتىنى ئورېلىئانو قويدى، فامىلىسى ئانىسىنىڭ ئېتى بولدى. چۈنكى، قانۇندا ئۆز دادىسى ئېتىراپ قىلمىغىچە دادىسىنىڭ فامىلىسىنى قوللىنىشقا رۇخسەت قىلىنمايتتى. گېنېرال مۇنكادا بۇ بالىغا چوقۇندۇرغۇچى ئاتا بولدى. ئامارانتا بالىنى ئېلىپ قېلىپ بېقىۋالاي دەپ چىڭ تۇرغان بولسىمۇ، بالىنىڭ ئانىسى ئۇنىمىدى.

ئۇرسۇلا ئۇ چاغدا كىشىلەرنىڭ ئۆز قىزلىرىنى خۇددى مېكىيانلىرىنى ئەلا سورتلۇق خورازلارنىڭ كاتىكىگە ھەيدىگەندەك يارامليق ھەربىيلەرنىڭ ياتقىغا ئاپىرىپ بېرىدىغان ئادىتىنىڭ بارلىقىنى ئاڭلاپ باقمىغانىدى. شۇ يىلى پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ يەنە توققۇز ئوغلىمۇ ئات قويغۇزۇش ئۇچۇن ئۆيىگە ئېلىپ كېلىنگەندىن كېيىن راستىنلا مۇشۇنداق ئادەتنىڭ بارلىقىغا ئىشەندى. بۇ بالىلارنىڭ چوڭى ئون ياشتىن ئاشقان چاچلىرى قاپقارا، كۆزلىرى كۆپكۆك ئىدى، چىرايى بىرقىسىلا بولۇپ، دادىسىغا قىلچە ئوخشىمايتتى. بۇ بالىلارنىڭ يېشى، ئۆڭى بىر ـ بىرىگە ئوخشىمايتتى، لېكىن ھەممىسىلا ئوغۇل، بىر ـ بىرىدىن ئۆتە جىمغۇر بولۇپ، بۇئېندىيە جەمەتى بىلەن قانداش ئىكەنلىكى شەك ـ شۇبھىسىز ئىدى. بۇلارنىڭ ئىچىدە ئىككىسىنىڭ مىجەز ـ خۇسۇسىيىتى ئالاھىدە ئىدى، ئۇ ئىككىسىدىن يېشىغا باقماي يوغىناپ كەتكەن بىرى ئۇرسۇلانىڭ بىرمۇنچە لوڭقىسى ۋە چىنە ـ تەخسىسىنى چېقىۋەتتى. بۇ بالىنىڭ قولى شەرتلىك بولۇپ، قولى تېگىپلا كەتكەن نەرسە ساق قالمايتتى. يەنە بىرى سېرىق چاچ، ئانىسىدەك كۆك كۆز، چېكىسىگە قىز بالىدەك ئۇزۇن چاچ قويۇۋالغانىدى. بۇ بالا خۇددى مۇشۇ ئۆيدە تۇغۇلۇپ چوڭ بولۇپ، بۇ ئۆيدىكى جىمى نەرسىنى پىششىق بىلىدىغاندەك تېنىمەي ئۇدۇللا ئۇرسۇلانىڭ ھۇجرىسىغا كىرىپ ساندۇقنىڭ يېنىغا كەلدى ـ دە:

ـــ بالىت ئوينايدىغان پۇرژىنىلىق قورچاقنى ئوينايمەن، ـــ دېدى.

ئۇرسۇلا بۇ گەپنى ئاڭلاپ قورقۇپلا كەتتى، ئىشكاپنى ئېچىپ مېرگادىستىن قالغان، توپا ـ چاڭ بېسىپ تاشلىنىپ يانقان ئەسكى ـ تۇسكىلەرنىڭ ئارىسىدىن ئاران تەسلىكتە بىر جۇپ پايپاقنا ئوراقلىق بالىتچى قورچاقنى تاپتى، بۇ نەرسىنى باشتا پېترو كرىسبى ئېلىپ كەلگەن، كېيىن ئۇنتۇلۇپ كەتكەندى. ئۇرسۇلا ئىككى يىل ئىچىدە ئورېلىئانونىڭ يۇرتمۇيۇرت ئۇرۇش قىلغاچ تېپىپ قويغان جەمئىي ئون يەتتە ئوغلىغا ئات قويدى، ھەممىسىنىڭ ئېتى ئورېلىئانو بولدى، فامىلىلىرى ئۇچۇن ئانىلىرىنىڭ فامىلىسى قوللىنىلدى. ئۇرسۇلا دەسلەپتە ئۇلارنىڭ يانچۇقلىرىنى پۇلغا توشقۇزدى، ئامارانتا بولسا بۇ بالىلارنى بېقىۋېلىش كويىدا بولدى. ئۇلار كېيىنچە

ھەربىرىگە بىردىن سوۋغا بېرىش بىلەنلا بولدى قىلدى ھەمدە ئۇلارغا چوقۇندۇرغۇچى ئانا بولدى.

ــ ئات قويۇپ بەرگىنىمىزمۇ يېتەر، ــ دەيتتى ئۇرسۇلا ھەربىر ئاننىڭ ئىسىم ـ فامىلىسىنى، تۇرار جايىنى، بالىنىڭ تۇغۇلغان ۋاقتىنى ۋە يېرىنى دەپتەرگە خاتىرىلىگەچ، ــ ئورىلىئانو چوقۇم ئېنىق خاتىرىلىگەن، قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ئۆزى بىر قارارغا كېلەر.

ئۇرسۇلا بىركۈنى چۈشلۈك تاماقتا گېنېرال مۇنكادانغا بۇ كۈتۈلمىگەن ئاۋاتلىق ھەققىدە پاراڭ قىلىپ بېرىپ، پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۆيگە قايتىپ كېلىپ بارلىق ئوغۇللىرى بىلەن جەم بولۇپ قايتسا ئوبدان بولاتتى، دېدى.

ــ خاتىرجەم بولۇڭ، ئاچا، ــ دېدى گېنېرال مۇنكادا سەل سىرلىق بىر تۇستە، ــ ئوغلىڭىز مۆلچەرىڭىزدىكىدىن بالدۇرراق قايتىپ كېلىدۇ.

گېنېرال مۇنكادا بىر سىرنى بىلەتتى ـ يۇ، تاماق ئۈستىدە ئېيتقۇسى كەلمىدى: پولكوۋنىك ئورىلىئانو ھازىرغا قەدەر ئۆزى رەھبەرلىك قىلغان ئەڭ ئۇزاق، ئەڭ كەسكىن ۋە ئەڭ دەھشەت بىر قوزغىلاڭغا تەييارلىق كۆرۈۋاتاتتى.

ۋەزىيەت خۇددى بىرىنچى قېتىملىق ئۇرۇش ھارپىسىدىكىگە ئوخشاش يەنە جىددىيلىشىپ كەتتى، شەھەر باشلىقى قوللىغان توخۇ سوقۇشتۇرۇش مۇسابىقىسىمۇ توختاپ قالدى. شەھەرنىڭ مەمۇرىي ھوقۇقى ئەمەلىيەتتە گارنىزون ئاتامانى ئاكىپلىس رىكاردونىڭ قولىغا ئۆتۈپ كەتكەندى، لىبېرالىلار ئۇنى جېدەلخور دەپ قارايتتى.

ــ چوڭ ئىش يۈز بەرگۈدەك، ــ دېدى ئۇرسۇلا ئورىلىئانو خوسقا، ــ كەچ سائەت ئالتىدىن كېيىن تالاغا چىقما.

ئۇرسۇلانىڭ نەسىھەتلىرى بىكارغا كەتتى، ئورىلىئانو خوس خۇددى ئاركادىئوغا ئوخشاشلا ئاللىبۇرۇن ئۇرسۇلانىڭ ئىلكىدىن چىقىپ كەتكەن ئىدى. ئۆيگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىنكى غەم ـ ئەندىشىسىز تۇرمۇش ئۇنى تاغىسى خوس ئاركادىئودەك ھۇرۇن ۋە چېچىلاڭغۇ قىلمۇەتكەنىدى. ئامارانتادىن كۆڭلى سوۋۇپ كەتكەن ئورىلىئانو خوس كۈنبويى كوچا ـ كويلاردا لاغايلاپ يۈرەتتى، بىلىيارت ئوينايتتى، پاھىشىۋازلىق

بىلەن ئىچ پۇشۇقىنى چىقىراتتى، بۇلۇڭ - پۇچاقلارنى تىنتىپ يۇرۇپ ئۇرسۇلا تىقىپ قويۇپ ئۇنتۇلۇپ قالغان پۇللارنى تېپىۋېلىپ خەجلىۋالاتتى. كېيىن گاھىدا ئۆيگە كىيىملىرىنى يۆتكىۋېلىش ئۈچۈنلا كېلىدىغان بولۇۋالدى.

— ھەممىسى بىر قېلىپتا، — دەپ ئاھ ئۇراتتى ئۇرسۇلا، — كىچىكىدە بىر ئوبدان گەپ ئاڭلايدۇ ھەم قىنىدا يۇرىدۇ، ھەتتا چۈشىنىڭ جېنىغىمۇ زامىن بولمايدۇ. كېيىن ساقال - بۇرۇتى چىقا - چىقماي تۇرۇپلا ئەسكىرىۋالىدۇ.

ئاركادىئو ئۆزىنىڭ زادى كىمدىن تۇغۇلغانلىقىنى بىلمەيلا ئۆتۈپ كەتتى، ئورېلىئانو خوس بولسا ئۇنىڭغا ئوخشىمايتتى، ئۆز ئانىسىنىڭ پېلار تېرنېرا ئىكەنلىكىنى بىلەتتى. پېلار تېرنېرا ھەتتا ئوغلۇم چۈشتە ئۇخلىسۇن دەپ ئۆز ئۆيىگە سەگۈنچەكمۇ سېلىپ قويغانىدى. ئۇ ئىككىسى ئانا - بالىدىن كۆرە غېرىبلىقتا بىر - بىرىگە ھەمراھ بولۇپ ئۆتۈۋاتقان شېرىكلەرگە بەكرەك ئوخشىشاتتى. پېلار تېرنېرانىڭ قەلبىدە ئۇمىد ئۇچقۇنلىرى ئۆچكەن، كۈلۈشلىرىمۇ گارموننىڭ ئاۋازىدەك بوم چىقىدىغان بولۇپ قالغان، ئەمچەكلىرى خەقنىڭ مىجىقلاۋېرىشى نەتىجىسىدە خالتىلىشىپ كەتكەن، دوۋسۇنى بىلەن يوتىسى قانىماس ھاۋايى ھەۋەسنىڭ قۇربانى بولۇپ كەتكەنىدى، شۇنداق بولسىمۇ كۆڭلى قېرىغىنىنى تۈيمايتتى. سەمرىپ بەدەن شەكلى ئۆزگەرگەن، بېشىغا كۇن چۈشكەن بولسىمۇ، غوجايىن ئايالالاردەك ھال تارتىپ ئۆتۈۋېرەتتى. ئۇ ئەمدى قارتىدىن پەيدا بولىدىغان تېتىقسىز خىيالپەرەسلىكنى تاشلىغان بولسىمۇ، باشقىلارنىڭ مۇھەببىتىدىن تەسەللى ئىزدەيتتى. ئورېلىئانو خوس چۈشتە ئۇخلايدىغان ئۆي قوشنىلارنىڭ قىزلىرى ۋاقىتلىق ئاشقىلىرى بىلەن خالىي ئۇچرىشىدىغان جايغا ئايلانغانىدى.

— ئۆيۈڭنى بېرىپ تۇرغىنا، پېلار، — دەيتتى ئۇلار ئۆيگە كىرىپ بولۇپ.

— چاتاق يوق، — جاۋاب بېرەتتى ئۇ.

ئەگەر قېشىدا باشقىلار بولۇپ قالسا، مۇنداق چۈشەنچە بېرەتتى:

— خەق كارىۋاتتا كۆڭۈل ئاچسا، مېنىڭمۇ كۆڭلۈم ئېچىلىپ قالىدۇ.

پېلار تېرنېرا بۇنىڭ ئۇچۇن ھېچقاچان ھەق تەلەپ قىلمايتتى ھەم ئۇلاردىن

ھېچقاچان ياردەمىنى ئايمايتتى، خۇددى ھېچقاچان بىھېسىاب ئەرلەرنىڭ تەلىپىنى رەت قىلىپ باقمىغىنىغا ئوخشاشلا. ياشلىقى ئۆتۈپ يېشى بىر يەرگە بېرىپ قالغان بولسىمۇ، ئىزدەپ كېلىدىغان ئەرلەر چىقىپ تۇراتتى. ئۇلار پۇلىمۇ بەرمەيتتى، كۆڭۈلمۇ بەرمەيتتى، خۇشلۇقى تۈتۈپ قالسا ئاغزىنىڭ ئۇچىدا ئانچە ـ مۇنچە ماختاپ كۆڭلىنى خۇش قىلىپ قويىاتتى. پېلار تېرنېرانىڭ بەش قىزىمۇ ئۆزىنىڭ ئوتى كۈچلۈك تەبىئىتىنى تارتقان بولۇپ، كىچىككىنە تۇرۇپلا ھاياتنىڭ تۈيۈق يولىغا كىرىپ قالغانىدى. قاتارغا قوشۇلغان ئىككى ئوغلىنىڭ بىرى پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قوشۇنىدا جەڭ قىلىپ قۇربان بولدى، يەنە بىرى ئون تۆت يېشىدا سازلىق رايونىدىكى بىر مەھەللىدە بىر سېۋەت توخۇنى ئوغرىلايمەن دەپ يارىلىنىپ تۇتۇپ كېتىلدى. مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، ئورېلىئانو خوس يېرىم ئەسىردىن بۇيان تاپانىنىڭ كارولى پېلار تېرنېراغا بېرىمەن دەپ يېنىكلىك بىلەن ۋەدە قىلىپ كەلگەن ھېلىقى قامەتلىك، قارىماتاق ئەر شۇ ئىدى. بىراق، ئۇمۇ قارتىدا چاقىرتىلغان باشقا بارلىق ئەرلەرگە ئوخشاش پېلار تېرنېرانىڭ قەلبىنى ئىگىلىگىنىدە ئەجەل يۇلتۇزى كۆرۈندى، پېلار تېرنېرا بۇنى قارتىدا پال ئېچىپ بىلگەنىدى.

ـــ بۇگۈن ئاخشام ئۆيدىن چىقما، ـــ دېدى ئورېلىئانو خوسقا، ـــ مەشەدىلا يېتىپ قال، كامېرىدا مونتىئېر ھۇجرائىغا كىرگۈزۈۋېتىشىمنى تەلەپ قىلىۋاتقىلى خېلى بولدى.

ئورېلىئانو خوس ئانىسىنىڭ گېپىدىكى چوڭقۇر مەنىنى چۈشەنمىدى.

ـــ ئېيتىپ قوي، مېنى يېرىم كېچىدە كۈتسۇن، ـــ جاۋاب بەردى ئورېلىئانو خوس.

ئاندىن تىياترخانىغا يول ئالدى، ئىسپانىيە تىياتىر ئۆمىكى[1] «تۇلكىنىڭ خەنجىرى» دېگەن دىرامىنى قويماقچى ئىدى، بۇ دىرامىنىڭ ئېتى ئەسلى «زورىللانىڭ تىراگېدىيەسى» بولۇپ، پوروچىك ئاكېللىس ريكاردو بۇيرۇق چۈشۈرۈپ دىراما ئىسمىنى

---

① بۇ ئەسەر ئىسپانىيە دىراماتورگى خوس زورىللانىڭ «گودولارنىڭ خەنجىرى» ناملىق ئەسىرى ئىدى، «زورىللا» سۆزى ئىسپانچىدا «تۈلكە» دېگەن مەنىدىمۇ كېلىدۇ.

شۇنداق ئۆزگەرتكۈزۈۋەتكەنىدى. چۈنكى، لىببېرالار كونسېرۋاتىپلارنى «گودولار» دەپ ئاتايتتى. ئورىلىئانو خوس تىياتىرخانىنىڭ ئىشىكىدە بىلەتنى تەكشۈرتۈۋاتقاندىلا تولۇق قورالانغان ئىككى ئەسكەرنى ئەگەشتۈرۈۋالغان پوروچىك ئاكىللىس ريكاردونىڭ تىياتىرغا كىرگۈچىلەرنى ئاختۇرۇۋاتقانلىقىنى بايقىدى.

ــ ئۆزۈڭگە پەخەس بول، پوروچىك، ــ دېدى ئورىلىئانو خوس ئاگاھلاندۇرۇپ، ــ ماڭا قول تەگكۈزگىدەك ئادەم تېخى ئانىسىنىڭ قورسىقىدىن چۈشمىدى، جۇمۇ.

پوروچىك مەجبۇرىي ئاختۇرماقچى بولۇۋېدى، ئورىلىئانو خوس قورالسىز بولغاچقا كەينىگە ئۆرۈلۈپلا بەدەر قاچتى، ئەسكەرلەر ئوق چىقار دېگەن بۇيرۇققا ئىتائەت قىلمىدى.

ــ ئۇ دېگەن بۇئېندىيەلەر جەمەتىنىڭ ئادىمى تۇرسا، ــ دېدى ئەسكەرلەرنىڭ بىرى چۈشەندۈرۈپ. قاتتىق غەزەپلەنگەن پوروچىك ئەسكەرنىڭ قولىدىن مىلتىقنى يۇلۇپ ئېلىپ، كوچىنىڭ ئوتتۇرىسىدا تىزلىنىپ ئولتۇردى ـ دە، نىشانىنى قارىغا ئالدى.

ــ ھۆھ توخۇ يۈرەكلەر! ــ ھۆركىرىدى ئۇ، ــ پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئۆزى بولسا تېخى ياخشى ئىدى.

يىگىرمە ياشلاردا بار يۈزى ئېچىلمىغان قىز كامېرىدا مونتىئېر گۈل سۈيىدە پاكىز يۇيۇنۇپ، پېلار تېرنېرانىڭ كارىۋىتىغا خۇشبۇي ئىپار چېچىپ بولۇپ تۇرۇشىغا ئوق ئاۋازى ئاڭلاندى. ئەسلىدە ئورىلىئانو خوسنىڭ پېشانىسىگە ئامارانتا رەت قىلغان بەختىنى ئۇ قىزدىن تېپىپ يەتتە بالىلىق بولىدىغانلىقى، قېرىپ ئەجىلى توشقاندا شۇ قىزنىڭ قۇچىقىدا جان بېرىدىغانلىقى پۈتۈلگەنىدى. ۋەھالەنكى، قارتىدا خاتا ئېچىلغان پالىنىڭ كاساپىتىدە بىر پاي ئوق ئورىلىئانو خوسنىڭ دۈمبىسىدىن كىرىپ كۆكرىكىدىن چىقىپ كەتتى. پوروچىك ئاكىللىس ريكاردونىڭ پېشانىسىگمۇ شۇ كۈنى كېچىدە ئۆلىدىغانلىقى پۈتۈلگەنىدى، دەرۋەقە ئورىلىئانو خوستىن تۆت سائەت بۇرۇن ئۆلدى، پوروچىك مىلتىق ئاۋازى بىلەن تەڭلا ھازىرغىچە نامەلۇم يەردىن ئېتىلغان ئىككى پاي ئوق تېگىپ يىقىلغانىدى. كىشىلەر توپىنىڭ چۈقانلىرى كېچە ئاسمىنىنى زىلزىلىگە سالدى.

ـــ ياشىسۇن لىبېرالىلار! ياشىسۇن پولكوۋنىك ئورىلىئانو!

ئورىلىئانو خوس كېچە سائەت ئون ئىككىدە قانسىراپ ئۆلدى، كامېرىدا مۇنتىئېر ئۆزىنىڭ قارتىدا چىققان كەلگۈسىنىڭ يوققا چىققانلىقىنى ھېس قىلىپ ئولتۇرغاندا تۆت يۇزدىن ئوشۇق ئادەم تىياتىرخانىنىڭ ئالدىدىن ئۆتكەچ ئاكىللىس رىكاردونىڭ سۇنايلىنىپ يانقان جەسىتىگە تاپانچىلىرىدىن ئۇست ـ ئۇستىلەپ بىرمۇنچە ئوق ئېتىشتى. ئاندىن بىر شۆبە ئەترەت ئەسكەر بەدىنى قوغۇشۇن ئوقلار بىلەن ئېغىرلىشىپ كەتكەن جەسەتنى ھە ـ ھۇ بىلەن غالتەك ھارۋىغا سېلىپ ئېلىپ كەتتى.

ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ چېكىدىن ئاشقان قىلىقلىرىغا غەزەپلەنگەن گېنېرال خوس راكېل مۇنكادا ئۆزىنىڭ سىياسىي تەسىرىدىن پايدىلىنىپ يېڭىباشتىن ھەربىي فورما كىيىپ ماكوندونىڭ ھەربىي ـ مەمۇرىي ھوقۇقىنى قولىغا ئالدى. بىراق، ۋەقەنى بېسىقتۇرۇپ ئەلنى تىنجىتىش پوزىتسىيەسىگىلا تايىنىپ بۇ مۇرەككەپ ۋەزىيەتنى ئوڭشاپ كېتەلمىگە ئىشەنچ قىلالمايتتى. بۇ سېنتەبىر ئېيىدا كېلىۋاتقان تۇرلۇك خەۋەرلەر بىر ـ بىرىگە زىت ئىدى. ھۆكۈمەت ھازىرمۇ پۇتۇن مەملىكەتنى تىزگىنلەپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى قايتا ـ قايتا تەكىتلەيتتى. لىبېرالىلار بولسا ئىچكى رايونلاردا قوراللىق قوزغىلاڭ توغرىسىدىكى مەخپىي ئاخباراتلارنى ئۇزۇلدۇرمەي تاپشۇرۇۋالماقتا ئىدى. ھۆكۈمەت دائىرىلىرى بولسا ھەربىي سوت پولكوۋنىك ئورىلىئانوغا سىرتتىن ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم چىقارغاندىن كېيىن ئاندىن ئۇرۇش ھالىتىگە ئۆتكەنلىكىنى جاكارلىدى. قايسىكى قىسىم پولكوۋنىك ئورىلىئانونى تۇتۇۋالسا، ئۆلۈم جازاسىنى دەرھال ئىجرا قىلىشى بەلگىلەندى.

ـــ دېمەك، ئۇ قايتىپ كەپتۇ ـ دە، ـــ دېدى گېنېرال مونكادانىڭ ئالدىدا خۇشاللىقىنى يوشۇرالماي قالغان ئۇرسۇلا.

بىراق، گېنېرال مونكادا تېخى بۇنداق خەۋەرنى ئالمىغانىدى.

نىھايەت، پولكوۋنىك ئورىلىئانو بىر ئاينىڭ ئالدىدىلا ۋەتەنگە قايتىپ كېلىپ بولغان، كېلە ـ كەلمەي تۇرۇپ بىر ـ بىرىگە زىت ئېپقاچتى خەۋەرلەر تارقىلىپ

بولغاندى. بۇ ئىغۇالاردا پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ بىرلا ۋاقىت ئىچىدە ئارىلىقى بىرنەچچە يۈز كىلومېتىر كېلىدىغان بىرقانچە يەردە پەيدا بولغانلىقى سۆزلىنەتتى. شۇڭا، ھۆكۈمەت پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ دېڭىز بويىدىكى ئىككى ئىشتاتنى ئىشغال قىلغانلىقىنى جاكارلاشتىن ئىلگىرى ھەتتا گېنېرال مونكادامۇ ئۇ قەدىناس دوستىنىڭ ۋەتەنگە قايتىپ كەلگەنلىكىگە ئىشەنمىدى.

ــ مۇبارەك بولغاي، ئاچا، ــ دېدى گېنېرال مونكادا ئۇرسۇلاغا تېلېگراممىنى كۆرسىتىپ، ــ ئوغلىڭىزنى پات ئارىدا كۆرىدىغان بولدىڭىز.

ــ سىز قانداق قىلارسىز، ئىنىم؟ ــ سورىدى ئۇرسۇلا تەشۋىشلىنىپ. گېنېرال مونكادامۇ كۆپ قېتىم بۇ سوئالنى ئۆزىگە قويغانىدى.

ــ مەنمۇ ئورىلىئانوغا ئوخشاشلا ئۆز مەسئۇلىيىتىمنى ئادا قىلىۋېرىمەن، ئاچا.

بىرىنچى ئۆكتەبىر سەھەردە پولكوۋنىك ئورىلىئانو خىل قوراللانغان مىڭ ئادىمنى باشلاپ ماكوندوغا ھۇجۇم قىلدى، گارنىزون ئاداققىچە قارشىلىق كۆرسەتمىش توغرىسىدا بۇيرۇق ئالدى. گېنېرال مونكادا چۈشتە ئۇرسۇلا بىلەن بىللە تاماق يەۋاتقاندا قوزغىلاڭچىلارنىڭ گۇمبۇرلىتىپ ئاتقان توپ ئاۋازى گويا گۈلدۇرمامدەك پۈتۈن شەھەر ئاسمىنىنى بىر ئالدى، توپ ئوقلىرى شەھەرلىك ھۆكۈمەت خەزىنىسىنىڭ ئىشىك ـ پىشكىلىرىنى چۈۋۈۋەتتى.

ــ ئۇلارنىڭ قورال ـ ياراقلىرى بىزدىن قېلىشمايدىكەن، ــ دېدى گېنېرال مونكادا، ــ يەنە كېلىپ جەڭگىۋارلىقىمۇ بىزنىڭكىدىن ئۈستۈن ئىكەن.

چۈشتىن كېيىن سائەت ئىككىلەر ئىدى، ئىككى تەرەپنىڭ زەمبىرەكلىرى يەر ـ جاھانىنى زىلزىلىگە كەلتۈرۈۋاتاتتى، گېنېرال مونكادا ئۇرسۇلا بىلەن خوشلاشتى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئۇمىدسىزلىككە پاتقان ئۇرۇشنى قىلىۋاتقانلىقىغا تامامەن ئىشىنەتتى.

ــ ئىلاھىم، بۇگۈن ئاخشام پولكوۋنىك ئورىلىئانو بىلەن ئۆيىڭىزدە كۆرۈشكىلى نىسپ قىلمىغاي، ــ دېدى گېنېرال مونكادا، ــ راستىنلا شۇنداق بولۇپ قالسا، مېنىڭ ئورنۇمدا ئۇنى قۇچاقلاپ قويۇڭ. چۈنكى، بىز ئەمدى كۆرۈشۈپ بولالمايمىز.

گېنېرال مونكادا شۇ كۈنى كېچىسى ماكوندودىن قېچىپ كەتمەكچى بولۇپ

تۇرغاندا قولغا چۈشۈپ قالدى. مېڭىش ئالدىدا پولكوۋنىك ئورىلىئانوغا ئۇزۇن بىر پارچە خەتمۇ يېزىپ قويغان، خېتىدە ئىككىسىنىڭ ھېلىقى يىلى ئۇرۇشنى تېخىمۇ ئىنسانپەرۋەرلىك ئاساسىغا ئىگە قىلىش ئارزۇسىدا بولغانلىقى ئەسكەرتىلگەن ھەمدە ئۇنىڭ مىللىتارىستلارنىڭ چىرىكلىكى ۋە ئىككى پارتىيە ھەربىيلىرىنىڭ چىرىكلىكىگە ۋە سىياسىيونلارنىڭ نەپسانىيەتچىلىكلىرىگە قارشى كۈرەشتە ئاخىرقى غەلىبىگە ئېرىشىشىگە تىلەكداشلىق بىلدۈرگەنىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئەتىسىلا گېنېرال مونكادا بىلەن بىللە ئۈرسۈلانىڭ ئۆيىدە چۈشلۈك تاماقتا بىللە بولدى، گېنېرال ئىنقىلابىي ھەربىي سوت تەقدىرىنى بەلگىلىگىچە مۇشۇ يەردە نەزەربەند قىلىندى. بۇ بىر دوستانە ئائىلە زىياپىتى ئىدى. نىھايەتكى، ئىككى رەقىب ئۇرۇشنى ئۇنتۇپ ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەشكە چۈشكەندە، ئۈرسۈلاغا بېسىپ كەلگەن تاجاۋۇزچى گېنېرال مونكادا ئەمەس، ئوغلىدەك بىلىنىپ كۆڭلى غەش بولدى، بۇ تۈيغۇ ئوغلى بىرمۇنچە قوغدىغۇچىسىنىڭ مۇھاپىزىتىدە شاۋقۇن ـ سۇرەن بىلەن ئۆيگە كىرىپ كەلگەن چاغدىلا پەيدا بولغانىدى، ئۇ قوغدىغۇچىلىرى ئۆيگە كىرىپلا ھەربىر ئۆينى تىنتىپ، ھېچقانداق خەۋپنىڭ يوقلىقىغا ئىشەنچ قىلغاندىن كېيىنلا ئاندىن بولدى قىلغانىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۇلارنىڭ شۇنداق قىلىشىغا رۇخسەت قىلىپلا قالماي، تېخى كەسكىن بۇيرۇق چۈشۈرۈپ، ھەرقانداق ئادەم، جۈملىدىن ئۈرسۈلانىڭمۇ ئۆزىدىن ئۈچ مېتىر نېرى تۇرۇپ پائالىيەت قىلىشى كېرەكلىكىنى جاكارلىدى، مۇھاپىزەتچىلەر ئەتىتىمۇ ئۆينىڭ ئەتراپىغا پوست قويۇش ھەلەكچىلىكىدە پاتىپاراق بولۇپ كەتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۈچىسىغا ھېچقانداق دەرىجە بەلگىسى يوق ماتا ھەربىي كىيىم، پۈتىغا مەينەت ۋە قان بىلەن بۇلغانغان ئۆتۈك كىيىۋالغانىدى، بىلىگە قىستۇرۇۋالغان تاپانچىسىنىڭ قېپى ئېتىلمىگەن بولۇپ، كۆزلىرىدىن ھوشيارلىق ۋە كەسكىنلىك چىقىپ تۇراتتى. چېچى چۈشۈپ بېشىنىڭ پاينەك يەرلىرى كېڭەيگەن، پىشانىسى گويا سۇس ئوتتا قۇيۇلىۋەتكەندەك بولۇپ قالغانىدى، كارپ دېڭىزىنىڭ تۇزىدا يېرىلغان يۇزلىرى تۆمۈردەك چىڭ كۆرۈنەتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو قىستاپ كېلىۋاتقان قېرىلىقنى ۋۇجۇدىدىكى قانداقتۇر بىر ھاياتىي كۈچىگە تايىنىپ

يەڭگەنىدى، بۇ ھاياتىي كۆچى يۈرىكىدىكى سوغۇق كەيپىياتى بىلەن مۇناسىۋەتسىزمۇ ئەمەس ئىدى. بويى بۇرۇنقىدىن تېخىمۇ ئىگىز، يۈزلىرى تېخىمۇ تاتىراڭغۇ ۋە جۇدەڭگۈ كۆرۈنەتتى، چىرايىدىن ھېچكىمگە يۇز ـ خاتىرە قىلمايدىغاندەك ئالامەت چىقىپ تۇراتتى. «ئىلايمەي، ــ ئويلىدى ئۇرسۇلا ئىچىدە، ــ قولىدىن ھەر بالا كەلگۈدەك جۇمۇ!»

دەرۋەقە، پولكوۋنىك ئورېلىئانو قولىدىن ھەر بالا كېلىدىغان بىر ئادەم بولۇپ قالغانىدى. ئامارانتاغا ئالغاچ كەلگەن ئازتېكچە ياغلىقى، تاماق ئۈستىدە بولغان ئىشلارنى ئەسلەپ كېتىشلىرى، بولۇپ ئۆتكەن قىزىقارلىق ۋەقەلەرنى ئېيتىپ بېرىشلىرى پەقەت ئورېلىئانونىڭ بۇرۇنقى مىجەزىنىڭ بىر قىسمىدىنلا ئىبارەت ئىدى. جەسەتلەرنى زاراتگاھلىققا كۆمۈۋېتىش توغرىسىدا چۈشۈرگەن بۇيرۇقى ئىجرا قىلىنىپ بولا ـ بولماي تۇرۇپلا پولكوۋنىك روك كارنىسېللونى ھەربىي سوتنىڭ تەشكىللىنىشىگە ھەيدەكچىلىك قىلىشقا بۇيرىدى، ئۆزى بولسا ئۇلى لىكشىپ قالغان كونسېرۋاتىپلار ھاكىمىيىتىنى ئۇزۇل ـ كېسىل پاچاقلاپ تاشلاشقا بەل باغلاپ، رادىكالىزم ئىسلاھاتىنى يولغا قويۇشتەك مۇشكۈل خىزمەتنى ئۈستىگە ئالدى.

ــ بىز پارتىيە ئىچىدىكى سىياسىيونلاردىن بۇرۇن چىقمىساق بولمايدۇ، ــ دېدى مەسلىھەتچىسىگە، ــ ئۇلار كۆزلىرىنى ئېچىپ رېئاللىقنى كۆرگىنىدە ھەممە ئىش تاماملانغان بولسۇن.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو يۇز يىلدىن بۇيان تىزىملانغان يەر رويخەتلىرىنى تەكشۈرۈپ چىقىش قارارىغا كېلىپ ئىشنى باشلىغىنىدا، ئاكىسى خوس ئاركادىئونىڭ يەر ـ زېمىننى زورمۇزور ئىگىلىۋالغانلىقى ھەمدە قانۇنىيلاشتۇرۇۋالغانلىقىنى بايقىدى ـ دە، ئۇ ھۆججەتلەرنى تامامەن ئەمەلدىن قالدۇردى. ئاخىرىدا ئەدەپ يۈزىسىدىن قولىدىكى ئىشلىرىنى بىر ياققا قايرىپ قويۇپ، بىر سائەت ۋاقتىنى ئاجرىتىپ رىبېكا بىلەن كۆرۈشۈپ ئۆزىنىڭ قارارىنى يەتكۈزدى.

بىر چاغلاردا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ مۇھەببەت دەردىدە سىقىلغان تۇيغۇلىرىغا شاھىد بولغان ھەمدە قەيسەرلىك بىلەن ئورېلىئانونىڭ جېنىنى قۇتقۇزغان بۇ

تەركىدۇنيا تۇل خوتۇن ھازىر قاراڭغۇ ئۆيگە بېكىنىۋېلىپ ياشاۋاتقان ئەرۋاھنىڭ ئۆزىلا بولۇپ قالغانىدى. تىرناقلىرىنىمۇ ياپقۇدەك ئۇزۇن قارا خالاتقا يۆگىنىۋالغان، جاھانىڭ ئىشلىرىدىن كۆڭلى سوۋۇغان، سىرتقى دۇنيادا بولۇۋاتقان ئۇرۇش دېگەنلەردىن قىلچە خەۋەرسىز ئىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا رېبېكانىڭ سۆڭىكىدىكى فوسفور ئوتى تېرىسىدىن كۆرۈنۈپ تۇرغاندەك، قاتمۇقات ئېزىتقۇ ئوت ئىچىدە مېڭىۋاتقاندەك، ئۇيۇپ قالغان ھاۋادا ئانچە ـ مۇنچە پۇرۇق ھىدىمۇ دىمىقىغا ئۇرۇلۇۋاتقاندەك تۇيۇلدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو رېبېكانى ئەمدى سەۋر قىلىپ قارىلىقىنى سۈندۈرۈشقا، دېرىزىلەرنى ئېچىۋېتىپ ئۆينىڭ ھاۋاسىنى ياخشىلاشقا، خوس ئاركادىئونىڭ ئۆلۈمىنى دەپ پۈتۈن جاھانغا غەزەپلىنىپ ئۆتۈۋەرمەسلىككە ئۇندىدى. ۋاھالەنكى، پانىي دۇنيانىڭ مەنسىزلىكىدىن كۆڭلى سوۋۇپ كەتكەن رېبېكا ئۇنىڭ گەپلىرىگە پەرۋاسۇ قىلمىدى. بۇرۇنلاردا لايساڭغۇ توپىنىڭ قىرتاق تەمىدىن، پېترو كىرىسپىنىڭ خۇشبۇي پۇراپ تۇرىدىغان خەتلىرىدىن، ئېرىنىڭ قارا بوراندەك جالاقلىتىۋېتىدىغان كارىۋىتىدىن بىھۇدە زارىقىپ ئىزدىگەن كۆڭۈل ئارامىلىقىنى ئاخىر مۇشۇ ئۆيدىن تاپقانىدى. ئەستىلىكلىرى خىيال قاينامىلىرىدا ئاستا ـ ئاستا رېئال گەۋدىگە ئايلىنىپ، تىرىك ئادەمگە ئوخشاش مۇشۇ دۇملەكلىك قاراڭغۇ خانە ئىچىدە لەلەڭلەپ يۈرەتتى. رېبېكا تەۋرەنمە ئورۇندۇققا ئۆزىنى تاشلاپ، پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا گويا ئەرۋاھقا قارىغاندەك بىر خىلدا قاراپ ئولتۇرۇۋەردى، ھەتتا خوس ئاركادىئو خەقتىن زورمۇزور تارتىۋالغان يەرلەرنىڭ ئۆز ئىگىسىگە قايتۇرۇلىدىغانلىقىنى ئاڭلىغاندىمۇ قىلچە غەزەپلىنىپ قويمىدى.

ـــ خالىغىنىڭنى قىلىۋەر، ئورېلىئانو، ـــ دېدى ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ، ـــ مەن بۇرۇندىن سېنى بۇۋاپا دەپ ئويلايتتىم، شۇنداق ئىكەنلىكىگە ئەمدى تېخىمۇ ئىشەندىم.

يەر خەتلىرىنى تەكشۈرۈپ چىقىش بىلەن بىر ۋاقىتتا سوتمۇ تەڭ ئېچىلدى. سوت پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنىڭ مەسئۇللىقىدا ئېچىلىپ، ئىنقىلابچىلار قوشۇنىغا ئەسىر بولغان ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ بارلىق ئوفىتسېرلىرىنى ئېتىپ

تاشلاش هۆكۈمى بىلەن ئاخىرلاشتى. گېنېرال خوس راكېل مونكادا ئەڭ ئاخىردا سوتلانغانىدى.

ــ خوس راكېل مونكادا بىزنىڭ ماكوندونىڭ تارىخىدىكى ئەڭ ياخشى ئەمەلدارىمىز ئىدى، ــ دېدى ئۇرسۇلا ئارىغا چۈشۈپ ئوغلى پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا، ــ ئاق كۆڭۈللۈكى، بىز بىلەن قانچىلىك ئىجىل ـ ئىناق ئۆتكەنلىكىنى ئېيتمايلا قويايلى. چۈنكى، سەن بۇنى ھەممىمىزدىن ئېنىق بىلىسەن.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئانىسىغا نارازىلىق بىلەن ئالايدى.

ــ قانۇندىن ھالقىپ ھۆكۈم چىقارسام بولمايدۇ، ــ دېدى جاۋابەن، ــ گېپىڭىز بولسا، ھەربىي سوتقا بېرىپ دەڭ.

ئۇرسۇلا شۇنداق قىلىپلا قالماستىن، ماكوندودا ياشاۋاتقان قوزغىلاڭچىلار ئارمىيەسىدىكى بارلىق ئوفىتسېرلارنىڭ ئانىلىرىنىمۇ چاقىرىۋالدى. مەھەللە قۇرغان بۇ پېشۋالارنىڭ ھەممىسى ياشىنىپ قالغانىدى، بۇلارنىڭ بىرمۇنچىسى ئەينى يىلى تاغ ـ داۋانلار ئېشىپ يېڭى ماكان ئىزدەش يۈرۈشىگىمۇ قاتناشقانلار ئىدى، ئۇلار ئارقا ـ ئارقىدىن گېنېرال مونكادانىڭ مېھىر ـ شەپقەتلىرىنى ۋە پەزىلەتلىرىنى مەدھىيەلەشتى. ئۇرسۇلا ئەڭ ئاخىردا سۆزلىدى. ئۇرسۇلانىڭ مەردانە، ئەمما ھەسرەتلىك تۇرقى، شۇنداقلا قايىل قىلارلىق ھەققانىي سۆزلىرى سوت ئەھلىنىڭ ئارامىنى بۇزدى.

ــ سىلەر بۇ قورقۇنچلۇق ئويۇننى قالتىس ئەستايىدىللىق بىلەن ئويناۋاتىسىلەر، بۇ ئىشىڭلاردىن ئۆرگىلەي، بۇرچۇڭلارنى ئادا قىلىۋاتىسىلەر ئەمەسمۇ، ــ دېدى ئۇرسۇلا سوت كوللېگىيەسىنىڭ ئەزالىرىغا، ــ بىراق، ئۇنتۇپ قالماڭلار، بىز تەڭرىنىڭ ئىرادىسى بىلەن ھايانلا بولىدىكەنمىز، بەربىر سىلەرنىڭ ئاناڭلار، سىلەر ھەرقانچە كاتتا ئىنقىلابچى بولۇپ كەتكىنىڭلار بىلەنمۇ، يولسىزلىق قىلىدىغانلا بولساڭلار، تامبىلىڭلارنى سالدۇرۇپ كاساڭلارنى ساۋاشقا بىز ھەقلىق!

سودىيەلەر سوتنى تۇختىتىپ كېڭىشىشكە چۈشكەندىمۇ، ئۇرسۇلانىڭ بۇ جاراڭلىق سۆزلىرىنىڭ ئەكىس ساداسى گازارما قىلىنغان سىنىپتا ياڭراپ تۇردى.

تۇن نىسبى بولغاندا گېنېرال خوس راكېل مونكاداغا ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم

قىلىندى. پولكوۋنىك ئورىلىنائنو ئۇرسۇلانىڭ قاتتىق سۆكۈشلىرىگە باقماي ھۆكۈمنى ئۆزگەرتكىلى ئۇنىمىدى. تاڭغا يېقىن قاماقتا بېرىپ، ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغان مەھبۇسنى يوقلىدى.

— ئېسىڭدە بولسۇن، ئاداش، — دېدى پولكوۋنىك ئورىلىنائنو ئۇنىڭغا، — سېنى مەن ئەمەس، ئىنقىلاب ئاتماقچى بولۇۋاتىدۇ.

گېنېرال مونكادا پولكوۋنىك ئورىلىنائنونىڭ كىرىپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپمۇ ئورنىدىن قوزغالمىدى.

— مەن ئۇچۇن بەرىبىر، ئاداش، — دېدى جاۋابەن.

پولكوۋنىك ئورىلىنائنو قايتىپ كەلگەندىن بۇيان گېنېرال مونكادانىڭ چىرايىغا پەقەت شۇ چاغدىلا ئەستايىدىل يوسۇندا سەپ سېلىپ قاراپ باقتى. شۇ تاپتا گېنېرالنىڭ قېرىلىق يەتكەن تۇرقىنى، تىترەۋاتقان قوللىرىنى ھەمدە ئۆلۈمنى كۈتۈپ تۇرغان پەيتتىكى ئىتائەتمەنلىكىنى كۆرۈپ ھەيران قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۆزىنى بەكمۇ پەسكەش ھېس قىلدى. بىراق، بۇ تۇيغۇسىنى بايقى ھېسداشلىقى بىلەن ئارىلاشتۇرۇۋالدى.

— سەن مەندىنمۇ ئېنىق بىلىسەن، — دېدى پولكوۋنىك ئورىلىنائنو، — ھەربىي سوت دېگەننىڭ ھەممىسى ئويۇن. ئەمەلىيەتتە سەن باشقىلارنىڭ جىنايىتى ئۈچۇن جازالىنىۋاتىسەن. چۈنكى، بۇ قېتىم بىز ھەرقانچە بەدەل بېرىپ بولسىمۇ غەلىبە قىلماقچى بولمايدۇ. مېنىڭ ئورنۇمدا سەن بولساڭ مۇشۇنداق قىلماسسەنمۇ؟

گېنېرال مونكادا ئورنىدىن تۇرۇپ كۆڭلىكىنىڭ پېشى بىلەن سەدەپ گىرۋەكلىك كۆزەينەكنى سۈرتتى.

— ئېھتىمال، — دېدى ئاندىن، — بىراق، ئەندىشە قىلىۋاتقىنىم مېنى ئېتىپ تاشلىماقچى بولۇۋاتقىنىڭ ئەمەس. تېگى - تەكتىدىن ئېيتقاندا، بىزگە ئوخشاشلار ئۈچۇن بۇ تەبىئىي ئۆلۈم ھېسابلىنىدۇ، — ئۇ كۆزەينەكنى كارىۋاتقا قويۇپ، قويۇن سائىتىنى ئېلىۋېتىپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى، — مېنىڭ ئەندىشە قىلىۋاتقىنىم، سەن مىلىتارىستلارغا بەكمۇ ئۆچ، ئۇلار بىلەن تىنماي ئۇرۇشۇپ كەلدىڭ، ئۇلار ئۈستىدە

شۇنچە ئۇزاق ئويلاندىڭ، ئەمدى ئۆزۈڭمۇ شۇلاردىن قېلىشمايدىغان بولۇپ كېتىپسەن. بۇ دۇنيادا ھېچقانداق بىر غايە مۇشۇنداق ھالغا چۈشۈپ قېلىشىڭغا ئەرزىمەيتتى.

گېنېرال مونكادا تويلۇق ئۇزۇكنى ۋە نىجاتچى مەبۇدەنىڭ سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن ئىزناكنى ئېلىپ كۆزەينەك ۋە سائەتلەر بىلەن بىر يەرگە قويدى.

ــ مۇشۇ پېتى كېتىۋېرىدىغان بولساڭ، ــ دېدى ئاخىرىدا خۇلاسىلەپ، ــ تارىخىمىزدىكى ئەڭ ھاكىممۇتلەق، ئەڭ زالىم مۇستەبىت بولۇپلا قالماي، قەدىردان ئۇرسۇلا ئاچامنىمۇ ئېتىپ تاشلىمىغۇچە كۆڭلۈڭ ئارام تاپمايدۇ.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇ گەپتىنمۇ تەسىرلەنمىدى. گېنېرال مونكادا كۆزەينەك، نىجاتچى مەبۇدەنىڭ سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن ئىزناك، قويۇن سائىتى ۋە ئۇزۇكلەرنى سۇنۇپ بېرىپ، باشقىچە بىر ۋەزىندە گەپ قىلدى:

ــ بىراق، سېنى تىللىسۇن دەپ چاقىرتمىغان. بۇ نەرسىلەرنى خوتۇنۇمغا تاپشۇرۇپ بېرەلەمسەن؟

پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇ نەرسىلەرنى يانچۇقىغا سالدى.

ــ خوتۇنۇڭ ھېلىمۇ مانوردا ئولتۇرامدۇ؟

ــ ھەئە، مانوردا، ــ دېدى گېنېرال مونكادا جاۋاب بېرىپ، ــ ھازىرمۇ چېركاۋنىڭ ئارقىسىدىكى ئۆيدە، سەن ئۆتكەن قېتىم خەت ئاپىرىپ بەرگەن ھېلىقى ئۆيدە.

ــ خۇشاللىق بىلەن خىزمىتىڭدە بولىمەن، خوس راكېل، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو.

ئۇ سەھەرنىڭ كۆكۈچ تۇمانلىرى قوينىغا شۇڭغۇپ، يۇزلىرى ھېلىقى يىلى سەھەر ۋاقتىدىكىدەك نەملەشكەندىلا ئۆزىنىڭ نېمە ئۈچۈن ھۆكۈمنى قەبرىستانلىقنىڭ تېمى تۈۋىدە ئەمەس، گازارما ھويلىسىدا ئىجرا قىلىش بۇيرۇقى چۈشۈرگەنلىكىنىڭ سەۋەبىنى چۈشەندى. ئىشىك ئالدىدا تەق بولۇپ تۇرغان جازا ئىجراچىلىرى گويا بىر دۆلەتنىڭ داھىيىسىغا سالام بەرگەندەك سالام بەردى.

ــ ئەمدى ئېلىپ چىقسىڭلار بولىدۇ، ــ دېدى ئۇ بۇيرۇق چۈشۈرۈپ.

توققۇزىنچى باب

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس بۇ ئۇرۇشنىڭ بىمەنىلىكىنى بىرىنچى بولۇپ ھېس قىلدى. ئۇ ماكوندونىڭ ھەربىي ـ مەمۇرىي ئاتامانى سۈپىتىدە پولكوۋنىك ئورېلىئانو بىلەن ھەپتىسىگە ئىككى قېتىم تېلېگراممىلىشىپ تۇراتتى. ئۇلار دەسلەپتە بۇنداق ئالاقە ئارقىلىق ھەربىر قانلىق ئۇرۇشنىڭ تەرەققىياتىنى بەلگىلەيتتى، ئۇرۇشنىڭ قانداق باسقۇچتا تۇرۇۋاتقانلىقىنى ھەر ۋاقىت ئېنىق بىلۈۋالالايتتى ھەمدە ئۇرۇشنىڭ كەلگۈسى نىشانىنى ئالدىن كۆرۈپ يېتەلەيتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئەزەلدىن ھېچكىمگە سىر بەرمەيتتى، ئەڭ يېقىن دوستلىرىغىمۇ شۇنداق ئىدى. بىراق، ئۇ چاغلاردا سەمىمىيلىك بىلەن تۇز گەپ قىلىدىغان بولغاچقا، تېلېگرامما ئاپپاراتىنىڭ يەنە بىر ئۇچىدىكىلەر ئۇنىڭ كىملىكىنى ئوڭايلا بىلۈۋالالايتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو كۆپ ھاللاردا گەپنى ئۇزارتىپ ھال ـ ئەھۋاللىشىپلا كېتەتتى، كېيىنچە ۋەزىيەت كەسكىنلىشىپ ئۇرۇش ئوتى يامراشقا باشلىغان چاغلاردا ئۇنىڭ بۇرۇنقى ئوچۇق ـ يورۇقلۇقى بارا ـ بارا خۇنۇكلىشىشكە باشلىدى. ئاۋازىغا ۋەكىللىك قىلىدىغان تېلېگراف چېكىتلىرى بارا ـ بارا مۇجمەللىشىپ، بىر ـ بىرىگە يۆمىشىپ كېلىدىغان سۆزلىرىمۇ بارا ـ بارا ئۆز مەنىسىدىن قالغىلى تۇردى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ مۇجمەل گەپلىرىنى ئوقۇغانسېرى ئۇنىڭغا تېلېگرامما يوللاۋاتقان كىشىنى ئۆزىنىڭ يېقىن دوستى ئورېلىئانو ئەمەستەك، ئۆزىنى باشقا بىر دۇنيادىكى ناتونۇش ئادەم بىلەن تېلېگراممىلىشىۋاتقاندەك سېزىدىغان بولۇپ قالدى.

ــ چۈشەندىم، ئورېلىئانو، ــ دەيتتى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس تېلېگرافنىڭ كونۇپكىسىنى بېسىۋتىپ سۆھبەتنى ئاخىرلاشتۇرۇپ، ــ ياشىسۇن

لىبېرالىلار!

پولكوۋنىك گىرىنلىپردو ماركوس كېيىن ئۇرۇشتىن پۈتۈنلەي ئالاقىسىنى ئۈزدى. بىر چاغلاردىكى ھەمقەدەملىرى، ياشلىق دەۋرىدىكى ئوتتەك قىزغىنلىقى ئەمدى يىراق بىر يەردىكى خىيالىي نەرسىگە ئايلىنىپ قالغان، ئامارانتانىڭ تىكىمخانىسىلا ئۆزگە تەسەللى تاپالايدىغان بىردىنبىر ماكان بولۇپ قالغانىدى. ھەر كۈنى چۈشتىن كېيىن شۇ يەرگە ئامارانتانى يوقلاپ باراتتى، ئامارانتانىڭ كۆڭلەككە قاتلاق چىقىرىشلىرىنى، ساھىبجامال قىزچاق رەمەدىسىنىڭ بىر چەتتە ئولتۇرۇپ قول ماشىنىسىنى چۆرۈشلىرىنى تاماشا قىلىپ ئولتۇرۇشقا ھېرىسمەنىدى. ئۇلار شۇ تەرىزدە بىر ـ بىرىگە ھەمراھ بولۇپ سائەت ـ سائەتلەپ ئولتۇرۇشتىن قانائەت ھاسىل قىلاتتى. ئامارانتا پولكوۋنىك گىرىنلىپردو ماركوسنىڭ مۇھەببىتىنىڭ ئۆزگەرمىگەنلىكىگە ئىچ ـ ئىچىدىن خۇشال ئىدى، پولكوۋنىك گىرىنلىپردو ماركوس بولسا ئامارانتانىڭ قورسىقىدا زادى قانداق ئوي ـ خىياللىرىنىڭ بارلىقىنى چۈشىنەلمەي ئاۋارە بولاتتى. ئامارانتا ھېلىقى كۈنى پولكوۋنىك گىرىنلىپردو ماركوسنىڭ ماكوندوغا قايتىپ كەلگەنلىكىنى ئاڭلىغاندا خۇشاللىقىدىن يۇرىكى قېپىدىن چىقىپ كېتەيلا دەپ قالغان، لېكىن ئۇ مۇھاپىزەتچىلەر ئەترىتىدىكىلەر بىلەن بىللە كىرىپ كەلگەندە، گىرىنلىپردو ماركوسنىڭ سەرسانچىلىقتا قېرى چىرايلىشىپ، تەر ۋە توپا ـ توزان دەستىدە مەينەتلىشىپ كەتكەن، تېڭىلغان سول قولىنى ئېسىۋالغان، ھەتتا تېنىدىن ھايۋانلارنىڭ تېنىدىكىدەك سېسىق پۇراق ئۇرۇلۇپ تۇرغان ئەپتىنى كۆرۈپ ئۇمىدسىزلەنگىنىدىن تىرىكىدە ئارقىغا ئۆچۈپ چۈشكىلى تاس قالدى.

ــ ۋاي توۋا، ــ دەۋەتتى ئامارانتا ئىچىدە، ــ مەن كۈتكەن ئادەم بۇ ئەمەسقۇ!

بىراق، پولكوۋنىك گىرىنلىپردو ماركوس ئەتىسى ساقاللىرىنى قىرىپ، پاكىز يۇيۇنۇپ، چاچلىرىغا ئەتىر چېچىپ، بېلىكىدىكى قان بىلەن بويالغان داكىنى ئېلىۋېتىپ كىرىپ كەلدى ۋە ئامارانتاغا سەدەپتەك پارقىراپ تۇرىدىغان بىر قاتتىق تاشلىق ئىبادەتنامە سوۋغا قىلدى.

ـــ ئەر خەق دېگەن بەك غەلىتە كىشىدىكەن، ـــ دېدى ئامارانتا باشقا سۆز تاپالماي، ـــ ئۆمۈر بويى دىن تارقاتقۇچىلارغا قارشى ئۇرۇش قىلغان ئادەمنىڭ ئەمدىلىكتە بىر قىزغا ئىبادەت كىتابى سوۋغا قىلغىنىنى دەيمەن.

پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوس شۇنىڭدىن كېيىن ھەر كۈنى چۈشتىن كېيىن ئامارانتانى يوقلاپ كېلىپ تۇرىدىغان بولدى، ھەتتا شىددەتلىك ئۇرۇش بولۇۋاتقان كۈنلەردىمۇ كەلمەي قالمايتتى. ساھىبجامال رېمەدىس يوق چاغلاردا قول ماشىنىسىنى چۆرۈشۈپ بېرەتتى. ئامارانتا بۇ ئادەمنىڭ تەۋرەنمەس ئەقىدىسى، ساداقەتمەنلىكى ۋە مۇلايىملىقىدىن تەسىرلەندى. ئۇ شۇنچە چوڭ ھوقۇق تۇتۇۋاتقان كاتتا ئەرباب بولسىمۇ ئامارانتانىڭ ئالدىدا تەمتىرەپ قىلىدىغانغا قىلىق تاپالماي قالاتتى، ھەتتا يېنىدا ئېلىپ يۈرىدىغان قوراللىرىنىمۇ دائىم مېھمانخانىدا قالدۇرۇپ، تىكىمخانىسىغا تۆمۈرنىڭ سۇنىقىنىمۇ ئالماي كىرەتتى. ۋەھالەنكى، تۆت يىل مابەينىدە كۆپ قېتىم سۆيگۈ ئىزھار قىلغان بولسىمۇ، ئامارانتا ھەر ئامال قىلىپ كۆڭلىنى ئاغرىتماي چىرايلىقچە رەت قىلىپ كەلگەنىدى. گەرچە، ئامارانتانىڭ ئەمدى كۆڭلى ئۇنىڭدىن سوۋۇپ قالغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ بىلەن پۈتۈنلەي ئادا ـ جۇدا بولۇپ كېتىشكە قىيمايتتى. ساھىبجامال رېمەدىس ھەرقانداق ئىشقا بېپەرۋا، يەنە كېلىپ كىشىلەرنىڭ نەزىرىدە ئەقلى كەمتۈكرەك بىر قىز بولسىمۇ، گىرىنىلېردو ماركوسنىڭ ئاشقىلىقىدىن تەسىرلىنىپ ئۇنىڭ تەرىپىنى ئالدى. ئامارانتا ئۆزى بېقىپ چوڭ قىلغان بۇ قىزنىڭ بويىغا يېتىپ، ماكوندونىڭ تارىخىدا ئەڭ گۈزەل بىر قىز بولۇپ قالغانلىقىنى ئۇشتۇمتوت بايقىدى ـ ده، قەلبىدە بۇرۇن رىبېكاغا ئۆچ بولغاندەك بىرخىل ئۆچمەنلىكنىڭ ئويغىنىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئەسەبىيلىشىپ رېمەدىسكە ئۆلۈم تىلەپ سالماي دەپ ئىچىدە تەڭرىدىن تىلەپ كەتتى ھەمدە بۇ قىزنى تىكىمخانىسىدىن ھەيدەپ چىقاردى.

پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوس شۇ كۈنلەردە ئۇرۇشتىن يىرگىنىشكە باشلىغانىدى. ئامارانتانى كۆندۈرۈشكە كۈچەپ ئۇرۇنۇپ باقتى، ئۇزاقتىن بېرى قەلبىنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدا ساقلىنىپ كېلىۋاتقان چەكسىز مۇھەببىتىنى ئىزھار قىلدى، ھەتتا ئامارانتا ئۇچۇن ھاياتىنىڭ ئەڭ ئېسىل چاغلىرى بەدىلىگە ئېرىشكەن

نام ـ شۆھرىتىنى قۇربان قىلىشتىنمۇ يانمىدى، شۇندىمۇ ئامارانتانى كۆندۈرەلمىدى. ئاۋغۇست ئېيىنىڭ بىر كەچقۇرۇنلۇقى ئىرادىسىدىن قايتماس بۇ ئاشقىنىڭ تەلىپىنى كېسىپلا رەت قىلىۋەتكەن ئامارانتا ئۆزىنىڭ قاتتىق جاھىللىقىدىن ئازابلىنىپ ئۆيگە سولىنىپ ئىشكىنى تاقىدى ـ دە، ئۆلگىچە تەنھا ئۆتمەكى پۈتۈلگەن تەقدىر ـ پىشانىسىدىن ئاغرىنىپ ئاچچىق يىغلاشقا باشلىدى.

ـــ بىز بىر ـ بىرىمىزنى ئۇنتۇپ كېتەيلى، ـــ دېدى ئامارانتا، ـــ ئەمدى قېرىدۇق، بۇنداق ئىشلارنىڭ گېپىنى قىلىدىغان ۋاقتىمىز ئۆتۈپ كەتتى.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن پولكوۋنىك ئورېلىئانودىن تېلېگرامما ئالدى. بۇ قېتىمقۇ ئادەتتىكىدەكلا بىر سۆھبەت بولدى، ئۇرۇش ۋەزىيىتى توغرىسىدا ھېچقانداق يېڭىلىق يوق ئىدى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس سۆھبەت ئاخىرلىشىش ئالدىدا چۆلدەرەپ تۇرغان كوچىغا، بادام دەرىخىنىڭ شاخلىرىدا ئۇيۇپ قالغان سۇ تامچىلىرىغا نەزىرىنى ئاغدۇرۇپ كۆڭلى شۇنداقمۇ غېرىبسىندى.

ـــ ئورېلىئانو، ـــ دېدى تېلېگرامما كونۇپكىسىنى ھەسرەتلىك بېسىپ، ـــ ھازىر ماكوندودا يامغۇر يېغىۋاتىدۇ.

تېلېگراف ئاپپاراتىدىن خېلىغىچە سادا بولمىدى. كېيىن ئۇشتۇمتۇتلا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قوپال تېلېگرامما شىفىرلىرى ئاڭلاندى:

ـــ ھاماقەت بولما، گىرىنلېردو، ئاۋغۇستتا يامغۇرنىڭ يېغىشى نورمال ئىش.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس كۆرۈشمىگىلى ئۇزۇن بولغان دوستىنىڭ بۇنداق قوپال جاۋابىدىن مەڭدەپ تۇرۇپلا قالدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئىككى ئايدىن كېيىن ماكوندوغا قايتىپ كەلگەندە دوستىنىڭ تۇرقىغا قاراپ تېخىمۇ ھەيران قالدى، ھەتتا ئۇرسۇلامۇ ئوغلىدىكى ئۆزگىرىشلەرنى كۆرۈپ كۆزلىرىگە ئىشەنمەي قالدى. ئورېلىئانو بۇ قېتىم مۇھاپىزەتچىلىرىنىمۇ ئەگەشتۇرمەي ئۇن ـ تىنسىزلا قايتىپ كەلگەن، ھاۋانىڭ ئىسسىقىغا قارىماي پىلاشقا يۆگىنىۋالغانىدى. بىللە ئېلىپ كەلگەن ئوچ ئاشىنىسى بىلەن بىر ئۆيگە ئورۇنلاشتى ـ دە، كۆپىنچە ۋاقتىنى سەگۈنچەكتە

يېتىش بىلەن ئۆتكۈزدى. ئادەتتىكىدەك ئۇرۇش ئەھۋالى توغرىسىدا كەلگەن تېلېگراممىلارنى كۆرۈشكە ئانچە قىزىقىپ كەتمەيتتى. پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوس بىركۈنى خەلقئارا ئىختىلاپ پەيدا بولۇشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئۆكتەچى قوشۇننىڭ چېگرىدىكى بىر بازاردىن چېكىنىپ چىقىشى توغرىلىق يوليورۇق سوراپ يېنىغا كىردى.

ـــ بۇنداق ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلارغا مېنى ئاۋارە قىلمىغىنا، ـــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو، ـــ سورىغىڭ كەلسە بېرىپ تەكرىدىن سورا.

ئۇرۇشنىڭ ئەڭ جىددىي پەيتى كېلىپ قالغانلىقىدىن بولسا كېرەك، باشتا ئىنقىلابنى قوللىغان لىبېرال پومېشچىكلار زېمىن ئىگىدارچىلىقىنى قايتا تەكشۈرۈشكە توسقۇنلۇق قىلىش ئۈچۈن كونسېرۋاتىپ پومېشچىكلار بىلەن مەخپىي كېلىشىم هاسىل قىلدى. سەرگەردان بولۇپ يۈرۈش داۋامىدا ئۇرۇشتىن نەپ ئالغان سىياسىيونلار بولسا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ كەسكىن ھەرىكىتىنى ئاشكارا ئەيىبلەشكە باشلىدى. هالبۇكى، بۇ ئىشلار ئۇنى قىلچىلىك ئەندىشىگە سالمىغاندەك قىلاتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئەمدى ئۆزى يازغان شېئىرلارنى ئوقۇمايدىغان بولدى، بەش تومدىن ئارتۇق چىقىدىغان بۇ شېئىرلار ساندۇقنىڭ تېگىدە ئۇنتۇلۇپ ياتتى. كېچىلىرى ۋە چۈشلۈك ئارام ۋاقىتلىرىدا ئاشىنىسىدىن بىرنى سەگۈنچىكىگە چاقىرىپ كۆڭلىنى خۇش قىلاتتى ـ دە، ئېغىر ئۇيقۇغا كېتەتتى. بۇرۇن كۆڭلىدە تەشۋىش دېگەندىن ئەسەرمۇ يوق ئىدى، ئەمدى بولسا ساراسىمە تۇيەيلىدىن كۆڭلىنىڭ ئارامى مەڭگۈلۈك بۇزۇلغانلىقىنى پەقەت ئۆزىلا بىلەتتى. دەسلەپتە زەپەر شۆھرىتىدىن، كىشىنىڭ ئەقلى يەتمىگۈدەك دەرىجىدە كەينى ـ كەينىدىن قولغا كەلتۈرگەن غەلىبىلىرىدىن مەستانە بولۇپ ئۇلۇغ ئاتىقىنىڭ پاتقىقىغا پېتىپ قېلىش گىرادىغا بېرىپ قالغانىدى. ئەنگلىيە گېنېرالى گېرتسوگ ماربولونىڭ سۈرىتىنى ئۈستىلىنىڭ ئوڭ تەرىپىدە قويۇۋالاتتى. ئۇ كىشى ئۆزىگە ئۇرۇش سەنئىتىنى ئۆگەتكەن ئۇلۇغ ئۇستازى بولۇپ، ئۇچىسىدىكى يولۇاس تېرىسىدىن تىكىلگەن سۆلەتلىك كىيىملەر چوڭلارنىڭ ھۆرمىتىنى قوزغىسا، بالىلارنى ھەيرەتتە قالدۇراتتى. پولكوۋنىك

ئورىلىئانو شۇ چاغلاردا ھەرقانداق ئادەمنى، جۇملىدىن ئۇرسۇلانمۇ ئۆزىگە ئۇچ مېتىردىن يېقىن كېلىتۇرمەسلىك قارارىغا كەلگەنىدى. قەيەرگىلا بارمىسۇن، مۇھاپىزەتچىسى يەرگە بور بىلەن سىزىپ بەرگەن ھەمدە ئۆزىدىن باشقا كىشىنىڭ كىرىشى چەكلەنگەن يۇمىلاق دائىرە ئىچىدىلا تۇراتتى. شۇ يەردە تۇرۇپ قىسقا ۋە كەسكىن بۇيرۇقلارنى بېرىپ، دۇنيانىڭ تەقدىرىنى بەلگىلەيتتى. گېنېرال مونكادانى ئانقۇزۇۋەتكەندىن كېيىن بىرىنچى قېتىم مانورغا بېرىپ، زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ ئارزۇسىنى كېچىكتۇرمەي ئورۇندىدى. گېنېرالنىڭ تۇل قالغان ئايالى مەرھۇمنىڭ كۆزەينىكى، كاكارى، قويۇن سائىتى ۋە ئۇزۇكىنى قولىغا ئالدى، لېكىن پولكوۋنىك ئورىلىئانونى بوسۇغىسىغىمۇ دەسسەتمىدى.

ــ كىرمەڭ، پولكوۋنىك، ــ دېدى ئۇ خانىم، ــ ئۇرۇشتا سىزنىڭ دېگىنىڭىز ھېساب بولسىمۇ، ئۆيۈمدە مېنىڭ دېگىنىم ھېساب.

پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇنىڭدىن قىلچە خاپا بولمىدى، ئەمما خاس قوغدىغۇچىلىرى بۇ تۇل خانىمنىڭ ئۆي ـ ۋاقىسىنى تۇزلەپ كۇلىنى كۆككە سورۇۋەتكەندىن كېيىنلا كۆڭلى ئارام تاپتى.

ــ ئۆزۈڭگە ھېزى بول، ئورىلىئانو، ــ ئاگاھلاندۇرغاندى گىرىنلېردو ماركوس شۇ چاغدا، ــ تىرىك پېتىڭ سېسىپ كېتىۋاتىسەن.

پولكوۋنىك ئورىلىئانو قوزغىلاڭچى قوشۇن قوماندانلىرىنىڭ ئىككىنچى قېتىملىق يىغىنىنى چاقىردى، يىغىنغا كەلگەنلەر ئىچىدە خىيالپەرەسلەر، قارا نىيەتچىلەر، تەۋەككۇلچىلەر، جاھاندىن تويغان تەلۇلەر، شۇنداقلا ئادەتتىكى جىنايەتچىلەرگە ئوخشاش خىلمۇخىل ئادەملەر بار ئىدى، ھەتتا ھۆكۈمەت پۇلىغا خىيانەت قىلغاندىن كېيىن قانۇننىڭ جازاسىدىن قېچىپ قوزغىلاڭچىلار قوشۇنىنى پاناھ تارتىپ توپقا قوشۇلغان بىر كونسېرۋاتىپ ئەمەلدارمۇ شۇلارنىڭ ئىچىدە ئىدى. ئۇلارنىڭ نۇرغۇنى ئۆزلىرىنىڭ نېمە ئۈچۈن جەڭ قىلىۋاتقانلىقىنى بىلمەيتتى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ئىختىلاپ ئېغىرلىشىپ ئىچكى غەۋغاغا ئايلىنىپ كېتەيلا دەپ قالغانىدى. بۇ خىلمۇخىل ئادەملەر ئىچىدىكى ئەڭ يامان غەرەزلىك زوراۋان گېنېرال

تېغىللو ۋاگاس ئىدى. قىر ـ دالادا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن بۇ ئىندىيان ئىلىپنىڭ سۈنۈقمىنمۇ بىلمىگىنى بىلەن ئىنتايىن نەيرەڭ‌ۋاز، شۇنداقلا ئىلاھتەك سىرلىق چاقىرىق كۈچىگە ئىگە بولۇپ، ئادەملىرىنى ئۆزىگە رام قىلىۋالغانىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇ يىغىننى قوزغىلاڭچى قوشۇنلارنىڭ قوماندانلىقىنى بىرلىككە كەلتۈرۈپ سىياسىيونلارنىڭ ھىيلە ـ نەيرەڭلىرىگە تاقابىل تۇرۇش مەقسىتىدە چاقىرغانىدى. بىراق، گېنېرال تېغىللو ۋاگاس چاققان چىقىپ، بىرنەچچە سائەت ئىچىدىلا سەرخىل قوماندانلارنىڭ ئىتتىپاقىنى پارچىلاپ باش قوماندانلىق ھوقۇقىنى چاڭگىلىغا كىرگۈزۈۋالدى.

ــ بۇ قۇۋۇ تۈلكىدىن ھەزەر ئەيلىمىسەك بولمىغۇدەك، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئوفىتسېرلىرىغا، ــ بۇنداق ئادەم بىزگە ھۆكۈمەتنىڭ قۇرۇقلۇق ئارمىيە مىنىستىرىدىنمۇ بەكرەك خەتەرلىك دۈشمەن.

ئەزەلدىنلا قورقۇنچاق بىر پوروچىك قورۇنۇپراق بىگىز بارمىقىنى چىقاردى:

ــ بۇ ئىش ئوڭاي، پولكوۋنىك، ــ دېدى پوروچىك تەكلىپ بېرىپ، ــ جايلىۋېتەيلى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانونى تاڭ قالدۇرغىنى بۇ تەكلىپنىڭ ۋەھشىيلىكى ئەمەس، بەلكى ئۇ پوروچىكتىن باشقىسىنىڭ چاققان چىقىپ ئۆز خىيالىنى ئېيتمىغانلىقى بولدى.

ــ مېنى بۇنداق بۇيرۇقنى چۈشۈرمىدىكەن دەپ ئۈمىد كۈتمەڭلار، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو جاۋابەن.

دەرۋەقە، ئۇ شۇنداق بۇيرۇق چۈشۈرمىدى. نىھايەت، ئىككى ھەپتىدىن كېيىن گېنېرال تېغىللو بۆكتۈرمىگە ئۇچراپ قىلىچ بىلەن قىيما ـ چىيما قىلىۋېتىلدى، ھوقۇق پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قولىغا ئۆتتى. ھوقۇقى قوزغىلاڭچى قوشۇن قوماندانلىرىنىڭ ئېتىراپ قىلىشىغا ئېرىشكەن شۇ كۈنى كېچىدە ئۈيقۇسىدىن چۆچۈپ ئويغىنىپ «ئەدىيال بېرىڭلار» دەپ ۋارقىراپ كەتتى. سوغۇق ئىچىگە ئۆتۈپ كەتكەچكە پۈتۈغرىم ئىسسىقتىمۇ توڭلاپ چىدىمايدىغان كېسەلگە قالدى، بىرنەچچە ئايغىچە

ھەرخىل ۋەسۋەسىلەرگە سېلىپ ئۇخلاتمىغان، ئاخىر بېرىپ بىر خىل ئادەت بولۇپ قالغان ھوقۇق مەستانىلىقىمۇ تۇرۇپ ـ تۇرۇپ پەيدا بولىدىغان ئەنە شۇنداق پەرىشانلىق ئىچىدە غايىب بولغانىدى. توڭلىغاندەك بولىدىغان كېسىلىنى داۋالاش ئۈچۈن گېنېرال تېفىللو ۋاگاسنى ئۆلتۈرۈش مەسلىھەتىنى بەرگەن ياش پوروچېكنى ئېتىپ تاشلاش بۇيرۇقىنى چۈشۈردى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇيرۇق چۈشۈرۈپ بولغىچە، ھەتتا بۇيرۇق چۈشۈرۈش خىيالىغا كېلىپ بولغىچىلا قول ئاستىدىكىلىرى ئىجرا قىلىپ بولغانىدى، ئىجرا قىلغاندىمۇ تەسەۋۋۇردىكىدىن ئاشۇرۇپ ئىجرا قىلغانىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو چوڭ ھوقۇقنى ئىلكىدە تۇتۇپ تۇرۇۋاتقان بولسىمۇ، غېرىبلىقتا پېتىپ نىشانىدىن ئادىشىقا باشلىدى. ئىشغال قىلىنغان بازاردىكى كىشىلەرنىڭ تەنتەنىلىرىدىنمۇ بىزار ئىدى. چۈنكى، ئۇلار دۈشمەنلىرىگىمۇ مۇشۇنداق تەنتەنە قىلىشقانىدى. بارغانلا يېرىدە ئۆزىنىڭ كۆزىگە ئوخشاش كۆزلەردە تەلمۈرۈپ قاراۋاتقان، ئۆزىنىڭ ئاۋازىغا ئوخشاشلا ئاۋازدا گەپ قىلىۋاتقان بالىلارنى يولۇقتۇراتتى، ئۇلارنىڭ ئۆزىنى دۈشمەن ساناپ ھوشيارلىق بىلەن قارىغان چېغىدىكى چىرايى ئۆزىنىڭ جاۋابەن قارىغان ۋاقتىدىكى چىرايىغا ئوپمۇئوخشاش ئىدى، يەنە كېلىپ ھەممىسى ئۆزلىرىنى ئوغلى دەۋالاتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۆزىنى نۇرغۇن ئادەمگە پارچىلانغاندەك، تەكرارلانغاندەك ھېس قىلسىمۇ، ھېچقاچان بۇنداق غېرىبسىنىپ باقمىغانىدى. شۇنىڭ بىلەن قول ئاستىدىكى ئوفىتسېرلىرىنىڭ يالغان ئېيتقانلىقىنى جەزملەشتۈردى، كىنەز مابولوغىمۇ دۈشمەنلىك بىلەن قارايدىغان بولۇپ قالدى.

ـــ ئەڭ ئېسىل دوستلىرىم ئۆلۈپ بولدى، ـــ دەيتتى ئۇ دائىم.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇنداق بىقارار ئۇرۇشتىن بەك زېرىككەن، يامان سۈپەتلىك دەۋر قىلىۋاتقان بۇ تۈگمەس ئۇرۇش داۋامىدا چۆرگىلەپ ـ چۆرگىلەپ يۈرتىدىن نېرى كېتەلمىگەن، بارغانسېرى قېرىپ ئاجىزلىغان، نېمە ئۈچۈن جەڭ قىلىۋاتقانلىقىنى، قانداق جەڭ قىلىۋاتقانلىقىنى، قاچانغىچە جەڭ قىلىدىغانلىقىنى بارغانسېرى بىلەلمەي قالغانىدى. بور بىلەن سىزىلغان دائىرىنىڭ سىرتىدا قولى قىسقا كىشىلەر، بالىلىرى كۆك يۆتەلگە مۇپتىلا بولغان كىشىلەر بولماي قالمايتتى، نىجاسەتتەك ئىپلاس بۇ

ئۇرۇشنىڭ دەردىدە جېنىدىن تويۇپ كەتكەن، لېكىن ئەڭ ئاخىرقى كۈچىنى ئىشقا سېلىپ دىققەت ھالىتىدە تۇرۇپ: ــ ئىشلار جايىدا، پولكوۋنىك! ــ دەپ دوكلات قىلىدىغانلارمۇ بولاتتى. نىھايەت، بۇ ئايىغى چىقماس ئۇرۇشنىڭ ئەڭ قورقۇنچلۇق يېرىمۇ دەل شۇنداق ھېچ ئىش بولمىغانلىقى ئىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو غېرىبلىققا پاتتى، ئەمدى ئالدىن بېشارەتنىمۇ سېزىلمەس بولۇپ قالغان، ئۆمۈر بويى ھەمراھ بولۇپ ئۆتكەن توڭغاقلىقىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ماكوندوغا قايتىپ كېلىپ، ئۇزاق ـ ئۇزاقلاردا قالغان ئىشلارنى ئەسلەش بىلەن كۆڭلىگە ئارام تېپىش نىيىتىگە كەلگەنىدى. شۇ قەدەر بىپەرۋا بولۇپ كەتكەن ئىدىكى، تەشكىلنىڭ قاتمال ئۇرۇش ۋەزىيىتىنى قانداق قىلىپ تۇزەش كېرەكلىكى ئۈستىدە كېڭىشىش ئۈچۈن ۋەكىللەر ئۆيىگە ئەۋەتكەنلىكىدىن خەۋەر تاپقىنىدىمۇ سەگۈنچىكىدە ئۆرۈلۈپلا قويدى، ھەتتا كۆزلىرىنى پىلدىرلىتىپمۇ قويمىدى.

ــ ئۇلارنى پاھىشىخانىغا ئاپىرىپ ئايلاندۇرۇپ كېلىڭلار، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو.

ۋەكىللەر ئۆيىگە ئۇچىسىغا مۇراسىم كىيىمى، بېشىغا شىلەپە كىيگەن ئالتە نەپەر ئادۇوكاتتىن تەشكىللەنگەن بولۇپ، ئۇلار نويابىرنىڭ پىژغىرىم ئىسسىقىغا زور چىدام بىلەن بەرداشلىق بەرگەنىدى. ئۇرسۇلا ئۇلارنى ئۆيگە جايلاشتۇردى. ئۇلار كۈندۈزلىرى كۆپىنچە ۋاقىتنى ئۆيگە بېكىنىۋېلىپ مەخپىي كېڭىشىش بىلەن ئۆتكۈزەتتى، كەچلىرى بولسا مۇھاپىزەتچىلەر ۋە ئاككوردىيونچىلارنى چاقىرتىپ ئۆز خىراجىتى بىلەن كاتالىنونىڭ سارىيىغا بېرىپ كۆڭۈل ئاچاتتى.

ــ ئۇلارغا كاشىلا قىلماڭلار، ــ بۇيرۇق چۈشۈردى پولكوۋنىك ئورېلىئانو، ــ ئۇلارنىڭ كۆڭلىنىڭ نېمىنى تارتىدىغانلىقىنى بىلىمەن.

كىشىلەر تۆت كۈزى بىلەن كۈتكەن سۆھبەت دېكابىرنىڭ باشلىرىدا بولدى. نۇرغۇن كىشى بۇ سۆھبەتنى بەك ئۇزاق سوزۇلۇپ كېتىدۇ دەپ پەرەز قىلىشقان بولسىمۇ، نەتىجىدە بىر سائەتكە بارمايلا ئاخىرلاشتى.

تىنچىق مېھمانخانىدا كېپەندەك ئاق ئەدىيال بىلەن ئوراپ قويۇلغان ئاپتوماتنىك

پىيانىنودىن روھ ـ ئەرۋاھتەك بىر سۇر تۆكۈلۈپ تۇراتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئاشۇ پىيانىنونىڭ يېنىدا ئولتۇراتتى، قوغدىغۇچىسى بۇ قېتىم بور بىلەن ئايرىش چەمبىرىكى سىزمىغانىدى. پولكوۋنىك بۇ قېتىم سىياسىي مەسلىھەتچىلىرىنىڭ ئارىسىدا يۈگۈرۈپ ئەدىيالغا ئورانغىنىچە ۋەكىللەرنىڭ قىسقىچە تەكلىپىنى جىمغىنە ئاڭلاپ ئولتۇردى. ئۇلار، بىرىنچىدىن، لىببىرال پومېشچىكلارنىڭ قوللىشىغا قايتا ئېرىشىش ئۈچۈن، يەر ئىگىدارلىق ھوقۇقىنى تەكشۈرۈشتىن ۋاز كېچىش؛ ئىككىنچىدىن، مۇخلىسلارنىڭ ھىمايىسىگە ئېرىشىش ئۈچۈن، چېركاۋ بىلەن قارشىلىشىشتىن ۋاز كېچىش؛ ئۈچىنچىدىن، ئائىلە مۇكەممەللىكىنى قوغداش ئۈچۈن، نىكاھسىز تۇغۇلغان بالىلارنى نىكاھلىق تۇغۇلغان بالىلار بىلەن باراۋەر ھوقۇققا ئىگە قىلىشتىن ۋاز كېچىشنى تەلەپ قىلدى.

ــ بۇ گەپچە، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۇلارنىڭ تەكلىپىنى ئاڭلاپ بولغاندىن كېيىن كۈلۈمسىرەپ، ــ بىز پەقەت ھوقۇق ئۈچۈنلا كۈرەش قىلمىدىكەنمىز ـ دە.

ــ پەقەت ۋاقتىنچىلا شۇنداق تەڭشىدۇق، ــ دېدى ۋەكىللەردىن بىرى جاۋاب بېرىپ، ــ ھازىر ئەڭ مۇھىمى ئاممىۋى ئاساسىمىزنى كېڭەيتمەكچىمىز، باشقا ئىشلارنى ئەھۋالغا قاراپ بېكىتىمىز.

پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ سىياسىي مەسلىھەتچىلىرىدىن بىرى ئالدىراپ ـ تېنەپ سۆز ئالدى:

ــ بۇنداق قىلساق بىر ـ بىرىگە زىت ئىش بولۇپ قالمدۇ. ئەگەر بۇنداق تەڭشىگىنىڭلار توغرا بولمىغان بولسا، كونسېرۋاتىپلار ھۆكۈمىتى تۇتقان يولىنىڭ توغرا ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلغانلىقتىن دېرەك بېرىدۇ. ئەگەر مۇشۇنداق تەڭشەشكە تايىنىپ ئاممىۋى ئاساسىمىزنى كېڭەيتكىلى بولمىدۇ دەيدىغان بولساق، ھۆكۈمەتنىڭ كەڭ ئاممىۋى ئاساسقا ئىگە ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلغىنىمىز بىلەن باراۋەر بولمىدۇ. دېمەك، يىگىرمە يىلغا يېقىن ۋاقىتتىن بۇيان پۈتۈن مەملىكەت خەلقىگە قارشى مەيداندا تۇرۇپ كەلگەن بولۇپ قالىمىز.

ئۇ كىشى گېپىنى داۋاملاشتۇرماقچى بولۇۋىدى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو قول

ئىشارىسى بىلەن توختىتىپ قويدى.

ــ بولدى، ژاقىتنى ئىسراپ قىلما. ئەڭ مۇھىمى، بۇنىڭدىن كېيىن ھوقۇق ئۇچۇنلا ئۇرۇش قىلىمىز.

ئاندىن كۇلۇمسىرەپ ۋەكىللەر سۇنغان ھۆججەتنى ئېلىپ قول قويۇشقا تەمشەلدى.

ــ ئۇنداق بولسا، ــ دېدى خۇلاسىلەپ، ــ قوبۇل قىلالمىغۇدەك ئىش يوق ئىكەن.

پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئادەملىرى تەئەججۇپ بىلەن بىر ـ بىرىگە قارىشىپ قالدى.

ــ كەچۇر، پولكوۋنىك، ــ دېدى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس سىلىق ئاۋازدا، ــ بۇ بىر ئاسىيلىق بولدى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو سىياھقا چىلىغان قەلەمنى تۇنقان پېتى بۇ قاپ يۈرەك ئادىمىگە ھەيۋە بىلەن تىكىلدى.

ــ قورالىڭنى تاپشۇر، ــ بۇيرۇق چۈشۈردى ئۇ.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ئورنىدىن تۇرۇپ قورالىنى ئۇستەلنىڭ ئۇستىگە قويدى.

ــ گازارمىغا بار، ــ بۇيرۇدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو، ــ ھەربىي سوتنىڭ ھۆكۈمىنى كۈت.

ئاندىن بايانىاتنى ئىمزالاپ ۋەكىللەر ئۆمىكىگە تاپشۇردى:

ــ جانابلار، مانا ھۆججىتىڭلار، ئوبدان پايدىلىنارسىلەر.

ئىككى كۇندىن كېيىن پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ۋەتەن خائىنى دېگەن جىنايەت بىلەن ئەيىبلىنىپ ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىندى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو كەچۈرۈم تەلەپلىرىگە پەرۋاسۇ قىلماي سەگۈنچەكتە بەخىرامان يېتىۋەردى. ھۆكۈم ئىجرا قىلىنىدىغان كۇننىڭ ئالدىدىكى ئاخشىمى ئۇرسۇلا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ «ئاۋارە قىلىش چەكلىنىدۇ» دېگەن بۇيرۇقنى قارىمايلا ئۆيىگە كىرىپ كۆرۈشتى. ئۇچىسىغا باشتىن ـ ئاياغ قارا كىيىم كىيگەن بولۇپ ئىنتايىن سۇرلۇك كۆرۈنەتتى، ئۇچ مىنۇتلۇق سۆھبەت تۇگىگىچە زادى ئولتۇرمىدى.

ـــ گـىرىنلېردونى ئـاتىدىغانلىقىڭنى بىلىمەن، ـــ دېدى ئـۇرسـۇلا سـۇرلـۇك تەرىزده، ـــ هەرقانداق قىلىپمۇ توسۇپ قالالمايدىغانلىقىمنىمۇ بىلىمەن. بـراق، ساڭا دەپ قويماي، ئانا ـ ئانامنىڭ روهى، مەرهۇم خوس ئاركاردىئو بۇئېندىيەنىڭ نامى بىلەن پـەرۋەردىگارنىڭ ئـالدىدا قـەسـەم قـىلىمەنكى، گـىرىنلېردونىڭ جـەسـتىنى كـۆرۈپ قالمىدىغان بولسام، نەگە مۆكۈۋېلىشىڭدىن قەتئىينەزەر، سېنى تېپىپ ئۆز قولۇم بىلەن ئۆلتۈرۈۋېتىمەن.

ئاندىن جاۋابىنى كۈتۈپ تۇرمايلا قايتىپ ماڭدى، چىقىپ كېتىدىغان چاغدا يەنە بىر ئېغىز گەپ قوشۇپ قويدى:

ـــ راست شـۇنداق قىلىدىغان بولساڭ، سېنى چوشقا قـۇيرۇق تـۇغۇلغانغا چىقىرىۋېتىمەن.

پـولكوۋنىك گـىرىنلېردو مـاركـوس ئـۇزاق قـاراڭغۇ تـۇندە ئـامـارانتانىڭ تىكىمخانىسىدا ئۆتكۈزگەن چۈشتىن كېيىنكى چاغلارنى ئەسلەپ ياتسا، پولكوۋنىك ئورېلىئانو غېرىبلىق ساۋۇتىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن سـائەتلەپ تـىركەشمەكتە ئـىدى. ئـۇزۇن زامـانلار ئـىلگىرىكى دادىسـى مـۇز كـۆرسەتكىلى ئـېلىپ بـارغـان هـېلىقى كەچقۇرۇندىن بۇيان بىردىنبىر خۇشال ئۆتكەن چاغلىرى زەرگەرلىك دۇكـىنىدا ئالتۇن بېلىجان سوقۇش بىلەن ئۆتكۈزگەن ۋاقىتلىرى بوپتۇ. ئوتتۇز ئـىككى قېتىم ئـۇرۇش قوزغىغان، ئەزرائىل بىلەن تۇزۇشكەن بارلىق كېلىشىملەرنى بۇزۇپمۇ تاشلىغان هـەتتا شـۆهرەت قـوتانلىرىدا چوشقىدەك ئېغىناپ يـۇرگەن بـۇ قـەهرىمان نەتىجىده هـاياتىنىڭ قىممىتىنى قىرىق يىل دېگۈدەك كېچىكىپ بايقىغانىدى.

تاڭ ئېتىپ جازا ئىجرا قىلىنىشقا بىر سائەتچە قالغاندا ئورېلىئانو سولاقخانىغا كىردى. كېچىچە كىرپىك قاقماي قىينىلىپ چىققاچقا هالىدىن كەتكەنىدى.

ـــ كومېدىيە ئاخىرلاشتى، ئاداش، ـــ دېدى ئۇ پولكوۋنىك گـىرىنلېردو مـاركوسقا، ـــ بۇ يەردىن كېتىۋالايلى، ئۇلار ئېتىپ بولغىچە پاشىلار ئېتىپ بولمىسۇن يەنە.

پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ئۇنىڭ بۇ گەپلىرىنى مەنسىتمىمۇ قويمىدى.

ـــ ياق، ئورېلىئانو، ـــ دېدى جـاۋاب بېرىپ، ـــ ئـۆلۈشكە رازىمەنكى، سېنىڭ

قاسساپقا ئايلىنىپ كەتكىنىڭنى كۆرگۈم يوق.

ــ ئۇنداق بولمايدۇ، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو، ــ ئايىغىڭنى تېز كەي، بۇ نەس باسقۇر ئۇرۇشنى ئاخىرلاشتۇرۇشۇمغا ياردەملەش.

ئۇ بۇ گەپلەرنى قىلىۋاتقاندا ئۇرۇشنى توختىتىشنىڭ ئۇرۇش قوزغاشتىن كۆپ قېيىن بولىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى. چۈنكى، ھۆكۈمەتنى قوزغىلاڭچىلارغا پايدىلىق بولغان تىنچلىق شەرتلىرىنى قانلىق ۋاستىلەر بىلەن قوبۇل قىلدۇرۇشقا بىر يىلچە ۋاقىت سەرپ قىلدى، ئۆز پىرقىسىگە قوبۇل قىلدۇرۇش ئۈچۈنمۇ يەنە بىر يىل ۋاقىت سەرپ قىلدى. ھەتتا غەلىبە مېۋىسىنى ساتقىلى ئۇنىماي يۈز ئۆرىگەن قول ئاستىدىكى ئوفىتسېرلارنى تەسەۋۇر قىلىپ يەتكۈسىز قاتتىق قوللۇق بىلەن باستۇرۇشتىنمۇ يانمىدى، شۇنداقمۇ كۆچى يەتمەي ئاخىر ئۇلارنى دۈشمەنلىك كۈچىگە تاپىنىپ ئاران بويسۇندۇردى.

ئۇ ھېچقاچان شۇ چاغدىكىدەك باتۇر ۋە جەڭگە ماھىر بولۇپ باقمىغانىدى. ئاخىر ئابستراكت ئۇقۇملار ئۈچۈن، پۈرسەتپەرەس ۋە تۈتۈرۇقسىز قۇۋ سىياسىيونلارنىڭ شوئارلىرى ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئۆزىنىڭ ئازادلىقى ئۈچۈن كۈرەش قىلغان ھەمدە بۇ ئېتىقادنىڭ تۈرتكىسىدە قىزغىنلىقى ئۇرغۇپ تاشقانىدى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس بۇرۇنقىدەكلا تەۋرەنمەي ساداقەتمەن بولۇپ، باشتا غەلىبە ئۈچۈن قانداق جەڭ قىلغان بولسا، ھازىرمۇ مەغلۇبىيەت ئۈچۈن شۇنداق جەڭ قىلدى. بەزىدە پولكوۋنىك ئورېلىئانونى بەھۈدە قاراملىق قىلمۇاتىسەن دەپ ئەيىبلەيتتى.

ــ خاتىرجەم بول، ــ دەيتتى پولكوۋنىك ئورېلىئانو كۈلۈمسىرەپ، ــ ئۆلۈم دېگەن ئويلىغىنىڭدەك ئوڭاي ئىش ئەمەس.

ئۆلۈم پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۈچۈن ھەقىقەتەنمۇ شۇنداق ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ھامان ئۆلىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى، مۇشۇ ئىشەنچى ئۇنىڭغا بىر خىل سىرلىق ئىممۇنىتېت كۈچى ۋە بەلگىلىك سۈرۈك ئىچىدىكى ئەبەدىي ھاياتلىق بەخش ئەتكەنىدى، شۇنىڭ بىلەن ئوق يامغۇرلىرى ئىچىدە بىر تال مويىمۇ زەخمىلەنمەي ئامان قالدى، ئاخىر غەلىبىدىنمۇ قېيىن توختىغان، تېخىمۇ كۆپ قان تۆكۈلگەن،

تېخىمۇ ئېغىر بەدەل تۆلەشكە توغرا كەلگەن مەغلۇبىيەتنى قولغا كەلتۈردى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو يىگىرمە يىلغا يېقىن داۋام قىلغان ئۇرۇش جەريانىدا ئۆيىگە كۆپ قېتىم قايتىپ كەلگەنىدى. لېكىن دائىم جىددىي ھالەتتە تۇرۇشلىرى، ئەسكەرلىرىنى كەينىگە سېلىپ يۈرۈشلىرى، ئۇرسۇلاموۇ نەزىرىدىن ساقىت قىلىپ بولالمايدىغان ئاجايىپ شۆھرەتلىرىنىڭ تەسىرىدە مەغرۇر يۈرۈشلىرى بىلەن ئاخىرقى ھېسابتا ناتونۇش ئادەمگە ئايلىنىپ قالغانىدى. ئاخىرقى قېتىم ماكوندوغا قايتىپ كەلگىنىدە ئوچ ئاشنىسى بىلەن ئايرىم بىر ئۆيدە تۇرۇپ، ئاران ئوچ قېتىملا ۋاقىت چىقىرىپ ئۆيىگە كېلىپ تاماق يېگەچكە، ساھىبجامال رېمەدىس ۋە ئۇرۇش مەزگىلىدە تۇغۇلغان قوشكېزەكلەر ئۇنى تونۇيالمىغىلى تاسلا قالدى. ئامارانتامۇ ئۆسمۈرلۈك دەۋرىنى ئالتۇن بېلىجان ياساش بىلەن مەشغۇل بولۇپ ئۆتكۈزگەن بۇ ئاكىسىنى ئوچ مېتىر سىزىق سىزىپ ئۆزى بىلەن باشقىلارنى ئايرىپ تۇرۇۋالمىغان بۇ شۆھرەتلىك ھەربىي بىلەن باغلاشتۇرۇپ قارىيالماي قالدى. ھالبۇكى، ئۇرۇش توختايدىغان ۋاقىت يېقىنلاپ كەلگەندە ئۆيىدىكىلەر پولكوۋنىك ئورېلىئانونى نورمال ئادەمگە ئايلىنىپ ئۆيگە قايتىپ كېلىپ، ئۇزاق غەپلەتكە پاتقان تۇغقانلىق مېھرى مىسلىسىز دەرىجىدە ئويغىنىدۇ دەپ ئويلىغانىدى.

ــ ئائىلىمىزدە ئاخىر بىر ئەر كىشى پەيدا بولىدىغان بولدى ـ دە! ــ دېگەنىدى ئۇرسۇلا.

ئامارانتا بىرىنچى بولۇپ ئورېلىئانودىن مەڭگۈ ئايرىلىپ قاپتۇق، دەپ ئويلىغانىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇرۇش توختاشتىن بىر ھەپتە ئىلگىرى ئۆيگە قايتىپ كەلدى، مۇھاپىزەتچىلىرى كۆرۈنمەيتتى، ئالدىدا يالىڭاياق ئىككى ئادەملا كېلىۋاتاتتى. ئۇ قېچىرنىڭ ئېگەر ـ توقۇملىرىنى ۋە يازغان شېئىرلىرى سېلىنغان ساندۇقچاقنى كاربىدورغا قويدى، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ پادىشاھلارنىڭكىدەك ھەشەمەتلىك بىساتلىرىدىن قالغىنى شۇلا ئىدى. ئامارانتا پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئۆيىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئېتىنى چاقىرىۋىدى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو دەماللىققا كىم ئىكەنلىكىنى ئېسىگە ئالالماي تۇرۇپ قالدى.

ـــ مەن ئامارانتا، ـــ دېدى ئاكىسىنىڭ قايتىپ كەلگەنلىكىدىن خۇش بولۇپ، ئاندىن قارا داكا بىلەن ئورالغان قولىنى ئاكىسىغا كۆرسەتتى، ـــ مانا، قارا!

پولكوۋنىك ئورىلىئانو نۇرغۇن يىل ئىلگىرىكى سەھەر ۋاقتىدىكىگە ئوخشاش بىلىنەر ـ بىلىنمەس كۈلۈمسىرىدى، شۇ چاغدا ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغاندىن كېيىن ماكوندوغا قايتىپ كەلگىنىدە ئامارانتانىڭ قولىنى قارا داكا بىلەن ئورىۋالغانلىقىنى تۇنجى قېتىم كۆرگەنىدى.

ـــ توۋا، ـــ دېدى ئۇ، ـــ ۋاقىت نېمىدېگەن تېز ئۆتىدۇ ـ ھە!

ھۆكۈمەت ئارمىيەسى پولكوۋنىكنىڭ دەرۋازىسىغا قاراۋۇل قويۇپ قوغداشقا مەجبۇر بولدى. چۈنكى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۇرۇشنى تېخىمۇ ياخشىراق باھادا سېتىۋېلىش ئۈچۈنلا جىددىيلەشتۇرۇۋەتكەن دەپ ئەيىبلىنىپ يول بويى تىل ـ ئاھانەت ئىچىدە قالغانىدى. ئۇ تېشى قىزىپ، ئىچى مۇزلاپ، پۈتۈن ئەزايى غال ـ غال تىترەپ ياتاتتى، قولتۇقلىرىنى يەنە چىقان بېسىپ كەتكەنىدى.

ئۇرسۇلا شۇنىڭدىن ئالتە ئاي ئىلگىرى ئۇرۇش توختاپتۇ، دېگەن خەۋەرنى ئاڭلاپلا ئوغلىنىڭ ھوجرىسىنى يېغىشتۇرۇپ پاك ـ پاكىز تازىلاپ قويغان، ھەربىر بۇلۇڭىغا دورىلىق ئىسرىق سالغان، ئوغلۇم بۇ قېتىم قايتىپ كېلىپ ئەمدىكى ئۆمرىنى رېمەدىسىنىڭ بۇزۇلغان ئويۇنچۇقلىرى ئارىسىدا بەخىرامان ئۆتكۈزىدۇ دەپ ئويلىغانىدى. ھالبۇكى، ئوغلى ئۆتكەن ئىككى يىل جەريانىدا ھاياتتىن پۈتۈنلەي مېھرىنى ئۈزگەن، ھەتتا ئۆمرىنىڭ ئاخىرىنى خەيرىلىك ئۆتكۈزۈشمۇ نېسىپ بولمايدىغاندەك روھسىز ئىدى. ئۇرسۇلا تازا كۆڭۈل قويۇپ سەرەمجانلاشتۇرۇپ قويغان زەرگەرخانىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىدا ئاچقۇچنىڭ قۇلۇپتا تۇرغانلىقىنىمۇ بايقىمىدى. بۇ ئۆيدە ۋاقتىنىڭ بەھۇدە ئۆتۈپ كېتىشى بىلەن پەيدا بولغان كىشىنى ئېچىندۇرۇپ يۇرەك ـ باغرىنى ئېزىدىغان خىلمۇخىل ئۆزگىرىشلەرنىمۇ قىلچە سەزمىدى. نىھايەت، ئېسى جايىدا ھەرقانداق كىشى ئۆيىدىن ئۇزۇن ۋاقىت ئايرىلىپ قايتىپ كەلسە، ئۆيدىكى ئۆزگىرىشلەردىن چۆچۈپ كەتمەي قالمايدۇ. ۋاھالەنكى، سۇۋۇقى سويۇلۇپ كەتكەن تاملار، ئۆمۈچۈك توري بېسىپ كەتكەن بۇلۇڭلار، پەرۋىشسىز تاشلىنىپ قالغان

كۆزلۈك تاشئالما گۈللىرى، ئاق چۈمۈله ئەزۆيلەپ كەتكەن لىم ياغاچلار، ئىشىك ئارقىسىنى بېسىپ كەتكەن مۇخلارمۇ پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ۋۇجۇدىدا قىلچىلىك ھەسرەت تۇيغۇسى قوزغىيالمىدى. ئۇ ئاياغلىرىنىمۇ سىلىۋەتمەيلا ئەدىيالغا ئورىلىپ پېشايۋاندا ئولتۇردى، شۇ ھالىدا يامغۇرنىڭ توختىشىنى كۈتۈپ دالىدا ئولتۇرغان ئادەمگە ئوخشاپ قالغانىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو شۇ ئولتۇرغىنىچە كۆزلۈك تاشئالمىغا چۈشۈۋاتقان يامغۇر تامچىلىرىغا قاراپ كەچ كىرگۈچە ئولتۇردى. ئۇرسۇلا ئوغلىنىڭ ئۆيده ئۆزاق تۇرمايدىغانلىقىنى چۈشەندى. «ئۇروش بولمىغىندا» ئويلىدى ئۇرسۇلا «بۇنى ئەزرائىل ئېلىپ كەتكۈدەك». ئۇرسۇلانىڭ بۇ ئويى شۇ قەدەر ئېنىق ۋە ئىشەنچلىك ئىدىكى، ئۆزىمۇ بۇنى بىر بېشارەت دەپ بىلدى.

شۇ كۈنى كەچقۇرۇن كەچلىك تاماققا ئولتۇرغاندا ئورىلىئانو II بولۇشى مۇمكىن بولغان ھېلىقى بالا ئوڭ قولىدا بولكا ئۇشتۇپ، سول قولىدا قوشۇق بىلەن شورپا ئىچتى. قوشكېزەك ئىنىسى، خوس ئاركادىئو II بولسا كېرەك، سول قولىدا بولكا ئۇشتۇپ، ئوڭ قولىدا قوشۇق بىلەن شورپا ئىچتى. ئۇ ئىككىسىنىڭ ھەربىكەتلىرى شۇ قەدەر ماسلاشقانىدىكى، ئۇلار روبىرو ئولتۇرغان ئاكا ـ ئۇكىلاردىن كۆزە ئەينەككە قاراپ ئۆيناۋاتقان بىر بالىغا بەكرەك ئوخشايتتى. بۇ قوشكېزەكلەر ئۆزلىرىنىڭ قۇيۇپ قويغانىدەك ئوخشىشىدىغانلىقىنى بىلگەن كۈندىن باشلاپلا مۇشۇ ئويۇننى ئويلاپ تاپقانىدى، بۇ قېتىم پولكوۋنىك ئورىلىئانودىن ھاردۇق سوراش مەقسىتىدىلا شۇ ئويۇننى ئوينىغانىدى. ئەپسۇسكى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۇلارنىڭ ھەربىكەتلىرىدىكى ئوخشاشلىقلارنى قىلچىلىك بايقىمىدى. كۆڭلى پەقەتلا بىر يەردە ئەمەس ئىدى، ھەتتا ھۇجرىسىغا قىپيالىڭاچ ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ساھىبجامال رېمەدىسكىمۇ دىققەت قىلمىدى. ئۇرسۇلا ئوغلىنى ئېغىر خىيالىدىن ئويغاتتى.

ــ كەتمەكچى پېشانەڭگە پۈتۈلگەن بولسا، ــ دېدى ئۇرسۇلا تاماق ئۈستىدە، ــ ھېچبولمىغاندا بۇگۈن ئاخشامقى تۇرقمىزنى بولسىمۇ ئېسىڭدە تۇتۇۋال!

پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۆزىنىڭ بىر بەختسىز ئىكەنلىكىنى بىلىۋالغان بىردىنبىر ئادەمنىڭ ئۇرسۇلا ئىكەنلىكىنى شۇ چاغدىلا چۈشەندى، ئەمما ھەيران

قالمىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان تۇنجى قېتىم ئانىسىنىڭ چىرايىغا تىكىلىپ قارىدى. ئۇرسۇلانىڭ چىرايى ھېلىلىدەك قورۇلغان، چىشلىرىغا قۇرت چۈشكەن، چاچلىرىغا ئاق ئارىلىغاندى، قاراشلىرىدىن ئەنسىزلىك تۆكۈلۈپ تۇراتتى. بىر زامانلاردا ئېسىگە ئورناپ كەتكەن ئەستىلىكلىرى ئويغىنىپ، پورۇقلاپ قاينىۋاتقان كۆرىنىڭ شىرەدىن چۈشۈپ كېتىدىغانلىقىدىن كۆڭلىدە بېشارەت بولغان ھېلىقى كەچقۇرۇنقى ئىشنى ئېسىگە ئالدى، ھازىر ئانىسىنىڭ ئۇ چاغلاردىكى چىرايىدىن ئەسەرمۇ قالمىغاندى. ئورىلىئانو يېرىم ئەسىردىن كۆپرەك تۇرمۇش ھەلەكچىلىكىنىڭ ئانىسىنىڭ ۋۇجۇدىدا قالدۇرغان تۇرلۇك جاراھەت ۋە تارتۇقلارنى شۇئان ھېس قىلىپ يەتكەندەك بولدى، شۇنداقتىمۇ ئانىسىنىڭ تارتقان ئاشۇ جەبىر ـ جاپالىرىغا ئېچىنىپمۇ كەتمىدى. شۇنىڭ بىلەن تۇيغۇلىرىنىڭ شۇ قەدەر چېرىپ كەتكەنلىكىنىڭ سەۋەبىنى پۈتۈن زېھنى بىلەن كۈچەپ ئىزدەپ باقتى، لېكىن بەربىر تاپالمىدى. قاچاندۇر بىر چاغلاردا ئۆزىنىڭ بەدىنىدىن ئۇرسۇلانىڭ ھىدىنى پۇرىيالايتتى، ھېچ بولمىغاندا ئانچە ـ مۇنچە ئار ـ نومۇسنى بىلەتتى، شۇنداقلا ئۇي ـ پىكىرلىرىنىڭمۇ ئانىسىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرايدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ تۇراتتى. نىھايەت، بۇ تۇيغۇلىرىنىڭ بارىنى ئۇرۇش بەربات قىلىۋەتتى، ھەتتا سۆيۈملۈك ئايالى رېمەدىسمۇ قىزى بولۇشقا لايىق ناتونۇش بىر قىزچاقنىڭ ئوبرازى سۈپىتىدە بىلىندى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو سۆيگۈ دەشتىدە بىھېساب ئايالار بىلەن تونۇشۇپ، پۈتكۈل دېگىز بويى رايونىغا ئۇرۇقىنى چاچقان، لېكىن تۇيغۇلىرىدا بۇلاردىن ھېچقانداق ئىز قالمىغاندى. ئۇ ئايالارنىڭ كۆپىنچىسى كېچىلىرى ئۆيىگە تىمىسقىلاپ كىرىپ تاڭ ئاتماستا كېتىپ قالاتتى، ئەتىسى ئورىلىئانودا ھارغىنلىقتىن باشقا ئەسلىگۈدەك ھېچنېمە قالمايتتى. ۋاقىت ۋە ئۇرۇشنىڭ سىنىقىدىن ئۆتكەن بىردىنبىر نەرسە، ئاكىسى خوس ئاركادىئوغا بولغان بالىلىق مېھىر ـ مۇھەببىتىدىنلا ئىبارەت ئىدى، لېكىن بۇمۇ دوستانىلىق ئاساسىدىكى ئەمەس، شېرىكلىك ئاساسىدىكى مۇھەببەت ئىدى، خالاس.

ـــ ئەپۇ قىل، ـــ جاۋاب بەردى ئۇرسۇلانىڭ تەلىپىنى بىر باھانە بىلەن رەت

قىلىپ، ــ ئۇرۇش ھەممىنى تۈگەشتۈردى.

پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئەتىسىدىن باشلاپ ئۆزىنىڭ ئىزلىرىنى بۇ دۇنيادىن يوقىتىشقا كىرىشتى. زەرگەرخانىدىكى ئۆزىنىڭ بەلگىسى يوق سايمانلارغىلا تەگمىدى. كىيىملىرىنى قوغدىغۇچىلىرىغا بېرىۋەتتى. دادىسى ھېلىقى يىلى پىرودونسىئو ئاگىمورنى ئۆلتۈرگەن نەيزىنى كۆمگەن چاغدىكىدەك تۆۋە قىلىپ قورال ـ ياراقلىرىنى ھويلىغا كۆمۈۋەتتى، پەقەت بىر پاي ئوقى بىلەن بىر تاپانچىنىلا ئېلىپ قالدى. ئۇرسۇلا ئوغلىنىڭ بۇ ئىشىغا ئارىلاشمىدى، پەقەت رېمەدىسىنىڭ مېھمانخانىدىكى ئۆچمەس چىراغ يورۇتۇپ تۇرىدىغان كۈمۈش رامكىلىق رەسىمىنى ئېلىۋەتمەكچى بولۇپ تۇرغاندىلا توسۇپ قويدى.

ــ بۇ رەسىم ئاللىقاچان سېنىڭ ئىلكىڭدىن چىقىپ كەتكەن، ــ دېدى ئۇرسۇلا، ــ بۇ پۈتۈن ئائىلىمىزگە قالغان تەۋەررۈك.

ئۇرۇش توختاش ھارپىسىدا ئۆيدە پولكوۋنىك ئورىلىئانونى ئەسلىتىدىغان بىرمۇ نەرسە قالمىدى. ئورىلىئانو شېئىرلىرى سېلىنغان ساندۇقچىنى بولكىخانىغا ئېلىپ چىقتى، سانتاسوفىيە دېلا پېداد دۇخوپكىغا ئوت ياقماقچى بولۇپ تۇراتتى.

ــ بۇنى تۈتۈرۈق قىل، ــ دېدى سارغىيىپ كەتكەن بىر باغلام قەغەزنى سۇنۇپ، ــ ھەممىسى ئەسكى قەغەزلەر، ئوت تۇتاشتۇرماق ئاسان.

سانتاسوفىيە دېلا پېداد كەم سۆز، مۇلايىم جۇۋان ئىدى. ئەزەلدىن ھېچكىمگە قارشى پىكىر دە بولمايتتى. ھەتتا بالىلىرىغىمۇ شۇنداق ئىدى. بىراق، ھازىر پەرماندار بولسا بولمايدىغانلىقىنى سەزدى.

ــ بۇ مۇھىم قەغەزلەر تۇرسا، ــ دېدى ئۇ.

ــ نەدىكىنى، ــ دېدى پولكوۋنىك، ــ بۇ ساپلا ئۆزۈمگە ئۆزۈم يازغان نەرسىلەر.

ــ ئۇنداق بولسا ئۆزىڭىز قالاڭ، پولكوۋنىك.

پولكوۋنىك ئورىلىئانو شۇنداق قىلىپلا قالماي، ساندۇقنىمۇ بېرىپ ياغاچلىرىنى ئوتقا تاشلىدى. شۇنىڭدىن بىرنەچچە سائەت ئىلگىرى پىلار تېرنېرا پولكوۋنىك ئورىلىئانو بىلەن كۆرۈشۈپ كەتكەندى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو كۆپ يىل كۆرۈشمىگەن

بولغاچقا پىلار تېرنېرانى كۆرۈپلا ھەيران قالدى. چۈنكى، پىلار تېرنېرا سەمرىپ كەتكەنىدى، بۇرۇنقىدەك جاراڭلىق كۈلمەيتتى، قارتا بىلەن ئاچقان پاللىرىمۇ شۇ قەدەر توغرا چىقمىدىغان بولۇپ كەتكەنىدى.

ــ ئاغزىڭغا ھېزى بول! ــ دېدى پىلار تېرنېرا.

ئورىلىئانو بۇ خوتۇن شۆھرىتىم كۆككە يەتكەن چاغلاردىمۇ شۇنداق دەپ ھەيران قالارلىق دەرىجىدە توغرا بېشارەت بەرگەن ئەمەسمۇ، دەپ ئويلىنىپ قالدى. پىلار تېرنېرا بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇزۇن ئۆتمەيلا چىقان يارىسىنى تازىلاۋاتقان خۇسۇسىي دوختۇرىدىن يۈرەكنىڭ زادى ئادەمنىڭ قەيىرىدە بولىدىغانلىقىنى شۇنداقلا سوراپ قويغانىدى، دوختۇر تىڭشىغۇچ بىلەن تىڭشاپ كۆرۈپ، يودقا چىلانغان پاختا بىلەن كۆكرىكىگە يۇمىلاق دائىرە سىزىپ يۈرىكىنىڭ ئورنىنى كۆرسىتىپ قويدى.

ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالىنىدىغان سەيشەنبە كۈنى ئەتىگىنى ھاۋا دىمىق ئىدى، سىم ـ سىم يامغۇر يېغىپ تۇراتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو سائەت بەشتىن ئىلگىرىلا ئاشخانىغا كىرىپ، ئادىتى بويىچە بىر ئىستاكان قەنت سېلىنمىغان قەھۋە ئىچتى.

ــ بۇگۈنكىدەك بىر كۈندە تۇغۇلغانىدىڭ، ــ دېدى ئۇرسۇلا، ــ شۇ كۈنى چۆچەكتەك يوغان ئېچىلغان كۆزلىرىڭنى كۆرۈپ ھەممىمىز چۆچۈپ كەتكەنىدۇق.

پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇ گەپكە پىسەنت قىلمىدى. چۈنكى، شۇ تاپتا يىغىلىۋاتقان ئەسكەرلەرنىڭ قەدەم ئاۋازىغا، كاناي ئاۋازىغا ۋە سەھەرنىڭ جىملىقىنى بۇزۇپ ئۇزۇكسىز بېرىلىۋاتقان بۈيرۇقلارغا قۇلاق سېلىۋاتاتتى. ئۇزۇن يىل جەڭدە يۈرگەن پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇنداق ئاۋازلارغا كۆنۈك ئىدى. بىراق، بۇ قېتىم خۇددى ياش ۋاقتىدا تۇنجى قېتىم يالىڭاچ ئايالنى كۆرگەن چېغىدىكىدەك تىزلىرى بوشىشىپ، پۈتۈن بەدىنىگە تىترەك ئولىشىپ كەتتى. ئاخىر ئەسلىمە تورىغا چىرمىشىپ، ئەگەر ئەينى ۋاقىتتا شۇ ئايالنى ئالغان بولسام ئۇرۇشتىنمۇ، شۆھرەتتىنمۇ نېرى نامسىز بىر ھۇنەرۋەن، بەختلىك بىر ھايۋان بولغان بولاتتىم دېگەنلەرنى خىرە ـ شىرە ئويلىدى. كېچىككەن بۇ ئاچچىق پۇشايمىنى ناشتىلىق ئىشتىهاسىنى بۇزدى. پولكوۋنىك

گىرىنلېردو ماركوس ئەتىگەن سائەت يەتتىدە بىر توپ قوزغىلاڭچى ئوفىتسېرلارنى باشلاپ يېنىغا كەلگەندە، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ تېخىمۇ ئويچان، مىسكىن بولۇپ كەتكەنلىكىنى بايقىدى. ئۇرسۇلا ئوغلىغا يېڭى ئەدىيالنى يېپىپ قويماقچى بولدى.

ــ ھۆكۈمەت نېمىدەپ ئويلاپ قالار، ئۇلار سېنى يېپىنىپ يانقۇدەك بىرەر ئەدىيال سېتىۋالغۇدەكمۇ پۇلى قالماي تەسلىم بوپتۇ دېسىمۇ دەۋېرىدۇ ــ دە.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئەدىيالنى ئالمىدى. بوسۇغىغا بېرىپ، يامغۇرنىڭ تېخىچە توختىمىغانلىقىنى كۆرگەندىن كېيىنلا ئاندىن خوس ئاركادىئونىڭ كونا كىگىز شلەپىسىنى كىيگىلى ئۇنىدى.

ــ ئورېلىئانو، ــ دېدى ئۇرسۇلا شۇ چاغدا، ــ ماقۇل دېگىن، ئەگەر ئۇ يەرگە بارغاندىن كېيىن ئىشىنىڭ چاتاقلىقىنى بايقىساڭ، مېنى ئېسىڭگە ئال، بالام!

ئورېلىئانو ئانىسىغا قاراپ سۇسلا كۈلۈپ قويدى ــ دە، قەسەم قىلغاندەك قولىنى كۆتۈرۈپ قويۇپ، بازاردىن ئۆتكۈچە يول بويى ئاڭلايدىغان ۋارقىراش ــ جارقىراشلارغا، تىل ــ ئاھانەتلەرگە ۋە قارغىشلارغا تەييارلىنىپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلماي ئىشكىتىن چىقىپ يۈرۈپ كەتتى. ئۇرسۇلا ئىشىككە ئېچىدىن تاقاق سالدى ۋە ئۆمۈر بويى زادىلا ئاچماسلىق نىيىتىگە كەلدى. ئەمدى مۇشۇ ئۆيدە چىرىپلا كېتەيلى، دەپ ئويلىدى ئېچىدە، ئەر زاتسىز مۇشۇ ئۆيىمىزدە كۆيۈپ كۈل بولۇپ كەتسەك رازىمىزكى، ئۇ شەرمەندە بازار ئەھلىگە يېشىمىزنى ھەرگىز كۆرسەتمەيمىز. ئۇرسۇلا پۈتۈن بىر چۈشتىن كېيىن ئۆينىڭ بۇلۇڭ ــ پۇچقاقلىرىنى ئالا قويماي ھەممە يېرىنى ئاختۇرۇپ چىققان بولسىمۇ ئوغلىنى ئەسلىتەلەيدىغان بىرەر نەرسە تاپالمىدى.

ئىمزا مۇراسىمى ماكوندودىن يىگىرمە كىلومېتىر يىراقلىقتىكى قېرى سەرناق دەرىخىنىڭ سايىسىدە ئۆتكۈزۈلدى، كېيىن بۇ قېرى دەرەخنى چۆرىدىتىپ نىراندىيە بازىرى قۇرۇلدى. ھۆكۈمەت ۋەكىللىرى، ئىككى پارتىيە ۋەكىللىرى، شۇنداقلا قورال تاشلىغان قوزغىلاڭچىلار ۋەكىللىرىنى كۈتۈۋېلىشقا ئاغزى بېسىقماي چۈلدۈرلىشىپ تۇرىدىغان بىر توپ ئاق كىيىملىك پىراكتىكانت مۇناخلار مەسئۇل ئىدى. ئۇلار بەئەينى يامغۇر ــ يېغىندا ئۇركۈپ ئۇچۇۋاتقان كەپتەرلەرنىڭ ئۆزىلا ئىدى. ساقلىنىمۇ ئالمىغان

پولكوۋنىك ئورىلىنائنو پاتقاق بىلەن بۇلغانغان بىر قېچىرغا مىنىپ كەلدى. شۇ تاپتا ئۇنىڭ بارلىق ئارزۇ ـ ئارمانلىرى بەربات بولغان، بارلىق شان ـ شۆھرىتى ۋە شۆھرەت تۇغرىسىدىكى ئەسلىمىلىرىدىن ئەسەرمۇ قالمىغانىدى. بىراق، شۇ تاپتا قولتۇقىغا چىققان چىقان يارىسى ئۇنى ئارزۇ ـ ئارمانلىرىنىڭ بەربات بولغىنىدىنمۇ بەكرەك قىينىماقتا ئىدى. پولكوۋنىك ئورىلىنائونىڭ تەلىپى بويىچە مۇراسىم سورۇنىدا مۇزىكا چىلىنمىدى، پوجاڭزىلار ئېتىلمىدى، تەبرىك قوڭغۇرىقى چىلىنمىدى، يا تەنتەنە قىلىنمىدى، ياكى ئۇرۇشنىڭ توختىتىلىشىنى بۇزىدىغان ھېچقانداق قايغۇلۇق كەيپىياتمۇ كۆرۈلمىدى. بىر سەييياھ رەسىمچى پولكوۋنىك ئورىلىنائونىڭ ئەۋلادلىرىغا تەۋەررۈك بولۇپ قېلىشى مۇمكىن بولغان بىر پارچە رەسىمنى تارتىۋالغانىدى، بىراق نېگاتىۋنى بۇزۇۋېتىشكە مەجبۇر بولدى.

مۇراسىم ھۆججەتلەرنى ئىمزالاپ بولغىچىلا داۋام قىلدى. سىركچىلەرنىڭ ياماق ئۇستىگە ياماق چۈشكەن ئەسكى بىر چېدىرىنىڭ ئوتتۇرىسىغا ئاددىي ئۇستەل قويۇلدى، ۋەكىللەر شۇ ئۇستەلنىڭ ئەتراپىدىن ئورۇن ئېلىپ ئولتۇرۇشتى، پولكوۋنىك ئورىلىنائوغا ئاخىرغىچە سادىق بولۇپ ئۆتكەن بىرنەچچە ئوفىتسېر ئەتراپىدا چۆرىدەپ تۇردى. ۋەكىللەر ئىمزا قويۇشتىن ئىلگىرى جۈمھۇرىيەت پىرىزدېنتىنىڭ خاس ۋەكىلى تەسلىمنامىنى ئوقۇپ ئۆتمەكچى بولۇپ تۇرۇۋېدى، پولكوۋنىك ئورىلىنائنو قارشى پىكىردە بولدى.

ـــ بىز ۋاقىتنى شەكىلگە ئىسراپ قىلمايلى، ـــ دېدى ھەمدە ھۆججەتكە قاراپمۇ قويماي ئىمزا قويۇشقا تەمشىلدى. شۇ ئەسنادا بىر ئوفىتسېرى چېدىردىكى كىشىنىڭ ئۇيقۇسىنى كەلتۈرىدىغان جىملىقنى بۇزۇپ تاشلىدى:

ـــ پولكوۋنىك، ـــ دېدى ئۇ ئوفىتسېر، ـــ بىرىنچى بولۇپ ئىمزا قويمىسۇن.

پولكوۋنىك ئورىلىنائنو قوشۇلدى. سورۇن شۇنچىلىك تىمتاس ئىدىكى، قەلەمنىڭ قەغەز ئۈستىدە شىرتىلدىغان ئاۋازىدىن كىمنىڭ ئىمزاسى قويۇلۇۋاتقانلىقىنمۇ بىلىۋالغىلى بولاتتى. ھۆججەت ئۈستەلنى بىر ئايلىنىپ ئورىلىنائونىڭ ئالدىغا كەلگەندە بىرىنچى قۇرى بوش تۇراتتى. پولكوۋنىك ئورىلىنائنو بۇ بوش ئورۇننى تولدۇرۇشقا

تەمشەلدى.

ــ پولكوۋنىك، ــ دېدى يەنە بىر ئوفىتسېرى، ــ ھازىر يېنىۋالسىڭىزمۇ ئۇلگۈرەلەيسىز!

پولكوۋنىك ئورىلىئانو تەلەتىنى ئۆزگەرتىپمۇ قويماي ھۆججەتنىڭ بىرىنچى نۇسخىسىغا ئىمزا قويدى. ئەڭ ئاخىرقى بىر نۇسخىسىغا ئىمزا قويغۇچە ئارىلىقتا قوزغىلاڭچى قوشۇننىڭ ئىككى ساندۇق ئارتىلغان قېچىرىنى يېتىلىگەن بىر پولكوۋنىكى چېدىرىنىڭ ئىشىكى ئالدىدا پەيدا بولدى، ئۇ ياپياشلا يىگىت بولسىمۇ شۇنچىلىك تەمكىن كۆرۈنەتتى. بۇ يىگىت ماكوندو رايونىدىكى قوزغىلاڭچى قوشۇننىڭ خەزىنىدارى بولۇپ، ۋاقتىدا يېتىپ كېلىش ئۈچۈن ئاچلىقتىن ئۆلەي دەپ قالغان قېچىرنى ھەيدەپ ئالتە كۈنلۈك مۇساپىنى بېسىپ، كېلىشىم مۇراسىمىغا ئۇلگۈرۈپ كەلگەنىدى. يىگىت سانداۋقلارنى قېچىردىن ئېھتىيات بىلەن چۈشۈرۈپ ئاغزىنى ئاچتى، يەتمىش ئىككى تال كېسەك ئالتۇننى بىردىن ساناپ ئۈستەل ئۈستىگە تىزدى. بۇ بايلىقنىڭ مەۋجۇتلۇقى كىشىلەرنىڭ ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكەنىدى. يېقىنقى بىر يىل ئىچىدە مەركىزي قوماندانلىق ئىشتابى پارچىلىنىپ، ئىنقىلاب كاتتىباشلار ئارىسىدىكى قانلىق ماجىراغا ئايلىنىپ كەتكەن، بۇ مالىماتاڭچىلىق ئىچىدە ھېچكىمنىڭ ھېچقانداق مەسئۇلىيىتىدىن ئېغىز ئاچقىلى بولمايدىغان بولۇپ قالغاچقا، قوزغىلاڭچىلارنىڭ بۇ ئالتۇنلىرى نوكچا كېسەك قىلىپ قۇيۇلۇپ لايلانغاندىن كېيىن ھېچكىمنىڭ كارى بولمىغانىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇ يەتمىش ئىككى پارچە كېسەك ئالتۇننىمۇ تەسلىمنامىگە كىرگۈزۈپ، مەسلىھەتسىزلا ئىمزا قويۇۋەتتى. جۈدەپ كەتكەن يىگىت تىنىق قوڭۇر كۆزلىرى بىلەن ئورىلىئانونىڭ كۆزىگە تىكىلگىنىچە ئالدىدا تىك تۇرۇۋەردى.

ــ يەنە ئىشىڭ بارمىدى؟ ــ سورىدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو.

ــ ھۆججەت! ــ دېدى ياش پولكوۋنىك چىشلىرىنىڭ ئارىسىدىن چىقىرىپ.

پولكوۋنىك ئورىلىئانو ھۆججەت يېزىپ قولىغا تۇنقۇزدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو شۇنىڭدىن كېيىن موناخ بەرگەن بىر ئىستاكان لىمون سۈيىنى ئىچىپ، پېچىنىدىن

بىرنى يېدى ـ دە، ئۆزىگە ھازىرلانغان ھەربىي چېدىرغا دەم ئالغىلى كىرىپ، كۆڭلىكىنى سېلىۋېتىپ كارىۋاتنىڭ گىرۋىكىدە ئولتۇردى. چۈشتىن كېيىن سائەت 3 تىن 15 مىنۇت ئۆتكەندە تاپانچىسىنى شەخسىي دوختۇرى كۆكرىكىگە يود بىلەن سىزىپ بەرگەن چەمبەرگە توغرىلاپ پاكىتلىدى. ئۇرسۇلا شۇ چاغنىڭ ئۆزىدە ئوچاقتىكى سۇت كوربىسىنىڭ تۈۋىقىنى ئېچىۋىدى، سۈتنىڭ شۇنچە ۋاقىتقىچە پىژىلداپمۇ قويمىغانلىقى، يەنە كېلىپ سۈتتە قۇرت مىغلىداپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى.

— ئورېلىئانونى ئېتىۋېتىپتۇ! — ۋارقىرىۋەتتى ئۇرسۇلا.

غېرىبلىقتا كۆنگەن ئادەتى بويىچە ھويلىغا نەزەر سالدى، يامغۇردا چىلىق ـ چىلىق ھۆل بولۇپ كەتكەن، چىرايىنى قايغۇلۇق تۇس قاپلىغان، ئۆلگەن ۋاقىتسىدىكىدىنمۇ قېرىپ كەتكەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە قوشۇمىلىرى تۇرۇلگەن ھالدا قاراپ تۇراتتى.

— ئۇلار ۋەدىسىگە ۋاپا قىلماي ئۆلتۈرۈشتى، — دېدى ئۇرسۇلا كېسىپلا ئېيتىپ، — رەھمى كېلىپ كۆزىنى يۇمدۇرۇپ قويمىدىغانمۇ ئادەم چىقمىدى.

ئۇرسۇلا كەچقۇرۇندا ياشلانغان كۆزلىرى بىلەن ئاسماندا چاقماق ـ چېقىنىدەك تېز ئۇچۇپ ئۆتۈپ كېتىۋاتقان قىزغۇچ سېرىق يۇمىلاق تەخسىنى كۆرۈپ، بۇنىڭ ئۆلۈمنىڭ بېشارىتى ئىكەنلىكىگە شەكسىز ئىشەندى. نىھايەت، كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىدە ئېرىنىڭ تىزىغا بېشىنى قويۇپ يىغلاپ ئولتۇرغىنىدا پولكوۋنىك ئورېلىئانونى ئېيلىپ كېلىشتى، قان دېغىدا قېتىپ كەتكەن ئەدىيالغا ئورالغان ئورېلىئانونىڭ كۆزلىرى غەزەپتىن چەكچىيىپ تۇراتتى.

ھاياتىغا خەۋپ يەتمىگەنىدى. دوختۇر ئوق تېشىپ ئۆتكەن تۆشۈكتىن يودقا چىلانغان ئىنچىكە لېنتىنى ھېچ قىينالمايلا كۆكرىكىدىن كىرگۈزۈپ دۇمبىسىدىن تارتىۋالدى.

— بۇ ئوق مۇھىم ئەزالىرىنى زەخىملەندۈرمەيلا تېشىپ ئۆتۈپ كېتىدىغان بىردىنبىر جاي، — دېدى دوختۇر مەمنۇنىيەت بىلەن.

پولكوۋنىك ئورىلىنىشىغا ئەتراپىدا ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە روھىغا ئاتاپ ھەسرەت بىلەن تىلاۋەت ئوقۇۋاتقان بىر توپ پىراكتىكانت مۇناخىنى كۆرۈپ، پىلار تەرىپىرانىڭ بېشارىتىنى مازاق قىلىش ئۈچۈن بولسىمۇ باشتىكى ئويى بويىچە ئوقۇنى ئاغزىغا ئاتمىغانلىقىغا قاتتىق ئەپسۇسلاندى.

ــ ھازىرمۇ ھوقۇق تۇتۇۋاتقان بولسام، ــ دېدى دوختۇرغا، ــ مېنى قۇتقۇزۇۋالدىم دەپ مازاقما قويغىنىڭ ئۈچۈن سېنى سوتلىمايلا ئېتىپ تاشلىغان بولاتتىم.

پولكوۋنىك ئورىلىنىشىنىڭ مەھرۇم بولغان شۆھرىتى نەتىجىسىز ئۆلۈۋېلىشقا ئۇرۇنۇشى بىلەن بىرنەچچە سائەت ئىچىدىلا ئەسلىگە كەلدى. تاملىرى خىش ئالتۇندىن قوپۇرۇلغان ئۆينى كۆزلەپ ئىنقىلابنى ساتتى، دەپ ئاغزىغا كەلگىنىچە يالغان ـ ياۋداق توقۇغانلار ئەمدى پولكوۋنىك ئورىلىنىشىنىڭ ئۆزىنى ئېتىۋالغانلىقىنى مەدانىلىق دەپ قاراپ، غايىنىڭ قۇربانى سۈپىتىدە بولۇشىچە مەدھىيە ئوقۇدى. كېيىن جۇمھۇرىيەت پىرىزىدېنتى تەقدىم قىلغان شەرەپ مېدالىنى رەت قىلغاندا، ھەتتا مۇتلەق سىغىشالمايدىغان ئەشەددىي دۈشمەنلىرىمۇ بەس ـ بەستە ئۆيىگە كېلىپ ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمىدىن يېنىۋېلىپ، يېڭىدىن ئۇرۇش قوزغىشىنى تەلەپ قىلىشتى. ئۆيگە ناماقۇللۇق سوۋغىلىرى توشۇپ كەتتى. بۇرۇنقى سەپداشلىرىنىڭ كېچىكىپرەك بولسىمۇ كۈچلۈك قوللىغانلىقىدىن تەسىرلەندى ھەمدە كۆپچىلىكىنىڭ رايىغا بېقىش ئېھتىماللىقىنى چەتكە قاقمىدى. شۇنداق بولۇپلا قالماستىن، بەزىدە قايتىدىن ئۇرۇش قوزغاشقا بېرىلگەندەكمۇ قىلدى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسمۇ ئۇنى ئۇرۇش قوزغاشقا مۇۋاپىق سەۋەب ئىزدەۋاتىدۇ، دەپ قارىدى. سەۋەبمۇ راستلا تېپىلدى. يەنى، جۇمھۇرىيەت پىرىزىدېنتى ئالاھىدە كومىتېت لىبېرالىلار ياكى كونسېرۋاتىپلاردىن ئۇرۇشقا قاتناشقان كونا ئەسكەرلەرنى بىرمۇبىر ئېنىقلاپ چىقمىغۇچە نەپىقە پۇلى بېرىلمەيدۇ، دەپ جاكارلىغانىدى.

ــ بۇ كېلىشىمنى ئاياغ ـ ئاستى قىلغانلىق، ــ توۋلىدى پولكوۋنىك ئورىلىنىشىنو غەزەپ بىلەن، ــ ئۇلار پوچتىدىن كېلىدىغان نەپىقە پۇلى قولىغا تەگكىچە قېرىپ ئۆلۈپ بولمامدۇ!

ئۇرسۇلا ئۇنىڭغا ياردىسى ساقايغۇچە ئولتۇرسۇن دەپ ئېلىپ بەرگەن تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدىن قوپۇپ، ئۆيدە ئۇيان ـ بۇيان مېڭىپ يۇرۇپ، جۇمھۇرىيەت پىرىزدېنتىغا قاتتىق ۋەزىندە بىر پارچە تېلېگراممىا تېكىستىنى ئاغزاكى ئېيتىپ بەردى. ئوچۇق ئېلان قىلىنمىغان بۇ تېلېگراممىدا پىرىزدېنتنىڭ نىراندىيە كېلىشمىگە خىلاپلىق قىلغانلىقىنى قاتتىق سۆزلەر بىلەن سۆكۈپ «ئەگەر نەپىقە پۇلى مەسىلىسى ئىككى ھەپتە ئىچىدە ھەل قىلىنمايدىغان بولسا، يەنە بىر قېتىم ئۇرۇش قوزغىغىنىم قوزغىغان» دەپ تەھدىت سالدى. پوزىتسىيەم شۇ قەدەر ئادىل بولدى دەپ ئويلاپ، كونسېرۋاتىپلارنىڭ قوللىشىدىنمۇ ئۈمىد كۈتكىلى تۇردى. نىھايەت، ھۆكۈمەتنىڭ بىردىنبىر جاۋابى شۇ بولدىكى، پولكوۋنىك ئورېلىئانونى قوغداش باھانىسى بىلەن ئۆيىنىڭ ئالدىغا قوشۇن ئورۇنلاشتۇردى ھەمدە ھەرقانداق ئادەمنىڭ يېنىغا كىرىشنى مەنئى قىلدى، نازارەت قىلىپ كۆزىتىشكە تۇغرا كېلىدىغان باشقا ھەربىي ئاتامانلارغىمۇ مۇشۇنىڭغا ئوخشاش تەدبىرلەرنى قوللاندى. دەل ۋاقتىدا قوللىنىلغان بۇ ئۇنۇملۇك جىددىي ھەرىكەت نەتىجىسىدە ئۇرۇش توختاپ ئىككى ئايدىن كېيىن پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ يارىسى سەللىمازا ساقايغاندا، ئەينى چاغدا بىرەر ئىش تەۋرىتىشكە بەكرەك قۇترانقان قول ئاستىدىكىلەرنىڭ ئۆلگىنى ئۆلدى، چېگرا سىرتىغا سۈرگۈن قىلىنغىنى سۈرگۈن قىلىنىدى ياكى جان ـ دىلى بىلەن ھۆكۈمەت ئورگانلىرىغا كىرىپ بولدى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو دېكابىردا ھۇجرىسىدىن چىقىپ پېشايۋانغا بىر قاراپلا ئەمدى ئۇرۇش قوزغاش نىيىتىدىن يانىدى. ئۇرسۇلا شۇ پېتىغا تامامەن ماس كەلمەيدىغان غەيرىتى بىلەن ئۆيلەرنى ئاقارتىپ يېپىپتىكى قىلىۋەتكەنىدى.

ـــ مېنىڭ قانداق ئادەملىكىمنى ئەمدى بىلىپ قېلىشسۇن، ـــ دېدى ئوغلىنىڭ ساقىيىپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ، ـــ بۇ جاھاندا بىزنىڭ بۇ ساراڭلار سانىاتورىيەمىزدىنمۇ چىرايلىق ھەم مېھماندوست ئۆينى تاپقىلى بولمايدۇ.

ئۇرسۇلا ئۆيلەرنى تازىلاتقۇزدى، سىرلاتتى، ئۆي جاھازلىرىنى ئالماشتۇرغۇزدى، گۈللۈكنى رەتكە سالدى، يېڭى گۈل سورتلىرىنى تىككۈزدى، ئىشىك ـ دېرىزىلەرنى

ئۇلۇغ ئېچىۋتتىپ ياتاق ئۆيلەرنىمۇ ئاپتاپقا سالدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئايىغى ئۇزۇلمەي كەتكەن قارىلىق ۋاقتىنىڭ تاماملانغانلىقىنى جاكارلىدى، ئۆزىمۇ سۈرلۈك كونا قارىلىق كىيىمىنى سېلىۋېتىپ، ياشلىق جىلۋىلىنىپ تۇرىدىغان ياشلار پاسونىدا يېڭى كۆينەك كىيدى. ئاپتوماتىك پىيانىنودىن شوخ مۇزىكىلار قايتا ياڭراپ، ئۆي شادىمان كەيپىياتقا تولدى. ئامارانتا پىيانىنو مۇزىكىلىرىنى ئاڭلاپلا پېترو كىرىسىبىنى، پېترو كىرىسىبىنىڭ قاش قارايغان مەھەلدە مەيدىسىگە ساتارى گۈلىنى تاقىغىنىچە كىرىپ كەلگەن قىياپىتىنى ئەسلىدى، ئۈستىبېشىدىن تارىلىپ تۇرىدىغان خۇشبۇي ھىدى دىماغىغا ئۇرۇلغاندەك بولدى، مىسكىن كۆڭلىنىڭ چوڭقۇر قاتلاملىرىدا يىللارنىڭ چايقىشى بىلەن پاكلانغان ساپ ھەسرىتى قايتىدىن باش كۆتۈردى. ئۇرسۇلا بىركۈنى كەچقۇرۇن مېھمانخانىنى رەتلەۋېتىپ ھويلىنى بېقىۋاتقان قاراۋۇللارنى ياردەمگە چاقىرىۋىدى، ياش قاراۋۇللار باشلىقى بۇ تەلىپىنى تەستىقلىدى. ئۇرسۇلا ئەسكەرلەرگە بارا ـ بارا تېخىمۇ كۆپ ۋەزىپە تاپشۇرۇشقا باشلىدى. ئۇلارنى تاماققا تەكلىپ قىلاتتى، كىيىم ـ كېچەك ۋە ئاياغلارنى بېرەتتى، شۇنداقلا ئۇلارنىڭ خەت ساۋاتىنى چىقىراتتى. كېيىن ھۆكۈمەت كۆزەتچىلەرنى قايتۇرۇپ كېتىدىغان چاغدا ئەسكەرلەردىن بىرى ئۇرسۇلانىڭ ئۆيىدە قېپقېلىپ ئۇزۇن يىللارغىچە بۇ ئۆيدىكىلەرنىڭ خىزمىتىدە بولدى. ھېلىقى ياش قاراۋۇللار باشلىقى ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ مەنسىتمىگەنلىكى تۈپەيلىدىن سەۋدايى بولۇپ قېلىپ، يېڭى يىلنىڭ بىرىنچى كۈنى سەھەردە رېمەدىسنىڭ دېرىزىسى تۈۋىدە ئىشق دەردىدە ئۆلدى.

ئونىنچى باب

نۇرغۇن يىلدىن كېيىن ئورېلىئانو II جان ئۇزۇش ئالدىدا ئۆزىنىڭ ئىيۇن ئېيىدىكى سىم- سىم يامغۇر يېغىۋاتقان بىركۈنى چۈشتىن كېيىنلىكى تۈنجى ئوغلىنى كۆرۈش ئۈچۈن ياتاق ئۆيگە قانداق كىرگىنىنى ئېسىگە ئالىدۇ. ئوغلى ئاجىز، يىغلاڭغۇ ئىدى، بۇئېيندىيەلەر جەمەتىگە زادىلا ئوخشاشمايتتى، شۇنداق بولسىمۇ ئورېلىئانو II قىلچە ئىككىلەنمەي:

— ئىسمىنى خوس ئاركادىئو قويايلى، — دېدى.

ئورېلىئانو II نىڭ شۇنىڭدىن بىر يىل ئىلگىرى ئەمرىگە ئالغان فېرناندا دېل كارپىئو ئاتلىق گۈزەل ئايالى ئېرىنىڭ پىكرىگە قوشۇلدى. بىراق، ئۇرسۇلا كۆڭلىدىكى يوشۇرۇن بىر بىئاراملىقنى يوشۇرالمىدى. ئائىلىسىنىڭ ئۇزاق تارىخىدا ئوخشاش ئىسىملارنى تەكرار قويۇش ئەنئەنىسىدىن يېشىنىڭ چوڭىيىشىغا ئەگىشىپ ئۇرسۇلا مۇنداق بىر يەكۈننى چىقاردى: ئېيتى ئورېلىئانو بولغانلىرىنىڭ ھەممىسى جىمغۇر، ئەمما ئۆتكۈر كېلىدۇ. ئېيتى خوس ئاركادىئو بولغانلىرىنىڭ ھەممىسى چۈس، كەسىپچان كېلىدۇ، ئەمما پېشانىسىگە پاجىئە پۈتۈلگەن بولىدۇ. پەقەت خوس ئاركادىئو II بىلەن ئورېلىئانو II ئىككىيلەنلا بۇنىڭ سىرتىدا ئىدى. بۇ ئىككىسى بالا ۋاقىتلىرىدا شۇ قەدەر ئوخشىشىدىغان، شۇ قەدەر كەپسىز ئىدىكى، بەزىدە ئانىسى سانتا سوفىيە دېلا پېبادامۇ ئۇلارنى ئايرىيالماي قالاتتى. ئۇلار چوقۇنىدۇرۇلغان كۈنى ئامارانتا ھەر ئىككىسىنىڭ قولىغا ئۆزلىرىنىڭ ئېيتى ئويۇلغان بىلەزۈكنى سېلىپ، ئېيتىنىڭ قىسقارتىلمىسى كەشتىلەنگەن باشقا- باشقا رەڭدىكى كىيىملەرنى كىيگۈزۈپ قويىدى. بىراق، ئۇلار مەكتەپكە كىرگەندىن كېيىن قەستەن كىيىملىرى ۋە بىلەزۈكلىرىنى، ھەتتا ئىسىملىرىنىمۇ بىر- بىرىنىڭكىگە ئالماشتۇرۇۋېلىشتى. مېچىل ئەسكارونىنا

مۇئەللىم يېشىل كۆڭلەكلىكىنى خوس ئاركادىئو II دەپ تونۇپ ئادەتلەنگەنىدى. شۇڭا يېشىل كۆڭلەكلىك بالىنىڭ قولىدا «ئورېلىئانو II» دېگەن خەت ئويۇلغان بىلەزۈك تۇرغانلىقىنى، ئاق كۆڭلەك كىيگىنىنىڭمۇ «ئورېلىئانو II» دېگەن مەن دەۋالغانلىقىنى بىلىپ ئەرۋايى ئۇچتى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن قايسىسىنىڭ زادى كىم ئىكەنلىكىنى ھېچكىم ئايرىيالمىدى. ئۇلار بار ـ بارا چوڭ بولۇپ، بىر ـ بىرىگە تازا ئوخشىمايدىغان بولۇپ قالدى، ئۇرسۇلا بولسا شۇ چاغدىمۇ ئۆزىدىن: ئۇلار ئىسىم ئالماشتۇرۇش ئويۇنىنى ئويناپ يۈرگەن چاغلىرىدا ئالمىشىپ قالغان بولغىيمىدى، مەڭگۇ ئالمىشىپمۇ كېتەرمۇ ئەمدى، دەپ سورايتتى. قوشكېزەكلەر بالاغەت دەۋرىنىڭ دەسلەپكى چاغلىرىدىمۇ تۇرمۇشى ئوخشاشلا رېتىمدا ئىدى. دائىم بىرلا ۋاقىتتا ئويغىناتتى، بىرلا ۋاقىتتا مۇنچىغا كىرگۈسى كېلەتتى، ئاغرىپ قالسىمۇ تەڭ ئاغرىيتتى، ھەتتا ئوخشاشلا بىرخىل چۈشنى كۆرەتتى. ئۆيدىكىلەر بۇ ئىككىسىنىڭ ھەرىكەت بىرلىكىنى باشقىلارنى قايمۇقتۇرۇش ئۈچۈن قەستەن ئويناشقانلىق دەپ بىلەتتى، بىركۈنى ئانىسى سانتا سوفىيە دېلا پېداد ھەقىقىي ئەھۋالنى بايقاپ قالدى: ئاكا ـ ئۇكا ئىككىسىدىن بىرىگە بىر ئىستاكان لىمون سۈيى بېرىۋىدى، ئۇ بالا ئاغزىغا ئېلىپ تېتىپ بولغىچە يەنە بىرى تاتلىق ئەمەسكەن، شېكەر سالماپسەن دېدى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد راستىنلا شېكەر سېلىشنى ئۇنتۇپ قالغانىدى. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئىشنى دەرھال ئۇرسۇلاغا ئېيتىپ بەردى.

ـــ ھەممىسىلا بىر قېلىپتىكى نېمىلەر، ـــ دېدى ئۇرسۇلا قىلچە ئەجەبلەنمەي، ـــ تۇغما ساراڭلار.

ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئىشلار قالايمىقانلىشىپلا كەتتى. ئىسىم ئالماشتۇرۇش ئويۇنىدىن كېيىن ئورېلىئانو II دېگەن ئېتىنى ساقلاپ قالغان بالا بوۋىسىغا ئوخشاشلا زەبەردەس يىگىت بولۇپ يېتىلدى، خوس ئاركادىئو II دېگىنى بولسا پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا ئوخشاش ۋېجىك ئادەم بولۇپ قالدى، ئىككى بالىدىكى بىردىنبىر ئورتاقلىق جەمەتىدىن قالغان مىسكىنلىك ئىدى. ئېھتىمال، دەل ئەنە شۇنداق قامىتى، ئېتى ۋە مىجەز ـ خاراكتېرىدىكى چىگىچلەر تۇپەيلىدىن بولسا كېرەك، ئۇرسۇلا بۇ

قوشكېزەكلەرنى كىچىكىدىن باشلاپلا سالاھىيىتى ئالمىشىپ قالغان دېگەن قاراشتا ئىدى.

قوشكېزەكلەر ئوتتۇرىسىدىكى پەرق ئۇرۇش ئەڭ قىزىۋاتقان پەيتتە تولۇق ئاشكارىلانغانىدى. خوس ئاركادىئو II پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسقا ئادەم ئاتقانىنى كۆرۈپ باقسام دەپ تۇرۇۋالغانىدى. ئۇرسۇلا قارشى تۇرۇپ باققان بولسىمۇ، بۇ مۇرادى ھاسىل بولۇۋەردى. بىراق، ئورېلىئانو II بولسا ئادەم ئاتقان يەرگە بېرىشنى ئويلىسىمۇ يۇرىكى پوكۇلداپ كېتەتتى، شۇڭا تالاغا چىقماي ئۆيدە جىم ئولتۇرۇشقا رازى ئىدى. ئورېلىئانو II ئون ئىككى ياشقا كىرگەن يىلى ئۇرسۇلادىن دائىم قۇلۇپلاقلىق تۇرىدىغان ئۆيدە نېمە بارلىقىنى سورىدى.

ــ قەغەزلەر بولمامدۇ، ــ جاۋاب بەردى ئۇرسۇلا، ــ مېرگادىسنىڭ كىتابلىرى، ئۆمرىنىڭ ئاخىرىدا يازغان ئاجايىپ ـ غارايىپ نەرسىلەر ئۇ.

بۇ جاۋاب ئورېلىئانو II نى قانائەتلەندۈرەلمەيلا قالماستىن، ئۇ ئۆيدىكى نەرسىلەرگە نىسبەتەن تېخىمۇ بەكرەك قىزىقىش پەيدا قىلدى. ئۇ ھېچقانداق نەرسىنى بۇزۇۋەتمەيمەن، دەپ ۋەدە بېرىپ قۇلاقنى ئاغرىتىپ كەتكەندىن كېيىن ئۇرسۇلا ئاخىر ئاچقۇچنى بەردى. مېرگادىسنىڭ جەسىتى ئېلىپ كېتىلىپ ئىشىك قۇلۇپلانغاندىن باشلاپ بۇ ئۆيگە ھېچكىم كىرىپ باقمىغاچقا، قۇلۇپ داتلىشىپ ئېچىلماس بولۇپ كەتكەنىدى. بىراق، ئورېلىئانو II دېرىزىنى ئېچىشىغىلا گويا ئارىنى ئۇزمەي ھەر كۈنى كېلىپ تۇرىدىغان دائىملىق مېھمانەك پاللىدە يورۇق چۈشتى، يەنە كېلىپ ئۆي پاكىز ۋە رەتلىك ئىدى، ئازراقمۇ چاڭ ـ توزان ياكى ئۆمۈچۈك توری كۆرۈنمەيتتى، ھەتتا بىرسى سۈپۈرۈپ ـ يىغىشتۇرۇپ قويغاندەكلا مېرگادىس دەپنە قىلىنغان كۈنىدىكىدىنمۇ رەتلىك ۋە پاكىز تۇراتتى. سىياھ قۇتىسىمۇ قۇرۇپ قالمىغانىدى، مېتال بۇيۇملار داتلاشمىغان بولۇپ پارقىراپ تۇراتتى، تېخى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە سىماب تاۋلىغان ئوچاقنىڭ ئوتىمۇ ئۆچمىگەنىدى. كىتاب ئىشكاپىدا مۇقاۋىسى گويا ئېيلەنگەن ئادەم تېرىسىدىن ئىشلەنگەندەك رەڭگى ئۆڭۈپ كەتكەن، قەغەز تاختىدەك قېتىپ كەتكەن بىرمۇنچە كىتابلار تىزىقلىق تۇراتتى، بىر ئوبدان ساقلانغان قول

يازمىلارمۇ بار ئىدى. بۇ ئۆي ئۇزۇن يىل ئېتىكلىك تۇرغان بولسىمۇ، ھاۋاسى باشقا ئۆيلەرنىڭكىدىنمۇ ساپتەك تۇراتتى. بارلىق نەرسىلەر شۇنداق سەرەمجان ۋە پاكىز ئىدىكى، ئۇرسۇلا بىرنەچچە ھەپتە ئۆتكەندە چېلەك ۋە سۈپۈرگىلەرنى كۆتۈرۈپ ئۆي تازىلىغىلى كىرگەندە قىلغۇدەك ئىش يوقلۇقىنى بايقىدى. ئورېلىئانو II بېشىنىمۇ كۆتۈرمەي بىر كىتابنى ئوقۇپ ئولتۇراتتى. بۇ كىتابنىڭ مۇقاۋىسى يوق بولغاچقا كىتاب ئېتىنى بىلگىلى بولمىسىمۇ، بۇ بالا كىتابتىكى قىزىق ھېكايىلەر ئىچىگە كىرىپلا كەتكەنىدى. ئۇ كىتابتا بىر ئايالنىڭ ئۇستەلدە ئولتۇرۇپ گۈرۈچنى يېڭنە بىلەن سانجىپ ئاغزىغا سالىدىغانلىقى، يەنە بىر ھېكايىدە بىر بېلىقچىنىڭ قوشنىلىرىدىن تورغا ئاسىدىغان قوغۇشۇن ئاسقۇنى ئۆتنە ئالغانلىقى، كېيىن رەھمىتىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن سوۋغا قىلغان بېلىقنىڭ قارنىدىن بىر ئالماس چىققانلىقى دېگەندەك ئاجايىپ ۋەقەلەر ھېكايە قىلىنغانىدى. يەنە تېخى ھەرقانداق تەلەپنى ئورۇنلىيالايدىغان خىسلەتلىك چىراغ بىلەن ئۈچار گىلەم ھەققىدىكى چۆچەكلەرمۇ بار ئىدى. ئورېلىئانو II بۇلارغا ھەيران بولۇپ ئۇرسۇلادىن بۇلارنىڭ ھەممىسى راستمۇ دەپ سورىۋىدى، ئۇرسۇلا بۇلارنىڭ راستلىقىنى، نۇرغۇن يىللار ئىلگىرى سىگانلارنىڭ ماكوندوغا شۇ خىسلەتلىك چىراغ ۋە ئۈچار گىلەمنى ئېپكەلگەنلىكىنى سۆزلەپ بەردى.

ــ دېگەنبىلەن، ــ دېدى ئۇرسۇلا ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ، ــ جاھان كۇندىن كۇنگە بەتتەرلىشىپ كېتىۋاتىدۇ، ئۇ نەرسىلەر ماكوندوغا ئەمدى ئىككىنچىلەپ كەلمەيدۇ.

بەتلىرى كەم بولغاچقا نۇرغۇن ھېكايىلەرنىڭ ئاخىرى تۇگىمىگەن بۇ كىتابنى ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن ئورېلىئانو II مېرگادىسنىڭ قول يازمىلىرىنى يېشىپ ئوقۇشقا كىرىشتى. بىراق، بۇ مۇشكۇل ئىشنى ئورۇندىيالمىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. قول يازمىدىكى خەتلەر ئارغامچىغا يېيىپ قويۇلغان كىر ـ قاتلارغا ئوخشاش بولۇپ، يېزىقتىن كۆرە نوتىغا بەكرەك ئوخشىشاتتى. پۈتۈن كۈنى بىر چۇشلۇكى ئورېلىئانو II قول يازمىلارنى تازا كۆڭۈل قويۇپ تەتقىق قىلىۋاتقىنىدا بۇ ئۆيدە ئۆزىنىڭ يالغۇز ئەمەسلىكىنى سېزىپ قالدى. مېرگادىس يوپيورۇق دېرىزىنىڭ ئالدىدا

قوللىرىنى تىزلىرىغا قويۇپ ئولتۇراتتى. قىرىق ياشقىمۇ بارمىغانىدەك كۆرۈنەتتى، ئۇچىسىدا زامانغا لايىق كەلمەيدىغان ھېلىقى كونا كەمزۇل، بېشىدىمۇ قاغىنىڭ قانىتىغا ئوخشىشىدىغان ھېلىقى شلەپە بار ئىدى. تاتىراڭغۇ چېكىلىرىدىن ئىسسىقتا ئېرىگەن مايغا ئوخشاش تەر تامچىلىرى قۇيۇلۇپ تۇراتتى، شۇ تۇرقى بىلەن پولكوۋنىك ئورېلىئانو بىلەن خوس ئاركادىئو بالىلىق دەۋرلىرىدە كۆرگەن سىياقتا ئىدى. ئورېلىئانو II بوۋاينى شۇ ئانلا تونۇۋالدى. چۈنكى، بۇ بوۋاينىڭ ئوبرازى بۇئېندىيە جەمەتىدىكىلەرنىڭ ئەجدادلىرىدىن تارتىپ تاكى بۇ بالىغچە تەۋرۈك بولۇپ كەلگەنىدى.

ـــ سالام، ـــ دېدى ئورېلىئانو II .

ـــ سالام، ئوغلۇم، ـــ دېدى مېرگادىس.

ئۇلار شۇنىڭدىن كېيىنكى بىرنەچچە يىلدا ھەر كۈنى دېگۈدەك چۈشتىن كېيىن كۆرۈشۈپ تۇردى. مېرگادىس ئۆزىنىڭ ۋاقتى ئۆتكەن ئىلىم ـ ھۈنەرلىرىنى ئۇنىڭغا ئۆگىتىپ قويماقچى بولغاندەك جاھاندىكى ئىشلارنى سۆزلەپ بېرەتتى. لېكىن قول يازمىلىرىنى چۈشەندۈرۈپ قويغىلى ئۇنمايتتى.

ـــ قول يازمىغا يېزىلغانلىرىنىڭ مەنىسىنى يۈز يىل توشمىغۇچە بىركىم بىلسە بولمايدۇ، ـــ دەيتتى چۈشەندۈرۈپ.

ئورېلىئانو II بۇ سۆھبەتلەرنى ئۆمۈرلۈك سىر قاتاردا ساقلىدى. ئۇرسۇلا بىر قېتىم مېرگادىس بار چاغدا كىرىپ قالغانىدى، چۆچۈپ كەتكەن ئورېلىئانو II سىرلىق دۇنيارىم ئەمدى بەربات بولىدىغان بولدى دەپ ئويلىدى. ھالبۇكى، سىگان ئۇرسۇلانىڭ كۆزىگە كۆرۈنمىدى.

ـــ بۇ يەردە كىم بىلەن پاراڭلىشىۋاتىسەن؟ ـــ سورىدى ئۇرسۇلا.

ـــ ھېچكىم بىلەن، ـــ دېدى ئورېلىئانو II .

ـــ ئۇلۇغ بوۋاڭمۇ مۇشۇنداق ئىدى، ـــ دېدى ئۇرسۇلا، ـــ ئۇمۇ دائىم ئۆز ـ ئۆزىگە بىر نېمىلەرنى دەيتتى.

خوس ئاركادىئو II نىڭ ئادەم ئاتقانىنى كۆرۈش ئارزۇسى ئەمەلگە ئاشتى. بىرلا ۋاقىتتا ئېتىلىدىغان ئالتە مىلتىقنىڭ ئاغزىدىن ئېتىلىپ چىققان كۆكۈچ يالقۇن،

ئوق ئاۋازىنىڭ ئېدىرلاردا قايتىلىنىپ ـ قايتىلىنىپ ئۆچكەن ئەكسى ساداسى، شۇنداقلا جىنايەتچىنىڭ ئەلەملىك كۈلۈمسىرىشى ۋە ئەندىكىپ قاراشلىرى ئۆلگۈچە ئۇنىڭ ئېسىدىن چىقمايدۇ. ئۇ ئادەم كۆڭلەكلىرىنىڭ قىپقىزىل قانغا بويىلىپ كەتكىنىگە قارىماي تىك تۇراتتى، كىشىلەر تۈۋرۈكتىن يېشىۋېلىپ لىق ھاك قاچىلانغان ئۆكەككە سالغاندىمۇ كۈلۈمسىرەپلا تۇردى. «تېخى تىرىك» دەپ ئويلىدى خوس ئاركادىئو II شۇ چاغدا. شۇنىڭدىن باشلاپ ھەربىي مەشىق ۋە ئۇرۇش دېگەنلەردىن سەسكەندى ــ ئادەم ئانقانىنى كۆرگەنلىكى سەۋەبىدىن ئەمەس، بەلكى جاللاتلارنىڭ جىنايەتچىلەرنى تىرىك كۆمۈدىغانلىقى ئۈچۈن يىرگەنگەنىدى. قاچانلاردىن باشلاپكى، خوس ئاركادىئو II قوڭغۇراق مۇنارىغا چىقىپ قوڭغۇراق چېلىپ، «بېڭىياچى»نىڭ ۋاربسى پوپ ئانتونىئو ئىسابېلنىڭ ئىبادەت ئىشلىرىغا قارىشىپ بېرىشكە باشلىدى، تېخى چېركاۋ ھويلىسىدا سوقۇشچى خورازلارنىمۇ باقتى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس بۇ ئىشنى بايقىغاندىن كېيىن ساپلا لىبېرالىلار يىرگىنىدىغان قىلمىقلارنى ئۆگىنىپسەن، دەپ خوس ئاركادىئو II غا قاتتىق كايىدى.

ــ چاتاق يېرى، ــ دېدى خوس ئاركادىئو II ، ــ مەن تۇغما كونسېرۋاتىپتەك قىلمەن.

ئۇنىڭ نەزىرىدە تەقدىر ـ پېشانىسىگە پۈتۈلگىنى شۇ ئىدى. غەزەپلەنگەن پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس بۇ ئىشنى ئۇرسۇلاغا ئېيتتى.

ــ ئەجەب ياخشى بوپتۇ، ــ دېدى ئۇرسۇلا ئەۋرىسىنى قوللاپ، ــ پوپلۇق نېسىپ بولسۇن، ئىلاھىم. پەرۋەردىگارىمىز ئاخىر ئائىلىمىزگە شاپائەت قىپتۇ.

ئۇرسۇلا ئۇزۇن ئۆتمەي پوپ ئانتونىئو ئىسابېلنىڭ خوس ئاركادىئو II نى بىرىنچى قېتىملىق ئەۋلىيا تامىقى مۇراسىمىغا ئاپارماقچى بولۇۋاتقانلىقىدىن خەۋەر تاپتى. پوپ سوقۇشچى خورازلارنىڭ بوينىدىكى پەيلىرىنى قىرقىغاچ دىننىڭ مۇھىم قائىدىلىرىنى سۆزلەپ بەردى. ئاركادىئو II تۇخۇم باسۇرۇۋاتقان مېكىيانىنى كاتەككە كىرگۈزۈۋاتقاندا پوپ مۇشۇ ئەڭ ئاددىي مىسال ئارقىلىق تەڭرىنىڭ ئالەم ئاپىرىدە بولغان كۈننىڭ ئەتىسى توخۇنى تۇخۇم ئىچىدە تۇرەلدۇرۇش ئامالىنى تاپقانلىقىنى سۆزلەپ بەردى. پوپ

ئانتونىئو ئىسابېلدا قېرىلىقنىڭ ئالجىشتەك دەسلەپكى ئالامەتلىرى كۆرۈلۈشكە باشلىغانىدى، بىرنەچچە يىلدىن كېيىن ھەتتا شەيتان تەڭرىدىن يۈز ئۆرۈپ غەلىبە قىلغانىدەك، ھازىر باقىي ئالەمنىڭ تەختىدە ئولتۇرۇۋاتىدۇرەي، سالاھىيىتىنى يوشۇرۇپ ئادەملەرنى دامىغا چۈشۈرۈۋاتىدۇرەي... دەپ بىلجىرلاشقا باشلىدى. خوس ئاركادىئو II مۇشۇنداق ئالىجوقا ئۇستازىنىڭ دادىل تاۋلىشى بىلەن قىسقىغىنە بىرنەچچە ئاي ئىچىدىلا شەيتانىنىمۇ ئازدۇرغۇدەك دىنىي كارامەتنى بىلىۋالدى، بۇ كارامىتى خوراز سوقۇشتۇرۇشنىڭ كارامەتلىرىدىن قېلىشمايتتى. ئامارانتا ئۇنىڭغا قاتتىق ياقىلىق ۋە گالىستۇكلۇق كاناپ چاپان تىكىپ بەردى، ئاپئاق ئۆتۈكمۇ ئېلىپ بەردى، شۇنداقلا گالىستۇكمغا زەر يىپ بىلەن ئېتىنى كەشتىلەپ بەردى. پوپ ئانتونىئو ئىسابېل ئەۋلىيا تامىقى ئېلىشتىن ئىككى كۈن بۇرۇن خوس ئاركادىئو II نى باشلاپ تەۋەررۇكخانىغا كىرىۋېلىپ، گۈناھ قامۇسىنى تۇتۇپ تۇرۇپ خوس ئاركادىئو II نىڭ تۆۋۈسىنى ئاڭلىدى. ئۇ گۈناھ قامۇسى شۇنداق ئۇزۇنكى، ياشىنىپ قالغان، سائەت ئالتىدىلا ئۇخلاپ كۆنۈپ قالغان پوپ ئانتونىئو ئىسابېل سورىقىنى تۈگەتمەيلا ئولتۇرغان پېتى ئۇخلاپ قالدى. بۇ سوراق خوس ئاركادىئو II نىڭ نەزەر دائىرىسىنى تازا كېڭەيتكەنىدى. پوپ ئۇنىڭدىن ئاياللار بىلەن ناشايان ئىش قىلدىڭمۇ، دەپ سورىغاندا، خوس ئاركادىئو II زادىلا ھەيران قالماي سەممىيلىك بىلەن ياق دەپ جاۋاب بەردى. بىراق، پوپ ھايۋانلار بىلەن ناشايان ئىش قىلىپ باقتىڭمۇ، دەپ سورىغاندا بولسا چۈشىنەلمەي قاتتىق ھاڭ ـ تاڭ قالدى. خوس ئاركادىئو II ماي ئېيىنىڭ بىرىنچى جۈمە كۈنى ئەۋلىيا تامىقى ئالدى. كېيىن ھېلىقى قىزىقسىنىشىنىڭ ۋەسۋەسىسىدە چېركاۋ تەۋەررۇكلىرىنى ساقلىغۇچى پېترونىئودىن سورىدى. تېنىنى كېسەل چىرمىۋالغان، قوڭغۇراق مۇنارىدا يېتىپ ـ قوپىدىغان پېترونىئونى شەپەرەڭ يەپ كۈن كەچۈرەرمىش دېگەن گەپلەر بار ئىدى.

ـــ بەزى چۈشكۈن خىرىستىيانلار مادا ئېشەكلەر بىلەن ئاشۇنداق ئىش قىلىدۇ، ـــ جاۋاب بەردى پېترونىئو.

بۇنىڭ بىلەنمۇ قىزىقسىنىشى بېسىلمىغان خوس ئاركادىئو كوچىلاپ سوراپلا

كەتتى. پېترونىئو ئۇنىڭ سوئاللىرىدىن ئاخىر زېرىكتى.

ــ مەنمۇ ھەر سەيشەنبە كۈنى ئاخشىمى بارىمەن، ــ دېدى سىرىنى ئاشكارىلاپ، ــ ئەگەر ھېچكىمگە تىنمايمەن دەپ ۋەدە بەرسەڭ، كېلەر سەيشەنبە كۈنى سېنىمۇ بىللە ئاپىراي.

دېگەندەك، سەيشەنبە كۈنى پېترونىئو بۇرۇن قانداق ئىشلىتىلىدىغانلىقىنى ھېچكىم بىلمەيدىغان كىچىك ئورۇندۇقىنى كۆتۈرۈپ قوڭغۇراق مۇنارىدىن چۈشۈپ، خوس ئاركادىئو II نى يېقىن ئەتراپتىكى بىر ئېغىلغا باشلاپ كىردى. بالىغا بۇنداق كېچىلىك پائالىيەت شۇ قەدەر يېقىپ كەتتىكى، خېلى ئۇزۇنلارغىچە كاتالىنونىڭ ئويۇن مەيدانىغىمۇ بارماي قويدى.

خوس ئاركادىئو II سوقۇشچى خوراز يېتىشتۇرۇشكە پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن بېرىلىپ كەتكەنىدى.

ــ بۇ جاندارلىرىڭنى باشقا يەرگە ئەپكەت! ــ بۇيرۇق قىلدى ئۇرسۇلا بۇ ئەۋرىسى ئېسىل سورتلۇق سوقۇشچى خورازلارنى بىرىنچى قېتىم ئۆيگە ئېلىپ كەلگەندىلا، ــ خوراز سوقۇشتۇرۇپ ھېلىمۇ ئاز خاپىلىق تارتمىدۇق، يەنە ئېلىپ كەلگىنىڭ نېمىسى.

خوس ئاركادىئو II گەپ ياندۇرمايلا دېگىتىدەك قىلدى، لېكىن خورازلىرىنى مومىسى پېلار تېرنېرانىڭ ئۆيگە ئېلىپ بېرىپ بېقىۋەردى. مومىسى بولسا نەۋرىسى كېلىشكە ئۇنايدىغانلا ئىش بولسا، دېگىنىنى قىلىپ بېرىشكە رازى ئىدى. خوس ئاركادىئو II پوپ ئانتونىئو ئىسابېل ئۆگىتىپ قويغان پاراسىتىنى خوراز سوقۇشتۇرۇشقا ئىشلىتىپ، ئۇزۇنغا بارمايلا نۇرغۇن پۇل تاپتى. بۇ پۇللار باقمىچىلىقىنى كېڭەيتىشگىلا ئەمەس، ئۆزىنىڭ ھۇزۇر ـ ھالاۋەت ئېھتىياجىنى قاندۇرۇشىغمۇ يېتەتتى. ئۇرسۇلا بۇ چاغدا خوس ئاركادىئو II نى قېرىندىشى بىلەن سېلىشتۇرۇپ، بالىلىق چاغلىرىدا شۇنداق ئوخشىشىدىغان بۇ قوشكېزەكلەرنىڭ ئاخىرىدا نېمىشقا شۇ قەدەر پەرقلىق بولۇپ قالغانلىقىنى زادىلا چۈشىنەلمىدى. بىراق، بۇنداق گاڭگىرىشى ئۇزۇنغا بارمىدى. چۈنكى، ئورېلىئانو II دىمۇ ئەمدى ھۇرۇنلۇق ۋە شاللاقلىق خاھىشى پەيدا بولۇشقا باشلىغانىدى. مېرگادىسنىڭ ئۆيگە كىرىۋالغان

چاغلاردا پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ياش ۋاقىتلىرىغا ئوخشاش ئويچان بولۇپ كەتتى. ئەمما نىراندىيە كېلىشمىمى ئىمزالىنىشتىن سەل ئىلگىرى سادىر بولغان تاسادىپىي بىر ئىشتىن كېيىن ئۆزىنىڭ دۇنياسىدىن چىقىپ رېئال دۇنياغا قايتىپ كەلدى. بىركۈنى گارموننىڭ لاتارىيە بىلىتىنى سېتىپ يۈرگەن بىر چوكان تۇرۇپلا قىزغىن سالام ـ سەھەت قىلىپ كەتتى. ئورىلىئانو II ھەيران قالمىدى. چۈنكى، كىشىلەر دائىم ئۆزىنى قىزىندىشىغا ئوخشىتىپ قالاتتى. بىراق، ئۇ چوكان يىگىسى بىلەن كۆڭلىنى ئېرىتكەن ھەمدە ھۇجرىسىغا باشلاپ كىرگەن چاغدىمۇ ئۇ چوكانغا خاتالىشىۋاتقانلىقىنى ئېيتمىدى. چوكان شۇ ئۈچرىشىشتىن كېيىن ئورىلىئانو II گە تېخىمۇ ئامراق بولۇپ كەتتى، ھەتتا لاتارىيە بىلىتىگە ھېيلە ئىشلىتىپ بىر گارمون ئۇنتۇزۇپمۇ بەردى. ئىككى ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن ئورىلىئانو II بۇ چوكانىڭ ئاكا ـ ئۇكا ئىككىيلەن بىلەن نۆۋەتلىشىپ يېتىۋاتقانلىقىنى ھەمدە ئۇلارنى بىر ئادەم دەپ قالغانلىقىنى بايقىدى، شۇنىدىمۇ ھەقىقىي ئەھۋالنى ئايدىڭلاشتۇرۇۋەتمىدى، ئەكسىچە بۇ ھالەتنى بىر ئامال قىلىپ داۋاملاشتۇرۇۋەردى. ئورىلىئانو II شۇنىڭدىن كېيىن مېرگادىسنىڭ ئۆيىگە كىرمەس بولدى. چۈشتىن كېيىن ھويلىدا ئولتۇرۇپ گارمون ئۆگىنەتتى. ئۇرسۇلا بولسا بۇنىڭغا قارشى ئىدى. چۈنكى، بۇ قارىلىق تۇتۇۋاتقان چاغلار بولغاچقا، ئۇنىڭ ئۈستىگە گارموننى فىرانسىسكولارنىڭ ئېۋلادى بولمىش سەرگەردانلارلا چالمىدىغان چالغۇ دەپ قارىغاچقا، گارمونغا چىش تىرنىقىغچە ئۆچ ئىدى. ۋەھالەنكى، ئورىلىئانو II بۇنىڭدىن پەرۋايى پەلەك چېلىۋىرىپ ئاخىر ئۈستا گارمونچى بولۇپ يېتىشتى، ئۆي ـ ئوچاقلىق، بالا ـ چاقلىق بولۇپ، يۈز ـ ئابرۇيلۇق كىشىلەرنىڭ قاتارىدىن ئورۇن ئالغاندىن كېيىنمۇ بۇ ھەۋىسىدىن قالمىدى.

ئورىلىئانو II بىلەن قېرىندىشى ئىككى ئايغىچە ھېلىقى چوكانىڭ پەيزىنى بىللە سۈرۈشۈپ يۈردى. ئۇ قېرىندىشىنىڭ يۈرۈش ـ تۇرۇشىغا دىققەت قىلىپ، پىلانلىرىنى قالايمىقانلاشتۇرۇۋېتەتتى ـ دە، شۇ كېچىسى ئۇنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئورتاق ئاشىنىسىنى ئىزدەپ بارمايدىغانلىقىنى جەزملەشتۇرگەندىن كېيىنلا ئۇ چوكانىڭ يېنىغا باراتتى. بىركۈنى ئەتىگىنى ئۆزىنىڭ يۇقۇملۇق كېسەل بولۇپ قالغانلىقىنى

بايقىدى. ئىككى كىۋندىن كېيىن قېرىندىشىنىڭ مۇنچىدا قارا تەرگە چۆمۈلۈپ، مۇنچىنىڭ تۆۋرۈكىنى قۇچاقلىغىنىچە يىغلاپ ئېقىپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ قالدى - ده، شۇ ئان سەۋەبىنى چۈشەندى. قېرىندىشى ھېلىقى چوكانىڭ، سەن ماڭا تاناسىل كېسىلىنى يۇقتۇرۇپ قويدۇڭ، دەپ قوغلاپ چىقارغانلىقىنى ئىقرار قىلدى ھەمدە پېلار تېرنېرانىڭ داۋالاپ قويماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ بەردى. ئورېلىئانو II يوشۇرۇن ھالدا يالالۇغلانغان ئورۇننى قىزىق مەرگەنسۈپ بىلەن يۈيۈپ بەردى، سۈيدۈك راۋانلاشتۇرىدىغان دورىلارنىمۇ ئىچىپ بەردى. ئاكا - ئۇكا ئىككىسى ئۈچ ئاي يوشۇرۇن دەرد تارتقاندىن كېيىن ساقىيىپ كەتتى. خوس ئاركادىئو II ئۇ چوكانغا ئىككىنچىلەپ يېقىن يولىمىدى. ئورېلىئانو II بولسا ئۇ چوكانىڭ كەچۈرۈمىگە ئېرىشىپ تاكى ئۆلگۈچە ئۇنى تاشلىمىدى.

بۇ چوكانىڭ ئېتى پېترا كېتىس ئىدى. ئۇرۇش ئەڭ شىددەتلىك داۋاملىشىۋاتقان مەزگىلدە لاتارىيە بىلىتى سېتىپ كۈن ئالىدىغان ئېرى بىلەن بىللە ماكوندوغا كەلگەنىدى. ئېرى ئۆلگەندىن كېيىن ئېرىنىڭ تىجارىتىنى داۋاملاشتۇردى. قارا تەنلىك بىلەن ئاق تەنلىكنىڭ نەسلىدىن بولغان بۇ پاكىز، ياش ئارغۇن چوكانىڭ چېقىر كۆزلىرى چىرايىغا جەنۇبىي ئامېرىكا يىلپىزىدەك سۇرلۇك تۈس بېرىپ تۇرسىمۇ، مەردانە ۋە ئاجايىپ مېھرى ئىسسىق ئىدى. ئۇرسۇلا خوس ئاركادىئو II نىڭ خوراز سوقۇشتۇرغۇچى بولۇپ قالغانلىقىنى، ئورېلىئانو II نىڭ بولسا ئاشىنىسىنىڭ قىزىق ئولتۇرۇشىدا گارمون چېلىپ بېرىش بىلەن ئالدىراش بولۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى بىلىپ، ئېلىشىپ قالغىلى تاسلا قالدى. بۇ قوشكېزەكلەر ۋۇجۇدىغا ئۆز جەمەتىنىڭ جىمى كەمچىلكلىرىنى مۇجەسسەملەشتۇرگەن، ئەمما ھېچقانداق پەزىلىتىگە ۋارىسلىق قىلمىغانىدى. ئۇرسۇلا ئەمدى جەمەتىمدە ھېچكىمگە ئورېلىئانو ۋە خوس ئاركادىئو دەپ ئات قويدۇرمايمەن دەپ نىيەت قىلدى. ھالبۇكى، ئورېلىئانو II تۇنجى ئوغلىغا يەنە شۇ ئىسىمنى قويىمەن دېگەندە قارشى تۇرۇشقا پېتىنالمىدى.

— ماقۇل، — دېدى ئۇرسۇلا، — لېكىن بىر شەرتىم بار، بالىنى مەن باقىمەن.

ئۇرسۇلا يۈز ياشتىن ئاشقىنىغا، كۆزىگە ئاق چۈشۈپ ئەما بولۇپ قالاي دېگىنىگە

قارىماي ھېلىمۇ شۇنداق تېتىك، كاللىسى سەگەك ئىدى. بۇ بالىنى بېقىپ جەمەتىنىڭ ئابرۇيىنى قايتىدىن تىكلىگۈدەك يۈكسەك پەزىلەتلىك قابىل ئىقتىساس ئىگىلىرىدىن قىلىپ يېتىشتۇرۇشكە ئۇرسۇلادىنمۇ لايىقراق بىرەرسى يوق ئىدى، بۇ بالىنىڭ كەلگۈسىدە ئۇرۇش، خوراز سوقۇشتۇرۇش، شاللاق ئايالالارغا بېرىلىش ۋە ئەسەبىيلىكتىن نېرى ئادەم بولۇپ چىقىشىغا ئىشىنەتتى. ئۇرسۇلانىڭ نەزىرىدە، بۇ تۆت ئاپەت جەمەتىنى خارابلىققا ئىتتىرىۋاتقان باش سەۋەبكار ئىدى.

— بۇ بالا پوپ بولۇپ چىقىدۇ، — دېدى ئۇرسۇلا تەنتەنە بىلەن جاكارلاپ، — پەرۋەردىگارىم ئۆمرۈمنى بەرسە، چوقۇم پاپا بولغانلىقىنىمۇ كۆرىمەن، تېخى.

ئۇسۇلانىڭ بۇ گېپىگە ئۆيدىكىلەرلا ئەمەس، ئورېلىئانو II بىلەن بىللە ئۆيگە يىغىلغان قولاقكەستى ئاغىنىلىرىمۇ قوشۇلۇپ ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي كۈلۈشۈپ كەتتى. ئۇرۇش ئۇنتۇلۇپ ئاچچىق ئەسلىمە بولۇپ قالغاندى. شۇ چاغدا كىشىلەر شامپانسكى بوتۇلكىلىرىنىڭ پاكىلداپ ئېچىلىشىلىرى بىلەن شۇ ئان مىلتىقلار پاكىلداپ، توپلار گۈمبۈرلەپ ئېتىلىپ تۇرغان كۈنلەرگە قايتقاندەك بولۇپ قالدى.

— پاپانىڭ سالامەتلىكى ئۈچۈن، خوشە! — ۋاقىرىدى ئورېلىئانو II قىزىقچىلىق قىلىپ.

مېھمانلار تەڭلا ئاۋاز قوشۇپ كۆتۈرۈۋەتتى. ئاندىن ساھىبخان گارمون چېلىشقا باشلىدى. پوجاكىزىلارنىڭ پاراسلاپ ئېتىلغان تەنتەنىلىك ئاۋازى، شادىمان داقا ـ دۇمباق سادالىرى بازار ئاسمىنىدا ياكىرىدى. ھاراققا چىلىشىپ كەتكەن مېھمانلار سەھەر ۋاقتىدا ئالتە توپاقنى سويۇپ كوچىغا ئېلىپ چىقىپ ئۇدۇل كەلگەن كىشىلەرنىڭ خالىغىنىچە كېسىپ ئېلىپ كېتىشىگە قويۇپ بەردى. بۇ ئىشلاردىن ھېچكىم ھەيران قالمىدى. چۈنكى، ئائىلىنىڭ ھوقۇقىنى ئورېلىئانو II تۇنجاندىن بۇيان، «پاپا»نىڭ دۇنياغا كەلگەنلىكىگە ئوخشاش ئورۇنلۇق سەۋەب بولمىغان تەقدىردىمۇ، بۇنداق ئولتۇرۇشلار ئادەتتىكى ئىش بولۇپ قالغاندى. ئورېلىئانو II مۇشۇ بىرنەچچە يىل ئىچىدە ھېچقانچە كۈچىمەيلا تەلىيىگە، يەنى بېقىۋاتقان جاندارلىرىنىڭ سىرلىق كۆپىيىش ئىقتىدارىغا تايىنىپلا سازلىق رايونىدىكى ساناقلىق كاتتا بايلاردىن بولۇپ

قالغاندى. باققان بايتاللرى بىر قېتىمدا ئۇچنى قۇلۇنلايتتى، مېكىيانلىرى كۈنىگە ئىككى ۋاخ تۈخۈم تۇغاتتى، چوشقىلىرى ھەيران قالارلىق تېز سۈرئەتتە سەمرىيىتتى، بۇنىڭ سەۋەبىنى ھېچكىم چۈشەندۈرۈپ بېرەلمىگەچكە، سېھىرگەرلىك دەپ چۈشەنمەكتىن باشقا ئامال يوق ئىدى.

ــ ئاياپراق خەجلە، ــ دەيتتى ئۇرسۇلا بەتخەج ئەۋرىسىگە، ــ تەلىيىڭ ئۆمۈر بويى بۇنداق ئوڭدىن كېلىۋەرمەيدۇ.

ئورېلىئانو II بولسا ئۇلۇغ مومىسىنىڭ گېپىگە پىسەنت قىلمايتتى. ئاغىنىلىرىنى شامپانسكى بىلەن قانچە مېھمان قىلغانسېرى، جاندارلىرى شۇنچە تېز كۆپىيەتتى، ئۆزى بولسا بۇنداق تەلىيىنىڭ ھەرگىزمۇ ئۆزىنىڭ بىرنېمە قىلىۋاتقانلىقىغا ئەمەس، بەلكى ئاشىنىسى پېترا كېتىسقا باغلىق ئىكەنلىكىگە ئىشىنەتتى. چۈنكى، پېترا كېتىسنىڭ مۇھەببىتى تەبىئەتنى جانلاندۇرىدىغان بىر خىل ئىقتىدارغا ئىگە ئىدى. ئورېلىئانو II مال ـ دۇنياسىنىڭ يىلتىزى شۇ ئىكەنلىكىگە قەتئىي ئىشىنەتتى، شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ پېترا كېتىسنى ئۆزىنىڭ جاندارلىرىدىن زادىلا نېرى قىلمايتتى، ئۆي تۈتۈپ بالىلىق بولغاندىن كېيىنمۇ خوتۇنى فېرناندانىڭ ماقۇللۇقىنى ئېلىپ ئاشىنىسى بىلەن ئويناپ يۈرۈۋەردى. ئورېلىئانو II ئەجدادلىرىغا ئوخشاش تەمبەل، ئەمما ئەجدادلىرىغا يات راھەتپەرەس ۋە ئاجايىپ يېقىملىق خۇسۇسىيەتكە ئىگە ئىدى. مېلىغا قارىغۇدەك چولىسىمۇ تەگمەيتتى، قىلىدىغان ئىشى پەقەت پېترا كېتىسنى ئېغىل ـ قوتانلىرىغا باشلاپ بېرىش ياكى ئۇنىڭ بىلەن بىللە يايلاقنى ئاتلىق چۆرگىلەپ يۈرۈپ، ئۆزىنىڭ بەلگىسى قويۇلغان ھەربىر مالغا داۋاسى يوق «كۆپىيىش كېسىلى»نى يۇقتۇرۇش ئىدى.

ئورېلىئانو II بۇ زور بايلىقىغمۇ ئۆمۈر بويى كېلىپ تۇرغان ئامەتلىرىگە ئوخشاشلا ئىنتايىن تاسادىپەن ئېرىشىپ قالغانىدى. پېترا كېتىس ئۇرۇشنىڭ ئاخىرقى مەزگىلىدە لاتارىيە بىلىتى سېتىپ جېنىنى جان ئەتكەن بولسا، ئورېلىئانو II ئۇرسۇلانىڭ كوزىدا ساقلاۋاتقان پۇللىرىنى ئوغرىلاپ كۈنىنى كۈن ئېتەتتى. ئىككىسى شاللاق ئاشىق ـ مەشۇقلاردىن بولۇشۇپ ھەر ئاخشىمى بىللە يېتىشتىن باشقىنى

ئويلىمايتتى، پەرھەز كۈنلىرىنىمۇ نېسى قويماي تاڭ ئاتقىچە ئويىنىشىپ چىقاتتى.

— بۇ خوتۇن سېنى كاردىن چىقارماي قويمايدۇ، — ژارقىرايتتى ئۇرسۇلا ئەۋرىسىنىڭ چۈش سەيلىچىسىدەك ماغدۇرسىز كىرىپ كەلگەنلىكىنى كۆرۈپ، — بېشىڭنى ئايلاندۇرۇۋاپتۇ، ئالتە كۈندە خۇددى قورسىقىڭغا پاقا كىرىۋالغاندەك ئاغرىقتىن يۇمىلىمغىنىڭنى بىر كۆرەي.

ئاشىنىسىغا ئورىلىئانو II نىڭ شېرىك بولۇۋاتقانلىقىنى خېلى ئۇزۇندىن كېيىن بايقىغان خوس ئاركادىئو II بۇ قېرىندىشىنىڭ ئۇ خوتۇنغا بۇنچە ئاشىق بولۇپ كەتكىنىنى زادىلا چۈشىنەلمىدى. ئۇنىڭ ئېسىدە قېلىشچە، پېترا كېتىس ئادەتتىكىدەكلا بىر ئايال ئىدى، كىشىنىڭ كۆڭلىنى ئىلىۋالغۇدەك ھېچ جەزبى يوق بولۇپ، يوتقاندىمۇ ئېرىنچەكلىك بىلەن ئۆزىنى تاشلاپ ياتاتتى. نىھايەت، ئورىلىئانو II ئۇرسۇلانىڭ كوتۇلداشلىرىغىمۇ، قېرىندىشىنىڭ مەسخىرىسىگىمۇ پەرۋا قىلماي قۇلىقىنى يوپۇرۇپ يۇرىۋەردى. ئۇ چاغلاردا بىرەر ئىش ـ ئوقەت تېپىپ پېترا كېتىسنى بېقىش، ئەسەبىيلەشكەن بىر كېچىسى پېترا كېتىس بىللە ئۆلۈش، ئۆلگەندىمۇ پېترا كېتىسنىڭ قۇچىقىدا ئۆلۈشىنىڭلا كويىدا ئىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئاخىر قېرىلىققا تەن بېرىپ زەرگەرخانىسىنى قايتا ئېچىۋالغاندا، ئورىلىئانو II ئالتۇن بېلىجان ياساشىمۇ ئوبدان ئوقەت ئىكەنغۇ دېگەن ئويغا كېلىپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئاشۇ دىمىق ئۆيدە پولكوۋنىكنىڭ ئاخىر ئەقلىنى تېپىپ، تەسەۋۋۇر قىلغۇسىز سەۋرچانلىقى بىلەن قولىدىكى قاتتىق مېتاللارنى بارا ـ بارا يۇمشىتىپ قاسراقلىق ئالتۇن بېلىجانغا ئايلاندۇرغىنىغا سائەت ـ سائەتلەپ قاراپ ئولتۇراتتى. ئورىلىئانو II بۇ ئىشنى بەك جاپا كۆردى، ئۇنىڭ ئۇستىگە پېترا كېتىسنى سېغىنىپ ئولتۇرالماي قالغاچقا، ئۇچ ھەپتە ئۆتە ـ ئۆتمەيلا زەرگەرخانىدىن غايىب بولدى. دەل شۇ چاغدا پېترا كېتىس تۇرۇپلا توشقان لاتارىيەسىنىڭ بېلىتىنى سېتىش خىيالىغا كېلىپ قالغاندى. شۇ ئويى بىلەن بىرنەچچە توشقان ئېلىپ بېقىۋىدى، توشقانلىرى ھەددى ـ ھېسابسىز بۆجەنلەپ شۇ قەدەر ئاجايىپ تېز چوڭ بولدىكى، لاتارىيە بېلەتلىرىنى سېتىپ بولماي تۇرۇپلا بۆجەنلەر يېتىلىپ بولدى، بارا ـ بارا بازاردىكىلەرمۇ توشقان

لاتارىيەسىنىڭ بېلىتىدىن زېرىكتى. ئورېلىئانو II دەسلەپتە توشقانلارنىڭ كىشىنى چۆچىتەرلىك بۇنداق تېز كۆپمىيۋاتقىنىغا دىققەت قىلىپ كەتمىگەندى، بىر كۈنى كېچىدە ھويلىدىن كېلىۋاتقان شاۋقۇن ـ سۇرەندىن چۆچۈپ ئويغاندى.

ــ قورقما، ــ دېدى پېترا كېتىس، ــ بۇ توشقانلارنىڭ ئاۋازى.

شۇنىڭدىن كېيىن ھەر ئىككىسى ھويلىدىكى توشقانلارنىڭ تېپىرلاشلىرىدىن تولا ئويغىنىپ كېچىچە ئۇخلىيالمىدى. تاڭ ئاتقاندا ئورېلىئانو II ئىشكىنى ئېچىپ قارىۋىدى، ھويلا تاڭ نۇرىدا تۈكلىرى كۆكۈچ تاۋلىنىپ تۇرغان توشقانلار بىلەن توشۇپ كەتكەنىدى. پېترا كېتىس كۈلكىدىن بېلىنى رۇسلىيالماي قالدى.

ــ ھەممىسى كېچىچە تۇغۇلدى، ــ دېدى ئورېلىئانو II گە چاقچاق قىلغۇسى كېلىپ.

ــ توۋا قىلدىم! ــ دېدى ئورېلىئانو II ، ــ نېمىشقا ئىنەكلەرنىمۇ بېقىپ كۆرۈپ باقمايسەن؟

پېترا كېتىس بىرنەچچە كۈندىن كېيىن ھويلىسىدىن ئورۇن تەييارلاپ توشقانلىرىغا بىر ئىنەك تېگىشىپ كەلدى. ئۇ ئىنەك ئىككى ئايدىن كېيىن بىراقلا ئۇچنى موزايلىدى. ئىش ئەنە شۇنداق باشلاندى. ئورېلىئانو II كۆزنى يۇمۇپ ـ ئاچقىچە ئارىلىقتا بىرمۇنچە يايلاقلىق ۋە چارۋىلىق بولۇپ قالدى، چارۋا بىلەن تولۇپ كەتكەن قىستاقنىڭ ئېغىللىرىنى ۋە چوشقا قوتانلىرىنى كېڭەيتىشكىمۇ ئۇلگۇرەلمەيلا قالدى. كىشىنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان بۇ مەۋرچىلىقتىن ئۆزىنىڭمۇ كۈلگىسى كېلەتتى، شۇ خۇشلۇقىدا قىلىدىغانغا قىلىق تاپالماي كەيپىنى بىمەنە ئۇسۇلدا ئىپادىلەشكە مەجبۇر بولاتتى.

ــ نېرى تۇرۇڭلار، ئىنەكلىرىم، ئۆمۇر دېگەن چەكلىك جۇمۇ! ــ ۋارقىراپ قويىاتتى ئورېلىئانو II .

ئۇرسۇلا ئەۋرىسىنىڭ قانداق ئويۇن ئويناۋاتقانلىقىنى بىلەلمەي ھەيران ئىدى. بۇ جاندارلارنى ئوغرىلاپ كەلگەنمىدۇ؟ كالا ئوغرىسى بولۇپ كەتكەنمىدۇ؟ ئورېلىئانو II نىڭ كۆپۈكىنى ئۆزىنىڭ بېشىغا چېچىپ ئويناش ئۇچۇنلا شامپانسكىنىڭ ئاغزىنى

ئېچىۋاتقانلىقىنى كۆرگەنلىرىدە، ئىسراپچىلىق قىلىۋاتىسەن دەپ كايىپ كېتەتتى. ئۇرسۇلانىڭ تەنبىھلىرىدىن بىزار بولۇپ كەتكەن ئورېلىئانو II بىركۈنى سەھەردە بىر ساندۇق پۇل، بىر قۇتا شىلىم ۋە بىر چوتكىنى كۆتۈرۈپ كۆرەڭلىگىنىچە ئۆيگە كىرىپ كەلدى ـ دە، فىرانسىسكونىڭ كونا ناخشىلىرىنى دىمىقىدا غىڭشىغاچ پۇتۇن ئۆينىڭ ئىچ ـ تېشىغا، تام ـ تورۇسلىرىغا ئالا قويماي بىر پېسولۇق پۇللارنى چاپلاپ چىقتى. ئاپتوماتىك پىيانىنو قويۇلغاندىن تارتىپ ئاق ھاك بىلەن ئاقارتىلىپ كەلگەن بۇ كونىچە ئۆينىڭ تاملىرى مەسچىتنىڭ تاملىرىدەك ئالا ـ چىپار بولۇپ كەتتى. ئۆيدىكىلەر ئۆرە ـ تۆپە بولۇپ كەتتى، قورقۇپ كەتكەن ئۇرسۇلانىڭ رەڭگى ئۆچتى، بازاردىكىلەر كوچىدا قىستىلىشىپ تۇرۇپ بۇ غايەت زور ئىسراپچىلىق ۋە ھەشەمەتخورلۇقنى تاماشا قىلىشتى. ئورېلىئانو II پۇللارنى ئۆينىڭ ئالدى تېمىدىن ئاشخانىغىچە، مۇنچىدىن ياتاقلارغىچە ئالا قويماي چاپلاپ بولۇپ، ئاشقىنىنى ھويلىغا تاشلىۋەتتى.

ــ بولدى، ــ جاكارلىدى ئاخىرىدا، ــ بۇنىڭدىن كېيىن بۇ ئۆيدە ئەمدى ھېچكىم مېنىڭ ئالدىمدا پۇلنىڭ گېپىنى تىلغا ئالغۇچى بولمىسۇن!

ئىش راستىنلا شۇنداق بولغاندى. ئۇرسۇلا ھاك چاپلىشىپ كەتكەن پۇللارنى تامدىن سويۇۋېلىپ، ئۆينى باشقىدىن ئاقارتقۇزدى.

ــ ئاھ تەڭرىم، ــ چوقۇنۇشقا باشلىدى ئۇرسۇلا، ــ قىلىۋاتقان مۇشۇ ئىسراپچىلىقلىرىمىز ئۈچۈن ئۇ دۇنيالىقىمىزدا جازايىڭدىن خالاس قىلىمەن دېسەڭ، بىزگە مەھەللە قورغان چاغلىرىمىزدىكىدەك كەمبەغەللىك ئاتا قىلغايسەن.

تىلاۋىتى تەڭرىنىڭ قۇلىقىغا يەتتى ـ يۇ نەتىجىسى تىلەكلىرىنىڭ تامامەن ئەكسىچە بولدى. تامدىن پۇل سويۇۋاتقان كالانپاي بىر ئىشچى ئورۇش توختاش ئالدىدا كىمدۇر بىرى ئۇرسۇلانىڭ ئۆيگە ئامانەت قويۇپ قويغان مۇقەددەس جوزېفىنىڭ گەج ھەيكىلىنى ئۆرۈۋېتىپ چېقىپ سالدى، ھەيكەلنىڭ ئىچىگە لىقمۇلىق تىللا قاچىلانىكەن. ئادەم بويى كېلىدىغان بۇ ھەيكەلنى كىمنىڭ ئېپكەلگەنلىكى ھېچكىمنىڭ ئېسىدە قالمىغاندى.

ـــ ئۇچ ئادەم ئەپكەلگەن، ـــ دېدى ئامارانتا، ـــ يامغۇر پەسلى ئۆتۈپ كەتكۈچە مەشھەدە قويۇپ تۇرساق دېۋىدى، مەن ھېچكىمگە تاقاشمايدىغان بىر بۇلۇڭغا قويۇڭلار، ھېچكىم چېقىلمايدۇ، دېگەن. شۇنىڭدىن كېيىن ھېچكىم ئالغىلى كەلمىگەچكە شۇ پېتى تۇرغان.

ئۇرسۇلا نەچچە ۋاقىتتىن بېرى باش ئۇرۇپ چوقۇنۇۋاتقىنى مۇقەددەس جوزىفىنىڭ ھەيكىلى ئەمەس، ئىككى يۈز كىلوغا يېقىن تىللا ئىكەنلىكىنى ئويلاپمۇ باقمىغانىدى. كېيىن ئۆزىنىڭ بىلمەستىن كۇپۇرلۇق قىلىپ قويغانلىقىنى سېزىپ تېخىمۇ بىئارام بولۇپ كەتتى. ئاندىن كىچىك بىر تاغدەك تىللا دۆۋىسىگە تازا بىرنى تۇكۇرۇۋېتىپ تىللالارنى ئۇچ كاناپ خالتىغا قاچىلىدى ـ دە، مەخپىي بىر يەرگە كۆمۈپ قويدى. ئۇ ھېلىقى ناتونۇش ئۇچ كىشىنىڭ قاچانلا بولمىسۇن تىللالىرىنى ئالغىلى كېلىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. نۇرغۇن يىل ئۆتۈپ قېرىلىق يەتكەن بولسىمۇ، ئۆيىگە كېلىپ ـ كېتىپ تۇرىدىغان سەييياھلارنىڭ پاراڭلىرىغا قوشۇلۇپ، سىلەر ئۇرۇش يىللىرىدا مۇقەددەس جوزىفىنىڭ ھەيكىلىنى يامغۇر پەسلى ئۆتۈپ كەتكەندە ئېلىپ كېتىمىز دەپ ئامانەت قويغانمۇ دەپ تىڭتىڭلاپ يۇردى.

بۇ ئىش ئۇرسۇلانىڭ كۆڭلىنى قاتتىق پەرىشان قىلاتتى. ھالبۇكى، ماكوندو شۇ كۈنلەردە ئادەمنىڭ ئەقلى يەتكۈسىز دەرىجىدە ئۆزگىرىپ ئاجايىپ گۇللىنىشكە باشلىغانىدى. ماكوندولۇقلارنىڭ لاي ۋە شاخ ـ شۇمبا بىلەن سىلىنغان سوقما تام ئۆيلىرى ۋە ۋادىنىڭ ـ قوشاملىرىنىڭ ئورنىنى چۈشتىن كېيىنكى دىمىق ئىسسىقنى تارتىشقا پايدىلىق پەنجىرىلىك، سېمونت پەۋالىق خىش ئۆيلەر ئالدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ زامانىدىكى كونا مەھەللىنى كىشىگە ئەسلىتەلەيدىغان نەرسىلەردىن پەقەت توپا ـ چاڭ باسقان ئەڭ ناچار شارائىتقا چىدامليق بادام دەرەخلىرى ۋە تېگى كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان سۇزۇك ئېقىنلا قالغانىدى. ھالبۇكى، ئېقىن ئىچىدىكى ئەلمىساقتىن قالغان زور تاشلارنى خوس ئاركادىئو II دەريا قىنىنى تازىلاپ سۇ يولى ئاچمەن دەپ بازغانلىتىپ كۆكۈم ـ تالقان قىلىۋەتكەنىدى. خوس ئاركادىئو II نىڭ ئەسەبىي خام خىياللىرى ئۇلۇغ بوۋىسى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭكىدىن

قىلىشمايتتى. دەريانىڭ قىنى غىچلا تاش، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئېقىمى شىددەتلىك بولغاچقا، ماكوندودىن دېڭىزغا قاتنايدىغان كېمە سالغىلى بولمايتتى. خوس ئارکادىئو II تۇرۇپلا قىزىپ كېتىپ ئۆز پىلانىدا چىڭ تۇرۇۋالدى. شۇنىڭدىن ئىلگىرى زادىلا خىيالىغا كەلگەنىي قىلىپ باقمىغان، ھەتتا پېترا كېتىس بىلەن قىسقا ۋاقىت ئارىلىشىپ ئۆتكىنىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، باشقا ئاياللارغا يېقىنلىشىپمۇ باقمىغانىدى. ئۇرسۇلا دائىم پۇتكۈل جەمەت تارىخىدا مۇشۇ ئەۋرەملا ھەممىدىن يارامسىز بولۇپ قالدى، ھەتتا خوراز سوقۇشتۇرۇش سورۇنىدىمۇ ھېچقانچە ئۆزىنى كۆرسىتەلمىدى دەپ قارايتتى. دەل شۇ چاغدا پولكوۋنىك ئورېلىئانو خوس ئارکادىئو II بىلەن پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇپ، دې ڭىزغا ئون ئىككى كېلومېتىر كېلىدىغان يەردە تېيىز سۇدا توختاپ قالغان ئىسپانىيەنىڭ بىر يەلكەنلىك كېمىسى بارلىقىنى، ئۇرۇش يىللىرىدا ئۇ كېمىنىڭ كۆيۈپ كۆمۈر بولۇپ كەتكەن گەۋدىسىنى كۆرگەنلىكىنى سۆزلەپ بەردى. نۇرغۇن كىشى بۇ پاراڭنى پەقەت تۇتامى يوق بىر چۆچەك دەپ قارايتتى. بىراق، خوس ئارکادىئو II بۇ ھېكايىدىن ئىلھام ئالدى ـ دە، خورازلىرىنى سېتىۋېتىپ، بىر تۇركۇم ئادەم يالالاپ، كېرەكلىك سايمانلارنى ئېلىپ، مىسلى كۆرۈلمىگەن قۇرۇلۇشنى باشلىۋەتتى: تاشلارنى چېقىپ پارچىلاتقۇزدى، ئېقىنىنىڭ قىنىنى قازدۇردى، يوشۇرۇن خادا تاشلارنى تازىلاتقۇزدى، ھەتتا شارقىراتمىلارنىمۇ تىندۇرغۇزدى.

ــ ماڭا يادا بولۇپ كەتكەن ئىشلار بۇ، ــ دېدى ئۇرسۇلا كايىپ، ــ ۋاقىت ئارقىغا چۆرگىلەپ، بۇرۇنقى زامانغا كېلىپ قاپتۇقمۇ ـ نېمە!

خوس ئارکادىئو II ئېقىندا سۇ يولى ئاچقىلى بولىدىغانلىقىغا كۆزى يېتىپ، پىلانىنى قېرىندىشىغا تەپسىلىي ئېيتىپ بېرىۋىدى، ئورېلىئانو II كەملىگەن مەبلىغىنى تولۇقلاپ بەردى، خوس ئارکادىئو II شۇنىڭدىن كېيىن خېلى ئۇزاق بىر ۋاقىت يوقاپلا كەتتى. ماكوندولۇقلار خوس ئارکادىئو II نىڭ كېمە ئالىمەن دەپ قېرىندىشىدىن پۇل ئالغىنى بىر ھەيلە دېگەندەك سۆز ـ چۆچەك قىلىشۇاتقاندا، ئاجايىپ بىر كېمە ماكوندوغا كېلىۋېتىپتۇ، دېگەن بىر خەۋەر تارقالدى. خوس ئارکادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئۇلۇغ تۆھپىسىنى ئۇنتۇپ قېلىشقان ماكوندولۇقلار بەس ـ بەستە دەريا

بويىغا بېرىپ، ماكوندوغا كېلىۋاتقان كېمىنى قاتتىق ھەيرانلىق ئىچىدە كۆرۈشتى، بۇ ماكوندوغا كەلگەن تۇنجى كېمە، شۇنداقلا ئەڭ ئاخىرقى كېمە بولۇپ قالدى. بۇ ياغاچلارنى چېتىپ ياسالغان بىر سال بولۇپ، يىگىرمە ئەر قىرغاقتا تۇرۇپ ئارغامچا بىلەن تارتىپ ماڭغۇزاتتى. سالنىڭ بېشىدا كۆزلىرىدىن مەمنۇنىيەت ئۇچقۇنىنى چاچرىتىپ كۇلۇمسىرەپ تۇرغان خوس ئاركادىئو II بۇ جاپالىق ھەرىكەتكە قوماندانلىق قىلماقتا ئىدى. بىللە ئېلىپ كەلگەن بىر توپ فىرانسىيەلىك سەتەڭ ناز ـ كەرەشمە بىلەن رەڭدار كۇنلۇكلىرىنى تۇتقىنىچە ئاپتاپتىن دالدىلىنىپ تۇرۇشاتتى، ئۇلار بويىنىغا سېپتا شايى ياغلىق سالغان، يۇزلىرىگە رەڭلىك ئۇپا ـ ئەڭلىك سۇرگەن، چاچلىرىغا گۇل قىستقان، بىلەكلىرىگە ئالتۇن بىلەزۈك سالغان ئىدى. ياغاچلارنى چېتىپ ياسالغان بۇ سال خوس ئاركادىئو II نى ماكوندوغا ئېلىپ كېلىلگەن، شۇنداقلا مۇشۇ بىرلا قېتىم قاتنىغان بىردىنبىر كېمە بولۇپ قالدى. بىراق، ئاركادىئو II پىلانىنىڭ مەغلۇپ بولغانلىقىنى زادىلا ئېتىراپ قىلمىدى. ئەكسىچە، بۇ غەلبەم ئىنسان ئىرادىسىنىڭ غەلىبىسى دەپ جاكارلىدى. پۇتۇن دىققىتى بىلەن خاتىرلىگەن ھېسابات‌نى قېرىندىشىغا تاپشۇرۇۋېتىپلا يەنە خورازلىرى بىلەن بولۇپ كەتتى. فىرانسۇز سەتەڭلەرنىڭ ماكوندوغا ئەپكەلگەن يېڭى تۇرمۇش كەيپىياتى بۇ قېتىمقى مەغلۇبىيەتلىك تەۋەككۇلچىلىكنىڭ بىردىنبىر يالدامسى بولۇپ قالدى. ئۇلارنىڭ كامالەتكە يەتكەن ماھارەتلىرى ئەنئەنىۋى سۆيگۇ شەكىللىرىنى ئۆزگەرتىپلىۋەتتى. ئۇلارنىڭ ئىجتىمائىي پاراۋانلىق جەھەتتىكى تۆھپىسى ۋاقتى ئۆتكەن كاتالىنونىڭ سارىيىنى ئارقىدا قالدۇرۇپ، پۇتۇن بىر كوچىنى بازارغا ئايلاندۇرۇۋەتتى، بۇ كوچىدا ياپون پانۇسلىرى لەپەڭشىپ مۇڭلۇق گارمون ئاۋازى ياڭراپ تۇراتتى. دەل شۇلار قوزغىغان قانلىق شادلىق بايرىمى تۇپەيلىدىن پۇتۇن ماكوندودا ئۇچ كۇنگىچە غالجىرانە كەيپىيات ھۆكۈم سۇردى، بۇ ئىشنىڭ بىردىنبىر نەتىجىسى شۇ بولدىكى، ئورېلىئانو II فېرناندا دېل كارپىئو بىلەن تونۇشۇپ قېلىش پۇرسىتىگە ئېرىشتى.

ساھىبجامال رېمەدىس شادلىق بايرىمىنىڭ ئايال پادىشاھلىقىغا سايلاندى. ئۇرسۇلا بۇ ئەۋرە قىزىنىڭ گۇزەللىكىدىن ئەنسىرەپ قالدى، لېكىن سايلىنىشتىن توسۇپ

قالالمىدى. شۇنىڭدىن ئىلگىرى رېمەدىسىنىڭ ئاچىسى ئامارانتا بىلەن بىللە ئىبادەتكە بىللە باردىغان ئىبادەت ۋاقتىدىن باشقا چاغلاردا ئۆيدىن چىقمىشىنى چەكلىۋەتكەن، ئىبادەتكە بارغاندىمۇ يۈزىنى قارا چۈمبەل بىلەن ئوربۇۋالمىشىنى تەلەپ قىلغانىدى. ساختا تەقۋادار ئەرلەر، كاتالىنونىڭ سارىيىدا ساختا پوپ بولۇۋالىپ تەڭرىنىڭ شەنىگە خىلاپ ھالدا ئىبادەتكە رىياسەتچىلىك قىلىۋالمىدىغان ئەرلەرنىڭ ھەممىسى ساھىبجامال رېمەدىسىنىڭ جامالىنى بىر كۆرۈۋالمىش ئۈچۈنلا چىركاۋغا ئاغاتتى. چۈنكى، رېمەدىسىنىڭ گۈزەل رۇخسارى ھەققىدىكى رىۋايەتلەر پۈتكۈل سازلىق رايونىدىكىلەرنىڭ ئاغزىدا داستان ئىدى. كىشىلەر ئۇزاق كۆتۈپ ئاندىن رۇخسارىنى كۆرۈپ مۇرادىغا يېتەتتى. ۋاھالەنكە، بۇنداق پۇرسەتكە ئېرىشەلمىگەنلەرنىلا ھەقىقىي بەختلىك دېيىشكە بولاتتى، رۇخسارىنى كۆرۈپ قالغانلارنىڭ كۆپىنچىسى ئۆمۈر بويى كېچىلىرى ئۇخلىيالماس بولۇپ قالاتتى. رېمەدىسىنىڭ رۇخسارىنى بىر كۆرۈپ ئىشىق دەردىگە مۇپتىلا بولغان ياقا يۇرتلۇق بىر مۆتىۋەر كىشى ئۆزىنى پەس كۆرۈپ ئۇمىدسىزلىك پاتقىقىغا پېتىپ قالغانىدى، بىرنەچچە يىلدىن كېيىن رېلىستا ئۇخلاپ قېلىپ كېچىلىك پويىزنىڭ چاقىدا مىجىلىپ ئۆلدى. ئۇ مۆتىۋەر يېشىل مەخمەل چاپان ۋە كانۋا ئىشلىگەن جىلىتكە كىيىپ چىركاۋدا پەيدا بولغان چاغدىن باشلاپلا ھەممە ئادەم ئۇ كىشىنىڭ ساھىبجامال رېمەدىسىنىڭ گۈزەللىكىگە سېھرلىنىپ يىراق بىر يەردىن، ئېھتىمال يىراق بىر ئەلدىن كەلگەنلىكىنى بىلگەنىدى. ئۇ مۆتىۋەر تولىمۇ كېلىشكەن، شۇنچىلىك سالاپەتلىك ئىدىكى، پېترو كرىسبى قولىغا سۈمۈ قۇيۇپ بېرەلمەيتتى. ئاياللار كۈندەشلىك بىلەن ئاچچىق كۈلۈشۈپ، قارا چۈمبەلنى رېمەدىس ئەمەس، مۇشۇ كىشى تارتسا بوپتىكەن دەپ غودۇرىشىپ كەتتى. ماكوندوا ھېچكىم بىلەنمۇ پاراڭلىشىپ باقمىغان ئۇ كىشى بىر يەكشەنبە كۈنى سەھەردە چۆچەكلەردىكى شاھزادىلەردەك كۆمۈش ئېگەر ـ جابدۇقلۇق ئارغىماق مىنىپ ماكوندوغا كەلدى ـ دە، ئىبادەتنى تۈگىتىپلا كېتىپ قالدى.

ئۇ مۆتىۋەر شۇ قەدەر جەلپكار ئىدىكى، كىشىلەر بىرىنچى قېتىم چىركاۋدا كۆرگەندىلا ساھىبجامال رېمەدىس بىلەن ئۇنىڭ ئوتتۇرىسىدا مەلۇم بىر مەخپىي

ئەھدىنىڭ، ئۇن ـ تىنىسىز بىر جىددىي رىقابەتنىڭ، مۇقەررەر بىر خىرىسنىڭ بولىدىغانلىقىنى، بۇخىل مۇناسىۋەتنىڭ سۆيگۈ بىلەن ئەمەس، ئۆلۈم بىلەن ئاخىرلىشىدىغانلىقىنى جەزملەشتۇرگەنىدى. بۇ مۆتىۋەر ئالتىنچى ھەپتىسى بىر تال سېرىق ئەتىرگۈلنى كۆتۈرۈپ چېركاۋدا پەيدا بولۇپ، بۇرۇنقىغا ئوخشاشلا ئۆرە تۇرۇپ ئىبادەت ئاڭلىدى. ئىبادەت تاماملانغاندا ساھىبجامال رېمەدىسىنىڭ ئالدىنى توسۇپ، قولىدىكى ئەتىرگۈلنى تۇتتى. قىز خۇددى مۇشۇ سۇۋغىنى كۈتۈپ تۇرغاندەكلا ناھايىتى تەبىئىي ھالدا گۈلنى ئالدى ھەمدە چۈمبەلنى شۇنچىكى قايرىپ تەشەككۇر ئورنىدا پىسخىكىدە كۈلۈپ قويدى. ھالبۇكى، شۇ دەقىقىلەر ئۇ مۆتىۋەر ئۇچۇنلا ئەمەس، رۇخسارىنى بىر كۆرۈڭالغان بارلىق بىتەلەي ئەركەكلەر ئۈچۈنمۇ مەڭگۈ ئېسىدىن چىقماس دەقىقىلەر بولۇپ قالدى.

ئۇ مۆتىۋەر شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ھەر ئاخشىمى بىر توپ سازەندىلەرنى باشلاپ ساھىبجامال رېمەدىسىنىڭ دېرىزىسى ئالدىدىن نېرى كەتمەيدىغان بولۇپ قالدى، بەزىدە تاڭ ئاتقۇچە كەتمەيتتى. ئورېلىئانو II ئۇ مۆتىۋەرگە چىن كۆڭلىدىن ھېسداشلىق قىلىدىغان بىردىنبىر ئادەم بولۇپ، ئۇ بۇ مۆتىۋەرنى بۇ جاھىلانە خام خىيالىدىن ياندۇرۇشقا ئۇرۇنۇپمۇ باقتى.

ـــ ۋاقتىڭنى زايا قىلمىغىن، ـــ دېدى بىركۈنى كېچىسى مۆتىۋەرگە نەسىھەت قىلىپ، ـــ بۇ ئۆيدىكى قىزلار قېچىردىنمۇ ئۆتە كاج.

ئورېلىئانو II ئۇ مۆتىۋەرگە دوستانە قولىنى سوزۇپ شامپانسكى بىلەن مېھمان قىلدى، ئۆيدىكى قىزلارنىڭ باغرى تاش ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈشكە شۇنچە ئۇرۇنۇپ كۆرگەن بولسىمۇ، زادىلا رايىدىن ياندۇرالمىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ھەر كېچىسى ئۇزۇلمەي چېلىنىۋەرگەن مۇزىكىدىن قاتتىق بىزار بولۇپ، ھېلى بىكار شەيدالىقىنى تاپانچا ئوقى بىلەن داۋالاپ قويىمەن، دەپ ھەيۋە قىلدى. بىراق، تىرىشچانلىقىدىن ۋاز كەچتۈرۈش ئۈچۈن كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقى ئۆزىنىڭ بىچارىلەرچە ئۇمىدسىزلىكى بىلەن نەتىجىلەندى. پوزۇر كىيىنىپ سالاپەتلىك يۈرىدىغان، قىلچە نۇقسان تاپقىلى بولمايدىغان بۇ ئەرباب جۇل ـ جۇل كىيىملىك، مەينەت ۋە پەس بىر داشقالغا ئايلاندى.

ئۇ ئەربابنىڭ زادى نەدىن كەلگەنلىكىنى ھېچكىم بىلمەيتتى، يىراقتا قالغان ۋەتىنىدىكى ھوقۇق ۋە مال ـ دۇنياسىدىن كېچىپ بۇ يەرگە كەلگەنىكەن، دېگەن گەپلەر تارقالغانىدى. شۇنىڭدىن كېيىن كۈنبويى چاتاق تېرىپ، قاۋاقلاردا جەدەل چىقىرىپلا يۈرىدىغان، كاتالىنونىڭ سارىيىدا تاڭ ئاتقىچە ئۇلگىدەك ئىچىپ، قۇسۇقىغا چىلىنىپ يۈرىدىغان بولۇپ قالدى. ئەڭ ئېچىنىشلىق تىراگېدىيەسى شۇ بولدىكى، ساھىبجامال رېمەدىس ئۇنىڭغا ھېچقاچان دىققەت قىلىپ باقمىغانىدى، شاھزادىلەردەك پۈزۈر ياسىنىپ چېركاۋدا پەيدا بولغىنىدىمۇ شۇنداق ئىدى. رېمەدىس ھېلىقى ئەتىرگۈلنى باشقىچە نىيەتتە ئەمەس، پەقەت ئۇياقنىڭ پەۋقۇلئاددە قىلىقىغا قىزىقىپلا قوبۇل قىلغانىدى. چۈمبىلىنىمۇ رۇخسارىنى كۆرسىتىپ قويۇش ئۈچۈن ئەمەس، ئۇياقنىڭ چىرايىنى كۆرۈپ بېقىش ئۈچۈنلا قايرىغانىدى.

نىھايەت، ساھىبجامال رېمەدىس بۇ دۇنياغا مەنسۇپ ئەمەس ئىدى. بۇيىغا يەتكىنىدىن كېيىنمۇ خېلى ئۇزاق بىر چاغلارغىچە سانتاسوفىيە دېلا پېداد يۈيۈندۈرۈپ، كىيىندۈرۈپ ئۆتتى. ئۆز ئىشىنىڭ ھۆددىسىدىن ئۆزى چىقالايدىغان بولغان چېغىدىمۇ تاياقنى پوقىغا مىلاپ تامغا ئۇششاق جانۋارلارنىڭ رەسىمىنى سىزىپ يۈرىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن يېنىدىن ئادەم ئۈزۈلسە بولمايتتى. يىگىرمە ياشقا كىرگەندىمۇ ساۋاتىنى چىقىرىپ بولالمىدى، ۋىلكا ـ قوشۇق تۇتۇشنىمۇ ئۆگىنەلمىدى. تەبىئىتىدىنلا بارلىق قائىدىلەرگە قارشى بولغاچقا ئۇي ئىچىدە قىپيالىڭاچ مېڭىپ يۈرەتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ مۇھاپىزەتچىلەر كوماندىرى بولۇپ تۇرۇۋاتقان ياش ئوفىتسېر ئۇنىڭغا كۆڭلىنى ئىزھار قىلغاندا، ئوفىتسېرنىڭ بۇ تەنتەكلىكىدىن چۆچۈپ شۇ ئان رەت قىلىۋەتكەنىدى.

ـــ ساراڭلىقىنى دەيمەن، ـــ دېگەنىدى ئامارانتاغا، ـــ دەردىمدە ئۆلگىدەك بولغانمىش، خۇددى مەن خولىرا بولۇپ قالغاندەكلا گەپ قىلىدىغۇ ئۇ!

ئۇ ئوفىتسېر شۇ يىلى راستىنلا ئۆزىنىڭ دېرىزىسى تۈۋىدە ئۆلۈپ قالغاندا رېمەدىس ئۆزىنىڭ باشتىكى تەسىراتىنى ئىسپاتلاپ:

ـــ دېمىدىمۇ، راستىنلا سارىڭ ئىكەن، ـــ دېدى.

ساھىبجامال رېمەدىستە بارلىق يۇزەكى ھادىسىلەردىن شەيئىلەرنىڭ ماھىيىتىنى كۆرۈپ يېتەلەيدىغان بىر خىل ئۆتكۈر كۆز بارەك قىلاتتى، ھېچ بولمىسا پولكوۋنىك ئورېلىئانولا شۇنداق قاراشتا ئىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ نەزىرىدە، رېمەدىس باشقىلارنىڭ ئويلىغىنىدەك ئاجىز ئەمەس، تامامەن ئەكسىچە ئىدى.

ــ ئۇ خۇددى يىگىرمە يىل ئۇرۇش قىلىپ پىشقان ئادەمدەك گەپ قىلىدۇ ئەمەسمۇ، ــ دەيتتى پولكوۋنىك ئورېلىئانو دائىم.

ئۇرسۇلا بولسا جەمەتىگە تەڭرىنىڭ بۇنداق پاك بىر بەندىنى ئاتا قىلغانلىقىدىن مىننەتدار ئىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا بۇ ئەۋرىسىنىڭ ھۆسۈن ـ جامالىدىن ئەندىشە قىلىپ ساراسىمگە چۈشەتتى. ئۇرسۇلانىڭ نەزىرىدە، بۇنداق گۈزەل ھۆسىن ـ جامال گۈزەل پەزىلەتكە زىت ئارتۇقچىلىق بولۇپ، پاكلىققا يوشۇرۇنغان رەزىل توزاق ئىدى. شۇ ۋەجىدىن رېمەدىسنى ئادەملەرگە ئارىلاشتۇرماسلىق، پانىي دۇنيانىڭ ۋەسۋەسىلىرىدىن خالىي يۇرگۈزۈش قارارىغا كەلگەنىدى. نىھايەت، رېمەدىسنىڭ مەڭگۈ بۇلغانمايدىغانلىقى ئانىسىنىڭ قورسىقىدىكى چېغىدىلا پىشانىسىگە پۈتۈلگەنلىكىنى بىلمەيتتى، شادلىق بايرىمى دەيدىغان شەيتان يىغىلىشىدا گۈزەللەر شاھى قىلىپ سايلىنىپ قالىدىغانلىقىنى زادىلا ئويلاپ باقمىغانىدى. ھالبۇكى، پۈتۈن ئەس ـ يادى يولۇاسچە ياسىنىۋېلىشتا قالغان ئورېلىئانو II ئۇرسۇلاغا شادلىق بايرىمىنىڭ ھەرگىزمۇ ئۆزى ئويلىغاندەك كۆپۈرلۈق بايرىمى ئەمەس، بەلكى كاتولىك مۇخلىسلىرىنىڭ ئەنئەنىۋى ئۆرپ ـ ئادىتى ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ قايىل قىلدۇرۇش نىيىتىدە پوپ ئانتونىئو ئېسابىلنى ئۆيىگە تەكلىپ قىلدى. ئۇرسۇلا شۇنىڭ بىلەن ئاخىر قايىل بولۇپ، رېمەدىسكە ئايال پادىشاھ تاجىنى كىيدۈرۈش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈشكە مەجبۇر بولدى.

رېمەدىس بۇئېندىيەنىڭ شادلىق بايرىمىنىڭ ئايال شاھى بولىدىغانلىقى توغرىسىدىكى خەۋەر بىرنەچچە سائەت ئىچىدىلا پۈتۈن سازلىق رايونىنىڭ پاسىلىدىن ئۆتۈپ، بۇ قىزنىڭ ئاجايىپ گۈزەل رۇخسارىنى ئاڭلاپمۇ باقمىغان يىراق ـ يىراق جايلارغىچە يېتىپ بارىدى، بۇنىڭ بىلەن بەزىلەر دەككە ـ دۈككىگە چۈشتى. چۈنكى، بۇ

جەمەت ئۇلارنىڭ نەزىرىدە ھازىرمۇ قوزغىلاڭ بىلەن باغلىنىشلىق ئىدى. بىراق، بۇنداق ئەندىشىنىڭ قىلچە ئاساسى يوق ئىدى. چۈنكى، بىرى كىم بۇ دۇنيادا ئەڭ ياۋاش ـ يۇمشاق ياشاۋاتقان پۇقرا دەپ سورىغۇدەك بولسا، كۆنسايمن قىرىپ كېتىۋاتقان پولكوۋنىك ئورىلىئانونى كۆرسىتىشكە بولاتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو شۇ كەمدە بارا ـ بارا ھازىرقى رېئال دۇنيا بىلەن بولغان ئالاقىسىنى ئۈزۈپ، زەرگەرخانىسىدىن چىقماس بولۇۋالغان، ئالتۇن بېلىجان سودىسىلا سىرت بىلەن بولغان ئالاقىسىنى باغلاپ تۇرۇۋاتقان بىردىنبىر باغلاق بولۇپ قالغانىدى. ئۇرۇش توختىغان دەسلەپكى كۈنلەردە نازارەت قىلىشقا ئەۋەتىلگەن ئەسكەرلەردىن كېيىن كەتمەي قېپقالغان بىرى ئالتۇن بېلىجانلارنى سازلىق رايونىدىكى باشقا يېزا ـ بازارلارغا ئاپىرىپ سېتىپ پۇل قىلىشقا، تىللالارنى ۋە ئەڭ يېڭى خەۋەرلەرنى ئېلىپ قايتىشقا مەسئۇل ئىدى. ئۇ ئادەم بىر قېتىم كونسېرۋاتىپلار ھۆكۈمىتى لىبېرالارنىڭ قوللىشىغا ئېرىشىپتۇ، ھەر نۆۋەتلىك پىرىزدېنتنىڭ يۈز يىل ھوقۇق تۈتۈشى ئۈچۈن كالېندار ئۆزگەرتىۋېتىپتۇ؛ ھۆكۈمەت ئاخىر ۋاتىكان بىلەن پۈتۈم ئىمزالىشىپتۇ، رىمدىن يەنە بىر ئېپىسكوپ ئەۋەتىلىپتۇ، ئۇ ئېپىسكوپ ئالماس تاج كىيىپ ئىچى كاۋاك شاھانە ئالتۇن تەختىدە ئولتۇرارمىش، لىبېرال مىنىستىرلار بولسا ئېپىسكوپنىڭ ئالدىدا تىز چۆكۈپ، ياقۇت كۆزلۈك ئۇزۇكىنى سۆيۈپ رەسىمگە چۈشكەنمىش؛ پايتەختكە سەييارە ئويۇن قويغىلى ماڭغان ئىسپانىيە تىياتىر ئۆمىكى پايتەختتىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا بىر ئايال باش رولچىسىنى گىرىمخاندا بىر توپ نىقابلىق بۇلاڭچىلار تۈتۈپ كېتىپتۇ، بۇ ئارتىسكا يەكشەنبە كۈنى پىرىزدېنتنىڭ يازلىق ئوردىسىدا يالىڭاچ ئۇسسۇل ئويناپتۇ، دەپ بەردى.

ـــ ماڭا سىياسىينىڭ پارىڭىنى قىلما، ـــ دېدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو، ـــ ئالتۇن بېلىجانلىرىمىزنى سېتىش بىلەنلا بولايلى.

پولكوۋنىك ئورىلىئانو زەرگەرخانىسىغا تايىنىپ بېيىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن دۆلەتنىڭ ھازىرقى ۋەزىيىتى بىلەن زادىلا كارى بولمايۋېتىپتۇ، دېگەن ئېپقاچتى پاراڭلار ئۇرسۇلانىڭ قولىقىغا يەتكەندە مەسخىرىلىك كۈلۈپ كەتتى. ئۇرسۇلا نوقۇل

پـراگماتـزم ئاساسـدا ئـويلىغىنىدا، ئـورىلىئانونىڭ بـۇ ئـوقىتىنىڭ زادى نـېمـە ئەھمىيىتى بارلىقىنى چۈشىنىپ يېتەلمەيتتى. چۈنكى، ئۇ ئالتۇن بىلىجانىنى تىللا قىلاتتى، ئاندىن تىللانى ئالتۇن بىلىجانغا ئايلاندۇراتتى. مۇشۇنداق قايتىلىنىۋەرگەندە، سودىسى قانچە ئاقسا، ئوقىتى شۇنچە جاپالىق بولاتتى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو پەقەت ئۇزۇكسىز كۈچىيىپ بېرىۋاتقان بۇنداق ياماق سۈپەتلىك دەۋرىيلىكنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈنلا شۇنداق قىلاتتى. ئەمەلىيەتتە پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئوقەتكە ئەمەس، ئىش بىلەن مەشغۇل بولۇشقىلا قىزىقاتتى. پۈتۈن دىققىتى بىلەن بىلىق تەڭگىلىرىنى بىر - بىرىگە تۇتاشتۇرۇپ، قىزىل ياقۇتلارنى بىلىقنىڭ كۆزىگە سىلىپ، پەم بىلەن ساقاق چىقىرىپ، قۇيرۇقىنى تۇتاشتۇراتتى، شۇڭا ئۇرۇشتىن كېيىنكى كۆڭلى يېرىملىقتىن پەرىشان بولۇپ ئولتۇرغۇدەك ۋاقتىمۇ چىقمايتتى. بۇ نازۇك ھۇنەرگە كۆپ زېھنىي كۈچ كېتىدىغان بولغاچقا، پولكوۋنىك ئورىلىئانو قىسقىلا ۋاقىت ئىچىدە پۈتكۈل ئۇرۇش يىللىرىدىكىدىنمۇ بەكرەك تېز قېرىپ كەتتى. ئۇزاق مۇددەت بىر خىللا ئولتۇرغاچقا بېلى مۈكچەيدى، نازۇك ھۇنەر بولغاچقا قادىلىپ قاراۋېرىپ كۆزلىرى خىرە لەشتى. بىراق، كۆڭۈل ئاراملىقىغا ئېرىشتى. لىبېرالىلار بىلەن كونسېرۋاتىپلاردىن بىر توپ پېشقەدەم جەڭچى ھۆكۈمەت ۋەدە قىلغان نەپىقە پۇلى مەسلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن يارەدەم سوراپ كېلىپ، ئۇرۇش بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىشقا ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئارىلىشىشنى تەلەپ قىلدى.

ــ ئۇنتۇپ كەتسەڭلارچۇ، ــ دېدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو، ــ قاراڭلار، ئۆلگۈچە كۈتۈپ ئەلەم تارتماي دەپ مەنمۇ ۋاز كەچتىمغۇ.

دەسلەپتە پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ھەر كۈنى كەچقۇرۇن كېلىپ تۇردى. ئۇ ئىككىسى دەرۋازا ئالدىدا مۇڭداشقاچ ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەپ ئولتۇراتتى. بىراق، ئامارانتا بۇ ھارغىن كىشىنىڭ قەلبىدىكى كونا ئەسلىمىلەرنى قوزغىشىغا چىداپ تۇرالمايتتى، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنىڭ ۋاقىتسىزلا قېرىلىققا باشلايدىغان تاقىر بېشى تېخىمۇ كۆزىگە سىغمايتتى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ئامارانتانىڭ ئوڭايسىزلاندۇرۇۋېرىشى بىلەن پەۋقۇلئاددە ئەھۋال بولۇپ قالمىسلا كەلمەس بولدى،

كېيىنچە پالەچ بولۇپ قالغاچقا پۈتۈنلەي غايىب بولدى. كەم سۆز پولكوۋنىك ئورىلىئانو بارغانسېرى ئائىلىدىكى يېڭىچە تۈرمۇش كەيپىياتىنى كۆرمەسكە سېلىپ يۇرۇۋەردى. ئۆمرىنىڭ ئاخىرىنى بەختلىك ئۆتكۈزۈشنىڭ ئېپى ئىززىتىنى بىلىپ غېرىبلىق بىلەن كېلىشىم تۈزۈشتىن ئىبارەت ئىكەنلىكىنى سەل - پەل چۈشىنىپ يەتكەندەك قىلدى. ھەر كۈنى بىردەم كۆز يۇمۇۋالغاندىن كېيىن ئەتىگەن سائەت بەشتە ئورنىدىن تۇرۇپ كېتەتتى - دە، ئادىتى بويىچە ئاشخانىغا كىرىپ بىر ئىستاكان قەھۋە ئىچەتتى، ئاندىن كۈنبويى زەرگەرخانىسىدىن چىقمايتتى. كەچقۇرۇن سائەت تۆتلەردە كىچىك ئورۇندۇقىنى سۆرەپ پېشايۋاندىن ئۆتەتتى، ئوتقاشتەك ئېچىلىپ كەتكەن ئەتىرگۈللەرمۇ، گۈزەل كەچكى شەپەقمۇ، ئامارانتىنىڭ كەيپىسىز ھالىمۇ (ھەر كۈنى قاش قارايغان مەھەلدە ئىچى سىقىلىپ قاينىۋاتقان قازانىنىڭ پورۇقلىغىنىدەك ئۇھ تارتىۋىرەتتى) دىققىتىنى تارتالمايتتى. ئاندىن دەرۋازا ئالدىدا ئولتۇرۇپ، پاشا ئەزۋەيلەشكە باشلىغاندىلا ئۆيگە كىرىپ كېتەتتى. بىركۈنى ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان بىرسى غەيرىتىگە ئېلىپ ئورىلىئانونىڭ ئارامىنى بۇزدى:

— ئوبدان تۇرۇۋاتامسەن، پولكوۋنىك؟

— مەشەدە ئولتۇرۇپتىمەن، — دېدى پولكوۋنىك ئورىلىئانو، — ئۆلۈمۇمنى ئۇزىتىشىڭلارنى كۈتۈپ ئولتۇرۇۋاتىمەن.

شۇ نەرسە ئېنىق ئىدىكى، ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ تاج كىيىش سەۋەبى بىلەن ئورىلىئانونىڭ ئېتى باشقىدىن كىشىلەرنىڭ ئاغزىغا چىقىپ قالدى، بۇ ئەھۋالدىن پەيدا بولغان ئەنسىزلىكنىڭ رېئال ئاساسى بولمىسىمۇ، نۇرغۇن ئادەم بۇنداق ئويلىمايتتى. قىستاپ كېلىۋاتقان بالا - قازادىن خەۋەرسىز ماكوندولۇقلار خۇشال - خۇرام بىرھالدا بازار مەيدانىغا يىغىلىشتى، بايرام قىزىقچىلىقى تازا ئەۋجىگە چىققانىدى. ئورىلىئانو II ئارزۇسى بويىچە يولۋاسچە ياسىنىپ ژاراڭ - چۇرۇڭ قىلىۋاتقان كىشىلەر توپى ئارىسىدا تولا ھۆركىرەپ ئۇنى پۈتۈپ كەتكەن بىر چاغدا، سازلىقتا تۇتۇشىدىغان يولدا ئۇشتۇمتۇتلا بىر توپ قوراللاق ئادەم پەيدا بولدى. ئۇلار ئاجايىپ چاقناپ تۇرغان تەختىراۋاننى كۆتۈرۈپ كېلىۋاتاتتى، تەختىراۋاندا تەكەبباشسىز گۈزەل بىر قىز

ئولتۇراتتى. قانائەتچان ۋە مۇلايىم ماكوندولۇقلار كۆزنەك يېغىنى يەيدىغان بۇ سېھىرلىك قىزنى ئېنىقراق كۆرۈۋېلىش كويىدا شۇ هامان نىقابلىرىنى ئېلىۋېتىشتى. ئۇ قىز بېشىغا يېشىل گۆھەر تاج تاقىغان، ئۇچىسىغا بۇلغۇن تېرىسىدىن تىكىلگەن يېپىنچا ئارتقانىدى. ئۇ قىز پارقىراق بېزەكلەر ۋە پۇرمە قەغەزلەر بىلەن بېزەلگەن ئايال پادىشاھ بولماستىن، ھەقىقىي بىر سۇرلۇك ھۆكۈمران ئىدى. كۆزى ئۆتكۈر خېلى نۇرغۇن كىشى بۇنىڭ بىر خىل خىرىس ئىكەنلىكىنى سېزىۋېلىشتى. ئورېلىئانو II بولسا شۇبھىدىن دەرھال قۇتۇلۇپ، يېڭى كەلگەنلەرنى ئەزىز مېھمانلار دەپ جاكارلىدى ھەمدە گۈزەل قىزچاق رېمەدىسنى سىرتتىن كەلگەن ھېلىقى ئايال پادىشاھ بىلەن بىر قاتاردا ئولتۇرغۇزدى. بەدىيانلارچە ياسىنىۋېلىشقان مېھمانلار يېرىم كېچە بولۇپ قالغاندىمۇ قىزغىن تەنتەنە قىلىشىۋەردى ھەمدە چىرايلىق سالىيۇت ۋە سېرىك ئويۇنلىرى بىلەن ئويۇننى قىزىتىپ، ماكوندولۇقلارغا سىگانلارنىڭ ئەينى يىللاردىكى كارامەتلىرىنى ئەسلەتتى. ئويۇن تازا ئەۋجىگە چىققان بىر مەھەلدە كىمدۇر بىرى بۇ نازۇك تەڭپۇڭلۇقنى بۇزۇپ تاشلىدى.

ــ ياشىسۇن لىبېرالىلار! ــ شوئار توۋلايتتى ئۇ ئادەم، ــ ياشىسۇن پولكوۋنىك ئورېلىئانو!

مىلىتسىلاردىن تۆكۈلگەن ئوق يامغۇرىنىڭ ئوت ۋە ئىس ـ تۈتەكلىرى سالىيۇت ۋە پوجاڭزىلارنىڭ نۇرىنى بېسىپ كەتتى، ۋەھىمىلىك چىرقىراشلار چېلىنىۋاتقان مۇزىكا ساداسىنى بېسىپ چۈشتى، تەنتەنىنىڭ ئورنىنى پاتىپاراقچىلىق ئالدى. كىشىلەر نۇرغۇن يىل ئۆتكەندىن كېيىنمۇ شۇنىڭغا شەكسىز ئىشىنىدۇكى، سىرتتىن كەلگەن ھېلىقى يالغان ئايال پادىشاھنىڭ مۇھاپىزەتچىلىرى ئەمەلىيەتتە ھۆكۈمەت ھەربىيلىرى ئىدى، ھەربىرى تونى ئىچىگە ھەربىي قورال ـ ياراغ تىقىۋالغانىدى. ھۆكۈمەت تەرەپ بىر پارچە پەۋقۇلئاددە بايانات ئىدا بۇ شىكايەتنى ئىنكار قىلدى ۋە بۇ قانلىق ۋەقەنى ئۇزۇل ـ كېسىل تەكشۈرمەز دەپ ۋەدە بەردى. بىراق، ھەقىقىي ئەھۋال زادىلا ئېنىقلانمىدى. كۆپچىلىكنىڭ ئومۇميۈزلۈك قارىشى مۇنداق ئىدى: ھېلىقى ئايال پادىشاھنىڭ مۇھاپىزەتچىلىرى ھېچقانداق خىرىسقا ئۇچرىمىغان شارائىتتا

كوماندىرنىڭ ئىشارىتى بىلەن تەڭ جەڭگىۋار ھالەتكە ئۆتۈپ، كىشىلەر توپىغا شەپقەتسىزلەرچە ئوت ئاچقان. ئەنسىزلىك تىنچىغاندا بولسا ئۇ بەدىيانلارنىڭ بىرىمۇ كۆرۈنمىگەن. مەيداندا بولسا ئۆلگەن ۋە يارىلانغانلار يېتىپ قالغان، بۇلار: توقۇز نەپەر قىزىقچى، تۆت كولۇمبىيان دىدەك، ئون يەتتە قارتا كارولى، بىر شەيتان، ئۈچ سازەندە، ئىككى فىرانسۇز مۆتىۋەر ۋە ئۈچ ياپون خانىشى① قاتارلىقلار ئىدى. خوس ئاركادىئو II شۇ پاتىپاراقچىلىقتا بىر ئامال قىلىپ ساھىبجامال رېمەدىسنى قۇتۇلدۇرۇۋالدى. ئورېلىئانو II بولسا سىرتتىن كەلگەن ھېلىقى يالغان ئايال پادىشاھنى كۆتۈرۈپ ئۆيگە ئەپكەلدى. ئۇ ئايال پادىشاھنىڭ كىيىملىرى تىتىلىپ كېتكەن، بۇلغۇن تېرىسىدىن تىكىلگەن يېپىنچىسى قانغا مىلىنىپ كەتكەنىدى. فېرناندا دېل كارپىئو ئىسىملىك بۇ قىز پۈتۈن مەملىكەت بويىچە بەش مىڭ نەپەر ئەڭ گۈزەل قىزنىڭ ئارىسىدىن تاللانغان بىرىنچى دەرىجىلىك گۈزەل بولۇپ، ئۇلار ئۇنى ماداغاسقارنىڭ ئايال پادىشاھى دەپ ئېلان قىلىمىز دېگەن ۋەدە بىلەن ماكوندوغا ئېلىپ كېلىشكەنىدى. ئۇرسۇلا ئۇ قىزدىن ئۆز قىزى قاتاردا خەۋەر ئالدى، ماكوندولۇقلار ئۇ قىزنىڭ گۈناھسىزلىقىغا شەك كەلتۈرمەيلا قالماستىن، تېخى ساددىلىقىغا ھېسداشلىق قىلىشتى. ئورېلىئانو II بۇ قىرغىنچىلىق بولۇپ ئۆتۈپ ئالتە ئايدىن كېيىن يارىدارلار ساقىيىپ بولغان، قەبرىدىكى ئەڭ ئاخىرقى گۇللەرمۇ سولىشىپ بولغان چاغدا فېرناندانى دادىسى بىلەن بىللە تۇرۇۋاتقان يىراق بىر شەھەردىن ئىزدەپ تاپتى، كېيىن ئۇ قىزنى ماكوندوغا ئەپكەلدى ۋە ساق يېگىرمە كۈن دەبدەبىلىك توي مۇراسىمى ئۆتكۈزۈپ ئەمرىگە ئالدى.

① بۇلارنىڭ ھەممىسى شۇ سۈرەتتە ياسانغان ئويۇنچىلار

ئون بىرىنچى باب

ئىككى ئاي ئۆتكەندىن كېيىن ئۇ ئىككىسى ئاجرىشىپ كەتكىلى تاسلا قالدى. ئورېلىئانو II پېترا كېتىسقا تەسەللى بېرىش ئۈچۈن ماداغاسقار ئايال پادىشاھىنىڭ كىيىمىنى كىيگۈزۈپ رەسىمگە تارتىپ قويغاندى، بۇنىڭدىن خەۋەر تاپقان فېرناندا تويلۇقلىرىنى ساندۇققا قاچىلىدى ـ دە، ھېچكىم بىلەن خوشلاشمايلا ماكوندودىن كېتىپ قالدى. ئورېلىئانو II سازلىققا بارىدىغان يولدا يېتىشۈپلىپ، يېلىنىپ يالۇۋرۇپ ھەمدە خاتالىقىنى تۈزىتىشكە ۋەدە بېرىپ يۈرۈپ خوتۇنىنى ئاران دېگەندە ئۆيىگە ئەكىلىۋالدى ۋە ئاشىنىسىدىن ئالاقىسىنى ئۈزدى.

پېترا كېتىس ئۆزىگە ئىشەنگەچكە ئورېلىئانو II نىڭ ئۆزىنى تاشلاپ كەتكىنىگە ئارتۇقچە غەم يەپمۇ كەتمىدى. ئورېلىئانو II نى ئەر قاتارىغا قوشقانمۇ ئۆزى ئىدى، مېرگادىسنىڭ ئۆيىدىن يانۇرۇپ چىققان چاغدا ئۇ تېخى كاللىسى بىمەنە خىياللار بىلەن توشۇپ كەتكەن، رېئاللىقتىن قىلچە بىخەۋەر بالا ئىدى، بۇ بالىنى بۇ دۇنيادا بىر كىشىلىك ئورۇنغا ئىگە قىلغانمۇ پېترا كېتىس ئىدى. تۇغما جىمغۇر، ئادەملەر بىلەن ئارىلاشماي تىكەندەك يالغۇز ئولتۇرۇپ خىياللار دۇنياسىدا ياشاشقا خۇشتار ئورېلىئانو II نى تېتىك، شوخ، چىقىشقاق قىلىپ چىققانمۇ پېترا كېتىس ئىدى. پېترا كېتىس ئورېلىئانو II گە ھاياتلىڭ پەيزىنى سۈرۈشنى ۋە بۇزۇپ ـ چېچىپ ئويۇن ـ تاماشا قىلىشنى ئۆگەتكەن، ئاخىر ئىچىدىن تېشىغىچە پۈتۈنلەي ئۆزى قىز ۋاقىتلىرىدا ئارزۇ قىلغىنىدەك ئەرگە ئايلاندۇرغانىدى. ئورېلىئانو II پەرزەنتلەرنىڭ بالدۇر بولىدۇ، كېيىن بولىدۇ ھامان توي قىلماي قالغىنىدەك ئاخىر توي قىلدى. بىراق، توي قىلماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى بۇ ئاشىنىسىغا دېيىشكە پېتىنالماي يۈرگەنىدى. شۇنداق بولغاچقا بالىلارچە قىلىق قىلىپ دائىم ھېچنېمىدىن ـ ھېچنېمە يوقلا پېترا كېتىسقا

ئاچچىقلىناتتى ياكى ئۇنىڭدىن ئاغرىناتتى، ئىشقىلىپ بىر ئامال قىلىپ پېترا كېتىسنى ئۆزلۈكىدىن ئايرىلىپ كەتكۈزۈشكە ئۇرۇناتتى. ئورېلىئانو II بىركۈنى يەنە يولسىزلىق بىلەن ئۇنى بىكاردىن بىكارغا ئەيىبلەپ كېتىۋېدى، پېترا كېتىس قاپقىنىغا دەسسىمەي لايىقىدا جاۋاب بەردى.

— ئوچۇقىنى دېگىنە، — دېدى پېترا كېتىس، — ھېلىقى ئايال پادىشاھ بىلەن توي قىلماقچىسەن، شۇنداقمۇ؟

ئورېلىئانو II ئۇيالغىنىدىن قاتتىق غەزەپلەنگەن كىشى بولۇۋېلىپ، مېنى خاتا چۈشىنىپ ئۇۋال قىلىۋاتىسەن، ھاقارەتلەۋاتىسەن دېدى ـ دە، پېشىنى قېقىپلا ئۆيدىن چىقىپ كەتتى ۋە شۇ كەتكىنىچە قايتىپ كەلمىدى. پېترا كېتىس توي كۈنى پېتىنىمۇ بۇزماي تويناق نەغمە ـ ناۋاسىغا ۋە پوجاكىزا ئاۋازلىرىغا، مېھمانلارنىڭ ئەسەبىي كۈلكە ـ چاقچاقلىرىغا قۇلاق سېلىپ بەخىرامان ئولتۇرۇۋەردى، يۈز بېرىۋاتقان بۇ ئىشلارنى بولسا ئورېلىئانو II نىڭ بىر قېتىملىق كەپسىزلىكىگە چىقىرىۋەتتى. بەزىلەر ھېسداشلىق قىلغاندا مىيىقىدا كۈلۈمسىرەپ قويۇپ:

— خاتىرجەم بولۇڭلار، ئايال پادىشاھىمۇ مېنىڭ ئاغزىمغا قارايدۇ، — دەپ جاۋاب بەردى.

بىر قوشنىسى تاشلاپ كەتكەن يارىنىڭ سۈرىتى ئالدىغا قويۇپ شام يېقىۋېتىپ شامدان ئېلىپ كىرگەندى، پېترا كېتىس سىرلىق تۇستە ئىشەنچ بىلەن جاۋاب بەردى:

— قايتۇرۇپ كېلىدىغان بىر ئۆچمەس شام بار.

كۈتكىنىدەكلا ئىش بولدى، ئورېلىئانو II شېرىن ئاي ئۆتۈپلا پېترا كېتىسنىڭ ئۆيىگە قايتىپ كەلدى. قۇلاقكەستى ئاغىنىلىرى بىلەن بىر سەييارە رەسىمچىنى باشلاپ كەلگەن، شۇنداقلا فېرناندا شادلىق بايرىمىدا كىيگەن قان يۇقى يەكتەكنى ۋە بۇلغۇن تېرىسىدىن تىكىلگەن يېپىنچىسىنى ئېلىپ كەلگەندى. ئورېلىئانو II شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن شادىيانە كەيپىياتتىن پايدىلىنىپ، پېترا كېتىسنى ئايال پادىشاھچە كىيىندۈرۈپ، ماداغاسقارنىڭ ئەڭ ئالىي ئۆمۈرلۈك ھۆكۈمرانى دەپ ئېلان

قىلدى ھەمدە بۇ تەنتەنىلىك مەنزىرىنى رەسىمگە تارتقۇزۇپ، ئاغىنىلىرىگە تەقدىم قىلدى. پېترا كېتىس بۇ ئويۇنغا خۇشاللىق بىلەن ماسلىشىپ بەردى ھەمدە يارىشىش ئۇچۇن بۇنداق بىمەنە ئويۇننى ئويلاپ تاپقۇچە قانچە ھەرەج تارتقاندۇ دەپ ئويلاپ يارىغا ئىچى ئاغرىپ كەتتى. كەچ سائەت يەتتە بولغاندا پادىشاھلىق كىيىملىرى بىلەنلا ئورېلىئانو II نى يوتقىنىدا مېھمان قىلدى. ئورېلىئانو II نىڭ توي قىلغىنىغا تېخى ئىككى ئايمۇ بولمىغان بولسىمۇ ئەر ـ خوتۇنلۇق تۇرمۇشىنىڭ ئانچە شېرىن ئۆتمىگەنلىكىنى دەرھال سېزىۋالدى ـ دە، ئۆچ ئېلىۋالغانلىقىنى ئويلاپ كۆڭلىدە تاتلىق بىر سېزىم پەيدا بولدى. ۋەھالەنكى، ئىككى كۇندىن كېيىن ئورېلىئانو II ئۆزى كېلىشكە جۇرئەت قىلالماي، ئايرىلىش شەرتى ھەققىدە پۇتۇشۇش ئۈچۇن ئارىغا ئادەم سالدى. پېترا كېتىس شۇندىلا مۆلچەرىدىكىدىنمۇ ئارتۇق سەۋرچان بولۇشى كېرەكلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى. ئورېلىئانو II ئاتاقتىكى نىكاھلىق تۇرمۇشىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۇن ئۆزىنى قۇربان قىلماقچىدەك قىلاتتى. پېترا كېتىس شۇ چاغدىمۇ ئۆزىنى تەمكىن تۇتۇپ ئىتائەتمەن بولدى. نەھايەتكى، بۇنداق ئىتائەتمەنلىكى نەتىجىسىدە كىشىلەرنىڭ ئۆزىنى بىچارە ئايال ئىكەن دېگەن قارىشىنى تېخىمۇ ئىسپاتلىغاندى. پېترا كېتىس شۇنىڭدىن كېيىن ئورېلىئانو II نىڭ ئۆز ۋاقتىدا گۈرۈمدىمۇ كىيىپ ياتمىسام بولمايدۇ، دېگەن ئۆتۈكىنى بىردىنبىر يالداما سۈپىتىدە لاتىغا ئوراپ ساندۇقنىڭ تېگىگە سالدى ـ دە، يارىنىڭ قايتىپ كېلىشىنى سەۋرچانلىق بىلەن كۇتۇشكە باشلىدى.

ـــ ئۇ بەربىر قايتىپ كېلىدۇ، ـــ دەيتتى ئىچىدە، ـــ ھېچ بولمىغاندا مۇشۇ ئۆتۈكىنى كىيىشكە بولسىمۇ كېلىدۇ.

كۇتىدىغان ۋاقتى ئويلىغىنىدەك ئۇنچە ئۇزۇن بولمىدى. نەھايەت، ئورېلىئانو II ئۆتۈك كىيىدىغان ۋاقتىنى كۇتۇپ ئولتۇرمايلا پېترا كېتىسنىڭ قېشىغا قايتا بارىدىغانلىقىنى توي كېچىسىلا چۈشىنىپ يەتكەنىدى. چۈنكى، دېگىزدىن مىڭ كىلومېتىر يىراقلىقتىكى جاھالەتكە پاتقان بىر سۇرلۇك شەھەردە تۇغۇلۇپ ئۆسكەن فېرناندا رېئال دۇنيا بىلەن زادىلا سىغىشالمايتتى. ئۇ يەردە كېچىلىرى باش ۋالىنىڭ

زامانىدىكى خادىكلارنىڭ تاش يانقۇزۇلغان تار كوچىلاردا تاراقلاپ كېتىۋاتقانلىقى ئاڭلىنىپ تۇراتتى. ھەر كۈنى كەچقۇرۇن سائەت ئالتىدە پۈتۈن شەھەردىكى ئوتتۇز ئىككى قوڭغۇراق مۇنارىدىن تەڭلا ماتەم قوڭغۇرىقى چېلىناتتى. قەبرە تېشىدەك ئۇزۇنچاق خىش يانقۇزۇلغان قورۇققا يىل بويى كۈن چۈشمەيتتى. قورودىكى ئارچىلارنىڭ تىمتاس شاخ ـ ياپراقلىرى، ھۈجرىلاردىكى ئۆڭۈپ كەتكەن خۇنۇك چىممىلداقلار، گۈللۈكتىكى سۇ تېمىپ تۇرغان لەيلىگۈل بارىڭى قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىدىن ئۆلۈم ۋەھىمىسى كېلىپ تۇراتتى. فېرناندا بويىغا يەتكەن چاغلاردا پەقەت قوشنىسىنىڭ ئۆيىدىن كېلىدىغان مۇڭلۇق پىيانىنو ئاۋازىدىنلا تاشقى دۇنيانىڭ مەۋجۇتلۇقىنى بىلدى. ئۇ ئۆيدە بىرسى يىللاپ، ئايلاپ چۈشلۈك ئۇيقۇسىنىڭ مېھرىدىن كېچىپ پىيانىنو مەشىق قىلاتتى. ھۈجرىسىدا ئاغرىق يانقان ئانىسىنىڭ چىرايى چاڭ باسقان نەقىشلىك دېرىزە ئەينىكىدىن چۈشكەن گىرىمسەن يورۇقتا كۆكۈچ كۆرۈنەتتى، فېرناندا ئانىسىنىڭ يېنىدا تەكرار ـ تەكرار چېلىنىۋاتقان چۈشكۈن مۇزىكىغا قۇلاق سالغاچ زېرىكمەي گۈلدەستە توقۇپ ئولتۇراتتى. مۇزىكىنى يىراق بىر دۇنيادىن كېلىۋاتىدۇ دەپ ئويلايتتى. كېزىك دەستىدىن قارا تەرگە چۆمۈپ يانقان ئانىسى قىزىغا جەمەتىنىڭ ئۆتكەن كۈنلەردىكى شان ـ شەۋكىتى ھەققىدە پاراڭ قىلىپ بېرەتتى. فېرناندا كىچىك چاغلىرىدا سۈتتەك ئايدىڭ بىر كېچىسى گۈللۈكتىن ئۆتۈپ چېركاۋغا كېتىۋاتقان ئاق كىيىملىك بىر ساھىبجامالنى كۆرۈپ قالغانىدى. شۇ چاغدا كۆڭلىنى ئەڭ بىئارام قىلغىنى شۇ ئىدىكى، ئۆزى ئۇ ئايالغا قۇيۇپ قويغاندەك ئوخشايتتى...

ــ ئۇ سېنىڭ ئۇلۇغ مومايڭ ــ ئايال پادىشاھ، ــ چۈشەندۈردى ئانىسى يىگىرمە يىلدىن كېيىن يۆتكىلىپ تۇرۇپ، ــ گۈللۈكتە تۇن لەيلىسىنىڭ شېخىنى چاتىلاۋاتقاندا سوغۇق تەگكەن، كېيىن شۇ ئاغرىق بىلەن ئۆلۈپ كەتكەن.

فېرناندا نۇرغۇن يىلدىن كېيىن ئۆزىنىڭ ئۇلۇغ مومىسىغا ناھايىتى ئوخشايدىغانلىقىنى سېزىپ، بالىلىق دەۋرىدە كۆرگەن مەنزىرىدىن گۇمانلانغانىدى، ئانىسى قىزىنىڭ گۇمانخورلۇقىنى ئەيىبلىدى:

ـــ بىزنىڭ ھوقۇق كۆچمىز تەڭداشسىز، بايلىقمىز چەكسىز، ـــ دېدى ئانىسى، ـــ ھامان بىركۈنى سەنمۇ ئايال پادىشاھ بولىسەن.

فېرناندا بۇنداق گەپلەرگە ئىشىنىپ قالاتتى. بىراق، تاماق ئۈستىلىگە بۆز داستىخان سېلىنىپ، كۆموش قاچا ـ قۇچىلار تىزىلسىمۇ، ئىچىدىغىنى بىر ئىستاكان شاكىلاتلىق چاي، يېيدىغىنى بىر پارچە تاتلىق بولكىلا بولاتتى. فېرناندا تويى بولغانغا قەدەر ئۆزىنىڭ سىرلىق بىر پادىشاھلىقىنىڭ ئايال پادىشاھى بولۇش ئارزۇسىدا يۈردى، دادىسى دون فېرناندا بولسا قىز مېلى ئۈچۈن ئۆي ـ جايىنى گۈرۈگە قويغانىدى. بۇ ھەرگىزمۇ فېرناندانىڭ نادانلىقى ياكى تەلۈلۈكىدىن ئەمەس، بەلكى كىچىكىدىنلا شۇنداق تەربىيەلەنگەنىدى. فېرناندا ئەقلىگە كەلگەندىن تارتىپلا جەمەتىنىڭ بەلگىسى نەقىشلەنگەن ئالتۇن گارشوكقا تەرەت قىلىپ كەلگەنىدى. ئون ئىككى ياشقا كىرگەن يىلى بىرىنچى قېتىم ئۆيىدىن چىقىپ مونىستىردا ئوقۇغىلى بارىدىغان چاغدا ئۆيىدىكىلەر ئۇ يەرنىڭ ئىككى مەھەللە نېرىدىلا ئىكەنلىكىگە قارىماي خادىكقا ئولتۇرغۇزۇپ ئاپارغانىدى. ساۋاقداشلىرى فېرناندانىڭ ئۆزلىرىدىن ئايرىم قويۇلغان يۆلەنچۈكلۈك ئېگىز ئورۇندۇقتا ئولتۇرىدىغانلىقىدىن تاڭ قالغانىدى، ھەتتا دەرس ئارلىقىدىكى ئارام ۋاقىتلىرىدىمۇ بالىلارغا قوشۇلمايدىغانلىقىدىن ھەيران ئىدى.

ـــ فېرناندا سىلەرگە ئوخشىمايدۇ، ـــ چۈشەندۈرگەنىدى بىر مونـاخ، ـــ كەلگۈسىدە ئايال پادىشاھ بولىدۇ.

ساۋاقداشلىرى بۇنىڭغا شەكسىز ئىشىنەتتى. چۈنكى، فېرناندا شۇ چاغلاردىلا ئۇلار ھېچقاچان كۆرۈپ باقمىغان ئەڭ گۈزەل، ئېسىل سۈپەت، لاتاپەتلىك قىز ئىدى. سەككىز يىل ئوقۇغاندىن كېيىن لاتىنچە شېئىر يازالايدىغان، كونىچە پىيانىنونى چالالايدىغان، مۇتىۋەرلەر بىلەن قارچىغا سېلىپ ئوۋ ئوۋلاش ھەققىدە سۆھبەتلىشەلەيدىغان، باش روھانىي بىلەن ھامىي ماۋارىپ توغرىسىدا پاراڭلىشالايدىغان، چەت ئەللىك ھۆكۈمرانلارغا ئەلنى ئىدارە قىلىشنىڭ يوللىرىنى شەرھىيەلەپ بېرەلەيدىغان، پاپانىڭ ئالدىدا جەنىتنى چۈشەندۈرۈپ بېرەلەيدىغان بىلىم ئىگىسى بولۇپ چىقتى، لېكىن ئۆيگە قايتىپ كېلىپ يېڭىباشتىن گۈلدەستە توقۇشقا كىرىشتى. قايتىپ كەلگىنىدە

ئۆيدىكى زۆرۈر ئۆي جاھازلىرى، شامدان ۋە كۆموش قاچا ـ قۇچىلاردىن باشقا بۇيۇملارنىڭ ھەممىسى ئۆزىنىڭ ئوقۇش خىراجىتىنى قامداش ئۈچۈن سېتىلىپ بولغانىدى. ئانىسى كېزىكتىن ساقىيالماي ئۆلۈپ كەتكەنىدى. دادىسى دون فېرناندا ئوچىسىغا قاتۇرما ياقىلىق قارا پەلتو كىيىپ، قويۇن سائىتىنىڭ ئالتۇن زەنجىرىنى مەيدىسىگە ساڭگىلىتىپ قويۇپ سۆزلەتلىك يۈرەتتى، ھەر دۇشەنبە كۈنى قىزىغا ئۆي خىراجىتى ئۈچۈن بىر كۆموش تەڭگە بېرەتتى ـ دە، بىر ھەپتە توقۇغان گۈل چەمبىرەكلىرىنى ئېلىپ كېتەتتى. دون فېرناندا كۈنبويى دېگۈدەك كۇتۇپخانىسىغا بېكىنمۇالاتتى، كەمدىن كەم بازارغا بېرىپ قالسىمۇ سائەت ئالتىدىن ئىلگىرى قايتىپ كېلىپ قىزى بىلەن بىللە ئىبادەت قىلاتتى. فېرناندا ھېچقاچان ھېچكىم بىلەن ئارىلاشمىغاچقا، دۆلەتنىڭ مۇرەككەپ قانۇنلۇق ئۇرۇشلىرىدىنمۇ بىخەۋەر ئىدى، ھەر كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت ئۈچتە چېلىنىدىغان پىيانىنو ئاۋازىنىمۇ ئۇزمەي ئاڭلاپ كېلىۋاتاتتى. ئايال پادىشاھ بولۇش ئارزۇسى يوققان چىقىشقا باشلىغان كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇشتۇمتۇتلا ھويلا دەرۋازىسىنىڭ ھالقىسى جىددىي شاراقلىدى. دەرۋازىنى ئېچىۋىدى، ئالدىدا رەتلىك كىيىنگەن سالاپەتلىك بىر ئوفىتسېر تۇراتتى. مەڭزىدە تاتۇقى بار، مەيدىسىدە ئالتۇن مېدالى ساڭگىلاپ تۇرغان ئۇ ئوفىتسېر فېرنانداىنىڭ دادىسى بىلەن كۇتۇپخانىدا ئۇزۇن پاراڭلاشتى. ئىككى سائەتلەردىن كېيىن دون فېرناندا قىزىنىڭ تىكىمخانىسىغا كىردى.

ــ يۈك ـ تاقىڭىزنى تەييارلاڭ، ــ دېدى دادىسى، ــ ئۇزۇن سەپەرگە چىقىدىغان بولۇپ قالدىڭىز.

فېرناندا شۇنداق قىلىپ ماكوندوغا ئېلىپ كېلىندى، ھايات ئارزۇ ـ ئارمانلىرىنى بىر كۈن ئىچىدىلا رەھىمسىزلىك بىلەن بەربات قىلىپ، ئاتا ـ ئانىسى شۇنچە يىلدىن بېرى كۇچىنىڭ بارچە يوشۇرۇپ كەلگەن شەپقەتسىز رېئاللىقنى كۆز ئالدىدا ئەينى پېتى تولۇق ئاشكارىلىۋەتتى. فېرناندا ئۆيگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ھۇجرىسىغا بېكىنىۋېلىپ تازا يىغلىدى، بۇ كۆتۇرۇپ قويقۇسىز خورلۇقنىڭ قەلبىدە پەيدا قىلغان جاراھىتىگە مەلھەم بەرمەكچى بولغان دون فېرنانداىنىڭ يېلىنىپ ـ يالۋۇرۇشلىرى ۋە

چۈشەندۈرۈشلىرىگە قۇلاق سالمىدى. فېرناندا ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە ھۆجرىسىدىن چىقماسلىق نىيىتىگە كېلىپ تۇرغاندا، ئورېلىئانو II ئىزدەپ كېلىپ قالدى. ئورېلىئانو II ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ كۈتۈلمىگەن ياخشى بىر بۇرۇلۇش ئىدى. چۈنكى، فېرناندا ھەيرانلىق ۋە غەزەپ، نومۇس ۋە ئەلەم ئىچىدە ئۆزىنىڭ ھەقىقىي سالاھىيىتىنى يوشۇرۇپ يالغاندىن بىرنەمىلەرنى دەپ قويغانىدى، شۇڭا ئورېلىئانو II فېرناندانى ئىزدەپ چىققاندا، ئۇنىڭ ئىچكى ئۆلكىلەردىكىلەرگە خاس ئۆزگىچە تەلەپپۇزى ۋە گۈل چەمبىرەك توقۇش ھۈنىرىدىن ئىبارەت ئىككى ئالاھىدىلىكىدىن باشقا تۇرۇك بىرەر ئۇچۇرىنى بىلمەيتتى. ئورېلىئانو II فېرناندانى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ تاغ ـ داۋانلار ئېشىپ ماكوندو مەھەللىسىنى بەرپا قىلغىنىدەك باتۇرلۇقى، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئارقا ـ ئارقىدىن پايدىسىز ئۇرۇش قوزغىغىنىدەك قارىغۇلارچە مەغرۇرلۇقى، ئۇرسۇلانىڭ ئۆز جەمەتىنىڭ قان سىستېمىسىنى پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن داۋاملاشتۇرغانلىقىدەك قەيسەرلىكى بىلەن بىر مىنۇتمۇ بەل قويۇۋەتمەي ئىزدىدى. كىشىلەردىن قەيەردە گۈل چەمبىرەك ساتىدىغانلىقىنى سۇرۇشتۇرگەندە، ئۇلار ئەڭ ياخشى گۈل چەمبىرەكنى سېتىۋالسۇن دەپ دۇكانمۇ دۇكان باشلاپ باردى. دۇنيادىكى ئەڭ گۈزەل قىزنىڭ قەيەردىلىكىنى سۇرۇشتۇرگەندە، بارلىق ئانىلار ئۆز قىزىنى ئالدىغا باشلاپ كەلدى. تۇمان باسقان جىلغا ـ جىرالاردا، غايىب ئېزىتقۇ قەسىرلىرىدە تېنەپ ـ تەمتىرەپ يۇردى. قاقاس دالالارنى بېسىپ ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىدا ئۇ يەرلەردىكى ئەكس سادالار ئادەمنىڭ ئوي ـ خىياللىرىنى توختىماي تەكرارلايتتى، ئىچىدىكى تىت ـ تىتلىق كەلگۈسىدىن بېشارەت بېرىپ تەسەۋۋۇرىدا ئاجايىپ مەنزىرىلەرنى پەيدا قىلاتتى. بىرنەچچە ھەپتە بىھۇدە ئىزدىگەندىن كېيىن ناتونۇش بىر شەھەرگە كېلىپ قالدى، بۇ شەھەردىكى قوڭغۇراقلارنىڭ ھەممىسى تەڭلا چېلىنىپ ماتەم ساداسى ياڭرايتتى. ھېچقاچان كۆرۈپ باقمىغان، باشقىلاردىنمۇ زادىلا ئاڭلاپ باقمىغان بولسىمۇ، جەسەت سۆڭەكلىرىدىن ئاجرىغان ھاك چىرىتىۋەتكەن سېپىللارغا، خارابە ئايۋانلارنىڭ قۇرت يەپ كاۋاك قىلىۋەتكەن ياغاچلىرىغا ئويۇلغان، شۇنداقلا دەرۋازىغا مىخلانغان، قەغەز تاختىغا يېزىلغان دۇنيا بويىچە ئەڭ كۆڭۈلسىز دېيىشكە بولىدىغان «گۈل چەمبىرەك

ساتمىز» دېگەن خەتلەرنى يامغۇردا يۇيۇلۇپ تونۇغۇسىز تۇتۇقلىشىپ كەتكىنىگە قارىماي بىر كۆرۈپلا تونۇۋالدى. شۇ مىنۇتتىن باشلاپ تاكى فېرناندا ئۆيىنى مۇناسىرنىڭ ئايال باشلىقىنىڭ قاراپ قويۇشىغا تاپشۇرغاندىن كېيىن يولغا چىققان سوغۇق سەھەرگىچە، مۇناخلار فېرنانداڭ تويلۇق كىيىملىرىنى قول ـ قولىغا تەگمەي تىكىپ ئاران ئۇلگۈرتتى ھەمدە شامدان، كۈمۈش قاچا ـ قومۇچ، ئالتۇن گارشوك، شاخ شەكىللىك شامدان، ئىككى ئەسىردىن بۇيانقى بالا ـ قازالاردىن ئامان قالغان نۇرغۇن كىرەكسىز نەرسىلەرنى ئالتە ساندۇققا قاچىلاپ تەق قىلدى. دون فېرناندا قىزىغا ھەمراھ بولۇپ بېرىش تەكلىپىنى رەت قىلدى ھەمدە بارلىق قەرزلىرىنى تۆلەپ بولغاندىن كېيىن ماكوندوغا بېرىشقا ۋەدە بەردى. قىزىغا بەخت تىلىگەندىن كېيىن يەنە كۈتۈپخانىسىغا بېكىنىۋالدى. شۇنىڭدىن كېيىن قىزىغا پات ـ پات سالام خەت ئەۋەتىپ تۇردى، بۇ خەتلەر يېزىلغان قەغەزلىرىگە سۇس گۈل نۇسخىسى ۋە جەمەت بەلگىسى بېسىلغانىدى. بۇ خەت ـ ئالاقە دادا بىلەن قىزىنىڭ ئۆمرىدە ئادەمىيلىككە تولغان تۇنجى قېتىملىق پىكىرلىشىشى بولۇپ قالدى. فېرناندا ئۇچۇن بۇ ھەقىقىي ھاياتنىڭ باشلىمى، ئورېلىئانو II ئۇچۇن بولسا بەختنىڭ باشلىنىشى ھەم ئاخىرلىشىشى بولغانىدى.

فېرناندا سېرىق گۈل نۇسخىلىق كالېندارىنى ئالغاچ كەلگەنىدى، دائىم تۆۋۈسىنى قوبۇل قىلىپ تۇرىدىغان پوپ بۇ كالېندارغا سۆسۈن سىياھتا ئەر ـ خوتۇن بىللە يېتىش مەنئى قىلىنغان كۈنلەرنى سىزىپ بەرگەنىدى. پاكلىق ھېپتىسى، يەكشەنبە كۈنى، ھەر ئاينىڭ بىرىنچى جۈمە كۈنى، ئىستىقامەت كۈنى، مىسسا كۈنى ۋە ھەيىز كۈنلىرىنى چىقىرىۋەتكەنىدە، يىلىغا ئاران قىرىق ئىككى كۈنلا ئۆزىنىڭ ئىگىدارچىلىقىغا قالاتتى، بۇ قىرىق ئىككى كۈن پوپنىڭ ئىمىر ـ چىمىر بەلگىلىرى ئارىسىدا قىستۇرۇلۇپ تۇراتتى. ئورېلىئانو II ۋاقىتنىڭ بۇ قەبىھ تۆمۈر تورنى بۇزۇپ تاشلايدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. ئۇرسۇلا شامپانسكى ۋە بىراندى بوتۇلكىلىرىنىڭ دەستىدىن ئۆيدە پۈت تىققىدەك يەر قالماسلىقىدىن ئەنسىرەپ، قۇرۇق بوتۇلكىلارنى توختىماي ئەخلەت ساندۇقىغا تاشلايتتى. پوچاڭزا ئاۋازلىرى ۋە نەغمە ـ ناۋالارنىڭ ئايىغى ئۇزۇلمەي

كېتىۋاتاتتى، كاللار ۋە چوشقىلار سويۇلۇپ تۇرۇۋاتاتتى، لېكىن يېڭى ئەر - خوتۇنلارنىڭ دائىم باشقا - باشقا ۋاقىتلاردا، ئايرىم ئۆيلەردە يېتىپ - قوپۇپ يۇرگىنىگە ھەيران ئىدى. ئۆزىنىڭ كەچۈرمىشى يادىغا كېلىپ قېلىپ، فېرناندامۇ ئىپپەت تامبىلى كىيىۋالغاندىمۇ، كىشىلەر سۆز - چۆچەك تارقىلىپ پاجىئە يۈز بېرىپ قالارمۇ، دەپ ئەندىشىگە چۈشتى. بىراق، فېرناندا ئۇرسۇلاغا ئۆزىنىڭ ئىككى ھەپتىدىن كېيىنلا ئاندىن ئېرى بىلەن بىللە بولالايدىغانلىقىنى ئىقرار قىلدى. دەرۋەقە، فېرناندا بۇ مۆھلەت ئۆتۈشىگىلا قۇربان بېرىپ گۇناھىنى تىلىۋالماقچى بولماقچىدەك ھۇجرىسىنىڭ ئىشىكىنى ئاچتى. شۇنداق قىلىپ، دۇنيا بويىچە ئەڭ گۈزەل بىر قىز ئورېلىئانو II نىڭ ئالدىدا پەيدا بولدى. فېرناندانىڭ شەھلا كۆزلىرى چۆچۈپ تۇرغان ئاھۇنىڭ كۆزلىرىنى ئەسلىتەتتى، ئۇزۇن قوڭۇر چاچلىرى ياستۇقتا يېيىلىپ تۇراتتى. بۇ ھالدىن ئەس - ھوشىنى يوقاتقان ئورېلىئانو II بىرپەستىن كېيىن ئېسىنى يىغىپ، فېرناندانىڭ ئۇچىسىدىكى پېشى ئوشۇقىنى، يەڭلىرى بارماقلىرىنى يېپىپ تۇرىدىغان ئۇزۇن كېچىلىك كۆڭلىكىنى، كىندىكىنىڭ ئاستىدىكى ئىنتايىن نەپىس ئېچىلغان يۇپيۇمىلاق يوغان بىر تۆشۈكنى كۆرۈپ ئىختىيارسىز قاقاقلاپ كۈلۈپ تاشلىدى.

— ئۆمرۈمدە بۇنداق نومۇسسىزلىقنى كۆرۈپ باقمىغان، — كۈلكىسى ئۆينى لەرزىگە سالدى، — ئەجەب مېھرىبان بىر بۇۋۇمنى ئاپتىمەن - دە!

ئورېلىئانو II بىر ئايغىچىمۇ خوتۇنىغا بۇ كۆڭلىكىنى سالدۇرۇۋېتىلمەي ئۇدۇل يېترا كېتىسىنىڭ يېنىغا باردى - دە، ئايال پادىشاھچە ياساپ سۈرەتكە تارتقۇزدى. كېيىن فېرناندانى بىر ئامال قىلىپ ياندۇرۇپ ئەكىلىۋالغاندىن كېيىن، فېرناندا ئورېلىئانو II نىڭ يارىشۇبلىش ئۇچۇن بۇدۇشقاقتەك چاپلىشىپ يالۋۇرۇشلىرىغا چىدىيالماي ئاخىر ئۇنىڭغا بويسۇندى. ئەپسۇسكى، فېرناندا ئېرىنى ئوتتۇز ئىككى قوڭغۇراق مۇنارى بار شەھەرگە ئىزدەپ بارغان چېغىدىكى ئارزۇ قىلغىنىدەك رازى قىلالمىدى، ئايالىنىڭ تېنىدىن ئېرىشكىنى پەقەت چوڭقۇر ئازاپلا بولدى. فېرناندا تۇنجى بالىسى تۇغۇلۇشتىن سەل ئىلگىرى بىركۈنى كېچىدە ئېرىنىڭ ئۆزىدىن يوشۇرۇن يەنە پېترا كېتىسنى تېپىۋالغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى.

ـــ شۇنداق بولۇپ قالدى، ـــ ئىقرار بولدى ئۇ، ئاندىن ئىلاجسىز قىياپەتتە ياۋاشلىق بىلەن چۈشەندۈردى، ـــ مېنىمنى داۋاملىق كۆپەيسۇن دېسەم، شۇنداق قىلمىسام بولمايدۇ.

فېرناندا بۇ غەلىتە ئىزاھقا خېلى ئۇزۇندا ئىشەندى، ئەلۋەتتە. ئورېلىئانو II مۇنازىرە تەلەپ قىلمايدىغان ئىسپاتلارنى كۆرسىتىپ ئاخىر قايىل قىلغان بولدى، لېكىن فېرناندا ئاشناڭنىڭ قوينىدا ئۆلۈپلا قالمىسا، دېگەن بىرلا تەلەپنى قويدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇچەيلەن بىر ـ بىرىگە كاشىلا قىلماي ئۆتىۋەردى. ئورېلىئانو II ھەر ئىككى خوتۇنغا قىزغىن ۋە مۇلايىم مۇئامىلە قىلاتتى. پېترا كېتىس ئۆز غەلىبىسىدىن خۇش ئىدى، فېرناندا بولسا ھېچ ئىشنى بىلمەسكە سېلىپ يۈرىۋەردى.

فېرناندا ئېرى بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈۋاتقان بولسىمۇ، بۇئېندىيە جەمەتىدىكىلەر بىلەن تازا ئىچەكىشىپ كېتەلمىدى. ئېرى بىلەن بىللە بولغان كۈنىنىڭ ئەتىسى يۇڭ پوپايكا كىيىپ قوپاتتى، شۇ ۋەجىدىن قوشنىلار ئارىسىدىمۇ كۈس ـ كۈس پاراڭلار پەيدا بولغانىدى، ئۇرسۇلا ئۇ پوپايكىسىنى سېلىۋېتىشىنى شۇنچە تەلەپ قىلغان بولسىمۇ پەرۋايى پەلەك يۈرۈۋەردى. ئۇرسۇلا مۇنچا ۋە ھاجەتخانا ئىشلىتىشكە ئۇندەپ، ئالتۇن گارشوكىنى پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئالتۇن بېلىجان ياسىشىغا سېتىپ بېرىشكە دەۋەت قىلىپ باقتى، بۇنىڭغىمۇ ئۇنمىدى. فېرناندانىڭ ياسالما سۆزلەرنى تولا ئىشلىتىدىغان، ھەرقانداق گەپنى ئەگىتىپ قىلىدىغان ئادىتى ئامارانتاغا پەقەتلا ياقمايتتى، ئامارانتا ئۇنىڭ ئالدىدا ئاغزىغا كەلگىنىچە چۈشىنىكسىز بىرنېمىلەرنى دەيتتى.

فېرناندا ئاخىر بىركۈنى ئامارانتانىڭ بۇنداق مازاق قىلىشلىرىغا چىداپ بولالماي، ئامارانتانىڭ زادى نېمە دېمەكچى ئىكەنلىكىنى سورىدى. ئامارانتا گەپنى ئەگىتىپ ئولتۇرماي ئۇدۇللا جاۋاب بەردى:

ـــ مەن سىزنى ئۆزىنىڭ كۆتىنىمۇ پەرھىز كۈنى دەۋالىدىغان، ھەتتا ئۆزىنىڭ پوقىدىنمۇ كۆڭلى ئېلىشىدىغان ئايال ئىكەنسىز دەۋاتىمەن.

ئۇلار شۇ كۈندىن باشلاپ گەپلەشمەس بولدى. ئەگەر سۆزلەشمىسە بولمايدىغان

بىرەر ئىش چىقىپ قالسا، ئىككىلىك خەت يېزىشاتتى ياكى گەپ يەتكۈزۈشەتتى. فېرناندا بۇ ئائىلىدىكىلەرنىڭ ئۆزىنى قارشى ئالمايۋاتقانلىقىنى سېزىپ تۇرسىمۇ، ئاتا ـ بوۋىلىرىنىڭ ئېسىلزادىلەرگە خاس ئادەتلىرىنى قوبۇل قىلدۇرۇشقا تىرىشاتتى. بۇ ئائىلىدە كىمنىڭ قورسىقى ئاچسا شۇ ئۆزى ئۈدۈل ئاشخانىغا كىرىپ قورسىقىنى تويغۇزۇۋېرىدىغان ئادىتىنى تاشلاتقۇزۇپ، بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا تاماقخانىدىكى چوڭ شىرەدە ئولتۇرۇپ تاماق يېيىشكە مەجبۇر قىلدى ھەمدە شىرەگە كاناپ داستىخان سېلىپ، شامدان ۋە كۈمۈش ـ قاچا قۇچىلىرىنى تىزدى. بۇنىڭ بىلەن ئۇرسۇلانىڭ نەزىرىدىكى كۈندىلىك تۇرمۇشتا بولۇپ تۇرىدىغان ئەڭ ئاددىي بىر ئىش تەنتەنىلىك مۇراسىمغا ئايلىنىپ قالدى، شۇنىڭ بىلەن بۇ ئائىلىدە جىددىي كەيپىيات شەكىللەندى. كەم سۆز خوس ئاركادىئو II مۇ بىرىنچى بولۇپ بۇنداق قىلىشقا قارشى چىقتى. بىراق، بۇ يېڭى تەرتىپ خۇددى تاماقتىن ئىلگىرى ئىبادەت قىلمىسا بولمايدىغان يەنە بىر يېڭى تەرتىپكە ئوخشاشلا غەلىبە قىلدى. قولۇم ـ قوشنىلارمۇ بۇئېندىيەلەر ئادەتتىكى ئادەملەردەك ئۇستەل ئەتراپىدا ئولتۇرۇپ تاماق يېيىشنى بىرخىل ئىبادەت مۇراسىمغا ئۆزگەرتىپتۇدەك، دەپ سۆز ـ چۆچەك قىلىشىپ كەتتى. ھەتتا ئۇرسۇلانىڭ خۇراپىيلىقى بىلەن فېرناندانىڭ خۇراپىيلىقى ئوتتۇرىسىدىمۇ توقۇنۇش يۈز بەردى. ئۇرسۇلا تولا ھاللاردا ئۆزىنىڭ سەزگۈسىنى ئاساس قىلىپ، بۇ ئىشلارنىڭ ئەنئەنە بىلەن ئانچە مۇناسىۋىتى يوق دەپ قارايتتى، فېرناندا بولسا ئاتا ـ ئانىسىدىن ئۈدۈم ئېلىپ، ھەر خىل سورۇنلارنى تۇر ـ تۇرى بىلەن ئېنىق ئايرىپ ئىش تۇتاتتى. ئۇرسۇلانىڭ قۇلىقى يېنىك، كۆزى روشەن چاغلىرىدا خېلى گېپى ئۆتەتتى، بەزى كونىچە ئادەتلەرنى ھەر ھالدا ساقلاپ قالالىغاندى. كۆزى خىرەلەشكەن، يىللارنىڭ ئېغىر سېلىقى بىر بۇلۇڭغا قىستاپ ئاپىرىپ قويغاندا بولسا فېرناندا بۇ ئائىلىگە كەلگەن مىنۇتلاردىن باشلانغان شەپقەتسىز ئۆزگىرىش ئۇزۇل ـ كېسىل تاماملىنىپ، بۇ ئائىلىنىڭ تەقدىرىنى شۇلا بەلگىلەيدىغان بولدى. سانتاسوفىيە دېلا پېداد ئۇرسۇلانىڭ ئارزۇسى بويىچە پىرەنىك ۋە ئۇششاق جانۋارلار شەكلىدە ياسىلىدىغان كەمپۇت تىجارىتىنى ئۆتكۈزۈۋالغاندى. بۇ ئوقەت فېرناندانىڭ نەزىردە پەس ئىش دەپ قارىلىپ

دەرھال توختىتىۋېتىلدى. ئادەتتە ئەتىگەندىن كەچكىچە ئۇلۇغ ئوچۇق تۇردىغان ئىشكلەر ئاپتاپ چۈشۈپ ياتاق ئۆينى ئىسسىتىۋېتىدىكەن دېگەن باھانە بىلەن دەسلەپتە چۈشلۈك ئارام مەزگىلىدە ئېتىلدى، كېيىن زادىلا ئېچىلماس بولدى. ماكوندو مەھەللىسى قۇرۇلغان چاغلاردىن باشلاپلا تورۇسقا ئېسىلىپ كەلگەن بىر باغلام ئالوي ۋە باشاق ئېلىپ تاشلىنىپ ئورنىنى ئېيسانىڭ ھەيكىلى ئىگىلىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇ ئۆزگىرىشلەرنى كۆرۈپ، بۇ ئىشنىڭ ئاقىۋىتىدىن بېشارەت بەردى.

— بىز ئاقسۆڭەك بولۇپ كېتىۋاتىمىز، — دېدى كېسىپلا، — بۇنداق كېتىۋېرىدىغان بولساق، كونسېرۋاتىپلار ھۆكۈمىتىگە قارشى يەنە ئۇرۇش قوزغىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. ئەپسۇسكى، بۇ قېتىم پەقەت ئۇلارنىڭ ئورنىغا پادىشاھنى تەختكە چىقىرىمىز.

فېرناندا پولكوۋنىك ئورىلىئانو بىلەن قارشىلىشىپ قېلىشتىن ساقلىناتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئۆز ئالدىغا ئىش تۇتۇشلىرى، ئۇلۇك قائىدىلەرنى چەتكە قېقىشى فېرناندانى قاتتىق بىزار قىلاتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ھەر كۈنى ئەتىگەن سائەت بەشتە بىر پىيالە قەھۋە ئىچىشلىرى، زەرگەرخانىسىدىكى مالىمانچىلىقلار، ئۇچىسىدىكى يىپلىرى ساڭگىلاپ قالغان ئەدىيال يېپىنچىسى، ھەر كۈنى كەچقۇرۇن كوچا دوقمۇشىدا ئولتۇرىدىغان ئادەتتى فېرناندانىڭ ئوغىسىنى قاينىتاتتى، شۇنداقتىمۇ ئائىلىدىكى بۇ يېقىمسىزلىققا چىداشقا مەجبۇر ئىدى. چۈنكى، ياشىنىپ قالغان بۇ پولكوۋنىكنىڭ قېرىلىق ۋە ئۇمىدسىزلىك دەستىدىن ۋاقتىنچە تىنجىپ قالغان بىر يېرتقۇچ ئىكەنلىكىگە، ناۋادا ئۇنىڭ ۋەھشىيلىكى تۇتۇپ قالىدىغان بولسا، ئۆز ئائىلىسىنىمۇ ۋەيران قىلىۋېتىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. فېرناندا ئېرىنىڭ تۇنجى ئوغلىغا ئۇلۇغ بوۋىسىنىڭ ئىسمىنى قويماقچى بولغىنىنى ئاڭلاپ قارشى پىكىرده بولۇشقا پېتىنالمىدى. چۈنكى، بۇ ئۆيگە كەلگىنىگە ئارانلا بىر يىل بولغانىدى. بىراق، تۇنجى قىزى تۇغۇلغاندا ئانىسىنى خاتىرلەپ رىناتا قويىدىغانلىقىنى توغرىدىن - توغرا ئېيتتى، ئۇرسۇلا بولسا رېمەدىس قويۇشنى قارار قىلدى. كەسكىن مۇنازىرىده ئورىلىئانو II ئوتتۇرىدا قالدى. ئاخىر بۇ قىزىنىڭ ئېتىنى رىناتا رېمەدىس قويۇشتى. ئانىسى رىناتا دەپ چاقىرسا، قالغانلار مېيمى دەپ رېمەدىسىنىڭ ئەركىلەتمە

ئىسمىنىلا چاقىراتتى.

فېرناندا دەسلەپتە ئۆزىنىڭ نەسەبىنى تىلغىمۇ ئالمايتتى، كېيىن دادىسىنىڭ غايىۋى ئوبرازىنى ياراتتى. دادىسىنى ئالاھىدە بىر شەخس قىلىپ تەسۋىرلەپ، پانىيدىكى مەئىشەتلەردىن كېچىپ، ئاستا ـ ئاستا ئەۋلىيا بولۇپ كېتىۋاتقىنىنى چۈشەندۈرۈشكە باشلىدى. ئورېلىئانو II خوتۇنىنىڭ قېيىنئاتىسىنى چەكتىن ئاشۇرۇپ تەرىپلەشلىرىدىن ئىچى پۈشۈپ، ئۇنىڭ كەينىگە ئۆتۈپ قىزىقچىلىق قىلاتتى. باشقىلارمۇ ئۇنى دورايتتى. ئائىلىسىنىڭ ئىناقلىقىنى جان كۆيدۈرۈپ قوغدايدىغان، ئائىلە ماجىرالىردىن ئازابلىنىدىغان ئۇرسۇلامۇ بىر قېتىم چەۋرىسىنى پاپا بولىدۇ دەپ سالدى. چۈنكى، بۇ چەۋرىسى «ئەۋلىيانىڭ نەۋرىسى، ئايال پادىشاھ بىلەن كالا ئوغرىسىنىڭ ئوغلى ئىدى» ئىدى. بۇ ئائىلىدىكى بالىلارنىڭ ھەممىسى ئويۇن چىقىرىپ ئاستىرتىن مازاق قىلغىنى بىلەن بوۋاقنىڭ بوۋىسىنى خىزىر سۈپەت ئادەم ساناپ ئادەتلەندى، بوۋىسىمۇ ئۇلارغا يازغان خەتلىرىگە تەقۋادارلىق بىلەن دىنىي شېئىرلاردىن بىرنەچچە مىسرا قوشۇپ قوياتتى، ھەر قېتىم روزدىستۇا بايرىمىدا يوغان بىر ساندۇق سوۋغا ئەۋەتەتتى. ساندۇق يەتكۈزۈلگەندە سوۋغاتنى كۆرۈشكە ئالدىراپ كەتكەن بالىلار گۈرىدە دەرۋازىغا تىقىلىشىپ دەرۋازىنى بۇزۇۋەتكىلى تاس قالاتتى، دون فېرناندانىڭ نەۋرىلىرىگە ئەۋەتكەن سوۋغىتى ئۆتمۈشتىكى شان ـ شەۋكەتلىك جەمەتىدىن قالغان ئەڭ ئاخىرقى تەۋەررۈكلەر ئىدى. ئۇلار بالىلارنىڭ ياتاق ئۆيىگە بۇ سوۋغاتلاردىن تاۋاپ سۈپىسى ياسىدى، سۈپىغا ئادەم بويى كېلىدىغان ئەۋلىيا ھەيكىلى قويۇلدى، ھەيكەلنىڭ سۈرلۈك چاقناپ تۇرىدىغان ئەينەك شارچا كۆزلىرى كىشىنى ئەيمەندۈرەتتى، ھەيكەلنىڭ ئۇچىسىدىكى نەپىس كەشتىلىك يەكتەك ماكوندودا ھېچكىم كىيىپ باقمىغان ئېسىل يۈك رەختتىن تىكىلگەنىدى. قەدىمىي قەلئەدىكى ھەمدەپنە بۇيۇملىرىدەك سۈرلۈك ھەم ھەشەمەتلىك جابدۇقلار بۇئېندىيەلەرنىڭ يورۇق ئۆيلىرىگە بىر ـ بىرلەپ يۆتكەپ كېلىندى.

ــ پۈتۈن جەمەتىنىڭ گۈرۈنمىمۇ بىزگە بېرىۋتىدىغان بولدى، ــ دېدى ئورېلىئانو II بىركۈنى، ــ يۆتكىمىگەن سۆگەتلىرى بىلەن قەبرە تاشلىرىلا قالدى.

بوۋىسى ئەۋەتكەن ساندۇقتىن ئوينىغۇدەك بىرەر نەرسە چىقمىغان بولسىمۇ، بالىلار يەنىلا دېكابىر ئېيىنى تەقەززالىق بىلەن كۈتەتتى، نېمىلا دېگەنبىلەن بىلىپ بولمايدىغان سىرلىق ئاسار ـ ئەتىقىلەر ئۇلار ئۈچۈن يېڭىلىق ئىدى. ئونىنچى روژدېستۋا بايرىمى كەلگەن، كىچىك خوس ئاركادىئو مەدرىسكە تەييارلىنىۋاتقان بىر چاغدا بوۋىسىنىڭ يوغان ساندۇقى ئادەتتىكىدىن بالدۇر كەلدى. بۇ ساندۇق پۈختا مىخلۇېتىلگەن، نەم ئۆتكۈزمەس يېلىم بىلەن ھەم پېچەتلەنگەن ھەمدە ئادەت بويىچە گوت نۇسخىسىدا يېزىغان سالام خەتنىڭ كونۋېرتىغا «تەڭداشسىز ھۆرمەتلىك دون فېرناندا دېل كارپىئو بۇئېندىيە خانىمغا تېگىدۇ» دەپ يېزىلغانىدى. فېرناندا ياتاق ئۆيىدە ئۇ خەتنى ئوقۇش بىلەن بولۇپ كەتكەندى، بالىلار بولسا تەقەززالىق بىلەن ساندۇقنى ئېچىشقا باشلىدى، ئۇلار بۇرۇنقىدەكلا ئورېلىئانو II نىڭ يارىدىمىدە پېچەت يېلىمىنى قىرىپ، مىخلارنى يۇلدى، مۇھاپىزەت ئۈچۈن سېلىنغان ھەرە كېپىكىنى سىيرىۋەتتى، ساندۇقنىڭ ئىچىدە مىس بولتا بىلەن چىڭ ئېتىۋېتىلگەن قوغۇشۇن ھەللىك بىر ساندۇق تۇراتتى. ئورېلىئانو II ساندۇقتىكى سەككىز بولتىنىڭ ھەممىسىنى بوشتىپ ساندۇقنىڭ قاپقىسىنى شۇنداق ئېچىپلا چۆچۈپ ۋارقىراپ تاشلىدى، ئاندىن كۆرۈشكە تاقىتى تاق بولۇپ كەتكەن بالىلارنى بىر چەتكە ھەيدەۋەتتى. ئۇ قوغۇشۇن ھەللىك ساندۇقنىڭ تېگىدە دون فېرناندا ياتاتتى، ئۇچىسىغا قارا تون كىيگۈزۈلگەن، مەيدىسىگە ئېپىسانىڭ كىرىستقا مىخلانغان ھەيكىلى قادالغانىدى، ئەتلىرىدىن بەتبۇي پۇراق بۇخسۇپ تۇراتتى، پۈتۈن ئەزايىغا خۇددى بوش ئوتتا ۋىل ـ ۋىل قاينىۋاتقان شورپىغا چىلانغاندەك مۇنچاق ـ مۇنچاق كۆپۈك ئۆرلەپ چىققانىدى.

رىناتا تۇغۇلۇپ ئۇزۇن ئۆتمەي كۈتۈلمىگەن بىر خەۋەر كەلدى، ھۆكۈمەت نىراندىيە ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالانغان خاتىرە كۈنىدە پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۈچۈن ئالاھىدە مۇراسىم ئۆتكۈزمەكچى بولغانىدى. بۇ قارار ھۆكۈمەتنىڭ سىياسىتى بىلەن بىردەك ئەمەس ئىدى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇنىڭغا ئاشكارە قارشى چىقتى ھەمدە مۇراسىمغا قاتنىشىشنى رەت قىلدى.

ــ ئالاھىدە مۇراسىم دېگەن سۆزنى ئۆمرۈمدە بىرىنچى قېتىم ئاڭلاۋاتىمەن،

مەنسىنىڭ قانداق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، بەربىر كۆلكىلىك بىر ئىش بۇ.

پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ قىستاڭ زەرگەرخانىسىغا خىلمۇخىل ئەلچىلەر تولۇپ كەتتى. بۇرۇن قارا قاغىغا ئوخشاش ئۇنىڭ ئەتراپىنى چۆرگىلەشكەن قارا كىيىملىك ئادۇوكاتلار يەنە پەيدا بولدى. ئۇلار بۇرۇنقىدىنمۇ قېرىپ، سالاپەتلىك بولۇپ كېتىشكەنىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۆز ۋاقتىدا ئۇرۇش توختىتىشقا سالا قىلىش ئۈچۈن ئىزدەپ كەلگەن چاغلىرىدىكىدەكلا يەنە ئالدىدا پەيدا بولغان بۇ «قاغا»لارنىڭ نومۇس قىلماي مەدھىيە ئوقۇپ كېتىشلىرىگە تاقەت قىلىپ تۇرالماي، تولا كاشىلا قىلماڭلار دەپ بۇيرۇق چۈشۈردى ھەمدە ئۆزىنىڭ قانداقتۇر دۆلەتنىڭ چوڭ پېشۋاسى، مىللىي قەھرىمانى ئەمەس، ئۆتمۈشنى ئۇنتۇغان ئاددىي ھۇنەرۋەن ئىكەنلىكىنى، ئەمدىكى بىردىنبىر ئارزۇيىنىڭ ئەستىن كۆتۈرۈلۈپ، غۇربەتچىلىكتە بولسىمۇ ئۆز كۇننى كۆن ئېتىپ، ئالتۇن بېلىجان ياساش بىلەن چارچاپ ئۆلۈش ئىكەنلىكىنى ئەسكەرتتى. «جۇمھۇرىيەت پىرىزدېنتى ئۆزى بىۋاستە ماكوندوغا كېلىپ تەبرىكلەش مۇراسىمىغا قاتنىشىپ ئۇنىڭغا پەخرىي ئوردېن تەقدىم قىلماقچى بولۇۋېتىپتۇ» دېگەن خەۋەرنى ئاڭلاپ دەرغەزەپكە كەلگەن پولكوۋنىك ئورىلىئانو پىرىزدېنتقا ئېقىتماي ـ تېمىتماي يەتكۈزۈپ قويۇشىنى جېكىلەپ: كېچىكىپ كەلگەن بۇ پۇرسەتنى تەقەززالىق بىلەن كۈتۈپ تۇرۇپتىمەن، شۇ پۇرسەت كەلسىلا ئاتاپ قويغان بىر پاي ئوقۇم بىلەن پىرىزدېنتىنىڭ مېڭىسىدىن تۇتۇن چىقىرىمەن. ھۆكۈمەتنى مۇستەبىت ھۆكۈمرانلىق يۈرگۈزدى ۋە تەتۈر يول تۇتتى دەپ جازالاش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ھېچكىمگە زىيىنى يەتمەيدىغان بىر بۇۋاينى ھۆرمەت قىلمىغانلىقى ئۈچۈنلا شۇنداق قىلىمەن، دەپ گەپ ئەۋەتتى.

جۇمھۇرىيەت پىرىزدېنتى پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ بۇ كۈچلۈك تەھدىتى بىلەن بۇ سەپىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، ئوردېننى شەخسىي ۋەكىلىدىن ئەۋەتىپ بەردى. ئاغرىق پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس خىلمۇخىل بېسىم بىلەن ئورۇن تۇتۇپ يانقان يېرىدىن قويۇپ كونا سەپدىشىنى ماقۇل كەلتۈرۈشكە ئۇرۇندى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو تۆت ئادەم كۆتۈرۈپ كېلىۋاتقان يۆلەنمە ئورۇندۇقنى ۋە ئورۇندۇقتا ئولتۇرغان قەدىناس

دوستىنى كۆرۈپ، ياش ۋاقىتلىرىدىن باشلاپلا ئۆزى بىلەن ھالاۋەتتىمۇ، جاپادىمۇ بىللە بولۇپ ئۆتكەن پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنىڭ ئۆز قارارىنى قوللايدىغانلىقىدىن گۇمان قىلمىدى. بىراق، مەقسىدىنى بىلگەندىن كېيىن، دەرھال زەرگەرخانىدىن ئېلىپ چىقىپ كېتىشنى بۇيرۇدى.

— سېنى بەك كېچىكىپ چۈشىنىپتىمەن، — دېدى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسقا، — ئۆز ۋاقتىدا سېنى ئانقۇزۇپلىۋەتكەن بولسام، ساڭا كاتتا ئىنئام قىلغىنىم بولار ئىكەن.

ئالاھىدە تەبرىكلەش مۇراسىمىغا بۇئېندىيەلەر ئائىلىسىدىن بىرمۇ ئادەم قاتناشمىدى. تەبرىكلەش پائالىيىتىنىڭ شادلىق بايرىمى بىلەن بىللە كېلىپ قالغانلىقى بىر تاسادىپىيلىق ئىدى. بىراق، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ شۇ تۇپەيلىدىن پەيدا بولغان جاھىلانە قارىشىنى ھېچكىم ئۆزگەرتەلمىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇ تاسادىپىيلىقنىمۇ ھۆكۈمەتنىڭ ھىيلە ـ مىكرى، مېنى مەسخىرە قىلغىنى دەپ قارايتتى. زەرگەرخانىسىدا ئولتۇرۇپ ھەربىي ئورکېستىر ئورۇندىغان مۇزىكىنى، سالیۇت ئاۋازىنى ۋە قوڭغۇراق ئاۋازىنى ئاڭلىدى. ئىشىكنىڭ ئالدىدا سۆزلىنىۋاتقان ماكوندودىكى بىر كوچىغا ئۆزىنىڭ ئېتى بىلەن ئات قويۇلغانلىقى توغرىسىدىكى نۇتۇقمۇ ئاندا ـ ساندا قۇلىقىغا كىرىپ تۇراتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئاچچىقىدىن يېرىلغۇدەك بولۇپ كەتتى ۋە كۆزلىرىگە لىققىدە ياش ئالدى، ئاجىز كېلىپ قالغانلىقىدىن، ئۇرۇشتا مەغلۇپ بولغىنىدىن بۇيان بىرىنچى قېتىم ئۆزىدە ياش ۋاقىتلىرىدىكىدەك يەنە بىر مەيدان قانلىق ئۇرۇش قوزغاپ، كونسېرۋاتىپلار ھۆكۈمىتىنى پاك ـ پاكىز يوقىتىۋەتكىدەك شىجائىتىنىڭ قالمىغانلىقىدىن ئۆكۈندى ۋە قاتتىق ئازابلاندى. تەبرىك تەنتەنىلىرى تېخى بېسىقمىغاندى، ئۇرسۇلا زەرگەرخانىنىڭ ئىشىكىنى چەكتى.

— ماڭا كاشىلا قىلىشما، — دېدى ئۇ، — چولام يوق.

— ئىشىكنى ئاچ، — دېدى ئۇرسۇلا تەمكىن ئاۋازدا، — بۇ تەبرىك مۇراسىمى بىلەن مۇناسىۋەتسىز ئىش.

پولكوۋنىك ئورىلىنىشىنو ئىشىكىنى ئاچتى. ئىشىكنىڭ ئالدىدا ئون يەتتە يىگىت تۇراتتى. ئۇلارنىڭ چىرايى، قامىتى، ئىرقى بىر - بىرىگە ئوخشىمىسىمۇ، ھەممىسىنىڭ چىرايىدىن ھەرقانداق يەردە باشقىلاردىن پەرقلىنىپ تۇرىدىغان مىسكىنلىك چىقىپ تۇراتتى. مۇشۇ تۇرقىدىنلا يەر شارىنىڭ نەرىگە كەتسىمۇ ئۇلارنىڭ سالاھىيىتىنى بىر قاراپلا بىلگىلى بولاتتى. بۇلارنىڭ ھەممىسى پولكوۋنىك ئورىلىنىشىنونىڭ ئوغۇللىرى ئىدى. ئۇلار كىيىنىشتىن بۇرۇن مەسلىھەتلىشىۋالمىغان، بىر - بىرى بىلەنمۇ تونۇشمايتتى، تەبرىك مۇراسىمىنىڭ خەۋىرىنى ئاڭلاپلا دېگىز بويى رايونلىرىنىڭ ئەڭ يىراق بۇلۇڭ - پۇشقاقلىرىدىن يېتىپ كىيىشكەنىدى، ھەممىسى ئۆز ئېتىنىڭ ئورىلىنىشىنو قويۇلغانلىقى بىلەن پەخىرلىنەتتى، ھەممىسى ئانىسىنىڭ فامىلىسىنى قوللىناتتى. ئۇلار بۇ ئۆيدە تۇرغان ئوچ كۈن ئىچىدە ئۆينى يېغىلىق بولغاندەك پاتىپاراق قىلىۋەتتى، ئۇلارنىڭ پەيدا بولغانلىقىدىن ئۇرسۇلا خۇشال ئىدى، فېرناندا بولسا ھەيران قالغان ھەم غەزەپلەنگەنىدى. ئامارانتا ئەسكى قەغەزلەر ئارىسىدىن بىر خاتىرە دەپتەرنى تېپىۋالدى. ئۇرسۇلا بۇ خاتىرىگە ئون يەتتە بالىنىڭ ئېتىنى، تۇغۇلغان، چوقۇندۇرۇلغان كۈنىنى ۋە ئادرېسلىرىنى خاتىرلەپ قويغانىدى. يىگىرمە يىللىق ئۇرۇشنىڭ ئىخچام كۆرۈنۈشى دېيىشكە بولىدىغان بۇ تىنىمسىزكە قاراپ پولكوۋنىكنىڭ كېچىلىك ھەربىكەت يولىنى، ھېلىقى كۈنى كېچىدە يىگىرمە ئادەمنى باشلاپ ماكوندودىن يولغا چىقىپ يوقىلاڭچىلار توپىغا قوشۇلغاندىن تارتىپ ئەڭ ئاخىرى قانغا بويالغان ئەدىيالغا يۆگىنىپ ئۆيگە قايتىپ كەلگىنىگە قەدەر پۈتۈن ھەربىتىنىڭ جەريانىنى بىلگىلى بولاتتى. ئورىلىنىشنو II نەۋرە تۇغقانلىرىنى مېھمان قىلىدىغان بۇ پۇرسەتنى قولدىن بەرمەي شامپانسكىلارنىڭ ئاغزىنى ئېچىپ، گارموننىنى شوخ پەدىلەرگە چېلىپ، ئالاھىدە تەبرىك مۇراسىمى تۈپەيلىدىن چالا قالغان شادلىق بايرىمى تەنتەنىسىنىڭ ئورنىنى تولدۇردى. مېھمانلار ئۆيدىكى قاچا - قۇچىلارنىڭ تەڭدىن تولىسىنى چېقىۋەتتى؛ بىر بۇقىنى باغلىۋالىمىز دەپ ئوك - تەتۇر قوغلاپ يۈرۈپ گۈللۈكتىكى ئەتىرگۈللەرنى چەيلىۋەتتى؛ مېكىيانلارنى ئوققا تۇتتى؛ ئامارانتانى مەجبۇرلاپ يۈرۈپ پېترو كرىسبىنىڭ مۇڭلۇق ۋالىسغا تانسا ئويناتقۇزدى؛

ساھىبجامال رېمەدىسنى ئەرەنچە ئىشتان كىيىپ خادىغا يامىشىش ئويۇنىغا زورلىدى؛ چىلىق - چىلىق مايلىۋېتىلگەن بىر چوشقىنى تاماقخانىغا قويۇپ بەرگەندى، ئۇ چوشقا فېرناندانى ئۇسۇپ يېقىتىۋەتتى. بىراق، كۈتۈلمىگەن بۇ ئىشلاردىن ھېچكىم ۋايسىمىدى، بەلكى پۈتۈن ئۆينى شادىيانە كەيپىيات بىر ئالدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇ بىر توپ ئوغلىنى كۆرۈپ باشتا ئازراق ئەندىشىدە بولغان، ھەتتا ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى بىرنەچچىسىنىڭ ئۆز پۈشتى ئىكەنلىكىدىنمۇ گۇمانلانغاندى، كېيىن ئۇلارنىڭ ساراڭلىقلىرىنى كۆرۈپ كۆڭلى ئېچىلىپ قالدى، قايتار ۋاقتىدا ھەممىسگە بىر تالدىن ئالتۇن بېلىجانمۇ سوۋغا قىلدى. غەلىتە مىجەزلىك خوس ئاركادىئو II ئۇلارغا خوراز سوقۇشتۇرۇش سورۇنى ھازىرلاپ بەردى، بۇ ئويۇن ئاركادىئو II نىڭ پاجىئەلىك مەغلۇبىيىتى بىلەن ئاخىرلاشقىلى تاس قالدى. بۇ ئورېلىئانولارنىڭ تولىسى خوراز سوقۇشتۇرۇش ماھىرلىرى بولغاچقا، ئورېلىئانو II نىڭ پوپ ئانتونىئو ئىسابېل ئۆگەتكەن نەيرەڭلىرىنى بىر قاراپلا بىلىۋالغاندى. ئورېلىئانو II بۇ بىر تالاي تۇغقانلىرىنىڭ ۋۇجۇدىدىن زىياپەتخۇمار، تاماشىكەشلىكىنى كۆرۈپ يېتىپ، ھەممىسىنى مەشەدە قېلىپ ئۆزى بىلەن بىللە ئىشلەشكە تەكلىپ قىلدى. بۇ تەكلىپنى يالغۇز تىرېستلا قوبۇل قىلدى. ئۇ بەستلىك دارازا بوۋىسى خوس ئاركادىئودەك قارام ۋە تەۋەككۈلچى بولغاچقا، پۈرسەت ئىزدەپ دۇنيانىڭ يېرىمىنى ئايلىنىپ چىققاندى، شۇڭا قەيەردىلا ياشىسا بەربىر ئىدى. قالغان ئورېلىئانولار ئۆي - ئوچاقلىق بولمىغان بولسىمۇ، ھەممىسى ئۆز چىقىش يوللىرىنى تاللاپ بولغان مۇلايىم يىگىتلەر، قولى گۈل ھۈنەرۋەنلەر، ئائىلىسىنىڭ تۈۋرۈكلىرى ئىدى. پولكوۋنىكنىڭ ئوغۇللىرى دېگىز بويىدىكى يۇرتلىرىغا تارقىلىپ كېتىش ئالدىدىكى خىرىستيانلارنىڭ روزا كۈنى ئامارانتا ئۇلارغا ئىبادەت كىيىملىرىنى كىيگۈزۈپ چېركاۋغا ئېلىپ باردى. ئۇلارغا تەقۋادارلىقتىن كۆرە قىزىق تۇيۇلغىنى شۇ بولدىكى، تاۋاپ سۈپىسىنىڭ قاشا رېشاتكىسى ئالدىغا باشلاپ بېرىلغىنىدا پوپ ئانتونىئو ئىسابېل ھەربىرىنىڭ پېشانىسىگە مۇقەددەس كۈل بىلەن كرېست بەلگىسى سىزىپ قويدى. ئۆيگە قايتىپ كەلگەندىن كېيىن ئۇلارنىڭ ئەڭ كىچىكى پېشانىسىدىكى كرېست بەلگىسىنى

يۇيۇۋەتمەكچى بولدى ـ يۇ چىقىرالمىدى، ئاكىلىرىنىڭكىمۇ شۇنداق بولدى. ئۇلار سوپۇنداپ يۇيۇپمۇ، قۇم ۋە چوتكىلار بىلەن سۈرتۈپ بېقىپمۇ، ئاخىردا كۆپۈكتاش ۋە شاكىراپلار بىلەن يۇيۇپ بېقىپمۇ چىقىرالمىدى. ئامارانتا ۋە ئىبادەتكە بارغان باشقا كىشىلەرنىڭ پىشانىسىدىكى كىرىست بەلگىسى بىر يۇيسا چىقىپ كەتتى.

ــ مۇشۇنداق تۇرىۋەرسە تېخىمۇ ياخشى بولمىدۇ، ــ دېدى ئۇرسۇلا ئۇلار بىلەن خوشلىشىۋېتىپ، ــ بۇنىڭدىن كېيىن سىلەرنى ھەرگىز بىرلا قاراپ بىلمەيدۇ.

ئۇلار قاتار تىزىلىپ مېڭىشىپ ئورۇندىغان مۇزىكا ساداسى ۋە پوجاڭزا ئاۋازى ئىچىدە تارقىلىشتى، ئۇلار پۈتۈن بازار ئەھلىگە گويا بۇئېندىيە جەمەتىنىڭ مەڭگۈ نەسەبى ئۇزۇلمەيدىغاندەك تەسىرات قالدۇردى. پىشانىسىگە كىرىست بەلگىسى سىلىنغان ئورىلىئانو تىرىست شەھەرنىڭ ياقىسىغا مۇز زاۋۇتى قۇردى، بۇ دەل كەشپىيات دەردىدە سەۋدايى بولۇپ قالغان خوس ئاركاردىئو بۇئېندىيەنىڭ ئارزۇ ـ ئارمىنى ئىدى.

ئورىلىئانو تىرىست ماكوندوغا كېلىپ نەچچە ئاي ئۆتمەيلا كىشىلەرنىڭ ھەممىسى ئۇنى تونۇپ كەتتى ۋە ياقتۇرۇپ قالدى. ئۇ ئانىسى بىلەن سىڭلىسىنى (پولكوۋنىكتىن بولغان قىز ئەمەس) ماكوندوغا ئەكىلىۋىلىش ئۈچۈن مۇۋاپىق ئۆي ئىزدەپ بارمىغان يېرى قالمىدى. ئاخىر مەيداننىڭ بىر بۇرجىكىگە جايلاشقان تاشلاندۇق بىر كونا ئۆي كۆڭلىگە يېقىپ ئىگىسىنىڭ كىملىكىنى سۈرۈشتۇرۇۋېدى، كىشىلەر بۇ ئۆينىڭ ئىگىسى يوق، بۇرۇن بۇ ئۆيدە لاي ۋە تامنىڭ سۇۋىقىنى يەيدىغان بىر غېرىب تۇل خوتۇن ئولتۇرغان، دېيىشتى. ئۇ موماي ھاياتىنىڭ ئاخىرقى يىللىرى كوچىدا بىر ـ ئىككى قېتىم غىل ـ پاللا پەيدا بوپتۇ، ئۇ چاغدا بېشىغا سۇنئىي گۈل قىستىلغان بۆك، پۈتىغا كونا كۆمۈش رەڭ ئاياغ كىيىپ، ئېپىسكوپقا خەت سالغىلى پوچتىخانىغا چىققانىكەن. كىشىلەر يەنە ئورىلىئانو تىرىستقا ئۇ تۇل خوتۇننىڭ بىر ۋەھشىي خىزمەتكار ئايالىنىلا ھەمراھ قىلىپ ئۆتكەنلىكىنىمۇ ئېيتىپ بەردى. بۇ خىزمەتكار ئايال ئۆيگە كىرىپ قالغان ئىت، مۇشۇك ۋە بارلىق ھايۋانلارنى ئۆلتۈرۈپ، ئۆلۈكىنى كوچىغا تاشلاپ پۈتۈن بازارنى سېسىتىۋەتكەنىكەن. خالايىق ئەڭ ئاخىرقى

بىر ھايۋانىنىڭ ئۆلۈكى ئاپتاپتا قۇرۇپ بولۇپ، ئاردىدىن خېلى ئۇزاق بىر زامان ئۆتكەندىن كېيىن ئايال غوجايىن بىلەن خىزمەتكار ئايالنىڭ ئۇرۇش توختاشتىن خېلى ئىلگىرىلا ئۆلۈپ كەتكەنلىكىگە ئىشەنگەنىدى. بۇ ئۆي يېقىنقى يىللاردىن بېرى زىمىستان قىش ۋە بوران ـ چاپقۇن بولماس بولۇپ كەتكەنلىكى ئۈچۈنلا مۇشۇ چاققىچە ئۆرۈلۈپ كەتمەي تۇرغانىدى. ئىشىكنىڭ ئىلغۇچى داتلىشىپ چىرىپ كەتكەن بولۇپ، ئىشىكنىڭ شاللىرى ئۆمۈچۈك توري تۇتۇپ تۇرغاچقىلا ئاجراپ چۈشۈپ كەتمەي تۇراتتى، روجەك رامكىلىرى نەمدىن كۆپچۈپ كەتكەن، ئۆينىڭ پەۋاسىنى ئوت ـ چۆپ ۋە ياۋا گۈللەر باسقان، ئۆينىڭ يېرىقلىرىغا كەسلەنچۈك ۋە خىلمۇخىل قۇرتلار ئۇۋا سالغانىدى. بۇ ئالامەتلەر بۇ ئۆيدە ئاز دېگەندىمۇ يېرىم ئەسىردىن بېرى ئادەم ئولتۇرمىغانلىقىدىن دېرەك بېرەتتى. ئالدىراقسان ئورىلىئانو تىرىست ئىشىكنى مۇرىسى بىلەن بىر ئىتتىرىۋىدى، قۇرت يەپ كەتكەن بىر شېلى ئۇنسىزلا يەرگە چۈشۈپ، پۈرركىدە چاڭ توزىدى، ئاق چۈمۈلە ئۇۋۇسىنىڭ ئۇۋاقلىرى چاچرىدى. توپا ـ توزان بېسىققاندا بوسۇغىدا قىمىر قىلماي تۇرغان ئورىلىئانو تىرىستىنىڭ كۆزىگە مېھمانخانىنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئورۇقلاپ بىر تېرە، بىر ئۇستىخان بولۇپ قالغان بىر مەزلۇم كۆرۈندى. ئۇچىسىغا ئۆتكەن ئەسىردىكى كىيىم ـ كېچەكلەرنى كىيۈالغان ئۇ مەزلۇمنىڭ تاقىر بېشىدا شالاڭغىنە بىرنەچچە تال سارغۇچ چېچىلا قالغانىدى، ئەمما كۆزلىرىدە ئۆتمۈشىدىكى گۈزەللىكىنىڭ قالدۇقى ساقلىنىپ قالغان بولسىمۇ، ئاخىرقى ئۇمىد ئۇچقۇنىمۇ ئۆچۈپ بولغان، يۈزىنىڭ تېرىسى غېرىبلىق دەستىدىن ھېلىلىدەك قورۇلۇپ چاك ـ چاك يېرىلىپ كەتكەنىدى. كۆز ئالدىدىكى پانىي ئالەمگە خاس بولمىغان بۇ مەنزىرىدىن داڭ قېتىپ تۇرۇپ قالغان ئورىلىئانو تىرىست بۇ مەزلۇمنىڭ بىر كونا تاپانچىنى تەڭلەپ تۇرغانلىقىنى بايقىماي قالغىلى تاس قالدى.

ـــ كەچۈرۈڭ، ـــ دېيىلىدى بوش ئاۋازدا.

ئۇ مەزلۇم ئەسكى ـ تۈسكىلەر بىلەن تولغان ئۆينىڭ ئوتتۇرىسىدا قىمىر قىلماي تۇرغان پېتى ئالدىدىكى بۇ گەۋدىلىك، پېشانىسىگە كۈل بىلەن كرېست بەلگىسى چېكىلگەن يىگىتكە سىنچىلاپ قاراشقا باشلىدى. توپا ـ توزان ئىچىدە تۇرغان بۇ

يىگىت كۆزىگە ئۆتمۈش تۇمانلىرى ئىچىدە غولىغا قوش ئاتار مىلتىقىنى سىڭايان ئاسقان، قولىدا بىر تىزىق توشقان كۆتۈرۈۋالغان بىرسى بولۇپ كۆرۈندى.

ــ يا مېھرى ـ شەپقەتلىك پەرۋەردىگارىم، ــ دېدى مەزلۇم بوغۇق ئاۋازدا، ــ ئادىل بولمىدى، ھازىرمۇ ئۆتمۈشنى ئەسلەتكىنىڭ بولمىدى!

ــ ئۆي ئىجارە ئالماقچى ئىدىم، ــ دېدى ئورىلىئانو تىرىشت.

مەزلۇم تاپانچىسىنى ئېگىزراق كۆتۈرۈپ، پېشانىسىدىكى كىرىشت بەلگىسىنى قارىغا ئېلىپ قەتئىي ۋە تەبىئىي بىرھالدا بارمىقىنى تەپكىگە قويدى ـ دە، بۇيرۇق قىلدى:

ــ چىق ئۆيدىن!

ئورىلىئانو تىرىشت كەچلىك تاماق ۋاقتىدا بۇ كەچمىشىنى ئۆيدىكىلەرگە ئېيتىپ بەردى. ئۇرسۇلا بۇنى ئاڭلاپ ھەيران بولدى ۋە يىغلۇۋەتتى:

ــ ئاھ پەرۋەردىگارىم، ــ تۇۋلىۋەتتى ئۇرسۇلا بېشىنى چاڭگاللاپ، ــ تېخى ھاياتكەن ئەمەسمۇ!

ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى، ئايىغى ئۇزۇلمەس ئۇرۇش ۋە تۈگىمەس بەختسىزلىك تۇپەيلىدىن رىبېكانى ئۇنتۇلۇپلا قالغاندى. رىبېكانىڭ ھېلىمۇ ھايات تۇرۇۋاتقانلىقىنى ھەمدە قۇرت ـ قوڭغۇزلار ئۇۋۇسىدا چىرىپ كېتىۋاتقانلىقىنى پەقەت كۈنسايىن قېرىپ كېتىۋاتقان باغرى تاش ئامارانتالا ئېنىق بىلىپ تۇراتتى. ھەر تاڭدا يۇرىكىدىكى مۇزدەك سوغۇق ئۇيقۇدىن ئويغىنىشى بىلەنلا رىبېكانى ئېسىگە ئالاتتى؛ ھەر قېتىم يىگىدەپ قالغان كۆكسىنى ۋە سولاشقان قورسىقىنى سوپۇن سۈرۈپ يۇغان، قېرى ئاياللارغا خاس ئاق كۆڭلەكنى كىيگەن ۋە لېپتىكىنى تاقىغان، گۈناھىنى تىلەپ قولىغا ئورىۋالغان قارا داكىنى ئالماشتۇرغان چاغلىرىدىمۇ رىبېكانى ئەسلەيتتى. غېرىبلىق ئەسلىمىلىرىنى رەتلەپ، ھاياتنىڭ قەلبىدە جۇغلىغان بىھېساب ئەخلەتلىرىنى كۆيدۈرۈۋېتىشىگە ھەمدە باشقا ئەسلىمىلەرنى، يەنى ئەڭ ئاچچىق ئەسلىمىلەرنى پاكلاشتۇرۇپ، مەڭگۈلۈك ساقلىشىغا ئىمكان بەرگەنىدى. ساھىبجامال رىمەدىس رىبېكانىڭ ھايات ئىكەنلىكىنى ئامارانتادىن ئاڭلىدى. ئۇ ئىككىسى ھېلىقى ئەسكى

ئۆينىڭ ئالدىدىن ھەربىر ئۆتكەندە، ئامارانتا رىبىكانىڭ بىرەر يامان گېپىنى ياكى بىرەر رەسۋاچىلىقىنى سۆزلەپ بېرىپ، شۇ ئارقىلىق بۇ جىەن قىزنىى ئۆزىنىڭ ئۆچمەنلىكىگە شېرىك قىلىشقا ھەمدە بۇ ئاداۋەتنىى ئۆزى ئۆلگەندىن كېيىنمۇ داۋاملاشتۇرۇشقا ئۇرۇناتتى. بىراق، ساھىبجامال رېمەدىسىنىڭ ئۇنداق مۇھەببەت غەۋغالىرى بىلەن، خۇسۇسەن باشقىلارنىڭ ئۆچ ـ ئاداۋەتلىرى بىلەن ئانچە كارى يوق ئىدى. باشقىلارنىڭ نەزىرىدە رىبىكا پاكلىنىپ بولغان، بۇ بىچارە قىز ئاتا ـ ئانىسىنىڭ جەسەت سۆڭىكى قاچىلانغان تاغار بىلەن بىللە ماكوندوغا ئەكىلىپ قويۇلغان مەنزىرە يولدىن چىقىپ ئۆيدىن كەتكەن ئۆتمۈشىنى يۈيۈۋەتكەنىدى. ئورېلىئانو II رىبىكانى ئۆيگە قايتۇرۇپ كېلىپ ھالىدىن خەۋەر ئېلىش قارارىغا كەلگەنىدى، بىراق رىبىكا ئۇنىڭ بۇ ياخشى نىيىتىنى كەسكىن رەت قىلدى. چۈنكى، نۇرغۇن يىل شۇنچە دەرتكە چىداپ تەستە ئېرىشكەن تەنھا ياشاش ئىمتىيازىنى تۆت كۈنلۈكى قالغاندا خەقنىڭ ساختا تەسەللى بىلەن ئاۋارە قىلىدىغان راھەت تۇرمۇشقا تېگىشۈېتىشنى ھەرگىز خالىمىدى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئون ئالتە ئوغلى ئىككىنچى ئايدا ماكوندوغا يەنە كەلدى، پېشانىلىرىدىكى كۈل رەڭ كىرېست بەلگىسى تېخىچە بار ئىدى. ئورېلىئانو تىرېست قىزغىن زىيارەت ئۇستىدە ئۇلارغا رىبىكا توغرۇلۇق سۆزلەپ بەردى، ئۇلار شۇنىڭ بىلەن بىرنەچچە سائەت ئىچىدىلا رىبىكانىڭ ئۆيىنى رېمونت قىلىۋەتتى: ئىشىك ـ دېرىزىلىرىنى ئالماشتۇردى، ئىشكنى شوخ رەڭدە سىرلىدى، تاملىرىنى تىرەك قويۇپ مۇستەھكەملىدى، پەۋالىرىنى باشقىدىن سېمونتلاشتى. بىراق، ئۆينىڭ ئىچىنى بېزەشكە رۇخسەت ئالالمىدى. ئۇلار ھە ـ ھۇ بىلەن قولمۇقول تۇتۇش قىلىپ رېمونت ئىشىنى تۈگەتكەندىمۇ رىبىكا ھەتتا ئۆيدىن ئۇزىتىپ چىقمىدى، ئىش ھەققى چىقمىنى كېيىن ھېسابلاپ كۆرۈپ، ھازىرغا قەدەر يېنىدىن ئايرىلمىغان خىزمەتكارى ئاخىنادادىن بىر تۇتام پۇلنى چىقارتتى. بۇ پۇل ئەڭ ئاخىرقى ئۇرۇشتىن كېيىنلا ئوبوروتتىن قالغان بولسىمۇ، رىبىكا ھازىرمۇ ئۆتىدۇ دەپ ئويلايتتى. كىشىلەر رىبىكانىڭ جاھاندىن ئايرىلىپ ياشاپ قايسى دەرىجىگە بېرىپ يەتكەنلىكىنى شۇ چاغدىلا

بىلدى، شۇنداقلا ھاياتلا بولمىدىكەن، جاھىللارچە تەركىدۇنيالىقتىن تاندۇرۇشنىڭ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئوغۇللىرى ماكوندوغا ئىككىنچى قېتىم كەلگەندە، ئورېلىئانو سېنتېنىنو دېگىنىمۇ ماكوندوداً قېلىپ، ئورېلىئانو تىرېست بىلەن بىللە ئىشلەشكە باشلىدى. ئورېلىئانو سېنتېنىنو ئانىلىرى ئۇرسۇلاغا ئىسىم قويدۇرغان بىرىنچى تۇركۈمدىكى بالىلارنىڭ بىرى ئىدى، بۇ بالا ئالدىنقى قېتىم كەلگىنىدە بىرنەچچە سائەت ئىچىدە ئاسان چېقىلىدىغان قولى تېگىپ كەتكەنلىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى چېقىپ چۈل ـ چۈل قىلىۋەتكەنلىكى ئۇرسۇلا بىلەن ئامارانتانىڭ ئېنىق ئېسىدە ئىدى. ئۇ بالا ھازىر ئوتتۇرا بوي بىر ئەر بولۇپ قالغانىدى، يۈزىدە قالغان چېچەك ئىزى كۆزگە تاشلىنىپ تۇراتتى. بىراق، قوللىرىدىكى كىشىنى چۆچۈتكىدەك سېھىرلىك ۋەيران قىلغۇچى كۈچ قىلچە ئاجىزلىمىغانىدى، ھازىرمۇ شۇنچە كۆپ تەخسىنى چېقىپ بولدى، ھەتتا قولى تەگمىگەن تەخسىلەرمۇ چېقىلىپ كەتتى. فېرناندا ئەڭ ئاخىرقى قىممەت باھالىق قاچا ـ قۇچلىرىنىمۇ چېقىپ بولمىسۇن دېگەن ئەندىشە بىلەن بىر يۈرۈش ئاق قەلەي چىنە ـ تەخسە ئېلىپ بەرگەنىدى، بۇلارمۇ تېزلا سىرى تۆكۈلۈپ، مايماق ـ سايماق بولۇپ كەتتى. ئۆزىنىڭ بۇنداق شەرتلىك بالا بولۇپ قالغىنىدىن ئۆزىمۇ جىق تويغانىدى. بىراق، ئاشۇ تەرىپىنى ھېسابقا ئالمىغاندا ئورېلىئانو سېنتېنىنو يەنە شۇنداق قىزغىن ۋە يېقىملىق خۇسۇسىيەتكە ئىگە ئىدىكى، بىرلا كۆرۈشكەن ئادەمنىڭ ئىشەنچىسىگە ئېرىشەتتى، ئىشىنىمۇ شۇنداق كارامەت پۈتكۈزەتتى. شۇڭا شۇنچە قىسقا ۋاقىت ئىچىدىلا مۇزىنىڭ مەھسۇلات مىقدارىنى تېز كۆپەيتىپ، بازارنىڭ ئىستېمال ئېھتىياجىدىن ئاشۇرۇۋەتتى. ئورېلىئانو تىرېست شۇنىڭ بىلەن تىجارىتىنى سازلىق رايونىدىكى باشقا شەھەرلەرگە كېڭەيتىش توغرىسىدا ئويلىنىشقا مەجبۇر بولدى. بۇ چاغدا ئورېلىئانو سېنتېنىنونىڭ كاللىسىغا ئاجايىپ بىر ئوي كەلدى، بۇ ئويى زاۋۇتنىڭ زامانىۋىلىشىشى ئۈچۈنلا ئەمەس، ھەتتا ماكوندونىڭ سىرت بىلەن بولغان ئالاقىسىدىمۇ ھەل قىلغۇچ ئەھمىيەتكە ئىگە ئىدى.

ـــ تۆمۇرىول ياسايلى، ـــ دېدى ئورېلىئانو تىرېست.

تۆمۇريول دېگەن سۆزنى ماكوندولۇقلارنىڭ بىرىنچى قېتىم ئاڭلىشى ئىدى. ئورۇلئانو تىرىست شىرەدە سىزغان ئىسخىما خوس ئاركادىئو ئابۇئېندىيە ئۆز ۋاقتىدا نۇر ئۇرۇشى قوللانمىسىغا قوشۇمچە قىلغان ئىسخىما بىلەن ئېنىقلا تومۇرداش ئىدى، ئۇرسۇلا بۇ ھالنى كۆرۈپ تۇيغۇسىنىڭ توغرىلىقىنى جەزملەشتۇردى: زامان كەينىگە يېنىۋاتىدۇ. نىھايەت، ئورۇلئانو تىرىستنىڭ بوۋىسىغا ئوخشاشمايدىغان يېرى شۇكى، ئورۇلئانو تىرىست بوۋىسىدەك ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپمۇ قالمىدى، ئىشتىھاسىمۇ تۇتۇلۇپ قالمىدى، بوۋىسىدەك چېچىلىپ ئاچچىقىنى خەقتىن چىقىرىپمۇ يۇرمەيتتى. ئادەمنىڭ ھېچ ئەقلى يەتمەيدىغان شۇنچە يوقىلاڭ تەسەۋۋۇرىنىمۇ پاتلا ئەملگە ئاشىدۇ دەپ قارايتتى. كېتىدىغان خىراجەت ۋە قۇرۇلۇش ۋاقتىنى ئورۇنلۇق ھېسابلاپ چىقىپ، پىلانىنى تەرتىپلىك يولغا قويياتتى. ئورۇلئانو II (ئەگەر ئۇلۇغ بوۋىسىنىڭ پولكوۋنىك ئورۇلئانونىڭ ۋۇجۇدىدا يوق خۇسۇسىيىتىنى تارتقان دېيىلسە، زادىلا ساۋاق ئالمايدىغان خۇسۇسىيىتىنى تارتقان دېيىشكە بولاتتى) بۇرۇن قېرىندىشىنىڭ بولمىغۇر سۇ يولى ئېچىش پىلانىغا مەبلەغ يارىمم قىلغىنىغا ئوخشاشلا تۆمۇريول قۇرۇلۇشىغىمۇ يېنىكلىك بىلەن كۆپلەپ پۇل خەجلىگىلى تۇردى. ئورۇلئانو تىرىست كالىندارغا قاراپ چىقتى ـ دە، يامغۇر پەسلى ئۆتۈپ كېتىشىگىلا قايتىپ كېلىمەن دەپ قويۇپ بىر چارشەنبە كۈنى ئۆيدىن چىقىپ كەتتى، شۇنىڭدىن كېيىن بىرەر ئۇچۇرىمۇ بولمىدى. ئورۇلئانو سېنتېننو مۇز مەھسۇلاتى زاۋۇتتا بېسىلىپ قېلىۋاتقاچقا، سوغۇق سۇدىن مۇز قاتۇرۇش ئورنىغا مېۋە ـ چۆۋە شەربىتى مۇزلىتىشقا ئۆتتى. بۇ مۇناسىۋەت بىلەن ئويلىمىغان يەردىن ماروزنا ئىشلەپچىقىرىشقا ئاساس يارىتىلىپ قالدى، مۇشۇ يول بىلەن زاۋۇتنىڭ مەھسۇلاتىنى كۆپ خىللاشتۇرۇشقا بولىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. يامغۇر پەسلى ئۆتۈپ بولغان بولسىمۇ قېرىندىشىنىڭ دېرىكى بولمىغاچقا، بۇ زاۋۇتنى ئۆز مۇلكىم دەپ بىلدى. ھالبۇكى، يىل ئۇرۇلۇپ قىش كىرگەن بولسىمۇ ھاۋا تېخى ئىسسىق كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئېقىن بويىدا كىر يۇيۇپ ئولتۇرغان بىر ئايال توساتتىنلا قاتتىق ھاياجان بىلەن شەھەرنىڭ مەركىزىي كوچىسىدا يۈگۈرۈپ يۇرۇپ بولۇشىچە توۋلاشقا باشلىدى:

ــ بۇ تەرەپكە كېلىۋاتىدۇ، ــ كۈچىنىڭ بارچە چۈشەندۈرۈشكە ئۇرۇناتتى ئۇ ئايال، ــ ئاۋۇ تەرەپتىن بىر قورقۇنچلۇق نەرسە كېلىۋاتىدۇ، ئاشخانىغا ئوخشايدىغان بىرنەرسە بىر بازارنى سۆرەپ كېلىۋاتىدۇ!

پۈتۈن ماكوندو شۇ ئان قورقۇنچلۇق گۈدۈك ئاۋازى ۋە ئېغىر پۇشۇلداشلار ئىچىدە تىترەپ كەتتى. نۇرغۇن كىشى بىرنەچچە ھەپتىنىڭ ئالدىدا ئىشچىلارنىڭ شىپال ۋە رېلىس يانقۇزۇۋاتقانلىقىنى كۆرگەن بولسىمۇ، سىگانلار يېڭى ھېيلىسىنى ئېلىپ كەپتۇ، يەنە شۇ كونا تاڭگىر ـ تۈڭگۈرلىرى بىلەن ئىرۇسالىملىق تالانت ئىگىلىرى كەشىپ قىلغان قانداقتۇر سۈيۇق دورىنى كۆز ـ كۆز قىلىپ بازارغا سالغىلى كەپتۇ دەپ ئويلاپ ھېچكىمنىڭ كارى بولمىغانىدى. ماكوندولۇقلار قۇلاقنى يارغۇدەك گۈدۈك ئاۋازى ۋە پۇشۇلداشلاردىن ئېسىنى تېپىپ كوچىغا يۈگۈرۈپ چىققىنىدا، ئورېلىئانو تىرېست پاراۋۇزدا تۇرۇپ قولىنى پۇلاڭلىتىپ سالام بېرىۋاتاتتى. ئۇلار سەككىز ئاي كېچىكىپ كەلگەن پويىزنى كۆرۈپ ھەيرانلىقىدىن ئاغزىنى ئېچىپ تۇرۇشۇپلا قالدى. رەڭگارەڭ گۈللەر بىلەن چىرايلىق بېزەلگەن بۇ سېرىق پويىزنىڭ ماكوندوغا نۇرغۇن گۈمان ۋە پاكىتلارنى ئېلىپ كېلىدىغانلىقى، شۇنچە كۆپ شېرىن ۋە بەختىيار تۇيغۇ بەخش ئېتىدىغانلىقى، شۇنچە كۆپ ئۆزگىرىشلەرنى پەيدا قىلىدىغانلىقى، بالا ـ قازا ۋە سېغىنىشلارنى تاڭىدىغانلىقى مۇقەررەر ئىدى.

ئون ئىككىنچى باب

خىلمۇخىل ئاجايىپ كىشىياتلارنى كۆرۈپ كۆزلىرى قامىشىپ كەتكەن ماكوندولۇقلار ھەيران بولۇشقىمۇ ئۇلگۈرەلمەي قالدى. يوپيورۇق ئېلېكتىر چىرىغىغا قاراپ كېچىچە ئۇخلىماي چىقىشتى. ماكوندو خەلقى ئورېلىئانو تىرېبست ئىككىنچى قېتىم پويىزغا ئولتۇرۇپ ساياھەتكە چىققاندا ئالغاچ كەلگەن بۇ ئېلېكتىر ماشىنىنىڭ ئايىغى چىقماس غولۇ ـ غوڭلىرىغا خېلى ئۇزۇندا ئاران كۆندى. ئوقىتى سۈدەك ئېقىۋاتقان سودىگەر بىرونو كىرىسبى ئەپەندىنىڭ شىر بېشى شەكلىدە ياسىغان بېلەت سېتىش تۆشۈكىدىن بېلەت ئېلىپ كۈلۈۋقا كىرىپ كىنو كۆرگەن ماكوندولۇقلار ئۆزلىرىنى تەسىرلەندۈرۈپ يىغلىتىۋەتكەن بىر ئادەمنىڭ بىر كىنودا ئۆلۈپ دەپنە قىلىۋېتىلگەندىن كېيىن يەنە بىر كىنودا تىرىلىپ قالغانلىقىنى، يەنە كېلىپ بىر ئەرەبكە ئايلىنىپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ غەزەپتىن ئۆزلىرىنى بېسىۋالالمىدى. ئىككى سىنت پۇل تۆلەپ كىنودىكى شەخسلەر بىلەن تەقدىرداش بولۇپ چىقىدىغان تاماشىبىنلار بۇنداق ئۇچىغا چىققان ئالدامچىلىققا چىداپ تۇرالماي ئورۇندۇقلارنى چېقىپ پاچاقلىۋېتىشتى. بىرونو كىرىسبى ئەپەندىنىڭ قاتتىق تەلىپىگە ئاساسەن بازار باشلىقى ئېلان چىقىرىپ، كىنونىڭ بىر خىل خىيالىي نەرسە ئىكەنلىكىنى، تاماشىبىنلارنىڭ بۇنچە بېرىلىپ كېتىشىگە ئەرزىمەيدىغانلىقىنى چۈشەندۈردى. سىگانلارنىڭ يېڭى بىر كەشپىيات ھېيلىسىنىڭ قۇربانى بولۇپ كەتتۇق دەپ ئويلىغان نۇرغۇن كىشى كىنوخانىغا ئىككىنچى كەلمەسلىك قارارىغا كېلىشتى. چۈنكى ئۇلار ئۆزىمىزنىڭ باش ئاغرىقىمىز يېتىپ ئېشىپ تۇرغان يەردە، يالغان ئادەم ۋە يالغان ئىشلار ئۈچۈن يىغلاپ نېمىش قىلاتتۇق دېگەن قاراشتا ئىدى. شوخ فىرانسۇز پاھىشىلەر ئېلىپ كەلگەن پاتېفونىمۇ كىنوغا ئوخشاش ئاقىۋەتكە دۇچار بولدى. بۇ

پاتېفون بۇرۇنقى گارمونلارنىڭ ئورنىنى ئالغاچقا، يەرلىك سازەندىلەرنىڭ كىرىمىگە ئېغىر تەسىر يەتكەنىدى. دەسلەپتە بۇنىڭغا قىزىقىپ رەڭلىك رەستىگە بېرىپ كەيىپ - ساپا سۇرىدىغانلار شىددەت بىلەن كۆپەيگەن، ھەتتا بەزى ئېسىلزادە خېنىملارنىڭمۇ ئەرەنجە ياسىنىپ، پاتېفون دېگەن بۇ ئاجايىپ يېڭى ئوقەتنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگىلى بارغانلىقى توغرىسىدا مش - مش گەپلەرمۇ چىققانىدى. بۇ ئېسىلزادە خېنىملار قايتا - قايتا كۆرگەندىن كېيىن، پاتېفوننى كىشىلەر ئويلىغاندەك ياكى پاھىشىلەر دېگەندەك سېھىرلىك مۇزىكا چاقى ئەمەس، بەلكى ماشىنا ئويۇنى ئىكەن، ئۇنىڭدىن چىققان مۇزىكا سازەندىلەر چالغان مۇزىكىغا ئەسلا يەتمەيدىكەن، سازەندىلەرنىڭ مۇزىكىسى تەسىرلىك، تۇرمۇش پۇرىقى دېگەن يەرگە كەپتۇ. شۇنىڭ بىلەن كىشىلەر ئۇمىدسىزلەندى، كېيىنچە پاتېفون كەڭ ئومۇملىشىپ، ھەربىر ئائىلىدە بىردىن بولغان چاغلاردىمۇ چوڭلار ئاڭلاپ ئېچ پۇشۇقىنى چىقىرىدىغان نەرسە سۈپىتىدە ئەمەس، ئۇششاق بالىلارنىڭ چۈڭۈپ ئويناىدىغان ئويۇنچۇق قاتارىدا مۇئامىلە قىلىشتى. نىھايەت، بىرلىرى ژوگزالدا تېلېفوندىن ئىبارەت بۇ ئاجايىباتنى (دەستىسى بار بولغاچقا، بىر مەھەل ئاددىي پاتېفون دەپ قالغانىدى) كۆرگەندىن كېيىن، ئاساسلىقچە بىر ئىشقا ئىشىنىپ كەتمەيدىغان كىشىلەرمۇ گاڭگىراپ قالدى. تەڭرى ئىنسانلارنىڭ ئەقلىنى سىناپ كۆرمەكچى بولغاندەك، ماكوندولۇقلارنى دائىم خۇشاللىق ژە ئۇمىدسىزلىك، گۇمان ژە ئايدىڭلىق قاينىمىدا گاڭگىرتىپ قويىاتتى. نەتىجىدە، ھېچكىمنىڭ رېئاللىقنىڭ چېگرىسىنىڭ زادى نەدىن ئايرىلىدىغانلىقىغا ئېنىق بىرنەرسە دېيەلمەيدىغان بولۇپ قالدى. رېئاللىق بىلەن خىيالىي مەنزىرىنىڭ مۇرەككەپلىكى تۇپەيلىدىن كاشتان دەرىخى ئاستىدىكى خوس ئاركاردىئو ئابۇئېندىيەنىڭ پەرىشان ئەرۋاھىمۇ ئۆزىنى بېسىۋالالماي كۆپكۆندۈزدە ئۆيى ئەتراپىدا ئايلىنىپ يۈرىدىغان بولۇپ قالدى. تۆمۈرىولدا رەسمىي پويىز قاتنىغاندىن كېيىن ھەر چارشەنبە كۈنى سائەت ساق 11:00 دە بىر پويىز كېلىپ تۇراتتى، شۇنىڭ بىلەن ژوگزالغا ئاددىي بىر ئۆي سېلىنىدى، بۇ ئاددىيلا ياغاچ ئۆيدە بىر ئۇستەل ژە بىر تېلېفون، بىلەت كۆزنىكى بار ئىدى. شۇنداق قىلىپ، ماكوندو كوچىلىرىدا سىرتتىن كەلگەن نۇرغۇن ئەر - ئايال

پەيدا بولدى، ئۇلار ئادەتتىكى سودا ـ سېتىقچىلار سىياقىدا بولسىمۇ، سېركچىلەرگە ناھايىتى ئوخشىشاتتى. كوچىمۇ كوچا ئايلىنىپ يۈرىدىغان بۇ گەپدان سېتىقچىلار سىگانلارغا ئوخشاشلا قىزغىنلىق بىلەن قازانلىرىنى تونۇشتۇرۇپ ساتاتتى ۋە روزىنىڭ يەتتىنچى كۈنى گۈناھتىن ساقىت بولۇش ئەركانلىرىنى تەرغىب قىلاتتى. سىگانلارنىڭ نەيرەڭلىرىدىن بىزار بولۇپ كەتكەن بۇ بازاردا سېركچىلەر ئوقىتىنى ئاقتۇرالمىدىن ئۇمىد كۈتۈپ كەتمىسىمۇ، تەكرار ـ تەكرار ئېيتىۋاتقان ۋەزلىرىگە بەس كېلەلمەي قالغان ۋە ئاسان ئالدىنىدىغان هاماقەتلەردىن خېلى ئوبدان كىرىم قىلىۋالاتتى. پاكار گەلەفە شىم كىيىپ، ئۇستىدىن تىزلىق سېلىۋالغان، بېشىغا چىغ قالپاق كىيگەن، سېرىق مەرۋايىتتەك كۆزلىرىگە تۆمۇر رامكىلىق كۆزەينەك تاقىۋالغان بىر شەخس روزا كۈنى بۇ گەپدان سېركچىلەر بىلەن بىللە ماكوندوغا كەلگەن ھەمدە بۇئېندىيەلەر ئائىلىسىدە چۈشلۈك تاماقتا بولغانىدى. ئۆڭى سوقۇشچى خورازنىڭ تاجىسىدەك قىپقىزىل كەلگەن، چرايىدىن كۈلگە يېغىپ تۇرىدىغان بۇ خولەك ئادەم خېرىبېرىت ئېپەندى ئىدى.

خېرىبېرىت ئېپەندى بىر ساپاق باناننى يەپ بولغۇچە ھېچكىمنىڭ دىققىتىنى تارتمىدى. ئورېلىئانو II بۇ ئادەمنى ياكوپنىڭ مېھمانخانىسىدا يېرىم ـ يېتا ئىسپان تىلىدا ياتاق يوقلۇقىدىن زارلاۋاتقاندا تاسادىپىي كۆرۈپ قالغان ۋە ناتونۇش ئادەملەرنى مېھمان قىلىدىغان ئادىتى بويىچە ئۆيگە باشلاپ كەلگەنىدى. خېرىبېرىت ئېپەندى باغلانما شار سودىسى بىلەن جاھانىنىڭ يېرىمىنى ئايلىنىپ چىققان سودىگەر بولۇپ، سودىسى ۋە كىرىمى ئوبدان ئىدى. ماكوندودا بولسا ھېچكىم شار بىلەن ئاسمانغا چىققىلى ئۇنمىدى. ئۇلار سىگانلارنىڭ ئۇچار گىلەملىرىنى كۆرگەن ۋە ئۇچار گىلەمگە چۈشۈپ باققان بولغاچقا، بۇ كەشپىيات ئۇلارغا چېكىنىشتەك بىلىنگەنىدى. خېرىبېرىت ئېپەندى شۇ سەۋەبتىن كەتمەكچى بولۇپ پويىز بېلىتىنى ئېلىپ قويغانىدى.

ئاشخانىغا ئېسىپ قويۇلغان بانان چۈشلۈك تاماقتا ئۇستەلگە قويۇلغانىدى، خېرىبېرىت ئېپەندى بىر تېلىنى ئۇزۇپ، ئورېلىئانو II نىڭ باشقا مېھمانلىرىدەك مەززە قىلىپ يېمەستىن، بۇ يەرگە ئىچ پۈشۈقىنى چىقارغىلى كەلگەن ئالمىدەك پاراڭ

قىلغاچ ئالدىرىماي چاپىاپ يېدى. ئۇ بىر تالنى يەپ بولۇپ، يەنە بىرنى ئۇزدى - دە، يېنىدىن ئايرىمايدىغان سايمان ساندۇقىدىن بىر يۇرۇش نازۇك ئەسۋابنى ئېلىپ، ئالماس سودىگەرلىرىدىن قېلىشمايدىغان ئېھتىياتچانلىق بىلەن ئۇ بىر تال باغاننى ئىنچىكىلەپ تەكشۈردى، ئاندىن مەخسۇس تەكشۈرگۈچ يىڭنىسى بىلەن باغاننى كەستى، ئۇنىڭدىن كېيىن دوربىۇرۇچلارنىڭ تارازىسىغا سېلىپ ئېغىرلىقىنى ئۆلچىدى، ھەربىي مېخانىكلارنىڭ سېرىكولى بىلەن ئۇزۇنلۇقىنى ئۆلچەپ كۆردى. ئارقىدىن ھېلىقى ساندۇقىدىن باشقا بىر يۇرۇش ئەسۋابنى ئېلىپ ھاۋانىڭ تېمپېراتۇرىسىنى، نەملىكىنى ۋە نۇر زىچلىقىنى ئۆلچەپ چىقتى. كېشىنى گاڭگىرىتىپ قويىدىغان بۇ ئىش تۈپەيلىدىن ھېچكىمنىڭ تاماقتا رايى بارمىدى، ھەممەيلەننىڭ ئەڭ ئاخىرقى مۇھىم يەكۈننى بىر ئاڭلاپ باققۇسى بار ئىدى، ئەپسۇس خېرىبېرىت ئەپەندى بولسا ئاغزىنى چىڭ تۇتۇپ، مۇددىئاسىنى قىلچىمۇ ئاشكارىلىمىدى.

كىشىلەر شۇندىن كېيىنكى بىرنەچچە كۈندە خېرىبېرىت ئەپەندىنىڭ كېپىنەك تورى ۋە كىچىك بىر سېۋەتنى كۆتۈرۈۋېلىپ بازار ئەتراپىدا كېپىنەك تۇتۇپ يۈرگەنلىكىنى كۆرۈشتى. كېيىنكى روزا كۈنى بۇ يەرگە بىر توپ ئادەم كەلدى، ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئىنژېنېر، ئاگرونوم، سۇشۇناس، يەر شارائىتىنى تەكشۈرىدىغان، يەر ئۆلچەيدىغان گىئودېز، ئارخىتېكتورلار بار ئىدى. ئۇلار بىرنەچچە ھەپتە ئىچىدە خېرىبېرىت ئەپەندى كېپىنەك تۇتقان جايلارنىڭ ھەممىسىنى تەكشۈرۈپ چىقتى. كېيىن جېك بىروۋىن دەيدىغان بىر كىشى سېرىق پويىزنىڭ ئەڭ ئاخىرىغا چېتىلغان كۈموش رەڭ ۋاگوندا ئولتۇرۇپ ماكوندوغا كەلدى، ئۇ ۋاگوننىڭ سۆسۈن دۇخاۋا قاپلىق لۆم - لۆم مامۇق ئورۇندۇقلىرى بار ئىدى، ۋاگوننىڭ تورۇسىغا كۆك ئەينەك چاپلانغانىدى. بىرمۇنچە قارا كىيىملىك سۈرلۈك ئادۇوكاتلارمۇ مەخسۇس ۋاگوندا جېك بىروۋىن ئەپەندى بىلەن بىللە كەلگەن بولۇپ، بۇرۇن پولكوۋنىك ئورېلىئانو نەگە بارسا، شۇ يەرگە بارىدىغان ئادۇوكاتلار ئەمدى جېك بىروۋىن ئەپەندىنىڭ ئەتراپىدا پەرۋانە ئىدى. كىشىلەر بۇ ئىشتىن ئاگرونوم، سۇشۇناس، يەر شارائىتىنى تەكشۈرگۈچى ۋە يەر

ئۆلچەيدىغان گىيودېز، ئارخىتېكتورلارنىڭ خېرىبېرىت ئەپەندىنىڭ شارلىرى ۋە كېپىنەكلىرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغىنىغا ياكى بىروۋىن ئەپەندىنىڭ چاقلىق قەبرىلىرىنىڭ ياۋۇز گېرمان تايغانلىرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولغىنىدەك، ئۇرۇش بىلەنمۇ مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكىنى قىياس قىلىشاتتى. بىراق، گۇمانخور ماكوندولۇقلار ئويلىنىشقا ئۈلگۈرەلمىدى، ئۇلار ئەمدى نېمە ئىش بولۇپ كېتەر دەپ ئويلاپ بولغۇچە، ماكوندوغا قەلەي ئۆگزىلىك نۇرغۇن ياغاچ ئۆيلەر چۈشۈپ گازارمىغا ئايلاندى، گازارما دۇنيانىڭ ھەرقايسى يەرلىرىدىن دېگۈدەك پويىزنىڭ ئورۇندۇقلىرىدا، يۈك ۋاگونلىرىدىلا ئەمەس، ۋاگون ئۆگزىلىرىدىمۇ ئولتۇرۇپ كەلگەن چەت ئەللىكلەر بىلەن تولۇپ كەتتى. ئامېرىكىلىق بۇنېمىلەر ھارغىن چىراي خوتۇنلىرىنىمۇ بىللە ئېلىپ كېلىشكەنىدى. بۇ كىشىلەر تۆمۈرىولنىڭ يەنە بىر تەرىپىگە يېڭى بىر مەھەللە قۇردى، بۇ مەھەللىدە پالما دەرىخى سايە تاشلاپ تۇرغان كوچىلار، دېرىزىلىرىگە سىم تور تارتىلغان، پېشايۋىنىغا ئاپئاق ئۇستەللەر تىزىلغان، تورۇسلىرىغا كەڭ پالاقلىق شامالدۇرغۇچلار ئورنىتىلغان ئۆيلەر، ياپېپشىل چىملار پەيدا بولدى، چىم ئۇستىدە توز، بۆدۈنە قاتارلىق قۇشلار بەھۇزۇر يايلاپ يۈرۈشەتتى. پۈتۈن مەھەللە تىكەنلىك تۆمۈر سىم بىلەن قورشالغاچقا، توك سىمى بىلەن قوغدىلىدىغان يوغان بىر كاتەككە ئوخشاپ قالغانىدى. سالقىن ياز ئەتىگەنلىرى سانسىز قارلىغاچلار سىم تورغا قونۇۋالاتتى. بۇ چەت ئەللىكلەر ئالەمنى مالەم قىلىۋەتتى، ئۇلارنىڭ ماكوندوغا بىرەر نەرسە ئىزدەپ كەلگەنلەر ئىكەنلىكى ياكى خەيرىيەتچىلەر ئىكەنلىكى ماكوندولۇقلار ئۇچۇن بىر سىرلىق تېپىشماق ئىدى. ئۇلار پەيدا قىلغان مالمانچىلىق سىگانلارنىڭ مالمانچىلىقىدىن كۆپ ئېشىپ چۈشتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ مالمانچىلىق ئوڭاي چۈشىنۈالغىلى بولىدىغان ۋاقىتلىق مالمانچىلىق ئەمەس ئىدى. ئۇلار پەقەت تەڭرىدىلا بولىدىغان قۇدرىتىگە تايىنىپ يامغۇر مىقدارىنى تەڭشەيتتى، زىرائەتلەرنىڭ ھوسۇل ۋاقتىنى قىسقارتالايتتى، ئېقىنىنىڭ مەڭگۈ ئۆزگەرمەس يولىنى ئۆزگەرتىپ، ئېقىندىكى ئاق تاشلارنى شىددەتلىك ئېقىم بىلەن بازارنىڭ نېرىقى تەرىپىدىكى قەبرىستانلىقنىڭ كەينىگە يۆتكىۋېتىشتى. ئەنە شۇ چاغدا خوس ئاركادىئونىڭ ئۆڭۈپ

كەتكەن تاش قەبرىسىدىكى جەسىتىدىن چىققان ئوق - دورا پۇرىقىنىڭ سۇنى بۇلغاپ قويۇشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن قەبرىنى سىم تور قويۇپ بېتونلىۋەتكەنىدى. ئۇلار خوتۇنسىز چەت ئەللىكلەرنى كۆزدە تۇتۇپ، فىرانسۇز پاھىشىلەر ئولتۇرىدىغان كوچىنى كېڭەيتىپ، سىم تور ئىچىدىكى مەھەللىدىنمۇ چوڭراق مەھەللىگە ئايلاندۇردى. ئەسته تۇتۇشقا ئەرزىيدىغان بىر روزا كۈنى كىشىنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان لىق بىر پويىز پاھىشىلەر قوشۇنى كەلدى، ئىشقىۋازلىققا ماھىر بۇ شاللاق ئاياللارنىڭ ھۈنەرلىرى بىر - بىرىنىڭكىدىن قېلىشمايتتى، جىنسىي ئاجىزلارغا دەرمان، ئۇياتچانلارغا مەدەت، نەپسى يامانلارغا قانائەت، ئېھتىياتچانلارغا ھەۋەس، شەھۋەتپەرەسلەرگە ئىبرەت، مىسكىنلەرگە خۇشكەيپلىك بېغىشلايدىغان مەلھەم - دورا ۋە سايمانلىرىمۇ تەل ئىدى. چىراغلار كۈندۈزدەك يورۇتۇۋېتىدىغان ئىمپورت ماللار ماگىزىنلىرى كونا مىلىچ ماللار دۇكانلىرىنىڭ ئورنىنى ئېلىپ، تۇركىلەر كوچىسى تېخىمۇ ئاۋاتلىشىپ كەتتى. ھەر شەنبە ئاخشىمى بۇ كوچىدا ئادەم قاينىاپ كېتەتتى، نۇرغۇن تەۋەككۈلچىلەر قىمار تاۋكالىرىدا، قارىغا ئېتىش مەيدانلىرىدا، مەخسۇس پالچى، چۇش تەبىرچىلىرى كوچىسىدا، مايدا پىشۇرۇلغان يېمەك ۋە ئىچىملىكلەر تىزىقلىق شىرەلەر ئارىسىدا قىستىلىشىپ يۇرۇشەتتى. يەكشەنبە كۈنى ئەتىگىنى ھەممىلا يەرنى ئەخلەت - قۇسۇقلار، قىڭغىر - قىيسىق يېتىشىپ كەتكەن ھاراقكەشلەر بىر ئالاتتى، بۇلارنىڭ ئارىسىدا خەق سوقۇشۇۋاتقاندا ئوق، مۇشت، پىچاق، ھاراق بوتۇلكىسى تېگىپ كېتىپ تالاپەتكە ئۇچرىغان نەس باسقۇرلارمۇ بولاتتى. ماكوندوغا بىردىنلا نۇرغۇن ئادەمنىڭ ئېقىپ كېلىشى بىلەن كوچىلارمۇ قىستاڭچىلىقتا ئۆتكىلى بولمايدىغان بولۇپ كەتتى. چۈنكى، كوچىلاردا ئۇي جاھازلىرى، ساندۇقلار دۆۋىلىنىپ تۇراتتى. بەزىلىرى ئىجازەت ئالمايلا بىرەر بوش يەرنى تېپىپلا ئۇي سېلىۋالدى، ھەتتا بەزىلەر جۇپى بىلەن كېلىپ ئۆرۈك دەرىخى ئارىلىقىغا سەگۈنچەك سېلىپ، كۈنلۈكتىن بىرنى تىكلەپلا ئوچۇقتىن - ئوچۇق كۆڭۈل خۇشى قىلىۋېرەتتى. بىردىنبىر تىنچ جاي ئانتېللىس تاقىم ئارالىردىن كەلگەن ياۋاش نېگىرلار مەھەللىسى ئىدى، ئۇلار شەھەر ئەتراپىدا قوزۇقلانغان ياغاچ

ئۆيلەردىن بىر كوچا بەرپا قىلغانىدى، ئۇلار ھەر ئاخشىمى ئىشىك ئالدىدا ئولتۇرۇپ، پىيامېنتو تىلىدا مۇڭلۇق قەسىدە ئوقۇشاتتى. قىسقىلا ۋاقىت ئىچىدە ئاجايىپ ئۆزگىرىشلەر يۈز بەردى، ماكوندولۇقلار خېرىبېرىت ئەپەندى كېلىپ سەككىز ئايدىن كېيىن ئۆزلىرىنىڭ بازىرىنى تونۇيالمايلا قالدى.

ــ ئۆزىمىز تاپقان بۇ ئاۋارىچىلىقنى كۆرمەمدىغان، ــ دەيتتى پولكوۋنىك ئورېلىئانو، ــ نەدىكى بىر چەت ئەللىك بىر نېمىنى بانان بىلەن مېھمان قىلغانلىقىمىز بېشىمىزغا بالا بولدى.

كەلكۇندەك كېلىۋاتقان چەت ئەللىكلەرنى كۆرگەن ئورېلىئانو II ئەكسىچە خۇشاللىقىدىن قىنى ـ قىنىغا پاتماي قالدى. ئۆيى دۇنيانىڭ ھەممە يېرىدىن كەلگەن ناتونۇش يەمخور مېھمانلار بىلەن تولۇپ كەتتى، بۇنىڭ بىلەن ھويلىغا يېڭى ياتاق ئۆي سېلىشىغا، تاماقخانىنى كېڭەيتىشىگە، كونا تاماق شىرەسىنىڭ ئورنىغا ئون ئالتە كىشىلىك يېڭى شىرە قويۇشىغا ۋە يېڭى قاچا ـ قۇچا سېتىۋېلىشىغا توغرا كەلدى، شۇنىڭدىمۇ تاماقنى نۆۋەتلىشىپ يېيىشكە توغرا كەلدى. بۇ كىشىلەر ئايىغىدىكى لاينى كارىدورغىلا قېقىپ چۇشۇرەتتى، گۇللۇككىلا سىيىشەتتى، چۇشلىرى ئۇدۇل كەلگەن يەرگە بورا سېلىپ يېتىۋېرەتتى، ئاغزىغا كەلگەننى دەۋېرەتتى، ئاياللارنىڭ خىجىل بولۇشىدىن پەرۋايى پەلەك ئىدى. بۇ بىرنېمىلەرگە قاتتىق ئاچچىقى كەلگەن ئامارانتا بۇرۇنقىدەك ئاشخانىغا كىرىۋېلىپ تاماق يەيدىغان بولۇۋالدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو زەرگەرخانىسىغا كېلىدىغان كىشىلەرنىڭ كۆپىنچىسىنىڭ ئۆزىگە ياخشى نىيەتتە ياكى ھۆرمەت بىلدۇرۇش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى تارىخىي يادىكارلىقلارنى، ئاسار ـ ئەتىقىلىرىنى كۆرۈۋېلىشقا قىزىقىپ كېلىدىغانلىقىنى بىلىپ، ئىشكىنى مەھكەم تاقىدى، شۇ ۋەجىدىن ئىشىك تۇۋىدىمۇ ئولتۇرماس بولدى. ئۇرسۇلا بۇنىڭ ئەكسىچە ئىدى، تام ياقىلاپ ئاران ماڭىدىغان بولۇپ قالغىنىغا قارىماي ھەر قېتىم پويىز كەلسە كىچىك بالىدەك خۇشال بولۇپ كېتەتتى.

ــ ئازراق بېلىق بىلەن گۆش پىشۇرۇپ قويمىساق بولمايدۇ، ــ بۇيرۇق قىلاتتى ئۇرسۇلا سانتاسوفىيە دېلا پېدادنىڭ يېتەكچىلىكىدە ئالدىراش تەييارلىق قىلىۋاتقان

تۆت ئاشپەز ئايالغا، ــ ھەممە نەرسە ئالدىن ھازىرلىنىشى كېرەك، بىز بۇ چەت ئەللىكلەرنىڭ نېمە يېگۈسى كېلىدىغانلىقىنى بىلمەيمىز ئەمەسمۇ.

كۈن تازا ئىسسىغان چاغدا پويىز يېتىپ كېلەتتى، چۈشلۈك تاماق ۋاقتىدا ئۆي بازار بولۇپ كېتەتتى، تەرلەپ ـ تەپچىرەپ كەتكەن مېھمانلار بۇنچە سېخىي ساھىبخانىنىڭ كىملىكىنىمۇ سۈرۈشتۈرمەي كالدىرلاشقىنىچە كىرىپ كېلەتتى ـ دە، ئەڭ ياخشى ئورۇننى ئىگىلەشكە ئالدىرايتتى. ئاشپەز ئايالار بىر ـ بىرىگە سوقۇلۇپ يۈرۈپ قازان ـ قازاندا شورپىلارنى، تەخسە ـ تەخسىدە گۆشلۈك تائاملارنى، قاچا ـ قاچىدا تاماقلارنى كەلتۈرەتتى، ئىدىش ـ ئىدىش لىمون شەربىتىنى ئۈزۈن ساپلىق چۆمۈچلەر بىلەن ئۈلارنىڭ ئالدىدىكى ئىستاكانلارغا قۇيۇپ تۇراتتى، فېرناندا نۇرغۇن كىشىنىڭ تاماق يېگىلى قايتا ـ قايتا كىرىۋاتقانلىقىنى كۆرگىنىدە ئاچچىقى تۇتۇپ كېتەتتى. بىچارۋا مېھمانلاردىن بىرەرسى بۇ ئۆينى قاۋاقخانا كۆرۈپ، نېسى دەپتىرىنى سورىغىدەك بولسا، باققاللارنىڭ تىلى بىلەن تازا بىر تىللاپ قورساق كۆپۈكىنى چىقىرىۋالغۇسى كېپكېتەتتى. كىشىلەر خېرىبېرىت ئېپەندى كېلىپ بىر يىلدىن ئاشقاندا، بۇ ئامېرىكىلىقلارنىڭ، ئۆز ۋاقتىدا خوس ئاركاردىئو ئابۇئېندىيەلەر ئۇلۇغ كەشپىيات ئىزدەپ ماڭغاندا بېسىپ ئۆتكەن بىر پارچە تىلسىم يەردە بانان ئۆستۇرمەكچى بولۇۋاتقانلىقىدىن خەۋەر تاپتى. ماكوندوغا ۋولقان لاۋالىرىدەك ئېقىپ كېلىۋاتقان زور ئادەم ئېقىمى پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ پېشانىسىدە كۇل رەڭ كىرىست بەلگىسى بار ئىككى ئوغلىنىمۇ قوشۇپ ئېلىپ كەلگەنىدى. ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ كېلىشى يوللۇق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن ئېيتقان بىر سۆزى كىشىلەرنىڭ بۇ يەرگە كېلىش سەۋەبىنى چۈشەندۈرۈپ بېرەلىسە كېرەك.

ــ ھەممە ئادەمنىڭ مۇشۇ يەرگە كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ بىزمۇ كەلدۇق.

قىزىق بانان دولقۇنىنىڭ تەسىرى يۇقمىغان بىردىنبىر ئادەم ساھىبجامال رېمەدىس بولدى. شۇنچە يىللار ئۆتكەن بولسىمۇ سەبىي بالىلىقىدا قېلىۋەرگەن ساھىبجامال رېمەدىس خىلمۇخىل مەئىشەتلەردىن بىزار ئىدى، باشقىلارنىڭ نېيىتى ۋە گۇمانلىرىغا پىسەنت قىلماي، ئۆزىنىڭ ئاددىي، رېئال دۇنياسىدىلا بەخۇدۇك ياشايتتى.

ئاياللارنىڭ نېمە ئۈچۈن باغىرداق تاقاپ، ئۇزۇن كۆڭلەك كىيىپ ئۆزىگە ئاۋارىچىلىق تاپىدىغانلىقىنى چۈشىنەلمەيتتى، ئۆزى بولسا ماتادىن چوڭ خالتا كۆڭلەك تىكىپ، بېشىدىن شارتتىدە كىيىپلا كىيىم كىيىش ئاۋارىچىلىقىدىن قۇتۇلغان ھەمدە ئۆزىنى كىيىم كىيمەي يالىڭاچ تۇرۇۋاتقاندەك ھېس قىلىپ كۆڭلىنى قانائەت تاپقۇزغانىدى. ئۆز ئويى بويىچە بولغاندا، ئۆيدە يالىڭاچ يۈرۈش ئەڭ كۆڭۈلدىكىدەك تۇرمۇش ئۈسۈلى ئىدى. ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ تېقىمىغا شارقىراتمىدەك چۈشۈپ تۇرىدىغان ئۇزۇن چېچى بار ئىدى، ئۆيدىكىلەرنىڭ چېچىڭنى كېسىپ قىسقارتىۋال، قىسقۇچ بىلەن قىسىپ بانتىلىۋال ياكى چىرايلىق قىزىل لېنتا بىلەن چىگىۋال دەۋېرىشىدىن بىزار بولۇپ چېچىنى چۈشۈرتۈپلاۋەتتى ـ دە، چېچىنى ئاپىرىپ ئەۋلىيا ھەيكىلىگە سۈنئىي چاچ قىلىپ كىيگۈزۈپ قويدى. رېمەدىس تەبىئىتىدىنلا ئاددىيلىقنى ياخشى كۆرەتتى. بىراق، كىشىنى ئەجەبلەندۈرىدىغان يېرى شۇكى، راھەت ئىزدەپ مودىدىن قانچە قاچقانسېرى، كونا قائىدىلەرگە بويسۇنماي تۇيغۇسى بويىچە ئىش كۆرگەنسېرى، رۇخسارى شۇنچە گۈزەللىشىپ كېتەتتى، ئەرلەرنىمۇ شۇنچە مەھلىيا قىلاتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئوغۇللىرى بىرىنچى قېتىم ماكوندوغا كەلگەندە، ئۇرسۇلا ئۇلارنىڭ قېنىنىڭ بۇ ئەۋرە قىزىنىڭ قېنى بىلەن ئوخشاش ئىكەنلىكىنى ئويلاپ، بۇرۇنقىدەكلا دەھشەتلىك ۋەھىمىدىن تىترەپ كەتكەنىدى.

ـــ ھوشۇڭ بىلەن يۈر جۇمۇ، ـــ دېگەنىدى رېمەدىسنى ئاگاھلاندۇرۇپ، ـــ ئەگەر ئۇلارنىڭ ھەرقاندىقى بىلەن چاتاق چىقىرىپ سالساڭ، چوشقا قۇيرۇقلۇق بالا تۇغۇپ قويىسەن.

ساھىبجامال رېمەدىس ئۇلۇغ مومىسىنىڭ جېكىلەشلىرىگە پەرۋا قىلماي ئەرەنچە كىينىپ توپلىقتا يۇمىلاپ، خادىغا يامىشىپ ئويناۋەردى. ئون يەتتە ئاكا ـ ئۇكا ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي بىر پاجىئە پەيدا بولغىلى تاسلا قالدى. ئۇرسۇلا مۇشۇ سەۋەب تۈپەيلىدىن ئۇلار كەلگەندە ھېچقايسىسىنىڭ ئۆيدە قونۇشىغا رۇخسەت قىلمىدى، ماكوندودا تۇرۇپ قالغان تۆتىمۇ ئۇرسۇلانىڭ گېپى بىلەن يېقىن ئەتراپتىن بىرنەچچە ئۆينى ئىجارىگە ئېلىپ ئولتۇرۇشتى. ئەگەر رېمەدىس بىرەردىن بۇ مۇداپىيە تەدبىرىنىڭ

سەۋەبىنى ئاڭلاپ قالغان بولسا، ئۇچەيلىرى ئۇزۇلۇپ كەتكۈدەك كۈلگەن بولار ئىدى. دەرۋەقە، ساھىبجامال رەمەدىس «چىرايلىقنىڭ تەلىيى كاج» دېگەندەك ساھىبجاماللىقى تۈپەيلىدىن پېشانىسىگە ئادەتتىكى ئاپەتلەرگە ئوخشاش چىراي بالاسىنىڭ پۈتۈلگەنلىكىنى پانىي ئالەمنى تەرك ئەتكەنگە قەدەر بىلمەي ئۆتتى. ھەر قېتىم ئۇرسۇلانىڭ چەكلىمىسىگە بويسۇنماي تاماقخانىدا پەيدا بولغىنىدا چەت ئەللىكلەر ئارىسىدا پاراكەندىچىلىك پەيدا بولاتتى. ئۇچىسىدىكى كەڭ ماتا كۆڭلىكى ئىچىدە قىپيالىڭاچلا ئىدى. يەنە كېلىپ ھەممە ئادەم چىرايلىق تاقىر بېشىنىمۇ، ئىسسىقلاپ كەتتىم دەپ ھايا قىلماي ئوچۇق قويغان يوتىلىرىنىمۇ، تاماقتىن كېيىن بارمىقىنى شۇمىدىغان ئادىتىنىمۇ جىنايى ئېزىتقۇ دەپ قارايتتى. رەمەدىسنىڭ تىنىقىدىن كۆڭۈللەرنى مەستخۇش قىلارلىق بىر خۇش ھىد كېلىدىغانلىقىنى، مەيىن شامالدەك يېنىك يەلپۈنۈپ ئۆتۈپ كەتكەن جايلاردا خۇشبۇي ھىدىنىڭ قالدۇقى بىرنەچچە سائەتكىچە تارىلىپ كەتمەي تۇرۇدىغانلىقىنى چەت ئەللىكلەرنىڭ تېزلا بىلىپ قالغانلىقىنى بۇئېندىيەلەر جەمەتىدىن ھېچكىم ئويلىمىغانىدى. دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا كۆپىنى كۆرۈپ پىشىپ كەتكەن مۇھەببەت قاغدالمىلىرىمۇ ساھىبجامال رەمەدىسنىڭ تېنىدىن تارىغان تەبئىي خۇشبۇي ھىدقا ھېچقاچان بۇنچە كۈچلۈك تەشنا بولۇپ باقمىغانلىقلىرىنى بىردەك ھېس قىلىشتى. ئۇلار تاشئالما تەشتەكلىرى تىزىلغان پېشايۋاندا، مېھمانخانىدا ۋە ئۆينىڭ ھەرقانداق بىر يېرىدە رەمەدىس تۇرغان جايىنى، شۇنداقلا بۇ يەردىن كەتكىلى قانچە ئۇزاق بولغانلىقىنى ئەنە شۇ خۇشبۇي ھىدى ئارقىلىقلا توپتوغرا ئېيتىپ بېرەلەيتتى. ساھىبجامال رەمەدىسنىڭ باشقا پۇراقلارغا ئاسان ئارىلىشىپ كەتمەيدىغان روشەن ئالاھىدىلىككە ئىگە بۇنداق خۇشبۇي ھىدى ئۇزاقتىن بۇيان ئۆيدىكى باشقا پۇراقلارغا قوشۇلۇپ كەتكەچكە، ئۆيدىكىلەردىن ھېچكىم سېزىلمەيتتى، لېكىن سىرتتىن كىرگەن كىشىلەر شۇ ئان بىلىۋالاتتى. شۇڭا ھېلىقى ياش ئوفىتسېرنىڭ نېمە ئۈچۈن مۇھەببەت ئۈچۈن قۇربان بولغانلىقىنى، يىراقلاردىن كەلگەن ھېلىقى مۆتىۋەرنىڭ نېمىشقا ئۇمىدسىزلىككە پاتقانلىقىنى ئۇلار ئۆزىلا بىلىدۇ. ساھىبجامال رەمەدىس ئەتراپىدا پەيدا بولۇۋاتقان جىددىي كەيپىياتنى قىلچە سەزمەي يۈرەتتى، قەدىمى

يەتكەنلىكى جايدا پەيدا قىلىدىغان قورقۇنچلۇق ئىشىق بالاسىدىنمۇ بىخەۋەر ئىدى. شۇڭا ئەرلەرگە تەبئىي مۇئامىلە قىلاتتى. بىراق، ئۇ بۇنداق سادىدا قىزغىنلىقى بىلەن ئۇلارنى تېخىمۇ ئەسەبىيلەشتۈرۈۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇرسۇلا چەت ئەللىكلەرنىڭ كۆزىدىن نېرى قىلىش ئۈچۈن ئامارانتا بىلەن ئىككىسىنى ئاشخانىدا تاماق يېيىشكە بۇيرىدى، ساھىبجامال رېمەدىس بولسا چەكلىمىلەردىن ئاخىر قۇتۇلغاندەك ئۆزىنى تېخىمۇ يېنىك ۋە ئەركىن ھېس قىلدى. تاماقنى قانداق ۋاقىتتا، قەيەردە يېيىش ساھىبجامال رېمەدىس ئۈچۈن بەربىر ئىدى، تاماقنى بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا ئەمەس، قورسىقى ئاچقاندا يېيىشنى ياخشى كۆرەتتى. بەزىدە سەھەر ۋاقتى سائەت ئۈچتە ئورنىدىن تۇرۇپ چۈشلۈك تامىقىنىمۇ قوشۇپ يەۋالاتتى ـ دە، كەچكىچە ئۇخلايتتى. شۇنداق قىلىپ بىرنەچچە ئايغىچە كېچە بىلەن كۈندۈزنى ئالماشتۇرۇپ تۇرمۇش رىتىمى بۇزۇلدى، كېيىن بىر تاسادىپىي ئەھۋالنىڭ باھانىسى بىلەن يەنە نورمال ھالىتىگە قايتتى. ھالبۇكى، خۇشى تۇتقان چاغلاردا ئەتىگەن سائەت ئون بىرده ئورنىدىن تۇراتتى، ئۇنىڭدىن كېيىنكى ئىككى سائەتتە قىپيالىڭاچ پېتى مۇنچىغا كىرىۋېلىپ چايان ئۆلتۈرگەچ ئاستا ـ ئاستا خامۇشلۇقتىن يېشىلەتتى. ئۇنىڭدىن كېيىن نوگايدا بويىغا سۇ قۇيۇپ ئۇزاق يۇيۇناتتى. ساھىبجامال رېمەدىسنى ئانچە چۈشىنىپ كەتمەيدىغانلار ئۆز بەدىنىدىن ھۆزۈرلىنىۋېتىپتۇ دەپ ئويلاپ قېلىشى تۇرغانلا گەپ، ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ بەدەنلىرى دېمىسىمۇ ھۆزۈرلىنىشىغا ئەرزىيتتى. ۋەھالەنكى، رېمەدىسنىڭ بۇ ئادىتى ۋاقىتنى ئۆتكۈزۈش ئۈسۈلىدىنلا ئىبارەت ئىدى، بۇنداق يالغۇز ھەربىتىنى ئىشتىهاسى ئېچىلغانغا قەدەر داۋاملاشتۇراتتى. بىركۈنى بويىنى سۇغا سېلىۋاتقاندا بىر چەت ئەللىك كىشى ئۆگزىنىڭ كاھىشىنى قومۇرۇۋېتىپ ماردى ـ دە، ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ كىشىنىڭ ئەقلىنى لال قىلىدىغان يالىڭاچ بەدىنىنى كۆرۈپ نەپەسلىرى بوغۇلدى. رېمەدىس كاھىشلار ئارىسىدا پىلدىرلاپ تۇرغان ئۇ بىر جۈپ بىچارە كۆزنى كۆرۈپ قالغاندىن كېيىن ئىزا تارتىپمۇ كەتمىدى، پەقەت سەل ھولۇقتى، خالاس.

— پەخەس بول، يىقىلىپ چۈشمە يەنە.

— سىزگە قارىغۇم كېپىكېتىۋاتىدۇ، — غودۇڭشىدى ئۇ چەت ئەللىك.

— بوپتۇ ئەمىسە، — دېدى ساھىبجامال رېمەدىس، — بىراق، ئۆزۈڭگە پەخەس بول، ئۆگزىنىڭ كاھىشلىرى چىرىپ كەتكەن.

ئۇ چەت ئەللىك كىشىنىڭ چىرايىدا ھەيرانلىق ۋە ئازاب ئالامەتلىرى ئەكس ئەتتى، شۇ تاپتا كۆز ئالدىدىكى ئاجايىپ مەنزىرىنىڭ غايىب بولۇشىدىن ئەنسىرەپ، ۋۇجۇدىدىكى تەبئىي ھاياجان بىلەن ئۇنسىز ئېلىشىۋاتقاندەك قىلاتتى. رېمەدىس بولسا ئۆگزىنىڭ ئۆرۈلۈپ چۈشۈشىدىن قورقۇتىۋاتىدۇ دەپ ئويلاپ، خەتەردىن تېزراق قۇتۇلدۇرۇش ئۈچۈن ئادەتتىكىدىن تېزرەك يۈيۈندى. نوگايدا بويىغا سۇ قۇيغاچ ئۆگزىدىكى چەت ئەللىككە بۇ ئۆگزىنىڭ ئەھۋالىنى چۈشەندۈرۈپ، ئۆگزىگە يېيىتىلغان يوپۇرماقلار يامغۇردا سېسىپ كەتكەچكە، چايانلارنىڭ مۇنچىغا كىرىۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ بەردى. ئۇ چەت ئەللىك بولسا بۇ قۇرۇق پاراڭنى ئۆزىگە يول قويغانلىقى دەپ ئويلاپ قالدى ۋە ساھىبجامال رېمەدىس بەدىنىگە سوپۇن سۈرۈشكە باشلىغاندا ئاخىر تاقەت قىلالماي تەلىيىنى سىناپ باقماقچى بولدى.

— بەدىنىڭىزگە مەن سوپۇن سۈرۈپ قويايمۇ؟

— ياخشى كۆڭلۈڭگە رەھمەت، — جاۋاب بەردى ساھىبجامال رېمەدىس، — ئۆزۈم يېتىشەلەيمەن.

— دۇمبىڭىزگە سۈرتۈپ قويايچۇ؟ — يېلىندى چەت ئەللىك.

— ھاجىتى يوق، دۇمبىنى سوپۇنلاپ يۇغان نەدە بار؟

ساھىبجامال رېمەدىس قۇرۇق لۆڭگە بىلەن بەدىنىنى سۈرتۈشكە باشلىغاندا، ئۇ ئادەم كۆزلىرىگە لىققىدە ياش ئېلىپ توي تەلىپى قويدى. ساھىبجامال رېمەدىس ئوچۇق جاۋاب بېرىپ، يۈيۈنۈۋاتقان ئايال كىشىنى مارايمەن دەپ تاماقمۇ يېمەي بىر سائەت ۋاقتىنى ئىسراپ قىلغان ئۇنىڭدەك بىر كالۋاغا ھەرگىز تەگمەيدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇ ئادەم رېمەدىس يوغان خالتا كۆڭلەكنى كىيىۋاتقاندا، نۇرغۇن كىشىنىڭ پەرەز قىلغىنىدەك ھەقىقەتەنمۇ كۆڭلىكىنىڭ ئىچىگە ھېچنېمە كىيمەيدىغانلىقىغا ئىشەندى. خۇددى تېنىگە چوغدەك قىزىق تۆمۈر بىلەن ئەن سېلىنغاندەك، بۇ سىردىن

يۇرىكىگە مەڭگۈلۈك ئەن بېسىلغاندى، شۇنىڭ بىلەن ئەمدى چىداپ بولالماي كاھىشتىن يەنە ئىككىنى ئېلىۋەتتى ـ دە، مۇنچىغا سەكرەپ چۈشمەكچى بولدى.

ـــ بەك ئېگىز، ـــ ئاگاھلاندۇردى قورقۇپ كەتكەن ساھىبجامال رەمەدىس شۇ ئان، ـــ يىقىلىپ چۈشۈپ ئۆلىسەن!

چىرىپ كەتكەن توروس تاغ غۇلىغاندەك گۈمبۈرلىگىنىچە ئۆرۈلۈپ چۈشتى. ئۇ چەت ئەللىك ۋايجان دېيىشكىمۇ ئولگۈرەلمەي سېمونت يەرگە چۈشۈپ بېشى يېرىلىپ تىن تارتماي ئۆلدى. بۇ ئاۋازنى ئاڭلاپ تاماقخانىدىن يۈگۈرۈشۈپ چىققان بىر توپ چەت ئەللىك ئالدىراپ ـ تېنەپ ئۆلۈكنى كۆتۈرۈپ ماڭغاندا، بەدىنىدىن ساھىبجامال رەمەدىسنىڭ ئادەمنى تۇنجۇقتۇرۇپ جېنىنى ئالىدىغان خۇشبۇي ھىدى كېلىۋاتقانلىقىنى سېزىشتى. بۇ ھىد جەسەتكە شۇنداق چوڭقۇر سىڭىپ كەتكەنكى، مېڭىسىنىڭ يېرىقىدىنمۇ قان ئەمەس، شۇ سىرلىق خۇشپۇراق بار كەھرىۋا رەڭ سۇيۇقلۇق ئېقىۋاتاتتى. بۇ ھالنى كۆرگەن كىشىلەر ساھىبجامال رەمەدىسنىڭ ھىدى مەرھۇمنى ھازىرمۇ قىينىۋاتقانلىقىنى، جەسىدى كۆيدۈرۈلۈپ كۈلگە ئايلانغان تەقدىردىمۇ بولدى قىلمايدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. ۋەھالەنكى، ھېچكىم بۇ قورقۇنچلۇق ئىشنى رەمەدىس ئۆچۈن جېنىدىن ئايرىلغان ھېلىقى ئىككى ئەرنىڭ ئۆلۈمى بىلەن باغلاپ ئويلىمىغاندى. چەت ئەللىكلەر ۋە نۇرغۇن كىشى ماكوندولۇقلارنىڭ رەمەدىسنىڭ تېنىدىن تارالغىنى سۆيگۈ ھىدى ئەمەس، ئۆلۈم چاقىرىقى ئىكەنلىكى توغرىسىدىكى رىۋايەتكە ئىشىنىشى ئۈچۈن يەنە بىرى قۇربان بولغىچە ساقلىشىغا توغرا كەلدى. بىرنەچچە ئاي ئۆتكەندىن كېيىن سادىر بولغان بىر ئىش بۇ رىۋايەتنى ئىسپاتلىدى. ساھىبجامال رەمەدىس شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن دوستلىرى بىلەن يېڭى ئېكىنزارنى كۆرۈپ باققىلى باردى. ھازىر قاتار ـ قاتار بانانلار ئارىسىدىكى ئايىغى چىقماس يوللاردا نەمخۇش ھاۋادىن نەپەس ئېلىپ سەيلە قىلىش ماكوندولۇقلارغا مودا بولۇپ قالغانىدى. ئۇ يەرنىڭ ھاۋاسى باشقا بىر يەردىن يېڭىلا كۆچۈرۈپ كېلىنگەندەك، كىشىلەر بۇ ھاۋادىن تېخى نەپەسلىنىپ باقمىغاندەك شۇنچە ساپ بولۇپ، بۇ ھاۋادا تېخى ئاۋازمۇ ئېنىق ئاڭلانمايتتى، بەزىدە يېرىم مېتىر

نېردىدا گەپ قىلغان ئادەمنىڭ نېمە دەۋاتقانلىقىنىمۇ ئېنىق ئاڭلىغىلى بولمايتتى. ھالبۇكى، باھانزارلىقنىڭ نېرىقى بېشىدىن كەلگەن ئاۋاز بولسا ئىنتايىن ئېنىق ئاڭلىناتتى. ماكوندولۇق قىزلار بۇ ئاجايىپ ھادىسىدىن پايدىلىنىپ شوخلۇق بىلەن بىر - بىرىنى قورقۇتىشىپ قانغۇچە كۈلۈشۈپ كۆڭۈللۈك ئوينايتتى. ئاخشاملىرىمۇ چۈشىدىكىدەك بۇ ئاجايىپ سەرگۈزەشتىلىرىنىڭ پارىڭىنى قىلىشاتتى. ئۇ باھانزارلىقتىكى تىمتاسلىقىنىڭ شۇ قەدەر داڭقى چىقىپ كەتكەنلىكى، ئۇرسۇلامۇ ساھىبجامال رېمەدىنى توسۇشقا كۆڭلى ئۇنماي، شۇ كۈنى چۈشتىن كېيىن يارىشىملىق كىيىملىرىنى ۋە شىلەپىسىنى كىيىپ بېرىش شەرتى بىلەن ئوينىاپ كېلىشىگە رۇخسەت قىلغانىدى. قىزلار باھانزارلىقتا كىرىشىگىلا ھاۋانى ئەجەللىك بىر پۇراق بىر ئالدى. ئېرىق بىلەن ھەپىلىشىپ ئىشلەۋاتقان كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ سىرلىق بىر سېھرىي كۈچىنىڭ كونتروللۇقىغا چۈشۈپ قالغانلىقىنى ھېس قىلىشتى، بىرمۇنچىسىنى ئىختىيارسىز يىغا تۇتۇپ كەتتى. رېمەدىس ۋە ئالاقزەدە بولۇپ كەتكەن دوستلىرى ئۆزلىرىگە ۋەھشىيلەرچە ئېتىلىپ كېلىۋاتقان بىر توپ ئەر كىشىدىن قېچىپ ناھايىتى تەسلىكتە يېقىن يەردىكى بىر ئۆيگە كىرىۋالدى. كېيىن تۆت ئورىلىئانو ئۇلارنى قوغلىۋۇالدى، بۇ ئورىلىئانولارنىڭ پېشانىسىدىكى كۈل رەڭ كىرىست بەلگىسى گويا دەرىجە بەلگىسىگە، ئالاھىدە خاسىيەت ئالامىتىگە ئوخشاش كىشىدە بىر خىل سىرلىق ۋەھىمە پەيدا قىلاتتى. ساھىبجامال رېمەدىس بىر ئادەمنىڭ شۇ پاتىپاراقچىلىقتا خۇددى يار لېۋىنى تۇتقان بۇركۇت پەنجىسىدەك قولى بىلەن قورسىقىنى سىلىۋالغانلىقىنى، قاتتىق چۆچۈپ ئۇ ئادەمگە ئۆرۈلۈپ قارىغان شۇ دەقىقىدە ئۇ ئادەمنىڭ ئۇمىدسىزلىك بىلەن قارىغان كۆزلىرىدىكى قوقاستەك بىر ئوتنىڭ يۇرىكىگە يېقىلغانلىقىنى ھېچكىمگە تىنمىدى. ئۇ ئادەم كەچقۇرۇن تۇركلەر كوچىسىدا ئۆزىنىڭ باتۇرلۇقىنى، ۋە تەلەيلىك ئىكەنلىكىنى كۆز - كۆز قىلىپ پو ئېتىۋىدى، بىرنەچچە مىنۇت ئۆتمەيلا چېپىپ كېلىپ قالغان بىر ئاتنىڭ تۇياقلىرى ئاستىدا چەيلىنىپ كەتتى. ئەتراپىغا ئولاشقان بىر توپ چەت ئەللىك ئۇ ئادەمنىڭ كوچىدا جان تالىشىپ تىركىشىلىرىگە قاراپ تۇردى، بىردەمدىن كېيىن ئۇ ئادەم قان

قۇسۇپ ئۆلدى.

كىشىلەرنىڭ ساھىبجامال رېمەدىس جانىنى ئالىدىغان ئەجەللىك بىر كۈچكە ئىگە ئىكەن دېگەن پەرىزى تۆت مىسال بىلەن ئىسپاتلاندى. بەزى پوچىلار ئاغزىدا بۇنداق گۇزەل قىز بىلەن بىر ئاخشام يېتىۋېلىپ ئۆلۈپ كەتسىمۇ ئەرزىيدۇ دەپ يۇرسىمۇ، ھېچكىم سىناپ بېقىشقا پېتىنالمايتتى. نىھايەت، ساھىبجامال رېمەدىسنى بويسۇندۇرۇش، ھەتتا ۋۇجۇدىدىكى ئەجەل خەتىرىنى تۇگىتىش ئۈچۈن «سۆيگۈ» دەپ ئاتىلىدىغان ئەڭ تەبىئىي، ئەڭ ئاددىي كۆڭۈل بولسىلا كۇپايە ئىدى. ھالبۇكى، بۇنى ھېچكىم خىيالىغا كەلتۇرمىگەنىدى. ئۇرسۇلا ئەمدى بۇ قىزنىڭ غېمىنى يېمەيدىغانلا بولدى. بۇرۇن بۇ قىزنى قۇتۇلدۇرۇپ رېئال دۇنياغا قوشۇۋېلىش يولىدىكى تىرىشچانلىقىدىن تېخى ۋاز كەچمىگەن چاغلىرىدا، ئۇي ئىشلىرىغا قىزىقتۇرۇپ بېقىشقا ئۇرۇنغانىدى.

— ئەرلەرنىڭ تەلىپى ئويلىغىنىڭدىنمۇ كۆپ بولىدۇ، — دەيتتى ئەتەيلا سىرلىق قىلىپ، — ئىش ئويلىغىنىڭدەك ئۇنچە ئاددىي ئەمەس، زېرىكمەي ـ تېرىكمەي تاماق ئېتىشكىگە، تازىلىق قىلىشقىغا، يەنە بىرمۇنچە يوقىلاڭ ئىشلارغا باش قاتۇرۇشۇڭغا توغرا كېلىدۇ.

ئۇرسۇلا بۇ قىزنى ئائىلە بەختىنىڭ تەييارلىقى ئۈچۈن تەربىيەلەشكە ئۇرۇنۇش ئۆزىنى ئۆزى ئالداشتىن باشقا نەرسە ئەمەسلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى. ھالبۇكى، بۇ دۇنيادا نەپسىنى قاندۇرۇپ بولغاندىن كېيىن رېمەدىسنىڭ چۈشىنىپ يەتكۈسىز چېچىلاڭغۇلۇقلىرىغا بىرەر كۈن بولسىمۇ چىدايدىغان بىرەر ئەرنىڭ بارلىقىغا ئىشەنمەيتتى. ئۇرسۇلا ئەڭ ئاخىرقى خوس ئاركادىئو بۇ دۇنياغا كۆز ئېچىشىغىلا، بۇ بالىنى پاپا قىلىپ تەربىيەلەش كويىغا چۈشتى ـ دە، ئەۋرە قىزى بىلەن كارى بولماي، قىسمەتنىڭ چاڭگىلىغا تاشلىدى. مۆجىزاتلار دۇنياسىدا بىركۈنى بولمىسا بىركۈنى بىرەر مۆجىزە بولۇپ، ئىنتايىن سەۋرچان بىر ئەرنىڭ بۇ يۇكنى زىممىسىگە ئالىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. ئامارانتامۇ نۇرغۇن يىل ئىلگىرى ساھىبجامال رېمەدىسنى ئۆي ئىشلىرىغا كۆندۇرۇپ قولى گۈل ئانا قىلىپ تەربىيەلەپ يېتىشتۇرۇش خىيالىدىن

ژاز كەچكەنىدى. شۇ چاغلاردا بىركۈنى چۈشتىن كېيىن ئۆزى بېقىپ قاتارغا قوشقان بۇ قىزنى كىيىم تىكىش ماشىنىسىنىڭ تۈتقۇچىنى چۆرۈپ بېرىشكە بۇيرۇغاندا، قىزنىڭ تەستە ماقۇل بولغىنىغا قاراپلا، كاللىسىنىڭ دەردى بار ئىكەن دېگەن خۇلاسىغا كەلگەنىدى.

ــ سېنى لاتارىيە بىلىتى ئارقىلىق ئاران ساتىدىغان ئوخشايمىز، ــ دېگەنىدى ئامارانتا بۇ قىزچاقنىڭ ئەر زاتىنىڭ شۇنچە تاتلىق گەپلىرىدىن قىلچە تەسىرلەنمەيدىغانلىقىدىن ھەيران قېلىپ.

ساھىبجامال رېمەدىس كېيىن چېركاۋغا بارىدىغان چاغدا ئۇرسۇلا چۈمبەل تارتىۋېلىشنى جېكىلىدى. ئامارانتا چۈمبەل سىرلىق تۇس بېرىدۇ، بۇنىڭ بىلەن ئەرلەردىن بىرەرسى بۇ قىزنىڭ ئىچىدىكى ئاجىزلىقنى سەزۈچانلىق بىلەن ئىزدەشكە كىرىشىپ قالسىمۇ ئەجەب ئەمەس، دەپ ئويلىغانىدى. بىراق، ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ ھەممە جەھەتتە ھېچقانداق بىر شاھزادىدىن قېلىشمايدىغان ھېلىقى مۆتىۋەر يىگىتنىمۇ رەت قىلغىنىغا قاراپ ئاخىرقى ئۇمىدىمۇ يوققا چىققانىدى. فېرناندا بولسا ساھىبجامال رېمەدىسنى چۈشىنىپ بېقىشنىمۇ خالمايتتى. ھېلىقى قانلىق شادلىق بايرىمىدا ئايال پادىشاھلىق كىيىمىنى كىيگەن ساھىبجامال رېمەدىسنى كۆرگىنىدە ئاجايىپ بىر قىز ئوخشايدۇ دەپ قالغانىدى. كېيىن بۇ قىزنىڭ تاماقنى قولىدا يەيدىغانلىقىنى، گەپلىرىنىڭ تاينى يوقلۇقىنى بايقاپ، بۇ ئائىلىدە بۇنداق گومۇشنىڭ شۇنچە ئۆزاق ياشاپ كەلگەنلىكىدىن ئاھ ئۇرۇپ كەتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ باشقىلارغا زەھىرىنى سانجىۋالمىدىغان ئاجايىپ ئىقتىدارىغا قاراپ ئۇنىڭ ئۆزى بىلمىدىغانلار ئىچىدە كاللىسى ئەڭ ئوچۇق ئىكەنلىكىگە ئىشىنىپ، ئاغزىدىن چۈشۈرمەي ماختاپ يۈرسىمۇ، ئۆيدىكىلەر يەنىلا ئىختىيارىغا قويۇپ بەردى. ساھىبجامال رېمەدىس شۇنىڭ بىلەن غېرىبلىق دەشتىدە كاشىلىسىز خالىغىنىچە ياشاۋەردى. شۇنىڭدىن كېيىن چۈشسىز شېرىن ئۇيقۇ، توختىماي يۇيۇنۇش، قەرەلسىز غىزالىنىش، ئەسلىمىسىز ئۆزاق ھەم ئېغىر تىمتاسلىق ئىچىدە بارا ـ بارا پىشىپ يېتىلدى. مارت ئېيىنىڭ بىركۈنى چۈشتىن كېيىن فېرناندا

گۇللۇكتىكى ئارغامچىغا يېيىلغان ئەدىيالنى چۇشۇرۇپ قاتلىماقچى بولۇپ ئۆيدىكى ئاياللارنى ياردەمگە چاقىردى. ئۇلار ئىشنى باشلاپ تۇرۇشىغا، ئامارانتا ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ چىرايى شاپپىدە تاتىرىپ، سۇزۇكلۇك دەرىجىسىگە بېرىپ يەتكەنلىكىنى كۆرۈپ قالدى.

ــ مىجەزىڭ يوقمۇ نېمە؟ ــ سورىدى ئامارانتا.

ئەدىيالنىڭ بىر بېشىنى تۇتۇپ تۇرغان ساھىبجامال رېمەدىس ئاچچىق كۇلۇمسىرىدى.

ــ ياق، بۇنىڭ ئەكسىچە ئەھۋالىم ھېچقاچان بۇنداق ياخشى بولۇپ باقمىغان.

ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ گېپىنىڭ ئاخىرى چۇشۇپ بولغىچە قەيەردىندۇر كەلگەن بىر مەيىن شامال فېرناندانىڭ قولىدىكى ئەدىيالنى ئۇچۇرۇپ لەپىلدىتىۋەتتى. ساھىبجامال رېمەدىس كۆڭلىكىنىڭ جىيىكى سىرلىق سىلكىنىپ كېتىۋاتقانلىقىنى سەزدى ـ دە، يىقىلىپ كەتمەسلىك ئۈچۈن ئەدىيالغا چىڭ ئېسىلىۋالدى ۋە شۇ ئەسنادا يەردىن كۆتۈرۈلۈشكە باشلىدى. بۇ چاغدا كۆزى تۇتۇلۇپ قالاي دەپ قالغان ئۇرسۇلا ھېلىقى كۇچلۇك مەيىن شامالنىڭ نېمىشقا چىققانلىقىنى بىلىۋالدى ـ دە، نۇر چاچقىنىچە ئۇچۇپ كېتىۋاتقان قىزچاق بىللە ئاسمانغا بارغانسېرى ئېگىز كۆتۈرۈلۈۋاتقان ئەدىيالغا، قىزچاقنىڭ قول ئىشارىسى قىلىپ خوشلىشىۋاتقان تۇرقىغا قاراپ قېتىپ قالدى.

چەت ئەللىكلەر ساھىبجامال رېمەدىسنى ئاخىر ئانا ھەرىلەرنىڭ تەقدىرىگە ئوخشاش تەقدىرگە تەن بېرىپتۇ، ئۆيدىكىلەر بولسا ئاسمانغا چىقىپ كەتتى دېگەن چۆچەكلىرى بىلەن نام ـ ئابرۇيىنى ساقلاپ قالماقچى بولغان دەپ قاراشتى. ئەلۋەتتە، فېرناندا ھەسەت ئوتىدا كۆيۈۋاتقان بولسىمۇ، بۇ مۆجىزىنى ئاخىر ئېتىراپ قىلدى ۋە خېلى ئۇزۇنغىچە تەڭرىدىن ئەدىيىلىنى قايتۇرۇپ بېرىشنى تىلىدى. يەرلىك ماكوندولۇقلارنىڭ كۆپىنچىسى بۇ مۆجىزىگە ئىشەندى، ھەتتا شام يېقىپ، توققۇز نەزىرىسىنى بەردى. ئەگەر شۇ ئاردا ئاكا ـ ئۇكا ئورىلىئانولار ۋەھشىيانە قىرغىن قىلىنغان تېررورلۇق ۋەقەسى يۈز بەرمىگەن بولسا، خالايىقنىڭ پارىڭى خېلى

ئۇزاققىچە باشقا تېمىدا بولمىغان بولاتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو بېشارەتنى ئالدىن سېزىلمەس بولۇپ كەتتىم دەپ قارىسىمۇ، ئوغۇللىرىنىڭ پاجىئەلىك ئاقىۋىتىنى مەلۇم دەرىجىدە ئالدىن سەزگەنىدى. توپ ـ توپ چەت ئەللىكلەر بىلەن بىللە ماكوندوغا كەلگەن ئوغۇللىرىدىن ئورىلىئانو سارادو ۋە ئورىلىئانو ئاكايا ئىككىسى ماكوندودا تۇرۇپ قالماقچى بولغاندا، دادىسى ئۇلارنى بۇ نىيىتىدىن ياندۇرماقچى بولغانىدى. شۇ چاغلاردا بىر كېچىدىلا خەتەرلىك جاي بولۇپ قالمىغان بۇ بازاردا ئۇ ئىككى ئوغلىغا قىلغۇدەك نېمە ئىشىنىڭ بارلىقىنى بىلمەيتتى. بىراق، ئورىلىئانو سېنتېنىنو بىلەن ئورىلىئانو تىرېست ئورىلىئانو II نىڭ قوللىشى بىلەن زاۋۇتقا ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇلدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو شۇ چاغدا قانداقتۇر مۇجمەل سەۋەبلەر بىلەن بۇ قارارغا قارشى تۇرغانىدى. بىروۋىن ئەپەندى ماكوندوغا بىرىنچى بولۇپ پىكاپقا ئولتۇرۇپ كەلگىنىدە بازاردىكى ئىتلارمۇ پىكاپنىڭ دىت ـ دىت سىگنال ئاۋازىدىن قورقۇپ قاۋاپ كەتكەنىدى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو ماكوندولۇقلارنىڭ ھەيران بولۇپ كەتكىنىدىن قاتتىق غەزەپلەنگەن ھەمدە بۇ ھالدىن ئۇلارنىڭ روھىي ھالىتىدە خوتۇن ـ بالىلىرىنى تاشلاپ قورال كۆتۈرۈپ ئۇرۇشقا ئاتلانغان ۋاقىتتىكىدىن باشقىچىرەك ئۆزگىرىش بولغانلىقىنى بىلگەنىدى. نىراندىيە ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمىدىن كېيىن ماكوندوغا باشلىق بولغانلارنىڭ ھەممىسى ساپلا ماكاندودىكى رايىش كونسېرۋاتىپلار ئارىسىدىن سايلانغان دىتسىز شەھەر باشلىقلىرى، ھوقۇقسىز سودىيەلەر ئىدى.

ــ بىز ئۆيلىرىمىزنى كۆك رەڭدە ھاكلاتماسلىق ئۈچۈن، ــ دەيتتى پولكوۋنىك ئورىلىئانو كالتەك كۆتۈرۈپ چىققان يالاڭ ئاياغ ساقچىلارنى كۆرسىلا، ــ شۇنچە كۆپ ئۇرۇش قىلغانلار ئىدىققۇ!

باناڭ شىركىتى پەيدا بولغاندىن كېيىن تەكەببۇر ۋە ئۆكتەم چەت ئەللىكلەر يەرلىك ئەمەلدارلارنىڭ ئورنىنى ئىگىلىدى، بىروۋىن ئەپەندى ئۇلارنى «توك سىمى تارتىلغان توخۇ كاتىكى»غا ئورۇنلاشتۇرۇپ ئېسىلزادىلەرگە خاس ئىمتىيازدىن بەھرىمەن قىلدى، ئۇلار بازاردىكى باشقا كىشىلەرگە ئوخشاش ئىسسىقنىڭ ۋە پاشىنىڭ دەردىنى تارتمايتتى، تۇرمۇشتىكى قولايسىزلىق ۋە قىينىچىلىقلاردىنمۇ خالىي ئىدى.

چوڭ جادۇ قىلىچىنى كۆتۈرگەن ياللانما جاللاتلار بۇرۇنقى ساقچىلارنىڭ ئورنىغا ئالماشتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو زەرگەرخانىسىغا بېكىنىۋېلىپ بۇ ئۆزگىرىشلەر ئۈستىدە پىكىر يۈرگۈزەتتى. ئۇ ئۇزۇن يىللىق غېرىبلىقتىن كېيىن تۇنجى قېتىم ئۇرۇشنى ئاخىرىغىچە ئېلىپ بارماي خاتا قىلغانلىقىنى ئەلەم بىلەن جەزملەشتۈردى. كۆچىلىك بۇرۇنلا ئۇنتۇپ كەتكەن ماگنىفىك ۋىسپارنىڭ ئىنىسى بىركۈنى يەتتە ياشلىق نەۋرىسىنى يېتىلەپ كېلىپ مەيدانىكى بىر يايمىدىن لىمون شەربىتى ئالغانىدى، نەۋرىسى ئېھتىياتسىزلىقتىن يېنىدا تۇرغان بىر ساقچى ئەمەلدارنىڭ سوقۇلۇپ كېتىپ قولىدىكى شەربەتنى كىيىمىگە تۆكۈپ سالدى، ئۇ زوراۋان شۇ ئان ئىتتىك قىلىچى بىلەن بالىنى چېپىپ قېيما ـ چېيما قىلىۋەتتى، نەۋرىسىنى قۇتۇلدۇرغىلى كەلگەن بوۋىسىنىڭ كاللىسىنى ئالدى. بىر توپ ئادەمنىڭ ھېلىقى باشسىز جەسەتنى ئۆيگە ئاپارغىلى ئېلىپ ماڭغانلىقىنى، بىر ئايالنىڭ چېپىپ تاشلانغان ھېلىقى كاللىنى چېچىدىن تۇتۇپ كۆتۈرۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى، بالىنىڭ پارە ـ پارە جەسىتى قاچىلانغان تاغارنىڭ قانغا مىلىنىپ كەتكەنلىكىنى ھەممە ماكوندولۇق كۆردى.

بۇ مەنزىرە پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ تۆۋۈسىگە خاتىمە بەردى. ياش ۋاقتىدا غالجىر ئىت چىشلەپ يارىلاندۇرغان بىر ئايالنىڭ مىلتىق پاينەكلىرى بىلەن ئۇرۇپ ئۆلتۈرۈلگەنلىكىنى كۆرگەندە غەزىپىنى باسالماي قالغانىدى، ھازىرمۇ شۇ چاغدىكىگە ئوخشاش غەزەپ ئوتىدا ئۆرتىنىپ، كوچىغا توپلاشقان خالايىققا قاراپ، ئەينى يىللاردىكىدەك جاراڭلىق ئاۋازى بىلەن قەھرىنى چاچتى:

ـــ خەپ، بىرنەچچە كۈن ئىچىدىلا ئادەملىرىمنى قورالىلاندۇرۇپ، بۇ ئۆلگۈر ئامېرىكىلىقلارنى جايلىۋەتمىگىنىمنى كۆرۈڭلار!

شۇنىڭدىن كېيىنكى بىر ھەپتە ئىچىدە يوشۇرۇن قاتىللار ئورېلىئانونىڭ ئون يەتتە ئوغلىنى دېگىز ياقىسىدىكى جايلاردىن ئىزدەپ تېپىپ، پېشانىسىدىكى كۈل رەڭ كىرىستالارنى قارىغا ئېلىپ بىرمۇبىر ئېتىپ ئۆلتۈرۈۋەتتى. ئورېلىئانو تىرىسىت كەچ سائەت يەتتىدە ئانىسىنىڭ ئۆيىدىن چىقىپ تۇرۇشىغىلا قاراڭغۇدا ئېتىلغان بىر پاي

ئوق پىشانىسىگە تەگدى. ئورىلىئانو سېنتېبىنونىڭ جەسىتى زاۋۇتتىكى سەگۈنچىكىدىن تېپىلدى، ئىككى قېشىنىڭ ئوتتۇرىسىغا بىر مۇز ئەتۈبركىسى سېپىغچە پاتۇرۇلغانىدى. ئورىلىئانو سارادو كىنودىن قايتىپ، يۇرگەن قىزىنى ئۆيىگە ئاپىرىپ قويغاندىن كېيىن چىراغلار چاقناپ تۇرغان تۇركلەر كوچىسىنى بويلاپ قايتىپ كېتىۋاتقاندا، كىشىلەر ئارىسىغا يوشۇرنۇۋالغان قاتىل تاپانچا بىلەن ئېتىپ تاشلىۋىدى، پورۇقشىپ قاياۋاتقان بىر قازان مايغا يىقىلدى. بەش مىنۇتتىن كېيىن بىرى كېلىپ ئورىلىئانو ئاكايا بىر ئايال بىلەن بىللە تۇرغان ئۆينىڭ ئىشىكىنى قېقىپ تۇرۇپ توۋلىدى:

— تېز بول، خەق قېرىنداشلىرىڭنى ئۆلتۈرۈۋاتىدۇ!

ئايالىنىڭ كېيىن ئېيتىپ بېرىشىچە، ئورىلىئانو ئاكايا ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ ئىشىكنى ئېچىشىغىلا، ئۇدۇلىدىن ئېتىلغان بىر پاي مائۇزېر ئوقى مېڭىسىنى چۈۋۈۋەتكەن. بۇ ھالاكەت كېچىسى ئۆيدىكىلەر ئۆلگەن تۆت كىشى ئۈچۈن دۇئا ـ تەگبىر ئۆتكۈزۈشكە تەييارلىنىۋاتقاندا، قېرىنداندا ئېرىنى ئىزدەپ ئەسەبىيلەرچە چېپىپ يۈرۈپ پۈتۈن بازارنى قېزىۋەتتى؛ پېترا كېتىس قارا تىزىملىكتە پولكوۋنىك ئورىلىئانو بىلەن ئىسىمداشلارنىڭ ھەممىسى بار دەپ ئويلاپ، ئورىلىئانو II نى كىيىم ئىشكاپىغا مۆكتۈرۈپ قويغانىدى. تۆتىنچى كۈنى دېڭىز بويىدىكى ھەرقايسى جايلاردىن كەلگەن تېلېگراممىلاردىن يوشۇرۇن دۇشمەننىڭ نىشانى پەقەت پىشانىسىدە كۈل رەڭ كىرېست بەلگىسى بار ئاكا ـ ئۈكىلار ئىكەنلىكى مەلۇم بولدى. ئامارانتا جىيەنلىرىنىڭ ئەھۋالى خاتىرىلەنگەن بىر دەپتەرنى تېپىپ چىقىپ، ھەربىر تېلېگراممىنى تاپشۇرۇپ ئالغاندا بىرەيلەننىڭ ئىسمىنى سىزىۋەتتى. ئاخىردا پەقەتلا ئەڭ چوڭ ئورىلىئانونىڭ ئىسمىلا قالدى. چوڭ ئورىلىئانو ئۆيدىكىلەرنىڭ ئېنىق ئېسىدە بولۇپ، ئۆڭىنىڭ قارىلىقى بىلەن كۆزىنىڭ كۆكلۈكى بەكمۇ روشەن سېلىشتۇرما ئىدى. ئۇنىڭ ئېتى ئورىلىئانو ئامادو ئىدى. تاغ باغرىدىكى بىر كەنتتە ياغاچچىلىق قىلاتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۇنىڭ ئۆلۈم خەۋىرىنى ئىككى ھەپتە ساقلىغاندىن كېيىن دوچ كېلىۋاتقان خەتەرنى بىلمەي يۈرگەن بولمىسۇن دەپ ئۇنى ئاگاھلاندۇرۇپ قويۇشقا بىر ئادەم ئەۋەتتى. بۇ

ئادەم قايتىپ كېلىپ ئورىلىئانو ئامادونىڭ تىنچ ـ ئامان ئىكەنلىكىنى يەتكۈزدى. چوڭ قىرغىنچىلىق بولغان كېچىسى ئىككى ئادەم ئۇنى ئىزدەپ تېپىپ ئوق ئاتقان، لېكىن كۈل رەڭ كىرپىتىغا تەگكۈزەلمىگەن. ئورىلىئانو ئامادو قورۇ تېمىدىن ئارتىلىپ چۈشۈپ تاغقا قېچىپ كەتكەن. ئۆزىگە ياغاچ سېتىپ بېرىدىغان بىر ئىندىيان بىلەن دائىم دوستانە باردى ـ كەلدى قىلىپ تۇرغاچقا، تاغدىكى بىر چىغىر يولنى بىلىدىكەن. شۇنىڭدىن كېيىن ھېچقانداق خەۋىرى بولماپتۇ.

ئوغۇللىرى كەينى ـ كەينىدىن قەستكە ئۇچرىغان بۇ كۈنلەر پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۈچۈن زۇلمەتلىك كۈنلەر بولدى، جۈمھۇرىيەت پىرىزدېنتى ھال سوراپ تېلېگرامما يوللىدى ھەمدە بۇ ئىشنى ئۇزۇل ـ كېسىل تەكشۈرۈپ ئېنىقلاشقا ۋەدە بەردى، شۇنداقلا مەرھۇملارنى مەدھىيەلىدى. بازار باشلىقى پىرىزدېنتنىڭ يولىيورۇقىغا بىنائەن تۆت دانە گۈل چەمبىرەك ئېلىپ كېلىپ دەپنە مۇراسىمىغا قاتنىشىپ، گۈل چەمبىرەكلەرنى مېيىت ساندۇقلىرىنىڭ ئۈستىگە قويماقچى بولۇۋېدى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئېچىقىپ كوچىغا تىزىپ قويدى. مەرھۇملارنى يەرلىككە قويۇپ بولغاندىن كېيىن ئۆتكۈر سۆزلەر بىلەن تېلېگرامما يېزىپ جۈمھۇرىيەت پىرىزدېنتىغا يوللىماقچى بولدى. بىراق، تېلېگرافىست يوللاشنى رەت قىلدى. شۇنىڭ بىلەن پولكوۋنىك ئورىلىئانو تېلېگراممىنى ئىنتايىن قوپال سۆزلەرنى قوشۇپ كونۇپرىقا سېلىپ ئەۋەتتى. ئايالى ۋاپات بولغان يېكى ئۇرۇش ۋاقتىدا ياخشى دوستلىرى قۇربان بولغان چاغلاردىكىگە ئوخشاشلا قاتتىق قايغۇرمىدى، پەقەت دەردىنى چىقىرىدىغان يەر تاپالمايۋاتقاندەك ھېس قىلدى. ھەتتا پوپ ئانتونىئو ئىسابېلنى بالىلىرىنىڭ پېشانىسىگە قەستەن ئۆچمەيدىغان بەلگە سېلىپ، دۇشمەننىڭ تونۇۋېلىشىغا قولايلىق يارىتىپ بېرىپ جېنىغا زامىن بولغان جىنايەتچى دەپ ئەيىبلىدى. قېرىپ ئالجىپ قالغان پوپ قالايمىقان ۋەز ئېيتىپ چېركاۋغا كەلگەنلەرنى قورقۇتۇپ قاچۇرۇۋەتتى. پوپ بىركۈنى كەچقۇرۇن روزا كۈنى مۇقەددەس كۈل سېلىنىدىغان كوزىنى كۆتۈرۈپ بۇئېندىيەلەرنىڭ ئۆيىگە كەلدى ـ دە، روزا كۈلىنىڭ سۈرتسىلا چىقىپ كېتىدىغانلىقىنى ئىسپاتلاپ بېرىش ئۈچۈن پۈتۈن

ئائىلىدىكىلەرنىڭ پىشانىسىگە مۇقەددەس كۆل سۈرۈپ قويماقچى بولۇۋېدى، لېكىن ئۇلار ھېلىقى پاجىئەدىن قاتتىق قورقۇپ كەتكەچكە بالاغا قېلىشتىن قورقتى، ھەتتا فېرناندامۇ تەجرىبىگە قاتناشقىلى ئۇنىمىدى. شۇنىڭدىن كېيىن روزا كۈنى بۇئېندىيەلەر جەمەتىدىن تاۋاپ سۇپىسىنى تاۋاپ قىلغىلى بىرمۇ ئادەم بارماس بولدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو خېلى ئۇزۇن ۋاقىتقىچە خاتىرجەملىك تاپالمىدى، دەرد ۋە غەزەپ دەستىدىن ئالتۇن بېلىجان ياساشنىمۇ تاشلىدى. زورلاپ يۈرۈپ ئانچە ـ مۇنچە تاماق يەيتتى، بېپىنچىسىنى سۆرەپ ئۇيقۇ سەيلىسى قىلىۋاتقان ئادەمدەك ئۆينىڭ ئىچىدە ئۇيان ـ بۇيان ماڭاتتى. پاجىئە بولۇپ ئۈچ ئايدىن كېيىن چاچلىرى تامامەن ئاقىرىپ كەتتى، قايرىلىپ تۇرۇدىغان شاپ بۇرۇتلىرى قانسىز لەۋلىرىنىڭ ئىككى تەرىپىگە ساڭگىلاپ قالدى. بىراق، كۆزلىرى يەنە بۇرۇنقىدەك چوغلىنىپ كەتكەندى، بۇ كۆزلىرى تۇغۇلغان ۋاقتىدا قارىغانلىكى ئادەمنى شۇركەندۈرۈپ، بىر قاراش بىلەنلا ئورۇندۇقنى ئورنىدىن قوزغىتىۋەتكەندى. ئىچ ـ ئىچىدىن ئۆرتىنىۋاتقان پولكوۋنىك ئورېلىئانو ياش ۋاقىتلىرىدا ئۆزىنى خەتەرلىك چىغىر يوللار بىلەن شان ـ شەرەپ دەشتىگە باشلىغان بېشارەت تۇيغۇسىنى ئويغىتىشقا ئۇرۇناتتى، لېكىن بىكار ئاۋارە بولاتتى. ھازىر بۇ يەردىكى ھەرقانداق ئادەم ۋە ھەرقانداق نەرسە ئۇنى قىلچىلىك جەلپ قىلالمايتتى. بىركۈنى ئۇرۇشتىن ئىلگىرىكى ئىزلارنى تاپماقچى بولۇپ مېرگادىسنىڭ ئۆيىگە كىرگەندى، كۆزىگە ئەخلەت ـ چاۋار ۋە ئەسكى ـ تۈسكىلەردىن باشقا ھېچنېمە چېلىقمىدى. ھېچكىم ئوقۇمىغىلى ئۇزاق زامان بولۇپ كەتكەن كىتابلارنىڭ مۇقاۋىسى ۋە قېلىن قەغەزلىرى نەم تارتىپ كۆكۈرۈپ كەتكەندى، بۇرۇن ئۆيلەرنىڭ ئىچىدە ھاۋاسى ئەڭ ساپ بۇ ئۆينىڭ ھاۋاسىمۇ چىدىغۇسىز بۇزۇلغاندى. يەنە بىركۈنى ئەتىگىنى قارىسا، ئۇرسۇلا كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىدە بېشىنى مەرھۇم ئېرىنىڭ تىزىغا قويۇپ يىغلاپ ئولتۇراتتى. يېرىم ئەسىر بوران ـ چاپقۇنلاردا مۈكچەيگەن بۇ بوۋاي پۈتۈن ئائىلىدىكىلەر ئىچىدە پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭلا كۆزىگە كۆرۈنمەيتتى.

ـــ داداڭدىن ئەھۋال سورىمامسەن، ـــ دېدى ئۇرسۇلا.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو كاشتان دەرىخىنىڭ يېنىدا جىنەك توختىدى.

— نېمە دەۋاتىدۇ؟ — سوردى پولكوۋنىك ئورىلىئانو.

— كۆڭلى بۇزۇلۇۋاتىدۇ، — جاۋاب بەردى ئۇرسۇلا، — سېنى ئەجىلى توشۇپ قالدى دەۋاتىدۇ.

— دەپ قوي، — دېدى پولكوۋنىك كۇلۇپ، — ئادەم دېگەن ئەجىلى توشقاندا ئەمەس، ئۆلسە بولىدىغان چاغدا ئۆلىدۇ.

مەرھۇم دادىسىنىڭ بېشارىتى ۋۇجۇدىدا مەغرۇرلۇقىنىڭ ئەكس ئاخىرقى قالدۇقىنى ئۇرغۇتقانىدى. بىراق، بۇنى تۇرۇپلا قايتا كۆچكە ئېرىشتىم دەپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئانىسىدىن مۇقەددەس جۇزېفنىڭ گېج ھەيكىلىگە يوشۇرۇلغان ئالتۇنلارنىڭ قەيەردىلىكىنى سۇرۇشتۇردى.

— بۇنى مەڭگۈگە بىلەلمەيسەن، — ئۆتكەنكى ئاچچىق ساۋاقنى ئويلاپ قەتئىيلىك بىلەن جاۋاب بەردى ئۇرسۇلا، — كۇنلەرنىڭ بىرىدە بۇ بايلىقنىڭ ئىگىسى كېلىدۇ، پەقەت ئىگىسىلا كولاپ ئالالايدۇ.

ئەزەلدىن مەرت ـ سېخى بىر ئادەمنىڭ قانداق بولۇپ تەقەززالىق بىلەن مال ـ دۇنيا يىغىشقا كىرىشىپ قالغانلىقىنى ھېچكىم چۈشىنىپ يېتەلمىدى. ئۇ ئۆزىگە لازىملىق پۇلنىڭ سانىنى ئېيتقاندا ھەتتا پۇلنى سانىماي خەجلەيدىغان ئورىلىئانو II نىڭمۇ ھەيرانلىقتىن ئاغزى ئېچىلىپلا قالدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئىلگىرى بىر پارتىيەدە خىزمەت قىلغان ئىشداشلىرىدىن پۇل سوراپ بارغاندا، ئۇلار ئۆزىنى قاچۇرۇپ كۆرۈشكىلى ئۇنىمىدى. شۇ چاغدا كىشىلەردىن مۇنداق بىر گەپنى ئاڭلىغانىدى:

— ھازىر لىبېرالىلار بىلەن كونسېرۋاتىپلار ئوتتۇرىسىدىكى بىردىنبىر پەرق شۇكى، لىبېرالىلار سائەت بەشتە ئىبادەت قىلسا، كونسېرۋاتىپلار سائەت سەككىزدە ئىبادەت قىلىدۇ.

بىراق، پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇنىڭلىق بىلەن بەل قويۇۋەتمەي تىرىشچانلىق كۆرسىتىپ تەرەپ ـ تەرەپكە بېرىپ يېلىنىپ يۇرۇپ غۇرۇرى بەدىلىگە يىغىشتۇرۇپ يۇرۇپ، سەككىز ئايدا غەلىگەن پۇلى ئۇرسۇلا يوشۇرۇپ قويغان پۇلدىن ئېشىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالغان پولكوۋنىك گىرىنلىبردو

ماركوسنىڭ يېنىغا بېرىپ، يەنە بىر قېتىم ئومۇميۈزلۈك ئۇرۇش قوزغىشىغا ياردەمدە بولۇشنى تەلەپ قىلدى.

پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوس پالەچ بولۇپ كارىۋاتتا ياتقان بولسىمۇ، دەمالىلىقا كونا قوزغىلاڭچىلار بىلەن ئالاقىلىشالايدىغان بىردىنبىر ئادەم ئىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو نىراندىيە ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالانغاندىن كېيىن ئالتۇن بېلىجانلىرى بىلەن بولۇپ كەتكەندە، پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوس بولسا ئاخىرىغىچە يۇز ئۆرۈمىگەن قوزغىلاڭچى ئىوفىتسېرلار بىلەن ئالاقىسىنى ئۈزمەي كەلگەنىدى. گىرىنىلېردو ماركوس ئۇلار بىلەن بىللە يەنە بىر مەيدان ئۇياتلىق كۈندىلىك تۇرمۇش ئۇرۇشىنى باشتىن ئۆتكۈزدى. بۇ ئۇرۇش ئۆتۈنۈش ۋە ئىلتىماس قىلىش، ئايىغى چىقماس «ئەتە كېلىڭلار»، «ئاز قالدى»، «ئىشىڭىزنى ئەستايىدىل مۇزاكىرە قىلىۋاتىمىز» دېگەندەك جاۋابلارنى ئاڭلاشلارنى ئۆز ئىچىگە ئالاتتى؛ تامامەن مەغلۇبىيەتلىك بىر مەيدان ئۇرۇشنى «سادىق ھەم ئىخلاسمەن خىزمەتكارىڭىزمەن» دەپ تۇرۇپ داۋاملاشتۇرۇپ كەلدى. ھۆكۈمەت باشتىن ـ ئاخىر پېشقەدەم جەڭچىلەرگە نەپىقە پۇلى بېرىشكە ۋەدە قىلىپ كېلىۋاتقان بولسىمۇ، ھېلىغىچە بەرمەيۋاتاتتى. ئىلگىرىكى يىگىرمە يىل سوزۇلغان قانلىق ئۇرۇشنىڭ زىيىنى مۇددەتسىز سوزۇلۇپ كېتىۋاتقان، كۈچىنى كۈنسايىن خورىتىۋاتقان بۇ ئۇرۇشنىڭ زىيىنى ئالدىدا ھېچ گەپ ئەمەس ئىدى. جېنىغا قىلىنغان ئۇچ قېتىملىق قەستىتىن قۇتۇلۇپ قالغان، بەش قېتىم ياردار بولۇپ جېنى ئامان قالغان، سانسىز ئۇرۇشلاردىن ساق ـ سالامەت چىققان پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوس ئەمدى بۇ چەكسىز كۈتۈۋېرىشنىڭ دەردىدە قېرىلىقتا تەن بېرىپ، دېرىزىدىن چۈشۈپ تۇرغان قۇياش نۇرىغا تىكىلگىنىچە ئامارانتانى ئەسلەپ ياتماقتا ئىدى. دېرىكىنى بىلدىغان ئاخىرقى بىر تۇركۈم سەپداشلىرىنىڭ رەسىمىنى گېزىتتە كۆرۈپ قالدى: ئۇلار بۇ رەسىمدە ئىسمى نامەلۇم جۇمھۇرىيەت پىرىزدېنتىغا قۇللۇق بىلدۈرۈپ ئىتائەتمەنلىك بىلەن تەلمۈرۈپ قاراپ تۇرۇشاتتى. پىرىزدېنت ئۇلارغا ئۆزىنىڭ سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن مېدالنى تەقدىم قىلىپ مەيدىسىگە قادىاپ قويۇۋاتاتتى، شۇنداقلا قان بىلەن بويالغان، ئىس ـ تۈتەكتە بۇلغانغان بىر بايراقنى

ئۆكەكلىرىنىڭ ئۇستىگە يېپىش ئۈچۈن قايتۇرۇپ بېرىۋاتاتتى. خەيرىيەت تەشكىلاتىنىڭ سايىسىدا نەپىقە پۇلىنىڭ خەۋىرىنى كۈتۈپ تۇرۇۋاتقان غورۇرلۇقراق يەنە بەزىلەر كىشىلەرمۇ بار ئىدى، ئۇلارنىڭ بەزىسى ئاچ قېلىپ ئۆلۈپ، بەزىسى دەردىنى ئىچىگە يۇتۇپ جان قايغۇسىدا ياشىسا، يەنە بەزىلىرى نەپىس شان ـ شەرەپ نىجاسەتلىرى ئارىسىدا بارا ـ بارا سېسىپ كېتىۋاتاتتى. شۇڭا پولكوۋنىك ئورېلىئانو پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسقا بىر مەيدان ھايات ـ مامات ئۇرۇشى قوزغاپ، چەت ئەل تاجاۋۇزچىلىرى يۆلەپ تۇرۇۋاتقان چىرىك ۋە شەرمەندە ھۆكۈمەتنى ئۇزۇل ـ كېسىل ئاغدۇرۇپ تاشلاش تەكلىپىنى بەرگەندە، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا ئىختىيارسىز رەۋىشتە ئىچ ئاغرىتىپ ھاياجاندىن تىترەپ كەتتى.

ــ ھەي، ئورېلىئانو، ــ دېدى ئۇلۇغ كىچىك تىنىپ، ــ قېرىپ قالغانلىقىڭنىغۇ بىلەتتىم، لېكىن ئويلىغىنىمدىنمۇ بەكرەك قېرىپ كەتكەنلىكىڭنى ئەمدى چۈشىنىپ يېتىۋاتىمەن.

ئون ئۇچىنچى باب

ئەڭ ئاخىرقى بىرنەچچە يىللىق قالايمىقانچىلىقتا ئۇرسۇلا چەۋرىسى خوس ئاركادىئونى پاپا بولۇشقا لايىق بالا قىلىپ تەربىيەلەشكە يېتىشىپ بولالمىدى، ھايات ـ ھۆيت دېگۈچە مەدرىسكە ئەۋەتىدىغان ۋاقىت بولۇپ قالدى. خوس ئاركادىئونىڭ سىڭلىسى مېمېنى تەلەپچان فېرناندا بىلەن چۈشكۈن ئامارانتا تەڭ باقتى، بۇ قىزمۇ ئاكىسى بىلەن تەڭلا دېگۈدەك مۇناستىر مەكتىپىگە كىرگۈدەك بولۇپ قالدى؛ ئىككىيلەن بۇ قىزنى داڭدار پىيانىنوچى قىلىپ تەربىيەلەپ چىقماقچى ئىدى. ئۇرسۇلا پاپا بولمىدىغان ئادەم مۇشۇنداق بوشاڭ بالا بولۇپ قېلىۋاتقىدۇ دەپ ئويلايتتى ۋە بۇنى قېرىلىق يېتىپ ئاران ماڭمىدىغان، كۆزى بارا ـ بارا خىرەلىشىپ بىرنەرسىنى ئاران ئىلغا قىلالايدىغان بولۇپ قالغانلىقىدىن كۆرمەي، تەربىيەم ئۇنۇملۇك بولمايۋاتامدۇ ـ قانداق دەپ ئۆز ـ ئۆزىگە سوئال قويايتتى.

ـــ ھازىرقى كۈنلەر بۇرۇنقىغا ئوخشاشمايدىغان بولۇپ كەتتى، ـــ دەيتتى ئۇرسۇلا تۇرمۇشتىن ئىشەنچىسىنى يوقاتقان چاغلىرىدا.

ئۇرسۇلاغا بۇرۇنلاردا بالىلار بۇنچە ئىتتىك چوڭ بولمايدىغاندەك تۇيۇلاتتى. چوڭ ئوغلى خوس ئاركادىئو سىگانلار بىلەن قېچىپ كەتكىچە ئارىلىقتا شۇنچە ئۇزاق ۋاقىت ئۆتكەندەك، پۈتۈن بەدىنىگە يىلان نۇسخىسىنى چەكتۇرۇپ، مۇنەججىملەردەك گەپ قىلىدىغان بولۇپ قايتىپ كەلگىچە ئارىلىقتا يەنە شۇنچە ئۇزاق زامان ئۆتكەندەك بىلىنەتتى. ئامارانتا بىلەن ئاركادىئو ئىندىيان تىلىنى ئۇنتۇپ، ئىسپان تىلىنى ئۆگىنىپ بولغىچە ئارىلىقتا نېمە ئىشلار بولمىغان دەيسىز! بىچارە خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە كاشتان دەرىخىنىڭ ئاستىدا شۇنچە ياز، شۇنچە قىشنى ئۆتكۈزگەن، ئۇرسۇلا ئېرىنىڭ ئۆلۈمگە قارىلىق تۇتۇپ كۇرمىڭ قېتىم يىغلىغان، كېيىن نۇرغۇن

ئۇرۇشلار بولۇپ ئۆتكەن، ئۆيدىكىلەرنى كېچە - كۈندۈز ئەنسىرەتكەن پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۆلەر ھالەتتە قايتىپ كەلگەندە، يېشى تېخى ئەللىككىمۇ تولمىغان ئىدى. ئۇرسۇلا بۇرۇنلاردا ئەتىدىن - كەچكىچە ئوقىتى بىلەن ئالدىراش يۇرۇپمۇ نەۋرىلىرىدىن خەۋەر ئېلىشقا يېتىشەلەيتتى، بالىلارنىڭ كۆزىنىڭ ئېقىغا قاراپلا ئابدىمىلىك مېيى تامدۇرۇش لازىملىقىنى بىلەلەيتتى. ئەمدى قولى بوشاپ خوس ئاركادىئونى يۇدۇپ ئەتىدىن - كەچكىچە لاغايلاپ يۇرىدىغان بولۇپ قالدى. روشەنكى، ئالدىراڭغۇ ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ھېچ ئىشنى بىر باشقا ئېلىپ چىقالمايدىغان بولۇپ قېلىۋاتىدۇ. ۋاھالەنكى، ئۇرسۇلا قېرىلىقىغا زادىلا تەن بەرمەيتتى، ھەممە ئىشقا چات كىرىپ تۇرۇۋالاتتى، ھەتتا سىرتتىن كەلگەنلەرنىمۇ سىلەر ئۇرۇش يىللىرىدا مۇقەددەس جوزىفىنىڭ ھەيكىلىنى يامغۇر پەسلى ئۆتۈپ كەتكەندە ئېلىپ كېتىمىز دەپ بۇ يەرگە قويۇپ كەتكەنمۇ دەپ سوراۋېرىپ زېرىكتۈرۈۋەتكەندى. ئۇرسۇلانىڭ زادى قاچاندىن باشلاپ كۆزى پۈتۈنلەي تۈتۈلۈپ قالغانلىقىنى ھېچكىم ئېنىق ئېيتىپ بېرەلمەيتتى. ئۆمرىنىڭ ئاخىرىدا بىرنەچچە يىل ئورۇن تۈتۈپ يېتىپ قالغاندىمۇ، ھەممىسى قېرىپ ھالىدىن كەتتى دەپلا ئويلىدى، كۆزى پۈتۈنلەي تۈتۈلۈپ قالغانلىقىنى ھېچكىم بىلمىدى. ئۇرسۇلا خوس ئاركادىئو تۇغۇلۇشتىن سەل ئىلگىرى ئۆزىنىڭ ئەما بولۇپ قېلىشقا ئاز قالغانلىقىنى سەزگەندى. دەسلىپىدە بۇنى ۋاقىتلىق ماغدۇرسىزلىقتىن بولۇۋاتقان ئالامەت دەپ ئويلاپ ھېچكىمگە بىلدۈرمەي يىلنىڭ شورپىسى ئىچتى، كۆزىگە ھەسەل تامدۇردى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا ھەقىقەتەنمۇ زۇلمەت پاتقىقىغا پېتىپ كېتىۋاتقانلىقىغا ئۇمىدسىزلىنىڭ ئىچىدە ئىشەندى. ئۇرسۇلادا ئېلېكتىر چىرىغى توغرىسىدا ئېنىق ئۇقۇم بولماي كەلدى. چۈنكى، ماكوندوغا ئېلېكتىر چىرىغى ئورنىتىشقا باشلىغاندا ئۇرسۇلا چىراغلارنىڭ غۇۋا نۇرىنىلا كۆرەلەيدىغان بولۇپ قالغانىدى. ئۆزىنىڭ ئەما بولۇپ قېلىۋاتقانلىقىنى ھېچكىمگە تىنمىدى. ئېيتىپ قويىدىغانلا بولسا، ئۆزىنىڭ قېرىپ كاردىن چىققانلىقىنى ئوچۇق ئېتىراپ قىلغان بولۇپ قالاتتى. ئۇرسۇلا ھەرخىل نەرسىلەرنىڭ ئورنىنى، ئارىلىقىنى، ئادەملەرنىڭ ئاۋازىنى يوشۇرۇن ئېسىدە تۇتۇۋالدى، كۆزىگە ئاق چۈشكەندىن كېيىن ئاشۇ

ئەستىلىكىگە ئاساسەن كۆرەلمەيدىغان نەرسىلەرنى داۋاملىق «كۆرۈۋەردى». كىيىن ئويلىمىغان يەردىن پۇراش سېزىمىنىڭ ياردىمىگە ئېرىشتى. قاراڭغۇلۇقتا پۇراقنى جۇغى ۋە رەڭگىگە قاراپ پەرقلەندۈرگەندىنمۇ ئۇنۇملۇك پەرق ئەتكىلى بولاتتى. شۇنداق قىلىپ، بۇنىڭلىق بىلەن ئۇتتۇرغىنىنى تەن ئېلىپ ئار ـ نومۇستا قېلىش خەۋپىدىن ئاخىر قۇتۇلدى. ئۇرسۇلا قاراڭغۇلۇق ئىچىدىمۇ يېڭىگە يىپ ئۆتكۈزەلەيتتى، ئىشىكنى تاقىيالايتتى، سۈتنىڭ قايناپ تاشاي دەۋاتقانلىقىنى ۋاقتىدا بىلىۋالالايتتى. ھەربىر نەرسىنىڭ ئورنىنى شۇ قەدەر ئېنىق بىلىۋالغانكى، ھەتتا بەزىدە كۆزىنىڭ تۇتۇلۇپ قالغانلىقىنىمۇ ئۇنتۇپ قالاتتى. فېرناندا بىركۈنى تويلۇق ئۇزۇكۇم يوقاپ كەتتى دەپ چالۋاقاپ ئالەمنى مالەم قىلىۋەتتى، ئۇرسۇلا ئۇ ئۇزۇكنى بالىلارنىڭ ياتاق ئۆيىدىكى بىر تەكچىدىن تېپىپ بەردى. بۇنىڭ سىرىِ ناھايىتى ئاددىي ئىدى، باشقىلار بىپەرۋا ھالدا ئۇياق ـ بۇياققا مېڭىپ يۈرگەندە، ئۇلارنىڭ ئېھتىياتسىزلىقتىن ئۆزىگە سوقۇلۇپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئۇرسۇلا ئادەتتە كۆزىدىن باشقا تۆت سەزگۈ ئەزاسىنى ئىشقا سېلىپ ئەتراپنى دىققەت بىلەن كۆزىتەتتى. بىر مەزگىلدىن كېيىن شۇنى بايقىدىكى، ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەربىرى ھەر كۈنى بىر خىللا يول ماڭىدىكەن، ئوخشاش ھەرىكەتنى تەكرارلايدىكەن، ھەتتا ئوخشاشلا بىر چاغدا ئوخشاشلا گەپ ـ سۆزلەرنى دەيدىكەن. ئۇلار بۇ قائىدىدىن شۇنداق چەتنەپ كەتكەن ھامان بىرەر نەرسىنى يىتتۈرۈپ قويىدىكەن. شۇڭا، ئۇرسۇلا فېرنانداڭا ئۇزۇكۇم يوق تۇرىدۇ دەپ ۋايساشلىرىنى ئاڭلاپلا، فېرنانداڭا شۇ كۈنى بالىلارنىڭ كارىۋىتىدىكى كۆرپىلەرنى تالاغا ئېلىپ چىقىپ ئاپتاپقا يايغانلىقىنى، بالىلارنىڭ شۇ چاغدا يارەملىشىپ بەرگەنلىكىنى دەرھال ئېسىگە ئېلىپ، فېرنانداڭا چوقۇم ئۇ ئۇزۇكنى بالىلارنىڭ بويى يەتمەيدىغان بىردىنبىر جايغا ــ تەكچىگە ئېلىپ قويغانلىقىنى پەرەز قىلدى. فېرنانداڭا بولسا ئۇزۇكنى ئادەتتە يۇرىدىغان جايلىرىدىنلا ئىزدىگەن، يوقاتقان نەرسىنى ئىزدىگەندە كۈندىلىك ئادىتىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىغانلىقتىن تاپالمايۋاتقانلىقىنى بىلەلمىگەن.

ئۇرسۇلا ئائىلىدە يۈز بېرىۋاتقان ھەربىر ئۆزگىرىشكە، ھەتتا كىچىككىنە ئۆزگىرىشلەرگىمۇ دىققەت قىلىپ تۇراتتى، خوس ئاركادىئونى باققىنىنىڭمۇ ئۇنداق

ئۆزگىرىشلەرنى بىلىۋېلىشىغا خېلى ياردەمى بولدى. ئامارانتانىڭ ياتاق ئۆيىدىكى ئەۋلىيا ھەيكىلىنىڭ كىيىمىنى ئالماشتۇرۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپلا يالغاندىن بالىغا رەڭ تونۇتۇۋاتقان بولۇۋالدى.

— قېنى، دەپ باقە، — دېدى ئۇرسۇلا بالىغا، — لافىر پەرىشتىنىڭ كىيىمى قانداق رەڭدە؟

شۇنداق قىلىپ بالا ئۇرسۇلا كۆرەلمەيدىغان ئۇچۇرلارنى ئېيتىپ بېرەتتى. شۇڭا ئۇ بالا دىنىي مەدرىسكە كىرىشتىن بۇرۇنلا ئەۋلىيا ھەيكىلىگە كىيگۈزۈلگەن كىيىملەرنى سىلاپ يۇرۇپ رەختىدىن رەڭگىنى بىلەلەيدىغان بولۇپ كەتكەنىدى. بەزىدە ئويلىمىغان ئىشلارمۇ يۈز بېرىپ قالاتتى. ئامارانتا بىركۈنى چۈشتىن كېيىن تاشئالما تەشتەكلىرى تىزىلغان پېشايۋاندا كەشتە تىكىپ ئولتۇراتتى، ئۇرسۇلا بۇ يەردىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ ئۇنىڭغا سوقۇلۇپ كەتتى.

— ۋاي توۋا، — دېدى ئامارانتا خاپا بولۇپ، — كۆزۈڭگە قاراپراق ماڭغىنا.

— ئۆزۈڭدىن كۆر، — دېدى ئۇرسۇلا جاۋاب بېرىپ، — كىم سېنى ئولتۇرمايدىغان يەردە ئولتۇرۇۋالسۇن دەپتىكەن!

ئۇرسۇلا ئۆزىنىڭ تۇغرىلىقىغا ئىشىنەتتى. شۇ كۈنى ھېچكىم دىققەت قىلمايدىغان بىر ئىشنى بىلىۋالدى، قۇياشنىڭ ئورنىمۇ ئۆزۈكسىز ئۆزگىرىپ تۇرغاچقا، پېشايۋاندا ئولتۇرىدىغانلارمۇ تۈيمايلا ئورنىنى ئۆزگەرتىدىكەن. ئۇرسۇلا شۇنىڭدىن كېيىن قايسى كۈن ئىكەنلىكى ئېسىدە بولسىلا، ئامارانتانىڭ قەيەردە ئولتۇرغانلىقىغا تۇپتوغرا ھۆكۈم قىلالايدىغان بولدى. قوللىرى تىترەپ، پۈتلىرىنىڭ بارغانسېرى ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتقىنىغا قارىماي، ئۆزى تېخىمۇ تېتىكلىشىپ، پۈتۈن ئۆيىنى بىر قوللۇق باشقۇرغان بۇرۇنقى چاغلىرىدىكىنىمۇ قاتىلاڭ بولۇپ كەتكەنىدى. ھالبۇكى، غېرىبلىق ئىلكىدە ئۆتۈۋاتقان ئاخىرقى ئۆمرىدە زېھنىي ئاجايىپ ئۆتكۈرلىشىپ، ئائىلىدە يۈز بەرگەن كىچىككىنە ئىشلارنىمۇ بىلىۋالىدىغان بولۇپ قالدى، بۇرۇنلاردا ئالدىراشلىقى تۈپەيلىدىن سەل قارىغان نۇرغۇن ئىشلارنىڭ تېگىنىمۇ بىلىپ يەتتى. خوس ئاركادىئونى دىنىي مەدرىسكە بېرىشكە تەييارلىنىۋاتقاندا، بۇئېندىيە جەمەتىنىڭ

ماكوندو قورۇلغاندىن بۇيانقى پۈتۈن ئۇلۇغ - ئۇششاق ئىشلىرى ئۈستىدە تەپسىلىي ئويلىنىپ چىققاندىن كېيىن، ئەۋلادلىرى توغرىسىدىكى قاراشلىرىنى تامامەن ئۆزگەرتتى. بۇرۇن ئويلىغاندەك، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگە بولغان مېھرى ئۇرۇش تۈپەيلىدىن يوقالغان ئەمەس. ئۇ ئەزەلدىن ھېچكىمگە، جۈملىدىن ئايالى رېمەدىسكىمۇ، بىر كېچە ئاشىق - مەشۇق بولۇشۇپلا ھاياتىدىن غايىب بولغان سان - ساناقسىز ئاياللارغىمۇ كۆڭۈل بېرىپ باقمىغان، ھېلىمقى بىرمۇنچە ئوغۇللىرىنىمۇ ئەسلا ياخشى كۆرۈپ باقمىغانىكەن. ئۇرسۇلا بۇ ئوغلىنىڭ ھەرگىزمۇ كىشىلەر ئويلىغاندەك شۇنچە كۆپ ئۇرۇشنى غايىسى ئۈچۈن قىلمىغانلىقىنى، ھالسىرىغانلىقى ئۈچۈنلا قولغا كېلىپ بولغان غەلىبىدىن ۋاز كەچكەن ئەمەسلىكىنى، غەلىبىسىنىڭمۇ، مەغلۇبىيىتىنىڭمۇ سەۋەبى ئوخشاشلا مەنمەنچىلىكى تۈپەيلىدىن ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى. ئاخىرىدا شۇنداق خۇلاسىگە كەلدىكى، ھاياتىنى تەقدىم قىلىشتىنمۇ ئايانمىغان بۇ ئوغلى تۇغۇلۇشىدىنلا مېھىرسىز ئىكەن. بۇ ئوغلى تېخى قورساقتىكى چاغدا ئۇرسۇلا بىرکۈنى كېچىسى ئۇنىڭ يىغلاۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغان، يىغىسى شۇنچىلىك ئېنىق ئاڭلانغانكى، يېنىدا ياتقان خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەمۇ ئويغىنىپ كەتكەن ۋە بۇ بالا ئۆلسىمۇ قايتا تىرىلمىدىغان خاسىيەتكە ئىگە ئىكەن دەپ خۇش بولۇپ كەتكەنىدى. بەزىلەر بۇ بالا ئەۋلىيا بولغۇدەك دەپ ھۆكۈم قىلىشقان. ئۇرسۇلا بولسا قورقۇنچتىن لاغىلداپ تىترەپ كەتكەن. ئۇ بالىنىڭ قورساقتا تۇرۇپ يىغلىغىنىنى چوشقا قۇيرۇقلۇق ئىكەنلىكىنىڭ بېشارىتى دەپ ئويلاپ، تەڭرىدىن بۇ بالىنىڭ قورساقتىلا ئۆلۈپ قېلىشىنى تىلىگەنىدى. ئەمدى چۈشەندىكى، بالىنىڭ قورساقتىكى چاغدىلا يىغلىغىنى قايتا تىرىلمىدىغان ياكى ئەۋلىيا بولمىدىغانلىقىنىڭ بېشارىتى ئەمەس، مېھىرسىزلىكىنىڭ ئېنىق نىشانى ئىكەن. ئوغلىنىڭ قەلبىدىكى نۇرانە ئوبرازى سۇنغان بولسىمۇ ئانىلىق مېھرى تۈپەيلىدىن ئوغلىغا ئىچى ئاغرىپ كەتتى. ئامارانتاغا كەلسەك، بۇرۇن بۇ قىزىنىڭ باغرى تاشلىقىدىن چۆچۈپ كەتكەن، دەرىدىن ئازابلانغانىدى. ئەمدى بولسا ئۇنىڭ ئاجايىپ مېھرىبان ئايال ئىكەنلىكىنى بىلدى. ئۇرسۇلا شۇنى ھېس قىلىپ يەتكەنكى، ئامارانتانىڭ پېترو كرىسپىنى يولسىز

ئازابلىغانلىقى ھەرگىزمۇ كىشىلەرنىڭ ئويلىغىنىدەك ئۆچ ئالماقچى بولغانلىقىدىن ئەمەس، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنى كېچە - كۈندۈز تەقەززا قىلىپ قىينىغانلىقىمۇ كىشىلەرنىڭ ئويلىغىنىدەك ئۆچمەنلىك قىلغىنىدىن ئەمەسكەن. نىھايەت، ھەر ئىككىلىسىگە قىلغىنى پەقەت چەكسىز سۆيگۈ بىلەن يەڭگۈسىز ۋەھىمە ئوتتۇرىسىدىكى ھايات - ماماتلىق ئېلىشىشنىڭ نەتىجىسى بولۇپ، ئاخىر يېڭىپ چىققىنى قىلچە ئاساسسىز ۋەھىمىسى ئىكەن، ۋەھىمە ئوبيېكتى يەتكىچە دەرد تارتقان روھى ئىكەن. ئۇرسۇلا ئەمدى ربېكانىڭ ئېتىنى چاقىرىدىغان بولۇپ قالدى، كېچىككەن پۇشايمىنى ۋە ئۇشتۇمتۇت پەيدا بولغان ھۆرمىتى دەسلەپكى چاغلاردىكى ئىچ كۆيۈكىنى ئويغاتماندى. ربېكانىڭ، ئەمچىكىنى ئېمىپ ئەمەس، يەرنىڭ توپىسىنى ۋە تامنىڭ سۇۋىقىنى يەپ چوڭ بولغان شۇ ربېكانىڭلا تومۇرىدا ئاققىنى بۇئېندىيەلەرنىڭ قېنى ئەمەس، ناتونۇش كىشىلەرنىڭ ناتونۇش قېنى (ئۇ ناتونۇش كىشىلەرنىڭ سۆڭىكى قەۋرە ئىچىدە ھېلىمۇ شاراقلاپ تۇرۇۋاتىدۇ) ئىكەنلىكىنى، مىجەزى چۈس، ئىشقى ئاتەش ربېكانىڭلا بىردىنبىر قورقماس جاسارەتكە ئىگە ئىكەنلىكىنى چۈشەنگەنىدى، ئەنە شۇنداق جاسارەت دەل ئۇرسۇلانىڭ ئۆز ئەۋلادلىرىنىڭ ۋۇجۇدىدا بولۇشىنى ئارزۇ قىلىدىغان پەزىلەت ئىدى.

— ئاھ، ربېكا، — دېدى ئۇرسۇلا تامنى سىلاپ تۇرۇپ پىچىرلاپ، — بىز ساڭا بەك ئادالەتسىزلىك قىپتۇق!

ھەممە كىشى ئۇرسۇلانى ئالجىپ قالدى دېيىشەتتى. بىراق، فېرناندا ئۇرسۇلانىڭ بۇ ئالىجوقىلىقىنىڭ كۆلەڭگىسىگە قىلىنى قىرىق يارغۇدەك ئىدراك نۇرى يوشۇرۇنغانلىقىنى بايقىغانىدى. چۈنكى، ئۇرسۇلا ئائىلىسىنىڭ ئۆتكەن بىر يىللىق چىقىمىنى تەمتىرىمەيلا ئېيتىپ بېرەلەيتتى. ئامارانتامۇ شۇنداقراق قاراشتا ئىدى. ئۇرسۇلا بىركۈنى ئاشخانىدا قازاندىكى شورپىنى ئارىلاشتۇرۇۋېتىپ، يېنىدا ئادەم بارلىقىنى بىلمەي، ئۆزىچىلا قوناق تارتىدىغان يارغۇنچاق ھازىرغىچە پېلار تېرىنىرانىڭ ئۆيىدە تۇرۇۋاتىدۇ، دېدى. ماكوندوغا بىرىنچى تۇركۈمدە كەلگەن سىگانلاردىن ئالغان، خوس ئاركادىئو جاھانىنى ئاتمىش بەش قېتىم كېزىپ كېلىشتىن ئىلگىرىلا يوقاپ

كەتكەن ئۇ يارغۇنچاق دەرۋەقە پىلار تىرنىرانىڭ ئۆيىدە. ھازىر پىلار تىرنىرامۇ يۇز ياشقا كىرىپ قالغان، لېكىن ناھايىتى تېتىك ئىدى. بالىلار كىشى ھەيران قالغۇدەك سېمىز بۇ مەزلۇمدىن بۇرۇن كەپتەرلەر ياڭراق كۈلكىسىدىن ئۇركىگەندەك قورقاتتى. پىلار تىرنىرا ئۇرسۇلانىڭ كارامىتىدىن ھەيران بولمايتتى. چۈنكى، ياشانغان كىشىلەرنىڭ كەسكىن ھۆكۈمى قارتىدا ئاچقان پالدىنمۇ توغرا چىقىدىغانلىقىنى ئۆز تەجرىبىسىدىن ئۆتكۈزگەنىدى.

ئۇرسۇلا خوس ئاركادىئونى غايىلىك ئادەم قىلىپ تەربىيەلەپ چىقىشقا ۋاقىت چىقىرالمايۋاتقانلىقىنى سەزگىنىدە روھى چۈشۈپلا كېتەتتى، سەزگۈسى بىلەن تېخىمۇ ئېنىق بىلىۋالالايدىغان نەرسىلەرنى كۆزى بىلەن كۆرۈۋاتاتتى، شۇنىڭ بىلەن ھە دېسىلا خاتالىشاتتى. بىركۈنى ئەتىگىنى بىر قۇتا سىياھنى ئەتىر دەپ ئويلاپ بالىنىڭ بېشىغا تۆكۈۋەتتى. ھەممە ئىشقا چات كىرىۋېلىپ كىشىگە بىرمۇنچە ئاۋارىچىلىق تېپىپ بەرگەنلىكىدىن ئۆزىنىڭمۇ كەيپى بۇزۇلۇپ، كۆڭلى بىئارام بولاتتى، ئۆزىنى ئۆمۈچۈك تۇرىدەك چىرمىۋالغان قاراڭغۇلۇقتىن قۇتۇلۇشقا ئۇرۇنۇپ تىركىشەتتى. بۇ چاغدا ئۆزىنىڭ پالاكەتلىكىنى قېرىلىقى ۋە قاراڭغۇلۇقنىڭ دەسلەپكى غەلىبىسى دەپ قارىماي، جاھاننىڭ بەتتەرلىكىدىن كۆرەتتى. بۇرۇنقى چاغلاردا جاھان ھازىرقىدەك ئەمەس ئىدى دەپ ئويلايتتى. ئۇرسۇلانىڭ نەزىرىدە، ھازىر بالىلار تېزلا چوڭ بولۇپ كېتىۋاتاتتى، ئادەملەردىن مېھىرمۇ كۆتۈرۈلۈپ كەتكەنىدى. ساھىبجامال رېمەدىسنىڭ جىسمى روھىنى ئېلىپ ئاسمانغا چىقىپ بولغىچە ۋىجدانسىز فېرناندانىڭ ئەدىيىلىم ئۇچۇپ كەتتى، دەپ قاخشىغىلى تۇرغانلىقى؛ ئون ئالتە ئورېلىئانونىڭ جەستى قەبرىدە سوۋۇپ بولا ـ بولمايلا، ئورېلىئانو II نىڭ ئۆلگۈچىلەرنى خىرىستىيان ئەمەس، بىرنەچچە ئىتنىڭ ئورندا كۆرۈپ، ئۆيگە بىر توپ مەستلەرنى يىغىپ، شاملارنى يېقىپ تاڭ ئاتقىچە نەغمە ـ ناۋا بىلەن چىلىشىپ ئىچىشكىلى تۇرغانلىقى بۇنىڭ مىسالى ئىدى. ئۇرسۇلاغا مىكىبىر جاپا ـ مۇشەققەت ۋە سانسىزلىغان ئۇششاق جانۋار شەكىللىك كەمپۈتلەر بەدىلىگە بەرپا قىلغان بۇ ساراڭلار ساناتوريىسىنىڭ چۈشكۈنلىشىپ ئەخلەتخانىغا ئايلىنىپ كېتىدىغانلىقى پېشانىسىگە پۈتۈلگەن

قىسمەتتەك بىلىنەتتى. ئۇرسۇلا بۇلارنى ئويلاۋاتقىنىدا، ئۆيدىكىلەر خوس ئاركادىئونىڭ يۇك ـ تاقلىرىنى راسلاپ بېرىۋاتاتتى. ئۇرسۇلا ئەنە شۇنداق ھەسرەتلىك كەچمىشلىرىنى ئەسلەۋېتىپ، ئىختىيارسىز رەۋىشتە ئۆز ـ ئۆزىدىن تايىنلىق ئۆزۈمىۋ بىر يوللا قەدەر كىرىپ يېتىۋېلىپ ئۇستۇمگە توپا تاشلانقۇزسام بولارمىكىن، دەپ سورىدى ھەمدە ئادەمنىڭ يۇرىكىنى ئاشۇنچىۋالا دەردنى كۆتۈرەلىگۈدەك شۇنچە كۆتۈرۈشلۈك دەپ ئويلامسەن، دەپ قىلچە ئەيمەنمەي تەكرىگە سوئال قويدى. سورىغانسېرى تەشۋىشلەندى ھەمدە ۋۇجۇدىدا توسۇۋالغۇسىز كۈچلۈك بىر چۇقان غەلىيان كۆتۈرۈپ ئاللىكىملەرنى چەت ئەللىكلەرگە ئوخشاش ئاغزىنى بۇزۇپ تازا بىر تىللىۋەتكۈسى، ئۆزىنى ئاخىرقى ھېسابتا بىردەم بولسىمۇ مەيلىگە قويۇۋەتكۈسى كېپكەتتى، ئۇزاق زاماندىن بېرى تەشنا بولغان، لېكىن ۋاقىت ـ سائىتى توشماي كەلگەن مۇشۇ پەيتتە ئەمدى سەۋر قىلىپ تۇرۇۋەرمەي تازا تىللاپ، ساق بىر ئەسىردىن بېرى ئىچىگە يىغىلىپ قالغان دەردىنى تۆكۈپ ئىچىنى بىر بوشىتىۋالغۇسى كەلدى.

ــ ھۇھ ئاناڭنى! ــ تىللىدى ئۇرسۇلا.

كىيىملەرنى قاتلاپ ساندۇققا سېلىۋاتقان ئامارانتا ئانامنى چايان چېقىۋالغان ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ چۆچۈپ كەتتى.

ــ قېنى؟

ــ نېمە؟

ــ چايانچۇ؟!

ئۇرسۇلا بىگىز قولى بىلەن مەيدىسىنى نوقۇپ تۇرۇپ جاۋاب بەردى:

ــ مەيەردە!

خوس ئاركادىئو پەيشەنبە كۈنى كەچقۇرۇن سائەت ئىككىدە دىنىي مەدرىسكە ماڭدى. ئۇرسۇلا خوس ئاركادىئونىڭ شۇ چاغدىكى ھالىتىنى زادىلا ئېسىدىن چىقارمىدى: قاپاقلىرى تۇرۇلگەن، روھسىز بۇ بالا خۇددى ئۇرسۇلانىڭ ئۆگەتكىنىدەك پەقەت يىغلىمىدى. يېشىل چىپەرقۇت چاپىنىنىڭ مىس تۈگمىلىرىنى چىڭ ئېتىپ، ياقىسىغا كېپىنەكسىمان قاتتىق گالىستۇك تاقىۋالغان بولغاچقا ئىسسىپ ھاسىراپ

كەتكەندى. خوس ئاركادىئو كەتكەندىن كېيىن تاماقخاندا قويۇق ئەتىر پۇرىقى قالدى. ئۇرسۇلا ئۇنى ئۆيىنىڭ ئىچىدىن ئاسان تېپىۋېلىش ئۈچۈن بېشىغا ئەتىر چېچىپ قويغاندى. ئۇنى ئۇزىتىش زىياپىتىدە ھەممەيلەن پوپ ئانتونىئو ئىسابېلنىڭ چاقچاقلىرىغا قىزغىن جاۋاب بېرىپ كۈلكە ـ چاقچاق بىلەن ئولتۇردى. بىراق، مەخمەل بىلەن ئورالغان، بۇرجەكلىرىگە كۈمۈش تۈتۈلغان ساندۇق ئېلىپ چىقىلغاندا، گويا ئۆكەكنى ئېچىقتۇاتقاندەك كەيپىيات ھۆكۈم سۈردى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو خوشلىشىش زىياپىتىگە قاتنىشىشنىمۇ رەت قىلغاندى.

ـــ ئۆيدە پەقەت پاپالا كەم ئىدى، ئەمدى ئۇمۇ تولۇقلىنىدىغان بولدى، ـــ دېدى پولكوۋنىك ئورېلىئانو.

ئۈچ ئايدىن كېيىن ئورېلىئانو II بىلەن فېرناندا مېھىنى موناستىر مەكتىپىگە ئاپىرىۋېتىپ، ئۆيدىكى ئاپتوماتىك پىيانىنونىڭ ئورنىغا كونا چەكمە پىيانىنونى ئەكىردى. ئامارانتا شۇ كۈنلەردە ئۆزىگە كېپەن تىكىشكە باشلىدى. باناننىڭ كاساپىتىدىن پەيدا بولغان ئەسەبىيلىكمۇ پەسەيمەي قالدى. ماكوندونىڭ يەرلىك ئاھالىسى ئۆزلىرىنىڭ چەت ئەللىكلەر تەرىپىدىن ئەھمىيەتسىز ئورۇنغا چىقىرىۋېتىلگەنلىكىنى، بۇرۇنقى ئازراقلا كىرىمىنى تەستە ساقلاپ قېلىۋاتقانلىقىنى بايقاشتى، گويا پاراخوت دېڭىزدا خەتەرگە ئۇچراپ ئاخىر قۇتۇلۇپ قالغاندەك، شۇنىڭغىمۇ شۈكرى قىلىشتى. بۇئېندىيەلەر چەت ئەللىكلەرنى توپ ـ توپى بىلەن مېھمان قىلىۋەردى. بۇرۇنقىدەك تىنچ ئائىلىۋى تۇرمۇش پەقەت بانان شىركىتى كېتىپ قالغاندىن كېيىنلا ئەسلىگە كەلدى. بىراق، ئەنئەنىۋى مېھماندوستلۇق روھىدا تۇپ ئۆزگىرىش بارلىققا كېلىپ، ھوقۇق فېرناندانىڭ قولىغا ئۆتتى، ئۇرسۇلا زۇلمەت ئىچىدە قالدى. ئامارانتا ئۆزىنىڭ كېپىنىنى تىكىش بىلەنلا بولدى. بۇرۇنقى پىراكتىكانت ئايال پادىشاھ مېھمان تاللاش ئەركىنلىكىگە ئېرىشىپ، ئۇلارنى ئاتا ـ ئانىسى ئۆگەتكەن قاتتىق كونا قائىدە ـ تۈزۈملەرگە كۆندۈردى. چەت ئەللىكلەر ئاسانلا تاپقان پۇلىنى بولۇشىغا بۇزۇپ ـ چېچىپ خەجلەيدىغان، ھەممە يەرنى تەرتىپسىزلىك قاپلىغان بۇ يۇرتتا بۇئېندىيەلەر ئائىلىسى فېرناندانىڭ قاتتىق تەدبىرلىرى بىلەن كونا ئۆرپ ـ ئادەتلەرنىڭ قورغىنى

بولۇپ قالدى. فېرناندا باتان شىركىتى بىلەن چېتىشلىقى يوق كىشىلەرنىلا دۇرۇس ئادەم سانايتتى، شۇ ۋەجىدىن ئېرىنىڭ ئاكىسى خوس ئاركادىئو II گىمۇ باشقىچىرەك مۇئامىلە قىلاتتى. خوس ئاركادىئو II باتان بالاسىنىڭ دەسلىپىدىكى قالايمىقانچىلىقتا ئېسىل سوقۇشچى خورازلىرىنى سېتىۋېتىپ، باتان شىركىتىنىڭ قورۇق نازارەتچىسى بولغانىدى.

ــ چەت ئەللىكلەردىن يۇققان كېسەل ھازىرمۇ بولىدىكەن، بۇ ئۆيگە كىرىمەن دەپ خىيال ئەيلىمىسۇن، ــ دەيتتى فېرناندا.

ئائىلىدە چەكلىمە شۇ قەدەر چىڭىپ كەتتىكى، ئورېلىئانو II ئۆزىنى پېترا كېتىسنىڭ ئۆيىدە تېخىمۇ ئەركىن ھېس قىلىدىغان بولۇپ قالدى. دەسلەپتە زىياپەتلىرىنى ئايالىنىڭ يۇكىنى يېنىكلىتىش باھانىسى بىلەن ئاشىنىسىنىڭ ئۆيىگە يۆتكىۋالدى، كېيىن جاندارلىرىنىڭ ئاينىماي توختاپ قېلىۋاتقانلىقىنى باھانە قىلىپ كالا قوتىنى ۋە ئات ئېغىللىرىنى، كېيىن ئاشىنىسىنىڭ ئۆيىنى سالقىنراق ئىكەن دېگەن باھانىدە ئىشخانىسىنىمۇ شۇ يەرگە كۆچۈرۈۋالدى. فېرناندا ئۆزىنىڭ ئېرى بار تۇل خوتۇنغا ئايلىنىپ قالغانلىقىنى بايقىغىنىدا كېچىككەنىدى. ئورېلىئانو II پەقەتلا دېگۈدەك ئۆيدە تاماق يېمەيتتى، كېچىلىرى خوتۇنىغا ھەمراھ بولۇپ ئۆيدە يانسىمۇ، بۇ ساختىلىقىغا ھېچكىم گول بولمايتتى. بىركۈنى بىخەستەلىك قىلىپ پېترا كېتىسنىڭ ئۆيىدە قونۇپ قالدى. ھالبۇكى، ئەتىسى فېرناندا بىر ئېغىز تاپا ـ تەنە قىلمىدى. بىراق، شۇ كۈنىلا ئىككى ساندۇق كىيىم ـ كېچىكىنى ئاشىنىسىنىڭ ئۆيىگە ئەۋەتىپ بەردى، ئۇ ساندۇقلارنى قەستەن كۈندۈزى ئەۋەتكەن ھەمدە يالغان ئادەمنى پۈتۈن ماكوندولۇقلارنىڭ كۆزىچە كوچىنىڭ ئوتتۇرىسى بىلەن مېڭىشقا بۇيرۇغانىدى. ئەسلىدە يولدىن چىققان ئېرىنى مۇشۇنداق قىلسام نومۇسقا چىدىمايلا سالپىيىپ تاپىغا چۈشىدۇ دەپ ئويلىغانىدى. ئەپسۇسكى، فېرناندانىڭ بۇ مەردانىلىقى ئېرىنىڭ مىجەزىنىلا ئەمەس، ئۆز يۇرتىغا تامامەن ئوخشىمايدىغان بۇ يۇرتنى ئوبدان چۈشەنمەيدىغانلىقىنى يەنە بىر قېتىم ئىسپاتلىدى. ھېلىقى كىيىم ساندۇقلىرىنى كۆرگەنلىكى ئادەم بۇ ھېكايىنىڭ ئايىغى تەبىئىي مۇشۇنداق بولاتتى، دېيىشتى.

ئورېلىئانو II بولسا ئەركىنلىككە ئېرىشكەنلىكىنى تەبرىكلەپ ئۇدا ئۇچ كۈن كاتتا زىياپەت بەردى. فېرناندانا پايدىسىز بولغىنى شۇكى، ئۇ ئادەتتە ئوشۇقىغىچە قارا تون كىيىپ، بوينىغا مودىدىن قالغان مارجانلارنى ئېسىپ، زامانغا نامۇۋاپىق تەكەببۇرلۇقىنى نامايان قىلىپ يۇرۇپ ۋاقىتسىز قېرىپ كەتكەندەك بولۇپ قالغانىدى، ئېرىنىڭ ھېلىقى ئاشىنىسى بولسا ئۇچىسىغا رەڭدار يىپەك رەختتىن تىكىلگەن ۋال ـ ۋۇل كۆڭلەكلەرنى كىيىپ، قىزلىقىغا قايتقاندەك گۈلقەغەلىرى ئېچىلىپ، كۆزلىرى چار قاقىرادەك چاقناپ تۇراتتى. ئورېلىئانو II ياش چاغلىرىدىكىدەك ھېسسىياتى ئۇرغۇپ ئاشىنىسىنىڭ قوينىغا باشقىلاتىن ئۆزىنى ئاتتى. پېترا كېتىس ئۇ چاغلاردا ئورېلىئانو II نى تونۇماي ھېلىقى قوشكېزەك قېرىندىشى دەپ قىلىپ كۆڭۈل بەرگەن ھەمدە بىلمەستىن قوشكېزەكلەرنىڭ ئىككىلىسى بىلەن كۆڭۈل خۇشى قىلىپ ئۆتكەن، شۇنداقلا تەڭرىنىڭ ئۆزىگە مۇشۇنداق يېگىت ئاتا قىلغانلىقى ئۈچۈن ئۆزىنى تەلەيلىك سانىغانىدى. تىرىلگەن ئىشقى شۇ قەدەر كۈچلۈك ئىدىكى، ئۇ ئىككىسى تاماق ئۈستىدە بىر ـ بىرىنىڭ كۆزىگە شۇنداق بىر قارىشىپلا زۇۋانمۇ سۆرمەي داستىخاننى يېپىپ قويۇپ ياتاق ئۆيگە كىرەتتى ـ دە، قورسىقىنىڭ ئاچلىقى بىلەنمۇ كارى بولماي تۇتۇشۇپ بولۇشچە پەيزى قىلىشاتتى. ئورېلىئانو II فىرانسۇز پاھىشىلەرغا چېپىپ يۈرگەن چاغلىرىدا بەزى نەرسىلەرنى كۆرگەنىدى. شۇ نەرسىلەرنىڭ ئىلھامىدا پېترا كېتىسقا باش روھانىيلارنىڭ كارىۋىتىغا ئوخشاپ كېتىدىغان چىملىداقلىق كارىۋات ئېلىپ بەردى، دېرىزىلىرىگە دۇخاۋا پەردىلەرنى تارتقۇزدى، ياتاق ئۆينىڭ تام ـ تورۇسلىرىنى كىرىستال تاشئەينەكلەر بىلەن توشقۇزۇۋەتتى. بۇ چاغدا شۇ قەدەر بەتخەج بولۇپ كەتكەنىدىكى، پۇلنى بولۇشچە بۇزۇپ ـ چېچىپ تىنماي زىياپەت ئۆتكۈزۈپ تۇراتتى. ھەر كۈنى ئەتىگەن سائەت 11:00 دە كېلىدىغان پويىزدا ئورېلىئانو II گە ساندۇق ـ سانداق شامپانسكى ۋە بىراندىلار كېلىپ تۇراتتى. ئورېلىئانو II پويىز ئىستانسىسىدىن قايتىپ كەلگۈچە خۇددى كولۇمبىيەچە ئەركىن ئۇسسۇلغا چۈشكەندە ئۇدۇل كەلگەن ئادەمنى ئۇسسۇلغا تارتقاندەك، يولدا ئۇچرىغانلىكى ئادەمنىڭ ھەممىسىنى زىياپەتكە سۆرەپ ماڭاتتى، يەرلىكلەر بولامدۇ، ياقا يۇرتلۇقلار بولامدۇ،

تونۇش بولامدۇ، ناتونۇش بولامدۇ، ئۇنىڭ ئۇچۇن بەربىر ئىدى. ھەتتا چەت ئەل تىلىدىن باشقا تىلنى بىر ئېغىزمۇ بىلمەيدىغان سىرلىق بىروۋتن ئەپەندىمۇ نۇرغۇن قېتىم ئورېلىئانو II نىڭ شەرەتلىرى بىلەن كېلىپ، پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيىدە غەرق مەست بولۇپ، گارمونغا كەلتۇرۇپ تېكساس ناخشىلىرىنى ئالاتاغىل توۋلىغىنىچە، يېنىدىن ئايرىمايدىغان پەيلى يامان گېرمان تايغىنىنىمۇ ناخشىسىغا كەلتۇرۇپ ئۇسسۇل ئوينىتىپ كەتكەندى.

— بىر چەتتە تۇرۇڭلار، كاللىرىم، — ئالىتاغىل ۋارقىرايتتى ئورېلىئانو II زىياپەت تازا قىزغان پەيتلەردە، — بىر چەتتە تۇرۇڭلار، ئۆمۇر دېگەن قىسقا جۇمۇ!

ئورېلىئانو II نىڭ گۈلقەقەلىرى ئېچىلىپ باقمىغان، ھېچقاچان بۇنچە ھۆرمەتكە سازاۋەر بولۇپمۇ باقمىغان، جاندارلىرىمۇ ھېچقاچان بۇنچە دەھشەت كۆپىيىپ باقمىغانىدى. ئايىغى ئۇزۇلمەس زىياپەتلىرى ئۇچۇن شۇنچە كۆپ كالا، چوشقا، توخۇلار سويۇلۇپ تۇراتتىكى، ھويلىنىڭ توپىسى ئاققان بىمەسلىك قان بىلەن سۇغۇرۇلۇۋېرىپ قارىداپمۇ كەتكەندى. تاشلانغان سۆڭەكلەر، ئۇچەي ـ قېرىنلار، ئاشقان تاماقلار دۆۋىلىنىپ كەتكەندى، كىشىلەر يەمنى كۆزلەپ ئۇچۇپ كەلگەن قۇزغۇنلارنىڭ مېھمانلارنىڭ كۆزىنى چوقۇۋلىشىدىن ساقلىنىش ئۇچۇن تىنماي پاراسلىتىپ پۇرۇخ كۆيدۇرۇپ تۇرۇشقا مەجبۇر ئىدى. ئورېلىئانو II سەمرىپ تىقىلىپ كەتتى، يۇزلىرى قىزىللىقتىن ئۆتۈپ كۆكۇرۇپ كەتتى، سېمىزلىكىنىڭ دەستىدىن تاشپاقەدەك مىسىلداپ ماڭمىدىغان بولۇپ قالدى، ئۆز ۋاقتىدا جاھان كېزىپ قايتىپ كەلگەن خوس ئاركادىئودىنمۇ ئۆتە ئاجايىپ ئىشتىھالىق بولۇپ كەتكەنلىكىنىڭ كاساپىتىدىن مۇشۇنداق سەمرىپ كەتكەن ئىدى. ئورېلىئانو II نىڭ كىشىنى تاڭ قالدۇرغۇدەك تويمىغۇرلۇقى، پۇلنى سامانەك سوروپ خەجلەيدىغان سېخىيلىقى، تەڭداشسىز مېھماندوستلۇقى بىلەن تارالغان داڭقى سازلىق رايونىدىن ئۆتۈپ، دېڭىز بويى ئەترابلىرىدىكى داڭلىق ئاچ كۆزلەرنىڭ دىققىتىنى تارتقانىدى. شۇنىڭ بىلەن داستىخان سەرخىللىرى ھەر يەر ـ ھەر يەرلەردىن ماكوندوغا كېلىپ، پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيىدە ئۆتكۈزۈلۈپ تۇرىدىغان ئەسەبىي ئىشتىھا مۇسابىقىلىرىگە قاتنىشاتتى. ئورېلىئانو II بۇ

مۇسابىقىلەردە تاكى ھېلىقى قارا دۇشەنبە كۈنى كامىنا ساگاسدومې كەلگەنگە قەدەر يېڭىلمەس غالىب بولۇپ كەلگەنىدى. تەق ـ تۇرقى توتېم ھەيكىلىگىلا ئوخشايدىغان بۇ ئايالنىڭ داڭقى «چىشى پىل» دېگەن لەقەمى بىلەن پۈتۈن مەملىكەتكە پۇر كەتكەنىدى. مۇسابىقە شەنبىدىن سەيشەنبە سەھەرگىچە سوزۇلدى. ئورېلىئانو II بىرىنچى سوتكىدا ماننخوت، پىچەكگۈل ۋە باناڭ قېقىنى تېتىق قىلىپ بىر موزاينى يەۋەتتى، بىر يېرىم ساندۇق شامپانسكىنى ئىچىۋەتتى. يېڭىپ چىقىدىغانلىقىغا ئىشەنچى كامىل ئورېلىئانو II تەمكىن رەقىبىدىن كۆپ روھلۇق ۋە تېتىك كۆرۈنەتتى. رەقىبىنىڭ كەسىپ ئەھلى ئىكەنلىكى مانا مەن دەپ چىقىپ تۇرسىمۇ، ئۇيگە لىق توشۇپ كەتكەن خىلمۇخىل تاماشىبىنلارنىڭ كۆزىگە بوشاڭراق كۆرۈنەتتى. ئورېلىئانو II غەلىبە ۋەسۋەسىسىدە گۆشنى قاساپ ـ يالماپ يېگىلى تۇرغاندا، «چىشى پىل» تاشقى كېسەللەر دوختۇرىدەك گۆشنى ئۇششاق پارچىلاپ ئالدىرماي مەززە بىلەن يەيتتى. ئۇ ئايالنىڭ شۇنچە زەبەردەس ۋە بەستلىك تۇرقى ئاياللارغا خاس نازاكەتسىنى يوشۇرۇپ كېتەلمىگەنىدى. يۇزلىرى ئۇز، قوللىرى نازۇك بۇ ئايال شۇنچىلىك جازىبىدار ئىدىكى، ئورېلىئانو II بىر كۆرۈپلا: داستىخاندا ئەمەس، يوتقاندا مۇسابىقىلىشىدىغان ئىش ئىكەن، دەۋەتتى. كېيىن ئۇ «چىشى پىل»نىڭ پۈتۈن بىر كالىنى يەۋەتكەن تۇرۇقلۇقمۇ مەسۇمە قىزدەك پېتىنى بۇزماي ئولتۇرغان تۇرقىنى كۆرۈپ، بۇ ئاجايىپ ئىشتىھالىق جىلۋىگەر خارتوملۇق مەخلۇق، مەلۇم مەنىدىن ئېيتقاندا، كۆڭۈلدىكىدەك ئايال ئىكەن دەپ ئەستايىدىل باھا بەردى. بۇ گېپى خاتا ئەمەس ئىدى. «چىشى پىل» دەپ ئاتىلىشتىن ئىلگىرى بىر مەھەل «قۇزغۇن» دەپ ئاتالغانىدى، لېكىن ھېچقايسى لەقەمنىڭ ئاساسى يوق ئىدى. چۈنكى، ئۇ سۆز ـ چۆچەكلەردىكىدەك كالا سويىدىغان «قاساساپ»مۇ بولۇپ باقمىغان، گىرىك سېرك ئۆمەكلىرىدىكى ساقال ـ بۇرۇتلۇق قاۋۇل ئايالمۇ ئەمەس، ئەمەلىيەتتە بىر سەنئەت مەكتىپىنىڭ مۇدىرى ئىدى. بالا تۇغۇپ ئانا بولغاندىن كېيىن بالىلىرىغا كۆپرەك تاماق يېگۈزۈش ئۈسۈلىنى تېپىش ئۈچۈنلا ئاشۇنداق ئىشتىھالىق بولۇپ كەتكەنىدى. ئەمەلىيەت داۋامىدا سىناقتىن ئۆتكەن پىرىنسىپىنىڭ نەزەريەۋى ئاساسى شۇكى، ئادەمنىڭ كۆڭلى خاتىرجەم بولسىلا، تاكى

چارچىغانغا قەدەر توختىماي يېيىلەيدۇ. شۇڭا، ھەۋەس تۈپەيلىدىن ئەمەس، مەنىۋى سەۋەب تۈپەيلىدىن مەكتىپى ۋە ئائىلىسىنى تاشلاپ، داڭقى پۈتۈن مەملىكەتكە پۇر كەتكەن بۇ تەپ تارتماس قارنى يامان بىلەن سىنىشىپ بېقىش ئۈچۈن بۇ يەرگە كەلگەنىدى. «چىشى پىل» ئورېلىئانو II نى بىر كۆرۈپلا، ئۇنىڭ قورساقتىن ئەمەس، مېجەز ـ خاراكتېرى تۈپەيلى ئۇنتۇرۇپ قويىدىغانلىقىنى بىلگەنىدى. دېگەندەك، بىرىنچى كېچە ئۆتكىچە ئۆزىنى بىلدۈرمىدى. ئورېلىئانو II بولسا تولا كۈلكە ـ چاقچاق قىلىپ بارا ـ بارا ئۆزىنى چارچىتىۋالدى. ئۇلار تۆت سائەت ئۇخلىۋالغاندىن كېيىن ئويغىنىپ ھەربىرى ئەللىك ئاپېلسىن شەربىتى، سەككىز لېتىردىن قەھۋە، ئوتتۇز دانىدىن خام تۇخۇم ئىچتى. ئەتىسى ئەتىگىنى شۇ ئۇيقۇسىزلىقىدىمۇ ھەربىرى ئىككى چوشقىنى، بىر ساپاق باناننى يەۋەتتى، تۆت ساندۇق شامپانسكىنى ئىچىپ تۈگەتتى. «چىشى پىل» ئورېلىئانو II نىڭمۇ تۈيمايلا ئۆزىگە ئوخشاشلا ئۇسۇلىدا يەۋاتقانلىقىنى بايقىدى. بىراق، ئاقىۋىتى بىلەن ھېسابلاشماي قارامىلىق بىلەن ئۆزىنى قويۇۋېتىپ يەۋاتاتتى. شۇنداق بولغاندا، ئورېلىئانو II نىڭ ئەھۋالى پەرىزىدىكىدىنمۇ خەتەرلىك ئىدى. پېترا كېتىس ئىككى كۈركە توخۇ كاۋىپىنى شىرەگە قويغاندا، ئورېلىئانو II نىڭ قارنى يېرىلىپ كېتەيلا دەپ قالغانىدى.

ـــ يەپ كېتەلمىگۈدەك بولساڭ يېمەيلا قوي، ـــ دېدى «چىشى پىل»، ـــ ئىككىمىز تەڭ چىققان بولايلى.

«چىشى پىل» بۇ گەپنى چىن كۆڭلىدىن ئېيتقانىدى. چۈنكى، رەقىبىنى ئۆلۈمگە قىستاۋاتقانلىقىنى بىلىپ تۇرغاچقا، ئۆزىنىڭمۇ گېلىدىن تاماق ئۆتمەيدىغاندەك قىلاتتى. بىراق، ئورېلىئانو II بۇ گەپنى يېڭى خىرىس دەپ چۈشىنىپ قېلىپ، پۈتۈن بىر كۈرۈك توخۇنى قاساپ يەۋەتتى، نەتىجىدە شۇنچە يامان قارنىمۇ كۆتۈرەلمەي ھوشىنى يوقاتتى ـ دە، بىر پەتنۇس سۆڭەككە ئىتتەك دۇم چۈشۈپ، ئاغزىدىن كۆپۈك ئۆرلەپ، جان تالىشىۋاتقاندەك خارتىلدىغىلى تۇردى. شۇ تاپتا خۇددى بىرسى مۇنارنىڭ چوققىسىدىن تاشلىۋەتكەندەك، تېگى يوق ھاڭغا چۈشۈپ كېتىۋاتقاندەك تۇيۇلدى ھەمدە مۇشۇنداق چۈشۈپ كېتىۋەرسە چوقۇم ئۆلىدىغانلىقىنى خىرە ـ شىرە ھېس قىلدى.

ـــ مېنى فېرناندانىڭ يېنىغا ئاپىرىپ قويۇڭلار، ـــ دېيىشكە ئاران ئۇلگۈردى.

دوستلىرى كۆتۈرۈپ ئۆيگە ئېلىپ باردى، ئۇلار ئورېلىئانو II نى ئايالىغا بەرگەن ۋەدىسىدە تۇرۇپ، ئۇلۇكى راستىنلا ئاشنىسىنىڭ كارىۋىتىدا قالمايدىغان بولدى، دېيىشتى. پېترا كېتىسمۇ ئورېلىئانو II گۆرگە كىيىپ كەتمەكچى بولغان ھېلىقى ئۆتۈكىنى مايلاپ، ئاپىرىپ بېرىشكە ئادەم ئىزدەپ يۈرگىنىدە ئورېلىئانو II خەتەردىن قۇتۇلدى دېگەن خەۋەر كەلدى. دېگەندەكلا بىر ھەپتىگە بارمايلا ساقىيىپ بولدى ـ دە، ئىككى ھەپتە ئۆتكەندە ئۆزىنىڭ تىرىلگەنلىكىنى تەبرىكلەپ مىسلى كۆرۈلمىگەن كاتتا زىياپەت ئۆتكۈزدى. شۇنىڭدىن كېيىنمۇ پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيىدە تۇرۇۋەردى. بىراق، كۈندە بېرىپ فېرناندانى يوقلايدىغان، بەزىدە ئائىلىسىدىكىلەر بىلەن بىللە تاماقمۇ يەيدىغان بولدى. تەقدىر گويا شەيئىلەرنى ئاستىن ـ ئۈستۈن قىلىپ قويغاندەك، ئورېلىئانو II ئاشنىسىنىڭ ئېرى، ئايالىنىڭ ئاشنىسى بولۇپ قالغان ئىدى.

بۇ ھال فېرناندا ئۈچۈن تەسەللى ئىدى. ئېتىبارسىز تاشلىنىپ قالغان كۈنلەردە چۈشلۈك ئارام ۋاقىتلىرىدا پىيانىنو چېلىش، بالىلىرىنىڭ خەتلىرىنى ئوقۇش بىلەن ئىچ پۈشۈقىنى چىقىراتتى. بالىلىرىغا ئىككى ھەپتىدە بىر پارچىدىن يازىدىغان خەتلىرىدە بىر ئېغىزمۇ راست گەپ قىلماي دەردلىرىنى يوشۇراتتى. پېشايۋاندىكى تاشنى الملارغا تولۇق ئاپتاپ چۈشۈپ تۇرسىمۇ، كوچىلاردىن شادىيانە سادالار ئاڭلىنىپ تۇرسىمۇ، بۇ ئۆي بارغانچە ئاتا ـ ئانىسىنىڭ مۇستەملىكە دەۋرىدىكى سۆرۈن قورۇسىغا ئوخشاپ قېلىۋاتاتتى. فېرناندا ئۈچ تىرىك ئەرۋاھ بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئەرۋاھى ئارىسىدا تەنھا تېڭىرقاپ يۈرەتتى، بۇ ئەرۋاھ دائىم مېھمانخانىنىڭ قاراڭغۇ بۇلۇڭىدا ئولتۇرۇپ فېرناندانىڭ پىيانىنوسىغا شۇبھە بىلەن كۆزلىرىنى پارقىرىتىپ قۇلاق سالاتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ كۆلەڭگىسىلا قالغانىدى. ئۇ ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئۆيىدىن چىقىپ پولكوۋنىك گىرىنالدىرىدو ماركوسنى ھېچ ئومىد يوق يېڭى بىر ئۇرۇش قوزغاشقا دەۋەت قىلىپ بېرىپ قايتقاندىن كېيىن زەرگەرخانىسىغا كىرىپ كەتكەن پېتى كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىگە ھاجەت قىلغىلى بارغانىنى ھېسابقا ئالمىغاندا زادىلا چىقماس بولۇپ كەتتى. ھەر ئۈچ ھەپتىدە بىر قېتىم چاقىرتىدىغان ساتىراشتىن

باشقا ھېچكىم بىلەن كۆرۈشمەيتتى. ئۇرسۇلا ھەر كۈنى بىر قېتىم تاماق سۈنۈپ بېرەتتى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇرسۇلا نېمە بەرسە شۇنى يەيتتى. بۇرۇنقىدەكلا قىزغىنلىقى بىلەن ئالتۇن بېلىجان ياسايتتى ـ يۇ ساتمايتتى. چۈنكى، خەقنىڭ زىننەت بۇيۇمى سۈپىتىدە ئەمەس، تارىخىي يادىكارلىق قاتارىدا سېتىۋالمىدىغانلىقىنى بايقاپ قالغاندىن باشلاپ ساتماس بولۇۋالغانىدى. رېمەدىئىسنىڭ توي قىلغاندىن بېرى ھۇجرىسىغا زىننەت بولسۇن ئۈچۈن تىزىپ كەلگەن قونچاقلىرىنى ھويلىغا ئېچىقىپ كۆيدۈرۈۋەتتى، سەزگۇر ئۇرسۇلا ئوغلىنىڭ نېمە قىلىۋاتقانلىقىنى شۇ زامان سەزدى ـ يۇ توسمىدى.

ـــ باغرىڭ تاشتىنمۇ قاتتىقكەن، ـــ دېدى ئۇرسۇلا.

ـــ باغرىمنىڭ قاتتىق ـ يۇمشاقلىقى بىلەن مۇناسىۋىتى يوق، ئۆزىنى قۇرت بېسىپ كېتىپتۇ.

ئامارانتا كېپىنىنى تىكىش بىلەن مەشغۇل ئىدى. فېرناندا ئامارانتانىڭ نېمە ئۈچۈن توختىماي مېمىغا خەت يازىدىغانلىقىنى، سوۋغاتمۇ ئەۋەتىپ تۇرىدىغانلىقىنى، لېكىن خوس ئاركادىئونى تىلغا ئېلىپمۇ قويمايدىغانلىقىنىڭ سەۋەبىنى ھېچ چۈشىنەلمەيتتى.

ـــ سەۋەبىنى ئۆلسەڭلارمۇ بىلەلمەيسىلەر، ـــ دېدى ئامارانتا فېرناندا سەۋەبىنى ئۇرسۇلا ئارقىلىق سورىغاندا.

ئامارانتانىڭ بۇ جاۋابى فېرناندانىڭ ئېچىدە مەڭگۈ يېشىلمەس سىر پېتى قېلىۋەردى. جۈدەڭگۈ ۋە بويى ئېگىز، ئۆزى تەكەببۇر ئامارانتا دائىم بۆلۈتتەك يۈمشاق كۆپتۈرمە كۆڭلەك كىيىپ يۈرەتتى. ياشىنىپ قالغان، نۇرغۇن ئاچچىق كەچمىشلەرنى بېشىدىن كەچۈرگەن بولسىمۇ، پېشانىسىگە ئىپپەت بەلگىسى پۈتۈلگەندەك چىرايىدىن كەتمىگەنىدى. نىھايەتكى، ھەقىقىي بەلگىسى قولىدا، قارا داكىنىڭ ئېچىدە بولۇپ، بۇ داكىنى كېچىسى ئۇخلايدىغان چېغىدىمۇ ئېلىۋەتمەيتتى ھەمدە ئۆز قولى بىلەن يۇيۇپ دەزمالاپ تۇراتتى. ۋاقىت ئامارانتانىڭ ئۆزىگە كېپەن تىكىۋاتقان بارماقلىرى ئارىسىدا غايىب بولماقتا ئىدى. ئامارانتا كىشىلەرگە ئۇ

كېپىنىنى كۆندۈزى تىكىپ، كېچىسى چۈۋۈۋاتقاندەك تۇيۇلاتتى. بىراق، غېرىبلىقىنى يېڭىش ئۈچۈن ئەمەس، دەل ئەكسىچە غېرىب ھالىتىنى ساقلاش ئۈچۈنلا تىكەتتى.

فېرناندا تاشلىنىپ قېلىۋاتقان كۆنلەردە مېمې تەتىل قىلىپ قايتىپ كەلگەندە ئورىلىئانو II نىڭ ئۆيدە بولماي قېلىشىدىن ئەنسىرەپ غەمگە پاتقاندى. ھېلىقى ھوشىدىن كېتىش ۋەقەسى بىلەن بۇ ئەندىشىسىگە خاتىمە بېرىلدى. ئۇلار مېمې قايتىپ كەلگەندە قىزغا دادىسىنى سادىق ئەردەك كۆرسىتىش، شۇنداقلا ئۆيدىكى ھەسرەتلىك كەيپىياتنى بىلىندۈرمەسلىك ھەققىدە كېلىشىۋالدى. ئورىلىئانو II يىلىغا ئۇدا ئىككى ئاي نەمۇنىلىك ئەر رولىنى ئويناپ، ئەل ـ ئاغىنىلىرىنى يىغىپ ماروزنا ۋە قاتلىملار بىلەنلا مېھمان قىلاتتى؛ خۇشال، تېتىك مېمې بولسا ساز چېلىپ كەيپىياتنى كۆتۈرۈشۈپ بېرەتتى. مېمېنىڭ ئاتا ـ ئانىسىنى ئەمەس، ئامارانتانى بەكرەك تارتقانلىقى، ئون ئۈچ ـ ئون تۆت ياش ۋاقتىدىكى ئامارانتانىڭ ئۆزىلا ئىكەنلىكى شۇ چاغدىلا مەلۇم بولدى. ئامارانتا ئۇ چاغلاردا قايغۇ دېگەننى بىلمەيتتى، مېڭىشلىرىمۇ ئۇسسۇل ئويناۋاتقاندەك تېتىك بولۇپ، ئائىلىسىگە ھاياتىي كۈچ بەخش ئېتەتتى. بۇ ھالەت پېترو كرىسبىغا يوشۇرۇن ئاشقلىقى روھىيىتىنى مەڭگۈ بۇرمىلىۋەتكەنگە قەدەر داۋاملاشقاندى. بىراق، مېمېنىڭ چىراي ـ تۇرقى ئامارانتانى تارتقان بىلەن مىجەز ـ خۇلقى ئامارانتاغا ئوخشاشمايتتى، بۇئېندىيە جەمەتىدىكى باشقا ھېچقانداق ئادەمگىمۇ ئوخشاشمايتتى. بۇ جەمەتتىكىلەرگە ئوخشاشلا پېشانىسىگە پۈتۈلگەن غېرىبلىق قىسمىتى تېخى ئاشكارىلانمىغان بولۇپ، تاشقى دۇنيا بىلەن ئىچ قويۇن ـ تاش قويۇن بولۇپ كەتكەندەكلا كۆرۈنەتتى، چۈشتىن كېيىن سائەت ئىككىدە ئۆزى يالغۇز مېھمانخانىغا كىرىۋېلىپ پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن بېرىلىپ پىيانىنو مەشىق قىلغان چاغلىرىدا تېخىمۇ شۇنداق ئىدى. ئېنىقكى، ئۇ ئائىلىسىنى ياخشى كۆرەتتى، يىل بويى ئۆيىگە قايتىپ بارغاندىن كېيىنكى يىگىتلەر ئارىسىدا شادىمان كەيپىيات پەيدا قىلىدىغان چاغلارغا تەشنا ئىدى. دادىسىغا ئوخشاشلا سورۇنخۇمار ۋە مېھماندوست بولۇپ چىقىدىغىنىغا ئاز قالغاندى. بۇنداق ئاپەتلىك ئىرسىيەت ئۇچىنچى قېتىم تەتىل قىلىپ كەلگەندە تۇنجى قېتىم ئاشكارىلاندى. مېمې ھېچكىمگە ئالدىن دەپ

قويمايلا ئۆز بېشىمچىلىق بىلەن تۆت موناخنى ۋە ئاتمىش سەككىز قىز ساۋاقدىشىنى ئۆيدە بىر ھەپتە ئويناپ كېتىشكە باشلاپ كەلگەنىدى.

ــ ماۋۇ پېشكەلچىلىكنى دەيمەن! ــ قايغۇردى فېرناندا، ــ بۇ بالىنىڭ دادىسىغا ئوخشاشلا تەنتەكلىك قىلغىنىنى قارىمامدىغان!

قوشنىلاردىن كارىۋات ۋە سەگۈنچەك ئۆتنە ئېلىپ قىزلارنى توققۇز تۇركۈمگە بۆلۈپ نۆۋەت بىلەن تاماق تارتىشقا، مۇنچىغا چۈشۈش ۋاقتىنى بېكىتىشكە ھەمدە كۆك مۇندېر، ئەرەنچە ئۆتۈك كىيگەن بۇ قىزلارنىڭ تاماقتىن كېيىن دەم ئېلىۋېلىشى ئۈچۈن قىرىق ئورۇندۇق ئۆتنە ئېلىشقا تۇغرا كەلدى. ئۇلارنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىپ بولماق مۇشكۈل بىر ئىش ئىدى. چۈرۈلدىشىپلا تۇرۇدىغان بۇ قىزلار ناشتىلىقىنى يەپ بولغىچە چۈشلۈك تاماق ۋاقتى، ئارقىدىنلا كەچلىك تاماق ۋاقتى بولۇپ قالاتتى. قىزلارنى بىر ھەپتە ئىچىدە باغانزارلىققا باشلاپ بېرىپ ئويناپ كېلىشكە بىرلا قېتىم ئاران يېتىشەلمىدى. كەچكىچە پالاقشىپ يۈرۈپ ھېرىپ ھالىدىن كەتكەن موناخلارنىڭ قىزلارنى بۈيرۇق چۈشۈرۈپ ياتقۇزغۇدەك مادارى قالمايتتى، چارچاشنى بىلمەيدىغان قىزلار بولسا ھويلىدا توختىماستىن مەكتەپ ناخشىلىرىنى ئېيتىشاتتى. قىزلار بىركۈنى ئۈرسۈلانى يىقىتۇەتكىلى تاس قالدى. چۈنكى، ئۈرسۈلا شۇ ھالى بىلەنمۇ يارەملىشىمەن دەپ چېپىلىپ تۇرۇۋالغانىدى. يەنە بىركۈنى موناخلار پولكوۋنىك ئورېلىئانونى قىزلارنىڭ كۆزىچە كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىگە سىيدى دەپ غەۋغا كۆتۈرۈشتى، ئامارانتامۇ پاراكەندىچىلىك پەيدا قىلغىلى تاس قالدى. ئامارانتا شۇ چاغدا شورپىغا تۇز سېلىۋاتاتتى، شۇ ئەسنادا ئاشخانىغا كىرىپ قالغان بىر موناخ قىلغۇدەك گەپ تاپالماي قېلىپ، ئاۋۇ ئاق ئۇندەك نەرسە نېمە دەپ سورىۋىدى، ئامارانتا:

ــ مەرگىمۇش، ــ دەپ جاۋاب بەردى.

كەلگەن كۈنى ھېرىپ ھالى قالمىغان قىزلار ھاجەتخانىغا كىرىپ چىقىش ئۈچۈن پاتىپاراق بولۇشۇپ كەتتى، كېچە سائەت بىرلەرگىچىمۇ تېخى ھەممىسىگە نۆۋەت تېگىپ بولمىغانىدى. شۇنىڭ بىلەن فېرناندا يەتمىش ئىككى گارشوك سېتىۋالدى. بىراق، كېچىدىكى قىينىچىلىق ئەتىگەنگە ئالماشتى. چۈنكى، قىزلار قاق سەھەردىلا

گارشوك يۇيۇش نۆۋتىنى كۈتۈپ هاجەتخانا ئالدىدا قاتار تۇرۇشۇپ كېتەتتى. قىزلارنىڭ بىرقانچىسى قىزىپ قالغان، بىرقانچىسى پاشىغا يەم بولۇپ تېرىسى يالىلۇغلانغان بولسىمۇ، كۆپىنچىسى يەنىلا قىينىچىلىققا باش ئەگمىدى، ھەتتا ئەڭ تىنجىق ئىسسىقتىمۇ ھويلىدا سەكرىشىپ ئويناۋەردى. ئۇ مېھمانلار كېتىشكەندە گۈللۈكتىكى گۈللەر چەيلىنىپ سولىشىپ بولغان، ئۆي جابدۇقلىرى بۇزۇلۇپ بولغان، تاملاردا رەسىملەر ۋە خەتلەر پەيدا بولغانىدى. فېرنانىدا شۇنداقتىمۇ ئۇلارنىڭ كەتكىنىگە خۇش بولۇپ ئەپۇ قىلىۋەتتى. كارىۋات ۋە ئورۇندۇقلارنى قولۇم ـ قوشنىلارغا قايتۇرۇپ بەردى، يەتمىش ئىككى گارشوكنى بولسا مېرگادىسنىڭ ئۆيىگە ئەكىرىپ قويدى.

ئۆتمۈشتە پۈتۈن ئائىلىنىڭ مەنىۋى تۈرمۈشىنىڭ مەركىزى بولغان بۇ ئۆي ئەمدى گارشوكخانىغا ئايلاندى. پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قارىشىچە، بۇ تازا مۇۋاپىق نام ئىدى. باشقىلار مېرگادىسنىڭ ياتاق ئۆيىگە شۇنچە زامان ئۆتكەن بولسىمۇ تۇپا ـ چاڭ قونمىغانلىقىدىن ھەيران ئىدى، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ كۆزىگە بولسا دۆۋە ـ دۆۋە ئەخلەت كۆرۈنەتتى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو كىمنىڭ نېمىنى كۆرگىنى راست ئىكەنلىكىدىنغۇ پەرۋايى پەلەك ئىدى، بىراق فېرنانداىنىڭ ئۇ ئۆيگە گارشوك قويمەن دەپ پۈتۈن بىر چۈشتىن كېيىن كىرىپ ـ چىقىپ ئىشىغا كاشىلا قىلغانلىقىدىنلا نارازى بولدى.

خوس ئاركادىئو II شۇ كۈنلەردە ئۆز ئۆيىدە پەيدا بولدى. ھېچكىمگە سالام ـ سەھەتمۇ قىلماي پېشايۋاننىڭ ئۇ تەرىپىدىكى زەرگەرخانىغا كىرىپ پولكوۋنىك بىلەن پاراڭلاشتى. ئۇرسۇلا كۆزى كۆرەلمىسىمۇ، نازارەتچى سالاھىيىتىگە ۋەكىللىك قىلىدىغان ئۆتۈكىنىڭ تاراقشىغان ئاۋازىدىن بىلىۋالاتتى. بۇ ئەۋرىسىنىڭ ئۆيدىكىلەر بىلەن، ھەتتا قوشكېزەك قېرىندىشى بىلەنمۇ يىراقلىشىپ كەتكەنلىكىدىن تەئەججۇپلىنەتتى. بالىلىق چاغلىرىدا قېرىندىشى بىلەن كىيىم يۆتكەپ ئوينىغانىدى، ئەمدى ئۇ ئىككىسى بىر ـ بىرىگە پەقەت ئوخشاشمايدىغان بولۇپ كەتكەنىدى. خوس ئاركادىئو II ئېگىز، ئورۇق، تەكەببۇر، سۈرلۈك، سىراسىنلاردەك مىسكىن ئىدى، سۆرۈن چىرايىدىن مۇڭ تۆكۈلۈپ تۇراتتى. چىرايى بۇئېندىيە جەمەتىدىكىلەرنى

ئەمەس، ئانىسى سانتاسوفىيە دېلا پېدادنى بەكرەك تارتقاندى. ئۇرسۇلا ئۆيمدىكىلەرنىڭ پارىخىنى قىلغان چاغلاردا بۇ ئەۋرىسىنى دائىم ئۇنتۇپ قالاتتى ھەمدە شۇ تۇپەيلىدىن ئۆزىنى ئەيىبلەپ كېتەتتى. خوس ئاركادىئو II نىڭ ئۆيگە كىلگەنلىكىنى ۋە پولكوۋنىكنىڭ زەرگەرخانىسىغا كىرىشىگە رۇخسەت قىلغانلىقىغا قاراپ، ئىختىيارسىز رەۋىشتە يەنە ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلەپ قالاتتى، شۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئونىڭ بالىلىق دەۋرىدە ھەقىقەتەنمۇ قوشكېزەك قېرىندىشى بىلەن ئالمىشىپ كەتكەنلىكىنى، ئورېلىئانو II ئاتىلىقىنىڭ ھازىرقى ئورېلىئانو II ئاتىلىقى ئەمەس، دەل مۇشۇ خوس ئاركادىئو II ئىكەنلىكىنى جەزملەشتۇردى. خوس ئاركادىئو II نىڭ ھازىرقى تۇرمۇشىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. ئاڭلىشىچە، بىر مەھەل پېلار تېرنېرانىڭ ئۆيىدە سوقۇشچى خوراز بېقىپ يۈرگەنىكەن، بەزىدە يېنىدا قونۇپمۇ قالىدىكەن، ئادەتتە تولا كېچىلەرنى فىرانسۇز پاھىشىلەرنىڭ يېنىدا ئۆتكۈزۈدىكەن. خوس ئاركادىئو II تۇرمۇشىنىڭ ئىشلىرى ئۇچۇن ئۆزىنى ئۆپرىتىپ كەتمەيتتى، ھېچقانداق غايىسىمۇ يوق، ئۇرسۇلانىڭ يۇلتۇزلار سىستېمىسىدىكى بىر ئاقار يۇلتۇزدەك ئىدى.

ئەمەلىيەتتە، خوس ئاركادىئو II بۇ ئائىلىگە مەنسۇپ ئەمەس، شۇنداقلا ھېچقاچان باشقا بىر ئائىلىگە مەنسۇپ بولۇپمۇ باقمىغانىدى. گەپنى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ھەربىي گازارمىغا ئادەم ئاتقانىنى كۆرسەتكىلى باشلاپ بارغان ھېلىقى ئەتىگەندىن باشلاشقا تۇغرا كېلىدۇ. ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىنىڭ ھەسرەتلىك ۋە سەل مەسخىرىلىك كۈلۈمسىرىشى ئۆمۇر بويى ئېسىدىن چىقمايدۇ، بۇ ئۇنىڭ بالىلىق دەۋرىدە ئېسىدە قالغان ئەڭ بۇرۇنقى بىردىنبىر ئەستىلىكى. يوپيورۇق دېرىزىنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ خىلمۇخىل ئاجايىپ ۋەقەلەرنى سۆزلەپ بەرگەن، ئۇچىسىغا كونىچە كەمزۇل، بېشىغا قاغىنىڭ قانىتىدەك قالپاق كىيگەن بىر بوۋاينىڭ ئوبرازىمۇ ئېسىدىن چىقمايدۇ. بىراق، خوس ئاركادىئو II بۇنىڭ قاچانقى ئىشلىقىنى ئۇنتۇپ كەتكەنىدى. ھالبۇكى، ئالدىنقىسى بولسا ئۇنىڭغا ئوخشىمايتتى، ئۇ ئىش ئۆمۇرلۇك نىشانىنى بەلگىلىگەن بولۇپلا قالماستىن، گويا ئۆتكەن زامان ئۆزىنى ئۆتكەن ئىشلار بىلەن كۇنسايىن يېقىنلاشتۇرۇۋاتقاندەك ئۇ ئەستىلىكى يېشىنىڭ

چوڭىيىپ بېرىشىغا ئەگىشىپ بارغانسېرى ئايدىڭلىشىپ باردى. ئۇرسۇلا خوس ئاركادىئو ئارقىلىق پولكوۋنىك ئورېلىئانو بۇئېندىيەنى بەندىلىكتىن قۇتۇلدۇرۇشقا ئۇرۇندى.

ـــ كىنو كۆرۈپ كېلىشكە دەۋەت قىلىپ باقسامچۇ، ـــ دېدى خوس ئاركادىئوغا، ـــ كىنو خۇشياقمىسمۇ، ھېچ بولمىغاندا ھاۋا يەپ كەلسە ياخشى بولاتتى.

بىراق، ئۇ ئۇزۇن ئۆتمەيلا خوس ئاركادىئونىك پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا ئوخشاشلا ئۆزىنىڭ ئۆتۈنۈشىگە قۇلاق سالمايدىغانلىقىنى، ھەر ئىككىلىسىنىڭ ئوخشاشلا ئېرىمەس باغرى تاشلاردىن ئىكەنلىكىنى بايقىدى. ئۇ ئىككىسىنىڭ زەرگەرخانىدا نېمىلەرنى دېيىشىدىغانلىقىنى ئۇرسۇلالا ئېمەس، ھېچكىم بىلمەيتتى. بىراق، ئۇرسۇلا پۈتۈن ئائىلە بويىچە پەقەت مۇشۇ ئىككىسىنىڭلا قويۇق ئىچكى مۇناسىۋەت تۈپەيلىدىن چىقىشىپ كەتكەنلىكىنى چۈشىنەتتى.

ئەمەلىيەتتە، خوس ئاركادىئو II ئۇرسۇلانىڭ تەلىپىگە پەرۋا قىلمىدى ئەمەس، پولكوۋنىكنى بەندىلىكتىن تارتىپ چىقىرىشقا ئامال قىلالمىغانىدى. ھېلىقى قىزلارنىڭ پاراكەندىچىلىكى پولكوۋنىكنىڭ سەۋر قاچىسىنى توشقۇزۇۋەتكەنىدى. رېمەدىسىنىڭ ئوماق قونچاقلىرىنى كۆيدۈرۈۋەتكەن بولسىمۇ، ئۇ ئۆيدە قۇرت كۆپ دېگەن باھانىدا زەرگەرخانىغا سەگۈنچەك سالدى ـ دە، ھاجەتكە چىقىشقا تۇغرا كەلگەندىلا ئۆيدىن چىقىدىغان بولدى. ئۇرسۇلا ئوغلىنىڭ قېشىغا كىرىپ پاراڭلىشىمەن دەپمۇ پاراڭلىشىپ بولالمايتتى، ئوغلى بۇنداق چاغدا ئانىسى ئېلىپ كىرگەن تەخسىدىكى تاماقنا قارايمۇ قويماي، شىرەنىڭ بىر بېشىغا سۈرۈپ قويۇپ ئىشى بىلەن بولۇپرەتتى، شورپىنىڭ يۈزىدە ماي قېتىپ، گۆش سوۋۇپ قالسىمۇ كارى بولمايتتى. پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ئۇنىڭ قايتا ئۇرۇش قوزغاشقا ھەمدەم بولۇش تەلىپىنى رەت قىلغاندىن كېيىن تېخىمۇ باغرى تاش بولۇپ كېتىپ، زەرگەرخانىغا بېكىنىۋېلىپ چىقماسلا بولدى. شۇنىڭ بىلەن ئۆيدىكىلەر ئۇنى ئۆلگەنگە چىقىرىۋەتتى. 11 ـ نويابىر كۈنى سىرتقا چىقىپ يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان سېرىك ئۆمىكىنى كۆرگەنگە قەدەر، ئىنسانىي ھېس ـ تۇيغۇسىنى ئىپادىلەپ باققىنىنى ھېچكىم كۆرمىگەنىدى. بۇ كۈن

پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئۇچۇن ئۆمرىنىڭ ئاخىرىدىكى باشقا كۈنلەردىن زادىلا پەرقلەنمەيتتى. بۇ كۈنى ئۇ سەھەر سائەت بەشتىلا ھويلىدىكى پاقا ۋە قارا چىبكەتكىلەرنىڭ كۈركىراش ـ چىرىلداشلىرىدىن ئويغىنىپ كەتتى، شەنبە كۈنى يېغىشقا باشلىغان سىم ـ سىم يامغۇر تېخىچە توختىمىغانىدى. پولكوۋنىك يامغۇرنىڭ ياغقىنىنى باغدىكى شاخ ـ يوپۇرماقلارنىڭ شىلدىرلاشلىرىدىن بىلەلمىگەن تەقدىردىمۇ، ئۇستىخانلىرىنىڭ مۇزلىشىدىنلا بىلىۋالاتتى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئادەتتى بويىچە يۇڭ ئەدىيىلىنى يېپىنىپ، قوپال ماتا ئىشتىنىنى كىيىۋالدى. راھەت دەپ كىيىۋالمىغان بۇ ئىشتىنىنى «گودوچە ئىشتان» دەپ ئاتايتتى. ماتا ئىشتىنىنىڭ ئۇستىگە يەنە بىر ئىشتاننى قاپلاپ كىيىدى، لېكىن كەمىرىنى باغلىمىدى، ھېلى يۇيۇنمەن دەپ كىر كۆڭلىكىنىڭ ياقىسىدىكى سىرىق تۇگمىلىرىنىمۇ ئادەتتىكىدەك چىڭ ئەتمىدى. ئاندىن ئەدىيالنى بوۋاك ئورنىدا بېشىغا ئوردى ـ دە، ساڭگىلاپ قالغان بۇرۇتىنى بارماقلىرى بىلەنلا تۈزەشتۈرۈپ قويۇپ ھويلىغا سىيگىلى چىقتى. كۈننىڭ چىقىشىغا تېخى خېلى بار ئىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە يامغۇردا چىرىپ كەتكەن كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىدە مۇگدەپ ئولتۇراتتى، پولكوۋنىك دادىسىنى باشقا چاغلاردىكىدەكلا كۆرمىدى، ئەرۋاھنىڭ ئىسسىق سۇيدۇكىنىڭ ئۆتۈكىگە چاچرىشى بىلەن چۆچۈپ ئويغىنىپ ئېيتقان چۈشىنىكسىز گەپلىرىنىمۇ ئاڭلىمىدى. زەگەرخانىسىغا قايتىپ كېتىۋاتقىنىدا سانتاسوفىيە دېلا پېداد ئوچاقتا ياققان ئوتنىڭ پۈرىقى دىمىقىغا ئۇرۇلدى ـ دە، بىر ئىستاكان قەنتسىز قەھۋەسىنى ئېلىپ كىرىپ كەتمەكچى بولۇپ ئاشخانىغا كىرىپ قەھۋە چۆگۈنىنىڭ قاينىشىنى كۈتۈپ تۇردى. سانتاسوفىيە دېلا پېداد ھەر كۈنىدىكىدەكلا بۇگۈن كۈنگە نېمە دەپ سورىۋىدى، پولكوۋنىك ئورىلىئانو بۇگۈن سەيشەنبە، 11 ـ نويابىر دەپ جاۋاب بەردى. ئاندىن ئوچاقتىكى ئوتنىڭ يورۇقىدا يۈزلىرى ئالتۇن رەڭگە كىرگەن، ئۆتمۈشتە بولسۇن ياكى ھازىر بولسۇن، ھېچقاچان مەۋجۇت ئەمەستەكلا بىلىنمىدىغان كۆز ئالدىدىكى بۇ ئېغىر ـ بېسىق ئايالنىڭ چىرايىغا قاراپ، شىددەتلىك ئۇرۇش مەزگىلىدىكى يەنە بىر 11 ـ نويابىر كۈنىنى ئېسىگە ئالدى ـ دە، ئۆزى بىلەن يېتىپ ياققان بىر ئايالنىڭ ئۆلۈپ كەتكەنلىكىنى جەزملەشتۈرۈپ

چۆچۈپ ئەس ـ هوشىنى تاپتى. ئۇ ئايال راستىنلا ئۆلۈپ كەتكەندى، ئۇ كۈنى ھېلىمۇ پولكوۋنىكنىڭ ئېسىدە تۇرۇپتۇ. چۈنكى، ئۇ ئايال ئۆلۈشتىن بىر سائەت ئىلگىرى شۇ كۈننىڭ قايسى كۈن ئىكەنلىكىنى سورىغاندى. ئۇ ئىشنى ئېسىگە ئالالىغىنى بىلەن ئالدىن سېزىش ئىقتىدارىنىڭ بۇرۇنلا ئۆزىنى تاشلاپ كەتكەنلىكىنى شۇ كەمدىمۇ ھېس قىلىپ يەتمىگەنىدى. قەھۋە پورۇقلاپ قاينىماقتا ئىدى، پولكوۋنىك ھېچقاچان ئېتىنى بىلمەيدىغان، قاراڭغۇ كېچىلەرنىڭ بىرىدە سىيپاشتۇرۇپ يۈرۈپ سەگۈنچىكىگە چىققان بولغاچقا چىرايىنىمۇ ھايات ۋاقتىدا ئەمەس، ئۆلگەندىن كېيىنلا كۆرگەن ئۇ ئايالنى سېغىنغانلىقى ئۈچۈن ئەمەس، قىزىقسىنىپلا ئەسلەۋاتاتتى. ھالبۇكى، ئۇنىڭ ھاياتىدا مۇشۇنداق پەيدا بولغان ئايالالار بەك كۆپ بولغاچقا، تۇنجى قېتىم سەۋدايىلارچە چىرمىشىش داۋامىدا ئۆزىنىڭ كۆز يېشىغا غەرق بولغىلى تاس قالغان ھەمدە ئۆلۈشتىن بىر سائەت ئىلگىرى ساڭا ئۆلگۈچە كۆيمەن دەپ قەسەم قىلغان قىزىنىڭ شۇ ئىكەنلىكى ياكى باشقىسى ئىكەنلىكىنى ئېسىگە ئالالمىدى. ھورى كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان قەھۋەسىنى كۆتۈرگىنىچە زەرگەرخانىغا قايتىپ كىرگەندىن كېيىن ئۇ قىزنىمۇ، باشقىسىنىمۇ ئويلاپ ئولتۇرماي چىراغنى يېقىپ، قەلەي قۇتىدىكى ئالتۇن بېلىجانلىرىنى ساناپ كۆرۈۋېدى، ئون يەتتە ئالتۇن بېلىجان بار ئىكەن. ساتماسلىق نىيىتىگە كەلگەندىن كېيىنمۇ كۈنىگە ئىككى داندىن ياسايتتى، يىگىرمە بەش دانىغا توشقاندا چاناققا تاشلاپ ئېرىتىپ قايتا ياساشقا باشلايتتى. بۇگۈنمۇ ھېچنېمىنى ئويلىماي پۈتۈن زېھنى بىلەن ئىشلەۋەردى، سائەت ئون بولغاندا يامغۇرنىڭ تېخىمۇ بەك كۈچىيىپ كەتكەنلىكىنىمۇ سەزمىدى. بىرسى زەرگەرخانىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ ئىشىكىنى يېپىۋالمىسا يامغۇر سۈيى بېسىپ كېتىدۇ دەپ ۋارقىرىدى. بىراق، پولكوۋنىك ئۆزىنىمۇ ئۇنتۇپ قالغانىدى. چۈشلۈك تاماق كۆتۈرۈپ كىرگەن ئۇرسۇلا چىراغنى ئۆچۈرۈۋەتتى.

ــ نېمىدېگەن قاتتىق يامغۇر بۇ! ــ دېدى ئۇرسۇلا.

ــ ئۆكتەبىر ئەمەسمۇ، ــ دەپ قويدى ئوغلى.

پولكوۋنىك ئورىلىنىپ شۇ گەپنى قىلىۋاتقاندا شۇ كۈنى ياساۋاتقان بىرىنچى

ئالتۇن بىلىجاندىن كۆزىنىمۇ ئۇزمىدى. ئۇ بىلىجانغا قىزىل مارجاندىن كۆز سىلىۋاتاتتى. ئالتۇن بىلىجانىنى پۈتكۈزۈپ قۇتىغا سىلىپ بولغاندىن كېيىن شورپىسىنى ئىچىشكە باشلىدى. پىياز سىلىپ پىشۇرۇلغان گۆشتىن بىر پارچە، ئازراق گۈرۈچ ئاش ۋە ياغدا پىشۇرۇلغان بىرنەچچە تال باتان يېدى. مەيلى ئەك ياخشى ياكى ئەك يامان ئەھۋالدا بولسۇن، ئىشتىهاسى بىر خىللا ئىدى. چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن ئازراق ئارام ئالماقچى بولدى. تاماق ھەزىم بولمىغان ئىككى سائەت ئۆتۈپ كەتمىگۈچە مەلۇم ئىلمىي ئاساسقا ئىگە خۇراپاتلىق تۈپەيلىدىن ئىشنى ھەرگىز قولىغا ئالمايتتى، كىتاب ئوقۇمايتتى، يۇيۇنمايتتى ھەم كۆڭۈل خۇشىمۇ قىلمايتتى. بۇ خۇراپىي ئەقىدە ۋۇجۇدىدا شۇ قەدەر چوڭقۇر يىلتىز تارتىپ كەتكەن ئىدىكى، ئۇرۇش مەزگىللىرىدە ئەسكەرلىرىنى ياخشى ھەزىم قىلالمايدىغان قالمىسۇن دەپ بىرنەچچە قېتىملىق ھەربىي ھەربكەتنىمۇ كېچىكتۈرگەنىدى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانو سەگۈنچىكىدە يېتىپ قەلەمتىراش بىلەن قۇلىقىنى كوچىلاۋېتىپلا ئۇخلاپ قالدى. بىر چۈش كۆردى، چۈشىدە تاملىرى ئاپئاق ئاقارتىلغان قۇيقۇرۇق بىر ئۆيگە كىرىپ قالغۇدەك. بۇ ئۆيگە كىرگەن بىرىنچى ئادەم بولغاچقا، سۇر بېسىپ تەنلىرى توخۇ ئەت بولۇپ كېتىپتۇمىش. شۇ چۈشىدە يەنە بۇ چۈشنى يېقىنقى بىرنەچچە يىلدىن بۇيان كۆپ قېتىم كۆرگەنلىكى يادىغا كەپتۇمىش. ئويغىنىپ كەتسەملا ھەممىنى ئۇنتۇپ كېتىمەن دەيمىش. دەرۋەقە، ساتىراش كېلىپ زەرگەرخانىنىڭ ئىشىكىنى چەككەندە ئويغىنىپ كېتىپ، پەقەت بىرنەچچە مىنۇتلا مۇگدۈۋالغاندەك، تېخى چۈش كۆرگىدەكمۇ بولمىغاندەك بىلىندى.

ــ بۇگۈن چاچ ئالدۇرمىسامۇ بولار، ــ دېدى ساتىراشقا، ــ جۈمە كۈنى كۆرۈشەيلى.

پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ساقال ـ بۇرۇتلىرى ئۈچ كۈندىن بېرى ئېلىنمىغاچقا ئاق ئارىلاپ كەتكەنىدى، شۇنداقتىمۇ ئالدۇرغۇسى كەلمىدى، بەربىر جۈمە كۈنى چاچ ياستىمەن، شۇ چاغدا بىراقلا ئىككىلا ئىشنى پۈتتۈرىمەن دەپ ئويلىدى. بايىقى كاساپەت ئۇيقۇدىن كېيىن يېپىشقاق تەرىنىڭ دەستىدىن قولتۇقىدىكى كونا جاراھەتمۇ چىم ـ چىم ئاغرىشقا باشلىدى. يامغۇر توختىغان بولسىمۇ، كۈن تېخى چىقمىغانىدى.

خۇددى تېنى ئەدىيالنى يېپىنىۋال دەپ بۇيرۇق قىلغاندەك ھېچ تۇتۇپ ئاغزىغا زەرداپ يىغىلدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئادەتتە ھاجەتتە ئۇزاق ئولتۇرمايتتى، بۇ قېتىم زۆرۈرىيەتسىزلا ئولتۇرۇۋەردى، ئايىغى ئاستىدىن ئېچىمال سېپىق پۇراق دىمىقىغا ئۇرۇلۇپ، ئەمدى ئىشىغا بېرىشقا ئالدىراتتى. بايا ھاجەتكە ئولتۇرۇۋاتقاندا بۇگۈن كۈنگە سەيشەنبە ئىكەنلىكىنى، بانان شىركىتى سەيشەنبە كۈنى مائاش تارقىتىدىغان بولغاچقا خوس ئاركادىئو II نىڭ زەرگەرخانىغا كەلمەيدىغانلىقىنى ئويلىدى. يېقىندىن بۇيان دائىم ئۆتكەن ئىشلارنى تولا ئەسلەيدىغان بولۇپ قالغانىدى، ھازىرمۇ ئىختىيارسىزلا ئۇرۇشنى ئەسلەپ قالدى. ھېلىمۇ ئېسىدە تۇرۇپتۇ، پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس ئۇنىڭغا ئاق قاشقىلىق تۇلپاردىن بىرنى تېپىپ بېرىشكە ۋەدە قىلغان، شۇنىڭدىن كېيىن قايتا تىلغا ئالمىغانىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئەمدى باشقا بىرمۇنچە ئىشلارنى ئېسىگە ئالدى، ئەمما ئۇ ئىشلارنىڭ ياخشى ـ ياماناڭلىقىغا باھا بېرگۈسى كەلمىدى. ئەستىلىكلەرنى خىيالىدىن نېرى قىلالمىغاچقا، ئېسىدىن ئۆچۈرۈۋەتكىلى بولمايدىغان ئەستىلىكلەرنىڭ كۆڭلىنى پەرىشان قىلىشىغا يول قويماسلىق ئۈچۈن ئۆتكەن ئىشلارنى سوغۇققانلىق بىلەن ئەسلەشنى ئۆگىنىۋالغانىدى. زەرگەرخانىغا كېتىۋاتقىنىدا ھاۋانىڭ ئەمدى خېلى ئىللىپ قالغانلىقىنى، يۇيۇنۇشنىڭ ياخشى پەيتى ئىكەنلىكىنى بايقاپ يۇيۇنۇۋالماقچى بولدى، بىراق ئامارانتا چاققان چىقىپ مۇنچىنى ئىگىلەپ بولغانىدى. شۇنىڭ بىلەن بۇگۈنكى پىلاندىكى ئالتۇن بېلىجانىنىڭ ئىككىنچىسىنى ياساشقا تۇتۇندى. ئالتۇن بېلىجانىنىڭ قۇيرۇقىنى ئورنىتىپ بولغاندا قۇياش بۇلۇتلارنى يېرىپ چىقىپ، كۈچلۈك نۇرى پۈتۈن ئەتراپنى قىزدۇرۇشقا باشلىغانىدى. ئۇدا ئۈچ كۈن ياغقان يامغۇردا يۇيۇلغان ھاۋانى كومۇتا بىر ئالغانىدى. بۇ چاغدا پولكوۋنىكنىڭ كىچىك تەرىتى قىستىدى ـ يۇ ئالتۇن بېلىجانىنى ياساپ بولۇپ چىقىمەن دەپ ئارقىغا سۇردى. چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتتىن ئون مىنۇت ئۆتكەندە ھويلىغا چىقتى، شۇ ئەسنادا يىراقتىن كېلىۋاتقان كاناي ـ سۇناي، داقا ـ دۇمباق ئاۋازى، بالىلارنىڭ تەنتەنىلىك چۇرقىراشلىرى ئاڭلاندى، بۇنىڭ بىلەن تۇنجى قېتىم ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن ئۆتمۈشنى ئەسلەپ، سىگانلار كەلگەندە دادىسى مۇز

كۆرسەتكىلى ئېلىپ بارغان ھېلىقى ئاجايىپ چۈشتىن كېيىنكى ۋاقىتتا قايتقاندەك بولۇپ قالدى. سانتاسوفىيە دېلا پېدادمۇ ئاشخانىدىكى ئىشىنى تاشلاپ تالاغا چاپتى.

ــ سېركچىلەر كەپتۇ! ــ ۋارقىرىۋەتتى سانتاسوفىيە دېلا پېداد.

پولكوۋنىك ئورېلىئانومۇ كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىگە بارماي ئۇدۇل تالاغا چىقتى ــ دە، تاماشىچىلار توپىغا قوشۇلۇپ، كوچىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان سېركچىلەرنىڭ تاماشاسىنى كۆردى، گوللاد قىزىدەك ياساندۇرۇلغان ئېيىقنىڭ چۆمۈچ بىلەن قازانىنى مۇزىكا رېتىمىغا چۈشۈرۈپ تاراڭلىتىشلىرىنى تاماشا قىلدى، سېركچىلەر سېپىنىڭ قۇيرۇقىدا موللاق ئېتىپ كېتىۋاتقان ھەزىلكەشلەرنىڭ سېرك ئويۇنلىرىنى كۆردى. سېركچىلەر ئۆتۈپ بولغاندىن كېيىن كوچا قۇرۇقدىنىپ، ھاۋانى بىر ئالغان كۈمۈتىلار بىلەن ھاڭۇېقىپ قاراپ تۇرۇشقان بىرنەچچە تاماشىبىندىن باشقا ھېچنەرسە قالمىدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانو شۇ چاغدىلا ئۆزىنىڭ غېرىبانە دۇنياسىغا قايتىپ، ئۇ سېركچىلەرنى ئويلىغاچ كاشتان دەرىخى تەرەپكە قاراپ ماڭدى. سىيىۋاتقان چاغدا ھېلىقى سېركچىلەرنى ئويلىماقچى بولدى ــ يۇ ھېچنەرسىنى ئېسىگە ئالالمىدى. گويا سوغۇقتا قالغان چۈجىدەك دۈگدەيگىنىچە دەرەخكە ئۇستى ــ دە، شۇ پېتى قېتىپ قالدى. سانتاسوفىيە دېلا پېداد ئەتىسى ئەتىگەن سائەت ئون بىرده ئارقا ھويلىغا ئەخلەت تۆككىلى چىقىپ، بىرنەچچە تازقارانىڭ كاشتان دەرىخىگە قاراپ ئۇچۇپ چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆردى، ئۆيدىكىلەر شۇنىڭغىچە ھېچنېمىنى تۈيمىغانىدى.

ئون تۆتىنچى باب

مېمېنىڭ ئەڭ ئاخىرقى يازلىق تەتىلى پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئۆلۈمىگە توغرا كېلىدى. دەرۋازا ھېم ئېتىلگەن، ھەرقانداق يېغىلىش ئەمەلدىن قالدۇرۇلغانىدى. ھەممەيلەن بوش ۋاۋازدا شۇېرلىشاتتى، تاماقنى ئۇن ـ تىنسىز ئولتۇرۇپ يېيىشەتتى، كۈنىگە ئۈچ ۋاق ئىبادەت قىلىشاتتى، ھەتتا چۈشتىكى تىنجىق ئىسسىقتا چېلىنىدىغان پىيانىنو ۋاۋازىمۇ ماتەم مۇزىكىسىدەك ئاڭلىناتتى. فېرناندا پولكوۋنىك ئورېلىئانوغا ئۆچ بولسىمۇ، قاتتىق قارىلىق قائىدىسىنى ئۆزى بەلگىلىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ھۆكۈمەتنىڭ بۇ مەرھۇم دۇشمىنىگە شۇنچە داغدۇغا بىلەن تەزىيە بىلدۇرۇپ كەتكىنىدىن قاتتىق ھەيران بولدى. ئورېلىئانو II مۇ قىزى تەتىلگە كەلگەچكە ئادەتى بويىچە ئۆيدە يېتىپ ـ قوپتى، فېرناندامۇ مەلۇم تىرىشچانلىقلىرى بىلەن خوتۇنلۇق ھوقۇقىنى ئەسلىگە كەلتۈردى، بۇنىڭ بىلەن مېمې يانداقى يىلى كەلگەندە بىر سىكىللىق بولۇپ قالدى، ئۆيدىكىلەر يېڭى تۇغۇلغان بۇ قىزغا ئانىسىنىڭ ئارزۇسىغا باقماي ئامارانتا ئۇرسۇلا دەپ ئىسىم قويدى.

مېمې ئوقۇشنى تاماملىدى. ئوقۇش پۈتتۈرگەنلىكىنى تەبرىكلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن، شۇنداقلا قارىلىقنىڭ ئاخىرلاشقانلىقىدىن دېرەك بېرىدىغان مۇراسىمدا 17 ـ ئەسىردىكى خەلق مۇزىكىسىنى ژانىغا يەتكۈزۈپ ئورۇنداپ، ئىسىم ـ جىسمىغا لايىق قەدىمىي پىيانىنو ئۇستىسى دېگەن شاھادەتنامىنىڭ ساھىبى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىدى. مېمېنىڭ پىيانىنو ماھارىتىدىن باشقا، ئىككى يىقىلما مىجەزى مېھمانلارنى تېخىمۇ ھەيران قالدۇردى. تەنتەكلىكى، ھەتتا گۆدەكلەرچە مىجەزى قاتتىقراق تەلەپ قويۇلىدىغان ھەرقانداق پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىشىغا باب كەلمەيتتى. بىراق، پىيانىنونىڭ ئالدىدا ئولتۇردىمۇ، بولدى، شۇ ئان باشقىچە بىر

قىزغا ئايلىناتتى ـ ده، كىشىگە شۇ ئېغىر ـ بېسىقلىقى بىلەن بېشىدىن كۆپ ئىسسىق ـ سوغۇق ئۆتكەن ئادەمدەك تەسىر بېرەتتى. ئەمەلىيەتتە، مېنىڭ ھېچقانداق ئالاھىدە تالانتقا ئىگە ئەمەس ئىدى، لېكىن ئانىسىنى ئۇمىدسىزلەندۈرۈپ قويماسلىق ئۈچۈنلا ئەستايىدىل مەشىق قىلىش ئارقىلىق ئەلا نەتىجىگە ئېرىشكەنىدى. ئەگەر باشتا باشقا ماھارەت ئۆگىنىشكە مەجبۇرلانغان بولسىمۇ، نەتىجىسى بەربىر ھازىرقى بىلەن ئوخشاش بولغان بولاتتى. مېنىڭ كىچىكىدىن تارتىپلا فېرنانداىنىڭ قاتتىق تەلەپچانلىقىنى ھەمدە باشقىلارنىڭ ئىشىغا چات كېرىۋالىدىغان ئادىتىنى ياقتۇرمايتتى. لېكىن، جاھىل ئانىسى بىلەن تىركىشىپ قالمايدىغانلا ئىش بولسا، تېخىمۇ زور قۇربانلارنى بېرىشكىمۇ تەييار ئىدى. بۇ قىز مەكتەپ پۈتتۈرۈش مۇراسىمىدا كۆركەم گۈت نۇسخىسىدىكى چوڭ ھەرپ بىلەن بېسىلغان دىپلومغا قاراپ، ئەمدىغۇ زىممەمدىكى مەجبۇرىيەتتىن قۇتۇلغاندىمەن دەپ ئويلىغانىدى. ھالبۇكى، بۇ مەجبۇرىيەتنى زىممىسىگە ئالغاندا ئىتائەتمەن بولۇشنى كۆزلىگەن دېگەندىن كۆرە، كۆڭلىنىڭ ئارامىنى كۆزلىگەن دېگەن تۇزۇكرەك ئىدى. فېرنانداەك ھەرقانچە جاھىل بولۇپ كەتكەن تەقدىردىمۇ بۇنداق قەدىمىي پىيانىنو ئۈچۈن باش قاتۇرۇپ ئولتۇرمايدىغانلىقىغا ئىشەنگەنىدى. چۈنكى، مۇناخلارمۇ بۇنداق پىيانىنونى مۇزېيدىكى ئاسارئەتىقە دەپ قارايتتى. دەسلەپكى يىللاردا ئويۇم خاتا ئىكەن دەپ قالدى. چۈنكى، ماكوندودىكى نۇرغۇن ئائىلىلەرنىڭ مېھمانخانىلىرىنىڭ تۆردىدىن ئورۇن ئېلىپ چىققان ھەمدە ماكوندودا ئۆتكۈزۈلگەن خەير ـ ساخاۋەت كېچىلىكلىرىدە، مەكتەپ كۆرەكلىرىدە، ۋەتەنپەرۋەرلىك خاتىرە پائالىيەتلىرىدە كارامىتىنى كۆسىتىپ كىشىلەرنىڭ ئۇيقۇسىنى كەلتۈرۈۋەتكەن بولسىمۇ، فېرناندا قىزىمنىڭ تالانتىدىن ھۇزۇر ئالالايدۇ دەپ قارىغانلىكى كىشىلەرنى ئۆيگە باشلاپ كېلىۋەردى. ئامارانتا ئۆلۈپ كېتىپ پۈتۈن ئائىلىدىكىلەر يەنە دەرۋازىنى تاقاپ قارىلىق تۇنقان چاغدىلا، مېنىڭ پىيانىنونى قۇلۇپلاپ، ئاچقۇچىنى ئىشكاپقا تىقىپ قويدى، فېرناندامۇ ئاچقۇچنىڭ قاچان، كىمنىڭ سەۋەنلىكى بىلەن يۈتكەنلىكىنى سۈرۈشتۈرۈشتىن ئېرىنىپ ئىزدىمەيلا قويدى. مېمېنىڭ تەرەپ ـ تەرەپتە پىيانىنو چېلىپ بەرگەن چېغىدىكى

چىدامچانلىقى پىيانىنو ئۆگىنىۋاتقان چاغلىرىدىكىدىن قېلىشمايتتى، بۇنى ئەركىنلىككە ئېرىشكىنىنىڭ بەدىلى دېيىشكە بولاتتى. فېرناندا قىزىنىڭ ئىتائەتمەنلىكىدىن بەكمۇ مەمنۇن ئىدى، ماھارىتىگە ئوقۇلغان مەدھىيىلەردىن ئاجايىپ پەخىرلىنىپ كېتەتتى، شۇڭا مېمېنىڭ دوستلىرىنى ئۆيگە باشلاپ كېلىشىگە ئەزەلدىن قارشى چىقمايتتى، باناناارلىقا بېرىپ ئويناپ كېلىشىگمۇ يول قويانتى. پوپ ئانتونىئو ئىسابېل ئىبادەت ۋاقتىدا ئىجازەت بەرگەنلىكى كىنو بولسا، ئورېلىئانو II گە ياكى ئىشەنچىلىك ئاياللارغا قوشۇپ ئەۋەتەتتى. مېمې ئەنە شۇنداق كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرىدىلا ئۆزىنىڭ ھەقىقىي قىزىقىشىنى ئاشكارىلايتتى. مېمې قىزىق ئولتۇرۇشلارنى، مۇھەببىتىگە پال ئاچقۇزۇشنى، دوستلىرى بىلەن ئۆيگە بېكىنىۋېلىپ تاماكا چېكىشنى ئۆگىنىشنى ۋە ئوغۇللار ھەققىدە پاراڭلىشىشنى ياخشى كۆرەتتى. بىر قېتىم ئۇلار ھەتتا ئۇچ بوتۇلكا روم ھارىقىنى ئىچىپ بولۇپ، كىيىملىرىنى سېلىۋېتىپ بىر ـ بىرىنىڭ بەدىنىنى ئۆلچەشتى ۋە سېلىشتۇرۇپ چىقىشتى. شۇنداق بىر ئاخشام مېمېنىڭ مەڭگۈ ئېسىدىن چىقمايدۇ: مېمې شۇ ئاخشىمى بىر تال چۇچۇكبۇيا يىلتىزىنى شوربغىنىچە كىرىپ شىرەگە ئولتۇرغاندى، بىر ـ بىرى بىلەن كارى بولماي كەچلىك تامىقىنى يەپ ئولتۇرغان فېرناندامۇ، ئامارانتامۇ مېمېنىڭ بۇنداق باشقىچە ھالىتىنى سەزمىدى. مېمې تېخى ھېلىراقتىلا بىر دوستىنىڭ ھۇجرىسىدا ھېلى كۇلۇپ، ھېلى قورقۇپ يىغلاپ ئىككى سائەت ساراڭلىق قىلغانىدى. بۇ خەۋپ ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن ۋۇجۇدىدا ئۇشتۇمتۇت ئالاھىدە بىر خىل شىجائەت پەيدا بولدى ـ دە، موناستىر مەدرىسىدىن ئايرىلماقچى، ئانىسىغا پىيانىنونى چالغاندىن كولىباسا ئەسۋابى قىلغان تۇزۇك دەپ توغرىدىن ـ توغرىلا ئېيتماقچى بولدى. شىرەنىڭ ئۇستىدە ئولتۇرۇپلا توخۇ شورپىسى ئىچتى، بۇ شورپا ئۇنىڭغا ئۆلۈكنىمۇ تىرىلدۈرۈۋېتىدىغان ئېسىل دورىدەك تېتىپ كەتتى. فېرناندا بىلەن ئامارانتانىڭ پۈتۈن ئەزايىنى رېئاللىقتىن ھالقىغان كۈلكىلىك نۇر گەردىشى ئورۇۋالغانلىقىنى كۆرۈپ، ئۇلارنىڭ ياسالمىلىقىنى، روھىي نامراتلىقىنى ۋە مەنمەنچىلىكىنى سۆكۈپ تاشلاشتىن ئۆزىنى ئاران تۇتۇۋالدى. مېمې دادىسىنىڭ پەقەت يۈز ـ ئابرۇيىنى ساقلاش ئۈچۈنلا

ئۆيده يېتىپ ـ قوپۇۋاتقانلىقىنى ئىككىنچى قېتىم تەتىل قىلىپ كەلگەن ۋاقتىدىلا بىلىپ بولغانىدى. فېرناندانى بۇرۇندىنلا بەش قولدەك ئېنىق بىلەتتى، كېيىنرەك بىر ئامال قىلىپ پېترا كېتىس بىلەن تونۇشقاندىن كېيىن، دادىسىنىڭ ئۇنچىلىك يولسىزمۇ ئەمەسلىكىنى ھېس قىلغان، ھەتتا ئۇ ئايالنى ئانام بولۇپ قالغان بولسىچۇ دەپ ئارمانمۇ قىلغانىدى. مېمې شۇ تۇرقىدا، ئەگەر ئويلىغانلىرىمنى شۇ تاپىنىڭ ئۆزىدە ئېيتمىغان بولسام قانداق تاماشا چىقىپ كېتەر دەپ ئويلاپمۇ قالدى. مېمې ئاشۇ شوخ خىيالىلىرىدىن خۇش بولۇپ قىن ـ قىنىغا پاتماي قېلىۋاتقاندا، فېرناندا ئازراق سېزىپ قالدى.

ـــ نېمە بولدۇڭ؟

ـــ ھېچنېمە، ـــ جاۋاپ بەردى مېمې، ـــ ئەمدى بىلىۋاتىمەن، ئىككىڭلارنى شۇنداق ياخشى كۆرىدىكەنمەن.

ئامارانتا بۇ گەپتىن ئېنىق بىر ئۆچمەنلىكنى سېزىپ چۆچۈپ كەتتى، فېرناندا بولسا بەك تەسىرلىنىپ كەتتى. مېمې يېرىم كېچىدە بېشى يېرىلغۇدەك ئاغرىپ ئويغىنىپ كەتتى، بىرمۇنچە زەردايمۇ قۇسۇتتى، فېرناندا بۇ ھالدىن قورقۇپ ئېلىشىپ قالغىلى تاس قالدى، تېنەپ ـ تەمتىرەپ يۇرۇپ مېمىغا بىر قۇتا ئابدىملىك مېيى ئىچكۈزدى، قورسىقىغا قۇندۇز مېيى سۈردى، پېشانىسىگە مۇز باستى. ماكوندوغا يېڭى كەلگەن غەلىتە دوختۇرنىڭ تەلىپى بويىچە ئۇدا بەش كۈن يېمەك ـ ئىچمىكىگە چەك قويدى ۋە سىرتقا چىقارمىدى. ئۇ دوختۇر شۇ چاغدا مېمىنى ئىككى سائەتتىن ئوشۇق تەكشۈرگەندىن كېيىن ئۇنىڭغا ئاياللىق ھورمۇنلىرى قالايمىقانلىشىپ كېتىپتۇ دېگەن مۇجمەللا بىر دىئاگنوزنى قويدى. شۇ كۈندىن باشلاپ مېمىنىڭ روھى چۈشۈپلا كەتتى، ھەممىگە چىدىماقتىن باشقا ئامال يوق ئىدى. ھەقىقىي سەۋەبنى تامامەن ئەما بولۇپ قالغان بولسىمۇ باشقا جەھەتلەردىكى سەزگۈسىنى يوقاتمىغان ئۇرسۇلا پەرەز قىلىپ يەتكەنىدى.

ـــ قارىسام، ـــ دېدى ئۆزىگە، ـــ مەستتىن ھېچ پەرقى يوق تۇرىدۇ.

بىراق، يەنە شۇ ئان بۇ ئويىنى ئۆزى ئىنكار قىلدى، ھەتتا بۇ تەنتەكلىكى ئۈچۈن

ئۆزىنى ئەيىبلىدى. مېمىنىڭ چۈشكۈن ھالىدىن ئىچى سىرىلىپ كەتكەن ئورىلىئانو II بۇنىڭدىن كېيىن قىزىمغا چوقۇم كۆڭۈل بۆلىمەن دەپ ئۆز - ئۆزىگە ۋەدە بېرىپ كەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئاتا - بالا ئوتتۇرىسىدا كۆڭۈللۈك ھەمكارلىق مۇناسىۋىتى بارلىققا كەلدى، بۇنداق مۇناسىۋەت ئورىلىئانو II نى ئەيش - ئىشرەت ئىچىدىكى غېرىبلىقتىن، مېمىنى فېرناندانىڭ ئىسكەنجىسىدىن قۇتۇلدۇردى، شۇنداقلا ساقلانغىلى بولمايدىغاندەك كۆرۈنگەن ئائىلە توقۇنۇشىمۇ پەيدا بولمىدى. ئورىلىئانو II بارلىق پائالىيەتنىي بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ قىزىغا ھەمراھ بولدى، قىزىنى كىنولارغا ياكى سېرىك ئويۇنلىرىغا ئاپاردى، ۋاقتىنىڭ كۆپىنچىسىنى قىزىغا سەرپ قىلدى. يېقىنقى بىرنەچچە يىلدىن بېرى ھەددىدىن ئارتۇق سېمىزلىك تۇپەيلى ئاياغ بوغقۇچىنىمۇ چىگەلمىگۈدەك بولۇپ كەتكەن، يەنە كېلىپ شەھۋەت - ھەۋەسلەرگە ھەددىدىن زىيادە بېرىلىپ، خۇي - پەيلىمۇ يامانلىشىپ كەتكەنىدى. ئەمدى قىزىنىڭ باھانىسىدا خۇشخۇي ھالىتىگە قايتتى، قىزى بىلەن بىللە بولۇشتىن ئېرىشكەن شادلىقنىڭ خاسىيىتى بىلەن بارا - بارا كەيىپ - ساپانى تاشلىدى. ھازىر مېمىنىڭ تازا گۈلدەك ۋاقتى ئىدى، ئامارانتادەك چىرايلىق بولمىسىمۇ، مېھرى ئىسسىق، قىلىقى تاتلىق بولغاچقا، بىر كۆرگەن ھەرقانداق ئادەم ئامراق بولۇپ قالاتتى. مودا خاراكتېرى فېرناندانىڭ مەنسىز قورۇمچىلىقى، يوشۇرۇپ بولالمايدىغان قىتىغۇرلىقى بىلەن پەقەتلا سىغىشالمايتتى، ئورىلىئانو II بولسا قىزىنىڭ بۇ تەرىپىنى ياقتۇراتتى ۋە چاپان ياپاتتى. مېمىي دادىسىنىڭ ئارا تۇرۇشى بىلەن كىچىكىدىن تارتىپ يېتىپ - قوپۇپ كېلىۋاتقان ھۇجرىسىدىن كۆچۈپ چىقىپ، بۇ ھۇجرىدىكى بالىلىق ۋاقتىدىن تارتىپلا ئۆزىنى ۋەھىمىگە سېلىپ كېلىۋاتقان ئەۋلىيا ھەيكىلىنىڭ سۈرلۈك كۆزىدىن قۇتۇلدى. ئورىلىئانو II قىزىنىڭ يېڭى ئۆيىگە ھەشەمەتلىك كارىۋات ۋە چوڭ پەردا ئۈستىلى قويغۇزدى، دېرىزىلىرىگە دۇخاۋا پەردە تارتقۇزدى. بىراق، پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيىگە ئوخشاش بولۇپ قالغانلىقىنى ئۆزىمۇ تۇيمايلا قالدى. ئورىلىئانو II قىزىغا ئىنتايىن سېخىيلىق قىلاتتى، ھەتتا مېمىغا قانچە پۇل بەرگەنلىكىنىمۇ بىلمەيتتى، مېمىمۇ پۇلنى دادىسىنىڭ يانچۇقىدىن خالىغانچە ئېلىۋېرەتتى. ئورىلىئانو II قىزىغا

شىركىتىنىڭ دۆكىنىدا بارلىكى پەرداز بۇيۇملىرىنىڭ ھەممىسىنى ئېلىپ بەردى، شۇنىڭ بىلەن مېمىنىڭ ئۆيىگە تىرناق تېشى، چاچ بۇدۇر قىلىدىغان قىسقۇچ، ھەرخىل چىش پاستىسى، كۆزنى روشەنلەشتۈرىدىغان كۆز سۈيى تىزلىپ كەتتى، بۇنىڭدىن باشقا خىلمۇخىل يېڭى پەرداز بۇيۇملىرى ۋە پەرداز ئۈسكۇنىلىرىمۇ تەل ئىدى. فېرناندا بۇ ئۆيگە كىرسىلا چۆچۈپ كېتەتتى. چۈنكى، قىزىنىڭ پەرداز ئۈستىلى فىرانسۇز پاھىشىلەرنىڭ نەرسىلىرىگە ئوخشىتاتتى. فېرناندا شۇ كەمدە ئاغرىقچان ۋە جېدەلخور ئامارانتا ئۇرسۇلادىن خەۋەر ئېلىش بىلەن ئالدىراش بولغاچقا قىزىغا كۆڭۈل بۆلۈشكە چولىسى تەگمەيتتى، تېخى يۇز كۆرۈشۈپ باقمىغان سىرلىق دوختۇر بىلەنمۇ كىشىنى ھاياجانغا سالىدىغان تەسىرلىك خەت يېزىشىپ تۇرۇشمىسمۇ بولمايتتى. فېرناندا دادىسى بىلەن قىزى ئوتتۇرىسىدىكى مۇنچە يېقىنچىلىقنى بايقىغاندىن كېيىن، ئورېلىئانو II دىن مېمىنى مەڭگۈ پېترا كېتىسىنىڭ يېنىغا ئېلىپ بارماسلىق توغرىسىدا ۋەدە ئېلىشقا مەجبۇر بولدى. ۋاھالەنكى، بۇ ئاگاھلاندۇرۇشنىڭ زادىلا ھاجىتى يوق ئىدى. بىراق، پېترا كېتىس ئاشىنىسىنىڭ قىزى بىلەن بولغان ئارىغا قىل سىغمايدىغان يېقىن دوستلۇقنىغا ھەسەت قىلاتتى ھەمدە ئانا ـ بالا ئارىسىدا چاتاق چىقىپ قېلىشىنى ھەرگىز خالىمايتتى. چۈشىنىپ بولمايدىغان بىر ۋەھىمە پېترا كېتىسنى قىينايتتى. تۈيغۇسى شۇنى ئېيتىپ تۇراتتىكى، مېمې خالىسىلا فېرناندانىڭ قولىدىن كەلمەيدىغان ئىش قىزىنىڭ قولىدىن كېلەتتى، يەنى ئۆزىچە تاكى ئۆلگۈچە ئۆزگەرمەيدۇ دەپ ئويلايدىغان ئورېلىئانو II نىڭ مېھرىنى ئۆزىدىن تارتىۋالىدىغان بولدى دەپ ئەنسىرەيتتى. ئورېلىئانو II بىرىنچى قېتىم ئاشىنىسىنىڭ سوغۇق نەزىرىگە ۋە تەنىسىگە ئۇچرىدى. چۈنكى، پېترا كېتىس ئىختىيارسىز رەۋىشتە ئاشىنىسىنىڭ ئۇ ئۆيدىن بۇ ئۆيگە كۆتۈرۈپ كېلىپ ـ كۆتۈرۈپ كېتىپ تۇرىدىغان سەييارە كىيىم ساندۇقىنى خوتۇنىنىڭ قېشىغا كەتتىمۇ ـ نېمە، دەپ ئەندىشىگە چۈشكەنىدى. بىراق، ئىش ئۇ دەرىجىگە بېرىپ يەتمىگەنىدى. ھېچكىم بىر ئەرنى پېترا كېتىس ئاشىنىسىنى چۈشەنگەندەك چۈشەنمەيتتى. پېترا كېتىس ئۇ ساندۇقنىڭ جايىدىن مىدىرلىمايدىغانلىقىنى بىلەتتى. چۈنكى، ئورېلىئانو II ھەرقانداق

ئۆزگىرىش بىلەن تۇرمۇشنى مۇرەككەپلەشتۈرۈۋېتىشنى خالىمايتتى. شۇڭا ساندۇق ئۆز جايىدا تۇرىۋەردى، پېترا كېتىس بولسا ئاياللاردىلا بولىدىغان بىردىنبىر ۋاستىسى بىلەن سۆيگىنىنى قايتۇرۇۋالدى، بۇنداق قىلىپ كېتىشىمۇ ئوخشاشلا ئارتۇقچە ئىش ئىدى. چۈنكى، مېمې دادىسىنىڭ خۇسۇسىي ئىشلىرىغا پەقەت ئارىلاشمايتتى، پېترا كېتىسنىڭ ئەنسىرىگىنىدەك قىلىشنى خالىغان تەقدىردىمۇ دادىسىنىڭ ئاشنىسى تەرەپتە تۇراتتى. مېمېنىڭ باشقىلارغا پۈتلىشىدىغان ۋاقتىمۇ يوق ئىدى. ھەر كۈنى مۇناخىلاردىن ئۆگەنگىنى بويىچە ياتاق ئۆيى ۋە ئورۇن - كۆرپىلەرنى ئۆزى يىغىشتۇراتتى، پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ كەشتە تىكەتتى ياكى ئامارانتانىڭ قول ماشىنىسىدا كىيىم تىكەتتى. باشقىلار تامىقىنى يەپ بولۇپ چۈشلۈك ئۈيقۇغا كەتكەندە، مېمېي ئىككى سائەت پىيانىنو مەشىق قىلاتتى، ھەر كۈنى چۈشلۈك ئۈيقۇسىنى قۇربان قىلىپ مۇشۇنداق پىيانىنو مەشىق قىلسا فېرناندانىڭ كۆڭلى تىندىغانلىقىنى بىلەتتى. ئوخشاشلا سەۋەب بىلەن چېركاۋدىكى خېير - ساخاۋەت يەرمەنكىلىرىدە، مەكتەپتىكى يىغىلىشلاردا پىيانىنو چېلىپ تۇراتتى. ئاخشاملىرى گىرىم قىلىپ بولۇپ ئادەتتىكى كىيىملىرىنى ۋە ئۇزۇن قونجلىق ئۆتۈكىنى كىيىپ دادىسى بىلەن چىقىپ كېتەتتى ياكى دوستلىرىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ كەچلىك تاماققىچە ئولتۇرۇپ كېلەتتى. ئورېلىئانو II كۆپىنچە ۋاقىتلاردا ئۇنى كىنوغا ئېلىپ بارانتى.

مېمېنىڭ قىز دوستلىرى ئارىسىدا ئامېرىكىلىق ئوچ قىز بار ئىدى، بىرىنىڭ ئىسمى پاترىشا بىروۋىن ئىدى. پاترىشانىڭ دادىسى بىروۋىن ئەپەندىمۇ ئورېلىئانو II نىڭ مېھمانىدوستلۇقىغا جاۋابەن مېمېنى قىزغىن كۈتۈۋالاتتى، شەنبىلىك تانسىلارغا تەكلىپ قىلاتتى. چەت ئەللىكلەر بىلەن ماكوندولۇقلار پەقەت مۇشۇنداق سورۇنلارغىلا بىللە قاتنىشاتتى. فېرناندا بۇ ئىشنى بىلگەندىن كېيىن ئامارانتا ئۇرسۇلانى ۋە يۈز كۆرۈشۈپ باقمىغان دوختۇرىنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ قاتتىق جەدەل قىلدى.

ــ ئويلاپ باققىنا، ــ دېدى مېمېغا، ــ گۆزىدە يانغان پولكوۋنىك بۇ ئىشقا قانداق قارايدىغاندۇ؟

فېرناندا ئۇرسۇلادىن مەدەت ئىزدىدى، كۈتۈلمىگەندە بۇ ئەما مومای مېمې

تانسىغا قاتنىشامدۇ، ئۆزى بىلەن تەڭتۇش ئامېرىكىلىق قىزلارنى دوست تۇتامدۇ، بۇ ئىشلارنىڭ كارايىتى چاغلىق، خەقنىڭ دىنىغا كىرىپ كەتمىسلا بولغىنى دېگەن قاراشتا بولدى. مېمې بۇزرۇكۇار مومىسىنىڭ كۆڭلىنى ئوبدان چۈشىنەتتى. تانسا بولغان كۇنىنىڭ ئەتىسى مېمې ئادەتتىكىدىن ئەتىگەن تۇرۇپ ئىبادەتكە باردى. فېرناندا قىزىدىن ئامېرىكىلىقلارنىڭ ئۆزىگە پىيانىنو چالدۇرۇپ ئاڭلىماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغىنىدا، قارشى تۇرۇشتىن ئاخىر ۋاز كەچتى. ئۇلار پىيانىنونى بىروۋىن ئېپەندىنىڭ ئۆيىگە ئاپىرىشتى. ياشقىنە سازەندە قىز شۇ يەردە ئەڭ قىزغىن چاۋاكقا ۋە ئەڭ سەممىي تەبرىككە سازاۋەر بولدى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ئۇلار مېمىنى تانسىغا ئەمەس، يەكشەنبىلىك سۇ ئۇزۇش پائالىيىتىگە، ھەپتىدە بىر قېتىم چۈشلۈك زىياپەتكە تەكلىپ قىلىدىغان بولدى. مېمې سۇ ئۇزۇشنى ئۆگىنىۋېلىپ، كەسپىي ماھىرەك ئۇزۇلەيدىغان بولۇپ كەتتى، چويلا توپ ئويناشنىمۇ ئۆگىنىۋالدى. ۋېرگىنىيەچە سۇرلەنگەن چوشقا سېنىغا ئاناناس يالپىقى قوشۇپ يېيىشكىمۇ كۆنۈپ كەتتى. تانسا ئويناش، سۇ ئۇزۇش ۋە چويلا توپ ئويناش جەريانىدا ئېنگلىزچىنى تېزلا ئۆگىنىۋالدى. ئورېلىئانو II شۇ خۇشلۇقىدا بىر سەييارە سوۋغەردىن نۇرغۇن قىستۇرما سۆزەتلىرى بار ئالتە تومۇق ئىنگلىزچە قامۇستىن بىر يۇرۇش ئېلىپ بەردى، مېمې ۋاقتى چىقسىلا شۇ كىتابنى ئوقۇيتتى. ئەمدى بۇرۇنقىدەك مۇھەببەت تەقدىرى توغرىسىدا پال ئاچقۇزۇپ يۇرۇشتىن، دوستلىرى بىلەن خۇپيانە ھالدا خەتەرلىك ئىشلارنى قىلىشتىن قول ئۇزگەنىدى. ئالدىنقى قېتىمقى غەرق مەست بولۇپ قالغانلىقى ئېسىگە كېلىپ قالسا، گۆدەكلەرچە قارامىلىق قىپتىمەن دەپ ئويلاپ كۈلۈپ قويىاتتى. بۇ ئىشنى دادىسىغا ئېيتىپ بېرىۋىدى، دادىسىغا تولىمۇ قىزىق تۇيۇلدى.

— ئاناڭ بىلگەن بولسىچۇ كاشكى، — دېدى ئورېلىئانو II كۈلۈپ كېتىپ.

قىزى ھەر قېتىم بىرەر سىرىنى ئېيتىپ بەرگەندە ئۇ داۋىم شۇنداق دەيتتى. قىزىدىن تۇنجى مۇھەببىتىنىڭ قانداق بولۇپ كەتكەنلىكىنى سورىۋىدى، مېمې ماكوندوغا ئاتا ـ ئانىسى بىلەن بىللە دەم ئېلىشقا كەلگەن ئامېرىكىلىق بىر يىگىتنى ياخشى كۆرۈپ قالغانلىقى ئېيتىپ بەردى.

ـــ بەللى، ـــ دېدى ئورېلىئانو II كۈلۈپ كېتىپ، ـــ ئاناڭ بىلگەن بولسا...

مېمې ئارقىدىنلا ئۇ يىگىتنىڭ دۆلىتىگە قايتىپ كەتكەنلىكىنى، شۇ كەتكىنىچە ئۇچۇرى بولمىغانلىقىنىمۇ سۆزلەپ بەردى. مېمې بۇ ئائىلىنىڭ ئىناقلىقىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن ئەتراپلىق ئويلىشىپ ئىش تۇتاتتى. ئورېلىئانو II يەنە پېترا كېتىسىنىڭ يېنىغا قاترايدىغان بولۇپ قالدى. بۇرۇنقى چاغلاردىكىدەك كاتتا زىياپەتلەرنى ئۆتكۈزۈپ خەقنى مېھمان قىلىۋېرىشكە سالامەتلىكى يار بەرمەيدىغان، كۆڭلى تارتىپ كەتمەيدىغان بولۇپ قالغان بولسىمۇ، ئىچ پۈشۈقىنى چىقىرىدىغان پۈرسەتلەرنى ھېلىمۇ قولدىن بەرمەيتتى. توغرا گارموننى قېپىدىن چىقاردى، بۇ گارموننىڭ بىرنەچچە تىلى بوشاپ قالغانلىقتىن ئاياغ بوغقۇچ بىلەن چىگىپ قويۇلغانىدى. ئامارانتا ئۆزىنىڭ كېپىنىنى زېرىكمەي تىكىۋېرەتتى. ئۇرسۇلا بولسا قېرىلىق يېتىپ قاراڭغۇلۇقتا ئولتۇراتتى، كۆزىگە كاشتان دەرىخىنىڭ ئاستىدىكى خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئەرۋاھىدىن باشقا ھېچنېمە كۆرۈنمەيتتى. فېرناندا ئۆزىنىڭ نوپۇزىنى مۇستەھكەملىۋالغانىدى. ئوغلىغا ھەر ئايدا يازىدىغان خەتلىرىدىن ئەمدى بىرەر ئېغىزمۇ يالغان گەپ تاپقىلى بولمايتتى، پەقەت ھېلىقى ناتونۇش دوختۇر بىلەن خەت ئالاقە قىلىپ تۇرۇۋاتقان ئىشىنىلا يوشۇراتتى، خالاس. دوختۇرلار فېرناندانىڭ چوڭ ئۇچىيىدە بىر ياخشى سۈپەتلىك ئۆسمىنىڭ پەيدا بولغانلىقىنى جەزملەشتۈرۈپ، روھىي جەرراھلىق ئارقىلىق داۋالىماقچى بولۇۋاناتتى.

ئەگەر ئامارانتانىڭ بىئەجەل ئۆلۈپ كېتىشى بىلەن يېڭى داۋالغۇش پەيدا بولمىغىنىدا، بۇئېندىيەلەر ئائىلىسىدە ھۆكۈم سۈرۈۋاتقان تىنچ ۋە خەيرلىك كۈنلەر ئۇزاق داۋاملىشار ئىدى. ئامارانتانىڭ ئۆلۈمى كۈتۈلمىگەن بىر ۋەقە بولدى. ئامارانتاغا قېرىلىق يەتكەن، يالغۇزلۇقنى خالايدىغان بولۇپ قالغان بولسىمۇ، يەنىلا مەزمۇت، بۇرۇنقىدەكلا ساغلام كۆرۈنەتتى. ھېلىقى كەچقۇرۇن پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنىڭ تەلىپىنى كەسكىن رەت قىلىۋەتكەن ھەمدە ھۇجرىسىغا سولىنىپ ھەسرەتلىك يىغلىۋالغان كۈندىن باشلاپ كۆڭلىدە نېمە ئويى بارلىقىنى ھېچكىم بىلەلمىدى. ھۇجرىسىدىن چىققىنىدا كۆز يېشى قۇرۇپ بولغانىدى، شۇڭا ساھىبجامال

رېمەدىس ئاسمانغا چىقىپ كەتكەندىمۇ، ئون ئالتە ئورىلىئانو ۋەھشىيلەرچە ئۆلتۈرۈلگەندىمۇ، پولكوۋنىك ئورىلىئانو ۋاپات بولغاندىمۇ يىغلىمىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو ئامارانتانىڭ بۇ دۇنيالىقتا ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان ئادىمى ئىدى، بۇ خىل ھېسسىياتى پولكوۋنىكنىڭ جەستى كاشتان دەرىخىنىڭ يېنىدا بايقالغاندىلا ئاشكارىلاندى. شۇ چاغدا كىشىلەرنىڭ جەسەتنى يۆتكىشىگە يارەملەشتى. مېيىتقا ھەربىي فورمىسىنى كىيگۈزۈپ، ساقال ـ بۇرۇتلىرىنى ياساپ، چاچلىرىنى تاراپ، چېكە چاچلىرىغا موم سۈرتۈپ، شەۋكەتلىك چاغلىرىكىدىنمۇ ئىسكەتلىك قىلىپ قويدى. بۇ ھەربىكەتلىرىدە قانداقتۇر بىر مۇھەببەتنىڭ بارلىقىنى ھېچكىم سەزمىدى. چۈنكى، ھەممىسى ئامارانتانىڭ ئۆلۈم ـ يېتىم ئىشلىرىنى ئىدىتلىق بىر تەرەپ قىلىپ كەلگەنلىكىنى تولا كۆرۈپ كۆنۈپ قالغانىدى. فېرناندا ئامارانتانىڭ گويا كاتولىك دىنى بىر خىل دىن ئەمەس، بىر يۇرۇش ئۆلۈم ـ يېتىم قوللانمىسىدەك، كاتولىك دىنىنىڭ ئۆلۈم بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنىلا بىلىپ، ھاياتلىق بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىدىن پەقەتلا خەۋىرى يوقلىقىدىن ھەيران ئىدى. بىراق، ئامارانتا ئەسلىملىرىگە چۆكۈپ كەتكەچكە، فېرناندانىڭ ۋەزلىرى قۇلىقىغا كىرمەيتتى. ئۆزى ياشىنىپ قالغان بولسىمۇ، ئۆتكەن ئىشلار ئېسىدە شۇ پېتى ساقلانغانىدى. پېترو كىرىسپىنىڭ ۋالىس مۇزىكىلىرى يادىغا يەتسە، گويا ئۆتكەنكى ساۋاقلىرىدىن ھېچ ئىز قالمىغاندەكلا ياش چاغلىرىدىكىگە ئوخشاش ھۆكۈرەپ يىغلىۋەتكۈسى كېلەتتى. نەم تارتىپ چىرىپ كېتىپتۇ دېگەن باھانىدە ئۆز قولى بىلەن ئەخلەتخانىغا تاشلىۋەتكەن نوتا لېنتىلىرى توختىماي ئايلىنىپ، پىيانىنو تىللىرىنى ئۇزۇكسىز چەكتۈرۈۋاتقان مەنزىرە ئەستىلىكىدە ھېلىمۇ شۇ پېتى ئىدى. بىر چاغلاردا خاتىرىسىنى جىەنى ئورىلىئانو خوسقا بولغان ئوڭايسىزلىق ئىچىدىكى ئوتتەك ئىشقىغا كۆمۈۋەتمەكچى ۋە پولكوۋنىك گىرىنلىدو ماركوسنىڭ ھامىيلىقىدا پاناھلانماقچى بولغان بولسىمۇ، بۇ ئۇرۇنۇشلىرىنىڭ ھەممىسى بىكار بولدى، ھەتتا ياشانغان چاغلىرىدا ئۇمىدسىزلىك ئىچىدە قوللانغان تەدبىرلىرىمۇ بىكارغا كەتتى. خوس ئاركادىئونى مەدرىسكە ماڭغۇزۇشتىن ئۈچ يىل ئىلگىرى بۇ بالىنى يۇيۇندۇرۇۋاتقان چاغلىرىدا مومىسىنىڭ

نەۋرىسىنى سىلىغىنىدەك ئەمەس، ئايال زاتىنىڭ بىر ئەر كىشىنى سىلىغىنىدەك، گويا فىرانسۇز پاھىشىلەرنىڭ قىلغىنىدەك، شۇنداقلا ئون ئۇچ - ئون تۆت ياش چاغلىرىدا پېترو كىرىسىبى چىپچىدە كېلىدىغان ئۇسسۇل ئىشتىنىنى كىيىپ، شەيتان تايمقىنى ئۇدار رىتمىغا كەلتۈرۈپ پۇلاڭلىتىۋاتقىنىدا قىلغۇسى كەلگىنىدەك سىلاپ كېتەتتى. بەزىدە شۇ چاغدىكى ھېسسىياتىنى توسۇپ قالالمىغانلىقىدىن قاتتىق ئازابلىنىپ كېتەتتى، بەزىدە غەزىپىگە پايلىماي قولىغا يىگىنە سانجىپمۇ كېتەتتى. ھالبۇكى، ئەڭ ئازابلىنىدىغىنى، ئەڭ غەزەپلىنىدىغىنى، ئەڭ ئېچىنىدىغىنى سۆيگۈسىنىڭ گويا خۇشپۇرىقى چېچىلىپ تۇرىدىغان، لېكىن قۇرت چۈشكەن گۈڭگۈا دەرىخىدەك گۈمرانلىققا مەھكۇم بولۇۋاتقانلىقى ئىدى. پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئۇرۇشنى ئەسلىمەي تۇرالمايتتى. ئاكسىغۇ ئەسلىمىگە ۋاي دەپمۇ كەتمەيتتى، ئامارانتا بولسا ئەسلىمىسىنى بارغانسېرى قىزىتىپ سالاتتى. نۇرغۇن يىل ئۆزىنى جازالاپ تەڭرىدىن ئۆزىنى رىببېكادىن ئىلگىرى ئۆلۈمگە مەھكۇم قىلماسلىقنى تىلىدى، بۇ شۇ چاغلاردا تەڭرىدىن تىلىگەن بىردىنبىر تىلىكى ئىدى. ھەر قېتىم رىببېكانىڭ ئۆيى ئالدىدىن ئۆتسە، ئۇنىڭ بارغانسېرى ھالىدىن كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، تىلىكىم ئىجابەت بوپتۇ دەپ يايراپ كېتەتتى. بىركۈنى چۈشتىن كېيىن پېشايۋاندا كىيىم تىكىپ ئولتۇراتتى، كاللىسىغا ئۇشتۇمتۇتلا بىر ئوي كېلىپ، مۇشۇ يەردە ھازىرقىدەكلا قىياپەتتە ئاپتاپقا قاقلىنىپ ئولتۇرۇپ رىببېكانىڭ ئۆلۈم خەۋىرىنى ئاڭلايدىغانلىقىغا كۆزى يەتتى، شۇنىڭ بىلەن خۇددى بىرسىدىن كېلىدىغان خەتنى كۈتۈۋاتقاندەك خەۋەر كۈتۈپ ئولتۇرۇشقا باشلىدى. بەزىدە كۈتۈۋېرىپ زېرىكىش ئىچىدە كىيىمىنىڭ تۈگمىلىرىنى ئۈزۈۋېتىپ يەنە قادايتتى. ئۆيدىكىلەر ئۇنىڭ رىببېكاغا ئاتاپ سىپتا كېپەن تىكىۋاتقانلىقىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمەيتتى. كېيىن ئورىلىئانو تىرىست رىببېكانى ئەرۋاھتەك بولۇپ قاپتۇ، تېرىلىرى ھېلىلىدەك قورۇلۇپ، بىر تېرە - بىر ئۈستىخان بولۇپ قاپتۇ، چاچلىرى چۈشۈپ چوققىسىدا بىرنەچچە تال سېرىق تۈكلا قاپتۇ، دېگەن خەۋەرنى يەتكۈزگەندە، ئامارانتا بۇ خەۋەردىن ھەيران قالمىدى. چۈنكى، رىببېكانى بۇرۇنلا شۇ

سۇپەتتە تەسەۋۋۇر قىلغانىدى. ئامارانتا ربىبكانىڭ مېيىتىنى ئۆز قولى بىلەن كېپەنلەپ ئۆكەككە سېلىشنى نىيەت قىلغانىدى. يۇزىدىكى قورۇقلارنى ئۆز قولى بىلەن موم سۇرۇپ تۈزلەپ، ھۆسنىنى تۈزەشتۈرۈپ قويماقچى، ئاندىن ئەۋلىيا ھەيكىلىنىڭ بېشىدىكى چاچنى ئېلىپ بېشىغا كىيگۈزۈپ قويماقچى، مېيىتنى چىرايلىق ياساپ ـ جابدۇپ كاناپ كېپەنلىكىنى كىيگۈزمەكچى، ئاندىن ئۆكىكىنى سۆسۈن جىيەكلىك دۇخاۋا يوپۇق بىلەن قاپلىماقچى، ئاندىن دەبدەبىلىك مۇراسىم ئۆتكۈزۈپ يەرلىكىگە قويماقچى ئىدى. ئامارانتا قاتتىق ئاداۋەت بىلەن شۇ پىلاننى كۆڭلىگە پۈكۈپ تۇرۇشىغا، كۆڭلىگە ئۇشتۇمتۇت بىر ئوي كەچتى ـ دە، شۇركىنىپ كەتتى: ربىبكانى ياخشى كۆرگەن تەقدىردىمۇ، بۇنىڭدىن ئارتۇق ياخشىلىق قىلالمايتتىمغۇ! بىراق، بۇنىڭلىق بىلەن گاڭگىراپ قالماستىن، پىلانىنىڭ تەپسىلاتىنى داۋاملىق مۇكەممەللەشتۈرۈپ، دەپنە مۇتەخەسسىسىنىڭ سەۋىيەسىدىنمۇ ئاشۇرۇۋەتتى. بۇ قورقۇنچلۇق پىلاندا بىرلا نەرسىنى ئويلاشمىغانىدى، تەڭرىدىن ربىبكاغا ئۆلۈم تىلە ۋاقتان بولسىمۇ، ئۆزىنىڭ ربىبكادىن ئىلگىرى ئۆلۈپ كېتىشى مۇمكىن ئىدى. ئەمەلىيەتتىمۇ شۇنداق بولدى. ئامارانتا ئاخىرقى دەملىرىدىمۇ پەقەت ئۇمىدسىزلەنمىدى، ئەكسىچە جىمى دەردتىن قۇتۇلغىنىدىن تەسەللى تاپتى. چۈنكى، ئەزرائىل ئۆزىگە باشقىچە شاپائەت قىلىپ، بىرنەچچە يىل بۇرۇن ئەجىلىنىڭ توشۇپ قالغانلىقى ھەققىدە بېشارەت بەرگەنىدى. مېمپىنى موناستىر مەكتىپىگە ئەۋەتىپ ئانچە ئۇزاق ئۆتمىگەن بىر چاغ ئىدى، ھاۋا تازا ئىسسىغان بىركۈنى چۈشلۈكى پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ يېگىنە ئىشى قىلىۋاتقىنىدا ئەزرائىلنى كۆردى. ئەزرائىلمۇ پېشايۋاندا بىللە ئولتۇرۇپ يېگىنە ئىشى قىلىۋاتاتتى، ئامارانتا شۇ ئان ئەزرائىلنى تونۇۋالدى. ئەزرائىل ئۇچىسىغا كۆك كۆڭلەك كىيىۋالغان چاچلىرى ئۇزۇن ئايال بولۇپ، ئۇنچە قورقۇنچلۇق دەپ كەتكىلىمۇ بولمايتتى، چىرايى بۇرۇن ئۇرسۇلاغا ھەمدەم بولۇپ تاماققا قارىشىپ بېرىدىغان پېلار تېرنېراغا ئوخشاپ كېتەتتى. ئەزرائىل گۈشىمۇ بار، ئۇستىخىنىمۇ بار ئادەتتىكى ئادەمدەكلا كۆرۈنەتتى، بىرنەچچە قېتىم شۇنداق ئېنىق كۆرۈنۈپ تۇرسىمۇ، فېرنانداا ئامارانتا بىلەن پېشايۋاندا ئولتۇرغىنىدا ئۇ ئەزرائىلنى

كۆرمىدى. ئەزرائىل ئامارانتاغا قايسى يىلى قانچىنچى ئاينىڭ قانچىنچى كۈنى ئۆلىدىغانلىقىنى، ئەجىلىنىڭ رىبىكادىن ئىلگىرى توشۇپ قېلىش ئېھتىمالى بار ـ يوقلۇقىنى دەپ بەرمىدى، لېكىن 6 ـ مايدىن باشلاپ ئۆزىگە كېپەن تىكىشكە بۇيرىدى ھەمدە كېپىنىنى ئۆزىنىڭ ئويلىغىنىدەك ئېسىل ۋە چىرايلىق تىكىۋېلىشىغا رۇخسەت قىلدى. بىراق، خۇددى رىبىكاغا كېپەن تىككەندەك ئەستايىدىللىق بىلەن تىكىشىنى تەلەپ قىلدى ھەمدە كېپىنى پۈتكەن كېچىسى قىينالماي، قورقۇپ كەتمەي ۋە پەرىشان بولمايلا ئۆلىدىغانلىقىنى ئېيتىپ بەردى. ئامارانتا ئۆلۈم ۋاقتىنى ئىمكانقەدەر ئارقىغا سوزۇش ئۈچۈن ئەلا سورتلۇق كەندىر يىپى زاكاز قىلىپ، ئۆز قولى بىلەن ماتا توقۇشقا كىرىشتى. ماتانى شۇ قەدەر سىلىق توقۇدىكى، توقۇشقىلا تۆت يىل ۋاقىت سەرپ قىلدى، كېيىن كەشتىلەشكە تۇتۇش قىلدى. ئامارانتا كېپەن پۈتىدىغان ۋاقىتنىڭ يېقىنلاپ كېلىشىگە ئەگىشىپ شۇنى ھېس قىلدىكى، بىرەر مۆجىزە يۈز بېرىپ قالمىسىلا، ئىشىنى رىبىكا ئۆلگەنگە قەدەر سۈرەلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىكەن. بىراق، ئىشقا پۈتۈن زېھنىنى بېرىش نەتىجىسىدە كۆڭۈل ئارامىلىقىغا ئېرىشىپ مەغلۇبىيىتىنى تەن ئالدى. پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ نېمىشقا ئالتۇن بېلىجانلىرىنى ياساپ بولۇپلا بۇزۇۋېتىدىغانلىقىنى، دۇنيانىڭ ئىنسانغا باقمىغان ئەمەسلىكىنى، ھېچقانداق دەردنىڭ كۆڭلىنى ئەمدى پەرىشان قىلالمايدىغانلىقىنى شۇ چاغدىلا چۈشىنىپ يەتتى. ئامارانتا ئەقلىنى بالدۇرراق تاپالمىغانلىقىدىن بەكمۇ ئەپسۇسلاندى. شۇنداق قىلالىغان بولسا، ئىچكى دۇنياسىنى يېڭىلاپ ۋە نۇرلاندۇرۇپ، پېترو كىرىسىنىڭ بويىدىن تارىلىپ تۇرۇدىغان ئۇستىقۇددۇس ھىدىنى پۇراپ ئۆتكەن ھەمدە رىبىكانى ئېچىنىشلىق ھالەتتىن قۇتۇلدۇرۇۋالغان بولاتتى. مۇھەببەتتىنمۇ، نەپرەتتىنمۇ ئەمەس، غېرىبلىقنىڭ ماھىيىتىنى چوڭقۇر چۈشىنىپ يەتكەنلىكىدىن شۇنداق ئويغا كەلگەنىدى. ئامارانتا ھېلىقى ئاخشىمى مېمېنىڭ گەپلىرىدىكى ئۆچمەنلىكتىن ھەيران قالدى، كۆڭلىگە قاتتىق تەگكەنلىكتىن ئەمەس، ئۆز كەچمىشىنىڭ باشقا بىر قىزدا تەكرارلىنىۋاتقانلىقىدىن چۆچىگەنىدى. ئۇ قىز قارىماققا بىغۇبار كۆرۈنسىمۇ، ئۆچمەنلىك ئوتلىرى بىلەن روھى بۇلغىنىپ بولغانىدى.

بىراق، ئامارانتا بۇ چاغدا پېشانىسىگە پۈتۈلگەن تەقدىرىنى تامامەن قوبۇل قىلىپ بولغانىدى، ئەمدى يېنىۋېلىشنىڭ مۇتلەق مۇمكىن ئەمەسلىكىنى ئېنىق بىلەتتى، شۇنداقتىمۇ كۆڭلى يېرىم بولمىدى، بىردىنبىر نىشانى كېپەننى پۈتكۈزۈش ئىدى. ئاۋۋالقىدەك زۆرۈرىيەتسىز تۇجۇپىلەپ ئولتۇرۇپ ۋاقىتنى سوزماي سۈرئەتنى تېزلەتتى. كېپەن پۈتۈشكە بىر ھەپتە قالغاندا، 3 ـ يانۋار كەچتە ئەڭ ئاخىرقى بىر يىڭنە سېلىنىدىغانلىقىنى مۆلچەرلىدى ـ دە، مېمېنى 5 ـ يانۋار ئۆتكۈزۈلىدىغان پىيانىنو كېچىلىكىنى كېچىكتۈرۈشكە دەۋەت قىلدى. بىراق، مېمې ئۇنىڭ بۇ تەكلىپىگە قۇلاق سالمىدى، ئامارانتا شۇنىڭ بىلەن ۋاقىتنىي يەنە قىرىق سەككىز سائەت سۈرۈش كويىغا چۈشتى. 3 ـ يانۋار ئاخشىمى بوران ـ چاپقۇن ئېلېكتىر ئىستانسىسىنى بۇزۇۋەتتى، ئامارانتا بۇنى ئەزرائىلنىڭ ياردىمىدىن كۆردى. ئەتىسى ئەتىگەن سائەت سەككىزدە ھېچكىم تىكىپ باقمىغان ئەڭ نەپىس كېپىنىگە ئەڭ ئاخىرقى يىڭنىنى سېلىپ بولدى ـ دە، تەمكىن ئاۋازدا ئۆزىنىڭ ئاخشاملىقتا ئۆلىدىغانلىقىنى جاكارلىدى، بۇنى ئۆيىدىكىلەرگىلا ئەمەس، پۈتۈن بازاردىكىلەرگە ئۇقتۇردى. ئۇ، ئادەم ئۆمرىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى كۈندە بىرەر ساۋابلىق ئىش قىلسا گۇناھىنى يۇيۇۋەتكىلى بولىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. نىھايەت، ئۇنىڭ نەزىرىدە مەرھۇملارغا خەت ـ خەۋەر ئالغاچ كېتىشتىنمۇ ئارتۇق ساۋاب بولمايتتى.

ئامارانتا بۇئېندىيە كەچتە تىرىكلەرنىڭ خەت ـ خەۋىرىنى ئېلىپ ئۇ دۇنياغا راۋان بولغۇدەك، دېگەن خەۋەر چۈشتىن بۇرۇنلا پۈتۈن ماكوندوغا پۇر كەتتى. چۈشتىن كېيىن سائەت ئۈچ بولا ـ بولمايلا لىق بىر ساندۇق خەت مېھمانخانىغا قويۇلدى. خەت يېزىش خۇش ياقمىغانلار تۇغقانلىرىغا ئامارانتادىن گەپ ئېيتتى، ئامارانتا بۇ خەت ـ خەۋەر تاپشۇرۇپ ئالغۇچىلارنىڭ ئات ـ زاتىنى، ئۆلگەن ئاي ـ كۈنىنى بىرمۇبىر خاتىرىلىۋالدى.

ـــ خاتىرجەم بولۇڭلار، ـــ دېدى ئامانەت قىلغۇچىلارنىڭ كۆڭلىنى تىندۇرۇپ، ـــ ئۇ يەرگە بېرىپلا قىلىدىغان بىرىنچى ئىشىم شۇ ئادەملەرنى تېپىپ، ئامانىتىڭلارنى ئۆز قولىغا تاپشۇرۇش بولىدۇ.

بۇ ئىشلار كومېدىيەگىلا ئوخشىشاتتى. ئامارانتادا ھېچقانداق پەرىشانلىق، قايغۇ ئالامىتى كۆرۈنمەيتتى، خەۋەر يەتكۈزۈش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغاچقا تېخى ياشىرىپ قالغاندەكمۇ قىلاتتى، ئادەتتىكىگە ئوخشاشلا قەددىنى تىك تۇتاتتى، ئەگەر مەڭزى ئولتۇرۇشۇپ، چىشلىرى چۈشۈپ كەتمىگەن بولسا، ئوبدانلا ياش كۆرۈنگەن بولاتتى. ئۆيدىكىلەرگە ئۇ خەتلەرنى دېۋىرقاي سۈرۈلگەن ساندۇقتا سېلىشنى ھەمدە ساندۇقنى نەم تارتىپ قالماسلىق ئۈچۈن قەبرىدىكى بەلگىلەنگەن جايغا قويۇشنى ئۆز ئاغزى بىلەن جېكىلىدى. ئەتىگەندە ياغاچچى چاقىرتىپ كەلدى، خۇددى تىكمىچىگە كىيىم تىكتۈرمەكچى بولغاندەك، ياغاچچىغا ياسىلىدىغان ئۆكەكنى ئۆزى تۆپىدە تۇرۇپ ئۆلچەتتى. ئامارانتانىڭ ئاخىرقى مىنۇتلاردىمۇ شۇنچە روھلۇق تۇرغانلىقىنى كۆرگەن فېرناندانىڭ كۆڭلىگە گۇمان چۈشتى، ئامارانتا ئۆلىمەن دەپ ئويۇن چىقىرىۋاتامدۇ - قانداق؟ ئۇرسۇلا بۇئېندىيە جەمەتىدىكىلەرنىڭ ئادەتتە ئاغرىمايلا ئۆلىدىغانلىقىنى بىلگەچكە، ئامارانتاغا ئۆلۈم بېشارىتى بېرىلگەنلىكىگە ئىشىنەتتى. بىراق، خەت - خەۋەر بەرگەن ھاماقەتلەرنىڭ مەرھۇملارغا ئۇ خەتلىرىنىڭ پاتراق تېگىشىگە ئالدىراپ كېتىپ قىزىنى تىرىك كۆمۈپ تاشلىشىدىن ئەنسىرەپ قالدى. شۇنىڭ بىلەن ئۆيگە كەلگەنلەرنى جېنىنىڭ بارچە ۋارقىراپ - جارقىراپ ئۆيدىن قوغلاپ يۇرۇپ، چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتتىلا ھەممىسىنى ئۆيدىن ھەيدەپ چىقىرىپ كۆڭلى تىندى. ئامارانتا ئۆلگەندە كىيىدىغان بىر قۇر پاكىز ئىچ كىيىمى بىلەن ئىچى تۇتىلىق بىر جۈپ ئاياغنى قوپال ئۆكەكنىڭ ئۈستىگە تاشلاپ قويۇپ، قالغان نەرسىلىرىنى يوقسۇللارغا تارقىتىپ بېرىۋەتتى. ئورېلىئانو ۋاپات بولغان چاغدا پۈتىدىكى ئادەتتە زەرگەرخانىسىدا كىيىۋالىدىغان ساپما كەشى بىلەنلا كەتكەنلىكى ئېسىدە قالغان ئامارانتا ئۇنىڭغا يېڭى ئاياغ ئېلىپ قويغان ۋە ئاياغنى ئۇنىڭغا ئالغاچ كېتىشنى ئۇنتۇپ قالمىغاندى. سائەت بەشكە ئاز قالغاندا مېمېنى مۇزىكا كېچىلىكىگە ئالغىلى كەلگەن ئورېلىئانو II ئۆيدىكى ھازا تەييارلىقىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى. شۇ تاپتا بۇ ئۆيدە ئامارانتالا تىرىك ئادەمدەك قىلاتتى. ئامارانتا شۇ قەدەر تەبىئىي، شۇ قەدەر تەمكىن ئىدىكى، پۈتىدىكى قاداقنى ئېلىشقىمۇ ئۇلگۈرگەنىدى. ئورېلىئانو II بىلەن مېمىي ئامارانتا بىلەن

چاقچاقلىشىپ خوشلاشتى ـ دە، كېلەر شەنبە كۈنى تىرىلگەنلىكى شەرىپىگە كاتتا زىياپەت بېرىشكە ۋەدە بېرىپ يولىغا مېڭىشتى. پوپ ئانتونىئو ئىسابېل ئامارانتانىڭ ئۆلۈكلەرگە ئەۋەتىلىدىغان خەت ـ چەكلەرنى يىغىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ، سەكرات مۇراسىمى ئۈچۈن سائەت بەشتە كەلگەنىدى، ئۆلۈم ئالدىدىكى بۇ خانىمنىڭ مۇنچىدىن چىقىشىنى ساقلاپ يىگىرمە مىنۇتتىن كۆپرەك كۈتۈپ تۇرۇشقا مەجبۇر بولدى. ئاق كەشمىر رەختىدىن كۆڭلەك كىيگەن، چاچلىرىنى قويۇۋەتكەن ئامارانتا قېرى پوپنىڭ ئالدىدا پەيدا بولدى. قېرى پوپ ئۇنى چاقچاق قىلىۋاتقان ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ، قۇربانلىق بالىنى قايتۇرۇۋەتتى. شۇنداقتىمۇ مۇشۇ پۇرسەتتە ئامارانتانىڭ يىگىرمە يىل كەينىگە سۈرۈۋەتكەن تۆۋۈسىنى ئاڭلىماقچى بولدى. ئامارانتا پوپقا ئۆزىنىڭ ھېچقانداق دىنىي مۇراسىمغا موھتاج ئەمەسلىكىنى، دىلىنىڭ پاكلىقىنى توغرىدىن ـ توغرا ئېيتتى. بۇ گەپتىن قورقۇپ چىرايى تاتىرىپ كەتكەن فېرناندا باشقىلارنىڭ ئاڭلاپ قېلىشى بىلەن ھېسابلاشماي، ئۇنلۇك ئاۋازدا: تۇۋا، ئامارانتا ئۆلۈمى ئالدىدىمۇ يۇزۇم تۆكۈلىدۇ دەپ تۆۋە قىلغىلى ئۇنماي پەرۋەردىگارنىڭ ئالدىدا شۇنچە ئېغىر گۇناھقا پاتتى، دەۋەتتى. ئامارانتا بۇ گەپ بىلەن سوزۇلۇپ ياتتى ـ دە، ئۇرسۇلانى كۆچىلىكىنىڭ ئالدىدىلا ئۆزىنىڭ ئىپپەتلىك ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاشقا قىستىدى.

ـــ ھېچكىم قالايمىقان جۆيلىمىسۇن، ـــ ۋارقىرىدى ئۇرسۇلا فېرناندا ئاڭلىغۇدەك قىلىپ، ـــ ئامارانتا بۇئېندىيە بۇ ئالەمگە قانداق كەلگەن بولسا، ئۇ ئالەمگىمۇ شۇ پېتى كېتىۋاتىدۇ.

ئامارانتا شۇ يانقىنىچە تۇرمىدى، راستلا ئاغرىپ قالغاندەك قېلىن كۆرپىنى بېقىنداپ ئولتۇرۇپ ئۇزۇن چېچىنى چىرايلىق ئۆرۈپ قۇلىقىنىڭ يېنىغا بانتلىدى (ئەزرائىل ئۆكەككە مۇشۇنداق كىرىشىنى بۇيرىغان)، ئاندىن كېيىن ئۇرسۇلاغا ئەينەك ئەكەلدۇردى، ئەينەكتىن يىللار بويى يەتكىچە تارتقان مۇشەققەتلەرنىڭ دەستىدىن تۆگىشىپ كەتكەن چىرايىنى قىرىق يىلدىن بېرى تۇنجى قېتىم كۆرۈپ، چىرايىنىڭ تەسەۋۋۇرىدىكىدىن قىلچە پەرقلەنمەيدىغانلىقىغا ھەيران قالدى. ئۇرسۇلا ئۆيدىكى جىملىقتىن ئاساسەن قاراڭغۇ چۈشۈپ قالغانلىقىنى بىلدى.

ـــ فېرناندا بىلەن خوشلىشۇالساڭچۇ، ـــ دېدى ئۇرسۇلا ئامارانتاغا يېلىنىپ، ـــ كونىلاردا «ئەپلىشىپ ئىناق ئۆتكەن بىر مىنۇت، ئۆمۈرلۈك دوستلۇقتىن ئەلا» دەيدىغان گەپ بار ئەمەسمۇ!

ـــ ئەمدى ھاجىتى قالمىدى، ـــ دېدى ئامارانتا.

ۋاقىتلىق سەھنە چىراغ نۇرىدا كۈندۈزدەك يورۇپ كەتكەنىدى. مېمې ئويۇنىنىڭ ئىككىنچى بۆلۈمى باشلانغاندا ئۆزىچە ئامارانتانى ئويلاپ قالدى. ھايال ئۆتمەي بىرەيلەن قۇلىقىغا پىچىرلاپ شۇم خەۋەر يەتكۈزدى، شۇنىڭ بىلەن ئويۇن دەرھال توختىدى. ئورېلىئانو II ئۆيگە كىرىپ، كىشىلەر ئارىسىدىن قىسىلىپ ئۆتۈپ، ئامارانتانىڭ يۈزىنى كۆردى. بۇ قېرى قىزنىڭ چىرايى كۆرۈمسىز ۋە تاتىراڭغۇ ئىدى، قولىغا قارا داكا ئوراقلىق تۇراتتى، ئۇچىسىغا نەپىس كېپەن كىيگەنىدى. مېھمانخانىغا قويۇلغان ئۆكەكنىڭ يېنىدا ھېلىقى خەت ساندۇقى تۇراتتى.

ئۇرسۇلا توققۇز كېچە مېيىت ساقلىغاندىن كېيىن ئورنىدىن تۇرالماس بولۇپ قالدى. ھالىدىن خەۋەر ئېلىشقا مەسئۇل سانتاسوفىيە دېلا پېداد ھەر كۈنى ھۇجرىسىغا تامىقىنى ۋە يۇيۇنىدىغان مايلىق مېۋە سۈيىنى ئېلىپ كىرىپ، ماكوندودا بولۇۋاتقان ئىشلارنى ئۇدۇللۇق ئۇنىڭغا ئېيتىپ بېرەتتى. ئورېلىئانو II مۇ ئۇنى يوقلاپ، ھەر خىل كىيىملەرنى ئەكىلىپ بېرەتتى. ئۇرسۇلا بۇ كىيىملەرنى ۋە باشقا لازىمەتلىكلىرىنى كارىۋىتىنىڭ قولى يەتكۈدەك بىر چېتىگە جايلاشتۇرۇپ قويۇۋالدى. ئۆزىگە قۇيۇپ قويغاندەك ئوخشايدىغان ئامارانتا ئۇرسۇلانىمۇ ئۆزىگە قارىتىۋېلىپ، بۇ پىندەكنىڭ ساۋاتىنى چىقىرىشقا كىرىشتى. بىر ئەسىر نۇرغۇن ئىسسىق ـ سوغۇقنى بېشىدىن ئۆتكۈزۈپ بارا ـ بارا قېرىلىق يەتكەن بۇ مومانىنىڭ زېھنى ھېلىمۇ شۇنداق ئوچۇق ئىدى، ئۆزىنىڭ ھاجىتىدىن ئۆزى چىقالايتتى. ئۆيدىكىلەر ئۇرسۇلانىڭ كۆزى بىرنەرسىنى ئىلغا قىلالمايدىغانلىقىنى بىلسىمۇ، تامامەن تۈتۈلۈپ قالغانلىقىنى ھېچكىم ئۇقمايتتى. ئۇرسۇلانىڭ ۋاقتى كۆپ، كۆڭلى توق بولغاچقا، ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەربىر ھەرىكىتىنى دىققەت بىلەن كۆزىتىپ تۇراتتى، مېمېنىڭ دەردى بارلىقىنىمۇ بىرىنچى بولۇپ شۇ بايقىغانىدى.

— بېرى كەلگىنە، — دېدى ئۇرسۇلا چەۋرىسىگە، — ھازىر ئىككىمىز يالغۇز ئىكەنمىز، ئىچىڭدىكى دەردىڭنى بىچارە مومائىغا بىر تۆككىنە.

مېمىي پىسسىقىنە كۇلۇپ قويۇپلا گەپتىن ئۆزىنى قاچۇردى. ئۇرسۇلامۇ زورلىمىدى. بىراق، شۇنىڭدىن كېيىن مېمىي يوقلاپ كەلمىگەچكە ئۇرسۇلانىڭ گۇمانى كۈچەيدى. مېمېنىڭ ئورنىدىن بىرالدۇر تۇرۇپ كېتىدىغان، بىر مىنۇتمۇ ئولتۇرالمايدىغان بولۇپ قالغانلىقى، ئۆيدىن چىقىپ كېتىدىغان پۇرسەتنى پايلاپلا تۇرىدىغانلىقى، كېچىلىرى ئۇيان ئۆرۈلۈپ ـ بۇيان ئۆرۈلۈپ ئۇخلىيالمايدىغان بولۇپ قالغانلىقى ۋە ئۆيدە بىر كېپىنەكنىڭ پىرىلداپ ئۇچۇپ يۇرۇپ ئۇيقۇسىنى بۇزىدىغانلىقى ئۇرسۇلاغا مەلۇم ئىدى. مېمىي بىركۈنى دادامنى كۆرۈپ كېلىمەن دەپ چىقىپ كەتكەنىدى، ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئورېلىئانو II قىزىنى ئىزدەپ كەلدى. ئۇرسۇلا فېرناندانىڭ دۆتلۈكىگە ھەيران قالدى. مېمېنىڭ ئۇزۇندىن بۇيان قانداقتۇر بىر يوچۇن ئىش بىلەن بولۇۋاتقانلىقى، بىر ئىشنىڭ بارلىقى مانا مەن دەپ چىقىپ تۇراتتى. فېرناندا بىركۈنى ئاخشىمى كىنوخانىدا مېمېنىڭ ئۆيدىكىلەردىن پىنھان تۇتۇۋاتقان بىر ئەر بىلەن سۆيۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالغانىدى، غەۋغا كۆتۈرۈپ ئۆينى بېشىغا كىيىدى.

مېمىي شۇ كەمدە ئۆزىنىڭكىنىلا راست دەيتتى، تېخى چىقىشتۇرۇپتۇ دەپ ئۇرسۇلادىن ئاغرىنىپ يۇرەتتى. بۇ ئىشنى ئەسلى ئۆزىدىن كۆرسە بولاتتى. چۈنكى، ئاشۇ قارىغۇ مومايىنىمۇ گۇمانغا سالغۇدەك ئىشلارنى قىلمۇاتاتتى. فېرناندا ناتونۇش دوختۇر بىلەن مەخپىي خەت يېزىشىشقا پۇتۇن زېھنى بىلەن بېرىلىپ كەتكەچكە بۇ ئىشلارغا كۆز سالغۇدەك بولمىغانىدى، شۇنداقتىمۇ قىزىنىڭ تۇرۇپ دېمى ئىچىگە چۈشۈپ كېتىدىغانلىقى، تۇرۇپ ئۇشتۇمتۇت تىترەپ كېتىدىغانلىقى، تۇرۇپ مەجەزى چۈسلىشىپ كېتىدىغانلىقىنى ئاخىر بايقىدى. دەسلەپتە مېمېنى مەخپىي كۆزەتتى. قىزىنى بۇرۇنقىدەكلا دوستلىرى بىلەن ئويناپ كېلىشكە ئەۋەتىپ تۇردى، شەنبىلىك كېچىلىكلەرگە ياساپ ـ جابدۇپ ماڭدۇردى، قىزىنى ئوڭايسىزلاندۇرىدىغان زىل مەسىلىنى زېنھار تىلغا ئالمىدى. شۇنىڭ بىلەن مېمېنىڭ قىلمۇاتقان ئىشى بىلەن

دەۋاتقان گېپىنىڭ ئوخشىمايۋاتقانلىقىغا دائىر پاكىتلار كۆپىيىپ بىر يەرگە بېرىپ قالغان بولسىمۇ، تۇتامغا چىققۇدەك بىرەر پاكىتنى قولغا چۈشۈرۈش ئۇچۇن يەنىلا گۇمانىنى ئاشكارىلىمىدى. مېنى بىركۈنى ئاخشىمى دادام بىلەن كىنوغا بارىمەن دېدى. فېرناندا ئۇزاق ئۆتمەيلا پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيى تەرەپتىن كېلىۋاتقان پوجاڭزا ئاۋازىنى ۋە ئورىلىئانو II نىڭ گارمون ئاۋازىنى ئاڭلىدى، ئورىلىئانو II نىڭ گارمون چېلىش ئۇسۇلى ھېچكىمنىڭكىگە ئوخشاشمايتتى. شۇنىڭ بىلەن فېرناندا كىيىملىرىنى كىيىپ كىنوخانىغا باردى، ئۇ ئالدىنقى رەتتە ئولتۇرغان قىزنىى شۇنچە قاراڭغۇدىمۇ تونۇۋالدى ـ دە، پەرىزى ئىسپاتلانغانلىقىدىن ھاياجانلىنىپ كەتكەچكە مېنى بىلەن سۆيۈشۈۋاتقان ئەرنى ئېنىق كۆرەلمىدى. بىراق، تاماشىبىنلارنىڭ قۇلاقنى يارغۇدەك قىيقاس ـ چۇقانلىرى ۋە قاتتىق كۈلكە ئاۋازلىرى ئىچىدىن بۇ ئەرنىڭ تېتىرەڭگۇ ئاۋازىنى ئىلغا قىلدى.

ـــ ئەپۇ قىلىڭ، ئەزىزىم.

فېرناندا بۇ گەپنى ئاڭلاپ، بىر ئېغىز گەپمۇ قىلماي مېمىنى قولىدىن سۆرىگىنىچە كىنوخانىدىن ئېلىپ چىقتى، ئۇياتتا قالدۇرۇش ئۇچۇن ئەتىلا تۇركىلەر كوچىسى بىلەن ئۆيىگە ئېلىپ كەلدى ـ دە، ھۇجرىسىغا سولاپ قويدى.

ئەتىسى كەچقۇرۇن سائەت ئالتىدە بىرسى فېرناندا بىلەن كۆرۈشكىلى كەلدى، فېرناندا ئۇياقنى ئاۋازىدىنلا تونۇۋالدى. ئۇياق ياش، سەبدە چىراي بىر يىگىت ئىدى. ئەگەر فېرناندا بۇرۇنلاردا سىگانلارنى كۆرگەن بولسا، ئۇ يىگىتنىڭ غەمكىن قارا كۆزلىرىدىن بۇنچە چۆچۈپ كەتمىگەن بولار ئىدى. ئۇرسۇلادەك باغرى تاش ئەمەس ھەرقانداق ئايال بۇ يىگىتنىڭ چىرايىدىكى مەسۇملۇقنى كۆرسىلا مېمىنىڭ كۆڭلىنى چۈشىنىپ يېتەتتى. يىگىت ئۇچىسىغا كاناپ چاپان، پۇتىغا خۇرۇم ئاياغ كىيگەن بولۇپ، خۇرۇم ئايىغىغا ئىسكەت كىرگۈزۈش ئۇچۇن قاتمۇقات ئاق سىنىك سۇرگەنىدى. ئۆتكەن شەنبە كۈنى سېتىۋالغان چىغ قالپىقىنى قولىدا ئېلىۋالغانىدى. ئۆمرىدە ھېچقاچان بۇگۈنكىدەك قورۇنۇپ باقمىغان بولسىمۇ، ئىگىلىپ ـ پۈكۈلۈپ كەتمەي غۇرۇرىنى ساقلاپ، ئۆزىنى تەمكىن تۇتۇپ تۇراتتى، ئىشتا يىرىكلىشىپ

كەتكەن قوللىرى ۋە ئەت تىكەن بولۇپ كەتكەن تىرناقلىرىلا سالاپىتىگە نۇقسان يەتكۈزۈپ تۇراتتى. فېرناندا بىر قاراپلا ئۇياقنىڭ ماشىنا رېمونتچىسى ئىكەنلىكىنى بىلىۋالدى، ئۇچىسىدىكى كىيىمىنىڭ بىردىنبىر سورۇنلۇق كىيىمى ئىكەنلىكىنى ۋە كۆينىكىنىڭ ئىچىدىن كۆرۈنۈپ قالغان چىقان يارىسىنى بانان شىركىتىدىن يۇقتۇرۇۋالغانلىقىنىمۇ بىلىۋالدى. شۇڭا يىگىتكە ئېغىز ئاچقۇدەك پۇرسەت بەرمىدى، بوسۇغىسىدىنمۇ ئاتلاتقۇزمىدى، ھەتتا ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئىشكىنى يېپىۋېلىشقا مەجبۇر بولدى. چۈنكى، ئۆيگە ئوچۇق ئىشكىتىن كىرگەن سىبرىق كېپىنەك توشۇپ كەتكەنىدى.

— يولىڭىزغا مېڭىڭ، — دېدى فېرناندا، — بىزدەك دۇرۇس كىشىلەرنىڭ ئۆيىدە سىز ئىزدەيدىغان ئادەم يوق.

ماكوندودا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ماۋرىسىئو بابىلون ئاتلىق بۇ يىگىت بانان شىركىتىنىڭ ئاپتوموبىل ئىسكىلاتىدا شاگىرت ئىشچى بولۇپ ئىشلەيتتى. مېمې بۇ يىگىت بىلەن تاسادىپىي تونۇشۇپ قالغانىدى. بىركۈنى چۈشتىن كېيىن پاترىسىيە بىروۋىن بىلەن بىللە بانانزارلىقتا سەيلە قىلىپ ئويناش ئۈچۈن ماشىنا سوراپ بارغانىدى، شوپۇر ئاغرىپ قالغاچقا، ماشىنىنى ماۋرىسىئو بابىلون ھەيدىدى. شۇنىڭ بىلەن مېمېنىڭ شوپۇرنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇپ ماشىنىنى قانداق ھەيدەيدىغانلىقىنى كۆرۈپ بېقىش مۇرادى ھاسىل بولدى. ماۋرىسىئو بابىلون رەسمىي شوپۇرنىڭ ئەكسىچە ئىش قىلىپ، مېمېغا شوپۇرلۇق مەشغۇلاتىنى ئۇلگە قىلىپ كۆرسىتىپ قويدى. مېمې بىروۋىن ئەپەندىلەرنىڭ ئۆيگە مېھمان بولۇپ بېرىشقا باشلىغان چاغلار ئىدى، ئۇ چاغلاردا ماكوندودا ئايالار ماشىنا ھەيدىسە سەت تۇرىدۇ دەپ قارىلاتتى. شۇڭا مېمې ماۋرىسىئو بابىلوندىن ئېرىشكەن نەزەريەۋى چۈشەنچىدىن قانائەت ھاسىل قىلغانىدى. شۇنىڭدىن كېيىن بىرنەچچە ئايغىچە ماۋرىسىئو بابىلون بىلەن قايتا ئۇچراشمىدى. بىراق، ماشىنىغا ئولتۇرۇپ بانانزارلىقتا ئايلىنىپ يۈرگەن شۇ كۈننى ئەسلەپمۇ قالاتتى، شۇ چاغدا ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ يىرىك قوللىرىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئەرلەرگە خاس جەلپكارلىقى دىققىتىنى تارتقان، كېيىن پاترىسىيەگە

ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ سەل مەغرۇرلىقى كىشىنىڭ جېنىغا تېگىدىكەن دەپ ئاغرىنىپمۇ بەرگەندى. مېمې بىر شەنبە كۈنى دادىسى بىلەن كىنوغا بارغىنىدا ماۋرىسىئو بابىلون بىلەن ئۇچرىشىپ قالدى. ئۇ يىگىت ئۆزلىرىگە يېقىنلا يەردە ئولتۇراتتى، شۇ چاغدىمۇ ھېلىقى سورۇنلۇق كاناپ ئىشتان ـ چاپىنى بىلەن ئىدى. مېمې يىگىتنىڭ كىنوسىنى كۆرۈۋەرمەي ھە دېگەندە قايرىلىپ ئۆزىگە قاراۋاتقانلىقىنى بايقىدى. ھالبۇكى، ماۋرىسىئو بابىلون مېمىنى كۆرۈۋېلىش ئۈچۈن ئەمەس، دىققىتىنى تارتىش ئۈچۈنلا ئەتەي شۇنداق قىلغانىدى. مېمې بۇنداق قوپاللىقنى بەك يامان كۆرەتتى. كىنودىن تارقىغاندا ماۋرىسىئو بابىلون ئالدىغا كېلىپ ئورېلىئانو II بىلەن سالاملاشتى. مېمې شۇنداللا ئۇلارنىڭ تونۇشىدىغانلىقىنى بىلدى، ماۋرىسىئو بابىلون بۇرۇن ئورېلىئانو تىرېستىنىڭ ئېلىكتىر ئىستانسىسىدا ئىشلىگەن بولغاچقا، ئورېلىئانو II نى غوجايىنىدەك كۆرۈپ ئىتائەتمەنلىك بىلەن قول باغلاپ تۇراتتى. مېمې بۇ ھالنى كۆرۈپ، ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ تەكەببۇرلۇقىغا بولغان بىزارلىقى ئوبدانلا پەسىيىپ قالدى. مېمې ئۇ يىگىت بىلەن ئايرىم كۆرۈشۈپ باقمىغانىدى، سالاملىشىپ باقىنىنى ھېسابقا ئالمىغاندا گەپلىشىپمۇ باقمىغانىدى. مېمې شۇ كېچىسى بىر چۈش كۆردى، چۈشىدە ماۋرىسىئو بابىلون مېمىنى دېگىز خەتىرىدىن قۇتقۇزۇۋالغانمىش، مېمې تەشەككۇر ئېيتىش تۈگۈل ئەكسىچە ئۇنىڭغا قاتتىق خاپا بولۇپ كەتكەنمىش. بىراق، بۇ قىلغىنى ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ ئارزۇسىدەك ئىش بولغانمىش. ئەپسۇسكى، مېمىنىڭ ماۋرىسىئو بابىلوندىن كۈتىدىغىنى بۇ ئەمەس، ماۋرىسىئو بابىلوندىنلا ئەمەس، مېمىگە كۆڭۈل بەرگەن ھەرقانداق يىگىتتىن كۈتىدىغىنىمۇ بۇنداق ئەمەس ئىدى. شۇڭا بۇ چۈشىدىن ئويغىنىپ ئۆزىگە تازا ئاچچىقى كەلدى. چۈنكى، ئەمدى ماۋرىسىئو بابىلوندىن بىزار بولمايلا قالماستىن، كۆرۈشكىسى كېلىپ ئولتۇرالمايلا قالغانىدى. بىر ھەپتىدىن بۇيان بۇ تەشنالىقى بارغانسېرى كۈچىيىپ، شەنبە كۈنىگە كەلگەندە پەللىسىگە يەتكەنىدى. كىنوخانىدا ماۋرىسىئو بابىلون بىلەن سالاملاشقىنىدا يۈرىكىنىڭ قېپىدىن چىقىپ كېتەي دەۋاتقانلىقىنى چاندۇرماسلىق ئۈچۈن ئۆزىنى قاتتىق بېسىۋالدى. شادلىق ۋە خاپىلىق ئارىلاش بىر كەيپىياتتا بېشى ئايلىنىپ

قېلىپ، ماۋرىسئو بابىلونغا بىرىنچى قېتىم قولىنى سۇندى، ئۇمۇ شۇندىلا بۇ قوللارنى تۇتتى. مېمې يەنە شۇ ئان ئۆزىنى بېسىۋالالمىغانلىقىنى ھېس قىلىپ پۇشايمان قىلدى. بىراق، ماۋرىسئو بابىلوننىڭ قوللىرىنىڭمۇ ئۆزىنىكىگە ئوخشاشلا مۇزدەك تەرلەپ كەتكەنلىكىنى سەزگىنىدە، پۇشايمىنى شۇ ئان مەنۇنلۇققا ئايلاندى. مېمې شۇ كېچىسى تولغىنىپ يېتىپ ھېچ ئۇخلىيالمىدى، ئەگەر ماۋرىسئو بابىلونغا ئارزۇسىنىڭ بىكار ئاۋارىچىلىق ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ قويمىسا، كۆڭلىگە بىرەمۇ ئارامىلىق بولمايدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. شۇنىڭ بىلەن پۈتۈن بىر ھەپتىنى شۇ ئىشنىڭ ھەلەكچىلىكىدە ئۆتكۈزدى. مىڭ خىل ھىيلە بىلەن پاتىرىسىيە بىروۋىنىنى ماشىنا سورىغىلى ھەمراھ بولۇپ بېرىپ بېرىشكە كۆندۈرمەك بولدى ـ يۇ ئەجرى بىكارغا كەتتى. ئاخىرىدا يەنە ماكوندوغا دەم ئېلىشقا كەلگەن ھېلىقى قىزىل چاچلىق ئامېرىكىلىق بالىنى قىزىقتۇرۇپ، يېڭى تېپتىكى ماشىنىنى كۆرۈپ باققۇسى بارلىقىنى باھانە قىلىپ ئاپتوربىمونت زاۋۇتىغا باشلاپ بارغۇزدى. مېمې ماۋرىسئو بابىلونىنى كۆرگەن شۇ مىنۇتلاردا ئەمدى ئۆزىنى ئۆزى ئالداپ كېتىۋېرەلمەيدىغانلىقىنى، ئۇنىڭ بىلەن يالغۇز كۆرۈشۈش ئارزۇسىغا بەس كېلەلمەيدىغانلىقىنى چۈشەندى، شۇنداقلا ماۋرىسئو بابىلوننىڭمۇ ئۇنى كۆرۈپلا ئۆزىنىڭ كۆڭلىدىكىنى چۈشىنىپ يېتەلەيدىغانلىقىغا ئىشەندى ـ دە، ئىختىيارسىزلا يەنە خۇيى تۇتتى.

ـــ يېڭى ماشىنىلارنى كۆرۈپ باققىلى كەلدىم، ـــ دېدى مېمې.

ـــ شۇنداقمۇ، بۇ باھانىڭىز جايىدا، ـــ دېدى ماۋرىسئو بابىلون جاۋابەن.

مەغرۇرلۇقى جېنىغا تەگكەن مېمې بىر ئامال قىلىپ ماۋرىسئو بابىلوننىڭ ھەيۋىسىنى سۇندۇرماقچى بولۇۋىدى، بىراق ماۋرىسئو بابىلون ئۇنىڭغا پۇرسەت بەرمىدى.

ـــ قورقمايلا، ـــ دېدى بوش ئاۋازدا، ـــ بىر قىزنىڭ بىر يىگىتكە كۆيۈپ قالغىنى تۇنجى قېتىملىق ئىش ئەمەس.

مېمې شۇ قەدەر ئاجىز كېلىپ قالدىكى، يېڭى ماشىنىلارنى كۆرمەيلا قايتىپ

ماڭدى. تۇن بويى ئۇياقتا ئۆرۈلۈپ ـ بۇياقتا ئۆرۈلۈپ كىرپىك قاقمىدى، ئاچچىقىغا پايلىماي يىغلاپمۇ كەتتى. دەرۋەقە، دەسلەپتە ھېلىقى قىزىل چاچلىق ئامېرىكىلىق بالىغىمۇ قىزىقىپ قالغانىدى. ئەمدى قارىغۇدەك بولسا، ئۇ بالا تېخى چوڭ بولمىغان بىر كىچىك بالا ئىكەن. ماۋرىسئو بابىلون تۇرمۇشىدا پەيدا بولۇشتىن ئىلگىرى ھە دېسىلا ئۇنىڭغا سېرىق كېپىنەكلەرنىڭ ئۇچرايدىغانلىقى بىكار ئەمەسلىكىنى شۇ چاغدىلا ھېس قىلدى. مېمې ئۇ كېپىنەكلەرنى ئىلگىرىمۇ كۆرگەن، بولۇپمۇ ئاپتورېمونت زاۋۇتىدا كۆرگىنىدە سىرنىڭ پۈرىقىغا ئاشىق ئىكەن دەپ ئويلىغانىدى. بىر قېتىم قاراڭغۇ كىنوخانىدا كىنو كۆرۈپ ئولتۇرغىنىدىمۇ سېرىق كېپىنەكلەرنىڭ بېشىدا ئۇچۇپ يۈرگىنىنى كۆرگەنىدى. ماۋرىسئو بابىلوننىڭ كىشىلەر توپى ئارىسىدا مېمىلا كۆرەلەيدىغان ئەرۋاھتەك سۇقۇنۇپ كىرىۋېلىپ پېيىگە چۈشكەنلىكىنى بايقىغىنىدىلا، سېرىق كېپىنەكلەرنىڭ ماۋرىسئو بابىلون بىلەن مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكىنى چۈشەندى. مۇزىكا كېچىلىكلىرىدىكى تاماشىبىنلار ئىچىدىمۇ، كىنوخانىلاردىكى كۆرۈرمەنلەر ئارىسىدىمۇ، چېركاۋدا ئىبادەت قىلىۋاتقان جامائەتنىڭ ئارىسىدىمۇ ماۋرىسئو بابىلوننىڭ كۆلەڭگىسى بولماي قالمايتتى. مېمې ئۇنى ئىزدەپ ئولتۇرمايلا تاپالايتتى. چۈنكى، سېرىق كېپىنەكلەر ئۇنىڭ نەدىلىكىنى كۆرسىتىپ بېرەتتى. ئورېلىئانو II بىركۇنى سېرىق كېپىنەكلەرنىڭ توختىماي پىلدىرلاپ ئۇچۇشلىرىدىن بىزار بولۇپ تىللاپ كەتتى. مېمې دادىسىغا سىر ساقلىمايدىغانلىقى توغرىسىدا بەرگەن ۋەدىسى بويىچە بۇ سىرىنىمۇ ئېيتىۋەتكىلى تاس قالدى. لېكىن دادىسىنىڭ بۇرۇنقىغا ئوخشاش: «ئەگەر ئاپاڭ بىلسە...» دېگىنىچە كۈلۈپ كەتمەيدىغانلىقىنى كۆڭلى تۇيۇپ گەپ قىلمىدى.

بىركۇنى ئەتىگىنى فېرناندا بىلەن مېمې ھويلىدا ئەتىرگۈللەرنى چاتاۋاتاتتى، فېرناندا ئۇشتۇمتۇتلا چىرقىرىۋەتتى ـ دە، مېمىنى كاپىيە تۇرۇپ شارتتىدە تارتىۋالدى. چۈنكى، مېمې بايا ساھىبجامال رېمەدىس ئاسمانغا كۆتۈرۈلگەن يەردە تۇرۇپ قالغانىدى. شۇ دەقىقىلەردە پالاق ـ پۇلۇق قانات قاققاندەك بىر ئاۋاز فېرناندانىڭ قۇلىقىغا كىرىپ، ساھىبجامال رېمەدىستە كۆرۈلگەن كارامەتنىڭ قىزىدىمۇ كۆرۈلۈپ قېلىشىدىن

قورقۇپ ئەس ـ هوشىنى يوقاتقۇدەك بولۇپ كەتكەندى. شۇكرى، ئۇچقىنى كېپىنەكلەر ئىكەن. مېمې ئۇ كېپىنەكلەرنىڭ نۇردىن تۆرەلگەندەك ئۆزىچە پەيدا بولۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ يۇرىكى جىغىلداپ كەتتى. ماۋرىسىئو بابىلون شۇ ئەسنادا پاتىرسىيە بىروۋىنىڭ سوۋغىسى دەپ بىر ئورام نەرسىنى كۆتۈرۈپ هويلىغا كىرىپ كەلدى. مېمې قىزىرىپ كېتىشتىن تەستە ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ، پەرىشانلىقىنى يوشۇرۇپ، چىرايىغا تەبىئىي كۈلكە يۈگۈرتتى ـ دە، ماۋرىسىئو بابىلوننى قولىدىكى ئورامنى پېشايۋان رېشاتكىسىغا قويۇپ قويۇشقا بۇيرۇدى. چۈنكى، قولى غىچىلا توپا ئىدى. شۇ چاغدا فېرناندا ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ كېسەل چىراي سېپرىق ئۆڭگىلا دىققەت قىلغاندى، بۇ يىگىتنى بىرنەچچە ئاي ئۆتكەندە ئۆيىدىن هەيدەپ چىقارغىنىدا بولسا بۇ قېتىم كۆرۈشكەنلىكى ئېسىدىن كۆتۈرۈلۈپلا كېتىدۇ.

ـــ بىرقىسمىلا ئادەم ئىكەن، ـــ دېدى فېرناندا، ـــ هازىرلا ئۆلۈپ قالىدىغاندەك كۆرۈنىدىكەن.

مېمې كېپىنەكلەر ئانامغا بەك تەسىر قىلىپ كەتكەن ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ قالدى. ئەتىرگۈلنى پۈتاپ بولۇپ قوللىرىنى يۇيدى ـ دە، هېلىقى ئورامنى ياتاق ئۆيىگە ئەكىرىپ ئاچتى. ئورامنىڭ ئىچىدىكىسى جۇڭگونىڭ بىر يۇرۇش ئويۇنچۇق قاپچۇقلىرى ئىدى. بىر ـ بىرىگە كىيدۈرۈلگەن بەش قاپچۇقنىڭ ئەڭ ئىچىدىكىسىدە بىر پارچە كارتوچكا تۇراتتى، كارتوچكىدا يېڭىلا ساۋاتى چىققان ئادەم قىينىلىپ تۇرۇپ يازغانىدەك: «شەنبە كۈنى كىنوخانىدا كۆرۈشەيلى» دېگەن خەتلەر بار ئىدى. مېمې بۇ خەتنى كۆرۈپ قورقۇپ كەتتى. چۈنكى، بۇ ئورام كاربىدوردا خېلى ئۇزۇن تۇرغانىدى، فېرناندانىڭ قىزىقسىنىپ ئېچىپ بېقىشى تامامەن مۇمكىن ئىدى. مېمې ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ يۈرەكلىكىگە ۋە پەم ـ پاراسىتىدىن خۇش بولدى هەمدە ئۆزىنى چوقۇم بارىدۇ دېگەن سانداقلارچە ئىشەنچسىدىن هەيران قالدى. مېمې شەنبە ئاخشىمى ئورېلىئانو II نىڭ خەق بىلەن كۆرۈشىدىغان ئىشى بارلىقىنى بىلەتتى، شۇڭا ساق بىر هەپتە تەقەززالىق ئوتىدا ئۆرتەندى. شەنبە ئاخشىمى داداسىدىن ئۆزىنى كىنوخانىدا يالغۇز قويۇشىنى، كىنو تۈگىگەندە كېلىپ ئېلىپ كېتىشنى ئۆتۈنۈپ ئاخىر قايىل

قىلدى. كىنوخاندا چىراغ ئۆچمەي تۇرۇپلا كېچىنەكلەر بېشىدا پىلدىرلاپ ئۇچۇشقا باشلىدى. كىنو باشلىنىدىغان ۋاقىتتا چىراغ ئۆچۈرۈلۈپ تۇرۇشىغىلا ماۋرىسىئو بابىلون پەيدا بولۇپ يېنىدا ئولتۇردى. مېمىغا شۇ تاپتا ئۆزى ساراسىمە پاتقىقىغا پېتىپ قېلىپ تىركىشىۋاتقاندەك، خۇددى چۈشىدە كۆرگىنىدەكىدەك مۇشۇ بېنزىن پۇراپ تۇرىدىغان ئادەمدىن باشقىسى ئۆزىنى قوتۇلدۇرالمايدىغاندەك تۇيۇلۇپ كەتتى.

ــ كەلمىگەن بولسىڭىز، ــ دېدى ماۋرىسىئو بابىلون، ــ مېنى ئىككىنچىلەپ كۆرەلمەيتتىڭىز.

مېمي ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ قولىنى ئۆزىنىڭ تىزىغا قويغانلىقىنى سەزدى، شۇنداقلا ئەمدى ئۇنىڭدىن ئايرىلالمايدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى.

ــ شۇ يېرىڭىزنى ياقتۇرمايمەن، ــ دېدى مېمي كۈلۈمسىرەپ، ــ سىز ھەمىشە دېمەيدىغان گەپنىلا دەيدىكەنسىز.

ماۋرىسىئو بابىلونغا كۆيۈپ قالغانىدى، ئىشق ئوتىدا ئۇيقۇدىن بىدار بولۇپ، گېلىدىن غىزا ئۆتمەي غېرىبلىققا پاتتى، ھەتتا دادىسىمۇ يولىغا يانتاق بولۇپ تۇيۇلدى. مېمي ئاشقى بىلەن ئۇچرىشىشنىڭ كويىدا بولۇشچە يالغان ـ ياۋىداق توقۇپ فېرناندانى قايماقتۇرۇپلاۋەتتى. ئەمدى دوستلىرىنى تاشلىدى، قائىدىنى بۇزۇپ ھەرقانداق جايدا، ھەرقانداق ۋاقىتتا ماۋرىسىئو بابىلون بىلەن كۆرۈشۈۋېرەتتى. دەسلەپتە ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ قوپاللىقىنى ياقتۇرمىغانىدى. ئىككىسى تۇنجى قېتىم ئاپتوربېمونت زاۋۇتىنىڭ كەينىدىكى بوشلۇقتا يالغۇز ئۇچراشقاندا، ماۋرىسىئو بابىلون خۇددى بىر يىرتقۇچتەك قىلچە ئايىماي نازۇك يەرلىرىنى مىجىقلاپ ۋە قىيناپ ھېچ ھالىنى قويمىغانىدى. مېمي كېيىن بۇنىڭمۇ بىر خىل ئامراقلىق ئىكەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتتى ـ دە، تېخىمۇ ئارامى بۇزۇلۇپ، ماۋرىسىئو بابىلوندىن پەقەتلا ئايرىلالمايدىغان، ئاشىقىنىڭ بېنزىن ۋە شۇلتا پۇرىقى ئارىلىشىپ كەتكەن كىشىنى مەست قىلغۇچى ھىدى ئىچىدە مەسۇ ـ مەستانە بولۇپ كېتىشنى ئىستەيدىغان بولۇپ قالدى. ئامارانتا ئۆلۈپ كېتىشتىن سەل ئىلگىرى ئازراق ئەس ـ ھوشىنى تېپىپ، ئىستىقبالىنىڭ خىرەلىكىدىن ئەندىشىگە چۈشكەنىدى. بۇ چاغدا قارتا بىلەن پال

ئاچىدىغان بىر ئايالنىڭ بارلىقىنى ئاڭلاپ غىپپىدە شۇ ئايالنىڭ يېنىغا باردى. بۇ ئايال پېلار تېرنېرا ئىدى. ئىشكتىن كىرىپ كەلگەن مېھمېنى كۆرۈپلا كۆڭلىدىكىنى چۈشەندى.

ئولتۇرۇڭ، ــ دېدى پېلار تېرنېرا، ــ بۇئېندىيەلەرگە پال ئاچسام قارتىمۇ ئىشلەتمەيمەن.

مېمې يۈز ياشلىق بۇ ئايال پېرخوننىڭ ئۆزىنىڭ ئۇلۇغ مومىسى بولىدىغانلىقىنى بىلمىدى ھەم مەڭگۈ بىلمەيتتى، بىلگەن تەقدىردىمۇ ئىشەنمەيتتى. پېلار تېرنېرا ئۇنىڭغا ئىشىق ئوتى پەقەت يوتقاندىلا ئۆچىدۇ، دېدى. مېمې قىلچە يوشۇرماي ئېيتىلغان بۇ گەپكە ئىشەنمىدى. ماۋرىسئو بابىلونمۇ شۇنداق قاراشتا ئىدى، مېمېنىڭ بۇنىڭغىمۇ ئىشەنگىسى كەلمەي، بۇنى بىلمىسىز كاسىپلارنىڭ خاتا قارىشى دەپ ئويلىدى. مېمېنىڭ قارىشىچە، مۇھەببەتنىڭ بىر خىل ئۇسۇلى يەنە بىر خىل ئۇسۇلىنى يېڭەلەيتتى، بۇ خۇددى ئاشقازان قانائەت ھاسىل قىلسا، ئادەمنىڭ قورسىقى ئاچمىغانغا ئوخشاش بىر ئىش ئىدى. پېلار تېرنېرا مېمېنىڭ بۇ خاتا قارىشىنى تۈزىتىپلا قالماي، مېمېنىڭ بوۋىسى ئاركادىئوغا، كېيىن ئورېلىئانو خوسقا ھامىلدار بولغان ھېلىقى كاناپ ئەدىيال سېلىنغان كونا كارىۋىتىنى ئۇنىڭغا ئۆتنە بېرىپ تۇردى. مېمېغا قىچا مەلھىمى بىلەن ھوردىنىپ ھامىلدارلىقنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۇسۇلىنى ئۆگىتىپ قويدى ھەمدە كۆتۈلمىگەندە بويىدا قالسا ئاۋارىچىلىقنى تۇغدۇرمىغان، ھەتتا «ۋىجدان ئازابى»دىن قۇتۇلدۇرىدىغان بىر خىل رېتسېپنىمۇ ئۆگىتىپ قويدى. مېمې شۇ سۆھبەتتىن كېيىن ھېلىقى ئاخشىمى ئىچىپ مەست بولۇپ قالغاندەك يۈرەكلىك بولۇپ كەتتى. ھالبۇكى، ئامارانتانىڭ ئۆلۈمى تۇيۇقسىز بۇ پىلانىنى كېچىكتۇرۇشكە مەجبۇر بولدى. ئۆيدىكىلەر مېيىتنىڭ بېشىدا تۇرغان توققۇز كۈن ئىچىدە پەتىگە كەلگەن كىشىلەرنىڭ ئارىسىغا قوشۇلۇۋالغان ماۋرىسئو بابىلوندىن بىر مىنۇتمۇ ئايرىلمىدى. كېيىن ئۇزاققا سوزۇلغان قارىلىق باشلاندى، قارىلىق مەزگىلىدە ئىشىك تاقىلىپ، ئۆيدىكىلەرنىڭ سىرتقا چىقىشى چەكلەنگەندى.

شۇنىڭ بىلەن بۇ ئاشىق ـ مەشۇقلار ۋاقتىنچە ئايرىلىپ تۇردى. مېمې شۇ كۈنلەردە ئىچى تىت ـ تىتىلىقتا پۈتى كۆيگەن توخۇدەك بولۇپ كەتتى، قاتتىق ئىچى پۇشۇپ، هاياجېنىنى باسالماي قالدى. شۇڭا ئۆيدىن چىقىشقا رۇخسەت قىلىنغان بىرىنچى كۈنى ئاخشىملا ئۇدۇل پېلار تېرنېرانىڭ ئۆيىگە چاپتى. شۇ يەردە ماۋرىسئو بابىلونغا ئۆزىنى بېغىشلىدى، قارشىلىق كۆرسەتمەي، نېزىقاپ ئولتۇرماي هەم ئۇيۇلۇپمۇ ئولتۇرماي شۇنداق بىر تۇغما تالانتىنى ۋە ئاجايىپ ئەقلىنى نامايان قىلدىكى، ئەگەر ئاشىقى گۇمانخور ئەر بولۇپ قالغان بولسا، مېمېنى بۇ ئىشقا پىشىپ كەتكەن قاغدالما ئىكەن دەپ قالغان بولاتتى. ئۇ ئىككىسى كېيىنكى ئۈچ ئايدا هەپتىسىگە ئىككى قېتىم تېپىشىپ تۇردى. هېچ ئىشتىن خەۋىرى يوق ئورېلىئانو II قىزىنى قانات ئاستىغا ئالاتتى، گۈدەكلىك قىلىپ قىزىنىڭ باھانىلىرىغا گۇۋاهلىق بېرەتتى، پەقەت قىزىنى ئانىسىنىڭ ئىسكەنجىسىدىن قۇتۇلدۇرماقچى بولۇپلا شۇنداق قىلاتتى.

فېرناندا مېمې بىلەن ماۋرىسئو بابىلونىنى كىنوخاندا تۇيۇقسىز تۇتۇۋالغان ئاخشىمى ئېغىر ۋىجدانىي ئازابتا قالغان ئورېلىئانو II قىزى سولانغان هۇجرىغا كىردى. قىزىنىڭ جىمى سىرىنى ئېيتىپ بېرىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. بىراق، مېمې كەسكىن رەت قىلىۋەتتى ۋە ئۆز گېپىدە شۇ قەدەر چىڭ تۇرۇۋالدىكى، ئورېلىئانو II ئەمدى قىزى ئىككىسى ئوتتۇرىسىدا هېچقانداق يېقىنچىلىقنىڭ قالمىغانلىقىنى، دادا ـ بالىلىق مېهرىنىڭ كۆتۈرۈلۈپلا كەتكەنلىكىنى هېس قىلىپ يەتتى. ماۋرىسئو بابىلون بىلەن سۆزلىشىپ باقماقچىمۇ بولدى، ئۆز ۋاقتىدىكى غوجايىنىنىڭ يۈز ـ ئابرۇيى ئۈ يىگىتنى نىيىتىدىن ياندۇرۇپ قالسىمۇ ئەجەب ئەمەس ئىدى. بىراق، پېترا كېتىس ئۇنى قىزىنىڭ ئىشىغا ئارىلاشماسلىققا قايىل قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئارىسالدى بولۇپ قالدى هەمدە قاماقنىڭ قىزىنى ئازابتىن قۇتۇلدۇرالىشىنى تىلىدى.

مېمې هېچبىر ئازابلانغاندەك قىلمايتتى. ئۇرسۇلا ئارىتام ئۆيدىكى مېمېنىڭ بەهۇزۇر ئۇخلاۋاتقانلىقىنى، نورمال يېتىپ ـ قوپۇپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى، تامىقىنىمۇ ۋاقتى ـ ۋاقتىدا يەۋاتقانلىقىنى سېزىپ تۇردى. ئۇرسۇلانىڭ بىردىنبىر چۈشىنەلمەي

گاڭگىراپ قالغىنى شۇ بولدىكى، مېمې ئىككى ئايغا يېقىن داۋاملاشقان قاماق جازاسى مەزگىلىدە باشقىلارغا ئوخشاش مۇنچىدا ئەتىگىنى ئەمەس، ئاخشىمى سائەت يەتتىدە يۇيۇناتتى. ئۇرسۇلا بىركۈنى مېمىنى چايناپ پەخەس بول، دەپ ئاگاھلاندۇرماقچى بولغانىدى، مېمىنىڭ ئۇلۇغ مومام چېقىشتۇرغاچقا مۇشۇ كۈنگە قالدىم دەپ تۇرۇۋالغانلىقىنى ئويلاپ، كوت ـ كوت دېگەن ئاتقا قالماي يەنە دېگەن ئويدا بۇ نىيەتتىن يالتايدى.

قاراڭغۇ چۈشەر ـ چۈشمەيلا ئۆيگە سېرىق كېپىنەكلەر توشۇپ كېتەتتى. مېمې ھەر ئاخشىمى مۇنچىدىن چىققىنىدا ئۇمىدسىزلەنگەن فېرناندانىڭ كېپىنەك ئۆلتۈرىدىغان دورا چېچىۋاتقانلىقىنى بايقايتتى.

ـــ ۋاي نەسچىلىك، ـــ قاخشايتتى فېرناندا، ـــ كېچىدىكى كېپىنەك بالا ـ قازانىڭ بېشارىتى، دېگەن گەپ بار ئىكەن.

مېمې بىر قېتىم مۇنچىغا كىرىپ كەتكەندە فېرناندا قىزىنىڭ ياتاق ئۆيىگە كىرىپ قېلىپ، ئۆيدە پىلدىرلاپ يۇرگەن كېپىنەكلەرنىڭ كۆپلۈكىدىن تۇنجۇقۇپ قالغىلى تاسلا قالدى ۋە بىر لاتىنى ئېلىپ كېپىنەكلەرنى قوغلاشقا باشلىدى. قىزىنىڭ كېچىسىمۇ يۇيۇنىدىغانلىقى بىلەن يەردە چېچىلىپ ياتقان قىچا مەلھەمىنى بىرلەشتۇرۇپ ئويلاپ قورققىنىدىن قېتىپ تۇرۇپلا قالدى. فېرناندا ئالدىنقى قېتىمغا ئوخشاش ئەپلىك پۇرسەت كۈتۈپ ئولتۇرماي، ئەتىسلا ئۆزىگە ئوخشاشلا ئىچكى ئۆلكىدىن كەلگەن يېڭى بازار باشلىقىنى ئۆيگە چۈشلۈك تاماقتا تەكلىپ قىلدى. تاماق ئۈستىدە يېقىندىن بۇيان توخۇ ئوغرىسى پەيدا بولۇپ قالغانلىقىنى ئېيتىپ، كېچىسى ئارقا ھويلىغا بىر ساقچى قويۇشنى ئىلتىماس قىلدى. مېمې شۇ كۈنى كېچىدە خۇددى يېقىندىن بۇيان ھەر كۈنى كېچىسىدىكىدەكلا مۇنچىدا كىيىملىرىنى سېلىۋېتىپ قىپيالىڭاچ پېتىچە ئىشىق دەرديدە تىترىگىنىچە ماۋرىسىئو بابىلوننى كۈتۈپ تۇراتتى، ئەتراپىنى چايانلار ۋە كېپىنەكلەر بىر ئالغانىدى. ماۋرىسىئو بابىلون بىر چاغدا تورۇسنىڭ كاھىشىنى قومۇرۇۋېتىپ مۇنچىغا سەكرەپ چۈشۈشكە تەمشىلىپ تۇراتتى،

ھېلىقى ساقچى مىلتىقى بىلەن پاكىدە بىر پاي ئوق ئېتىپ تىك چۈشۈرىۋەتتى. ماۋرىسىئو بابىلون ئومۇرتقىسىغا تەگكەن ئوق بىلەن ئېغىر يارىلانغاندى، شۇنىڭدىن كېيىن زادىلا ئورنىدىن تۇرالمىدى، قېرىپ ئۆلگىچە غېرىبلىقتا ئۆتتى. بىركىمدىن ئاغرىنىپ بىرەر ئېغىز غۇدۇراپمۇ قويمىدى، ھېچكىمگە ۋارقىراپ نارازىلىق بىلدۈرۈپمۇ باقمىدى، شۇنداقلا ھەقىقىي ئەھۋالنى قىلچە ئاشكارىلاش غەرىزىدىمۇ بولمىدى. تاكى ئۆلگەنگە قەدەر ئۆتكەن ئىشلار توغرىسىدىكى ئەسلىمىلەرنىڭ، بىردەممۇ ئارام بەرمەيدىغان سېغىنىش كېپىنەكلەرنىڭ، خالايىقنىڭ ئوغرى دەپ تۇكۇرگەن تۇكۇرۇكلىرىنىڭ دەردىنى تارتىپ ئۆتتى.

ئون بەشىنچى باب

مېمې بۇئېندىيەنىڭ ئوغلى ئۆيگە ئېلىپ كېلىنگەندە ماكوندونى ئەجەللىك زەربىگە ئۇچرىتىدىغان ئىشلار بارا ـ بارا ئاشكارلىنىشقا باشلىغانىدى. پۈتۈن بازار ساراسىمە ۋە ئەنسىزلىككە چۆمگەن بولغاچقا، خەقنىڭ ئۆيىدە يۈز بەرگەن سەتچىلىك بىلەنمۇ ھېچكىمنىڭ كارى يوق ئىدى. فېرناندا مۇشۇ پايدىلىق پۇرسەتتە بۇ بالىنى يوشۇرۇپ قويۇپ، كىشىگە بۇ ئائىلىدە ئەزەلدىن بۇنداق بىر بالا بولۇپ باقمىغانەكلا تۇيغۇ بەردى. بۇ بالا ئېلىپ كېلىنگەندە ۋەزىيەت جىددىيىرەك بولغاچقا، ئۇنىڭ ئۆز نەۋرىسى ئىكەنلىكىدىن تېنىقۇالمەن دەپمۇ تېنىقۇالمايتتى، ئەمدى ئۆمۈر بويى بۇ بالىنىڭ دەردىگە چىداپ ئۆتمەكتىن باشقا ئامالىمۇ يوق ئىدى. بۇ بالىنى مۇنچىدا سۇغا تۇنجۇقتۇرۇپ ئۆلتۈرۈۋەتمەكچى بولدى ـ يۇ قولى بارمىدى. شۇنىڭ بىلەن پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ زەرگەرخانىسىغا سولاپ قويدى ۋە سائىتا سوفىيە دېلا پېدادقا يالغان ئېيتىپ، بۇ بالىنى دەرياغا ئېقىپ كېلىۋاتقان بىر سېۋەتتىن تېپىۋالغانلىقىغا ئىشەندۈردى. ئۇرسۇلا تاكى جان ئۇزگىچە بۇ بالىنىڭ سىرىنى زادىلا بىلەلمەي ئۆتتى. بىركۈنى كىچىك قىزچاق ئامارانتا ئۇرسۇلا زەرگەرخانىغا شۇنداقلا كىرىپ قالغانىدا، فېرناندا ئۇ يەردە بالىغا بىرنەرسە يېگۈزۈپ ئولتۇراتتى. بۇ قىزچاقمۇ سېۋەت ھەققىدىكى گەپكە ئىشەندى. خوتۇنىنىڭ بولمىغۇر قىلىقلىرىنىڭ مېمىنى نابۇت قىلغانلىقىنى كۆرگەن ئورېلىئانو II ئاخىر خوتۇنىنى تاشلاپ كېتىپ قالغانىدى، نەۋرىسى بارلىقىنى ئۇچ يىلدىن كېيىنلا ئاندىن بىلدى. فېرناندا بۇ كۈنى بىخەستەلىك قىلىپ بالىنى زەرگەرخانىدىن كۆتۈرۈپ چىقىپ كاردىوردا بىردەم ھايالىشىپ قالغانىدى. قىپيالىڭاچ، چاچلىرى پاخپىيىپ كەتكەن، ئۇجىكى كۆركە تۇخۇنىڭ گۆشىدەك ساڭگىلاپ تۇرغان بۇ بالا تۇرقىدىن ئادەمنىڭ ئەۋلادى ئەمەس، ياۋايى ئادەمنىڭ ئۆزىلا ئىدى.

فېرناندا ئۆز تەقدىرىدە بۇنداق ئۆزگىرىشلەرنىڭ بولىدىغانلىقىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىگەن. مەڭگۈلۈككە يۈيۈپ چىقىرۋەتتىم دەپ ئويلىغان شەرمەندىچىلىكى مۇشۇ بالا بىلەن يەنە ئۆيگە قايتىپ كەلگەندى. فېرناندا يارىلانغان ماۋرىسئو بابىلون تېخى كۆتۈرۈپ ئەپكېتىلمىگەن چاغدىلا نومۇسنى يۈيۈش پىلانى ئۇستىدە ئىنتايىن پۇختا ئويلىنىپ، ئەتىسى بىلەن مەسلىھەتلەشمەيلا يوتقان - كۆرپىلەرنى تەق قىلىپ، قىزىنىڭ ئۇچ قۇر كىيىمىنى بىر كىچىك چامادانغا سالدى - دە، پويىز مېڭىشقا يېرىم سائەت قالغاندا مېمې يانقان ئۆيگە كىردى.

— يۇر، رىناتا.

فېرناندا ھېچقانداق چۈشەنچە بەرمىدى، مېمىمۇ نېمە ئىشلىقىنى سورىمىدى ھەم سورىغىسىمۇ كەلمىدى. مېمې نەگە بارىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى. نىھايەت، ئۆلتۈرگىلى ئىپلىپ بارماقچى بولسىمۇ رازىلىقى بىلەن بېرىۋەرگەن بولاتتى. ئارقا ھويلىدىن پاكىتلىق ئېتىلغان مىلتىق ئاۋازىنى، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ماۋرىسئو بابىلونىنىڭ ئاغرىق دەستىدە ۋارقىرىۋەتكەن ئاۋازىنى ئاڭلىغاندىن باشلاپ بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى، تاكى ئۆلگىچە زۇۋان سۇرمىدى. ئانىسى ئۆيدىن چىقىشقا بۇيرۇغاندا چېچىنى تارىمىدى، يۈزىنىمۇ يۇيمىدى. شۇ ھالەتتە كېچە سەيلىسى قىلىۋاتقان ئادەمدەك پويىزغا چىقتى. تېخىچە بېشىدا ئۇچۇپ يۇرگەن سېرىق كېپىنەكلەرگىمۇ پەرۋا قىلمىدى. فېرناندا قىزىنىڭ ئۇندىمەسلىكىنىڭ سەۋەبى ئىرادىسىنىڭ چىڭلىقى ياكى زەربىگە ئۇچرىغاندىن كېيىنكى تىلى تۇتۇلۇپ قالغانلىقى ئىكەنلىكىنى بىلەلمىدى، بىلىشنىمۇ خالىمايتتى. مېمې ئۆتكەن كۈنلەردە ئاۋاتلىشىپ ھاي - ھاي بولۇپ كەتكەن جايلارنى كېسىپ ئۆتىدىغان بۇ سەپەرگە ھېچ قىزىقىدىغاندەك قىلمايتتى. تۆمۈرىولنىڭ ئىككى چېتىدىكى بىپايان ياپيېشىل باناننزارلىغىمۇ، ئامېرىكىلىقلارنىڭ ئاق ئۆيلىرىگىمۇ، ئىسىق ۋە تۇپا - چاڭ تۇپەيلىدىن چۆلدەرەپ قالغان گۈللۈكلىرىگىمۇ، كالتە ئىشتان، كۆك يوللۇق كۆپتا كىيىپ كارىدورلاردا قارتا ئويناۋاتقان ئاياللارغىمۇ، تۇپا - تۇمان توزۇپ تۇرغان يولدا لىق بانان بېسىپ كېتىۋاتقان كالا ھارۋىلىرىغىمۇ، سۇپسۇزۇك ئېقىنلاردا بېلىجاندەك پىلتىڭلاپ

ئويناۋاتقان، كۆتۈرۈلۈپ چىققان سېھىرلىك كۆكسى پويىزدىكى يولۇچىلارنى تەشنا قىلىپ جېنىنى قىينايدىغان قىزلارغىمۇ، ئىشچىلار ئولتۇرۇشلۇق رەتسىز ۋە ئەبجەق كەپىلەرگىمۇ قاراپ قويمىدى. ماۋرىسىئو بابىلوننىڭ سېرىق كېپىنەكلىرى ئۇ كەپىلەرنىڭ ئۈستىدە ئايلىنىپ ئۇچۇشۇپ يۈرەتتى، چىرايى كۆكۈرۈپ كەتكەن، ئورۇقلىقىدىن سۆڭەكلىرى پولتىيىپ تۇرغان بالىلار ئۇ كەپىلەرنىڭ ئالدىدىكى ئىدىشلارنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇشاتتى، ئېغىر ئاياغ ئاياللار ئۆتۈپ كېتىۋاتقان پويىزغا قاراپ ئاغزىنى بۇزۇپ تىللىشاتتى. مېمې بىر چاغلاردا موناستىر مەكتىپىدىن ئۆيگە قايتىپ كېتىۋاتقىنىدا ھازىر غۇيۇلداپ ئۆتۈپ كېتىۋاتقان بۇ مەنزىرىلەرنى كۆرۈپ خۇشاللىقىدىن ھاياجىنىنى بېسىۋالالماي قالغان، ئەمدىلىكتە بولسا بۇ مەنزىرىلەر ئۇنىڭ قەلبىنى قىلچىلىك ھاياجانلاندۇرالمىدى. باناناڑارنىڭ نەمخۇش ئىسسىق ھاۋاسى غايىب بولدى، پويىز ئەپيۇن گۈللىرى ھۆپپىدە ئېچىلىپ كەتكەن، ھېلىقى چوڭ يەلكەنلىك ئىسپانىيە كېمىسىنىڭ كۆيۈك گەۋدىسى ھازىرغىچە چوقچىيىپ تۇرغان دالادىن كېسىپ ئۆتۈپ، بۇزغۇنلاپ تۇرغان پاسكىنا دېڭىز بويىغا، بۇنىڭدىن بىر ئەسىر بۇرۇن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئارزۇ ـ ئارمانلىرى بەربات بولغان جايغا قاراپ چاپماقتا ئىدى، مېمې بولسا دېڭىزدىن قارىمۇ قويمايتتى.

ئۇلار چۈشتىن كېيىن سائەت بەشتە سازلىق رايونىنىڭ باش بېكىتىگە يېتىپ باردى. فېرناندا مېمېنى ۋاگوندىن يېتىلەپ چىقتى، ئاندىن يوغان شەپەرەڭگە ئوخشاپ كېتىدىغان خادىكقا ئولتۇرۇپ، چۆلدەرەپ قالغان بىر شەھەردىن ئۆتتى، خادىكقا قوشۇلغان ئات ئېغىر پۇشۇلدايتتى. بۇ شەھەرنىڭ ئايىغى چىقماس ئۇزۇن شورتاڭ كوچىسىنىڭ ئاسمىنىدا فېرناندا قىز چاغلىرىدا ھەر كۈنى چۈشلۈك ئارام ۋاقتىدا ئاڭلايدىغان كىلاسسىك پىيانىنو ئاۋازى ياڭراپ تۇراتتى. ئانا ـ بالا ئىككىيلەن قىپقىزىل دات بېسىپ كەتكەن بىر پاراخوتقا چىقتى. پاراخوتنىڭ پىلدىرلاپ ئايلىنىۋاتقان ياغاچ چاقلىرى قورقۇنچلۇق ئاۋاز چىقىرىپ پىلدىرلايتتى. مېمې پاراخوت بۆلمىسىگە بېكىنىۋېلىپ پەقەتلا چىقمىدى. فېرناندا ھەر كۈنى ئىككى قېتىم مېمېنىڭ كارىۋىتىنىڭ بېشىغا بىر تەخسىدىن تاماق قويۇپ قويىاتتى، يەنە ھەر كۈنى ئىككى

قېتىم شۇ پېتى تۇرغان تاماقنى ئېچىقىپ كېتەتتى. مېمىي تاماقنى ئاچلىقتىن ئۆلۈشكە بەل باغلىغانلىقى ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى تاماقنىڭ پۈرىقىدىن ھۆ تۇتۇپ كېتىدىغانلىقى ئۈچۈنلا يېمەيتتى، ھەتتا سۇ ئىچسىمۇ ياندۇراتتى. مېمىي قىچا مەلھىمى بىلەن ھوردالغاننىڭ قىلچە پايدىسى بولمىغىنىغا تېخىچە ئىشەنمەي يۈرەتتى، فېرناندامۇ بىر يىلدىن كېيىن ئېلىپ كېلىنگەن بالىنى كۆرگەندىن كېيىنلا ئاندىن بىلدى. مېمىي توختىماي ئىرغاڭلاپ تۇرغان پاراخوت بۆلمىسىنىڭ دىمىق ئىسسىقىدا، پاراخوت چاقلىرىدىن چاچراڭانغان لانقا پۈرىقىدا بېشى قېيىپ ھەپتىگە نەچچە، ئايغا قانچە بولغانلىقىنىمۇ ئاڭقىرىپ بولالمايتتى. ئارىدىن خېلى بىر چاغ ئۆتكەندە ئەڭ ئاخىرقى سېرىق كېپىنەكنىڭ شامالدۇرغۇچنىڭ پالاقلىرى ئارىسىدا سوقۇلۇپ ئۆلگەنلىكىنى كۆرۈپ ماڭرىسىئو بابىلونىڭ ئۆلگەنلىكىنى جەزملەشتۇردى. بىراق، مېمىي تەقدىرگە تەن بەرمەي سۆيگىنىنى يول بويى ئەسلەپ ماڭدى. شۇ ئارىلىقتا ئانىسى بىلەن قېچىرلىق يول يۈرۈپ، بىر چاغلاردا ئورېلىئانو II دۇنيا بويىچە ئەڭ گۈزەل قىزنى ئىزدەپ ماڭغاندا ئېزىپ قالغان تىلسىماتتەك چانقاللىق جاڭگالدىن ئۆتتى. ئاندىن ئىندىيانلار ئاچقان چىغىر يولىنى بويلاپ تاغ تىزمىسىدىن ھالقىپ ئۆتۈپ، تاش يانقۇزۇلغان يوللىردا ئوتتۇز ئىككى چېركاۋنىڭ ماتەم قوڭغۇراقلىرى تەڭلا جىرىڭلايدىغان ھېلىقى سۇرلۇك شەھەرگە كىردى. ئۇلار شۇ ئاخشىمى مۇستەملىكە ئۇسلۇبىدىكى قەدىمىي بىر تاشلاندۇق قورۇدا قوندى. فېرناندا ياۋا ئوت - چۆپ بېسىپ كەتكەن ئۆيگە كىرىپ، داق يەرگە كارىۋات ئورنىدا شال يانقۇزدى، ئەسكىرەپ كەتكەن دېرىزە پەردىسىنى چۈشۈرۈۋېلىپ يوتقان ئورنىدا يېپىندى، چىرىپ كەتكەن بۇ پەردىلەر سەللا ئۆرۈلسە تىتىلىپ كېتەتتى. مېمىي ئۆزلىرىنىڭ نەدە ئىكەنلىكىنى پەملەپ يەتتى. چۈنكى، ئۇيقىسى قېچىپ ئۇخلىيالماي ياتقاندا، قارا كىيىملىك بىر مۆتىۋەر كۆز ئالدىدا زاھىر بولدى، بۇ مۆتىۋەر ئۇزاق يىل ئىلگىرىكى بىر روزدېستۋا ھارپىسىدا قوغۇشۇن ئۆكەككە سېلىنىپ ئۇلارنىڭ ئۆيگە ئېلىپ بېرىلغان كىشىنىڭ ئۆزى ئىدى. فېرناندا ئەتىسى ئىبادەتتىن كېيىن مېمىنى قاراڭغۇ بىر ئىمارەتكە باشلاپ كىردى. مېمىي بۇ يەرنىڭ ئانىسى تولا تىلغا ئالىدىغان، ئىلگىرى

ئۆزى ئايال پادىشاھ بولۇش ئۈچۈن تەلىم ـ تەربىيە ئالغان مۇناستىر ئىكەنلىكىنى دەرھال تونۇۋالدى ـ دە، سەپەرنىڭ تاماملانغانلىقىنى بىلدى. فېرناندا مېمېنى تاملىرىغا مۇستەملىكە دەۋرىدە ئۆتكەن ئېپىسكوپلارنىڭ رەسىملىرى ئېسىۋېتىلگەن يوغان بىر مېھمانخانىدا قالدۇرۇپ، ياندىكى ئۆيگە بىرىكىم بىلەن سۆزلەشكىلى كىرىپ كەتتى. مېمې ئۇچىسىدا ئۇششاق قارا گۈللۈك نېپىز كۆڭلەكى ۋە جەزىرىدىن ئۆتكىچە سوغۇقتا ماكچىيىپ كەتكەن ئېگىز قونچلۇق ئۆتۈكى بىلەنلا بولغاچقا توڭلاپ تىترەپ كەتتى. مېھمانخانىنىڭ رەڭلىك دېرىزە ئەينەكلىرىدىن سارغۇچ يورۇق چۈشۈپ تۇراتتى، مېھمانخانىنىڭ ئوتتۇرىسىدا تۇرغان مېمې شۇ تاپتا ماۋرىسئو بابىلوننى سېغىنىپ كەتتى. شۇ ئەسنادا يان ئۆيدىن ناھايىتى چىرايلىق بىر موناخ مېمېنىڭ ئالماشتۇرۇپ كىيىدىغان ئۇچ قۇر كىيىمى سېلىنغان چامادانىنى كۆتۈر چىقىپ كەلدى ـ دە، مېمېنى يانداپ ئۆتكەچ توختىمايلا قولىنى ئۇزاتتى:

— يۇرۇڭ، رىناتا.

مېمې ئىتائەتمەنلىك بىلەن مونانىڭ قولىنى تۇتۇپ ئارقىسىدىن ماڭدى. بۇ فېرناندانىڭ قىزىنى ئەڭ ئاخىرقى قېتىم كۆرۈشى ئىدى، قىزى ھېلىقى مونانىڭ كەينىدىن مونالىسىنىڭ تۆمۈر قاشاسىنىڭ نېرىقى تەرىپىگە ئۆتۈپ كۆزدىن غايىب بولدى. مېمې شۇ تاپتىمۇ ماۋرىسئو بابىلوننى، تېنىدىكى بېنزىن پۇرقىنى، يېنىدىن نېرى بولماي ئۇچۇپ يۈرىدىغان سېرىق كېپىنەكلەرنى سېغىنىپ تۇراتتى، مېمېنىڭ سېغىنچى تاكى نۇرغۇن يىلدىن كېيىنكى كۈز كۈنلىرىنىڭ بىر ئەتىگىنى كىراكوۋدىكى بىر قاراڭغۇ دوختۇرخانىدا ئۆلگەنگە قەدەر داۋاملاشتى. شۇ چاغقا قەدەر ئات ـ زاتىنى ئۆزگەرتىپ، ئۆمۈر بويى زۇۋان سۈرمەي ئۆتكەندى.

فېرناندا قوراللىق ساقچىلار قوغداپ ماڭغان بىر پويىزغا ئولتۇرۇپ ماكوندوغا قايتىپ كەلدى. يول بويى يولۇچىلارنىڭ چىرايىدىكى جىددىيلىكنى، تۆمۈرىول بويلىرىدىكى شەھەر ـ بازارلاردا تۇرۇشلۇق قوشۇنلارنىڭ ھەربىي ھالەتكە ئۆتكەنلىكىنى كۆرۈپ چوڭ بىر ئەنسىزلىكنى سەزدى، لېكىن زادى نېمە ئىشلىقىنى بىلەلمىدى، ماكوندوغا قايتىپ كەلگەندىن كېيىنلا خوس ئاركادىئو II نىڭ باناناارلىقتىكى

ئىشچىلارنى ئىش تاشلاشقا قوتراتقۇچىلىقىنى ئاڭلىدى.

ــ بەللى، ئەمدى تولۇقلىنىپتۇ، ــ دېدى فېرناندا ئۆز ـ ئۆزىگە، ئائىلىمىزدە ھۆكۈمەتسىزلەردىن بىرى كەم ئىدى!

ئىككى ھەپتىدىن كېيىن ئىش تاشلاش ھەرىكىتى باشلاندى، ھەرھالدا ئىش تاشلاش ھەرىكىتى داۋامىدا كۆپچىلىكىنىڭ ئەنسىرىگىنىدەك بىرەر ئۆلۈم ـ يېتىمۇ كۆرۈلمىدى، ئىشچىلار پەقەت يەكشەنبە كۈنى بانان يىغىشىنى ۋە توشۇشنى رەت قىلغانىدى. بۇ تەلەپ ناھايىتى ئورۇنلۇقتەك قىلاتتى، ھەتتا پوپ ئانتونىئو ئىسابېلمۇ بۇنى تەكرىنىڭ مۇقەددەس مىزانىغا ئۇيغۇن دەپ قاراپ قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. بۇ قېتىمقى ھەرىكەتنىڭ ۋە كېيىنكى بىرنەچچە ئايدا پارتلىغان باشقا ھەرىكەتلەرنىڭ غەلىبىسى نەتىجىسىدە بۇرۇن ھېچبىر نامى چىقمىغان خوس ئاركادىئو II نىڭ داڭقى پۈتۈن ئەلگە پۇر كەتتى. ئەل ـ جامائەت بۇرۇن ئاركادىئو II نى پۈتۈن بازارنى فىرانسۇز پاھىشىلەر بىلەن تولدۇرۇۋېتىشتىن باشقا ھېچ ئىش قولىدىن كەلمەيدۇ دېيىشەتتى. خوس ئاركادىئو II خۇددى بۇرۇن ئۇشتۇمتۇتلا سوقۇشچى خورازلىرىنى سېتىۋېتىپ تۇتروقسىز سۇ تىرانسپورتى كەسپىگە تۇتۇش قىلغىنىغا ئوخشاش، بانان شىركىتىنىڭ نازارەتچىسىلىك خىزمىتىنى تاشلاپ ئىشچىلار تەرەپتە تۇردى. ھۆكۈمەت ئۇزاق ئۆتمەيلا ئۇنى خەلقئارا سۈيىقەستچىلەر گۇرۇھىنىڭ گۇماشتىسى، جەمئىيەت تەرتىپىنىڭ بۇزغۇنچىسى دەپ جاكارلىدى. مىش ـ مىش گەپلەر يامراپ كەتكەن كۈنلەر ئىدى، خوس ئاركادىئو II بىركۈنى كېچىدە مەخپىي يىغىندىن قايتىپ كېلىۋاتقىنىدا بىركىمنىڭ يوشۇرۇن ئاتقان تۆت پاي ئوقىدىن خۇددى بىر مۆجىزە يارالغاندەك ئامان قالدى. كېيىنكى بىرنەچچە ئاي ئىچىدە ۋەزىيەت شۇ قەدەر جىددىيلەشتىكى، ھەتتا ئۆزىنىڭ قاراڭغۇلۇقىدا يانتاق ئۇرسۇلامۇ سېزىۋېلىپ، خۇددى ئوغلى پولكوۋنىك ئورېلىئانو يانچۇقىنى «شېكەر كومىلىچى» بىلەن تولدۇرۇپ قوزغىلاڭ پىلانلىغان خەتەرلىك زامانلارغا بېرىپ قالغاندەك ھېس قىلدى. ئۇرسۇلا خوس ئاركادىئو II نى بۇرۇنقى ساۋاقلاردىن ئىبرەت ئېلىپ نىيەتتىدىن يېنىشقا دەۋەت قىلاي دېۋىدى، ئورېلىئانو II ئۇلۇغ مومىسىغا سۈيىقەستكە ئۇچرىغان شۇ كېچىدىن كېيىن

قېرىندىشىنىڭ ئىز ـ دېرەكسىز غايىب بولغانلىقىنى ئېيتتى.

ـــ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئۆزىلا بولۇپ چىقتى، ـــ دېدى ئۇرسۇلا ئۇھ تارتىپ، ـــ جاھان بىر ئىزدا چۆرگىلەۋاتقاندەك قىلىدۇ.

فېرناندا بۇ ئاي، بۇ كۈنلەردە سىرتتا بولۇۋاتقان ئەنسىزلىكتىن پەرۋايى پەلەك بىرھالدا بەخىرامان ئۆتۈۋەردى. ئېرى ئۇنىڭ ئۆز ماقۇللۇقىنى ئالمايلا مەيمىنىڭ تەقدىرىنى بەلگىلىۋەتكەنلىكىدىن غەزەپلىنىپ قاتتىق جىدەللەشكەنىدى، فېرناندا شۇنىڭدىن كېيىن سىرت بىلەن بولغان ئالاقىسىنى ئۈزدى. ئورېلىئانو II قىزىمنى موناستىردىن قايتۇرۇپ چىقىمەن، زۆرۈر تېپىلسا ساقچىلارنى يارەمگە چاقىرىمەن دەپ تەھدىت سېلىۋىدى، فېرناندا ئېرىگە بىرنەچچە پارچە قەغەزنى كۆرسەتتى. بۇ قەغەزلەر مەيمىنىڭ ئۆز ئىختىيارى بىلەن موناستىرغا كىرگەنلىكىنى ئىسپاتلاپ بېرەلەيتتى. ئەمەلىيەتتە بولسا، مەيمي بۇ قەغەزلەرگە قول قويغىنىدا تۆمۈر قاشانىڭ ئىچىدە بولغاچقا، خەق يېتىلەپ ئەكىرىپ كەتكەن چاغدىكىدەكلا گاراڭ بىرھالدا ئىدى. ئورېلىئانو II ماۋرىسىئو بابىلونىنىڭ قورۇغا توخۇ ئوغرىلىغىلى كىرگەنلىكىگە ئىشەنمىگىنىگە ئوخشاشلا، كۆڭلىنىڭ بىر يېرىدە ئۇ ھۆججەتلەرنىڭ قانۇنلۇق ئىكەنلىكىگە ئىشەنمەيتتى. شۇنداقتىمۇ فېرناندانىڭ بۇ ئىككى ۋەقە توغرىسىدىكى چۈشەندۈرۈشلىرى ئارقىلىق ئۆز كۆڭلىگە تەسەللى بەردى ـ دە، ئارتۇقچە ئۆكۈنۈپ ئولتۇرمايلا پېترا كېتىسىنىڭ قوينىغا قايتىپ كىرىپ، زىياپەتلىرىنى داۋاملاشتۇرۇپ ئەيش ـ ئىشرەتلىك تۇرمۇشىنى قايتىدىن باشلاپ كەتتى. شۇنىڭدىن كېيىن، فېرناندا پۇتۇن بازارنى بىر ئالغان ئەنسىزلىككە پەرۋا قىلماي، ئۇرسۇلانىڭ قورقۇنچلۇق بېشارەتلىرىگىمۇ قۇلاق سالماي ئەڭ ئاخىرقى پىلانىغا تۇتۇش قىلدى.

دەسلەپكى باسقۇچتا پوپ بولغان خوس ئاركادىئوغا ئۇزاق بىر پارچە خەت يېزىپ، سىڭلىسى رېناتانى سېرىق قىزىتما كېسىلى تۇپەيلىدىن تەڭرىنىڭ جەننىتىدىن ئورۇن ئالدى دەپ خەۋەر يەتكۈزدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئامارانتا ئۇرسۇلانى سانتا سوفىيە دېلا پېدادقا تاپشۇرۇپ، يەنە ھېلىقى سىرلىق دوختۇر بىلەن بولغان خەت ـ ئالاقىسىغا كىرىشىپلا كەتتى. بىرىنچى بولۇپ شۇكەمگىچە كەينى ـ كەينىدىن كېچىكتۈرۈلۈۋەرگەن

روهىي جەرراھلىق ئوپېراتسىيەسىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئاي ـ كۈننى بېكىتتى. بىراق، ئۇ سىرلىق دوختۇر ماكوندودىكى مالمانچىلىق بېسىقماي تۇرۇپ بۇنداق ئوپېراتسىيەنى قىلىش يېنىكلىك بولىدۇ، دەپ جاۋاب يازدى. ئىچى تىت ـ تىت بولۇپ كېتىۋاتقان ژە سىرتتىكى ئىشلاردىن بىخەۋەر يۇرۇۋاتقان فېرناندا يەنە بىر پارچە خېتىدە، بازاردا ھېچقانداق قالايمىقانچىلىق يوقلۇقىنى، ھەممە ئىش ئېرىنىڭ بىشىم ئاكىسىنىڭ ئالقاپلىقىدىن بولۇۋاتقانلىقىنى، يېقىندىن بېرى كاللىسى قىزىپ كېتىپ قانداقتۇر ئىشچىلار ئۈيۈشمىسى قۇرماقچى بولغانلىقىنىڭمۇ بۇرۇن سۇ يولى ئېچىپ كېمە سالماقچى بولغىنىدەكلا بىر ئەمەلگە ئاشمايدىغان ساراڭلىق ئىكەنلىكى توغرىسىدا چۈشەنچە بەردى. فېرناندا دوختۇرلار بىلەن بىردەك پىكىرگە كېلىپ بولالماي تۇراتتى، پىژغىرىم ئىسسىق بىر روزا كۈنى كىچىك سېۋەتنى كۆتۈرۈۋالغان قېرى موناخ ئىشىكنى قاقتى. ئىشىكنى ئاچقان سانتا سوفىيە دېلا پېداد بىرى سۇۋغا ئەۋەتكەن ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ مونانىڭ قولىدىن نەپىس چىلتەك تۇتۇلغان داستىخان يېپىقلىق سېۋەتنى ئالماقچى بولدى. لېكىن قېرى موناخ بەرمەي، بۇنى ئەۋەتكەن ئادەم سېۋەتنى قەتئىي مەخپىي ھالدا فېرناندا دېل كارپېئو بۇئېندىيە خانىمنىڭ ئۆز قولىغا تاپشۇرۇپ بېرىشىمنى جېكىلىگەن، دېدى. سېۋەتنىڭ ئىچىدە مېمېنىڭ ئوغلى ياتاتتى. ئىلگىرى فېرنانداىنىڭ توۋىسىنى قوبۇل قىلىدىغان پوپ ئەۋەتكەن خەتتە: بۇ بالا ئىككى ئاينىڭ ئالدىدا تۇغۇلدى، ئانىسى ئۆز ئارزۇسىنىڭ نېمىلىكىنى دېگىلى ئۇنىمىغاچقا، بىز بۇ بالىغا ئۇلۇغ بوۋىسىنىڭ يالدامىسى بولۇپ قالسۇن دېگەن ئوي بىلەن ئورېلىئانو بۇئېندىيە دەپ ئىسىم قويۇپ چوقۇندۇردۇق دەپ يازغانىدى. فېرناندا تەقدىرنىڭ بۇ مەسخىرىسىدىن نەپرەتلىنىپ ئۆزىنى قويىدىغان يەر تاپالماي قالدى. لېكىن مونانىڭ ئالدىدا چاندۇرمىدى.

ـــ بۇ بالىنى دەريادىن ئېقىپ كەلگەن سېۋەتتىن تېپىۋالدۇقلا دەيلى، ـــ دېدى فېرناندا كۈلۈمسىرەپ.

ـــ بۇ گەپكە ھېچكىم ئىشەنمەيدۇ، ـــ دېدى مونا.

ـــ ئەل ـ جامائەت «ئىنجىل»غا ئىشەنسە، ـــ دېدى فېرنادا رەددىيە بېرىپ، ـــ بۇ

گەپىمگە ئىشەنمەيدىغان ھېچقانداق ئاساسى يوق.

مۇناخ قايتىپ كېتىدىغان پويىزنى كۈتكەچ بۇئېندىيەلەرنىڭ ئۆيدە چۈشلۈك تاماققا ئولتۇرۇپ قالدى. مۇناستىردىكىلەرنىڭ تاپشۇرۇقىغا بىنائەن بالىنىڭ ئىشىنى زىنھار ئېغىزغا ئالمىغان بولسىمۇ، فېرناندا ئۇنى ئائىلىمىزنىڭ سەتچىلىكىنى بىلىدىغان شاھىد دەپ قاراپ، ئىچىدە ئوتتۇرا ئەسىردىكى ئادەت بۇگۈنگىچە داۋاملىشىپ كەلگەن بولسا، شۇم خەۋەر ئېلىپ كەلگەنلىكى ئۈچۈن دارغا ئېسىۋېتىتتۇق، دەپ خورسىنىپ كەتتى ھەمدە بۇ بوۋاقنى مۇناخ كېتىشىگىلا كۆلچەكتىكى سۇغا تۇنجۇقتۇرۇۋېتىشنى شۇ چاغنىڭ ئۆزىدىلا كۆڭلىگە پۈكتى. بىراق، مۇناخ كەتكەندىن كېيىن بۇنداق قىلىشنى ۋىجدانى كۆتۈرمىگەچكە، شەپقەتلىك تەڭرىنىڭ ئۆزىنى بۇ يۈكتىن قۇتۇلدۇرۇشنى تىلەپ سەۋرچانلىق بىلەن كۈتۈشكە مەجبۇر بولدى.

يېڭى جان ئورىلىئانو بۇئېندىيە يېشىغا تولغاندا ماكوندونىڭ ۋەزىيىتى يەنە ئۇشتۇمتۇت جىددىيلىشىپ كەتتى. شۇ چاغقىچە يوشۇرۇن ھەرىكەت قىلىپ كەلگەن خوس ئاركادىئو II ۋە باشقا ئۇيۇشما رەھبەرلىرى ھەپتە ئاخىرىدا تۈيۈقسىزلا بازاردا پەيدا بولدى ـ دە، باناناز ارلىق تەۋەسىدىكى مەھەللىلەردە نامايىش ئۇيۇشتۇردى. ساقچىلار پەقەت تەرتىپنى قوغداش ئۈچۈنلا چىقتى. ۋاھالەنكى، دۇشەنبە كۈنى كېچىدە ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ رەھبەرلىرى كارىۋاتتىن تارتىپ تۇرغۇزۇلۇپ، پۈتلىرىغا بەش كىلولۇق ئېغىرلىقتىكى كىشەن سېلىنىپ تۇرمىگە تاشلاندى. قولغا ئېلىنغانلار ئىچىدە خوس ئاكاردىئو II ۋە پولكوۋنىك لاۋرېنزو گاۋلانلارمۇ بار ئىدى، ماكوندوغا سەرگەردان بولۇپ كەلگەن مېكسىكا ئىنقىلابچىلىرىنىڭ بۇ پولكوۋنىكى سەپدىشى ئارتېمىئو كىروزنىڭ باتۇرلۇقلىرىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەنلىكىلىرىنى ئاغزىدىن چۈشۈرمەيتتى. ھۆكۈمەت بىلەن بانان شىركىتى بۇ تۈتقۇنلارنىڭ تۇرمىدىكى تاماق پۇلىنى كىمنىڭ ئۈستىگە ئالىدىغانلىقى توغرىسىدا كېلىشەلمىگەنلىكتىن ئۈچ ئاي ئۆتمەيلا ھەممىسى قويۇۋېتىلدى. ئىشچىلار بۇ قېتىم تۇرالغۇ رايونىدا تېببىي مۇئەسسەسىلەرنىڭ يوقلىقىدىن، تېببىي مۇلازىمەت دېگىنىنىڭ پۈتۈنلەي ئادەم ئالدايدىغان گەپ ئىكەنلىكىدىن، ئەمگەك شارائىتىنىڭ ناچارلىقىدىن نارازى بولۇپ

نامايىش قىلغانىدى. بۇنىڭدىن باشقا، شىركەت ئىشچىلارنىڭ ئىش ھەققىگە نەق پۇل بەرمەي، پەقەت شىركەتنىڭ ماگىزىنىدىن سۈرلەنگەن ۋېرگىنىيە چوشقا گۆشى سېتىۋالغىلى بولىدىغان پۇل ئورنىدىكى بېلەتنىلا بېرىدىغانلىقىدىنمۇ نارازى ئىدى. ئەگەر شىركەت ماگىزىنى مال تەمىنلەپ بەرمەيدىغان بولسا، يېڭى ئورلىغاندىن بۇ تەرەپتىكى بانان قاچىلىنىدىغان پىرىستانغا قايتىپ كەلگەن پاراخوتلار قۇرۇق ماڭاتتى، خوس ئاركادىئو II بانان شىركىتىنىڭ شۇ سەۋەبتىن مۇۋە ـ چېۋىلەرنىڭ كىرا تەننەرخىنى ئازايتىش مەقسىتىدە بېلەت تۈزۈمىنى يولغا قويغانلىقىنى پاش قىلغانلىقى ئۈچۈن تۈرمىگە تاشلانغانىدى. ئىشچىلارنىڭ نامايىش قىلىشىدىكى بۇنىڭدىن باشقا سەۋەبلەر ھەممە كىشىگە ئايان ئىدى. شىركەت دوختۇرلىرى كېسەللەرگە دىياگنوز قويماي ئۇلارنى ئامبۇلاتورىيە ئالدىدا ئۆچىرەتكە تۇرغۇزۇپ قوياتتى. ئۇنىڭ ئۈستىگە سېستىرالار بەزگەك، سۆزنەك بولامدۇ ياكى قەۋزىيەت بولامدۇ ئىشقىلىپ، بىرەر يېرىم ئاغرىۋاتامدۇ، دېگەن بىمارلارنىڭ ئاغزىغا قارىقويۇق كۆكتاش رەڭگىدىكى دورا كومىلىچىدىن بىرنى سېلىپ قويۇپلا قۇتۇلاتتى. ھەممە كېسەلگە بىر خىلىلا دورا بېرىلىدىغان بولغاچقا، بالىلار ئارقا ـ ئارقىدىن ئۇدا نەچچە قېتىم ئۆچىرەتتە تۇرۇپ دورا ئالاتتى، ئالغان دورىنى ئىچمەي ئۆيىگە ئېلىپ بېرىپ لاتارىيە ئويۇنىدا پۇل ئورنىدا پىشكا قىلىپ ئويناپتتى. ئىشچىلار ئىنتايىن ئاددىي ياغاچ كەپىلەردە قىستىلىشىپ تۇراتتى، ئىنژېنېرلار ئۇلارغا ھاجەتخانا لايىھەلەپ بەرمەيتتى، پەقەت ھەر يىلى روزدېستۇا بايرىمىدىلا لاگېرغا بېرىپ ھەر ئەللىك ئادەمگە بىردىن سەييارە ھاجەتخانا ئورنىتىپ بېرەتتى ھەمدە ھاجەتخانىلارنىڭ ئىشلىتىش ۋاقتىنى قاناق قىلغاندا ئۇزارتقىلى بولىدىغانلىقىنى ئۇلگە قىلىپ كۆرسىتىپ بېرەتتى. بۇرۇن پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئەتراپىدا پەرۋانە بولۇشۇپ يۈرگەن قارا كىيىملىك ئادۇوكاتلار قېرىنىدا بانان شىركىتىنىڭ كەتمىنى چېپىپ، ئىشچىلارنىڭ شىكايىتىنى گويا سېھىر ئىشلەتكەندەكلا قانۇنىي ئاساسى يوق يولسىزلىققا ئايلاندۇرۇپ قوياتتى. ئىشچىلار بىر پارچە بىرلەشمە ئىمزالىق تەلەپنامە تەييارلىغانىدى، ئاردىدىن شۇنچە ئۇزاق ۋاقىت ئۆتكەن بولسىمۇ بانان شىركىتىگە

رەسمىي ئۇقتۇرۇلمىدى. بىروۋىن ئەپەندى تەلەپنامىنىڭ ئىشىنى ئاڭلاپلا ئۆزىنىڭ ئەينەك تورۇسلۇق ۋاگونىنى پويىزغا چاتقۇزدى ـ دە، شىركەتنىڭ ئەڭ مۇھىم ئەربابلىرىنى ئېلىپ ماكوندودىن غايىب بولدى. ۋاھالەنكى، بەزى ئىشچىلار كېيىنكى شەنبە كۈنى ئۇلاردىن بىرىنى پاھىشخانىدىن تۇتۇۋېلىپ، تەلەپنامىنىڭ قوشۇمچە نۇسخىسىغا قول قويغۇزدى، بۇ ئەرباب شۇ چاغدا ئۆزىنى قىلتاقتا چۈشۈرگەن بىر پاھىشە بىلەن قىپ يالىڭاچ ھالەتتە قولغا چۈشكەنىدى. ھالبۇكى، قۇۋ ئادۇوكاتلار سوتتا بۇ كىشىنىڭ بانان شىركىتى بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوقلۇقىنى ئىسپاتلاپ تۇرۇۋالدى ھەمدە باشقىلارنىڭ گۇمانىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ھۆكۈمەتتىن بۇ ئادەمنى ئالدامچىلىق جىنايىتى بىلەن تۇرمىگە تاشلاشنى تەلەپ قىلىشتى. ئىشچىلار كېيىنراق پۈقراچە سالاھىيەتتە 3 ـ دەرىجىلىك ۋاگونغا چۈشكەن بىروۋىن ئەپەندىنى تۇتۇۋېلىپ، تەلەپنامىنىڭ يەنە بىر پارچە قوشۇمچە نۇسخىسىغا قول قويدۇردى. بىروۋىن ئەپەندى ئەتىسىلا ئېچىلغان سوتتا ئۆڭىنى قارىغا بويۇۋالغان باشقا بىر كىشى سۈپىتىدە پەيدا بولۇپ، سودىيەلەرگە ساپ ئىسپان تىلىدا سۆزلەپ تۇرۇۋالدى. ئادۇوكاتلار بۇ كىشىنىڭ ئالاباما ئىشتاتىدىكى پۇلاتۇھر شەھىرىدە تۇغۇلغان بانان شىركىتىنىڭ باش دىرېكتورى جېك بىروۋىن ئەمەس، بەلكى ماكوندودا تۇغۇلغان ھېچ گۇناھى يوق دورا ماتېرىياللىرى سودىگىرى دارگابېردو فون سېكا ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىشتى. ئىشچىلار ئارىدىن ئۆزاق ئۆتمەي يېڭى پاكىتلار ئارقىلىق يەنە تۇتماقچى بولغاندا، ئادۇوكاتلار بارلىق ئاممىۋى سورۇنلارغا بىروۋىن ئەپەندىنىڭ ئۆلگەنلىكى توغرىسىدىكى ئىسپاتنامىنى چاپلىۋېتىشتى. بۇ ئىسپاتنامىگە باش كونسۇل ۋە تاشقى ئىشلار مىنىستىرى ئىمزا قويۇپ، جېك بىروۋىن ئەپەندىنىڭ 9 ـ ئىيۇن چىكاگودا پويىز ئاستىدا قېلىپ ئۆلگەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىشكەنىدى. بۇنداق تۇتۇرۇقسىز نەيرەڭلەردىن بىزار بولۇپ كەتكەن ئىشچىلار ماكوندودىكى يەرلىك ھۆكۈمەتنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ ئالىي سوتقا بىۋاستە ئەرز قىلدى. بىراق، ئۇ يەردىكى قانۇن سېھىرگەرلىرى ئىشچىلارنىڭ بارلىق ئەرز تەلىپىنىڭ قىلچە قانۇنىي كۇچكە ئىگە ئەمەسلىكىنى، بانان شىركىتىدە ھېچقانداق رەسمىي ئىشچىلارنىڭ

يوقلۇقىنى، ئەزەلدىن بولۇپ باقمىغانلىقىنى، بولۇشىمۇ مۇمكىن ئەمەسلىكىنى، بۇ شىركەتنىڭ بۇرۇندىنلا ۋاقىتلىق ئىشچى يالالاپ كېلىۋاتقانلىقىنى ئىسپاتلاپ چىقىشتى، شۇنىڭ بىلەن ۋېرگىنىيەنىڭ سۇرلەنگەن چوشقا گۆشى، خىسلەتلىك دورا كومۇلىچى ۋە سەييارە هاجەتخانا دېگەنلەرنىڭ هەممىسى ئويدۇرۇپ چىقىرىلغان گەپكە چىقىرىۋېتىلدى. سوت ئاخىرقى هۆكۈمىنى چىقىرىپ «بانان شىركىتىدە ئىشچى دېگەن نەرسە زادىلا مەۋجۇت ئەمەس» دەپ كەسكىن جاكارلىدى.

ئومۇميۈزلۈك ئىش تاشلاش هەرىكىتى پارتلىدى، بۇنىڭ بىلەن باناناردا ئىش توختىدى، باتانلار شېخىدىلا سېسىقا باشلىدى، بىر يۈز يىگىرمە ۋاگونلۇق پويىزلار يان رېلىستا قاتۇرۇپ قويغاندەك تۇرۇپ كەتتى. ئىشسىز لاغايلاپ يۈرگەن ئىشچىلار مەھەللىلەرگە تولۇپ كەتتى. تۇركىلەر كوچىسىدا تۇگمەس ئاۋات شەنبىلەر باشلاندى. ياگ مېهمانخانىسىنىڭ غوجايىنى خېرىدارىنىڭ تولىلىقىدىن بىلىيارتخانىسىنى يىگىرمە تۆت سائەت ئېچىشقا مەجبۇر بولدى. خوس ئاركادىئو II ئارمىيەنىڭ بۇيرۇق بويىچە جەمئىيەت تەرتىپىنى ئەسلىگە كەلتۈرىدىغانلىقى جاكارلانغان كۈنى بىلىيارتخانىدا ئىدى. بېشارەت سېزىمى بولمىسىمۇ، بۇ خەۋەرنىڭ ئۆلۈم جاكاسىدىن قېلىشمايدىغانلىقى هېس قىلىپ يەتتى. نۇرغۇن يىل ئىلگىرى پولكوۋنىك گىرىنالدو ماركوس ئادەم ئاتقانىنى كۆرۈشكە ئېلىپ بارغان ئاشۇ كۈنى سەھەردىن باشلاپلا ئۆلۈمنى كۈتۈپ كېلىۋاتاتتى. بىراق، بۇ شۇملۇق بېشارىتى تەمكىنلىكىنى بۇزالمىدى، شۇنىڭ بىلەن بىلىيارتنى ئويناۋەردى، سوققان ساقىسىمۇ تۆشۈككە كەينى ـ كەينىدىن چۈشۈۋەردى. ئاردىدىن ئۇزاق ئۆتمەيلا كوچىدىن ئاتىلىنىۋاتقان دۇمباق ـ كاناي ئاۋازى، كىشىلەرنىڭ شاۋقۇن ـ سۇرەنلىرىدىن بۇ بىلىيارت ئويۇنىنىڭمۇ، ئادەم ئاتقانىنى كۆرگەن هېلىقى كۈنى سەھەردىن تارتىپ ئۆزى بىلەن ئۆزى ئويناپ كەلگەن غېرىبانە سۈكۈت ئويۇنىنىڭمۇ ئەمدى ئاخىرلاشقانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. شۇنىڭ بىلەن كوچىغا قارىۋىدى، كوچىدا ئۇچ پولك ئەسكەر ئېغىر ئەمگەك جازاسىغا هۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەر چېلىۋاتقان بارابان رېتىمىغا دەسسەپ ئۆتۈپ كېتىۋاتاتتى، زېمىن ئۇلارنىڭ قەدىمى ئاستىدا تىترەيتتى. ئۇلار گويا كۆپ باشلىق زور بىر ئەجدىهادەك

چۇش مەھەلدىكى ئاپتاپتا سېسىق تىنىپ پۇشقۇراتتى. ئەسكەرلەرنىڭ ھەممىسى پاكىنەك، مەزمۇت، قوپال كۆرۈنەتتى، تۆكۈلۈۋاتقان قارا تەرىدىن ئاپتاپتا يۇمشاپ كەتكەن تېرىنىڭ پۇرىقى كېلەتتى، سىياقىدىن تاغلىقلارغا خاس جىمغۇرلىقى ۋە چۇشىنىكسىز روھىي ھالىتى چىقىپ تۇراتتى. قوشۇننىڭ بۇ كوچىدىن ئۆتكىنىگە بىر سائەتتىن ئېشىپ كەتكەن بولسىمۇ، لېكىن كىشىگە بىرنەچچە شۆبە ئەترەت ئۇياقتىن بۇياقتا ئايلىنىۋاتقاندەك تۇيغۇ بېرەتتى. چۈنكى، ئۇلار خۇددى بىر ئانىنىڭ بالىلىرىدەك بىر ـ بىرىگە شۇ قەدەر ئوخشاپ كېتەتتى ھەمدە ئۆشىنىسىدىكى خالتىسىنىڭ ۋە سۇدانىنىڭ ئېغىرىغا، ئۇشتىنكى چىقىرىقلىق مىلتىقى تاڭغان ھاقارەتكە، قارىغۇلارچە ئىتائەتمەنلىك بىلەن شەرەپ تۇيغۇسى ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەتكە دەلدۇشلىك بىلەن چىدايتتى. قاراڭغۇلۇق ئىچىدىكى كارىۋىتىدا ياتقان ئۇرسۇلا ئۇلارنىڭ قەدەم ئاۋازىنى ئاڭلاپلا مەيدىسىگە كىرىست بەلگىسىنى سىزىپ كەتتى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد ھېلىلا دەزمال سالغان كانۇاي داستىخانىنى تۇتقىنىچە ئوغلى خوس ئاركادىئو II دىن ئەنسىرەشكە باشلىدى، ئوغلى بولسا ياگ مېھمانخانىسىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ئەڭ ئاخىرقى ئەسكەرلەرگە تەمكىن بىرھالدا جىممىدە قاراپ تۇراتتى.

ھەربىي كونترول قانۇنىغا ئاساسەن، ئارمىيە ماجىرانى بىر تەرەپ قىلىش ۋەزىپىسىنى ئۇستىگە ئالغانىدى. بىراق، ئۇلار تىنچلىقنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ھېچقانداق تىرىشچانلىق كۆرسەتمىدى. ئەسكەرلەر ماكوندودا پەيدا بولۇپلا مىلتىقلىرىنى قويۇپ بانان يىغىشقا كىرىشتى ۋە يىغقانلىرىنى پويىزغا قاچىلاپ ماڭغۇزدى. شۇ چاغقىچە جىممىدە كۈتۈپ تۇرغان ئىشچىلار باشقا قورالى بولمىغاچقا، ئىش قىلغاندا ئىشلىتىدىغان ئورغاق ـ قىڭغاقلىرى بىلەن قوراللىنىپ بۇزغۇنچىلىق ھەرىكىتىنى باشلىۋەتتى: شىركەتنىڭ قورۇقلىرىنى ۋە ماگىزىنلىرىنى ئوت قويۇپ كۆيدۈرۈۋەتتى، تۆمۈر يوللارنى بۇزۇپ، پىلموت بىلەن يول ئېچىپ ماڭماقچى بولغان پويىزلارنى توستى، تېلېفون ۋە تېلېگراف سىملىرىنى كېسىپ تاشلىدى. ئۆستەڭ سۇلىرى قانغا بويالدى. ھېلىغىچە ھايات تۇرۇۋاتقان بىروۋىن ئەپەندى ئائىلىسىدىكىلەر

ۋە باشقا قېرىنداشلىرى بىلەن بىللە توك سىمى تارتىلغان كاتەكتىن قوشۇننىڭ مۇھاپىزەتچىدىكى بىخەتەر رايونغا غىپپىدە يەتكۈزۈپ قويۇلدى. ھۆكۈمەت دائىرىلىرى دەھشەت قانلىق ئۇرۇش باشلىنىش ئالدىدا بايانات ئېلان قىلىپ، ئىشچىلارنىڭ ماكوندوغا يىغىلىشىنى مۇراجەت قىلدى. بايانانامىدە ئۆلكىنىڭ مەمۇرىي، ھەربىي ۋالىيسىنى كېلەر جۈمە كۈنى ماكوندوغا بېرىپ توقۇنۇشقۇچىلارنى مۇرەسسەلەشتۈرمەكچى دېيىلگەنىدى.

جۈمە كۈنى سەھەردە ۋوگزالغا يىغىلغان كىشىلەر ئارىسىدا خوس ئاركادىئو II مۇ بار ئىدى. ئالدىنقى كۈنى ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ رەھبەرلىك قاتلىمىنىڭ بىر يىغىندا پولكوۋنىك گاۋلان بىلەن بىللە ئاما ئارىسىغا يوشۇرۇنۇپ، ئەھۋالغا قاراپ ئىش تۇتقان ئاساستا ئاممىنىڭ ھەربىكىتىگە يېتەكچىلىك قىلىش ۋەزىپىسى تاپشۇرۇلغانىدى. خوس ئاركادىئو II ۋوگزال مەيدانى ئەتراپىدىكى بىرمۇنچە جايغا پىلىموت ئاكوپلىرى ئورۇنلاشتۇرۇلغانلىقىنى، تۆمۇر قاشالىق كاتەك ئىچىدىكى بانان شىركىتى تۇرۇشلۇق جايمۇ زەمبىرەكلەر بىلەن مۇھاپىزەت ئاستىغا ئېلىنغانلىقىنى بايقاپ ئىشىنىڭ چاتاقلىقىنى سەزدى. سائەت ئون ئىككىگە ئاز قالدى، كۈتۈۋاتقان پويىز تېخىچە يېتىپ كەلمىدى. ئىشچىلار، ئاياللار ۋە بالىلار بولۇپ ئوچ مىڭدىن ئارتۇق ئادەم ۋوگزال ئالدىدىكى بوش يەرگە تىقىلىپ كەتكەنىدى، پاتمىغىنى ۋوگزال مەيدانى يېنىدىكى ئەسكەرلەر قاتار ـ قاتار پىلىموتلار بىلەن قامال قىلىۋالغان بىر كوچىغىمۇ كىرىۋالغانىدى. بۇ مەنزىرە قارشى ئېلىش يىغىلىشىدىن كۆرە قاينىاق بازارغا بەكرەك ئوخشاپ كېتەتتى، شۇڭا تۇركلەر كوچىسىدىكى مايدا پىشۇرۇلغان يېمەكلىك يايمىلىرى ۋە ئىچىملىك دوكانلىرىمۇ بۇ يەرگە يۆتكەلگەنىدى. كىشىلەر قىزىق ئاپتاپقا قاقلىنىپ كۈتۈۋاتقان بولسىمۇ كۆڭلى خۇش ئىدى. سائەت ئوچكە ئاز قالغاندا ئۇ ئاتالمىش ۋالىي ئولتۇرغان مەخسۇس پويىزنى ئەتە ئاران يېتىپ كېلەلىگۈدەك دېگەن گەپلەر تارقالدى، بۇنىڭ بىلەن تولا كۈتۈپ چارچاپ كەتكەن كىشىلەر لاسسىدە بولۇپ ئۇھسىنىشتى. شۇ ئەسنادا بىر سېرژان ۋوگزال ئۆگزىسىگە چىقىپ، كىشىلەرگە توغرىلانغان توپ پىلىموت ئاكوپى ئارىلىقىدا تۇرۇپ، ئاممىنى تىنچ تۇرۇشقا بۇيرۇدى.

چوڭى يەتتە ياشلاردا، كىچىكى تۆت ياشلاردا بار ئىككى بالىسىنى يېتىلىۋالغان سېمىز بىر يالغىزاياغ ئايال خوس ئاركادىئو II نىڭ يېنىدا تۇراتتى. بۇ ئايال كىچىك بالىسىنى ئۆزى كۆتۈرۈپ، خوس ئاركادىئو II نى تونۇمىسىمۇ چوڭ بالامنى كۆتۈرۈۋالغان بولسىڭىز، گەپنى ئېنىقراق ئاڭلىۋالسا، دېدى. خوس ئاركادىئو II شۇنىڭ بىلەن ئۇ بالىنى مۇرىسىگە ئالدى. بۇ بالا نۇرغۇن يىللاردىن كېيىنمۇ كىشىلەرگە، گەرچە ھېچكىم ئىشەنمىسىمۇ، ھېلىقى پوروچىكنىڭ قولىدىكى كانايدا گېنېرال كارلوس كېرتىس ۋاگاس ۋە كاتىپى مايور ھېنرى گارسىيە ئىسازا ئىمزا قويغان ئۆلكىنىڭ مەمۇرىي، ھەربىي ۋالىيسىنىڭ 4 ـ نومۇرلۇق بۇيرۇقىنى جاكارلىغانلىقىنى ئۆز قۇلىقى بىلەن ئاڭلىغانلىقىنى سۆزلەپ بېرىدۇ. قىسقىغىنە ئۇچ ماددىلىق ئۇ بۇيرۇقتا ئىش تاشلىغانلار «بىر توپ قانۇنسىزلار» دېيىلگەن، ئارمىيەگە ئۇلارنى ئېتىپ تاشلاش ھوقۇقى بېرىلگەنىدى.

بۇيرۇق ئوقۇلۇپ بولۇشىغىلا قۇلاقنى يارغۇدەك نارازلىق سادالىرى ئىچىدە باشقا بىر پوروچىك بايىقى پوروچىكنىڭ قولىدىن كانايىنى ئېلىپ بىرنېمە دېيىشكە تەمشىلىۋىدى، كىشىلەر توپى يەنە جىمىپ قالدى.

ــ خانىملار، جانابلار، ــ دېدى ئۇ پوروچىك بوم، سوزۇق ۋە سەل ھارغىن تەلەپپۇزدا، ــ بەش مىنۇت ئىچىدە بۇ يەردىن كېتىڭلار.

ئىسقىرتىشلار ۋە ۋارقىراشلار ۋاقىت سانىقى باشلانغانلىقىنى جاكارلاپ چېلىنغان كاناي ئاۋازىنى بېسىپ كەتتى، لېكىن ھېچكىم ئورنىدىن قوزغالمىدى.

ــ بەش مىنۇت ئۆتۈپ بولدى، ــ توۋلىدى ئۇ پوروچىك ئاۋازىنى ئۆزگەرتمەي، ــ يەنە بىر مىنۇت ئۆتسىلا ئوق چىقىرىمىز!

خوس ئاركادىئو II نى سوغۇق تەر باستى ۋە بالىنى مۇرىسىدىن چۈشۈرۈپ ئانىسىغا تاپشۇرۇپ بەردى.

ــ بۇ خۇمپەرلەر راستتىنلا ئاتىدىغان بولدى، ــ غۇدۇڭشىدى ھېلىقى ئايال.

خوس ئاركادىئو II جاۋاب بېرىشكىمۇ ئولگۇرمىدى. چۈنكى، شۇ مىنۇتتا پولكوۋنىك گاۋلان بوغۇق ئاۋازدا ھېلىقى ئايالنىڭ گېپىنى تەكرارلىغانىدى. خوس

ئاركادىئو II نەق مەيداندىكى جەددىي كەيپىيات ۋە غەلىتە تەمتاسلىقتىن ئەس - ھوشىنى يوقاتقاندى، شۇ تاپتا ئۇ ئۆلۈم ۋەھەمسىدىن ئېسىنى يوقاتقان بۇ كىشىلەرنى كەتكۈزۈۋېتىلەيدىغان بىرەر كۈچنىڭ بارلىقىغا ئىشەنمەيتتى. شۇنىڭ بىلەن پۈتىنىڭ ئۈچىدا كۆتۈرۈلۈپ، ئۆمرىدە تۇنجى قېتىم ئاۋازىنى كۆتۈرۈپ ۋارقىرىدى:

ــ ھۇ ھارامزادىلەر! بۇ يەردىن ۋاقتىدا يوقىلىش!

خوس ئاركادىئو II شۇنىڭدىن كېيىن يۈز بەرگەن ئىشلاردىن قورقۇپ كەتمىدى، بەلكى بىر خىل خىيالىي تۈيغۇدا بولدى. ھېلىقى پوروچىك ئوق چىقىرىشقا بۇيرۇق بېرىشىگىلا ئون تۆت پىلىموت سايراپ كەتتى. بىراق، بۇ ئىشلار بەئەينى بىر كومېدىيەدەك، گويا پىلىموتتىن ئېتىلىۋاتقىنى ئوق ئەمەس، ئادەم ئالدايدىغان سالىيۈتتەك ئىدى. چۈنكى، تاتاتلاپ ئېتىلىۋاتقان ئاۋازلا ئاڭلىناتتى، پۇرقۇلىۋاتقان كۈچلۈك يالقۇنلا كۆرۈنەتتى، لېكىن خالايىقنىڭ ھېچقانداق ئىنكاسىنى ھېس قىلغىلى، ھېچقانداق ئاۋازىنى، ھەتتا بوشقىنە بولسىمۇ «ئۇھ» دەپ تىنغىنىنى ئاڭلىغىلى بولمايتتى. مەققىدە تۇرۇشقان كىشىلەر كۆزىنى يۇمۇپ - ئاچقىچە ئارىلىقتىكى شۇ دەقىقىدە ئوق ئۆتمەيدىغان تاشقاتمىغا ئايلانغاندەك ئىدى. ۋوگزالنىڭ نېرىقى تەرىپىدىن توساتتىنلا جان ئاچچىقىدا چىرقىرىغان بىر ئاۋاز كېلىپ، كۆپچىلىكنى خامۇشلۇقتىن سەگىتتى:

ــ ۋاي... ۋاي... ۋاي ئانا!

بۇ ئاۋاز گويا ئالەمنى مالەم قىلغۇچى كۈچتەك، ۋولقانىنىڭ ئاتەش كەبى ھارارىتىدەك، ھەيۋەت دولقۇنىنىڭ شاۋقۇنىدەك شىددەتلىك پارتلاپ كىشىلەر قەلبىنى لەرزىگە سالدى. خوس ئاركادىئو II ئۇ بالىنى شاققىدە تارتىپ قولىغا ئېلىپ بولغىچە، ئانىسى بىلەن يەنە بىر بالا تەرەپكە ئۆزىنى ئېتىپ قېچىشقان ئادەملەر توپى ئىچىدە غايىب بولدى.

بۇ بالا نۇرغۇن يىللاردىن كېيىنمۇ قولۇم - قوشنىلىرى گەرچە ئۇنى ئالجىپ ئاغزىغا كەلگىنىنى دەۋاتىدۇ دەپ قارىسىمۇ، خوس ئاركادىئو II نىڭ ئۆزىنى قانداق

قىلىپ بېشىدىن ئېگىز قىلىپ كۆتۈرۈۋالغانلىقىنى، پاتىپاراق بولۇپ قېچىپ كېتىۋاتقان ئادەم دولقۇنى ئۈستىدە قاۋقىتىپ ـ لەيلىتىپ شۇ ئەتراپتىكى بىر كوچىغا ئەكىرىپ كەتكەنلىكىنى سۆزلەپ بېرىدۇ. شۇ چاغدا ئاركادىئو II نىڭ قولىدا ھەممە ئادەمدىن ئېگىز كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان بۇ بالا ھولۇقۇپ قېچىشۋاتقان ئادەملەر كوچا دوقمۇشىغا ئېتىلىپ بېرىشىغىلا ئۇ يەردىكى بىر رەت پىلىموتنىڭ تەڭلا ئېتىلغانلىقىنى كۆردى. نۇرغۇن ئادەم تەڭلا ۋارقىرىدى:

ـــ يېتىڭلار! يېتىۋالايلى!

توپنىڭ ئالدىنقى رېتىدىكىلەر شۇنداق قىلدى، ئۇلار يامغۇدەك يېغىۋاتقان پىلىموت ئوقىدا قىرىلىپ چۈشكەنىدى. تىرىك قالغانلىرى بولسا يەرگە يېتىۋالماي ئەكسىچە مەيدان تەرەپكە تاشلاندى ـ يۇ يەنە شۇ ئان ئەجدىھا قۇيرۇقىنى شىپاڭلىتىپ سىيرىۋەتكەندەك گۈرىدە كەينىگە ياندى. مەققىدە ئادەم توپى قارشى تەرەپتىن ئۆزىنى ئۇرۇپ كېلىۋاتقان يەنە بىر تۈركۈم ئادەم توپىغا سوقۇلدى، ئۇلارغا قارىتىپ ئۇياقتىكى پىلىموتلارمۇ تىنىمسىز ئوق ياغدۇرۇۋاتاتتى. قاچقىدەك يەر تاپالماي قالغان كىشىلەر زور بىر قاينام بولۇپ شەكىللەندى ـ دە، بارا ـ بارا قاينام مەركىزىگە غۇزمەكلەشتى. چۈنكى، پىلىموتلاردىن يېغىۋاتقان ئوق خۇددى پىيازنىڭ پوستىنى ئايلاندۇرۇپ سويۇۋاتقان ئاشپەزنىڭ قولىدىكى پىچاقتەك ئەتراپقا بىر تەكشى ئايلىنىپ سېپىلىۋاتتى. ھېلىقى بالا بىر ئايالنىڭ گويا مۆجىزە كۆرسەتكەندەك دەسسەلمەي قالغان بىر پارچە بوش يەردە بىلەكلىرىنى كىرىستەك قايچىلاشتۇرۇپ سوزغىنىچە يۇكۇنۇپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى. يۇزلىرى قان بىلەن بويالغان خوس ئاركادىئو II مۇ ئۇ بالىنى شۇ يەرگە تاشلاپ يىقىلدى، ئاندىن ھولۇققىنىچە گۈرۈلدەپ كەلگەن ئادەم ئېقىمى ھېلىقى بوش يەرنىمۇ، يۇكۇنۇپ ئولتۇرغان ھېلىقى ئايالنىمۇ، ئېگىز ئاسمان بوشلۇقىدىكى نۇرنىمۇ، ئۇرسۇلا بۇرۇنلاردا بىھېسىاب ئۇششاق جانۋار شەكىللىك كەمپۈتلەرنى سانقان ئىپلاس دۇنيانىمۇ يۇتۇۋەتتى.

خوس ئاركادىئو II ھوشىغا كەلگەندە ئۆزىنىڭ ئوڭدىسىغا ياتقانلىقىنى بايقىدى، شۇ تاپتا ئۆزىنىڭ ئۇزۇن ۋە تىمتاس پويىزدا ئىكەنلىكىنى چۈشەندى. چاچلىرى قاندا

ئۇيۇپ كەتكەندى، ئۇگە ـ ئۇگىلىرىگىچە سىرقىراپ ئاغرىيىتتى. قاتتىق ئۇيقۇ بېسىپ تۇراتتى. شۇنىڭ بىلەن ھېچنېمىگە قارىماي تازا بىر قېنىپ ئۇخلىۋالماقچى بولدى ـ ده، ئاغرىمىغان تەرىپىگە ئۆرۈلۈپ يېنىچە بولدى ۋە شۇندىلا ئەتراپىدا جەسەتلەر ياتقانلىقىنى بايقىدى. ۋاگوندا ئوتتۇرىدا قالدۇرۇلغان ئازراق يولدىن باشقا ئازراقمۇ بوش يەر يوق ئىدى. ھېلىقى قىرغىنغا بىرنەچچە سائەت بولۇپ قالغان بولسا كېرەك، جەسەتلەر كۇزدىكى گەجدەك، تاشقاتمىدىكى كۆپۈكچىلەردەك قېتىپ كەتكەندى، بۇ جەسەتلەرنى پويىزغا باسقانلار خۇددى باناندەك رەتلىك تىزىپ بېسىشقا ئۇلگۇرگەنىدى. خوس ئاركادىئو II بۇ قاباھەتلىك چۈشتىن قۇتۇلۇش نىيىتىدە ۋاگونمۇ ۋاگون ئۆمىلەپ پويىزنىڭ ئالدى تەرىپىگە ئىلگىرىلىدى. پويىز ئېغىر ئۇيقۇغا پاتقان بىر مەھەللىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا ۋاگون شاللىرىنىڭ يېرىقلىرىدىن چۈشكەن چىراغ نۇرىدا مىڭ ـ مىڭ ئەرلەرنىڭ، ئاياللارنىڭ ۋە بالىلارنىڭ جەسەتلىرىنى كۆردى، ھەممىسى بۇزۇلغان بانانلار قاتاردا دېگىزغا تاشلىۋېتىش ئۈچۈن ئېلىپ كېتىلىۋاتاتتى. ئاركادىئو II ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى ئىككى ئادەمنى تونۇۋالدى، بىرى مەيداندا سوغۇق ئىچىملىك ساتىدىغان ئايال، يەنە بىرى پولكوۋنىك گاۋلان ئىدى. پول كوۋنىكنىڭ قولىدا ھېلىقى پاتىپاراقچىلىقتىن يول ئاچماقچى بولغان موربلىيەنىڭ كۈموش ئىزمىلىك كەمىرى چىڭ سىقىمداقلىق تۇراتتى. خوس ئاركادىئو II بىرىنچى ۋاگونغا ئۆمىلەپ بارغاندىن كېيىن ۋاگوننىڭ سىرتىدىكى قاراڭغۇلۇققا سەكرىدى ـ ده، رېلىسنىڭ يېنىدىكى ئېرىقتا پويىز ئۆتۈپ كەتكۈچە جىم ياتتى. بۇ پويىز شۇكەمگىچە كۆرگەن پويىزلار ئىچىدىكى ئەڭ ئۇزۇنى بولۇپ، ئىككى يۈزگە يېقىن يۈك ۋاگونى، باش ـ ئايىغىدا بىردىن پاراۋوز، تېخى ئوتتۇرىسىدىمۇ بىر پاراۋوز بار ئىدى، بۇ پويىزدا يورۇقلۇق دېگەندىن ئەسەر يوق ئىدى، ھەتتا قىزىل، يېشىل بەلگە چىرىغىمۇ كۆرۈنمەيتتى. پەقەت پويىزنىڭ ئوستىگە تىكلەكلىك پىلىموتلارنىڭ يېنىدىكى ئەسكەرلەرنىڭ غۇۋا قارىسى كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

تۇن نىسبىدىن كېيىن قارا يامغۇر قۇيۇۋەتتى، خوس ئاركادىئو II بۇ جايىنىڭ قەيەرلىكىنى بىلمەسلىكىنى، پويىز كەلگەن تەرەپكە مېڭىۋەرسە ماكوندوغا

بارالايدىغانلىقىنى چۈشىنەتتى. ئۇچ سائەتتىن ئارتۇق يول يۈرۈپ، ئۈستىبېشى چىلىق ـ چىلىق هۆل بولۇپ، بېشى يېرىلىپ كېتىدىغاندەك قاتتىق ئاغرىپ كەتتى، بىر چاغدا تاڭ ئالدىدىكى خىرە يورۇقتا بازاردىكى ئۆيلەرنىڭ قارىسى كۆرۈندى. قەھۋە پۈرىقى كېلىپ تۇرغان بىر ئۆينىڭ ئاشخانىسىغا كىردى، بالا كۆتۈرۈۋالغان بىر ئايال ئوچاققا ئېڭىشىپ بىرنېمىلەرنى قىلىۋاتاتتى.

ـــ تىنچلىقمۇ؟ ـــ دېدى هالسىز بىرهالدا، ـــ مەن خوس ئاركادىئو II بۇئېندىيە.

ئىسىم ـ فامىلىسىنى تولۇق ئېيتىپ، بۇ ئارقىلىق ئۇ ئايالنى ئۆزىنىڭ تىرىكلىكىگە ئىشەندۈرمەكچى بولدى. شۇنداق قىلغىنى ئاقىلانىلىق ئىدى. چۈنكى، ئۇ ئايال ئىشكىتە ئۇشتۇمتۇت پەيدا بولۇپ قالغان بۇ ئادەمنىڭ بېشىدىن ـ ئايىغىغىچە قانغا مىلەنگەن هالىتىنى، سولغۇن ژە هارغىن سىياقىنى كۆرۈپ ئەرۋاھ ئوخشايدۇ دەپ ئويلاپ قالغانىدى، بۇ گەپنى ئاڭلاپ خوس ئاركادىئو II نى تونۇدى ـ دە، ئەدىيال ئېلىپ چىقىپ ئوراپ قويدى، سۇ ئىسسىتىپ يارىسىنى يۇيدى (هېلىمۇ ياخشى تېرىسىلا ئازراق تىلىنىپ كەتكەنىدى) بىر پارچە پاكىزە زاكىدا بېشىنى تاڭدى، ئاندىن بۇئېندىيە جەمەتىدىكىلەرنى قەنتسىز قەھۋە ئىچىدىكەن، دەپ ئاڭلىغىنى بويىچە بىر ئىستاكان قەنتسىز قەھۋە قاينىتىپ ئالدىغا قويدى ـ دە، سالغان كىيىمىنى ئوچاققا قاقلاپ قۇرۇتتى.

ـــ ئۇچ مىڭچە كېلىدىغۇ دەيمەن، ـــ دېدى خوس ئاركادىئو II قەھۋىنى ئىچىپ بولغاندىن كېيىن زۇۋانغا كېلىپ.

ـــ نېمە؟

ـــ ئۆلۈكلەر، ـــ دېدى چۈشەندۈرۈپ، ـــ ژوگزالغا يىغىلغان ئادەملەرنىڭ هەممىسى ئۆلدى.

ئايال خوس ئاركادىئو II گە هېسداشلىق نەزىرى بىلەن قاراپ قويدى.

ـــ بۇ يەردە ئادەم ئۆلمىدى، تاغىڭىز پولكوۋنىك ئورېلىئانو ژاپات بولغاندىن بۇيان ماكوندودا هېچقانداق ئىش بولۇپ باقمىدى.

خوس ئاركادىئو II ئۆيگە قايتىپ كېلىشتىن ئىلگىرى ئۇچ ئائىلىنىڭ

ئاشخانىسىدا بولدى، ھەممىسىنىڭ جاۋابى ئوخشاشلا ئىدى:

ــ بۇ يەردە ئادەم ئۆلمىدى.

ژوگزال مەيدانىدىن ئۆتۈپ كېتىۋېتىپ قارىغۇدەك بولسا، مايدا پىشۇرۇلغان يېمەكلىك يايمىلىرىنىڭ ئالدىغا شىرەلەر قويۇلۇپ بولغانىدى، ئۇ يەردە ھېلىقى دەھشەت قىرغىنچىلىقنىڭ ھېچبىر ئىزناسى كۆرۈنمەيتتى.

يامغۇر توختىماي يېغىۋاتاتتى، كوچىلار ئادەمسىز قۇرۇقدىنىپ قالغانىدى، ئىشىكلىرى مەھكەم ئېتىلگەن ئۆيلەردىن ھاياتلىقنىڭ نىشانىمۇ كۆرۈنمەيتتى. چېركاۋنىڭ ئادەملەرنى ئىبادەتكە چاقىرىپ چېلىنغان قوڭغۇراق ئاۋازىلا بۇ يەردە ئادەمزات بارلىقىدىن دېرەك بېرىپ تۇراتتى. خوس ئاركادىئو II پولكوۋنىك گاۋلانىنىڭ ئىشىكىنى چەكتى، بۇرۇن كۆپ قېتىم كۆرگەن بىر ھامىلدار ئايال ئىشىكنى خوس ئاركادىئو II نىڭ كۆزىچىلا جالاقىدە ياپتى.

ــ كەنتتى، يۇرتىغا كەنتتى، ــ ژارقىرىدى ئۇ ئايال پەرىشان ھالدا.

توك سىمى بىلەن قاشادالغان توخۇ كاتىكىنىڭ دەرۋازىسى ئالدىدا ئىككى يەرلىك ساقچى بۇرۇنقىدەكلا پوستتا تۇراتتى، ئۇچىسىغا يامغۇرلۇق، پۇتىغا قونچى ئۆزۈن رېزىنكە ئۆتۈك كىيىۋالغان بۇ ساقچىلار بەئەينى يامغۇردا قالغان تاش ھەيكەلگە ئوخشاپ قالغانىدى. بازارنىڭ بىر چېتىدىكى تار كوچىدىن ئىندىيانلارنىڭ قەسىدە ئوقۇغان ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇراتتى. خوس ئاركادىئو II قورۇنىڭ تېمىدىن ئارتىلىپ چۈشتى ـ ده، ئاشخانىدىن ئۆتۈپ ئۆيگە كىردى.

ــ فېرناندا سېنى كۆرۈپ قالمىسۇن، پەخەس بول، ئەمدى ئورنىدىن تۇردى، ــ دېدى سانتا سوفىيە دېلا پېداد بوش ئاۋازدا.

ئاندىن بۇرۇنلا تاپشۇرۇلغان بۇرچىنى ئادا قىلىۋاتقاندەك بىر تەرىزده ئوغلىنى «گارشوك ئۆيى»گە باشلاپ كىرىپ، مېرگادىسنىڭ ئەبجەق قاتلىما كارىۋىتىنى راسلاپ بەردى. چۈشتىن كېيىن سائەت ئىككىدە فېرناندانىڭ چۈشلۈك ئۇيقۇدىكى ژاقتىدىن پايدىلىنىپ دېرىزىدىن ئۇنىڭغا تاماق سۇنۇپ بەردى.

ئورېلىئانو II يامغۇر يېغىپ كەتكەچكە كېتەلمەي ئۆيده قونۇپ قالغانىدى، سائەت

ئۇچكىچە ھاۋانىڭ ئېچىلىشىنى كۈتتى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئۇرۇلىئانو II گە قېرىندىشى ئاركادىئو II نىڭ قايتىپ كەلگەنلىكىنى ئاستىلا ئېيتىپ بېرىپ تۇرۇۋېدى، مېرگادىسنىڭ ئۆيىگە يوقلاپ كىردى. ئۇرۇلىئانو II مۇ قېرىندىشىنىڭ مەيداندىكى قىرغىنچىلىق ۋەقەسى توغرىسىدىكى گېپىگە ئىشەنمىدى، جەسەتلەرنى بېسىپ دېڭىز بويىغا قاراپ ماڭغان پويىز توغرىسىدىكى گەپكە تېخىمۇ ئىشەنمىدى. چۈنكى، ئالدىنقى ئاخشىمى ئوقۇغان ھۆكۈمەتنىڭ پەۋقۇلئاددە بايانىدا «ئىشچىلار بۇيرۇقنا بويسۇنۇپ ۋوگزالدىن ئۆيلىرىگە تىنچ ـ ئامان قايتىپ كەتتى، ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ رەھبەرلىرى يۈكسەك ۋەتەنپەرۋەرلىك نۇقتىسىدىن چىقىپ تۇرۇپ، ئىشچىلارنىڭ تەلەپلىرىنى تېببىي مۇلازىمەتنى ياخشىلاش ۋە تۇرالغۇ رايونىغا ئاممۇۋى ھاجەتخانا سېلىپ بېرىشتىن ئىبارەت ئىككى تۈرگە قىسقارتتى» دېيىلگەنىدى. كېيىنراق كەلگەن خەۋەردە ئېيتىلىشىچە، ھەربىي تەرەپ ئىشچىلار بىلەن كېلىشىم ھاسىل قىلغاندىن كېيىن دەرھال بىروۋىن ئەپەندى بىلەن پىكىرلەشكەن، بىروۋىن ئەپەندى ھەربىي تەرەپنىڭ يېڭى شەرتىگە ماقۇل بولۇپلا قالماي، ئىختىلاپنىڭ ھەل بولغانلىقىنى تەبرىكلەش يۈزىسىدىن ئۇچ كۈن ئاممۇۋى كۆڭۈل ئېچىش پائالىيىتى ئۆتكۈزۈش تەكلىپى بەرگەنكەن. ھەربىي دائىرىلەر كېلىشىمنىڭ قاچان ئىمزالىنىدىغانلىقىنى سورىغاندا، بىروۋىن ئەپەندى دېرىزىدىن ۋال ـ ۋۇل چاقماق چېقىپ تۇرغان ئاسمانغا قاراپ قويۇپ تەشۋىشلەنگەن ھالدا:

ــ يامغۇرنىڭ توختىشىنى كۈتۈشىمىزگە توغرا كېلەر، يامغۇر يېغىپلا تۇرىدىكەن، بارلىق پائالىيىتىمىز ئەمەلدىن قالدۇرۇلىدۇ، ــ دەپتۇ.

شۇنىڭدىن ئىلگىرى توپتوغرا ئۇچ ئاي يامغۇر ياغماي قۇرغاقچىلىق بولۇپ كەتكەنىدى. لېكىن بىروۋىن ئەپەندى قارارىنى جاكارلىغاندىن كېيىن پۈتۈن باناناتار رايونىدا قارا يامغۇر يېغىپ كەتتى، خوس ئاركادىئو II ماكوندوغا قايتىپ كەلگۈچە يېغىپ كەتكەن قارا يامغۇر شۇ ئىدى. بىرھەپتە ئۆتتى، قارا يامغۇر توختايدىغاندەك قىلمايتتى. ھۆكۈمەت ئۆز كونتروللىقىدىكى بارلىق ۋاستىدىن پايدىلىنىپ تەشۋىق قىلىپ يۇرۇپ، «ئادەم ئۆلمىدى، ھۆكۈمەت تەرەپنىڭ جاۋابىدىن قانائەت تاپقان

ئىشچىلار ئۆيلىرىگە قايتىپ كەتتى، بانان شىركىتى يامغۇر مەزگىلىدە بارلىق پائالىيىتىنى توختاتتى» دېگەن گېپىنى راستقا چىقاردى. توختىماي يېغىۋاتقان يامغۇر تۇپەيلىدىن پەيدا بولۇپ قېلىش ئېھتىماللىقى بولغان ئىجتىمائىي ۋەقەلەرنى زۆرۈر تېپىلغاندا جىددىي بىر تەرەپ قىلىشنىڭ تەييارلىقىدا ھەربىي كونترول قانۇنىنى داۋاملىق يولغا قويدى، لېكىن ھەربىيلەر گازارمىغا چېكىنىدۈرۈلدى. ئەسكەرلەر كۇندۇزى پۇشقاقلىرىنى ئېگىز تۇرۇپ، يامغۇردىن ئېقىن بولۇپ كەتكەن كوچىلاردا بالىلار بىلەن تۇنجۇقتۇرۇش ئويۇنى ئوينايتتى، كېچىدە يۇرۇش مەنئى قىلىنغاندىن كېيىن مىلتىقلىرىنىڭ پاينىكى بىلەن ئۆيلەرنىڭ ئىشىكلىرىنى چېقىپ ئېچىپ، گۇمانلىق ئادەملەرنى يوقىتىدىن سۆرەپ چىقىپ بارسا كەلمەس يەرگە ئەۋەتىۋېتەتتى.

4 ـ بۇيرۇقتا دېيىلگەن بۇزغۇنچىلارنى، قاتىللارنى، ئوت قويغان جىنايەتچىلەرنى ۋە ئاسىيلارنى ئاختۇرۇش ۋە يوقىتىش ھەرىكىتى ھازىرمۇ داۋاملاشماقتا ئىدى. بىراق، ھەربىي دائىرىلەر ئىشتابلىرىغا توشۇپ كەتكەن زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلارنىڭ ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرىنىڭ ئالدىدا بولسا كۆزىنى يۇمۇپلا تۇرۇۋالاتتى.

ـــ سىزنى چوقۇم قارا بېسىپ قاپتۇ، ـــ دەيتتى گارنىزون كوماندىرلىرى ئۆز گېپىدە چىڭ تۇرۇپ، ـــ ماكوندودا بۇرۇنمۇ ھېچقانداق ۋەقە يۈز بېرىپ باقمىغان، ھازىرمۇ يۈز بەرمىدى، كەلگۈسىدىمۇ يۈز بەرمەيدۇ، بۇ دېگەن بەختىيار بىر بازار تۇرسا!

شۇنداق قىلىپ، ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ رەھبەرلىرى بىر ـ بىرلەپ تەلتۆكۈس يوقىتىلدى.

ئۇلاردىن بىردىنبىر تىرىك قالغىنى خوس ئاركادىئو II ئىدى، فېۋرال كۇنلىرىنىڭ بىر ئاخشىمى كىملەردۇ ئۆينىڭ ئىشىكىنى قاتتىق قاقتى، مىلتىقنىڭ پاينىكى بىلەن ئۇرۇپ قېقىلۋاتقانلىقى ئاۋازىدىن مەلۇم ئىدى. ھاۋا ئېچىلسىلا ماڭمەن دەپ كۆتۈپ ئولتۇرغان ئورېلىئانو II ئىشكىنى ئېچىۋىدى، بىر ئوفىتسېر ئالتە ئەسكەرنى باشلاپ كىرىپ كەلدى، يامغۇردا ئۇستىبېشى چىلىق ـ چىلىق بولۇپ كەتكەن بۇ ئەسكەرلەر گەپ ـ سۆز قىلمايلا مېھمانخانىدىن ئامبارغىچە ھەممە ئۆينى، ھەممە ئىشكاپنى بىرمۇبىر ئاختۇرۇپ چىقتى، ئۆيدە پاللىدە يېنىپ كەتكەن چىراغ

نۇرىدىن ئويغىنىپ كەتكەن ئۇرسۇلا زۇۋان سۇرمەستىن بارماقلىرىنى كىرىشتۇرۇپ ئەسكەرلەر قەيەرنى ئاختۇرسا ئۆزىنى شۇ ياققا بۇراپ ئولتۇراتتى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد دەرھال مېرگادىسنىڭ ئۆيىدە ئۇخلاۋاتقان خوس ئاركادىئو II گە خەۋەر قىلدى. بىراق، خوس ئاركادىئو II بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقىنىدا قېچىپ كېتىشكە كېچىككەنىدى. شۇنىڭ بىلەن سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئىشكىنى يەنە قۇلۇپلىدى. خوس ئاركادىئو II دەرھال كۆڭلىكىنى ۋە ئايىغىنى كىيىپ تەييار بولدى ـ دە، ئۇلارنىڭ كىرىشىنى كۈتۈپ كارىۋىتىنىڭ گىرۋىكىدە ئولتۇردى. ئۇلار بۇ چاغدا زەرگەرخانىنى ئاختۇرۇۋاتاتتى. ئوفىتسېر بۇيرۇق بىلەن ئىشكىنى ئاچۇردى ـ دە، چىرىغىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ ئۆينىڭ ئىچىگە تېز ـ تېز كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى، كۆزىگە ئىش ئۇستىلى، كىسلاتا بوتۇلكىلىرى قويۇلىدىغان ئەينەك ئىشكاپ ۋە خىلمۇخىل ئەسۋابلاردىن باشقا ھېچنېمە چېلىقمىدى. ئوفىتسېر بۇ ئۆيدە ئادەم ياتمايدىغانلىقىنى چۈشەنگەندەك قىلدى ـ يۇ قۇۋۇلۇق بىلەن ئورېلىئانو II نىڭ زەرگەر ياكى ئەمەسلىكىنى سورىغانىدى، ئورېلىئانو II ئۇنىڭغا بۇ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ زەرگەرخانىسى ئىدى، دېدى.

ـــ ئوھوي! ـــ دېدى ئوفىتسېر بىر ئەقىل تاپقاندەك بولۇپ. ئۇلار شۇنىڭ بىلەن دەرھال چىراغنى ياندۇرۇپ ئىنچىكىلەپ ئاختۇرۇشقا كىرىشتى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئېرىتىشكە ئولگۇرمەيلا قەلەي قۇتىسىنىڭ ئىچىدە شۇ پېتى تاشلاپ كەتكەن ئون نەچچە دانە ئالتۇن بېلىجانىمۇ ئۇنىڭ كۆزىدىن قېچىپ قۇتۇلالمىدى. ئوفىتسېر ئۇ ئالتۇن بېلىجانلارنى ئۇستەلگە تۆكۈپ بىرمۇبىر قاراپ چىققاندىن كېيىن خېلى يۇمشاپ قالدى.

ـــ رۇخسەت قىلسىڭىز، بىرنى مەن ئالسام، ـــ دېدى ئوفىتسېر، ـــ بۇرۇن بۇلار توپىلاڭچىلارنىڭ بەلگىسى بولغان، ئەمدى ئاسارئەتتىقە بولۇپ قالدى.

ياش ئوفىتسېر بالا دېگۈدەكلا بولۇپ، ئازىراقمۇ تارتىنچاق ئەمەس ئىدى، ئالتۇن بېلىجانىنى كۆرگەندىن كېيىن باشقىچە قىزغىن بولۇپ كەتتى. ئورېلىئانو II ئۇنىڭغا ئالتۇن بېلىجاندىن بىرنى بېرىۋىدى، ئوفىتسېرنىڭ خۇشاللىقتىن كۆزلىرى چاقناپ

كەتتى ۋە كۆڭلىكىنىڭ يانچۇقىغا سېلىپ، قالغانلىرىنى قۇتىغا سېلىپ جايىغا قويۇپ قويدى.

— بۇ بىباھا خاتىرە بۇيۇمى، — دېدى ئوفىتسېر، — پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇلۇغ بىر ئەرباب ئىدى!

ۋەھالەنكى، ياش ئوفىتسېر پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ قولىدىن چىققان ئاسار ـ ئەتىقىگە ئېرىشكەنلىك بىلەن قالغان ئۆيلەرنىمۇ داۋاملىق ئاختۇرۇشتىن توختاپ قالمىدى. مېرگادىسنىڭ قۇلۇپلاقلىق ئىشكى ئالدىدا تۇرغان سانتا سوفىيە دېلا پېداد شۇ چاغدىمۇ ئەڭ ئاخىرقى ئۇمۇدىنى ئۈزمىگەنىدى.

— بۇ ئۆيگە ئادەم كىرىپ باقمىغىلى يۈز يىل بولۇپ قالدى، — دېدى ئۇ ئايال.

ئوفىتسېر بۇ گەپكە قۇلاق سالماي ئەسكەرلىرىنى ئىشكىنى ئېچىشقا بۇيرىدى، ئاندىن ئۆينىڭ ئىچىگە چىراغ تۇتۇپ بىرەر قۇر كۆز يۇگۈرتۇپ چىقتى. چىراغنىڭ يورۇقى خوس ئاركادىئو II نىڭ يۈزىدىن ئۆتكەن شۇ دەقىقىدە ئورېلىئانو II بىلەن سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئوفىتسېرنىڭ ئەرەبلەرنىڭ كۆزىگە ئوخشاپ كېتىدىغان كۆزلىرىنى كۆردى ـ دە، بىر ئەندىشىسى تۇغسە يەنە بىر ئەندىشىسىنىڭ باشلىنىدىغانلىقىنى، ئۇلار تەكشۈرۈشتىن ئۈزۈل ـ كېسىل ۋاز كەچكەندىلا ئاندىن كۆڭلى تىنىدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. ئوفىتسېر ئۇياق ـ بۇياققا چىراغ تۇتۇپ قاراشتۇردى، تام ئىشكاپىغا تىزىپ قويۇلغان يەتمىش ئىككى گارشوكنى كۆرگەندىلا چىرايىدا قىزقىنىش ئالامىتى پەيدا بولدى ـ دە، چىراغنى ياندۇردى. خوس ئاركادىئو II يولغا چىقىشقا تەق بولۇپ تۇرغان ئادەمدەك كارىۋىتىنىڭ قىرىدا ئولتۇراتتى. ئۆينىڭ ئىچكىرىسىگە قويۇلغان بىر كىتاب جازىسىدا ئەسكى كىتابلار ۋە تېرە قەغەزگە يېزىلغان قوليازمىلار تىزىلىق تۇراتتى، مېرگادىسنىڭ سىياھ قۇتىسىدىكى سىياھ تېخىچە قۇرۇپ كەتمىگەن، پاكىز ۋە رەتلىك يېزىقچىلىق ئۇستىلىگە چاڭ ـ توزانمۇ قونمىغانىدى، ئۆينىڭ ھاۋاسى بۇرۇنقىدەكلا شۇنداق ساپ بولۇپ، ئورېلىئانو II نىڭ بالىلىق دەۋرىدە ئېسىدە قالغىنىدىكىدىن قىلچە پەرقلەنمەيتتى، بۇلار ئەينى ۋاقىتتا پەقەت پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭلا كۆزىگە كۆرۈنمەيتتى. بىراق، ئوفىتسېر بۇ ئىشلارغا ئەمەس، پەقەت

گارشوكلارغىلا قىزىقتى.

— بۇ ئۆيده قانچه جان بار؟ — دېدى ئۇ ئوفىتسېر.

— بەش.

ئوفىتسېر چۈشىنەلمەي گاڭگىراپلا قالدى. كۆزى ئورىلىئانو II بىلەن سانتا سوفىيه دېلا پېداد كۆرۈپ تۇرغان خوس ئاركادىئو II ئولتۇرغان يەرده ئىدى. بىراق، خوس ئاركادىئو II مۇ ئوفىتسېرنىڭ ئۆزىگه قاراپ تۇرۇپمۇ كۆرمەيۋاتقىنىنى ھېس قىلىپ يەتتى. ئوفىتسېر چىراغنى ئۆچۈرۈپ ئىشىكنى ياپتى. ئورىلىئانو II بۇ ئوفىتسېرنىڭ ئەسكەرلىرىگه دېگەن گەپلىرىدىن مېرگادىسنىڭ ئۆيى پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ كۆزىگه كۆرۈنگىنىدەكلا كۆرۈنىدىغانلىقىنى چۈشەندى.

— بۇ ئۆيده ئادەم ئولتۇرمىغىنىغا ئاز دېگەندىمۇ يۈز يىل بولۇپ قالغانلىقى ئېنىق، — دېدى ئوفىتسېر ئەسكەرلىرىگه، — يىلانمۇ بارمۇ تېخى.

ئىشىك يېپىلدى، خوس ئاركادىئو II شۇنداللا ئۇرۇشنىڭ ئۆتۈپ كەتكەنلىكىگه ئىشەندى. پولكوۋنىك ئورىلىئانو نۇرغۇن يىل ئىلگىرى ئۇرۇشنىڭ جەلپكارلىقىنى سۆزلەپ بەرگەن، شۇنداقلا ھاياتىدىكى نۇرغۇن پاكىتلار ئارقىلىق ئۆزىنىڭ بۇ كۆز قارىشىنى ئىسپاتلىماقچى بولغان، خوس ئاركادىئو II مۇ ھەم بۇنىڭغا ئىشەنگەنىدى. لېكىن، ئوفىتسېر قاراپ تۇرۇپمۇ كۆرمىگەن شۇ ئاخشىمى يېقىنقى بىرنەچچه ئايدىن بۇيانقى جىددىي ۋەزىيەتنى، تۇرمىده تارتقان دەردلىرىنى، ۋوگزالدىكى پاتىپاراقچىلىقىنى، شۇنداقلا جەسەت قاچىلانغان پويىزنى ئېسىگه ئېلىپ، ئاخىر پولكوۋنىك ئورىلىئانو تايىنى يوق ساختىپەز ياكى قورقۇنچاق بىر بەندە ئىكەن دېگەن خۇلاسىگه كەلدى، ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن ئۇرۇش تەسىراتلىرىنى شۇنچە كۆپ سۆزلىگەنلىكىنى چۈشىنەلمىدى. ئۇنىڭچە بولغاندا، بۇنى «قورقتۇم» دېگەن بىرلا سۆز بىلەن چۈشەندۈرسه كۇپايه ئىدى.

مېرگادىسنىڭ ئۆيىدىكى خىسلەتلىك يورۇقلۇق ۋە شار ـ شار يامغۇر ئاۋازى خوس ئاركادىئو II نى ئۇ خەقنىڭ كۆزىگه كۆرۈندۈرمەي قوغداۋاتقاندەك قىلاتتى، شۇنىڭ بىلەن ئۆمرىده بىر مىنۇتمۇ بەھرىمەن بولۇپ باقمىغان خاتىرجەملىككه ئېرىشتى،

ئەمدى بىردىنبىر قورقۇنچى ئۇ خەقنىڭ ئۆزىنى تىرىك كۆمۈۋېتىش ئىدى، ھەر كۈنى تاماق ئېلىپ كىرىپ تۇرۇۋاتقان سانتا سوفىيە دېلا پېدادقا بۇنى دەپ بەردى، ئانىسى ئوغلىغا تىنىقىملا بولمىدىكەن، سېنى ھەرگىز تىرىك كۆمگۈزمەيمەن، دەپ ۋەدە بەردى. خوس ئىاركادىئو II شۇنداق قىلىپ ئاخىر قورقۇنچىدىن تامامەن خالاس بولۇپ، مېرگادىسنىڭ تېرە قەغەزگە يېزىلغان قولىيازمىلىرىنى قېتىرقىنىپ تەتقىق قىلىشقا كىرىشتى، چۈشەنمىگەنسېرى بېرىلىپ تەتقىق قىلدى. يامغۇرنىڭ ئاۋازىغىمۇ كۆنۈپ كەتتى ـ دە، ئىككى ئايدىن كېيىن بىر خىل باشقىچە جىملىققا ئايلاندى، ئەمدى پەقەت سانتا سوفىيە دېلا پېدادلا كىرىپ ـ چىقىپ يۈرۈپ ئۇنىڭ تىنچلىقىنى بۇزاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئانىسىدىن ئىشىكنى يەنە قۇلۇپلاپ، تاماقنى دېرىزە تەكچىسىگىلا قويۇپ قويۇشنى ئۆتۈندى. ئۆيدىكىلەر خوس ئىاركادىئو II نى ئۇنتۇدى، جۇملىدىن فېرناندا خوس ئىاركادىئو II نىڭ ھېلىقى ھەربىيلەرنىڭ كۆزىگە كۆرۈنمىگەنلىكىنى ئاڭلىغان بولسىمۇ، شۇ يەردە تۇرغىنىنىڭ يامىنى يوق، تۇرسا تۇرىۋەرمەمدۇ دەپ ئويلىدى. خوس ئىاركادىئو II يېرىم يىلنى پىنھاندا ئۆتكۈزگەندىن كېيىن ئارمىيە ماكوندودىن كەتتى. ئورېلىئانو II يامغۇرلۇق كۈنلەرنى بىرەرسى بىلەن مۇڭداشقاچ ئۆتكۈزۈش ئىستىكىدە ئىشىكنىڭ قۇلۇپىنى ئېچىپ ئۆيگە كىرىشىگىلا، پەۋاغا تىزىلىپ كەتكەن، ھەممىسى بىرەر قۇر ئىشىلىتىلگەن گارشوكلاردىن كېلىۋاتقان تىن ئالغۇسىز بىر سېسىمچىلىق دىمىقىغا گۇپپىدە ئۇرۇلدى. چاچ ـ ساقاللىرى ئۆسۈپ پاخپىيىپ كەتكەن خوس ئىاركادىئو II ئادەمنىڭ كۆڭلىنى ئاينىتمىدىغان سېسىمچىلىق بۇرنىغا پۇرىمايۋاتقاندەك بىرھالدا چۈشىنىكسىز تېرە قەغەز يازمىلىرىغا بېرىلىپلا كەتكەندى، پۈتۈن ئەزايىدىن پەرىشتىلەرگە خاس نۇر چاقناپ تۇراتتى. ئىشىك ئېچىلغاندا بېشىنى سەلگىنە كۆتۈرۈپ لەپپىدە بىر قاراپ قويۇپلا يەنە كىتابىغا چۆكۈپ كەتتى. ئورېلىئانو II قېرىندىشىنىڭ ئاشۇ لاپپىدە قارىغان كۆزلىرىدىن ئۇلۇغ بوۋىسىنىڭ بېشىغا كەلگەن قىسمەتنى كۆرگەندەك بولدى.

ـــ ئۇلار ئۇچ مىڭدىن ئاشىدۇ، ـــ دېدى خوس ئىاركادىئو II ، ـــ ئەمدى كېسىپلا ئېيتالايمەن، ۋوگزالغا يىغىلغانلارنىڭ ھەممىسى ئۆلدى.

ئون ئالتىنچى باب

يامغۇر تۆت يىل ئون بىر ئاي ئىككى كۈن ياغدى. بەزىدە توختىغاندەكمۇ قىلاتتى، بۇنداق چاغدا ھەممە ئادەم بايراملىق كىيىملىرىنى كىيىشىپ، خۇددى ئۇزاق ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ ساقايغان ئادەمدەك چىرايلىرىغا كۈلكە يۈگۈرتۈپ ھاۋانىڭ ئېچىلىپ كەتكەنلىكىنى تەبرىكلەشكە تەييارلىنىشاتتى. بىراق، خۇددى باشقىلەتىن ياغىدىغان قارا يامغۇرنىڭ مۇقەددىمىسىدەك ئارىلاپ ـ ئارىلاپ ھاۋا ئېچىلىپ قالىدىغان بۇنداق چاغ ئۆتۈپ كەتسىلا ئاسماندىن چېلەكلەپ سۇ تۆكۈلگەندەك شاقىراپ يامغۇر يېغىپ كېتەتتى، ھاۋا گۈلدۈرلەپ، دەھشەتلىك شىمال شامىلى ماكوندوغا ھۇجۇم قىلىپ ئۆيلەرنىڭ ئۆگزىسىنى ئېچىۋەتتى، تاملارنى ئۆرۈپ، باغانزارلىقتا ئاندا ـ ساندا قېپقالغان بانان دەرەخلىرىنىمۇ يىلتىزى بىلەن قومۇرۇۋەتتى، كىشىلەر بۇنداق ھاۋاغا كۆنۈپمۇ قالغانىدى. خۇددى ئۇرسۇلا مۇشۇ كۈنلەردە پات ـ پات ئەسلەپ قالىدىغان ئۇيقۇسىزلىق كېسىلى تارقالغان چاغلاردەكىدەك، بۇ ئاپەتمۇ كىشىلەرنىڭ ئېچ پۇشۇقىغا تاقابىل تۇرۇشنىڭ چارىسىنى تېپىشىغا تۇرتكە بولاتتى. ئورېلىئانو II شۇنداق كىشىلەرنىڭ ئالدى بولۇپ، بىكارچىلىقتا ئۆتۈۋاتقان زېرىكىشلىك كۈنلەرگە بوي بەرگۈسى كەلمەيتتى. بىروۋىن ئەپەندى قۇلقىنى قىزتىپ يامغۇر ياغدۇرۇۋەتكەن ھېلىقى كۈنى كەچتە ئورېلىئانو II يوقىلاڭ بىر ئىش بىلەن يامغۇرغا ئۇلگۈرۈپ ئۆيىگە كېلىپ قالغانىدى، فېرناندا ئىشكاپىدىن بىر كۈنلۈكنى تېپىپ ئېرىگە سۇندى.

ـــ لازىمى يوق، ـــ دېدى ئورېلىئانو II ، ـــ يامغۇر توختىغىچە مەشەدە تۇرىمەن.

بۇ گەپ يېنىۋالغىلى بولمايدىغان ۋەدە ئەمەس ئىدى، ئەلۋەتتە. بىراق، ئورېلىئانو II

لەۋزىدە تۇردى. كىيىملىرىنىڭ ھەممىسى پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيىدە قالغان بولغاچقا، ھەر ئۈچ كۈندە بىر قېتىم ئۇچىسىدىكى كىر كىيىملىرىنى سېلىپ يۇيغۇزۇپ، قۇرۇپ بولغىچە كالتە ئىشتانلىق كۈتۈپ ئولتۇراتتى. بىكارچىلىقتا زېرىكىپ قالماسلىقى ئۈچۈن ئۆينىڭ ھەممە يېرىدە رېمونتچىلىققا كىرىشىپلا كەتتى. ئىشكىنىڭ گىرەچىلىرىنى تەڭشىدى، قۇلۇپلارنىڭ تۆشۈكىنى مايلىدى، ئىشكىنىڭ ھالقىلىرىنى چىڭىتتى، تاقىقىنى رۇسلىدى. ئۇدا بىرنەچچە ئايغىچە سايمان ساندۇقىنى قولتۇقلاپ «بۇ ساندۇق خوس ئاركادىئو ئابۇئېندىيەنىڭ زامانىدا سىگانلار ئۇنتۇلۇپ قالغان ساندۇق بولۇشى مۇمكىن» دېگىنىچە ئۆينىڭ ھەممە يېرىدە ئۇنى ـ بۇنى قىلىپ يۈردى. ئەھمىيەتسىز ئەمگەكتىنمۇ ياكى چېكىگە يەتكەن ئىچ پۇشۇقىدىنمۇ ۋەياكى نەپسىنى يېغىشقا مەجبۇر بولغانلىقىدىنمۇ، دومباق قورسىقى خۇددى يېلى چىقىپ كەتكەن تويتەك بارا ـ بارا تارتىلىپ ئىچىگە كىرىپ كەتتى. يۈزىدىكى قىزىللىق ۋە قوش ئېگەكلىرى بارا ـ بارا يوقالدى، ئاخىرىدا ئۆزىمۇ ئورۇقلاپ، ئاياغ بوغقۇچىنى ئۆزى چىگەلىگۈدەك ھالغا كەلدى. فېرناندا ئورېلىئانو II نىڭ ئىشكىلەرگە قۇلۇپ ئورنىتىپ كېتىشلىرىگە، تام سائەتلىرىنى رېمونت قىلىپ كېتىشلىرىگە قاراپ، ئېرىممۇ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئالتۇن بېلىجان ياسىغىنىدەك، ئامارانتانىڭ تۇگمىسىنى ئۈزۈپ ـ تىكىپ، كېپىنىنى تىكىپ ـ سۆكۈپ يۇرگىنىدەك، خوس ئاركادىئو II نىڭ تېرە قەغەزگە يېزىلغان قوليازمىلارنى كۆرۈشكە كىرىشىپلا كەتكىنىدەك، ئۇرسۇلانىڭ ئۆتكەن ـ كەچكەن ئىشلارنى زېرىكمەي ئەسلەۋەرگىنىدەك ھېلى ياسىغاننى ھېلى بۇزىدىغان، ھېلى بۇزغاننى ھېلى ياسايدىغان يامان ئادەتنى يۇقتۇرۇۋالدىمۇ ـ نېمە، دەپ گۇمانلاندى. ھالبۇكى، ھەقىقىي ئەھۋال ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس ئىدى. بۇ توختىماي يېغىۋېرىپ ھەممىنى قالايمىقانلاشتۇرۇۋەتكەن يامغۇرنىڭ كاشىلىسىدىن چىققان چاتاق ئىدى. ئەگەر ئۈچ كۈندە بىر قېتىم ماي سۈرۈپ تۇرمىسا، مېخانىزملارنىڭ چىشلىق چاقلىرىنىڭ ئارىسى چېچەكلەپ قالاتتى، تاۋار ـ دۇردۇنلاردىكى ئالتۇن ـ كۈمۈش يېپلارمۇ داتلىشىپ قالاتتى، ھۆل كىيىملەردىن بولسا كاۋا چېچىكى رەڭ لەش ئۇنۇپ قالاتتى. ھاۋا شۇ قەدەر نەملىشىپ كەتكەنكى، بېلىجانلار ئىشىك ـ دېرىزىلەردىن غۇيۇلداپ

ئۇزۇپ كىرىپ، ھاۋادا ھەممە ئۆيىنى بىمامال ئايلىنىپ ئويناپ چىقىپ كېتەتتى. ئۇرسۇلا بىركۈنى ئەتىگىنى ئويغىنىپلا ئۆزىنىڭ ماغدۇرىدىن كېتىپ بىر خىل گاراڭلىق ئىچىدە قالغانلىقىنى ھېس قىلدى ـ دە، بۇنى ئۆلۈمنىڭ بېشارىتى دەپ چۈشىنىپ، ئۆيدىكىلەردىن جىرغىغا سېلىپ بولسىمۇ پوپ ئانتونىئو ئىسابېلنىڭ يېنىغا ئېلىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلدى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد شۇ ئەسنادا مومانىڭ دۇمبىسىنى زۇلۇك بېسىپ كەتكەنلىكىنى بايقىدى ـ دە، ئوچاقتىكى چوغى ئۆچمىگەن كوكۇس بىلەن بىردىن ـ بىردىن كۆيدۈرۈپ چۈشۈرۈۋېتىشكە كىرىشتى. زۇلۇكلەر ئۇ بىچارە مومانىڭ قېنىنى شوراپ قۇرۇتۇۋەتكىلى تاس قالغانىدى. ئۆيدىكىلەر ئېرىقچە كولاپ ئۆيدىكى سۇنى چىقىرىۋېتىشكە، پاقا ۋە قۇلۇلىلەرنى تازىلاشقا، پەۋانى قۇرۇتۇپ، كارىۋاتنىڭ پۇتىغا قويۇلغان خىشلارنى ئېلىۋېتىپ، ئۆيدە ئاياغ كىيىپ مېڭىشقا مەجبۇر بولدى. بىر تەرەپ قىلىشقا توغرا كېلىدىغان نۇرغۇن ئىشنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىش بىلەن پالاقشىپ يۈرگەن ئورېلىئانو II بىركۈنى كەچقۇرۇن سەگۈنچىكىدە جىممىدە ئولتۇرۇپ، بالدۇرلا چۈشكەن گۈگۈم مەنزىرىسىگە قارىغاچ پېترا كېتىسنى ئەسلەپ قالدى ـ يۇ يۈرىكى سوقۇپ قويمىدى، شۇنداللا ئۆزىنىڭ قېرىپ قالغانلىقىنى تۇيدى. فېرناندانىڭ مەززىسىز قوينىنى ئەمدى تېپىۋالمىغاندەك قىلاتتى، فېرناندا يېشى بىر يەرگە بېرىپ قالغان بولسىمۇ، چىرايىدىن كەتمىگەنىدى. بىراق، توختىماي يېغىۋەرگەن يامغۇر ئورېلىئانو II نىڭ ئىشقىي ھەۋەسلىرىنى بېسىپ، ئورنىنى زوق ـ ھەۋەسلەردىن خالىي بىر خىل تىنچلىق ئالغانىدى. ئورېلىئانو II بۇرۇنقى چاغلىرى بولۇپ قالغان بولسا توختىماي يېغىۋاتقىنىغا بىر يىلچە بولۇپ قالغان مۇشۇنداق يامغۇرلۇق كۈنلەردە نېمە ئىشلارنى قىلىپ كېتىدىغانلىقىنى تازا بېرىلىپ تەسەۋۋۇر قىلىپ باقتى. بانان شىركىتىدىن كۆپ چاقچان چىقىپ ئۆزى بىرىنچى بولۇپ ماكوندوغا قاڭالتىر ئېپكىرەتتى، لېكىن پەقەت پېترا كېتىسنىڭ ئۆگزىسىنى يېپىپ، پېترا كېتىس بىلەن شېرىن مەي بولۇپ كەتكەن چاغلىردا ئۆگزىگە چۈشۈۋاتقان يامغۇرنىڭ تىرىق ـ تىرىق ئاۋازىدىن زوق ئېلىش ئۈچۈنلا شۇنداق قىلاتتى. ياش چاغلىرىدىكى ئەنە شۇنداق تەنتەكلىكلىرى توغرىسىدىكى ئەسلىمىلىرىمۇ قەلبىدە

ھېس ـ ھاياجان ئۇرغۇتالمىدى، گويا ئەڭ ئاخىرقى بىر ئېيش ـ ئىشرەت سورۇنىدا بارلىق ئىشقىي ھەۋەسلىرى خوراپ تۈگەپ، ئەمدى پەقەت ئۆتكەن كۈنلىرىنى خىالىغىنىچە ئەسلىگىنىدە ئازراقمۇ ھەسرەت چەكتۈرمەيدىغان، ئۆكۈندۈرمەيدىغان ئاجايىپ بىر خىل مۇكاپاتلا قالغاندەك. ئېھتىمال، بەزىلەر ئورېلىئانو II گە يامغۇر ئەنە شۇنداق تىنچقىنە ئويلىنىش پۇرسىتى يارىتىپ بەرگەنمىدۇ، مايدان بىلەن ئامبۇرنى كۆتۈرۈپ بېشىنى قاشلىغىدەكمۇ چولىسى يوق ئالدىراش قىلىۋەتكەن قاتىلاڭ ئىشلار قەلبىدە ئاخىر ھەسرەت ئويغىتىپ، ئۆمرىدە نۇرغۇن ساۋابلىق ئىشلار ئۈچرىغان بولسىمۇ ھېچقاچان قىلىپ باقمىغانلىقىنى ئۆكۈنۈش ئىچىدە ئويلاپ قالغانمىدۇ، دەپ سورىشى مۇمكىن. ئەپسۇسكى، ھەر ئىككىلىسى توغرا ئەمەس. چۈنكى، ئورېلىئانو II نىڭ ئائىلىگە بولغان تەشنالىقى قايتا ـ قايتا ئويلانغانلىقىنىڭ نەتىجىسىمۇ ئەمەس، ئىلگىرىكى خاتالىقلىرىغا تۆۋە قىلغانلىقىنىڭ مەھسۇلىمۇ ئەمەس، بۇنىڭ سەۋەبىنى يىراق ئۆتمۈشىدىن ئىزدەشكە توغرا كېلىدۇ. ئورېلىئانو II ئۇ چاغلاردا مېرگادىسنىڭ ئۆيىدە ئۇچار گىلەم، كېمىلەرنى ماتروسلار بىلەن قوشۇپ دەم تارتىپ يۈتۈۋېتىدىغان لەھەڭ ھەققىدىكى سىرلىق چۆچەكلەرنى كۆپ ئوقۇغانىدى. شۇ چاغلاردىكىدەك ئارزۇسى بۇگۈنكى كۈندە ئۇزۇلمەي يېغىۋاتقان يامغۇر تۈپەيلىدىن يەنە پەيدا بولدى. بۇ كۈنلەردە فېرناندانىڭ بىردەملىك بىخەستەلىكى تۈپەيلىدىن نەۋرە ئوغلى ئورېلىئانو كاربىدورغا چىقىۋالغانىدى، ئورېلىئانو II بۇ بالىنىڭ ئۆز نەۋرىسى ئىكەنلىكىنى شۇ ئان تونۇۋالدى ـ دە، چاچلىرىنى ياساپ، كىيىملىرىنى كىيگۈزۈپ قويدى، ئەمدى ھېچكىمدىن قورقماسلىققا رىغبەتلەندۈردى. بۇ بالا پولتىيىپ چىقىپ تۇرىدىغان مەكتەپ سۆكىكى، ئادەمگە چۆچۈپ قاراشلىرى ۋە غېرىبانە روھىي ھالىتى بىلەن ئۆزىنىڭ ئورېلىئانو بۇئىندىيەلەردىن ئىكەنلىكىنى نامايان قىلدى. فېرناندامۇ ئېغىر غەم ـ ئەندىشىدىن خالاس بولۇپ كۆڭلى تىنغان بولدى. چۈنكى، بۇ مەسىلىنى ھەل قىلىشنىڭ چارىسى ئۇستىدە ئويلانغانسېرى، تاپقان چارىلىرىنىڭ ئاقمايدىغانلىقىنى ھېس قىلاتتى. مۇبادا ئورېلىئانو II نىڭ بۇ بالىغا مۇشۇنداق رازىمەنلىك بىلەن بوۋا بولىدىغانلىقىنى بالدۇرراق بىلگىنىدە، نۇرغۇن ئەگرى ـ توقاي يوللارنى بېسىپ،

ئىشنى بۇنچە كەينىگە سۈرىۋەرمىگەن، بۇ زۇلۇمدىن بىر يىلنىڭ ئالدىدىلا قۇتۇلغان بولار ئىدى. سۈت چىشى چۈشۈپ يېڭىلىنىپ بولغان ئامارانتا ئۇرسۇلا ئۇچۇن ئېيتقاندا، بۇ جىيەنى تىزگىنلىمەك تەس بىر قونچاق، زېرىكەرلىك يامغۇرلۇق كۈنلەردە ئىچ پۇشۇقىنى چىقىرىدىغان ئەرمەكى ئىدى. مېمىنىڭ ئۆيىدىكى ئىشكاپقا تاشلىنىپ قالغىنىچە ھېچكىم چېقىلىپ باقمىغان ھېلىقى بىر يۈرۈش ئېنگلىزچە قامۇس ئورېلىئانو II نىڭ ئېسىگە كېلىپ قالدى ـ دە، ئېلىپ چىقىپ كىتابتىكى قىستۇرما رەسىملەرنى، بولۇپمۇ ھايۋانات رەسىملىرىنى، ئاندىن خەرىتىلەرنى، چەت ئەل مەنزىرىلىرىنى ۋە داڭلىق ئەربابلارنىڭ رەسىملىرىنى بالىلارغا كۆرسەتتى. ئېنگلىزچە بىلمىگەچكە، پەقەت ئەڭ داڭلىق شەھەرلەرنى ۋە ئەڭ داڭلىق شەخسلەرنى ئاران تونۇيالايتتى. شۇڭا بالىلارنىڭ چەكسىز قىزىقىشىنى قانائەتلەندۈرۈش ئۈچۇن ئادەم ئىسىملىرىنى ۋە چۆچەكلەرنى توقۇپ چىقىپ چۈشەندۈرۈشكە مەجبۇر ئىدى.

فېرناندا ئېرىنىڭ ھاۋا ئېچىلسىلا ئاشىنىسىنىڭ قېشىغا كېتىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. دەسلەپتە بىرنەچچە ئايغىچە ئېرىنىڭ كېچىدە ھۇجرىسىغا كىرىۋېلىشىدىن ئەندىشە قىلىپ ئۆتتى. شۇنداق بولۇپ قالغىنىدا، ئار ـ نومۇسنى بىرچەتكە قايرىپ قويۇپ، ئېرىگە ئۆزىنىڭ ئامارانتا ئۇرسۇلا تۇغۇلغاندىن كېيىنلا خوتۇنلۇق ئىقتىدارىدىن مەھرۇم بولغانلىقىنى چۈشەندۈرگەن بولاتتى. ھېلىقى ناتونۇش دوختۇر بىلەن بولغان خەت ـ ئالاقىغا شۇنچە بېرىلىپ كېتىشىنىڭمۇ سەۋەبى دەل شۇ ئىش ئىدى. بىراق، بۇ خەت ـ ئالاقىسى پوچتا يوللىرىنىڭ بۇزغۇنچىلىققا ئۇچرىشى تۇپەيلىدىن پات ـ پات ئۇزۇلۇپ قالدى. دەسلەپتىكى بىرنەچچە ئايدا «بوران ـ چاپقۇن پويىزنى رېلىستىن چىقىرىۋېتىپتۇ» دېگەندەك خەۋەرلەر كېلىپ تۇردى. فېرناندا ئۇ ناتونۇش دوختۇرنىڭ خېتىدىن ئۆزىنىڭ بىرنەچچە پارچە خېتى تەگمىگەنلىكىنى بىلدى. كېيىنچە ئۇ ناتونۇش دوختۇر بىلەن بولغان ئالاقىسى چورتلا ئۇزۇلۇپ قالدى، شۇنىڭ بىلەن ئېرىنىڭ ھېلىقى قانلىق شادلىق بايرىمىدا كىيگەن يولۋاس نىقابىنى كىيىپ، ئېتىنى ئۆزگەرتىپ باغان شىركىتىنىڭ دوختۇرلىرىغا كۆرۈنسەم بولامدۇ ـ قانداق دەپ ئەستايىدىل ئويلىنىشقا كىرىشتى. ئەپسۇسكى، يامغۇر توغرىسىدا دائىم

يامان خەۋەر يەتكۈزۈپ تۇرىدىغانلاردىن بىرى باتان شىركىتىنىڭ داۋالاش پونكىتىنى يامغۇر ياغمايدىغان بىر يەرگە يۆتكەپ كەتكەنلىكىنى خەۋەر قىلدى. ئەمدى ئۇمىدى يوققا چىققان فېرناندا شۇنىڭ بىلەن يامغۇر توختاپ پوچتا يولىنىڭ ئېچىلىشىنى كۈتكەچ شۇ مەخپىي كېسىلىنى ئۆزى داۋالاپ تۇرۇشقا مەجبۇر بولدى. ئۆلۈپ كېتىشكە رازى ئىدىكى، ماكوندودا قېپقالغان بىردىنبىر دوختۇر ــ ئات ـ ئېشەككە ئوخشاش ئوت ـ چۆپنى غىزا ئورنىدا يەيدىغان فىرانسۇز دوختۇرنىڭ قولىغا قېلىشنى خالىمايتتى. فېرناندا كېسىلىگە شىپا بولىدىغان بىرەر دورا رېتسىپىنى بىلەمدىكىن دېگەن ئۇمىدته ئۇرسۇلانى ئىزدىدى. فېرنانداىنىڭ گەپنى توغرىدىن ـ توغرا دېمەي ئەگىتىپ ئېيتىدىغان ئادىتى بار ئىدى، شۇڭا ئۇرسۇلاغا «يەڭگىگەندە» دېگەن گەپنىڭ ئورنىغا «چىقارغاندا»، «ھەيىز توختىمايۋاتىدۇ» دېگەن گەپنىڭ ئورنىغا «ئاشقازىنىم قىزىپ كېتىۋاتىدۇ» دېدى. مۇشۇنداق دېسەم ئۇياتلىق بىلىنمەيدۇ دەپ ئويلايتتى. ئۇرسۇلا كېسىلىڭىز بالىياتقۇڭزدا ئەمەس، ئاشقازاندا ئىكەن دەپ گېپىگە لايىق يەكۈن چىقىرىپ، ئاچ قورساق ھالەتته سىماب ئىچىپ بېرىشكە بۇيرۇدى. بۇ كېسەل بۇنداق زىيادە ئۇياتچان فېرنانادىن باشقا ئايال ئۇچۇن ئۇياتلىق كېسەل ھېسابلانمايتتى. ھالبۇكى، فېرناندا مۇشۇنداق بىر كېسەلگە گىرىپتار بولمىغان، خەتلىرى يىتىپ كەتمىگەن بولسا، يامغۇردىن پەرۋايى پەلەك يۇرۇۋەرگەن بولار ئىدى. چۈنكى، ھاياتىمۇ توختىماي يېغىۋاتقان ئاشۇ يامغۇردەك بولۇپ، ھېچقاچان مەشغۇلات ۋاقتىنى ئۆزگەرتىپ باقمىغان، ئارتۇقچە قائىدە ـ يوسۇنلارنىمۇ ئازايتىپ باقمىغانىدى. باشقىلار تاماق يېگەندە پۈتىمىز ھۆل بولۇپ كېتىدۇ، دەپ شىرەنىڭ پۈتىغا خىش قويۇپ، ئورۇندۇقنىڭ تۈۋىگە شال قويۇپ ئولتۇرسا، فېرناندا بۇرۇنقىدەكلا شىرەگە كاناپ داستىخىنىنى سېلىپ، جۇڭگونىڭ نەپىس قاچا ـ قۇچىلىرىنى تىزىشنى، كەچلىك تاماق ۋاقتىدا شامدان قويۇپ شام يېقىشنى ئۇنتۇپ قالمايتتى. چۈنكى، ئاپەت قائىدە ـ يوسۇنلارنى بۇزۇشنىڭ باھانىسى بولۇپ قالسا بولمايدۇ دەپ قارايتتى. ئۆيده ئەمدى ھېچكىم كوچىغا ھاڭۇېقىپ قارىيالماس بولۇپ كەتكەنىدى. فېرنانداىنىڭ قولىدىن كەلگەن بولسا، بۇنداق قىلىقنى مەڭگۈلۈك چەكلىۋەتكەن بولار ئىدى، يەنە كېلىپ

يامغۇر يېغىشتىن خېلى بۇرۇنلا مۇشۇنداق ئويغا كەلگەنىدى. چۈنكى، فېرناندانىڭ قارىشىچە، ئىشىك دېگەن تاقاش ئۈچۈن كەشىپ قىلىنغان نەرسە، كوچىدىكى ئىشلارغا قىزىقىش پەقەت پاھىشىلەرنىڭلا ئىشى ئىدى. ھالبۇكى، پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوسنىڭ ئۆلۈمىنى ئۇزىتىپ ماڭغانلار ئىشىكنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا بولسا ئۆزى بىرىنچى بولۇپ تالاغا ھاڭۋېقىپ قارىدى. نەتىجىدە، قىيا ئوچۇق دېرىزىدىن كۆرگەن مەنزىرىدىن شۇ قەدەر ئازابلاندىكى، ئۇزاق بىر چاغلارغىچە ئۆزىنىڭ ئاجىزلىقىدىن ئۆكۈنۈپ يۈردى.

مۇشۇنداقمۇ ئاۋارە مېيىت ئۇزاتقۇچىلار قوشۇنىنىڭ بولىدىغانلىقىنى ئويلاپمۇ باقمىغانىدى. ئۆكەك كالا ھارۋىسىغا سېلىنغان، ھارۋىغا باغان يوپۇرمىقىدىن لەمپە ياسالغانىدى. ھارۋا توختىماي يېغىۋاتقان قارا يامغۇر تۇپەيلىدىن پاتقاق بولۇپ كەتكەن يولدا ماڭدامدا بىر پېتىپ قالاتتى، لەمپىمۇ ئۆرۈلۈپ چۈشىدىغاندەك سەت لەپەڭشىپ تۇراتتى، ھەسرەتلىك يېغىۋاتقان سوغۇق يامغۇر ئۆكەككە چۈشۈپ، ئۆكەككە يېپىلغان بايراقنى سۇزمە خالتىسى قىلىۋەتكەن بولۇپ، بۇ قان ۋە ئىس ـ تۈتەك بىلەن بۇلغانغان، جىگەرلىكراق كونا ھەربىيلەر تەرىپىدىن يۇلۇپ تاشلانغان جەڭ بايرىقى ئىدى. ئۆكەك ئۇستىگە يەنە سېرىق چۈچا ـ پۇپۇكلۇك ھەربىي قىلىچمۇ قويۇلغانىدى، بۇ ئىلگىرى پولكوۋنىك گىرىنىلېردو ماركوس ئامارانتىنىڭ كىيىم تىكىش ئۆيىگە قورالسىز كىرىش ئۈچۈن مېھمانخانىدىكى كىيىم ئاسقۇچقا ئېسىپ قويىدىغان ھەربىي قىلىچ ئىدى. ئۆكەككە ئەگىشىپ پاتقاق كېچىپ كېتىۋاتقانلار نىراندىيە ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالانغاندىن كېيىن ھايات قالغان بىرنەچچىلا كونا ئەسكەرلەر ئىدى، ئۇلار پۇچاقلىرىنى تۇرۇۋەتكەن، بەزىسى يالاڭ ئاياغ بولۇپ، بىر قولىدا ھاسا، يەنە بىر قولىدا يامغۇرغا چىلىنىپ رەڭگى ئۆڭۈپ كەتكەن گۈل چەمبىرەك بار ئىدى. بۇلار خىيالىي تۇيغۇدەك ھېلىغچە پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ نامى بىلەن ئاتىلىۋاتقان كوچىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا ھەممىسى ھېلىقى ئۆيگە قاراپ قويۇشتى. مەيداننىڭ دوقمۇشىدىن قايرىلغاندا ھارۋا پاتقاقتا پېتىپ قېلىپ يارەمگە ئادەم چاقىرىشقا مەجبۇر بولدى. ئۇرسۇلا سانتا سوفىيە دېلا پېدادقا يۆلەنگىنىچە ئىشىك

ئالدىغا چىقىپ، مېيىت ئەكىتىۋاتقانلارنىڭ ھەربىر ھەرىكىتىگە دىققەت بىلەن سىنچىلاپ قاراپ تۇردى، كۆرەلەيدىغانلىقىدىن ھېچكىم گۇمان قىلمايتتى، بولۇپمۇ خۇشخەۋەر يەتكۈزگۈچى پەرىشتىدەك كۆتۈرگەن قولى كالا ھارۋىسىنىڭ ئىغاڭلاشلىرى بىلەن تەڭ پۇلاڭلاۋاتقاندا تېخىمۇ گۇمانلانمايتتى.

ــ ئەلۋىدا، گىرىنلېردو، ئوغلۇم، ــ توۋلىدى ئۇرسۇلا، ــ بىزنىڭ ئۆيدىكىلەرگە سالىمىمنى يەتكۈزۈپ قويارسەن، ئۇلارغا ئېيتىپ قوي، يامغۇر توختاپ ھاۋا ئېچىلىپ كەتسىلا ئۇلارنى يوقلاپ بارىمەن.

ئورېلىئانو II ئۇلۇغ مومىسىنى يۆلەپ كارىۋاتقا ئاپىرىپ قويۇپ، ئادەتتىكىدەك بىپەرۋا بىرھالدا بۇ نېمە دېگىنىڭ، دەپ سورىدى.

ــ راست دەۋاتىمەن، يامغۇر توختىسلا ئۆلىمەن، ــ دېدى ئۇرسۇلا.

كوچىلارنى بېسىپ كېتىۋاتقان لاي ـ لاتقا ئورېلىئانو II نى ئەنسىرىتىپ قويدى. ئاخىر مالىلىرىنىڭ تەقدىرىدىن ئەنسىرەپ بىر پارچە لاتىنى بېشىغا ئارتتى ـ دە، پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيىگە بارىدى. پېترا كېتىس ھويلىدىكى بېلىگە كەلگۈدەك سۇغا چۈشۈۋېلىپ بىر ئۆلۈك ئاتنى لەيلەتمەكچى بولۇپ ئاۋارە ئىدى. ئورېلىئانو II قولىغا تاياق ئېلىپ يارەملەشتى. ئاتنىڭ كۆپۈپ تۇلۇمدەك بولۇپ كەتكەن ئۆلۈكى پۇلاڭلىغان بىر ئۆرۈلۈپ شىددەتلىك لاي سۇدا ئېقىپ كەتتى. قاتتىق يامغۇر يېغىشقا باشلىغاندىن بۇيان پېترا كېتىس ھويلىسىدىن ئۆلۈك ماللارنى تازىلاپ چىقىرىش بىلەنلا ئاۋارە ئىدى. دەسلەپكى بىرنەچچە ھەپتىدە ئورېلىئانو II گە تېزدىن بىرەر ئامالنى قىلىش تۇغرىسىدا گەپ ئېيتىپ تۇردى. ئورېلىئانو II بولسا ئالدىراشنىڭ ھاجىتى يوق، ئەھۋال ئۇنچە يامان ئەمەس، يامغۇر توختىغاندا ھېسابلىشىمىز دەپ جاۋابىنى بەردى. پېترا كېتىس يەنە فېرمىنى سۇ بېسىپ كەتتى، ماللار ئوت ـ چۆپ يوق تاغقا قېچىپ كېتىۋاتىدۇ، تاغدا ئاچ قالىدۇ، يىلپىزلارغا يەم بولىدۇ ياكى ۋابا بىلەن قىرىلىدۇ، دەپ گەپ ئەۋەتتى.

ــ ئامال يوق، ــ جاۋاب بەردى ئورېلىئانو II ، ــ ئەنسىرىمىسۇن، يامغۇر توختىسلا قالغان مال يەنە تۇغۇپ كۆپىيىدۇ.

مالار پېترا كېتسىنىڭ كۆزىچە توپ ـ توپى بىلەن ئۆلۈپ كېتىۋاتاتتى، ھەتتا لايغا پېتىپ قالغان جاندارلىرىنى بوغۇزلىۋېلىشقىمۇ يېتىشىپ بولالمايۋاتاتتى. ئۆز ۋاقتىدا ماكوندودا ئەڭ ئىشەنچىلىك مۇلۇك دەپ قارالغان مال ـ ۋارانلىرىنىڭ قارا يامغۇردا قىرىلىپ تۈگەپ، ئالەمنى سېسىمچىلىق بېسىپ كېتىۋاتقىنىغا كۆزلىرىنى پارقىرىتىپ قاراپ تۇرماقتىن باشقا ئىلاجى يوق ئىدى. ئورېلىئانو II ئاخىر بۇ يەردىكى ئەھۋالنى كۆرۈپ بېقىش قارارىغا كەلگەن چاغدا ھېلىقى ئاتىنىڭ ئۆلۈكى ۋە قوتانىنىڭ خارابىسىدە قالغان بىر قوتۇر بايتالدىن باشقا ھېچنىمە قالمىغانىدى. پېترا كېتىس ئورېلىئانو II نى كۆرۈپ ھەيران قالمىدى، خۇش بوپ كەتمىدى ھەم ئاغرىنىپمۇ يۇرمىدى، پەقەت زادىلىق ئارىلاش سۇسقىنە كۈلۈپلا قويدى.

ــ قالتىس ۋاقتىدا كەلدىڭىز!

پېترا كېتىس قېرىپ كەتكەن، ئورۇقلاپ بىر تېرە، بىر ئۈستىخان بولۇپ قالغانىدى، يىرتقۇچلارنىڭكىدەك ئۆتكۈر چېقىر كۆزلىرى كۈنبويى يامغۇرغا تولا قاراپ غەمكىن ۋە مۇلايىم تۇسكە كىرگەنىدى. ئورېلىئانو II مۇشۇ كېلىشىدە ئۇچ ئايدىن ئارتۇق تۇردى، بۇ ئۆينىڭ ئۆز ئۆيىگە قارىغاندا كۆڭۈللۈكرەك ئىكەنلىكىدىن ئەمەس، بەلكى يەنە بېشىغا لاتا ئارتىپ قايتىپ كېتىش قارارىغا كېلىشى ئۈچۈن مەلۇم ۋاقىت كېرەك ئىدى.

ــ ئالدىرىمايمەن، ــ دېدى خۇددى يەنە بىر ئۆيىدە دېگىنىدەكلا گەپ قىلىپ، ــ ھاۋا ئېچىلىپ كەتكىچە يەنە بىرنەچچە سائەت ساقلايمەن.

بىرىنچى ھەپتىسى ئاشىنىسىنىڭ ۋاقىت ۋە يامغۇرلۇق كۈنلەر ئۆزگەرتىۋەتكەن چىرايىغا ئاستا ـ ئاستا كۆنۈپ، نەزەرىدە ئۆتكەنكى چىرايى ئەسلىگە كەلگەندەك بولدى ـ دە، ئۆزلىرىنىڭ بولۇشچە پەيزى قىلىپ ئۆتكەن كۈنلىرىنى، كۆڭۈل خۇشلۇقىنىڭ تەسىرىدە جاندارلىرى ۋاچىدە ئاينىپ كەتكەن مەنزىرىنى ئەسلىدى. ئىككىنچى ھەپتىدە بىر كېچىسى يېرىمى سۆيگۈ، يېرىمى ھاياجان بىر تۈيغۇنىڭ ۋەسۋەسىسىدە پېترا كېتىسنى مېھرى بىلەن سىلاپ يۇرۇپ ئويغاتتى. بىراق، پېترا كېتىس مىتمۇ قىلىپ قويمىدى.

ـــ جىم يېتىڭ، ـــ دېدى پېترا كېتىس غۇدۇراپ، ـــ ھازىر ئۇنداق ئىشنى قىلمىدىغان چاغ ئەمەس.

ئورېلىئانو II تورۇستىكى تاش ئەينەكتىن ئۆزىنى، شۇنداقلا پېترا كېتىسنىڭ قۇرۇپ كەتكەن نېرۋا تومۇرلىرىدىن تۇزۇلگەن ئەشمىگە ئوخشاپ قالغان ئومۇرتقىلىرىنى كۆردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ گېپىنىڭ توغرىلىقىنى ھېس قىلىپ يەتكەندەك بولدى. توغرىسىنى ئېيتقاندا ھازىر ئۇلار ئۇچۇن بۇنداق كۆڭۈل خۇشىنى قانداق ۋاقىتتا قىلىش ئەمەس، بەلكى ھەر ئىككىلىسى ئەمدى بۇنداق ئىشقا نالايىق بولۇپ قالغانىدى.

ئورېلىئانو II كىيىملىرى قاچىلانغان چامادانىنى كۆتۈرۈپ ئۆز ئۆيىگە قايتىپ كەلدى. ئىچىدە يالغۇز ئۇرسۇلالا ئەمەس، ماكوندودىكى ھەممە ئادەمنىڭ يامغۇر توختىسىلا ئۆلۈپ كېتىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى. يولدا كەلگۈچە كىشىلەرنىڭ ئۆز ئۆيىنىڭ مېھمانخانىلىرىدا قوللىرىنى قوۋۇشتۇرۇپ، قىممەتلىك ۋاقىتنىڭ بىكار ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلىقىغا كۆزلىرىنى پارقىرىتىپ قاراپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆردى. يېغىۋاتقان يامغۇرغا قاراپ ئولتۇرماقتىن باشقا ئىش بولمىغانىكەن، ۋاقىتنى يىل، ئاي، كۈن، سائەت دەپ ئايرىپ ئولتۇرۇشنىڭمۇ ھاجىتى قالمىغانىدى. بالىلار چۇرقىراشقىنىچە ئورېلىئانو II نى كۆتۈۋالدى، ئورېلىئانو II بولسا ئۇلارغا پۈشۈلداپ قالغان گارمونىنى چېلىپ بەردى. بىراق، بالىلارغا گارموندىن قامۇس بەكرەك ياقاتتى. شۇنىڭ بىلەن ئۇلار يەنە مېمېنىڭ ھۇجرىسىغا توپلىنىشتى. ئورېلىئانو II تەسەۋۋۇرىنى يەنە ئىشقا سېلىپ، ئۇچار كېمىنى بۇلۇتلار ئىچىدىن ماكان ئىزدەپ يۈرگەن ئۇچار پىل دەۋالاتتى. يەنە بىر بەتتە بىر چەۋەندازنىڭ چاتما رەسىمىنى كۆرۈپ قالدى، ئۇ ئادەمنىڭ ئۇستىبېشىدىكى يات ئەلنىڭ كىيىملىرىمۇ تونۇش چىرايىنى يوشۇرۇپ كېتەلمەيتتى. ئورېلىئانو II رەسىمنى سىنچىلاپ كۆرۈپ چىققاندىن كېيىن ئۇ چەۋەندازنى پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئىكەن دېگەن خۇلاسىگە كەلدى. رەسىمنى فېرناندانىڭ كۆرسىتىۋىدى، گەرچە رەسىمدىكى چەۋەنداز تاتار بولسىمۇ فېرناندا بۇ چەۋەندازنىڭ پولكوۋنىك ئورېلىئانوغىلا ئەمەس، بۇئىندىيە جەمەتىدىكى ھەممە ئادەمگە ئوخشاپ

كېيتىدىغانلىقىنى ئېيتىراپ قىلدى. ئۇرېلىئانو II ۋاقتىنى شۇ تەرزدە رودوس ئارىلىدىكى زور تاش ھەيكەللەر ۋە يىلان بىلەن ھەپىلىشىدىغان ئادەملەر ئارىسىدا ئۆتكۈزدى. ئايالى ئۆيدە ئاران ئالتە كىلو سۇر گۆش بىلەن بىر خالتا گۈرۈچلا قالغانلىقىنى سەمىگە سالغىچە شۇنداق يۇرىۋەردى.

— مېنى نېمە قىل دەيسەن؟ — سورىدى ئۇرېلىئانو II .

— ئۇقمايمەن، — دېدى فېرناندا، — بۇ دېگەن ئەر خەقنىڭ ئىشى.

— ماقۇل، — دېدى ئۇرېلىئانو II ، — يامغۇر توختىسلا ھامان بىر ئامالى چىقىدۇ.

ئۇرېلىئانو II چۈشلۈك تامىقىدا بىر توغرام گۆش بىلەن ئازغىنا گۈرۈچ تامىقى تارتىلىۋاتقىنىغىمۇ قارىماي قامۇسقا بولغان ھەۋىسىدىن قالمىدى.

— ھازىر ھېچ ئىش قىلغىلى بولمايدۇ، — دەيتتى ئۇ، — يامغۇرمۇ توختىماي قالماس.

ئامبارىدا ئاشلىق ئۆكسىگەنسېرى فېرناندانىڭ كوت ـ كوتلىرىمۇ كۆنسايىن كۆپىيىپ باردى، باشتا ئاندا ـ ساندا قاقشاپ، ئانچە ـ مۇنچە كوتۇلداپ قويغان بولسا، ئەمدى ئاخىر توسۇۋالغۇسىز كەلكۈندەك گۈلدۈرلەپ ھال ئېيتقىلى تۇردى. بىركۈنى ئەتىگىنى باشلانغان غىك ـ غىڭلىرى خۇددى گىتارنىڭ يېقىمسىز تىرىڭى ـ تىرىڭىدىن باشلانغان ئاۋازى بارا ـ بارا تەڭشىلىپ ساز بوپ كەتكەندەك بارغانسېرى كۈچىيىپ كەتتى. ئۇرېلىئانو II دەسلەپتە فېرناندانىڭ بۇنداق غىك ـ غىڭلىرىغا پەرۋا قىلىپمۇ كەتمىگەندى، ئەتىسى ناشتىدىن كېيىن يامغۇر ئاۋازىنىمۇ بېسىپ كېتىۋاتقان ئۇنلۇك كوت ـ كوتلىرىدىن قۇلاقلىرى پاك بولۇپ كەتتى. فېرناندا پۈتۈن ئۆيدە ئۇيان ـ بۇيان چېپىپ يۈرگەچ تىنماي كوتۇلدايتتى: مەن ئەسلى ئايال پادىشاھنىڭ ئەندىزىسىدە تەربىيەلەنگەنىدىم، ئەمدىلىكتە بۇ سارايلار سانائورىيەسىنىڭ دىدكى بولۇپ قالدىم. بىكارتەلەپ، ھورۇن، شاللاق، كۈنبويى «ئۇزمە پىش، ئاغزىمغا چۈش» دەپ ئۆڭدا يېتىشتىن باشقا ھېچ ئىش قىلمايدىغان بىر ئەرنىڭ قولىغا چۈشتۈم. ئىنچىكە يىڭنە ئۇستىدە يىقىلغىلى ئاران تۇرىدىغان بۇ ئۆيىنى بېلىم سۇنغىدەك كۈچەپ ئىشلەپ

يۇرۇپ چاغلىقلا پۇل بىلەن ئۆي قىلىپ كېلىۋاتىمەن. ئەتىگەندىن - كەچكىچە ئىشلەپ كۆزۈمگە ئەينەكنىڭ سۈنىقى كىرىپ كەتكەندەك ئاغرىپ كۆزۈمنى ئاچالماي قالغاندىلا كارىۋىتىمنى تېپىپ يېتىپ قالىمەن. پۈتكۈزىدىغان، سەۋر قىلىدىغان، تۇزىتىدىغان ئىشلار شۇنچە كۆپ، لېكىن بىرەرىنىڭ «سالام، فېرناندا» دەپ ياكى «قانداقراق قوپۇپسىز» دەپ ئەھۋال سوراپ قويغىنىنى بىلمەيمەن، نېمىشقا بۇنچىلىك تاتىرىپ كەتكىنىمنى ياكى ئۇيقۇدىن تۇرغىنىدا كۆزلىرىمنىڭ چۆرىسى نېمىشقا كۆكىرىپ قالىدىغانلىقىنى ئەدەپ يۇزىسىدىن بولسىمۇ سوراپ قويىدىغان ئادەم يوق. بۇ ئۆيدىكىلەرنىڭ ئاغزىدىن بۇنداق گەپنىڭ چىقىشىدىنغۇ ئەزەلدىن تامايىم يوق، ئەلۋەتتە. تېگى - تەكتىدىن ئېيتقاندا، بۇ خەق مېنى بىر توسالغۇ، ئوچاقتىكى قىزىق قازاننى كۆتۈرىدىغان تۇنقا، تامغا سىزىلغان بىر سەت رەسىم قاتاردا كۆرۈشمىدۇ، كەينىمدىن چىشلەپ تارتىپ ساختا بۇۋىم، قائىدە - يوسۇنغا ئېسىلىۋالىدىغان يەھۇدى فارىسىس، چېپىلغاق خوتۇن دېيىشىدۇ. ھەتتا ئامارانتامۇ (يانتاق يېرى جەننەتتە بولسۇن) مېنى ئۆزۈمگە ئاڭلىتىپ تۇرۇپ ئىمانى يوق خوتۇن دېدىغۇ. ئاھ تەڭرىم، بۇ نېمە گەپ ئەمدى، مەن بولسام تەڭرىنىڭ ئەمرىگە ئىتائەت قىلىپ ھەممىگە سەۋر قىلدىم. ئەمدى سەۋر قىلالمايمەن، خوس ئاركادىئو II دېگەن نائەھلى تېخى «ئاكام سەندەك نەدىكى بىر ئىچكىرى ئۆلكىدىن كەلگەن خوتۇننى ئەمرىگە ئالغانلىقى ئۈچۈن ئائىلىمىز سۈندى» دەۋاتامدۇ، تېخى. بۇ مۇتتەھەم خوتۇن (يا پەرۋەردىگارىم)، بۇ زەھەرخەندە خوتۇن ھۆكۈمەت ئىشچىلارنى قىرغىن قىلىشقا ئەۋەتكەن ھېلىقى ھەربىي ساقچىلار بىلەن بىر جاڭگالنىڭ بۆرىلىرى دەۋاتقىنىنى دەيمىنا! باشقا بىرىنى ئەمەس، گېبرتسوگ ئارۋانىڭ چوقۇندۇرغان قىزىنى، پىرىزدېنت خانىمۇ ھەۋەس قىلىدىغان داڭدار جەمەتنىڭ پۇشتىنى، قان - قېنىدىن ئاقسۆڭەك ئايالنى، ئىمزالاردا يېرىم ئاراللىق ئون بىر قەدىمىي نەسەبنىڭ ئات - زاتىنى قوللىنىش ھوقۇقىغا ئىگە مەندەك بىر خانىمنى شۇنداق دەۋاتقىنىنى كۆرمەمدىغان! مەن بۇ دەيۇزلەرنىڭ شەھىرىدە ئون ئالتە يۇرۇش قاچا - قۇچىنى بەخۇدۇك تىزالايدىغان بىردىنبىر ئايالمەن، بۇزۇق ئېرىم بولسا بۇنچە كۆپ ژىلكا - پىچاق، چۆموچ - قوشۇق ئادەمدىن كۆرە سەكسەنپۇتقا بەكرەك

كېرەك دەپ مەسخىرە قىلىدۇ تېخى. داستىخانغا قانداق چاغدا، قايسى تەرەپتىن، قانداق رومكىغا ئاق ژىنو كەلتۈرۈشنى، قانداق چاغدا، قايسى تەرەپتىن، قانداق رومكىغا قىزىل ژىنو كەلتۈرۈشنى كۆزۈمنى يۇمۇپ تۇرۇپمۇ دەپ بېرەلەيمەن، ھېلىقى تومپاي ئامارانتا (يانقان يېرى جەننەتتە بولغاي) ئاق ھاراقنى كۈندۈزى ئىچىدىغان، قىزىل ھاراقنى ئاخشىمى ئىچىدىغان نەرسە دەپلا ئويلايدۇ. پۈتۈن دېڭىز بويى رايونىدا مەنلا ئالتۇن گارشوكتا ئولتۇرۇدىغان ئادەم دەپ ماختىنىشقا ھەقلىقمەن، ھېلىقى پولكوۋنىك ئورېلىئانو (يانقان يېرى جەننەتتە بولسۇن) دىنىي خەيرىيەت جەمئىيىتى ماسونىنىڭ ئەزالىق سالاھىيىتى بىلەن تەپ تارتماي تۇرۇپ: نىجاسەت ئەمەس، خۇشبۇي گۈل چىقىرىدىغاندەك نەدىن كەلگەن ئىمتىياز بۇ؟ ــ دەپ سورىغانغۇ! ئويلاپ باقمامسىلەر، قانداق گەپ بۇ! رىناتاچۇ تېخى، ئۆزۈمنىڭ قىزى تۇرۇقلۇقمۇ ھۈجرامغا كىرىپ چىقىرىندامنى ماراپ كۆرۈۋېلىپ، گارشوكۇمنى راستلا ئالتۇن ئىكەن، راستلا جەمەتىنىڭ تامغىسى بار ئىكەن، لېكىن ئىچىدىكىسى ئادەتتىكى پوق ئىكەن، ھەممە ئادەمنىڭكىدەك پوق ئىكەن، ھەتتا خەقنىڭ پوقىدىنمۇ سېسىقراق ئىكەن، تاغلىقلارنىڭ پوقى ئەمەسمۇ، دېگىننى قارىمامدىغان! ئويلاپ باقمامسىلەر، باغرىمنى يېرىپ چىققان قىزىمنىڭ ئاغزىدىن چىقىۋاتقىنى شۇ تۇرسا، باشقا خەقنى نېمە دېگۈلۈك؟ شۇڭمۇ بۇ ئۆيدىكى باشقا ئادەمدىنغۇ ھېچقانداق تامايمۇ يوق، لېكىن ئېرىم بولغان ئادەمنى بولسىمۇ مېنى ئازراق ھۆرمەتلىسۇن دېيىشكە ھەققىم بار. چۈنكى، قانداقلا بولمىسۇن، ئۇ دېگەن مېنىڭ نىكايىمىز ئوقۇلغان جورام، مېنىڭ ئىگەم، مېنىڭ قانۇنلۇق ئېرىم، ئۆز ئارزۇسى ۋە تەكرارنىڭ ئىرادىسى بىلەن زور مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىپ مېنى ئاتامنىڭ يېنىدىن ئېلىپ كەلگەن. مەن ئەسلى ئۇ يەردە توققۇزۇم تەل، غەمسىز ياشايتتىم، ئىچ پۈشۈقمىنى چىقىرىش ئۈچۈنلا گۈل چەمبىرەك تىزاتتىم. پوپ ئاتام گۆھەر كۆزلۈك ئۇزۇكى بىلەن ئەن سېلىپ پېچەتلىگەن بىر پارچە خەت ئەۋەتكەن، خېتىدە قىزىمنىڭ قوللىرى كىلاسسىك پىيانىنو چېلىشتىن باشقا پانىي دۇنيانىڭ ھېچقانداق ئىشىنى قىلسا بولمايدۇ، دەپ ئالاھىدە جېكىلىگەن. بىراق، تەلۈە ئېرىم مېنى ئېلىپ چىقىدىغان چېغىدا جىمى

دەۋەت ۋە تاپشۇرمىلارغا ۋاي ماقۇل دېگەنۇ، ئىسسىقتىن نەپەسمۇ ئالغىلى بولمايدىغان بۇ دوزاخقا ئېلىپ كەلگەندىن كېيىن، مەن تېخى ۋەھىي روزا ـ پەرھىز ئەمەلىنى ئادا قىلىپ بولغىچە سەييارە چامادانى بىلەن رەپ ـ رەپ گارموننى كۆتۈرۈپ ھېلىقى شۇم خوتۇنىنىڭ ئۆيىگە بېرىۋېلىپ ئاشنا بولۇشۋالغان. ئۇ بىرنېمىنىڭ ساغرىسىنى كۆرسەتكىلا، ۋاي ـ ۋۇي، ساغرىسىنى بايتالدەك تولغاشلىرىنى كۆرسەتكىلا... ماڭا زادىلا ئوخشىمايدىغان بىر خوتۇن ئىكەنلىكىنى بىلمۇالىسىلەر، مەن ئوردىدا بولاي ياكى چوشقا قوتىنىدا بولاي، تاماق ئۈستىدە بولاي ياكى يوتقاندا بولاي، ھامان داڭلىق نەسەبكە مەنسۇپ نازىنىن، تۇغما ئېسىلزادەمەن، تەكرىدىن قورقمەن، تەكرىنىڭ ئەمىر ـ مەرۋىلىرىغا رىئايە قىلمەن، تەكرىنىڭ ئىرادىسىگە ئىتائەت قىلمەن، ئىرىم بىلەن بىللە بولغاندا ئۇ خوتۇندەك شاللاق ھۇنەرلەرنى ئىشقا سالالمايمەن، ئەلۋەتتە. ئۇ خوتۇن بولسا ھېلىقى فىرانسۇز قىزلاردەك ھېچكىمنى نېرى تۇر دېمەيدۇ، ھەتتا ئۇلاردىنمۇ ئاشۇرۇۋېتىدۇ. ئويلاپ بېقىڭلار، ئۇ فىرانسۇز قىزلار ھېچبولمىغاندا سەممىيلىك بىلەن ئىشىكىگە قىزىل پانۇس ئېسىپ قويىدۇ. دوننا رېناتا ئارگوت خانىم بىلەن فېرناندا دېل كارپىئو ئەپەندىنىڭ ئەتىۋار يالغۇزەسى تۇرۇقلۇق مۇشۇنداق پەسكەش قىلىقلارنى قىلىپ يۈرىدىغان بىر ئادەمگە چېتىلىپ قالغىنىمنى دەيمىنا! بولۇپمۇ دادام شۇبھىسىز بىر دىيانەتلىك ئادەم، ھەقىقىي خىرىستىيان، «مۇقەددەس قەبرە» رېتسارلار پولكىنىڭ رېتسارى ئىدى، شۇڭا تەكرىنىڭ ئالاھىدە مەرھىمىتى بىلەن جەسىدى گۆرىدىمۇ چىرىمايدۇ، ئەتلىرى كېلىن قىزنىڭ ئۇچىسىدىكى تاۋاردەك سىلىق، كۆزلىرى يېشىل گۆھەردەك سۈزۈك پېتى تۇرىدۇ.

ـــ بۇ دېگىنىڭ تۇغرا بولمىدى، ـــ گېپىنىڭ بېلىگە تەپتى ئورېلىئانو II ، ـــ دادامنىڭ بۇ يەرگە ئېلىپ كېلىنگەندىلا سېسىپ كېتىپتىكەن.

ئورېلىئانو II فېرناندانىڭ كوتۇلداشلىرىنى ساق بىر كۈن سەۋرچانلىق بىلەن ئاڭلاپ ئولتۇرۇپ ئاخىر بىر خاتا گېپىنى تۇتۇۋالغاندى. فېرناندا پەرۋا قىلمىدى ـ يۇ ئاۋازى سەل پەسلەپ قالدى. شۇ كۈنكى كەچلىك تاماق ئۈستىدە ئاچچىقى بىلەن قىلىۋاتقان كوت ـ كوتلىرى تالادىن ئاڭلىنىۋاتقان يامغۇر ئاۋازىنى بېسىپ

چۈشكەنىدى. ئورېلىئانو II بېشىنى سېلىپ ئولتۇرۇپ ئاندا ـ مۇندا تاماق يېدى ـ دە، بالدۇرلا ھۇجرىسىغا كىرىۋالدى. فېرناندا ئەتىسى ناشتىدا لاغىلداپ تىترىگىلى تۇردى، كېچىچە ياخشى ئۇخلىيالمىغاچقا ھالى خاراب ئىدى، خاپىچىلىققا ئۆزىنى ئالدۇرۇپ قويغاندەك تۇراتتى. ئورېلىئانو II سۇدا پىشۇرۇلغان تۇخۇم بولسا بىرنى بەرسەك دېۋىدى، فېرناندا تۇخۇم بىر ھەپتىنەك ئالدىدىلا تۇگىگەن دەپ توغرىسىنىلا ئېيتماي، ئەر خەق دېگەن كۇنبويى خوتۇنىنەك كىنىدىكىدىن ھۇزۇرلىنىشنىلا بىلمىدۇ، تېخى نومۇسمۇ قىلماي داستىخانغا تورغاي جىگىرى كەلتۇرۇشنى تەلەپ قىلمىدىغان يۇزى قېلىن بىرنېمىلەر، دەپ تاپا ـ تەنە بىلەن ئەتىگەندىلا ئۇنىڭغا نەشتىرىنى سانجىدى. ئورېلىئانو II ئادەتتىكىدەكلا بالىلار بىلەن قامۇس كۆرۈپ يۇرۇۋەردى. فېرناندا بولسا مېمېنەك ھۇجرىسىنى يىغىشتۇرغان كىشى بولۇپ كىرىۋالدى، ئەمەلىيەتتە بولسا ئورېلىئانو II گە يۇزى تازا قېلىن ئادەملا سەبىي بالىلارنى پولكوۋنىك ئورېلىئانونەك رەسىمى قامۇسقا كىرگۈزۈلۈۋېتۇۋ، دەپ ئالدىيالايدۇ دېگەندەك ۋاتىلداشلىرىنى ئاڭلاتماقچى ئىدى. بالىلار چۈشلۈك ئۇيقۇسىنى ئۇخلاۋاتقاندا ئورېلىئانو II پېشايۋانغا چىقىپ ئولتۇرۇۋالغاندى، فېرناندا شۇ يەرگىمۇ قوغلىشىپ بېرىپ چىشىغا تەگكىلى تۇردى. ئەتراپىدا چۆرگىلەپ يۇرۇپ توختىماي كۆكۈيۇندەك ۋىڭىلداۋەردى: «ئۆيدە تاشتىن باشقا يېيدىغان نەرسە قالمىدى، سەن بولساڭ بەئەينى پارىس سۇلتانلىرىدەك ۋەزمىن ئولتۇرۇپ يامغۇرنى تاماشا قىلمۇاتىسەن. ئۆتۈپ كەتكەن ھورۇن، نان قېپى، ناكەس، خوتۇن كىشىگە تايىنىپ ياشاپ ئۆگىنىپ قالغان پاختىدىن ئۆتە موس ـ موس بىرنېمىسەن، ئۆزۈڭچە لەھەڭنەك ھېكايىسى[1] نى ئاڭلىسىلا قانائەت تاپىدىغان يۇنۇس ئەلەيھىسسالامنەك ئايالىنى ئەمرىمگە ئاپتىمەن دەپ ئويلاپ قاپسەندە!».

ئورېلىئانو II فېرناندانەك كوتۇلداشلىرىنى گاسقا ئوخشاش جىممىدە ئولتۇرۇپ ئىككى سائەتتىن ئارتۇق ئاڭلىدى، شۇ كەمگىچە گېپىنى بۆلمىدى، لېكىن جاۋۇلداشلىرىدىن بېشى قاتتىق ئاغرىپ، كەچكە بارغاندا چىدىمايلا قالدى، ــ ئۆتۈنۈپ

① «زەبۇر، يۇنۇس ئەلەيھىسسالام»دا ھېكايەت قىلىنىشچە، يۇنۇس ئەلەيھىسسالامنى لەھەك يۇتۇۋەتكەندىن كېيىن لەھەڭنەك قورسىقىدا ئۈچ كېچە ـ كۈندۈز تۇرغانمىش.

قالاي، ئاغزىڭنى يۇمچۇ، ــ يېلىندى ئاخىر.

ــ نېمىشقا ئاغزىمنى يۇمغۇدەكمەن! ــ دېدى فېرناندا ئەكسىچە زۇۋاننى تېخىمۇ كۆتۈرۈپ، ــ گېپىم كىمگە خۇشياقمىغان بولسا، شۇ يوقالسۇن كۆزۈمدىن!

ئورېلىئانو II ئەمدى ئۆزىنى بېسىۋالالماي قالدى ـ ده، كېرىلىۋالماقچى بولغاندەك ئاستا ئورنىدىن تۇردى، ئاندىن تاشئالما، قىرىققۇلاق، چەمبىل تەشتەكلىرىنى رەت ـ رېتى بىلەن بىردىن ـ بىردىن يەرگە ئاتقىلى تۇردى. فېرناندا قورقۇپ كەتتى، شۇ چاغدىمۇ كوت ـ كوتلىرىنىڭ قانچىلىك قورقۇنچلۇق قۇدرەتكە ئىگە ئىكەنلىكىنى تېخى چۈشىنىپ يەتمىگەنىدى، چۈشەنگەن تەقدىردىمۇ ئىش بۇ يەرگە يەتكەندە ئەمدى ھەرقانچە تىرىشىپ ئورنىنى تولۇقلىماقچى بولغىنى بىلەنمۇ كېچىككەنىدى. ئورېلىئانو II شۇ ئاچچىقىدا ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي ئەينەك ئىشكاپنىمۇ چېقىۋەتتى، ئىشكاپ ئىچىدىكى قاچا ـ قۇچىلارنى ئالدىرىماي بىردىن ـ بىردىن ئېلىپ يەرگە ئېتىپ چۈل ـ چۈل قىلىۋەتتى. شۇنداق تەمكىن، شۇنداق تەرتىپلىك ئىش قىلىۋاتاتتىكى، خۇددى بۇرۇن پۇلنى تامغا چاپلاپ چىققان ۋاقتىدىكىدەك بىمالال چېقىۋاتاتتى. پوخېمىيەنىڭ خىرۇستال قاچىلىرىنى، گۈللۈك لوڭقىلارنى، ئەتىرگۈل كېمىدە ئولتۇرغان گۈزەلنىڭ رەسىمىنى، ئالتۇن رامكىلىق تاشئەينەكنى، ئىشقىلىپ مېھمانخانىدىن ئاشلىق ئامبىرىغىچە پۈتۈن ئۆيدىكى چاققىلى بولىدىغانلىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى تامغا ئۇرۇپ چېقىۋەتتى، ئاخىرىدا قولىغا چىقىپ قالغان ئاشخانىدىكى كوزىنى ھويلىنىڭ ئوتتۇرىغا ئېلىپ چىقىپ بومبا پارتلىغاندەك گوممىدە يەرگە ئۇرۇپ چېقىپ كۆكۈم ـ تالقان قىلىۋەتتى، ئاندىن قوللىرىنى يۇيۇۋېتىپ، ھېلىقى لاتىنى بېشىغا ئارتقىنىچە ئۆيدىن چىقىپ كەتتى ـ ده، يېرىم كېچىدە چويۇندەك قاتتىق بىرنەچچە زىق سۇر گۆش، مىتە چۈشكەن بىرنەچچە خالتا گۈرۈچ، قوناق ۋە قورۇلۇپ قالغان بىرنەچچە ساپاق باناننى ئېلىپ قايتىپ كەلدى. شۇندىن باشلاپ ئۆيدە يېمەك ـ ئىچمەك ئۆكسۈپ باقمىدى.

ئامارانتا ئۇرسۇلا ۋە كىچىك ئورېلىئانو كېيىن قارا يامغۇر يېغىپ كەتكەن شۇ يىللارنى ئەسلىگىنىدە، ئۇ كۈنلەرنىڭ ھاياتىدىكى ئەڭ خۇشۇاق چاغلار ئىكەنلىكىنى

ھېس قىلىشىدۇ. ئۇ ئىككىسى شۇ چاغلاردا فېرناندا قاتتىق ھاي دەپ تۇرسىمۇ ھويلىدا پاتقاق كېچىپ سۇ ئويناياتتى، كەسلەنچۈك تۇتۇۋالسا پۇت ـ قوللىرىنى يۇلۇپ پارچىلايتتى، سانتا سوفىيە دېلا پېداد دەققەت قىلماستا كېپىنەك قانىتىدىكى توزاننى ئاستىلا كېلىپ قازانغا سېلىۋېتىپ، «زەھەر سېلىش ئويۇنى» ئوينايتتى. ئۇرسۇلا ئۇلارنىڭ ئەڭ ئامراق ئويۇنچۇقى ئىدى، ئۇرسۇلانى ئەسكىرەپ كەتكەن كونا قونچاق كۆرۈپ بۇ بۇلۇڭدىن ئۇ بۇلۇڭغا سۆرەپ ئوينايتتى، ئۇچىسىغا گۈللۈك رەختلەرنى ئارتىپ، يۈزىگە بۇس مېيى ۋە ئەڭلىك سۈرۈپ گىرىم قىلىپ قويياتتى. ئۇلار بىركۈنى گۈل قىرقىيدىغان قايچا بىلەن پاقىنىڭ كۆزىنى ئويۇپ ئوينىغاندەك ئۇرسۇلانىڭ كۆزىنى ئويۇۋەتكىلى تاسلا قالدى. ئۇلارنى ئۇرسۇلانىڭ جۆيلۈشلىرىدىنمۇ بەكرەك خۇش قىلىۋېتىدىغان ھېچنېمە يوق ئىدى. قارا يامغۇر يېغىپ ئۇچىنچى يىلىغا بارغاندا ئۇرسۇلانىڭ مېڭىسىدە قانداقتۇر بىر ئۆزگىرىش بولغاندەك، شۇ چاغدىن باشلاپ ئاستا ـ ئاستا رېئاللىق تۇيغۇسىنى يوقىتىپ، ھازىر بىلەن يىراق ئۆتمۈشنى ئارىلاشتۇرۇپ قويىدىغان بولۇپ قالدى، بىركۈنى ھەتتا يەرلىكىدە قويۇلغىنىغا يۈز يىلدىن ئاشقان ئۇلۇغ مومىسى پېترونىيە ئىگۈرانغا ئۇدا ئۈچ كۈن ھازا ئاچتى. خاتىرىسىدىكى ھەممە نەرسە ئارىلىشىپلا كەتكەندى، ھەتتا كىچىك ئورىلىئانونى ھېلىقى چاغدا دادىسى مۇزنى كۆسەتكىلى ئېلىپ بارغان كەنجى ئوغلى پولكوۋنىك ئورىلىئانو دەپ قالاتتى، تېخى مەدرىستە ئوقۇۋاتقان خوس ئاركادىئونى سىگانلار بىلەن قېچىپ كەتكەن چوڭ ئوغلى خوس ئاركادىئو دەۋالاتتى. ئۆيدىكىلەرنىڭ گېپىنى تولا قىلاتتى، شۇنىڭ بىلەن بالىلار ئەمدى ئۇرسۇلانىڭ نۇرغۇن يىل ئىلگىرى ئۆلۈپ كەتكەن، تامامەن باشقا بىر دەۋىردە ياشىغان ئادەملىرىنىڭ قىياپىتىدە يوقلاپ كەلگەن بولۇپ ئويناشقا باشلىدى. چاچلىرى كۈلتۇك بولۇپ كەتكەن، يۈزىگە قىزىل قولياغلىق يېپىپ كارىۋىتىدا ئولتۇرغان ئۇرسۇلا ئاشۇ يوقلاپ كەلگەن ئۇرۇق ـ تۇغقانلىرى، دوست ـ يارەنلىرى ئارىسىدا بەخت قوينىغا چۆمۈلەتتى. بالىلار مېھمانلارنى راستلا تونۇشىدىغاندەك شۇنداق ئوخشىتىپ جانلىق تەسۋىرلەپ بېرەتتىكى، ئۇرسۇلا «ئەجدادلىرى» بىلەن ئۆزى تۇغۇلۇشتىن ئىلگىرى بولۇپ ئۆتكەن ئىشلار توغرىسىدا مۇڭدىشىپ كېتەتتى،

ئۇلارنىڭ يەتكۈزۈگەن خەۋەرلىرىدىن ھاياجانلىنىپ كېتەتتى. بالىلارمۇ ئۆزلىرىدىن كېيىن ئالەمدىن ئۆتكەن مەرھۇملار ئۈچۈن ئۇرسۇلا بىلەن بىللە قايغۇرۇپ كېتىشەتتى. بالىلار ئۇزاق ئۆتمەيلا ئۇرسۇلانىڭ مەرھۇملارنىڭ روھى بىلەن پاراڭلاشقانلىرىدا ئۇرۇش مەزگىلىدە مۇقەددەس جۇزىغىنىڭ ئادەم بويى كېلىدىغان بىر گەج ھەيكىلىنى يامغۇر پەسلى ئۆتۈپ كەتكەندە ئېلىپ كېتىمىز دەپ ئامانەت قويۇپ كەتكەن ئادەملەرنىڭ كىملەر ئىكەنلىكىنى دائىم سۇرۇشتۇرۇدىغانلىقىنى بايقاشتى. شۇنىڭ بىلەن ئورېلىئانو II قەيەرگە كۆمۈپ قويۇلغانلىقىنى ئۇرسۇلالا بىلىدىغان ھېلىقى بايلىقنى ئېسىگە ئالدى. بىراق، شۇنچە كوچىلاپ سورىغان ۋە قۇۋلۇق ئىشلەتكەن بولسىمۇ مەقسىتىگە يېتەلمىدى. چۈنكى، ئۇرسۇلا ئەس ـ ھوشىنى يوقاتقاندەك قىلغىنى بىلەن بۇ سىرنى ئېگىسىدىن باشقا ھەرقانداق ئادەمگە تىنمايتتى. ئۇرسۇلا شۇ قەدەر سەزگۈر ۋە زېرەك ئىدىكى، ئورېلىئانو II بىر ئۇلپىتىنى بايلىقنىڭ ئېگىسى قىلىپ ئالدىغا كىرگۈزۈۋۈدى، ئۇ ئۇلپىتى ئۇرسۇلانىڭ ماڭدامدا بىر تۇزاق قۇرۇپ ئىنچىكىلەپ سۇرۇشتۇرۇشلىرىگە بەس كېلەلمەي يېڭىلىپ قالدى.

ئۇرسۇلانىڭ مەخپىيەتلىكىنى گۆرىگە ئېلىپ كېتىدىغانلىقىغا كۆزى يەتكەن ئورېلىئانو II يۇندا كادىكى كولىتىمەن دېگەن باھانىدە بىرمۇنچە ئادەم يالاپ ھويلىنىڭ ئالدى ـ كەينىنى قازدۇردى، ئۆزىمۇ گۈرجەك ۋە مېتال تەكشۈرىدىغان ھەر خىل ئەسۋابلار بىلەن تەكشۈرۈپ باقتى. نەتىجىدە ئۇچ ئاي شۇنچە ئىنچىكە تەكشۈرۈپ چىققان بولسىمۇ ئالتۇندەك بىرنېمە تېپىلمىدى. شۇنىڭدىن كېيىن توپا قازدۇرغاندىن كۆرە قارتىدا پال ئاچقۇزۇپ تاپاي دېگەن ئۇمىد بىلەن پېلار تېرنېرانى ئىزدەپ باردى، پېلار تېرنېرا بولسا قارتىنى ئۇرسۇلا ئۆز قولى بىلەن ئاچمىسا، ھەرقانچە قىلغان بىلەنمۇ بىكار ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈردى. بىراق، ئۇ بايلىقنىڭ ھەقىقەتەن مەۋجۇت ئىكەنلىكىنى جەزملەشتۇردى ھەمدە توپتوغرا ھېسابلاپ، جەمئىي يەتتە مىڭ ئىككى يۈز ئون تۆت دانە تىللا ئىكەنلىكىنى، ئاغزى سىم بىلەن بوغۇلغان كانار تاغارغا قاچىلىنىپ، ئۇرسۇلانىڭ كارىۋىتى مەركەز قىلىنغان، رادىئوسى 102 مېتىر كېلىدىغان دائىرىگە كۆمۈلگەنلىكىنى ئېيتىپ بەردى، شۇنداقلا يامغۇردىن كېيىن ھاۋا

ئېچىلىپ ئۇدا ئۇچ يىل ئالتىنچى ئاينىڭ ئاپتىپى پاتقاقلارنى قۇرۇتۇپ چاڭ ـ توزانغا ئايلاندۇرۇۋەتكەنگە قەدەر كۈتۈپ تۇرۇشقا توغرا كېلىدىغانلىقىنى، شۇندىلا ئۇ ئالتۇنلارنى تاپقىلى بولىدىغانلىقىنى ئەسكەرتتى. تۇتامى يوق ھەم ئىنچىكە تەپسىلاتلىرىغچە ئېيتىلغان بۇ بېشارەت ئورېلىئانو II گە پېرىخونلارنىڭ رىۋايەتلىرىدەك تۇيۇلدى ـ دە، ھازىر ئاۋغۇست بولۇپ قالغانلىقىغا، بېشارەتتە ئېيتىلغان شەرتنىڭ ھازىرلىنىشىغا ئاز دېگەندىمۇ يەنە ئۇچ يىل بارلىقىغا قارىماي ئۆز پىكرىدە چىڭ تۇرۇپ ئىزدەۋېرىش قارارىغا كەلدى. ئۇنى ھەيران قالدۇرغىنى ھەم گاڭگىرىتىپ قويغىنى شۇ بولدىكى، ئۇرسۇلانىڭ كارىۋىتىدىن ئارقا ھويلىنىڭ چىتلىقىغچە بولغان ئارىلىق دەل 102 مېتىر كېلەتتى. ئورېلىئانو II نىڭ ئۆيلەرنى مېتىرلاپ يۈرگەنلىكىنى كۆرگەن فېرناندا ئېرىنىمۇ قوشكېزەك قېرىندىشىغا ئوخشاش ئېلىشىپ قالامدۇ ـ نېمە دەپ ئەنسىرەپ قالدى، كېيىن توپا قېزىۋاتقان ئىشچىلارغا كاداڭنى يەنە بىر مېتىر چوڭقۇرلىتىپ كولاشقا بۇيرۇغانلىقىنى ئاڭلاپ تېخىمۇ ئەنسىرەپ كەتتى. ئورېلىئانو II خۇددى ئۇلۇغ بوۋىسىنىڭ بۇيۇك كەشپىيات ئىزدەپ ماڭغان چاغلىرىدىكىدىن قېلىشمىغۇدەك بىر خىل «چارلاش قىزغىنلىقى»غا گىرىپتار بولغاندى. بۇ خىل قىدىرىشقا ېېرىلىپلا كەتكەن ئورېلىئانو II نىڭ بەدىنىدىكى قالدۇق مايلىرى خوراپ، قوشكېزەك قېرىندىشىغا بىر قېلىپتىن چىققاندەك ئوخشاپ كېتىدىغان كىچىك چاغلىرىدىكى چىرايىلا ئەمەس، جىمغۇرلىقىمۇ بارا ـ بارا ئەسلىگە كېلىپ قالدى. بالىلار بىلەنمۇ كارى بولمايتتى، تامىقىنىمۇ ۋاقتىدا يېمەي، ئۇستىبېشىنىڭ لاي بولۇپ كەتكىنى بىلەنمۇ كارى بولماي ئاشخانىنىڭ بىر بۇلۇڭىدا زوڭزىيىپ ئولتۇرۇپلا يەۋېرەتتى، سانتا سوفىيە دېلا پېدادىنىڭ ھېلىدىن ـ ھېلىغا سورىغان گەپلىرىگىمۇ ئاران جاۋاب بېرەتتى. فېرناندا ئورېلىئانو II نىڭ جان پىدالىق بىلەن ئىشلەپ كېتەرىنى چۈشىدىمۇ ئويلاپ باقمىغاندى، بۇنچە بېرىلىپ ئىشلەپ كەتكىنىگە قاراپ تەۋەككۈلچىلىكىنى تىرىشچانلىقى، ئاچ كۆزلۈكىنى پىداكارلىقى، جاھىللىقىنى قەيسەرلىكى دەپ قالدى ـ دە، بۇرۇن بوشاڭلىق قىلدىڭ دەپ نەشتىرىنى سانجىغانلىقىدىن قاتتىق ئۆكۈندى. ھالبۇكى، ئورېلىئانو II نىڭ بۇ چاغدا فېرناندانىڭ ئىچ ئاغرىتىپ

يارىشۇبلىش نىيىتىدىكى ئۇرۇنۇشلىرىغا پەرۋا قىلمىغۇدەك چولىسى تەگمەيتتى. هويلىنىڭ ئالدى ـ كەينىنى قازدۇرۇپ بولغاندىن كېيىن، شاخ ـ شۇمبا ۋە سېسىق ئوت ـ چۆپلەر بىلەن تولغان بوينىغا كەلگىچە چوڭقۇرلۇقتىكى پاتقاق ئورنىغا چۈشۈرۈلۈپ، هويلىنىڭ توپىسىنى ئالا قويماي تىنتىپ چىقتى. ئۆينىڭ شەرقىي تەمىنىڭ ئۇلىنىڭ تېگىدىن تۆشۈك ئاچتى، نەتىجىدە بىركۈنى كېچىسى ئۆيدىكىلەر يەرنىڭ تەكتىدىن ئاڭلىنىۋاتقان غاراس ـ غۇرۇستىن چۆچۈپ ئويغىنىپ، يەر تەۋرەۋاتامدىكىن دەپ قورقۇپ كەتتى. ئۇچ ئېغىز ئۆي گۈمۈرۈلۈپ چۈشىدىغاندەك لىڭشىپ قالغانىدى، تامدا ئادەمنى چۆچۈتكىدەك كەڭرى بىر يېرىق پەيدا بولغانىدى. ئورىلىئانو II بۇنىڭلىق بىلەن ئىزدىنىشتىن ۋاز كەچمىدى. ئەڭ ئاخىرقى ئۇمىدى يوققا چىققان، پۈلار تېرنېرانىڭ بېشارىتىدىن باشقىسىنىڭ تايىنى قالمىغان بولسىمۇ، لىڭشىپ قالغان تامنىلا ئۇلداپ قويۇپ، يېرىقنى هاك لاي بىلەن سۇۋۇتتى ـ دە، شەرقىي تامنىڭ ئۇلىنى كولاۋەردى. ئىككىنچى يىلى ئىيۇننىڭ 2 ـ ھەپتىسى يامغۇر ئاخىر پەسىيىشكە باشلىدى. ئاستا ـ ئاستا قارا بۇلۇتلار تارقىلىپ، هاۋا ئېچىلاي دەپ قالدى. دەرۋەقە شۇنداق بولدى. بىر يەكشەنبە كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت ئىككىدە خۇمداندىن يېڭىلا چىققان خىشتەك قىپقىزىل قۇياش بۇلۇتلارنى يېرىپ چىقتى. شۇنىڭدىن كېيىنكى ئون يىلدا بىر تامچىمۇ يامغۇر ياغمىدى.

ماكوندو خارابىلىققا ئايلانغانىدى. كوچىلاردا پاتقاقتا بۇزۇلغان ئەسكى ـ تۈسكى ئۆي جابدۇقلىرى، قىزىل گۈلسامساق قاپلاپ كەتكەن هايۋانلارنىڭ سۆڭەكلىرى چوقچىيىپ تۇراتتى، بۇلار ماكوندوغا گۈرىدە كېلىپ، پۈرىدە تارقالغان چەت ئەللىك نېمىلەرنىڭ ئەڭ ئاخىرقى يالدامىسى ئىدى. بانان قىزغىنلىقى مەزگىلىدە ئالدىراپ ـ تېنەپ سېلىنغان ئۆيلەر تاشلۇۋېتىلگەنىدى. بانان شىركىتى بارلىق نەرسىلىرىنى ئېلىپ كەتكەچكە، سىم تور بىلەن ئورالغان شەھەرچىدە بىر پاتمان ئەسكى ـ تۈسكىلەرلا قالغانىدى. قاتار ـ قاتار ياغاچ ئۆيلەرنى، كىشىلەر چۈشتىن كېيىنلىرى غەمسىز قارتا ئويناپ ئولتۇرىدىغان بالكونلارنى گويا يۇز يىللاردىن كېيىن ماكوندونى يەر يۇزىدىن غايىب قىلىدىغان ئاپەتنىڭ مانۇرىدەك قارا بوران ئۈچۈرۈپ كەتكەنىدى.

بۇ قارا بوراندىن كېيىن بۇ يەردە ئادەم ياشىغانلىقىنىڭ نىشانى سۈپىتىدە پاتىرسىيە بىروۋىنىڭ زەپىران گۈللەر بېسىپ كەتكەن پىكاپىدا ئۇنتۇپ قالغان بىر پاي پەلىيىلا قالغانىدى. خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە كەنت قۇرغان مەزگىللەردە چارلاپ ئۆتكەن تىلسىمات كېيىن ھېلىقى گۈللەنگەن بانانزارغا ئايلانغانىدى، ئەمدىلىكتە ئۇ يەر نۇرغۇن يىلدىن كېيىنمۇ يىراق ـ يىراقلاردا دېڭىزنىڭ ئۇنسىز بۇزغۇنلىرى كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان تېگى ـ تېگىدىن چىرىك سازلىق بولۇپ قالدى. ئوربېلىئانو II يامغۇردىن كېيىنكى بىرىنچى يەكشەنبە كۈنى قۇرۇق كىيىملىرىنى كىيىپ ئۆيدىن چىققىنىدا بۇ خانۇەيران مەنزىرىدىن ئىچى سىيرىلىپلا كەتتى. ئاپەتتىن بەختكە يارىشا ھايات قالغان كىشىلەر، بانان شىركىتىنىڭ بورانلىرىدىن بۇرۇنلا ماكوندودا ماكانلىشىپ قالغان پۇقرالار كوچىدا يامغۇردىن كېيىنكى يېڭى چىققان قۇياشتىن ھۇزۇر ئېلىپ ئولتۇرىشاتتى. ئەتلىرىدە قالغان كۆك لەشنىڭ، يامغۇر مەزگىلىدە تېنىگە سىڭىپ كەتكەن زەينىڭ پۇراقلىرى تېخى تولۇق تاراپ كەتمىگەنىدى، لېكىن تۇغۇلۇپ ئۆسكەن بۇ بازار ئەسلىگە كەلگەنلىكىدىن خۇشاللىقى ئىچىگە سىغماي قالغانىدى. تۇركىلەر كوچىسىنىڭ بىر زامانىدا تۇمشۇقى ئۇچلۇق ئۆتۈكلەرنى كىيىپ، قۇلاقلىرىغا ھالقا ئېسىپ جاھان كەزگەچ ئۇششاق ـ چۇششەك نەرسىلەرگە شاتۇتى تېگىشىدىغان، ئاخىر ماكوندودا ماكانلىشىپ، مىڭ يىللار داۋاملاشقان سەرسان ـ سەرگەردانلىق ھاياتىغا خاتىمە بەرگەن ئاشۇ ئەربابلەر كەلگەن چاغلاردىكى ئاۋات مەنزىرىسى ئەسلىگە كەلگەنىدى. بازاردىكى تاۋارلار ۋەيران بولغان، دۇكان ئالدىدىكى مالىلارنى مۇخ بېسىپ كەتكەن، دۇكان پۇكەيلىرىنى ئاق چۈمۈلە يەپ بۇزۇۋەتكەن، دۇكان تاملىرى زەيدەپ چىرىپ كەتكەنىدى. بىراق، ئۇچىنچى ئەۋلاد ئەربابلەر گويا زامان ۋە ئاپەتنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىمىغاندەك، خۇددى ئۇيقۇسىزلىق كېسىلىدىن كېيىن، شۇنداقلا پولكوۋنىك ئوربېلىئانونىڭ ئوتتۇز ئىككى قېتىملىق ئۇرۇشىدىن كېيىن بۇ يۇرتنىڭ ھايات ـ ماماتى ئايرىلمىغان چاغلاردىكىدەك ئاتا ـ بوۋىلىرى بۇرۇن ئولتۇرغان يەردە شۇلارغا ئوخشاشلا جىمغۇر، تەمكىن بىرھالدا ئولتۇرۇشاتتى. ۋەيرانە قىمار تاۋاكالىرى، پىششىق يېمەكلىك يايمىلىرى ئالدىدا، ئارانلا قېپقالغان قارغا ئېتىش ئۆيلىرىدە،

كىشىلەر بۇرۇن چۈشلىرىنى ئۆرۈپ پال ئاچىدىغان، ئەمدىلىكتە خارابلىقتا ئايلانغان چوڭ ـ كىچىك كوچىلاردا ئولتۇرغان كىشىلەرنىڭ تەمكىن ھالىتى ھەقىقەتەنمۇ كىشىنى تاڭ قالدۇراتتى. ئورېلىئانو II ئىختىيارسىز ھالدا ئۇلاردىن بۇرۇنقىدەك تەكەللۇپسىزلا زادى قانداق خىسلەتلىك كۇچ بىلەن قىيىندا ئېقىپ كەتمەي، سۇدا غەرق بولۇپ كەتمەي يامغۇردىن ئامان قالغانلىقىنى سوردى، ھەممىلا ئۆيدىكىلەر ئوخشاشلا كۇلۇمسىرەپ تۇرۇپ چۈش كۆرۈۋاتقاندەك ئويچان نەزەردە گېپىنى بىر قىلىۋالغاندەكلا ئوخشاش جاۋاب بېرىشتى:

— سۇ ئۇزۇپ قۇتۇلدۇق.

پۈتۈن بازاردا يالغۇز پېترا كېتىسلا ئەرەبلەردەك ئېغىر بېسىق ئىدى. قارا يامغۇر سۈيى قوتان ۋە ئات ئېغىللىرىنىڭ سۈنۈقلىنىمۇ قويماي ئېقىتىپ كەتكەن بولسىمۇ ئۆزىنى تاشلىۋەتمەي ئۆيىنى ئۆي قىلىپ تۇتۇۋەردى. يېقىنقى بىر يىل ئىچىدە ئورېلىئانو II غا كەينى ـ كەينىدىن جەددي گەپ ئەۋەتكەن، ئورېلىئانو II بولسا قاچان قايتىپ بارىدىغانلىقىنى بىلمەيمەن، لېكىن قانداقلا قىلىپ بولمىسۇن چوقۇم بىر چامادان تىللا ئاپىرىپ ھۇجرىمىزنىڭ پەگاھىغا يېيىتىۋېتىمەن دەپ جاۋاب بەرگەنىدى. پېترا كېتىس شۇنىڭ بىلەن ئۆز ۋۇجۇدىدىن ئېغىر كۇنلەرنى يەڭگۈدەك بىرەر كۇچىنى تېپىش نىيىتىدە ئاشىنىسى ئىككىسى تونۇشقاندىن بۇيانقى ئەسلىمىلەرنى قايتا ـ قايتا خىيال ئىكرانىدىن ئۆتكۈزدى، ئويلىغانسېرى ئۆزىنى ئاسماندىن تاشلىغاندەك بۇ ھالغا چۈشۈرۈپ قويغان تەقدىرنىڭ چاقچاقلىرىغا ۋە يامان كۇنلەردە قارىسىنى كۆرسەتمىگەن يۇزسىز يارىغا بولغان غەزىپى تېشىپ، ئاشىنىسى بۇزۇپ ـ چېچىۋەتكەن ۋە يامغۇر ۋەيران قىلىۋەتكەن بايلىقىنى يېڭىباشتىن تېپىشقا قەسەم ئىچتى. ئورېلىئانو II پېترا كېتىسنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قېتىم ئەۋەتكەن گېپىدىن ۋاقىپ بولۇپ سەككىز ئايدىن كېيىن قايتىپ بارغىنىدا پېترا كېتىسنىڭ چىرايى كۆكۇرۇپ، چاچلىرى چۈۋۈلغان، كۆزلىرى ئولتۇرۇشۇپ، بەدىنىنى قوتۇر بېسىپ كەتكەنىدى، شۇنداقتىمۇ لاتارىيە تىجارىتىنىڭ تەييارلىقىدا ئۇششاق قەغەز پارچىلىرىغا نومۇر يېزىش ھەلەكچىلىكىدە ئىدى. ئورېلىئانو II تۇرغان يېرىدە داڭقېتىپ تۇرۇپلا قالدى، پېترا كېتىس ئورېلىئانو II نىڭ

شۇ قەدەر ئورۇق ئەپتىگە ۋە تارتىنچاق تۇرقىغا قاراپ، ئۆزىنى ئىزدەپ كەلگەن بۇ ئەر كىشىنىڭ ئۆمۈر بويى ھەمراھ بولۇپ ئۆتكەن ئادەمنىڭ قوشكېزەك قېرىندىشى ئەمەس، ئۆزى ئىكەنلىكىگە ئىشىنەلمەي قالدى.

— سارالا بولدۇڭمۇ؟ — دېدى ئورېلىئانو II ، — لاتارىيەڭگە سۆڭكىڭنى مۇكاپات قىلماقچىمىدىڭ؟

پېترا كېتىس ھۇجرامغا كىرىپ قاراپ باق دېدى، ئورېلىئانو II كىرىپ قاراپ بېقىۋىدى، ھۇجرىسىدا ھېلىقى قېچىر تۇراتتى. قېچىر ئىگىسىگە ئوخشاشلا بىر تېرە، بىر ئۇستىخان بولۇپ قالغان، لېكىن روھلۇق ۋە تېتىك ئىدى. پېترا كېتىس ئۇ قېچىرنى باققىدەك ئوت ـ چۆپ، يەم ـ خەشەك، ھەتتا دەرەخ يىلتىزىمۇ تاپالمىغاچقا ئۇنى بىراقلا ھۇجرىسىغا ئەكىرىۋېلىپ، پاختا رەختىن توقۇلغان ئەدىيىلى، پارىس گىلىمى، دۇخاۋا كارىۋات كىرلىكى، مامۇق پەردە، شۇنداقلا چوڭ كارىۋىتىغا تارتقان ئېسىل كەشتىلىك، مەشۇت چۇچىلىق چىمىلدىقى بىلەن باققانىدى.

ئون يەتتىنچى باب

ئۇرسۇلا يامغۇر توختىسىلا ئۆلىمەن دېگەن لەۋزىنى بىرمۇنچە ھەرەج تارتىپ يۇرۇپ ئاران ئىشقا ئاشۇرالىدى. يامغۇر ياغقان كۈنلەردە ئەس ـ ھوشى جايىدا، مېڭىسى زىيادە سەگەك بولۇپ كەتكەندى، ئاۋغۇست ئېيىدىن كېيىن بولسا تېخىمۇ سەگەكلىشىپ كەتتى، بۇ چاغدا جاھاننى بىر ئالغان قۇرغاق ئىسسىق شامال ئەتىرگۈللەرنى سولدۇرۇپ، پاتقاقنى قۇرۇتۇۋەتكەن، قىزىق قۇم ـ توزان دات باسقان قەلەي ئۆگزىلەرنى ۋە يۇز يىللىق بادام دەرەخلىرىنى قاپلىغانىدى. توپتوغرا ئۈچ يىل بالىلارغا ئويۇنچۇق بولۇپ ئۆتكەنلىكىنى بايقاپ قالغان ئۇرسۇلانىڭ ئىختىيارسىز كۆڭلى بۇزۇلۇپ يىغلىۋەتتى. ئاندىن يۈزلىرىدىكى قارا ـ قۇرىلارنى يۇيۇپ ـ تازىلاپ، پۈتۈن ئۇستىبېشىغا ئارتىلغان لاتا ـ پۈتىلارنى، قۇرۇپ قالغان كەسلەنچۇك ۋە پاقىلارنىڭ ئۆلۈكىنى قېقىپ چۈشۈرۈۋەتتى، بويىدىكى تەسۋى ۋە ئەرەبلەرنىڭ كونا زۇننارىنى ئېلىۋەتتى، ئامارانتا ئۆلگەندىن كېيىن بىرىنچى قېتىم بىركىمگە يۆلەتكۈزمەي كارىۋىتىدىن چۈشۈپ، ئائىلە تۇرمۇشىغا باشقىلەتىن كىرىشتى، تىز پۈكمەس ئىدارىسى قاراڭغۇلۇقتا يول باشلايدىغان يېتەكچىسى بولۇپ قالغانىدى. ئېھتىياتسىزلىقتىن سوقۇلۇپ كەتمەسلىك ئۈچۈن قولىنى پەرىشتىلەردەك بېشىدىن ئېگىز كۆتۈرۈۋېلىپ دەلدەڭشىگىنىچە كېتىۋاتقانلىقىغا دىققەت قىلغان ھەرقانداق ئادەم پۈف دېسە ئۇچۇپ كەتكۈدەك ئاجىز بۇ مومايىنىڭ ئەھۋالىدىن ئەنسىرىمەي قالمايتتى، لېكىن ئەما بولۇپ قالغانلىقىنى ھېچكىم خىيالىغىمۇ كەلتۈرمەيتتى. ئۇرسۇلا كۆزسىزمۇ كۆرۈپ تۇراتتىكى، بۇ ئۆيلەر بىرىنچى قېتىم كېڭەيتىلىپ رېمونت قىلىنغاندىن بۇيان كۆڭۈل قويۇپ پەرۋىش قىلىپ كەلگەن گۈللۈكى قارا يامغۇرنىڭ ۋە ئورېلىئانو II نىڭ جان ـ جەھلى بىلەن قېرىۋېرىشلىرىنىڭ كاساپىتىدە نابۇت بولۇپ

كەتكەنىدى. ئۆيلەرنىڭ تاملىرىدىن ئۇلىغا يەتكىچە يېرىلىپ كەتكەن، ئۆي جابدۇقلىرى چۈۋۈلۈپ، رەڭگى ئۆڭۈپ كەتكەن، ئىشكىلەرمۇ گىرەسىدىن ئاجراپ كەتكەن، پۈتۈن ئۆينى ئەزەلدىن كۆرۈلۈپ باقمىغان بىر خىل چۈشكۈن كەيپىيات قاپلىغانىدى. ئۇرسۇلا سىلاشتۇرۇپ يۇرۇپ ھۇۋۈلداپ تۇرغان قۇيقۇرۇق ھۇجرىلاردىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىدا ئاق چۈمۈلىلەرنىڭ ياغاچلارنى كىرىسلىتىپ يەۋاتقان ئاۋازى، مىتە قۇرتلارنىڭ ئىشكاپ ئىچىدە كىيىملەرنى شىتىرلىتىپ يەۋاتقان ئاۋازى، يامغۇر مەزگىلىدە پەيدا بولۇپ تازا ئاينىپ كەتكەن چوڭ ـ چوڭ قىزىل چۈمۈلىلەرنىڭ تامنىڭ ئۇلىنى شىلدىرلىتىپ كولاۋاتقان ئاۋازى قۇلىقىغا كىرىپ تۇردى. بىر كۈنى ئەۋلىيا ھەيكىلى سېلىنغان بىر ساندۇقنى ئېچىۋېدى، ئىچىدىن بىر توپ سۈۋەرەك لۆمۈلدەپ چىقىپ ياماشقىلى تۇردى، شۇنىڭ بىلەن سانتا سوفىيە دېلا پېدادنى يارەمگە چاقىرىپ ئاران قۇتۇلدى، بۇ سۈۋەرەكلەر ساندۇقتىكى كىيىملەرنى يەپ كۈلىنى كۆككە سورۇۋەتكەنىدى.

ـــ بىزگە كۈن يوق ئوخشايدۇ، ـــ دېدى ئۇرسۇلا، ـــ مۇشۇنداق كېتىۋېرىدىغان بولسا، بۇ ھاشاراتلار بىزنىمۇ يەپ قويغۇدەك!

ئۇرسۇلا شۇندىن باشلاپ بىرەمۇ تىنىم تاپمىدى. قاق سەھەردە ئورنىدىن تۇرۇۋېلىپ كىم بىكار بولسا شۇنى يارەمگە چاقىراتتى، ئۇششاق بالىلارمۇ شۇ قاتاردا ئىدى. ساق قالغان كىيىملەرنى بولغىدەكلا كىيىملەرنى ئاپتاپقا سالغۇزدى، ھاشارات دورىلىرى چاچقۇزۇپ سۈۋەرەكلەرنى يوقاتتى، دېرىزىلەردىكى ئاق چۈمۈلە يوللىرىنى قىرغۇزۇپ تازىلاتتى، چۈمۈلىلەرنىڭ ئۇۋىسىغا ھاك چاچقۇزۇپ زەھەرلەپ ئۆلتۈرگۈزدى. ئاخىرىدا ئائىلە ئىگىلىكىنى قايتىدىن گۈللەندۈرۈش قىزغىنلىقىنىڭ تۇرتكىسىدە ئۇنتۇلۇپ كەتكەن ئۆيلەرنىڭ ئالدىغىمۇ كەلدى ـ ده، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە مېتال تاۋلاش تېخنىكىسىنى باش قاتۇرۇپ تەتقىق قىلغان ئۆيدىكى خىش ـ كاھىش پارچىلىرى ۋە ئۆمۈچۈك تورلىرىنى تازىلاتقۇزدى، ئاندىن ئەسكەرلەر ئوقتەي ـ توقتەي قىلىۋەتكەن زەرگەرخانىنى رەتلىك يىغىشتۇرغۇزدى، ئەڭ ئاخىرىدا مېرگادىسنىڭ ئۆيىنىڭ قاناق بولۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ بېقىش خىيالىدا بۇ ئۆينىڭ ئاچقۇچىنى

ئەپكەلدۇردى. خوس ئاركادىئو II ئۆزى ئۆلۈشتىن ئىلگىرى بۇ ئۆيگە بىراۋنىڭ كىرىپ ئاۋارە قىلىشىنى چەكلىۋەتكەندى، سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئۇنىڭ شۇ ئارزۇسىغا ھۆرمەت قىلىپ، ئۇرسۇلانى تۇرلۇك باھانە ـ سەۋەبلەر بىلەن بۇ نىيىتىدىن يانىدۇرۇشقا ئۇرۇندى. لېكىن ئۇرسۇلا ھەرقانداق بۇلۇڭ ـ پۇچقاقنىمۇ قۇرت ـ قوڭغۇزغا تاشلاپ بەرگۈسى كەلمەي، ئۆز پىكرىدە چىڭ تۇرۇۋالدى، ئۇچ كۈن بوشاشماي چىڭ تۇرۇۋېلىش نەتىجىسىدە ئىشكىنى ئاخىر ئاچتۇردى. ئۆينىڭ ئىشكى ئېچىلىشى بىلەن تەڭلا دىمىقىغا گۈپپىدە ئۇرۇلغان ئىنتايىن سېسىق پۇراق دەستىدىن نەپەس ئالالمايلا قالدى، ئىشكىنىڭ يان ياغىچىنى چىڭ تۇتۇۋالمىغان بولسا، بېشى قېيىپ يىقىلىپ چۈشكەن بولاتتى. بۇ ئۆيگە مېمىنىڭ ساۋاقداشلىرى ئىشلەتكەن يەتمىش ئىككى گارشوك قويۇلغانلىقى، يامغۇرلۇق كۈنلەرنىڭ دەسلەپكى بىر كېچىسى ئەسكەرلەرنىڭ خوس ئاركادىئو II نى ئىزدەپ پۈتۈن ئۆيلەرنى ئاختۇرۇپمۇ تاپالمىغانلىقى شۇ ئان ئېسىگە كەلدى.

ۋاي پەرۋاردىگارىم! ــ تۇۋلىۋەتتى ئۇرسۇلا مېرگادىسنىڭ ئۆيىدىكى ھېچنېمە كۆزىدىن قېچىپ قۇتۇلالمىغاندەكلا، ــ پاكىزلىقنى ئۆگىتىمەن دەپ شۇنچە كۈچىسەم، ئۆينى چوشقا قوتىنىدەك تۇتۇپ ئولتۇرغىنىڭنى قارا!

خوس ئاركادىئو II شۇ تاپتىمۇ تېرە قەغەزدىكى قول يازمىلارنى ئوقۇش بىلەن مەشغۇل بولۇپ ئولتۇراتتى. پاخپىيىپ كەتكەن چاچ ـ ساقاللىرى ئارىسىدىن كۆپكۆك مۇخ بېسىپ كەتكەن چىشلىرى ۋە ھاڭقىيىق كۆزلىرىنى ئاران ئىلغا قىلغىلى بولاتتى. خوس ئاركادىئو II ئۇلۇغ مومىسىنى ئاۋازىدىن تونۇپ ئىشىك تەرەپكە قارىدى، كۈلۈمسىرىمەكچى بولدى ـ يۇ ئۇرسۇلانىڭ بۇرۇن تولا دەيدىغان بىر گېپىنى ئىختىيارسىز تەكرارلىدى:

ــ يەنە نېمىنى كۈتىسەن؟ ــ دېدى پىچىرلاپ، ــ ۋاقىت تېزلا ئۆتۈپ كېتىدۇ!

ــ بۇ گەپتۇ راست، ــ دېدى ئۇرسۇلا، ــ بىراق، ئۇنچە تېزمۇ ئەمەس...

ئۇرسۇلا بۇ گەپنى دەپ بولۇپلا پولكوۋنىك ئۇرېلىئانونىڭمۇ ئۆلۈمگە مەھكۇم قىلىنغانلار تۇرمىسىدىكى ۋاقىتتا ئۆزىگە مۇشۇنداق جاۋاب بەرگەنلىكى ئېسىگە كەلدى.

ۋاقىتنىڭ بايىلا دېگىنىدەك ئۆتۈپ كېتىۋاتماستىن، بىر ئىزىدا چۆرگىلەۋاتقانلىقىنى ئويلاپ يەنە شۇركىنىپ كەتتى. بىراق، شۇ چاغدىمۇ تەقدىرگە تەن بەرمىدى. خوس ئاركادىئو II نى خۇددى كىچىك بالىنى ئەيىبلىگەندەك تازا بىر ئەيىبلىدى، ئاندىن يۇيۇنۇپ، چاچ - ساقاللىرىنى ئالدۇر ھەمدە ئۆينى قايتا ئوڭشىشىمغا يارەملەش دەپ تۇرۇۋالدى. خوس ئاركادىئو II كۆڭلى ئارام تاپمىدىغان بۇ ئۆيدىن چىقىپ كېتىدىغانلىقىنى ئاڭلاپ ھولۇقۇپلا كەتتى - دە، توۋلىۋەتتى:

— مېنى ھېچكىم بۇ ئۆيدىن چىقىرالمايدۇ! لىق جەسەت بېسىپ ماڭىدىغان پويىزنى كۆرگۈم يوق، ئىككى يۈز ۋاگونلۇق پويىز ئۇ، ھەر ئاخشىمى ماكوندودىن دېڭىزغا ماڭىدۇ، ۋوگزالدىكىلەرنىڭ ھەممىسى شۇ پويىزدا، ساق 3408 ئادەم!

ئۇرسۇلا شۇندىلا خوس ئاركادىئو II نىڭ ئۆزىدىن بەتتەر زۇلمەت ئىچىدە، ئۇلۇغ بوۋىسىنىڭ دۇنياسىدەك شېرىكسىز غېرىبانە دۇنيادا يېگانە ياشاپ كېلىۋاتقانلىقىنى چۈشەندى - دە، ئۆيدە قېلىۋېرىشىگە ماقۇل بولدى، لېكىن ئۆزىنىڭ رازىلىقى بىلەن ئىشىككە ئەمدى قۇلۇپ سالغۇزماسلىققا، ئۆينى كۇنىگە بىر قېتىم تازىلىتىپ تۇرۇشقا رۇخسەت ئالدى، گارشوكتىن بىرنىلا قالدۇرۇپ قالغىنىنى تاشلاتقۇزۇۋەتتى، بۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئو II نى ئۆز ۋاقتىدا كاشتان دەرىخىنىڭ تۇۋىدە نۇرغۇن يىل نەزەربەند قىلىنغان ئۇلۇغ بوۋىسىدەك ئىززىتى بىلەن پاكىز ياشاش شارائىتىغا ئىگە قىلدى.

فېرناندا دەسلەپتە ئۇرسۇلانىڭ پالاقشىپ يۇرۇشلىرىنى قېرىغاندا ئالجىغىنى دەپ ئويلاپ غەزىپىنى ئاران بېسىپ يۇرگەنىدى. دەل شۇ چاغدا خوس ئاركادىئونىڭ رېمىدىن ئەۋەتكەن بىر پارچە خېتىنى تاپشۇرۇۋالدى، خەتتە مەڭگۇلۇك ئارزۇ ئۇچۇن قەسەم بېرىشتىن بۇرۇن ماكوندوغا بىر بېرىپ كەلمەكچى بولۇۋاتقىنى دەپ يازغانىدى. بۇ خۇش خەۋەردىن بېشى كۆككە يەتكەن فېرناندا گۈللەرنى كۇنىگە تۆت قېتىم سۇغارغىلى تۇردى، ئۆيىنىڭ ئوغلىغا ياخشىراق تەسىر قالدۇرۇشنىلا ئىستەيتتى. ئوخشاشلا شۇ سەۋەبتىن ھېلىقى ناتونۇش دوختۇرلار بىلەن بولغان خەت ئالاقىسىنى تېخىمۇ قويۇقلاشتۇردى. قىرىققۇلاق، رەيھان، تاشئالما تەشتەكلىرىنى پېشايۋانغا

يېڭىباشتىن تىزدى، ھالبۇكى ئۇرسۇلا بۇ تەشتەكلەرنىڭ ئورېلىئانو II نىڭ غەزەپ ئوتىدا نابۇت بولغانلىقىنى ئاردىن ئۇزاق ۋاقىت ئۆتكەندە ئاندىن بىلىدۇ. فېرناندا ئاردىن ئۇزاق ئۆتمەي كۈمۈش قاچا ـ قۇچىلارنى سېتىۋېتىپ، ئورنىغا ساپال تەخسە ـ پەتنۇس، قەلەي قاچا ـ قوشۇق، قەلەي ۋىلكا ـ پىچاقلارنى سېتىۋالدى، بۇرۇندىن غەربىي ھىندىستان شىركىتىنىڭ فار ـ فۇر قاچا ـ قۇچىلىرى ۋە بوسمىمىيە قاچا ـ قۇچىلىرى ساقلىنىپ كەلگەن قاچا ـ قۇچا ئىشكاپى شۇنىڭدىن كېيىن چۆلدەرەپلا قالدى. بىراق، ئۇرسۇلا شۇنىڭدىمۇ رازى ئەمەس ئىدى.

ـــ ئىشىك ـ دېرىزىلەرنى ئېچىۋېتىڭلار! ـــ توۋلىدى ئۇرسۇلا، ـــ بېلىق، گۆش پىشۇرۇڭلار، تاشپاقىلارنىڭ ئەڭ يوغىنىنى ئېلىڭلار، چەت ئەللىكلەر ئۆينىڭ بۇلۇڭ ـ پۇچقاقلىرىنىمۇ قويماي بورا سېلىپ يېتىشسۇن، گۈللۈككە سىيىشسۇن، قانچىلىك يەيمەن دېسە شۇنچىلىك يېيىشسۇن، تازا كېكىرىپ كېتىشسۇن، ئاغزىغا كەلگىنىچە كاركىراشسۇن، قاتتىق ئۆتۈكلىرى بىلەن ئۇدۇل كەلگەن يەرگە دەسسەۋەرسۇن، قانداق قىلغۇسى كەلسە شۇنداق قىلىۋېرىشسۇن، بۇ خارابلىق شۇندىلا يوقۇلىدۇ.

بىراق، بۇ غايىسى ئىشقا ئاشمايتتى. ئۇرسۇلا بەك قېرىپ كەتكەن، بۇ دۇنيادا بەك ئۇزاق ياشاپ كەتكەنىدى، ئۇششاق جانۋار كەمپۈت زامانىدىكىدەك مۆجىزە يارىتىشقا ماغدۇرى يەتمەيتتى، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەۋلادلىرىدىن قەيسەرلىكى ۋە تېتىكلىكىگە ۋارىسلىق قىلغۇدەك بىرەرسى چىقمىغانىدى. ئۆينىڭ دەرۋازىسى فېرناندانىڭ بۇيرۇقى بويىچە ھازىرمۇ چىڭ تاقاق پېتى ئىدى.

ئورېلىئانو II كىيىم چامادانىنى يەنە پېترا كېتىسىنىڭ ئۆيىگە ئاپىرىۋالدى، بۇ چاغدا ئۆيىدىكىلىرىنى ئاچ قېلىپ ئۆلمىگىدەك ئاران ـ ئاران قامدىيالايدىغان ھالغا چۈشۈپ قالغانىدى. پېترا كېتىس قېچىر لاتارىيەسى سېتىپ تاپقان پۇلىغا ئورېلىئانو II بىلەن بىللە ئاز ـ تولا چارۋا سېتىۋالدى، ئىشنى شۇنىڭدىن باشلاپ لاتارىيە تىجارىتىگە كىرىشتى. ئورېلىئانو II كوچا ـ كويلاردا ئۆيمۇئۆي يۈرۈپ لاتارىيە ساتاتتى، ئۇ لاتارىيە بىلەتلىرىنى تېخىمۇ جەلپ قىلارلىق، ئىشەنچلىك بولسۇن ئۈچۈن ئۆز قولى بىلەن بوياقتا سىزىپ چىققانىدى. نەھايەت، بەزىلەرنىڭ مەنىنەتدارلىق يۈزىسىدىن

سېتىۋالىدىغانلىقىنى، نۇرغۇن كىشىنىڭ بولسا ئىچ ئاغرىتىپلا سېتىۋالىدىغانلىقىنى سەزمىگەن بولۇشى مۇمكىن ئىدى. ھالبۇكى، ھەرقانچە كۆڭلى يۇمشاق ئادەممۇ يىگىرمە سىنت خەجلەپلا بىر چوشقىلىق بولۇپ قېلىش ياكى ئوتتۇز ئىككى سىنت خەجلەپلا بىر موزايلىق بولۇپ قېلىش پۇرسىتىنى قولدىن بەرمەيتتى، شۇنىڭ تۇرتكىسىدە ھەر سەيشەنبە ئاخشىمى پېترا كېتىسىنىڭ ھويلىسىغا تىقىلىشىپ كېتەتتى ـ دە، ئۇدۇللا تاللانغان بىر بالىنىڭ خالتىدىن مۇكاپات چىقىدىغان نومۇرنى تارتىشىنى ئۈمىد بىلەن كۈتۈشەتتى. بۇ يەر ئۇزاق ئۆتمەيلا ھەپتىدە بىر قېتىم بولىدىغان بازارغا ئايلىنىپ كەتتى، ھەر سەيشەنبە ئاخشىمى پىشىق يېمەكلىك يايمىلىرى ۋە ئىچىملىك شىرەلىرى قويۇلاتتى، مۇكاپات چىققان نۇرغۇن تەلەي ئىگىلىرى ساز چېلىپ بېرىدىغان، ھاراق تارتىدىغان ئادەم چىقسىلا، ئۇنىڭ مېلىنى شۇ سورۇندا سويۇۋېتەتتى، شۇنىڭ بىلەن ئورېلىئانو II مۇ ئويلىمىغان يېرىدىن چىقىپ گارموننى يەنە قولىغا ئالدى، شۇنداقلا ئاددىيغىنە ئىشتىها مۇسابىقىسىگە قاتناشتى. بۇ غورىگىل زىياپەتلەر ئۆتمۈشتىكى ھەشەمەتلىك زىياپەتلەرنىڭ ئەكسى ئىدى، ئورېلىئانو II بۇرۇنقىدەك ھاياتىي كۈچىدىن، كونىبيانبا ئۇسسۇلى ئويىنىغان چاغلىرىدىكى نوچىلىقىدىن ئەسەرمۇ قالماي باشقىچىلا بىر ئادەم بولۇپ قالغانىدى، بەدەن ئېغىرلىقىمۇ ھېلقى يىلى «چىشى پىل» بىلەن بەسلەشكەن چاغدىكى بىر يۈز يىگىرمە كىلوگىرامدىن يېنىكلەپ يەتمىش سەككىز كىلوگىرامغا چۈشۈپ قالغان، ئەينى يىللاردىكى تاشپاقىدەك دوغلاق خۇشچىراي يۈزى ئۆزگىرىپ پاتمىچۇقنىڭ يۈزىدەك يالپاڭ بولۇپ قالغانىدى، ھەمىشە ھارغىن چىرايلا كۆرۈنەتتى. ۋاھالەنكى، پېترا كېتىسىنىڭ كۆزىگە ھېچقاچان ھازىرقىدەك ئىسسىق كۆرۈنۈپ باقمىغانىدى. ئېھتىمال، پېترا كېتىس ئورېلىئانو II نىڭ ئىچ ئاغرىتقانلىقىنى ۋە ئېغىر كۈنلەردىمۇ ھەمنەپەس بولماقچى بولغانلىقىنى مۇھەببەت دەپ چۈشىنىپ قالغان بولۇشى مۇمكىن. يوغان سوغۇق كارىۋات ئەمدى قانغىچە كۆڭۈل خۇشى قىلىشىدىغان جايى ئەمەس، ھالمۇڭدىشىدىغان پاناھگاھى بولۇپ قالغانىدى. تورۇستىكى ئۆزلىرىنى كۆرۈپ ياتىدىغان تاشئەينەكنى سېتىۋېتىپ، پۇلىغا لاتارىيە مۇكاپاتى ئۈچۈن جاندار

سېتىۋالدى، كىشىنىڭ ئىشقىي زوقىنى قوزغايدىغان يۇمشاق پاختا رەخت كىرلىكى ۋە ماموق يوتقانلىرىنى قېچىر يەپ بولغاندى. ئۇلار ئىشقىي ھەۋەستىن چورتلا قالغان قېرى ئەر ـ خوتۇنلاردەك تۇن نىسبىگمچە ئۇيقۇسى قېچىپ ئۇخلىيالمايتتى ـ دە، ۋاقتىنى بۇرۇنقىدەك بىكاردىن ـ بىكار زايە قىلماستىن ھېسابات بىلەن، پارچە پۇللارنى ساناپ رەتلەش بىلەن ئۆتكۈزىدىغان بولدى. بەزىدە توخۇ چىللىغىچە تىك ئولتۇرۇپ، دەستە ـ دەستە تەڭگە پۇللارنى ھېلى ئۇياققا، ھېلى بۇياققا يۆتكەيتتى، ھېلى ئۇ دەستىگە قوشۇپ، ھېلى بۇ دەستىدىن ئېلىۋىتىپ ھارمايتتى. بىر دەستىسىنى فېرناندانى خۇش قىلىشقا، يەنە بىر دەستىسىنى ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ ئايىغىغا، بۇ دەستىسىنى ئەنسىز يىللاردىن بۇيان يېڭى كىيىم كىيىپ باقمىغان سانتا سوفىيە دېلا پېبادنىڭ نېسىۋىسىگە ئايرىدى، ماۋۇ بىر دەستىسىنى ئۇرسۇلانىڭ كېپەنلىكىگە ئېلىپ قويمىسا بولمايتتى، يەنە بىر دەستىسىنى ئىككى ـ ئۈچ ئاي ئاتلاپ بىر قادىقى بىر سىنت ئۆسۈپ تۇرۇۋاتقان قەھۋەگە، ئاۋۇ بىر دەستىسىنى بارغانسېرى تەمى قالمايۋاتقان شېكەرگە، ماۋۇ بىر دەستىسىنى يامغۇر توختىغاندىن كېيىن تېخى قۇرۇشقا ئولگۇرمىگەن ئوتۇنغا ئايرىدى، مۇنۇ بىر دەستىسىنى لاتارىيە بىلىتى ياسايدىغان قەغەز ۋە بوياقلا، قالغىنىنى بولسا تۆتىنچى ئايدىكى توپاقنىڭ زىيىنىغا ئاندى. شۇ چاغدا لاتارىيە بىلىتىنىڭ ھەممىسى سېتىلىپ بولغاندى، تۇرۇپلا ئۇ توپاققا چاقا چىقىپ ئۆلۈپ قالغان، تەلەيگە يارىشا تېرىسى بولسىمۇ قالغاندى. ئورېلىئانو II بىلەن پېترا كېتىس يوقسۇل بولسىمۇ تەڭگە پۇللارنىڭ جىقىراقىنى دائىم فېرناندانا ئاتايتتى، خىجىللىقى ياكى شەپقەتلىرى تۈپەيلىدىن ئەمەس، فېرناندانى ئۆزلىرىدىن بەخۇدۇكرەك ئۆتسۇن دەپلا شۇنداق قىلاتتى. نىھايەت، فېرناندانى ئارزۇلۇق قىزى كۆرۈپ قالغانلىقىنى ئۆزلىرىمۇ سەزمەيتتى، ھەتتا بىر قېتىم ئۇلار فېرناندانا گوللاند داستىخىنى ئېلىپ بېرىمز دەپلا ئۈچ كۈننى ئۈماچ ئىچىپ ئۆتكۈزۈشكە رازى بولغاندى. بىراق، ئۇلار ھەرقانچە جان تىكىپ ئىشلىگىنى، پۇل تېجەش ئۈچۈن تىرىشىپ ـ تىرمىشىپ پۇل يىغقىنى بىلەنمۇ ئۇ پەرىشتە بەربىر ھارغىنلىق ئىچىدە ئۇخلاشقا ئاران ئولگۈرەتتى. ئۇ ئىككىسى تەڭگىلەرنى ھەرقانچە ئۇياقتىن بۇياقتا

يۆتكەپ يۈرگىنى بىلەن تەستە جېنىنى جان ئېتەتتى. كىرىمى چىقىمىنى قاپلىيالمايۋاتقاچقا غەمنىڭ تولىلىقىدىن كېچىچە كىرپىك قاقماي چىقاتتى، شۇنداق ئۇيقۇسىز كېچىلەردە ئۆزلىرىگە ئىختىيارسىز سوئال قويياتتى: بۇ جاھان زادى نېمە بولۇپ كەتكەندۇ؟ جاندارلىرىمىز نېمىشقا بۇرۇنقىدەك كۆپەيمەيدىغاندۇ؟ نېمىشقا بۇ پۇللار قولىمىزدىن پۇررىدە ئۇچۇپ چىقىپ كېتىدىغاندۇ؟ تېخى يېقىندىلا كونىبيانبا ئۇسسۇلى ئۇچۇن توتام ـ تۇتاملاپ پۇل خەجلەيدىغان كىشىلەر ئەمدى نېمىشقا ئالتە مېكىيان كېلىدىغان لاتارىيەگە يىگىرمە سېنتلا خەجلەتكىنىمىز بىلەن ھېسابلاشماي بۇلاڭچىلىق قىلىۋاتىدۇ دەپ كوتۇلدىشىدىغان بولۇپ قالغاندۇ؟ ئورىلىئانو II ئاغزىدىن چىقارمىغىنى بىلەن كۆڭلىدە بۇ چاتاق دۇنيانىڭ چاتىقى ئەمەس، پېترا كېتىسىنىڭ سېھىرلىك ئىچكى دۇنياسىنىڭ سىرلىق بىر يېرىدىن قارا يامغۇر مەزگىلىدە چاتاق چىققاچقا چارۋىلار كۆپ تۆللىمەس بولۇپ قالغان گەپ دەپ ئويلايتتى. شۇنىڭ بىلەن پېترا كېتىسىنىڭ سىرى ئۇستىدە قايتا ـ قايتا ئىزدىنىپ شۇنى بايقىدىكى، پايدا ئىزدەپ يۈرۈپ مۇھەببەتكە ئېرىشىپ قالغان، پېترا كېتىسىنىڭ كۆڭلىنى باغلىۋالىمەن دەپ يۈرۈپ ئۆزىنىڭ كۆڭلى باغلىنىپ قالغانىكەن. پېترا كېتىس بولسا ئورىلىئانو II يېقىنچىلىق قىلغانسېرى شۇنچە كۆيدى، شۇنىڭ بىلەن يېشىنىڭ بىر يەرگە بېرىپ قالغىنىغا قارىماي ياشلىق دەۋرىدە بولىدىغان «يوقسۇللۇق سۆيگۈنىڭ قۇلى» دېگەن ئەقىدىگە خۇراپىيلارچە ئىشەندى. ھەر ئىككىلىسى ئۆتكەن كۈنلەرنى ئەسلەپ، شۇ چاغلاردىكى تۇتۇرۇقسىز زىياپەتلىرىنى، غەلىتىلا ئېرىشىپ قالغان مال ـ دۇنيالىرىنى ۋە يۈگەنسىز ئاشنىدارچىلىقلىرىنى مۇھەببىتىمىزنىڭ تۇسالغۇسى ئىكەن دەپ بىلدى، نۇرغۇن ۋاقىتنى ئىسراپ قىلىپ بولۇپ ئاندىن ئېرىشكەن بۇ ئورتاق غېرىبانە جەننىتىدىن تەڭ سۆيۈندى. ئىككىسى شۇنچە يىلنى پەرزەنت يۈزى كۆرمەي بىر ـ بىرىگە ھەمراھ بولۇپ ئۆتكۈزگەندىن كېيىن بىر ـ بىرىگە ئەسەبىيلەرچە كۆيۈشتى، تاماق شىرەسىدىن كارىۋاتقا قەدەر بىر ـ بىرى بىلەن ئايرىلماي ئىجىل ـ ئىناقلىق ئىچىدە چەكسىز بەختىيار ئۆتتى، ياشىنىپ كۈچىدىن قالغان چاغلىرىدىمۇ توشقانچاقلاردەك ئويىنىشىپ، كۈچۈكلەردەك شوخلۇق قىلىشىپ ئۆتتى.

لاتارىيە سودىسى بەرىكەت تاپالماي كېلىۋەردى. ئورېلىئانو II دەسلەپتە ھەپتىسىگە ئۇچ كۈن ۋاقىتىنى ئۆتمۈشتىكى فېرما ئىشخانىسىغا بېكىنىۋېلىپ لاتارىيە بېلىتىنى سېتىش بىلەن ئۆتكۈزى. لاتارىيە بېلىتىگە ھەر قېتىم چىقىدىغان مۇكاپاتنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ بىر قىزىل سېغىن توپاق، بىر چوشقا ياكى بىر توپ كۆك توخۇنىڭ رەسمىنى بەئەينى ئوخشىتىپ سىزاتتى، «تەڭرىنىڭ ھىممىتى» دېگەن لاتارىيە ئېتىنمۇ باسما ھەرپ بىلەن تازا قاتۇرۇپ يېزىپ قويياتتى. بۇ ئات پېترا كېتىسقا بەك ياراپ كەتكەنىدى. بىراق، ۋاقىت ئۇزارغانسېرى ھەپتىسىگە ئىككى مىڭ پارچە لاتارىيە بېلىتى سېتىش ئېغىر كەلدى ـ دە، ھايۋانات سۈرىتى، لاتارىيەنىڭ نامى ۋە لاتارىيە نومۇرى چۈشۈرۈلگەن رېزىنكە تامغا ئويدۇردى، ئەمدى بۇ تامغىلارنى ھەرخىل رەڭلىك سۇرۇقلارغا تەگكۈزۈپ، لاتارىيە بېلەتلىرىگە باسسىلا ئىش پۈتەتتى. ئورېلىئانو II ئاخىرقى بىرنەچچە يىلدا لاتارىيە بېلىتىنىڭ نومۇرى ئورنىغا تېپىشماق ئىشلىتىپ باقتى، تېپىشماقنى تېپىۋالغانلار مۇكاپاتنى تەڭ بۆلۈشەتتى، لېكىن بۇ قائىدە بەك مۇرەككەپ ھەم كىشىدە گۇمان پەيدا قىلىپ قويۇدىغان بولغاچقا، بۇ ئۇسۇلنى داۋاملاشتۇرالمىدى.

ئورېلىئانو II لاتارىيە تىجارىتى بىلەن پالاقشىپ يۈرگەچكە بالىلىرىنى يوقلىغۇدەك ۋاقتى يوق دېيەرلىك ئىدى. فېرناندا شۇنىڭ بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلانى يىلىغا پەقەت ئالتىلا ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىدىغان خۇسۇسىي مەدرىسكە بەردى، لېكىن نەۋرىسى ئورېلىئانونىڭ ھۆكۈمەت مەكتىپىدە بولسىمۇ ئوقۇشىغا رۇخسەت قىلمىدى. ئويىچە بولغاندا، ئۇنىڭ ئۆيدىن چىقىشىغا رۇخسەت قىلغىنىنىڭ ئۆزىمۇ چوڭ ئىش ئىدى. بۇنىڭدىن باشقا، ئۇ زامانىدىكى مەكتەپلەر كاتولىك دىنىنىڭ شەرئىتى بويىچە نىكاھلىق تۇغۇلغان قانۇنلۇق بالىلارنىلا قوبۇل قىلاتتى، ئورېلىئانو بۇ يەرگە يەتكۈزۈپ بېرىلگەندە بولسا تونىغا يېڭنە مىق بىلەن ئىلىپ قويۇلغان تۇغۇت كېنىشكىسىگە «ئىگىسىز بوۋاق» دەپ ئەسكەرتىلگەنىدى، شۇڭا نەزەربەندكە ئېلىنىپ، پۈتۈنلەي سانتا سوفىيە دېلا پېداد ۋە ئارىلاپ ئەس ـ ھوشى جايىغا كېلىپ قالىدىغان ئۇرسۇلانىڭ خەۋەر ئېلىشى بىلەن ياشاپ كېلىۋاتاتتى. ئىككى موماينىڭ تونۇشتۇرۇشى ئارقىسىدا

بارا ـ بارا ئۆيدىكى تار دۇنيا بىلەن تونۇشتى. ئۇ بارا ـ بارا قائىدە ـ يوسۇنلۇق ۋە غۇرۇرلۇق بالا بولدى. زىلۋا بوي، قاش ـ كۆزى جايىدا بۇ بالا شۇنداق قىزىققاق ئىدىكى، تولا گەپ سوراپ چوڭلارنى زېرىكتۈرىۋەتتى. بىراق، چاقناپ تۇرىدىغان ئوينىاق كۆزلىرى پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ شۇ يېشىدىكى ئۇجۇر ـ بۇجۇرىنى بىلىۋالمىغىچە قانائەت تاپمايدىغان، بەزىدە ھەممىنى بىلىۋالالايدىغان ئۆتكۈر كۆزلىرىدىن پەرقلىنەتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا باغچىدا ئوقۇيتتى، ئۇ بالا بولسا گۈللۈكتە سازلىق تۇتۇپ ھاشاراتلارنى قىمىناپ ئويناپ يۈرەتتى. بىركۈنى تۇتۇۋالغان چايانىنى قۇتىغا سېلىپ، ئۇرسۇلانىڭ كارىۋىتىغا قويۇپ بەرمەكچى بولۇپ تۇرغاندا فېرناندا ئۇنداغا تۇتۇلۇپ قېلىپ، مېمېنىڭ بۇرۇنقى ھۇجرىسىغا سولاندى. شۇنىڭ بىلەن زېرىكىشلىك چاغلىرىنى ھېلىقى قامۇسنىڭ قىستۇرما رەسىملىرىنى كۆرۈش بىلەن ئۆتكۈزۈشكە باشلىدى. ئۇرسۇلا بىركۈنى چۈشتىن كېيىن بىر تۇتام چاكاندىنى كۆتۈرۈۋېلىپ ئۆيمۇئۆي دېمىدە سۈيى چېچىپ يۈرەتتى، ئۇ بالىنى كۆپ كۆرگەن تۇرۇقلۇقمۇ كىم سەن دەپ سوريدى.

ـــ مەن ئورېلىئانو بۇئېندىيە، ـــ دېدى بالا.

ـــ توغرا، ـــ دېدى ئۇرسۇلا، ـــ ئەمدى زەرگەرلىكنى ئۆگىنىدىغان ۋاقتىڭ بولۇپ قالدى.

ئۇرسۇلا ئەمدى بۇ بالىنىمۇ ئۆز ئوغلۇم دەپ قالغانىدى. قارا يامغۇردىن كېيىن ئىسسىق شامال چىقىدىغان ۋاقىتلاردا ئۇرسۇلا ئارىلاپ ـ ئارىلاپ ئەس ـ ھوشىغىمۇ كېلىپ قالغان، لېكىن ئەمدى ئۇنداق ئەھۋالى بارسا كەلمەسكە كېتىپ، ئەس ـ ھوشى زادىلا ئەسلىگە كەلمەسلا بولۇپ كەتكەنىدى. ئۇرسۇلا ھۇجرىسىغا كىرسىلا زىياپەتكە جابدۇنغاندەك ياسىنىپ كېلەكسىز ئۇزۇن كۆپتۈرمە كۆينەك ۋە ئۇستىگە ئونچە ـ مارجان تۇتۇلغان بەلبوغما مۇرىلكا كىيگەن پېترونىنا ئېگوئاران بىلەن، تەۋرىمە ئورۇندۇقتا بىر تال توز پېيىدە ئۆزىنى يەلپۈگەچ پالەچ يانقان ئانا جەمەت مومىسى تىرانگىرىنا ماريىە مىنياتا ئاروكوك بۇئېندىيە، ئۇچىسىغا باش ۋالىي ياساۋۇلىنىڭ تەقلىدي فورمىسىنى كىيگەن ئانا جەمەت بوۋىسى ئورېلىئانو ئاركادىئو بۇئېندىيە، كالىنىڭ تېنىدىكى قورتنىڭ قورۇقىنى ئۆزلىكىدىن چۈشۈرۈۋېتەلەيدىغان بىر

ئەپسۇننى يارانقان دادىسى ئورىلىئانو ئىگوئاران بىلەن ئۇچرىشاتتى، يەنە قورقۇنچاق ئانىسى، چوشقا قۇيرۇقلۇق نەۋرە ئاكىسى، خوس ئاركادىئو بۇئېندىيە ۋە ئۆلۈپ كەتكەن بالىلىرىمۇ بار ئىدى، ئۇلار ئۆزىنى يوقلاپ كەلگەندەك ئەمەس، مېيىتىنى باققىلى كەلگەندەك تامنىڭ تۈۋىدىكى ئورۇندۇقلاردا قاتار ئولتۇرۇشاتتى. ئۇرسۇلا ئۇلار بىلەن زامانىمۇ، ماكانىمۇ ئوخشىمايدىغان ئىشلار ئۈستىدە ئېچىلىپ ـ يېيىلىپ ئولتۇرۇپ مۇڭدىشىپ كېتەتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ھەر قېتىم مەدرىستىن قايتىپ كەلگەنلىرىدە ياكى ئورىلىئانو قامۇسنى تولا كۆرۈپ زېرىكىپ كەتكەنلىرىدە ئۇرسۇلانىڭ سىرلىق ئەرۋاھلار دۇنياسىدا تېنەپ قالغاندەك كارىۋىتىدا ئۆزى بىلەن ئۆزى كۈسۈرلىشىپ ئولتۇرغانلىرىنى كۆرەتتى.

ـــ ئوت كەتتى! ـــ ئەنسىز توۋلىۋەتتى ئۇرسۇلا بىركۈنى.

بۇ گەپ بىلەن پۈتۈن ئۆيدىكىلەرنىڭ ھەممىسى ئالاقزەدە بولۇپ كەتتى، دېگىنى بولسا توت ياش ۋاقتىدا ئېغىلغا ئوت كەتكەن بىر ئىش ئىدى. ئۇرسۇلا ئەنە شۇ تەرىزدە ئۆتمۈش بىلەن ھازىرنى ئارلاشتۇرۇۋالاتتى، ئۆلۈش ئالدىدا ئىككى ـ ئۈچ قېتىم ئەس ـ ھوشى جايىغا كېلىپ قالغان چاغدىمۇ دەۋاتقىنىنىڭ ھازىرقى تەسىراتى ئىكەنلىكىنى ياكى ئۆتكەن ئىشلار توغرىسىدىكى ئەسلىمىسى ئىكەنلىكىنى ھېچكىم بىلەلمىگەنىدى. ئۇرسۇلا كۈندىن ـ كۈنگە يىگىدەپ ھامىلىگە، ئۆلمەي تۇرۇپ مومياغا ئايلىنىپ قالدى، ئۆمرىنىڭ ئاخىرقى ئايلىرىدا كېچىلىك كىيىمىگە ئورالغان ئامۇت قېقىدەكلا بولۇپ قالدى، مەڭگۈ كۆتۈرۈكلۈك بىلەكلىرىمۇ بەئەينى ئۇزۇن قۇيرۇق مايمۇنىنىڭ قوللىرىغىلا ئوخشاپ قالغانىدى. بىرنەچچە كۈنگىچە مىدىر ـ مىدىر قىلمىغانلىرىدا، سانتا سوفىيە دېلا پېداد ھايات ياكى ئەمەسلىكىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن ھېلىدىن ـ ھېلىغا تۇرتۈپ بېقىشقا مەجبۇر ئىدى، تېخى ھايات ئىكەنلىكىنى بىلگەندىن كېيىن قۇچىقىغا ئولتۇرغۇزۇپ، كىچىك قوشۇقتا شېكەر سۇيى ئىچكۈزۈپ قويااتتى. ئۇرسۇلا شۇ كۈنلەردە يېڭى تۇغۇلغان مومايدەك بولۇپ قالغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا بىلەن ئورىلىئانو ئېيسانىڭ بوۋاق ۋاقتىدىكى ھەيكىلىدىن چوڭراق ـ ياكى كىچىكرەك ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ باقماقچى بولۇپ ئۇيان ـ بۇيان سۆرەشتۇرۇپ يۇرۇپ

تىلاۋەت سۈپىسىغا ئولتۇرغۇزاتتى. ئۇلار تېخى بىرىكۈنى چۈشتىن كېيىن بىچارە مومايىنى ئامباردىكى بىر ئىشكاپقا تىقىپ قويۇپ چاشقانلارغا تالىتۈەتكىلى تاسلا قالدى. ئۇلار پاسخا بايرىمى كۈنى فېرناندا ئىبادەتكە كەتكەن پۈرسەتتىن پايدىلىنىپ يەنە ئۇرسۇلانىڭ ھۇجرىسىغا كىرىشتى ـ دە، بىرى گەجگىسىدىن، يەنە بىرى پۈتىدىن تۇتۇپ كۆتۈردى.

ـــ بىچارە بۇزرۇكۇار مومام، ـــ دېدى ئامارانتا ئۇرسۇلا، ـــ قېرىپ ئۆلۈپ قاپتۇ ئەمەسمۇ.

ـــ تېخى ئۆلمىدىم جۇمۇ! ـــ دەۋەتتى چۆچۈپ كەتكەن ئۇرسۇلا.

ـــ قارىمامسىز، ـــ دېدى ئامارانتا ئۇرسۇلا كۈلكىسىنى ئارانلا بېسىپ، ـــ نەپەسمۇ ئالمايۋاتسىڭىز!

ـــ گەپ قىلمۇاتمەنغۇ؟ ـــ توۋلىدى ئۇرسۇلا.

ـــ گەپمۇ قىلالمايدىغان بولۇپ قاپسىز! ـــ دېدى ئورىلىئانو بۇئېندىيە، ـــ چېكەتكىدەكلا ئۆلۈپ قاپسىز.

ئۇرسۇلا ئەمدى بۇ پاكىت ئالدىدا تەن بېرىشكە مەجبۇر بولدى.

ـــ پەرۋەردىگارىم، ـــ دېدى بوش ئاۋازدا، ـــ ئۆلۈم دېگەن ئەسلىدە مۇشۇنداقكەنده!

شۇنىڭدىن كېيىن جىددىي يوسۇندا ئولتۇرۇپ، چىن ئىخلاسى بىلەن دۇئا ئوقۇغىلى تۇردى. بۇ دۇئاسى ئىككى كۈندىن ئارتۇق داۋاملاشتى، سەيشەنبە كۈنىگە كەلگەندە دۇئاسىنىڭ ئاخىرى سەممىي تىلەككە ۋە ئەمەلىي نەسىھەتكە ئايلىنىپ كەتتى: قىزىل چۈمۇلىلەر ئۆينى ۋەيران قىلىۋەتمىگەي، ريمەدىسىنىڭ رەسىمى ئالدىدىكى ئۆچمەس چىراغ مەڭگۈ ئۆچۈپ قالمىغاي، بۇئېندىيە جەمەتىدىكى يېقىن تۇغقانلار تويلىشىپ سىلىپ چوشقا قۇيرۇق بالا تۇغۇلۇپ قالمىغاي... ئورىلىئانو II ئۇرسۇلا چۈشەكەۋاتقان پۈرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ ھېلىقى تىللا تىقىقلىق يەرنى ئېيتقۇزۇشقا ئۇرۇنۇپ باقتى، لېكىن ئۇرۇنۇشلىرى يەنە بىر قېتىم بىكارغا كەتتى.

ـــ ئىگىسى قايتىپ كەلگەندە، ـــ دېدى ئۇرسۇلا، ـــ تەڭرىم ئۆزى باشلاپ باردۇ.

سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئۇرسۇلانىڭ ئالەمدىن ئۆتۈشىگە ئاز قالغانلىقىنى پەملەپ

يەتتى. چۈنكى، مۇشۇ كۈنلەردە يۈز بېرىۋاتقان كىشىنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان بىنورمال تەبىئەت ھادىسىلىرى ئۇنىڭ دىققىتىنى تارتىپ كېلىۋاتاتتى: ئەتىرگۈللەردىن تۇرۇپلا ئاچچىق ئەمەن پۇرىقى كېلىدىغان بولۇپ قالغان؛ جالاباما نوگىيى قولىدىن چۈشۈپ كېتىپ، ئىچىدىن چېچىلىپ چۈشكەن نوقۇت ۋە پۇرچاقلار مۇكەممەل گېئومېتىرىك شەكىلدە تىزىلىپ قالغان؛ قايسى بىركۈنى كېچىسى ئاسماندىن بىر رەت قىزغۇچ سېرىق نۇر تەخسىلىرى ئۈچۈپ ئۆتكەنىدى.

ئۇرسۇلا ئۇلۇغ پەيشەنبە كۈنى سەھەردە كۆز يۇمدى. كىشىلەر ئۇرسۇلانىڭ يېشىنى ئەڭ ئاخىرقى قېتىم باتان شىركىتى دەۋرىدە ھېسابلىغانىدى، شۇ چاغدا ئۇنىڭ ئۆمۈر يېشى بىر يۈز ئون بەش ياش بىلەن ئىككى يۈز يىگىرمە ئىككى ياش ئارىلىقىدا چىققانىدى. جەسىتى ئۆز ۋاقتىدا ئورېلىئانو يانتان بۆشۈكتىن سەل چوڭراق بىر ئۆكەككە سېلىنىدى، دەپنە مۇراسىمىغىمۇ ساناقلىقلا ئادەم قاتناشتى. سەۋەبى شۇكى، بىرىنچىدىن، ئۇرسۇلانى تونۇيدىغانلاردىن ھېچقانچىسى قالمىغان؛ ئىكىنچىدىن، شۇ كۈنى چۈشتە ھاۋا ئادەتتىن تاشقىرى ئىسسىپ كېتىپ، قۇشلارمۇ بېشى قېيىپ ئۇدۇل كەلگەن تامغا، دېرىزىلەرنىڭ سىم تورلىرىغا ئۆزلىرىنى ئۇرۇپلا جان ئۈزۈشكەن.

كىشىلەر باشتا قۇشقاچلارغا ۋابا تېگىپتۇ دەپ قالغانىدى. ئاياللار ئۆيدە ئۆلۈپ قالغان قۇشلارنىڭ ئۆلۈكىنى تازىلاپ بولالماي ھالدىن كەتتى، بولۇپمۇ ئەرلەر چۈشلۈك ئارام ۋاقتىدا قۇشقاچلارنىڭ ئۆلۈكىنى غالتەك ھارۋىلاردا دەريا‌غا ئاپىرىپ تۆككىلى تۇردى. پاسخا بايرىمى كۈنى يۈز ياشتىن ئاشقان پوپ ئانتونىئو ئىسابېل مېھرابتا ۋەز ئېيتىپ، قۇشقاچلار بىر «سەرگەردان يەھۇدى»نىڭ كاساپىتىدىن ئۆلدى دەپ پەتۋا چىقاردى. ئۆزىنىڭ ئېيتىشچە، ئۇ مەخلۇقنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەنمىش، تېكە بىلەن جادۇگەر ئايالنىڭ جۈپلىشىشىدىن ئاپىرىدە بولغان ئۇ مەخلۇق بىرلا پۇركۇپ ھاۋانى ئوتتەك قىزىتىۋېتەلەرمىش، قەدىمى يەتكەنلىكى يەردە خوتۇن ـ قىزلار غايىبتىن غەلىتە مەخلۇققا ھامىلدار بولۇپ قالارمىش. بىراق، بۇ پوپنىڭ ۋەز ـ نەسىھەتلىرى كىشىلەرنىڭ دىققىتىنى تارتالمىدى. چۈنكى، ماكوندولۇقلار چېركاۋدىكى بۇ پوپنىڭ قېرىلىقتىن ئالجىپ قالغانلىقىغا شەكسىز ئىشىنەتتى. ھالبۇكى،

چارشەنبە كۈنى سەھەردە بىر ئايالنىڭ ئەنسىز تۇغۇلغان ئاۋازىدىن ھەممە ئادەم ئويغىنىپ كەتتى، ئۇ ئايال تاق تۇياقلىق، ئىككى پۇتلۇق بىر ھايۋانىڭ ئاياغ ئىزلىرىنى بايقىغانىكەن. بارلىق گۈزاھچىلار بۇ شەكسىز پاكىت ئالدىدا پوپنىڭ تەسۋىرلىگىنىدەك قورقۇنچلۇق بىر مەخلۇقنىڭ مەۋجۇت ئىكەنلىكىگە ئىشەندى ـ دە، ھەر كىم ئۆز ھويلىسىغا قاپقان قۇردى. ئۇ مەخلۇق شۇنداق قىلىپ قولغا چۈشتى. ئۇرسۇلا ئۆلۈپ كېتىپ ئىككى ھەپتىدىن كېيىن بىركۈنى يېرىم كېچىدە پېترا كېتىس بىلەن ئورىلىئانو II ئارىتام ھويلىدىن ئاڭلانغان بۇقا مۆرىگەندەك سەت بىر يىغا ئاۋازىدىن ئويغىنىپ كېتىپ ھاپىلا ـ شاپىلا ئورنىدىن تۇرۇپ بولغىچە، بىر توپ ئادەم ھېلىقى مەخلۇقنى قۇرۇق شاخ ـ شۇمبا بىلەن يېپىلغان ئورىدىكى ئۇچلۇق قوزۇقلاردىن چىقىرىپ بولغانىدى. ئەمدى ئاچچىق ھۆركىرەشتىن توختىغان ئۇ مەخلۇقنىڭ جۈغى قورامىغا يەتمىگەن كىچىك بالىچىلىكلا كېلسىمۇ، يوغان بىر بۇقىدەك ئېغىر ئىدى، يارىسىدىن كۆپكۆك قان ئېقىۋاتاتتى. پۇتۇن بەدىنىنى پىتلاپ كەتكەن توم ـ توم يىرىك تۈك ۋە قوتۇر بېسىپ كەتكەنىدى. بىراق، پوپنىڭ تەسۋىرلەپ بەرگىنى بىلەن ئوخشاشمايدىغان يېرى شۇكى، ئادەمسىمان قىسمى ئادەمدىن كۆرە زىلۋا بىر پەرىشتىگە بەكرەك ئوخشايتتى، قوللىرى پارقىراق ۋە چاقماقنىنە، كۆزلىرى يوغان، ئەمما خۇنۇك ئىدى، مۇرىسىدىكى كۈچلۈك قاناتلىرى ئوتۇنچىنىڭ پالتىسىدا چانىۋېتىلگەن بولسا كېرەك، قاناتلىرىنىڭ قاقاچ تۇتقان قالدۇقلا قالغانىدى. كىشىلەر بۇ مەخلۇقنى ھەممە ئادەم كۆرسۇن دەپ مەيداندىكى بىر تۈپ بادامغا ئېسىپ قويدى. ئۆلۈكى سېسىقتا باشلىغاندا ئۇنى ھايۋان قاتاردا دەرياغا تاشلىۋېتىشنى ياكى ئادەم قاتاردا دەپنە قىلىشنى بىلەلمىگەنلىكتىن گۈلخان يېقىپ كۆيدۈرۈۋەتتى. قۇشلارنىڭ بېشىغا كەلگەن بالا ـ قازا شۇ مەخلۇقنىڭ كاساپىتىدىن ياكى ئەمەسلىكى مەڭگۈلۈك سىر بولۇپ قېلىۋەردى. يېڭى توي قىلغان قىزلار پوپنىڭ بېشارىتىدىكىدەك مەخلۇقمۇ تۇغمىدى، لېكىن ئىسىق ھاۋا داۋاملىشىۋەردى.

شۇ يىلنىڭ ئاخىرىدا ربېكا ۋاپات بولدى. بىر ئۆمۈر خىزمىتىدە بولغان دېدەك ئاخىندا ھۆكۈمەتتىن ئۆتۈنۈپ ھۇجرا ئىشىكىنى بۇزۇپ ئاچقۇزدى، ھۇجرىسىدا تۇرۇپ

قالغىنىغا ئۇچ كۈن بولۇپ قالغان غوجايىنى قۇرتتەك تۇگۈلگىنىچە كارىۋىتىدا ياتاتتى، چاچلىرى تامامەن چۈشۈپ بولغانىدى، باشمالتىقى ئاغزىدا شۇمۇكلۇك تۇراتتى. ئورىلىئانو II رىبېكانىڭ دەپنە ئىشلىرىنى ئۆزى ئۈستىگە ئالدى ھەمدە ئۆيىنى راۋرۇس رېمونت قىلىپ سېتىۋەتمەكچى بولدى. بىراق، بۇ ئۆي تۇغىشىپلا بولغانىدى، تامنىڭ سۇۋاقى پەقەتلا تۇتمىدى، ھەرقانچە قېلىن ھاك لايمۇ بىكار ئىدى، ئۆينى ئوت ـ چۆپ باسقان بولۇپ، تۇۋرۇكلىرى يۆگىمەچلەرنىڭ ئارىسىدا سېسىپ بولغان ئىدى.

ماكوندونىڭ قارا يامغۇر توختىغاندىن كېيىنكى ئەھۋالى ئەنە شۇنداق ئىدى. ئادەملەر قاشاڭلىشىپ كەتكەن، ئۇنتۇغاقلىق كېسىلى بولسا كۈنسېرى يالماۋۇزلىشىپ، كىشىلەرنىڭ شۇنچىكى ئەسلىمىسىنمۇ يەپ بولغانىدى. نىراندىيە ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى ئىمزالانغانلىقىنىڭ يەنە بىر يىللىق خاتىرە كۈنى جۇمھۇرىيەت پىرىزدېنتىنىڭ ئەلچىلىرى پولكوۋنىك ئورىلىئانو كۆپ قېتىم رەت قىلغان ئوردېنلارنى ئەۋلادلىرىغا بەرمەكچى بولۇپ ماكوندوغا يېتىپ كەلدى. ئۇلار ساق بىر چۈشتىن كېيىن تەرەپ ـ تەرەپتىن سۇرۇشتۇرۇپ يۇرۇپمۇ پولكوۋنىكنىڭ ئەۋلادلىرىنى قەيەردىن تاپقىلى بولىدىغانلىقىنى بىلىدىغان ئادەم تاپالمىدى. ئورىلىئانو II ئوردېنىنىڭ ساپ ئالتۇن ئىكەنلىكىنى ئويلاپ ۋەسۋەسىگە چۈشكەنىدى، ئاخىرقى ھېسابتا پېترا كېتىسنىڭ نەسىھەتىگە قۇلاق سېلىپ، ئەلچىلەرنىڭ جاكارنامە چاپلاپ بولغانلىقى ھەمدە مۇراسىمدا سۆزلىنىدىغان نۇتۇقنىڭ كۆپىيەسىنمۇ تەييارلاپ بولغانلىقىغا قارىماي ئار ـ نومۇسىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن رەت قىلدى. دەل مۇشۇ چاغدا بىر توپ سىگانمۇ ماكوندوغا كېلىپ قالغانىدى. مېرگادىسنىڭ بىلىمىگە ۋارىسلىق قىلغان بۇ ئەك ئاخىرقى بىر تۇركۈم سىگانلار بۇ بازارنىڭ خارابلىشىپ كەتكەنلىكىنى، ئاھالىنىڭ سىرتقى دۇنيادىن پۈتۈنلەي بىخەۋەر ئىكەنلىكىنى بايقاپ، يەنە شۇ ماگنىتلىرىنى گويا بابىلون ئاقىللىرىنىڭ ئەك يېڭى كەشپىياتىدەك كوچىمۇكوچا يۈرۈپ، ئۆيمۇئۆي كىرىپ كۆز ـ كۆز قىلىشتى ھەمدە زور لوپا ئەينىكىدە كۈن نۇرى يىغىپ كۆسەتتى. چەينەك ـ چۆگۈنلەرنىڭ ئۇلارغا تارتىشىپ ئويۇق ۋە جازىدىن چۈشۈپ كەتكىنىگە، ئۇلارنىڭ كەينىدىن قازان ـ قومۇچلارنىڭ

دوملاپ مېڭىۋاتقانلىقىغا ئاغزىنى ئېچىپ قاراپ قالغانلارمۇ، بىر سىگان ئايالنىڭ ئاغزىدىن يالغان چىشىنى چىقىرىۋېلىپ يەنە جايىغا سېلىپ قويغانلىقىنى كۆرۈش ئۈچۈن 50 سىنت خەجلەشكە رازى بولغانلارمۇ ئاز ئەمەس ئىدى. ئەينى يىللاردا، بىروۋېن ئەپەندىنىڭ ئەينەك توروسى ۋە مامۇق كىرىسلولىرى بار مەخسۇس ۋاگونىنى سۆرەپ كەلگەن پويىز لىق توشقان يولۇچىلارنى ئېلىپ كۈندە بىر قېتىم كېلىپ ـ كېتىپ تۇراتتى، بۇنىڭدىن باشقا يەنە باناڭ توشۇيدىغان بىر يۈز يىگىرمە ۋاگونلۇق پويىز ئۆتۈپ بولغىچە كەچمۇ كىرىپ قالاتتى. ئەمدى بولسا ئەبجەق بىر كونا سېرىق پويىزلا قالغان، يەنە كېلىپ چىقىدىغان ئادەم بولمىغاچقا چۆلدەرەپ قالغان ۋوگزالدا بەزىدە توختىمايلا ئۆتۈپ كېتەتتى. ۋاتىكاندىن پوپ ئانتونىئو ئېسابىلنىڭ قۇش ـ قاناتلارنىڭ قىرىلىپ كەتكەنلىكى ۋە «سەرگەردان يەھۇدى»نىڭ ئۆلتۈرۈلگەنلىكى ھەققىدىكى دوكلاتنى تەكشۈرۈش ئۈچۈن كەلگەن ۋەكىللەر بۇ پوپنىڭ بىر توپ بالىلار بىلەن مۆكۈشمەك ئۈينىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ئۇ دوكلاتنى قېرىپ ئالجىپ قالغانلىقىنىڭ نەتىجىسى ئىكەن دېگەن خۇلاسىغا كەلدى ـ دە، ئانتونىئو ئېسابىلنى ساناتورىيەگە ئاپىرىپ بەردى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇزاق ئۆتمەيلا ماكوندوغا پوپ ئاۋگۇستو ئانژېلنى ئەۋەتتى، بۇ قانىتىق قول ھەم قارام دىن ھىماتچىسى كۈنىگە بىرنەچچە قېتىم ئۆز قولى بىلەن قوڭغۇراق چېلىپ كىشىلەرنى سەگىتەتتى، ئۈيقۇچان كىشىلەرنى ئۆيمۇئۆي ئويغىتىپ كىرىپ ئىبادەتكە ئۈندەيتتى. ۋاھالەنكى، ھاۋاغىمۇ سىڭىپ كەتكەن ھۇرۇنلۇق ئۇنىڭغىمۇ يۇقۇپ، ھەممىنى قۇرۇتۇپ قاتۇرۇپ قويىدىغان قانىتىق ئىسسىق چاڭ ـ توزان ئالدىدا بىر يىلغا بارمايلا باش ئەگدى، چۈشلۈك ئارام ۋاقتىدا چىدىغۇسىز ئىسسىق دەستىدىن ئالدىدىكى گۈش كومىلىچىغا قاراپمۇ ئۈيقۇ باسىدىغان بولۇپ قالدى، شۇنىڭ بىلەن ئاخىرى ئۇزۇل ـ كېسىل پەسكارىغا چۈشتى.

ئۇرسۇلانىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىن پۈتۈن ئۆي يەنە خارابلاشتى، بىرقانچە يىلدىن كېيىن ئوچۇق پىكىرلىك، خۇشخۇي ھەم مودا ئايال زاتى بولۇپ يېتىلىپ، جەمئىيەتتە مۇستەھكەم بىر كىشىلىك ئورۇن ئىگىلىگەن كەسكىن، چاقماقتەك چاققان ئامارانتا

ئۇرسۇلامۇ بۇنداق ھالەتنى ئوڭشىيالمىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا شۇ چاغلاردا ئىشلەپ-دېرىزىلەرنى ئېچىۋېتىپ ئۆينىڭ بۇزۇلغان ھاۋاسىنى ئالماشتۇراتتى، ھويلىدىكى گۈللەرنى چاتايتتى، تەپتارتماستىن كۇپكۇندۇزدىمۇ پېشايۋاندا ئۆمىلەپ يۇرگەن قىزىل چۈمۈلىلەرنى يوقۇتاتتى، بۇئېندىيە جەمەتىنىڭ ئۇنتۇلغىنىغا ئۇزاق بولۇپ كەتكەن مېھماندوست كەيپىياتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە تىرىشاتتى، لېكىن ئاخىرقى ھېسابتا ھەممە تىرىشچانلىقى بىكارغا كەتتى.

ئۆيگە بېكىنىۋېلىپ ئۆزىنى پىنھاندا تۇتۇۋاتقان فېرناندانىڭ جاھىللىقى يىمىرىلمەس بىر توغان بولۇپ، ئۇرسۇلانىڭ يۇز يىل جۇغلىغان قىيانىنىمۇ توسۇپ كەينىگە ياندۇردى. فېرناندا ئىسىق شامال بالاسى ئۆتۈپ كەتكەن بولسىمۇ ئىشلەپ-دېرىزىلەرنى ئاچقۇزۇش تۈگۈل، دېرىزە راملىرىغا كىرىستىسمان شەكىلدە قىلىپ ياغاچ مىخلىتىۋەتتى - دە، ئاتا - ئانىسىنىڭ تەلىمىگە قاتتىق ئەمەل قىلىپ ئۆلۈكنىڭ كۈندە ياشاشقا باشلىدى، سىرلىق دوختۇر بىلەن بولغان خەت ئالاقىسىمۇ مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلاشتى. روھىي ئوپېراتسىيە ۋاقتىنى نۇرغۇن قېتىم كەينىگە سۈرۈۋەرگەن ئۇ سىرلىق دوختۇر ئاخىر فېرناندانى بىر ئوپېراتسىيە قىلىپ كۆرۈش قارارىغا كەلگەندى. فېرناندا شۇنىڭ بىلەن بەلگىلەنگەن كۈندە، بەلگىلەنگەن سائەتتە ھۈجرىسىغا سولىنىۋېلىپ بېشىنى شىمال تەرەپكە قىلىپ ياتتى، ئۇچىسىدا ئورنىۋالغان ئاق كىرلىكىدىن باشقا ھېچنېمە يوق ئىدى. كېچە سائەت بىر بولغاندا بىركىم مۇزدەك سوغۇق سۇيۇقلۇقتا چىلانغان قولياغلىقنى يۈزىگە ياپقاندەك قىلدى. ئويغانغاندا دېرىزىدىن قۇياش نۇرى چۈشۈپ تۇراتتى، كىندىكىدىن كۆكسىنىڭ تۈۋىگىچە قورقۇنچلۇق بىر ياسمان تارتۇق پەيدا بولۇپ قالغانىدى. جىم يېتىپ كۈتۈنۈش ۋاقتى توشۇپ بولغىچە ھېلىقى ناتونۇش دوختۇرنىڭ چۈشىنىكسىز بىر پارچە خېتىنى تاپشۇرۇۋالدى. بۇ خەتتە ئالتە سائەت داۋاملاشقان تەكشۈرۈش نەتىجىسىدە فېرناندا ئۆزى تەكرار - تەكرار تەپسىلىي تەسۋىرلەپ ئۆتكەن كېسەلگە ماس كېلىدىغان ئالامەتنىڭ يوقلىقى، ئەملىيەتتە فېرنانداىكى ئالامەتنىڭ نەرسىلەرنى ئەسلىي ئېتى بويىچە ئاتىمايدىغان يامان ئادەتىدىن پەيدا بولغان يەنە بىر قېتىملىق قالايمىقانچىلىق

ئىسكەنلىكى، دوختۇرنىڭ تەكشۈرۈشى نەتىجىسىدە بالىياتقۇسىنىڭ ساقىگىلاپ قالغانلىقىلا بايقالغانلىقى ئېيتىلغان ھەمدە بالىياتقۇ تىركى قويدۇرۇپ ئوقۇشاش مەسلىھەتى بېرىلگەنىدى. ئۇمىدسىزلەنگەن فېرناندا تېخىمۇ ئېنىقراق چۈشەندۈرۈپ قويۇشنى تەلەپ قىلىپ خەت يازدى، لېكىن ئۇ ناتونۇش دوختۇر ئۇچۇرىنى قايتۇرمايلا قويدى. بالىياتقۇ تىركى دېگەن بۇ ناتونۇش سۆز فېرناندانىڭ كاللىسىغا كىرىۋېلىپ ھېچ ئارام بەرمىدى، شۇنىڭ بىلەن ئاخىر نومۇسنى قايرىپ قويۇپ ئۇ دوختۇرنىڭ قېشىغا بېرىپ بالىياتقۇ تىركىنىڭ زادى نېمىلىكىنى سوراپ بېقىش قارارىغا كەلدى، ئۇ يەرگە يېتىپ بارغاندا بولسا ئۇ فىرانسۇز دوختۇرنىڭ ئۇچ ئايىنىڭ ئالدىدىلا ئېسىلىپ ئۆلۈۋالغانلىقىنى بىلدى، شۇ چاغدا پولكوۋنىك ئوربېلىئانونىڭ بىر سەپدىشى پۈتۈن ماكوندولۇقلارنىڭ قارشى تۇرغانلىقىغا پەرۋا قىلماي ئۇ دوختۇرنى قەبرىستانلىققا كۆمۈپ قويغانىكەن. فېرناندا شۇنىڭدىن كېيىن ئۇمىدىنى ئوغلى خوس ئاركادىئوغا باغلىدى، ئوغلىمۇ رەمدىن بەرنەچچە تال بالىياتقۇ تىركى ئەۋەتىپ بەردى. فېرناندا ئوغلى بالىياتقۇ تىركىگە قوشۇپ ئەۋەتكەن چۈشەندۈرۈلمىنى پىششىق يادلىۋالغاندىن كېيىن ئۆزىنىڭ يوشۇرۇن كېسىلىنى كىشىلەردىن سىر تۇتۇش ئۈچۈن دەرھال ھاجەتخانىغا تاشلىۋەتتى. بۇ ئېھتىيات تەدبىرى ئارتۇقچە ئىدى. چۈنكى، ئۆيدە تېخىچە ئۆلمەي ئېشىپ قالغان ساناقلىقلا تىرىك جان ئىگىسى فېرناندانىڭ دىققەت قىلىپمۇ كەتمەيتتى. ئاخىرقى ئۆمرىنى غېرىبلىق ئىچىدە تېنەپ ـ تەمتىرەپ ئۆتكۈزۈۋاتقان سانتا سوفىيە دېلا پېداد ھەر كۈنى ئۆيدىكىلەرگە ئازغىنە تاماق تەييارلاپ بەرگەندىن باشقا ۋاقتىنىڭ ھەممىسىنى دېگۈدەك خوس ئاركادىئو II دىن خەۋەر ئېلىشقا سەرپ قىلاتتى. ھەر ھالدا ساھىبجامال رېمەدىسىنىڭ گۈزەللىكىنى تارتقان ئامارانتا ئۇرسۇلامۇ بۇرۇن ئۇرسۇلانى قىينىاپ ئويناشقا سەرپ قىلغان ۋاقتىنى تاپشۇرۇق ئىشلەشكە سەرپ قىلاتتى، بۇ قىز ئەقىللىقلىقى ۋە زېھنىنىڭ ئۆتكۈرلىكى بىلەن ئوربېلىئانو II نىڭ يۈرىكىدە بۇرۇن مېمىغا باغلىغان ئۇمىد چىرىغىنى قايتىدىن ياندۇرغانىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئامارانتا ئۇرسۇلاغا بانان شىركىتىنىڭ ۋاقتىدىكى ئادەت بويىچە ئۇنى بېرىۋىسېلغا ئەۋەتىپ ئوقۇتۇشقا ۋەدە بەردى ھەمدە بۇ ئارزۇ ـ

ئارمىنىيەنىڭ تۇرتكىسىدە قارا يامغۇر ۋەيران قىلىۋەتكەن يەرلەرگە قايتىدىن جان كىرگۈزۈۋەتمەكچى بولدى. شۇنىڭدىن كېيىن كەمدىن - كەم ئۆيدە بولدى، پەقەت ئامارانتا ئۇرسۇلانى دەپلا ئاندا - مۇندا ئۆيگە قايتقاچقا ۋاقىتسىنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ فېرناندا بىلەنمۇ ياتلىشىپ كەتتى. بارا - بارا چوڭ بولۇپ بالاغەت دەۋرىگە قەدەم قويغان ئورېلىئانو ئۆز دۇنياسىدىلا ياشاپ كەلگەچكە چۈشىنىپ بولمايدىغان سىرلىق بىر بالا بولۇپ قالغانىدى. ئورېلىئانو II فېرناندانىڭ بۇ نەۋرىسىنى ياشانغىنىدا بولسىمۇ كۆڭلى يۇمشاپ شەھەر تۇرمۇشىغا قويۇپ بېرىدىغانلىقىغا ئىشىنەتتى، شۇ چاغدا ھېچكىم بۇ بالىنىڭ تەكتىنى سۈرۈشتۈرۈپ يۈرمەيتتى. بىراق، ئورېلىئانو مەھبۇسانە يالغۇز ئۆتۈۋېرىشكە رازىدەك قىلاتتى. ھېچقاچان دەرۋازىنىڭ سىرتىدىكى دۇنيانى بىلىپ بېقىش ئارۇزسىدا بولۇپ باقمىغاندەك قىلاتتى. ئۇرسۇلا مېرگادېسنىڭ ئۆيىنى ئاچقۇزۇۋەتكەندىن كېيىن بۇ بالا شۇ ئۆينى چۆرگىلەپ كېتەلمەي، يېرىم يېپىق ئىشىكتىن ئۆينىڭ ئىچىگە قارايدىغان بولۇۋالدى. قاچانلاردىن باشلاپكىن خوس ئاركادىئو II بىلەن دوست بولۇشۇپ قالدى. ئورېلىئانو II ئۇ ئىككىسىنىڭ بۇ دوستلۇقىنى ئۇزاق كۈنلەردىن كېيىن بۇ بالىنىڭ ئاغزىدىن ۋوگزالدىكى قىرغىنىنىڭ پارىڭىنى ئاڭلاپ ئاندىن بايقىغانىدى. شۇ كۈنى كىمدۇر بىرى تاماق ئۈستىدە بانان شىركىتى ماكوندونى تاشلاپ كەتكەندىن كېيىن بازارنىڭ خارابلاشقانلىقىدىن ئاھ ئۇرغانىدى، ئورېلىئانو شۇ ئان رەددىيە بەردى. گەپلىرى شۇ يېشىدىكى بىر بالىغا خاس ئەمەس ئىدى، نۇقتىئىنەزىرىمۇ ئالاھىدە ئىدى، بۇ بالا، ماكوندو ئەسلىدە پارلاق ئىستىقباللىق بىر جاي ئىدى، لېكىن بانان شىركىتى ماكوندونىڭ تەرتىپىنى قالايمىقانلاشتۇرۇۋەتكەن، بۇلغىۋەتكەن، تالان - تاراج قىلغان، يەنە كېلىپ ئىنژېنېرلىرى قارا يامغۇر پەيدا قىلىپ، شۇ باھانىدا ئىشچىلارغا بەرگەن ۋەدىسىنى ئادا قىلىشتىن قاچقان دەپ قارايتتى. گەپلىرىنىڭ ھەممىسى ئورۇنلۇق بولغاچقا، فېرناندانىڭ نەزىرىدە ئېيسانىڭ ئۆسمۇرلۇك چاغلىرىدا كاھىننى مۇنازىرىدە يېڭىۋېلىپ ھۆرمەتسىزلىك قىلغىنىدىن قېلىشمايتتى. ئورېلىئانو يەنە بىرمۇنچە ئىشىنەرلىك تەپسىلاتلار ئارقىلىق ھەربىيلەرنىڭ ۋوگزالغا يىغىلغان ئىشچىلارنى

پىلىموت بىلەن قانداق ئانقانلىقى، ئۆلگۈچىلەرنىڭ جەستىنى ئىككى يۈز ژاگونلۇق پويىزغا قانداق بېسىپ ئاپىرىپ دېڭىزغا تاشلىۋەتكەنلىكىنى تەسۋىرلەپ بەرگىنىدە، فېرناندا نۇرغۇن كىشىگە ئوخشاش ھۆكۈمەت تەرەپنىڭ بايانىتىنى قوبۇل قىلىپ، ژوگزال مەيداندا ھېچقانداق ئىش بولمىغانلىقىغا شەكسىز ئىشەنگەچكە، بۇ بالىنىڭ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ھۆكۈمەتسىزلىك ئىدىيەسىگە ژاربىسلىق قىلغانلىقىدىن قاتتىق چۆچۈپ، ئاغزىنى يۇم دەپ ژارقىرىۋەتتى. ئورېلىئانو II بولسا بۇنىڭ قوشكېزەك قېرىندىشىنىڭ گەپلىرى ئىكەنلىكىنى شۇ ئان بىلىۋالغاندى. خوس ئاركادىئو II كىشىلەر نەزىرىدە ساراڭغا چىقىرىۋىتىلگەن بولسىمۇ، ئۆيدىكىلەرنىڭ ئىچىدە مېڭىسى ئەڭ ئوچۇقى بولۇپ، ئورېلىئانونىڭ ساۋادىنى چىقارغان، بۇ بالىنى تېرە قەغەز يازمىلىرى تەتقىقاتىغا يېتەكلىگەن، بۇ بالىغا بانان شىركىتى توغرىسىدا باشقىلارنىڭكىگە ئوخشىمايدىغان قارىشىنى سىڭدۈرگەندى. ئورېلىئانو نۇرغۇن يىلدىن كېيىن تاشقى دۇنيا بىلەن ئۇچراشقىنىدا بۇنداق كۆزقاراشنىڭ ئۆتۈپ كەتكەن بىمەنىلىك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىدۇ. چۈنكى، بۇنداق كۆزقاراش تارىخشۇناسلار دەرسلىكىلەردە كۆككە كۆتۈرۈپ نىزام قىلىۋالغان قاراشلار بىلەن ئاساسەن ئوخشاش ئىدى. ئىسىق شامالمۇ، چاڭ ـ توزانمۇ ياكى چىدىغۇسىز ئىسسىق ھاۋامۇ دەخلە يەتكۈزەلمىگەن بىر بۇلۇڭدىكى بۇ بىنەزەر ئۆيدە ئۇ ئىككىسىنىڭ كۆز ئالدىدا ئاتا ـ بوۋىسىدىن تەۋەررۈك قالغان شۇنداق بىر ئەستىلىك پەيدا بولاتتىكى، ئۇلار تۇغۇلۇشتىن بۇرۇن ياشىغان، بېشىغا قاغىنىڭ قانتىدەك قالپاق كىيىۋالغان بىر بوۋاي دېرىزىگە دۇمبىسىنى قىلىپ ئاغزىغا تەگمەي پاراڭ قىلىپ بېرەتتى. ئۇ ئىككىسى بۇ ئۆيدە مەڭگۈ ئۇچىنچى ئاي ژە دۇشەنبە بولىدىغانلىقىنى بىرلا ژاقىتتا بايقىدى، شۇنىڭ بىلەن خوس ئاركادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئۆيدىكىلەر ئېيتقاندەك ئالجىپ قالغان ئەمەسلىكىنى، ئەكسىچە شۇ بوۋاينىڭلا سەگەكلىك بىلەن شۇنداق بىر ھەقىقەتنى كۆرۈپ يېتەلىگەنلىكىنى چۈشەندىكى، زامانمۇ يوقىلىدىكەن ژە كۆتۈلمىگەن ئەھۋالدا پارچىلىنىپ، شۇ پارچىسىنى مەلۇم بىر ئۆيدە مەڭگۈلۈك قالدۇرىدىكەن. خوس ئاركادىئو II تېرە قەغەزدىكى چۈشىنىكسىز قولىيازمىلارنى تۇر ـ تۇرى بويىچە

ئايرىپ چىقتى. بۇ ھەرپلەر ئايرىم قارىسا قاغا پۇتى كۆرۈنەتتى، مېرگادىسىنىڭ بىر پۇتۇن ئىجىر - مىجىر پوچۇركىسى بولسا سىمغا ئېسىپ قويۇلغان كىيىملەردەك كۆرۈنەتتى، لېكىن بۇ جەمئىي قىرىق يەتتىدىن ئەللىك ئۇچكىچە ھەرپتىن تۈزۈلگەن ئېلىپبە ئىدى. ئورخۇنئانو ھېلىقى ئېنگلىزچە قامۇستا شۇنداقراق دېئاگرامىنى كۆرگەنلىكىنى ئېسىگە ئالدى - دە، ئۇ قامۇسنى خوس ئاركادىئو II نىڭ تەتقىقات نەتىجىسى بىلەن سېلىشتۇرۇپ كۆرۈۋېدى، نەتىجىدە تامامەن ئوخشاش چىقتى.

ئورخۇنئانو II تېپىشماق لاتارىيەسى تارقاتماقچى بولۇپ تۈرۈۋاتقان مەزگىلدە ھەر كۈنى ئەتىگىنى ئويغانغىنىدا گېلىغا خۇددى يىغىسىنى زورىغا بېسىۋالغاندەك بىر تۇگۈن پەيدا بولۇپ قالىدىغانلىقىنى ھېس قىلدى. پېترا كېتىس بۇنى ئېغىر كۈنلەرنىڭ كاساپىتىدىن پەيدا بولغان يەنە بىر نەسىچىلىك دەپ قاراپ، ئۇدا بىر يىل ھەر كۈنى ئۇزۇلدۇرمەي كىچىك چوتكىنى ھەسەلگە تەگكۈزۈپ تاتلىيىغا سۈرتتى، تۈرۈپ شەربىتى ئىچكۈزدى. ئورخۇنئانو II گېلىدىكى تۇگۈنچەك بارغانسېرى يوغىناپ نەپەسلىنىشىگە توسالغۇ بولۇش دەرىجىسىگە بېرىپ يەتكەندە گېلىنىڭ ئاغرىقىنى پەسەيتىدىغان دورا ئىزدەپ پېلار تېرنېرانىڭ قېشىغا باردى. يۇز ياشتىن ئاشقان بولسىمۇ ماغدۇرىدىن قالمىغان، يوشۇرۇن پاھىشخانا ئېچىۋاتقان بۇ مەزلۇمە ئۇنداق رېتسىپلارغا خۇراپىيلارچە ئىشەنمەي قارتىسىغا مۇراجەت قىلىۋىدى، قاغا سالداتنىڭ بوغۇزىغا تاپان كارولىنىڭ ئۆتكۇر شەمشىرى سانجىلغانلىقىنى كۆردى - دە، بۇنىڭغا قاراپ فېرناندا سېنى ئۆيگە قايتۇرۇپ كېلىش غەرىزىدە رەسىمىگە يېڭىنە مىخ سانجىپتۇ، لېكىن جادۇگەرلىككە پىششىق بولمىغاچقا گېلىگىدا ئۆسمە پەيدا قىلىپ قويۇپتۇ، دېگەن ھۆكۈمنى چىقاردى. ئورخۇنئانو II نىڭ ئائىلە ئالبومىدا ساقلىنىۋاتقان تۇي رەسىمىدىن باشقا ھېچقانداق رەسىمى يوق ئىدى. شۇنىڭ بىلەن خوتۇنىغا ئۇقتۇرماي پۇتۇن ئۆينى ئاختۇرۇپ چىقىپ، ئىشكاپنىڭ ئىچىدىن پېچىتى بىلەنلا تىقىپ قويۇلغان بالىياتقۇ تېرىكىنى تېپىۋالدى. بۇ قېزىل رېزىنكە چەمبىرەكلەرنى چوقۇم جادۇگەرلىك ئەسۋابى دەپ ئويلاپ دەرھال بىرنى يانچۇقىغا سېلىپ چىقىپ پېلار تېرنېراغا كۆرسەتتى. پېلار تېرنېرامۇ ئۇنىڭ زادى نېمىگە ئىشلىنىدىغان نەرسە

ئىكەنلىكىگە بىرنېمە دېيەلمىدى، لېكىن گۇمانلىق بىلىندى ـ دە، ئورېلىئانو II گە ھەممىسىنى ئەكەلدۇروپ ھويلىغا ئوت قالاپ قويماي كۆيدۇرۇۋەتتى. ئاندىن فېرناندانىڭ جادۇسىنى ياندۇرۇش ئۈچۈن ئورېلىئانو II نى كۇرۇك مېكىياندىن بىرنى تۇتۇپ سۇغا بېسىپ، كاشتان دەرىخىنىڭ تۈۋىگە تىرىك كۆمۈشكە بۇيرىدى. ئورېلىئانو II تولۇق ئىشەنچ بىلەن پېلار تېرنېرانىڭ دېگىنىدەك قىلىپ ئورەككە غازالىڭ يېپىپ بولا ـ بولماي تۇرۇپلا نەپسى ئوبدانلا راۋانلىشىپ كەتتى. بۇ ئىشتىن خەۋەرسىز فېرناندا بولسا بالىياتقۇ تىرىكىنىڭ يوقاپ كەتكەنلىكىنى ناتونۇش دوختۇرنىڭ ئۆچ ئېلىۋاتقانلىقىدىن كۆرۈپ، ئىچ كۆڭلىكىگە يانچۇق تىكىپ، ئوغلى يەنە ئەۋەتىپ بەرگەن بالىياتقۇ تىرەكلىرىنى شۇ يانچۇققا تىقىپ ساقلىدى.

ئورېلىئانو II مېكىيانتى تىرىك كۆمۈپ ئالتە ئايدىن كېيىنكى بىركۈنى يېرىم كېچىدە كېكىرتكىنى قىسقۇچپاقا بوغۇزالغاندەك نەپەس ئالالماي قاتتىق يۆتەل تۇتۇپ ئويغىنىپ كەتتى. شۇندىلا ئادەمنى سېھىرلەيدىغان بالىياتقۇ تىرەكلىرىنى ھەرقانچە كۆيدۇرگىنى، مېكىيانلارنى ھەرقانچە سۇغا باسقىنى بىلەنمۇ ئەجىلى تۇشۇپ قالغانلىقىدەك ئاددىي ھەم ھەسرەتلىك رېئاللىقنى بەربىر ئۆزگەرتكىلى بولمايدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. بىراق، بۇ سىرىنى ھېچكىمگە ئېيتمىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلانى بېرىۋسېلغا ئوقۇشقا ئەۋەتكىچە ئەجىلى تۇشۇپ قازا يېتىپ قېلىشىدىن قاتتىق ئەنسىرىدى، شۇنىڭ بىلەن ھەرقانداق چاغدىكىدىنمۇ قاتتىق غەيرەتكە كېلىپ ئىشلەپ، ھەپتىدە بىر قېتىم ساتىدىغان لاتارىيە بېلىتىنى ھەپتىدە ئۈچ قېتىم ساتىدىغان بولدى. ئۆلۈمى قىستاپ قالغان ئادەمدىلا بولىدىغان بىر خىل تەقەززالىق بىلەن ھەر كۈنى قاق سەھەردە ئورنىدىن تۇراتتى ـ دە، بازاردا تەرەپ ـ تەرەپكە چېچىپ يۈرەتتى، ئەڭ يوقسۇل مەھەللىلەرنىمۇ ئالا قويماي ئارىلاپ چىقاتتى.

ـــ «تەڭرىنىڭ ھىممىتى» كەلدى! ـــ يول بويى توۋلاپ ماڭاتتى ئورېلىئانو II ، ـــ يۇز يىلدا بىر قېتىملا كېلىدۇ، پۈرسەت غەنىيمەت!

ئورېلىئانو II كۈچىنىڭ بارىچە ئۆزىنى خۇشال، يېقىملىق ۋە پاراڭچى قىلىپ كۆرسىتىشكە تىرىشاتتى، لېكىن سوغۇق تەر تەپچىپ تۇرغان، تامدەك تاتىرىپ كەتكەن

چىرايىغا دىققەت قىلغانلىكى ئادەم ئۇنىڭ ئاران ئۆرە تۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلىۋالاتتى. بەزىدە ئىچىدىكى ھېلىقى تۆمۈر تىرناقنىڭ دەردىدە يۇرەك ـ باغرى تىلغىنىۋاتقاندەك قاتتىق ئاغرىقتا چىداپ بولالماي ئادەم يوق خىلۋەت بىر يەرنى تېپىپ بىردەم ـ يېرىمدەم دېمىنى ئېلىپ ئولتۇرۇۋالاتتى. پاتېفوننىڭ مىقراشلىرىغا ھەمراھ بولۇپ يۇرىدىغان يالغۇز ئاياللارغا لاتارىيەسىنى بولۇشچە ماختاپ سېتىش كويىدا تۇن نىسبىگىچە پاھىشە كوچىلىرىدا چۆرگىلەپ يۇرەتتى.

ــ قاراڭلار، بۇ نومۇر ھېچكىمگە چىقمىغىلى تۆت ئاي بولدى! ــ تۇۋلايتتى قولىدىكى لاتارىيە بېلىتىنى كۆرسىتىپ، ــ پۈرسەت غەنىيمەت، ھايات دېگەن ئويلىغىنىڭىزدەك قىسقا!

كېيىنچە بارا ـ بارا كىشىلەرنىڭ نەزىرىدىن چۈشۈپ ئۇلارنىڭ مەسخىرە ئوبيېكتى بولۇپ قالدى، ئۆمرىنىڭ ئاخىرىدىكى بىرقانچە ئايدا كىشىلەر ئۇنى بۇرۇنقىدەك ئورېلىئانو ئەپەندى دېمەستىن، يۇزىدىن ـ يۇزىگە «تەڭرىنىڭ ھىممىتى ئەپەندى» دەيدىغان بولۇۋالدى. كانىيىدىكى گىز ـ گىزمۇ بارغانسېرى ئېغىرلىشىپ، ئاخىرىدا ئىتنىڭ غىڭشىغىنىدەك ئاۋاز چىقىرىدىغان بولۇپ قالدى، شۇنداقتىمۇ كىشىلەرنى پېترا كېتىسىنىڭ ھويلىسىدا ئۆتكۈزۈلىدىغان لاتارىيە تارتىش مۇراسىمىغا تىرىشىپ قىزىقتۇرۇپ باقاتتى. بىراق، ئاخىر ئۇنى چورتلا پۈتۈپ قالدى، شۇ چاغدىلا قاتتىق ئاغرىقتا يىقىلىدىغان كۈنى يېقىنلاپ قالغانلىقىنى، شۇنداقلا قىزىنىمۇ چوشقا ۋە تېكە لاتارىيەلىرىگە تايىنىپ بېرىۋىلغا ئەۋەتەلمەيدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. شۇنىڭ بىلەن كاللىسىغا توساتتىنلا بىر ئوي كېلىپ قالدى ـ دە، قارا يامغۇر ۋەيران قىلىۋەتكەن، سالغۇدەك مەبلىغى بولسىلا باشقىلەتتىن ھوسۇللۇق بولۇپ كېتىدىغان يەرلىرىنى دو تىكىپ كاتتا مۇكاپاتلىق لاتارىيە تارقاتماقچى بولدى. بۇ شۇ قەدەر دادىللىق بىلەن تۇزۇلگەن بىر پىلان بولدىكى، ھەتتا بازار باشلىقىمۇ تەسىرلىنىپ، لاتارىيە ئېلانىنى ئۆزى جاكارلىدى. كىشىلەر بىرسى يۇز پېسولۇق لاتارىيە بېلىتىنى بەس ـ بەستە شىركىلىشىپ سېتىۋېلىپ، بىر ھەپتىگە قالمايلا تالاپ بولدى. مۇكاپات چىققان تەلەي ئىگىلىرى چەك تارتىلغان كۈنى ئاخشىمى تەبرىكلەش يۇزىسىدىن بانان

شىركىتىنىڭ گۇللەنگەن دەۋرىدىكى كاتتا زىياپەتلەردىنمۇ قېلىشمىغۇدەك داغدۇغىلىق كاتتا زىياپەت ئۇيۇشتۇردى. ئورېلىئانو II ئەڭ ئاخىرقى قېتىم گارموننى قولىغا ئېلىپ، باتۇر فرانسىسكونىڭ ئۇنتۇلغان ناخشىلىرىغا سايرىتىۋەتتى، لېكىن بۇ چاغدا سازغا تەڭكەش قىلىپ ناخشا ئېيتالماس بولۇپ قالغانىدى.

ئىككى ئايدىن كېيىن ئامارانتا ئۇرسۇلا بېرىۋسېلغا ماڭدى. ئورېلىئانو II بۇ قېتىملىق ئالاھىدە لاتارىيەدىن تاپقان پۇلىغا شۇنىڭدىن ئىلگىرى ئايمۇئاي يىغقان - تۇگكەنلىرىنى، شۇنداقلا ئاپتوماتىك پىيانىنو، ئەنئەنىۋى پىيانىنو ۋە ئەسكى - تۇسكى ئۆي جابدۇقلىرىنى سېتىپ جۇغلىغان ئازراق پۇلىنىمۇ قوشۇپ ھەممىسىنى قىزىنىڭ قولىغا تۇنقۇزغانىدى، بۇ پۇللار قىزىنىڭ ئوقۇش خىراجىتىگە بەخۇدۇك يېتەتتى، پەقەت قايتىپ كېلىدىغان يول كىراسىلا كەم قالغانىدى. فېرناندا بېرىۋسېلغا يېقىن قوشنا چۇشكۇن پارىژنى ئويلاپ قىزىنىڭ بېرىۋسېل سەپىرىگە قارشى تۇرۇپ كەلگەنىدى، پوپ ئانژېل كاتولىك چېركاۋىنىڭ ياتاقلىق مەكتىپىگە ئامارانتا ئۇرسۇلانى تونۇشتۇرۇپ خەت يېزىپ بەرگەندىن كېيىنلا كۆڭلى تىنىدى، ئامارانتا ئۇرسۇلامۇ ئۇ يەردە دىپلوم ئالغانغا قەدەر ئوقۇيمەن، دەپ ۋەدە بەردى. پوپ يەنە ئامارانتا ئۇرسۇلانى تولىدوغا بارىدىغان ساخاۋەتچى موناخلارغا قوشۇپ قويدى، ئۇلارمۇ تولىدوغا بارغاندا قىزچاقنى بېرىۋسېلغا بارىدىغان ئىشەنچلىك ھەمراھقا قوشۇپ قويۇشقا ۋەدە بەردى. ئۇلار بۇ ئىشنى خەت ئارقىلىق جەددىي ئالاقىلىشىۋاتقاندا ئورېلىئانو II مۇ پېترا كېتىسىنىڭ يارىدىمىدە ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ يۈك - تاقلىرىنى تەييارلاۋاتاتتى، ئۇلار ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ كىيىم - كېچەكلىرىنى رەتلەپ فېرناندانىڭ ئۆز ۋاقتىدىكى تويلۇق ساندۇقىغا سالدى، بۇ ئوقۇغۇچى قىز شۇ كۈنى ئاخشىمى قايسى - قايسىنىڭ ئاتلانتىك ئوكيانىدىن ئۆتكىچە پاراخوتتا كىيىدىغان كىيىم ئىكەنلىكىنى، قايسى - قايسىنىڭ پاراخوتتىن چۈشۈپ قىرغاقتا چىققاندا ئالماشتۇرىدىغان مىس تۇگمىلىك كۆك سوكنا پەلتۇ ۋە ئۆچكە تېرىسىدىن تىكىلگەن چىرايلىق توپلىيى ئىكەنلىكىنى، شۇنداقلا پاراخوتقا چىققاندىن كېيىن سۇغا چۈشۈپ كەتمەسلىك ئۈچۈن قەدىمىنى قانداق ئېلىش لازىملىقىنى، ھېلىقى موناخلاردىن بىر قەدەمۇ نېرى كەتمەسلىكى

كېرەكلىكىنى، تاماق يەيدىغان چاغدىن باشقا چاغدا بۆلمىسىدىن چىقسا بولمايدىغانلىقىنى، سەپەر جەريانىدا ئەر ياكى ئايال بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەرقانداق ئادەمنىڭ ھەرقانداق سوئالىغا جاۋاب بەرمەسلىكى لازىملىقىنى ئېسىدە چىڭ تۇتۇۋالدى. پاراخوتتا بېشى قايغاندا تېمىتىدىغان بىر قۇتا دورا ۋە پوپ ئانژېل بوران - چاپقۇنغا تاقابىل تۇرالايدىغان ئالتە سۈرىنى يېزىپ بەرگەن بىر دەپتەرنى ئېلىۋالدى. فېرناندا قىزغا يەنە پۇل سالىدىغان كاناپ بەلباغ تىكىپ بەردى ھەمدە ئۇنى بېلىگە قانداق تېڭىۋالىدىغانلىقىنى ئۆگەتتى، ئاخشىمى ئۇخلىغاندىمۇ ئېلىۋەتمەسلىكى كېرەكلىكىنى جېكىلىدى. توغرىغا بىلەن پاكىزە يۇيۇپ، ئاندىن ئىسپىرتتا دېزىنفېكسىيەلەپ تەييارلاپ قويغان ئالتۇن گارشوكنىمۇ بەرمەكچى بولۇۋىدى، ئامارانتا ئۇرسۇلا ساۋاقداشلىرىنىڭ مەسخىرە قىلىشىدىن ئەنسىرەپ ئالغىلى ئۇنىمىدى. ئورېلىئانو II بىرنەچچە ئايدىن كېيىن سەكراتتا ياتقىنىدا قىزىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قېتىم كۆرگەن قىياپىتىنى ئەسلەيدۇ، شۇ چاغدا پويىزنىڭ ئىككىنچى دەرىجىلىك ۋاگونىدا ئولتۇرغان قىزى فېرناندانىڭ ئەڭ ئاخىرقى نەسىھەتلىرىنى ئېنىقراق ئاڭلىۋالماقچى بولۇپ توپا چاڭ - باسقان كۆزىنكىنى چۈشۈرۈپ بولغىچە پويىز قوزغىلىپ بولغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئۇچىسىغا بىنەپشەرەڭ يىپەك كۆينەك كىيگەن، سول مۈرىسىگە سۈنئىي كېپىنەكگۈل قىستۇرۇۋالغان، پۇتىغا چىرايلىق تۇز پاشنىلىق خۇرۇم ئاياغ، ئايىغىغا ماسلاشتۇرۇپ پارقىراق ئىشتانىپاپاق كىيگەنىدى. مۈرىسىگە يېيىلىپ تۇرغان ئۇزۇن چاچلىرى جۇغى كىچىك چاققانغىنە بوي - تۇرقىغا شۇنداقمۇ ياراشقانىدى، ئويناق كۆزلىرى بەئەينى ئۇرسۇلانىڭ ياش ۋاقىتلىرىدىكى كۆزلىرىگىلا ئوخشايتتى، يىغلىماي ياكى كۈلمەي خوشلاشقانلىرىدىنمۇ بۇزرۇكۇاز مومىسىنىڭ قەيسەر مىجەزىنى تارتقانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. ئورېلىئانو II سۈرئىتى بارا - بارا تېزلىشىپ كېتىپ بارغان پويىزنىڭ كەينىدىن قوغلىشىپ يۈگۈرگەن فېرناندانى يىقىلىپ چۈشمىسۇن دەپ قولىدىن يېتىلىگىنىچە بىللە يۈگۈردى، قىزى قوللىرىنىڭ ئۇچىنى لېۋىگە تەگكۈزۈپ دادىسىغا ئۇچۇرۇق يوللىۋىدى، ئورېلىئانو II يۈگۈرۈش ھەلەكچىلىكىدە قولىنى پۈلاڭلىتىپ جاۋاب قايتۇرۇشقىمۇ يېتىشەلمىدى.

ئەر ـ خوتۇن ئىككىيلەن بارغانسېرى ئۇزاپ كېتىۋاتقان پويىزنىڭ كەينىدىن ئۇپۇقتا بىر قارا چېكىتكە ئايلىنىپ كەتكەنگە قەدەر كۆزىنى ئۇزمەي قاراپ تۇردى، بۇ ئۇلارنىڭ توي كۈنىدىن بۇيان بىرىنچى قېتىم قول تۇتۇشۇپ تۇرۇشى ئىدى.

9 ـ ئاۋغۇست ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ بېرىۋسېلدىن ئەۋەتكەن بىرىنچى خېتى يېتىپ كېلىشتىن ئىلگىرى، خوس ئاركادىئو II مېرگادىسنىڭ ئۆيىدە ئورىلىئانو بىلەن پاراڭلىشىپ ئولتۇراتتى.

ـــ مەڭگۇ ئېسىڭدە بولسۇن، ـــ دېدى توساتتىن باش ـ ئايىغى يوقلا، ـــ ئۇلار ئۇچ مىڭدىن ئارتۇق ئادەم ئىدى، ھەممىسى دېگىزغا تاشلىۋېتىلدى.

خوس ئاركادىئو II شۇ گەپنى دەپ بولۇپلا ئالدىدىكى تېرە قەغەزگە دۇملا چۈشتى. فېرناندانىڭ كارىۋىتىدا ياتقان ئورىلىئانو II مۇ شۇ دەقىقىدە ئۇزاقتىن بۇيان كېكىرتىكىنى قىسىپ دەھشەت قىيناۋاتقان قىسقۇچپاقنىڭ دەردىدىن قۇتۇلدى. چورتلا ئۇنى پۈتۈپ قالغان، نەپىسى بوغۇلۇپ تىنالماي قالغان، ئورۇقلاپ بىر تېرە ـ بىر ئۈستىخان بولۇپ قالغان ئورىلىئانو II بىر ھەپتىنىڭ ئالدىدا سەييارە چامادانى بىلەن كونا ئاككوردىيونىنى كۆتۈرۈپ ئۆيىگە يېنىپ كەلگەنىدى، خوتۇنىغا يېنىڭدا ئۆلىمەن دېگەن ۋەدىسىگە ۋاپا قىلىش ئۈچۈنلا قايتىپ كېلىشى ئىدى. پېترا كېتىس ئورىلىئانو II نىڭ كىيىملىرىنى يىغىشتۇرۇپ بېرىپ، بىر تېمىم ياش ئافقۇزمايلا خوشلاشقان، لېكىن ئۆلگەندىمۇ كىيىپ ياتمەن دېگەن قارا ئۆتۈكىنى چامادانغا سېلىپ بېرىشنى ئۇنتۇپ قالغانىدى. شۇڭا ئورىلىئانو II نىڭ ئۆلۈم خەۋىرىنى ئاڭلاپلا قارىلىق كىيىپ، ئۇ ئۆتۈكىنى گېزىتكە يۆگەپ ئېلىپ كېلىپ، فېرناندادىن ئىسىق يۈزىنى كۆرۈۋېلىشقا ئىجازەت سورىۋىدى، فېرناندا ئۇنى ئۆيىنىڭ بوسۇغىسىغىمۇ دەسسەتمىدى.

ـــ مېنىڭ ئورنۇمدا بىر ئويلاپ كۆرۈڭ، ـــ دېدى پېترا كېتىس يالۋۇرۇپ، ـــ ئۇنى شۇنچىلىك ياخشى كۆرگەنلىكىم ئۈچۈنلا بۇ ئاھانەتكە چىداپ كەلدىم ئەمەسمۇ.

ـــ ئاشنا بولغاندىكىن مۇشۇنداق ئاھانەتكە ھەقلىقسەن! ـــ دېدى فېرناندا رەددىيە بېرىپ، ـــ ئاشنىلىرىڭ دېگەن تولا گەپ، بۇ ئۆتۈكىنى شۇلاردىن بىرى ئۆلگەندە پۈتىغا

كىيگۈرۈپ قوي. سانتا سوفىيە دېلا پېداد لەۋزىدە تۇرۇپ، خوس ئاركادىئو II نىڭ تىرىك پېتى كۆمۈۋېتىلمەسلىكى ئۈچۈن كاللىسىنى قىڭراق بىلەن كەستى. بۇ قوشكېزەك ئاكا ـ ئۇكىنىڭ جەسىتى بىر ـ بىرىگە ئوخشاپ كېتىدىغان ئىككى ئۆكەككە سېلىندى، ئۇلار ئۆلگەندىن كېيىن چىرايلىرى بالا ۋاقىتلىرىدىكىدەكلا بىر ـ بىرىنىڭ چىرايىغا ئوپئوخشاش بولۇپ قالدى. ئورېلىئانو II نىڭ ئۈلپەت دوستلىرى ئۆكىكىنىڭ ئۈستىگە گۈل چەمبىرەك قويدى، بۇ گۈل چەمبىرەكتىكى سۆزنىڭ لېنتىغا «هاي ـ هاي، كاللىرىم، نېرى تۇرۇڭلار، هايات دېگەن قىسقا جۇمۇ!» دەپ بېغىشلىما يېزىلغانىدى. فېرناندا مەرھۇمغا بىھۆرمەتلىك قىلىنغان بۇ قىلىقتىن قاتتىق خاپا بولۇپ، ئۇ گۈل چەمبىرەكنى ئەخلەت دۆۋىسىگە تاشلاتقۇزۇۋەتتى. قايغۇغا چۆمگەن مەستلەر شۇ پاتىپاراقچىلىقتا ئىككى ئۆكەكنى كۆتۈرۈپ ئېلىپ چىققىچە ئالماشتۇرۇپ قويۇپ، ئىككىسىنى بىر ـ بىرىنىڭ گۆرىگە ئالماشتۇرۇپ كۆمۈپ قويۇشتى.

ئون سەككزىنچى باب

ئورىلىئانو ئۇزاق زامانلارغىچە مىرگادىسنىڭ ئۆيىدە تۇرىۋەردى. بۇ ئۆيدە كىتابلاردىكى ئەپسانە ھېكايەتلەرنى يادلايتتى، موناخ ھېرمان كىرىبونىڭ تەنقىقات شەرھىيەلىرىنى، جىن ـ ئالۋاستىلار ئىلمى ھەققىدىكى خاتىرىلەرنى، مىتال تاۋلاش تېخنىكىسىغا دائىر بايانلارنى، ناستارا داماسنىڭ «ئەسرلەر» دېگەن ئەسىرىنى ۋە ژابا ھەققىدىكى تەنقىقات ماقالىلىرىنى پىششىق ئوقۇپ ئىچىۋالدى، شۇڭا ياشلىق دەۋرىگە قەدەم باسقىنىدا ئۆزى ياشاۋاتقان زامانىنىڭ ئەھۋالىدىن قىلچە خەۋىرى بولمىسىمۇ، ئوتتۇرا ئەسىرنىڭ ئادەملىرىگە خاس بىلىم ئىگىسى بولۇپ يېتىلگەنىدى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد بۇ ئۆيگە قانداقلا چاغدا كىرسە، ئورىلىئانونىڭ باش كۆتۈرمەي كىتاب ئوقۇۋاتقانلىقىنى كۆرەتتى. ئەتىگىنى ئورىلىئانوغا بىر پىيالە شېكەرلىك قەھۋە سۇنۇپ بېرەتتى، چۈش بولسا ئۇستىگە داغلانغان باتان توغرىمى سېلىنغان بىر تەخسە گۈرۈچ تامىقى سۇنۇپ بېرەتتى. ئورىلىئانو II نىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىن بۇ ئۆيىنىڭ ھەر ژاق تامىقى مۇشۇلا بولۇپ قالغانىدى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئورىلىئانونىڭ كويىدىلا ئۆتەتتى، چاچلىرىنى ئېلىپ، پىتلارنى بېقىپ قويياتتى. ئورىلىئانو II نىڭ ئۇنتۇلۇپ كەتكەن چامادانىدىكى كونا كىيىم ـ كېچەكلىرىنى ئېلىپ چىقىپ، بويىغا خوپ كەلتۈرۈپ ئۆزگەرتىپ كىيگۈزۈپ قويياتتى. بۇرۇت ـ ساقال چىققاندىن كېيىن پولكوۋنىك ئورىلىئانودىن قالغان ئۇستۇرا بىلەن سوپۇن قاچىسىنى تېپىپ بەردى. پولكوۋنىكنىڭ ئورىلىئانو خوسنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بارلىق ئوغۇللىرىنىڭ ھېچقايسىسى پولكوۋنىكقا ئوخشىغاندىمۇ مېھىنىڭ بۇ ئوغلىچىلىك ئوخشىمايتتى. بولۇپمۇ دومباق مەڭزى، لەۋلىرىدىكى قەيسەرلىك ۋە سەل شەپقەتسىزلىكىنىڭ نىشانى بولغان سىزىقلىرى پولكوۋنىك ئورىلىئانوغا قۇيۇپ قويغاندەك ئوخشايتتى. خۇددى

ئەينى يىللاردا ئورېلىئانو II نىڭ بۇ ئۆيدە تەنقىدلىنىۋاتقان چۆكۈپلا كەتكەنلىكىنى كۆرگەن ئۇرسۇلانىڭ ئويلىغىنىدەك، سانتا سوفىيە دېلا پېدادمۇ ئورېلىئانونى ئۆز - ئۆزىگە بىرنېمىلەرنى دەۋاتىدۇ دەپ قالاتتى. ئورېلىئانو بولسا مېرگادىس بىلەن مۇڭدىشاتتى. قوشكېزەك ئاكا - ئۇكىلار ئۆلۈپ كېتىپ ئۇزاق ئۆتمەي ھاۋا قىزىپ كەتكەن بىر چۈشلۈكى ئورېلىئانو يورۇق چۈشۈپ تۇرغان دېرىزە تۈۋىدە بېشىغا قاغىنىڭ قانىتىدەك قالپاق كىيگەن سۇرلۇك بىر بوۋايىنى كۆردى، بۇ بوۋاي ئورېلىئانو تۇغۇلۇشتىن بۇرۇنلا كاللىسىغا چوڭقۇر ئورناپ كەتكەن قانداقتۇر بىر ئەسلىمىدىن ئۆزگەرگەن ئادەمدەك قىلاتتى. ئورېلىئانو بۇ چاغدا تېرە قەغەزگە يېزىلغان ھەرپلەرنىڭ ئېلىپبەسىنى رەتلەپ بولغانىدى، شۇڭا مېرگادىس بۇ قولىيازمىنىڭ قايسى يېزىقتا يېزىلغانلىقىنى بىلەلمىگەن ياكى بىلەلمىگەنلىكىنى سورىغاندا، ئورېلىئانو ئىككىلەنمەيلا جاۋاب بەردى:

— سانسكرىت يېزىقىدا.

مېرگادىس ئۆزىنىڭ بۇ ئۆيدە كۆرۈنىدىغان ۋاقتىنىڭ ئەمدى ئاز قالغانلىقىنى، لېكىن تېرە قەغەزگە يېزىلغان قولىيازمىلارنىڭ مەنىسىنى يېزىلغىنىغا يۈز يىل مۆھلەت توشقاندىلا ئاندىن يەشكىلى بولىدىغانلىقىنى، ئۇ چاغقىچە ئورېلىئانونىڭ سانسكرىتچىنى ئۆگىنىۋېلىشىغا ۋاقتىنىڭ خېلى يېتەرلىك ئىكەنلىكىنى، شۇڭا ئەمدى ئۆزىنىڭ ئاخىرقى ئۆلۈم ماكانىغا خاتىرجەم كېتىۋېرىدىغانلىقىنى ئېيتىپ بەردى. ئاندىن ئۆستەڭ ياقىسىدىكى كوچىدا — بانان شىركىتىنىڭ زامانىدا پال ئاچىدىغان، چۈشكە تەبىر بېرىدىغان جايدا كاتالونىيەلىك بىر ئاقىل ئاچقان بىر كىتابخانا بارلىقىنى، ئۇ كىتابخانىدا «سانسكرىتچىدىن باشلانغۇچ ساۋات» دېگەن بىر كىتاب بارلىقىنى، ئەگەر ئۇ كىتابنى تېزدىن سېتىۋالمايدىغان بولسا، ئالتە يىلدىن كېيىن قۇرت يەپ بولىدىغانلىقىنى دەپ بەردى. ئورېلىئانو سانتا سوفىيە دېلا پېدادقا ھېلىقى كىتابخانىغا بېرىپ ئۇ كىتابنى ئېلىپ كېلىشنى تاپشۇردى ھەمدە ئۇ كىتابنىڭ ئىككىنچى رەتتىكى كىتاب جازىسىنىڭ ئوڭ تەرىپىدە ئەڭ چەتكە تىزىلغان «ئازاد ئېروسالىم» دېگەن كىتاب بىلەن «مىلتون شېئىرلىرى» دېگەن كىتابنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئىكەنلىكىنى ئېيتىپ بەردى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئۆمرىدە تۇنجى

قېتىم ئاجايىپ بىر تەسىراتنا ھەيرانلىقتىن داڭ قېتىپ تۇرۇپ قالدى، ساۋادسىز بولغاچقا بۇ ئۇزۇن گەپنى پىششىق يادلىۋالدى. ئون يەتتە ئالتۇن بېلىجاندىن بىرنى سېتىۋېتىپ كىتاب ئالىدىغان پۇلنى راسلىدى، ھېلىقى ئاخشىمى ئەسكەرلەر ئۆيىنى ئاختۇرۇپ چىقىپ كەتكەندىن كېيىن قېپقالغان بۇ ئون يەتتە ئالتۇن بېلىجان تىقىلىق يەرنى ئۆزى بىلەن ئورىلىئانولا بىلەتتى.

ئورىلىئانو سانسكرىتچە ئۆگىنىپ تېز ئىلگىرلىدى، مېرگادىس بولسا كۈنسايىن يىراقلاپ ـ يىراقلاپ بېرىپ ئاخىر قاق چۈش ۋاقتىدىكى كۈچلۈك كۈن نۇرى ئىچىدە غايىب بولدى. بوۋاي ئەڭ ئاخىرقى قېتىم كۆرۈنگىنىدە ئۆزىگە ئۆزى پىچىرلاۋاتقاندەك بوش ئاۋازدا:

ـــ مەن سىنگاپورنىڭ قۇم ساھىلىدا بەزگەك كېسىلى بىلەن ئۆلۈپ بولدۇم، ـــ دېگەنىدى.

بۇ ئۆي شۇ كۈندىن باشلاپ تۇپا ـ چاڭ، ئىسسىق ھاۋا، ئاق چۈمۈلە، قىزىل چۈمۈلىلەرنىڭ ھۇجۇمىدىن خالىي بولالمىدى، مىتىلەرنىڭمۇ كىتابلار ۋە تېرە قەغەز قوليازمىلىرىدىكى ئىنسان ئەقلىنىڭ جەۋھىرىنى يەپ تۈگىتىپ بولىدىغانلىقى مۇقەررەر ئىدى.

ئۆيدە يېمەك ـ ئىچمەك يېتەرلىك ئىدى. ئورىلىئانو II ئۆلۈپ كېتىپ ئەتىسىلا ھېلىقى تەپ تارتماي بېغىشلىما يېزىپ گۈل چەمبىرەك تەقدىم قىلغان دوستلىرى ئارىسىدىن بىرى فېرناندا مەرھۇمنىڭ قەرزىنى ئۆزى تۆلىۋېتىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. شۇ كۈندىن باشلاپ ھەر چارشەنبە كۈنى بىر يۈگۈر ـ يېتىمچى ئۆيدىكىلەرنىڭ بىر ھەپتە يېيىشگە يېتىپ ئاشقىدەك بىر سېۋەت يېمەك ـ ئىچمەك ئەكىلىپ تۇردى. بۇ يېمەكلەرنى پېترا كېتىس ئەۋەتىپ بېرىۋاتقانلىقىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. پېترا كېتىس ئۆزىگە ئاھانەت قىلغان ئادەمگە ئۇزۇلمەس سەدىقە بېرىش ئارقىلىق ئاھانەت قىلىش ئويىدا ئىدى. نىھايەت، ئۆچ ـ ئاداۋەتنىڭ ئويلىغىنىدىكىدىنمۇ تېز ئاخىرلىشىدىغانلىقىنى ئويلاپمۇ باقمىغانىدى، شۇنداق بولسىمۇ دەسلىپىدە مەغرۇرلىقى تۈپەيلىدىن، ئاخىرىغا بارغاندا ئىچى ئاغرىغانلىقى تۈپەيلىدىن

فېرناندا داۋاملىق يېمەك ـ ئىچمەك يەتكۈزۈپ بېرىۋەردى. بەزىدە لاتارىيە بىلىتى سانقۇدەك ماغدۇرى قالمايتتى، خالايىقمۇ لاتارىيە بىلىتىگە قىزىقماس بولۇپ قالغانىدى. بىراق، فېرناندانى يېمەك ـ ئىچمەكتىن قىسىپ قويماسلىق ئۈچۈن ئۆزى ئاچ ئولتۇرۇشقىمۇ رازى بولدى. ئۆزىگە بەرگەن ۋەدىسىگە ئاساسەن تاكى قارشى تەرەپ گۆرگە كىرگىچە يېمەك ـ ئىچمەك تەمىناتىنى ئۈزۈپ قويمىدى.

ئائىلىدىكى جان سانىنىڭ ئازايغانلىقى بۇ ئائىلىگە ئەللىك يىلدىن ئارتۇق جان كۆيدۈرۈپ ئىشلەپ كەلگەن، ھېچقاچان ھېچكىمگە بىر ئېغىز قاخشاپ باقمىغان سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئۈچۈن ئەمدى بولسىمۇ ئۇھ دەيدىغان پۇرسەت بولۇپ قالسا بۇنى ھەقلىق دېيىشكە بولاتتى. بۇ جىمغۇر، سىرلىق ئايال بۇ ئائىلە ئۈچۈن ساھىبجامال رېمەدىستەك پەرىشتە سۈپەت ئەۋلادنى، خوس ئاركادىئو II دەك سىرلىق مەردانە ئوغۇلنى تۇغۇپ قاتارغا قاتارغا قوشقان، مىسكىنلىكتە ئۆتكەن غېرىبانە ئۆمرىنى بالىلارغا بېغىشلىغان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ پەرزەنتلىرى ياكى نەۋرىلىرى ئىكەنلىكى ئېنىق ئېسىدە قالمىغانىدى. ئورېلىئانونىڭ ھالىدىن خۇددى ئۆز ئوغلىدەك خەۋەر ئالاتتى ـ يۇ ئۆزىنىڭ ئۇ بالىنىڭ ئۇلۇغ مومىسى ئىكەنلىكىنى بىلمەيتتى. ئەگەر بۇ ئايال باشقا ئائىلىدە بولۇپ قالغان بولسا، ئاشلىق ئامبىرىدا يەردىكى شالغا ئورۇن راسلاپ يېتىپ كېچىچە چاشقانلارنىڭ چىر ـ چۇرلىرىنى ئاڭلاپ چىقىدىغانلىقىنى تەسەۋۋۇر قىلىپ يەتكىلى بولمايتتى. بىركۈنى يېرىم كېچىدە بىركىم ئۆزىگە تىكىلىپ تۇرغاندەك بىلىنىپ كەتتى، قورقىنىدىن ئويغىنىپ كېتىپ قارىغۇدەك بولسا، بىر زەھەرلىك يىلان قورسىقىدىن ئۆمۈلەپ ئۆتۈپ كېتىۋاتقانىكەن. بۇ ئىشنى ھېچكىمگە تىنمىدى، ئەگەر ئۇرسۇلاغا ئېيتىدىغان بولسا، ئۇنى چوقۇم كارىۋىتىدا ياتقۇزۇۋالىدىغانلىقى كۆڭلىگە ئايان ئىدى. شۇ كېچىدە ئېغىر ئۇيقۇدا ياتقان ئۆيدىكىلەر ئۇ كاربىدورغا چىقىپ ۋارقىرىمىغىچە ھېچ ئىشنى تۇيماي يېتىۋەرتتى. بولكا قاتلاڭچىلىقى، ئۇرۇش پاراكەندىچىلىكى، بالا ـ چاقا ھاردۇقى تۇپەيلىدىن ھەركىم ئۆز دەردى بىلەنلا ئىدى، زادىلا يوز كۆرۈشۈپ باقمىغان پېترا كېتىسلا سانتا سوفىيە دېلا پېدادنىڭ بىردىنبىر غەمگۇزارى ئىدى، پەقەت شۇلا بۇ قانائەتچان ئايالنىڭ

تالاغا كىيىپ چىققۇدەك تۇزۇكرەك بىرەر ئايىغىنىڭ بار ـ يوقلىقىغا، ئۇستىبېشىنىڭ ئوچۇق قېلىۋاتقان ـ قالمايۋاتقانلىقىغا ئىزچىل كۆڭۈل بۆلۈپ كېلگەنىدى، لاتارىيەگە تايىنىپ مۆجىزە يارىتقان چاغلاردىمۇ شۇنداق ئىدى. فېرناندا بۇ ئۆيگە كېلىن بولۇپ كىرگەندە سانتا سوفىيە دېلا پېدادنى بۇ ئۆينىڭ ئۆمۈرلۈك ددىكى دەپ قالغانلىقى بىكار ئەمەس ئىدى، ئېرىنىڭ ئانىسى ئىكەنلىكىنى كۆپ ئاڭلىغان بولسىمۇ پەقەت ئىشەنگىسى كەلمەيتتى ھەمدە تېزلا ئۇنتۇپ كېتەتتى، سانتا سوفىيە دېلا پېدادىمۇ ئۆزىنىڭ بۇنداق پەس ئورنىدىن ھېچقاچان نارازى بولۇپ باقمايتتى، ئەكسىچە كىشىگە بىر بۆلۈكدا بېشىنى ئېچىگە تىقىپ تىنىم تاپماي ئىشلەپ، ياش چاغلىرىدىن تارتىپ ياشاپ كەلگەن شۇنچە چوڭ بۇ ئۆينى رەتلىك، پاكىزە تۇتۇشقا خۇمارەك تەسىر بېرەتتى. بولۇپمۇ بانان شىركىتىنىڭ ۋاقتىدا بۇ ئۆي خۇددى بۇرۇنقى ۋاڭ ـ ۋۇڭ ھەربىي گازارمىدەك ئاۋاتلىشىپ كەتكەنىدىمۇ سانتا سوفىيە دېلا پېداد بولغاچقىلا ئىشلار نورمال يۈرۈشۈپ كېتىۋەرگەنىدى. بىراق، ئۇرسۇلا ئۆلگەندىن كېيىن بارا ـ بارا ئىشچانلىقى، ھەيران قالارلىق چىۋەرلىكىدىن قالدى. بۇنىڭغا ياشىنىپ ئاجىزلاپ كەتكەنلىكىلا ئەمەس، پۈتۈن ئائىلىنىڭ بىر كېچىدىلا خارابلىشىپ زاۋاللىققا يۈز تۇتقانلىقىمۇ سەۋەب بولغانىدى. تاملارنى يۇمشاق مۇخ بېسىپ كەتكەن، ئوت ـ چۆپلەر ھويلىنى قاپلاپ بولغاندىن كېيىن كارىدورنىڭ سېمونت پەۋاسىنى خۇددى چېقىلغان ئەينەكتەك چاك ـ چاك يېرىۋەتكەنىدى، ئۇ يېرىقلاردىنمۇ كىچىك گۈل نوتىلىرى ئۇنۇپ چىققان بولۇپ، بۇ گۈللەر ئۇرسۇلا يۈز يىلنىڭ ئالدىدا مېرگادىسنىڭ يالغان چىشىنى سالىدىغان كۇرۇشكىسىدا كۆرگەن گۈل بىلەن ئوپمۇئوخشاش ئىدى. سانتا سوفىيە دېلا پېدادنىڭ تەبىئەتنىڭ ئەسەبىيلىكىگە تاقابىل تۇرغۇدەك نە ۋاقتى، نە زېھنى بولسۇن! ئەتىدىن ـ كەچكىچە ھۇجرىلارنى ئارىلاپ چېپىپ يۈرۈپ كەسلەنچۈكلەرنى ئاران تەستە قوغلۇۋېتەتتى، لېكىن ئۇ كەسلەنچۈكلەر كېچىدە يەنە يامراپ كېتەتتى. بىركۈنى ئەتىگىنى بىر توپ قىزىل چۈمۈلىنىڭ ئۆزلىرى ئۆتمە ـ تۆشۈك قىلىۋەتكەن تاملارنىڭ ئۈلىنى تاشلاپ چىقىپ گۈللۈكتىن ئۆتۈپ، تۇنۇجۇق شادىلىرىنى بويلاپ ئۆمۈلەپ مېڭىپ توپا رەڭ بولۇپ قالغان كۇزلۇك تاشئالمىلاردىن

ئۆتۈپ ئۇدۇللا ئۆينىڭ تۆرىگە بېسىپ كىرىۋاتقانلىقىنى بايقاپ قالدى. سانتا سوفىيە دېلا پېداد باشتا سۈپۈرگە بىلەن ئۆلتۈرۈپ يوقاتماقچى بولدى، ئارقىدىن ھاشارات دورىسى چاچتى، ئاخىرىدا ھاك چاچتى، لېكىن ئۇ قىزىل چۈمۈلىلەر ئەتىسى يەنە شۇ يەردە پەيدا بولۇپ يامراپ كەتتى. بالىلىرىغا خەت يېزىش بىلەن ئالدىراش فېرناندا بۇ ئۆيدىكى توسۇۋالغۇسىز گۈمرانچىلىقىنى قىلچە سەزمىگەندى، شۇڭا سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئۆزى يالغۇز جەڭگە ئاتلىنىپ، ئوت ـ چۆپلەرنى ئاشخانىغا كىرىۋېلىشتىن جان ـ جەھلى بىلەن توساتتى، تاملاردىكى سۈپۈرۈپ تۆرسا بىر سائەتكە قالمايلا يەنە پەيدا بولۇپ تۆرىدىغان ئۆمۈچۈك تورلىرىنى سۈپۈرۈپ تۆراتتى، ئاق چۈمۈلىلەرنىڭ يولىنى قىرىپ ـ قىرىپ ئۇزۇۋېتەتتى. بىراق، مېرگادىسنىڭ ئۆيىنىمۇ چاڭ ـ توزان ۋە ئۆمۈچۈك توزى بېسىپ كەتكەنلىكىنى بايقاپ، كۈنىگە ئۈچ قېتىم كۈچەپ سۈپۈرۈپ تۇرسىمۇ بۇ ئۆينىڭ خارابلىقىغا يۈزلەنگەن تەقدىرىدىن قۇتۇلالماي، ئەينى يىلى پولكوۋنىك ئورېلىئانو بىلەن ھېلىقى ياش ئوفىتسېر ئىككىسىلا ئالدىن كۆرۈپ يەتكەن خارابە مەنزىرە پەيدا بولغانلىقىنى كۆرۈپ ئەمدە تامامەن مەغلۇپ بولغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى ـ دە، كونىراپ ئەبجىقى چىقىپ كەتكەن يەكشەنبىلىك كىيىمىنى، ئامارانتا ئۇرسۇلا بېرىۋەتكەن ئۇزۇن پاختا رەخت پايپىقىنى كىيىپ، كىر يۇيغاندا ئالماشتۇرۇپ كىيىدىغان ئىككى ـ ئۈچ قۇر كىيىمىنى بوپا قىلىپ تاشلى.

ـــ كاردىن چىقىپتىمەن، ـــ دېدى ئورېلىئانوغا، ـــ مۇشۇ قېرى جېنىم بىلەن بۇنچە چوڭ ئۆينىڭ ھۆددىسىدىن چىقىپ بولالمىغۇدەكمەن.

ئورېلىئانو ئۇنىڭ قەيەرگە بارىدىغانلىقىنى سورىۋىدى، بارىدىغان يېرىمنىڭ تايىنى يوق دېگەندەك مەنىدە قولىنى مۇجمەللا پۇلاڭشىتىپ قويدى. بىراق، لىئوئاچىتىكى بىر نەۋرە سىڭلىسىنى پاناھ تارتىپ بېرىپ، ئاخىرقى ئۆمرىنى شۇ يەردە ئۆتكۈزمەكچى ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈشكە ئۇرۇنىتتى، شۇغىنىسى كېسىپ ئېيتالمايتتى. ئاتا ـ ئانىسى ۋاپات بولغاندىن كېيىن ماكوندودا ھېچكىم بىلەن ئۇچراشمىغان، ھېچ يەردىن بىرەر خەت ـ خالتا تاپشۇرۇپ ئالمىغان، ھەتتا بىرەر تۇغقىنىنىمۇ تىلغا ئېلىپ باقمىغانىدى. ئورېلىئانو ئۇنىڭغا ئون تۆت ئالتۇن بېلىجان

بەردى، چۈنكى سانتا سوفىيە دېلا پېداد بىر پېسو يېگىرمە بەش سىنت بىلەنلا يولغا چىقماقچى ئىدى، تەئەللۇقاتىنىڭ بارىمۇ شۇنچىلىكلا ئىدى. ئۇرۇلمانو مومايىنىڭ بوغچىسىنى كۆتۈرۈپ مۇكچەيگىنىچە پۈتلىرىنى سۆرەپ ھويلىدىن چىقىپ كېتىۋاتقىنىغا، دەرۋازىدىن چىقىۋېلىپ قولىنى تاقاق تۆشۈكىدىن كىرگۈزۈپ تاقاقنى ئېلىپ قويغىنىغا دېرىزىدىن قاراپ تۇردى.

سانتا سوفىيە دېلا پېدادنىڭ كېتىپ قالغانلىقىدىن خەۋەر تاپقاندا فېرناندا پۈتۈن بىر كۈن كوتۇلداپ چىقتى، ھەتتا بىرەر نەرسىنى ئېلىپ كەتكەن - كەتمىگەنلىكىنى جەزملەشتۈرمەكچى بولۇپ بارلىق ئىشكاپ - سانduقلارنى ئۆرۈپ - چۆرۈپ تىنتىپ چىقتى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۆمرىدە بىرىنچى قېتىم ئوچاققا ئوت قالاپ بارماقلىرىنى قىزىق قەھۋەدە كۆيدۈرۈۋالدى، شۇنىڭ بىلەن ئۇرۇلمانودىن قەھۋەنى قانداق دەملەيدىغانلىقىنى سوراشقا مەجبۇر بولدى. ۋاقىت ئۇزارغانسېرى پۈتۈن ئاشخانا ئىشلىرىنى ئۇرۇلمانونىڭ زىممىسىگە ئېلىشىغا توغرا كەلدى. فېرناندا ھەر كۈنى ئەتىگەندە ئورنىدىن تۇرۇپ بولغىچە ناشتىلىقى تەييار بولۇپ بولاتتى، ھۇجرىسىدىن چىقىپ، چوغى ئۆچۈپ بولمىغان ئوچاقتىن ئۇرۇلمانو تۈۈنقىنى يېپىپ قويغان ناشتىلىق قاچىسىنى ئېلىپ، كاناپ داستىخان سېلىنغان شىرەگە قويسىلا كۈپايە ئىدى، ئاندىن تۆرگە راۋۇرۇس ئولتۇرۇپ، شامنىڭ يېقىملىق نۇرىدا ئون بەش قۇرۇق ئورۇندۇققا قاراپ ئۆزى يالغۇز غىزالىناتتى. ئورۇلمانو بىلەن فېرناندا بۇ ئۆيدە ئەمدى ئىككىسىلا قېلىپ ھەربىرى ئۆز ئالدىغا غېرىبانە تۇرمۇش كەچۈرۈۋاتقىنىغا قارىماي ئۆز ئالدىغىلا ئىش كۆرەتتى، ھەركىم ئۆز ئۆيىنىلا يىغىشتۇراتتى، ئۆمۇچۈك تورنىڭ ئەتىرگۈل شاخلىرىنى قاپلاپ كەتكىنى بىلەنمۇ، ئۆينىڭ تورۇسلىرىدا ساقگىلاپ تۇرغىنى بىلەنمۇ، تۆت تېمىدا توزۇنداقتەك توزۇپ ئۇچۈپ يۈرگىنى بىلەنمۇ كارى يوق بىرھالدا ئۆز ئىشى بىلەن يۈرۈۋېرەتتى. شۇ چاغلاردا فېرناندىغا ئۆينىڭ ھەممە يېرىنى جىن - شايتانلار ئىگىلەپ كەتكەندەك، تۇرلۇك بۇيۇملار، بولۇپمۇ كۈندىلىك تۇرمۇش بۇيۇملىرىغا جان كىرىپ ئۆزىچىلا يۆتكىلىپ قېلىۋاتقاندەك تۇيۇلاتتى. فېرناندا ئېنىقلا كارىۋاتقا قويۇپ قويغان، ئۆينىڭ ھەممە يېرىنى ئاختۇرۇپمۇ تاپالمىغان بىر قايچا

ئاشخانىدىكى تەكچىدىن تېپىلدى. ھالبۇكى، فېرناندانىڭ ئاشخانىغا قەدەم بېسىپ باقمىغىنىغا تۆت كۈن بولۇپ قالغانىدى. ۋىلكا ـ پىچاقلارمۇ قاچا ـ قوشۇق تارتمىسىدىن ئۆزىچە غايىب بولدى، فېرناندا بولسا ئالتىسىنى مېھرابتىن، ئۇچىنى يۇز يۇيىدىغان داستىن تاپتى. خەت يازغىلى ئولتۇرغىنىدا بۇنداق غەلىتە ئەھۋاللار ئۈنى تېخىمۇ ئومىدسىزلەندۈرۈۋەتتى. ئەزەلدىن ئوڭ تەرىپىدە تۇرىدىغان دۈۋەت سول تەرەپكە ئۆتۈپ قالاتتى؛ ئالدىدىكى سىياھ سىڭدۈرگۈچ لاتا تۇرۇپلا غايىب بولاتتى ـ دە، ئىككى ـ ئۈچ كۈندىن كېيىن ياستۇقنىڭ ئاستىدىن تېپىلاتتى؛ خوس ئاركادىئوغا يازغان خېتى نېمە ئۈچۈندۇر ئامارانتا ئۇرسۇلاغا يازغان خېتىنىڭ كونۋېرتىدا بولۇپ قالاتتى. بىر قېتىم قەلەمى يوقاپ كېتىپ، 15 كۈندىن كېيىن بىر پوچتىكەش ئەكىلىپ بەردى، ئۇ پوچتىكەش ئۇ قەلەمنى پوچتا خالتىسىدىن تېپىۋېلىپ، خەت يەتكۈزگۈچە ئۆيمۇئۆي سۈرۈشتۈرۈپ يۈرۈپ ئىگىسىنى تاپقانىكەن. فېرناندا دەسلەپتە بۇ ئىشنى بالىياتقۇ تىرىكىنىڭ يوقاپ كەتكىنىگە ئوخشاش ھېلىقى دوختۇرنىڭ قىلىقى دەپ ئويلاپ، ئۇلارغا ئۆزىنى ئەپۇ قىلىۋىتىشىنى ئۆتۈنۈپ خەت يازماقچىمۇ بولغانىدى. لېكىن، ئۇ خەتنى يېزىۋاتقان ئارىلىقتا باشقا بىر ئىش بىلەن چىقىپ كېتىپ بىرەمدىلا قايتىپ كىرگىنىدە بېشىنى يېرىپ قويغان خەتنى تاپالمىدى، ھەتتا بۇ خەتنى يېزىش مۇددىئاسىنىمۇ ئۇنتۇپ قالدى. بىر مەزگىل ئورىلىئانودىن گۇمانلىنىپ پېيىگە چۈشتى ـ دە، ئورىلىئانو ئۆتىدىغان يەرلەرگە قەستەنلا بىرنەرسىلەرنى تاشلاپ قويۇپ، ئورىلىئانو باشقا يەرگە يۆتكەۋاتقاندا نەق ئۈستىدىن چۈشۈپ تۇتۇۋالماقچى بولدى. بىراق، تېزلا بايقىدىكى، ئورىلىئانو ئاشخانا بىلەن ھاجەتخانىغا بارغىنىنى ھېسابقا ئالمىغاندا مېرگادىسىنىڭ ئۆيىدىن زادىلا چىقمايتتى، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ چاقچاقچى بالىمۇ ئەمەس ئىدى. فېرناندا ئاخىر ئەرۋاھلارنىڭ شوخلۇق قىلىۋاتقانلىقىغا ئىشەندى، شۇنىڭ بىلەن مېمىنىڭ نەرسىلىرىنى ئىشلىتىدىغان مۇقىم بىر جايغا قويدى. قايچىنى بىر تال چىگە تاندا كارىۋاتنىڭ بېشىغا باغلاپ قويدى، قەلەم بىلەن سىياھ سىڭدۈرگۈچنى ئۈستەلنىڭ پۈتىغا تېڭىپ قويدى، دۈۋەتنىمۇ ئۈستەلنىڭ ئوڭ تەرىپىگە يىلىم بىلەن چاپلاپ قويدى. بىراق،

بۇنداق بىلەنمۇ ئىشلار كۈتكىنىدەك ھەل بولۇپ كەتمىدى. يېڭىنە ئىشى قىلىپ ئىككى ـ ئۈچ سائەت ئۆتمەيلا قايچا لازىم بولغاندا تانىسى خۇددى ئەرۋاھلار قىسقارتىۋەتكەندەكلا قىسقا كېلىپ قالدى. قەلەمنىڭ يېپىمۇ شۇنداق بولدى، ھېچقانچە خەت يازماي تۇرۇپلا قەلەمنىڭ يېپى قىسقا كېلىپ قەلەمنى دۇۋەتكە ئاپىرالمىدى. فېرناندانىڭ بۇ ئۇششاق ـ چۈششەك كۆڭۈلسىزلىكلىرىدىن رەمدىكى خوس ئاركادىئومۇ، بېرىۋسېلدىكى ئامارانتا ئۇرسۇلامۇ قىلچە خەۋەرسىز ئىدى. فېرناندا ئۇلارغا يازغان خەتلىرىدە ئۆزىنىڭ ئىنتايىن بەختلىك ئىكەنلىكىنى ئىزھار قىلاتتى، ئەمەلىيەتتىمۇ شۇنداق ئىدى. چۈنكى، ئۇ ئۆزىنى بارلىق ئېغىر سېلىقتىن خالاس بولغاندەك ھېس قىلاتتى، كۈندىلىك ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلارنىڭ ئاۋارىچىلىقىدىن خالىي ئاتا ـ ئانىسىنىڭ دۇنياسىغا قايتىپ بارغاندەك ھەممە ئىش خىيالىي دۇنياسىدا ھەل بولاتتى. فېرناندا زېرىكمەي خەت يېزىۋېرىپ ۋاقىت ئۇقۇمىنى يوقىتىپ قويدى، بۇ ھال بولۇپمۇ سانتاسوفىيە دېلا پېداد كەتكەندىن كېيىن ئالاھىدە ئېنىق ئىپادىسىنى تاپتى. فېرناندا يىل، ئاي، كۈننى ئەسلىدىلا قىزى بىلەن ئوغلى قايتىپ كېلىدىغان يىل، ئاي، كۈنگە ئاساسلىنىپ ھېسابلاشنى ئۆزىگە ئادەت قىلغانىدى. كۈتۈلمىگەندە ئوغلى بىلەن قىزى قايتىدىغان قەرەلىنى كېچىكتۈرىۋەرگەچكە كۈن ھېسابى ئارىلىشىپ كەتكەن، يىل ھېسابىمۇ ئاستىن ـ ئۈستىن بولۇپ كەتكەندى، يەنە كېلىپ ئۆزىنىڭ كۈنلىرىمۇ شۇ قەدەر ئوخشىشىپ كەتكەچكە، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىپ يېتەلمەيتتى. بىراق، بالىلىرىنىڭ قايتىپ كېلىدىغان قەرەلىنى كېچىكتۈرىۋەرگىنىدىن فېرناندانىڭ سەۋر ـ تاقىتى تۈگەپمۇ كەتمىدى، ئەكسىچە خۇشال بولدى. خوس ئاركادىئو بىرنەچچە يىلنىڭ ئالدىدا ماكوندوغا پات ئاردا مەڭگۈلۈك قايتىمەن دەپ قەسەم بەرگەن بولسىمۇ، ئالىي دىنىي ئىلىمنى تاماملىغاندىن كېيىن دىپلوماتىيە بىلىملىرىنى ئۆگەنمىسە بولمايدىغانلىقىنى باھانە قىلىپ قايتىش ۋاقتىنى كېچىكتۈرگەنىدى. فېرناندا بۇ گەپتىن بىئارام بولۇپمۇ كەتمىدى، چۈنكى ساينىت پېتىرنىڭ تەختىگە چىقىش غايىسىگە يەتمەك ئۈچۈن مەنزىل يىراق، ئىشلار ئېغىر ۋە مۇشكۈل بولىدىغانلىقىنى ئوبدان بىلەتتى. بۇنىڭ

ئەكسىچە، باشقىلارنىڭ نەزىرىدە تايىنى يوق دەپ قارىلىدىغان خەۋەرلەردىن قاتتىق ھاياجانلىنىپ كېتەتتى. مەسىلەن، ئوغلىنىڭ پاپانى ئۆز كۆزى بىلەن كۆرگەنلىكى توغرىسىدىكى خەۋەرنى ئاڭلىغىنىدا شۇنداق بولغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ يازغان خېتىدىن ئوقۇش نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك بولغاچقا، بۇرۇن دادىسىمۇ تەسەۋۋۇر قىلىپ يەتمىگەن ئوقۇش مۇكاپاتىغا ئېرىشىپ، بېرىۋسېلدا داۋاملىق ئوقۇۋېرىدىغانلىقىنى بىلگىنىدىمۇ ئوخشاشلا خۇش بولدى.

سانتا سوفىيە دېلا پېداد ئورېلىئانوغا سانسكرىت تىلىنىڭ گىرامماتىكا كىتابىنى ئەكىلىپ بەرگەندىن كېيىن ھايت ـ ھۇيت دەپ بولغىچە ئۇچ يىل ئۆتۈپ كەتتى. ئورېلىئانو بۇ ئارىلىقتا تېرە قەغەز قولىيازمىسىنىڭ ئاران بىر بېتىنى تەرجىمە قىلىپ بولغانىدى. بۇ ئىشى ئەھمىيەتسىزمۇ ئەمەس، لېكىن مۆلچەرلەپ يەتكۈسىز بۇ ئۇزۇن يولدا ئەمدىلا بىرىنچى قەدەمنى بېسىپ بولغانىدى، چۈنكى ئىسپان تىلىدىكى تەرجىمىسىدىن ھېچبىر مەناسىنى ئۇققىلى بولمىغاچقا، بۇ قولىيازمىلار مەنىسىنى يەنىمۇ يېشىپ چۈشىنىشكە توغرا كېلىدىغان سىرلىق شېئىرنىڭ ئۆزىلا ئىدى. ئورېلىئانونىڭ قولىدا ئېچكىرىلەپ تەتقىق قىلىشقا كېرەكلىك ماتېرىيال بولمىسىمۇ، ھېلىمۇ ياخشى مېرگادىس ھېلىقى كاتالونىيەلىك ئاقىل ئاچقان كىتابخانىدا تېرە قەغەز قولىيازمىسىنىڭ مەزمۇنىنى يېشىشىگە ياردەمى بولىدىغان كىتابلارنىڭ بارلىقىنى دەپ بەرگەنىدى، شۇنىڭ بىلەن فېرناندا بىلەن سۆزلىشىپ، بۇ كىتابلارنى تېپىپ كېلىشكە رۇخسەت ئالماقچى بولدى. ئورېلىئانو كۇنسېرى ئەخلەت يۇتۇۋېتىۋاتقان بۇ ئۆيدە تەلمپىنى قايسى ئۇسۇلدا ئەڭ قايىل قىلارلىق قىلىپ ئېيتىش توغرىسىدا ئويلىنىۋالدى، ھەر ئېھتىماللىقنى نەزەردە تۇتۇپ، مۇۋاپىق پەيتىنى كۈتتى. ھالبۇكى، چوغدىن ئەمدىلا ناشتىلىقىنى ئېلىۋاتقان فېرناندانى كۆرگەندە بولسا پاراڭلىشىدىغان بىردىنبىر پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويدى ـ دە، كۆڭلىگە پۈكۈۋالغان گەپلىرى گېلىدىلا تۇرۇپ قېلىپ ئۇن چىقىرالمىدى. ئورېلىئانو شۇ كۈنى فېرناندانى بىرىنچى قېتىم ماربغانىدى. ئالدى بىلەن فېرناندانىڭ ئاياغ تۈۋىشى دىققىتىنى تارتتى، ئىشىك ئالدىغا قانداق بېرىپ پوچتىكەشنىڭ قولىدىن قىزىدىن كەلگەن خەتنى ئالغىنىغا،

ئاندىن ئۆزىنىڭ خېتىنى بەرگىنىگە، قاراڭغۇ چۈشۈپ ئەل ئايىغى بېسىققان مەھەلدە پەي قەلەمنى قەغەزگە جىپسىپ شىرتىلدىتىشلىرىغا، ئاندىن چىراغنى چاككىدە ئۆچۈرگەن ئاۋازغا، قاراڭغۇدا دۈرۈت ئوقۇپ كۆسۈرلاشلىرىغا دىققەت بىلەن قۇلاق سالدى. ئورۇلئانو شۇ چاغدىلا يېتىپ ئۇخلاپ قالدى. ئەتىسى چوقۇم كۈتكەن پۈرسەتنىڭ كېلىدىغانلىقىغا، فېرناندانىڭ رەت قىلمايدىغانلىقىغا ئىشەنچى كامىل ئىدى، شۇڭا ئەتىسى ئەتىگىنى مۈرىسىگىچە ساقىگىلاپ چۈشكەن چېچىنى قىسقا قىلىپ كەستى، تۈتام ـ تۈتام بولۇپ كەتكەن بۇرۇت ـ ساقاللىرىنى ئالدى، كىمدىندۇر قالغان تار ئىشتان ۋە قاتۇرما ياقىلىق كۆڭلەكنى كىيدى ـ دە، ئاشخانىغا كىرىپ فېرناندانى كۈتۈپ تۇردى. بىراق، ئالدىدا پەيدا بولغىنى ھەر كۈنكىدەك غادىيىپ ماڭىدىغان ئايال ئەمەس، ئاجايىپ گۈزەل بىر مەزلۇمە ئىدى. ئۇچىسىغا سارغىيىپ كەتكەن ئاق سۈسەر تون، بېشىغا كارتون قەغەزدىن ياسالغان سېرىق تاج تاقۇۋالغان بۇ موماي بايىلا يىغلاپ چىققاندەك ھارغىن چىراي كۆرۈنەتتى. فېرناندا ئورۇلئانو II نىڭ كىيىم ساندۇقىدىن كۆيە يەپ كەتكەن بۇ بىر قۇر شاھانە كىيىمىنى تېپىۋالغاندىن بۇيان پات ـ پات كىيىۋالىدىغان بولۇپ قالغانىدى. ئەگەر بىرەرسى فېرناندانىڭ ئەينەك ئالدىدا ئايال پادىشاھلىق سۈلتىدىن زوقلىنىپ تۇرۇپ كېتىشلىرىنى كۆرۈپ قالىدىغان بولسا، ئېلىشىپ قاپتۇ دەپ ئويلىماي قالمايتتى. بىراق، ئىش ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس ئىدى. ئايال پادىشاھنىڭ كىيىمىنى ئۆزىگە ئۆتكەن ئىشلارنى ئەسلىتىدىغان ماشىنا دەپ بىلەتتى. بۇ كىيىمنى بىرىنچى قېتىم كىيگەن چاغدا ئىختىيارسىز كۆڭلى بۇزۇلۇپ كۆزىگە ياش كەلگەن، شۇنداقلا ئاشۇ يىلى ئايال پادىشاھ قىلىمىز دەپ ئۆيگە ئالغىلى كەلگەن ھېلىقى ئوفىتسېرنىڭ ئۆتۈكىدىن تارالغان ئاياغ مېيىنىڭ پۇرىقى دىمىقىغا ئۇرۇلغاندەك بولۇپ، بەربات بولغان ئارزۇ ـ ئارمانلىرى يادىغا يېتىپ كۆڭلى داۋالغۇپ كەتكەندى. شۇ قەدەر قېرىپ، ئاجىزلاپ كەتكىنىنى، ھاياتىدىكى ئاشۇ گۈزەل چاغلىرىنىڭ شۇ قەدەر يىراقلاپ كەتكەنلىكىنى ھېس قىلغىنىدا ئەڭ كۆڭۈلسىز ئۆتكەن چاغلىرىنىمۇ سېغىنىپ قالاتتى. ھالبۇكى شۇنداق چاغلاردىلا پېشايۇاندىن غۇر ـ غۇر شامالار ئۇرۇپ كېلىدىغان رەيھان گۈللىرىنىڭ،

گۈگۈمدىكى ئەتىرگۈللىرىنىڭ خۇشبۇي ھىدىغا نەقەدەر موھتاج ئىكەنلىكىنى ھېس قىلاتتى، ھەتتا ھېلىقى قوپال چەت ئەللىكلەر بەخش ئەتكەن ياۋايى جۇشقۇنلۇققىمۇ تەلپۈنۈپ كېتەتتى. كۆڭلى سوۋۇپلا كەتكەن، كۈندىلىك غەم ـ غۇسسىلەرنىڭ قاقشاتقۇچ زەربىسىگە ئۇچراۋاتقانلىقىنى چاندۇرماي يۈرۈپ كەلگەن بولسىمۇ، ئۆتمۈشىنى سېغىنىشقا باشلىغان دەسلەپ چاغلاردىلا مۇداپىيە سېپىلى تارمار بولغانىدى. شەپقەتسىز ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئۆزىنى ئۆزى قىيناشنى بارا ـ بارا بىر خىل يامان ئادەتكە ئايلاندۇرۇۋېلىپ، غېرىبلىق ئىچىدە مۇلايىملىشىپ قالدى. ئاشۇ كۈنى ئەتىگەندە ئاشخانىغا كىرگىنىدە جۈدەپ بىر تېرە ـ بىر ئۈستىخان بولۇپ قالغان، تاتىراڭغۇ چىراي يىگىت بىر ئىستاكان قەھۋەنى سۈنغىنىدا ئەسەبىي نۇر چاقناپ تۇرغان كۆزلىرىنى كۆرۈپ ئوڭايسىزلىنىپ كەتتى ھەم قاتتىق ئازابلاندى. ئۇرېلىئانونىڭ تەلىپىنى رەت قىلىپلا قالماي، شۇنىڭدىن كېيىن ئۆينىڭ ئاچقۇچىنى ھېلىقى بالىياتقۇ تىرىكى سالغان يانچۇقىغا سېلىۋالدى. بۇنچە قىلىپ كېتىشىنىڭمۇ ھاجىتى يوق ئىدى، چۈنكى ئۇرېلىئانو ئۆزى خالىسىلا ھەرقانداق ئەھۋالدا چاندۇرماي ئۆيدىن چىقىپ كېتىۋېرەتتى ۋە قايتىپ كىرەلەيتتى. ھالبۇكى، ئۇزۇن يىل مەھبۇسلۇقتا ياشاپ كەلگەنلىكى، تاشقى دۇنيا ناتونۇش بولغانلىقى، شۇنداقلا ئىتائەتمەنلىككە كۆنۈپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن ۋۇجۇدىدىكى قارشىلىق ئۇرۇقى قۇرۇپلا كەتكەنىدى. شۇڭا يەنە مەھبۇسخانىسىغا قايتىپ كىرىپ تېرە قەغەزگە يېزىلغان قوليازمىلارنى تەكرار ـ تەكرار ئوقۇش بىلەن بولۇۋەردى، كەچلىرى فېرنادانىڭ ھۇجرىسىدا تۇن تەڭگىچە ئۆكسۈپ يىغلىغان ئاۋازىغا قۇلاق سېلىپ يېتىۋەردى. بىركۈنى ئەتىگىنى ئادەتتىكىدەكلا ئوچاققا ئوت يېقىپ بولۇپ ئاشخانىغا كىرگىنىدە، تۇنۈگۈن چوغقا قويۇپ قويغان فېرناندانىڭ تامىقىنىڭ شۇ پېتى تۇرغانلىقىنى بايقىدى. شۇنىڭ بىلەن فېرناندانىڭ ھۇجرىسىغا بويۇنداپ قاراپ بېقىۋىدى، فېرناندانىڭ كارىۋىتىدا ياتقانلىقىنى كۆردى. ئۇستىگە ھېلىقى ئاق سۆسەر تونىنى يېپىنىۋالغان بولۇپ، ھەرقانداق چاغدىكىدىنمۇ گۈزەل كۆرۈنەتتى. ئۆڭى سۈزۈك قاشتاشتەك ئاق ۋە سىلىق ئىدى. تۆت ئايدىن كېيىن خوس ئاركادىئو ماكوندوغا قايتىپ كەلگەندىمۇ فېرناندانى مۇشۇ ھالەتتە

كۆرىدۇ.

خوس ئاركادىئو ئانىسىغا قۇيۇپ قويغاندەك ئوخشايتتى. ئۇچىسىغا تۇتۇق قارا دۇراپ پەلتو، قاتتىق ۋە يۇمۇلاق ياقىلىق كۆڭلەك كىيگەن، گالىستۇكنىڭ ئورنىغا گۈل كەلتۈرۈپ تۇگۈلگەن تاۋار لېنتا چىگىۋالغاندى. تاتىراڭغۇ چىرايىدىن بوشاڭلىقى، پات - پات ئالاق - جالاق بولۇپ كېتىدىغان كۆزلىرىدىن قورقۇنچاقلىقى، تىترەڭگۈ ئاۋازىدىن ئاجىزلىقى چىقىپ تۇراتتى. قاپقارا پارقىراق چېچى ئەۋلىيا ھەيكىلىنىڭ بېشىدىكى كەيمە چاچتەك بېشىنىڭ قاپ ئوتتۇرىسىدىن تۇپتۇز ياما ئايرىلغاندى. ساقاللىرى پاكىزە يۇلۇۋېتىلگەن مومدەك، يۈزىنىڭ ئۇ يەر - بۇ يېرىدە قالغان داغلار گويا ۋىجدان ئازابى تارتىۋاتقاندەك بىلىنەتتى. ئاپئاق بىلەكلىرىدە كۆك تومۇرلىرى كۆپجۈپ تۇراتتى، بارماقلىرى لۆمۈلدەپ تۇرغان تاسما قۇرتقا ئوخشاپ قالاتتى، سول قولىنىڭ نامسىز بارمىقىدىكى ساپ ئالتۇن ئۈزۈكنىڭ يۇمۇلاق ئاق ياقۇت كۆزى چاقناپ تۇراتتى. دەرۋازىنى ئېچىپ بەرگەن ئورىلىئانو بىر قاراپلا ئالدىدا تۇرغان بۇ كىشىنىڭ يىراقتىن كەلگەنلىكىنى بىلدى. خوس ئاركادىئو نەگە بارسا شۇ يەردە ئەتىر پۇرىقى قالاتتى، بەدىنىدىن كېلىۋاتقان ئەتىر پۇرىقى ئۆيىنى بىر ئالدى. بالا چاغلىرىدا ئۇرسۇلا ئەما بولغاچقا ئاسان تېپىش ئۇچۇن بېشىغا مۇشۇنداق ئەتىر چېچىپ قويىاتتى. خوس ئاركادىئو ئۆيدىن ئايرىلىپ ئاريدىن شۇنچە ئۇزاق يىللار ئۆتكەندىن كېيىنمۇ ئېنىق چۈشەندۈرۈپ بەرگىلى بولمايدىغان سەۋەب بىلەن قان - قېنىغا سىڭىپ كەتكەندەك يەنىلا شۇ مىسكىن، غېرىب بالىنىڭ ئۆزى ئىدى. بۇ بالا ئۇدۇللا ئانىسىنىڭ ھۇجرىسىغا كىردى، ئورىلىئانو مېرگادىسىنىڭ تەۋەررۈك رېتىسپى بويىچە بوۋىسىنىڭ بوۋىسىدىن قالغان چاناقتىنى بۇ ئۆيگە ئەكىرىپ توپتوغرا تۆت ئايدىن بۇيان سىماب قاينىتىپ فېرناندانىڭ جەسىتىنى سېپىستىماي ساقلىغاندى. خوس ئاركادىئو ھېچنېمىنى سورىمىدى، ئىڭىشىپ تۇرۇپ مەرھۇمنىڭ پېشانىسىگە سۆيۈپ قويدى - دە، كۆڭلىكىنىڭ ئىچى تەرىپىگە تىكىلگەن خالتىدىن قېپىنىڭ ئاغزىنى ئېچىلىپ باقمىغان ئۈچ دانە بالىياتقۇ تىرىكى بىلەن كىيىم ئىشكاپىنىڭ ئاچقۇچىنى ئالدى. بۇ كەسكىلىكى ۋە چەبدەسلىكى بوشاڭ مىجەزىنىڭ ئەكسىلا

ئىدى. ئىشكاپتىن جەمەت بەلگىسى بار ئالتۇن ـ كۈمۈش بىلەن نەقىشلەنگەن زىبۇ ـ زىننەت قېپىنى تاپتى. قاپىنىڭ ئىچىدە خۇشبۇي سەندەل پۇرىقى كېلىپ تۇرىدىغان ئۇزۇن بىر پارچە خەت تۇراتتى، فېرناندا بۇ خەتتە ئۆزىدىن يوشۇرغان ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بايان قىلغانىدى. خوس ئاركادىئو ئۆرە تۇرغان پېتى ئۇ خەتنى قىزىقسىنىش ئىچىدە سەۋرچانلىق بىلەن ئوقۇشقا باشلىدى، ئوقۇپ ئۇچىنچى بەتكە كەلگەندە توختاپ، ئورىلىئانوغا بېشىدىن ئايىغىچە قاراپ چىقتى.

ــ دېمەك، ــ دېدى نەشتەردەك ئاچچىق ۋەزىندە، ــ ھېلىقى ھارامدىن بولغان سەن ئىكەنسەن ـ دە!

ــ مەن ئورىلىئانو بۇئېندىيە.

ــ ئۆيۈڭگە كىرىپ كەت! ــ دېدى خوس ئاركادىئو.

ئورىلىئانو ئۆيىگە شۇ كىرىپ كەتكىنىچە چىقمىدى، ھەتتا فېرناندانىڭ سوغۇق دەپنە مۇراسىمىدىكى ئاۋازلار قۇلىقىغا كىرىپ تۇرغىنىدا قاراپ باققىلى بولسىمۇ چىقىپ قويمىدى. بەزىدە ئاشخانىنىڭ ئوچۇق قالغان ئىشىكىدىن خوس ئاركادىئونىڭ ھۆمۈدىگىنىچە ئۆيى ئىچىدە ئۇيان ـ بۇيان مېڭىپ يۇرگىنىنى كۆرۈپ قالاتتى، يېرىم كېچىلەردە ۋەيرانە ھۇجرىلارنى ئارىلاپ يۇرگەن ئاياغ تىۋىشلىرىنىمۇ ئاڭلاپ تۇراتتى. ئاردىدىن بىرقانچە ئايمۇ ئۆتۈپ كەتتى، ئورىلىئانو شۇ كەمگىچە خوس ئاركادىئونىڭ زۇۋانىنى ئاڭلاپ باقمىدى، بۇنىڭ سەۋەبى ھەرگىزمۇ خوس ئاركادىئونىڭ ئۆزىگە گەپ قىلمىغانلىقىدىن ياكى ئۆزىنىڭمۇ قىلچە پاراڭلاشقۇسى يوقلىقىدىن ۋەياكى تېرە قەغەزگە يېزىلغان قولىيازمىلارنى ئوقۇشتىن باشقا ھېچقانداق ئىشنى ئويلاشقا چولىسى يوقلىقىدىنمۇ ئەمەس. ئورىلىئانو فېرناندا ئۆلگەندىن كېيىن ھېلىقى ئالتۇن بىلىجانلاردىن قېپقالغان ئىككىسىنىڭ بىرىنى ئېلىپ چىقىپ، كاتالونىيەلىك ئاقىل ئاچقان كىتابخانىغا بېرىپ ئۆزىگە كېرەكلىك بىرنەچچە كىتابنى ئالغىلى ماڭدى. يولدا ئۇچرىغان ھېچقانداق نەرسىگە قىزىقسىنمىدى. بۇنىڭ سەۋەبى سىلىشتۇرغۇدەك بىرەر ئەسلىمە بولمىغانلىقىدىن بولسا كېرەك، يەنە كېلىپ چۆلدەرەپ تۇرغان كوچىلار، خارابە ئۆيلەر بۇرۇنقى تەسەۋۋۇرىدىكىسى بىلەن ئوپمۇ ئوخشاش ئىدى، ئۇ چاغلاردا

بۇلارنى بىر كۆرۈۋېلىش ئۈچۈن جېنىنى بېرىشكىمۇ رازى ئىدى. بۇرۇن سىرتقا چىقىشىغا فېرناندا رۇخسەت قىلمىغان بولسا، ئەمدى ئۆزى تەستىقلاپ، ئۆزى چىققانىدى. بىراق، مۇشۇ بىرلا قېتىم شۇنداق قىلدى، مەنزىلىمۇ بىر ئىدى ھەمدە ئەڭ قىسقا ۋاقىت ئىچىدە ئازراقمۇ ھايال بولماي يېتىپ بېرىپ بولۇشى كېرەك ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ھېچ يەردە توختىماي ئون بىر كوچىدىن ئۆتۈپ، بۇرۇنلاردا پالچىلار پال ئاچىدىغان، تەبىرچىلەر چۈشكە تەبىر بېرىدىغان بىر ئارقا كوچىغا يېتىپ كېلىپ، ھاسىرىغىنىچە قالايمىقان، قاراڭغۇ بىر دۇكانغا كىردى. ئادەم ئۆرۈلگىلىمۇ بولمايدىغان بۇ قىستاڭ دۇكاننى كىتابخانا دېگەندىن كۆرە ئەسكى ـ تۈسكى كىتابلارنى يىغىۋالىدىغان ئامبار دېگەن تۇرۇك ئىدى، كونا كىتابلار ئاق چۈمۈلە غاجىلىۋەتكەن كىتاب جازىسىدا، ئۆمۈچۈك تور سالغان بۇلۇڭ ـ پۇچقاقلاردا، ھەتتا كاردوردىمۇ رەتسىز دۆۋىلىنىپ ياتاتتى. كىتابخانا غوجايىنى ئوخشاشلا قېلىن ـ قېلىن كىتابلار دۆۋىلىنىپ تۇرغان كىتاب ئۈستىلىدە بىرنېمە يېزىپ ئولتۇراتتى، يېزىۋاتقان نە بېشى، نە ئايىغى يوق ئاجايىپ ئۇزۇن سۆسۈنرەڭ خەتلىرى مەشىق دەپتىرىنىڭ بوشاپ كەتكەن بەتلىرىنى توشقۇزۇۋەتكەنىدى. پاكىز ئاقارغان چاچلىرى يېپىپ تۇرغان پېشانىسى ئاق شاتۇتىنىڭ پەيلىك تاجىسىغا ئوخشاپ قالغانىدى، كۆپكۆك ئويناق كۆزلىرىدىن نۇرغۇن كىتابلارنى ئوقۇغان بىلىم ئەھلىگە خاس نۇر تۆكۈلۈپ تۇراتتى. تامبال بىلەنلا ئولتۇرغان، تەرگە چۆمۈلۈپ كەتكەن كىتابخانا غوجايىنىنىڭ ئالدىدىكى ئادەمگە بېشىنى كۆتۈرۈپ قارىغۇدەكمۇ ھەپسىلىسى يوق ئىدى. ئورىلىئانو قالايمىقان چېچىلىپ ياتقان كىتابلار توپىدىن ئۆزىگە كېرەكلىك بەش پارچە كىتابنى ھېچقانچە قىينالمايلا تاپتى، چۈنكى بۇ كىتابلار مېرگادىس دەپ بەرگەن جايدا تۇراتتى. ئاندىن زۇۋانمۇ سۆرمەي ئۇ كاتالونىيەلىك ئاقىلغا ئالتۇن بىلىجان بىلەن بەش پارچە كىتابنى سۈندى. ئۇ كىشى قولىغا ئېلىپ تەكشۈرۈپ كۆردى ـ دە، كۆزلىرىنى قۇلۇلدەك موككىدە يۇمدى.

ـــ سەن چوقۇم سىراڭ بولۇپ قاپسەن، ـــ دېدى كاتالونىيەلىك ئاقىل مۇرىسىنى قىسىپ قويۇپ ئۆز تىلىدا، ئاندىن كىتاب بىلەن ئالتۇن بىلىجانىنى ئورىلىئانوغا

قايتۇرۇپ بەردى.

ــ ئېلىپ كېتىۋەرگىن، ــ دېدى ئەمدى ئىسپان تىلىدا، ــ بۇ كىتابلارنى ئەڭ ئاخىرقى قېتىم كۆرگەن ئادەم قارىغۇ ئىساك[1] قۇ دەيمەن، سەنمۇ قىلىۋاتقان ئىشىڭنى ئوبدان ئويلىنىپ كۆر.

خوس ئاركادىئو مېمېنىڭ ھۇجرىسىنى يېغىشتۇرۇپ يېپىيېڭى قىلىۋەتتى، ئادەم تېپىپ دۇخاۋا پەردىلەرنى ۋە باش ۋالىي كارىۋىتىنىڭ گۈللۈك چىمىلدىقلىرىنى يۇيدۇردى، تاشلىنىپ قالغىلى ئۇزاق بولغان، كۆلچىكى قاپقارا قېلىن كىر تۇتۇپ كەتكەن مۇنچىنى ئوڭشاتتى. ئاندىن بۇ ھۇجرا بىلەن مۇنچىنى سۈپىتى ناچار بۇيۇملار، چەت ئەل مالىلىرى، ساختا ئەتىرلەر ۋە ئەرزان باھالىق زىبۇ ـ زىننەتلەر بىلەن تولدۇرۇۋەتتى. باشقا ئۆيلەردىكى نەرسىلەرگە چېقىلمىدى، پەقەت مېھرابقا قويۇلغان ئەۋلىيا مۇرىتلىرىنىڭ ھەيكەللىرىلا كۆزنىگە سىغمىدى، شۇنىڭ بىلەن بىركۈنى چۈشتىن كېيىن ھويلىغا ئوت قالاپ ئۇ ھەيكەللەرنى كۆيدۈرۈۋەتتى. خوس ئاركادىئو ئادەتتە چۈش سائەت 11 دىن ئاشقاندا ئاران تۇراتتى، ئاندىن كونىراپ كەتكەن سېرىق ئەجدىھا كەشتىلەنگەن يەكتەكنى، سېرىق پۈپۈكلۈك ساپما كەشنى كىيەتتى ـ دە، مۇنچىغا كىرىپ يۇيۇنۇش رەسمىيەتلىرىنى باشلايتتى. بۇ رەسمىيەتلەرنىڭ ئاستىلىقى، ھەشەم ـ دەرمى، كېتىدىغان ۋاقتىنىڭ ئۇزۇنلىقى كىشىگە ساھىبجامال رېمەدىسنى ئەسلىتەتتى. كۆلچەككە كىرىشتىن بۇرۇن دۇشقا ئۇچ قۇتىدىن ئۇچ خىل ئەتىرنى قۇيۇپ مۇنچا سۈيىگە ئارىلاشتۇراتتى. ئاندىن ساھىبجامال رېمەدىستەك بوي ـ بېشىغا نوگايدا سۇ قۇيۇپ يۇيۇنماستىن، كۆلچەكتىكى خۇشپۇراق سۇغا چىلىنىپ ئىككى سائەتچە ئوڭدا ياتقاچ راھەت سۇ ۋە ئاچىسى ئامارانتانىڭ ئەسلىمىلىرىدىن ھۇزۇر تاپاتتى. ئۈيگە قايتىپ كېلىپ ھېچقانچە ئۆتمەيلا بۇ يەردە ئىسسىق كېلىدىغان تاففاتا پەلتوسىنى سېلىۋتىپ، پېترو كىرىسپىنىڭ ئۇسسۇل دەرسىدە كىيىدىغان ئىشتىنىغا ئوخشاش چىپچىدە كېلىدىغان تار ئىشتىنى بىلەن مەيدىسىگە ئېتىنىڭ باش ھەرپىي

---

① قارىغۇ ئىساك (Isaac qiego) (1160 ~ 1235): يەھۇدىيلارنىڭ سىرلىق دىنىي ئاقىلى رابى.

كەشتىلەنگەن يىپەك كۆڭلىكىنى كىيىۋالدى. ھەر ھەپتىدە ئىككى قېتىم ئۈستىبېشىدىكى بارلىق كىيىمىنى سېلىپ مۇنچىدا يۇياتتى، قۇرۇغىچە كىيىدىغان باشقا كىيىمى بولمىغاچقا كېچىلىك تونىنى كىيىپ ساقلاپ تۇراتتى. خوس ئاركادىئو چۈشلۈك تاماقنى زادىلا ئۆيدە يېمەيتتى، چۈشىنىڭ ئىسسىقى سەل يانغاندىلا چىقىپ كېتەتتى ـ دە، تۈن تەڭدە قايتىپ كېلەتتى، ئاندىن ئامارانتانى سېغىنىپ ئىزتىراپلىق ئىچىدە مۇشۇكتەك ھاسىرىغىنىچە يەنە ئۇياقتىن بۇياققا ماڭغىلى تۇراتتى. ئامارانتا بىلەن جىن چىراغنىڭ تۈۋىدە چەكچىيىپ تۇرىدىغان ئەۋلىيا ھەيكىلىنىڭ ئادەمنى شۇركەندۈرىدىغان كۆزىلا بۇ ئۆينى ئېسىگە سالمىدىغان ئەستىلىك بولۇپ قالغانىدى. رىمدىكى چاغلىرىدا كىشىنى ئۇيقۇ باستۇرىدىغان ئاۋغۇست ئېيىنىڭ دىمىق كۈنلىرى ئامارانتانى چۈشىدە قانچە قېتىم كۆرگەنلىكىنى ئۆزىمۇ ساناپ بېرەلمەيدۇ، ھەر قېتىم ئۇچىسىغا كەشتە ياقىلىق كۆڭلەك كىيگەن، قولىنى قارا داكىدا تېڭىۋالغان ئامارانتا مۇنچىنىڭ رەڭلىك مەرمەر كۆلچىكىدە ئاستا ـ ئاستا پەيدا بولاتتى، ئامارانتانىڭ ئاشۇ سىماسى ياقا يۇرتتا ئۇزاق تۇرۇپ كەتكەن بۇ غېرىب مۇساپىرنىڭ چۈشلىرىدە ئاجايىپ گۈزەل كۆرۈنۈپ كېتەتتى. ئورېلىئانو خوس ئامارانتانىڭ ئوبرازىنى ئۇرۇشنىڭ قانلىق پاتقاقلىرىغا پاتۇرۇۋېتىشكە ئۇرۇنغان بولسا، خوس ئاركادىئو شەھۋەت پاتقاقلىقىدا يارقىن ئوبرازىنى ئەينى پېتى ساقلاپ قېلىشقا تىرىشاتتى، شۇنىڭ بىلەن بىرگە ئايىغى چىقماس پاپالىق يولىنى شېپى كەلتۇرۇپ ئانىسىنى ئالدايتتى. ئۆزىمۇ، ئانىسى فېرناندامۇ بىر ـ بىرى بىلەن بولغان خەت ئالاقىسىنىڭ چۈشىدە پاراڭلاشقاندەك بىر ئىش بولۇۋاتقانلىقىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىگەنىدى. خوس ئاركادىئو رىمغا بېرىپ ئۇزاق ئۆتمەيلا دىنىي مەكتەپنى تاشلاپ چىقىپ كەتكەن، لېكىن ئانىسى يازغان خەتلىرىدە ئەسەبىيلىك بىلەن دائىم تىلغا ئېلىپ تۇرىدىغان ھەيران قالارلىق زور مىراستىن قۇرۇق قالماسلىق ئۈچۈن دىنىي ئىلىم بىلەن چېركاۋ قانۇنلىرىنى تەتقىق قىلىۋاتقىنىڭ دەپ تىنماي ھېكايە توقۇيتتى، بۇ مال ـ دۇنيا ئۆزىنى تىراستېلۇبلدىكى يوقسۇللار مەھەللىسىدە ئىككى ئاغىنىسى بىلەن شېرىك ئىجارە ئېلىپ ئولتۇرۇۋاتقان

كاتەكتەك كىچىككىنە ئۆيدىن، موھتاجلىقتا ئۆتۈۋاتقان غۇربەت تۇرمۇشىدىن مۇقەررەر قۇتقۇزۇپ چىقاتتى. خوس ئاركادىئو ئانىسىنىڭ ئەجىلى يېقىنلاپ قالغانلىقى توغرىسىدىكى تۇيغۇسىنى پۈرىتىپ يازغان ئەڭ ئاخىرقى بىر پارچە خېتىنى تاپشۇرۇپ ئېلىپلا ساختا ئەيش ـ ئىشرەت بۇيۇملىرىنىڭ قالدى ـ قاتتىسىنى يىغىشتۇرۇپ يۈك ـ تاق ساندۇقىغا سېلىپ پاراخوتقا چىقتى ـ دە، پاراخوتنىڭ ئەڭ تېگىدىكى بۆلمىسىدە كۆچمەنلەر بىلەن بىللە خۇددى قۇشخانىدىكى جاندارلاردەك قىستىلىشىپ، دېگىز ـ ئوكيانلاردىن ئۆتكىچە مۇزدەك سوغۇق ئۇگرە چۆپ ۋە قۇرتلاپ كەتكەن پىشلاق يەپ ئاران قايتىپ كېلىۋالدى. فېرناندانىڭ ۋەسىيەتنامىسى ئەمەلىيەتتە ۋاقتى ئۆتكەن بەختسىزلىك تىزىملىكى ئىدى، خوس ئاركادىئو ئۇ ۋەسىيەتنامىنى كۆرمەي تۇرۇپلا ئەبجەق ئۆي جاھازلىرىدىن، پېشايۋاننى بېسىپ كەتكەن قالايمىغان ئوت ـ چۆپتىن قۇتۇلغۇسىز بىر توزاقتا چۈشكەنلىكىنى، رېمنىڭ باھار كۈنلىرىدىكى پارلاق قۇياش نۇرىنى ئىككىنچىلەپ كۆرەلمەيدىغانلىقىنى، يىللارسېرى ئۆزگەرمەي كېلىۋاتقان ھىدىنى ئەمدى مەڭگۈ پۈرىيالمايدىغانلىقىنى بىلىپ يەتكەنىدى. دەمسىقمىسى قوزغىلىپ قالغان ئۈيقۇسىز تۇنلەردە بەختسىزلىكلىرى ئۈستىدە قايتا ـ قايتا ئويلىنىپ، بىر چاغلاردا قېرىلىق يېتىپ ئالجىپ قالغان ئۇرسۇلا ئادەمنى شۇركەندۇرگىدەك قالايمىقان گەپلىرى بىلەن يۈرىكىگە بۇ دۇنيانىڭ قورقۇنچىنى سالغان مۇشۇ قاراڭغۇ ئۆي ئىچىدە ئۇياقتىن ـ بۇياقتا مېڭىپ يۈرەتتى. ئۇرسۇلا ئۇ چاغلاردا خوس ئاركادىئونى تېپىۋېلىشىغا قولاي بولسۇن ئۈچۈن ھۈجرىسىنىڭ بىر بۇلۇڭىنى بەلگىلەپ بېرىپ، ئەرۋاھلار قاراڭغۇ چۈشۈشىگىلا ئۆيدە ئايلىنىپ يۈرىدۇ، مۇشۇ بۇلۇڭغىلا كېلەلمەيدۇ دېگەنىدى.

ــ ئەگەر گەپ ئاڭلىماي قانداقلىكى يامان ئىش قىلىپ قويساڭ، ــ دەيتتى ئۇرسۇلا قورقۇنچ سېلىپ، ــ ئەۋلىيا ـ ئەنبىيالار ماڭا ئېيتىپ قويىدۇ جۇمۇ.

شۇنداق قىلىپ، خوس ئاركادىئو بالىلىق چاغلىرىدا نۇرغۇن ۋەھىمىلىك كېچىلەرنى ئەنە شۇ بۇلۇڭدا ئۆتكۈزگەنىدى. چېقىمچى ئەۋلىيا ـ ئەنبىيا

ھەيكەللىرىنىڭ سوغۇق كۆزلىرىنىڭ نازارىتىدە كارىۋىتىغا چىقىپ ياتىدىغان ۋاقتى توشقىچە كىچىك ئورۇندۇقىدا مىدىر ـ سىدىر قىلماي ئولتۇرۇپ قارا تەرگە چۆمۈپ كېتەتتى. ئەمەلىيەتتە، بۇنچە جازالاپ كېتىشىنىڭمۇ ھاجىتى يوق ئىدى. چۈنكى، خوس ئاركادىئو شۇ چاغلاردا ئەتراپىدىكى ھەممە نەرسىدىن قورقىدىغان بولۇپ كەتكەن، شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ كېيىنكى كۈنلەردە تۇرمۇش داۋامىدا ئۇچرايدىغانلىكى نەرسىنىڭ ھەممىسىدىن قورقىدىغان بولۇپ قالغانىدى: ئېڭىدا كوچىدىكى ئاياللار ئادەمنىڭ قېنىنى تۆكەتتى، ئۆيدىكى ئاياللار چوشقا قۇيرۇقلۇق بالا تۇغۇپ قويياتتى، توخۇ سوقۇشتۇرغان ئادەم خەقنىڭ جېنىنى ئېلىپ قويۇپ ئۆمۈر بويى ئۆكۈنۈپ ئۆتەتتى، مىلتىق ئادەمنىڭ قولىغا چىقىپ قالسىلا يىگىرمە يىللىق ئۇرۇش باشلىنىپ كېتەتتى، قارامىلىق ئادەمنى غېرىبلىق ۋە تەلۈلىككە باشلايتتى، ئىشقىلىپ ھەممە نەرسە ــ تەڭرى ئىزگۈ تىلەكتە يارالقان، لېكىن شەيتاننىڭ قولىدا بۇزۇلغان ھەممە نەرسە خوس ئاركادىئونىڭ قورقىدىغان ئوبيېكتى ئىدى. ئۇ بالا ھەر كۈنى كېچىچە قاتمۇقات قارا بېسىپ چىقىپ ئويغانغىنىدا، دېرىزىدىن چۈشكەن يورۇقلۇق ۋە ئامارانتانىڭ كۆلچەكتە يۈيۈندۇرۇپ سىلاپ قويغان، يىرىقلىرىنى يۇمشاق تاۋار ئۈپىلىق بىلەن ئۈپىلاپ قويغان چاغدىكى راھەت سېزىملا ئۇنى ۋەھىمە ئىچىدىن قۇتۇلدۇراتتى. ھەتتا ئۇرسۇلامۇ گۈللۈككە چۈشكەن ئاپتاپتا باشقىچىلا بولۇپ كېتەتتى، چۈنكى بۇنداق چاغدا ھېلىقىدەك قورقۇنچلۇق نەرسىلەرنىڭ گېپىنى قىلىپ قورقۇتماي، پەقەت رەم پاپاسىغا ئوخشاش نۇرانە كۆرۈنۈشى ئۈچۈن شاخاردا چىشلىرىنى سۇرتۈپلا قويياتتى؛ دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن رەمغا كەلگەن تاۋاپچىلار پاپانىڭ دۇئاسىنى ئېلىۋاتقاندا چىرايلىق قوللىرىنى كۆرۈپ ھەيران قالسۇن ئۈچۈن تىرناقلىرىنى ئېلىپ قويياتتى؛ ئاندىن چېچىنى پاپانىڭ چاچ پاسونىغا ئوخشىتىپ تاراپ قويياتتى؛ پاپادەك خۇشبۇي پۇراپ تۇرۇشى ئۈچۈن پۈتۈن بەدىنىگە ۋە كىيىملىرىگە ئەتىر چېچىپ قويياتتى. خوس ئاركادىئو پاپانىڭ يازلىق ئوردىسى كاستېل گاندولفو ساريىنىڭ بالكونىدا بىھېسىاب تاۋاپچىلارغا يەتتە خىل تىلدا نۇتۇق سۆزلىگەنلىكىنى كۆرگەنىدى، شۇ چاغدا

بىردىنبىر دىققەتنىي تارتقىنى قوللىرىنىڭ خوددى توغرىغا سۈيىدە يۈيغاندەك ئاپئاقلىقى، يازلىق كىيىمىنىڭ ھەشەمەتلىكلىكى ۋە خۇشبۇي پۇراپ تۇرغان كىلون ئەتىرىنىڭ ھىدى ئىدى.

خوس ئاركادىئو ئۆيىگە قايتىپ كېلىپ بىر يىل ئۆتە ـ ئۆتمەيلا قورساق غېمىدە كۈموش شامدانىنى، جەمەت بەلگىسى ئويۇلغان ئالتۇن گارشوكنى سېتىۋەتتى (شۇ چاغدىلا بايقىدىكى، گارشوكنىڭ بەلگە قىسمىلا ئالتۇن ئىدى)، خۇشاللىق تاپىدىغان بىردىنبىر ئىشى بازاردىكى بالىلارنى ئۆيگە يىغىۋېلىپ ئويىنىتىش ئىدى. چۈشلۈك ئۈيقۇ ۋاقىتلىرىدا ئۇخلىماي بالىلارنى گۈللۈكتە ئارغامچا سەكرىتەتتى، پېشايۋاندا ناخشا ئېيتقۇزاتتى، كىرىسلو ۋە سافالاردا موللاق ئاتقۇزاتتى، ئۆزى بولسا بالىلارنىڭ بۇ توپىدىن ئۇ توپىغا ھېرىپ تۇرلۇك قائىدىلەرنى ئۆگىتەتتى. بۇ چاغدا تار شەمى بىلەن يېپەك كۆڭلەكنى سېلىۋېتىپ، ئەرەبلەرنىڭ دۇكىنىدىن ئالغان ئادەتتىكى كىيىملەرنى كىيىپ يۈرەتتى، شۇنداقتىمۇ تۆرىلەرچە ئېرىنچەكلىكىدىن قالمايتتى ۋە پاپىلارچە سالاپىتىنى بۇزمايتتى. ھېلىقى بالىلار مېمېنىڭ ھېلىقى چاغدىكى ساۋاقداشلىرىغا ئوخشاشلا ئۆينى بېشىغا كىيگەندى، ئەل ئايىغى بېسىققاندىمۇ ئۇلارنىڭ چۈلدۈرلاشلىرى، ناخشا توۋلاشلىرى، ئۇسسۇلغا چۈشۈپ گۈپۈرلەشلىرى ئاڭلىنىپ تۇراتتى، شۇنىڭ بىلەن بۇ ئۆي باشقۇرۇقسىز قالغان ياتاقلىق مەكتەپكە ئايلىنىپ قالدى. ئورىلئانونىڭ بولسا بۇ پاراكەندىچىلىك بىلەن كارى يوق ئىدى، بالىلار پەقەت مېرگادىسنىڭ ئۆيگە كىرىپ ئۇنى پاراكەندە قىلمىسلا ئۇ شۇنىڭغا خۇش ئىدى. بىركۈنى ئەتىگىنى ئىككى بالا بۇ ئۆينىڭ ئىشىكىنى ئېچىپ، كىتابقا بېرىلىپلا كەتكەن، چاچلىرى پاخپىيىپ، ساقاللىرى چاڭگاكلىشىپ كەتكەن، يۈز ـ كۆزلىرى قاسماق بىر ئادەمنىڭ قولىدىكى كىتابنى بېرىلىپ ئوقۇپ ئولتۇرغانلىقىنى كۆرۈپ قورققىنىدىن داڭ قېتىپ تۇرۇپ قالدى. ئۇلار ئۇسۇپ كىرىشكە پېتىنالمىدى، ئەمما ئۆينىڭ ئەتراپىنى چۆرگىلەپ نېرى كېتەلمىدى. ئۇلار كۈسۈرلاشقاچ ئىشىكنىڭ يېرىقىدىن ماريشاتتى، لۆمۈلدەپ تۇرغان تىرىك جان ـ جانۋارلارنى تۆڭلۈكتىن

تاشلايتتى، تېخى بىر قېتىم ئىشىك ـ دېرىزىسىنى مىخلىۋەتكەنىدى، ئورۇلئانو تازا يېرىم كۈن ھەپىلىشىپ ئاران ئاچتى. شۇنچە كەپسىزلىك قىلسىمۇ جازاغا تارتىلمايۋاتقانلىقىنى كۆرگەن بالىلار بارغانسېرى قىزىپ، يۇرىكى تېخىمۇ يوغىناپ كەتتى. بىرىكۈنى تۆت بالا بىرلىشىپ ئورۇلئانو ئاشخانىغا كىرىپ كەتكەن پۇرسەتتە ئۆيگە كىرىپ تېرە قەغەز قولىيازمىلىرىنى ۋەيران قىلىۋەتمەكچى بولدى. نىھايەت، سارغىيىپ كەتكەن بۇ قەغەزلەرنى شۇنداق تۇتۇشىغا غايىبانە بىر كۈچ ئۇلارنى يەردىن يۇلۇپ كۆتۈرۈپ ھاۋاغا ئېسىپ قويدى، ئورۇلئانو قايتىپ كىرىپ تېرە قەغەزلەرنى قوللىرىدىن ئېلىۋالغاندىن كېيىنلا يەرگە چۈشتى. بالىلار شۇنىڭدىن كېيىن ئورۇلئانوغا ئىككىنچىلەپ كاشىلا قىلمىدى.

بۇ بالىلارنىڭ ئىچىدە يېشى ئەڭ چوڭ تۆت بالا بالاغەتكە يېتەي دەپ قالغان بولسىمۇ كالتە ئىشتانلىق يۈرۈپبرەتتى، خوس ئاركادىئونىڭ ياسىنىش ـ تارىنىشلىرىنى شۇلار بەلگىلەيتتى. ئۇلار ئەتىگىنى ھەممىدىن بالدۇر كېلىپ قاق چۈشكىچە خوس ئاركادىئونىڭ ساقاللىرىنى ئالاتتى، بەدەنلىرىنى ئىسسىق لۆڭگە بېسىپ ئۇۋلايتتى، پۈت ـ قوللىرىنىڭ تىرناقلىرىنى ئېلىپ قويىاتتى، ئەتىر چاچاتتى. خوس ئاركادىئو كۆلچەكتە سۇغا چىلىنىپ ئامارانتانى ئەسلىگەچ ئوڭدا ياتقاندا ھېلىدىن ـ ھېلىغا كۆلچەككە چۈشۈپ بېشىدىن ئايىغىچە سوپۇن سۈرۈپ يۇيۇپ قويىاتتى، ئاندىن بەدىنىنى لۆڭگە سۈرتۈپ قۇرۇتاتتى، ئۇپىلاپ بولۇپ كىيىملىرىنى كىيگۈزۈپ قويىاتتى. بۇ تۆت بالىنىڭ ئىچىدە قىزغۇچ ئەينەك شارچىدەك كۆزلىرى بەئەينى توشقاننىڭ كۆزىگىلا ئوخشايدىغان ئالتۇن چاچ بىر بالىنىڭ خوس ئاركاردىئو بىلەن ئىنتايىن كۆڭلى يېقىن بولغاچقا دائىم قونۇپ قالاتتى، خوس ئاركادىئونىڭ دېمى سىقىلىپ ئۇيقۇسى قاچقان چاغلاردىمۇ ھەمراھ بولۇپ بىر چەتتە قاراپ تۇراتتى، بەزىدە گۈرەڭ قاراڭغۇلۇق ئىچىدە ئۇن ـ تىنسىز كەينىدىن ئەگىشىپ ئۆيلەرنى بىللە ئايلىناتتى. ئۇلار بىرىكۈنى كېچىدە ئەنە شۇنداق ئايلىنىپ ئۇرسۇلانىڭ ھۇجرىسىغا كىرگىنىدە ھۇجرىنىڭ پەۋاسى گويا يەرنىڭ تەكتىدىن كۆتۈرۈلۈۋاتقان قۇياش نۇرىدا

تاۋلانغان رەڭلىك ئەينەك دېرىزىدەك يورۇپ تۇراتتى. ئۆينىڭ ئىچى يوپيورۇق بولغاچقا چىراغ ياقمايلا پولنىڭ يېرىقىدىكى تاشنى قومۇرۇپ كۆرۈۋېدى، بۇرۇن ئۇرسۇلانىڭ كارىۋىتى قويۇلغان بىر بۇلۇڭدا، ئەڭ كۇچلۇك يورۇپ تۇرغان جايدا ئورىلىئانو II ئەسەبىيلەرچە شۇنچە جاھىللىق بىلەن كولاپمۇ تاپالمىغان ھېلىقى گەمە بايقالدى. بۇ گەمىگە ئاغزى مىس سىم بىلەن چىڭ بوغۇلغان ھېلىقى ئۇچ بېرزېنت خالتا تىقىپ قويۇلغانىدى، بۇ خالتىلارنىڭ ئىچىدىن تۆت دوبلالىق يەتتە مىڭ ئىككى يۈز ئون تۆت دوبرۇن تىللا چىقتى، بۇ تىللالار قاراڭغۇدا قىپقىزىل چوغدەك يالىلداپ تۇراتتى.

تېپىلغان بۇ مال ـ دۇنيا گويا تېز يامرىغان يانغىنەك تەسىرىنى كۆرسەتتى. خوس ئاركادىئو يوقسۇل چاغلىرىدا كېچە ـ كۈندۈز ئويلاپ كەلگىنىدەك ئۇشتۇمتۇت قولىغا كىرىپ قالغان بايلىقنى ئېلىپ رىمغىمۇ بارماستىن، ئاتا ـ بوۋىسىدىن قالغان ئۆي ـ زېمىننى ئەيش ـ ئىشرەت جەننىتىگە ئايلاندۇرۇۋەتتى. ھۇجرىنىڭ دۇخاۋا پەردىلىرىنى ۋە چىمىلدىقىنى يېڭىلاپ ماموق پەردە ـ چىمىلدىققا ئالماشتۇردى، مۇنچىغا مەرمەرتاش ياتقۇزدى، تاملىرىغا چاقچۇق چاپلاتقۇزدى، تاماقخانىنى تاتلىق ـ تۇرۇم، مۇھە ـ چېۋە، كولباسا، چىلىغان كۆكتاتلار بىلەن توشقۇزۇۋەتتى. تاشلىنىپ قالغان ئامبارنىڭ ئىشىكىنى قايتىدىن ئېچىپ، ۋوگزالغا ئۆزى بېرىپ ئېلىپ كەلگەن، ئۇستىگە «خوس ئاركادىئو» دەپ يېزىلغان ساندۇق ـ سانداق ئۇزۇم ھاراقلىرى ۋە ئاق ھاراقلار بىلەن تولدۇرۇۋەتتى. بىركۈنى كېچىدە ھېلىقى تۆت بالا بىلەن زىياپەت ئۆتكۈزۈپ تاڭ ئاتقۇچە ئويناندى. ئۇلار ئەتىگەن سائەت ئالتىدە ھۇجرىدىن قىپيالىڭاچ پېتى يۈگۈرۈشۈپ چىقىپ مۇنچا كۆلچىكىدىكى سۇنى قويۇپ بېرىپ شامپان بىلەن توشقۇزدى ـ دە، كۆلچەككە سەكرەپ چۈشۈپ، گۈپۈلدەپ خۇشبۇي پۇراپ تۇرغان مازغاپتا تازا ئويناشتى، خوس ئاركادىئو بولسا ئۇلارغا قوشۇلۇپ ئويۇن چىقارمىدى، كۆزلىرىنى پارقىراتقىنىچە ئوڭدىسىغا لەيلەپ، ئامارانتانى ئەسلەپ خىياللار دەرياسىغا غەرق بولۇپ يېتىۋەرى. بالىلار قانغىچە ئويناپ زېرىككەندە يۈگۈرۈشۈپ ھۇجرىغا كىرىپ كېتىشتى ـ دە، دۇخاۋا پەردىلەرنى يۇلۇپ ئېلىپ بەدەنلىرىنى سۈرتۈشتى،

شوخلۇق قىلىشىپ قالايمىقانچىلىقتا چوڭ تىكلىمە تاشئەينەكنى چېقىپ سېلىشتى، گۇررىدە كارىۋاتقا چىقىشىپ گۈللۈك چىمىلدىقنى يۇلۇۋېلىشتى. خوس ئاركادىئو قايتىپ كىرىپ، بالىلارنىڭ بەئەينى چۆكۈپ كەتكەن پاراخوتنىڭ بۆلمىسىدە يانقاندەك قىپيالىڭاچ پېتى قىستىلىشىپ يېتىپ ئۇخلاپ كەتكىنىنى كۆرۈپ ئەرۋاھى ئۇچتى. كۆز ئالدىدىكى ۋەيرانچىلىقتىن كۆرە، بولۇشچە ئويناپ بولغاندىن كېيىن يەنە مىسكىنلىك ئىچىدە قالغانلىقىنى ھېس قىلىپ ئۆزىگە ئىچ ئاغرىتتى ۋە ئۆزىدىن بىزار بولۇپ غەزەپى قىرىق گەز ئۆرلىدى. شۇ ئاچچىقىدا زاھىتلىق كىيىمى ۋە گۇناھىغا تۆۋە قىلغاندا ئىشلىتىدىغان تۆمۈر سايمانلار سېلىنىدىغان ساندۇقنىڭ تېگىدىن چېركاۋدىكى ئىت قوغلىغۇچىنىڭ قامچىسىنى ئالدى ـ دە، سىراڭدەك ھۆركىرىگىنىچە ئامراق ئەركە تايتاڭلىرىنى غەزەپ بىلەن ساۋاپ خۇددى بىر توپ ئەشەددىي چىلبۆرىنى سۈرگەندەك سۈر ـ توقاي قىلىپ ئۆيدىن قوغلاپ چىقىرىۋەتتى. ئۇنىڭدىن كېيىن لەسسىدە بوشاپ يېتىپ قالدى، دەم سىقمىسى قوزغىلىپ، ئۇدا بىرنەچچە كۈنگىچە ئۆلەر ھالەتتە ياتتى. يەتكىچە قىينىلىپ ئۇچىنچى كۈنى كەچتە نەپەس ئالالماي تۇنجۇقۇپ قالغىدەك ھالەتكە يەتتى ـ دە، ئورېلىئانونىڭ ئۆيىگە كىرىپ، يېقىن ئەتراپتىكى بىرەر دورىخانىدىن دەم سىقما پاراشوكى ئەكىلىپ بېرىشكە بۇيرىدى. شۇنىڭ بىلەن ئورېلىئانو ئىككىنچى قېتىم ئۆيدىن چىقىپ بازارغا باردى. ئىككى كوچىدىن ئۆتۈپلا بىر دورىخانىنى تاپتى، چاڭ باسقان كۆزنەك ئىچىگە لاتىنچە خەتكۇچ چاپلانغان فارفۇر قۇتىلار تىزىقلىق تۇراتتى، نىل دەرياسىدىكى سۇ يىلىنغا ئوخشاش مۇلايىم ۋە گۈزەل بىر قىز خوس ئاركادىئو بىر پارچە قەغەزگە يېزىپ بەرگەن دورا ئېتى بويىچە دورىنى ئېلىپ بەردى. بۇ قېتىم يول چىراغلىرىنىڭ سارغۇچ گۈڭگا نۇرىدا غۇۋا كۆرۈنۈپ تۇرغان خارابە كوچىلارنىڭ مەنزىرىسىمۇ ئۆتكەن قېتىمقىدەكلا ئورېلىئانو بۇئېندىيەنىڭ قىزىقىشىنى قوزغىيالمىدى. خوس ئاركادىئو ئورېلىئانونى قېچىپ كېتەرمۇ دەپ گۇمانلىنىپ ئولتۇرغاندا، ئۇزاق مۇددەت ھەرىكەت قىلماي پىنھاندا ياشاپ كەلگەنلىكتىن ئاجزلاپ كەتكەن ئورېلىئانو ماغدۇرسىز پۇتلىرىنى

سۆرىگىنىچە كىرىپ كەلدى، ئىتتىك مېڭىۋاتقانلىكتىن ھۆمۈدەپ كەتكەنكەندى. ئورىلىئانو بۇئېندىيەنىڭ ئەتراپىدىكى ئىشلار بىلەن زادىلا كارى يوق ئىدى. ئورىلىئانونىڭ تاشقى دۇنياغا راستلا قىزىقمايدىغانلىقىغا ئەمدى ئىشەنگەن خوس ئاركادىئو بىرنەچچە كۈندىن كېيىن ئانىسىغا بەرگەن ۋەدىسىدىن يېنىپ، ئورىلىئانونىڭ ئۆيدىن خالىغىنىچە چىقىپ ـ كىرىۋېرىشىگە رۇخسەت قىلدى.

ـــ مېنىڭ كوچىغا چىققۇدەك ھېچ ئىشىم يوق، ـــ جاۋاب بەردى ئورىلىئانو.

ئورىلىئانو شۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئۆيگە بېكىنىپ ئولتۇرۇپ تېرە قەغەز قولىيازمىلىرىنى پۈتۈن زېھنى بىلەن ئوقۇشقا كىرىشىپ كەتتى، تەتقىقاتى بارا ـ بارا چوڭقۇرلاپ بارغان بولسىمۇ، مەزمۇنىنى يەنىلا ئۈتۈقلۇق يېشەلمىدى. خوس ئاركادىئو ئاز ـ تولا كولباسا، ئادەمنىڭ تىلىدا قالغۇدەك شېرىن گۈل كەمپۈتلەرنى ئورىلىئانوغا پات ـ پات ئەكىرىپ بېرىدىغان بولدى، ھەتتا ئىككى قېتىم بىر رومكىدىن ئەلا سورتلۇق ئۈزۈم ھارىقىمۇ ئالغاچ كىردى. خوس ئاركادىئو تېرە قەغەز قولىيازمىلىرىغا قىزىقمايتتى، بۇنى پەقەت مەززىسى يوق ئويۇن دەپ بىلەتتى. لېكىن بۇ غېرىب تۇغقىنىنىڭ كەمدىن كەم ئادەمدە ئۇچرايدىغان ئەقلى ۋە ھەيران قالارلىق مول ئىلمىگە قىزىقىپ قالغانىدى. شۇ چاغدىلا بايقىغانكى، ئورىلىئانو ئىنگلىزچىنىمۇ ئوقۇيالايدىكەن، ئۇ تېرە قەغەز قول يازما تەتقىقاتى ئارىلىقلىرىدا ئالتە تومۇق ئېنگلىزچە قامۇسنىمۇ خۇددى رومان ئوقۇغاندەك باشتىن ـ ئاياغ ئوقۇپ بولغانكەن. خوس ئاركادىئو ئورىلىئانونىڭ رىم توغرىسىدا خۇددى شۇ يەردە ئۇزاق يىل تۇرغان ئادەمدەك بىلەرمەنلىك بىلەن سۆزلىيەلەيدىغانلىقىنى كۆرۈپ، دەسلەپتە بايقىدەك سەۋەبتىن بولسا كېرەك دەپ چۈشەنگەندى، ئۇزاق ئۆتمەيلا بۇ تۇغقىنىنىڭ قامۇستىن تېپىلمايدىغان يەنە نۇرغۇن بىلىمدىنمۇ خەۋىرى بارلىقىنى ھېس قىلدى. مەسىلەن، مال باھاسى.

ـــ بۇ جاھاندا بىلگىلى بولمايدىغان ئىش بولمايدۇ.

خوس ئاركاردىئو قانداق بىلدىڭ دەپ سورىغانلىرىدا ئۇنىڭ ئاغزىدىن شۇنداق

جاۋابقىلا ئېرىشەلەيتتى.

ئورىلىنىشنىڭ ئومۇ يېقىن تۇرۇپ كۆرگەن خوس ئارکادىئونىڭ ئىلگىرى ئۆيلەرنى ئايلىنىپ يۈرگەن چاغلىرىدا يىراقتىن كۆرگەن ئوبرازىغا تامامەن ئوخشىمايدىغانلىقىدىن ھەيران ئىدى. چۈنكى، ئۇمۇ كۆلىدىكەن، گاھىدا ئىختىيارسىز بۇ ئۆينىڭ ئۆتمۈشىنى ئەسلەپمۇ قويىدىكەن، مېرگادىسنىڭ ئۆيىدىكى خارابلىقتىن ئۇھسىنىدىكەن دېسە! بۇ تومۇرداش ئىككى غېرىب يېقىن ئۆتۈۋاتقاندەك قىلغىنى بىلەن دوستلۇقتىن ئەسەر يوق ئىدى - يۇ بۇ ئائىلىدىكىلەرنى يالماپ يۇتۇۋاتقان سىرلىق غېرىبلىققا ئورتاق ئىدى. خوس ئارکادىئو كېيىنى ئۇچۇرۇۋاتقان كۈندىلىك قىيىن مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش ئۈچۈن ئورىلىئانودىن يارەم سورايتتى، ئورىلىئانومۇ پېشايۋاندا ئولتۇرۇپ كىتاب ئوقۇيالايدىغان، ئامارانتا ئۇرسۇلادىن بۇرۇنقىدەكلا ۋاقتى - ۋاقتىدا كېلىپ تۇرىدىغان خەتلىرىنى پوچتالىيوننىڭ قولىدىن ئېلىپ قويالايدىغان، خوس ئارکادىئو بۇرۇن كىرگۈزمەيدىغان مۇنچىنى ئىشلىتەلەيدىغان بولدى.

دىمىق بىر ئەتىگىنى دەرۋازىنىڭ ئەنسىز ئۇرۇلۇشى بىلەن ئىككىلىسى چۆچۈپ ئويغاندى. دەرۋازىنى ئۇرغۇچى كۆكۈش پالكۆزلىرى ئەرۋاھ چىراي كۆرسىتىپ قويىدىغان، پېشانىسىدە كۈلرەڭ كىرىست بەلگىسى بار قاراماتاق بىر بوۋاي ئىدى. بوۋاي جۇل - جۇل ئۇستىبېشى، ئەبجىقى چىقىپ كەتكەن ئاياغلىرى، بىردىنبىر يۈك - تاقى سۈپىتىدە مۇرىسىگە سالغان خۇرجىنى بىلەن بەئەينى تىلەمچىنىڭ ئۆزىلا ئىدى. بىراق، ئەپتىدىن شۇ تۇرقىغا تامامەن ئوخشىمايدىغان بىر سالاپەت چىقىپ تۇراتتى. گۇڭگا مېھمانخانىدا تۇرغىنىدىمۇ ھايات قېلىشىغا تۇرتكە بولغان سىرلىق كۈچىنىڭ ھەرگىزمۇ تۇغما ئىقتىدارى ئەمەس، بەلكى ئادەتلىنىپ كەتكەن ۋەھىمە ئىكەنلىكىنى بىر قاراپلا بىلىۋالغىلى بولاتتى. بۇ كىشى دەل پولكوۋنىك ئورىلىئانونىڭ ئون يەتتە ئوغلىدىن ھايات قالغان ھېلىقى بىردىنبىر ئوغلى ئورىلىئانو ئامادو ئىدى. خەۋپ ئىچىدە ئۆتكەن قاچقۇنلۇق ھاياتىدا ئېغىر ھالسىراپ بىرەمگىنە بولسىمۇ جېنىغا ئارامىلىق ئىزدەپ كەلگەن ئورىلىئانو ئامادو سالاھىيىتىنى تونۇشتۇرۇپ ئۆتۈپ، ئۆزىنى تاشلىۋەتكەن بۇ

دۇنيانىڭ زۇلمەتلىرىدە ئەڭ ئاخىرقى پاناھگاھ دەپ قاراپ كەلگەن بۇ ئۆيدە تۇرۇپ قېلىشىغا ئىجازەت بېرىلىشىنى ئۆتۈندى. بىراق، خوس ئاركادىئو بىلەن ئورىلئانونىڭ بۇنداق تۇغقىنى بارلىقىدىن پەقەتلا خەۋىرى يوق ئىدى، شۇڭا سەرگەردان دەپ بىلىپ، ئىتتىرگىنىچە كوچىغا چىقىرىۋەتتى. ئۇ ئىككىسى شۇ ئەسنادا ئىشىكنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ خوس ئاركادىئو تۇغۇلۇشتىن ئىلگىرىلا باشلانغان بىر ئويۇننىڭ ئاخىرىنى كۆردى. كۆپ يىلدىن بۇيان ئورىلئانو ئامادونى ئىزدەپ يۈرگەن، ئىتقا ئوخشاش ئىزىنى ئىزلاپ جاھاننىڭ يېرىمىنى ئايلىنىپ چىققان ئىككى ساقچى پىيادىلەر يولىنىڭ بويىدىكى بادام دەرەخلىرىنىڭ ئارىسىدا يەردىن ئۇنۇپ چىققاندەكلا پەيدا بولدى، ئاندىن ماۋزورىدىن ئېتىلغان ئىككى پاي ئوق ئورىلئانو ئامادونىڭ پېشانىسىدىكى كىرپىست بەلگىسىدىن تېشىپ ئۆتتى.

خوس ئاركادىئو ھېلىقى بالىلارنى ئۆيدىن سۈرۈپ چىقىرىۋەتكەندىن كېيىن ئىزچىل تۇرده روزدېستۇا بايرىمىدىن بۇرۇن نىئاپولغا قاراپ يولغا چىقىدىغان پاراخوتنىڭ خەۋىرىنى كۈتۈپ كەلگەنىدى. بۇ ئىشنى ئورىلئانوغا ئېيتقان ھەمدە ئوبدان بىر پىلان تۈزۈپ، ئورىلئانوغا جېنىنى بەخۇدۇك بېقىپ كەتكۈدەك بىر سودىنىمۇ ئۇقۇشۇپ قويغانىدى. چۈنكى، فېرناندانىڭ ئۆلۈمىدىن كېيىن ھېچكىم سېۋەتتە يېمەك ـ ئىچمەك ئەكىلىپ بەرمەس بولغانىدى. نىھايەت، خوس ئاركادىئونىڭ بۇ ئەڭ ئاخىرقى ئارزۇسى ئەمەلگە ئاشمىدى. سىنتەبىر كۈنلىرىنىڭ بىر ئەتىگىنى ئۇ ئاشخانىدا ئورىلئانو بىلەن قەھۋە ئىچىشىپ بولغاندىن كېيىن مۇنچىغا كىرىپ يۇيۇنۇپ بولاي دەپ قالغاندا ئۆزى ھېلىقى كۈنى قوغلۇۋەتكەن تۆت بالا كاھىش تورۇسنىڭ كامىرىدىن سەكرەپ چۈشتى ـ دە، ئېسىنى يىغىپ قارشىلىق كۆرسەتكۈدەك بولغىچە كىيىملىرى بىلەنلا كۆلچەككە سەكرەپ چۈشۈپ خوس ئاركاردىئونى چېچىدىن تۇتۇپ سۈغا باستى، شۇ باسقىنىچە جان ـ جەھلى بىلەن تىركىشىۋاتقىنىدا ئۆرلەپ چىقىۋاتقان بۇزغۇن توختاپ، دېلفېنىنىڭ قورسىقىدەك ئاپئاق بەدىنى لەسسىدە بوشاپ خۇشپۇراق كۆلچەك سۈيىنىڭ تەكتىگە سىيرىلغىلى

تۇرغاندىلا قويۇپ بەردى. شۇندىن كېيىن ئۆزلىرى بىلەن ئۆلگۈچىلا بىلىدىغان گەمىدىن ئۇچ خالتا تاللانى ئېلىپ كېتىشتى. ئۇلارنىڭ بۇ قېتىمقى تېز، تەرتىپلىك ھەم شەپقەتسىز ھەرىكىتى تۇيۇقسىز باشلىنىپ ئۇتۇقلۇق تاماملانغان بىر قېتىملىق ھەربىي مانېۋىردىن قېلىشمايتتى.

ئۆيىگە بېكىنىپ ئولتۇرغاچقا ھېچنېمىنى سەزمەي قالغان ئورېلىئانو شۇ كۈنى كەچقۇرۇن ئاشخانىغا كىرىپ خوس ئاركادىئونى ئېسىگە ئالدى ـ ده، پۇتۇن ئۆيىنى بىرەر قۇر ئىزدەپ چىققاندىن كېيىن ئاخىر ئۇنى مۇنچىدىن تاپتى. خوس ئاركادىئو خۇشپۇراق كۆلچەكتىكى ئەينەكتەك سىلىق ۋە تەكشى سۇ يۈزىدە لەيلەپ تۇراتتى، بەدىنى كۆپۈشۈپ يوغۇناپ كەتكەن بولسىمۇ ھېلىھەم ئامارانتانى ئەسلەۋاتقاندەك قىلاتتى. ئورېلىئانو شۇ چاغدىلا ئۆزىنىڭ خوس ئاركادىئونى نەقەدەر ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى ھېس قىلغاندەك بولدى.

ئون توققۇزىنچى باب

ئامارانتا ئۇرسۇلا ئۆيگە خەۋەر بېرىۋەتمەيلا دېكابىرنىڭ باشلىرىدا يۇرتىغا ئامان ـ ئېسەن قايتىپ كېلىپ، ئېرىنى بويىنىدىكى يىپەك لېنتىسىدىن يېتىلىگىنىچە ئۆيگە باشلاپ كىردى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئۇچىسىغا سۈتتەك ئاق كىيىم كىيگەن، بارماقلىرىغا يېشىل ۋە سېرىق ياقۇت كۆزلۈك ئۈزۈك سالغان، بويىنىغا تىزىغچە ساڭگىلاپ چۈشكۈدەك ئۇزۇن مارجان ئاسقان، چېچىنى سىلىق ۋە چىرايلىق بانتىلاپ قارلىغاچ قۇيرۇقلۇق سىرغا بىلەن قىستۇرغانىدى. ئالتە ئاينىڭ ئالدىدا تەگكەن بۇ ئېرى پىشقان، بوي ـ تۇرقى كېلىشكەن، ماتروسقىلا ئوخشايغان فىراندىلىق ئىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا مېھمانخانىنىڭ ئىشىكىنى ئېچىپلا ئۆزىنىڭ ئۆيدىن ئايرىلغىنىغا ئويلىغىنىدىنمۇ ئۇزاق بولۇپ كەتكەنلىكىنى، ئاقۇتىنىڭ كۈتكىنىدىنمۇ ئېغىر ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى.

ـــ يا پەرۋەردىگار، ـــ تۇۋلىۋەتتى ھەيرانلىق بىلەن، لېكىن ھاياجىنى ھەيرانلىقىدىن چارە ئىدى، ـــ بۇ ئۆيدە ئايال كىشى يوق ئىكەن ـ دە!

يۈك ـ تاقلىرى پېشايۋانغا كەپلىشىپ قالدى. ئوقۇشقا ماڭغاندا ئېلىۋالغان فېرناندانىڭ قەدىمىي ساندۇقىدىن باشقا يەنە بىر يوغان كىيىم ئىشكاپى، تۆت يۈك ـ تاق چامادانى، لىق بىر سومكا كۇنلۇك، سەككىز شىلەپە كوروپكىسى، ئەللىك سېرىق قۇشقاچ سولانغان چوڭ بىر قەپەس بار ئىدى، بۇلاردىن باشقا ئېرىنىڭ ۋېلىسىپىتى پارچىلاپ قاچىلانغان بىر قاپمۇ بولۇپ، ئېرى بۇ قاپنى چوڭ ئىسكىرىپكا كۆتۈرگەندەك كۆتۈرۈۋالغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا شۇنچە ئۇزاق يولنى بېسىپ كەلگىنىگە قارىماي ئېرىنىڭ كىيىم ـ كېچەكلىرى ئىچىدىن بىر ماتا چاپاننى تېپىپ كىيىدى ـ دە، ئۆيلەرنىڭ ئىچ ـ تېشىنى پاكىز تازىلاپ چىقتى. كارىدورغا ئۇۋىلاپ كەتكەن قىزىل

چۈمۈلىلەرنى سۈپۈرۈپ چىقىرىۋېتىپ ئەترگۈللەرنى تىرىلدۈردى. ئوت ـ چۆپلەرنى يۇلۇۋېتىپ قىرىققۇلاق تېرىۋەتتى، چىتنى بويلىتىپ تەشتەك ـ تەشتەك كۆزلۈك تاشئالمىلارنى تىزىۋەتتى. بىر توپ ياغاچچى، قۇلۇپچى ۋە تامچىلارنى باشلاپ كېلىپ پولدىكى يېرىقلارنى ئەتكۈزدى، ئىشىك ـ رامىلارنىڭ گىرەچىلىرىنى ئوڭلاتتى. ئاندىن ئۆي ـ جابدۇقلىرىنى يېڭىلىدى، تاملارنىڭ ئىچ ـ تېشىنى ئاقارتقۇزدى. شۇنداق قىلىپ ئامارانتا ئۇرسۇلا قايتىپ كېلىپ ئۆچ ئايدىن كېيىن بۇ ئۆيدە يەنە ئاپتوماتىك پىيانىنو دەۋرىدىكىدەك جۇشقۇن، شاد ـ خۇرام كەيپىيات ئەسلىگە كەلدى. بۇ ئۆيدە ھېچكىم ھېچقانداق ۋاقىتتا ۋە ھېچقانداق ئەھۋالدا ئامارانتا ئۇرسۇلادەك ئۇمىدۋار بولۇپ باقمىغان، ئامارانتا ئۇرسۇلادەك تىنماي ناخشا ئېيتقۇسى، توختىماي تانسا ئويىنىغۇسى كېلىپلا تۇرىدىغان، كونىلىق ۋە كونا قائىدە ـ يوسۇن، ئۆرپ ـ ئادەتلەرنى ئەخلەتخانىغا تاشلىۋەتكۈسى كېلىپلا تۇرىدىغان بولۇپ باقمىغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا كۆڭۈلنى بۇزىدىغان ئۆلۈم ئەستىلىكلىرىنى شارتتىدە سۈپۈرۈۋەتتى، يىللار بويى بۇلۇڭ ـ پۇچقاقلاردا دۆۋىلىنىپ تۇرۇۋاتقان كېرەكسىز ئەسكى ـ تۈسكىلەرنى ۋە خۇراپىيلىققا ئائىت نەرسىلەرنى ئېچىقىپ تاشلىدى. ئۇرسۇلاغا بولغان ھۆرمىتى تۈپەيلىدىن پەقەت رېمەدىسىنىڭ كۈمۈش رامكىغا ئېلىنغان سۈرىتىنىلا قالدۇرۇپ قويدى.

ـــ قالتىسقۇ! ـــ دېۋەتتى ئۇ رېمەدىسىنىڭ رەسىمگە قاراپ ئۇچەيلىرى ئۇزۇلگىچە كۈلۈپ، ـــ ئون تۆت ياشلىق مومام ئىكەن ئەمەسمۇ!

تامچىلاردىن بىرى بۇ ئۆينىڭ ھەممە يېرىنى جىن ـ ئالۋاستىلار ئىگىلىۋالغانلىقىنى، ئۇلارنى ئۆزلىرى تىقىپ قويغان مال ـ دۇنيانى قېزىپ چىقارغاندىلا قورقۇتۇپ قاچۇرۇۋەتكىلى بولىدىغانلىقىنى ئېيتىۋىدى، ئامارانتا ئۇرسۇلا قاقاقلاپ كۈلۈۋېتىپ ئەرلەرنىڭمۇ خۇراپىيلىققا ئىشىنىدىغانلىقىغا ئىشەنمەيمەن دەپ جاۋاب بەردى. ئۇ شۇنداق تۇز، ئەركىن ۋە مەدەنىي ئايال ئىدىكى، ئورىلىئانو ئۇنىڭ ئىشىكتىن كىرگەنلىكىنى كۆرگەن شۇ دەقىقىلەردىلا تەمتىرەپ نېمە قىلارىنى بىلمەي قالغانىدى.

ـــ ۋاي ـ ۋۇي! ـــ خۇشاللىقتىن ۋارقىرىۋەتكەنىدى ئامارانتا ئۇرسۇلا شۇ چاغدا

غۇلىچىنى كېرىپ، ــ قاراڭلار، مۇنۇ سۆيۈملۈك كەپسىزىمنىڭ چوپچوڭلا ئادەم بولۇپ كەتكىنىنى كۆرمەمدىغان!

ئورىلىئانو نېمە ئىش بولغانلىقىنى ئاڭقىرىپ بولغۇچە، ئامارانتا ئۇسۇلا يۈك ـ تاقلىرى بىلەن بىللە ئېلىپ كەلگەن پاتېفونغا پىلاستىنكىدىن بىرنى سېلىپ، ئورىلىئانوغا ئەڭ مودا تانسا ئۆگەتمەكچى بولۇپ سۆزەشتۇرگىلى تۇرغانىدى. ئاندىن ئورىلىئانونىڭ ئۇچىسىدىكى پولكوۋنىك ئورىلىئانودىن قالغان مەينەت ئىشتاننى زورلاپ سالغۇزۇۋېتىپ بىرمۇنچە شوخ رەڭلىك كۆڭلەك ۋە بىر جۈپ شىبلىت سوۋۇغا قىلدى ھەمدە مېرگادىسنىڭ ئۆيىدە ئۇزاق زامان تۇرىۋەرگەنلىكتىن بىرقىسمىلا بولۇپ قالغانلىقىنى كۆرۈپ كوچىغا قوغلىغىلى تۇردى.

ئامارانتا ئۇرسۇلا خۇددى ئۇرسۇلاغا ئوخشاشلا جۇغى چاققان، تېتىك ئىدى، ساھىبجامال رېمەدىستەك گۈزەل ۋە جازىبىدار، تۇغۇلۇشىدىنلا ئالدىن كۆرەر ئىدى. پوچتىدىن كەلگەن ئەڭ يېڭى مودا كىيىملەرنىڭ پاسونى ئامارانتا ئۇرسۇلا ئامارانتادىن قالغان كونا قول ماشىنىسىدا تىككەن كىيىملەرنىڭ پاسونىغا ئوپمۇ ئوخشاش بولۇپ چىقاتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ياۋروپادا چىقىدىغان بىرمۇنچە مودا كىيىم، سەنئەت ۋە مودا ناخشا ـ مۇزىكا ژۇرناللىرىغا مۇشتەرى بولغانىدى، لېكىن ئۇ ژۇرناللارغا شۇنداق بىر كۆز يۈگۈرتۈپلا دۇنياۋى ئېقىمنىڭ تەرەققىياتى تەسەۋۋۇرىدىكىسىدىن قىلچە پەرقلەنمەيدىغانلىقىنى بىلىۋالاتتى. مۇشۇنداق خىسلەتكە ئىگە بىر ئايال زاتنىڭ، يەنە كېلىپ دۇنيانىڭ ھەرقانداق يېرىدە ياشايمەن دېسە دۆلەتمەن ئېرىنىڭ پۇلى يېتىپ ئاشىدىغان، كۆيگەندىمۇ بۇرنىغا چۈلۈك ئۆتكۈزۈپ سۆرەپ ماڭغىنىغىمۇ رازى بولىدىغان دەرىجىگە بېرىپ يەتكەن دۆلەتمەن ئاشىق ئېرى بار بىر ئايالنىڭ چاڭ ـ توزانىنىڭ دەردىنى يەتكىچە تارتىپ ئۆلۈكتەك تىمتاس بولۇپ قالغان مۇشۇنداق بىر بازارغا قايتىپ كەلگەنلىكى ھەيران قالارلىق ئىش ئىدى. نىھايەت، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ بۇ يەرده تۇرۇپ قېلىش ئارزۇسى بارغانسېرى كۈچەيدى. كۆڭلىگە پۈككەن ئويلىرىنىڭ ھەممىسى ئۇزاق مۇددەتلىك پىلان ئىدى، قارارىمۇ ئۆمرىنىڭ ئاخىرىنى ماكوندودا ئۆتكۈزۈشتىن ئىبارەت ئىدى. سېرىق قۇشقاچ

لىرىنى قەپەسكە سولاپ ئېلىپ كەلگەنلىكىنىڭ ئۆزىدىنلا تۇرۇپلا قىزىپ كېتىپ شۇنداق قارارغا كېلىپ قالمىغانلىقىنى كۆرۈۋېلىشقا بولاتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئانىسىنىڭ بىر پارچە خېتىدە قۇشلارنىڭ قىرىلىپ كەتكەنلىكى ھەققىدە يازغانلىقى ئېسىدە بولغاچقا، ماكوندونىڭ ئاسمىنىنى قۇشلار بىلەن بېزەش مەقسىتىدە ئەتەيلا بەخت تاقىم ئاراللىرىدا توختاپ ئۆتىدىغان بىر پاراخوتقا چۈشۈپ، شۇ ئارالدىن يىگىرمە بەش جۈپ ئەڭ ياخشى سورتلۇق سېرىق قۇشقاچنى تاللاپ ئېلىپ كەلگەنىدى. بۇ ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ سانسىز مەغلۇبىيەتلىرى ئىچىدە ئەڭ ئەپسۇسلىنارلىق بىر مەغلۇبىيىتى بولدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا قۇشقاچلىرى كۆپەيگەندىن كېيىن جۈپ - جۈپى بىلەن قويۇپ بەردى، ئۇ قۇشقاچلار بولسا قەپەستىن قۇتۇلۇپ چىقىپلا دەرھال بۇ بازاردىن ئۇچۇپ كېتىشتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا بۇ چاغدا ئۇرسۇلا بىرىنچى قېتىم ئۆي - جايىنى كېڭەيتكەن چاغدا ياسىغان يوغان كاتەك ئارقىلىق قۇشقاچلارنى جەلپ قىلماقچى بولدى، لېكىن پايدىسى بولمىدى. بادام دەرەخلىرىگە قوموش ئوتتا ئۇۋا ياساپ، ئۇۋىنىڭ ئۈستىگە دان سېپىپ باقتى، قەپەستىن قويۇۋېتىلگەن قۇشقاچلارنى قەپەسگە قايتۇرغۇزماقچى بولۇپ قەپەستىكى قۇشقاچلارنى سايرىتىپ باقتى، ھەممىسى بىكار بولدى. ئۇ قۇچقاچلار قەپەستىن چىقىشى بىلەنلا قىلچە ئىككىلەنمەستىن قانات قاققىنىچە كۆكنىڭ قەرىدە بىر ئايلىنىۋېتىپ، نىشانىنى تېپىۋالغان ھامان بەخت ئارىلى تەرەپكە قاراپ ئۇچۇپ كېتىشتى.

ئامارانتا ئۇرسۇلا قايتىپ كېلىپ بىر يىلغىچە ھېچقانداق دوست تۇتمىدى، زىياپەتمۇ ئۆتكۈزمىدى، لېكىن قىسمىتى تەتۇر كېلىپ قالغان بازارنى قۇتقۇزۇۋالالايدىغانلىقىغا شەكسىز ئىشىنەتتى. ئېرى گاستون ئەزەلدىن چوكىنىنىڭ ئارزۇسىغا خىلاپ ئىش قىلمايتتى. بىراق، ئاشۇ قورقۇنچلۇق كۈنى چۈشتىن كېيىن پويىزدىن چۈشۈپلا ئايالىنىڭ نەدىكى بىر تايىنى يوق سېغىنىشلىرى تۇيۇلدىنلا شۇنداق قارارغا كەلگەنلىكىنى سەزگەنىدى. رېئاللىقنىڭ ئۇزۇنغا قالمايلا ئايالىنىڭ خام خىياللىرىنى بەربات قىلىپ تاشلايدىغانلىقىغا شەكسىز ئىشىنەتتى، شۇنىڭ بىلەن ۋېلىسىپىتىنىمۇ قولىنىڭ ئۇچىدىلا قوراشتۇرۇپ قويۇپ، تامچىلار يۇلۇۋەتكەن

ئۆمۈچۈك تورلىرى ئىچىدىن ئۆمۈچۈك تۇخۇمىنىڭ ئەڭ پارقىرىقىنى ئىزدەپ تېپىپ، تىرنىقى بىلەن يېرىپ، ئىچىدىن چىققان ئۆمۈچۈكلەرنى لوپا ئەينەك بىلەن سائەت - سائەتلەپ كۆزىتىش بىلەن بەند بولدى. بىر مەزگىل ئۆتكەندىن كېيىن ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ ئۆز بېشىمچىلىق بىلەن داۋاملىق ئۆي يېگىلاشقا كىرىشىپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ، ئالدى چاقى كەينى چاقىدىن خېلىلا چوڭ ئالاھىدە جەلپ قىلارلىق ۋېلىسىپىتىنى قوراشتۇرۇش قارارىغا كەلدى. شۇنىڭدىن كېيىن بۇ يەردە ياشايدىغان ھەر خىل ھاشاراتنى كۆڭۈل قويۇپ تۇتۇشقا باشلىدى ھەمدە ئەۋرىشكىسىنى مۇرابىا بوتۇلكىلىرىغا سېلىپ، ئۆزى ئوقۇغان لېڭې ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى تەبىئەت تارىخى ئوقۇتقۇچىسىغا ئەۋەتىپ تۇردى. گاستون ئۇنىۋېرسىتېتتا ئوقۇۋاتقان چاغلىردا ئاساسىي كەسپى ئۇچقۇچىلىق بولسىمۇ، ھاشارات ئىلمىنىمۇ بېرىلىپ ئۆگەنگەنىدى. ۋېلىسىپىت مىنگەندە ئۇچىسىغا سېرىكچىلەر كىيىدىغان ئۇزۇن ئىشتان، پۇتىغا نەيچىلەر كىيىدىغان ئۇزۇن پايپاق، بېشىغا ھولمېسچە شلىپە كىيىۋالاتتى؛ پىيادە ماڭغاندا ئۇچىسىغا كاناپ پەلتو، پۇتىغا ئاق شىبلىت كىيەتتى، بوينىغا كېپىنەك شەكىللىك مەشۇت گالىستۇك تاقايتتى، بېشىغا تار قىرلىق چېغ قالپاق كىيىپ، قولىدا ھاسا تۇتۇۋالاتتى. كۆكۈش كۆزلىرى بىلەن ماتروسقىلا ئوخشاپ كېتەتتى، لېۋىنىڭ ئۈستىگە تېيىننىڭ مويىدەك يۇمشاق ۋە چىرايلىق ئىنچىكە بۇرۇت قويۇۋالاتتى. ئايالىدىن ئاز دېگەندىمۇ ئون بەش ياش چوڭ بولۇشىغا قارىماي، زوق - ھەۋەسلىرى ياش يىگىتلەردىن قېلىشمايتتى ھەمدە ئامارانتا ئۇرسۇلانى ئەركىلىتىپلا تۇراتتى، بۇنداق ئارتۇقچىلىقلىرى ياش پەرقىنى تولدۇرۇۋەتكەنىدى. ھەرقانداق ئادەم يېشى قىرىقتىن ھالقىغان، ئېھتىياتچان، بوينىغا يىپەك لېنتا چىگىپ، سېرىك ۋېلىسىپىتىنى مىنىپ يۈرىدىغان بۇ ئادەمنى كۆرسە، ياش ئايالى ئىككىسىنىڭ بىر - بىرىگە ئوتتەك قىزغىن ئىشقى بارلىقىنى، پەيزى تۇتۇپ كەتسە ھەرقانداق ناباپ جايدىمۇ ئىرمىشىپ - چىرمىشىپ خۇمارىدىن چىقىۋېرىدىغانلىقىنى ئويلاپ يېتەلمەيتتى. يەنە كېلىپ دەسلەپ تونۇشقان چاغلىرىدىن باشلاپ ھازىرغا قەدەر ئىزچىل شۇنداق بولۇپ كەلگەنىدى. ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە، سورۇنىنىڭ بارغانچە

ئۆزگىرىپ بېرىشىغا ئەگىشىپ ئىشق - زوقىمۇ بارغانسېرى دولقۇنلىنىپ باردى. گاستون پاراسەتلىك ۋە چەكسىز تەسەۋۋۇر كۈچىگە ئىگە ئوت يۈرەك ئاشىق بولۇپلا قالماي، بىر پارچە رۇخسار گۈللۈكتە مەشۇقى بىلەن كۆڭۈل خۇشى قىلىش ئۈچۈنلا قونۇپ قېلىپ، مەشۇقى بىلەن بىللە جەنىدىن ئايرىلىپ قالغىلى تاس قالغان ئىنسانىيەت تارىخىدىكى بىرىنچى ئەخمەق بولۇپمۇ ھېسابلىناتتى.

بۇ ئىككىسى تويىدىن ئۈچ يىل بۇرۇن تونۇشۇپ قالغان. گاستون شۇ چاغدا مەشىق ئايروپىلانىنى ھەيدەپ ئامارانتا ئۇرسۇلا ئوقۇيدىغان مەكتەپنىڭ ئۇستىدە موللاقشىپ، ئايروپىلانىنى دادىللىق بىلەن بايراق خادىسىدىن قاچۇرماقچى بولۇۋاتقاندا كاناپ ۋە رودىن تۈزۈلگەن بۇ قوپال ئايروپىلاننىڭ قۇيرۇقى ئىستولىبىغا ئىلىشىپ قالغانىدى. گاستون شۇ ۋاقىتتىن باشلاپ پۈتىغا تارشا تېڭىلىق ئىكەنلىكىگە قارىماي ھەر شەنبە كۈنى ئامارانتا ئۇرسۇلانى مونا خلار ياتقىدىن ئالغىلى باراتتى (ئېنىقكى، ئۇ يەرنىڭ تۈزۈمى فېرناندانىڭ كۈتكىنىدەك ئۇنچە چىڭ ئەمەس ئىدى)، ئاندىن ئامارانتا ئۇرسۇلانى ئۆزىنىڭ مۇسابىقە كۈلۈبىغا ئېلىپ باراتتى. ئۇلار يەكشەنبە كۈنلىرى بەش يۈز مىل ئېگىزلىكتىكى دالا ئاسمىنىدا مۇھەببەتلىشەتتى. يەردىكى ئادەملەرنىڭ قارىسى كىچىكلەپ كۆرۈنگەنسېرى، ئىككىسىنىڭ كۆڭلىمۇ بىر - بىرىگە شۇنچە يېقىنلىشىپ كېتەتتى. ئامارانتا ماكوندو ھەققىدە پاراڭ سالغانلىرىدا، ئۇ يەرنى دۇنيا بويىچە ئەڭ بەختىيار، ئەڭ تىنچ بازار سۈپىتىدە سۈرەتلەپ، رەيھاننىڭ خۇشبۇي ھىدى پۇراپ تۇرىدىغان چوڭ بىر قورو ھەققىدە سۆزلەپ بېرەتتى، سادىق ئېرى، شوخ ئىككى ئوغلى ۋە بىر قىزى بىلەن ئۆمرىنىڭ ئاخىرىغىچە شۇ يەردە ئۆتۈشنى ئارزۇ قىلىدىغانلىقىنى ئىزھار قىلاتتى. ئوغۇللىرىنىڭ ئېتىنى رودېرىگو ۋە گونزېرو قويىدىغانلىقىنى، ھەرگىزمۇ ئورېلىئانو ۋە خوس ئاركادىئو قويمايدىغانلىقىنى، قىزىنىڭ ئېتىنى ۋېرگىنىيە قويىدىغانلىقىنى، ھەرگىزمۇ رېمەدىس قويمايدىغانلىقىنى بايان قىلاتتى. ئانا يۈرتىنى سېغىنىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن بۇ كىچىك بازارنى غايىۋىلاشتۇرۇپ ئەسلەيتتى. گاستون شۇنىڭ بىلەن ئەگەر ئامارانتا ئۇرسۇلانى ئەمرىگە ئالىدىغان بولسا، چوقۇم ماكوندودا ياشىماي بولمايدىغانلىقىنى چۈشەندى. گاستون

خۇددى كېيىن ھېلىقى مەشۇت لېنتىنى بوينىغا سېلىشقا ماقۇل بولغىنىغا ئوخشاش ماكوندوغا بېرىشقا قوشۇلدى. چۈنكى، بۇ ئامارانتا ئۇرسۇلانى ۋاقتىنچە بەڭباشلىق قىلىۋاتىدۇ، بۇ ئىشلار ھامان ئۆزگەرمەي قالمايدۇ دەپ ئويلايتتى. بىراق، ئامارانتا ئۇرسۇلا ماكوندودا ئىككى يىل تۇرغاندىن كېيىنمۇ يېڭى قايتىپ كەلگەن چاغلىرىدە كىدەكلا خۇشال ئۆتۈۋەردى، بۇ ھالدىن گاستوننىڭ ھوشيارلىقى قوزغالدى. گاستون بۇ چاغدا شۇ رايوندىكى ئەۋرىشكە ئالغىلى بولمىغانلىكى ھاشاراتلارنىڭ ھەممىدىن ئەۋرىشكە ياساپ بولغان، ئىسپان تىلىنمۇ خۇددى مۇشۇ يەرلىكلەردەكلا راۋان سۆزلەيدىغان بولۇپ كەتكەن، ژۇرناللاردىكى تېپىشماقلارنىڭ ھەممىسىنى تېپىپ بولغانىدى. ھاۋانى باھانە قىلىپ ئايالىنى بۇ يەردىن قايتىپ كېتىشكە ئالدىرىتالمايتتى. چۈنكى، گاستون تۇغۇلۇشىدىنلا ياقا يۇرتنىڭ يېر - سۇيىگە ماسلىشىپ كېتەلەيدىغان مۇستەملىكىچىلەرگە خاس تەن ساپاسىغا ئىگە بولغاچقا، دىمىق ئىسسىقتا قىينالمايلا چۈشلۈك ئۇيقۇسىنى ئۇخلاۋېرەتتى، قۇرتلاپ كەتكەن سۇلارنىمۇ ئىچىۋېرەتتى. ئامېرىكا قىتئەسىنىڭ يەرلىك تائاملىرىغا شۇنداقمۇ ئامراق بولۇپ كەتكەنىدىكى، بىركۈنى بىر ۋاق تامىقىدا تىمساھنىڭ تۇخۇمىدىن سەكسەن تۆتنى يەۋەتكەنىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا بولسا بۇنىڭ ئەكسىچە پويىزدا مۇزلاتقۇغا سېلىنىپ بۇ يەرگە كەلتۈرۈلگەن توك بېلىق، توك راك، گۆش كونسېرۋالىرى ۋە تاتلىق - تۇرۇملارنىلا يەيتتى، بۇ يەردە باردىغان يېرى، يوقلايدىغان ئادىمى بولمىسىمۇ ياۋروپاچە كىيىنىپ، ياۋروپاچە ياسىنىپ يۈرەتتى ھەمدە مودا كىيىم ژۇرناللىرىغا مۇشتەرى بولۇۋېرەتتى، ئېرىنىڭ بولسا ئايالىنىڭ بۇنداق مودا قىلىپ كىيىۋالغان كالتە كۆڭلەكلىرىگە، قىڭغىر كىيىۋالمىغان شلىپىلىرىگە ۋە يەتتە تىزىق مارجىنىغا قارىغۇدەك زوقى يوق ئىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ سىرى ئۆزىنى مەڭگۈ ئالدىراش قىلىۋېلىشتا، ئۆزى بىر قوللۇق پەيدا قىلغان ئۆي ئىشلىرى مەسلىسىنى بىر تەرەپ قىلىشتا، تۇزىتىش ئۈچۈن دائىم ئىشىدىن چاتاق چىقىرىپ تۇرۇشتا ئىدى. فېرناندا ھايات بولغىنىدا قىزىدىكى بۇنداق زىيانلىق تېتىكلىكنى چوقۇم تىكىپ - سۆكۈشتەك جەمەت ئەنئەنىسىگە مەنسۇپ يامان ئادەتتىن كۆرگەن بولاتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئۆزگەرمەس تۇغما تەبىئىتىگە مۇناسىپ

هالدا ئويناپ كۆلۈشكه هېلىمۇ هېرىسمەن ئىندى، هەر قېتىم پوچتىدىن يېڭى پىلاستىنكا تاپشۇرۇۋالسىلا گاستونىنى مېهمانخانىغا چاقىرىۋېلىپ، ساۋاقداشلىرى قەغەزگە سىزىپ بەرگەن تانسا ھەرىكىتىنى كېچە بىر يەرگە بېرىپ قالغىچە مەشىق قىلاتتى، بۇ ئىشلار ئادەتتە ۋېيىنىنانىڭ تەۋرەنمە ئورۇندۇقىدا ياكى داق يەردىلا بولىدىغان كۆڭۈلخۇشى بىلەن ئاخىرلىشاتتى. بىردىنبىر ئەپسۇسلىنىدىغىنى تېخىچە بالىلىق بولمىغانلىقى ئىدى. شۇنداقتىمۇ باشتا ئېرى بىلەن دېيىشۈالغىنى بويىچە توي قىلىپ بەش يىل ئىچىدە بالىلىق بولمايمىز، دېگەن ئەھدىسىگە ھۆرمەت قىلاتتى.

گاستون زېرىكىشلىك ۋاقىتلىرىنى ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن دائىم مېرگادىسىنىڭ ئۆيىگە كىرىپ، چۈش بولغىچە سىرلىق ئورىلىئانو بىلەن بىللە ئولتۇراتتى، ئورىلىئانوغا ئانا يۈرتىنىڭ ھېچكىم بىلمەيدىغان بۇلۇڭ ـ پۇچقاقلىرىدىكى ئىشلارنى ئەسلەپ بېرەتتى، ئورىلىئانو بولسا خۇددى شۇ يەردە ئۆزاق ياشىغاندەكلا ئۇ ئىشلاردىن ئۈجۈر ـ بۈجۈرىغىچە خەۋەردار ئىدى. گاستون ئورىلىئانودىن قامۇستا يوق ئۈچۈرلارنى قانداق بىلىۋالغانلىقىنى سورىغاندا، ئۇنىڭدىن خوس ئاركادىئو ئالغان جاۋابقا ئوخشاشلا جاۋاب ئالاتتى.

ـــ بۇ جاھاندا بىلگىلى بولمايدىغان ئىش يوق.

ئورىلىئانو سانسكرىت تىلىدىن باشقا ئىنگلىزچە، فىرانسۇزچە، ئاز ـ پاز لاتىنچە ۋە گىرېكچە بىلەتتى. ئۇ چاغلاردا كۇندە چۈشتىن كېيىن سىرتقا چىقىپ تۇراتتى، ئامارانتا ئۇرسۇلاموۇ ھەر ھەپتىدە پارچە ـ پۈرات پۇل بېرىپ تۇراتتى، شۇنىڭ بىلەن مېرگادىسىنىڭ ئۆيى ئۇزاققا بارمايلا كاتالونىيەلىك ئاقىلىنىڭ كىتابخانىسىنىڭ شۆبىسى بولۇپ قالدى. ئورىلىئانو دائىم يېرىم كېچىگىچە كىتاب ئوقۇپ تويمايتتى. گاستون ئورىلىئانونىڭ بۇنداق كىتاب ئوقۇش ئۇسۇلىغا قاراپ، كىتابنى بىلىم ئېلىش ئۈچۈن ئەمەس، بىلىمىنىڭ تۇغرا ـ خاتالىقىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن ئالىدىغانلىقىنى بايقىدى. ئورىلىئانو ئۈچۈن ئېيتقاندا، ھېچقانداق كىتاب تېرە قەغەز قول يازمىلىرىدەك جەلپ قىلارلىق ئەمەس ئىدى، شۇڭا چۈشتىن بۇرۇنقى ئەڭ قىممەتلىك ۋاقتىنى ئاشۇ قولىيازمىنى ئوقۇش بىلەن ئۆتكۈزەتتى. گاستونمۇ، ئايالىمۇ ئورىلىئانونى ئائىلىۋى

تۇرمۇشقا قوشۇلۇپ كەتسە ئىكەن دېگەن ئۇمىدتە ئىدى. بىراق، ئورىلىئانو ئۆزىنى سىر تەتقىقاتىغا ئاتىۋەتكەنىدى، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئەتراپىنى ئورىۋالغان سىرلىق تۇمانمۇ بارغانسېرى قويۇقلىشىپ كەتكەنىدى. بۇنداق توساقنى بۇزۇپ تاشلىغىلى بولمىغاچقا، گاستوننىڭ قويۇق ئارىلىشىپ بېقىش يولىدىكى ئورۇنۇشلىرى مەغلۇبىيەت بىلەن ئاخىرلىشىپ، زېرىكىشلىك ۋاقىتنى باشقا ئۇسۇلدا ئۆتكۈزۈپ تۇرۇشقا مەجبۇر بولدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭدا ئاۋئاتسىيە پوچتا يولى قۇرۇش ئويى پەيدا بولدى.

بۇنى يېڭى پىلان دەپ كەتكىلىمۇ بولمايتتى. گاستون ئامارانتا ئۇرسۇلا بىلەن تونۇشقان چاغدىلا بۇ پىلان ئۇستىدە ئويلىنىپ كاللىسىدا ئوبدانلا پىشۇرۇپ قويغان، لېكىن ئۇ چاغدا ماكوندودا ئەمەس، جەمەتى پالما مېيى سانائىتىگە مەبلەغ سالغان بېلگىيەگە تەۋە كونگودا قۇرماقچى ئىدى. گاستون تويدىن كېيىن ئايالىنىڭ كۆڭلىنى خۇش قىلىش ئۈچۈن ماكوندودا بىرنەچچە ئاي تۇرۇش قارارىغا كەلگەنلىكى ئۈچۈن بۇ پىلانىنى كېچىكتۇرگەنىدى. بىراق، ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ جامائەت ئىشلىرى كومىتېتى قۇرۇشقا تۇنۇش قىلىۋاتقانلىقىنى، ۋەتەنگە قايتىش توغرىسىدا پۇرتىپ ئېيتقان گەپلىرىنى مەسخىرە قىلغانلىقىنى بايقاپ، بۇ ئىش توغرىسىدا پۈختا ئويلانماي بولمايدىغانلىقىنى چۈشەندى. كارپ ئاراللىرىدا ياكى ئافرىقىدا ئىگىلىك تىكلىگۈچى بولۇپ قېلىشنىڭ مۇھىم ئەمەسلىكىنى ئويلىشىپ، بېرىۋسېلدىكى ئالاقىسى ئۆزۈلۈپ قالغان شېرىكلىرى بىلەن يەنە ئالاقىلىشىشقا باشلىدى. پىلانىنى يولغا قويۇش بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۆتمۈشته گوللىنىپ كەتكەن، ھازىر شېغىل تاشلار قاپلاپ كەتكەن تۇزلاقلىكتىن ئايروپىلان توختىتىدىغان بىر پارچە يەرنى تاللىدى ھەمدە شامال يۆنىلىشىنى، يەر شارائىتىنى تەتقىق قىلىشقا، ئەڭ ياخشى ھاۋا لىنىيەسىنى تەتقىق قىلىشقا باشلىدى. نىھايەت، بۇ ئالدىراش خىزمەتلىرى ئەينى يىلى خېربېرت ئەپەندىنىڭ قىلغىنىغا ئىنتايىن ئوخشاپ قالغانلىقى ئۈچۈن ماكوندولۇقلارنى ھاۋا بولى ئاچماقچى ئەمەس، بانان تېرىماقچىمۇ ـ قانداق دېگەندەك گۇمانغا سېلىپ قويىدىغانلىقىنى ئويلاپمۇ باقمىغانىدى. گاستون ئاخىر ماكاندودا ئولتۇراقلىشىپ

قىلىشىغا ئاساس تاپقانلىقىدىن قاتتىق خۇشال بولۇپ كەتتى. چۈنكى، ئۆلكە مەركىزىگە تولا قاتناپ ھۆكۈمەت تەرەپ بىلەن سۆزلىشىپ يۇرۇپ ئىجازەت ئالغان ھەمدە يالغۇز قاتناش تىجارىتى ھوقۇقىغا ئېرىشكەنىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا خۇددى فېرناندانىڭ ناتونۇش دوختۇرلار بىلەن خەت ـ ئالاقە قىلىشىپ تۇرغىنىغا ئوخشاش، بېرىۋسېلدىكى شېرىكلىرى بىلەن ئالاقىلىشىپ، شۇلار ئارقىلىق پىشقان بىر مېخانىكنى پاراخوت ئارقىلىق تۇنجى ئايروپىلانىنى يېقىن ئەتراپتىكى پورتقا ئېلىپ كېلىپ، شۇ پورتتا قوراشتۇرۇپ ماكوندوغا ئۇچۇرۇپ كېلىشكە قايىل قىلدى. گاستون ھاۋا رايىنى مۆلچەرلەش خىزمىتى دەسلەپكى قەدەمدە تاماملىنىپ بىر يىلدىن كېيىن شېرىكلىرىنىڭ يازغان خەتلىرىدە نۇرغۇن قېتىم بەرگەن ۋەدىلىرىگە شەكسىز ئىشەنىدى، كوچىلاردا سەيلە قىلىۋاتقانلىرىدا پات ـ پات ئاسمانغا قاراپ قويىدىغان، ئايروپىلانىنىڭ پەيدا بولۇشىغا تەققەززا بولۇپ ھەر ۋاقىت شامالنىڭ شەپىسىگە دىققەت قىلىپ تۇرىدىغان بولدى.

ئامارانتا ئۇرسۇلا ئۆزى قىلچە سەزمىگەن بولسىمۇ، ماكوندوغا قايتىپ كەلگىنىدىن كېيىن ئورېلىئانونىڭ تۇرمۇشىدا تۇيۇتسىز ئۆزگىرىش پەيدا بولدى. خوس ئاركادىئو ئۆلگەندىن كېيىن ئورېلىئانو كاتالونىيەلىك ئاقىلنىڭ كىتابخانىسىنىڭ دائىملىق خېرىدارى بولۇپ قالغانىدى. ئۇ چاغلاردا ئەركىن ـ ئازادە، ۋاقىتى يېتەرلىك بولغاچقا، تۇرۇپلا بۇ بازارغا قىزىقىپ قالغان، لېكىن ھەيران قالغىدەك يېڭىلىقنى بايقىمىغانىدى. توپا ـ توزان بېسىپ كەتكەن غېرىبانە كوچىلارنى ئارىلىغاچ ھېچقانداق ھېسسىيات ئارىلاشمىغان ئىلمىي تەكشۈرۈشكە خاس بىر خىل قىزىقىش بىلەن ۋايرانە ئۆيلەرنىڭ ئىچىنى، داتلىشىپ كەتكەن ۋە قۇشقاچلارنىڭ جان ـ جەھلى بىلەن ئۇرۇلۇشىدىن يىرتىلىپ ـ تىتىلىپ كەتكەن دېرىزىلەرنىڭ سىم تورىنى، ئۆتكەن ئىشلارنىڭ دەردىدە چۈشكۈنلىشىپ كېتىۋاتقان ئاھالىنى كۆزدىن كەچۈرەتتى. تەسەۋۋۇردا بازارنىڭ ۋە بانان شىركىتىنىڭ ھازىر ئەسەرمۇ قالمىغان ئۆتكەن كۈنلەردىكى گۈللەنگەن كۆرۈنۈشىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ بېقىشقا ئۇرۇناتتى. بىراق، كۆرگىنى شۇ بولدىكى، سۇيى قۇرۇپ كەتكەن كۆلچەكتە ئەرلەرنىڭ ئاياغلىرى،

ئاياللارنىڭ ساپما كەشلىرى دۆۋلىنىپ تۇراتتى؛ زەھەرلىك بۇغداي ئاپىتىدە نابۇت بولغان بىر ئۆينىڭ ئىچىدە ئۆلۈپ قالغان گېرمان تايغىنىنىڭ ئىسكىلىتى، ئىسكىلىتنىڭ بوينىغا باغلانغان زەنجىرى ھازىرغىچە شۇ پېتى تۇراتتى. تېلېفون توختىماي جىرىڭلاۋاتاتتى، تۇرۇپكىنى قولىغا ئېلىۋىدى، بىر ئايالنىڭ يىراق بىر يەردىن كېلىۋاتقان ئىنگلىزچە ئەنسىز ئاۋازى ئاڭلاندى، ئورېلىئانومۇ ئېنگلىزچە جاۋاب بېرىپ: ئۇرۇش توختاپ بولدى، ئۇچ مىڭ ئۆلۈك دېڭىزغا تاشلىۋېتىلدى، بانان شىركىتى كۆچۈپ كەتتى، ماكوندو ئاخىر تىنچىدى، دەپ جاۋاب بەردى. ئاندىن خارابە ئەيش- ئىشرەت كوچىسىغا كېلىپ قالدى. بىر چاغلاردا كونېمىيانبا ئۇسسۇلىنى قىزىتىش ئۈچۈنلا باغلام - باغلام پۇللار كۆيدۈرۈلۈپ تۇرىدىغان بۇ ئاۋات كوچا ئەمدى چۆلدەرەپ تۇرغان ئوي - دوڭغۇل ئارقا كوچىغا ئايلىنىپ قالغانىدى، تېخى ئۆچۈپ قالمىغان قىزىل چىراغلاردىن بىرنەچچىسىلا قالغانىدى، خېرىدارسىز چۆلدەرەپ تۇرغان تانسىخانا سولىشىپ قالغان بىرنەچچىلا گۈل چەمبىرەك بىلەن زىننەتلىنىپ تۇراتتى، ئىگىسىز قالغان چىرايى تاتىراڭغۇ تۈل خوتۇنلار، قېرىپ چىرايىدىن كەتكەن فىرانسۇز پاھىشىلەر ۋە بابىلونلۇق بىر ئايال ئاقساقال تېخىچىلا پاتېفوننىڭ قېشىدا خېرىدار كۈتۈپ ئولتۇراتتى. ئورېلىئانو لېس تاقىم ئارىلىدىن كەلگەن نېگىرلار ئىچىدىكى يېشى ئەڭ چوڭ نېگىرنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۆز قەۋمىدىكىلەرنى ئۇنتۇپ قالمىغان بىرمۇ كىشىنى ئۇچرىتمىدى، ھەتتا پولكوۋنىك ئورېلىئانونمۇ ھېچكىم بىلمەيتتى. ئۇچتەك ئاقىرىپ كەتكەن چاچلىرى رەسىمنىڭ نېگاتىۋىنى ئەسكە سالمىغان ھېلىقى نېگىر بۇرۇنقىدەكلا گۈگۈم مەھەلدە ئىشىكى ئالدىدا قەسىدىسىنى ئېيتىپ ئولتۇراتتى. ئورېلىئانو بۇئېندىيە بىرنەچچە ھەپتە ئىچىدىلا ئۆگىنىۋالغان مۇزىككەپ بابىيامونتو تىلىدا ئۇ بۇۋاي بىلەن پاراڭلىشاتتى، بەزىدە بۇۋاينىڭ چەۋرە قىزى قاينانقان توخۇ بېشى شورپىسىغا بىللە ئېغىز تېگەتتى. بويلىرى ئېگىز، سۆڭەكلىرى چىڭ، كاسىسى بايىتالنىڭ ساغرىسىغا، كۆكسى بەئەينى ساپىقىدىن ئۇزۇلمىگەن قوغۇنغا، چوتكىنىڭ سىمىدەك يىرىك چاچلىرى ئوتتۇرا ئەسىردىكى ياساۋۇللارنىڭ دۇبۇلغىسىغا ئوخشايدىغان ئۇ بەستلىك نېگىر قىزنىڭ ئېتى نېگرومانتا ئىدى.

ئورىلىئانو شۇ چاغلاردا ئۆيدىكى قاچا ـ قۇچىلارنى، شامدانلارنى ۋە باشقا ئۇششاق ـ چۇششەك بۇيۇملارنى سېتىپ كۈن ئالاتتى، يېنىدا بىر تىينىمۇ قالمىغان چاغلاردا بازاردىكى يايمىلاردىن خەق ئەخلەت چېلىكىگە تاشلىۋەتمەكچى بولۇپ تۇرغان توخۇ باشلىرىنى تىلەپ ئالاتتى ـ دە، نىگرومانتاغا بېرەتتى، نىگرومانتا دورا ـ دەرمان ئورنىدا ئازراق سېمىز ئوت سېلىپ شورپا قاينىتاتتى، شورپىغا يەنە ئازراق يالپۇز سېلىپ تەمىنى تەڭشەيتتى. نىگرومانتانىڭ ئۇلۇغ بوۋىسى ئۆلگەندىن كېيىن ئورىلىئانو ئۇلارنىڭ ئۆيىگە بارماس بولدى، لېكىن نىگرومانتانىڭ مەيداندىكى بۇككىدە بادام شاخلىرىنىڭ كۆلەڭگۈسىدە سەت ئىسقىرتىپ، ئاندا ـ ساندا يولدىن ئۆتۈپ قالىدىغان كىچە سەيلىچىلىرىنى ئۆزىگە جەلپ قىلىۋاتقانلىقىنى دائىم ئۇچرىتىپ قالاتتى. پات ـ پات قېشىغىمۇ بېرىپ ھەمراھىمۇ بولاتتى، بۇنداق چاغلاردا بابىيامونتو تىلىدا نىگرومانتا بىلەن توخۇ بېشى شورپىسى ۋە يوقسۇللۇقتا تەييارلىغان باشقا مەززىلىك تائاملارنىڭ پارىڭىنى قىلىشىپ ئولتۇراتتى، ئەگەر نىگرومانتا بۇ يەردە تۇرساڭ خېرىدارلىرىمنى قاچۇرۇپ قويىسەن دېمەيدىغان بولسا، مۇشۇنداق پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇۋەرگەن بولاتتى. بەزىدە نىگرومانتانىڭ ئۆزىنى قىزىقتۇرۇۋاتقانلىقىنى ھېس قىلغان چاغلاردىمۇ ئامال بار ئۆزىنى كونترول قىلىپ نىگرومانتا بىلەن بىللە يېتىشتىن ئۆزىنى تارتىپ كەلگەنىدى. شۇڭا، ئامارانتا ئۇرسۇلا ماكوندوغا قايتىپ كەلگەن كۈنى دوستانىلىق بىلەن نەپەس ئالالماي قالغىدەك چىڭ قۇچاقلىغان چاغدىمۇ تېخى كۆزى ئېچىلمىغان بوز يىگىت ئىدى. ھەر قېتىم ئامارانتا ئۇرسۇلانى كۆرگىنىدە، بولۇپمۇ ئەڭ يېڭى تانسا ھەرىكەتلىرىنى ئۆگىتىۋاتقان چاغلاردا بەدىنىگە توخۇ ئېتى ئۆرلەپ كېتەتتى، بۇنداق تۇيغۇسى خۇددى ئۇلۇغ بوۋىسىنىڭ بىر زامانىدا پېلار تېرىغىرا قارتا ئويناش باھانىسىدە ئىسكىلاتقا باشلاپ كىرىپ ئىككىسى يالغۇز قالغان چاغلاردىكى تۇيغۇسىدىن قىلچە پەرقلەنمەيتتى. ئورىلىئانو ئەلىمنى زورىغا بېسىپ تېرە قەغەز قولىيازمىسى تەتقىقاتىغا تېخىمۇ بېرىلىش يولى بىلەن ئۇ ھاممىسىنىڭ تۇز كۆڭۈللۈك بىلەن ياخشىچاق بولۇپ كېتىشلىرىدىن، تېنىدىن تارىلىپ تۇرىدىغان، كىچە ـ كىچىلەپ ئۇيقۇسىنى ھارام قىلىدىغان خۇشپۇراقتىن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا ئۇرۇناتتى. بىراق،

ئورۇلمىغانو ئۆزىنى قانچە قاچۇرغانسېرى، ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ خۇش كۆلكە ئاۋازىغا، ھاياجاندىن چىرقىراشلىرىغا ۋە شوخ ناخشا ئاۋازىغا، ئۆينىڭ ئەڭ ئاياپ ھەرقانداق بىر يېرىدە شېرىن مۇھەببەتنىڭ پەيزىدىن ھۇزۇرلىنىپ ئىڭراشلىرىغا شۇنچە ئىنتىزار بولاتتى. ئۇ ئەر ـ خوتۇن ئىككىسى بىركۈنى كېچىدە ئورۇلمىغانونىڭ كارىۋىتىدىن ئون مېتىر نېرىدىكى زەرگەرلىك ئىش سۇپىسىدىلا ئىرماش ـ چىرماش پومىداقلىشىپ يۇرۇپ بوتۇلكىلارنى چېقىۋەتتى، شۇنىڭ بىلەن بوتۇلكىدىن تۆكۈلگەن تۇز كىسلاتاسى ئىچىدە ئىشنى تۈگەتتى. ئورۇلمىغانو كېچىچە كىرپىك قاقماي چىقتى، ئەتىسىمۇ كۈنبويى قىزىتمىسى يانمىدى، ئەلەمدىن توختىماي ھېقىقداپ يىغلاپ چىقتى. شۇ ئاخشىمى بادام دەرىخىنىڭ سايىسىدە بىرىنچى قېتىم نىگرومانتانى كۈتۈپ تۇرغىنىدا ۋاقىت شۇ قەدەر ئاستا ئۆتۈۋاتقاندەك بىلىنىپ كەتتى، خۇددى يۇرىكىگە مۇز يىڭنە سانجىلىۋاتقاندەك ئىزتىراپتا قالغاندى. قولىدا ئامارانتا ئۇرسۇلادىن ئالغان بىر پىيسو ئەللىك سىنت چىڭ سىقىمداقلىق ئىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلادىن بۇ پۇلنى كېرەك بولۇپ قالغانلىقى ئۈچۈن ئالغان دېگەندىن كۆرە، ھاممىسىنى مەلۇم ئۇسۇلدا ئۆزىنىڭ تەۋەككۈلچىلىكىگە شېرىك قىلىپ ئاھانەتكە قويماقچى دېگەن تۇزۇك ئىدى.

نىگرومانتا ئورۇلمىغانونى شام نۇرىدا غۇۋا يورۇپ تۇرغان ئازدۇرغۇ ئۆيگە، قايتا ـ قايتا مېھمان كۈتۈۋېرىپ بۇلغىنىپلا كەتكەن شالتاق قاتلىما كارىۋىتىغا باشلاپ، قورقۇپ كەتكەن كىچىك بالىنى بەزلىگەندەك بەزلەپ قويۇپلا يولغا سالماقچى ئىدى، ئويلىمىغان يەردىن ئورۇلمىغانو شۇنداق كۈچتۈڭگۇر ئەر بولۇپ چىقتىكى، قاقشىتىپ ئۆپكىسىنى ئۆرىۋەتتى.

ئۇلار شۇنداق قىلىپ ئاشىق ـ مەشۇقلاردىن بولۇشۇپ قالدى. ئورۇلمىغانو چۈشكىچە تېرە قەغەز قولىيازمىلىرىنى ئوقۇش بىلەن بولاتتى، چۈشلۈك ئۈيقۇ ۋاقتى توشقان ھامان نىگرومانتانىڭ ھۇجرىسىغا ماڭاتتى ـ دە، نىگرومانتانىڭ ئىشىكىدە خىلمۇخىل ھۇنەر چىقىرىپ، باشتا ئۇچەي قۇرۇتىدەك قىمىرلايتتى، ئاندىن قۇلۇلدەك تىرىقلىتاتتى، ئاخىرىدا قىسقۇچپاقىدەك تاراقلاتقىلى تۇراتتى، نىگرومانتا ئاخىر بولالماي ھۇجرىسىدىن چىقىپ، تۈيۈق يولغا كىرىپ قالغان ئۆۋلۇقنى ئىزلەشكە

مەجبۇر بولاتتى.

ئورىلىئانو بىرنەچچە ھەپتە ئۆتكەندە ئاندىن بايقىدىكى، نىگرومانتانىڭ بېلىدە بىر تال چەمبەرسىمان بىزەك تاسما بار ئىدى، ئۇ تاسما چوڭ ئىسكىرىپكىنىڭ تارىسىدەك ئىنچىكە بولسىمۇ، تۆمۈردەك چىڭ ئىدى، باش ـ ئۇچى يوق ئۇ تاسما نىگرومانتاغا تۇغۇلغىنىدىن تارتىپ ھەمراھ بولۇپ كېلىۋاتاتتى. ئۇلار دائىم دېگۈدەك كۆڭۈلخۇشى ئارىلىقىدا، نەپەس ئالغۇسىز دەمىق ئىسسىقتا، قەلەي ئۆگزىنىڭ دات بېسىپ كەتكەن تۆشۈكىدىن چۈشۈپ تۇرغان كۈننىڭ يورۇقىدا قىسپيالىڭاچ پېتىمچە كارىۋىتىدا ئولتۇرۇپلا تاماق يېيىشەتتى.

ئورىلىئانو نىگرومانتانىڭ تۇنجى مۇقىم ئېرى، كارىۋاتتىكى ھەمرىيى. نىگرومانتا ھەر قېتىم ئۇنى شۇنداق ئاتاپ كۈلۈپ تېلىقىپ قالاتتى. نىگرومانتا خىيالغا چۈشكەن بىر چاغدا ئورىلىئانو دەردىنى تۆكۈپ بېرىپ، ئامارانتا ئۇرسۇلاغا يوشۇرۇن كۆيۈپ يۇرۇۋاتقانلىقىنى، قىوقاستەك پۈچىلىنىۋاتقان يۇرىكىگە ئارامىلىق تېپىش ئۈچۈن ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ ئورنىغا ئۇنى تاپقانلىقىنى، لېكىن بۇنىڭلىق بىلەن پەسكويىغا چۈشمەيلا قالماستىن، ئەكسىچە مۇھەببەت تەجرىبىسىنىڭ كۆپمېنىشىگە ئەگىشىپ ئىشىق دەردىنىڭ بارغانسېرى ئېغىرلاپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئېيتىپ بەردى. نىگرومانتا شۇنىڭدىن كېيىنمۇ ئورىلىئانونى بۇرۇنقىدەكلا قىزغىن كۈتۈۋەردى ـ يۇ مۇلازىمىتى ئۈچۈن ھەق تەلەپ قىلىپ تۇرۇۋالىدىغان بولۇپ قالدى، ئورىلىئانونىڭ پۇلى قالمىغان چاغلاردا قەرز خاتىرىلەپمۇ قويىاتتى، سان بىلەن ئەمەس، بەلكى تىرنىقى بىلەن ئىشكىنىڭ كەينىگە سىزىق جىجىپ خاتىرىلەيتتى. ھەر كۈنى كەچقۇرۇن نىگرومانتا مەيداندا ئايلىنىپ يۈرەتتى، ئورىلىئانو بولسا خۇددى ناتونۇش ئادەمدەك ھويلىدىكى پېشايۋاندىن ئۆتۈپ، ئادەتتە مۇشۇ يەردە كەچلىك تامىقىنى يەپ ئولتۇرىدىغان ئامارانتا ئۇرسۇلا بىلەن گاستونغا زومۇزور سالام قىلىپ قويۇپلا ئۇدۇل ئۆيىگە كىرىپ كېتىپ ئىشىكنى تاقۋالاتتى. شۇ كۈنلەردە كىتاب ئوقۇشنى، خاتىرە يېزىشنى كۆڭلى تارتمايدىغان، ھەتتا ئويلىنىشقىمۇ رايى بارمايدىغان بولۇپ قالغانىدى، قېرىشقاندەك ئۇ ئىككىسىنىڭ قاقاھلاپ كۈلۈشلىرى، پىچىرلاشلىرى، ئويۇن ـ چاقچاقلىرىنىڭ

مۇقەددىمىسى ۋە ئۇنىڭدىن كېيىن ھېسسىياتى پارتلىغان چاغلاردا ئۆزىنى بېشىغا كېيىپ توۋلاشلىرى قۇلىقىغا كىرىپ تۇراتتى. گاستون ئايروپىلان كۇتۇشنى باشلاشتىن ئىلگىرىكى ئىككى يىلدا ئورۇلمىنانىڭ كۇنلىرى ئەنە شۇنداق ئۆتكەنىدى. ئورۇلمىنانو بىركۇنى چۈشتىن كېيىن كاتالونىيەلىك ئاقىلىنىڭ كىتابخانىسىغا بارغىنىدا تۆت يىگىت ئوتتۇرا ئەسىردىكى كىشىلەرنىڭ سۈۋارىكنى قانداق ئوسۇلدا ئۆلتۈرىدىغانلىقى ھەققىدە قىزغىن مۇنازىرىگە چۈشكەنىدى. كىتابخانا غوجايىنى ئورۇلمىنانونىڭ «ئىززەتلىك بەگ» ئوقۇغان كىتابلارنىلا ئوقۇشقا ھېرىسمەن ئىكەنلىكىنى بىلگەچكە، ئاتىنىڭ ئوغلىنى كولدۇرلانقىنىدەك بىر تەرىزدە ئورۇلمىنانونى بۇ مۇنازىرىگە قاتنىشىشقا قىستىدى. شۇنىڭ بىلەن ئورۇلمىنانونىڭ ئاغزى ئېچىلىپلا كەتتى: سۈۋارىكتەك دۇنيا بويىچە ئەڭ قەدىمىي قاناتلىق ھاشارات «زەبۇر» دەۋرىدىلا ئىنسانلارنىڭ ساپما كەشى بىلەن زەربە بېرىدىغان نىشانى بولۇپ قالغان، لېكىن بۇ جانلىق ئۆزىنىڭ يىمىرىلمەس ھاياتىي كۈچىگە تايىنىپ بۇراكس ھەسىلىگە مىلەنگەن شوخلىنى زەھەرلىك دورىلاپ سىلىشتىن تارتىپ قەنت ئارىلاشتۇرۇلغان ئۇننى زەھەرلىك دورىلاپ سىلىش قاتارلىقلارغىچە بارلىق ئۆلتۈرۈش ئۇسۇللىرى ئۇستىدىن غالىب كېلىپ، بىر مەڭ ئالتە يۈز ئۇچ خىل ئۆزگەرگەن تۈرى ئارقىلىق ئىنسانلارنىڭ ئەڭ قەدىمىي، ئەڭ قەتئىي، شۇنداقلا ئەڭ دەھشەت زىيانكەشلىكىگە تاقابىل تۇرۇپ كەلدى. ئىنسانىيەت ئاپىرىدە بولغاندىن تارتىپ باشقا جانلىقلارغا، جۈملىدىن ئۆزىگىمۇ بۇنداق ۋاستە قوللىنىپ باقمىغانىدى، سۈۋارىك شۇنىڭ ئۈچۈن ئىنسانلارنىڭ ياۋۇزانە قىرغىنىدىن قېچىپ قۇتۇلغانكى، ئۇلار مۇۋاپىقىيەتلىك ھالدا قاراڭغۇغا كىرىۋېلىپ، ئىنسانلارنىڭ تۇغۇلۇشىدىنلا قاراڭغۇدىن قورقۇشتەك تۇغما ئاجىزلىقىدىن پايدىلانغان. بىراق، ئۆز نۆۋىتىدە ئۇلارمۇ قاق چۈش ۋاقتىدىكى ئاپتاپتىن ئىنتايىن قورقىدۇ، شۇڭا ئوتتۇرا ئەسىردە بولسۇن، ھازىر بولسۇن ياكى كەلگۈسى زاماندا بولسۇن، سۈۋارىكنى يوقىتىشنىڭ بىردىنبىر ئۇنۇملۇك ئۇسۇلى ئۇلارنى ئاپتاپتا قويۇشتىن ئىبارەتدۇر.

تەقدىر نەزەريىسى توغرىسىدىكى بۇ سۆھبەت ئۇلار ئوتتۇرىسىدىكى ئۇلۇغ

دوستلۇقنىڭ باشلىمى بولۇپ قالدى. ئورۇلمانو شۇنىڭدىن تارتىپ ھەر كۈنى چۈشتىن كېيىن ئۇ تۆت مۇنازىرىچى بىلەن جەم بولۇپ تۇرىدىغان بولدى. ئارژالو، ھېرمان، ئارفېنسو ۋە جېبرېئىل قاتارلىق بۇ تۆت مۇنازىرىچى ئورۇلمانونىڭ ھايات سەپىرىدىكى ئەڭ دەسلەپكى، شۇنداقلا ئەڭ ئاخىرقى دوستلىرى بولۇپ قالدى. چۈشتىن كېيىن سائەت ئالتىدە كىتابخانىدىن باشلىنىپ ئەتىسى سەھەردە پاھىشخانىدا ئاياغلىشىدىغان كەسكىن مۇنازىرە ئورۇلمانوده‌ك كىتاب مەستانىسى ئۇچۇن يېڭىچە بىرخىل ئىلھام ھېسابلىناتتى. ئورۇلمانو تاكى شۇچاغقىچە ئەدەبىياتنىڭ خۇددى ئارژالونىڭ بىر زىياپەت ئارىلىقىدا ئېيتقىنىدەك دۇنيادىكى ئەڭ ياخشى مازاق قىلىش قورالى ئىكەنلىكىنى ئويلاپمۇ باقمىغانىدى. بىر مەزگىل ئۆتكەندىن كېيىن بۇ كۆز قاراشنىڭ كاتالونىيەلىك ئاقىلدىن تارقالغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. ئۇ ئاقىلانىڭ ئېيتىشىچە، ئەگەر بىلىم نوقۇت پىشۇرۇشنىڭ بىرەر يېڭى ئۇسۇلىنى كەشىپ قىلىشقىمۇ ئەسقاتمايدىغان بولسا بۇنداق بىلىم ئۇنىڭ نەزىرىدە بىر تىينىغمۇ ئەرزىمەيدىكەن.

ئورۇلمانو سۇۋۇرەك ھەققىدە دەبدەبىلىك پىكىر بايان قىلغان كۈنى چۈشتىن كېيىن ئۇ مۇنازىرىنىڭ خاتىمىسى ماكوندونىڭ بازار ئەتراپىدىكى تېنىنى سېتىپ كۈن ئالىدىغان قىزلار يىغىلغان بىر پاھىشخانىدا ئاخىرلاشتى. پاھىشخانىنىڭ غوجايىنى تىنماي ئىشكنى ئېچىپ ـ يېپىپ تۇرۇشقا ھېرىسمەن ياخشى نىيەتلىك خۇشچىراي بىر دەللال ئىدى. بۇ قېرى دەللال ئاسانلا ئالدىنىپ قالىدىغان خېرىدارلارنى مەسخىرە قىلىش ئۇچۇنلا چىرايىدىن كۈلكىسى ئۆچمەيدىغاندە‌ك كۆرىنەتتى. ئۇلار ھەقىقەتەن ئاشۇ تەسەۋۇرىدىلا مەۋجۇت نەرسىلەرنى رېئاللىق دەپ ئويلاپ قالاتتى. نىھايەت، بۇ يەردىكى تۇنقىلى، كۆرگىلى بولىدىغانلىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ساختا ئىدى: ئورۇندۇقلار ئادەم ئولتۇرسىلا چۈۋۈلۈپ كېتەتتى؛ پاتېفونىنىڭ قۇرۇق قېپى ئىچىدە كۇرۇك مېكىيان تۇخۇم بېسىپ ياتاتتى؛ گۈللۈكتىكى گۈللەرنىڭ ھەممىسى قەغەز گۈل؛ كالېندارىدىكى يىل، ئاي، كۈنلەر بانان شىركىتى كېلىشتىن ئىلگىرىكى يىل، ئاي، كۈنلەر؛ رامكىدىكى رەسىملەر بولسا ئەزەلدىن نەشر قىلىنىپ باقمىغان

ژۇرنالدىن قىيىۋېلىنغان رەسىملەر ئىدى. دەللال مېھمان كەلگەندە ھايت دەپ قويسىلا تەرەپ ـ تەرەپتىن يېغىپ كېتىدىغان قىزچاقلارنىڭ ئۇياتچانلىقىنىمۇ ئوخشاشلا راست دەپ قالمىغۇلۇق ئىدى. ئۇلار خېرىدارىنىڭ ئالدىدا پەيدا بولغىنىدا سالام ـ سەھەت قىلىپ قويۇشنىمۇ بىلمەيتتى، بەش يىلنىڭ ئالدىدىكى گۈللۈك كىيىملىرىنى قانداق سەبىبىلىك بىلەن كىيگەن بولسا، شۇنداق سەبىبىلىك بىلەن سالاتتى. كۆڭۈلخۇشى پەللىسىگە يەتكەندە «ياپىر، ئۆگزىمۇ گۈمۈرۈلۈپ چۈشىدىغان بولدى» دەپ چىراقىراپ قوياتتى. ئىش تۈگىگەندىن كېيىن بىر پىسو ئەللىك سېنتنى ئېلىپلا قېرى دەللالدىن بولكا ۋە پىشلاق ئېلىپ يەيتتى. بۇنداق چاغلاردا دەللالنىڭ چىرايى تېخىمۇ ئېچىلىپ كېتەتتى. چۈنكى، ئۇ يېمەكلىكلەرنىڭمۇ ئوخشاشلا ساختا ئىكەنلىكىنى بىر ئۆزىلا بىلەتتى.

مەنۇى تۈرمۈشى مېرگادىسنىڭ قوليازمىلىرىنى ئوقۇش بىلەن باشلىنىپ، نىگرومانتانىڭ كارىۋىتىدا ئاخىرلاشقان ئوربىلىئانو شۇ چاغلاردا مۇشۇ كىچىك پاھىشخانىدا ئۇياتچانلىقىنى ساقايتىدىغان كۈچلۈك بىر دورىنى تاپقانىدى. دەسلەپتە ھېچ ئىلگىرىلىيەلمىدى. چۈنكى، تازا ھەپىلىشىپ ئەس ـ ھوشىنى يوقاتقىدەك بولغان بىر چاغدا ئۇ قېرى دەللال كىرىپ كېلەتتى ـ دە، ھەر ئىككىلىسىنىڭ پەيزىنى باھالاپ كېتەتتى. بىراق، ۋاقىتنىڭ ئۆزىراپ بېرىشىغا ئەگىشىپ، جاھاندىكى كىشىنىڭ كەيپىنى ئۇچۇرىدىغان تۈرلۈك ـ تۈمەن ئىشلارغا كۆنۈپلا كەتتى، ھەتتا بىركۈنى كېچىسى خېرىدار كۈتىدىغان كىچىك ئۆيدە قىپيالىڭاچ بولۇۋېلىپ، تەسەۋۋۇر قىلىپ يەتكۈسىز كۈچلۈك ئەرلىكىگە پۈۋا بوتۇلكىسىنى كىيگۈزۈۋېلىپ ئەسەبىيلىك بىلەن پۈتۈن ئۆيلەرنى ئارىلاپ چىقتى. تېخى بۇ پاھىشخانىدا يەنە بىرمۇنچە قىلىقسىزلىقلارنىمۇ ئىجاد قىلدى، دەللال بولسا بۇ ئىشلارغا خۇددى ھېرمان بۇ ئۆينىڭ مەۋجۇت ئەمەسلىكىنى ئىسپاتلاش ئۈچۈن ئۆيگە ئوت قويماقچى بولغىنىدا، ئارفېنسو شاتۇتىنىڭ بوينىنى بىر تولغاپلا ئۈزۈپ، قاينىۋاتقان قازانغا تاشلىغىنىدا قىلچە ئاچچىقلىمىغىنىدەك، ئۆزگەرمەس تەبەسسۇمى بىلەن بىرچەتته كۈلۈمسىرەپ قاراپلا تۇراتتى، نارازىمۇ بولمايتتى، راست دەپمۇ ئويلىمايتتى.

ئورېلىئانو تۆت دوستى بىلەن يېقىن ئۆتەتتى، ھەتتا ئۇلارنى ئويلىسىلا گويا ھەممىسى بىر ئادەمدەك تۇيۇلاتتى. شۇنداقتىمۇ جېببرېئىلغا بەكرەك مايىل ئىدى. بۇ خىل مايىللىق بىركۈنى ئاخشىمى پەيدا بولدى. ئورېلىئانو بۇ كۈنى ئۆزىچىلا پولكوۋنىك ئورېلىئانونى تىلغا ئېلىۋىدى، يالغۇز جېببرېئىللا ئۇنىڭ گېپىنى چاقچاقا چىقارمىدى. شۇ ئاخشىمى ئادەتتە زادىلا مۇنازىرىگە ئارىلاشمايدىغان دەللالمۇ زۇۋاندار خوتۇنلاردەك قىزىپ كېتىپ مۇنازىرىگە ئارىلىشىپ قالدى ـ دە، پولكوۋنىك ئورېلىئانو دەيدىغان بىرسىنىڭ پارىڭىنىغۇ بىرنەچچە قېتىم ئاڭلىغانمەن، لېكىن ھۆكۈمەتنىڭ لىببېرالىرنى يوقىتىشقا باھانە تېپىش ئۈچۈن ئويدۇرۇپ چىقارغان يوقلا بىر ئادەمنىكىن دەيمەن، دېدى. جېببرېئىل بولسا پولكوۋنىك ئورېلىئانو دېگەن ئادەمنىڭ ھەقىقەتەن ئۆتكەنلىكىگە شەكسىز ئىشىنەتتى. چۈنكى، پولكوۋنىك ئورېلىئانو ئۇلۇغ بوۋىسى پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوسنىڭ يېقىن دوستى ئىدى. پاراڭلىرىنىڭ تېمىسى ئىشچىلار قىرغىن قىلىنغان ۋەقەگە ئۆتكەندە ئەسلىمىسى تېخىمۇ مۇرەككەپلىشىپ كەتتى، ئورېلىئانو ھەر قېتىم بۇ ئىشنى تىلغا ئالغاندا يالغۇز دەللالا ئەمەس، يېشى چوڭراق بوۋاي ـ مومايلارمۇ رەددىيە بېرىپ، ھەربىيلەر ۋوگزالدا ئىشچىلارنى قورشىۋالغانمىش، ئىككى يۈز ۋاگونغا لىق جەسەت بېسىلغانمىش دېگەندەك پاراڭلارنى ئۆسەك سۆزلەر دېيىشەتتى، ئۇلار تېخى ئەدلىيە ھۆججەتلىرىدىكى ۋە باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ دەرسلىكلىرىدىكى بانان شىركىتى دېگەن نەرسە زادىلا بولۇپ باقمىغان، دېگەن پەتىۋانى ياقلاپ چىڭ تۇرۇشاتتى. شۇنداق قىلىپ، ئورېلىئانو بىلەن جېببرېئىل ئوتتۇرىسىدا ھېچكىم ئىشەنمەيدىغان پاكىت ئاساسىغا قۇرۇلغان كۆرۈنمەس بىرلىك بولغاچقا شۇنىڭدەك بۇ ئىككىسىنىڭ تۇرمۇشى ئاشۇ پاكىتلارنىڭ چوڭقۇر تەسىرىگە ئۇچرىغاچقا، ئۇلار تەسەۋۋۇرىدىكى زامان ئاخىرىنىڭ تاشقىنلىرى ئارىسىدا لەيلەپ يۈرەتتى. جېببرېئىل قانداق يەردە بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئۇيقۇسى كەلسىلا ئۇخلاۋېرەتتى. بىراق، ئورېلىئانو بىرنەچچە قېتىم زەرگەرخانىغا جايلاشتۇرۇپ قويغانلىرىدا بولسا ھۇجرا ئارىلاپ يۈرگەن ئەرۋاھلارنىڭ كاشىلىسىدا ئۇيقۇسى قېچىپ تاڭ ئاتقۇچە ئۇخلىيالمىغانىدى. كېيىن ئورېلىئانو ئۇنى نىگرومانتاغا تاپشۇردى،

نىگرومانتا بىكار بولۇپلا قالسا جىببرىئىلنى ئادەتتە مىھمىنى ئۇزۇلمەيدىغان ئۆيىگە باشلاپ كىرەتتى ـ دە، ئىشىكنىڭ ئارقىسىدىكى ئورىلمىئانونىڭ قەرزى بىلەن توشۇپ ئازراقلا بوش قالغان يەرگە تىرنىقى بىلەن تىك سىزىق جىجىپ ئۇنىڭ قەرزىگىمۇ بەلگە سالاتتى.

بۇ بىر توپ يىگىت تۇرمۇشتا قالايمىقان بولغىنى بىلەن كاتالونىيەلىك ئاقىلانىڭ ھەيدەكچىلىكىدە ئۆچمەس نەتىجە يارىتىشقا ئۇرۇناتتى. ئۇلار ئاھالىسى ھېچنەرسىگە قىزىقمايدىغان ھەم باشلانغۇچ مەكتەپ تەربىيەسىدىن يۇقىرىراق تەربىيە ئېلىش شارائىتىغىمۇ ئىگە بولالمىغان بۇ بازاردا دەل ئاشۇ كاتالونىيەلىك ئاقىلانىڭ كىلاسسىك ئەدەبىيات ئوقۇتقۇچىسىلىق سالاھىيىتى ۋە ساقلاۋاتقان كىتابلىرىنىڭ خاسىيىتى بىلەنلا ئوتتۇز يەتتە خىل كومېدىيەلىك ئۆزگىرىشنى كېچە ـ كېچىلەپ تەتقىق قىلىش ئىمكانىيىتىگە ئېرىشكەنىدى. بۇرۇن فېرناندانىڭ قارشى تۇرۇشى تۈپەيلىدىن بۇ دۇنيا بىلەن تونۇشۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە بولالماي كەلگەن، ئەمدى يېڭىلا بايقىغان دوستلۇقنىڭ مېھرىدىن مەنۇى دۇنياسى بېيىپ، يېڭىلا بايقىغان بۇ جەلپكار دۇنيادىن گاڭگىراپ قالغان ئورىلمىئانو تېرە قەغەزگە مەخپىي سىفىرلار بىلەن يېزىلغان بېشارەتلىك مىسرالارنىڭ سىرى ئەمدىلەتىن ئېچىلىشقا باشلىغاندا تېرە قەغەز قوليازمىلىرى تەتقىقاتىنى ئۇزۇپ قويغانىدى. كېيىنچە پاكىت ۋاقتىنىڭ يېتەرلىك ئىكەنلىكىنى، تەتقىقات ئىشلىرىنىڭ پاھىشخانىدىكى كۆڭۈل خۇشلۇقلىرىغا ئۇنچە بەك تەسىر كۆرسىتىپ كەتمەيدىغانلىقىنى ئىسپاتلىغىنىدا باشقىدىن ئىلھاملىنىپ مېرگادىسنىڭ ھوجرىسىغا قايتىپ كىرىپ ئەڭ ئاخىرقى سىرنى يەشكەنگە قەدەر داۋاملىق تىرىشىشقا بەل باغلىدى. گاستون دەل شۇ چاغدا ئايروپىلان كۇتۇشكە باشلىغان، زېرىكىپ ۋە غېرىبسىنىپ قالغان ئامارانتا ئۇرسۇلا بىركۇنى ئەتىگىنى ئورىلمىئونانىڭ ئۆيىدە پەيدا بولغانىدى.

ــ تىنچلىقمۇ، ياۋايى ئادەم، ــ دېدى ئامارانتا ئۇرسۇلا، ــ يەنە ئۆڭكۇرۇڭنى تېپىۋاپسەنغۇ.

ئۇچىسىغا ئۆزى لايىھەلىگەن كىيىملەرنى كىيىۋالغان، بوينىغا ئۆزى قۇلۇلىخور

سىلىد بىلىقىنىڭ ئومۇرتقىسىدىن ياسىۋالغان مارجان سالغان ئامارانتا ئۇرسۇلا شۇ گۈزەللىكى بىلەن ئادەمنى ئەقلىدىن ئازدۇراتتى. ئېرىنىڭ ئۆزىگە سادىقلىقىغا ئىشەنگەنلىكى ئۈچۈن ھېلىقى يىپەك لېنتىنى ئىشلەتمەس بولغاندى، بۇگۈن قايتىپ كەلگەندىن بۇيان تۈنجى قېتىم ئازراق ئارامچىلىققا ئېرىشكەندەك قىلاتتى. ئورېلىئانو ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ كىرگەنلىكىنى قارىماي تۇرۇپلا بىلىۋالدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئىككى جەينىكىنى ئوستەلگە تىرىگىنىچە ئېڭىشىپ ئۇنىڭغا يېقىنلا يەردە تۇرغاچقا ئورېلىئانونىڭ ئۈگە ـ ئۈگىلىرى غاراسلاپ كېتىۋاتاتتى، ئامارانتا ئۇرسۇلا بولسا تېرە قەغەز قولىيازمىلىرىغا پۈتۈن دىققىتى بىلەن قىزىقسىنغىنىچە قاراپ قالغاندى. ئورېلىئانو چىشىنى چىشلىگىنىچە ئىچىدىكى ۋەسۋەسىنى بېسىپ، ئاللىقاياقلارغا قېچىپ كەتكەن ئاۋازنى، ئاستا ـ ئاستا يىراقلاپ كېتىۋاتقان ھاياتنى كۈچىنى، مارجان تاشلارغا ئايلىنىپ كېتىۋاتقان ئەسلىمىلىرىنى قايتۇرۇپ كەلدى ـ دە، ئامارانتا ئۇرسۇلاغا سانسكرىت تىلىنىڭ مۇقەددەس رولىنى، خۇددى قەغەزنى نۇرغا تۇتسا ئالدى يۈزىدىكى خەتنى كۆرگىلى بولغىنىغا ئوخشاشلا زامساندىن كەلگۈسىنى كۆرگىلى بولىدىغانلىقىنىڭ ئىلمىي ئاساسلىرىنى، بېشارەتنى مەخپىي سىفىرغا ئايلاندۇرۇش ئارقىلىق يوققا چىقىشىدىن ساقلىنىشنىڭ زۆرۈرىيىتىنى، شۇنداقلا ناستارا داماسىنىڭ «ئەسرلەر» دېگەن كىتابى ۋە سان مىللان «يوقۇلىدۇ» دەپ بېشارەت بەرگەن كانتابېرىيەنىڭ ھالاكىتى توغرىسىدىمۇ سۆزلەپ بەردى. ئورېلىئانو تۇغۇلغىنىدىن تارتىپ قەلبىنىڭ چوڭقۇر قاتلىمىدا ئۇخلاپ ياتقان بىر ھاياجىنىنىڭ ۋەسۋەسىگە تەڭ كېلىپ بولالمىدى ـ دە، پاراڭ قىلىپ بېرىۋېتىپ قولىنى ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ قولىنىڭ ئۈستىگە قويدى، ئاخىر تەستە بىر قارارغا كېلىپ قىلغان بۇ ھەرىكىتىنى پەرىشان كۆڭلىگە تەسەللى بولار دېگەن ئۈمىدتە ئىدى. ھالبۇكى، كۈتكىنىنىڭ ئەكسىچە، ئامارانتا ئۇرسۇلامۇ بالىلىق دەۋرلەردىن تارتىپلا مەۋجۇت بىغۇبار سادىلىقى بىلەن يېقىنچىلىق كۆرسىتىپ ئورېلىئانونىڭ بېگىز بارمىقىنى تۇتتى ۋە شۇ ھالەتتە ئورېلىئانو ئۇنىڭ سوئاللىرىغا جاۋاب بېرىپ بولغىچىمۇ قولىنى بوشاتماي سىقىمداپ تۇتۇۋەردى. خۇددى بالىلىق ۋاقىتلىرىدىكىگە ئوخشاش غەيرىي نىيەتتىن خالىي قول

تۇتۇشۇشلىرى ئەنە شۇ تەرىزىدە بىرھازا داۋاملاشقاندىن كېيىن ئامارانتا ئۇرسۇلا غەل ـ پاللا چۈش كۆرۈپ ئويغانغاندەك بىردىنلا ئېسىنى تاپتى ـ دە، پېشانىسىگە پاققىدە بىرنى ئۇردى:

ـــ ۋۇ ئۆلگۇر چۈمۈلە!

شۇنداق بىلەن قولىدىكى قوليازمىلارنى تاشلاپ شاققىدە ئىشىككە باردى ـ دە، ھېلىقى يىلى ئەتىگىنى ئاتا ـ ئانىسى بېرىۋىسلىغا ئۇزاتقاندا دادىسىغا ئۇچۇرۇق يوللاپ خوشلاشقىنىغا ئوخشاش قوللىرىنىڭ ئۇچىنى لېۋىگە تەگكۈزۈپ ئورىلىئانو بۇئېندىيەگە ئۇچۇرۇق يوللىدى.

ـــ كېيىن يەنە سۆزلەپ بېرەرسەن، ـــ دېدى ئامارانتا ئۇرسۇلا، ـــ بۇگۈن چۈمۈلە ئۇۋۇسىغا ھاك سېپىدىغان كۈن ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇپلا كېتىپتىمەن.

ئامارانتا ئۇرسۇلا ئورىلىئانونىڭ ئىشكى ئالدىدىن بىرەر ئىش بىلەن ئۆتۈپ قالسا بەزىدە ئۆيىگە كىرىپ بىردەم ـ يېرىمدەم ئولتۇرۇپ چىقاتتى، ئېرى بولسا ئاسمانغا قارىغىنىچە ئايروپىلاننى ساقلاپ يۇرۇۋەردى. ئورىلىئانو بۇ ئۆزگىرىشتىن ئۇمىدلىنىپ، ئۇلارنىڭ ئۆيىدە قېلىپ تاماقتا بىللە بولىدىغان بولۇپ قالدى، ئامارانتا ئۇرسۇلا قايتىپ كېلىپ باشتىكى بىرقانچە ئايغىچە ئۇنداق قىلىپ باقمىغانىدى. گاستون بۇ ھالدىن خۇشال بولدى. تاماقتىن كېيىن دائىم بىرەر سائەتكە سوزۇلىدىغان سۆھبەتلەردە شېرىكلىرىم مېنى ئالداۋاتىدۇ، دەپ ھال ئېيتىپ بېرەتتى. شېرىكلىرى ئايروپىلانىڭنى پاراخوتقا بېسىپ ماڭغۇزىۋەتتۇق، تېخى يېتىپ بارمىغان ئوخشايدۇ دەپ خەۋەر بەرگەنىكەن، گاستوننىڭ دېڭىز تىرانسپورتى شىركىتىدىكى ۋەكىلى بولسا ئۇ پاراخوت مەڭگۇ يېتىپ بارالمايدۇ دەپ قارايدىكەن. چۈنكى، كارىپ دېڭىزىغا بارىدىغان سودا پاراخوتلىرىنىڭ تىزىملىكىدە ئەزەلدىن بۇنداق پاراخوت يوقمىش. گاستوننىڭ شېرىكلىرى بولسا مالنى ماڭغۇزۇۋەتتۇق دېگەن گېپىدە چىڭ تۇرىدىكەن، ھەتتا گاستونغا خېتىدە بىزگە يالغان ئېيتىپسەن دەپ دارتىملىغانىكەن. ئۇلار بىر ـ بىرىدىن گۇمانلىنىپ شۇ دەرىجىگە بېرىپ يەتكەنكى، گاستون ئەمدى خەت يېزىپ ئولتۇرماي دەرھال بېرىۋىسلىغا بېرىپ، بۇ ئىشنىڭ سەۋەبىنى چاپسان ئېنىقلاپ

چىقىش ھەمدە ئۇ ئايروپىلاننى ھەيدەپلا قايتىپ كېلىش قارارىغا كەلگەندى. لېكىن، ئامارانتا ئۇرسۇلا بۇ يەردە يالغۇز قالمىغان ئىش بولسىمۇ، ماكوندودىن ھەرگىز ئايرىلمايدىغانلىقىنى يەنە بىر قېتىم تەكىتلىۋىدى، گاستوننىڭ پىلانى شۇ ئان يوققا چىقتى.

ئورېلىئانو دەسلەپتە گاستوننى باشقىلارغان ئوخشاشلا ۋېلىسىپىت مىنىپ يۈرىدىغان ھاماقەت دەپ قارىغان ھەمدە ئۇنىڭغا ئىچ ئاغرىتقاندى. كېيىن پاھىشخانىلاردا يۈرۈپ ئەر كىشىنىڭ تەبىئىتى توغرىسىدا تېخىمۇ چوڭقۇر چۈشەنچىگە ئىگە بولغاندىن كېيىن گاستوننىڭ بۇنچە ئىتائەتمەن بولۇپ كېتىشىنىڭ سەۋەبىنى ھاۋايى ـ ھەۋەسكە بېرىلىپ كەتكەنلىكىدىن كۆردى. بىراق، گاستوننىڭ ئەھۋالىنى تېخىمۇ چۈشەنگەندىن كېيىن بولسا، ئۇ ئادەمنىڭ كۆرۈنۈشتە ئۇنداق ياۋاش كۆرۈنگىنى بىلەن، ھەقىقىي ماھىيىتىنىڭ دەل ئۇنىڭ ئەكسىچە ئىكەنلىكىنى چۈشەندى. شۇڭا گاستوننىڭ ئايروپىلان ساقلاۋاتقىنىدىن دەپ يۈرگىنىنىمۇ ئويۇن قويۇۋاتقىدۇ دەپ گۇمانلاندى. ئورېلىئانو يەنە گاستوننىڭ ھاماقەتلەردىن ئەمەس، دەل ئەكسىچە چەكسىز چىداملىق، ئىقتىدارلىق ھەم سەۋرچان ئادەم ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدى، نېمىلا دېسە پەقەت «ياق» دېمەي خوش ـ خوش دەپ، ھەممە ئىشتا يول قويۇپ يۈرۈپ خوتۇنىنى زېرىكتۈرمەكچى، تۇزىقىغا چۈشۈرۈپ غالىب كەلمەكچىدەك، كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ بىمەنە تۇرمۇشتىن بەزدۈرۈپ، كۈدە ـ كۆرپىسىنى يىغىشتۇرۇپ ياۋروپاغا ئېلىپ كەتمەكچىدەك بىلىندى. شۇنىڭ بىلەن باشتىكى ھېسداشلىقى ئەمدى كۈچلۈك ئۆچمەنلىككە ئايلاندى. گاستوننىڭ ھېيلىسى شۇ قەدەر قەبىھ، شۇ قەدەر ئۇنۇملىك ئىكەن دەپ ئويلىدى ـ دە، تەۋەككۈل قىلىپ ئامارانتا ئۇرسۇلانى ئاگاھلاندۇردى. ئامارانتا ئۇرسۇلا بولسا ئورېلىئانونىڭ گۇمانلىرىغا كۈلۈپلا قويدى، بۇ گەپلىرىدىكى سۆيگۈ، ئەندىشە ۋە ھەسەت مەنىلىرىنى سەزمىدى. چۈنكى، ئۇ ئۆزىنى ئورېلىئانونىڭ كۆڭلىدە قېرىنداشلىق مېھرىدىن ئۆزگە سۆيگۈ پەيدا قىلىپ قويارمەن دەپ ئويلاپ باقمىغانىدى. نىھايەت، بىركۈنى شاپتۇل كونسېرۋاسىنى ئاچقىمەن دەپ ئېھتىياتسىزلىقتىن قولى تىلىنىپ كېتىۋىدى، ئورېلىئانو ئوقتەك ئېتىلىپ بېرىپ

قېنىنى شوراپ كەتتى، ئورېلىئانونىڭ شۇ چاغدىكى ئاچ كۆزلۈكى ۋە ئەسەبىيلىكىنى كۆرگەن ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ بەدەنلىرىگە توخۇ ئېتى ئۆرلەپ چىقتى.

ــ ئورېلىئانو! ــ دېدى ھودۇقۇپ، ــ بەك ئەسكى ئىكەنسەن، قانخور شەپەرەڭ بولۇپ قالغۇدەكسەن جۇمۇ!

بۇ گەپ بىلەن يۈرىكىگە ئوت تۇتاشقان ئورېلىئانو ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ يارىلانغان قولىغا تاشلىۋېتىلگەن بالىدەك يېنىش ـ يېنىشلاپ سۆيۈپ كەتتى ـ ده، ئىچ ـ باغرىنى ئالا قويماي تۆكۈپ، ئۆزىنىڭ يېرىم كېچىلەردە ئورنىدىن تۇرۇپ ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ مۇنچىغا يېيىپ قويغان كويتىلىرىغا قارىغىنىچە غېرىبلىق ھەم غەزەپ ئىلكىدە ئۆكسۈپ ـ ئۆكسۈپ ياش تۆككەنلىرىنى، نىگرومانتادىن قۇلىقىنىڭ تۈۋىدە چىشى مۇشۇكنىڭ مىقىرىغىنىدەك «گاستون، گاستون، گاستون» دەپ ئىڭراپ بېرىشىنى ئۆتۈنۈپ كەتكەنلىرىنى، تېنىنى سېتىپ جان باقىدىغان قىزلارنىڭ بوينىغا سۈرۈپ قويۇپ ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ ھىدىنى پۇراش ئۈچۈن ئۇ تاشلىۋەتكەن ئەتىر قۇتىلىرىنى يىغىپ يۇرگەنلىرىنى ئېيتىپ بەردى. ئورېلىئانونىڭ بۇ قاينىاق ھېسسىياتىدىن قورقۇپ كەتكەن ئامارانتا ئۇرسۇلا خۇددى تاشپاقا بېشىنى ئىچىگە تىقىۋالغاندەك قولىنى شارتتىدە تارتىۋالدى. قولىنىڭ ئاغرىقىمۇ توختاپ قالدى، ئورېلىئانوغىمۇ ئەمدى قىلچە ئىچ ئاغرىتىپ ئولتۇرمىدى، ئۇنىڭ بارمىقى خۇددى بىر تىزىق يېشىل ياكى سېرىق مارجانغا ئوخشاش سېزىمى يوق سۆڭەككە ئايلىنىپ قالدى.

ــ بەك ھەددىدىن ئېشىپ كەتتىڭ! ــ دېدى يۈزىگە تۈكۈرگەندەك ئەلپازدا، ــ مۇشۇ تاپىنىڭ ئۆزىدىلا بىرىنچى نۆۋەتلىك پاراخوتقا ئولتۇرۇپ بېلگىيەگە كەتكىم كېپىكتىۋاتىدۇ!

بىركۈنى چۈشتىن كېيىن ئارۋالو كانالونىيەلىك ئاقىلىنىڭ كىتابخانىسىغا كىرىپ، كارنىيىنى سوزغىنىچە ئەڭ يېڭى بايقىمىسىنى جاكارلىدى: ھايۋانات پاھىشىخانىسى بار ئىكەن! ئۇ يەر «ئالتۇن بالا» دەپ ئاتىلىدىغان ئۇستى ئوچۇق زال ئىكەن، ئۇ يەردە ئاز دېگەندىمۇ ئىككى يۈز تاش قۇزغۇن قۇلاقنى يارغۇدەك چۇرقىرىشىپ ۋاقىتنى بىلدۈرۈپ تۇرىدىكەن. تانسا كۆلچىكىنى چۆرىدىتىپ سىم

توساققا ئېلىنغان چوڭ غوللۇق ئامازون چايگۈللىرى ئارىسىغا رەڭگارەڭ كۆكتوتانلار، چوشقىدەك سەمرىپ كەتكەن تىمساھلار ۋە ئون ئىككى بوغۇم شالدىراق قۇيرۇقلۇق يىلانلار يوشۇرۇنغانىكەن، ئۇ يەردە يەنە كىچىككىنە سۈنئىي كۆلنىڭ تەكتىدە ئۇزۇپ يۈرىدىغان سېرىق قاپلىق تاشپاقىمۇ بار ئىكەن. بۇلاردىن باشقا يوغان بىر ياۋاش ئاق ئىتمۇ بار ئىكەن، ئادەتتە بىر جىنسىلىقلىرى بىلەنلا ئارىلىشىدىكەن، لېكىن يەمى ئۈچۈن پاھىشىلەرنىڭمۇ ھاجىتىدىن چىقىپ قويىدىكەن. ئۇ يەردە خۇددى يېڭى يارالغان بىر ئىقلىمدەك ئەلمىساقتىن بۇرۇنقىغا ئوخشاش كەيپىيات ھۆكۈم سۈرىدىكەن. پانىيدىكى بۇ جەننەت ماكاندا كىشىلەر تەرىپىدىن ئۇنتۇلغان، ئىشقىۋازلىققا پىشىپ قاق بولۇپ كەتكەن جازىبىدار شالغۇت قىزلار ئوتقاشتەك جۇلالىنىپ تۇرغان قىمپىزىل گۈللەر ۋە زاماندىن قالغان پاتېفون پىلاستىنكىلىرى ئارىسىدا تەلمۈرۈپ تۇرۇشىدىكەن. ئۇ بەش يىگىت خىيالىي دۇنيادەك بۇ تىلسىم ماكانغا ئاياغ باسقان تۇنجى ئاخشىمى ئىشكىنىڭ ئالدىدىكى تەۋرىمە چۆنەك ئورۇندۇقتا ئولتۇرغان كەم سۆز بىر كەمپىر ئۇ بەش يىگىتنىڭ ئىچىدىكى قورايدەك ئورۇق، چىرايى سولغۇن، مەڭىز سۆڭىكى تاتارلارنىڭكىگە ئوخشايدىغان، ئەلمىساقتىن مەڭگۈلۈككە غېرىبلىق تامغىسى بېسىلغان بىرىنى كۆرۈپ قالدى ـ ده، زامان كەينىگە يېنىپ بېشىغا قايتقاندەك تۇيۇلۇپ بېشى پىرىدە قايدى.

ـــ ئاھ، ـــ دەۋەتتى كەمپىر، ـــ ئورېلىئانو!

ئۇ كەمپىر پولكوۋنىك ئورېلىئانونى يەنە بىر قېتىم كۆردى، ئۇرۇشتىن خېلى يىللار ئىلگىرى پولكوۋنىك ئورېلىئانو شۆھرىتى يەر بىلەن يەكسان بولۇپ پىنھانغا چېكىنمەستە، ھېلىقى يىراق ئۆتمۈشتە قالغان ئەتىگىنى ھۇجرىسىغا كىرىپ ئۆمرىدە تۇنجى قېتىم ماڭا مۇھەببەت بېرىسەن دېگەن بىرىنچى بۇيرۇقىنى جاكارلىغاندى.

بۇ كەمپىر دەل پېلار تېرنېرا ئىدى، نۇرغۇن يىللار ئىلگىرى بىر يۇز قىرىق بەش ياشقا كىرگەن كۈنىدىن كېيىنلا يېشىنى ھېسابلاپ ئولتۇرىدىغان يامان ئادىتىنى تاشلاپ، ئەسلىمىلەردىن خالىي تىنچ ھالەتتىكى زاماندا، شەك ـ شۈبھىسىز ئېنىق كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان كەلگۈسىدە ياشاۋەردى، قارتىدىكى تايىنى يوق پەرەز ۋە يوشۇرۇن

توزاقلارنىڭ ئاۋارىچىلىقىدىن خالاس بولدى.

ئورۇلمىنىڭ شۇ كۈنى ئاخشىمىدىن ئېتىبارەن قانداشلىق مۇناسىۋىتى بارلىقىنى ئەسلا بىلمەيدىغان بۇزۇرۇكۇاز مومىسىنىڭ مېھرى ۋە غەمخورلۇقىدا تەسەللىگە ۋە ھىمايىگە ئېرىشتى. بۇ موماي تەۋرىمە چۈنۇق ئورۇندۇقىدا بەھۇزۇر ئولتۇرۇپ ئۆتمۈشنى ئەسلىگەچ ئۇنىڭغا جەمەتىنىڭ ئۇلۇغ تۆھپىلىرىنى ۋە بەختسىزلىكلىرىنى، ماكوندونىڭ ئۆچكەن شۆھرىتىنى ھېكايە قىلىپ بېرەتتى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئارۋالو قاقاقلاپ كۈلۈپ تىمساھنى ئورکۇتۇپ قاچۇرۇۋېتەتتى، ئارفېنسو تاش قۇزغۇنلار ھەققىدە قورقۇنچلۇق ھېكايە توقۇيتتى، ھېكايىسىدە ئۆتكەن ھەپتە بۇ قۇشلارنىڭ بولمىغۇر ئىشلاردا بولغان تۆت خېرىدارنىڭ كۆزىنى چوقۇۋالغانلىقى سۆزلىنەتتى. جېبرېئىل ئىچى دەرد بىلەن توشۇپ كەتكەن دەردەمەن بىر شالغۇت قىزنىڭ ئۆيىدە بولغانلىقىنى، بۇ قىزنىڭ ھەق ئالماي، ئورنىوگو دەرياسىنىڭ ئۇ تەرىپىدىكى تۇرمىدە قاماقلىق ئەتكەسچى يىگىتىگە خەت يېزىپ بېرىشنىلا تەلەپ قىلغانلىقىنى سۆزلەپ بېرەتتى. قىزنىڭ ئۇنىڭغا ئېيتىپ بېرىشچە، چېگرا ساقچىلىرى ئۇ يىگىتكە سۇرگە دورىسىنى بولۇشچە ئىچكۈزگەندىن كېيىن بۇيرۇق بىلەن گارشوكتا ئولتۇرغۇزىدىكەن، گارشوك بىردەمنىڭ ئىچىدە پوق ۋە ئالماس بىلەن توشۇپ كېتىدىكەن.

بۇ ھەقىقىي پاھىشخانا، شۇنداقلا ئۇ مېھرىبان دەللالمۇ ئورىلمىنىڭ ئۇزاق زامان مەھبۇسلۇقتا ئۆتكەن ئاشۇ غېرىبانە كۈنلىرىدە چۈشىدىمۇ ئارزۇ قىلىدىغان دۇنياسى ئىدى. ئورىلمىنو بۇنداق مېھرىبانلىقتىن سۆيۈنۈپ كەتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ھېلىقى كۈنى ئارزۇ ـ ئارماننى بەربات قىلىپ تاشلىغاندىن كېيىنلا دەرھال كۆڭلىگە تەسەللى ئىزدەپ بۇ يەرگە كەلگەنىدى. ئەسلىدە بىرسىگە دەردىنى تۆكۈپ ئىچىنى تازا بوشىتىۋالماقچى ئىدى، نەتىجىدە پىلار تېرنېرانىڭ قۇچقىغا بېشىنى قويۇپ قانغىچە يىغلىدى. پىلار تېرنېرا بارماقلىرى بىلەن ئورىلمىنونىڭ بېشىنى سىلىغىنىچە يىغىسى توختىغانغا قەدەر جىممىدە كۈتۈپ ئولتۇردى، ئورىلمىنوغا يىغىسىنىڭ سەۋەبىنى ئېيتقۇزۇپ ئولتۇرمايلا ئۇنى ئازابلاۋاتقىنىنىڭمۇ دەل جىمى ئىنسانىيەتكە ئورتاق بولغان مۇھەببەت دەردى ئىكەنلىكىنى بىلىۋالدى.

— بولدى، بالام، — دېدى تەسەللى بېرىپ، — ئەمدى ئېيتقىنە، ئۇ كىم؟

ئورىلىئانو ئېيتىپ بەرگەندىن كېيىن پېلار تېرنېرا قاقاھلاپ كۈلۈۋەتتى، ئۇنىڭ بۇ ياش چاغلىرىدىن تارتىپ داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان خۇشاللىق كۈلكىسى دەمدەرىنىڭ بۇقۇلدىغىنىغا يېقىن بىر ئاۋازغا ئۆزگىرىپ ئاخىرلاشتى. بۇئېندىيە جەمەتىدىكى ئەرلەرنىڭ كۆڭلىدە پېلار تېرنېرا سېزىلمىگۈدەك سىر يوق ئىدى. چۈنكى، بىر ئەسىر داۋاملاشتۇرغان قارتا ئويۇنى بۇ جەمەت تارىخىنىڭ ئۆزگەرمەس تەكرارلىقتىن باشقا نەرسە ئەمەسلىكىنى ئىسپاتلىغانىدى، بۇ ھال ئەگەر ھارۋا ئوقى سەپەر داۋامىدا ئۇپرىمىغىنىدا، ھارۋا چاقىنىڭ مەڭگۈ ئايلىنىۋېرىدىغانلىقىدەك بىر ئىش ئىدى.

— غەم قىلمىغىن، — دېدى پېلار تېرنېرا كۈلۈپ، — ئۇ قەيەردە بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، شۇ تاپتا سېنى كۈتۈپ تۇرۇپتۇ.

چۈشتىن كېيىن سائەت تۆت يېرىم بولغان چاغ ئىدى، ئامارانتا ئۇرسۇلا مۇنچىدىن چىقتى، ئۇستىگە يۇمشاق مۇنچا كىيىمى يېپىنىپ، بېشىغا لۆڭگە چىگىۋالغانىدى. ئورىلىئانو پۈتمەنىڭ ئۈچىدا دەسسەپ، مەستەك دەلدەڭشىگىنىچە ئارقىسىدىن غىپىدە ئۆيىگە كىردى. مۇنچا كىيىمىنى ئەمدىلا يېشىپ تۇرغان ئامانتارا ئۇرسۇلا قورقىنىدىن دەرھال يەنە ئورۇنۇۋالدى ـ دە، ئىشكى يېرىم يېپىقلىق تۇرغان يان ئۆينى قولىدا ئىشارەت قىلىپ كۆرسەتتى، بۇنىڭ بىلەن ئورىلىئانو گاستونىنىڭ شۇ ئۆيدە خەت يېزىۋاتقانلىقىنى بىلدى.

— چىق، — دېدى ئامارانتا ئۇرسۇلا ئارانلا ئاڭلانغۇدەك پەس ئاۋازدا.

ئورىلىئانو ھەجايغىنىچە بېرىپ ئامارانتا ئۇرسۇلانى بېلىدىن قۇچاقلىدى ھەم خۇددى تاشئالما تەشتىكىنى كۆتۈرگەندەك دەس كۆتۈرۈپ كارىۋىتىغا ئوڭدىسىغا تاشلىدى. ئۇ ئەس ـ ھوشىنى تېپىپ قارشىلىق كۆرسىتىپ بولغىچە مۇنچا كىيىمىنى قوپاللىق بىلەن تارتىپ سالدۇرۇۋەتتى، يېڭىلا يۇيۇنۇپ چىققان ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ ئاپئاق ۋە يۇمران ئەتلىرىدىن يۇرەكلىرى لەرزىگە كەلدى. ئورىلىئانو باشقا ئۆيدىكى قاراڭغۇلۇق ئىچىدە بۇ گۈزەل تەننىڭ قاشتاشتەك گۈزەل ئەتلىرىنى، ھەربىر تال مويىنى، ھەتتا ئەڭ نومۇسلۇق يېرىدىكى مېڭىنىمۇ كۆرمەك قېتىم تەسەۋۋۇرىدىن

ئۆتكۈزگەندى. ئامارانتا ئۇرسۇلا مەشىق كۆرگەن چىشى يىرتقۇچتەك قۇۋلۇق بىلەن، قامىدەك تولغىنىپ تۇرىدىغان سىلىق، ئەۋرىشىم ۋە خۇشپۇراق تىنى بىلەن بار كۈچىنى ئىشقا سېلىپ قارشىلىق كۆرسەتتى، ئورىلىئانونىڭ بېلىدىن تىزلاپ تۇرۇپ چىاياننىڭ نەشتىرىدەك تىرناقلىرىنى پاتۇرۇپ يۇزىنى تاتىلىدى. بىراق، ھەر ئىككىلىسىنىڭ ئاۋازى ئوچۇق دېرىزە ئالدىدا ئاپىرىلىنىڭ يىراقتىن كۆرۈنۈپ تۇرغان كەچكى مەنزىرىسىنى تاماشا قىلىۋاتقان كىشىنىڭ يېنىك ئىچىگە تىنغىنىدەك بوشلا ئىدى. بۇ بىر مەيدان شىددەتلىك ئېلىشىش، دەھشەتلىك ئۆلۈم ـ كۆرۈم جېڭى بولسىمۇ، زوراۋانلىقتىن خالىي ئىدى. چۈنكى، ئۇلار راستىتەكمۇ، يالغاندەكمۇ تۇرغان بۇ ھۇجۇمى داۋامىدا گويا ئەرۋاھنىڭ لەپىدە ئۆزىنى قاچۇرغىنىدەك شۇنداق ئاستا، شۇنداق ئېھتىياتچانلىق ھەم تەمكىنلىك بىلەن ھەركەت قىلاتتى. شۇنىڭ بىلەن گويا بىر ـ بىرىگە دۈشمەن ئاشىق ـ مەشۇقلار سۈپسۈزۈك كۆلچەك سۈيىنىڭ تەكتىدە يارىشۇېلىشىنى ئىستىگىنىدەك ھۇجۇم ئارىلىقىدا دېمىنى ئېلىۋالماقچى بولدى، دېمىنى ئېلىۋالغان بۇ ۋاقىت ھەشقىپىچەك گۈللىرىنى يەنە بىر قېتىم ئېچىلدۇرۇشىغا، يان ئۆيدىكى گاستونغا ئايروپىلان توغرىسىدىكى ئارزۇسىنى ئۇنتۇلدۇرۇشىغا يېتىپ ئاشاتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا شىددەتلىك، ئەمما مۇراسىم كەيپىياتىغا تويۇنغان بۇ كۈرەش داۋامىدا ئەتەيلا جىم بولۇۋالسا تېخىمۇ بىنورماللىق بولىدىغانلىقىنى، يان ئۆيدىكى گاستوننى ئورىلىئانونى توسۇشقا ئۇرۇنۇپ ئېلىشقاندىكى ئاۋازىدىنمۇ بەكرەك گۇمانلاندۇرۇدىغانلىقىنى ئويلاپ يەتتى ـ دە، ئاغزىنى يۇمۇپ تۇرۇپ كۈلۈۋەتتى، شۇنداقلا ئېلىشىشتىنمۇ ۋاز كەچمىدى، لېكىن مۇداپىيە داۋامىدا بارا ـ بارا تولغىنىشتىن توختىدى، ئاخىرىدا ھەر ئىككى تەرەپ بىر ـ بىرىنىڭ ھەم دۈشمىنى، ھەم شېرىكى ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىشتى ـ دە، ئېلىشىشتىن ئادەتتىكىچە ئوينىشىشقا، ھۇجۇم قىلىشتىن سىلىشىشقا ئۆتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئويۇن چىقارغاندەك توساتتىنلا مۇداپىيەسىنى بوشاتتى، لېكىن ئۆزى پەيدا قىلغان ئاقىۋەتتىن قورقۇپ كەتكەن ھەمدە ئوڭشۇېلىشقا ئۇرۇنغاندا كېچىككەندى. بۇ چاغدا ۋۇجۇدىنى لەرزىگە كەلتۈرۈۋەتكەن ئاجايىپ بىر شېرىن تۇيغۇ ئۇنى قىمىرمۇ

قىلدۇرمىدى، بەس كېلىپ بولمايدىغان ئوتتەك بىر ئىستەك ئىرادىسىنى بېسىپ چۈشتى. ئۆلۈم قىرغىقىدا ئۆزىنى كۈتۈپ تۇرغان قېنىق سېرىق ۋىز ـ ۋىزنىڭ ۋە كۆرۈنمەس شارچىنىڭ زادى نېمە ئىكەنلىكىنى بىلىپ باققۇسى كەلدى. بۇ چاغدا چىشى مۇشۇكنىڭ مىقىرىقىدەك يۇرەكنى ئېزىدىغان ئىڭراشلىرىنىڭ تېشىغا چىقىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن قولىنى سىپاشتۇرۇپ لۆڭگىنى ئېلىپ چىڭ چىشلىۋېلىشقا ئاران ئۈلگۈردى.

يىگىرمىنچى باب

پىلار تېرنېرا زىياپەت بولۇۋاتقان بىر ئاخشىمى جەننەتنىڭ ئىشىكىدە تەۋرەنمە چۈشۈق ئورۇندۇقىدا ئولتۇرغىنىچە جان ئۈزدى. مەرھۇمنىڭ ۋەسىيىتىگە ئاساسەن، كىشىلەر ئۇنىڭ مېيىتىنى ئۆكەككە سالماستىن تەۋرەنمە چۈشۈق ئورۇندۇقىدا ئولتۇرغۇزغان پېتى توم چىگە ئارغامچىدا تانسا كۆلچىكىنىڭ ئوتتۇرىسىغا قېزىلغان ناھايىتى چوڭ ئورىغا چۈشۈردى. يىغىدىن چىرايى تاتىرىپ كەتكەن شالغۇت قىزلار قارىلىق كىيىشىپ، شۇنداقلا ئويلاپ تاپقان خوشلىشىش مۇراسىمىنىڭ قائىدىسى بويىچە قۇلاقلىرىدىكى ھالقىلىرىنى، بويىنىدىكى بۇلاپكىلىرىنى، قولىدىكى ئۈزۈكلىرىنى بەس ـ بەستە چىقىرىشىپ گۆرگە تاشلىدى، ئاندىن مەرھۇمنىڭ ئېتى ۋە ۋاپات بولغان ئاي ـ كۈنى يېزىلمىغان قەبرە تېشى بىلەن قەبرىنى يېپىپ، تاشنىڭ ئۈستىگە ئامازون ياۋا چايگۈللىرىدىن دۆڭ ياسىدى. ئۇنىڭدىن كېيىن مالىلرىنىڭ ھەممىسىنى زەھەرلەپ ئۆلتۈردى، ئۆيىنىڭ ئىشىك ـ دېرىزىلىرىنى خىش ۋە سېمونت بىلەن ئېتىۋەتتى ۋە ئەۋلىيا مۇرتلىرىنىڭ ھەيكەللىرى، ژۇرنالىلاردىكى رەڭلىك رەسىملەر، شۇنداقلا سېھىرلىك ئەتىر چېچىلغان غايىۋانە ئاشقىلىرىنىڭ سۈرەتلىرى سېلىنغان كىيىم ساندۇقلىرىنى ئېلىپ يولىغا راۋان بولدى، بۇ ئاشقىلىرىنىڭ بەزىسى ئالماس ياكى ئادەم گۆشى يەيدىغان دېۋە، بەزىسى ئوچۇق دېڭىزدا قارتا شاھى دەپ ئەزىزلىنىدىغان سېھىرگەرلەر ئىدى.

ئاقىۋىتى شۇ بولدى. پىلار تېرنېرانىڭ قەبرىسى ئالدىدا تۇرغان پاھىشىلەرنىڭ مۇناجات ئوقۇشلىرى ۋە تەسۋى سىرىشلىرى بىلەن كونا دۇنيانىڭ ئەڭ ئاخىرقى قالدى ـ قاتتىلىرىمۇ تامام غايىب بولدى. شۇنىڭدىن سەل ئىلگىرى بولسا كاتالونىيەلىك ئاقىل تۆت پەسىلنىڭ ھەممىسى باھاردەك ياپيېشىل تۇرىدىغان يۇرتىنىڭ پىراقىغا چىداپ

بولالماي كىتابخانىسىنى سېتىۋېتىپ، ئوتتۇرا دېڭىز بويىغا جايلاشقان ئانا يۇرتىغا كېتىپ قالغاندى. بۇ ئاينىڭ كېتىپ قېلىشى ھېچكىمنىڭ خىيالىغا كىرىپمۇ چىقمىغاندى. ئۇ ئاقىل بانان شىركىتى تازا گۈللەنگەن مەزگىلدە ئۇرۇشتىن قېچىپ ماكوندوغا كەلگەن، خام خىياللارغا بېرىلىپ كىلاسسىك كىتابلار ۋە ھەر خىل تىلدا نەشر قىلىنغان كىتابلارنى ساتىدىغان ئاشۇ كىتابخانىنى ئاچقانىدى. بەزىدە كىتابخانىنىڭ ئۇدۇلىدىكى ئۆيگە كىرىپ چۈشىگە تەبىر ئېيتقۇزۇش نۆۋىتىنى كۈتۈپ تۇرغان خېرىدارلارمۇ بىرە كىرىپ قالاتتى ـ دە، بۇ كىتابلارنى خۇددى ئەخلەتخانىدىن تېرىۋالغاندەك گۇمانسىراپ ئاندا ـ مۇندا ۋاراقلاپ قويياتتى. ئۆمرىنىڭ يېرىمىنى كىتابخانىنىڭ ئارقىسىدىكى دىمىق ئۆيدە ئوقۇغۇچىلارنىڭ مەشىق دەپتىرىدىن يىرتىۋالغان ۋاراقلارغا سۆسۈن سىياھىدا مەزمۇننى ھېچكىم بىلمەيدىغان ئىجىر ـ مىجىر خەتلەرنى يېزىش بىلەن ئۆتكۈزگەن ئۇ كاتالونىيەلىك ئاقىل ئورىلىئانو بىلەن تونۇشقان چېغىدا مېرگادىسنىڭ تېرە قەغەز قولىيازمىلىرىنى ئەسلىتىدىغان بۇنداق قولىيازمىلىرى بىلەن ئىككى ساندۇقنى لىق توشقۇزۇپ بولغانىدى، كەتكىچە ئارىلىقتا يەنە بىر ساندۇقنى توشقۇزۇپ بولدى، بۇنىڭدىن كاتالونىيەلىك ئاقىلىنىڭ ماكوندودا تۇرغان مەزگىلىدە شۇنىڭدىن باشقا ھېچقانداق ئىش قىلمىغانلىقىنى كۆرۈپ يەتكىلى بولاتتى. ھېلىقى تۆت دوستىدىن باشقا ئارىلىشىدىغان ئادىمىمۇ يوق ئىدى، كاتالونىيەلىك ئاقىل ئۇلار باشلانغۇچ مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان چاغلىرىدىلا مۇزدا ئۆينايدىغان نۇر ۋە لەگلەكلىرىنى گۈرۈگە ئېلىپ قېلىپ كىتاب ئاريېەت بېرىپ تۇراتتى، شۇنداقلا ئۇلارغا سېنىگا ۋە ئوۋدىيۇسلارنىڭ كىتابلىرىنى تونۇشتۇراتتى. كىلاسسىك يازغۇچىلارنى تىلغا ئالغانلىرىدا خۇددى ئۆزى بىلەن ياتاقداش بولۇپ ئۆتكەن دانىشمەنلەرنىڭ گېپىنى قىلىۋاتقاندەك تەرىزده پاراڭنى قىلىپ بېرەتتى. تېخى ئۇلارنىڭ بىلىشكە تېگىشلىك بولمىغان بەزى سىرلىرىنىمۇ بىلەتتى. مەسىلەن، سان ئاۋگۇستىنىڭ قارا يەكتىكى ئىچىدىكى چىپىدە كەلگەن يۇڭ جىلىتكىسىنى بىر كىيگەن پېتى ئون تۆت يىلغىچە سىلىپ باقمىغانلىقىنى، سېھرىگەر ئارنادو دې بىلانوۋانىڭ كىچىك ۋاقتىدا چايان چېقىۋېلىپ ئەرلىكىدىن مەھرۇم بولغانلىقىنى

بىلەتتى. كاتالونىيەلىك ئاقىل قىزغىن ئىشتىياق باغلىغان ئۇ كىتابلاردىكى تىل - يېزىقنى ھۆرمەت بىلدۈرەتتى ھەم مەسخىرە ياغدۇراتتى، ئۆزىنىڭ قوليازمىلىرىغىمۇ ئەنە شۇنداق ئىككى خىل پوزىتسىيەدە بولاتتى. ئارفېنسو بىۋ بوۋاينىڭ قول يازمىلىرىنى تەرجىمە قىلماقچى بولۇپ كاتالونىيە تىلىنى ئۆگىنىۋالغاندى، شۇ چاغلاردا گېزىت قىيىقلىرى ۋە ئاجايىپ كەسىپلەر قوللانمىلىرى بىلەن پومپايىتىۋالغان يانچۇقنىغا كاتالونىيەلىك ئاقىلنىڭ بىرەر تۈرۈم قول يازمىسىنىمۇ كەپلەپ سېلىۋالاتتى، بىركۈنى كېچىسى بۇ قوليازمىلارنى تېنىنى سېتىپ جان باقىدىغان قىزلارنىڭ ئۆيىدە يېتىۋېتىپ قويدى. بۇ ئىشنى بىلگەن كاتالونىيەلىك ئاقىل چېچىلمىدى، ئەكسىچە ئەدەبىياتنىڭ ئاقىۋىتى تەبىئىي شۇنداق بولىدۇ دەپ قاقاقلاپ كۈلۈۋېتىپلا بولدى قىلىۋەتتى. بىراق، يۈرتىغا قايتىپ ماڭغىنىدا دەل ئەكسىچە ئىش تۈتۈپ، دوستلىرىنىڭ ھەرقانداق نەسىھەتىگە قۇلاق سالماي ئۈچ سانداق قول يازمىسىنى ئېلىپ كېتىمەن دەپ تۇرۇۋالدى، ھەتتا يۈك قاتاردا ۋاكالىتەن توشۇشقا تاپشۇرۇڭ، دەپ تەۋسىيە قىلغان پويىز خادىمىنىمۇ كارتاگېنا شەھىرىدە ئاغزىنى بۇزۇپ تىللىۋەتتى ۋە ئاخىر ئىجازەت ئېلىپ سانداقلىرى بىلەن يولۇچىلار ۋاگونىغا چىقتى.

ــ كىشىلەر ئۆزى بىرىنچى دەرىجىلىك ۋاگونغا، ئەدەبىيات يۈك ۋاگونىغا چىققان كۈنى قىيامەت قايىم بولىدۇ، ــ دېدى ۋە شۇنىڭدىن كېيىن ئىككىنچىلەپ ئېغىز ئاچمىدى.

كاتالونىيەلىك ئاقىل يۈك - تاقلىرىنى يىغىشتۇرۇشقا باشلىغان ئاخىرقى بىر ھەپتە تولىمۇ زۇلۇم بىلەن ئۆتتى. يولغا چىقىدىغان ۋاقتىنىڭ يېقىنلىشىشىغا ئەگىشىپ كەيپىياتى بارغانسېرى ئوساللىشىپ، قىلىدىغان ئىشنىمۇ تاپالماي قالدى، ئېنىقلا ھېلى بىر يەرگە قويغان نەرسە نېمىشقىدۇر باشقا بىر يەرگە بېرىپ قالاتتى، خۇددى فېرناندانى قىينىغان شايتانلار ئۇنىڭغىمۇ ئاۋارىچىلىق سېلىۋاتقاندەك قىلاتتى.

ــ كاساپەت! ــ دەۋەتتى زەردىسى بىلەن، ــ قۇرۇپ كەتسۇن شۇنداق لوندون دېنىي مەجلىسىنىڭ 27 - ماددىسى!

ھېرمان بىلەن ئورىلىئانو سەپەر تەييارلىقلىرىغا قارىشىپ بەرگەندى، خۇددى بىر كىچىك بالىغا قىلغاندەك پويىز بېلىتى بىلەن پاسپورتىنى يانچۇقىغا سېلىپ، يانچۇقىنى ئىلغۇچ بىلەن ئىلىپ قويدى، ئۇنىڭ ماكوندودىن يولغا چىقىپ بارسېلوناغا بارغۇچە ئارىلىقتا قىلىدىغان ئىشلىرىنى تەپسىلىي يېزىپ بەردى، كاتالونىيەلىك ئاقىل شۇنداقتىمۇ ئېزىپ، يانچۇقىغا بارلىق دەسمىيىتىڭ يېرىمى سېلىنغان شىمىنى بىخەستەلىك بىلەن ئەخلەت دۆڭىسىگە تاشلىۋەتتى. يولغا چىقىش ئالدىدا قوليازمىلىرىنى سالغان سانداقلارنىڭ ئاغزىنى مىخلىۋەتتى، ماكوندوغا ئالغاچ كەلگەن سانداقنى كىيىم-كېچەكلىرىنى تىقتى، ئاندىن قولۇنە قېپىغا ئوخشاپ كېتىدىغان كۆزلىرىنى ئۇۋۇلاپ قويۇپ، مۇساپىرلىق ھاياتىدا ھەمراھ بولۇپ كەلگەن كىتابلىرىنى كۆرسىتىپ تۇرۇپ، قوپال تىلەك ۋەزنىدە جاكارلىدى:

— ماۋۇ ئەسكى - تۈسكىلەرنى سىلەرگە قالدۇردۇم!

ئۇلار ئۇچ ئايدىن كېيىن چوڭ بىر كونۇبرت تاپشۇرۇۋالدى، كونۇبرتنى يېگىرمە توققۇز پارچە خەت، ئەللىك پارچە رەسىم بار ئىدى، كاتالونىيەلىك ئاقىل بۇ خەتلەرنى دېڭىز سەپىرى ئۈستىدىكى بوش ۋاقىتلىرىدىن پايدىلىنىپ يازغانىدى. ۋاقتى يېزىلمىغان بولسىمۇ، خەتلەرنىڭ قانداق رەت - تەرتىپ بىلەن تىزىلغانلىقىنى قارىپلا بىلىۋېلىش تەس ئەمەس ئىدى. كاتالونىيەلىك ئاقىل باشتىكى بىرنەچچە پارچە خېتىدە پول ئۈستىدىكى خىلمۇخىل سەرگۈزەشتىلىرىنى يۇمۇرلۇق تىل ئادىتى بويىچە يازغان: ھېلىقى ئۇچ سانداقنى پاراخوت بۆلمىسىگە ئېلىپ كىرىشىگە رۇخسەت قىلمىغان دېڭىز تىرانسپورت نازارەتچىسىنى دېڭىزغا تاشلىۋەتكۈسى كېپكەتكەنلىكىنى؛ ئۆتۈپ كەتكەن ھاماقەت بىر خانىمنىڭ «13» دېگەن ساندىن قورقىدىغانلىقى، لېكىن خۇراپىيلىقى تۇپەيلىدىن ئەمەس، بەلكى شۇم سان بولۇپ تۇيۇلىدىغانلىقى ئۈچۈن شۇنداق قورقىدىغانلىقى؛ پاراخوتتا بىرىنچى قېتىم كەچلىك تاماق يېگەن چېغىدا پاراخوتتىكى سۇدا رېيلىدانىڭ كېچىلىرى قىزىلچا تېتىيدىغان بۇلاق سۈيىنىڭ تەمى بارلىقىنى بىلىۋېلىپ، بۇ سۇنى رېيلىدانىڭ بۇلاق سۈيى ئىكەن دەپ جەزملەشتۇرۇپ خەق بىلەن باغلىشىپ ئۇتۇۋالغانلىقى ۋاھاكازالارنى بايان قىلغان. كۇنلەرنىڭ ئۆتۈشى بىلەن

پاراخوتتىكى تۇرمۇشتىن زېرىككەن، ماكوندودا بولۇپ ئۆتكەن ئىشلار، ھەتتا يېقىندىلا بولۇپ ئۆتكەن ئۇششاق ـ چۈششەك ئىشلارمۇ خىيالىدىن چىقمايدىغان بولۇپ قالغان. چۈنكى، پاراخوت يېراقلاپ بارغانسېرى ئەسلىمىلىرىمۇ بارغانچە قويۇق دەردلىك تۇس ئالغان، سېغىنىشلىرىنىڭ چوڭقۇرلىشىپ بارغانلىقى رەسىمىلەردىمۇ ئېنىق ئىپادىسىنى تاپقاندى. دەسلەپ چۈشكەن بىرنەچچە پارچە رەسىمدە كەيپى شۇنداق چاغ بولۇپ، ئۇچىسىغا تەنھەرىكەت كىيىمى كىيۋالغاندى، كۆمۈشتەك ئاقارغان چاچلىرى مەيىن شامالدا يەلپۈنۈپ تۇراتتى، ئارقىسىدا دولقۇنلۇق كارپ دېڭىزىنىڭ بۇزغۇنلىرى چاچراپ تۇراتتى. ئاخىرىدىكى بىر تۇركۈم رەسىملىرىدە قېنىق قارا پەلتو كىيگەن، يېپەك شارپا ئورىۋالغان، چىرايى تاتىراڭغۇ ۋە ئويچان بىر سىياقتا پاراخوت پالوبىسىدا تۇراتتى. ھېرمان بىلەن ئورېلىئانو بوۋايغا جاۋاب خەت يازدى، بوۋاي بىرنەچچە ئايغىچە ئۇزۇلدۇرمەي خەت يېزىپ تۇردى، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارغا كاتالونىيەلىك ئاقىل بىلەن ھېلىمۇ ماكوندودىكى چېغىدىكىدىنمۇ بەكرەك يېقىن ئۆتۈشۈۋاتقاندەك بىلىنىپ كۆڭلى ئارام تېپىپ قالدى. بوۋاي دەسلەپ يازغان خېتىدە: يۇرتۇمدا ھەممە ئىش بۇرۇنقىدەكلا ئىكەن، مەن تۇغۇلغان ئۆيدە ھېلىقى ھالرەڭ قۇلۇلدەر ھازىرمۇ بار ئىكەن، قېتىغا بېلىجان ئېلىپ يەيدىغان بولكىنىڭ تەمى بۇرۇنقىدەكلا ئىكەن، بىزنىڭ مەھەللىدىكى شارقىراتمىلاردىن قاش قارايغان مەھەلدە بۇرۇنقىدەكلا خۇشپۇراق كېلىپ تۇرىدىكەن دەپ يازغانىدى. مەشىق دەپتىرىدىن يىرتىۋالغان ۋاراقلارنى ھېلىقىدەك ئىجىر ـ مىجىر خەتلەر بىلەن توشقۇزۇپ يازغان خەتلىرىدە ئۇ تۆتەيلەنگە بېغىشلانغان بۆلەكلەرمۇ بار ئىدى. كاتالونىيەلىك ئاقىلنىڭ كەيپىياتى ئۆڭشىلىپ قالغاندىن كېيىن قاينىق ھېسسىيات بىلەن يازىدىغان خەتلىرى بارا ـ بارا چۈشكۈن ۋەزنامىلەرگە ئايلىنىپ قالدى، بۇنى ئۆزىمۇ سەزمىگەندەك قىلاتتى. قىش ئاخشاملىرى كاتالونىيەلىك ئاقىلنىڭ ئۆز ئۆيىدىكى تام مەشكە قويۇلغان كورىنىڭ پورۇقلاپ قاينىۋاتقان ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇراتتى، كاتالونىيەلىك ئاقىل بولسا ماكوندودىكى كىتابخانىسىنىڭ ئارقا ئۆيىدىكى دىمىق ئىسسىقنى، قىزىق قۇياشنىڭ توپا ـ تۇمان باسقان بادامزارغا چۈشۈپ تۇرىدىغان ئاپتىپىنىڭ ۋىز ـ ۋىزلىرىنى، ئادەمنى مۇگدەك

باسىدىغان چىكقىچۇش مەھەلدە ئۇشتۇمتۇت ئاڭلىنىدىغان پاراۋوزنىڭ گۈدۈك ئاۋازىنى خۇددى ماكوندودىكى چېغىدا يۈرتىدىكى تام مەشتە كورىنىڭ پوروقلاپ قاينايدىغان ئاۋازىنى، قەھۋە ساتىدىغان يايمىكەشلەرنىڭ توۋلاشلىرىنى، ۋىچىرلاپ سايرايدىغان بۇلبۇللارنىڭ ئاۋازىنى سېغىنغىنىدەك سېغىنىپ ئولتۇراتتى. بىر - بىرىگە ئۇدۇل تىكلەپ قويۇلغان ئەينەكتەك ئىككى خىل سېغىنىشنىڭ ئارىلىقىدا قىسىلىپ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي تەمتىرەپ قالغان كاتالونىيەلىك ئاقىل ئەمدى ئۆزىنى رېئاللىقتىن ئايرىلغان يۈكسەك روھىي ھالەتتە تۇتالماس بولۇپ قالغانىدى، ئاخىرىدا ھەتتا ئۇ دوستلىرىنى ماكوندودىن كېتىشكە، ئۆزى ئۆگەتكەن پانىيغا خاس ئىنسانىي ھېسسىيات ھەققىدىكى بارلىق بىلىمنى ئۇنتۇشقا، خوراتيۇسنىڭ تەلىماتلىرىنى چۆرۈپ تاشلاشقا دەۋەت قىلدى، تېخى قەيەردىلا بولساڭلار ئېسىڭلاردا بولسۇنكى، ئۆتۈ مۇشۇنىڭ ھەممىسى يالغان، ئەستىلىكىنىڭ قايتارى يوق، باھار بارسا كەلمەسكە كېتىدۇ، ئەڭ قىزغىن، ئەڭ چوڭقۇر مۇھەببەتمۇ ئاخىر تۇمانغا ئوخشاش پۈررىدە توزۇپ كېتىدۇ، دېدى.

ئارۇالو بوۋاينىڭ نەسىھەتىگە قۇلاق سېلىپ بىرىنچى بولۇپ ماكوندودىن كەتتى. بارلىق نەرسىسىنى، ھەتتا قولغا ئۆگەتكەن، ئۆتكەن - كەچكەنلەرنى قورقۇتۇپ ئوينايدىغان يىلپىزىنىمۇ سېتىۋەتتى - دە، ئاخىرقى بېكىتى يوق مەڭگۈلۈك پويىز بېلىتىدىن بىرنى ئالدى. يولغا چىققىنىدىن كېيىن پويىزنىڭ كۆزنەكلىرىدىن گويا غىل - پاللا كۆرۈنۈپ ئۆتۈپ كېتىدىغان تۇرلۇك - تۇمەن مەنزىرىلەرنى، لۇئىسانا پاختىزارلىقىدىكى ئاجايىپ نېگىرلارنى، كېنتوكىنىڭ ياپىيشىل يايلاقلىرىدا چېپىپ يۈرگەن ئارغىماقلارنى، ئارىزونانىڭ دوزاقتەك قاراڭغۇلۇقىدىكى ئاشىق - مەشۇقلارنى، مىچىگان كۆلى بويىدا سۇ بويىق رەسىم سىزىۋاتقان قىزىل كوپتىلىق بىر قىزنى، بۇ قىزنىڭ ئۆزىگە قاراپ رەسىم قەلەمنى سىلكىگەنلىرىنى، خوشلىشىش ئۇچۇن ئەمەس، كېتىۋاتقان پويىزنىڭ بارسا كەلمەسكە ماڭغانلىقىنى بىلمەيدىغانلىقى ئۇچۇن شۇنداق قىلغانلىقىنى ھاياجان ئىلكىدە تەسۋىرلەپ يازغان خەتلىرىنى يول ئۇستىدىكى ۋوگزاللاردىن ئۇدۇللۇق ئەۋەتىپ تۇردى، بۇ ھال گويا ئۇچۇپ كېتىۋاتقان داستاننى

تىتىپ ـ تىتىپ ئۇنتۇلار ماكانغا يول بويى چېچىپ ماڭغىنىغا ئوخشايتتى. ئارقىنسو بىلەن ھېرمانمۇ ئارقىدىنلا بىر شەنبە كۈنى ماكوندودىن مېڭىپ كەتتى، ئۇلار كېلەر دۈشەنبە كۈنى قايتىپ كەلمەكچى ئىدى، بىراق شۇ كەتكىنىچە ئىز ـ دېرەكسىز غايىب بولدى. كاتالونىيەلىك ئاقىل كىشىپ بىر يىلدىن كېيىن ماكوندودا دوستلىرىدىن پەقەت جېببرېئىللا قالدى، جېببرېئىل بۇرۇنقىدەكلا ھېچ ئىشنى بىر باشقا ئېلىپ چىقالماي، نىگرومانتانىك ئاندا ـ ساندا بېرىپ تۇرىدىغان چاغلىقلا ئىنئاملىرىغا تايىنىپ كۈن ئالاتتى. ئۇ فىرانسىيەدە چىقىدىغان بىر ژۇرنال ئۈيۈشتۇرغان سوئال ـ جاۋاب مۇسابىقىسىگە قاتناشتى، مۇسابىقىنىك بىرىنچى دەرىجىلىك مۇكاپاتى بىر قېتىملىق پارىژ سایاھىتى ئىدى. ئورېلىئانو بۇ ژۇرنالغا مۇشتەرى بولغان بولغاچقا، ئۇنىڭغا جاۋابىنى يېزىشىپ بەردى. ۋاقتىنى بەزىدە ئۆيدە، كۆپىنچە چاغلاردا جېببرېئىلنىك جىمغۇر ئاشخانىسى مېلىسەدىسنىك ساپال دورا قاچىلىرى ۋە سۇمبۇل ھىدى بىلەن تولغان دورىخانىسىدا ئۆتكۈزەتتى، بۇ دورىخانا ماكوندودا ساقلىنىپ قالغان بىردىنبىر دورىخانا ئىدى. بۇ يەر كۈنسايىن خارابلىققا يۈز تۇتقان، ھەردەم يوقۇلۇشقا يېقىنلاپ بېرىۋاتقان، ئەمما مەڭگۈ ئۈزۈل ـ كېسىل يوقۇلۇپ كەتمەيدىغان ئۆتمۈشنىك يالدامىسى ئىدى. جېببرېئىل كاتتا مۇكاپاتلىق بۇ مۇسابىقىدە ئۇتۇپ، ئالماشتۇرۇپ كىيىدىغان ئىككى قۇر پاكىز كىيىمىنى، بىر جۈپ خۇرۇم ئايىغىنى ۋە بىر يۈرۈش رېبالايىس ئەسەرلىرىنى ئېلىپ پارىژغا بېرىش ئۈچۈن ژوگزالدا پويىز شوپۇرىغا «مېنى ئېلىپ مېڭىڭلار» دېگەن مەنىدە تىنماي قولىنى پۇلاڭلىتىپ پويىزنى ئاران توختاتتى.

بۇ چاغدا پۈتۈن بازار شۇ قەدەر تىمتاس، شۇ قەدەر غېرىبانە بولۇپ كەتكەنىدى، ئۆتكەنكى ئاۋات تۇركىلەر كوچىسى چۆلدەرەپ قالغان، ئەڭ ئاخىرقى بىر تۇركۈم ئەرەبلەر ئاخىرقى بىر تاختا يوللۇق رەختلىرىنى سېتىپ بولۇپ، دۇكان ئالدىدىكى خىرە كۆرگەزمە كۆزنىكىدە پەقەت باشسىز مودىللارلا قالغان بولسىمۇ، ئەسىرلەر بويى داۋاملاشتۇرۇپ كەلگەن ئەنئەنىسى بويىچە ئىشىك ئالدىدا خۇددى خېرىدار كۈتۈپ ئولتۇرغاندەك ئەجىلىنى كۈتۈپ ئولتۇرۇشاتتى. ئېھتىمال، پاترىسىيە بىروۋىن ئالاباما ئىشتاتىنىڭ پىلاتۇبل شەھىرىنىڭ زېرىكىشلىك ئۇزۇن كېچىلىرىدە سىركە

ئارىلاشتۇرۇپ تەييارلانغان تەرخەمەك يېگەچ ئولتۇرۇپ نەۋرىلىرىگە بايان شىركىتىنىڭ دەۋرانىدىكى بۇ بازار ھەققىدە ھېكايە ئېيتىپ بېرىۋاتقاندا بۇ يەرنىڭ ئوت ـ چۆپ بېسىپ كەتكەن تۈزلەڭلىككە ئايلىنىپ قالغانلىقىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرمىگەن بولۇشى مۇمكىن. پوپ ئانژېلىنىڭ ئورنىغا قېرى بىر پوپ كەلگەنىدى (ئېتىنى ھېچكىمنىڭ سۈرۈشتۈرۈپ ئاۋارە بولغۇسى يوق ئىدى)، ئۇ پوپ رېمانتىزم ئاغرىقى ۋە غەم ـ ئەندىشە تۈپەيلىدىن پەيدا بولغان ئۇيقۇسىزلىقنىڭ دەردىدە تەڭرىنىڭ شاپائىتىنى كۈتۈپ سەگۈنچىكىدە ئېرىنچەكلىك بىلەن تاشلىنىپ ياتاتتى، ياندىكى ئۆيدە بولۇۋاتقان كەسىلەنچۈكلەر بىلەن چاشقانلارنىڭ زېمىن تالىشىپ قىلىۋاتقان جەڭلىرىدىنمۇ پەرۋايى پەلەك ئىدى. ھەتتا قۇشقاچلارمۇ تاشلاپ كەتكەن، پىژغىرىم ئىسسىق ۋە چاڭ ـ توزان دەستىدىن ئادەملەرنىڭ نەپەس ئېلىشىمۇ قىيىنلىشىپ كەتكەن ماكوندودا ئورىلىئانو بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا ئىككىسىلا مۇھەببەت ۋە غېرىبلىققا بەند بولۇپ، قىزىل چۈمۈلىلەرنىڭ ئەسەبىي كىسىر ـ كىسىر شاۋقۇنىدىن ئۇخلىغىلىمۇ بولمايدىغان ئۆيدىكى بىردىنبىر جان ئىگىلىرى، دۇنيادا تەڭداشسىز بەختىيار بىر جۈپلەر ئىدى.

گاستون بېرىۇسېلغا قايتىپ كەتتى. ئايروپىلان كۈتۈۋېرىپ سەۋر ـ تاقىتى قالمىغان كۈنلەرنىڭ بىرىدە بارلىق خەتلىرى ۋە زۆرۈر تۇرمۇش لازىمەتلىكلىرىنى كىچىك بىر چامادانغا سېلىپ ماكوندودىن ئارمان بىلەن ئايرىلدى. گېرمانىيەلىك بىر توپ ئايروپىلان ئىنژېنېرلىرىنىڭ ئالدىدا ئۇلگۈرۈپ بېرىشقا ئالدىراپ تۇراتتى، چۈنكى ئۇلار ئۆلكىلىك ھۆكۈمەتكە گاستوننىڭ لايىھەسىدىنمۇ ئۇلۇغۋار بىر پىلانىنى سۇنغانىدى. ئورىلىئانو بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا بىرىنچى قېتىم بىللە بولغان ھېلىقى كەچقۇرۇندىن كېيىن ئېرىنىڭ سەل قارىغانلىقىدىن پايدىلىنىپ خەتەرگە تەۋەككۈل قىلىپ خالىي ئۇچرىشىپ كېلىۋەرگەنىدى. بىراق، دائىم دېگۈدەك گاستوننىڭ كۈتۈلمىگەن بىر چاغدا سىرتتىن قايتىپ كېلىشى بىلەن پەيزى بۇزۇلۇپ كېتەتتى. شۇنداقتىمۇ ئۆيدە ئىككىسى يالغۇز قالغان چاغلاردا كېچىكىپ كەلگەن مۇھەببەت قاينىمىغا غەرق بولاتتى. ھەر ئىككىلىسى شۇ قەدەر ئەسەبىيلىشىپ كېتەتتىكى، فېرناندانىڭ گۆردىكى سۆڭەكلىرىنىمۇ چۆچۈتۈپ تىترىتىۋەتكۈدەك بۇنداق بىنورمال

ئەسەبىي ھاياجىنى ئۇزاققىچە بوشماي داۋاملىشاتتى. چۈشتىن كېيىن سائەت ئىككى مەھەلدىكى تاماق شىرەسىنىڭ ئۈستىدىمۇ، كېچە سائەت ئىككى بولغان چاغلاردىكى ئاشلىق ئامبىرىدىمۇ ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ چىرقىراشلىرى، پەللىسىگە يەتكەن چاغدىكى ئىڭراشلىرى پۈتۈن ئۆينى لەرزىگە سالاتتى.

ــ ئېسىت، ــ دەيتتى ئورېلىئانو كۈلۈپ، ــ شۇنچە كۆپ ۋاقتىمىزنى بىھۇدە ئۆتكۈزۈۋەتكىنىمىزنى دەيمەن.

ئامارانتا ئۇرسۇلا چۈمۈلىلەرنىڭ گۈللۈكنى ۋەيران قىلىۋاتقانلىرىغا، ئەلمىساقتىن تارتىپ داۋاملىشىپ كېلىۋاتقان نەپسى بالانىڭ ۋەسۋەسىسىدە ئۆيدىكى بارلىق ياغاچلارنى يەپ قۇرۇتىۋېتىۋاتقانلىرىغا، جانلىق لاۋا ئېقىمىدەك پېشايۋانغا باشقىلەتىن يامراپ كېتىۋاتقانلىرىغا مەستخۇش بىر ھالەتتە قارايلا تۇراتتى، پەقەت دۇشمەننىڭ ھەربىكتىنى ئۆزىنىڭ ھۇجرىسىدا بايقىغىنىدىلا ئاندىن توسۇشقا قولى باردى. ئورېلىئانومۇ تېرە قەغەز قول يازمىلىرىنى تاشلاپ، ئۆيدىن بىر قەدەممۇ نېرى بولمايدىغان بولۇپ كەتتى، كاتالونىيەلىك ئاقىلنىڭ خەتلىرىگىمۇ ئاندا ـ ساندا جاۋاب يېزىپ قويۇاتتى. بۇ ئاشىق ـ مەشۇقلار رېئاللىق ئېكىنى، ۋاقىت ئۇقۇمىنى يوقاتقان، تۇرمۇش رىتىمى بۇزۇلغاندى. كىيىملىرىنى سېلىشقا كېتىدىغان ۋاقىتنى تېجەش ئۈچۈن ئىشىك ـ دېرىزىلەرنى قايتىدىن چىڭ تاقاپ، خۇددى ساھىبجامال رېمەدىسىنىڭ ئارزۇ قىلغىنىدەك ھويلىدا قىپيالىڭاچ پېتى ئوينىشىپ يۈرۈشتى. بىركۈنى چۈشتىن كېيىن مۇنچىدىكى كۆلچەكتە تۇتىشىۋېتىپ سۇدا تۇنجۇقۇپ ئۆلگىلى تاس قالدى. ئۇلارنىڭ قىسقا ۋاقىت ئىچىدىكى بۇزغۇنچىلىقى چۈمۈلىلەرنىڭ بۇزغىنىدىنمۇ ئېشىپ كەتتى: مېھمانخانىدىكى ئۆي ـ جابدۇقلىرىنى پارە ـ پارە قىلىۋەتتى، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ھەربىيلىك ھاياتىدىكى ھەسرەتلىك ئىشقىي مۇھەببەتلىرىگە چىداشلىق بەرگەن پۈختا سەگۈنچەكلىنىمۇ ئەسەبىيلەرچە تىتىپ تاشلىدى، كۆرپىسىنىڭ ئىچىدىكى پاختىسىنى چىقىرىپ پولغىلا سالدى. ئورېلىئانو ئەسەبىي ئاشقىلىقى بىلەن مەشۇقىدىن قېلىشمايتتى، لېكىن ئامارانتا ئۇرسۇلا بىمەنە كەشپىيات تالانتى ۋە چاڭقاق نازلىرى ئارقىلىق بۇ ئاپەتلىك جەننەتكە ھۆكۈمران

بولۇپ، مۇھەببەت داۋامىدا بۇزۇرۇكۇاز مومىسىناق ئۇششاق جاندار كەمپۇتلەرنى ياسىغان چاغلىرىدىكى تۇگمەس - پۇتمەس كۈچىگە ۋارىسلىق قىلىپ ۋۇجۇدىغا مۇجەسسەملەشتۇرگەنىدى. ئۆزىنىڭ كەشپىياتىدىن شادلىنىپ ناخشا ئېيتىپ كېتەتتى ياكى ئېچىلىپ - يېيىلىپ قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتەتتى، ئورىلىئانو بولسا بۇنداق چاغلاردا تېخىمۇ جىمغۇر بولۇپ كېتەتتى. چۈنكى، ئۇنىڭ قاينىاق مۇھەببىتى ئىچىدە يانغىن بولۇپ لاۋلدايتتى. ئۇلارنىڭ مۇھەببەت ماھارىتى شۇ قەدەر ۋايىغا يەتكەنىدىكى، يۇقىرى پەللىدىن كېيىنكى ھارغىنلىق ئىچىدىمۇ باشقىچە كەيىپ سۈرەلەيتتى. بىر - بىرىنىڭ جىسمىغا پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن چوقۇنۇشاتتى، ھېسسىياتىنىڭ تۆۋەن پەللىسىدىنمۇ باشقىچە ھۇزۇر تاپالايتتى. ئورىلىئانو قولىنى تۇخۇمنىڭ ئېقىغا تەگكۈزۈپ ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ دىقماققىنە ئەمچىكىنى، ئەۋرىشىم يوتىسىنى ياكى شاپتۇلدەك قورسىقىنى سىلايتتى، ئامارانتا ئۇرسۇلا بولسا ئورىلىئانونىڭ ئادەتتىن تاشقىرى يوغان زەكىرىنى ئويۇنچۇق ئورنىدا پۇلاڭلىتىپ ئويناتتى، لەۋ سۈرۈقىدا كۆز سىزىپ قوياتتى، قاش قەلەمدە تۇركىلەرنىڭ بۇرۇتىدەك شاپ بۇرۇت سىزىپ قوياتتى، قاتتىق يىپتا گالاستۇك ئېسىپ، پالپال قەغەزدە قالپاق كىيگۈزۈپ قوياتتى. ئۇلار بىر كۈنى كەچقۇرۇن بىر - بىرىنىڭ بېشىدىن ئايىغىچە پۈتۈن ئەزايىغا شاپتۇل مۇرابباسى سۈۋاپ، بىر - بىرىنى ئىتتەك يالاشتى، ساراڭدەك كارىدوردا كۆڭۈلخۇشى قىلىشىپ، كەلكۈندەك يوپۇرۇلۇپ كەلگەن چۈمۈلە ئېقىمىغا يەم بولۇپ كەتكىلى تاسلا قالدى.

ئامارانتا ئۇرسۇلا گاستوندىن كەلگەن خەتلەرگە مەستخۇشلۇق ئارىلىقىدا ئاندا - مۇندا جاۋاب خەت يېزىپ قوياتتى. گاستون ئەمدى قايتىپ كەلمەيدىغاندەكلا شۇنداق يىراق ۋە ئالدىراش تۇيۇلاتتى. ئەڭ دەسلەپ يازغان بىر پارچە خېتىدە شېرىكلىرىم راستىنلا بىر ئايروپىلان ئەۋەتىپتىكەن، بېرىۋسېلدىكى دېڭىز تىرانسپورتى شىركىتى خاتالىشىپ تانگانىكاغا ئېلىپ بېرىپ، شۇ يەردە ئولتۇرۇشلۇق ماكوندولۇقلارغا تاپشۇرۇپ بېرىپتۇ، بۇ خاتالىق تۈپەيلىدىن پەيدا بولغان بىرمۇنچە ئاۋارىچىلىقنى ئوڭشاپ، ئايروپىلاننى يانداۋرۇپ كېلىش ئۈچۈنلا ئىككى يىل كەتكۈدەك دېگەنىدى.

شۇنىڭ بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا ئېرىنىڭ كۈتۈلمىگەن بىر چاغدا ئۇشتۇمتۇت قايتىپ كەلمەيدىغانلىقىنى جەزملەشتۈرۈپ ئەندىشىدىن خالاس بولدى. ئورېلىئانونىڭ كاتالونىيەلىك ئاقىل بىلەن بولغان خەت ئالاقىسىنى ۋە دوختۇرخانىدىكى ھېلىقى مىسكىن قىز مەلىسەدىستىن جېبرېئىلنىڭ ئۇچۇرىنى بىلىپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، سىرت بىلەن ھېچقانداق ئالاقىسى يوق ئىدى. دەسلەپتە جېبرېئىل ھەققىدىكى ئۇچۇرلار خېلى راستتەك ئىدى. خەۋەرلەردە ئېيتىلىشىچە، جېبرېئىل قايتىپ كېلىدىغان ئايروپىلان بېلىتىنى قايتۇرۇۋېتىپ پارىژدا تۇرۇپ قالغانمىش، دورفېن كوچىسىدىكى قاراڭغۇ بىر ساراينىڭ ئايال كۈتكۈچىلىرى تاشلىۋەتكەن كونا گېزىتلەرنى ۋە قۇرۇق بوتۇلكىلارنى سېتىپ كۈن ئېلىۋاتقانمىش. ئورېلىئانو بۇ دوستىنىڭ قىياپىتىنى ئاسانلا قىياس قىلالايتتى: ئۇچىسىغا بىر كىيگىنىچە باھار كېلىپ مونپارناسنىڭ يول ياقىسىدىكى قەھۋەخانىلىرىدا قىز ـ يىگىتلەر جۈپ ـ جۈپ بولۇشۇپ لىققىدە ئولتۇرۇشۇپ كېتىدىغان مەۋسۇم كەلمىگىچە سالمايدىغان ئېگىز ياقىلىق قىزىل مەخمەل چاپىنىنى كىيىپ، يېسۇۋېلەك قاينىقىنىڭ پۇرىقى كېلىپ تۇرىدىغان بىر ئۆيدە كۈندۈزى ئۇخلاپ، ئاخشىمى يېزىقچىلىق ئارقىلىق دىققىتىنى بۇراپ قورساق ئاچلىقىنىڭ دەردىنى ئۇنتۇش ئۈچۈن مىقتەك ئولتۇراتتى، كېيىن، ئارگېنتىنالىق يازغۇچى خىلېئور كۇتاسارنىڭ قەلىمىدە يارالغان پىرسوناژ روكامادۇرمۇ مۇشۇ ئۆيدە ئالەمدىن ئۆتكەنىدى. بىراق، جېبرېئىلنىڭ خەۋىرىمۇ بارغانچە ئېنىق بولماي قالدى، كاتالونىيەلىك ئاقىلنىڭ خەتلىرىمۇ بارغانسېرى ئازلاپ قالدى، مەزمۇنىمۇ بارغانسېرى ھەسرەتلىك تۇس ئالدى، ئورېلىئانو بۇنداق يېتىملىككە خۇددى ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ ئېرىدىن ئايرىلغىنىغا كۆنۈپ قالغانغا ئوخشاش بارا ـ بارا كۆنۈپمۇ قالغانىدى. بۇ ئاشىق ـ مەشۇقلار ئادەمسىز بۇ خىلۋەت ماكاندا كۈنلىرىنى يايراپ ئۆتكۈزمەكتە ئىدى، بۇ ماكاندا بىردىنبىر مەڭگۈلۈك رېئاللىق مۇھەببەت ئىدى.

ئۇلارنىڭ بۇ بەختىيار خىيالىي دۇنياسىدا ئۇشتۇمتۇت چاقماق چېقىلغاندەك گاستوننىڭ قايتىپ كېلىدىغانلىقى توغرىسىدا خەۋەر كېلىپ قالدى. ئورېلىئانو بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا كۆزلىرىنى يوغان ئېچىپ يۇرىكىنى تۇتۇشقىنىچە بىر ـ بىرىنىڭ

ئىچكى دۇنياسىغا قارىغىنىدەك بىر - بىرىنىڭ كۆزلىرىدىن ئۆزلىرىنىڭ بىر جان - بىر تەن بولۇپ كەتكەنلىكىنى، ئۇلىسىمۇ ئايرىلىشنى خالىمايدىغانلىقلىرىنى كۆرۈپ يېتىشتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا شۇنىڭ بىلەن ئېرىگە بىر - بىرىگە زىت مەزمۇندا بىر پارچە خەت يازدى، بۇ خېتىنىڭ بېشىدا ئۆزىنىڭ گاستونغا بولغان مۇھەببىتى ۋە ۋىسال ئارزۇسىنى ئىزهار قىلغان بولسا، ئاخىردا تەقدىرنىڭ ئۆزىنى ئەخمەق قىلىپ، ئورېلىئانودىن ئايرىلالماس قىلىپ قويغانلىقىنى ئىقرار قىلغانىدى. گاستون بولسا ھەر ئىككىلىسىنىڭ كۆتكىنىنىڭ ئەكسىچە ئېغىر - بېسىقلىق بىلەن، ھەتتا ئاتىلارچە كۆيۈمچانلىق بىلەن جاۋاب خەت يازدى. لىق ئىككى ۋاراق كەلگەن بۇ خېتىدە ئۇلارنى داۋالغۇن بىنورمال ھاياجاندىن پەخەس بولۇشقا ئاگاھلاندۇرغان، ئاخىردا ئۇلارغا ئۆزلىرىنىڭ قىسقىغىنا ئەر - خوتۇنلۇق ھاياتىغا ئوخشاش بەخت تىلىگەنىدى. گاستوننىڭ پەقەتلا كۆتۈلمىگەن بۇنداق پوزىتسىيەسى ئامارانتا ئۇرسۇلاغا ئۆزىنى نومۇستا قويغاندەك، گويا ئۆزىنى تاشلۇۋتىشكە باھانە تاپالماي تۇرغان ئېرىگە ئۆزىلا باھانە تېپىپ بەرگەندەك تۇيۇلدى. گاستون يېرىم يىلدىن كېيىن لېۋۇرپولدىن ئەۋەتكەن بىر پارچە خېتىدە ھېلىقى ئايروپىلانىنى ئاخىر شۇ يەردىن تاپقانلىقىنى ئېيتىپ، ئامارانتا ئۇرسۇلادىن ۋېلىسىپىتىنى ئەۋەتىپ بېرىشنى تەلەپ قىلغان ھەمدە ماكوندودا قالغان نەرسىلىرىم ئىچىدە بىردىنبىر كۆزۈم قىيمىغان نەرسەم شۇ ئىدى دەپ ئالاھىدە ئەسكەرتكەنىدى، ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ غەزىپى تېخىمۇ تېشىپ ئۆتى يېرىلغۇدەك بولۇپ كەتتى. ئورېلىئانو غەزەپتىن بوغۇلۇپ كەتكەن ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ قورساق كۆپۈكىگە سەۋرچانلىق بىلەن چىداپ، ئۆزىنىڭ خەيرلىك كۈنلەردىمۇ، ئېغىر كۈنلەردىمۇ ياخشى ئەر بولۇپ قالىدىغانلىقىنى ئىسپاتلاش بىلەن ئاۋارە ئىدى. گاستون قالدۇرۇپ كەتكەن پۇل تۇگەپ قالغان مۇشكۇل كۈنلەرنىڭ تۇرتكىسىدە ئىككىسى بىر - بىرىگە تېخىمۇ چىڭ باغلىنىپ كەتتى، بۇنداق يېقىنچىلىق كىشىنى ئۇنچە مەستخۇش قىلغۇدەك دەرىجىدە بولۇپ كەتمىسىمۇ، بەربىر ئىشقىي ھەۋەسلىرى ئۇلغىيىپ پەللىسىگە يەتكەن كۈنلەردىكىدەك بىر - بىردىن سۆيۈنۈپ بەخت ئىلكىدە ئۆتۈۋەرى. پېلار تېرنېرا ۋاپات بولغان چاغدا ئۇلار يېڭى بىر ھاياتنىڭ دۇنياغا تېزراق كۆز

ئېچىشىنى كۈتۈۋاتاتتى.

ئامارانتا ئۇرسۇلا ئېغىرئاياغ مەزگىلدىكى ھارغىنلىقىدا بېلىقنىڭ ئومۇرتقا سۆڭىكىدىن مارجان ياساپ سېتىش خىيالىدىمۇ بولدى. لېكىن، مېلىسەدىسنىڭ بىر تىزىق ئالغىنىنى ھېسابقا ئالمىغاندا بىرمۇ خېرىدار چىقمىدى. ئورېلىئانو ئۆزىنىڭ تىل تالانتىنىڭ، قامۇستەك ھەر تەرەپلىمە بىلىمىنىڭ، شۇنداقلا يىراق ـ يىراق جايلاردىكى شەيئىلەرنى شۇ يەرلەردە بولماي تۇرۇپمۇ بەش قولدەك ئېنىق بىلىۋالالايدىغان مىسلىسىز ئىقتىدارىنىڭ خۇددى ئايالى ساقلاپ كېلىۋاتقان، ماكوندونىڭ ئەڭ ئاخىر قى ئاھالىسىنىڭ بارلىق دەسمىسىنىڭ يىغىندىسىغا تەڭ كەلگۈدەك جاۋاھىراتلىرىغا ئوخشاشلا ھېچنېمىگە ئەسقاتمايدىغانلىقىنى تۇنجى قېتىم ھېس قىلىپ يەتتى. ئۇلار ئاران ـ ئاران كۈن ئالاتتى، شۇنداقتىمۇ ئامارانتا ئۇرسۇلا كۆڭلىنى خۇش تۇتۇپ، داۋاملىق يېڭى ـ يېڭى قىزىقچىلىق چىقىرىپ تۇراتتى، لېكىن چۈشلۈك تاماقتىن كېيىن پېشايۋاندا ئۇخلىغان بىلەن ئۇخلىمىغانىنىڭ ئارىلىقىدا ئويغا پانقاندەك كۆزىنى يۇمۇپ شۇك ئولتۇرۇشنى ئادەت قىلىۋالغانىدى، بۇنداق چاغلاردا ئورېلىئانو بىر چەتتە ئۇنىڭغا ھەمراھ بولۇپ ئولتۇراتتى. ئىككىيلەن بەزىدە بىر ـ بىرىنىڭ كۆزلىرىگە تىكىلگەن پېتى كەچ كىرگىچە جىممىدە ئولتۇرۇپ كېتەتتى، بۇنداق جىمجىتلىق ئىچىدىكى مۇھەببىتى بۇرۇنقى چاغلىرىدىكىدەك ئەسەبىي مۇھەببەتلىرىدىن قېلىشمايتتى. كېلەچىكىنىڭ خىرەلىكى خىياللىرىنى ئۆتمۈشكە قايتۇرۇپ ئېلىپ كېتەتتى. ئۇلار بۇنداق چاغلاردا قارا يامغۇر مەزگىلىدىكى قولدىن كەتكەن جەننىتىنى، ھويلىدىكى يىغىلىپ قالغان لايسۇغۇ يامغۇر سۈيىنى چېچىشىپ ئويناشقانلىرىنى، كەسلەنچۈكلەرنى ئۆلتۇرۇپ ئۇرسۇلانىڭ ئۇستىگە ئېسىپ قويغانلىرىنى، ئۇرسۇلانى تىرىك كۆمىمىز دەپ چېقىشىپ ئوينىغانلىرىنى ئەسلەپ كۆز ئالدىغا كەلتۈرەتتى. ئۇلار بۇ ئەسلىمىلەردىن شۇنداق بىر پاكىتنى ھېس قىلىپ يېتەتتىكى، ئۆزلىرىنىڭ ئەقلىنى بىلگەندىن باشلاپ بىللە ئۆتكۈزگەن ۋاقىتلىرى ئىنتايىن بەختلىك چاغلىرى ئىكەن. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئىلگىرى بىرقېتىم تۇيۇقسىز زەرگەرخانىغا كىرىپ قالغاندا، ئانىسى شۇ يەردىكى ئورېلىئانونى ھېچكىمنىڭ بالىسى ئەمەس، دەريادا ئېقىپ كەلگەن

بىر سېۋەتتىن تېپىۋالغان بالا دەپ بەرگەندى. بۇ گەپكە كىشىنىڭ ئىشەنگۈسى كەلمەيتتى، لېكىن ئورنىغا دەسسەتكۈدەك باشقا بىرەر ئىشەنچلىك ئىسپاتمۇ يوق ئىدى. ئۇلار بارلىق ئېھتىماللىقنى تەھلىل قىلىپ كۆرگەندىن كېيىن ئورېلىئانونىڭ ئانىسى فېرناندا ئەمەس بولۇپ چىقتى، بىردىنبىر جەزملەشتۈرەلىگىنى پەقەت شۇ ئىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا ئورېلىئانونى پېترا كېتىسىنىڭ ئوغلى دېگەن قاراشقا مايىل ئىدى، لېكىن ئۇ ئايال ھەققىدە ئېسىدە قالغىنى پەقەت بەزى سۆز ـ چۆچەكلەردىنلا ئىبارەت بولغاچقا، بۇ پەرەز ھەر ئىككىلىسىنىڭ كۆڭلىنى غەش قىلاتتى.

ئورېلىئانو ئۆزىنىڭ ئايالىنىڭ ئىنىسى بولۇپ قېلىش ئېھتىماللىقىنى ئويلىغىنىدا يۈرىكى جىغىلداپ كېتەتتى. شۇنىڭ بىلەن پوپىنىڭ تۇرالغۇسىغا بېرىپ، نەم تارتىپ، مىتە چۈشكەن ئارخىپلار ئىچىدىن ئۆزىنىڭ تېگى ـ تەكتىگە دائىر بىرەر ئۇچۇر ئىزدەشكە چۈشتى. ئەڭ دەسلەپكى چوقۇندۇرۇلغۇچىلارنىڭ رويخېتى ئامارانتا بۇئېندىيەگىچە بارالىتى، ئۇ رويخەتتە ئامارانتا بۇئېندىيەنى ئۆسمۇر ۋاقتىدا پوپ نىكانور رېيىننانىڭ چوقۇندۇرغانلىقى پۈتۈلگەنىدى، ئۇ چاغ دەل ئۇ پوپىنىڭ تەرەپ ـ تەرەپتە شاكىلات ئويۇنى ئارقىلىق تەڭرىنىڭ بارلىقىنى ئىسپاتلىماقچى بولغان دەۋرىگە توغرا كېلەتتى. ئورېلىئانو ھەتتا ئۆزىنى ئون يەتتە ئورېلىئانونىڭ بىرى بولۇشۇم مۇمكىن دېگەن ئوي بىلەن تۆت پارچە چوقۇندۇرۇلغۇچىلار رويخېتىدىن ئون يەتتە ئورېلىئانونىڭ تۇغۇلغان ۋاقتىغا دائىر خاتىرىلەرنى كۆرۈپ چىقتى. بىراق، ئۇلارنىڭ چوقۇندۇرۇلغان ۋاقتى ئۆزىنىڭ يېشىدىن ناھايىتى يىراق بىر زامانىدا ئىدى. رېمانىزم يالىلۇغى بىلەن ئاغرىپ سەگۈنچىكىدە يانقان پوپ ئورېلىئانونىڭ قانداشلىق تېپىشمىقىغا جاۋاب تاپالماي قايمۇققىنىدىن غالىلداپ تىتىرەپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئىچى ئاغرىدى بولغاي، ئېتىنى سوردى.

ــ ئورېلىئانو بۇئېندىيە، ــ جاۋاب بەردى ئورېلىئانو.

ــ ئۇنداق بولسا، جېنىڭنى قىينىماپ ئازدەپ ئاۋارە بولما، ــ دېدى پوپ ئىشەنچلىك ۋەزىندە، ــ نۇرغۇن يىللار ئىلگىرى بىر كوچا مۇشۇ ئىسىم بىلەن ئاتالغانكەن، شۇ چاغلاردا بۇ يەردىكىلەر پەرزەنتلىرىگە شۇ كوچىنىڭ ئېتىنى قويۇشقا ئادەتلەنگەنكەن.

ئورېلىئانونىڭ پۈتۈن ئەزايى غەزەپتىن لاغىلداپ تىترەپ كەتتى.

ــ پاھ! ــ دېدى ئورېلىئانو، ــ دېمەك، ئۆزلىرىمۇ ئىشەنمەيدىكەنلا ــ دە!

ــ نېمىگە؟

ــ پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئوتتۇز ئىككى قېتىم ئىچكى ئۇرۇش قوزغاپ، ھەممىسىدە مەغلۇپ بولغانلىقىغا، ــ دېدى ئورېلىئانو جاۋابەن، ــ ھۆكۈمەت ئارمىيەسىنىڭ ئۈچ مىڭ ئىشچىنى قورشاپ قىرىپ تاشلىغانلىقىغا، كېيىن ئۇلارنىڭ جەسىتىنى ئىككى يۈز ۋاگونلۇق پويىزغا بېسىپ ئاپىرىپ دېڭىزغا تاشلىۋەتكەنلىكىگە.

پوپ ئورېلىئانوغا ئىچ ئاغرىتقىنىچە ئۇنىڭغا باشتىن ــ ئاياغ سىنچىلاپ قاراپ چىقتى.

ــ ھەي، بالام، ــ دېدى خورسىنىپ، ــ ماڭا ھازىر ئىككىمىزنىڭ ھايات ئىكەنلىكىمىزگە ئىشەنگىنىمنىڭ ئۆزىمۇ بىر چوڭ ئىش.

شۇنداق قىلىپ، ئورېلىئانو بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا «ئورېلىئانو سېۋەت بىلەن ئېقىپ كەلگەن تاشلاندۇق بالا» دېگەن گەپنى قوبۇل قىلدى، بۇ گەپكە ئىشەنگەنلىكى ئۈچۈن ئەمەس، ۋەھىمىدىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن بولسىمۇ ئاشۇنداق باش ــ ئايىغى يوق بىر ئاساسنى قوبۇل قىلىشقا مەجبۇر بولغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ ئاي ــ كۈنىنىڭ يېقىنلاپ كېلىشى بىلەن ئىككىسى بارا ــ بارا بىر تەن ــ بىر جان بولۇپ، بىر پۈتۈلمىسە ئۇرۇلۇپ چۈشكىدەك غېرىبانە ئۆيىدە بىر ــ بىرىگە يۇغۇرۇلۇپلا كەتتى. ئۇلارغا ئەمدى مۇھەببەتنىڭ تىمتاس گۈزەللىكىدىن ھۇزۇر ئالمىدىغان فېرناندانىڭ ھۇجرىسىدىن، ئامارانتا ئۇرسۇلا پات ئاردا تۇغۇلىدىغان بوۋىقىغا پايپاق ۋە بۆك تىكىپ، ئورېلىئانو بولسا ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ يېنىدا كاتالونىيەلىك ئاقىلنىڭ خېتىگە جاۋاب يېزىپ ئولتۇرىدىغان پېشايۋاننىڭ بېشىغىچىلىك ئارىلىقتىكى ئۆزلىرى ئارانلا سىغقۇدەك ماكانلا قالغان، ئۆينىڭ باشقا جايلىرى خارابىيلىقنىڭ قورشاۋىدا گۈمران بولغانىدى. زەرگەرخانا، مېرگادىسنىڭ ئۆيى، سانتا سوفىيە دېلا پېدادنىڭ ئەينى يىللاردا ئەجىر سىڭدۈرگەن تىمتاس ئىپتىدائىي بەگلىكى ھېچكىم خەتەرگە تەۋەككۇل قىلىپ قەدەم بېسىشقا جۈرئەت قىلالمايدىغان قويۇق ئورمان ئىچىدە قالغاندەك بىرھالدا ئىدى.

ئورىلىئانو بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا تەبىئەتنىڭ يۇتقۇن كۈچىنىڭ قاتمۇقات قورشاۋىدا قالغان بولسىمۇ رەيھان ۋە كۈزلۈك تاشئالما ئۆستۈرۈپ، ئۆزلىرىنىڭ ھاك بىلەن چەمبەرگە ئالغان زېمىننى قوغداپ، ئادەم بىلەن چۈمۈلە ئوتتۇرىسىدىكى مەڭگۈلۈك جەڭ ئۇچۇن ئاخىرقى قورغان بەرپا قىلغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ چېچىغا تاغاق سالمىغىنىغا ئۇزاق بولۇپ كەتكەنىدى، ئەتىگەنلىرى قوپقىنىدا يۇزلىرىگە كۆك چۈشۈپ قالاتتى، پۇتلىرى ئىششىپ، سۇغۇردەك كېلىشكەن فىگۇرىسىمۇ سەتلىشىپ كەتكەن بولۇپ، ھېلىقى يىلى بىر قېپەس بەختسىز سېرىق قۇشقاچ ۋە ئىتائەتمەن ئېرى بىلەن قايتىپ كەلگەن چاغلاردىكى ياشلىق زىبالىقىدىن ئەسەرمۇ قالمىغانىدى. بىراق، بۇرۇنقىدەكلا خۇشۇاق ئىدى.

— ئەستاغپۇرۇللا، — دەيتتى دائىم كۇلۇپ، — ئاخىر بېرىپ راستلا ياۋايى ئادەم بولۇپ قالغىنىمىزنى دەيمەن!

ئامارانتا ئۇرسۇلا قورساق كۆتۈرۈپ ئالتە ئايلىق بولغاندا ئۇلار كاتالونىيەلىك ئاقىلىنىڭ يازمىغانلىقى ئېنىقلا بىلىنىپ تۇرىدىغان بىر پارچە خەت تاپشۇرۇالدى ـ دە، شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلارنىڭ تاشقى دۇنيا بىلەن بولغان ئالاقىسى چورتلا ئۇزۇلدى. بۇ خەت بارسېلونادىن سېلىنغان بولسىمۇ، كونۇبرتقا ئادەتتىكى كۆك سىياھدا ياسما ھەرپلەر بىلەن يېزىلغان ئادرېستىن شۇم خەۋەرگە خاس سوغۇق بىر ئالامەت چىقىپ تۇراتتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا كونۇبرتنى ئەمدى يىرتاي دەپ تۇرۇشىغا ئورىلىئانو شارتتىدە قولىدىن تارتىۋالدى.

— بۇ خەتنى كۆرمەيلا قويايلى، — دېدى ئورىلىئانو، — خەتتە نېمىلەر يېزىلغانلىقىنى بىلگۈم يوق.

ئورىلىئانونىڭ كۆڭلى تۇيغىنىدەك شۇنىڭدىن كېيىن كاتالونىيەلىك ئاقىلدىن خەت كەلمەسلا بولۇپ كەتتى. ناتونۇش ئادەمدىن كەلگەن بۇ خەتنى ئاخىر ھېچكىم ئوقۇمىدى، بۇ خەت فېرناندا ھېلىقى چاغدا تويلۇق ئۇزۇكىنى ئۇنتۇپ قالغان تەكچىگە تاشلانغىنىچە قۇرت يەپ، خەتتىكى مۇسىبەت خەۋىرىنىڭ ئوتىدا كۆيۈپ بارا ـ بارا كۇلگە ئايلاندى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا بۇ غېرىب ئاشىق ـ مەشۇقلار زامان

ئاخىرىنىڭ تاشقىنىدا ئېقىمغا قارشى يۈرمەكتە ئىدى، بۇ جاھىلانە شۇم زامان ئۇلارنى ھالاكەت ۋە ئونتۇلدۇرغاق جەزىرىسىگە باشلاپ بولالماي ئاۋارە ئىدى. بىر خەۋپنى سەزگەن ئورېلىئانو بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا ئاخىرقى ئايلاردا قولنى قولغا تۇتۇشۇپ، سەۋدايىلارچە ئاشنىدارچىلىقىدىن ئاپىرىدە بولغان كىچىككىنە جان ئىگىسىنى ساداقەت ۋە مۇھەببەت ئىلكىدە يېتىلدۈرمەكتە ئىدى. ئىككىسى كېچىلىرى قۇچاقلىشىپ ياتقان چاغلىرىدا چۈمۈلىلەرنىڭ ئايدىڭدا شىددەت بىلەن ئۇلغايغان شىترلاشلىرى، بۇزغۇنچى قۇرتلارنىڭ كىترلاشلىرى، قوشنا ئۆيدىكى ئوت ـ چۆپلەرنىڭ ئىزچىل ۋە ئېنىق ۋاشىلداپ ئۆسۈۋاتقان ئاۋازىدىن شۇركىنىپمۇ كەتمەيتتى. ئۇلار دائىم روھ ـ ئەر ۋاھلارنىڭ پاتىپاراقلىرىدىن چۆچۈپ ئويغىنىپ كېتەتتى. ئۇرسۇلانىڭ قانداشلىقىنى دا ۋاملاشتۇرۇش ئۈچۈن تەبىئەتنىڭ قانۇنىيىتى بىلەن قارشىلىشىلىرىدىن، خوس ئار كادىئو بۇئېندىيەنىڭ ئۇلۇغ كەشپىياتىنىڭ سېھىرلىك ئاساسلىرى ئۈستىدىكى ئىزدە نىشلىرىدىن، فېرناندانىڭ دۇئا ـ تىلاۋەتلىرىدىن، پولكوۋنىك ئورېلىئانونىڭ ئۇرۇش توغرىسىدىكى خىياللىرى ۋە ئالتۇن بېلىجان سوقۇش ھەلەكچىلىكىدە كۈنسايىن ھاكۇاقتى بولۇپ قالغانلىرىدىن، ئورېلىئانو II نىڭ شادىيانە زىياپەتلەر داۋامىدا غېرىبسىنىپ تىركىشىلىرىدىن ھايات ۋاقتىدىكى قەتئىي ئىرادىسى بىلەن ئۆلۈم ئۈستىدىن غالىب كەلگەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتكەنىدى، شۇنىڭ بىلەن باشقىلەتىن روھلىنىپ، ئۆزلىرىنىڭ ئەرۋاھقا ئايلانغاندىن كېيىنمۇ مۇھەببىتىنىڭ داۋاملىشۇېرىدىغانلىقىغا، كۈنلەرنىڭ بىرىدە چۈمۈلىلەر ئىنسانلارنىڭ قولىدىن تارتىۋالغان بۇ خارابە جەننىتىنىڭ باشقا بىر تۈرلۈك جان ئىگىلىرى تەرىپىدىن تارتىۋېلىنىدىغانلىقىغا، ئۆزلىرىنىڭ شۇ چاغلاردىمۇ مۇھەببەتلىشىپ ئۆتۈۋېرىدىغانلىقىغا شەكسىز ئىشەنىدى.

بىر يەكشەنبە كۈنى چۈشتىن كېيىن سائەت ئالتىدە ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ تولغىقى تۇتتى. تېنىنى سېتىپ جېنىنى جان ئېتىدىغان قىزلارنى بوشاندۇرىدىغان ھېلىقى خۇشچىراي تۇغۇت ئانىسى ئامارانتا ئۇرسۇلانى تاماق ئۈستىلىگە يانتۇزۇپ، قورسىقىغا مىنۈۋېلىپ تۇرۇپ قوپاللىق بىلەن ھېپىلەشكىلى تۇردى. ئامارانتا

ئۇرسۇلانىڭ چىرقىراق زارى يوغانلا بىر ئوغۇل بوۋاقنىڭ ئىڭەسى بېسىپ چۈشكەنگە قەدەر داۋاملاشتى. ئامارانتا ئۇرسۇلا لىققىدە ياشقا تولغان كۆزلىرى بىلەن يەنە بىر ھەقىقىي بۇئېندىيەنى كۆردى، بوۋاق بەئەينى بارلىق خوس ئاركادىئولاردەك قاۋۇل ۋە جاھىل، كۆزلىرى بولسا بارلىق ئورېلىئانولارنىڭكىدەك چوڭ ۋە ئۆتكۈر ئىدى، بۇ جەمەتنىڭ قېنىنى يېڭىلاپ، ۋۇجۇدىدىكى جاھىلانە ياماق ئادەت ۋە غېرىبانە تەبىئىتىنى تۈگىتىش مۇشۇ بالىنىڭ پېشانىسىگە پۈتۈلگەنىدى. چۈنكى، بۇ بالا يۈز يىل مابەينىدە بۇئېندىيەلەر ئىچىدىكى بىردىنبىر ھەقىقىي مۇھەببەتنىڭ مەھسۇلى ئىدى.

— ياۋايىنىڭ ئۆزىلا، — دېدى ئامارانتا ئۇرسۇلا، — ئېتىنى رودېرىگو قويايلى.

— ياق، — ئېرى قوشۇلمىدى، — ئورېلىئانو قويايلى، ئوتتۇز ئىككى قېتىملىق ئۇرۇشتا يېڭىپ چىقىدۇ.

تۇغۇت ئانىسى بوۋاقنىڭ كىندىكىنى كەسكەندىن كېيىن بەدىنىدىكى كۆكۈچ شىلىمشىق پاتلىنى لاتا بىلەن سۈرتۈشكە باشلىغاندا، ئورېلىئانو چىراغ تۇتۇپ بەردى. ئۇلار بالىنى دۇم يانتۇزغاندىلا باشقىلاردا يوق بىر نېمىسىنى بايقىدى ـ دە، ئېڭىشىپ تۇرۇپ سىنچىلاپ قارىدى. توۋا، چوشقا قۇيرۇقىغۇ بۇ!

ئورېلىئانو بىلەن ئامارانتا ئۇرسۇلا ھودۇقۇپ كەتمىدى. چۈنكى، ئۇلار جەمەتىدە مۇنداق ھادىسىنىڭ بولغانلىقىنى ئاڭلاپ باقمىغان، ئۇرسۇلانىڭ قورقۇنچلۇق ئاگاھلاندۇرۇشلىرىنىمۇ ئونتۇپ كەتكەنىدى. تۇغۇت ئانىسى بالىنىڭ چىشى چىققاندا بۇ ئارتۇقچە قۇيرۇقىنى كېسىۋەتسىمۇ بولار دەپ تەسەللى بەردى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇلارنىڭ بۇ مەسىلىنى ئويلاشقا چولىسىمۇ تەگمىدى. چۈنكى، ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ بۇلاقتەك تەۋرەپ كېلىۋاتقان خۇنىنى توختاتقىلى بولمايۋاتاتتى. تۇغۇت ئانىسى ئۆمۈچۈك توري ۋە چاڭ توپا بېسىپ توختىتىشقا ئۇرۇندى، لېكىن فونتانىنىڭ ئاغزىنى قول بىلەن ئەتمەكچى بولغاندەك بىكار ئاۋارە بولغىنى بولغانىدى. ئامارانتا ئۇرسۇلا دەسلەپكى بىرنەچچە سائەتتە ئۆزىنى ئۇمىدۋار تۇتۇشقا تىرىشتى. قورقۇپ چىرايىدا قان قالمىغان ئورېلىئانونىڭ قولىنى تۇتۇپ تۇرۇپ «ئەندىشە قىلما، مەن جاندىن تويمىغىچە ئۆلۈپ قالمايمەن» دېدى ھەمدە تۇغۇت ئانىسىدىن كىشىنىڭ قورقىسى كەلگۈدەك ھەر

خىل قان توختىتىش ئۇسۇللىرىنى ئاڭلاپ ئىختىيارسىز قاقاهلاپ كۈلۈۋەتتى. هالبۇكى، ئورىلىئانونىڭ بارا ـ بارا ئۆمىدى ئۈزۈلدى، ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ كۆزلىرى ئاستا ـ ئاستا خىرەلەشتى ۋە ئاخىر ئېغىر ئۇيقۇغا كەتتى. ئۇلار دۇشەنبە كۈنى سەھەردە بىر ئايالنى باشلاپ كەلدى، ئۇ ئايال ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ بېشىدا ئولتۇرۇپ خۇن توختىتىدىغان سۈرىلەرنى ئوقۇشقا باشلىدى. ئېيتىلىشىچە، ئۇ سۈرىلەر ئادەمگىمۇ، هايۋانلارغىمۇ ئۆتەرمىش. لېكىن ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ كۆۋەجەپ تۇرغان قانلىرىغا مۇهەببەتتىن باشقا هېچقانداق ئۇسۇل كار قىلمايتتى. ئۇمىدسىزلىكتە ئۆتكەن بىر سوتكىدىن كېيىنكى ئاخشىمى ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ بۇلاق سۇيىدەك ئۇ زۇلمەس قېنىمۇ ئېقىپ تۇگىدى. يۇزىدىكى ئىشىشقلار تامامەن يانغان بولۇپ چىرايى قارەك ئاپئاق پارقىرايتتى، يان تەرىپىدىن قارىغاندىكى سىماسى تېخىمۇ گۈزەللىشىپ كەتكەن بولۇپ، كۈلۈپ تۇرغاندەك خۇشخۇي بىر سىياقتا كۆرۈنەتتى.

ئورىلىئانو شۇندىلا دوستلىرىنى نەقەدەر ياخشى كۆرىدىغانلىقىنى، شۇ تاپتا ئۇلارغا نەقەدەر موهتاج ئىكەنلىكىنى هېس قىلدى، شۇ دەقىقىلەردە ئۇلارنىڭ هەمراه بولۇشىنى شۇ قەدەر ئارزۇ قىلدى. بوۋاقنى ئامارانتا ئۇرسۇلا تەييارلاپ قويغان سېۋەتكە سېلىپ، مەرهۇمنىڭ يۈزىنى ئەدىيال بىلەن پۈركەپ قويدى، ئاندىن چۆلدەرەپ قالغان بازاردا تېنەپ يۈرۈپ ئۆتمۈشكە باردىغان چىغىر يولنى ئىزدىدى. يېقىندىن بېرى بارغۇدەك بولمىغان هېلىقى دوربىنىنىڭ ئىشىكىنى چەكتى، شۇ چاغدىلا بۇ يەرنىڭ ياغاچچىلىق كارخانىسى بولۇپ كەتكەنلىكىنى بايقىدى. ئىشىكنى چىراغ كۆتۈرگەن بىر موماي ئاچتى، ئۇ موماي ئورىلىئانونىڭ ئالجىغاندەك گەپ قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئۇنىڭغا ئىچ ئاغرىتتى، لېكىن بۇ يەردە هېچقاچان دوربىنا بولۇپ باققان ئەمەس، مىلىسەدىس ئاتلىق قاقىر بويۇن، ئۇيقۇ چىراي قىزنىمۇ كۆرۈپ باقمىغانمەن دەپ تۇرۇۋالدى. ئورىلىئانو پېشانىسىنى كاتالونىيەلىك ئاقىلىنىڭ بۇرۇنقى كىتابخانىسىنىڭ ئىشىكىگە تىرىگىنىچە ئۇن سېلىپ يىغلىۋەتتى، كېچىككەن بۇ يېشىنىڭ كاتالونىيەلىك ئاقىلىنىڭ هازىرسى ئوچۇن تۆكۈلۈۋاتقانلىقى كۆڭلىگە ئايان ئىدى، ئۆز ۋاقتىدا يىغلىمىغانلىقىنىڭ سەۋەبى بولسا شېرىن مۇهەببەت ئىلكىدە

يايراۋاتقان كۆڭلىنىڭ بۇزۇلۇشىنى خالىمىغانلىقىدىن ئىدى. ئۇرۇلمئانو پىلار تېرنېرانىڭ ئېتىنى توختىماي چاقىرغىنىچە «ئالتۇن بالا» باغچىسىنىڭ ھاك تېمىنى قوللىرى يېرىلىپ كەتكىچە مۇشتلاۋەردى. بىر چاغدا ئاسماندىن قىزغۇچ سېرىق پارقىراق تەخسىلەر ئۇچۇپ ئۆتتى، بۇرۇنلاردا قانچىلىغان شادىمان كېچىلەردە ساھىل تورغايلىرى بېقىلمۇاتقان ھويلىدا تۇرۇپ بالىلارچە زوق ـ ھەۋەس بىلەن كۆزىنى ئۇزمەي قاراپ كەتكەن بۇ كىچىك تەخسىلەرگە ئەمدى نەزىرىنى سېلىپمۇ قويمىدى. ئەيش ـ ئىشرەت كوچىسىدىكى ئەڭ ئاخىرقى بىر تانسىخانىدا گارمون ئورکىستېرى ئېپىسكوپنىڭ جيەن ئوغلى، باتۇر فىرانسىسكونىڭ ژارىسى رافائېل ئىسكارونانىڭ ناخشىلىرىغا گارمون چېلىۋاتاتتى. ئانىسىنى ئۇرغانلىقى ئۈچۈن قولى يىگلەپ تۇتماس بولۇپ قالغان تانسىخانا غوجايىنى ئورېلمئانونى ھاراقتا تەكلىپ قىلىپ بىر بوتۇلكا ئاق ھاراقنى ئۇلپەتلىشىپ ئىچىۋەتتى، ئورېلمئانومۇ بىر بوتۇلكا ئېلىپ مېھمان قىلدى. تانسىخانا غوجايىنى قولىنىڭ دەردىنى سۆزلەپ بەردى، ئورېلمئانومۇ تانسىخانا غوجايىنىغا ئىچىگە توشۇپ كەتكەن دەردىنى تۆكۈپ بەردى، ئۇمۇ دەل ئۆزىنىڭ ھاممىسىغا كۆڭۈل بەرگەنلىكى ئۈچۈن يىگلەپ قالدى ئەمەسمۇ. ئاخىرىدا ئىككىسى تەڭلا ئۇن سېلىپ يىغلىۋەتتى. شۇنىڭ بىلەن ئورېلمئانوغا دەردى تۆگىگەندەك بىلىنگەندى. بىراق، ماكوندونىڭ ئەڭ ئاخىرقى بىر ئېتىگىنى يەنە غېرىبسىنىپ، مەيداننىڭ قاپ ئوتتۇرىسىدا تۇرۇپ، گويا پۈتۈن دۇنيانى ئويغاتماقچى بولغاندەك غۇلىچىنى كېرىپ ئۇنى پۈتۈپ قالغىدەك قاتتىق ۋارقىرىۋەتتى:

ـــ نېمە ئۇ ئاغىنە دېگەن، ھەممىڭ جالاپنىڭ بالىلىرى!

نىگرومانتا ئورېلمئانونى كۆز يېشى ۋە قۇسۇقلار ئىچىدىن تارتىۋېلىپ ئۆيىگە ئەكىردى، ئۇستىبېشىنى يۇيۇپ تازىلاپ، بىر چىنە ئىسسىق شورپا ئىچكۈزدى. ئاندىن كۆڭلى كۆتۈرۈلۈپ قالار دېگەن ئويدا ئورېلمئانونىڭ ھازىرغىچە قايتۇرماي كەلگەن نۇرغۇن مۇھەببەت قەرزىنىڭ تامغا خاتىرىلەكلىك ھېسابىاتىنى كۆمۈر بىلەن ئۆچۈرۈۋەتتى، تېخى ئورېلمئانونى غېرىبسىنىپ يىغلاپ ئولتۇرىۋەرمەسۇن دەپ ئۆزىنىڭ غېرىبسىنغان چاغلىرىدا نەقەدەر ھەسرەت چەككەنلىرىنى سۆزلەپمۇ بەردى.

ئورىلىئانو تاك ئاتاندا قىسقىنا ئېغىر ئۇيقۇسىدىن ئويغانغىنىدا بېشى يېرىلىپ كېتىدىغاندەك قاتتىق ئاغرىپ تۇراتتى. كۆزلىرىنى ئېچىپ ئوغلىنى ئىسكە ئالدى.

بالا سېۋەتتە يوق تۇراتتى. ئورىلىئانونىڭ قەلبىنى شۇ ئان بىر خۇشاللىق سېيىپاپ ئۆتتى، ئامارانتا ئۇرسۇلا تىرىلىپ قېلىپ ئوغلىدىن خەۋەر ئېلىۋاتقان ئوخشايدۇ دەپ قالغانىدى. بىراق، ئامارانتا ئۇرسۇلانىڭ جەسىتى ئەدىيالنىڭ ئاستىدا تاشتەك قاتقىنىچە ياتاتتى. ئورىلىئانو قايتىپ كەلگىنىدە ھۇجرا ئىشكىنىڭ ئوچۇق تۇرغانلىقىنى ئېسىگە ئالدى ـ دە، خۇشبۇي رەيھان ھىدى كېلىپ تۇرىدىغان پېشايۋاندىن ئۆتۈپ تاماقخانىغا بويۇنداپ قاراپ باقتى، ئۇ يەردە ھەممە نەرسە ئامارانتا ئۇرسۇلا يەڭگەن چاغدىكىدەكلا چېچىلىق پېتى ئىدى: چوڭ قازان، قانغا بويالغان ئەدىيال، كۇل دېسى، ئۇستەلگە يېيىلغان سۈيدۈك لاتىسى، كىندىك لاتىسى، بىر چەتتە تاشلىنىپ تۇرغان قايچا ۋە يىپلار شۇ پېتى تۇراتتى. ئورىلىئانو تۇغۇت ئانىسى ئاخشام قايتىپ كېلىپ بوۋاقنى ئېلىپ كەتكەن بولۇشى مۇمكىن دەپ ئويلىدى، بۇ پەرىزى ئاخىر ئۇنى ئۇھ دەپ سەل ئويلىنۇۋېلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلدى. شۇنىڭ بىلەن تەۋرەنمە ئورۇندۇققا تاشلىنىپ ئولتۇردى. بۇ تەۋرەنمە ئورۇندۇقتا جەمەتىنىڭ تارىخىدا ئۆتكەن رىبېكا ئولتۇرۇپ قىزلارغا كەشتە ئۆگەتكەن، ئامارانتا ئولتۇرۇپ پولكوۋنىك گىرىنلېردو ماركوس بىلەن شاھمات ئوينىغان، ئامارانتا ئۇرسۇلا ئولتۇرۇپ بوۋىقىغا كىيىم تىككەنىدى. ئورىلىئانونىڭ كاللىسى پاللىدە ئېچىلغان ئاشۇ مىنۇتلاردا قەلبىنىڭ ئۆتكەن كۈنلەر ھەققىدىكى ئۇنچە كۆپ ئەسلىمىنىڭ ئېغىرىنى كۆتۈرەلمەيدىغانلىقىنى ھېس قىلىپ يەتتى. ئۆزىنىڭ ۋە باشقىلارنىڭ ئۆتمۈشى ھەققىدىكى ئەسلىمىلىرى گويا ئەجەللىك ئۇزۇن نەيزىدەك يۈرىكىگە قادالدى، سولغان ئەتىرگۈل شاخلىرىدا ساڭگىلاپ تۇرغان ئۆمۈچۈك تورىغا، شۇ قەدەر قەيسەر ئوت ـ چۆپلەر ۋە مەستەكلەرگە، فېۋرال ئەتىگىنىدىكى ئوچۇق ھاۋاغا ئىختىيارسىز ھەۋەسلىنىپ كەتتى. شۇ ئەسنادا بىردىنلا ئوغلىغا كۆزى چۈشتى، بالىنىڭ بىر پارچە ئىششىق تېرىسىلا قالغان بولۇپ، پۈتۈن دۇنيادىكى چۈمۈلىلەر تەڭلا ئاتلانغاندەك تەرەپ ـ تەرەپتىن يوپۇرۇلۇپ كەلگەن چۈمۈلىلەر گۈللۈكنىڭ تاش ياتقۇزۇلغان يولىنى بويلاپ

پۇتۇن كۈچى بىلەن ئۇنىمۇ ئۇۋۇسىغا سۆرەپ ئېلىپ كېتىۋاتاتتى. ئورېلىئانو داڭ قاتقىنچە قىمىر قىلماي ئولتۇرۇپلا قالدى، سەۋەبى قاتتىق چۆچۈپ ۋە قورقۇپ كەتكەنلىكىدىن ئەمەس، شۇ سېھىرلىك دەقىقىدە مېرگادىسنىڭ مەخپىي شىفىرلىرىنىڭ ئاداققى مەنىسى ئاشكارىلانغانلىقىدىن ئىدى. ئورېلىئانو مېرگادېسنىڭ تېرە قەغەز قوليازمىسىنىڭ مۇقەددىمىسىدىكى نېگىزلىك مەزمۇنىنىڭ پانىيەدىكى زامان ـ ماكاندا مۇكەممەل زاھىر بولغانلىقىنى كۆرگەنىدى: **جەمەتنىڭ بىرىنچى ئادىمى دەرەخكە باغلىنىدۇ، ئەڭ ئاخىرقى بىر ئادىمنى چۈمۈلە يېۋېتىدۇ.**

ئورېلىئانونىڭ كاللىسى ئۆمرىدە ھېچقاچان شۇ تاپتىكىدەك ئوچۇق بولۇپ باقمىغانىدى. ئۆلۈپ كەتكەن يېقىنلىرىنى، ئۆلگەنلەرگە بولغان قايغۇسىنى ئۇنتۇپ، بارلىق ئىشلىك ـ دېرىزىلەرنى فېرناندادىن قالغان ياغاچ كىرېستلار بىلەن قايتىدىن مىخلۇۋېتىپ، پانىينىڭ ۋەسۋەسىلىرىدىن ئۆزىنى يىراق تۇتتى. چۈنكى، مېرگادىسنىڭ تېرە قەغەز قوليازمىلىرىغا ئۆزىنىڭ تەقدىرىمۇ پۈتۈلگەنلىكىنى چۈشىنىپ يەتكەنىدى. تېرە قەغەزدىكى قوليازمىلاردىن تارىختىن بۇرۇنقى ئۆسۈملۈكلەرنى، نەم ھاۋادىن پەيدا بولغان سۇ ئازگاللىرىنى بايقىدى، پارقىراق ھاشاراتلەر ئۆيى ئىچىدىكى بارچە ئىنسان ئىزلىرىنى پاك ـ پاكىز يوقىتىۋەتكەن، لېكىن تېرە قەغەزلەرگە بولسا ھېچ ئىش يەتمىگەنىدى. ئورېلىئانو ئۇ قوليازمىلارنى يورۇقلا ئېلىپ بارماي جايىدا تۇرۇپلا گويا قاق چۈش ۋاقتى ئادەمنىڭ كۆزىنى چاقىدىغان ئاپتاپتا تۇرۇپ ئوقۇغاندەك، گويا بۇ قوليازمىلار ئىسپانچە يېزىلغاندەك ھېچ كۈچمەيلا ئونلۇك تەرجىمە قىلىپ ئوقۇشقا باشلىدى. بۇ قوليازمىلار ئەمەلىيەتتە بۇئېندىيەلەرنىڭ جەمەت تارىخى ئىدى، مېرگادىس بۇ جەمەت تارىخىدا بولىدىغان ئىشلاردىن يۈز يىلنىڭ ئالدىدىلا بېشارەت بەرگەن، ئەڭ ئاددىي تەپسىلاتلارنىمۇ قالدۇرمىغانىكەن. مېرگادىس ئالدى بىلەن ئانا تىلى بىلەن سانسكرىت يېزىقىدا يازغان بۇ قوليازمىسىنىڭ جۈپ سانلىق مىسرالىرىغا ئىمپېراتور ئاۋگۈستۇسنىڭ شەخسىي مەخپىي شىفىرلىرىنى، تاق سانلىق مىسرالىرىغا سپارتاكنىڭ ھەربىي مەخپىي شىفىرلىرىنى قوللانغانىدى. ئەڭ ئاخىرقى مۇداپىئە تەدبىرىگە كەلسەك، ئورېلىئانو بۇنى ئامارانتا ئۇرسۇلاغا كۆيۈپ ـ پىشىپ

يۇرگەن چاغلىرىدىلا خىرە ـ شىرە پەرەز قىلىپ يەتكەنىدى. مېرگادىس بايانىنى جاھان ئەھلى ئادەتلەنگەن ۋاقىت تەرتىپى بويىچە ئورۇنلاشتۇرماي، بىر ئەسىردىكى كۇندىلىك ئۇششاق تەپسىلاتلارنى مەركەزلەشتۇرۇپ، بارلىق ۋەقەنى بىرلا دەقىقىدە يۇز بەرگەن ۋەقەلەر قىلىپ ئورۇنلاشتۇرغانىدى. بۇ بايقىمىسىدىن قاتتىق ھاياجانلىنىپ كەتكەن ئوربىلىئانو ئېپىسكوپنىڭ يارلىقىدەك بۇ مىسرالارنى بىرمۇبىر ئۇنلۇك ئوقۇپ تۇگەتتى. بۇ يارلىقلارنى بۇرۇن ئاركادىئو مېرگادىستىن ئاڭلىغان بولسىمۇ، ئۆزىنىڭ ئۆلۈمى توغرىسىدىكى بېشارەت ئىكەنلىكىنى بىلمىگەنىدى. ئوربىلىئانو قولىيازمىدىكى بېشارەتتە دۇنيا بويىچە ئەڭ گۈزەل بىر ئايالنىڭ تۇغۇلغانلىقى، بۇ ئايالنىڭ جېنى بىلەن تېنىنىڭ تەڭلا ئاسمانغا چىقىپ كېتىۋاتقانلىقى توغرىسىدىكى بايانىنى؛ ھېلىقى قوشكېزەك بالىنىڭ قانداق ھامىلە بولغانلىقى، ئۇلارنىڭ ئىستىداتى ۋە غەيرىتى كەم بولغانلىقى ئۈچۈنلا ئەمەس، تېخىمۇ مۇھىمى ۋاقىت ـ سائىتى توشمىغانلىقى ئۈچۈن قولىيازمىنى يېشىشتىن ۋاز كەچكەنلىكى توغرىسىدىكى بايانىنى ئوقۇدى. ئوقۇپ شۇ يەرگە كەلگەندە ئۆزىنىڭ تېگى ـ تەكتىنى بىلىشكە ئالدىراپ كېتىپ بىرنەچچە ۋاراق ئاتلىۋەتتى. شۇ ئەسنادا غۇررىدە مەيىن شامال پەيدا بولدى، بۇ شامال ئۆتكەن كۈنلەردىكى ھېلىقى قىزلارنىڭ چۈۋۈلداشلىرىنى، پىشىپ ئۆتۈپ كەتكەن ئاپىتاپپەرەسنىڭ كىسىرلاشلىرىنى، ئەستىن چىقماس ئەستىلىكلەر يۇز بېرىش ئالدىدىكى ئۇمىدسىزلىكتىن ئۇھسىنىشلارنى ئۆچۈرۈپ كەلگەنىدى. ئوربىلىئانو بۇ شامالنى قىلچە سەزمىدى. چۈنكى، بۇ چاغدا ئۆزىنىڭ كېلىپ ـ چىقىشىغا دائىر شۇنچىكى يىپ ئۇچىنى ــ ئىشقىۋاز بوۋىسىنىڭ بىر مەھەل تەنتەكلىك بىلەن ئېزىپ رومانتىك خىيالىلار ئىلكىدە دەشت ـ چۆللەردىن ئۆتۈپ، ئۆزىنى بەختلىك قىلالمايدىغان بىر ساھىبجامالنى ئىزدەپ ماڭغانلىقى توغرىسىدىكى بايانىنى ئوقۇدى، بوۋىسىنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى تونۇۋالغاندىن كېيىن قانداشلىقىغا باغلانغان سىرلىق چىغىر يولىنى بويلاپ ئىزدەپ بېرىپ ئۆزىگە ھايات بەخش ئېتىلگەن مىنۇتلارنى تاپتى، شۇ مىنۇتلاردا چايانلار بىلەن سېرىق كېپىنەكلەر ئورۇنالغان قاراڭغۇ بىر مۇنچىدا بىر كاسىپ ئائىلىسىدىن يۇز ئۆرۈپ ئۆزىگە مەيلىنى بەرگەن بىر قىزنىڭ تېنىدىن ھاۋايى ـ

ھەۋىسىنى قاندۇرغانىدى. ئورىلىئانو قولىيازمىغا شۇ قەدەر بېرىلىپ كەتكەنىدىكى، يەنە بىر قېتىم سوققان شامالنىمۇ سەزمىدى. بۇ قېتىم كۆتۈرۈلگەن قارا بوران ئىشىك - دېرىزىلەرنى گىرەلىرىدىن ئاجرىتىپ تاشلىدى، شەرق تەرەپتىكى پېشايۋاننىڭ لەمپىسىنى كۆتۈرۈۋەتتى، ھەتتا ئۆيلەرنىڭ ئۇلىنىمۇ قومۇرىۋەتتى. ئورىلىئانو بۇ چاغدا بايقىدىكى، ئامارانتا ئۇرسۇلا ئۆزىنىڭ ئاچىسى ئەمەس، ھاممىسى ئىكەن، ئەينى يىللاردا فىرانسىس دىراكنىڭ لىئوئاچقا تۈيۈقسىز ھۇجۇم قىلىشتىكى مەقسىتى شۇ مۇرەككەپ قانداشلىق مۇناسىۋىتى داۋامىدا ئۇ ئىككىسىنى تېپىشتۇرۇپ، پۈتۈن بىر جەمەتنىڭ تارىخىنى ئاخىرلاشتۇرىدىغان رىۋايەتلەردىكىدەك بىر مەخلۇقنى ئاپىرىدە قىلىشتىن ئىبارەت ئىكەن. ماكوندو «ئىنجىل»دا قەيت قىلىنغىنىدەك قارا بورانىنىڭ دەھشىتىدە قورقۇنچلۇق خارابىگە ۋە توزان قاينىمىغا ئايلانغىنىدا ئورىلىئانو ۋاقتىنى ئۆزىگە تونۇش ئىشلارنى ئوقۇشقا ئىسراپ قىلىۋەتمەستىن ساقلىنىش ئۈچۈن تېرە قەغەز قولىيازمىنى يەنە ئون بىر بەت قايرىۋەتتىپ، ھازىر ئۆتۈۋاتقان مۇشۇ مىنۇتلار ھەققىدىكى بېشارەتنى يېشىشكە باشلىدى. يەشكەن مەزمۇن گويا تىل بىلىدىغان ئەينەككە شولىسى چۈشۈپ تۇرىۋاتقاندەك دەل ئۆزىنىڭ نۆۋەتتىكى كەچمىشى بولۇپ، تېرە قەغەز قولىيازمىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى بىر بېتىنى ئوقۇۋاتىدۇ، دەپ بېشارەت بېرىلگەنىدى. ئورىلىئانو يەنە بىرنەچچە ۋاراقنى قايرىۋەتتىپ، ئۆزىنىڭ ئۆلىدىغان كۈنى ۋە قانداق ئۆلىدىغانلىقى توغرىسىدىكى بېشارەتنى ئىزدىدى، لېكىن ئەڭ ئاخىرقى بىر مىسرانى كۆرۈشكە ئۇلگۈرمەيلا بۇ ئۆينىڭ بوسۇغىسىدىن چىقىپ كېتەلمەيدىغانلىقىنى چۈشىنىپ يەتتى. چۈنكى، پەرەز قىلىپ يەتكىلى بولاتتىكى، ئورىلىئانو بالىلون تېرە قەغەزگە يېزىلغان قولىيازمىلارنى پۈتۈنلەي يېشىپ بولغاندا بۇ ئەينەك شەھەرنى (ئېزىتقۇ شەھەرنى) قارا بوران زېمىندىن يوق قىلىپ، جاھان ئەھلىنىڭ خاتىرىسىدىن ئۆچۈرۈپ تاشلايىتتى، تېرە قەغەز قول يازمىسىغا پۈتۈلگەن بارلىق ئىشلار ئەبەدىلئەبەت تەكرارلانمايىتتى. چۈنكى، يۇز يىللار غېرىبانە ياشىغان بۇ جەمەتنىڭ قۇرۇقلۇقتا ئىككىنچىلەپ پەيدا بولمايدىغانلىقى قىسمەتكە پۈتۈلۈپ كەتكەنىدى.

شىنجاڭ ئاخبارات ـ نەشرىياتچىلىقى «شەرق شامىلى قۇرۇلۇشى » نىڭ
مىللىي تىل ـ يېزىق تەرجىمە تۈرىنىڭ مەبلىغى بىلەن نەشر قىلىندى

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: ئازات بارات

ISBN 978-7-5469-4843-0

定价：89.00元